

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
ім. Б. Д Гаврилишина**

**Центр політологічних студій ЗУНУ
Кафедра політології та філософії**

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ В УМОВАХ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ (СОЦІАЛЬНО-
ФІЛОСОФСЬКИЙ ТА ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ)**

Том 2

**Тернопіль
ЗУНУ
2023**

УДК 130.2

Рецензенти:

Довгань Анатолій Олексійович – д. ф. н., професор, завідувач кафедри українознавства і філософії ТНТУ імені І. Пулюя.

Бармак Микола Валентинович – д. іст. н., професор, завідувач кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук ТНПУ імені В. Гнатюка.

Відповідальна за випуск:

Чолач (Гончарук) Т. В. – д. філос. н., професор, завідувач кафедри політології та філософії.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту міжнародних відносин ім. Б. Д. Гаврилишина
(протокол № 10 від 13 червня 2023 року)*

Трансформація суспільних відносин в Україні в умовах децентралізації публічної влади (соціально-філософський та політологічний аспекти): щорічник наукових праць студентів та викладачів кафедри політології та філософії Західноукраїнського національного університету. Том 2 / відп. ред. Т. В. Чолач (Гончарук) Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 663 с.

Щорічник наукових праць укладено за матеріалами філософських та політологічних читань, які проведені в руслі кафедральної теми: «Трансформація суспільних відносин в Україні в умовах децентралізації публічної влади (соціально-філософський та політологічний аспект)»:

ЗМІСТ

ПЛАТФОРМА 2. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

<i>Гончарук-Чолач Тетяна, Коваль Наталія</i> ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА НАЦІОНАЛЬНУ СВІДОМІСТЬ УКРАЇНЦІВ.....	27
<i>Гончарук-Чолач Тетяна, Довбенко Софія</i> СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ	28
<i>Левицько Мар'яна</i> МАС-МЕДІА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	29
<i>Гончарук-Чолач Тетяна, Луцик Марія</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	31
<i>Гончарук-Чолач Тетяна, Ковпак Тарас</i> УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	32
<i>Гончарук-Чолач Тетяна, Синишин Анастасія</i> ВПЛИВ ГРОШЕЙ НА СУСПІЛЬСТВО	33
<i>Гончарук-Чолач Тетяна, Травинська Валентина</i> МОВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ	34
<i>Гончарук-Чолач Тетяна, Римар Микола</i> ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СУСПІЛЬСТВО В СУЧАСНОМУ СВІТІ	37
<i>Гончарук-Чолач Тетяна, Шайновська Марія,</i> НАУКА І ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	39
<i>Гончарук-Чолач Тетяна, Ворончак Христина</i> ПРОБЛЕМИ ПОЄДНАННЯ ІНТЕРЕСІВ СУСПІЛЬСТВА ТА ОСОБИСТОСТІ.....	41
<i>Джугла Надія, Гетманюк Ірина</i> ОСНОВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	42
<i>Джугла Надія, Бачинська Аліна</i> ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА В УКРАЇНІ	44
<i>Джугла Надія, Видойник Діана</i> ПРОБЛЕМА ОНОВЛЕННЯ ПОЛІТИКО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ЕЛІТИ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....	45
<i>Джугла Надія, Журило Тарас</i> БАГАТОПАРТІЙНІСТЬ В УКРАЇНІ: СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК.....	46
<i>Джугла Надія, Кульчицька Богдана</i> ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МОЛОДІ В СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ.....	47
<i>Джугла Надія, Мудра Олена</i> ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ «ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ»	48
<i>Джугла Надія, Нескоромюк Владислав</i> ФЕМІНІЗМ В МУСУЛЬМАНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	49
<i>Джугла Надія, Тиник Юліана</i> ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ НАЦІЇ	50
<i>Джугла Надія, Угрин Уляна</i> ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЇЇ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ	51
<i>Джугла Надія, Гребович Нікіта</i> ВПЛИВ ВИРОБНИЦТВА НА СПОСІБ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА.....	53
<i>Джугла Надія, Макогончук Софія</i> ВПЛИВ ГРОШЕЙ НА СУСПІЛЬСТВО	55
<i>Джугла Надія, Погонєць Ірина</i> ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ	56

<i>Джугла Надія, Чорна Вікторія</i> ДУХОВНІ ТА ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	57
<i>Джугла Надія, Якимечко Марія,</i> СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ТУРИЗМУ ЯК ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЛЮДИНИ.....	59
<i>Джугла Надія, Сухурова Вероніка</i> ЗНАННЯ – ЦЕ СИЛА.....	60
<i>Джугла Надія, Коваль Оксана</i> ФІЛОСОФІЯ СВОБОДИ Г. СКОВОРОДИ.....	61
<i>Джугла Надія, Рудяк Вікторія</i> ЗНАННЯ – ЦЕ СИЛА.....	63
<i>Джугла Надія, Гладий Софія</i> ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В СУСПІЛЬСТВІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РИНОК ПРАЦІ.....	64
<i>Джугла Надія, Федун Наталія</i> ПОЛІТИЧНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ.....	65
<i>Чигур Руслан, Андреева Вікторія</i> ЗНАЧЕННЯ ГРОШЕЙ ДЛЯ ЛЮДИНИ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	66
<i>Чигур Руслан, Апунович Тетяна</i> ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ	68
<i>Чигур Руслан, Бабій Олександр</i> УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	69
<i>Чигур Руслан, Басараба Зоряна</i> ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКО-ЕКОНОМІЧНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ	70
<i>Чигур Руслан, Беркита Вікторія</i> РОЗВИТОК ДУХОВНОГО ЖИТТЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ РОЗБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	72
<i>Чигур Руслан, Берчук Вікторія,</i> ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ БІЗНЕСМЕНА.....	73
<i>Чигур Руслан, Беспалько Ольга</i> УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ НАДБАНЬ СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.....	75
<i>Чигур Руслан, Бичковський Віктор</i> ІСЛАМСЬКА КОНЦЕПЦІЯ СТАВЛЕННЯ ДО ЗАКОНУ ВАРТОСТІ	76
<i>Чигур Руслан, Бичковський Дмитро</i> ВПЛИВ ВИРОБНИЦТВА НА СПОСІБ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА.....	77
<i>Чигур Руслан, Бідюк Денис</i> НАУКА І ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА.....	78
<i>Білан Дмитро</i> АНАЛІЗ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «КОМУНІКАЦІЙНА КУЛЬТУРА СУСПІЛЬСТВА».....	80
<i>Білик Олександр</i> БУДДИСТСЬКА ЕКОНОМІКА: ВИБІР МІЖ МАТЕРІАЛЬНО ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЮ ТА ТРАДИЦІЙНО ДУХОВНІСТЮ.....	81
<i>Білоус Тарас</i> КИТАЙСЬКА ТРАДИЦІЯ ФІЛОСОФСЬКОГО ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ	82
<i>Блажейко Остап</i> ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗМУ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	84
<i>Бляхар Віолета-Уляна</i> ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО – КУЛЬТУРНОЇ КРИЗИ НА САМОРЕАЛІЗАЦІЮ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	85
<i>Бобрик Дмитро</i> ЕКОНОМІЧНИЙ ТИП ЛЮДИНИ ЗА С.М.БУЛГАКОВИМ.....	87

Боднар Вікторія СУЧАСНИЙ СВІТ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ.....	88
Боднар Юлія СУЧАСНИЙ СВІТ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ.....	89
Бойко Надія ЛЮДИНА В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН	91
Болехівський Владислав НАУКА І ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА.....	92
Бондарчук Максим ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ БІЗНЕСМЕНА.....	93
Бордюг Віталій ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКО-ЕКОНОМІЧНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ	95
Борейко Юрій ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ БІЗНЕСУ	96
Бортник Ольга СУЧАСНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ	97
Братанич Сергій ЕКОНОМІЧНА СВІДОМІСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	99
Брегін Олександр ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ	100
Бура Анастасія ЕКОНОМІЧНА СВІДОМІСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ.....	101
Буртак Віталій ВПЛИВ ВИРОБНИЦТВА НА СПОСІБ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА.....	103
Варениця Діана ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	104
Василенька Вікторія ФІЛОСОФІЯ ЯК СПОСІБ САМОВИЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	105
Вербило Владислав ГРОШІ ЯК ПРЕДМЕТ СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОГО ДИСКУРСУ	107
Вівчар Денис НАУКА ТА ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА.....	108
Вільгош Устим ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА: ПРОБЛЕМИ І СУПЕРЕЧНОСТІ ЇЇ СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ.....	109
Віцемішин Ангеліна ЗНАЧЕННЯ ГРОШЕЙ ДЛЯ ЛЮДИНИ В ХХІ СТОЛІТТІ	111
Вознюк Аліна ФІЛОСОФІЯ УСПІХУ МЕНЕДЖЕРА	111
Войнаровський Максим УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	113
Войцехов Назарій УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	115
Володіна Анастасія НАУКОВО ТЕХНІЧНА РЕВОЛЮЦІЯ І ПРОБЛЕМИ ЛЮДСЬКОГО ІСНУВАННЯ.....	116
Габриєлів Анастасія ПРОБЛЕМА УНІКАЛЬНОСТІ ЛЮДСЬКОЇ ОСОБИСТОСТІ В ЦІННІСНІЙ ПАРАДИГМІ СОЦІУМУ.....	117
Габуда Юлія ЕКОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ЯК СИСТЕМОТВОРЧИЙ ЧИННИК ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ (ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД)	118

Гаврачинський Антон ЕКОНОМІЧНА СВІДОМІСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ.....	120
Галандюк Вікторія ЗНАЧЕННЯ ГРОШЕЙ ДЛЯ ЛЮДИНИ В ХХІ СТОЛІТТІ	121
Галушка Іван ПОТРЕБИ, ІНТЕРЕСИ ТА ЦІННОСТІ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ.....	122
Гандзюк Віталій БУДДИСТСЬКА ЕКОНОМІКА: ВИБІР МІЖ МАТЕРІАЛЬНОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЮ ТА ТРАДИЦІЙНОЮ ДУХОВНІСТЮ.....	124
Герасимюк Артем НАУКА ТА ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА.....	125
Гірич Анна ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ Г. СКОВОРОДИ ТА СУЧАСНА УКРАЇНА	127
Глушко Назар УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	128
Гнатів Вікторія ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ.....	129
Гнідий Сергій ГРОШІ ЯК ФЕНОМЕН КУЛЬТУРИ. ЇХ ВПЛИВ НА ЗМІСТ МЕНТАЛЬНИХ ПАРАДИГМ	130
Гнідий Ярослав ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ТА КУЛЬТУРИ ПІДПРИЄМЦЯ В УКРАЇНІ	131
Гноєва Оксана ПРОТЕСТАНТСЬКА ЕТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	133
Гога Владислав ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ «МАРКСОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЛЮДИНИ».....	134
Голікова Вікторія ЗНАЧЕННЯ ГРОШЕЙ ДЛЯ ЛЮДИНИ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	135
Головата Вікторія БУДДИСТСЬКА ЕКОНОМІКА: ВИБІР МІЖ МАТЕРІАЛЬНОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЮ ТА ТРАДИЦІЙНОЮ ДУХОВНІСТЮ.....	135
Горак Ілона ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	137
Гоцалюк Христина РЕЛІГІЯ ТА ГРОШІ	139
Гриб Роксолана УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ НАДБАНЬ СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	140
Гримак Дмитро ЗНАЧЕННЯ ГРОШЕЙ ДЛЯ ЛЮДИНИ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	141
Гриньків Юлія ПРОБЛЕМА ПОЄДНАННЯ ІНТЕРЕСІВ СУСПІЛЬСТВА І ОСОБИСТОСТІ.....	143
Гром'як Вікторія ПРОБЛЕМА ПОЄДНАННЯ ІНТЕРЕСІВ СУСПІЛЬСТВА І ОСОБИСТОСТІ	144
Грохольська Олена ПОТРЕБИ ІНТЕРЕСИ ТА ЦІННОСТІ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ.....	145
Гуменний Віктор ЛЮДИНА В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН	146
Гусак Олеся ФІЛОСОФІЯ ОСОБИСТИХ РІШЕНЬ БІЗНЕСМЕНА.....	147

Гусак Святослав ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ СЕНСУ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ЕПОХИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ.....	148
Дайчак Юлія УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ НАДБАНЬ СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.....	150
Дан Міхаела ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	151
Данилків Ігор ЛЮДИНА В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН	152
Данилюк Марта ЕВОЛЮЦІЯ ГРОШЕЙ В РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ МИСЛЕННЯ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД	154
Данчук Дмитро ВПЛИВ ВИРОБНИЦТВА НА СПОСІБ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА	155
Дембіцький Іван ФІЛОСОФІЯ УСПІХУ МЕНЕДЖЕРА	156
Дем'янчик Костянтин СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ТУРИЗМУ ЯК ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЛЮДИНИ.....	158
Денисюк Олександр ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗМУ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	159
Дидик Михайло ПРОБЛЕМИ ПОЄДНАННЯ ІНТЕРЕСІВ СУСПІЛЬСТВА І ОСОБИСТОСТІ.....	160
Дидик Юлія ФОРМУВАННЯ ІДЕОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО ПІДПРИЄМЦЯ В ПЕРІОД УТВЕРДЖЕННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН.....	161
Діткун Анатолій, ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ БІЗНЕСМЕНА.....	162
Дмитерко Софія СУЧАСНІ МОДЕЛІ РИНКОВОГО ГОСПОДАРСТВА.....	164
Догон Анастасія М. ВЕБЕР ПРО РЕЛІГІЙНО-ЕТИЧНІ ТИПИ ІДЕАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ.....	165
Догон Роман НАУКОВО ТЕХНІЧНА РЕВОЛЮЦІЯ І ПРОБЛЕМИ ЛЮДСЬКОГО ІСНУВАННЯ.....	167
Дольник Аліна ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ СЕНСУ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ЕПОХИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ.....	168
Драп'ятий Максим НАЦІЯ ЯК СУБ'ЄКТ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ	169
Дрозд Дмитро ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗМУ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	170
Дуда Інна ПРОБЛЕМА УНІКАЛЬНОСТІ ЛЮДСЬКОЇ ОСОБИСТОСТІ В ЦІННІСНІЙ ПАРАДИГМІ СОЦІУМУ	171
Дудар Назар ЕТИКА БІЗНЕСУ	172
Дякун Анастасія УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	174
Закордонець Аліна РЕЛІГІЯ ТА ГРОШІ	175
Залуцький Тарас ГРОШІ ЯК ФЕНОМЕН КУЛЬТУРИ, ЇХ ВПЛИВ НА ЗМІСТ МАТЕРІАЛЬНИХ ПАРАДИГМ	177

Запаранюк Юрій СОЦІАЛЬНА ПРИРОДА ГРОШЕЙ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ	178
Заянчківська Анастасія М. ВЕБЕР ПРО РЕЛІГІЙНО-ЕТИЧНІ ТИПИ ІДЕАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ.....	179
Зелена Мар'яна БУДДІСЬКА ЕКОНОМІКА: ВИБІР МІЖ МАТЕРІАЛЬНОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТЮ ТА ТРАДИЦІЙНОЮ.....	180
Зошук Віктор ФОРМУВАННЯ ІДЕОЛОГІЙ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІД ЧАС РИНКОВИХ ВІДНОСИН	181
Іванчишина Дарина ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ.....	183
Ірза Юрій ФІЛОСОФІЯ УСПІХУ МЕНЕДЖЕРА	184
Каганець Аніта РЕЛІГІЯ ТА ГРОШІ	185
Казмірчук Христина ПОТРЕБИ, ІНТЕРЕСИ ТА ЦІННОСТІ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ.....	187
Каліка Руслан ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ.....	187
Калошкіна Богдана ЕВОЛЮЦІЯ ГРОШЕЙ В РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ МИСЛЕННЯ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД	188
Калюга Вікторія ПРОТЕСТАНТСЬКА ЕТИКА ЯК ВИД ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	190
Канас Людмила ПОБУДОВА ТЕОРЕТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ МАЙБУТНЬОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА.....	191
Караванська Дарія ЕТИКА БІЗНЕСУ	191
Каритяк Яна ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗМУ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	193
Кацімон Ілля ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СВІДОМІСТЬ МОЛОДІ.....	194
Кашуба Вікторія ФІЛОСОФІЯ ЯК СПОСІБ САМОВИЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	196
Квас Ігор ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ.....	197
Кінах Владислав РОЗВИТОК ДУХОВНОГО ЖИТТЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ РОЗБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	198
Кінка Олена ПРОБЛЕМА ГУМАНІЗАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	200
Кіцак Ярослав УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	202
Клак Назар ЛЮДИНА ЯК ТВОРІННЯ І ТВОРЕЦЬ КУЛЬТУРИ.....	203
Клапаний Арсен ЕКОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ЯК СИСТЕМОТВОРЧИЙ ЧИННИК ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ (ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД)	204
Климочко Андрій ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ БІЗНЕСУ	205
Климчук Софія ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ Г. СКОВОРОДА ТА СУЧАСТНІСТЬ	207
Кобасовський Ігор ПРОБЛЕМА ГУМАНІЗАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	208

<i>Ковалів Василь</i> СУЧАСНИЙ СВІТ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ.....	209
<i>Коваль Віталій</i> ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ФРІДРІХА НІЦШЕ	211
<i>Коваль Юлія</i> ЛЮДИНА ЯК ТВОРИННЯ І ТВОРЕЦЬ ЛЮДСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.....	212
<i>Ковальовський Володимир</i> ПОБУДОВА ТЕОРЕТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ МАЙБУТНЬОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА.....	213
<i>Ковальчук Ганна</i> ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА: ПРОБЛЕМИ І СУПЕРЕЧНОСТІ ЇЇ СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ.....	214

ПЛАТФОРМА 3. ШЛЯХИ ПОДАЛЬШОЇ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВИ НАБУТТЯ ЧЛЕНСТВА В ЄС

<i>Чигур Руслан, Андрєєва Вікторія</i> ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ	216
<i>Чигур Руслан, Апуневич Тетяна</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ	217
<i>Чигур Руслан, Бадлюк Софія,</i> МІСЦЕ І РОЛЬ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	218
<i>Чигур Руслан, Басараба Зоряна</i> ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ УКРАЇНИ ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ	219
<i>Чигур Руслан, Батаріна Катерина</i> ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ.....	221
<i>Чигур Руслан, Беркита Вікторія</i> РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ ОПОЗИЦІЇ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ	222
<i>Чигур Руслан, Берчук Вікторія</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОЛІТИКИ І БІЗНЕСУ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	224
<i>Чигур Руслан, Беспалько Ольга</i> ПОЛІТИЧНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В ООН В 2016-2020 РР.....	225
<i>Чигур Руслан, Бичковський Віктор</i> ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ	226
<i>Чигур Руслан, Бідюк Денис</i> ХВИЛІ ПОШИРЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ В СВІТІ, ЇХ ВПЛИВ НА УКРАЇНУ	228
<i>Біла Софія</i> НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, ЇХ ПОЛІТИЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ ПРАВА.....	229
<i>Білик Олександр</i> ПРИНЦИПИ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ, ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ.....	230
<i>Білоус Тарас</i> ХРИСТІЯНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ І ДЕРЖАВИ.....	232
<i>Блажейко Остап</i> ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ, ЯКІ ОТРИМАЛА УКРАЇНА ПІСЛЯ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС	233
<i>Бляхар Віолетта</i> ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ	234
<i>Бобрик Дмитро</i> ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	236
<i>Богута Андріана</i> ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ	237
<i>Боднар Вікторія</i> МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА	239

Боднар Юлія КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ.....	240
Бондарчук Максим ПРИНЦИПИ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ	241
Бойко Надія ПРЕЗИДЕНТСЬКА ВИБОРЧА КАМПАНІЯ 2019	242
Бойко Христина ЕТИКА БІЗНЕСУ	243
Бонк Вікторія ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	244
Бортник Ольга ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	246
Братанич Сергій МІСЦЕ І РОЛЬ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У СТРУКТУРІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	247
Бура Анастасія ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	248
Варениця Діана ПРИЧИНИ СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ НА СХОДІ УКРАЇНИ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	249
Василенька Вікторія ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ НОВОЇ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ	251
Вільгош Устим РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ ОПОЗИЦІЇ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ	252
Віцемішин Ангеліна ПРИНЦИПИ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ, ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ.....	253
Вознюк Аліна ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ: ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ	254
Войнаровський Максим ОСНОВНІ ТИПИ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ СУЧАСНОСТІ.....	255
Войцехов Назарій ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОЛІТИКИ І БІЗНЕСУ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	256
Габриєлів Анастасія ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В УМОВАХ УКРАЇНО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ.....	258
Гаврачинський Антон ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ	259
Галандюк Вікторія ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ	260
Галушка Іван МІЖНАРОДНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРОРИЗМ І КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ	262
Герасименко Вікторія ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКО-ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ.....	263
Гірич Анна ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ.....	264
Глушко Назар МІСЦЕ І РОЛЬ УКРАЇНИ У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН	265
Гнідий Сергій СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНИ ЯК СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ.....	266
Гнідий Ярослав ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ	268

Гноєва Оксана ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДЕМОКРАТІЇ	268
Головата Вікторія ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА	269
Головко Михайло ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	270
Гончарук Тетяна ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ	271
Горак Ілона ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ	272
Горбатюк Артем ІДЕОЛОГІЯ «РУССКОГО МІРА» ЯК ІДЕЙНА ОСНОВА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	274
Гоцалюк Христина МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ	275
Гриб Роксолана ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕТНОПОЛІТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	276
Гриньків Юлія СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ	278
Гусак Олеся ПРЕЗИДЕНСЬКА ВИБОРЧА КАМПАНІЯ В 2019 РОЦІ.....	279
Гусак Святослав УСПІХИ І НЕВДАЧІ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	280
Дайчак Юлія ПРИЧИНИ СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ НА СХОДІ УКРАЇНИ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	281
Дан Міхаела ГРОМАДСЬКА ДУМКА, ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ.....	282
Данилюк Ігор ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ	283
Данилюк Марта ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН В УМОВАХ УКРАЇНО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ.....	285
Данчук Дмитро ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ: ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ	286
Дворніцька Юлія ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКО-ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ.....	288
Дембіцький Іван ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДЕМОКРАТІЇ	289
Дем'янчик Костянтин КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ.....	290
Денисюк Олександр ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	291
Дидик Михайло СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ	292
Дидик Юлія ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ.....	294
Діткун Анатолій МІСЦЕ І РОЛЬ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У СТРУКТУРІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	295
Дмитерко Софія ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ	296

<i>Догон Анастасія</i> СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ: ІДЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ПАРТІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	298
<i>Догон Роман</i> ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ НОВОЇ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ	299
<i>Дрозд Дмитро</i> КОСМОПОЛІТИЗМ: ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ.....	300
<i>Дубова Софія</i> ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ	301
<i>Дудар Назар</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ	302
<i>Закордонець Аліна</i> ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА І ПОЛІТИЧНА СВІДОМІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ.....	303
<i>Залуцький Тарас</i> ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН В УМОВАХ УКРАЇНО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ.....	305
<i>Заріцька Софія</i> ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ.....	306
<i>Заянчківська Анастасія</i> НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, ЇХ ПОЛІТИЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ ПРАВА.....	307
<i>Зварич Дар'я</i> ІДЕОЛОГІЯ «РУСЬКОГО МІРА» ЯК ІДЕЙНА ОСНОВА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	309
<i>Зелена Мар'яна</i> МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ	310
<i>Зошук Віктор</i> ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ.....	311
<i>Іваськевич Назар</i> ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО ПІДТРИМКИ КУЛЬТУРИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН.....	312
<i>Ірза Юрій</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ	314
<i>Каганець Аніта</i> НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, ЇХ ПОЛІТИЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ ПРАВА.....	315
<i>Казмірчук Христина</i> КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ В ЛИПИНСЬКОГО І Д. ДОНЦОВА ТА ЇХ АКТУАЛЬНІСТЬ ДЛЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ.....	316
<i>Калошкіна Богдана</i> ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ, ЯКІ ОТРИМАЛА УКРАЇНА ПІСЛЯ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС	317
<i>Калюга Вікторія</i> ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ НОВОЇ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ	319
<i>Канас Людмила</i> ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ	320
<i>Караванська Дарія</i> ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ	322
<i>Карпінець Неля</i> ПРИЧИНИ СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ	323
<i>Кашуба Вікторія</i> ШЛЯХИ ТА УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ	325
<i>Кінах Владислав</i> ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДЕМОКРАТІЇ	326
<i>Кобасовський Ігор</i> ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ	327

Коваль Віталій ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА	328
Коваль Юлія ВИБОРЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ	330
Ковальчук Ганна УСПІХИ І НЕВДАЧІ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	331
Козловський Анатолій РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ ОПОЗИЦІЇ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ	332
Колесник Валерій СУЧАСНА УКРАЇНА ЯК НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА	333
Колісник Василь ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА	334
Комарницький Богдан МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА	335
Кондратюк Богдана ХВИЛІ ПОШИРЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ В СВІТІ, ЇХ ВПЛИВ НА УКРАЇНУ	336
Копчак Руслан ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ	337
Король Дарина ХВИЛІ ПОШИРЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ В СВІТІ, ЇХ ВПЛИВ НА УКРАЇНУ	338
Коцур Вікторія ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКО- ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ.....	340
Кравець Христина ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	341
Кривецька Юлія СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНИ ЯК СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ.....	343
Кривогуз Дмитро КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ.....	344
Кримчук Марина ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС	345
Ксьонжик Мар'яна ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ	347
Кубрак Каріна СУЧАСНА УКРАЇНА ЯК НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА	348
Кудряшов Родіон ПРИЧИНИ СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ НА СХОДІ УКРАЇНИ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	349
Кузь Анжеліка УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРІ.....	350
Кузьмук Юлія ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН В УМОВАХ УКРАЇНО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ.....	352
Кулакевич Вікторія-Беатріз ВИБОРЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ	353
Купчак Олег ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ	354
Купчик Богдана ПРИЧИНИ СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ НА СХОДІ УКРАЇНИ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	356
Кучер Михайло ПОЛІТИЧНИЙ ЗМІСТ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ ТА ЄС.....	357

Кушпитівська Дарина ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ.....	358
Лакомська Аріна ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ: ДО І ПІСЛЯ МАЙДВНУ	359
Левицький Сергій УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРІ.....	361
Ліхоша Дарія ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС	362
Логвинюк Віталій КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ.....	364
Лозінська Юлія ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ.....	365
Лоханова Ірина УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРІ.....	366
Лукачик Петро ПОЛІТТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА	368
Луцко Андрій ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕТНОПОЛІТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	369
Мазур Анастасія ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА	370
Мазуренко Вікторія ІДЕОЛОГІЯ «РУСЬКОГО МІРА» ЯК ІДЕЙНА ОСНОВА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	372
Макух Олексій ГРОМАДСЬКА ДУМКА, ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ У ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ.....	373
Мандзюк Анастасія СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ	374
Мартинюк Юрій ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ	375
Марчук Оксана ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС	376
Мар'яш Андрій ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ, ЯКІ ОТРИМАЛА УКРАЇНА ПІСЛЯ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС	378
Мастій Юлія ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ	379
Матковська Вікторія ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	380
Мацієвич Евеліна ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКО- ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ.....	381
Мацко Марія ПРЕЗИДЕНТСЬКА ВИБОРЧА КАМПАНІЯ В 2019 РОЦІ	383
Мдинарадзе Тіна ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	384
Микитюк Василь СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	385
Мисак Роман ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ УКРАЇНИ В ПОСТРЕВОЛЮЦІЙНИЙ ПЕРІОД	386
Миськів Софія УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРІ.....	388

<i>Михайленко Дмитро</i> ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС	389
<i>Михайлов Валентин</i> ШЛЯХИ ТА УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ	390
<i>Михалевська Вікторія</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОЛІТИКИ І БІЗНЕСУ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	391
<i>Михалків Віталій</i> ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНСЬКОЇ МОЛОДІ	392
<i>Мойсієвич Софія</i> ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ ШЛЯХІВ ВИРІШЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО КОНФЛІКТУ НА ДОНБАСІ	393
<i>Мондляр Андрій</i> ХРИСТІЯНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ І ДЕРЖАВИ	395
<i>Морозов Дмитро</i> ПОЛІТИЧНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ООН 2016-2020 РР	396
<i>Москалюк Вікторія</i> ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ	398
<i>Мотурняк Аліна</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ	399
<i>Найда Наталія</i> ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА	401
<i>Напора Аліса</i> ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС	402
<i>Нечай Яна</i> ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ» ТА «ДЕКОМУНІЗАЦІЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ»	403
<i>Олійник Вікторія</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА	405
<i>Онисько Уляна</i> ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВІДНОСИН СВОБОДИ І ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ	406
<i>Осадча Юлія</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОЛІТИКИ І БІЗНЕСУ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	408
<i>Пасічник Степан</i> ПРЕЗИДЕНТСЬКА ВИБОРЧА КАМПАНІЯ В 2019 Р.	409
<i>Пелипів Едуард</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА	410
<i>Петрів Ангеліна</i> ХРИСТІЯНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ І ДЕРЖАВИ	412
<i>Петруняк Сільвія-Марія</i> ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ	413
<i>Пилипчук Римма</i> ХРИСТІЯНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ І ДЕРЖАВИ	414
<i>Пилипюк-Нагорна Римма</i> ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ	415
<i>Підлужна Софія-Валерія</i> УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРІ	417
<i>Подворняк Олександр</i> КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ	418
<i>Поліщук Назар</i> ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В УМОВАХ УКРАЇНО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ	419

Пончко Марія ШЛЯХИ ТА УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ	421
Присяжнюк Софія ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ	422
Ратушина Софія ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ» ТА «ДЕКОМУНІЗАЦІЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ»	424
Ревуцька Юлія ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ	425
Редьква Владислав ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНСЬКО- ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ.....	426
Репета Ангеліна ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ	428
Роган Надія УСПІХИ І НЕВДАЧІ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	429
Романів Владислав ШЛЯХИ ТА УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ	430
Рудик Софія ХРИСТІЯНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ І ДЕРЖАВИ.....	431
Рябчук Вікторія ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	432
Савицька Єлізавета МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ	434
Савчур Софія ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ	435
Сафронова Юлія ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ В ПОСТРЕВОЛЮЦІЙНИЙ ПЕРІОД.....	436
Свирид Андрій ПРИЧИНИ СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	437
Семчук Дмитро КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ В. ЛИПІНСЬКОГО ТА Д. ДОНЦОВА, ЇХ АКТУАЛЬНІСТЬ ДЛЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ.....	438
Сенюк Олександра ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДЕМОКРАТІЇ	440
Сєдов Максим МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ	441
Сиротюк Дмитро МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ	443
Смола Вероніка ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	444
Соломон Михайло ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ	445
Солонина Остап ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА	447
Стівак Владислав ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКО-ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ	448
Станько Діана ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	449

Старенраво Олександр ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ, ЯКІ ОТРИМАЛА УКРАЇНА ПІСЛЯ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС	450
Стельмах Марта ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА І ПОЛІТИЧНА СВІДОМІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ.....	451
Стечишин Юрій УСПІХИ ТА НЕВДАЧІ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	452
Стравський Андрій ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ, ЯКІ ОТРИМАЛА УКРАЇНА ПІСЛЯ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС	454
Сула Андрій ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ УКРАЇНИ: ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ	455
Сута Костянтин ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕТНОПОЛІТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	456
Сухарська Вероніка ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ НОВОЇ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ	458
Танчук Софія ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ	459
Тарасюк Віола ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА	460
Татарчук Оксана ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА І ПОЛІТИЧНА СВІДОМІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ	462
Троцька Юлія ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН В УМОВАХ УКРАЇНО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ.....	462
Українець Діана ЦІЛІ, РУШІЙНІ СИЛИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ	463
Умнова Вікторія МІСЦЕ І РОЛЬ УКРАЇНИ У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН	465
Уторопчук Роман ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ	466
Федик Адам ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	467
Федорів Дмитро ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ	468
Федорович Олена ВИБОРЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ.....	470
Фелик Діана ІДЕОЛОГІЯ «РУСЬКОГО МІРА» ЯК ІДЕЙНА ОСНОВА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	471
Фелик Юлія ВИБОРЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ	473
Філик Максим РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ ОПОЗИЦІЇ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ	474
Халімон Олексій ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕТНОПОЛІТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	475
Хлань Олександр ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ ШЛЯХІВ ВИРІШЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО КОНФЛІКТУ НА ДОНБАСІ.....	477
Хомік Вікторія ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА	478
Хоміцький Олександр ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС	479

Христофорова Софія КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ	480
Циганюк Вероніка ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗМУ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	481
Цимбал Юлія СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ: ІДЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ПАРТІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	483
Цінцірук Мар'ян ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ	484
Цюрупій Артем ПРИНЦИПИ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ, ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ.....	485
Чайка Тарас ВИБОРЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ	487
Червінська Катерина ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА	488
Черкасюк Антон КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ.....	489
Чопик Мар'яна ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ	491
Чорний Дмитро М. МІХНОВСЬКИЙ І ЙОГО «САМОСТІЙНА УКРАЇНА».....	492
Чубак Артур ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКО- ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ.....	493
Чуланова Анна МІСЦЕ І РОЛЬ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	494
Шандрівська Вікторія ПРЕЗИДЕНТСЬКА ВИБОРЧА КАМПАНІЯ В 2019 Р.	495
Швайка Роман МІСЦЕ І РОЛЬ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У СТРУКТУРІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	496
Шевченко Інеса ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС	497
Шеремет Анастасія ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС	498
Шмігель Ольга, ІДЕОЛОГІЯ «РУСЬКОГО МІРА» ЯК ІДЕЙНА ОСНОВА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	500
Шпак Максим ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	501
Шпак Христина ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО ПІДТРИМКИ КУЛЬТУРИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН.....	502
Шуберт Яна ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА	504
Шум Катерина СУЧАСНА УКРАЇНА ЯК НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА	505
Юрченко Ірина ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ.....	506
Яворський Владислав ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОЛІТИКИ І БІЗНЕСУ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	507
Ягнич Йосип ПОМАРАНЧЕВА РЕВОЛЮЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ	509

Якимець Юлія ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ НА ДЕМОКРАТИЗАЦІЮ ПУБЛІЧНОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	510
Яковенко Тетяна ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ	511
Якубовський Максим УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРІ.....	512
Янко Христина СУЧАСНА УКРАЇНА ЯК НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА	513
Ясинська Руслана ХРИСТИАНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ І ДЕРЖАВИ.....	514
Ясінська Тетяна УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ СВІТІ.....	515
Ящук Юлія ВИБОРЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ	517
Таранчук Юлія МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ	518
Трипалюк Тетяна СУЧАСНА УКРАЇНА ЯК НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА	519
Корчагіна Анна ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	520
Заставна Вікторія ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ	521
Мишкович Евеліна ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА	522
Черняк Софія СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ	523
Серединська Катерина ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	524
Лахман Аліна ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ	526
Перцак Юліанна ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	529
Пантелеймін Юлія ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКОГО- ПРИЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ	531
Кузів Юлія ФОРМИ ВПЛИВУ СЕПАРАТИЗМУ	533
Мішедченко Яна ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ І РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.....	534
Степанюк Ірина МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ	534
Літостанська Тетяна ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА	535
Томахів Володимир, Муха Ростислав ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ В УКРАЇНІ	537
Томахів Володимир, Вовсудський Олександр ІНТЕРНЕТ ЯК КАНАЛ АГІТАЦІЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ РЕКЛАМИ	538
Томахів Володимир, Прибиш Володимир ПРОПАГАНДА В РОСІЙСЬКИХ ІГРАХ	539

<i>Томахів Володимир, Телька Микола</i> КОНСЕНСУСНІ МОДЕЛІ ДЕМОКРАТІЇ.....	540
<i>Томахів Володимир, Гурняк Сніжана</i> СУПЕРЕЧНОСТІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗМІ	541
<i>Томахів Володимир, Росоловський Юрій</i> ЛЕГАЛЬНІ СПОСОБИ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ДЕМОКРАТИЧНИХ ВИБОРІВ	542
<i>Томахів Володимир, Монастирська Дарина</i> ПОЛІТИЧНІ КОНФЛІКТИ: СУТЬ, ТИПОЛОГІЯ ТА ФУНКЦІЇ.....	543
<i>Томахів Володимир, Тарноруда Микола</i> ТОТАЛІТАРИЗМ ЯК ФЕНОМЕН ХХ СТОЛІТТЯ	545
<i>Томахів Володимир, Медвідь Владислав</i> ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ.....	546
<i>Томахів Володимир, Погонєць Ірина</i> ФЕНОМЕН ТОТАЛІТАРИЗМУ В РОБОТАХ ЗАХІДНИХ ТА ВІТЧИЗНЯНИХ ДОСЛІДНИКІВ.....	547
<i>Барилко Максим</i> ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ПОНЯТТЯ І ФУНКЦІЇ.....	548
<i>Ковтуненко Андрій</i> ОЦІНКА СТАНУ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ ЗАРУБІЖНИМИ ЕКСПЕРТАМИ»	548
<i>Сірко Роман</i> АВТОРИТАРИЗМ І ПЕРЕХІД ДО ДЕМОКРАТІЇ	549
<i>Ковалів Василь</i> МІСЦЕ ЕТНОПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ У СУЧАСНОМУ СВІТІ	550
<i>Старостюк Валерія</i> МАКС ВЕБЕР ЯК ЗАСНОВНИК СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ.....	551
<i>Пуцило Максим</i> МАЖОРИТАРНА МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ	551
<i>Болехівський Владислав</i> АМЕРИКАНСЬКА МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ.....	552
<i>Паряк Ілона</i> ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІТИКИ ТА СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	553
<i>Вербило Владислав</i> МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ	554
<i>Марценюк Микола</i> ЕТНОПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ.....	555
<i>Кліщ Сергій</i> ПРАВА ЛЮДИНИ: ПОНЯТТЯ ТА ІСТОРІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ	556
<i>Томів Наталя</i> НАЦІОНАЛІЗМ ЯК ПОЛІТИЧНА ІДЕОЛОГІЯ	556
<i>Стельмащук Анастасія</i> ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКІ СТРУКТУРИ.....	557
<i>Володіна Анастасія</i> АВТОРИТАРИЗМ І ПЕРЕХІД ДО ДЕМОКРАТІЇ	558
<i>Вівчар Денис</i> АВТОРИТАРИЗМ ТА ПЕРЕХІД ДО ДЕМОКРАТИЧНОГО РЕЖИМУ	559
<i>Атаманчук Вікторія</i> АМЕРИКАНСЬКА МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ.....	560
<i>Федіков Віктор</i> ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА	560
<i>Кінка Олена</i> КОНСЕНСУСНА МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ (ШВЕЙЦАРІЯ, БЕЛЬГІЯ).....	561

<i>Заєць Олександр</i> МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ	562
<i>Омельчук Олександр</i> ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	563
<i>Улітко Юрій</i> ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЯК ФАКТОР ПОЛІТИКИ.....	563
<i>Панасевич Катерина</i> МІЖНАРОДНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРОРИЗМ ТА КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ	564
<i>Прончук Дарина</i> ПОЛІТИЧНА ІДЕОЛОГІЯ НАЦІОНАЛІЗМУ	565
<i>Дольник Аліна</i> ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА	566
<i>Франасюк Богдана</i> БЕЗПЕКА ІНФОРМАЦІЇ	567
<i>Клапаний Арсен</i> МІЖНАРОДНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРОРИЗМ І КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ	568
<i>Яськов Владислав</i> ГРУПИ ІНТЕРЕСІВ В ПОЛІТИЦІ.....	568
<i>Михальчук Максим</i> ІНФОРМАЦІЙНІ ВПЛИВИ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ	569
<i>Цьомик Олег</i> КОНЦЕПЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ Г. АЛМОНДА ТА С. ВЕРБИ.	570
<i>Шклярук Назарій,</i> ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ.....	571
<i>Романів Вадим</i> КОНСЕНСУСНА МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ	572
<i>Воїнський Юрій</i> ДІАЛЕКТИКА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ	573
<i>Гога Владислав</i> ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВІЙНИ: ВПЛИВ І ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ.....	574
<i>Концограда Світлана</i> ІНФОРМАЦІЙНІ ВПЛИВИ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ	574
<i>Яремчук Владислав</i> ГРУПИ ІНТЕРЕСІВ, ЇХ ТИПОЛОГІЯ ТА ФУНКЦІЇ.	575
<i>Стрижеус Матвій</i> ІСТОРИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ КОРЕНІ ПОПУЛІЗМУ	576
<i>Бодян Олександр</i> ГЛОБАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР.....	577
<i>Гром'як Вікторія</i> М. ВЕБЕР ПРО ПОЛІТИКУ ЯК ПОКЛИКАННЯ ТА ПРОФЕСІЮ.	578
<i>Драп'ятий Максим</i> МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА	579
<i>Бордюг Віталій</i> КОНСЕРВАТИЗМ ЯК ПОЛІТИЧНА ДОКТРИНА ТА ЇЇ ТРАНСФОРМАЦІЯ В НЕОКОНСЕРВАТИЗМ.	580
<i>Козачук Владислав</i> МОДЕЛІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	581
<i>Крушельницький Святослав</i> ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	582
<i>Шевчук Антон</i> ЕТНОПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ.....	583

Шевчук Віталій ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЯК ФАКТОР ПОЛІТИКИ.....	583
Микитюк Вікторія ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА ТА ЇХ ПРОЯВИ В УКРАЇНІ.....	584
Берекета Тарас ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІТИКИ ТА СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	585
Созанський Андрій РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА.....	586
Паланюк Вадим ПОЛІТИЧНІ АНТИТЕХНОЛОГІЇ.....	586
Торішиній Богдан АВТОРИТАРИЗМ І ПЕРЕХІД ДО ДЕМОКРАТІЇ: МІСЦЕ ОПОЗИЦІЇ.....	587
Баранов Сергій ВПЛИВ ЕКОНОМІКИ НА ПОЛІТИЧНІ РІШЕННЯ В РІЗНИХ КРАЇНАХ.....	587
Миц Вероніка ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ОРІЄНТИРИ УКРАЇНИ.....	588
Сенькович Костянтин МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА.....	589
Соляник Станіслав НАЦІЯ ЯК СУБ'ЄКТ ПОЛІТИКИ.....	589
Калюх Дмитро ОСНОВНІ НАПРЯМИ І ПРИНЦИПИ ЕТНОПОЛІТИКИ.....	590
Наконечний Микола ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ЙОГО СУТЬ.....	591
Мудрак Діана МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ.....	591
Прокіпчак Василь ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	592
Ліщук Артем ІСТОРИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ КОРЕНІ ПОПУЛІЗМУ.....	593
Гнитка Максим ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ І ГЛОБАЛІЗАЦІЯ.....	594
Пужляков Максим ПРАВОВА ДЕРЖАВА ТА ЇЇ СУТНІСТЬ.....	594
Строгий Єгор ДІАЛЕКТИКА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ.....	595
Боярчук Олександр ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК ФОРМА ПОЛІТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	596
Проць Тетяна АМЕРИКАНСЬКА ДЕМОКРАТІЯ.....	596
Гида Ігор ПОЛІТИЧНИЙ ТЕРОРИЗМ У СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	597
Савчук Дмитро НАСИЛЬНИЦЬКІ ТА НЕНАСИЛЬНИЦЬКІ ФОРМИ БОРОТЬБИ ЗА ВЛАДУ.....	598
Куйдич Олександр ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ.....	598
Задорожний Максим ПОЛІТИЧНА СТАБІЛЬНІСТЬ: СУТЬ І КРИТЕРІЇ.....	599
Цінцірук Любомир ПОЛІТИЧНИЙ ТЕРОРИЗМ ТА ЙОГО СУТЬ.....	600

Каритяк Яна НАЦІОНАЛІЗМ ЯК ПОЛІТИЧНА ІДЕОЛОГІЯ	601
Палійчук Христина ІНТЕРНЕТ ЯК КАНАЛ АГІТАЦІЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ РЕКЛАМИ	601
Ярош Богдан ДЕМОКРАТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ.....	602
Самчук Максим ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА	603
Ворожбит Руслан УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО ЯК СУБ'ЄКТ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	603
Івашенюк Сергій ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ОРІЄНТИРИ УКРАЇНИ.....	604
Каравацький Володимир СУПЕРЕЧНОСТІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗМІ.....	605
Костоглод Анастасія ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В УМОВАХ УКРАЇНО- РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ.....	606
Гуска Андрій ЛІБЕРАЛІЗМ ЯК ПОЛІТИЧНА ДОКТРИНА ТА ЇЇ ТРАНСФОРМАЦІЯ В НЕОЛІБЕРАЛІЗМ	607
Присяжнюк Ярослав РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПОЛІТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ.....	609
Мелько Іванна РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	609
Рибачок Мар'яна НАЦІЇ ЯК СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ЛЮДСТВА В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	610
Гавришків Руслан ШЛЯХИ ЗДОБУТТЯ ПОЛІТИЧНОЮ ВЛАДОЮ ЛЕГІТИМНОСТІ В ДЕМОКРАТИЧНИХ І ТРАНЗИТИВНИХ СУСПІЛЬСТВАХ.....	610
Явна Марія ДИНАМІКА ТА РОЗШИРЕННЯ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ	611
Шинковська Лілія ДЖОН ЛОКК ПРО ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО	612
Гетманюк Ірина ДУХОВНІ ЦІННОСТІ МОЛОДІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	613
Ткач Софії ЕЛІТА І ДЕМОКРАТІЯ	614
Шуляк Ольга ЕЛІТАРНІ КОНЦЕПЦІЇ Д. ДОНЦОВА.....	615
Ковбасюк Єва ЗАРУБІЖНІ НЕУРЯДОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРО СТАН ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ.....	615
Гребович Нікіта ТЕОРІЯ ПОДІЛУ ВЛАДИ В ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ	616
Журило Тарас МОЛОДІЖНІ ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	617
Злочевська Соломія ОСНОВНІ РІЗНОВИДИ АВТОРИТАРНИХ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ В СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	618
Яцковей Ірина ОСНОВНІ НАЦІОНАЛЬНІ ШКОЛИ І ПРОБЛЕМНІ ПІДХОДИ СУЧАСНОЇ ЗАХІДНОЇ ПОЛІТОЛОГІЇ.....	619
Суц Денис СПАДЩИНА ТОТАЛІТАРИЗМУ В ІСТОРИЧНІЙ ПАМ'ЯТІ УКРАЇНЦІВ	620

Федина Соломія ПОЛІТИЧНА СВІДОМІСТЬ ТА ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ.....	621
Лавринюк Микола РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ В ПЕРШЕ ДЕСЯТИРІЧЧЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ.....	622
Левицька Мар'яна ПРЯМА І ПРЕДСТАВНИЦЬКА ДЕМОКРАТІЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....	622
Сафандула Дарина НАЦІОГЕНЕЗ В УКРАЇНІ.....	624
Околович Віталій ХАРАКТЕРНІ РИСИ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ.....	624
Подвич Олександра СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	625
Никифорчин Євгенія Т.ГОББС ПРО ВЛАДУ І ФОРМИ ДЕРЖАВИ.....	626
Довбенко Софія РЕФЕРЕНДУМ ЯК КРИТЕРІЙ ПРЯМОЇ ДЕМОКРАТІЇ.....	627
Пакош Ангеліна СИСТЕМА СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ ТА ЇХ ПРИЗНАЧЕННЯ.....	628
Синишин Анастасія СВОБОДА СЛОВА В УКРАЇНІ.....	628
Філь Максим ЕФЕКТИВНІСТЬ ВЛАДИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ.....	629
Голяш Юлія РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ В СТАНОВЛЕННІ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ.....	630
Горобець Антоніна ЛОБІЗМ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	631
Коваль Оксана РОЗВИТОК КРАТОЛОГІЧНИХ ВЧЕНЬ.....	631
Саз Ірини ПРОБЛЕМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ.....	632
Кульчицька Богдана НЕОКОНСЕРВАТИЗМ ЯК ПОЛІТИЧНА ТЕОРІЯ І ПОЛІТИЧНА ПРАКТИКА.....	632
Покиданець Анастасія ТИПИ ПОЛІТИЧНИХ СИСТЕМ У ПОСТКОМУНІСТИЧНИХ КРАЇНАХ СЕРЕДНЬОЇ АЗІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....	633
Крук Захар, СУЧАСНИЙ ЛІБЕРАЛІЗМ.....	634
Ребекевіча Максим ПРЕЗИДЕНСЬКІ ВИБОРИ 2019 В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ВИБОРЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	635
Семенчук Ігор ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА.....	635
Луцик Марія РОЛЬ ІДЕОЛОГІЇ «РУССКОГО МИРА»В РОЗГОРТАННІ ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	636
Шайновська Марія ПРИЧИНИ ЗАРОДЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ АНАРХІЗМУ.....	637
Любовіцька Юлія СОЦІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОЛІТИКИ.....	638
Крива Каріна ОСНОВНІ РИСИ ТА ХАРАКТЕР ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ УКРАЇНИ.....	638

Чекригіна Софія РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ПОЛІТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	639
Барилко Наталія ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ І РЕСУРСИ ВЛАДИ	640
Ворончак Христина ЕКСТРЕМІЗМ: СУЧАСНА ІДЕОЛОГІЯ І ПРАКТИКА.....	640
Кузьо Олена ДЕРЖАВНА ВЛАДА – ПУБЛІЧНИЙ ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ	641
Коваль Наталія ЕКОНОМІЧНІ ФАКТОРИ ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНИХ СТРУКТУР СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ.	642
Солоненко Анастасія ЕВОЛЮЦІЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ПОЛІТИКУ: ОСНОВНІ ЕТАПИ ТА ПАРАДИГМИ.....	643
Лихавчук Євгенія СУТНІСТЬ ТА СПОСОБИ ЛЕГІТИМАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ	644
Костик Андріани ІСТОРИКО - ПОЛІТОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ	645
Марінова Вікторія ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ В УКРАЇНІ	645
Вихрущ Аліна СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ.....	646
Кошулінська Сніжана РОЗВИТОК І ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛ-КОМУНІЗМУ В УКРАЇНІ.....	647
Буряк Тетяна ФЕНОМЕН ТОТАЛІТАРИЗМУ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ВІТЧИЗНЯНИХ ПОЛІТОЛОГІВ	647
Федун Наталя НАЙКРАЩИЙ СПОСІБ ПРАВЛІННЯ У АРИСТОТЕЛЯ.....	648
Федірко Тетяна ІДЕОЛОГІЯ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТІЇ І «ШВЕДСЬКА МОДЕЛЬ СОЦІАЛІЗМУ».....	649
Чорна Вікторія ТОТАЛІТАРИЗМ У ХХ СТОЛІТТІ	649
Попіль Анастасія СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ДЕМОКРАТІЇ	650
Мізюк Анастасія ПРИНЦИПИ СУВЕРЕНІТЕТУ І ЛЕГІТИМНОСТІ ВЛАДИ.....	651
Макогончук Софія СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ.....	651
Кривко Ольга ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХОДУ ВІД АВТОРИТАРИЗМУ ДО ДЕМОКРАТІЇ.....	652
Єднак Аліна ОСНОВНІ ЦІННОСТІ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	653
Матляк Анастасія УМОВИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДА	654
Врубель Юлія ФЕМІНІЗМ В ІСТОРІЇ	655
Венгер Зоряна СУЧАСНИЙ СТАН ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ: ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	656
Приймак Маріна МАКС ВЕБЕР ЯК ЗАСНОВНИК СУЧАСНОЇ ПОЛІТОЛОГІЇ.....	657

<i>Чорна Світлана</i> РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ У ХІХ-ХХ.....	658
<i>Шаланкевич Олександра</i> ОСОБЛИВОСТІ БАГАТОПАРТІЙНОСТІ В УКРАЇНІ.....	659
<i>Травинська Валентина</i> СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН.....	660
<i>Рибачок Мар'яна</i> НАЦІЇ ЯК СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ЛЮДСТВА В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	660
<i>Заторська Христина</i> ТИПИ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	661

ПЛАТФОРМА 2.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

*Гончарук-Чолач Тетяна,
д. філос. н., професор
завідувачка кафедри політології та філософії ЗУНУ
Коваль Наталія, студентка групи ОО-11*

ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА НАЦІОНАЛЬНУ СВІДОМІСТЬ УКРАЇНЦІВ

Актуальність дослідження. Суспільно-політичні зрушення в Україні періоду 2013 - 2014 рр. стали прикладом небаченого досі стану громадсько-політичної мобілізації, який зумовлений значенням для громадян проблеми геополітичного вибору правлячої еліти України, «якістю» політичного режиму, в т. ч. мірою можливості реалізації громадянами своїх прав та свобод, ставленням правлячої еліти і силових структур до тих чи інших форм громадянського спротиву. «Революція гідності» засвідчила нові зсуви в суспільній свідомості, які, по суті, визначали цивілізований вибір України. У ході громадських виступів відбувся не лише злам кланово-олігархічної структури політичної влади, але й докорінна трансформація політичної та правової свідомості.

Мета дослідження. Вплив Революції Гідності на самосвідомість українців, її наслідків та важливість.

Завдання дослідження: проаналізувати вплив «Революції гідності» на національну свідомість українських громад

Об'єктом дослідження є людина, її національна свідомість як важливий чинник державотворення.

Предмет дослідження: особливості та специфіка формування свідомості українців під впливом Революції Гідності.

Виклад основного матеріалу. Поняття національна свідомість має великий філософський зміст та важливе практично-наукове підґрунтя для розвитку і становлення будь-якої нації світу. Що собою являє поняття «національна свідомість»? А. Фрідріх дає наступне визначення: «Національна свідомість – це складне соціально-психічне утворення особистості, що є самоусвідомленням причетності до нації, готовності сумлінно й творчо працювати на благо Вітчизни, зміцнювати єдність свого народу Українську державу» [1, с. 6]. Події кінця 2013-2014 рр. здобули назву Революція Гідності. Вони мають доленосне значення для українців. Справді, у назви фільму про Євромайдан, була «Зима, що нас змінила». Європейська ідентичність українства визнана, як база. Утворилася національна модель, яка передбачає ідентичність, місце в загальносвітових процесах [2]. Революція Гідності відкрила очі більшості українців, показала їм, що вони були по суті рабами комуністичної деспотичної системи, глибоко отруєні московською антиукраїнською ідеологією, зневажаючи рідну мову, завдяки московському мисленню. Так, ми залишилися українцями, але ідеологічно не розуміли, що ми - діти незалежної нації! Україна і ми після Революції Гідності безумовно змінилися на краще. Ідеали, за які стояв Майдан, ще живі, а деякі цілі – здійснилися. Чимало українців почали більше цікавитися тим, що робиться в їхній країні, і не боялися висловлювати свою позицію. Тієї зими 2013-2014 років запустився механізм змін, якого потребували всі ми, і він досі не зупинився. Також, хочу зазначити, що події Революції Гідності залишаються актуальними і дотепер, адже український народ не забуває своїх захисників. Яскравим прикладом є постанова, яку ухвалила Верховна Рада України, що визначає Революцію Гідності одним із ключових моментів державотворення України та закликає розслідувати злочини, які скоїли під час революції. «Урок відваги, який ви дали всьому світові в лютому п'ять років тому, змінив нас усіх. Україна показала, що варто бути сміливим і сповненим гідності, що героїзм може бути чимось більшим, ніж суто моральним закликком, що це може бути ключем до перемоги. Багатьом людям на світі, приниженим і поневоленим, ви дали найбільший дар – надію на те, що і для них, слабких сьогодні, настане день перемоги». Із промови Дональда Туска у Верховній Раді України 19 лютого 2019 року.[4]

Висновки. Український народ, вже не перший раз підтвердив, свою відданість таким ідеалам як свобода та справедливість. Але на цьому, зміни в суспільстві не мають права закінчитись. Треба зрозуміти, що Революція Гідності лише тоді досягне своєї цілі, коли кожен українець стане самосвідомим і зрозуміє, що жертвність героїв Майдану не повинна бути забутою чи непотрібною, а за свої вчинки сповна відповідь кожен.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Сучасний стан, який має панувати українському суспільстві визначається особливостями функціонування і взаємодії трьох підсистем: правової держави, ринкової економіки та громадянського суспільства. Звичайно до цих підсистем на даний момент, як би не прикро було говорити, потрібно включати і загальнонаціональні інтереси та суверенітет нашої держави. На нашу думку, волонтерська діяльність є основою побудови та розвитку громадянського суспільства. Розвиток волонтерства в Україні на даний час є найактуальнішою темою, саме зараз відбувається побудова і розвиток громадянського суспільства з власними прагненнями: збереження держави, національної гідності і здобуття миру. В Україні в сучасних умовах система соціального захисту потребує до себе уваги як з боку держави так і суспільства. За військових подій які відбуваються нині в Україні стан населення значнопо гіршився, тому зросла потреба у більшій ефективності роботи системи соціального захисту, і збільшилась потреба у висококваліфікованих працівниках. Волонтерська робота є одним з напрямків соціальної допомоги у якій беруть участь добровольці які можуть надати ряд соціальних послуг тим хто цього потребує. В сучасних умовах все глибше потрібне усвідомлення громадськістю, державними органами важливості оптимізації різноманітних аспектів соціального розвитку. Тому все більше потрібне формування великого руху добровольців і це допоможе збільшити продуктивність соціальної роботи будь-якій державі.

Метою дослідження є вивчення і аналіз сучасного стану і основних тенденцій розвитку волонтерського руху в Україні. Для досягнення мети ми ставимо наступні **завдання**: проаналізувати сучасний стан волонтерства в Україні; розглянути чинники формування волонтерства в Україні; показати основні тенденції розвитку волонтерства в країні.

Виклад основного матеріалу. Волонтерство це добровільна допомога у вирішенні чи пом'якшенні соціальних проблем. Кожен може проявити ініціативу долучитися до волонтерського руху, усвідомлюючи, що за це ніхто не платить грошей. Волонтерство це інвестиція свого часу, зусиль та таланту у вирішення суспільних проблем. Кожен волонтер вкладає у те майбутнє, яке хоче бачити: якщо тебе турбує питання клімату, ти будеш волонтерити в еко-напрямку; якщо тобі небайдужа доля самотніх людей похилого віку чи людей з інвалідністю, можеш стати волонтером фонду, яким їм допомагає. Важливо шукати те волонтерство, що резонує особисто тобі. Волонтерський рух в Україні, як соціальне явище було закріплене після проголошення Україною незалежності і відтоді набуло ряду характерних цьому явищу ознак, які сприяють його становленню у якості соціального інституту та соціального руху. Беручи до уваги те, що волонтерська діяльність є проявом добровільної допомоги, її історичні форми відображаються у вигляді чотирьох типів соціальної підтримки, в основі яких лежать: сім'я, громада, державні структури та громадські об'єднання. Зокрема, дослідники волонтерства вважають, що воно існуватиме до тих пір, доки: державні структури будуть неспроможні задовольняти соціальні потреби громадян, існуюватимуть категорії людей, які потребують допомоги, і тих, хто готовий цю допомогу надати, будуть наявні методологічні та практичні розробки у галузі волонтерства. Становлення і динамічний розвиток волонтерського руху в Україні на сучасному етапі відбувається за рахунок внутрішніх і зовнішніх ресурсів. Крім того ця динаміка спровокована загальнонаціональним кризовим станом, в якому опинилось українське суспільство внаслідок різких політичних, економічних і соціальних перетворень, що відбуваються в Україні. Важливо розуміти, що в реаліях соціальної нестабільності українського суспільства потреба в добровільній праці загострилася. Для її розв'язання зусиль і фінансових вкладень держави стає замало, тому соціальні державні служби й організації потребують допомоги населення, готового на безкорисну працю. Основною метою волонтерської роботи є зниження соціальної напруги в соціумі через безкорисне надання соціально значимих послуг на місцевому, національному чи міжнародному рівнях. Саме ця робота зараз необхідна українському народові, щоб зберегти власну суверенність та, нарешті, розбудити самосвідомість та самоідентичність українського суспільства. На початку грудня 2014 року, відома соціологічна та маркетингова компанія «GfK Ukraine» провела дослідження стану волонтерського руху в Україні. Результати змусили нагадати іншим дослідникам про те, що волонтерський рух в Україні на даний момент чи не найпотужніша сила, яка присутня в секторі громадянського суспільства, діяльність якої потребує детального та більш глибокого дослідження. Згідно висновків дослідження, яке провела компанія GfK Ukraine, українці визнають велику роль волонтерського руху в суспільних процесах: 62 % визнають роль волонтерів у політичних змінах останнього року, 85 % вважають, що волонтерський рух допомагає зміцненню миру, а 81 % схильні вважати волонтерський рух обов'язковою складовою громадянського суспільства. Такі дані можуть свідчити лише про те, що волонтерський рух в Україні став невід'ємною частиною глибоких соціальних змін в структурі українського суспільства. Ніл Вокер, Координатор системи ООН в Україні, відзначив, що волонтерство є важливим явищем, яке допомагає вирішувати важливі соціальні та економічні проблеми. Зокрема, пан Вокер зазначив: «Волонтерство – це більше, ніж просто внесок однієї людини. Основоположні цінності волонтерської роботи мають вирішальне значення для розвитку України та побудови її майбутнього. Політична воля сама по собі не є достатною

підставою для трансформації, люди повинні також брати в цьому участь задля здійснення змін. Ефективне законодавство є дуже важливим для забезпечення розвитку волонтерства». Останнім часом волонтери починають надавати нашим військовим послуги якісного нового типу, які потребують інтелектуальних зусиль, знань, умінь і навичок, а саме: створення унікальних систем управління військами, систем зв'язку між військовими підрозділами, навчальних військових програм для підготовки кадрів, розроблення інших системних програмних рішень тощо. Примітною особливістю становлення новітнього інституту волонтерства можна вважати збільшення масштабів наявних волонтерських організацій та об'єднань. Серед них «Повернись живим», «Крила Фенікса», «Народний тил», «Армія SOS»; надана ними сумарна фінансова допомога фронту лише у 2015 році становила 173 млн грн. Станом на 2018 рік організаціями «Повернись живим», та «Армія SOS» надана фінансова допомога фронту у розмірі 131 млн грн, це тільки за перший квартал 2018 року. Тому, як ми раніше зазначали, бюрократична система та недосконале законодавство у секторі громадянського суспільства встановлюють певні перепони для діяльності волонтерів. Але кризовий стан який охопив всі сфери життєдіяльності українського суспільства, змушує волонтерський рух розширюватись та ставати однією з рушійних сил в процесі глибоких соціальних змін українського суспільства. Сьогодні в нашій країні з'являється нове розуміння волонтерства. Все більше людей виявляють соціальну активність і свідомість. Суспільство бере участь в акціях допомоги військовим, учасникам АТО, їх сім'ям, дітям-сиротам та людям з обмеженими можливостями, очищають місто і здають донорську кров. Волонтерська діяльність у сучасних умовах ґрунтується на таких основоположних засадах, добровільність та добротність, законність, гуманність та гідність, спільність інтересів і рівність прав її учасників.

Висновки. Проаналізувавши процес виникнення та становлення волонтерства в основі трансформаційних перетворень в соціальній структурі суспільства, потрібно зазначити, що на сучасному етапі розвитку України є вкрай необхідним розширення можливостей дослідження такого соціального явища - як волонтерський рух. Адже цей вид діяльності виник як відповідь на поклик суспільства про допомогу, особливо це яскраво продемонстровано на прикладі атяжної кризи і війни в Україні. Також потрібно приділити увагу до удосконалення інституту волонтерства, об'єднань і організацій, пробудження та заохочення громадянського суспільства до більш активної участі збереження держави її незалежності і демократичності.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
3. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
4. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
5. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
6. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47
7. Івженко.І.Б. Системна самоорганізація як ключова властивість функціонування волонтерських рухів. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2017. №1. С.131-141
8. Черниш Н. Вплив довіри та довірчих відносин на становлення новітнього соціального інституту волонтерства в сучасній Україні. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2016. №2. С.2638

МАС-МЕДІА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ

Актуальність дослідження. В сучасних умовах ми вже не можемо уявити собі життя без засобів медіа та комунікаційних технологій. Зростання ролі засобів масової інформації призводить до підвищення вимог до їх значущості в суспільному житті. Встановлено, що ЗМІ є найважливішими прийомами соціалізації особистості на сучасному етапі розвитку суспільства. Впливу мас-медіа інформації на становлення особистості, формування її світогляду, способу та стилю життя присвячено безліч вітчизняних та зарубіжних досліджень. ЗМІ – один із соціальних інститутів, що тією чи іншою мірою виконують замовлення суспільства та окремих соціальних груп щодо певного впливу на населення в цілому, в тому числі й на окремі вікові та соціальні категорії.

Виклад основного матеріалу. Важливо визначити два аспекти такого впливу. По-перше, засоби масової інформації істотно сприяють засвоєнню людьми різного віку широкого спектра соціальних норм та формуванню у них ціннісних орієнтацій у сфері політики, економіки, здоров'я, права тощо. По-друге, ЗМІ фактично є своєрідною системою неформальної освіти та просвіти різних категорій населення. При цьому користувачі засобів масової інформації здобувають досить різнобічні, суперечливі, несистематизовані знання, відомості з різних питань суспільного та політичного життя. Проблеми засобів масової комунікації вивчають соціологи, психологи, педагоги, представники інших наук. У масовому, а не лише в науковому обігу, з'явилися такі поняття, як «медіа грамотність», «медіа культура», що означають нові якості й нові здатності як окремої людини, так і всієї спільноти, що ефективно взаємодіють в умовах інформаційного суспільства. ЗМІ використовують майже всі канали сприйняття. Завдяки цьому вони відіграють велику роль у культурному обміні, у вихованні молоді, а також у процесах управління різними галузями соціальної сфери. Популярність медіа визначається такими факторами: використанням терапевтичної, компенсаторної, рекреаційної, естетичної, пізнавальної, інформаційної, комунікативної, моральної, соціальної, катарсичної та інших функцій фізкультурно-спортивної діяльності; опора на видовищно-розважальні жанри, стандартизацію, серійність, сенсаційність, систему «емоційних перепадів», що дозволяє «розряджати» нервову напругу глядачів; гіпнозизм, угадування бажань публіки, інтуїцію тощо. На жаль, у молодіжному середовищі спостерігається бездумне, «всеїдне» поглинання інформації, яка надходить з телекранів, комп'ютерних моніторів та з радіоприймачів. Молодь віддає перевагу розважальним шоу, «мильним операм», серіалам, жанровим і комп'ютерним іграм тощо. Занурюючись у віртуальний світ, молоді люди часто не вдумуються у зміст того, що сприймається. Так поступово притупляється потреба в надбанні знань, в духовно-естетичному збагаченні. Відомо, що медіа можуть бути і потужним джерелом знань, і серйозною завадою у навчанні та вихованні, і добрим засобом розвитку, і його гальмом. Засилля низькопробної в художньому і змістовому сенсі продукції кіно- і відеоринку, сцени насильства – все це вимагає посилення уваги педагогів до виховання засобами медіа, уміння на ретельно відібраному матеріалі розвивати високий рівень художнього сприйняття, пізнавальні інтереси і творчі можливості особистості. Наразі численні медійні канали створюють особливе інформаційне поле, під впливом якого формуються соціальні, моральні, художні, естетичні цінності та інтереси. Екранні медіа, до яких відносять кіно, телебачення, відео, інтернет тощо, впливають на глядача значно ефективніше, ніж традиційні друковані тексти. Медіаінформація одночасно впливає і на слух, і на зір, синтезуючи практично всі притаманні людству способи спілкування. Здоровий спосіб життя повинен бути невід'ємною частиною світогляду кожної молодої людини. Проте, не зважаючи на гасла типу «молодь обирає здоровий спосіб життя!», ми всі розуміємо, що це лише гасла. Як це не прикро визнавати, та досить мала частка сучасної молоді обирає здоровий спосіб життя. Процес формування ціннісних орієнтацій молоді опосередкований багатьма соціально-психологічними та психолого-педагогічними чинниками: матеріальними умовами життєдіяльності, індивідуально-типовими рисами особистості, її нахилами, здібностями, комунікативними вміннями, якістю виховного впливу школи, сім'ї та інших інституцій соціалізації. Численні соціально-психологічні дослідження свідчать про те, що зміни у соціальній сфері суспільства, які оголошують саме засоби масової інформації, неминуче викликають зміни у світогляді студентської молоді. Наприклад, «ринкова орієнтація», «світ конкуренції» породжує прагнення до слави, до переваги над іншими, а пропагування «культу грошей» викреслює всі людські моральні цінності та розповсюджує всюдозволеність при певному матеріальному статку. Відповідаючи на соціальні очікування і ціннісні орієнтації, ЗМІ є каталізатором соціальних процесів і змін. Сучасний медіапростір, як і суспільство в цілому, характеризується загальним станом «переоцінки цінностей», кризою аксіонормативної системи суспільства, відсутністю об'єднуючої культурної ідеї. Культурна і політична кризи привели до того, що засоби масової інформації перестали виховувати, центрувати і формувати моральну і естетичну свідомість молоді. Разом з цим вони (ЗМІ) втратили і свою ключову функцію - забезпечення соціально-інтеграційної єдності. Ідеологічний і цілісно-нормативний вакуум юнацької свідомості заповнюється, образно кажучи, «підручними засобами», і в цьому процесі не останню роль відіграють ЗМІ. Через спрямованість ціннісні орієнтації знаходять свій реальний вияв, а в активній формі набувають характеру стійких мотивів спілкування і діяльності

та, пройшовши складний діалектичний шлях, перетворюються в переконання. Саме тому ефективна соціалізація може розглядатися як процес набуття, засвоєння та формування такого набору і такої ієрархії потреб молоді людини, які найсприятливіші для розвитку суспільства та особистості в усьому багатстві та розмаїтті їхніх потенційних можливостей. В цілому можна назвати найважливіші психологічні чинники соціалізації молоді: соціально-психологічні (характеризують мікросередовище, його інституції соціалізації, норми, цінності; ефективні умови взаємодії, взаєморозуміння, сприйняття людьми один одного. В незрілому віці соціалізація здебільшого проходить під впливом інформації, яку молодь не завжди отримує з якісних, перевірених джерел. Серйозність проблеми полягає в тому, що джерелами інформації з проблематики щодо здорового способу життя є молодіжний соціум (тобто ровесники), що не завжди є бажаним джерелом, та засоби масової інформації, що частіше за все мають сумнівну якість. Тут може негативно виявлятися і особистісний вплив (скажімо, сильної, але не позитивної особистості), і опосередкований вплив небажаного середовища. В цей же час інформацію, якою володіє молодь стосовно здорового способу життя, вона отримує стихійно, випадково, до того ж неповну, а досить часто у викривленій інтерпретації. Тому такий стан сьогодні неприпустимий. Фізичне середовище спільноти і суспільства можуть бути відображенням їхнього ставлення до здоров'я. До індикаторів середовища відносять: доступність сфери охорони здоров'я, сприятливість середовища, в якому ми живемо, працюємо. Впливи мас-медіа на ці фізичні середовища ще не досить розкриті, хоча зміни в них можуть суттєво впливати на здоров'я людей (наприклад, наявність здорових продуктів у супермаркетах). Хоча сьогодні мало що відомо про вплив мас-медіа на індикатори здоров'я на суспільному рівні, проте можна говорити про зв'язок між мас-медіа та іншими індикаторами суспільного рівня. Можливості впливу мас-медіа на індикатори здоров'я на суспільному рівні є досить значними.

Висновки. Можна стверджувати, що засоби масової інформації спроможні впливати на здоров'я людей на різних рівнях організації суспільства. Проте, медіа це лише один сет стратегії втручання. ЗМІ можуть впливати на всіх рівнях організації, оскільки зростає розуміння суспільством і урядовими структурами держави щодо значущості використання мас-медіа чимдалі зростає, а відтак поширюється розуміння людської поведінки у соціальних системах.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47
6. Клименченко О.А., Галета С.О. Авторитет без авторитаризму. Кіровоград: «КОД», 2016. 176 с.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Актуальність дослідження. В сучасній Україні культура, як і інші сфери життя, підпадає під опіку держави. Правові засади діяльності у галузі культури підтримуються «Законом України про культуру», а культура визначається як «сукупність матеріального і духовного надбання певної людської спільноти (етносу, нації), нагромадженого, закріпленого і збагаченого протягом тривалого періоду, що передається від покоління до покоління, охоплює всі види мистецтва, культурну спадщину, культурні цінності, науку, освіту та визначає рівень розвитку цієї спільноти». Центральним виконавчим органом влади, що опікується сферою культури є Міністерство культури України, на яке покладене завдання розробки державної політики у галузі кінематографії, формування та забезпечення впровадження державної політики у сферах культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики, а також бути спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі міжнародних відносин, релігії та захисту прав національних меншин України. В Україні розвинена базова мережа закладів культури, водночас частина закладів підпорядковані безпосередньо міністерству культури і фінансується з державного бюджету — вищі навчальні заклади, філармонії, обласні бібліотеки та інші, частина ж закладів підпорядкована місцевим органам влади і фінансується з місцевих бюджетів, інша частина — приватної форми власності. Після прийняття змін до Закону про культуру на початку 2017 року, працівники культури, на відміну від працівників інших спеціальностей, оформлюють трудові відносини винятково шляхом укладання контрактів. На думку розробників цього Закону, така особливість оформлення трудових відносин сприятиме створенню конкурентного середовища у галузі культури. Водночас у мистецькому середовищі ця особливість Закону про культуру, викликала негативне ставлення і спонукала Уповноваженого з прав людини звернутись до Конституційного суду щодо порушення права на працю працівників культури. Повсякденне життя українського народу, а також святкування зазвичай супроводжуються цікавими звичаями, які пройшли крізь століття. Здебільшого, українська молодь, із задоволенням шанує ці традиції, зберігаючи духовну спадкоємність разом з їх предками. Крім того, у всіх цих звичаях можна ясно помітити, як язичницькі та християнські вірування переплетені між собою, і як вони наповнюють святковистію обряди. Різдво — під час Різдвяних свят в Україні, співають колядки, діти виконують різдвяні пісні йдучи від хати до хати і бажають господарям цих будинків миру і процвітання. При цьому посівають пшеницею або ячменем, котрі, як вважається, принесуть добробут і щастя в дім. За це господарі дякують дітям, дарують їм цукерки і монети, які приносять удачу протягом всього року. Великдень — головне православне свято. Цього дня душі вірян переповнені радістю, випромінюють щастя, природа також сприяє цьому. Відступають ознаки зимового сну, весняним теплом наповнюється природа та душі людей. Прийнято не спати в ніч перед Великднем, напередодні всі йдуть до церкви. Люди приносять з собою різноманітні страви в кошику для освячення і коли повертаються додому, настає пора перервати піст та насолодитися смаколиками. Незалежно від того що на столі може бути кулінарне розмаїття, прийнято почати свято пасхальним хлібом (паскою). В цей день кожен православний християнин вітає інших словами: Христос воскрес! І отримує підтвердження у відповідь: Воістину воскрес! Івана Купала — стародавнє слов'янське свято Івана Купала організують на честь сонця і відзначають день літнього сонцестояння. Свято наповнено обрядами, пов'язаними з водою, вогнем і травами. Цього дня сміливці стрибають через вогонь, а опівночі люди шукають квітку папороті, щоб отримати можливість зазирнути в майбутнє і знайти незлічені багатства. Дівчата роблять вінки з польових квітів. Пускають їх на воду і спостерігають: якщо вінок попливе — дівчина вийде заміж цього року, якщо потоне — ні. Весільні традиції — родина має велике значення для українців, через це за весільними обрядами, звичаями шлюбу та хрестин, стежать з особливою увагою. Весільні церемонії можуть починатися з обряду сватання: наречений посилає старших, шановних людей, які пропонують батькам нареченої видати їх дочку заміж. У разі схвальної відповіді, дівчина передає вишитий рушник, у випадку відмови старші (свати), отримують гарбуз.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47
6. Історія культури України: підруч. Луганськ: СНУ, 2019. 551 с.
7. Історія народної культури українців: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 416 с.

8. Історія української культури: європейський контекст: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015.301 с.
9. Нариси з історії української культури: архітектура, образотворче мистецтво, музика, театр, кіно. Львів: Світ, 2018. 224 с.

*Гончарук-Чолач Тетяна,
д. філос. н., професор
завідувачка кафедри політології та філософії ЗУНУ
Ковчак Тарас, студент групи ФМ-11*

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність дослідження. Провідними тенденціями розвитку сучасного суспільства, що здійснюють пріоритетний вплив на всі аспекти його життя, стали процеси економічної, політичної та культурної глобалізації, розвитку економіки знань та інформаційно-комунікаційних технологій. Ці процеси все більшою мірою визначають не тільки міжнародний контекст існування національної держави, соціуму, а й життєві перспективи кожної людини, диктуючи необхідність активної інтеграції у світову економіку, культуру, освіту.

Мета дослідження. Розкрити теоретичні основи, процесуальні характеристики та результати реформування загальної середньої освіти розвинених англomовних країн (США, Велика Британія (Англія), Канада, Австралія, Нова Зеландія) у 90-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст., окреслити можливості використання досвіду реформування загальної середньої освіти розвинених англomовних країн досліджуваного періоду в Україні.

Стан наукового дослідження проблеми. Проблеми реформування середньої освіти розвинених англomовних країн вже тривалий час є предметом вивчення українських, російських, білоруських та інших дослідників, що працюють у межах пострадянського простору. За радянських часів ці проблеми висвітлювалися переважно тенденційно, з позицій марксистсько-ленінської критики. Тенденції розвитку американської школи розглядалися в роботах Р.Б. Вендровської, Л.М. Гончарова, Г.Д. Дмитрієва, З.О. Малькової, М.В. Нікітіна, М.Д. Нікандрова, В.Я. Пилиповського, І.Г. Тараненко, О.П. Ков'язіної, В.І. Марцинкевича, Н.М. Чорної, Н.С. Юсуфбекової; британської школи – А.А. Барбариги, Н.Я. Винокурової, А.С. Жукової, В.П. Лапчинської, О.І. Локшиної; канадської школи – Л.В. Булай. Порівняльний аналіз освітньої теорії та практики розвинених країн став предметом досліджень О.Н. Джуриного, М.Є. Єроша, І.Д. Зверєва, І.К. Зверєвої, О.М. Кузьміної, З.О. Малькової, В.І. Марцинкевича, Б.Ф. Мельниченка, В.Я. Пилиповського, О.Г. Полупанової, М.Л. Родіонова, К.І. Салімової, М.О. Соколової, Т.В. Цирліної, В.М. Чорного та інших науковців.

Об'єктом дослідження є системи загальної середньої освіти розвинених англomовних країн (США, Велика Британія (Англія), Канада, Австралія, Нова Зеландія).

Предметом дослідження є стратегії реформування систем загальної середньої освіти США, Великої Британії (Англії), Канади, Австралії, Нової Зеландії, що набули розвитку під впливом глобалізаційних процесів, результати реформ та особливості врахування досвіду реформ в Україні.

Виклад основного матеріалу. В основу дослідження покладено стратегічно-системний підхід до розгляду освітніх реформ, побудований на засадах теорії стратегічного менеджменту та теорії систем. Такий підхід вимагає з'ясування сутності цільових, змістових, процесуальних, контекстуальних та результативних характеристик освітніх змін, виявлення суперечностей та недоліків їх запровадження, забезпечення зворотного зв'язку між результатами реформ та стратегіями подальших освітніх змін. Методологічна основа дослідження побудована з урахуванням принципу поліфундаментальності (І. Пригожин), згідно з яким будь-яка універсальна теорія, якою б точною вона не була, не в змозі вичерпно відобразити соціальну реальність, що є предметом дослідження, у всій повноті її сутнісних вимірів. Дослідження ґрунтується на положеннях наукової теорії пізнання про необхідність врахування при розкритті сутності досліджуваних процесів як зовнішніх контекстуальних чинників їх розвитку, передусім глобалізаційних перетворень, так і внутрішніх особливостей їх розвитку, зокрема переходу у побудові навчального процесу від біхевіористської теорії пізнання до когнітивно-конструктивістської; про перехід кількісних змін у розвитку освітньої теорії у якісні, що зумовлює виникнення нової результативно-центрированої парадигми освітніх реформ; про несуперечливість та послідовність логіки пізнання досліджуваних явищ та процесів, зокрема стратегій досліджуваних реформ. Для розв'язання визначених завдань та досягнення поставленої мети використовувалися комплекс взаємопов'язаних та взаємодоповнювальних методів дослідження, зокрема: – загальнонаукові: аналіз (історіографічний, порівняльний), синтез, абстрагування, порівняння, узагальнення та аналогія, що є необхідними для з'ясування особливостей розвитку теоретичних підходів, покладених в основу розробки стратегій освітніх реформ; – проблемно-порівняльний, що дозволив дати характеристику політичного, структурного, культурного та людського вимірів реформ, запроваджених у розвинених англomовних країнах у досліджуваній період, з'ясувати суперечності та результати їх втілення; – структурний, що забезпечив вичленування різних стратегій та підходів до здійснення реформаційних процесів та їх взаємопов'язаний розгляд; – системний, що став необхідним для з'ясування вхідних параметрів, мети, завдань, результатів та зворотних зв'язків у діяльності освітніх систем у процесі запровадження реформаційних програм.

Висновки. Подальші дослідження тенденцій реформування освітніх систем повинні, на мою думку, бути спрямовані на з'ясування особливостей розвитку глобального та регіонального, хто здійснює глобалізаційні впливи, і тих, хто відчуває їх на собі.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47
6. Сбруєва А.А. Громадянські цінності у сучасному шкільництві: зміст та шляхи формування. проблеми теорії і практики. Зб. на-ук. праць. К.:НПУ, 2020. Вип. 4. С.100-109.
7. Сбруєва А.А. Міжнародні дослідження якості знань: результати та методологічні підходи до їх оцінки. Суми: СДПУ, 2020. С.100-112.
8. Сбруєва А.А. Оновлена парадигма базової освіти на порозі третього тисячо-

ВПЛИВ ГРОШЕЙ НА СУСПІЛЬСТВО

Постановка проблеми. Гроші - це результат цілеспрямованих дій людини в і житті. Вони диктують свого політику, нав'язують особливий світогляд. Щоб вирішити проблему грошей особливу увагу потрібно звернути на потреби людини в суспільстві. У світогляді багатьох людей залишилася рабська ідеологія, що держава повинна забезпечити роботою кожну людину. Тому багато хто вважає, що хтось про нього повинен думати. Але насправді, якщо людина не думатиме сама про себе, про свій розвиток, то ніхто інший їй не допоможе.

Мета дослідження. Проаналізувати філософську сутність грошей та їх значення для людей у сучасному світі. Для досягнення мети ми ставимо наступні завдання: дослідити філософський зміст ставлення особистості до грошей; визначити наслідки впливу грошей на світоглядно-духовний світ людини.

Виклад основного матеріалу. Життя кожної людини унікальне і цінне. Кожна людина визначає межі впливу свого життя і в ці межі потрапляють грі. Мета і планування - інструменти формування цих меж. З появою грошей, їх поширенням, а також впливом на всі сторони життя суспільства, пов'язують формування окремого напрямку у філософії - філософії грошей [1, с. 207]. Більшість вчених зводяться до думки, що гроші досить-таки суттєво впливають на особистість людини, формують її вподобання [2, с. 224-225]. Першим, хто порушив проблеми грошей і моральної поведінки під час їх використання, був античний філософ Аристотель. Він відзначає, що гроші не є самостійним елементом, незалежним від поведінки людини. Аристотель акцентує увагу на складності даного процесу, адже за його переконанням витратити гроші на свої примхи - легко, а ось витратити на те, що дійсно потрібно - здатний не кожен. Більшість людей шукають вигоду виключно для себе, не кажучи вже про бажання творити добро для суспільства. Причиною цьому служать різноманітні проблеми у сферах людського життя. Наприклад, шахрайство, фінансові махінації, корупція і т.п. Також варто зауважити, що бути зосередженим тільки на власному блазі та діяти лише в своїх цілях - не призведе суспільство до розвитку. Лише порозуміння та гармонія у соціумі стане причиною до взаєморозуміння у відносинах в будь-яких сферах людського буття [3, с. 14-15]. Таким чином гроші не повинні завважати моральним і духовним цінностям. Саме такі переконання дадуть правильний вектор розвитку культури грошей у сучасному світі. Не буде секретом сказати, що гроші відіграють значну роль у формуванні внутрішнього світу людини, її моральних критеріїв. Їхня місія полягає не тільки у полегшенні торгівлі й розвитку ринкової економіки, націленої на отримання прибутку, але й у формуванні самої людини з її особливими ціннісними установками [4, с. 133]. Яку роль відіграють гроші у житті людини? Для одних вони не мають майже ніякого значення і є просто джерелом існування. Для інших ж, навпаки, гроші відіграють велику роль і мають велику владу над ними, адже ці люди перебувають у постійній гонитві за матеріальним благом. Вони стають жертвою маніпуляції грошима, що породжує можливість панування сильнішого над слабшим, а диктатором цього стають гроші. Їх відсутність приводить до формування думки про власну ганебність. Також ситуація ускладнюється й тим, що через інформаційний шум на нас впливає безліч інформації, зміст якої полягає в популяризації фінансового добробуту. Сьогодні більшість людей ставлять гроші на найвагомніше місце в житті. На їх думку, вони є основним мірилом людського життя. Людство не задумується над тим, що у цьому випадку не воно керує грошима, а гроші панують над людським розумом. Слід задуматись та виокремити гроші від основних людських цінностей, поставити їх в служіння людині.

Висновки. Гроші - річ, яка на більшість людей має негативний вплив. Як тільки людина починає володіти великою сумою грошей, одразу з'являється зайва впевненість і нахабство. Кожен воліє розбагатіти, та найголовніше - зберегти в собі всі високоморальні якості. Збагачення не являється головною метою життя, а є лише одним із засобів для існування. А найголовнішим у житті кожного має бути здоров'я, кохання та благополуччя.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47
6. Філософія грошей в епоху фінансової цивілізації: Монографія К.: УБС, 2014
7. Лантінова Г. С. Освітній вимір і культурні смисли філософії грошей. Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія. 2015. С 223-235

МОВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Актуальність проблеми. На сучасному етапі актуальність даної теми є очевидною, оскільки це обумовлено складними процесами розбудови незалежної Української держави, творення української політичної нації.

Мета дослідження: визначення основних завдань державної мовної політики і пріоритетних напрямів управлінської діяльності органів державної влади щодо утвердження української мови як єдиної державної мови, як засобу консолідації суспільства.

Досягнення даної мети обумовлює розв'язання низки **завдань:** вивчення ролі державної мови у контексті формування та зміцнення української національної свідомості; аналіз сучасної мовної ситуації в Україні, стану розвитку української мови та існуючих моделей формування політичної нації.

Виклад основного матеріалу. Мова - не лише засіб спілкування, а й головний чинник консолідації нації, оскільки забезпечує єдність, вільний і культурний розвиток національної спільноти, стоїть на сторожі збереження національної ідентичності, здорового духовного і ментального розвитку, а отже, виступає могутнім засобом зміцнення національної свідомості. Відомий український учений і громадський діяч Іван Огієнко зазначав: «Мова - це наша національна ознака, в мові - наша культура, ступінь нашої свідомості». У державотворчому процесі мова, поряд із внутрішніми консолідуючими чинниками, виконує й зовнішню функцію, яка полягає у виокремленні держави з-поміж інших країн, в утвердженні нації і держави серед багатомовної спільноти. Отже, творення української політичної нації вимагає розв'язання фундаментальних питань мовної сфери, щоби така нація ґрунтувалася на засадах української національної державності. У суспільстві, де переважає корінний етнос і панує його мова, як, наприклад, у країнах Європи, зазначені функції мови поєднуються гармонійно. В цих державах мова, по суті, виступає еталоном державної самодостатності, самоцінності й неповторності. Але в Україні склалася інша ситуація: втративши свободу, перебуваючи у складі інших держав, український народ позбувся можливості повноцінно користуватися своєю мовою. Внаслідок заборон і дискримінації, адміністративно-силового тиску, якому піддавалася українська мова упродовж останніх трьох з половиною століть, значна частина українського населення, в тому числі етнічних українців, відчужена від використання рідної мови як засобу національної комунікації та головного інструменту консолідації нації. Особливо дається взнаки спадщина тривалого домінування в Україні російської мови, яка й сьогодні впливає на мовну ситуацію у нашій державі. Тому нині, коли Україна здобула незалежність, утвердження у суспільстві української мови як державної, як одного з основних націєтворчих, державотворчих чинників, постає надзвичайно важливою й актуальною проблемою, а її вирішення має бути одним із пріоритетних завдань держави. У свою чергу, дослідження мовної проблеми свідчить, що ця двомовність має кілька суттєвих особливостей. Передусім існує розбіжність між етнічною та мовною самовизначеністю, коли значна частина етнічних українців у повсякденному житті для спілкування використовує російську мову. Важливим є той факт, що ще за радянських часів саме російська мова набула статусу мови міжнародного спілкування, який вона продовжує зберігати й нині, забезпечуючи спілкування не тільки між національними меншинами України, а й між народами колишнього Радянського Союзу. Ще однією, на нашу думку, найважливішою особливістю мовної ситуації в Україні є різний мовний статус регіонів, який, насамперед, обумовлюється відмінностями історичного розвитку західної та східної України. При цьому переважна більшість українців західного регіону є україномовною, південного та східного регіонів - російськомовною, центр займає проміжне становище. Крім того, величезна частина суспільства у побуті користується масою українсько-російських і російсько-українських суржиків, які аж ніяк не є літературною мовою. Слід зазначити, що відсутність державної підтримки і захисту української мови й культури спричинили посилення процесу русифікації, внаслідок чого на деякі важливі сфери суспільного життя російська мова має великий вплив. Сьогодні в масовій культурі, засобах масової інформації, бізнесі, спорті, інших сферах домінує російська мова. За даними Державного комітету телебачення і радіомовлення України близько 80% ефірного часу теле- і радіостанцій заповнено не україномовним продуктом. Лише незначна кількість телевізійних передач спрямована на виховання національної свідомості в глядача. Телебачення фактично стало засобом русифікації народу, зокрема молоді, і не сприяє розвитку державної мови. Через невідповідність державної політики негативні тенденції домінують на книжковому ринку України, де більшість становлять російськомовні видання. Україна стала ринком неконтрольованого збуту іноземної кіноіндустрії та продукції російського шоу-бізнесу. Продовжується витіснення української преси російською. На ринку друкованих засобів масової інформації річний тираж журналів та інших періодичних видань українською мовою у 2004 р. становив 28% від загальної кількості, тоді як ще в 1995 р. було 70%. Переважна більшість державних керівників і управлінців усіх рівнів на сході й півдні країни не вважає своїм службовим обов'язком розширювати сферу застосування державної мови, не вживає її у своїй роботі або й не володіє нею. Це призводить до поширення у суспільстві думки, що знати,

шанувати, і плекати державну мову, послуговуватися нею - не обов'язково. Практично зовсім не використовується державна мова і в бізнесових структурах. Загалом сьогодні відбувається подальше згортання сфери функціонування української мови, а, отже, гальмується і її внутрішній розвиток, звужується простір спілкування нації. Масова присутність в українському інформаційно-культурному просторі іншомовної продукції спричиняє не лише втрату українського мовного простору, а й призводить до руйнації способу мислення і деформації національної свідомості громадян України, прищеплення чужих стереотипів та навіювання їм почуття меншовартості. Внаслідок цього відбувається розмивання ідентичності української нації, духовне знищення людського резерву, з якого формується українська еліта. Враховуючи сучасну мовну ситуацію в Україні, вироблення мовної єдності - процес надзвичайно складний. Поки що політики і суспільство довго і важко йдуть до розуміння мови як основи формування політичної нації, засобу зміцнення національної свідомості. За всі роки незалежності проблема мови є предметом спекуляцій різних політичних сил під час виборчих кампаній. Останнім часом, всупереч Конституції України, все більше лунає гасел щодо запровадження офіційної двомовності, а саме надання статусу другій державній мові поряд з українською російській. Мовне питання особливо актуалізувалося з ратифікацією нашою державою Європейської хартії регіональних мов або мов меншин у травні 2003 р. Хартія повинна була стати важливим кроком у досягненні Україною цивілізованих європейських стандартів у сфері захисту прав людини у культурно-мовній сфері. Слід зазначити, що викликає суперечності його український варіант, в якому до регіональних мов і мов, які потребують захисту, поряд з іншими, віднесено російську. Націонал-демократичні сили наполягають на тому, що Хартія покликана захищати мови національних меншин, яким загрожує вимирання під тиском потужних мов. Отже, склалась ситуація, коли російська мова одержала додатковий потужний міжнародно-правовий захист з боку Європейської хартії, в той час як українська - захищається тільки внутрішнім законодавством, яке, до того ж, часто порушується. Натомість прибічники двомовності, реалізуючи свої власні політичні інтереси, посилаючись на Хартію, ініціюють нові законопроекти про російську як другу державну мову, або про надання їй офіційного статусу. Хибна політика підтримки двомовності, необґрунтовані вимоги окремих політиків надати російській мові статус другої державної мови нарівні з українською може призвести до розколу суспільства на мовно-національному ґрунті, спричинити розрив єдиного інформаційно-культурного простору держави, і як показує досвід зарубіжних країн, привести в кінцевому рахунку до втрати державнотериторіальної цілісності країни і її розпаду. Безперечно, у світі є приклади кількомовних націй, що начебто може поставити під сумнів визначення мовної єдності як неодмінного атрибуту нації. Але, як зазначає відомий вчений А. Погрібний, ті країни, де функціонує кілька державних чи офіційних мов, - то власне, винятки з типового для світу порядку мовного облаштування, згідно з яким діє принцип: одна держава - одна нація (політична) - одна державна мова. У цьому випадку політична нація створюється переважно з представників якогось одного етносу - чисельно чи політично переважаючої етнічної групи або етнічної групи, що претендує на таке домінування. Титульний етнос є тим народом-етносом, який робить найвагоміший вклад у соціальну результативність життєдіяльності даного суспільства. Він є основним номінатором і дає своє ім'я не лише країні, а й державі та державнополітичним атрибутам владності - території і кордонам, мові офіційного спілкування і моделі культурного засвоєння людиною світу, торговельно-культурним і зовнішньополітичним взаєминам народів тощо. Слід зазначити, що представники титульного етносу одержують громадянство держави на підставі належності до етносу з усіма свободами і правами, що випливають з цього. З правової точки зору подібна позиція означає нав'язування в обов'язковому порядку всім громадянам держави певних культурно-мовних норм і цінностей домінуючого етносу, що одночасно супроводжується відмовою визнавати за окремими громадянами іншого етнічного походження права особистого вибору культурних уподобань. За цих обставин домінуючий етнос автоматично стає політичною нацією. Інші етнічні групи або взагалі не одержують громадянства й, відповідно, зазнають утисків стосовно своїх громадянських, а особливо політичних прав, або їхні окремі представники приймаються в громадянство цієї держави за особливою процедурою. При цьому однією з необхідних умов отримання громадянства є знання державної (офіційної) мови. Якщо в подібному контексті змодельовати формування політичної нації в Україні, де, як вже нами було зазначено, «титульний етнос» - українці - становить переважну більшість населення країни, цей процес має відбуватися саме на етнічній основі. Отже, в цьому сенсі не підлягає сумніву, що українська мова, як мова найчисленнішого, автохтонного і титульного етносу країни має утвердитися у статусі єдиної державної мови. Але запровадження подібної політики порушує права людини і, жодним чином, не сприятиме консолідації суспільства навколо державотворчих процесів, а, навпаки, створюватиме міжнаціональну напругу і загрожуватиме існуванню самої держави. Тому етнічна модель формування нації скоріше всього не може бути взята за основу, оскільки ніяк не виступає об'єднуючим чинником багатоетнічного українського суспільства, а, навпаки, за певних обставин, може виконати роз'єднуючу роль. Водночас слід відзначити, що державна роль української мови жодним чином не спрямована на обмеження розвитку мов інших етнічних груп. Одержавлення української мови зовсім не означає приниження чи ігнорування культури і мов інших національних меншин в Україні. «Йдеться про забезпечення кожному українцеві природного права повернутися до національного джерела, до національного буття. Відомо, щоб дитина успадкувала національно-духовні якості свого народу, його ментальність, її слід виховувати саме рідною мовою. Не можна виховати повноцінного поляка англійською мовою, так само і духовно багатого українського патріота мовою російською. Рідна мова формує тих, хто нею говорить, накидає їм певні погляди на світ, на взаємини між людьми, що вироблені нацією за довгий шлях її формування. У мові сконцентрований спільний світогляд народу, набутий

досвідом багатьох поколінь». Вільне опанування всіма громадянами України мови свого громадянства - це, як підтверджує багатовіковий досвід держав світу, запорука міжетнічної злагоди, єдності і стабільності суспільства, ефективного функціонування держави, позитивного її сприйняття як повноцінного і незалежного суб'єкта світової спільноти. Українці, як етнічна нація, мають підтримувати відродження культурної самобутності національних меншин, а національні меншини, у свою чергу, мають доброзичливо ставитися до української культури і, в міру можливого, сприяти її відродженню.

Висновки. Основною рисою сучасної мовної ситуації в Україні залишається українсько-російська двомовність, при цьому продовжується звуження сфери функціонування української мови і відчутно посилюється вплив російської мови на всі сфери суспільного життя, що не сприяє зміцненню української національної свідомості. Це обумовлюється як тривалим домінуванням в Україні російської мови, яка й сьогодні впливає на мовну ситуацію у нашій державі, так і відсутністю відповідної мовної політики в незалежній Українській державі, яка б сприяла повноцінному впровадженню української мови як державної в усі сфери суспільного життя. Попри те, що Закон «Про мови в Українській РСР» вважається чинним і в незалежній Україні, він не виконується, і не встановлює жодних санкцій за порушення державного статусу української мови. Культурно-мовний чинник у становленні української політичної нації є принциповим питанням. Українська політична нація постає на основі цінностей корінного українського етносу, його мови, символіки, звичаїв, традиційних атрибутів державності.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СУСПІЛЬСТВО В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Актуальність дослідження. В останні десятиліття ХХ століття відбулися радикальні зміни в галузі інформаційних комунікаційних систем. Ми переживаємо історичний період дуже швидкого росту інформаційних технологій, особливо це спостерігається в США, Японії та країнах Західної Європи. Вже найближчим часом саме розвиток інформаційної сфери, рівень інформаційної безпеки будуть визначати політичну та економічну роль держави на світовій арені. На сучасному етапі світового розвитку набуває нового значення мережа Інтернет і все, що з нею пов'язано. Людство у своєму розвитку наблизилось до того, що Інтернет став основним генератором світових макротенденцій. Він сприяє трансформації ціннісних орієнтирів людства та його соціальних структур.

Виклад основного матеріалу. Світ увійшов до якісно нової історичної епохи – епохи глобалізму, коли традиційні способи виробництва, споживання й обміну незворотно змінилися. Х. Ортега-і-Гассет відзначав: «...наша епоха прекрасна, рясна, перевершує все відоме нам в історії. Але саме завдяки своєму розмаху вона перевернула всі застави – принципи, норми й ідеали, встановлені традицією. Наше життя – живіше, напруженіше, насиченіше, ніж усі попередні, і тим самим проблематичніше. Воно не може орієнтуватися на минуле, а повинне створити собі власну долю». Багато вчених вважають, що розвиток техніки призводить до переродження людини, яка стає додатком машини. Вже не людина, а техніка визначає характер розвитку соціуму, зміст культури. К. Ясперс відзначав, що «техніка радикально змінила повсякденне життя людини в навколишньому середовищі, насильницьки перемістила трудовий процес і суспільство в іншу сферу, у сферу масового виробництва, перетворила все існування на дію якогось технічного механізму, всю планету в єдину фабрику; ... відбувається... повний відрив людини від її ґрунту». Людина знаходиться під впливом створеної нею техніки, не помітивши, коли і як вона потрапила під її владу. Вся соціокультурна динаміка носить на собі відбиток впливу технізації суспільства й свідомості людини. На сучасному етапі світового розвитку набуває нового значення мережа Інтернет і все, що з нею пов'язано. Людство у своєму розвитку наблизилось до того, що Інтернет став основним генератором світових макротенденцій. Він сприяє трансформації ціннісних орієнтирів людства та його соціальних структур. Останнім часом ми не можемо уявити свого життя без Інтернету. Він міцно увійшов в наше повсякденне життя. Ми активно користуємося Інтернетом вдома, на роботі, з розвитком нових технологій Інтернет перекочував в наші мобільні телефони і смартфони. Що дало нам можливість практично весь час перебувати on-line. Поява Інтернету радикально змінила форми, зміст, механізми, функції соціальних комунікацій. З розвитком Інтернету, з'явилася можливість використовувати всі його досягнення в різних його проявах. Одним з таких проявів стали соціальні мережі, які набули на сьогодні статусу невід'ємного атрибуту нашого життя. Представити сучасну людину без соціальних мереж просто неможливо. Спілкування, пошук інформації і друзів, обмін новинами, можливість слухати музику, дивитися відео і фотографії. Складно собі уявити, що колись люди могли обійтися без профілю в соціальній мережі. З самого початку створення соціальних мереж передбачало комунікативно - інформаційну функцію. Термін «соціальна мережа» з'явився задовго до появи Інтернету у 1954 році і означав тісні взаємовідносини між двома і більше людьми. Термін був започаткований британським соціологом, представником Манчестерської школи, Джеймсом Барнсом для визначення зразків соціальних зв'язків які йшли у розріз традиційних для багатьох соціологів понять таких як обмежені групи (племена, сім'ї) або такі соціальні категорії як стать чи етнічна належність тощо. На сьогоднішній день прийнято вважати, що соціальна мережа – це соціальна структура, створена об'єднаними за однією або декількома ознаками взаємозалежності вузлами, які здебільшого представлені індивідуальними членами або організаціями. Соціальні мережі можуть бути створеними на тлі спільності цінностей, дружби, родинності, неприязні, конфлікту, торгівлі, зв'язків в мережі Інтернет, сексуальних зв'язків, релігійних поглядів та інше. В мережі Інтернет під соціальною мережею розуміють програмний продукт, який надає певні послуги, майданчик для взаємодії людей (індивідів, користувачів) у групі або в групах. Як соціальну мережу можна розглядати будь-яке онлайн співтовариство, учасники якого взаємодію один з одним, наприклад, шляхом обговорення різних проблем. У своєму дослідженні Івашнова С. В. описує «соціальну мережу» як віртуальний майданчик, що забезпечує своїми засобами спілкування, підтримку, створення, розбудову, відображення та організацію соціальних контактів, у тому числі й обмін даними між користувачами і обов'язково передбачає попереднє створення облікового запису. Першими комп'ютерними соціальними мережами були групи людей, що використали для створення і підтримки соціальних зв'язків засоби комп'ютерного спілкування через електронну пошту. У 1971 військовими в мережі ARPA Net було відправлено перше повідомлення на віддалений комп'ютер, Це був перший крок до створення Інтернету та сучасних соціальних мереж. Наступним кроком став винахід IRC (англ. InternetRelayChat - інтернет-чат, який ретранслюється) - сервісної системи для спілкування в режимі реального часу. IRC, був створений в 1988 році фінським студентом Ярком Ойкаріненем. 7 серпня 1991 британський вчений Тім Бернерс-Лі вперше опублікував перші інтернет-сторіночки і зробив тим самим наступний крок до сучасних соціальних мереж. І тільки в 1995 році з'явилася перша, наближена до сучасних, соціальна мережа Classmates.com, яку

створив Ренді Конрад, власник компанії Classmates Online, Inc. Він заснував сайт, який допомагав зареєстрованим відвідувачам знаходити і підтримувати стосунки з друзями, однокласниками, однокурсниками та іншими знайомими людьми. Зараз у цій мережі зареєстровано більше 40 мільйонів людей, переважно з США та Канади. Її розвиток став відправною точкою для появи таких світових мереж, як MySpace, FaceBook. У 2001 році з'явилася перша соціальна мережа, спрямована на професійний розвиток – Ryze (зараз налічує 500 тисяч користувачів), Hi5 (80 мільйонів користувачів); 2004 рік – Orkut (понад 16 мільйонів користувачів на кінець 2006 року), Facebook (80 мільйонів користувачів), Friendster (50 мільйонів користувачів). Шалений успіх MySpace у 2005 році (за два роки існування сервісу його аудиторія виросла до 47,3 мільйонів осіб) призвів до швидкого розростання соціальних мереж та збільшення їх популярності серед користувачів. Рівень розвитку соціальних мереж майже досяг свого піку, і в цей час можна ледве не щодня спостерігати народження нових соціальних мереж. Останнім часом це стали саме нішеві соціальні мережі, які орієнтовані на вузько-профільного користувача. Досить часто можна зустріти цікаві теми, іноді просто абсурдні. Ця тенденція була викликана насиченням ринку загальними мережами «для всіх». При такій популярності соціальних мереж досить актуальним постає питання про їхній вплив на життя окремого індивіда, групи або суспільства в цілому. Існує велика кількість різних думок з цього приводу. Наприклад, науковці з Університету ім. Стірлінга з Великої Британії, провели дослідження згідно якого участь у таких мережах як Facebook нарощують інтелект людини та активно тренують робочу пам'ять. Користування такими сервісами як Twitter, YouTube, ICQ погіршують пам'ять людини. Пояснюють вчені це тим, що на мікроблогах на людину спрямований потік дуже лаконічних повідомлень, над яким не потрібно думати, що скорочує об'єм уваги. Інтенсивний обмін повідомленнями знижує рівень IQ людини, а довготривалий перегляд відео роликів розвиває синдром порушення уваги з гіперактивністю. Біолог з Великої Британії АрікСігман опублікував в журналі британського Інституту біології «Biologist» результати дослідження впливу соціальних мереж на здоров'я людини. На його думку, надмірне захоплення соціальними мережами в Інтернеті може пошкодити здоров'ю через скорочення спілкування з реальними людьми. Зокрема, брак спілкування може негативно впливати на роботу імунної системи, гормональний дисбаланс, роботу артерій і процеси мислення, що в довгостроковій перспективі підвищує ризик появи таких хвороб, як рак, серцево-судинні захворювання і недоумство. Залежність від «соціальних мереж», що з'явилася кілька років тому за кордоном, охопила і пострадянські країни, у тому числі і Україну. Інтернет надав можливість людям, які раніше мали спілкування, знаходити один одного і налагодити контакт. Активно займаючись пошуком друзів і родичів, людина не помічає, як віртуальне життя виходить на перший план, наполегливо зміщуючи реальне. Залежність від віртуального світу є найпоширеніша проблема. Живе спілкування тепер з легкістю замінить вербальне спілкування в мережі. При частому спілкуванні в мережі, у людей на підсвідомому рівні, розвивається фобія спілкування з реальними людьми. Люди, які весь свій вільний час віддають спілкуванню через соціальні мережі, в реальному житті стає складно, заводити нових друзів, вони перестають спілкуватися зі своїми однолітками, і як наслідок усього цього, зовнішній світ їх починає сприймати як відлюдників. Ще одна причина, по якій слід обмежити час проведення в соціальних мережах, це те, що, більшість людей, видають себе в мережі за того, ким у реальному житті вони зовсім не є. Жертвами такого обману можуть стати люди, які розміщують правдиву інформацію про себе. У такому випадку, псевдо особистість, обманом домагається розташування до себе і рано чи пізно, може піддати небезпеці людину, з якою веде активну бесіду. Соціальними мережами користуються 82% від всіх інтернет-користувачів у світі – це 1,2 млрд. чоловік. Високий рівень їх проникнення відображає один з головних трендів глобальної мережі – як тільки люди підключаються до Інтернету, вони негайно починають спілкуватися з іншими людьми. Ще більш красномовна статистика часу проведеного користувачами в мережі – за останні кілька років кількість годин, яку люди провели в соціальних мережах, збільшилася втричі. У жовтні 2011 року використання соціальних мереж стало найпопулярнішим заняттям серед інтернет-аудиторії. З 5 хвилин в Інтернеті одна проводиться в якій-небудь соціальній мережі. У березні 2007 року соціальні мережі займали у користувачів лише 6% часу. Сьогодні відсоток тих, хто використовують соціальні мережі у світі коливається від 53% у Китаї до 98% в США. У 41 країні із 43 досліджених цей рівень вище 85%. Час, що проводиться в соціальних мережах, збільшився за останній рік принаймні на 35% у кожному з розглянутих регіонів. Важливу роль соціальні мережі відіграють при веденні бізнесу. Переваги соціальних мереж у бізнесі є: наявність інформації про потенційних клієнтів, наявність необхідних комунікаційних інструментів для роботи з клієнтами, гарантована доставка повідомлення одержувачу, простота доступу до інформації, швидкість поширення інформації, широке охоплення молодіжної аудиторії, технологічна надійність, низька вартість тощо. Таким чином, соціальні платформи надають нові можливості для бізнесу більш осмисленого спілкуватися зі споживачами, потенційними клієнтами, партнерами та співробітниками. Але серйозним викликом для компаній зараз є адаптація та розвиток відповідно до потреб і запитів цих нових «соціальних» клієнтів. Що стосується використання соціальних мереж у навчальних цілях, то також слід виділити ряд позитивних моментів, зокрема: доступ до віртуальних соціальних мереж можливий у будь-який час та з будь-якого пристрою (персональний комп'ютер, нетбук, ноутбук, мобільний телефон, планшет, смартфон тощо) підключеного до мережі Інтернет; засвоєнню навчального матеріалу сприяє поєднання індивідуальних і групових форм роботи тощо. Разом з позитивним боком його функціонування спостерігаються і негативні тенденції як результат розвитку глобальної мережі. Перш за все, це доступність величезних масивів всілякої інформації, що призводить до перетворення людини в примітивного споживача, який не потребує власного творчого пошуку. Одним з простих і поширених прикладів даної ситуації є звернення студентів і школярів до бази даних Інтернету в

процесі підготовки рефератів і курсових робіт. Причому, переважаючим є примітивне копіювання чужої роботи з мережі. Актуальною проблемою стає фізичне здоров'я користувача мережі. Збільшується гіподинамія, людина годинами сидить у приміщенні за монітором комп'ютера. Це призводить до соматичних патологій. Також медики визнали розповсюдження «синдрому офісу», який характеризується депресією й постійною втомою у людей, що працюють за комп'ютерами. Цей перелік може продовжити так зване «хакерство» як втручання в приватне життя і інтелектуальну власність особи за допомогою мережі Інтернет. Ще однією межею є все зростаючий розрив між користувачами персональними комп'ютерами з виходом в Інтернет і тими, кому комп'ютер доступний лише як картинка в підручнику або на екрані телевізора. Відбувається своєрідне розшарування суспільства у зв'язку з залученістю або відчуженістю від комп'ютера. У нашій країні цей контраст яскраво проявляється у співвідношенні між міським і сільським населенням (сам факт використання комп'ютера), з одного боку, і крупними містами й провінцією, з іншого (йдеться вже про рівень використання комп'ютерів, у тому числі й мережі Інтернет). Наступний неоднозначний результат розвитку Інтернету – це зменшення і без того вже мінімізованого іншими ЗМК безпосереднього міжособового спілкування. На зміну йому приходять інші рівні спілкування за допомогою відеотехнологій мережі. Таким чином, визначити однозначно, позитивним чи негативним є вплив соціальних мереж на людину є практично неможливим. З одного боку, формується глобальна електронна спільнота, подолано часову та просторову ізольованість окремих культур та народів. З іншого боку, формується реальна небезпека уніфікації культур, руйнування етнічної самобутності.

Висновки. Таким чином, постіндустріальний розвиток світу призводить до необхідності адаптації традиційної культури до вимог сучасних глобальних зв'язків, що дозволить народам зберегти свою самобутність.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

*Гончарук-Чолач Тетяна,
д. філос. н., професор
завідувачка кафедри політології та філософії ЗУНУ
Шайновська Марія, студентка групи ФМ-11*

НАУКА І ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність дослідження. Пов'язана із загостренням глобальних проблем, посиленням процесів глобалізації у всіх сферах людської діяльності і пошуком відповіді на питання: «Що робити далі»? Дати відповідь на це питання прагне наука.

Мета дослідження: проаналізувати сутність глобальних проблем людства, а також визначити, яке місце посідає наука у їх вирішенні чи загостренні на конкретних прикладах.

Виклад основного матеріалу. Ми живемо у вирішальний момент божевільної пригоди, розпочатої вісім тисяч років тому, сповненої жорстокості й величі, високих злетів і лихоліть, поневолення і визволення, яка захопила нині понад сім мільярдів людських істот. Тож як не відчувати, що в цій кризі й через неї відбувається титанічна боротьба між силами смерті і силами життя? Ці дві сили не тільки б'ються між собою, а й живлять одна одну, адже смертельні розвалювання на частини уможливають відродження або метаморфози, проте вони також і душать можливі відродження та метаморфози.

Сьогодні питаннями глобальних проблем займається значна кількість науковців. Серед них варто відмітити: В. М. Лейбіна, В. Старікова, К. Ващенко, С. Соляник, О. Волкогорова, С. Нижникова. Питання глобальних проблем не є ознакою лише ХХІ ст. Ще в середині ХХ ст. величезну роль у появі наукових праць, пов'язаних з дослідженням глобальних проблем і прогнозуванням майбутнього людства, зіграла діяльність Римського клубу, створеного у 1968 р. А. Печчеї разом із близько 30 європейськими вченими – соціологами, економістами, природознавцями та ін. Першою роботою, під егідою Римського клубу, стала побудова математичної моделі загальносвітового розвитку, що враховувала основні параметри розвитку такі, як: населення, капіталовкладення, використання непоновлюваних ресурсів, забруднення навколишнього середовища і виробництво продовольства. Автором цієї моделі, що одержала назва «Мир-1», був Дж. Форрестор. Сучасне виробництво характеризується широким використанням машинної техніки як традиційної, так і нетрадиційної: автоматів, роботів, комп'ютерів. Ефективність такого виробництва набагато вища від ручної праці, тому сучасне індустріальне виробництво здатне не лише забезпечити задоволення основних потреб людини, а й створити умови для успішного розвитку науки, освіти, культури, мистецької творчості, охорони здоров'я і, врешті-решт, - для саморозвитку та самовдосконалення особи. Але індустріальне виробництво принесло людству не лише позитивні здобутки. Його негативні сторони виявилися у тому, що машинне виробництво призвело до масового каліцтва людей, масової їх загибелі внаслідок технічних аварій та катастроф (Чорнобиль-1986 р.), а застосування техніки на війні спричинило небачені жертви під час військових конфліктів. Впровадження машин та машинного виробництва зумовило значну раціоналізацію людської свідомості, виникнення механістичного світобачення, ототожнення природних процесів і, навіть, людини з машинами підвищеної складності. Термін «глобальні проблеми» з'явився у 60-х роках ХХ ст. Спочатку на Заході, згодом – на Сході, у колишньому Радянському Союзі. Як тоді, так і тепер, серед науковців не існувало єдиної, загальноприйнятої, універсальної думки на природу і причини їх виникнення, оцінку та шляхи вирішення. І до сьогодні існує розбіжність стосовно чисельності глобальних проблем. Західні дослідники (зокрема, представники «Римського клубу») вважають, що сучасному людству загрожує близько сотні глобальних проблем. Вітчизняні – нараховують таких близько трьох десятків. Набагато істотнішим є встановлення серед них пріоритетних, які необхідно вирішувати в першу чергу. Можна виділити різні варіанти класифікації глобальних проблем, зупинимось на тій, яку подає Петрушенко В. Відповідно, виділяють:

Соціально-екологічні проблеми - це проблеми, пов'язані з порушенням рівноваги в геологічних, біохімічних процесах Землі та біосфери загалом внаслідок людської діяльності.

Соціально-економічні проблеми - актуалізується енергетична проблема і проблеми, пов'язані з хімічним виробництвом. Окрім цього, сюди відносять продовольчу, демографічну проблеми і економічну відсталість значної кількості країн.

Соціально-політичні проблеми - на перший план висувуються проблеми війни та миру, зумовлені нагромадженням зброї масового знищення людини.

Впровадження у виробництво найновіших досягнень науки і техніки, поява нових технологій призвели, до глибоких якісних змін у житті суспільства. Відбувається вдосконалення технологій і зростання виробництва, що сприяють повнішому задоволенню потреб людей, раціональнішому користуванню природними ресурсами, збільшенню виробництва продуктів харчування, але в той же час забруднюється природне середовище, знищуються ліси, посилюється ерозія ґрунтів, випадають кислотні дощі, зменшується озоновий шар навколо землі, погіршується стан здоров'я людей тощо. Зараз ми можемо говорити про загальну планетарну кризу, де глобалізація, вестернізація, розвиток являють собою три живильні елементи однієї й тієї динаміки, яка породжує численні взаємопов'язані, переплетені між собою кризи, такі, зокрема, як політичні, економічні, соціальні кризи, котрі самі збуджують кризу глобалізації, кризу вестернізації, кризу розвитку. Гігантська планетарна криза людства, яке ніяк не може прийти до людяності. Проблема залежності від викопного палива: звичайно, на сучасному етапі розвитку людства відмовитись

від цього джерела енергії неможливо. Викопне паливо поєднує в собі дві глобальні проблеми: екологічну і енергетичну. Але вже зараз є шлях, з допомогою якого можна обмежити використання цього джерела енергії і, таким чином, зменшити знищення довкілля. Це відновлювані джерела енергії. Ці види енергетики зазнали значного розвитку в Іспанії (де частка вітрової енергетики мала сягнути 46% загального енергетичного потенціалу) Німеччині (100 тисяч сонячних панелей). Додамо до цього виробництво енергії за рахунок спалювання та подрібнення відходів або за рахунок коров'ячого гною (теплова електростанція в Леервардені, Нідерланди), аеротермічні теплові насоси (які беруть енергію з атмосферного повітря). Щодо сонячної енергетики, передбачено будівництво гігантської електростанції в Сахарі (проект «Дезертек»). Планується також використовувати супутники для перехоплення сонячної енергії в космосі (компанія «Астріум»). Питання війни та миру: на даному етапі розвитку людства, наука не здатна вирішити цю надзвичайно гостру проблему. Наука може забезпечити мир лише тоді, коли буде існувати стратегічний баланс, коли рівень розвитку всіх держав буде настільки високим, що буде страх розпочинати війну або буде відсутня потреба в ній, а це, поки що, неможливо. Особлива увага жакливій глобальній проблемі людства - продовольчій, проблемі голоду. До 2050 року потрібно буде годувати ще на два мільярди людей більше! Сьогодні потреба в продовольстві становить одну з найбільших небезпек для планети. Сільське господарство робить чи не найзначніший внесок у глобальне потепління. На нього припадає більше викидів парникових газів, ніж на всі автомобілі, вантажівки, потяги та літаки разом узяті. Сільське господарство «випиває» левову частку дорожочінних запасів води і є одним з найбільших забруднювачів озер, річок і прибережних вод по всій планеті. Екологічні проблеми від сільського господарства величезні і що більше ми намагатимемося забезпечити потреби світу продовольством, то нагальнішими вони ставатимуть.

Висновки. Безупинний прогрес науки і техніки веде нас до думки про небачені трансформаційні можливості в біологічній природі людської істоти так само, як і в природі тваринного і рослинного світу, в природі самої техніки та природі знання. Цієї трансформації торкнуться самої сутності індивіда, суспільства, виду. З іншого боку, це призведе до розриву з нашим нинішнім людським станом і порушить нові й незліченні етичні, політичні та соціальні проблеми. Маємо розуміти, що досконале людство не може з'явитися. Світ зміг утворитися тільки в недосконалоості, життя змогло зародитися тільки в руйнівній неминучості смерті. Не можна знищити діалогічний зв'язок розумний/нерозумний, практичний/міфологічний, економічний/ігровий, між егоцентричною програмою і програмою обцинною/альтруїстичною, властивою людині. Безсмертне постлюдство утворитися не може. Можна уявити постлюдство, яке продовжує своє життя, перебираючись з планети на іншу, внаслідок згасання чергового сонця, але воно не буде застраховане від аварій, землетрусів, вивержень вулканів, падіння літаків і не зможе ліквідувати бактерії та віруси.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ПРОБЛЕМИ ПОЄДНАННЯ ІНТЕРЕСІВ СУСПІЛЬСТВА ТА ОСОБИСТОСТІ

Актуальність теми дослідження. З поконвічних віків проблемою філософії є проблема поєднання інтересів суспільства та особистості. На даний час, коли у «соціалній еволюції» суспільств домінують процеси глобалізації, проблема поєднання інтересів стає дедалі поширенішою та гострішою. Інтереси, як і потреби є рушійною силою діяльності, поведінки і вчинків людей. Вони, говорив Гегель, рухають народами. Потреби притаманні всім біологічним організмам, в тому числі й людині. Вони є у всіх суб'єктів: індивідів, соціальних груп, держав, суспільств, людства і т. д.

Мета дослідження. Проведення філософського аналізу форм взаємодії суспільства і особистості; визначення ролі особистості, вагомість її думки в суспільстві.

Об'єкт дослідження. Особливості поєднання інтересів суспільства і індивіда в сучасних соціально-політичних і економічних умовах.

Предмет дослідження. Визначення форм взаємодії особистості і суспільства в контексті соціального буття.

Завдання. Розкрити значення свободи вільної думки та інтересів, показати їх роль у розвитку громадянського суспільства; з'ясувати особливості розвитку суспільства у його взаємовідносинах з особистістю.

Виклад основного матеріалу. Проблема взаємовідносин суспільства і особистості, будучи однією з найбільш вічних проблем суспільного пристрою, в усі часи представляла собою предмет особливої уваги наукової думки і соціальної практики. У нашій країні відбуваються глобальні зміни в політичній, соціальній, економічній, правовій сферах життєдіяльності і це актуалізує питання встановлення балансу інтересів суспільства і особистості. Коли у групи людей виникає свідомість, що їхні потреби можуть бути задоволені краще всього з'єднаними силами, то у них створюється суспільний інтерес – інтерес спілкування. Суспільство є сукупністю людей, об'єднаних свідомістю, що відомі потреби, загальні всім, можуть бути задоволені найкращим чином тільки їх спільними силами. Індивідуальні інтереси «виробляють» інтереси суспільні, без перших існувати останні просто не зможуть. Суспільним інтересам, якими б самодостатніми вони не були необхідно на щось спиратися. І цієї опорою є інтереси індивідуальні. В більшості по нашому світі офіційно пропагувалася ідея гармонійного поєднання суспільних і особистих інтересів; ідеалом способу життя вважалися взаємодопомога і взаємна відповідальність, зростання соціально-політичної активності людей. Але насправді особистості фактично не мали можливостей для всебічного розвитку, до індивідуальності людини ставилися з підозрою, навіть термін «індивідуалізм» зазвичай трактувався як «буржуазний індивідуалізм». «Інтереси держави були поставлені на перше місце, але ж насправді за «загальнонародними», державними інтересами ховалися інтереси певної соціальної групи - керівної ланки партійно-державної бюрократії. Основоположники діалектико-матеріалістичної філософії стверджували концепцію гуманізму. Гуманізм в широкому сенсі означає твердження права людини на свободу, можливість висловлювати свою думку, права на щастя, розвиток своїх здібностей, рівність у суспільстві, соціальну справедливість. Благо людини є критерієм оцінки будь-яких соціальних дій і інститутів [2, с.112]. З давніх часів люди сприймали та осмислювали себе як органічну частку людського загалу: чи-то роду, чи сім'ї, чи нації, етносу або народу. Відомий співвідношення особистості і суспільства: а) людина перебуває на першому плані, а суспільство розглядається в якості другорядного; б) людина і суспільство оцінюються як сутності однієї якості, даної лише в різних виявленнях; в) суспільство постає найпершою силою та цінністю, а людина постає як його агент чи одиниця. Надмірне піднесення окремого індивіда над суспільством може приводити до культивування індивідуалізму, егоїзму, коли ж ця окрема людина займає особливе становище в суспільстві, то подібна ситуація загрожує вилитися у вождізм або культ особи. Г.Гегель колись писав про те, що культивування окремої особистості постає найбільш нестерпним та принизливим для людини і призводить до деградації суспільства. Але й коли, навпаки, намагаються повністю підпорядкувати людину суспільству та соціальній організації життя, виникають такі форми суспільства, в якому діють єдині для всіх членів суспільства стандарти життя та поведінки, що не рахуються із людиною, а намагаються зробити її лише деталлю соціального організму – це також дуже погано, і призводить до невтішних результатів [1, с.122]. Тому у кожній особистості повинні бути свої інтереси, нахили та потреби, щоб відстоювати своє право на не просто існування, а на повноцінне життя, право власної думки у нашому досить жорстокому, незавжди справедливому світі. Особистість - це людина, що самостійно вибудовує і контролює своє життя і несе за неї повну відповідальність. А суспільство - найзагальніша система зв'язків і відносин між людьми, що складаються в процесі їхньої життєдіяльності. Щодо самого значення слова Інтерес - то це емоційний вияв пізнавальних потреб людини, дуже важливий для формування різноманітних навичок та інтелекту. Це єдина мотивація, що здатна зробити роботу приємним заняттям протягом певного проміжку часу. Людина почуває інтерес до нового чи відмінного від раніше баченого чи почутого, але інтерес активується також при усвідомленні нових можливостей. Зміна середовища чи відкриті нові можливості можуть бути пов'язані з чимось, що знаходиться всередині людини або виникає всередині людини завдяки увазі, пам'яті та

мисленню [1, с.133]. Рушійна сила інтересу проявляється у тому, що людина зацікавлена у чомусь і за певних умов діє саме у цьому напрямі. Наприклад зацікавленість працівника у результатах виробництва, ефективності і діяльності заводу, фірми, установи є основою дієвості мотивів і стимулів до праці. Тому що, коли особа зацікавлена у своїй роботі, то продуктивність, бажання працювати, заробітна плата та якість праці збільшується в кращу сторону [4, с. 214]. Також, наприклад, не одмінною умовою успішності політики, скажімо держави, є врахування взаємодії інтересів як суспільства, так і особистості. Однією з істотних умов поступального розвитку суспільства, зміцнення держави є узгодження, поєднання різноманітних інтересів, наприклад, інтересів особистості, нації, загальнолюдських інтересів. Те ж саме стосується і міжнародних відносин (економічних, політичних та культурних). Одні з завдань державних діячів, дипломатів – знаходити умови для сполучення суперечливих інтересів задля спільної справи чи взаємної вигоди. Одним із завдань формування особистості є прищеплення їй практичних навичок, поєднувати свої інтереси з інтересами інших суб'єктів, зокрема з інтересами держави. Взаємодія інтересів справляє істотний вплив на формування особистості. Але важлива також воля, рішучість цієї особистості відстоювати свої духовні чи матеріальні інтереси. Можливості такого відстоювання часто бувають обмеженими. У всякому разі особистість має розібратися у складному плетиві інтересів, відшукати шляхи поєднання своїх інтересів та інтересів інших людей. На основі потреб та інтересів особистості надбудовуються, формуються її уявлення про цінності. Категорія цінності відображає соціальне і культурне значення матеріальних чи духовних явищ, предметів для задоволення бажань людини. Одне слово, цінність предмета чия вища вирішальною мірою залежить від його об'єктивних якостей, від потреб, емоцій особистості, від умов, місця і часу. Кожна людина – свідомо чи несвідомо - формує свою індивідуальну ієрархію цінностей. Така ієрархія в одних людей більш-менш стабільна, в інших більш рухлива. Цінності є фундаментом формування і регулятивної функції ціннісної орієнтації особистості [3, с.8]. Ми живемо заради наших інтересів, вони рухають нас вперед, прокладають шлях у майбутнє. Коли люди не мають ніяких цінностей, вони просто існують з дня в день, і так до самої старості. «Краще вмерти, ніж нічим не цікавитись»- думаю це досить правильний вислів, адже життя щасливе лише тоді, коли ми хочемо жити цікаво. Інтересів є дуже багато. Але буває часто і таке, що ми відмовляємось від бажаного через можливий осуд суспільства, через неправильне розуміння того чи іншого життєвого поступку. Але закономірність нашого світу така, що хочеш чи не хочеш ти цього, але поєднати свої інтереси з інтересами суспільства, в більшості випадків, не вдається. Тому що в кожній особистості свої погляди на життя, і не можливо підлаштувати усіх під свою думку. Коли ми обираємо свої інтереси, цінності та цілі ми творимо своє «Я».

Висновки. Проблеми поєднання інтересів суспільства та особистості будуть існувати завжди, але переплетення першого з другим призводить до встановлення балансу суспільних інтересів. Цікавість чимось ,або кимось є рушійною силою нашою життя, є нашою мотивацією. Маючи різноманітні інтереси ,ми посправньому проживаємо щасливе життя. А поєднання інтересів особистості з інтересами суспільства є потужним механізмом творення майбутнього усього світу.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний еккурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ОСНОВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Актуальність теми. Дослідження полягає у висвітленні питання явищ, закономірностей та особливостей розвитку сучасного українського суспільства, його диференціацію за соціальними класами, та іншими компонентами та підрозділами, з метою вдосконалення даного суспільства. Теоретичні і практичні аспекти розвитку українського суспільства на сучасному етапі з урахуванням існуючих загроз і викликів досліджують в працях В.Бакірова, В.Бурлачука, Є.Головахи, М. Михальченко, О.Новакова, С.Катаєва, С.Хобта, В. Чорного та інших. Проте незважаючи на ґрунтовні дослідження вищезазначених науковців та їх вагомий внесок важливим залишається дослідження особливостей розвитку українського суспільства. Отже питання є надзвичайно актуальне і на сьогодні, а особливо в умовах трансформаційних перетворень.

Мета дослідження є визначення особливостей розвитку українського суспільства на сучасному етапі в контексті визначення перспективних напрямів вирішення існуючих загроз і викликів в теперішніх умовах.

Об'єкт дослідження - процес розвитку українського суспільства в теперішніх умовах.

Предмет дослідження - проблеми формування та розвитку різних сфер суспільного життя сучасного українця.

Завдання дослідження. В сучасних умовах трансформаційних процесів, що відбуваються в українському суспільстві важливим є вплив глобалізаційних змін, які торкаються всіх основ життєдіяльності суспільства політичної, економічної та соціальної сфер. В цьому контексті важливо розглядати проблеми модернізації українського суспільства. Кожен народ обирає свій спосіб руху, спираючись на цивілізаційний досвід та на власні історичні надбання.

Виклад основного матеріалу. Специфіку сучасного періоду в історії українського суспільства становлять зміни соціальної структури. Проблеми змін відзначаються в економічній, соціальній, державній, культурній сферах, де виникають нетривкі та аморфні форми. Вітчизняний номенклатурний капіталізм не має нічого спільного із західним продуктивним підприємництвом, який базується на незалежності владних та економічних сфер суспільства. [1, с.75]. Сучасні процеси трансформації у суспільстві можна кваліфікувати як пошук якісно іншого, нового шляху розвитку. Зрозуміло, що для набуття нового стану рівноваги потрібен деякий час. Чим глибше криза у соціумі, тим сильніше коливання серед різних верств, тому більше необхідно часу для досягнення стабільності. Головною метою на даному етапі змін в нашому суспільстві стає припинення подальшого розхитування системи. Досягти мети старими методами і способами неможливо, тому деякі перетворення мають руйнівну орієнтацію, що інколи завдає шкоди процесам реформування. Саме нові засоби дій реформаторів-практиків постають сьогодні як дуже важлива обставина, часом навіть більш важлива, ніж конкретні практичні кроки. Наявність загального плану є запорукою коректності всього іншого, зміна основних парадигм у проведенні реформаторської діяльності передбачає визнання не порядку як ймовірного стану суспільства, наявності різних шляхів розвитку подій, необхідність врахування особливостей попереднього розвитку, можливостей впровадження іншого соціокультурного досвіду [2, с.76]. Реалізуючи цю мету, почнемо з аналізу етапів трансформації українського суспільства, серед яких можна виокремити такі:

- стримування інституціональних змін (1992-1994 рр.);
- становлення подвійної інституціональної системи (1995-1999 рр.);
- інституціональна криза і «Помаранчева революція» (2000-2004 рр.);
- нереалізовані «постреволюційні» очікування: від ейфорії до розчарування (2005-2010 рр.);
- стратегічна невизначеність і нові політичні ризики (2011-2013 рр.);
- від «драми невизначеності» до трагедії визначення вектору трансформації (2014-2016 рр.);
- початок декларованого транзиту (2017 р. - ?).

З огляду на це, зрозумілими стають характер і специфіка трансформаційних процесів в Україні, які обумовлені насамперед їх стихійним перебігом, далеким від задекларованого демократичного транзиту. Будь-яка соціальна трансформація – це процес суттєвих, глибинних соціальних змін, який, на відміну від транзиту, не має наперед заданої цілі. Трансформаційний підхід набув особливого значення для постсоціалістичних держав, оскільки глибинні соціальні зміни в них почалися раптово, без попереднього розрахунку можливих втрат, без підготовленої економічної та політичної еліти, без історичного досвіду подолання комуністичної суспільної спадщини. Але виняткову роль трансформаційний підхід має для пострадянських держав, які практично не мали досвіду демократичного транзиту і легального підприємництва і в яких покоління змінювали один одне в умовах відсутності приватної власності. Трансформація не має кінцевої мети у тому випадку, якщо вона є результатом природної еволюції або вимушених неочікуваних змін [2, с.27]. На теперішнє суспільство впливає дуже багато чинників, а зокрема: спільна ідея, мета суспільного розвитку, діяльність національної еліти, що має бути взірцем суспільної єдності, політична культура, державна мова, історична пам'ять, економічні та освітньо-виховні чинники, релігія, мистецтво та ін. Для повного розуміння особливостей

змін, які відбуваються, треба порівняти сучасний стан суспільства з попереднім, радянським. Структура тоталітарного суспільства допускала тільки одну єдину ідеологію, одну форму власності. Існувала жорстока командно-адміністративна система управління державою та життям кожної людини. Вважалося, що суспільство поділено на три основні класи: робітників, селян та прошарку інтелігенції. Але цей поділ був суто формальним, тому що не існувало потрібних економічних основ у суспільстві. Соціальні переміщення у суспільстві звичайно відбуваються, але вони були виключно горизонтальними і стосувалися загалом професійних змін, а соціальні позиції зазвичай мало чим відрізнялися. В соціальній структурі тоталітарного суспільства пролягає глибока межа між правлячою верхівкою та суспільством, в еліті йшли процеси самовідтворення, що робило її закритою від суспільних впливів. Неможливість вертикальних змін у соціальному статусі не забезпечувала зацікавленості у праці та активності індивіда щодо покращення рівня життя. Основна частина соціуму була відгороджена від власності, влади ефективних важелів впливу на суспільні процеси. У сучасному українському суспільстві соціальна структура має свої відмінності та особливості. Соціальна структура стала більш пристосованою до нових змін. Йде процес модернізації, пов'язаної з розумінням останньої вже не з точки зору промислово-технологічних змін, а політичних, економічних та культурних [2, с.76].

Висновки. Отже для подальшого успішного розвитку українського суспільства в сучасних трансформаційних умовах необхідними є наступні напрями модернізації: формування національно-громадянської ідентичності (на відміну від етнічної то регіональної) як домінантної; створення атмосфери соціальної довіри, відновлення масової довіри до держави, політичних інститутів та бізнесу; відмова політичного класу від пострадянського свавілля та конструювання феномену „елітарної аскези»; подолання масової соціальної відчуженості та соціального цинізму; зміна системи цінностей. Реалізація вищезазначених засад сприятиме поступовій модернізації українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. В даному дослідженні проаналізовано суть та стереотипи гендерного лідерства, встановлені в суспільстві, засоби досягнення гендерної рівноваги. Проаналізовано необхідність формування іміджу політичного лідерства з урахуванням гендерного аспекту.

Мета дослідження це виявлення гендерної специфіки сприйняття жіночого політичного лідерства. Головне завдання- провести аналіз літератури, з'ясувати об'єктивну необхідність, формування іміджу політичного лідера.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній Україні тема політичного лідерства жінки стала актуальною, це тема численних статей, дискусій, конференцій. Розробленням цієї проблематики займались, зокрема, Т. Василевська, М. Пірен, Л. Кормич, Л. Лисенки, І. Лебединська.

Виклад основного матеріалу. Дослідивши політичне лідерство жінок, воно набуває особливого значення в умовах соціальних змін. Тому потрібно необхідно вивчати специфіку жінок-політиків. Проте, у зв'язку з розвитком тенденції, яка постулювала відмінність між жінками та чоловіками на фізіологічному рівні та на рівні сприйняття, виникає питання про існування гендерних відмінностей в образі політичного лідера. Принцип гендерної рівності прописаний в Конституції України. Ст. 3,21,23,24 Конституції закріплюють рівність між жінками та чоловіками в усіх сферах життя. Перше дослідження в гендерній психології провів Уатом (1945) та Харвелом (1953) в США. Досягнення гендерної рівноваги у сфері укладання рішень вимагає зусиль держави. Держава вимагає гендерної рівності за допомогою законів. Відповідно до Конвенції ООН про політичні права жінок «жінки можуть бути обираючі, на рівних з чоловіками умовах, без якої-небудь дискримінації, у всі встановлені національним законом установи, що вимагають публічних виборів». Жінка є аутсайдером в суспільно-політичній сфері більшості країн, вони зайняті побутом та сім'єю тому не мають достатньо часу та коштів для проведення політичних кампаній. Сутнісну різницю потрібно шукати у психологічних відмінностях жінки і чоловіка, що стали політиками. В період сьогодення не є актуальним те, чи зможе жінка бути лідером, а те в яких стратегічних рамках жінка буде найбільш ефективна. Рішення цього питання є важливим для всього суспільства, якщо воно не хоче позбавляти себе жіночого лідерського потенціалу. Нині спостерігається активність жінок у суспільно-політичній сфері, про це свідчить збільшення жінок у політичних партіях, активізується жіночий рух в Україні. Політичний лідер - це смілива, відповідальна, далекоглядна особистість, який є авторитетом для соціального оточення, володіє можливостями впливу на оточення. Україна, яка твердо заявила про європейський вибір, займає передостаннє місце з 58-ми країн-членів ОБСЄ. Зазвичай жінки займають 22% місць у парламентах світу, проте в Україні це лише 12.08% місць.

Висновки. Отже, гендерної рівності можна досягти через співпрацю чоловіків та жінок на основі партнерської демократії. Щоб прискорити цей процес потрібно формування іміджу саме жінки-лідера, про що свідчить сучасна українська реальність. Безумовно, проблема поєднання гендерних ролей в політиці лідерів-жінок та лідерів чоловіків суттєво збагачує суспільство, стимулює його енергію, оптимізує процес прийняття рішень. Ця проблема потребує соціально-політичного контролю, щоб впровадити гендерну рівність в життя нашого суспільства, а також контролю з боку наукової рефлексії.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний експурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ПРОБЛЕМА ОНОВЛЕННЯ ПОЛІТИКО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ЕЛІТИ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. Сучасні суспільно-політичні процеси, нові виклики й загрози у внутрішній і зовнішній політиці дають підстави вести мову про завершення початкового етапу становлення України як незалежної держави. Відповідно сьогодні починають активізуватися проблеми подальшого вибору й визначення стратегії і тактики нашого суспільно-політичного розвитку. Події президентських перегонів 2004 р. та запекла політична боротьба на виборах у парламент України в 2006 р. є свідченням такого вибору. У зв'язку з цим природний інтерес суспільства до проблемо

Мета дослідження є охарактеризувати сучасну політичну еліту України, всі її недоліки, та досягнення.

Аналіз досліджень та останніх публікацій. О. Балацької, П. Штомпки, М. Пірен.

Виклад основного матеріалу. На зламі XIX та XX століть вибрану меншість, яка керувала і правила, названо французьким словом еліта (від elite -краще, добірне, лат. eligo - вибираю). Політична влада поділяє людей на тих, хто керує і управляє, і тих, ким керують та управляють. Перших є небагато, других -переважаюча більшість. Відносини між ними лежать в основі всієї політичної історії. Вивчення перспектив розвитку українського суспільства та його перетворень, що відбуваються у верхньому шарі суспільства. Досвід дослідження історичних обставин демонструє, що соціальні перетворення зумовлені або діяльністю лише самої правлячої групи, - тоді це зветься «революцією зверху», або активністю однієї з елітарних фракцій, - і це вже ознаки «державного перевороту», або вдалими чи невдалими спробами організованої контреліти завоювати в той чи інший спосіб ключові політичні позиції. Можна стверджувати, що нова конфігурація владного простору залежить саме від трансформації політичної еліти - зміни складу та організації групи, що володіє реальними владними повноваженнями, динаміки її культурних та ідеологічних пріоритетів, змін у технологіях відбору та просування. Ці зміни в значній мірі впливають і визначають стан та функціонування соціальних інститутів, моральних та інтелектуальних новацій, змін та збуджень соціальної мобільності. Політична еліта (франц. Elite - краще, відібране, вибране) - самостійна, вища, відносно привілейована група людей, наділена особливими психологічними, соціальними і політичними якостями, бере безпосередню участь у затвердженні і здійсненні рішень, пов'язаних з використанням державної влади або впливом на неї. Правляча еліта складається з трьох взаємопов'язаних елементів: 1. Політична еліта, яка є частиною правлячої, виступає носієм владних функцій, її вплив на систему владних відносин визначається співвідношенням сил усередині самої еліти, співвідношенням політичних сил в державі, формою політичного устрою, наявністю й гостротою конфліктів. Політична еліта володіє непересічними психологічними, соціальними і політичними якостями, бере безпосередню участь у прийнятті та здійсненні рішень, пов'язаних з використанням державної влади або впливом на неї. 2. Бюрократична еліта охоплює представників управлінського апарату. Вони мають владні повноваження, впливають на виконання важливих державних функцій. 3. Комунікаційна та ідеологічна еліта - представники науки, культури, духовенства та засобів масової інформації. Однією з ключових проблем нинішнього етапу трансформаційних процесів українського суспільства є забезпечення якісних перетворень в елітних групах. Йдеться як про зміну загальних умов функціонування, так і про впровадження моделі та механізмів, які б сприяли прискоренню оновлення політико-управлінської еліти в Україні. Вирішення зазначених питань залежатиме від відповідних політичних перетворень, тому перехід до парламентсько-президентської моделі має стимулювати створення нового інституційного нормативно-правового середовища для відтворення ефективної суспільно-політичної моделі функціонування політико-управлінських еліт України. Проблеми якісної трансформації українських еліт - надзвичайно актуального питання суспільного життя України - поки що лишаються поза увагою як держави і суспільства загалом, так і науково-експертних і дослідницьких кіл зокрема. Фактично на сьогодні відсутні серйозні як теоретичні, так і прикладні розробки питань щодо шляхів переходу від теперішньої кастової, зосередженої майже виключно на власних інтересах еліти, до вітчизняної еліти як сукупності соціальних прошарків, усесбічно інтегрованих у суспільство і зорієнтованих на виконання в ньому надзвичайно важливої суспільно-продукуючої функції. Навряд чи можна сподіватися, що суспільна еволюція сама по собі приведе до такого якісного перетворення елітних прошарків. За авторськими дослідженнями, проаналізувавши кількість народних депутатів, які мали бізнес на момент обрання, ми отримуємо наступне: керівники і працівники приватних підприємств, товариств з обмеженою відповідальністю, акціонерних товариств на момент II, III, VI скликань були відсутні, в V скликанні їх кількість становила 77 (17,15 %) осіб, VI — 39 (8,67 %), VII — 109 (24,49 %), VIII — 84 (19,95 %). Серед народних депутатів всіх скликань кількість підприємців складає: II скликання — 31 (7,65 %), підприємці і фермери в III скликанні — 92 (20,53 %), IV — 58 (12,89 %), в V, VI скликаннях відсутні (показники проаналізовано за даними Центральної виборчої комісії України), фермери в VII — 3 (0,67 %), підприємці VIII — 7 (1,66 %). Як ми бачимо, бізнес-еліта представлена олігархами зазвичай або перебуває при владі офіційно, чи фінансує та контролює конкретного депутата парламенту або члена уряду. Дані угруповання сприяють максимальній присутності своїх людей у владних органах [6, 132]. У Верховній Раді IX скликання особи, які стали народними депутатами вперше з бізнес-середовища, становлять: «Слуга народу» — бізнес-середовище 41 %; «Опозиційна платформа — За життя» — 58 %; «Європейська солідарність» — 12 %; «Батьківщина» — 33 %; «Голос» — 45 %; самовисуванці та

представники інших партій — 58 %. Загалом у Верховній Раді XIII скликання бізнес-середовище становило 50 %, тоді як у Верховній Раді IX скликання — 43 % [7, 18–19]. Тож в парламенті IX скликання бізнесменів стало значно менше.

Висновки. Отже, теорія сучасних еліт, яка почала формуватися наприкінці XIX - на початку XX ст. в період до Другої світової війни в Європі, після війни дедалі більшого розвитку набувала в США, а згодом переросла у спільне американсько-європейське бачення багатьох шкіл. Ці школи можна класифікувати наступним чином: школа макіавеллістів (визнання елітарності будь-якого суспільства; особливі психологічні якості еліти; групова згуртованість еліти; легітимність еліти; структурна постійність еліти; керівна роль еліти в суспільстві); ціннісні теорії еліти (у них менше простежується соціальний аристократизм, висловлюється толерантне ставлення до мас і раціонально виважена позиція стосовно демократії); структурно-функціональні теорії еліт (ґрунтуються на запереченні еліти як єдиноізгуртованої, консолідованої групи, існує багато еліт, і жодна з них не може домінувати в усіх сферах життя); ліберальні концепції (закритість правлячої еліти, глибока відмінність між елітою і масами); концепція демократичного елітизму (демократія не усуває елітарності й характеризується не відсутністю еліти, а лише новим способом рекрутування й самосвідомості еліти).

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний експурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47
6. Модернізація політична. Політологічний термінологічний словник. К.: ВПЦ «Київський ун-т», 2015. С. 278.

БАГАТОПАРТІЙНІСТЬ В УКРАЇНІ: СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК

Актуальність теми дослідження. Дослідження теми багатопартійності у нашій державі є актуальним, оскільки ми маємо цікаву і в той же час непросту історію зародження власної політичної системи. Від однопартійного режиму колишнього СРСР Україна зробила гігантський крок – здобула можливість стати демократичною країною.

Мета дослідження полягає у тому, щоб дізнатися, що таке багатопартійність, основні етапи виникнення багатопартійності та її розвиток в Україні.

Виклад основного матеріалу. Правову основу для формування багатопартійності в Україні заклав 3-ій з'їзд народних депутатів СРСР, що відбувся у березні 1990 року, де були внесені зміни до Конституції СРСР, зокрема, було скасовано шосту статтю, яка зазначала, що КПРС є ядром в політичній системі суспільства. У Конституції України 1996 р. зазначено: «Суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Цензура заборонена». Наша держава гарантує свободу діяльності політичній організації, яка не заборонена Конституцією і Законами України (ст. 15). Багатопартійність – спосіб організації політичного процесу в державах із демократичним режимом і відповідним типом політичної системи. Форма взаємовідносин між політичними партіями, коли місця в парламенті розподіляють між трьома й більше партіями, уряд формується на коаліційній основі. В історії становлення української багатопартійності виділяють наступні етапи:

Створення умов багатопартійності. У 1988-1989 рр. створювались неформальні об'єднання та рухи, опозиційні до КПРС, які пізніше трансформувались у політичні партії. У цей час в Україні починає активно діяти Українська демократична партія (УДП), Українська гельсінська спілка (УГС) та Народний рух України за перебудову (НРУ).

Етап безпосереднього створення початкової багатопартійності. У 1989-1990 рр. у республіці створено понад 20 партій, які налічували близько 30 тис. осіб.

Після спроби державного перевороту в Москві 19-21 серпня 1991 року відбулися кардинальні зміни у становленні багатопартійності. У зв'язку з доказами про підтримку керівництвом КПУ перевороту в Росії, українська влада заборонила діяльність комуністичної партії, натомість створила умови для багатопартійності.

Ще донедавна партійну систему України можна було класифікувати як атомізовану для якої характерне представництво в парламенті багатьох слабо пов'язаних між собою й населенням партій. Політичних партій нараховувалось 400, але вони не мали ані достатньої кількості учасників, що дозволило б утворити дієві партійні організації на місцях, ані того рівня впливовості, що дав би змогу партійним фракціям у парламенті чи у місцевих представницьких органах впливати на формування уряду чи виконавчих структур на місцях. Атомізована система ніколи не залишається сталою протягом тривалого періоду часу. Вона з часом трансформується у більш стабільні системи. В Україні законодавством створено демократичні засади існування багатопартійності. Членами політичних партій можуть бути тільки громадяни України. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про об'єднання громадян», політичною партією називається об'єднання громадян – прихильників певної загальнонаціональної програми громадського розвитку, для яких головною ціллю є участь у виробленні державної політики, формуванні органів влади, місцевого і регіонального самоуправління і представництво в їх складі. Як правило, партії в Україні створюються під лідера, вони малочисельні і не мають достатнього впливу на політичну систему держави. Перемога партії «Слуга народу» є прикладом того, що створюються партії під певну політичну подію і можуть досягати значних політичних успіхів. Одним із негативних моментів розвитку багатопартійності є те, що фактично на сьогодні в Україні сформувався олігархічний вплив електоральної демократії, суть якого полягає у тому, що народ вибирає політиків, а потім немає впливу на них. Вибори не є дієвим механізмом при виборі політичних еліт, а партії фактично перетворилися на закриті «клуби» політичної верхівки. В результаті отримуємо модель повної монополізації окремими групами економічних, політичних і адміністративних важелів дії. Певною особливістю української партійної системи є її «молодість». На сьогодні в Україні існує велика кількість молодіжних об'єднань, в т. ч. й політичних. Більшість політичних партій мають дочірні молодіжні організації. Їхня кількість свідчить про молодість української демократії, незавершеність структурування українського суспільства.

Висновки. Багатопартійність в Україні ще в процесі становлення. Деякі партії від «одноденки» зникають, натомість формується стала кількість великих партій, що мають значний вплив.

Список використаних джерел

1. Багатопартійність в сучасній Україні. Режим доступу: [https:// osvita. ua / vnz/ reports/politolog/15144/](https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15144/)
2. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
3. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
4. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
5. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.

6. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47
7. Процес становлення багатопартійності в Україні: ретроспективний та політико- режимний аспекти. Режим доступу: <https://social-science.uu.edu.ua/article/278>

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МОЛОДІ В СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі сміливо можна стверджувати, що світ змінився, а разом із ним змінилась і людина, зокрема її світобачення. В умовах сьогодення молодь виступає рушійною силою політичних змін і залежно від того, які цінності вона вносить у ці зміни, яку культуру впроваджує, багато в чому буде залежати майбутнє суспільства, його культура, напрям перетворення.

Мета дослідження: процес формування ціннісних орієнтацій молоді в сучасному українському суспільстві та проаналізувати роль окремих чинників, що здійснюють свій вплив на даний процес.

Аналіз досліджень та останніх публікацій. Проблема соціокультурних орієнтацій розглядається в рамках загальної молодіжної проблематики юнологами. Серед дослідників: Дробницький О.Г., Іконнікова С. Н., Кон І.С., Лісовський Б.Т.

Виклад основного матеріалу. В умовах життя у XXI столітті, столітті сучасних технологій та інноваційних тенденцій з кожним днем ми рухаємося вперед до чогось нового, неповторного. Сьогодні сміливо можна стверджувати, що світ змінився, а разом із ним змінилась і людина, зокрема її світобачення. Ціннісні орієнтації – це елементи мотиваційної структури особистості, на підставі яких відбувається вибір тих чи інших соціальних установок як цілей або мотивів конкретної діяльності. В ціннісних орієнтаціях акумулюється життєвий досвід людей, вони є своєрідним індикатором ієрархії переваг, які людина надає матеріальним чи духовним цінностям у процесі своєї життєдіяльності. Культура також істотним чином впливає на формування морально-духовних цінностей української молоді. Її також потрібно розглядати з двох сторін. По-перше, культура – це витвір суспільства, вираз її душі, інтерпретація життєвого досвіду. По-друге, оскільки кожен член спільноти розвивається в середовищі даної культури, виростає в неї, засвоюючи її цінності, то культура є одночасно і утворюючою силою душі. Духовна культура розгортається в двох формах, які характеризують домінування особистісно-діяльнісної та соціокультурної складових. Саме це може розглядатися як ресурс реалізації особистісних здатностей у необхідному для людини та суспільства напрямі. Модернізація усіх сфер життя змінила діяльність і спосіб мислення людини, які пов'язані із прагненням до особистого самоствердження, до самоорганізації. Взаємодія в духовній культурі особистості високих духовних цінностей та індивідуалістичних прагнень особистості вимагає самостійної роботи над власним духовним зростанням, а з іншого боку – відповідної підтримки цього процесу з боку суспільства. Можна виділити низку провідних чинників, що здійснюють вплив на формування ціннісних орієнтацій молодих людей, серед яких сімейне виховання як одне з перших та найґрунтовніших основ формування особистості, освітнє середовище, де розвиток особистості продовжується, доповнюючись новими авторитетами, та інші. В умовах сьогодення, коли відбувається бурхливий розвиток мультимедійного простору, не говорити про його вплив на становлення особистості є недоречним. ЗМІ, в тому числі Інтернет-технології, неабияк впливають на формування ціннісних орієнтацій молодих індивідів. Ще одним із провідних чинників, що позначаються на формуванні світогляду молоді, є група однолітків, адже молода людина проводить більшість свого часу в їхньому колі і, як наслідок, асимілюється до них у поведінці, характері, способі мислення та розставленні пріоритетів. Сімейна атмосфера впливає на формування у дітей звички поведінки та критеріїв оцінки добра і зла, дозволеного та забороненого, справедливого та несправедливого. Саме у сім'ї закладаються основи фізичного, інтелектуального і морального розвитку дитини, формуються громадянські почуття, світогляд, естетичні смаки. Пізніше до процесу виховання особистості долучаються й інші інституції. Однією із таких інституцій є освіта. Її завданням є сприяти розвитку особистості, допомагати їй знаходити способи самовдосконалення, які в результаті допоможуть підняти рівень її культури, зорієнтують на досягнення високих моральних ідеалів, на прояв творчої активності. Освіта, як важливий соціальний інститут, здійснює функцію трансляції цінностей, вона залучає особистість до цінностей соціуму, культури, допомагає їй оволодіти їх.

Висновки. Незважаючи на те, що студенти менше цікавляться політикою, суспільно-політичним життям, далеко не всі відвідують культурні заклади, можливо, не мають великих досягнень в самореалізації, але їхня любов до Батьківщини, працелюбність та патріотизм зроблять великі кроки в щасливе майбутнє. Вони зможуть змінити цей світ.

Список використаних джерел

1. Безугла М. В. Формування у студентської молоді духовно-культурних цінностей освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07 «теорія і методика виховання». Київ, 2015
2. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
3. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
4. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
5. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.

6. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47
7. Лопуга О. І. Духовна культура сучасної української молоді: Соціально філософський аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «соціальна філософія та філософія історії». Одеса, 2016.

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ «ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ»

Актуальність теми дослідження. Останнім часом досить поширеною та популярною стала гендерна тематика. Зокрема гендерна політика без гендерного підходу, тобто без з'ясування ролі жінки й чоловіка в сучасному житті, тих специфічних внесків, які кожен з них робить у розвиток суспільства.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні поняття, сутності і причини виникнення гендерної політики, наданні знань щодо основних засад гендерної політики в системі державного управління.

Аналіз досліджень та останніх публікацій. Гендерну політику в системі державного управління досліджували М.М. Білинська, Л.В. Гонюкова, Л.О. Воронько, С.О. Москаленко, О.Л. Приходько.

Виклад основного матеріалу. Закон про гендерну рівність, прийнятий у Норвегії в 70-х роках, у період піднесення жіночого руху, масштабно визначив мету гендерної діяльності держави – встановлення рівного статусу між особами різної статі. При цьому враховується становище жінок як більш дискримінованої групи й ставиться наголос на необхідності особливої концентрації уваги на поліпшенні її становища, не відходячи від загальної стратегічної лінії – рівності статей. Предметом регулювання цього закону є дискримінація між жінками і чоловіками в усіх сферах, за винятком внутрішніх умов у межах релігійних громад, а також деяких інших вилучень, що можуть запроваджуватися урядом країни. 10 грудня 1948 року Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй проголосила Загальну декларацію прав людини. Вона поклала основу для створення і розвитку світового законодавства про рівні права і можливості жінок і чоловіків, а також про усунення всіх видів і форм дискримінації людства. А в 1950 році була прийнята Конвенція про захист прав людини та основних свобод, яку підписали уряди держав-членів Ради Європи. Питанню забезпечення рівності між чоловіками і жінками спеціально присвячений окремий міжнародний договір – Протокол № 12 до Конвенції про захист прав і основоположних свобод (Рим, 4 листопада 1950 р.). Він прийнятий і відкритий для підписання 4 листопада 2000 р. у Римі. «Гендерна політика» - утвердження партнерства статей у визначенні і реалізації політичних цілей, завдань і методів їх досягнення в діяльності політичних структур - держави, політичних партій, суспільно-політичних об'єднань. «Державна гендерна політика» – це стратегічна діяльність держави, що здійснюється шляхом спільних дій усіх зацікавлених суб'єктів з метою надання рівних можливостей жінкам і чоловікам у користуванні гарантованими правами і свободами. «Гендерна демократія» – система волевиявлення двох статей – жінок і чоловіків у громадянському суспільстві як рівних у правах і можливостях, що законодавчо закріплені й реально забезпечені в усвідомленні політико-правових принципів, діях, розбудові суспільних і державних структур з урахуванням гендерних інтересів і потреб. Без демократичного розвитку особистості як чоловіка, так і жінки неможлива демократизація всіх сфер світобачення. Система волевиявлення обох статей – чоловіків і жінок як рівних у правах і можливостях, що закріплені законодавчо й забезпечені реально в політико-правових принципах, діях, розбудові громадських і державних структур з урахуванням гендерних інтересів має стати основою функціонування суспільства в третьому тисячолітті. Починаючи з XIX століття, масове капіталістичне виробництво й індустріалізація сприяли суспільній емансипації жінок. За свою працю на виробництві жінки отримували від половини до третини того, що за подібну ж працю отримували чоловіки. Дискримінаційним був і правовий статус жінок. Історична система дискримінації жінок мала своє логічне завершення в політичній сфері. До початку XX століття жінки були позбавлені виборчих прав, не могли брати участь у державному управлінні, обирати й бути обраними до законодавчих органів. Суспільні зміни, пов'язані з розвитком капіталістичного виробництва, урбанізацією і демократизацією в країнах Європи і Північної Америки на межі XIX–XX ст., стали вирішальними для трансформації суспільних поглядів на гендерну рівність, зокрема щодо політичних і громадянських прав жінок і набула поширення відповідна ідеологія, що отримала назву феміністичної. У вересні 2005 р. парламент прийняв Закон України «Про забезпечення рівних прав можливостей жінок і чоловіків», у якому розглядається впровадження гендерних підходів як цілісний процес і стратегічний орієнтир.

Висновки. «Гендерна політика» є різним правовим статусом для чоловіків і жінок та зумовлена однаковими можливостями для її реалізації. Отже, загалом можна чітко визначити три етапи, які пройшов жіночий рух. Це етап саморефлексії, визначення завдань і цілей діяльності. Другий етап характеризувався пошуком шляхів взаємодії зі структурами державної влади і партійно-політичної системи. Самовизначення в контексті громадянського суспільства, оволодіння його прийомами і способами діяльності стали важливими рисами третього етапу. А пошук ідентичності – власних цілей і способів впливу на суспільство, власної стратегічної лінії пов'язує ці етапи в одне ціле і дозволяє говорити про жіночий рух як про соціальне явище [3].

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.

3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ФЕМІНІЗМ В МУСУЛЬМАНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність теми дослідження. Останнім часом ми все частіше починаємо чути про фемінізм у мусульманському суспільстві. Випадок Махси Аміні тому був підтвердженням. Коли майже весь Іран почав боротись за розширення прав для жінки.

Мета дослідження. Визначити причини виникнення фемінізму в мусульманському суспільстві, його розвиток, надання знань про положення фемінізму в мусульманському суспільстві.

Виклад основного матеріалу. У часи, коли релігійні вчення зароджувалися, розвивалися та поширювалися, патріархат був дуже поширеним явищем. Наприклад, вчені мужі з'ясовували, чи є у жінок душа або жінка – це вивернутий навиворіт чоловік. На початку іслам звільнив жінку від рабства. Однак усі авторитетні інтерпретації Корану – тафсири – були зроблені у XV–XVI століттях чоловіками. І тлумач, що жив за певного правителя, в суспільстві зі своїми правилами, природно, вкладав в інтерпретації свій досвід. Попри те, що становище мусульманок в середньовічних ісламських спільнотах вигідно відрізнялося від життя жінок в європейській, індійській та інших цивілізаціях того часу, ісламська традиційна мізогінія (жінконенависництво) все ж глибоко врзалася у свідомість деяких мусульман і стала помилково асоціюватися з ісламом. Зневага до жінок виявлялася порізному. Приміром, один чоловік вважався рівноцінним двом жінкам. Існувала сегрегація статей: місце жінки – виключно всередині будинку, а на вулиці вона має повністю завальовуватися, аби не спокушати й не приваблювати чоловіків; жінка могла отримувати певні знання, але жіночих професій тоді не було. Першочергово налягали на перегляді таких питань: жіноче обрізання (яке роблять для того, щоб жінка не отримувала задоволення від сексу), полігамія (форма шлюбу, де чоловік мав кілька дружин), обов'язкове носіння нікабу (різновиду хіджабу, що повністю закриває обличчя), гендерна сегрегація. Цікаво, що на початковому етапі постановкою та розв'язанням цих проблем займалися прості жінки – не представниці еліти. Спроби змінити систему швидко придушувалися: так, у 1852 році стратили іранську письменницю Тахіріх, яка відстоювала права жінок. Ісламський фемінізм (англ. Islamicfeminism) — течія фемінізму, пов'язана з роллю жінки в ісламі. Спрямований на повну рівність всіх мусульман, незалежно від статі, суспільного та приватного життя. Ісламський фемінізм відрізняється від інших течій фемінізму — він зав'язаний на релігії. Тому він не може перекликатися із європейським фемінізмом, адже мусульманки не можуть відстоювати право на аборт або права ЛГБТ-спільноти — це суперечить релігії. Проте є й мусульманки, які борються за права ЛГБТ-ком'юніті, тому все індивідуально. Життя та традиції в мусульманських країнах відрізняються від європейської культури. Більшість питань, які порушують мусульманки у своєму активізмі, у нас майже вирішені. Наприклад, ісламський фемінізм пропагує права жінки на рівні з чоловіком представлення в суспільстві — соціальному та політичному: брати участь у виборах, мати можливість працювати у різних професіях, вільно зніматися та надівати хіджаб тощо. Іслам — не перша й не остання релігія, яку інтерпретували чоловіки. Християнські, єврейські й буддистські жінки різними способами боролися проти явного і прихованого сексизму у священних текстах і традиціях. Це пов'язано з тим, що там, де є люди, нерідко трапляється сексизм, а сексизм у суспільстві часто перегукується із соціальними інститутами: законом, політикою і, звичайно ж, релігією. В ісламі є багато різних наук — з вивчення Корану, вивчення прав, хадісів. З самого початку, коли з'явився іслам, чоловіки були основним двигуном того, щоб релігія розповсюджувалася та розвивалася. Жінки також брали у цьому участь — після смерті пророка дружини Мухамеда передавали його вислови, розповідали про його життя. Але пізніше мусульмани почали розділятися на різні течії ісламу — зараз їх існує понад 70 у всьому світі. Основа релігії лишається — віра в Бога, його атрибути, писання. Але буденні моменти з приводу життя людей, взаємодії з соціумом тощо люди трактували по-своєму. Одна з основних тез критиків ісламського фемінізму — що іслам дозволяє чоловікам одружуватися з кількома жінками, коли у жінок такої можливості немає. В ісламі жінка має право бути забезпеченою її чоловіком. Вона не зобов'язана забезпечувати себе і своїх дітей, але вона може працювати. Тоді ті гроші, які жінка отримуватиме, вона зможе витратити лише на себе і, якщо хоче, на сім'ю — це не заборонено. Також критики часто говорять про те, що Коран нібито дозволяє чоловікові побити жінку, якщо вона його не слухається. Вікторія пояснює, що в Корані дійсно є аят [вірш в Корані], де чоловіку дозволено покарати жінку, якщо вона непокірна. Активістка говорить, що цю фразу часто виривають з контексту.

Висновки. На цей час в Ірані тривають акції протесту у зв'язку зі смертю іранської дівчини. Попри небезпеку арештів, тюремного ув'язнення і навіть страти, протестувальники вигукують антиурядові гасла, спрямовані на адресу духовного лідера країни Алі Хаменеї. Під час протестів іранські дівчата зривали з себе хіджаби, демонстративно розмахували ними в повітрі, а деякі їх публічно підпалювали. У відповідь на заворушення поліція застосувала сльозогінний газ і водомети, в деяких випадках у хід пішли кийки, також чути звуки пострілів. Нагадаємо, що в Ірані поліцейські викрали 22-річну Махсу Аміні, яка приїхала з Курдистану на гостину до родичів. Стверджувалося, що дівчину побили у ділянці за недотримання суворих правил щодо носіння мусульманських хусток. Після інциденту в Ірані почалися масові заворушення через смерть дівчини, затриманої за неправильне носіння хіджабу. По всій країні відбуваються сутички між правоохоронцями та мітингувальниками.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ НАЦІЇ

Актуальність теми дослідження. Формування сучасної нації, зміцнення народу впродовж століть, поглиблення у вивчення нашої історії та культури. За допомогою різних джерел зараз ми маємо змогу бути обізнаними у всьому, що стосується нас.

Мета дослідження полягає у вивченні основних завдань формування нашої сучасної нації, збереження нашої автономності, ідентичності та національної свідомості.

Аналіз досліджень та останніх публікацій. Поглиблено зацікавлені цією темою були Володимир Вернадський, Павло Тутковський, Степан Рудницький, Петро Погребняк, Володимир Кубійович.

Виклад основного матеріалу. Ми шануємо те, що у нас є, бо без нашої історії, у нас не буде майбутнього. Часом у соціальних мережах всі гучно переконують один одного в тому, що не важливо якою мовою ти говориш. Це важливо, бо мова - генетичний код нації, серце народу, яке б'ється в грудях коли лунає рідне слово. Дослідження, які проводили та проводять вчені, є для того, щоб якнайкраще поглибитись та бути обізнаним в даній темі. Нація — це етносоціальна спільнота, об'єднана певною самоназвою, символами, географічним та етносоціальним походженням, історичною пам'яттю, комплексом духовно-культурних і політичних цінностей, усвідомленням своєї ідентичності. В цьому терміні вжито багато ознак нації і саме ці ознаки є у нашого народу. Питання державної мови, кордонів, переселенців, зміна поглядів щодо країни-агресора вибудували наш дух, який є незрозумілим для наших ворогів. Наші символи чітко характеризують настрої нашого народу. На формування сучасної нації впливає: континент, середовище, виховання, погляди в соціумі, рівень національної свідомості та патріотизму в країні. Соціальні мережі та лідери думок досить сильно впливають на формування думок нашого населення, а зокрема підлітків, які зараз стараються цікавитись всім. В кожній віковій категорії є свій літер і всі пробують або прислухатись до нього, або взяти приклад та надихатись ним і бути схожим на нього. Деякі соціальні мережі є просто для розваг, а деякі для отримання серйозної інформації для роздумів. Кожен користувач інтернету бере з нього те, що має в середині та пробує розвивати свої інтереси. Події 24-го лютого дали серйозний поштовх до вивчення історії та культури України. В цей час активно почали показувати фільми, відео, передачі з українською тематикою, щоб відволікти людей від постійного стресу та зацікавити їх сучасним контентом про українське. Раніше вважали, що історія нудна та в ній немає сенсу, зараз думки змінились і люди навпаки цікавляться цим. Дуже прикро, що ці події стали стимулом до вивчення своєї культури, але попри те, це дало свій результат в формування національної свідомості.

Висновки. Через різні умови формування населення відбулось багато змін та відмінностей між регіонами. Прочитавши певну інформацію та дослідивши історію формування сучасної української нації можна зробити висновки, що попереду нас та наших дітей чекає успішне майбутнє в нашій державі, якщо в Україні й надалі будуть робити успіхи у вивченні свого рідного краю.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЇЇ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ

Актуальність теми дослідження. Актуальність проблеми національної безпеки України визначається історичним феноменом: розвиток міждержавних стосунків супроводжується зростанням кількості воєнних конфліктів, техногенних і природних катастроф, матеріальних витрат і людських втрат. У зв'язку з цим вихідна ідея полягає у тому, що захист національних інтересів як основи національної безпеки України необхідно розглядати в ракурсі історичної взаємодії народів. Лише в процесі взаємодії держав, національних і соціальних груп визначається і досягається бажаний рівень захисту національних інтересів від прихованих загроз та очевидних небезпек

Мета дослідження. Метою цього дослідження є аналіз процесів, що відбуваються в різних сферах суспільного життя, для формування вираженої державної політики у сфері національної безпеки та розробка механізмів її реалізації. Результати такого аналізу закладають надійну основу для прийняття оптимальних управлінських рішень у сфері національної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Проблеми національної безпеки належать до найважливіших, найскладніших багатоаспектних та інтегральних явищ суспільного і політичного життя. Процеси глобалізації, посилення єдності світу з одночасним поглибленням його національної різноманітності є саме тим фактором, під впливом якого відбуваються серйозні зміни в усій структурі суспільства і держави. Національна безпека – це категорія, яка характеризує ступінь захищеності життєво важливих інтересів, прав та свобод особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз або ступінь відсутності загроз правам і свободам людини, базовим інтересам і цінностям суспільства та держави. Нинішній етап розвитку людської цивілізації характеризується тим, що сфера забезпечення національної безпеки сучасної держави перебуває у стані стрімких та постійних змін, і в ній переплітаються практично всі сторони життєдіяльності суспільства та функціонування держави. З початку ХХІ ст. головним законом світового розвитку стала глобалізація з її об'єктивними і закономірними процесами – інтеграція, глобалізація розвитку, глобальна трансформація. Процеси глобалізації відіграють роль зовнішнього фактора, який має амбівалентну спрямованість щодо національної безпеки, яка полягає в тому, що, будучи позитивним явищем суспільного прогресу, глобалізація поглиблює проблеми національної безпеки. Крім того, вони є одним із факторів, який привів до формування нового уявлення про національну безпеку, відповідно до якого, по-перше, остання є складовим елементом системи вищого рівня (регіональної, міжнародної, глобальної безпеки), що є наслідком інтеграції світового співтовариства у прагненні подолати спільні загрози та виклики. А по-друге, проблеми національної безпеки отримали широке розуміння, що викликано інтернаціоналізацією політичних і правових систем різних країн та пов'язує їх з акцентом на невійськових аспектах національної безпеки, зокрема питаннях людського розвитку. Це зумовлює особливу актуальність і дискусійність цього питання. Відповідно виникає необхідність наукового дослідження забезпечення національної безпеки з урахуванням процесів глобалізації, оскільки вони системно впливають на всі аспекти життєдіяльності держави, суспільства і людини та мають важливе практичне значення і повинні враховуватися при здійсненні державної політики. Для усіх без винятку країн це відкриває нові перспективи і до того ж несе й нові, великі загрози. Не може залишитися осторонь цих процесів й Україна. Основними документами, які регулюють питання національної безпеки в Україні є Указ Президента України №105/2007 «Про Стратегію національної безпеки України» та закон України «Про основи національної безпеки України». Враховуючи час прийняття цих документів, динаміку світових змін, можемо вважати їх дещо застарілими та функціонально непридатними. До таких недоліків можемо зарахувати зокрема те, що чинна Стратегія національної безпеки України не має реалістичного аналізу та принципів розподілу бюджетних ресурсів, механізмів реалізації стратегічних цілей, не вказує терміни їх виконання. Внаслідок таких недоопрацювань цей документ є радше літературним твором, аніж політичним документом. За останні кілька років накопичилося багато змін, спричинених регіональними та світовими тенденціями, які безпосередньо впливають на ситуацію в Україні. Світовий та регіональний контекст для національної безпеки України змінюється сьогодні швидше, ніж будь-коли, і більша частина глобальних загроз, які для України ще кілька років тому були екзотичними чи неактуальними, стали сьогодні реальністю. Слід зазначити, що всі загрози національній безпеці можна поділити на внутрішні та зовнішні. Власне, до зовнішніх чинників зарахували насамперед глобальні тенденції, які потенційно є джерелами загроз національній безпеці. До них належать такі чинники, як загострення конкуренції між світовими центрами сили, причому нерідко порушуються норми міжнародного права, застосовується силовий тиск, спостерігаються спроби держав вирішувати свої проблеми за рахунок інших, неспроможних ефективно захищати власні національні інтереси; послаблення ролі міжнародних безпекових інститутів. Також слід врахувати ще наступні чинники, які потенційно є джерелами загроз національній безпеці, такі як : наявність самопроголошених державних утворень на територіях суверенних держав, поява небезпечних прецедентів визнання деяких з них іншими державами, що стало стимулом для процесів регіонального сепаратизму. Негативним є також посилення в умовах дефіциту

сировинних ресурсів конкуренції за доступ до них та за контроль над маршрутами їх доставки на ринки споживання; збільшення кількості «проблемних» країн, які всупереч вимогам міжнародних режимів нерозповсюдження намагаються заволодіти зброєю масового знищення та засобами її доставки; поширення тероризму, піратства, наркобізнесу, незаконної торгівлі зброєю і ядерними матеріалами, транскордонної організованої злочинності, відмивання брудних грошей, незаконної міграції, торгівлі людьми, кіберзагрози. Також, необхідно зазначити, що глобалізація стимулює суперечливі тенденції суспільного розвитку. Вона проходить в умовах жорсткої міжнародної конкуренції, яка викликає різноманітні форми як співробітництва, так і суперництва, породжує велику кількість загроз національній безпеці та вимагає від держав використання гнучких координаційних механізмів у цій сфері. До вище зазначених проблем забезпечення національної безпеки в умовах глобалізації, слід додати, що найбільш відчутними негативними джерелами загроз для національної безпеки, є ще такі явища, як міжнародні переливання капіталу, що вийшли з-під контролю і дають волю діям міжнародних фінансових спекулянтів, а також швидке поширення локальних економічних збоїв на інші регіони світу, труднощі в пристосуванні до глобалізації країн, що розвиваються, а також країн з перехідною економікою, оскільки нерівні стартові можливості змушують ці країни приймати не вигідні для себе «правила гри», зростаючий розрив у рівні добробуту і ступені втягнення в процеси глобалізації багатих і бідних країн, це залишає останнім дуже не вигідний вибір для розвитку. Також, одним із негативних факторів є витіснення зі сфери зайнятості менш підготовлених до технічного прогресу працівників, зростання безробіття в країнах, що розвиваються, зростання некерованості в розвитку ядерного технологічного потенціалу, загострення боротьби за розподіл світових природних, в тому числі енергетичних, зернових, водних, мінеральних ресурсів. Ще однією проблемою у забезпеченні збереження національної безпеки в умовах глобалізації виступає інформаційна експансія найбільш впливових і сильних в інформаційному аспекті держав щодо решти держав світу, які хоч і мирним шляхом, але все ж можуть намагатися проникати в інформаційну сферу держав, заради навіювання та завуальованої пропаганди власних ідеологій. Враховуючи вищевикладене, слід відмітити, що на сучасному етапі становлення державності є доцільним, щоб реальна та ефективна політика у сфері забезпечення національної безпеки будувалась на основі чіткого урахування суттєвих факторів, які на неї впливають, знання їх основних характеристик, пріоритетів і граничних значень. Кожний з цих факторів впливає на стан національної безпеки по-своєму, що потребує їх системного та комплексного урахування у процесі розвитку нашої держави, державного устрою у нашій країні, та безпосереднього усунення проблем та прогалин у забезпеченні національної безпеки за умов тенденцій загального світового розвитку та власне глобалізації.

Висновки. Таким чином, проблеми національної безпеки відносяться до числа найважливіших і найскладніших проблем сучасності. У сучасних умовах істотно зріс ризик терористичних, політичних, економічних та екологічних загроз, негативні наслідки яких можуть торкнутися і України, навіть якщо вони виникли в іншій країні. Саме тому, усвідомлення загроз дозволить належним чином підготуватися до їх усунення. Правові норми щодо усунення загроз та підтримання національної безпеки полягають в першу чергу у визначенні того, які сили та ресурси слід використовувати у випадках конкретних загроз та якими є компетенції кожної інституції, відповідальної за підтримку безпеки. Безпека завжди є метою. Саме тому, Україна потребує ефективної системи національної безпеки, що ґрунтувалась би на визнанні примату загальнолюдських цінностей і прав особи, органічному узгодженні з ними базових інтересів незалежної України. Національна безпека включає в себе оборону держави і всі види безпеки, передбачені Конституцією України і законодавством України, перш за все державну, суспільну, інформаційну, екологічну, економічну, транспортну, енергетичну безпеку, безпеку особистості. Це особливий стан захищеності особи, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз, при якому забезпечуються реалізація конституційних прав свобод громадян, гідні якість і рівень їх життя, суверенітет, незалежність, державна і територіальна цілісність, сталий соціально-економічний розвиток. Комплексність та системність державної політики, її спрямованість на захист загальнолюдських цінностей сучасної цивілізації має стати запорукою подальшого розвитку нашого суспільства.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47
6. Закон України «Про основи національної безпеки України». Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=964>–15.
7. Дзьобань О. П. Національна безпека України: концептуальні засади та світоглядний сенс. Х. : Майдан, 2017. 283 с

ВПЛИВ ВИРОБНИЦТВА НА СПОСІБ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА.

Актуальність теми дослідження. Дану тему вивчали велика кількість науковців, а також багато хто роботи це і сьогодні, тому що саме виробництво є тим що визначає спосіб життя суспільства в певний історичний період. Тому будь-яка людина повинна знати те, як розвивалися люди в плані технологічного прогресу певної епохи, а також який тип виробництва був притаманний тій чи іншій історичній добі. Ще варто знати які чинники змінювали суспільства і як вони впливали на життя людей і на історичний прогрес.

Мета дослідження. Яким чином могло виробництво замінювати долі людей і долю всього людства. Потрібно чітко вивчити яким часовим межам відповідав певний тип виробництва, що саме приводило до зміни даних типів, як ці зміни вплинули на сучасників і на прийдешні покоління, а ще вважається доцільною міркування про те, власне що створення вважається однією з найважливіших рушійних сил, яке не дозволяє нашому суспільству зупинитися на місці і постійно змушують його розвиватися.

Завдання дослідження: проаналізувати вплив виробництва на спосіб життя суспільства.

Об'єктом вивчення в даній роботі виступає поняття «суспільство», його розвиток як в технологічному так і соціальному аспектах.

Предмет дослідження. У даному дослідженні розглядається безпосередньо який вплив мало створення на розвиток і становлення суспільства, як це саме створення має можливість впливати на майбутнє сьогоденного суспільства. Філософське усвідомлення суспільства полягає у визначенні його з позицій окремої людини, особи, гуманізму.

Виклад основного матеріалу. Людина - суспільство, (я - суспільство) вважається початкова в філософському аналізі. Людина вважається публічною істотою і її здатності реалізуються лише тільки в суспільстві, а всі дії людини, зв'язки і відносини, обставини, в яких живуть люди, можна правильно зрозуміти лише тоді, коли усвідомлюється зміст поняття суспільства, соціуму. Суспільство — це не просто сукупність людей, які проживають, наприклад, у певній країні. Сутність суспільства, його стан виявляється у соціальній взаємодії людей. Саме вступаючи в соціальні взаємодії, кожна людина є одночасно і «продуктом» суспільства, і його «творцем». Кожен із нас упродовж свого життя засвоює окремі переконання та моделі поведінки, які існують у суспільстві (є «продуктом» суспільства), але водночас своїми щоденними діями та взаємодіями долучається до творення поточного стану суспільства, пропонуючи щось нове або відтворюючи існуюче. Соціум — велика, стійка соціальна спільнота, яка характеризується єдністю умов життєдіяльності людей в якихось певних відносинах. Суспільство (соціум) можна визначити як сукупність усіх форм і способів взаємодії та об'єднання людей. У такому широкому значенні суспільство включає в себе все, що відрізняє цю систему від природно-космічних явищ, дозволяє розглянути створену людиною реальність як особливу форму руху матерії. Засновник соціології Огюст Конт (1798-1857) створив першу соціологічну теорію еволюції людських суспільств. Його найвідомішою соціологічною теорією був закон трьох стадій, який стверджував, що всі людські суспільства та всі форми людського знання розвиваються через три різні стадії від примітивної до просунутої: теологічну, метафізичну та позитивну. Ключовою змінною у визначенні цих стадій було те, як люди концептуалізували причинність або як вони розуміли своє місце у світі. На теологічній стадії люди пояснюють причини з погляду волі антропоцентричних. На метафізичній стадії люди пояснюють причини з погляду абстрактних, «спекулятивних» ідей, як-от природа, природні права, соціальні договори чи «очевидні» істини. Це було основою критики Контом філософів епохи Просвітництва, чії ідеї про природні права і свободи призвели до Французької революції, а також хаосу після неї. На його думку, «негативне» чи метафізичне знання філософів ґрунтувалося на догматичних ідеях, які не можна було примирити, коли вони суперечили одне одному. Це веде до неминучих конфліктів та моральної анархії. Зрештою, на позитивній стадії люди пояснюють причини з погляду позитивізму, наукових спостережень та законів. Карл Маркс засновник однієї із моделей розуміння еволюції типів суспільства. Маркс стверджував, що еволюція суспільств від первісних до передових була продуктом мислення людей, а результатом боротьби влади у кожному епоху між різними соціальними класами контролю над власністю. Ключовою змінною в його аналізі були різні способи виробництва або «матеріальні бази», характерні для різних форм суспільства: від полювання та збирання до землеробства та промислового виробництва. Цей історичний матеріаліст Підхід до розуміння суспільства пояснює як соціальні зміни, так і розвиток людських ідей з погляду основних змін у способі виробництва. Іншими словами, тип суспільства та рівень його розвитку визначаються головним чином тим, як народ виробляє матеріальні блага, необхідні задоволення його потреб. У Європі 9 століття породило феодальні суспільства. Феодальні суспільства, як і раніше, ґрунтувалися на сільському господарстві, але були організовані відповідно до суворої ієрархічної системи влади, заснованої на власності на землю, військовому захисті та обов'язках або взаємних зобов'язаннях між різними класами. Феодалізм зазвичай використовується істориками в обмеженому сенсі для опису суспільств постримської Європи приблизно з 9 по 15 століття («середньовіччя»), хоча ці суспільства мають разючу схожість з ієрархічними товариствами, заснованими на сільському господарстві. У 18 столітті у Європі відбувся різкий стрибок технологічних винаходів, що відкрив епоху, відому як промислова революція. Що зробило цей період чудовим, то це

кількість нових винаходів, які вплинули на повсякденне життя людей. Протягом покоління завдання, які досі вимагали місяців праці, стали досяжними за лічені дні. До промислової революції робота здебільшого виконувалася людьми чи тваринами, покладаючись на людей чи коней для приводу млинів та насосів. В 1782 Джеймс Уатт і Метью Боултон створили парову машину, яка могла виконувати роботу 12 коней. Для Маркса створення сучасного суспільства було з появою капіталізму як глобальної економічної системи. У середині 19 століття, з розширенням індустріалізації, Карл Маркс (1818–1883) зауважив, що умови праці стають дедалі більше експлуататорськими. Великі виробники стали особливо безжалюні, та його підприємства почали широко називати «сатанинськими млинами». Колега та друг Маркса, Фрідріх Енгельс, написав «Положення робітничого класу в Англії» у 1844 році, в якому докладно описав жахливі умови. Додайте до цього довгий робочий день, використання дитячої праці та вплив екстремальних умов спеки, холоду та отруйних хімікатів, і не дивно, що Маркс називав капітал «мертвою працею, яка, подібно до вампіра, тільки оживляє». висмоктуючи живу працю, а життя тим більше, що більше праці висмоктують» (Маркс, 1867/1995). Впровадження нових «постіндустріальних» технологій (таких як комп'ютери) наприкінці 20-го століття покляло край індустріальній епосі, більшість нашої соціальної структури та соціальних ідей, таких як нуклеарна сім'я, ліві та праві політичні розбіжності. Інформаційні суспільства, іноді звані постіндустріальними чи цифровими суспільствами, з'явилися нещодавно. На відміну від індустріальних суспільств, що засновані на виробництві матеріальних благ, інформаційні товариства засновані на виробництві інформації та послуг. Цифрові технології – це паровий двигун інформаційних товариств, а високотехнологічні компанії, такі як Apple, Microsoft та RIM, – це їхня версія залізничних та сталеливарних корпорацій. Оскільки економіка інформаційних товариств керується знаннями, а не матеріальними благами, влада належить тим, хто відповідає за створення, зберігання та розповсюдження інформації. Члени постіндустріального суспільства, швидше за все, працюватимуть продавцями послуг, до прикладу: програмістами чи бізнес-консультантами, а не виробниками товарів. Соціальні класи розділені доступом до освіти, оскільки без технічних та комунікативних навичок люди в інформаційному суспільстві не мають засобів для досягнення успіху.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ВПЛИВ ГРОШЕЙ НА СУСПІЛЬСТВО

Актуальність теми дослідження. Ми живемо в складному світі. Де є багато несправедливості, зла, бід. Велику роль грають матеріальні цінності. Саме гроші є тією рушійною силою, яка ділить світ на дві частини: добро і зло. Людина прагне до більшого збагачення, коли вона має багато грошей, у неї виникають великі потреби і цілі. Ті, що мають менше грошей, то вони стають на шлях злочину, щоб покращити свій матеріальний статус. Важливим чинником функціонування суспільного виробництва, економічної сфери є гроші – особлива реальність, з якою пов'язаний кожен день людського буття, яка створює специфічне сприйняття людиною світу і себе в ньому. Гроші створюють людині проблеми за їх відсутності і ще більш, коли їх вдосталь або надмір.

Метою дослідження: є дослідити як гроші впливають на суспільство у сучасному світі.

Виклад матеріалу. Важливим чинником функціонування суспільного виробництва, економічної сфери є гроші – особлива реальність, з якою пов'язаний кожен день людського буття, яка створює специфічне сприйняття людиною світу і себе в ньому. Гроші створюють людині проблеми за їх відсутності і ще більш, коли їх вдосталь або надмір. Лише на перший погляд здається, що люди керують грошима, насправді, вони керують людьми. Гроші диктують свою політику, нав'язують особливий світогляд, філософію. В якості грошей використовують металеві і паперові знаки, асигнації, банкноти, кредитки, бони, купони та ін. Економіка розглядає гроші як засіб обміну, нагромадження, що полегшує торгівлю. Своім завданням вона вбачає з'ясування кількості необхідних для економіки грошей, особливостей і закономірностей процесу формування пропозиції грошей, її структури, факторів, що впливають на грошовий потік, функціонування грошового ринку тощо. Однак цього недостатньо для пізнання природи і ролі грошей у житті суспільства. Адже їх вплив на людину не вичерпується сферою економіки. Гроші впливають і на формування моралі, ієрархією людських цінностей, на психологію, світогляд людини і суспільства. Вони давно набули статусу універсальної категорії. Збагнути їх природу можливо тільки такими інструментами мислення, які здатні охопити всі форми вияву сутнісних особливостей грошей у їх цілісності. Здійснити це можливо на основі філософського підходу, чим і займається філософія грошей. Принципом філософії комунікації є положення про те, що мова – це субстанція, яка скріплює суспільство в певне органічне ціле. Гроші, за своєю суттю, є «спільним знаменником», механізмом повсякчасного, повсюдного, універсального ототожнення смислів речей у спілкуванні людей. У такій якості вони постають як засіб для досягнення порозуміння, причому в незрівнянно ширших масштабах, ніж це було у без грошовому соціумі. У сучасному суспільстві простежується тенденція до перетворення грошей у метамову універсального спілкування необмеженої комунікативної спільноти, що ми розглядаємо як загрозу для процесу справжнього соціального порозуміння. Нагромадження грошей, з точки зору цінностей ліберального суспільства, є вельми корисним кроком, оскільки забезпечує розвиток економіки, забезпечує процвітання держави. Обсяги концентрації грошей в руках однієї особи часто асоціюються з її продуктивною енергією, силою волі і неординарністю. Нерідко гроші виконують роль еквівалента їхнього власника, його здібностей і цінностей, а грошовий капітал сприймається як джерело свободи людини, умова реалізації її творчих сил. Не маючи достатніх грошових статків, людина ризикує бути позбавленою принад соціального життя, оскільки без належної основи фундаменту свобода особистості звужується до меж жорстокої необхідності, а бідність, убогість є джерелом відчуття безперспективності, безсилля, побутових конфліктів. Особливого значення гроші набувають у корумпованому суспільстві, в якому відсутнє природне право людини на свободу, творчість і гідне існування. У такому суспільстві функції і значення грошей деформовані і гіпертрофовані, а цінність людини визначається як її купівельна здатність (людина може стільки, скільки вона здатна купити). Таке суспільство постає перед людиною як товар, адже у ньому все може бути купленим. Оскільки значення і суть грошей не залежить від форми їх матеріального втілення, вони є цінністю, продовжують бути засобом і метою обміну. Їх цінність випливає не з їх речовинної форми, а зі змісту того суспільного процесу, який вони опосередковують своїм рухом і уможливають його. Маючи свою особливу форму руху від однієї людини до іншої, гроші виражають певний спосіб спілкування. Незалежно від своєї форми (матеріальної чи символічної), вони є своєрідним інструментом суспільної взаємодії людей через обмін. І в цьому виявляється їх непересічна цінність для суспільства. Механізм суспільної взаємодії, що здійснюється завдяки грошам, як правило, зводять до присвоєння і відчуження, завдяки яким те, що належало індивіду, стає чужим, а чуже починає належати йому. Гроші вносять певний порядок у процес розподілу суспільних цінностей, визначають кількісні межі можливого в діях людей, реалізують принцип еквівалентності відчужених і присвоєних благ в умовах ринку. У цій своїй функції вони реалізуються як механізм соціо-нормативної регуляції суспільства, що надає їм безумовної цінності. Гроші здатні захопити до будь-яких зусиль проти людини, перетворити на предмет купівлі – продажу те, що ним не повинно бути в здоровому суспільстві. Але гроші є лише засобом реалізації вольових, розумових зусиль людини. Вони однаково успішно обслуговують як творчі, так і деструктивні людські дії та вчинки. Гроші вносять певний порядок у процес розподілу суспільних цінностей, визначають кількісні межі можливого в діях людей, реалізують принцип еквівалентності відчужених і присвоєних благ в умовах ринку. Володіючи властивістю загального обміну, гроші стають не тільки цінністю, але і мірою вартості обмінних благ – «мірою всіх речей». Вони виражають якісну безмежність можливого в діях

людей, виступають стимулом і спонукальним мотивом багатьох видів діяльності – як гуманних, так і антигуманних. Гроші здатні заохотити до будь-яких зусиль проти людини, перетворити на предмет купівлі – продажу майже все. Це означає, що вони вносять у суспільне буття як порядок, так і елементи хаосу. Але гроші є лише засобом реалізації вольових, розумових зусиль людини. Вони творять або руйнують людину як особистість, впливають на формування її індивідуальної системи цінностей, ієрархію її особистих пріоритетів і цілей. Усе залежить від співвідношення розумово-вольових зусиль і грошового інтересу в діяльності людей.

Висновки. Гроші є продуктом суспільства, його витвором, за який воно має нести відповідальність. Людина мусить збагнути їх справжнє місце і роль у своєму житті і бутті суспільства, навчитись керувати ними на основі поєднання можливостей сучасної економічної науки (з її практичною спрямованістю) і філософії (з її спрямуванням на пізнання цілісного світу). В умовах утвердження економіки на ринкових цінностях особливої актуальності для підростаючих поколінь набуває проблема раціонального ставлення до грошей та ефективного оперування ними. В умовах нестабільного суспільства в грошовій культурі складається морально-суперечливе ставлення до грошей. Індикаторами морального конфлікту виступають суперечності, зокрема, невідповідність між уявленнями про гроші, що існують у суспільній свідомості, і цінністю грошей для особистості, між значущістю грошей та можливістю їх досягти.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний еккурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Актуальність теми дослідження. Сучасне українське суспільство переживає процес системної модернізації, що охоплює всі сфери суспільно-політичного життя, його інститути, норми, цінності. Масштаб та глибина перетворень продовжують багато проблем у функціонуванні політичної системи, зокрема, сформувалася невизначеність та підвищена конфліктність політичного розвитку. Успішне вирішення завдань модернізації можливе лише за активної участі інституціоналізованого громадянського суспільства. Тільки воно здатне надати модернізаційним перетворенням органічного характеру, залучити до їх здійснення потенціал самоорганізації суспільства.

Мета дослідження: виявлення теоретико-методологічних та концептуальних засад нації як суспільного феномена, з'ясування особливостей конституювання української політичної нації в сучасних умовах та перспектив її подальшого становлення.

Об'єкт дослідження: проблеми встановлення та побудови української держави, механізми і принципи державної та індивідуальної національної самоідефікації, правові та суспільні методи регулювання національного самовизначення.

Завдання дослідження: сукупність, принципів, концепцій націєтворення, в аспекті побудови та налагодження функціонування процвітаючого суспільства, що були встановлені і розроблені західними та вітчизняними вченими.

Предмет дослідження: сучасна нація або нація сучасного типу – це продукт модерну, а будівництво такої нації (націєтворення) – результат політичної модернізації з погляду пристосування до вимог (критеріїв) модерну [1].

Виклад матеріалу. Кожне суспільство, як підтвержує історична практика, проходить основні етапи еволюції: формування народу, етносу, нації. Народ як біологічна єдність людей, пов'язаних єдиним простором, із часом набуває своєї мови, побуту, культури, психологічних особливостей і трансформується в етнос, який переростає в націю. У дослідженні нації існує багато підходів, що спричинило 'хаос' 'дефініцій'. Саме поняття нація пройшло еволюцію від її розуміння як певної територіальної політичної, інтелектуальної групи її ототоження з народом. Певним проміжним твердженням між ними є інтерпретація цього поняття, яке запропонував Д.Дідро, згідно з яким нація – це колективний суб'єкт політики, що творить державу. Наука визначає два основні типи наці-етнічну і громадянську [2]. Після проголошення незалежності перед Україною постала проблема національної консолідації як запоруки існування державності у довготривалій перспективі. Виникла потреба у створенні відповідних механізмів формування нації, уточнення цілей і орієнтирів суспільного розвитку. Ефективне становлення сучасної української нації передбачає вирішення низки загальних проблем національно-політичного розвитку. Чи не найголовніша з них - побудова суспільства. Як б мало почуття загальної ідентичності та спільних національних інтересів. Вирішення зазначених проблем потребує відповідної державної політики: чіткої, рішучої та стабільної. Поступає питання про спроможність і наявність волі до вироблення і здійснення цієї політики в сучасній національній еліті України. Усе це актуалізує дослідження особливостей та перспектив формування української політичної нації в сучасних умовах, ролі елітико-управлінської еліти в національній консолідації суспільства [3]. Обумовлена політико-соціальним й культурним контекстом, національна ідентичність виявляється через ідентифікацію, яка, в свою чергу, залежить від свідомого вибору спільноти та окремої особи і керується суб'єктивними ідентитетами, як от: усвідомлення спільного минулого чи історичної долі, національна свідомість і національний характер, спільні цінності, властиві даній спільноті тощо. Етнічна ідентифікація обумовлена, насамперед, народженням людини у певній спільноті, тому здійснюється радше за об'єктивними ознаками, 'ідентитетами' [4]. Із зазначеного вище аналізу розуміння поняття 'нація' можна виокремити критерії, наявність самосвідомості щодо минулого та бажання спільного життя в теперішньому та майбутньому, культурна спільність (література, мистецтво, способи мислення та поведінки, звичаї) та спільна мова, спільна національна пам'ять та історія. Але жодна з цих ознак не може відігравати роль основного чинника для всіх національних спільнот, проте необхідним є їх неповторне поєднання. Одна з основних ознак сучасного українського суспільства полягає в тому, що не існує згоди щодо поняття українська нація, від якого можна було б відштовхуватись в конкретних дослідженнях. За цієї ситуації дослідники або ж взагалі не дають визначення, покладаючись на те, що з їхньої системи аргументів аудиторія сама зрозуміє, про що саме йдеться. У державно-нормативних документах, зокрема Конституції України, таке поняття як українська нація невизначене, хоча й уживається з терміном як Український народ [5].

Висновки. Сучасні процеси глобалізації несуть загрозу національним державам, національним спільнотам. Для української держави небезпека полягає в тому, що не закінчився процес її формування, а відтак виникає загроза розчинення у глобалізованому світі. Провідним напрямом подальших розвідок має стати дослідження особливостей формування української політичної нації у контексті глобалізаційних процесів, визначення напрямів та механізмів формування і зміцнення національної ідентичності.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ДУХОВНІ ТА ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність теми. Проблема формування духовних цінностей молоді є досить актуальною в наш час. В житті кожної людини ціннісні орієнтири відіграють важливу роль, тому що вони є складовою інтересів, потреб, стереотипів, які впливають на нашу поведінку. Суспільство зацікавлене в тому, щоб ці цінності і культура були демократичними. Їх формування – завдання актуальне і таке, що потребує нагальної уваги. Проблема духовності і ціннісних орієнтацій досліджувалась такими видатними філософами як Е.Лібанова, М.Бердяєв, С.Франк, П.Флоренський, В.Соловійов, В.Андрущенко, Л.Губерський, М.Михальченко, І.Надольний, В.Пазенюк, В.Шинкарук, В.Воронкова, В.Бех, М.Михальченко, В.Кононенко, В.Кремень, П.Ситник, В.Трощинський, С.Чукот, В.Скуратівський.

Мета дослідження: проаналізувати сучасний стан духовної культури українського суспільства.

Завдання дослідження: визначити основні ціннісні орієнтації сучасної української молоді, які формуються під впливом інформаційного середовища.

Об'єкт дослідження: духовна сфера сучасного духовного суспільства, цінності як основа буття.

Предмет дослідження: ціннісні орієнтації молоді в сучасному глобалізованому світі.

Виклад основного матеріалу. «Вічна» проблема духовності особливо актуалізується у кризові періоди історії, коли принципово нові життєві явища та обставини коригують способи і засоби життєвого вибору і соціального самовизначення індивідів. Радикальні зміни, які переживає сьогодні Україна, є саме таким етапом. А це означає, що проблеми духовності мають набути статусу найважливіших. Актуальним завданням стає пошук духовних основ людської спільності. Соціологічні дослідження свідчать про те, що сучасна українська молодь, у своїй більшості, зорієнтована на матеріальні цінності. Її приваблюють гроші, заробітки, бізнес, участь в управлінських структурах. Поряд із цим спостерігається тенденція росту інтенсивних духовних пошуків, орієнтації на істинні цінності, що проявляється у збільшенні інтересу до світової та національної культури, історії своєї сім'ї, народу. Останнім часом під впливом героїчних подій, російської агресії проти України наростає хвиля патріотизму в суспільстві, зокрема й серед молоді. Молодь можна вважати лідируючою групою суспільства тому, що внаслідок свого об'єктивного стану вона концентрує в собі і виявляє в своїй свідомості перспективні тенденції розвитку сучасного суспільства. Кожне покоління молоді, що вступає в самостійне життя, засвоює вже сформовані цінності, якими живе сьогодні старше покоління. Станом на 2013 рік, у відповідності до орієнтації на певні цінності, молодих людей науковці поділяли на три типологічні групи: перша група - це молоді люди, які віддають перевагу попереднім цінностям, що отримало суспільство від радянської епохи та генерується нині лівими силами; друга група - це ті, хто має діаметрально протилежні погляди до прихильників першої групи; третя група - це молоді люди, для яких характерно не просто заперечення «старого світу», а нетерпимість до будь-яких цінностей, окрім своїх власних. Якщо розбирати кожну з цих груп, то представники першої групи підтримують в Україні комуністичні, соціалістичні ідеології. Ця молодь підтримує протести, пікети, акції непокори під правлінням старших. Більшість молоді не схвалюють шляхи ринкових перетворень і надають перевагу авторитарній свідомості та симпатизують харизматичним вождям і лідерам. Сучасна молодь має особливий характер і риси, які суттєво відрізняють її з поміж інших соціальних груп, а понад усе – від старшого покоління. Якщо старше покоління, загартоване не менш складними соціально-економічними катаклізмами, реагує більш-менш стримано, то молода генерація, котру до певного часу виховували на ідеях світлого майбутнього, втрачає віру в будь-які ідеї взагалі. Потрібно враховувати і те, що наша країна довгий час піддавалася тиску, гнобленню, духовному і фізичному знищенню, тому багато чого було втрачено у своїй ментальності. Основою усіх демократичних перетворень у нашому суспільстві є розвиток духовності, національний ренесанс і зміцнення національної самосвідомості кожного громадянина. До цього слід додати й загальні обставини, що стосуються усіх громадян України, і особливо молодих, незалежно від місця проживання. Свідомість кожного українського громадянина на початку ХХІ ст. зазнала «потужних ударів» і постала перед неминучою необхідністю вибирати подальший шлях: повернутися до патерналістської моделі, коли за тебе все вирішується, чи зробити рішучий крок до самостійного вибору свого подальшого життя. Проблема полягає в тому, що досить важко визначити, кого в нашому суспільстві нині більше: інтерналів (людей, які вважають, що все залежить від них самих і їх діяльності); екстерналів (тих, хто в усьому звинувачує зовнішні обставини) чи амбівалентів (тих, хто не може визначити, від кого саме залежить їх доля). Хоча зрозумілим є те, в суспільстві повинні переважати саме інтернали: люди, які мають активну життєву позицію. Але важливе значення має те, чи займає або займе таку позицію молоде покоління української держави. Описуючи сучасне суспільство, дослідники, як правило, виділяють такі характеристики ціннісних структур українського населення: орієнтованість на матеріальні потреби; постійне звуження поля соціального інтересу; пластичність менталітету українського населення, що породжується його здатністю адаптуватись до будь-яких соціальних змін; підпорядкованість масової свідомості впливу засобів масової інформації як зовнішнього прояву віртуалізації способу життя; відсутність регулювальних функцій моральної свідомості; культурна невимогливість і готовність споживати будь-які моральні сурогати. Таким чином, сучасне українське суспільство характеризується, з одного боку, прагнення до радикальної трансформації відносин владності, докорінних змін політичної структури, а з іншого - тотальною кризою в всіх сферах суспільного життя і

суттєвою трансформацією системи цінностей. Дбаючи про формування національної самосвідомості, було б помилково вважати, що для цього достатньо лише більш активно займатися питаннями мови, традицій, культури, звичаїв, що притаманні українському народу. Важливо відмітити, що самосвідомість ґрунтується на певному ціннісному просторі. Крім того сьогодні уже не викликає сумнівів, що радикальні зміни в економіці, політиці, системі державного управління потребують ціннісного обґрунтування (санкціонування), що система цінностей, яка формує основу світогляду людей, може виступати і як фактор, що прискорює розвиток суспільства, і як бар'єр на шляху такого розвитку. Інституціональні перетворення стають дійсно безповоротними тільки тоді, коли вони приймаються суспільством і закріплюються в системі цінностей, на які дане суспільство орієнтується. Тому вважається, що зміни в світогляді населення слугують значимим індикатором реальності суспільної трансформації в цілому. Аналіз таких змін може дозволити краще зрозуміти причини успіхів та невдач в тих інституціональних перетвореннях, які відбуваються в нашому суспільстві сьогодні, а також оцінити ефективність самої трансформації суспільства.

Висновки. Зараз українська локальна цивілізація перебуває в перехідному періоді, у зв'язку з цим ми маємо вчити молоде покоління виживати в досить жорстких умовах, і, разом з тим, виховувати своєрідний дух, культуру, мораль і в процесі трансформації пристосовуватись до нового часу. Провести переоцінку поглядів на життя та цінності, зокрема, духовних. По-перше, духовні цінності людини належать до найдійовіших чинників її поведінки у найширшому значенні цього слова, по-друге, духовна культура людини найповніше проявляється у її взаєминах з іншими людьми, зокрема, у здатності: сприймати людину, якою вона є, і не залишатись байдужою до неї; розуміти людину, тобто виявляти симпатію до тих, хто нас оточує; поважати людину; у випадку потреби допомагати людині; любити людину у християнсько моральному тлумаченні цього поняття. В наш час – час пошуку нових орієнтирів, та в процесі формування особистості, актуальною залишається проблема естетичної вихованості молоді, яка є однією з духовних цінностей. Тому доцільним є сьогодні подальше вивчення ціннісних орієнтацій, а саме духовних, для створення нових підходів у рамках державної політики виховання молоді, уведення новацій на державному ринку праці тощо. Усе це сприятиме розв'язанню багатьох молодіжних проблем сьогодні та проблем нашого суспільства в майбутньому, тому що життєві цінності молоді «сьогодення» визначатимуть спосіб життя «завтра».

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ТУРИЗМУ ЯК ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЛЮДИНИ

Актуальність теми дослідження. В сучасному глобалізованому світі значення туризму у формуванні особистості, її свідомості є досить вагомим. Це стосується, насамперед, зростання ролі туризму в системі суспільного виробництва, посилення залежності соціалізації людини і реалізації нею свого потенціалу від її туристської активності, а також змін в змісті і характері праці під впливом глобалізації соціальних процесів і підвищення мобільності людини, що стимулює розвиток туристичної індустрії. Також, туристична діяльність людини та її результат обумовлюють вирішення таких важливих соціальних завдань як повноцінне відтворення людини як біосоціальної істоти в умовах монотонної праці і повсякденності, надання особистості нових емоційних та естетичних вражень і засвоєння нею передових форм соціального досвіду.

Мета дослідження. Здійснити соціально-філософський аналіз туризму як соціальної активності людини.

Завдання дослідження: дати визначення туризму як соціального явища; проаналізувати специфіку туризму як форми соціальної активності людини; уточнити філософсько-методологічний інструментарій дослідження туризму як соціального явища; виявити критерії типології туризму та характеристики основних його видів

Об'єкт дослідження: туризм як галузь суспільного виробництва та соціального явища в сучасній науці.

Виклад основного матеріалу. Туризм – одна з найефективніших та найбільш перспективних галузей суспільного виробництва, яка за економічними показниками (надходження від цього виду послуг зросли в 300 разів протягом другої половини ХХ століття – з 2 мільярдів доларів в 1950 році до 600 мільярдів доларів у 2000 році) випередила навіть автомобільну промисловість й зайняла друге місце після комп'ютерної. Динамічний розвиток сфери туризму здійснює мультиплікаційний ефект на інші галузі економіки, в яких активізується інвестиційна діяльність та прискорюється обіг грошових коштів. Саме туризм має змогу швидкого обігу капіталу – в 4 рази вищий, ніж в середньому по світовому господарству. Тому туризм – це бізнес ефективних капіталовкладень та стабільне джерело доходів держави та господарчих суб'єктів. Даючи узагальнену картину самореалізації людини на початку ХХІ століття, варто відзначити, що разом з такими якостями, як працівник, споживач, актуалізується і така її соціальна роль, як мандрівник. Туристська активність породжує нові інтереси і потреби в особистості, виступає в ролі «пального» для подальшої раціоналізації її активності. Туризм сприяє розвитку цивілізованої споживчої сили людини, яка завдяки туристській активності спроможна використовувати широкий спектр досягнень світової культури (речі, способи, технології). Туризм є одним з найефективніших національних капіталовкладень у розвиток особистості. Туристська активність розвиває людину і як працівника, і як споживача, і як особистість. Туристська діяльність сприяє розширенню сфери свободи особистості, сфери прийняття самостійних, найбільш оптимальних і відповідальних рішень. З'ясування сутності туризму як соціального інституту, форми активності людини потребує визначення факторів, що впливають на виникнення цього феномену та його розвиток. Розглядаючи туризм в сучасному плінному суспільстві він виступає важливою формою реалізації людиною свого сутнісного потенціалу і життєвих сил. Виходячи з принципу полі каузальності, туризм як об'єктивне соціальне явище доречно розглядати у багатопараметральній, багатфакторній площині. Тому в подальшому аналізі туризму розглядає вплив на нього таких чинників як економіка, політика, релігія, менталітет, побут, географічне середовище тощо. Виключно економічний підхід до визначення туризму, що панував дотепер, не дозволяв отримати картину каузального комплексу, який покликав до життя феномен туризму. Для багатьох людей пересичення повсякденністю, звичайністю приводить до захоплення туризмом як відхилення від щоденної неминучості, яка лякає повторенням одних і тих самих форм життєдіяльності. Б.Паскаль писав: «Якби ми не мали розваг, ми б відчували таку стомлюючу нудьгу, що прагнули б вилікувати її засобом не таким ефемерним». Суттєвою ознакою туристської діяльності людини є активність, спрямована на пізнання і освоєння оточуючого світу, побудову нових систем взаємовідносин. Туризм розглядається як прагнення людини до особистісного зростання і активного способу життя. Туристські потреби людей можуть бути конкретизовані в широкому діапазоні об'єктів туризму. Предмети туристських потреб людей виробляються самим суспільством, його історією. Маючи на увазі активні «зустрічі» суб'єкта туризму з потенційним об'єктом його потреби, говорять про опрідмечування потреби. Фіксація потреби на тому чи іншому об'єкті туризму може бути як джерелом росту і розвитку особистості, так і причиною хворобливих відхилень. На думку науковців, немає ніякої вродженої потреби в туризмі. Подібна потреба фіксується в індивідуальному досвіді. Аналіз культуротворчої функції туризму здійснюється на основі використання моделі взаємодії чотирьох культур: культура того регіону, звідки приїжджають туристи; дозвіллева культура; самобутня культура місцевих жителів та культура обслуговування. Гуманістична функція туризму досліджується як засіб міжлюдських відносин та як форма міжособистісних комунікацій. Розглядаючи людинотворчу функцію, автор досліджує такі її аспекти, як пізнання життя, побуту, історії, культури, традицій, звичаїв свого й інших народів, розширення кругозору людини, розвиток її інтелекту, краще усвідомлення реальної картини світу та формування естетичного смаку. Актуальність

розгляду задачі оптимізації туристичної діяльності обумовлена важливим значенням туризму в житті країн і народів в силу його безпосереднього впливу на соціальну, культурну, економічну та політичну сфери життя держав і їхні міжнародні відносини, а також необхідністю людини в активному відпочинку і свободі її подорожей в вільний час, глибокий гуманітарний характер яких підкреслює туризм.

Висновки. Проаналізовано наукові підходи як у зарубіжній, так і українській науці щодо визначення поняття «туризм» із точки зору соціальної економіки і політики. За результатами аналізу сформульовано концептуальну модель трактування поняття «туризм» як функціональної єдності економічного, споживчого, соціального та культурного підходів з урахуванням соціальної доступності туристичних послуг різним категоріям споживачів. Встановлено, що характерною рисою сучасного туризму є чітко виражена соціальна спрямованість, що позиціонує туризм як особливу соціальну сферу економіки. Активний розвиток туризму здатний нівелювати диспропорції соціального-економічного розвитку, сприяти підвищенню продуктивності традиційних видів господарювання, збереженню культурної спадщини та автентичності регіонів. Теоретична розробка багатьох аспектів проблеми туризму має фрагментарний та дискусійний характер. Розкриття соціальної сутності туризму в сучасній літературі носить вузько професійний характер. Відсутнє комплексне уявлення про сутність та соціальне призначення туризму як форми соціальної активності сучасної особи. Філософська рефлексія туризму здійснювалась за допомогою таких методологічних підходів як історико-філософський, коли туризм вивчається у відповідності до періодів у розвитку суспільства; системний, згідно з яким туризм розглядається як комплексне соціальне явище, складові якого досліджуються як частини єдиного цілого; структурно-функціональний, в рамках якого визначається сутність і змістовна спрямованість соціальних функцій туризму.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ЗНАННЯ – ЦЕ СИЛА

Актуальність дослідження. Живучи на землі кожен хоч раз зустрічався з афоризмом Френсіса Бекона: «Знання - це сила» А й справді, знання - це та сила, яка допомагає людині жити і розвиватися, як особистості. Розумна освічена людина спроможна досягнути багато поставлених перед собою цілей і саме така особистість шанована у суспільстві, її цінують і поважають.

В наш час прожити без знань і вибитися в люди просто неможливо. Ще з самого початку у природі людини було закладене самонавчання. Печерні люди за допомогою пізнання навколишнього світу і накопичення знань еволюціонували і вирвалися далеко вперед у розвитку, залишивши позаду всіх інших живих істот.

Виклад основного матеріалу. Знання мають забезпечити людині владу над природою і слугувати суспільству, адже наука розуміється в суто практичному сенсі - як засіб, а не самоціль. Так вимальовується базове ідеологічне ставлення до освіти, як до однієї з провідних галузей діяльності, яка дає людині цю силу, і ця сила є більшою тоді, коли більше практичної значущості вона має. [1, 143]. Для будь-якої справи необхідний певний набір знань і умінь. На щастя, сьогодні людям доступний величезний обсяг інформації, засвоївши яку вони можуть отримати знання. Будь-який бажаючий може отримати освіту і професію, не кажучи вже про середню освіту. Природно, навчання - це нелегка праця, на яку йдуть роки, але вона у підсумку винагороджується. Для того, щоб стати корисним членом суспільства, необхідно освоїти професію і зайняти свою нішу. З освіченою, начитаною людиною завжди приємно поговорити. Такі люди викликають інтерес і повагу оточуючих. До їх думки прислухаються, вони мають вагу в суспільстві. Безумовно, кожен з нас хотів би стати такою людиною. Абсолютна більшість великих людей були добре освічені і мали величезний багаж знань. За рідкісним винятком тих, хто від природи мав непересічний розум. Але і їм у житті все одно необхідно було увібрати певні знання. Слід зазначити, що самі по собі знання – це ще не все. До них повинні додаватися високі моральні якості, тому що застосування знань теж має велике значення. Приміром, смертоносна зброя, яка була винайдена розумними і високоосвіченими людьми. Тому, свої знання потрібно вміти застосувати так, щоб вони приносили користь людям і не йшли на шкоду. Цінність знання, за Беконом, є суспільною потребою, адже: «Знати – означає могли і в цьому полягає вся мета знання». Такою є основна думка, що відрізняє світогляд Бекона від світогляду середніх віків. Бекон дав розгорнутий опис експериментального методу, як програми створення нової науки – і з його концепцією експериментальна наука стає символом науки в цілому, а експериментальний підхід посідає провідну позицію в емпіричних науках і донині [3,74]. Однією з найвідоміших оригінальних ідей, сформульованих Беконом, є ідея про ідолів, які заважають людині досягати об'єктивного знання, тобто навчатися. Цими ідолами є особливості її (людини) свідомості: різноманітні «забобони», суб'єктивні спотворення реальності стану речей, які сам Бекон називає ідолами. Перші два види ідолів він відніс до вроджених, а другі два види - до набутих у процесі життя людей [1, 144]. Ф. Бекон класифікує їх: «Є чотири види ідолів, які тримають в облозі розуми людей. Назвемо перший ідолами роду, другий – людей, ідолами печери, третій - ідолами ринку і четвертий - ідолами театру» [2, 49]. Перший вид оман - ідоли роду – притаманний усім людям, оскільки вони домішують до природи пізнаваних речей природу власного духу. До цього виду помилок наводять і обмежені можливості органів почуттів, і бажання людей витлумачити нові ідеї в дусі колишніх уявлень, і прагнення людини поширити уявлення про особистий світ, у якому живе він сам, на весь світ. Другий вид оман – ідоли печери сутність яких становлять індивідуальні особистості людини. Крім ідолів спільних для всього людського роду, у кожного індивіда існує «воя особлива печера», яка додатково «послаблює і спотворює світло природи. Зміст ідолів печери складають особливості виховання та психології людини, специфіка соціального середовища проживання спрямованість інтересів особистості. Привиди печери відрізняються значною різноманітністю, оскільки вони пов'язані з індивідуальними відмінностями кожної людини окремо на думку теоретика, «людський розум не тільки світло, його окроплюють воля і пристрасті... Людина швидше вірить у правдивість того, що вважає за краще... Нескінченною кількістю способів, іноді непомітних пристрасті затьмарюють і псуєть розум». Третій вид оман - ідоли ринку, які виникають у середовищі «взаємного спілкування і спільного використання мови». У процесі спілкування люди уявляють, що їхній розум мовить, словами. Невдалий і неправильний вибір слів створює серйозні труднощі і перешкоди на шляху пізнання істини. У цьому разі слова ніби затуманюють розум, приводять його у сум'яття, дезорієнтують у пошуках істини. Четвертий, останній, вид оман - ідоли театру, які своїм корінням йдуть в науку і філософію. Вони переселяються в людські думки з різних філософських вчень у результаті довіри, поклоніння тим чи іншим науковим авторитетам. Особливо небезпечні в цьому відношенні традиційні філософські доктрини і системи [4, 66]. Бекон настійно рекомендує усунути перешкоди (ідолів), що лежать на шляху пізнання, і тим самим зробити душу більш відкритою до істини. Основний засіб «ідолів» - звернення до досвіду і обробка емпіричних знань науковим методом. [5, 181-182]. Загалом, висунута понад три століття тому Ф. Беконом теза «знання - сила» нині підтверджена і посилена прикладами носив каліфорнійської ідеології, хлопчиками з Силіконової долини на чолі з Уільямом Гейтсом. Знання - це сила, влада і гроші, що підтверджується становищем у наймогутнішій країні світу. Сполучених Штатах Америки. Як стверджує В. Іноземцев, протягом останніх років інтелектуальна еліта стрімко стає новим домінуючим класом постіндустріального суспільства» [6, 246-250].

Висновки. Отже, у філософії Ф. Бекона доволі чітко виокремлюється ставлення до знання (і до освіти як способу набуття останнього) як до однієї з найвищих людських цінностей. Людина, що має знання, набагато сильніше того, хто має фізичну силу. Знання дозволяє управляти не тільки собою, а й іншими. Завдяки знанню людина підпорядковує собі інших людей, створює навколо себе згуртований колектив, який може домогтися великих успіхів. Кожен, хто хоче стане по-справжньому успішною людиною по життю, повинен робити свою інвестицію в знання – чим більше їх у нього буде, тим вище шанси на остаточний успіх по життю.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ФІЛОСОФІЯ СВОБОДИ Г. СКОВОРОДИ

Актуальність дослідження. Жодна філософська проблема, напевно, не мала такого великого соціального і політичного звучання в історії суспільства, як проблема свободи, яка посідає чільне місце в українській історико-філософській думці, а й є важливим питанням для української нації загалом. Крізь усю історію українського народу червоною ниткою проходить проблема свободи, що виражається в національному пісенному фольклорі, історичних піснях, думках тощо. У зв'язку з цим, науковий інтерес нашого дослідження складає аналіз основних антропологічних проблем у філософії Г. Сковороди, серед яких особливе місце посідає проблема свободи.

Метою дослідження є аналіз основних антропологічних проблем у філософії Г. Сковороди, серед яких особливе місце посідає проблема свободи. Свобода – це передусім воля людини діяти згідно своїх інтересів, йти шляхом до намічених цілей, спираючись на той практичний досвід, який вона здобула раніше. Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є життєвий шлях Г.Сковороди, який тісно переплітається з його філософськими ідеями, а предметом - саме поняття «свобода».

Виклад основного матеріалу. Григорій Савич Сковорода – український філософ, учений, поет, який був дуже популярний свого часу в усіх колах української людності – від європейськи освіченого пана до малописьменного селянина. Таким і залишився донині. Г. С. Сковорода не мав домівки, сім'ї, свого майна, але він ніжно любив людей, особливо дітей і молодь, любив педагогічну працю, яку не раз залишав не зі своєї вини і до якої не раз охоче повертався. Час, коли жив Г. С. Сковорода, був безпосереднім продовженням історичної епохи, що настала після возз'єднання у 1654 році України з Росією. Ідейна атмосфера Росії середини і другої половини XVIII століття, яка складалася в результаті діяльності прогресивних мислителів, письменників, публіцистів, певним чином, у прямій чи опосередкованій формі, впливала на формування світогляду Сковороди. Ідейна спадщина і діяльність Г. Сковороди були зумовлені історичними умовами свого часу, загальним характером і особливостями тогочасної суспільної думки і духовної культури взагалі. У світогляді і художній творчості філософа-гуманіста, письменника-демократа відбилися великі зрушення в економічному, політичному і культурному житті середини та другої половини XVIII століття. Необхідною умовою реалізації вищих потенцій як окремої особи, так і суспільства в цілому, за Сковородою, є свобода. Виокремлення теми свободи у філософії Г. Сковороди та її дослідження є важливим для української нації, що пройшла тернистий шлях перш, ніж її здобути. Постать Сковороди та його погляди на феномен свободи привертають до себе увагу тому, що живучи в умовах кріпаччини, будучи очевидцем соціального гніту, Сковорода постав провадирем українського народу та спонукав до духовного відродження нації, пробуджуючи її до боротьби за волю. Для того, щоб відродити націю, слід відновити її духовність, зміцнити моральний дух народу. Таке завдання постало перед Сковородою. Виходячи з гуманістичних позицій передових діячів віку просвіти, український мислитель багато уваги зосередив на обґрунтуванні тієї думки, що свобода – це вищий дар і благо людини, притаманні їй за самою природою речей, але через злу волю відняті в неї гнобителями та експлуататорами. Наявність чи відсутність свободи є головним показником будь-якого життя індивідуума чи суспільства. Відчуження її у багатьох випадках неминуче веде до несправедливості, розбрату, панування антигуманних суспільних відносин. Свобода – це головна мета, до якої повинні прагнути трудящі люди. Сам мислитель свободу називав «головною мірою» у житті. У пісні «DeLibertate» («Про свободу») Сковорода оспівує героїчних борців за народну волю, зокрема прославляє Богдана Хмельницького, що боровся за визволення українського народу від польсько-шляхетських поневоловачів, за возз'єднання України з Росією. Будь славен вовек, о мужеизбранне, Вольности отче, герою Богдане. Свобода, як говорить про це Г.Сковорода, є також умовою прискороного і плідного розвитку освіти, науки, культури в інтересах всього народу. У цьому наочно проявляється гуманізм селянського просвітителя, його бажання зробити кожну людину праці гідною її справжньому призначенню – творця свого власного і загального щастя. Становище людини в суспільстві, згідно з переконанням мислителя, повинно визначатися не родоводом, багатством або чинами, а «сродністю», під якою він розумів природний нахил до праці, здатність людини виконувати ту чи іншу роботу. Праця самою природою призначена супроводжувати все життя людини, вона є потребою кожної здорової, не зіпсованої неробством особистості. Сковорода був переконаний, що принцип «сродної» праці повинен лежати в основі всього фундаменту суспільства. За глибоким переконанням Г. С. Сковороди, наука, наукове пізнання є одною з головних передумов досягнення щастя. Темі щастя присвячено значну частину збірки «Байки Харківські» і цикл діалогів, написаних у першій половині 70-х років, а саме: «Розмова п'ятьох мандрівників про істинне щастя в житті», «Алфавіт, чи Буквар світу» тощо. Шлях до морального вдосконалення, говорив Сковорода, лежить через науку, освіту, працю. Лише завдяки мудрості та істинному знанню можна досягти найвищого блага, позбутися пороків і зла, оскільки «як глупота є мати всіх пороків, у тому числі і пихи..., так мудрість є справжня мати як інших чеснот, так і скромності...» Етика Г. С. Сковороди пройнята оптимізмом і вірою в майбутнє, вона несумісна з церковним вченням про природжену гріховність людини. Філософ часто говорив, що людина за своєю природою не зіпсована, добра і чуйна, що «справді людське серце і розум аж ніяк не можуть бажати зла людям».

Висновки. Український філософ мріяв про волю та щастя для трудового народу не на небі, а на землі. Феномен свободи у філософській спадщині Григорія Сковороди, звісно, не претендує на всеохопність і має перспективу для подальшого й глибшого вивчення в цьому напрямку. Вагомість творчості Сковороди полягає у тому, що великий мислитель намагався власним прикладом показати важливість сповідання вічних істин в житті людини. Проповіданням власної філософської доктрини та веденням відповідного способу життя, філософ вказував шлях порятунку українського народу від деморалізації та денаціоналізації.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний еккурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

ЗНАННЯ – ЦЕ СИЛА

Актуальність проблеми. Всі знають, що у школі закладаються основи різних наук: математики, історії, літератури, мов і цілої низки інших предметів, здобуваються знання, які потрібні для досягнення різноманітних цілей в житті. При цьому діти працюють гуртом, спілкуються, розвиваються в школі. І це чудово! Але, на жаль, рівень освіти в Україні сьогодні досить не однорідний. Тому учні частенько недоотримують того необхідного багажу та основ, які потрібні для життя, для здачі випускних іспитів та вступу до університету. І навіть якщо предмет викладається гарно, додаткова підготовка ніколи не завадить, адже, як відомо, знань багато не буває. Особливо це актуально сьогодні, коли перед кожним школярем раніше чи пізніше починає майоріти ЗНО тестування, яке проводиться в Україні з 2006 року. Для успішного складання цього іспиту потрібно мати практичні навички. Тому виникає завдання, яке учні мають виконувати виключно для себе: вчитися не задля навчання, а задля вміння та розуміння. Адже знати правило замало, потрібно його вміти застосувати в реальній життєвій ситуації. Крім того, важливо пам'ятати про таке слово як «самоосвіта», вона не завершується ніколи. Учні надзвичайно швидко розвиваються, і якщо школа чи підручники не дають відповіді на багато запитань, потрібно вміти їх шукати самостійно.

Метою дослідження: є з'ясування можливостей застосування знань у навчальному пізнанні і практичних ситуаціях, розкрити фактори у чому саме полягає ця сила

Завдання дослідження: проаналізувати цінність знань для людини

Виклад основного матеріалу. Ім'я Френсіса Бекона - з числа тих імен в історії людства, які не належать неподільно якійсь одній галузі знання, культури або політики, як не належать вони одній епосі або одній країні. Саме він в свої часи показав, що знання – це є сила. «Знання- це сила»- любив повторювати Бекон. Перше відоме відсилання до конкретної фрази з'явилося в латинському виданні «Левіафана» 1668.»Знання людині необхідні розширення її світогляду. Саме знання допомагають людині жити та розвиватися як особистості». Хоча знання і є запорукою могутності людини, а експеримент і практична ефективність знань – доказом їхньої істинності, проте Бекон, засуджує людей, які цікавляться знанням лише для того, щоб мати негайний практичний зиск. Цим людям корисно пам'ятати міф про Атланту: аркадська мисливиця Атланта була переможена в змаганні з бігу лише після того, як її партнер Гіппомен відвернув її увагу золотими яблуками з садів Гесперид. Бекон так інтерпретував цей міф: якби вчені не відволікалися на дрібниці під приводом одержання практичної користі із знань, що вже є, а прямували основним шляхом подальшого розвитку знань, то наука просувалася б уперед швидше за природу. «Знання – сила», такий девіз філософії.. А й справді, знання — це сила, яка допомагає відчиняти двері будь-куди, тобто можливості. Але людина, яка не прагне пізнання, ніколи не побачить всю красу і велич світу, не зможе відчутти їх на собі. Ми вживаємо їжу для підтримки гарного самопочуття та отримання енергії. Знання ж – це харчування для нашого мозку та наших думок. І, як і їжу, їх потрібно постійно добувати. Знання в руках людини – знаряддя влади над природою – те саме, ніж стало знання остаточно в наш час великих перемог над природою і крайнього приниження моральних начал людського життя. Френсіс Бекон дає у своїй філософії як би деяке пророцтво, провозвесття нашого часу. «І хто не впізнає в філософії Бекона, – зауважує він, – практичного духу англійців, які більш всіх інших народів зуміли скористатися відкриттями науки для благоустрою життя». Френсіс Бекон – не виняток, Бекон – тип практичного людини, яка в кращому випадку бачить у науці, у знанні силу, здатну підпорядкувати людству зовнішній світ, природу. Керівною ідеєю Бекона в його філософських творах була ідея матеріальної користі всього людства. Заслуга Бекона в тому, що він перший узагальнив принцип боротьби особистості за право життя, і Гоббс, що проголосив «війну всіх проти всіх» вихідним початком розвитку суспільства, був в розумінні сенсу життя тільки продовжувачем філософії Френсіса Бекона, а обидва разом – попередниками Мальтуса і Дарвіна з їх вченням про боротьбу за існування, як принципи розвитку, у сфері економіки та біології. Знання відкривають людині вікно у світ, дають можливість займатися улюбленою справою, допомагають добитися бажаного. Перші знання мали дуже велике значення для людства. Так, без календаря було неможливе землеробство, а винахід вогню змінив багато чого в житті первісних людей: вони навчилися готувати їжу, виплавляти метали, охороняти своє житло. Людям потрібні знання, по-перше для того, щоб бути грамотним, освіченим. Без знань букв і алфавіту не можна навчитися читати. А якщо не вмієш читати, то ти ніколи не зможеш прочитати найцікавіші у світі книги, газети, журнали, важливі оголошення і т.д. Якщо не вмієш читати - не можна навчитися писати. Ти не зможеш влаштуватися на роботу, адже потрібно заповнювати анкету, а для цього, потрібно вміти писати. Якщо ти не вмієш рахувати, то не зможеш заробити і підрахувати свої гроші або просто купити що-небудь. Вирішити завдання. Крім того, людям завжди було цікаво знати про самих себе – ці знання потрібні, зокрема, для лікування хвороб.

Висновки. Знання можна віднести до одного з найбільших скарбів людини, скарб, ціну якого визначає сама людина. Потрібно постійно вчитися, цікавитися новими речами, не боятися відкривати сторінки нової книги. І пам'ятати, що «чого б ти не навчався, ти навчаєшся для себе». Ти і тільки ти обираєш для себе. Шлях, по якому йти. Слід, розширювати свій кругозір: відвідувати театри, музеї, виставки, адже без цього нікуди.. Дуже важливо бути ерудованою людиною, обізнаною у багатьох сферах життя.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20

2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

*Джугла Надія,
викладачка кафедри політології та філософії ЗУНУ
Гладиш Софія студентка групи ФФ-11*

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В СУСПІЛЬСТВІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РИНОК ПРАЦІ

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі розвитку суспільства питання гендерної нерівності посідають не останнє місце за актуальністю. Є гендерні стереотипи, як узвичаєні в суспільстві моделі поведінки, приписи та очікування в царині гендерних ролей та організації життєдіяльності соціального індивідуума. Саме тому, можливо стверджувати, що за допомогою гендерного підходу в соціологічних дослідженнях виокремлюються конфлікти в суспільстві обумовлені сегрегацією ринку праці. Гендерні стереотипи існують майже стільки, скільки й власне людство, відіграючи як позитивні, так і негативні функції в функціонуванні.

Мета дослідження. Дослідити вплив гендерних стереотипів на ринок праці.

Аналіз досліджень та останніх публікацій. Питаннями гендерних досліджень займалися і займаються багатовідомих закордонних та вітчизняних соціологів, таких як Л. Колберг, Е. Маккобі, К. Джеклін, А.Ерхард, С.Бем, Н. Смелзер, І.Кленіна, М. Арутуян, М. Баскова, Н. Лавриненко, Т. Гурко та інші.

Виклад основного матеріалу. Досягнення справедливості, у тому числі гендерної рівності, є метою розвитку само по собі – воно не вимагає додаткового обґрунтування своєї необхідності. Поряд із цим, гендерна рівність відіграє важливу роль у забезпеченні суспільного розвитку. Проведені в цій сфері дослідження демонструють позитивну кореляцію між забезпеченням гендерної рівності в правах й здобутками для жінок у соціальній, економічній, політичній сферах. У свою чергу, відповідні дані свідчать, що позитивні досягнення жінок у правовому, соціальному, економічному статусах сприяють розвитку суспільства в цілому. Вчені виділяють три умовні групи гендерних стереотипів. Перша група стереотипів базується на відповідних уявленнях про психологічні риси та якості особистості чоловіків та жінок – стереотипи «maschile– feminnile». Згідно з цими стереотипами чоловіки та жінки є протилежностями. Чоловікам приписується активне, творче начало, здатність вирішувати проблеми, застосовувати розвинуте логічне мислення та власну компетентність. Жіноче ж начало – природно-репродуктивне і тому жінка повинна бути покірною, залежною, емоційною. Дискримінація жінок щодо керівних посад спричиняє іншу проблему. Незважаючи на високу професійну та освітню підготовку, жінки обіймають посади менш престижні та менш оплачувані, що вже також ввійшло в стереотип. Тому можна казати, що в цілому жінки та чоловіки, які мають однакову професійну та освітню підготовку, мають різну зарплатню. Це ставить жінок на керівних ролях у складне становище, оскільки в різних країнах світу тип поведінки, необхідний для професійного успіху, здається несумісним з тим, як очікується, що жінки поведуться за ознакою своєї статі. Дійсно, жінки, які перебувають на керівних посадах, мають меншу ймовірність викликати реакції на загрозу та конкурентоспроможність у своїх підлеглих чоловіків, коли вони демонструють своє лідерство по-жіночому, будучи ефективними керівниками проекту, а не виявляючи амбіцій та заявляючи про свій авторитет. На думку експертів, вирішенням питань рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на центральному і місцевому рівнях займаються різні управління та відділи, які не становлять єдину цілісну управлінську вертикаль. Гендерні питання не є наскрізними у роботі центральних органів виконавчої влади. Органи влади ігнорують питання гендерної рівності. В умовах складної політичної ситуації в країні питання якісного впровадження державної гендерної політики не на часі і мало можна прогнозувати час, коли гендерні питання реально стануть на порядок денний. Основною проблемою залишається декларативний характер гендерної рівності в нашому суспільстві та формальність прав жінок. Продовжують існувати стереотипи масової свідомості, згідно з якими жінка розглядається як слабка порівняно з чоловіками істота і яка така, що є другорядною в суспільному, політичному та економічному житті. Гендерна нерівність гальмує розвиток суспільства, що знаходить своє підтвердження у таких негативних наслідках, як зростання витрат на добробут і управління, зниження продуктивності праці, уповільнення економічного зростання. Саме тому досягнення гендерної рівності наразі стає центральним показником розвитку кожної країни, а в умовах глобалізації сучасне суспільство вимушено щоразу звертатися до проблем гендерної нерівності. ООН відносить цю проблему до категорії глобальних і рекомендує державам змінювати існуючі гендерні моделі, орієнтовані на збереження системи нерівних цінностей і подвійних стандартів. Рівність між чоловіком і жінкою – це одночасно і цінність, і привілей будь-якого суспільства. І хоча в різних кінцях світу це питання вирішується з різною швидкістю, тим не менш напрям залишається єдиним. Проблема забезпечення рівності чоловіків і жінок у трудових відносинах є найбільш актуальною, оскільки в жодній сфері такого роду дискримінація не сприймається так гостро, як у сфері праці. Гендерний підхід є важливою частиною комплексного вивчення

проблем ринку праці, оскільки розкриває механізми гендерної нерівності в зайнятості, виявляє її причини та наслідки. Загалом, рівень працевлаштування чоловіків перевищує рівень працевлаштування жінок як за абсолютними, так і відносними показниками. Попри передбачений законом захист громадян від дискримінації у сфері зайнятості. Соціологічне дослідження трудових прав виступає найбільш показовим для прояву виразних гендерних стереотипів у сфері праці. Найбільш узагальнено можна вирізнити кілька видів дискримінації на ринку праці. Це дискримінація під час працевлаштування, яка проявляється, коли ту чи іншу категорію осіб за інших рівних умов беруть в останню чергу на роботу, але першими звільняють. Дискримінація в доступі до певних професій чи посад, коли певній групі забороняють або обмежують доступ до певних видів діяльності, професій, посад. Дискримінація під час оплати праці, коли значно меншою є оплата одних працівників, порівняно з іншими, за виконання роботи однакової цінності. Дискримінація під час посадового просування, на підвищення кваліфікації та участь в управлінні.

Висновки. Аналізуючи трансформаційні процеси, що відбуваються в сучасному суспільстві загалом та їхній вплив на гендерну картину сучасного суспільства, варто зазначити, що її важко визначити як однорідну та чітко структуровану, вона характеризується полярними гендерними стереотипами, появу і функціонування яких спричинили трансформаційні економічні, політичні, культурні зміни у суспільстві. Відповідно, характер впливу гендерних стереотипів не завжди можна однозначно визначити як конструктивний чи деструктивний, оскільки їхні вияви можуть бути як позитивними, так і негативними за своїми наслідками для суспільства в цілому та його членів, зокрема.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47
6. Уварова.О.О. Права жінок та гендерна рівність. Навчальний посібник. Київ, 2018

*Джугла Надія,
викладачка кафедри політології та філософії ЗУНУ
Федун Наталія, студентка групи ФФ-11*

ПОЛІТИЧНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність теми досліджень. Це «процес розвитку, в ході якого діти і підлітки сприймають ідеї, політичну позицію і поведінку, типові для даної спільності». Іншими словами, політична соціалізація зводиться до засвоєння політичних цінностей і норм, необхідних для адаптації в сформованій політичній системі і виконання різних видів політичної діяльності. Політична соціалізація є одним з напрямків загального процесу соціалізації індивідів.

Мета дослідження полягає у формуванні політичної культури громадянства ставлення до політичного режиму формування усього набору настановлень що стають для молоді джерелом політичної поведінки.

Аналіз досліджень та останніх публікацій. Політичну соціалізацію досліджували Г. Хаймен. Відповіддю на запити соціальної і політичної соціалізації запропоновані Річардом Мерелманом та Ф. Н. Ільшовом.

Виклад основного матеріалу. Часто опускається психолого-педагогічний аспект який відображає процес перетворення цих норм і цінностей в усвідомлену суб'єктом систему власних політичних установок, що визначають позиції й поведінку особистості в політичній системі суспільства. Таке трактування соціалізації багато в чому збігається з цілями цілеспрямованого державного виховання, яке не тільки направлене на відтворення панівних політичних цінностей, але й переслідує цілі формування особистості. Внаслідок цього соціалізацію часто плутають з цілеспрямованим політичним чи громадянським вихованням. Окремі аспекти політичної соціалізації достатньо широко представлено в науковій літературі. Філософсько-соціологічні аспекти відображено в працях А. Бандури, Д. Істона, Н. Недикова, Б. Скінера, Е. Швачко та ін. Політологічні проблеми висвітлено в роботах Е. Головахи, С. Макеева, А. Надточія, В. Павловського, В. Пухляка, С. Разуваєва, С. Рощина, О. Шестопал. Деякі питання політичного виховання розкрито в дослідженнях Н. Гаврилова, І. Жадан, О. Кожемякіна, Л. Лепіхова, С. Максименко. Політична соціалізація – це своєрідне введення людини в політичне середовище, залучення її до системи сформованих у суспільстві політичних орієнтацій, традицій, навичок, передача їй та засвоєння нею існуючих політичних відносин, процесів, явищ, включення її в систему політичних зв'язків шляхом розвитку її політичної активності та наділення її якостями, що необхідні для нормального функціонування суспільства. Спрямована вона, перш за все, на відтворення політичних структур існуючого суспільства, притаманних йому політичних відносин, а також специфічних якостей носіїв цих відносин – особистостей, які підтримують та реалізують ці відносини в процесі своєї життєдіяльності. Політична соціалізація здійснює також ідеологічний зв'язок минулого з майбутнім та є засобом забезпечення історичного минулого в політичній сфері. Особистість – продукт

суспільства, тієї чи іншої суспільної системи, її внутрішніх та зовнішніх зв'язків. Процес формування особистості в суспільстві отримав назву соціалізації. Важливою стороною цього процесу є соціалізація політична, обумовлена впливом на людину політичної сфери суспільного життя та її реакцією на цей вплив, тобто взаємодією особи і політичної сфери в процесі індивідуального розвитку та соціалізації особи. Політична соціалізація особи охоплює весь процес становлення людини як суб'єкта політичних відносин і політичної діяльності. Її проміжним і кінцевим результатом є формування в особі певної політичної культури як якісної характеристики політично активної особистості. При цьому процес політичної соціалізації в усіх його проявах здійснює певний вплив на політичну культуру не тільки даної конкретної особи, але й суспільства у цілому. Визначальними чинниками політичної соціалізації на різних етапах формування і розвитку особи є її соціальне походження, оточення і соціальне становище. Значний безпосередній вплив на політичну соціалізацію особи справляють політичні інститути-держава, політичні партії, громадські організації, засоби масової інформації. Держава впливає на процес соціалізації через дошкільні виховні заходи, середню і вищу школу, засоби масової інформації. Вона також сприяє розвитку і функціонуванню таких важливих чинників політичної соціалізації як молодіжні організації, література й мистецтво. Офіційна політична освіта має на меті створення сприятливих умов для сприйняття людьми наявної суспільно-політичної системи та її цінностей. Відповідно до основних етапів (стадій) розрізняють первинну і вторинну політичну соціалізацію. Первинна соціалізація пов'язана з періодом навчання, отримання політичних знань від батьків та їх набуття в загальноосвітній і вищій школі. Вторинна соціалізація відбувається у процесі трудової діяльності та практичної участі в політичному житті. Центральним інститутом ранньої стадії політичної соціалізації є сім'я. Дорослі члени сім'ї завжди належать до певної соціальної групи, виражають її політичні інтереси, потреби, цінності та орієнтації. Природно, що вони впливають на формування в інших членів сім'ї відповідних цінностей, інтересів, орієнтацій. Важливу роль на цій стадії політичної соціалізації відіграють також дитячі дошкільні установи. Саме вони разом із сім'єю формують у дітей первинні соціально-політичні ціннісні орієнтації. Саме тут відбувається усвідомлення дитиною таких понять, як країна, народ, вітчизна. Тут вона отримує елементарні політичні знання, в тому числі знання про ті чи інші політичні інститути й ролі. Що стосується різноманітних навчальних закладів, то вони ведуть цілеспрямовану роботу по політичному розвитку й вихованню особи, розширенню її політичних знань і світогляду, виробленню в неї стійких політичних орієнтацій, інтересів, потреб.

Висновки. Політична соціалізація особи – формування її політичної культури, яку можна визначити як показник, що відбиває якісну своєрідність та рівень політичної інформованості, компетентності, переконаності та політичної активності громадян і виражається в діяльності, спрямованій на реалізацію політичних відносин у рамках існуючої політичної системи. Політична культура, таким чином, формується багатьма інститутами політичної соціалізації. Проте ключова роль в її формуванні належить державі, яка організовує масове навчання громадян політичним знанням і навичкам управління державою й суспільством, розробляє й удосконалює ідейне ядро політичної культури всього суспільства.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
3. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. В. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 167-168 (№12-1) Філософські науки. Політичні науки
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 159 (№12) Ч.3. Політичні науки. 2021. С. 15-47

*Чигур Руслан, к. і. н.
доцент кафедри політології та філософії ЗУНУ
Андрєєва Вікторія
студентка гр. МАРК-11
Факультет Економіки та Управління, ЗУНУ*

ЗНАЧЕННЯ ГРОШЕЙ ДЛЯ ЛЮДИНИ ХХІ СТОЛІТТЯ

Актуальність теми дослідження. У наш час життя без грошей неможливе. Гроші – це тема, яка була і буде актуальною завжди. Одні не надають їм ніякого значення, для такої людини вони не мають сенсу, це лише джерело існування, а інші, навпаки, живуть заради матеріальної вигоди.

Мета дослідження: знайти шлях, щоб зрозуміти місце та роль грошей в житті суспільства та людини.

Об'єкт дослідження: Гроші для людини в сучасному світі

Завдання дослідження: проаналізувати вплив грошей для потреб сучасної людини.

Предмет дослідження: позначення грошей на людині. На жаль, особливо в наш час, практично неможливо досягти успіху і процвітання в житті без фінансового фундаменту. І хоча самі по собі гроші-це лише папірець, вони дають людям найбільшу можливість реалізувати свої життєві плани та ідеї. Більше того, сьогодні без грошей люди не можуть навіть купити продукти харчування, що є дуже незручним. Іншими словами, роль грошей у житті, далеко непохідна, це роль, яку людина обирає для себе сама. У цілому провідна

роль грошей у житті людини полягає в тому, що за їх допомогою вона може відчувати себе вільною у виборі. Також, чим більше грошей має певна людина, тим більш незалежною вона себе відчуває. Тому що, маючи достатньо велику суму грошей, людина завжди зможе робити різний вибір щодо того, куди піти вчитися, чим займатися, куди поїхати у відпустку, що їсти, де купити одяг тощо. Іншими словами, гроші відкривають фінансову свободу будь-якій людині. Якщо грошей немає або їх не вистачає, люди просто впадають у відчай. Люди, які багаті, навпаки, роблять своє життя щасливішим [1]. Тож роль грошей у житті все ще має велике значення. Звичайно, бачачи, як живуть люди поза екранами телевізора, у нас виникає бажання бути схожими на них, жити в таке ж задоволення як вони, володіти тими ж брендами, ходити в дорогі заклади, подорожувати та відпочивати по всьому світу. Саме тому більшість дорослих витрачають весь свій вільний час на роботу з метою відкласти гроші на такі ж розваги. Гроші з'явилися, щоб допомогти та полегшити життя людині, а не для того, щоб вони керували людиною. Фінанси мають дві позиції в житті, вони можуть приносити досить велику користь, але також можуть бути поштовхом до зла. По-перше, багаті теж плачуть. Негативних аспектів багатства іноді буває більше, ніж позитивних. Люди з меншим достатком думають про людей з більшим достатком, що як з таким багатством можна скаржитися на життя? Більшості людей здається, що багаті живуть у нирвані, вони не мають більше жодних людських потреб або неприємностей. Тим не менш, скільки би в тебе не було грошей, ти все ж таки людина, хоча тебе так вже не сприймають[2]. Серед інших недоліків й той факт, що стосунки з родиною та друзями також змінюються. Від тебе тепер багато чого хочуть, і іноді доволі важко визначити, чому хтось поводить себе з тобою так мило. Бо ти їм подобаєшся насправді чи їх просто цікавлять твої гроші. В таких людях в більшості шукають матеріальну вигоду. Навіть в особистому житті з'являються меркантильні особи, які обирають собі другу половинку не через кохання, а саме через його достатки. Також давно відомо, що гроші поневолюють людей. Люди, які думають тільки про гроші, стають злими і безсердечними. Вони думають лише про те, де можна когось обдурити і отримати більше грошей. А скільки злочинів люди скоїли за ради матеріально збагатитися? Адже близько половини всіх вбивств скоюється з корисливих мотивів. Люди стають рабами і заручниками грошей. Після тривалої затримки заробітної плати на роботі ніхто не радіє життю просто так. Думки про безгрошів'я негативно впливають на свідомість і душу людини. З часом думки про гроші глибоко проникають в життя людини і роблять її залежною від грошей на психологічному рівні. По-друге, найперше – це фінансова свобода. Маючи достатньо грошей, можна дозволити собі займатися улюбленою справою. Працювати не тому, що змушений це робити заради виживання, а тому що любиш ту справу і отримуєш задоволення. Коли людина перестає бути рабом зарплати, це дає набагато більше можливостей – можна дозволити собі більше ризикувати, ставити перед собою дійсно серйозні і масштабні цілі, жити в достатку, реалізувати себе. Такий спосіб життя приносить і інші радощі, ти стаєш більш щасливим і задоволеним собою. Тільки перебуваючи в гармонії з тим, чим займаєшся, можна досягти справжнього щастя в житті. Те, чого ви можете досягти, маючи фінансову та часову свободу - це свобода у ваших стосунках. Маючи достатньо часу та грошей, ви можете насолоджуватися проведенням часу з родиною, друзями та коханими. У наш час мало хто може присвятити більшу частину свого життя сім'ї. Для багатьох людей закрыта можливість мати по-справжньому у повноцінні, ніжні, змістовні і збагачуючі відносини з близькими і друзями. Але все це доступно вільній людині. Теж саме стосується і духовної свободи. Маючи достатньо часу і коштів, ви можете дозволити собі повноцінно працювати над власним духовним розвитком. Розуміння себе, розуміння світу і розуміння питань, які тебе хвилюють. Духовне зростання є важливим елементом для сучасної та успішної людини. Без неї неможливо досягти гармонії, радості і щастя в житті. Звичайно, не можна забувати і про фізичну свободу. Дійсно в здоровому тілі здоровий дух. Ще бажано мати можливість приділяти достатньо часу спорту. Багато дуже цікавих і захоплюючих заходів потребують фінансових вкладень. Це стосується основних елементів здорового способу життя-якісного харчування, медичних послуг, турботи про себе, майже всі вони потребують часу та грошей[3]. Найголовніша цінність при володінні грошима – це можливість відчувати смак життя. Якщо ви можете дозволити собі купити все, що завгодно, відпочити в будь-якій точці світу, просто влаштувати собі позапланову відпустку, ви відчуєте життя сповна. Про те, що дають нам гроші, думаю всім і так зрозуміло.

Висновок. Проаналізувавши суть нашої теми, можна зробити підсумки. Хто б що не стверджував, але гроші посідають важливе місце в житті кожної людини XXI століття. Гроші це не добро і не зло, а відображення людської природи. Хорошу людину не повинні псувати мільйони, а поганою може бути будь-яка бідна людина. Більшість злочинів скоюється через гроші або за їх допомогою. І в той же час гроші дозволяють людям робити великі винаходи, здійснювати великі подвиги, відкривати нові землі і підкорювати нові світи. Життя сучасної людини, держави підпорядковане грошам. Гроші-видатне досягнення людства. Вона створила сучасну цивілізацію.

Список використаних джерел

1. Конспект заняття «гроші у нашому житті». Твір на тему: Роль грошей у житті людини URL: <https://peskiadmin.ru/uk/konspekt-zanyatiya-dengi-v-nashei-zhizni-sochinenie-na-temu-rol-deneg-v.html>
2. Що робить з людьми раптове багатство? URL: https://www.bbc.com/ukrainian/vert_cap/2016/04/160407_vert_cap_is_getting_rich_worth_it_vp
3. Роль грошей в житті людини URL: <https://nydmond.com.ua/rol-groshej-v-zhitti-lyudini/>

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Актуальність теми дослідження: економічна свідомість кожного громадянина певною мірою впливає на соціально-економічний прогрес України та її рівень життя.

Мета дослідження: встановити особливості розвитку економічного менталітету в соціальній та філософській науковій думці, з'ясувати його вплив на повсякденне життя громадян, економічне становище України.

Об'єкт дослідження: українська економічна ментальність.

Предмет дослідження: механізми виникнення, створення та розвиток української економічної ментальності.

Завдання дослідження: детальне дослідження на даному етапі незалежності України особливостей українського менталітету, його основних характеристик. Найбільше це пов'язане з тим, що здобувши незалежність, Україна та її нація опинилася перед вибором власної стратегії розвитку. Кожна країна має свій менталітет, який має свої особливості. Отже, відмінністю між економічним, культурним та політичним розвитком держав світу відбувається через різницю менталітетів їх народів. Сьогодні важко відшукати людину, яка б ніколи не стикалася із термінами «менталітет» і «ментальність». В останні роки вони отримали достатньо широке розповсюдження у науковій літературі та у повсякденній мові, у матеріалах мас-медіа тощо. Менталітет це світосприйняття, мислення індивіда або соціальної групи до навколишнього світу. В менталітеті знаходять відбиток доля народу та його державність [1, с. 207]. Ментальність (від лат. mens — спосіб мислення) полісемантичне поняття для визначення рівнів мислення. Своєрідний корелят ідеології, спосіб масово індивідуального історичного мислення, форма «колективного НЕ усвідомленого», характеристика свідомості соціуму [2, с. 233—234]. Для нашої ментальності характерно піклуватися про рідних. Прив'язаність до землі та ґрунту є важливою складовою українського менталітету. Водночас українцям характерні такі риси як працелюбність, гостинність, потяг до освіти, мужність та побудова міцних сімейних стосунків. Важливу роль у становленні української ментальності зіграла церква. Усі ці чинники втворили українську душу, українця знаного у світі своєю працьовитістю, повагою до старших, гумором та романтичною вдачею. Економічна ментальність це економічні цінності та норми поведінки, що визначають господарську діяльність людей. Вона щільно пов'язана із повсякденністю, конкретними життєвими орієнтирами кожної людини - як на рівні усвідомлених актів поведінки, так і на рівні соціокультурного автоматизму свідомості індивідів і груп. Економічні цінності це стійкі уявлення про те, які економічні блага (багатство, зв'язки, влада, статус, різні види зайнятості, джерела та способи отримання доходів тощо) і форми та види економічних відносин мають найбільшу цінність або зовсім неважливі для людей. Економічна ментальність обумовлена соціокультурними факторами етичного, естетичного, релігійного, правового й іншого характеру, які віддзеркалюють неповторність притаманних саме їй особливостей. Щодо необхідності індивідуалізму як важливого принципу соціально-економічної поведінки суб'єктів ринкової економіки нової України, слід зауважити, що, по-перше, для соціальних стратегій сучасності є характерним «підсумовування індивідуальних зусиль у колективі треба доповнювати принципом монадності-втільненням і репрезентацією колективного в індивідуальне»[3,с.97]; по-друге, сучасний соціально-етичний вміст індивідуального визнає за особистістю базисну роль у розв'язанні колізій особистості та суспільстві; по-третє, загальнолюдське виступає не як базисне, а як надбудоване явище. На жаль, вітчизняні соціологічні дослідження поки не фіксують масового поширення якостей, властивих сучасній економічній ментальності, посеред населення нашої країни. Психологічними перешкодами для набуття таких ментальних рис у сучасній Україні є: соціальна інверсія; викривлене розуміння соціальної справедливості; відсутність у значної частини населення України реального економічного мислення; звичка безвідповідальності. Звичайно, неприємно та нелегко погоджуватися з такими реаліями, натомість подолання таких негативних рис має бути важливим завданням соціально-економічних програм різних рівнів спрямування. Зрушенню на краще у перспективі розвитку економічної ментальності України сприятимуть ті риси національної ментальності, які природно притаманні українцям. Сучасний стан української економічної ментальності характеризується багатьма складними, іноді дуже суперечливими, чинниками. Комуністична мораль як офіційна ідеологія часів СРСР була чітко над особистісною за своєю суттю і вона знищувала індивідуалізм людини, формувала із людини «гвинтик» соціальної системи. Тоталітарний режим нав'язував псевдорелігію комуністичного колективізму, замість культурного, а отже і соціально-економічного, індивідуалізму. Індивідуалізм це, в першу чергу, соціальна «технологія» суспільної життєдіяльності, це принцип, згідно з яким стверджується «первинність» та пріоритетність індивіда в суспільстві, протиставлення окремого індивіда суспільству, визнання самостійного існування індивідуальних людських одиниць, що не поглинаються і не знищуються загальним світовим цілим у тій чи іншій його (цілого) формі. В історико-культурному сенсі індивідуалізм є ілюстрацією тієї ситуації, що людство духовно переросло примусові зв'язки, які накладаються на нього ззовні. Як результат, принцип індивідуалізму створює певні механізми (і, перш за все, економічні), за якими функціонує та розвивається суспільство; в основі таких механізмів лежить автономна

економічна людська діяльність й індивідуалістична ментальність. Економічний індивідуалізм постає змістовним принципом економічної поведінки людини й суспільства. Економічна ментальність є переважно індивідуалістичною. Принцип індивідуалізму створює певні механізми, за якими функціонує та розвивається як особа, так і суспільство. Колективізм, як принцип організації суспільної реальності, блокує доступ до конкретної людини, є соціальною технологією розчинення людини у суспільному цілому. Оскільки індивідуалізм та колективізм мають стійкий взаємозв'язок, то, зважаючи на особливості конкретних умов, у результаті їх взаємодії створюються або переважно індивідуалістичні, або переважно колективістські спільноти. З часів стародавньої української міфології- правила регулювання й впорядкування життя суспільства та конкретної людини у світі природи, були переважно індивідуалістичними, практичними, необхідними людина на кожному життєвому кроці. Правила поведінки людини в різних життєвих обставинах переломлювалися через її індивідуальні бажання. Це був індивідуалізм, а не колективізм давнього українця.

Висновок: Отже, економічну ментальність слід розуміти як узагальнене поняття для позначення стійкого порядку мислення індивіда та організації індивідуально-психологічної структури його особистості.

Список використаних джерел

1. Пухкал О. Духовний вимір української ментальності // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. 2008. № 4. С. 370-278.
2. Соціальна філософія: Короткий енциклопедичний словник / Загальна редакція і укладання В. П. Андрющенко, М.І. Горлач. Київ-Харків: ВМП «Рубикон», 1997. 400 с.
3. Кримський С.Б. Запити філософських смислів / С.Б.Кримський. К., 2003. 240 с.

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми дослідження: Україна та її економічна система зазнає впливу глобалізаційних процесів, міжнародного руху капіталів, робочої сили, наслідків діяльності транснаціональних корпорацій. З огляду на це подальші організаційно-управлінські зміни та трансформації системи господарювання слід здійснювати на ґрунті дослідження й осмислення впливу глобалізації на розвиток національної економіки.

Мета дослідження: визначити що таке глобалізація в Україні, глобалізація та його позитиви та негативи на розвиток суспільства та його життєдіяльність.

Завдання дослідження: визначити що таке глобалізація причини формування глобалізаційних процесів, охарактеризувати позитиви та негативи глобалізації в світі; Україна в контексті глобалізації. Глобалізація — це процес об'єднання безлічі країн для роботи над спільними цілями. В умовах подібної тенденції, можна сказати, що країни відсувають на задній план власну національну ідентичність і намагаються облаштувати світ як одне величезне поселення [1, с. 10]. По ідеї це повинно сприятливо позначитися на загальній політичній, культурній та економічній ситуації на планеті. Як приклад більш реальної та вже сучасної глобалізації можна навести Європейський Союз, в якому присутні багато аспектів загальної об'єднуючої концепції. Економіки країн членів ЄС тісно пов'язані, що дозволяє їм розвиватися в нормальному конкурентному середовищі, і у випадку чого отримувати підтримку в тій чи іншій формі. Політична ситуація в ЄС все ще не однозначна, але загальноєвропейські інститути влади проявляють себе досить ефективно, оскільки намагаються враховувати інтереси всіх країн учасників. Культурні та територіальні суперечності зустрічаються досить рідко, оскільки у зв'язку з умовністю кордонів, культури м'яко адаптуються в загальному середовищі. Глобалізація пов'язана з розвитком міжнародної торгівлі і глобального розподілу виробництва товарів і послуг за рахунок скорочення бар'єрів у міжнародній торгівлі, таких як тарифи, експортні мита і імпорتنі квоти та скорочення обмежень на пересування капіталу та інвестицій. Глобалізація процесів аутсорсингу і периферії прискорюється. Транснаціональні корпорації (ТНК) можуть інтенсивно використовувати невеликі і середні підприємства, за найнижчою можливою ціною на світовому рівні через аутсорсинг. Для малих та середніх підприємств, можливо, важко протистояти глобальній конкуренції та забезпечити права своїх працівників/працівниць. ТНК не так легко притягнути до відповідальності за порушення прав людини, за умови коли корпорація юридично зареєстрована в одній державі, в той час як вона веде свою діяльність в іншій. [3, с. 71]. Глобалізація також вплинула на приватизацію комунальних підприємств і товарів, таких як вода, здоров'я, безпека і навіть управління в'язницями. Нещодавно інші товари, такі як насіння або ліки, були віднесені до економічних благ і інтегровані в торгові угоди. Основною об'єктивною тенденцією економіки XXI ст. є розвиток процесів глобалізації у світі. Цей феномен є характерною особливістю всієї світової виробничо-господарської діяльності, складовими якої є окремі національні економіки. Глобалізацію можна розглядати як загальне розширення та поглиблення міжнародних процесів інвестування, виробництва, постачання та збуту, фінансів, науково-технічного прогресу, освіти. Глобалізація охоплює всі сфери суспільного життя, у результаті чого соціально-економічний процес однієї країни стає складовою інтернаціонального або світового процесу. Більшість дослідників відносять початок процесу глобалізації до великих географічних відкриттів, а саме до часу відкриття іспанцем Христофором Колумбом «Нового світу» (1492 р.). Освоєння нових територій викликало необхідність розвитку торгівлі, транспорту, комунікацій, поширення західноєвропейської мови та культури [2, с. 22]. Особливо швидких темпів глобалізація набрала в другій половині XX ст., що супроводжувалось зростанням світової економіки, обсягів торгівлі та неймовірними міграційними процесами. Основною передумовою стрімкого розвитку процесів глобалізації стала об'єктивна необхідність усунення торговельних бар'єрів між країнами світу з метою розширення ринку та створення умов для більш повної реалізації економічних інтересів окремих держав. Це призвело до активізації обміну товарами та послугами, інформацією, капіталом, робочою силою, створюючи при цьому додаткові умови для зростання країни та підвищення її конкурентоспроможності. Традиційно економічна інтеграція передбачає економічну відкритість держав та їх співробітництво. Такий ефект досягається завдяки відкритості національних ринків та лібералізації міжнародної економічної діяльності, що супроводжується обмеженням політики протекціонізму та впровадженням вільної світової торгівлі. Поступово можуть формуватися великі міждержавні об'єднання, створюючи сприятливі умови для розвитку економічних зв'язків між країнами-учасницями. Прикладом такої глибокої інтеграції є Європейське Співтовариство [4, с. 156]. Протягом тривалого часу глобалізація вважалась умовою майбутнього процвітання нації. Першим реальним негативним проявом глобалізації стала хвиля південноазійської фінансової кризи наприкінці 90-х рр. Одні з найбільш швидко зростаючих економік світу, що будували свою стратегію на взаємній кооперації з іншими країнами та активно розвивали внутрішні фінансові ринки, опинились на межі краху в лічені дні [5, с. 92].

Висновок: Аналіз такої ситуації доводить, що економіки постраждалих країн були дійсно достатньо інтегрованими у світову економічну систему, але розвиток внутрішніх фінансових ринків та механізмів їх захисту

був дуже слабким. Крім того, кожна країна має свої темпи розвитку, свій шлях до стабілізації та свої національні особливості, які необхідно враховувати при формуванні фінансової та економічної системи [5, с. 95]. Застосовувати тут досвід західних розвинутих країн є недоречним, що може мати фатальні наслідки для приймаючих економік. Для України основною вимогою сьогодення є спрямування глобалізму не лише на осмислення світових проблем і процесів, а, передусім, на наукове забезпечення управління сучасним світовим розвитком. Суперечливість і турбулентність цього розвитку вимагає активного пошуку стабілізуючих, врівноважуючих механізмів управління надскладними глобальними відносинами і процесами в інтересах виживання людства.

Список використаних джерел

1. Білорус О. Глобальний конкурентний простір / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана ; Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України ; Міжнародна асоціація «Україна — Римський клуб»; Міжнародний ін-т глобалістики / Олег Григорович Білорус (кер.авт.колективу,наук.ред.). К.: КНЕУ, 2017. 680 с.
2. Власюк О. Національна безпека в умовах глобалізації світу //Україна-НАТО. 2015. № 1-2. С. 18-23
3. Волинський Г. Про конкурентні переваги в умовах глобалізації //Економіка України. 2016. № 12. С. 68-72
4. Єрохін С. А. Фінансово-економічний механізм глобалізації //Актуальні проблеми економіки. 2016. № 9. С. 151-158.
5. Контурова С. М. Головні чинники і наслідки розвитку економіки України в умовах глобалізації //Актуальні проблеми економіки. 2019. № 12. С. 91-97.

*Чигур Руслан, к. і. н.,
доцент кафедри політології та філософії ЗУНУ
Басараба Зоряна,
студентка гр. МЕНУП-11
Факультет економіки та управління, ЗУНУ*

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКО-ЕКОНОМІЧНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Актуальність теми дослідження: Актуальність дослідження особливостей українсько-економічної ментальності обумовлена теоретичними та практичними потребами суспільного перетворення в Україні. Формування цивільно ринкового суспільного середовища України є невіддільним від аналізу явищ та феноменів, із яких складається соціально-економічний прогрес країни.

Мета дослідження: дослідити соціально-філософський аналіз української економічної ментальності, показати українську економічну ментальність як чинник соціально-економічних процесів, які відбуваються в Україні.

Об'єкт дослідження: українська економічна ментальність.

Завдання дослідження: аналіз становлення української ментальності; фактори, які сприяють формуванню української економічної ментальності; аналіз сучасної української ментальності.

Предмет дослідження: механізми виникнення, створення та розвиток української економічної ментальності. Вивчення особливостей українського менталітету, його основних характеристик привертає до себе особливу увагу і потребує детального дослідження на даному етапі незалежності України. Найбільше це пов'язане з тим, що здобувши незалежність, Україна та її нація опинилася перед вибором власної стратегії розвитку. Менталітет кожної нації є різним, і відповідь на запитання, чому економічний, політичний та культурний розвиток держав світу відбувається по-різному визначається у відмінності менталітетів їх народів. Менталітет кожної нації виступає чинником, який визначає її подальший розвиток і місце серед цивілізованих країн світу. Для нашої ментальності характерно піклуватися про рідних. Прив'язаність до землі та ґрунту є важливою складовою українського менталітету. Водночас українцям характерні такі риси як працелюбність, гостинність, потяг до освіти, мужність та побудова міцних сімейних стосунків. Важливу роль у становленні української ментальності зіграла церква. Становлення української нації супроводжувалося становленням української культури. Ці процеси відбувалися паралельно. Зростання національної свідомості, соціально-класове розшарування та виникнення різних політичних, ідеологічних та інших орієнтацій в середовищі єдиної нації викликали належні зміни, суперечності, збіги та розходження в колі національної культури. Усі ці чинники витворили українську душу, українця знаного у світі своєю працьовитістю, повагою до старших, гумором та романтичною вдачею[1].

Сучасні процеси в економічній ментальності України та перспективи щодо подальшого розвитку її основних змістів щільно пов'язані з тими процесами суспільної життєдіяльності, що відбуваються в сучасному українському соціумі. Процес суспільних трансформацій у новітній Україні породжує становлення нового соціального суб'єкта, принципово нових особливостей соціально-економічних відносин, сприяє змінам соціально- економічної поведінки людей. Поряд з новими рисами економічної поведінки вітчизняного соціального суб'єкта мають місце нові риси його економічної ментальності. Суспільна свідомість має адаптуватися до радикальних змін соціально-економічної поведінки. На жаль, вітчизняні соціологічні дослідження поки не фіксують масового поширення якостей, властивих сучасній економічній ментальності, посеред населення нашої країни. Психологічними перешкодами для набуття таких ментальних рис у сучасній Україні є: соціальна інверсія; викривлене розуміння соціальної справедливості; відсутність у значної частини населення України реального економічного мислення; звичка безвідповідальності. Звичайно, неприсмно та нелегко погоджуватися з такими реаліями, натомість подолання таких негативних рис має бути важливим завданням соціально-економічних програм різних рівнів спрямування [2]. Процес соціально-психологічної адаптації населення до ринкової суспільної атмосфери віддзеркалює зміну парадигм економічної свідомості, економічної ментальності. Відбувається заміна старої схеми економічного мислення новою. Зрушенню на краще у перспективі розвитку економічної ментальності України сприятимуть ті риси національної ментальності, які природно притаманні українцям. Це, по-перше, якості «хліборобського» типу(толерантність, чутливість), по-друге, якості «козацького» типу(діловитість, практичність). При розв'язанні складної проблеми оновлення національного буття не потрібно повністю копіювати зарубіжний досвід, адже наші ментальності мають суттєві відмінності. Привабливі світові моделі економічного розвитку принесуть бажаний ефект Україні тоді, коли автори реформ врахують особливості української ментальності. При цьому нам не варто забувати про нашу самобутність , для якої потрібне економічне підґрунтя, відродження національних господарських традицій та форм господарювання [3]. Економічна ментальність- соціальна характеристика національної культури, вона є складовою національної суспільної системи в цілому. Щодо необхідності індивідуалізму як важливого принципу соціально-економічної поведінки суб'єктів ринкової економіки нової України, слід зауважити, що, по-перше, для соціальних стратегій сучасності є характерним «підсумовування індивідуальних зусиль у колективі треба доповнювати принципом монадності- втіленням і репрезентацією колективного в індивідуальне» по-друге, сучасний соціально-етичний зміст індивідуального визнає за особистістю базисну роль у розв'язанні колізій особистості та суспільстві; по-третє,

загальнолюдське виступає не як базисне, а як надбудоване явище. Економічний індивідуалізм постає змістовним принципом економічної поведінки людини й суспільства. Економічна ментальність є переважно індивідуалістичною. Принцип індивідуалізму створює певні механізми, за якими функціонує та розвивається як особа, так і суспільство. Колективізм, як принцип організації суспільної реальності, блокує доступ до конкретної людини, є соціальною технологією розчинення людини у суспільному цілому. Оскільки індивідуалізм та колективізм мають стійкий взаємозв'язок, то, зважаючи на особливості конкретних умов, у результаті їх взаємодії створюються або переважно індивідуалістичні, або переважно колективістські спільноти [4]. Слід зауважити, що історико-філософський аналіз культурологічних підвалин української національної ментальності надає підстави тлумачити її як переважно індивідуалістичну. Що мається на увазі? Міфологічний та релігійний світогляди в історичному розвитку національного буття утворювали й віддзеркалювали певний український макрокосм та мікрокосм- переважно індивідуалістичні за суттю. З часів стародавньої української міфології- правила регулювання й впорядкування життя суспільства та конкретної людини у світі природи, були переважно індивідуалістичними, практичними, необхідними людині на кожному життєвому кроці. Правила поведінки людини в різних життєвих обставинах переломлювалися через її індивідуальні бажання. Це був індивідуалізм, а не колективізм давнього українця [5].

Висновок: Отже, економічну ментальність слід розуміти як узагальнене поняття для позначення стійкого порядку мислення індивіда та організації індивідуально-психологічної структури його особистості.

Список використаних джерел

1. Про менталітет українців. URL: <https://lysty.net.ua/mentality/>
2. КАЛАКУРА Я.С., РАФАЛЬСЬКИЙ О.О., ЮРІЙ М.Ю. МЕНТАЛЬНИЙ ВИМІР УКРАЇНСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ. URL: <https://ipiend.gov.ua/publication/kalakura-ia-s-rafalskyj-o-o-iurij-m-iu-mentalnyj-vymir-ukrainskoi-tsyvilizatsii/>
3. Соціалізація і адаптація як базові процеси соціальної роботи. URL: <https://buklib.net/books/31321/>
4. Економічний індивідуалізм. URL: <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/ekonomichniy-individualizm-dast-opir-totalitarizmu-susida>
5. Міфологічний світогляд. URL: <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>

РОЗВИТОК ДУХОВНОГО ЖИТТЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ РОЗБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Актуальність дослідження: наявність проблем духовності стала однією із головних причин послаблення єдності українського суспільства та, значною мірою, причиною політичних та збройних протистоянь на Сході України, в Криму, та в цілому по країні. А тому проблема духовності залишається надзвичайно актуальною.

Мета дослідження: обґрунтування необхідності розвитку духовності в українському суспільстві. Для реалізації цієї мети необхідно вирішити такі **завдання:** проаналізувати сучасний стан духовної культури українського суспільства; дізнатися, що таке духовність; розглянути концепт духовності, а також любов і дружбу як його складові.

Об'єкт дослідження: духовність української нації.

Предмет дослідження: виховання, релігія, дружба, як складові духовності українців. У сучасному світі стає все більш очевидною проблема відставання гуманітарного (особливо духовного) розвитку суспільства від матеріального (економічного). Світ все більш стає бездуховним, конфліктним, жорстоким. Накопиченого гори матеріальних цінностей, військового озброєння, що слугує не більшості людей, а невеликій купці егоїстів чи психічно хворобливих осіб, які прагнуть задовольнити власні амбіції. Прикладом цього є, зокрема, й агресія путінської росії проти України. Також, добре відомо, що й за умов війни хтось збільшує свої статки, а хтось кладе свої голови за Україну. Корені кризових явищ і гуманітарній сфері українського суспільства слід шукати ще в радянському суспільстві. В цей період масова свідомість формувалася компартійною ідеологією, яка суттєво суперечила принципам інтересам українського народу. На жаль, в період Незалежності деякі з проблем гуманітарної сфери залишилися, а деякі - додалися. До цього призвели, насамперед, такі явища як: відсутність морального виміру в політиці; ослаблення дії інститутів виховання, родини, освіти; девальвація моральних принципів; поширення сублегальних («тіньових») чинників регламентації політичної і господарської діяльності (корупції). Не вирішена, належним чином, й така принципова проблема, як національна самоідентифікація українського суспільства. Чи не стало це однією з головних причин міжрегіонального протистояння населення в Україні та війни на Сході? Відсутність стійких структур національної ідентичності в масовій свідомості створила вакуум між населенням і політичною владою. Можливо прогнозувати, що агресія проти України лише тимчасово поєднала владу та суспільство, а в умовах миру суперечності посиляться. Духовна культура формується в суспільстві разом з накопиченням досвіду поколінь, що передається, зберігається і збагачується новими надбаннями людства. Нове нерідко суперечливо уживається зі старими цінностями, це може призводити до конфлікту поколінь, цінностей, народів. Українське суспільство є трансформаційним, яке орієнтовано на нові пріоритети, центром, яких виступають демократичні цінності. На жаль, частина молоді орієнтована на західні цінності, «духовність» яких має досить умовний характер, все це негативно позначається на свідомості молоді. Від того, наскільки молоде покоління – національно свідоме, патріотичне, готове взяти на себе відповідальність за розвиток і збереження духовності та культурних здобутків української держави, наскільки ініціативно бере участь у процесі соціально-економічних і політичних перетворень, значною мірою залежить доля країни. У сфері духовного життя людиною здійснюється осмислення й вибір ідеалів та цінностей. Проблема духовності - це не тільки окреслення найвищого рівня освоєння людиною свого світу, ставлення до природи, суспільства, до інших і самої себе. Це проблема виходу людини за межі вузько-емпіричного буття, подолання себе «вчорашньої» у процесі поновлення і вдосконалення, сходження особистості до своїх ідеалів, цінностей і реалізації їх на життєвому шляху. Поняття - духовність завжди мало у філософії важливе значення, і відіграє визначальну роль у ключових проблемах: людина, її місце й призначення у світі, зміст її буття, культура, суспільне життя. І тому такі філософи: Платон, Аристотель, Юркевич, Григорій Сковорода вважали, що поняття «духовність» є похідним від слова «дух» (лат. —spirit та грец. —pneuma), що означає рухливе повітря, повівання дихання, носія життя [1]. Оскільки питання духовності пов'язане з визначенням духу народу, культури, історії, державності В.Баранівський дає наступне визначення: «Духна безпека-це система умов, що дозволяє певному суспільному об'єктові зберігати свої життєво важливі параметри в межах норм, що історично склалися. Їх вихід за рамки норми впливом різного роду чинників веде до дезорганізації і, кінець-кінцем - до національної катастрофи» [2, с.53]. Формування духовної культури ґрунтується на певних закономірностях виховання. Виховання органічно пов'язане із суспільними потребами й умовами виховання. Розбудова незалежної держави Україна потребує формування в підростаючого покоління національної свідомості, любові до своєї Вітчизни, до рідної мови, до свого народу, його традицій, історії та культури, високої духовності. Процес виховання відбувається успішніше в природному для дитини національному рідчизні з урахуванням менталітету вихованця. З огляду на це, дитину мають оточувати рідна мова, природа, національна культура, звичаї, традиції, тощо. Результати виховання залежать від виховного впливу на внутрішній світ дитини, її духовність. Це, зокрема, стосується формування її думок, поглядів, переконань, ціннісних орієнтацій, емоційної сфери. Величезна роль у формуванні духовності належить літературі, адже саме на уроках літератури вчитель має найбільше можливостей вплинути на емоційну сферу особистості й до того ж зробити це непомітно чи майже непомітно для неї, що має чималу вагу, адже

кожен вчитель знає, що дуже важливо у вихованні людини уникати надмірності уваги, уникати моралізаторства й відкритої та частої критики у бік тих чи інших якостей. На уроці літератури вчитель має змогу впливаючи в першу чергу на емоційну сферу, коригувати систему цінностей, розширювати кругозір, формувати духовну сферу. Вдало підібрані твори для прочитання та відповідні методи й прийоми роботи над ними здатні успішно впливати на формування духовності людини [3]. Важливе місце в духовному житті суспільства займає релігія, а також релігійна свідомість. Важливим є внесок церкви у збереження пам'яток історії, національних святинь українського народу. Нині, за словами Ярчука ідеалом християнського виховання є чесна особа, яка житиме згідно з наукою церкви [4, с. 20-26]. Найважливішим з аспектів духовності Г.С. Сковорода вважав дружбу та любов між людьми, моральні чесноти у їх стосунках. Однією з важливих передумов дружби, за його думкою, є єдність уподобань і занять, яким присвячує себе людина. Філософ висловив впевненість у тому, що для повної й істинної дружби, яка єдина найбільше пом'якшує прикрощі життя і навіть оживляє людей, потрібна не лише прекрасна добродішність і подібність не самих тільки душ, але й занять. Таким чином, слово «дружити» співпадає в цьому випадку зі словом «любити». Тому, запорукою щасливого кохання й виступає дружба. Адже якщо внутрішній світ людини сповнений любов'ю, дружньою налаштованістю до тих, хто її оточує, то ця людина є щасливою.» Маючи друзів, вважай, що ти володієш скарбом», – писав Г. Сковорода [5, с. 221].

Висновок: Відсутність духовності призводить до відсутності чіткого бачення майбутнього, маніпулювання людьми та людською свідомістю. Українці мають щось особливе, що збереглося через тисячоліття втрат та пригнічення. Це наш Дух і Духовність, це наш внутрішній світ і тепло, які характерні саме для українців. У філософії серця - духовна сила нашої нації. Якщо додати до цього сильну волю сучасних українців, ми зможемо об'єднатися у глобальну націю і збудувати державу миру та добробуту. Усі хочуть спокою та злагоди, миру та добробуту. Але поки кожен не почне з себе - справи не буде. Дух, як сила волі, заснована на народних традиціях і духовність, як здатність творити добро у соціальній сфері - основа нової національної ідеї України.

Список використаних джерел

1. Філософський словник: основні терміни і поняття.
2. Барвінський В.Ф. «Проблеми духовної безпеки українського суспільства» 2009. 160 с.
3. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка Підручник 2 вид., перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2004. 445 с.
4. Ярчук В. Роль науки, релігії та суспільства у формуванні моральної особистості Наука. Релігія. Суспільство. №4, 2005 С.20.
5. Сковорода Григорій. Повне зібрання творів:У 2 т. К.: Наукова думка, 1973. Т. 2: Трактати, діалоги. притчі, переклади, листи. 576 с.

ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ БІЗНЕСМЕНА

Актуальність теми дослідження. Протягом століть сама бізнесу не втрачає своєї популярності для вивчення серед вчених. Введення ефективної підприємницької діяльності є нелегкою справою, але йти моральним нормам у кризових ситуаціях є найважливіша складова суспільства в умовах інтеграції, інформатизації, глобалізації, хазяйських справ у світі, які потребують значних змін в організації та управлінні підприємств [6, с. 280]. На данному періоді більшість підприємницьких структур не відповідають рівню лідерів світового ринку, оскільки вони зосереджені на застарілих стереотипах господарювання, що часто призводить до втрати конкурентних переваг, а інколи, й до банкрутства. Вкрай важливим постає питання про застосування нових інструментів і пошук інноваційних механізмів бізнесмена для прийняття рішень, які допомагають звернення ефективної праці.

Мета дослідження: полягає у виявленні особливостей впливу керівника на процес прийняття рішень, аналізу характерних ознак управлінських рішень процесі їх вироблення та затвердження дослідження філософії прийнятих рішень бізнесменом.

Предмет дослідження - особисті рішення бізнесмена в бізнесі та їх вплив на суспільство й економіку.

Об'єкт дослідження: Людина-»бізнесмен».

Завдання дослідження: усвідомити місце, яке займає управлінськими рішеннями бізнесмена; розкрити теоретичні завдання: класифікацію управлінських рішень, методи і способи прийняття рішень та функції управлінських рішень. Перш ніж розпочати аналіз теми варто визначити суть поняття «бізнес». Бізнес- це будь-яка справа, спрямована на отримання прибутку або складу організована система команд спрямована на створення і реалізацію продуктів і послуг з новими властивостями речовини суспільством або окремими групами людей. З останнього визначення досить влучно зробити виставки, що явище бізнес є досить цікавим для вивчення філософами та іншими людьми. [1, с. 16]. Розвиток будь-якої розумної цивілізації заснована на розробці і реалізації різного роду рішень ,рішення розробляються і реалізуються людьми з різним ступенем професіоналізму, тому діапазон рішень великий: від недостатно обміркованих до детально розрахованих. Рішення- це результат розумової діяльності людини, що приводить до певного висновку і необхідних дій [7, с. 26]. Прийняття рішень є важливим елементом діяльності бізнесмена. Воно впливає на економічні, організаційні, соціальні ,правові і технологічні інтереси компанії [4, с. 53]. Філософія бізнесмена предметно задає мораль через позначення того, що їй суперечить. Він відповідальний перед суспільством за вирішення ряду соціальних і економічних проблем [2]. Крім того, бізнесмени несуть особисто тягар відповідальності за свій спосіб життя, оскільки вони - ідоли Юності, тому на плечі бізнесменів суспільство покладає відповідальність за те, які цінності вони позиціонують і проголошують. Виходячи з цього, ми бачимо, що для бізнесмена прийняття рішень є мега важливим аспектом його діяльності, адже він сам отримує користь від свого ринку ірsum розплачуються за свої невдачі. Підприємець або бізнесмен, на думку професора економіка Марка Брауга,-»джерело усіх динамічних змін у економіці» [3, с. 430], якого є прибуток від прийняття на себе тих ризиків, які через їх не передбачуваність не відшкодовує жодна страхова компанія. Філософія бере на себе відповідальність однією з перших формувати адекватні відповіді на виклики бурхливої діяльності, осмислювати складні проблеми життя, пропонувати ефективніші шляхи виходу із загострення. Філософія є основним джерелом думки та прийняття рішень бізнесмена. Ухвалення рішення, як зазначалося раніше-це надзвичайно відповідальне завдання і нескінченна послідовність взаємопов'язаних кроків. І для кожної ситуації сукупність цих кроків буде різною. Адже немає єдиного стандарту прийняття правильного рішення. Будь-яка людина, зокрема й підприємець, вирішення проблеми, дилеми, чи просто питання відповідно до принципів, можливостей, поглядів, ліміту для роздумів, знань [5, с.176-177]. Реалізація управлінських рішень і розробка, вимагає від керівників широкого погляду на рішення та результати. Проте, визначним моментом є умови, в яких приймається рішення. Зазвичай рішення приймаються в обстановці визначеності або ризику(невизначеності).Згідно іншої класифікації, розглядають види рішень: за темою(дострокові, середньострокові і короткострокові),за частотою прийняття(одноразові випадкові, повторюванні); за широтою охоплення(загальні і вузькоспеціалізовані),за складністю(прості і складні);за жорстокістю регламентації(контурні, структуровані й алгоритмічні).Виділяють також організаційні, інтуїтивні і раціональні рішення , зумовлені обов'язками людини та можуть обумовлювати як в напрямках, заданих організацією, так мати інноваційний характер. Прийняття рішень-це психологічний процес, тому способу їх вибору можуть варіюватись від спонтанних та високологічних. Виходячи з цього, розуміємо, що даний процес може набувати інтуїтивного та раціонального характеру. Інтуїтивні рішення бізнесмена приймаються на основі відчуттів, раціональні мають під собою ґрунт знань та досвіду. Неможливо одночасно дати відповідь на те який характер вибору рішення кращим. Здавна ,це питання, було предметом численних дискусій багатьох філософів, внаслідок чого виникли такі напрямки філософської думки, як крайній сенсуалізм і крайній раціоналізм. Обидва вони характеризуються однобічністю у :перший надмірно звеличувати , чуттєве пізнання і принижував роль мислення, а другий перебільшення роль мислення применшує визначення чуттєвого. Насправді, краще використовувати два види мислення, оскільки вони є лише сторонами

єдиного пізнавального процесу. Тому вибір рішення бізнесменом повинен ґрунтуватися на поєднанні чуттєвих та раціональних відчуттів. Вагомим є те, щоб в рішеннях бізнесмена відображається його особистісний профіль. Будь-яка думка виникає внаслідок внутрішнього аналізу людини, тобто відображає індивідуальні особливості керівника. В науці виділяють такі види особистих рішень: 1. Рішення обмеженого типу- це рішення, до яких підходять з особливою ретельністю оцінки гіпотез перш ніж прийти до висновку, людина здійснює безліч різноманітних підготовчих дій. Обережний людей більше лякають помилки, ніж радують успіхи. 2. Ризиковані рішення нагадують імпульсивні, але відрізняються від інших. Якщо імпульсивні рішення перестрибуючи через етапу ґрунтування гіпотези, то ризиковані все ж його не обходять, але до їх оцінки людина приходять лише після того, як виявлено невідповідність. 3. Інертні рішення є результатом дуже невпевненого й обережного пошуку. 4. Імпульсивні рішення властиві людям, у яких процес побудови гіпотез переживає над діями за їх перевірки та уточнення. Це призводить до того, що процес прийняття рішень минає етап обґрунтування та перевірки. 5. Рішення врівноваженого типу найбільш продуктивна тактика прийняття рішень. Вона властива людям, які заздалегідь аналізують умови та вимоги завдань [5, с. 168]. Людина-бізнесмен покликає приймати рішення все своє життя. Важливими для такої людини є прийняття рішень, які вплинуть безпосередньо на її бізнес, її авторитет чи імідж компанії на рівень визнання цієї людини та її діяльності у суспільстві, ставлення її конкурентів і партнерів до неї [7, с. 20].

Висновки. Отже, зі всього вище написаного можна зробити висновок, що сучасне економічне, політичне, культурологічне життя суспільства вимагає від бізнесмена постійного пошуку. У пошуках психологічного спокою, людина заглиблюється в релігію, мистецтво філософську думку. Спираючись на які, також, приймає і реалізує рішення в усіх галузях суспільного життя і особливо в найбільш динамічній його сфері – бізнесі. Прийняття рішень дозволяється на свідомому і цілеспрямованому характері. Характер такого вибору в значній мірі залежить від ступеня повноти і достовірності інформації, якою володіє людина. Окрім цього в рішеннях бізнесмена відображається багато внутрішніх якостей, відповідно до чого здійснюється така класифікація особистих рішень: інертні рішення, імпульсивні та рішення обмеженого типу. Прийняття рішень є найважливішою складовою діяльності бізнесмена. Його рішення впливають на економічні, організаційні, соціальні та технологічні інтереси компанії, а також відбивається на економіці держави світового інтересу. Тому бізнесмен повинен вміти приймати рішення, що позитивно впливають на його особистість, так і на його власну справу і суспільну благодать.

Список використаних джерел

1. Резнік Н. Соціальна відповідальність бізнесу: сутнісно-теоретичні аспекти / Н. Резнік. Журнал європейської економіки. 2014. Том 13(№3). С. 296-303.
2. Шумка М. Етичні виміри діяльності державного управління в античній парадигмі/
3. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе. Пер. с англ., 4-е изд. М.: «Дело Лтд»,
4. Бутинець Ф. Ф. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудит: навч. посібн. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Ф. Ф. Бутинця, канд. екон. наук, доц. М. М. Шигун. Житомир: Вид КАТУ, 2004. 352 с. Жа,
5. Глушко Т. П. Філософія економіки: структурно-методологічний аналіз: дис. к. ф. н. : 09. 1994. 00.03 / Глушко Т. П. К. : 2006. 182 с.
6. Гончарук Т. В. Олександр Кульчицький в контексті світової філософії: Монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 279с
7. Дерлоу Дес. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень: пер. з англ. К.: Наукова думка, 2011. 242 с.

*Чигур Руслан, к. і. н.
доцент кафедри політології та філософії ЗУНУ
Беспалько Ольга,
студентка гр. ПТБД-11
Факультет економіки та управління, ЗУНУ*

УКРАЇНЬСЬКА НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ НАДБАНЬ СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми дослідження. Ця тема є дуже важлива і буде актуальна завжди. Люди повинні це розуміти, бо тільки після цього ми зможемо по-справжньому досягнути висот. Також розвивати національну культуру це є обов'язок кожного громадянина, виконуючи його ми досягнемо не тільки духовного, а й ще державного піднесення.

Мета дослідження: дослідити українську національну культуру в контексті надбань світової цивілізації.

Завдання дослідження: дослідити, проаналізувати вплив української та культури загалом на світі.

Об'єкт дослідження: українська культура.

Предмет дослідження: зміни, вплив, надбання, періодизація, важливість української культури. Українська культура – це сукупність духовних і матеріальних цінностей, створених різними поколіннями українського народу упродовж безперервної його історії – від найдавніших часів до сучасності, форма організації життя і діяльності людей. Вона органічно продовжує рідкісну красу української природи, створює разом з нею унікальне середовище і неповторний космос. Природа впливає на формування ментальності, національного характеру, психології українців. Основу їх національної культури становить тісно зв'язана з етнічною територією і природою неповторна народна культура, усна народна творчість, на базі якої сформувалася професійна наука, освіта, література, високе мистецтво, архітектура тощо. Українська культура символізує самобутній образ української нації, її унікальне мовомислення, неповторне світовідчуття, світогляд, ментальність, духовність, моральні, етичні, естетичні, мистецькі, релігійні та інші цінності [1, с. 8-9]. У сучасних розвинених постіндустріальних державах можна виокремити три найголовніші моделі взаємовідносин держави з культурною сферою: американську, британські і французьку. Вони відрізняються рівнем державного втручання в процеси підтримки культури, обсягами й механізмами недержавної підтримки митців та мистецьких заходів. Американська модель відзначається децентралізацією підтримки культури, провідною роллю приватних спонсорів і фондаций, високим рівнем власної господарської ефективності культурно-мистецьких закладів. Британська модель передбачає підтримку культури держави за принципом «вितягнутої руки», розподілом бюджетних коштів через автономні недержавні й напівдержавні інституції. Французька модель зорієнтована на потужну й централізовану підтримку національної культури. Щодо України, то її культурна сфера живе більш скромними вимірами. Вона обмежена цілим комплексом проблем, що дісталися у спадщину від минулого. Інтелектуальна та духовна криза української культури не розпочалась сьогодні, а була закладена в самій суті тоталітарно-імперського режиму. Безкровна поява майже в центрі Європи суверенної України, її політичне відродження суттєво вплинули на суспільні та геополітичні реалії не тільки в цьому регіоні, а й в усьому світі: посилюється інтерес країн світової співдружності до її економіки, історії, національно-політичного і національно-культурного відродження, міжнародних зв'язків. Це стало можливим тому, що в середовищі українського народу за багато століть сконцентрувався величезний потенціал цілісної духовної культури на протигагу постійним зазіханням на колонізацію українських етнічних земель з боку чужоземних держав. Збереглося немало цінностей і традицій української національної культури, які нині мобілізують культурний самозахист українського суспільства, готують нову інтелектуальну еліту нації. Вже стало аксіомою те, що загальнолюдські цінності яскравіше виступають там, де культура творить своє, національно специфічне. Разом з тим жодна національна культура не може існувати як замкнена, самодостатня — без творчого спілкування з іншими культурами. Здобутки української культури стають надбанням усього світу, оцінюються як національний внесок у міжнародний культурний процес.[2]. У період національної культурної розбудови Української незалежної держави особливого значення набувають загальнокультурні фактори, які впливають на формування національної свідомості, патріотизму, гідності та об'єктивного розуміння глобальних процесів. Тому актуальність науково-дослідної роботи полягає у відновленні історичної справедливості й наукової об'єктивності щодо місця і ролі національної культури в контексті українознавства з урахуванням нових тенденцій її розвитку як в Україні, так і поза її межами. Одним із завдань системи українознавства є виявити та висвітлити місце і роль культури в розвитку української нації, держави та суспільства, а також того, як культура відображає і творить образ України та світового українства. Зміст українознавства як науки та навчальної дисципліни ґрунтується на засадах української національної культури, всотуючи в себе найбільш актуальні традиції українського народу. Культура як продукт суспільної практики є наслідком дії поколінь і в той же час здійснює активний вплив на людей, на їх буття та свідомість, а також на процеси націо- та державотворення. Стан сфери національної культури і мистецтва на сучасному етапі їх розвитку не дає змоги задовольняти потреби культурного і духовного розвою українського суспільства початку XXI ст. Особливо це стосується ролі національної культури, культурної спадщини, сучасних індустрій у розбудові й наповненні національним продуктом інформаційно-культурного простору України, у справі виховання молодого покоління

і формування національної свідомості [3]. Сучасний стан розвитку української культури і духовності характеризується розмиванням і поступовою маргіналізацією культурних і духовних цінностей у суспільному житті, руйнуванням цілісної мережі закладів, підприємств, організацій та установ культури і цілісного інформаційно-культурного простору, неефективним використанням наявних культурних і творчих цінностей [4].

Висновок: Отже, культура була, є і буде можливою у існуванні і розвитку не тільки держави, а ще людини як особистості в цілому. Україна є насправді хорошим прикладом, наслідки які, чекає весь світ, якщо не розвивати культуру.

Список використаних джерел

1. НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА: ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІР URL: [mhttps://shron1.chtyvo.org.ua/Kalakura_Yaroslav/Ukrainska_kultura_tsyvilizatsiyni_vymir.pdf?PHPSESSID=dha5u3695b5qvpg0588st5f036](https://shron1.chtyvo.org.ua/Kalakura_Yaroslav/Ukrainska_kultura_tsyvilizatsiyni_vymir.pdf?PHPSESSID=dha5u3695b5qvpg0588st5f036)
2. Проблеми української культури в контексті світового розвитку URL: <https://buklib.net/books/29129/>
3. «Культура й суспільство. Національна культура» URL: <https://referatss.com.ua/work/kultura-j-suspilstvo-nacionalna-kultura/>
4. «Українська культура у світовому контексті» URL: https://kdpu-library.ucoz.ru/index/ukrajinska_kultura_u_svitovomu_konteksti/0-46

ІСЛАМСЬКА КОНЦЕПЦІЯ СТАВЛЕННЯ ДО ЗАКОНУ ВАРТОСТІ

Актуальність теми дослідження: Економіка грає важливу роль в житті людини, кожна сфера так чи інакше залежить від іншої. Тобто ігноруючи певні сталі закони економіки важко добитися успіху в іншій сфері. Кожна країна по різному може трактувати бачення в економіці. Іслам не виключення. Тому концепції різних країн стають все більш актуальними темами для вивчення.

Метою дослідження є вивчення ісламської концепції ставлення до закону вартості.

Завдання дослідження: зрозуміти суть поняття «Ісламська концепція ставлення до закону вартості» її значення та суть.

Об'єкт дослідження: ісламські концепції.

Предмет дослідження: особливості ставлення до закону вартості. Я думаю варто почати власне з терміну «Закон вартості». Що він означає? Сама назва говорить за себе. Закон вартості - об'єктивний і найважливіший економічний закон товарного виробництва. Суть його полягає в тому, що виробництво й обмін товарів здійснюються відповідно до їхньої суспільної вартості, суспільно необхідних витрат праці на їх виготовлення. Основою виникнення закону вартості є товарне виробництво. Він діє в будь-якій економічній системі, де відбуваються товарно-грошові відносини. Тобто іншими словами це обмін еквівалентів. Закону вартості властиві такі основні риси: 1) в основі вартості лежить суспільно необхідна праця; 2) величина вартості товару прямо пропорційна до кількості втіленої в ньому суспільно необхідної праці і обернено пропорційна до її продуктивної сили; 3) еквівалентний обмін товарів, тобто обмін товарів відповідно до кількості втіленої в них суспільно необхідної праці. Як було сказано раніше, що закон вартості діє у будь-якій економічній системі, де відбуваються товарно-грошові відносини, тому Іслам також входить в ці ряди. Єдина відмінність це концепція ставлення до нього. Чим вона відрізняється від інших країн і чому? Існують історичні чинники які вплинули на всі сфери Ісламських країн. Одна з них це звільнення від статусу колоній. Це спричинило низку позитивних змін до яких входять розвиток національної ідеї в економічній, політичній та культурній сферах. Об'єктивне протистояння цих країн впливу Заходу в будь-яких його проявах стало характерним для основних верств населення, прихильників чистоти ісламу, а також його універсалізму, тобто переконанню в його придатності для вирішення будь-яких проблем [1, с. 37-38]. Така ситуація пояснюється тим, що для мусульман, на відмінно від інших рас, релігія домінуюча в житті. Для нього немає чітких меж між світським та релігійним. Населення Ісламу виступала за те щоб впровадити в економіку принципи ісламу. Це означає, що за мусульманським прикладом в пріоритеті соціальна справедливість, вона тісно пов'язана з благодійністю. Як стверджує Мухамад Шафі в одній зі своїх доповідей в Rawalpindi в 1968, «Іслам протистоїть махінаціям та вважає економічну активність законною та похальною, а деколи навіть необхідною» [2, Р. 38-41]. На думку мусульман економічна система західного типу не може забезпечити розвиток країни. На цю тему вдало висловився и Сейм Акбар Ахмед. Він сказав: «Ніколи не було такої глобальної необхідності в новій економічній думці ніж сьогодні. Повторні невдачі сучасної економіки, які мали місце в Латиноамериканській економічній кризі, проявлялися під маскою Південно-Східної кризи а нещодавно досягнувши свого кульмінаційного моменту в формі самоочевидної глобальної економічної кризи, піддають сумніву її основні положення та норми. На Заході виходячи з фактів наведених вище все більше стає очевидним протистояння населення проти діючої економічної системи.» [3, Р. 15-28]. Ісламське суспільство часто стикається з рядом соціально-економічних проблем, тому розвиток вчення про ісламську економіку, та його осмислення, повинен їх подолати. На думку мусульманських економістів слід змінити негативний стан речей, який можна побачити сьогодні в світі, він обумовлений недосконалістю та неспроможністю їх подолання європейськими економічними концепціями. Це пояснює ставлення Ісламу до закону вартості, який на їх думку також недосконалий. Відмінною ознакою, в економічних дослідженнях мусульманських вчених є їх прихильність до моральних та етичних аспектів, в той час, як стверджує Sen A. [4, Р. 36], «якщо розглядати наукові публікації по традиційній політичній економії неважко помітити, що в них взагалі відсутній серйозний нормальний аналізі недостатня увага приділяється етичним аспектам економічної поведінки людини». Це обумовлено в першу чергу тим, що «В ісламських країнах економічні міркування підпорядковуються моральним, як наприклад заборона Кораном ріби (проценту), застосування якого вважається верхом несправедливості. Основна вимога ісламських економістів полягає в тому, щоб цілі і засоби їх досягнення були законними по шаріату. Крім того, особливе значення належить пошуку компромісу по задоволенню інтересів приватних осіб і різних шарів суспільства» [5, Р. 26].

Висновок: Отже із-за наведених вище причин ісламська концепція ставлення відрізняється від інших країн. Чималу роль відіграла і релігія для мусульман. Тому соціальна справедливість та благодійність в пріоритеті для них, це заперечує всім законам економіки.

Список використаних джерел

1. Павлов В.В. Международный рынок исламского банковского капитала: становление и перспективы развития: Диссертация доктора экономических наук: 08.00.14. М., 2004 г., 327 с., С. 37-38.
2. Masoud Ali Khan Islamic economic system: a practical & beneficial approach // The Pakistan Accountant, January - February, 2005, P. 38-41
3. Saima Akbar Ahmed Global need for a new economic concept: Islamic economics // The Pakistan Accountant, January - February, 2005, P. 15-28
4. Sen, A.»On Economics», Basil Blackwell, USA, 1991 ,p.36.
5. Zaman, S.M.H. Economic Function of an Islamic State: The Early Experience. Islamic Foundation, Leicester.1991. P. 26

ВПЛИВ ВИРОБНИЦТВА НА СПОСІБ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми дослідження. Дану тему вивчали величезна кількість науковців, і велика кількість науковців продовжує робити це і сьогодні, тому, що саме виробництво є тим нюансом, який визначав спосіб життя суспільства в певний історичний період. Тому будь-яка інтелектуальна людина зобов'язана досліджувати те, як виробництво впливало на людей певної епохи, а також який тип виробництва був притаманний тій чи іншій історичній добі. Ще варто знати які чиники приводили до зміни виготовлення, які винаходи докорінно змінювали суспільства і як вони впливали на життя людей і історичний прогрес.

Мета дослідження: вплив людської діяльності на спосіб життя суспільства дізнатись про поняття суспільного і матеріального виробництва.

Завдання дослідження: аналіз суті впливу виробництва на спосіб життя суспільства.

Об'єкт дослідження: виробничі відносини.

Предмет дослідження: вплив науково-технічного прогресу на спосіб життя суспільства. У соціальні філософії рушійними силами розвитку суспільства вважають різні суспільні явища: об'єктивні суспільні суперечності, продуктивні сили, спосіб виробництва та обміну, розподіл праці, дії великих мас людей, народів, соціальні революції, потреби та інтереси, ідеали мотиви тощо. Філософське розуміння суспільства полягає у визначення його з позицій окремої людини, особи, гуманізму. Людина – суспільство, (я – суспільство) є вихідне у філософському аналізі. Людина є суспільною істотою і її можливості реалізуються лише в суспільстві, а всі дії людини, зв'язки і відносини, умови, в яких живуть люди, можна правильно зрозуміти лише тоді, коли усвідомлюється зміст поняття суспільства, соціуму [3, с. 311]. Суспільство визначається в широкому і вузькому розумінні. У широкому – поняття суспільство охоплює всі суспільні явища – соціальну діяльність, практику, суспільний та політичний лад, організацію сім'ї, інших соціальних спільностей, усі види культури, всі форми духовності [1, с. 102]. Отже, суспільство означає цілісну систему життєдіяльності людей в усій повноті та розвитку. У вузькому розумінні поняття суспільство вживається для позначення історично конкретного типу соціальної системи певного етапу людської історії. Тут суспільство розглядається не в усій сукупності елементів, а лише в важливіших, істотніших властивостях етапу. Праця, трудова діяльність є такою взаємодією між людиною та природою, в результаті якої за допомогою доцільного впливу людини на природу відбуваються зміни у предметі праці. Працею добуваються засоби до життя. У праці формуються зв'язки і взаємозалежності між людьми в суспільстві. І тому трудова діяльність формує соціальну солідарність, їх ціннісні орієнтири, їх волю, світогляд, та інші соціальні якості. У визначенні суспільства як системи важливу роль відіграє аналіз людської діяльності як суспільного виробництва [3, с. 89]. Як спосіб суспільної життєдіяльності суспільне виробництво має складну структуру. В широкому розумінні, суспільне виробництво охоплює усі сфери суспільної праці і суспільної трудової діяльності. Суспільне виробництво самого почутку має соціальний характер, формується зусиллями всіх людей у конкретно-історичних умовах і здійснюється за законами людського єднання, тобто за законами соціуму [4, с. 2]. Суспільство не може існувати без виробництва матеріальних благ, засобів існування людей, що здійснюється певним способом. На відміну від політичної економії соціальна філософія використовує поняття спосіб виробництва і його складові – продуктивні сили та виробничі відносини – для дослідження суспільства і підходить до способу виробництва як до загально-соціально-філософського поняття, що виражає взаємозв'язок внутрішніх елементів. Інакше кажучи, соціальна філософія виражає світоглядну природу поняття способу виробництва, його складових та його методологічну роль у пізнанні суспільства як системи. У такому аспекті спосіб матеріального виробництва виражає суть суспільного виробництва і його роль у розвитку суспільства. Отже, спосіб виробництва – це матеріальна система, що зрешту, функціонує як системнотворчий елемент суспільства. Головна продуктивна сила – люди. Без людей ніякі засоби праці не можуть функціонувати: машини ржавіють і руйнуються, виробничі будівлі розвалюються. Щоб люди – учасники суспільного виробництва, могли успішно виробляти засоби до життя, мусять мати певний рівень знань виробництва, спілкування у виробничому колективі тощо. Сукупність засобів та предметів праці утворює засоби виробництва. У структурі продуктивних сил є і жива праця, і уречевлена праця. Ці компоненти взаємопов'язані. Другу сторону способу виробництва становлять виробничі відносини. Це особливий тип відносин, що виникає в процесі матеріального виробництва. Саме виробничі відносини визначають систему суспільної організації діяльності [2, с. 35]. Під виробничими відносинами розуміють: по-перше, соціальну форму суспільного виробництва і, по-друге, засіб впливу людей один на одного. Отже, люди вступають у виробничі відносини в залежності від форми власності. Відносини з приводу власності на засоби виробництва визначають характер усіх видів виробничих відносин. Людина безперечно удосконалює і створює нові знаряддя праці, технологію виробництва. Для роботи з новими знаряддями праці необхідні знання, уміння і навички їх застосування. Ось чому йде процес постійного удосконалення всіх елементів продуктивних сил, аж до того, що знання стають науковими, а наука перетворюється на безпосередню продуктивну силу. Отже, революція в науці та техніці і в технології суспільного виробництва – особливо їх

комп'ютеризація і інформатизація, як ядро автоматизації, що уможливило управління виробничими процесами закритого типу, а також обробка величезного масиву інформації для прийняття оптимальних рішень, – складають технологічну суть науково-технічної революції заумов якої творча діяльність людини докоріно змінює не лише суспільне виробництво, але й саму людину.

Висновок: сучасне виробництво – це новий, науково-технологічний процес, де діють науково-технічні знання, психологічні, моральні та світоглядні якості виробників. Отже, соціальна суть науково-технічної революції – це кардинальні зміни містя і ролі людини в систему суспільного виробництва характеру і змісту його праці. Людина – головний вимір науково-технічної революції, її інтересами і життєдіяльністю вимірюються соціальні зміни, що вимагають свого філософського осмислення.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. Я, Михальченко М. І, Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. К., 1996. 132 с.
2. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. М., 1999. 246 с.
3. Кизим М. О. Перспективи розвитку і комерціалізації нанотехнологій в економіках країн світу та України/М. О. Кизим, І. Ю. Матюшенко; НАН України, Наук.-дослід. Центр індустр. Проблем розвитку. Харків: ІНЖЕК, 2011. 389 с.
4. Марчук Л. П. Вплив інноваційних змін на розвиток суспільства. К., 2011. 334 с.

*Чигур Руслан, к. і.н.,
доцент кафедри політології та філософії ЗУНУ
Бідюк Денис,
Студент гр. АГР-11
Навчально-науковий інститут інноватики,
природокористування та інфраструктури*

НАУКА І ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА

Актуальність теми дослідження. Постановка та актуальність проблеми пов'язана з тим, що людство вступило в третє тисячоліття свого розвитку, епоху науково-технічної революції, що посилило антропогенний вплив на природу та породило нові проблеми й виклики, загостило увагу до традиційних глобальних проблем. Впровадження у виробництво найновіших досягнень науки і техніки, поява нових технологій призвели, до глибоких якісних змін у житті суспільства. Відбувається вдосконалення технологій і зростання виробництва, що сприяють повнішому задоволенню потреб людей, раціональнішому користуванню природними ресурсами, збільшенню виробництва продуктів харчування, але в той же час забруднюється природне середовище, знищуються ліси, посилюється ерозія ґрунтів, випадають кислотні дощі, зменшується озоновий шар навколо землі, погіршується стан здоров'я людей тощо.

Мета дослідження: вивчення сутності глобальних проблем сучасності та основних шляхів їх вирішення.

Завдання дослідження: - розглянути причини виникнення глобальних проблем сучасності; дослідити сутність глобальних проблем; розглянути класифікацію глобальних проблем; - запропонувати шляхи вирішення глобальних проблем сучасності.

Об'єкт дослідження: пояснення процесу феномену глобальних проблем сучасності.

Предмет дослідження: сучасні глобальні проблеми людства. Потужний та динамічний розвиток людства на сучасному етапі сформував принципово новий рівень відносин, які набули всеохопного характеру та втягнули у свою площину майже всі країни світу, досягнувши такого рівня, коли можна говорити про їх глобальність. Глобалізація породжує чимало соціально-філософських проблем. Насамперед проблема впливу глобалізації на соціокультурний розвиток не західних товариств, проблема співвідношення глобалізації та модернізації, вивіщення чи приниження індивідуальних здібностей та якостей людини, із стрімким ростом глобалізації пов'язана проблема нівелювання сімейних цінностей. Ці та ряд інших проблем є свідченням того, що в процесі глобалізації змінюються самі основи соціального буття та значення цих змін ще тільки починає осмислюватися наукою і громадськістю. Глобалізація впливає на характер і спрямованість історичного процесу, долі народів і політику держав [4, с. 96-97]. Протягом останніх десятиліть у світі виникло та загострилося певне коло проблем, що стосуються інтересів та долі всього людства. Розв'язання даних проблем не підсилює жодній з країн світу зокрема. Необхідні скоординовані зусилля всієї спільності землян, адже під загрозою їх подальша доля. Подібні проблеми дістали назву глобальних (від лат. «globus» - куля, фр. «global» - всеохоплюючий, загальний). Причини виникнення глобальних проблем різноманітні. Їх можна поділити на три групи: 1) причини природного і демографічного характеру; 2) негативні наслідки господарської діяльності людей; 3) побічні наслідки розвитку науки і техніки. Існують певні ознаки, що дають змогу визначити проблему глобальною. А саме: 1) вони мають загальносвітовий характер, тобто стосуються інтересів значної кількості або ж усіх держав світу; 2) не вирішення їх викликає загрозу людству, погіршення умов життя людей та розвитку продуктивних сил; 3) вони потребують невідкладних та рішучих дій на основі колективних і скоординованих зусиль світового співтовариства. Загальний економічний закон зростання потреб та й зростання чисельності самого людства вимагають все більше і більше відновлюваних та невідновлюваних природних ресурсів. Отже, загострюється суперечність між потребами людства та можливостями природи задовольнити їх на даному рівні розвитку продуктивних сил цивілізації. До другої сфери належать проблеми суспільних взаємовідносин між державами різних економічних устроїв, подолання економічної відсталості багатьох країн світу, локальні, регіональні та міжнародні кризи тощо. Останнім часом серед проблем даної сфери на перший план вийшли проблеми, пов'язані з регіональними конфліктами [3, с. 436-437]. Третя сфера - розвиток людини, забезпечення її майбутнього. До цієї сфери належать, 536 передусім, проблеми пристосування сучасної людини до умов природного та соціального середовища. [1, с. 316-318]. Виділяючи специфіку філософського осмислення глобальних проблем сучасності, можна виділити такі найважливіші, характерні лише для цієї форми пізнання особливості: 1. Формуючи світогляд, філософія задає певні ціннісні установки, які значною мірою визначають направленість людської діяльності, а відповідно і її результати. 2. Узагальнюючи дані окремих наук і теорій, які виникають в їх надрах, філософія дає таким чином інтегрований погляд на глобальні проблеми сучасності. 3. Філософія пояснює суспільні явища і процеси в історичному контексті, формуючи таким чином найбільш загальні закони розвитку суспільства і природи. Тому в дослідженнях глобальних проблем націлює на розуміння їх як закономірного явища і органічно пов'язаних з суспільним прогресом. Тому виникнення глобальних проблем розглядається як результат об'єктивного процесу суперечливого розвитку історії. 4. З філософських позицій можна побачити загальну тенденцію розвитку глобальних проблем сучасності, динаміку їх взаємодії і взаємообумовленість, в якій вони знаходяться. 5. Виконуючи культурологічну функцію, філософія дає можливість розвивати культуру людського мислення, а також знайомитися

з культурою окремих народів, в якій формуються певні цінності, що спрямовують людину на певну діяльність. Без цього жодна з проблем, що стоять перед людством, не може бути вирішена [2, с.70-72].

Висновки: людство, як самоорганізована жива маса, значною мірою методом проб і помилок, часом занадто великою ціною і з змінним успіхом, але все таки шукає вихід з кризових ситуацій, бореться за своє існування, прагне до кращого майбутнього. При цьому глобальні проблеми не залишають людству ніякого вибору, як, долаючи розбіжності і суперечності, йти до своєї єдності, зберігаючи самобутність культур, вікових традицій окремих націй і народів.

Список використаних джерел

1. Білодід Ю. Філософія: Український світоглядний акцент: Навчальний посібник/ Юрій Білодід. К.: Кондор, 2006. 355 с.
2. Взаємодія суспільства і природи: филос-методолог, аспекти кологичної проблеми / Отв. ред. Е.Т. Фадеев. М.: Наука, 1986. 349 с.
3. Губерський Л. Філософія: Навч. посібник для студ. і аспірантів вищих навч. закл. / І.Ф. Надольний (ред.).
4. Чигур, Р. Феномен глобалізації: соціально-філософський аналіз / Р. Чигур // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філософія. 2015. Вип. 18. С. 96-102.

АНАЛІЗ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «КОМУНІКАЦІЙНА КУЛЬТУРА СУСПІЛЬСТВА»

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап розвитку цивілізації характеризується тим, що жодна сфера буття людини не може нормально функціонувати і розвиватися без своєчасного і повного забезпечення необхідною інформацією. Зростаючі інформаційні потоки перетворюють процеси передачі й отримання інформації на все більш складні. І тому, в ситуації, яка сформувалась у теперішній час, все більш актуальною є глибока розробка поняття «комунікційна культура суспільства».

Мета дослідження: визначити поняття «комунікційна культура суспільства».

Завдання дослідження: проаналізувати суть комунікційної культури та її розвитку.

Предметом дослідження є особливості комунікційної культури у суспільстві. Проблема дослідження комунікційних функцій у системі соціальних комунікцій назріла вже досить давно, адже поряд зі змінами суспільства змінюються і установчі комунікційні моделі, виникають нові форми і засоби спілкування, формуються нові комунікційні платформи. Повернення до функцій комунікції в цих умовах передбачає формування нової системи уявлень про соціально важливі потреби та запити, про нові умови та виклики, що ставляться соціумом у процесі його розвитку. Проблема, яка потребує наукового вивчення тут полягає не стільки у створенні нових класифікацій та описів, скільки у визначенні того, як разом із динамікою суспільного розвитку змінюється комунікційна система, що це суспільство обслуговує. Важливо відзначити недостатню розробленість проблеми «комунікційної культури» у філософському аспекті, багато в чому це обумовлено багатозначністю термінів «комунікація» та «культура», що і становлять зміст поняття «комунікційної культури». У зв'язку з полісистематичністю поняття «комунікативної культури» виникає, насамперед, необхідність його уточнення як предмета дослідження теорії на історії соціальних комунікцій. Дане поняття співвідносне з одного боку з поняттям «культура», з другого боку з поняттям «комунікація». Культура - це сутнісна характеристика людини пов'язана з суто людською здатністю цілеспрямованого перетворення навколишнього світу. Е. Холл стверджує, що «культура - це комунікація, а комунікація - це культура»[5. с. 338]. У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» за редакцією В.Т. Бусела знаходимо таке «Комунікація - обмін інформацією, спілкування»[1. с. 562]. А.В. Соколов дає таке наукове тлумачення «Комунікація - це опосередкована і доцільна взаємодія двох суб'єктів»[2. с. 18], і наводить далі наукову дефініцію поняття соціальної комунікції: соціальна комунікація є рухом значень у соціальному часі і просторі[2. с. 19]. А.В. Соколов також відзначає, що, оскільки культура загалом являє собою сукупність упредметнених і неупредметнених культурних, тобто штучних соціальних змістів, то суспільна комунікційна система - це частина упредметненої культури, яка забезпечує рух культурних змістів у соціальному просторі і часі. Іншими словами, суспільна комунікційна система в цілому і її елементи - це і є упредметнена комунікційна культура в різні історичні епохи [2, с. 212]. У Філософському енциклопедичному словнику «Комунікація - спілкування, обмін думками, передача того чи іншого змісту від одного творіння до другого через знаки зафіксовані на матеріальних носіях» [3. с. 269]. Спілкування, яке відбувається за допомогою засобів масової комунікції, зокрема Інтернет, має переважно вербальний характер, та виділено тенденцію до усунення з комунікції традиційних вербальних стереотипів; дістала подальшого розвитку інтерпретація ділового спілкування як сфери втілення таких поведінкових стереотипів, які транслюють в комунікативну практику ціннісно-ієрархічну нормативність [4, с.172-176].

Висновок. Отже, комунікційна культура суспільства визначає специфіку взаємодії особистості і соціуму. Саме завдяки комунікційній культурі інформаційний потік постійно приймається від кожного попереднього покоління кожним наступним і стає предметом суб'єктно - об'єктивних інформаційних взаємодій. Тим самим стає інструментом виховання, освіти і навчання, засобом соціалізації.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.)/уклад. І голов. Ред.. В.Т. Бусел.- Ірпінь: ВТФ «Тіерун», 2005. 1728 с.
2. Давидович В.Н. Суццоность культури/В.Н. Давидович, Ю.А.Жданов. Ростов н/Д:Изд-во Рост. Ун-та, 1979. 263 с.
3. Широка С.І. Стереотипи дій та моральні еталони в стратегії соціальної взаємодії/С.І.Широка// Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серіятеорія культури і філософія науки. Х.: Х Н У ім. В.Н. Каразіна, 2005. № 660. С. 172-176.
4. Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія/Т.В.Гончарук, Н.В.Гнасевич, М.І.Гурик, О.М.Рудакевич, Р.Ю .Чигур, М .Л. Шумка; за ред.. професора О.М.Рудакевича. - Тернопіль: ТН ЕУ, 2015. 256 с.
5. Гончарук Т. Філософія сучасного українця у форматі інноваційного суспільства/Т.В.Гончарук//Наукові записки. Сер. Філософія. Острог: Національний університет «Острозька академія», 2011. Вип.9
6. Чигур Р.Ю . Екологічна культура українського суспільства. Роль держави та громадянського суспільства у її формуванні. /Р.Ю.Чигур//Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія/Т.В.Гончарук, Н.В.Гнасевич, М.І.Гурик, О.М.Рудакевич, Р.Ю .Чигур, М .Л. Шумка; за ред.. професора О.М.Рудакевича. Тернопіль: ТН ЕУ, 2015. С.158-190.

БУДДИСТСЬКА ЕКОНОМІКА: ВИБІР МІЖ МАТЕРІАЛЬНО ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЮ ТА ТРАДИЦІЙНО ДУХОВНІСТЮ

Актуальність теми дослідження: У людини завжди є вибір: матеріальна забезпеченість чи традиційна духовність. Проте всі вони дуже важливі і відіграють важливу роль в економічному житті. Часто вживаються такі поняття, як моральний вибір - складові умов, що сприяють реалізації потреб людини. Це дає можливість побачити речі крізь призму людських цінностей і принципів, людських стосунків. Багато років поспіль буддистська економіка пояснювала природу, значення та переваги задоволення та духовності.

Мета дослідження - дослідити вибір між матеріальною безпекою та традиційною духовністю.

Предмет дослідження: матеріальна забезпеченість і сутність традиційного духу.

Об'єкт дослідження: Аналіз суті буддистської економіки.

Завдання дослідження: Проаналізувати як вчення Будди впливає на економічні відносини вірян. Дослідженням цієї теми займалися багато історичних науковців, зокрема такі як: Шумахер, Шінічу, Конфуцій, Лао-Цзи і інші. Також багато цікавої інформації є в інтернеті і у розповідях сучасних науковців. Тему буддистської економіки досліджував Е.Ф. Шумахер у праці «Мале прекрасне: економіка, в якій люди мають значення». У наш час надзвичайно актуальною є проблема формування духовних цінностей. Суспільство зацікавлене, щоб держава забезпечила йому необхідні умови для правильного духовного життя. Адже духовна культура підносить свідомість особистості до саморозвитку. Духовність дарує людині енергію, насагу, здатність усвідомлення себе як індивідуальності. Та жорстокі умови теперішнього світу часто не дають змоги людині розкрити себе повністю. Щодня людям приходится ходити на роботу не для того, щоби принести користь іншим чи внести свою частинку задля розвитку рідної країни, не для спілкування з іншими членами суспільства, а задля збагачення. Ринкові умови ставлять фірми чи підприємства у непросту конкуренцію, яка інколи приводить до неморальних методів дії. [6] Буддизм є найдавнішою релігією в світі і поширений у Центральній Азії, Південній Азії та Південно-Східній Азії (В'єтнам, Індія, Китай, Корея, Монголія, Японія та ін.). У світі налічується понад 400 мільйонів послідовників буддизму. Буддизм базується на багатих філософських традиціях індійської культури. Часто цю релігію називають релігією без Бога, оскільки в ній немає припущень про Бога-творця. Будда не претендував на те, щоб бути пророком чи посланцем Бога, і він взагалі заперечував, що Бог є вищою істотою. В основі буддизму лежить глибоко розроблена філософська система, яка підтверджує ідею порятунку людей. Будда називав себе «Просвітлення» (Будда). Ось чому авторитет «Початка» — «Спасителя» перетворив його проповідь на релігію, а історичну особу — принца Сіддхартху — підніс до бога. Буддизм вчить творити добро і вміло, триматися якомога далі від зла і зла, бути чистим і розвивати розум. Метою цих практик є припинення страждань, досягнення припинення жадібності, ненависті та омани (Ніббана), Таким чином досягаючи просвітлення (Бодхі). Воно має особливий філософський підтекст. навіть серед його дослідників Виникає дискусія: що таке буддизм - релігія чи філософія. Це не безпідставно, як завжди робила індійська філософська думка завжди звернена до релігії, а релігія схильється до філософії. Сучасні вчені-буддисти також встановили економічні та буддистські принципи. Послідовники цієї віри виступають проти мирських бажань і надмірностей. дотримуйтесь цього У доктрині пріоритетом є наближення до просвітлення через медитацію. відрізняється від християнства або Іслам, буддизм досить обмежено ставляться до збагачення. Відповідно до вчення, багатство і скарби створюються через ненаситне бажання. Буддистська економіка дуже відрізняється від сучасного світу, який характеризується матеріалістичними цінностями. буддизм Бачачи, що суть цивілізації полягає в очищенні людського характеру, сформованого в процесі праці. Водночас буддизм не критикує матеріальні блага і вважають за доцільне їх поєднання. [3, С. 643]. Батьківство можна характеризувати як стан Людська невпевненість, нестача чогось, розгубленість. Буддизм не цінує матеріальні речі, але дає більше Важливість духовності, самореалізації та розвитку, як особа чи член громади. З такою позицією життя здобуває інше Люди, які дорожать тим, що мають, і не женуться за багатством, будуть набагато щасливішими. Зрештою, як ми всі знаємо Спосіб позбутися болю - уникати бажання [2, с. 36]. Якщо матеріалістів цікавлять товари, то для буддистів головне — звільнення. Але слід пам'ятати, що буддизм таким не є Повна відмова від матеріального забезпечення. Складність шляху до звільнення полягає не в безпеці, а в любові до безпеки, а не в насолоді чудові речі та одержима ними. Таким чином, можна визначити основні поняття буддистської економіки Проста матеріальна забезпеченість означає працю, яка в буддизмі є особливою формою активної медитації, Це допомагає включити свідомість людини в роботу організму. Крім того, праця є засобом отримання необхідних благ. Представники цієї віри схильні дотримуватись такого правила: «Кожен день працюєш — кожен день прогресуєш. Не працюєш дня — минуло сто днів. марно». Отже, через працю можна вдосконалюватись і наближатися до духу [1, С. 128]. За словами вченого Е. Ф. Шумахера, трохи втомлюватися або нудьгувати на роботі означає порушення закону. Ставте на перше місце речі, а не людей. Розваги так само важливі На основі буддистської економіки за роботою - виробництво виправдовується місцевими умовами та місцевими умовами спосіб існування. Виробництво та експорт в інші регіони та країни можна здійснювати лише в невеликих масштабах. Таким чином, схему буддистської виробничої економіки можна визначити: «місцеве виробництво — місцеве споживання» [5, с. 76]. З буддистської точки зору не можна ставити використання предметів вище творчої діяльності і самої людини. для Економісти вважають, що забезпечення повної зайнятості означає не збільшення виробництва, а забезпечення роботою тих, хто її потребує. Для них економічний

вибір – не зростання ВВП, а зростання національного щастя. Зрештою, ВВП показує нам лише економічне зростання власників великого бізнесу та підприємців, а не стан більшості людей населення в цілому. Основною причиною діяльності людини є потреба. Вони стосуються найрізноманітніших аспектів людського життя. і потреби, які вважаються необхідними для підтримання життя людини, особистості та розвитку її організму, розвитку всього суспільства. Задоволення наших бажань є рушійною силою економічної діяльності Отже, бізнесу або підприємству необхідно правильно визначити потреби споживачів і задовольнити їх, тобто. реалізувати свої комерційні інтереси. Буддизм говорить, що потрібно стримувати свої бажання, тому що вони є Приносити людям біль, робити їх слабкими і непотрібними. Даосизм - це традиційне китайське вчення, яке включає релігію, містику, ворожіння, шаманізм, медитацію та Традиційна філософія і наука. Послідовників даосизму називають даосами. В історії даосизму вчення поділяються на Філософський даосизм (даосизм), пізніше розвинувся в новий даосизм і релігію. Основоположником цього віровчення є Лао-цзи, тому що З іншого боку, Конфуцій зосереджувався на вихованні цінного члена суспільства. Він негативно оцінив свою схильність до пристрасті, і Виступають проти пригнічення людського розвитку [4, с. 148] Можна зробити **висновок**, що в Стародавньому Китаї людська природа і порядок між бажанням і бажанням потреби його реалізації. У пріоритетах віра, духовність, щирість, чесність і поміркованість. Головна мета кожного Людина досягає своєї індивідуальності через працю та самовдосконалення. Що стосується буддизму, то вдалося вдало поєднати духовно-релігійні постулати з економікою. Буддійська економічна думка гуманізує систему жорсткої ринкової конкуренції. Символ віри дає поради щодо правильного способу роботи та здобуття матеріальних благ людини, враховуючи її потреби та її реквізити.

Список використаних джерел

1. Вольний К. Ретроспектива економічної думки: Економічні вчення буддизму// Вісник ТНЕУ. №1. 2010. С.128.
2. Гурик М. І., Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. Економічна думка, 2010. С. 36.
3. Релігії Китаю: Хрестоматія: СПб., 2001. С. 148 Електронні ресурси: С. 148.
4. Філософія: навч. посіб./ Гончарук Т.В., Джугла Н.В., Шумка М.Л., Тернопіль: підручники і посібники, 2016. С. 148.
5. Е.Ф. Шумахер «Мале прекрасне: економіка, в якій люди мають значення». 1973. С. 76.
6. Буддизм. Історія буддизму: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

*Білоус Тарас, студент гр. МЕН-11
Факультет економіки та управління, ЗУНУ*

КИТАЙСЬКА ТРАДИЦІЯ ФІЛОСОФСЬКОГО ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ

Актуальність теми дослідження зумовлена, насамперед об'єктивними потребами підготовці управлінських кадрів. Сьогодні просто зразково виконувати свої службові обов'язки чи копіювати «передовий досвід», або «досвід передових країн» вже недостатньо. Потрібні талановиті люди, які творчо мислять, розуміють характер суспільних процесів, що відбуваються в країні та загалом у світі, зміст глобальних кризових явищ і «тектонічних» зрушень, які зачіпають самі основи існування сучасної цивілізації, і взагалі просто порядні, професійні та патріотично налаштовані кадри, спроможні адекватно сприймати дійсність. і запропонувати нестандартні рішення. Виходячи із сказаного метою дослідження філософський аналіз проблем державного управління у Піднебесній.

Мета дослідження: філософські погляди мислителів на традиції китайського управління.

Завдання дослідження: проаналізувати особливості виникнення та походження соціально-філософської думки Давнього Китаю; здійснити глибокий аналіз впливу давньо китайських філософських засад на соціальне та державне управління.

Об'єкт дослідження: пізнання особливостей китайської традиції філософського осмислення проблем управління.

Предмет дослідження: основні «поняття, закономірності, принципи й методи управління, на основі яких функціонують і розвиваються соціальні системи будь-якого рівня на основі здобутків філософської традиції Давнього Китаю. У кінці III тисячоліття до нашої ери на території центральних рівнин Китаю починала зароджуватись прото держава, яка в той час представляла собою, по суті, племінний союз. Цей період прийнято називати епохою Шан-Інь. Після чергової міжусобиці в Китаї настала епоха династії Чжоу (XI-III ст. до н. е.) - один з найцікавіших періодів в історії країни, в цю епоху виникають конфуціанство, моїзм та легізм - етико-політичні концепції, про управління людиною, суспільством і державою. з давніх-давен китайська соціальна система була чітко поділена на рівні, кожному з яких пропонувалися свої найсуворіші норми поведінки, причому ці приписи часом стосувалися навіть дрібниць. Наприклад, було точно відомо, в якому одязі кому ходити, яку їжу їсти, які обряди здійснювати. Вища аристократія так і називалася - «ті, хто їсть м'ясну їжу», в той час як на столі простолюдинів м'ясо не з'являлося, не тому, що його не вистачало на всіх, - причина полягала в ритуальних приписах. За уявленнями, характерним для стародавнього Китаю, імператор мав величезну духовну силу, або «де», яка дарована йому Небом і яку він міг передавати своїм підданам. Цю допомогу можна також називати священної силою, добротою, благодаттю. Уявлення про неї склалося ще в глибоку давнину, коли світ сприймався як місце

зустрічі людей з духами і тому був просякнутий особливою «енергією». Саме благодать (те) вана стала пізніше одним з ключових моментів вчення Конфуція про державу і ролі в ньому правителя. Неподільна влада вимагала одночасно і особливої моральної чистоти, добродіяння, особистої духовної досконалості, до чого закликав Конфуцій [4]. Надзвичайно цікавою є китайська традиція філософських розвідок у царині управління, з її антропоцентричністю та раціональним характером. Ще одна характерна риса китайської філософії управління – це догматизація конфуціанства. Ідея єдності та гармонії природи й людини, що пронизує всю конфуціанську та даосистську метафізику, знаходить своє відображення і у трактуванні управління: «управляти людьми, за китайськими поняттями, – все одно що управляти водним потоком: не потрібно докладати зусиль для того, щоб змусити воду текти в тому напрямку, куди вона прагне за своєю природою, але горе тому, хто спробує перепинити її шлях» [4, 51]. Вчення Конфуція не містить розділів, спеціально присвячених устрою держави, як немає розділів про людину, або про суспільство. Конфуціанську модель доводиться реконструювати за окремими судженнями. Основні ж погляди Конфуція викладені в книзі «Лунь й» («Бесіди і судження»). Його розуміння державного устрою ще більш цінне тому, що він сам був на державній службі, яка була успішною. Але Конфуцій не бачить держави окремо від суспільства і окремо від людини. Всі його вчення в цій області взаємопов'язанні. Деякі його висловлювання носять алегоричний характер і, тому, не можуть бути сприйняті однозначно. Це може спотворити суть вчення, як воно спотворювалося китайською бюрократією протягом багатьох століть [1]. Згідно з розробленою Конфуцієм схеми устрою управління державою і суспільством базувалося на Лі («правила»), їм він надавав велике значення. Правила, по суті, встановлювали морально-етичні основи життя людини, суспільства і держави в цілому. Доброчесність в трактуванні Конфуція - це великий комплекс етико-правових норм і принципів, до якого входять правила ритуалу (лі), людинолюбства (жень), турботи про людей (мі), шанобливого ставлення до батьків (сяо), відданості правителю («жун»), боргу (і). Вся ця нормативна цілісність, що включає в себе всі основні форми соціально-політичного регулювання того часу, за винятком норм позитивного закону (фа), являє собою єдність моральних і правових явищ. Основна чеснота підданих полягає, згідно з Конфуцієм, у відданості правителю, в слухняності і шанобливості до всіх «старших». Політична етика Конфуція в цілому спрямована на досягнення внутрішнього миру між верхами і низами суспільства і стабілізації правління. Крім чисто моральних чинників він звертає увагу і на необхідність подолання процесів поляризації багатства і бідності серед населення, але поряд з цим вводить поняття «виправлення імен» - кожен повинен бути на своєму місці. «Коли багатства розподіляються рівномірно, - зазначав він, - то не буде бідності; коли в країні панує гармонія, то народ не буде малочисельний; коли панує мир (у відносинах між верхами і низами), то не буде небезпеки повалення (правителя)» [3, с. 679]. Відкидаючи бунти і боротьбу за владу, Конфуцій високо цінував блага громадянського миру. Негативно ставився Конфуцій також і до зовнішніх воєн, до завойовницьких походів китайських царств один проти одного або проти інших народів («варварів»). Не відкидаючи впринципі самі гегемоністичні претензії китайських правителів, Конфуцій радив їм: «людей, що живуть далеко і не підкоряються», необхідно «завоювати за допомогою освіченості : моралі». «Якби вдалося їх завоювати, - додавав він, - серед них запанував би мир». Ці культурні та миротворчі мотиви надалі нерідко використовувалися китайськими правителями в якості морального прикриття своїх завойовницьких акцій і підпорядкування своїй владі інших народів [2, с. 274]. Жан (ввічливість) Конфуцій вважав важливим елементом в державному управлінні. Ввічливість, по суті, означала вірність ритуалам і на політичному рівні служила свого роду політичною культурою. Повага до старших і любов до ближнього в рівній мірі відносилося як до сім'ї, так і до держави в цілому, де правитель ставав главою «сімейства». Ідея полягала в тому, щоб ввести давньо-китайські традиції в рамки державного закону. Але закон той повинен був бути умовним, це пов'язано, перш за все, через відношення Конфуція до фа цзя (легістів), які виступали за насадження закону силою [7, с. 491]. У своєму вченні Конфуцій велике значення покладав на сімейні стосунки. «Якщо, - підкреслював він, - керувати народом за допомогою законів і підтримувати порядок за допомогою покарань, народ буде прагнути ухилитися (від покарань) і не буде відчувати сорому. Якщо ж керувати народом за допомогою чесноти і підтримувати порядок за допомогою ритуалу, народ знатиме сором, і він виправиться» [5, с. 29]. Для того щоб створити правила, які б залишалися життєздатними протягом довгого часу, Конфуцій пропонував використовувати принцип «хе» (гармонія, боротьба протилежностей). «Правила треба створювати через досягнення єдності, через розбіжності» [6, с. 632]. Для Конфуція і його Вчення був дуже важливий особистий приклад у реалізації правил. Цзинь-цзи («абсолютно мудрий») за Конфуцієм носій правил, не повинен знаходитися на віддалі від державного правління, а повинен навпаки бути активним членом суспільства і державним мужем. Саме на образі цзинь-цзи заснована ідея державного правління за допомогою лі. Конфуцій вважає особисту незалежність, такою що виділяє особистість від загальної маси. «Якщо людина не має почуття власної гідності, не бореться за нього, не може його відстояти, якщо людина не поважає самого себе, то у нього немає надій стати цзинь-цзи, або не державна особистість» [8]. Отже, у своїх судженнях про державу він виділяв два соціальні прошарки: керуючі і керовані. Під керуючими він розумів цзинь-цзи як «шляхетного чиновника». Але це не означає, що тільки аристократи могли бути такого роду чиновниками, але він також допускав і приплив «свіжої крові» з інших соціальних груп [9, с. 5]. Співвітчизник Конфуція, філософ Мен-Цзи (371– 289 до н. е.) у своєму вченні про управління підкреслював, що найважливішим чинником будь-якої держави є народ, а не правитель. В уявленні Мен-Цзи управління повинно ґрунтуватися на природі людини, яка за його переконаннями, переважно позитивна, добра. Тому управління має базуватися на принципах справедливості, свободи, турботи уряду про людей похилого віку та малозабезпечених. Він стверджував, що правитель, який не дбає про добробут народу, втрачає благословення небес і владу. Легізм (VII – VI ст. до н. е.). Його ідеї сконцентровані навколо проблеми політичного управління державою. Метою держави є сильна влада, яка спрямована на перемогу над іншими народами задля створення імперії. Представник легізму Шан Янь вважав: причиною неправильних вчинків є поширення в державі «доброти й

людинолюбства». Основа доброго життя є порядок, який утверджується законами й правилами, що диктує і впроваджує правитель. Справжнє добро запроваджується через систему покарань особливо через смертну кару. Жорстоке покарання слід запровадити навіть за незначні провини. Держава має постійно втручатися в життя підданих, вистежувати і карати, тоді народ знатиме правила і закони поведінки. Нормою взаємин у державі мають стати доноси. Це вірний спосіб створити сильну державу, в якій народ шануватиме закони й буде готовий піти на смерть за імператора.

Висновок: На завершення можна сказати що завдяки такій системі соціального поділу з її жорсткими правилами підтримувала стабільність в суспільстві і збалансовані стосунки між владою і народом, і дозволяла Китаю залишатись Китаєм.

Список використаних джерел

1. Бабаян С. Історія дослідження педагогічних ідей Конфуція у XX столітті у Китаї. Київ: Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. Випуск 43, 2012.
2. Бокщанін А. А. Нарис історії державних інститутів китайської імперії / А. А. Бокщанін // Структура управління і влади. М.:Наука: Видав-во схід. лит., 1993. С.273-275.
3. Васильєв Л. С. Стародавній Китай : В 3 т. / Л. С. Васильєв ; Ін-т всходознавства РАН. Т. 3: Період Чжаньго V-III до н.е. М. : Сход. літ, 2006. 679 с.
4. Кіктенко В. О. Нарис з історії українського китаєзнавства. Київ: Вісник Інституту сходознавства ім. А. Кримського НАН України, 2002. С. 11-12.
5. Князєв В. М., Бакаєв Ю. В., Василевська Т. Е. Філософські проблеми державного управління: навч. метод. посіб. / за заг. ред. В. М. Князєва. К.: НАДУ, 2012. С.20-49.
6. Малявін В. В. Китайська цивілізація / В. В. Малявін. М. : Астрель, 2000. 632 с.
7. Мельниченко А. А. Теоретичні засади сучасної філософії управління. Київ: Вісник НТУУ «КПІ», 2015 р. С. 47-59.
8. Нересянца В. С. Історія правових та політичних вчень. М., 1999 р.
9. Нікітін В. В., Александрович О. О. Організація державного контролю в Китаї: традиції та сучасний досвід державного управління. Харків, ХНЕУ ім. С. Кузнеця: Основа, 2015. С. 2-5.

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗМУ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність дослідження: Процес глобалізації, який розгортається в сучасних формах, вкладає в себе досить велику кількість непорозумінь і протиріч, стає предметом гострих дискусій в академічних і ділових колах, на міжнародних форумах, де нерідко стикаються досить різні, часом прямо протилежні думки, оцінки, прогнози. Сьогодні досить важко знайти дискусійну тему, аніж глобалізація. Про неї говорять та сперечаються вчені, політики, бізнесмени, релігійні діячі, журналісти. Предметом жвавих дискусій є майже все – що таке глобалізація, коли вона розпочалась, як вона співвідноситься з іншими процесами суспільного життя, які будуть її наслідки. Мета дослідження: Дослідити та проаналізувати вплив глобалізації на розвиток сучасного суспільства України. Об'єкт дослідження: Українське суспільство та глобалізаційні процеси, які впливають на його розвиток.

Предмет дослідження: Глобалізаційний фактор, його роль та специфіка в формуванні сучасного суспільства.

Завдання дослідження: Характеристика основних проявів глобалізму в політичному, економічному, юридичному, культурному та інформаційному аспектах; дослідження їх на прикладі сучасного українського суспільства. Глобалізація - процес об'єктивний і вона не залежить від волі й бажання окремої людини чи групи осіб. Виходячи з об'єктивності даного процесу, слід визнати, його важко за бажанням когось загальмувати чи прискорити. До цього процесу потрібно пристосуватися, оскільки він, «як вираження соціо-природного процесу, являє собою по суті, нейтральне в ціннісному відношенні явище, на подоби феодалізму або капіталізму, які самі по собі не можуть бути визнані поганими чи хорошими» [1, с. 35]. Термін «глобалізація» ввів американський економіст Т. Левітт у статті, яку він опублікував у 1983 р., для означення феномену злиття ринків окремої продукції. Сьогодні відомо, що основною умовою глобалізації є формування єдиного політичного простору, який, у свою чергу, повинен забезпечити вироблення єдиної політичної мови, яка б слугувала основою взаєморозуміння між світовими культурами. Без цього політичний діалог в жодному разі не зможе виступати реальною політичною практикою ефективного розвитку держав у ХХІ ст. Для більшості людей у світі переваги глобалізації недоступні. Розглядаючи Україну в контексті глобалізації, можна прослідкувати таку тенденцію, що вона є сировинним додатком для багатьох розвинених країн, з якими ми не можемо конкурувати. Обличчя глобалізації досить контрастне – високорозвинені країни користуються всіма її благами, тоді як інші (в тому числі Україна) змушені вступати у жорстоку конкуренцію за те, щоб наблизитися до цих країн. Глобалізація відбувається в світі, де на першому місці в політиці країн стоїть прагнення отримати найвищий прибуток, у світі, де відбувається жорстока конкуренція між країнами, їх групами, з протиставленням між бідними й багатими. Капітал транснаціональних компаній на користь собі, нехтуючи інтересами окремих регіонів і людства загалом, визначає темпи й спрямованість розвитку окремих держав. Він закріплює з вигодою для Заходу характер міжнародного поділу праці, забезпечуючи штучно завищені життєві стандарти країнам свого базування, прирікає решту людства на існування в екстремальних умовах. «Країни, які виявилися неспроможними зайняти місце в експресі світової глобалізації, неминуче опиняться під його колесами. Таким є закон сучасного розвитку – закон глобалізації» [2, с. 12]. Також в Україні сьогодні непоодинокими є так звані глобальні політичні проекти, які привели до того, що через реалізацію економічних інтересів держави інші держави реалізують свої амбіції впливу. В результаті цього економіка перетворюється на абсолютну заручницю політики іншої держави, прикладами цього можуть слугувати втручання Росії та Америки. В Україні сьогодні існує проблема несформованості національної ідентичності, яка перешкоджає державі повною мірою протистояти глобалізаційним викликам з боку інших держав. Для нас характерним є «сліпе» копіювання західних традицій та звичаїв і відсутність спроб комбінування чи поєднання цих цінностей з власними, яких ми набували протягом багатьох століть існування нації. «Ми отримали суспільство, яке, як криве дзеркало відображає західну систему цінностей, не адаптовану до існуючих українських традицій» [3, с. 209]. Диктат Заходу, пропаганда їхнього способу життя і нав'язування його всьому світу заважає вирішенню проблем світового розвитку. У цьому контексті держава має бути «сильною», з відповідним рівнем громадської свідомості та самосвідомості, патріотично відповідальною та громадянсько підзвітною. Після початку війни народ України почав все більше порушувати це питання та почав формувати власну стратегію розвитку, поєднану з західними стандартами. Сподіваємося, що цей довготривалий процес продовжуватиметься й на далі. Це, у свою чергу, дозволить Україні маневрувати між економічними інтересами та політичною доцільністю в реалізації своїх національних потреб саме в умовах глобалізації. На жаль, ситуацію в Україні зараз можна охарактеризувати, як таку, що згодом може перетворитися на державу-банкрута. Якщо ми хочемо, щоб Україна вижила як самостійна держава, ми повинні зробити все, щоб економіка країни була конкурентною — як з точки зору витрат на виробництво, так і з точки зору інвестиційної привабливості. Українським підприємствам необхідно проводити модернізацію, вдосконалювати виробництво, покращувати якість продукції, навіть попри складні обставини. Держава повинна вкладати кошти в розвиток інновацій і технологій. Без цього ми і далі будемо відставати від розвинених економік. Доцільним для українського суспільства було б

формування нового регулятора державної влади, який дозволив би забезпечити захист природного права кожної людини. При розробці концепції такого реформування потрібно врахувати, що з часом силові методи для досягнення економічних і політичних взаємовигід відійшли на задній план, поступившись так званим глобальним торговельним та фінансовим зв'язкам, які протягом ХХ ст. охопили весь світ, надавши можливість світовій спільноті відчувати себе єдиним цілим і «вирішальним локомотивом інтернаціоналізації суспільних відносин», заклавши таким чином «підвалини епохи великих суспільних перетворень» [4, с. 31].

Висновок: Отже, глобалізм є незворотнім процесом розвитку України на міжнародній арені. Оскільки вона являє собою певну культурну систему, яка дає змогу взаємообмінюватися знаннями не лише між поколіннями, але й між народами. Це, у свою чергу стає свідченням того, що глобалізація приводить до своєрідної національної відкритості, основним інструментом якої є вирішення проблем, які уможливають усесторонній зв'язок та всесторонню залежність однієї нації від іншої. Безумовно, в умовах такого середовища змінюється все, у тому числі й система державного управління, зникають традиційні кордони, з'являються абсолютно нові форми міжнародних зв'язків.

Список використаних джерел

1. Копян К. З. Межі глобалізації (культура в контексті глобалізаційних процесів). Матеріали постійно чинного міждисциплінарного семінару Клубу вчених «Глобальний світ». Вип. 5 (17). М., 2002. С. 5-69.
2. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г. Білорус, Д.Г.Лук'яненко та ін.: Керівник авт. колективу і наук. Редактор О. Г. Білорус. К.: КНЕУ, 2001. 733 с.
3. Співвідношення процесів модернізації, вестернізації та глобалізації в сучасному суспільстві /Ю. В. Трач // Культура і мистецтво в сучасному світі. 2013. Випуск 14. С. 101-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kmss_2013_14_16
4. Шепелев М. Глобалистика / М. Шепелев. Днепропетровск, 2001. Ч. I. С. 31.

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО – КУЛЬТУРНОЇ КРИЗИ НА САМОРЕАЛІЗАЦІЮ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.

Актуальність теми дослідження: Епохальні соціокультурні перетворення, які відбувалися в ХХ столітті, аналізувалися й осмислювалися багатьма філософськими течіями та школами, у категоріально-понятійний апарат увійшли терміни «криза», «кризова свідомість» і «кризовий соціум». До теми кризи культури зверталися представники західноєвропейської філософії, зокрема К. Ясперс вказував на існуючу кризу людського буття, на необхідність подолання пересічності як пануючої ознаки особистості шляхом усвідомлення небезпеки та втрати справжнього буття. На початку нинішнього століття можна констатувати, що людство так і не усунуло основні причини їх виникнення, до цього часу залишається ймовірність такого кризового існування ще не одне десятиліття. Саме ж суспільство, котре переживає патологічну соціокультурну кризу, характеризується як кризовий соціум, а його основною ознакою є унікальне сполучення параметрів соціального та культурного розвитку, які зачіпають культурну, власне соціальну, політичну, економічну та виробничі сфери.

Мета дослідження: дослідження соціально-культурної детермінації структурного процесу самореалізації особистості в кризовому соціумі. При розгляді поставлених проблем базовими поняттями є «самореалізація особистості», «свобода», «криза», «криза ідентичності».

Об'єкт дослідження: самореалізація особистості.

Предмет дослідження: Людина.

Завдання дослідження: дізнатися особливості самореалізації особистості в кризових умовах, котрі є характерними для сучасного українського суспільства. Тотальне домінування масової культури, девальвація культурних цінностей, криза в багатьох сферах суспільного життя спричинили явище кризовості людського буття, коли невизначеність та нестабільність стають суттєвими детермінантами самореалізації особистості. Останні два десятиліття розвитку українського суспільства характеризуються перманентними кризами в багатьох сферах суспільного життя, що стало предметом вивчення філософських наук, а особливо актуальною стала проблема виявлення різних аспектів буття індивіда в кризовому суспільстві. Це знайшло відображення в наукових дослідженнях життєвих криз особистості Л.В. Сохань, О.А. Донченко, особистості як суб'єкту соціальних змін, суспільних криз та життєвих стратегій особистості, адаптації особистості до суспільної нестабільності О.Г. Злобіної та В.О. Тихоновича, світоглядних орієнтацій особистості в умовах трансформації суспільства Л.В. Кривеги, проблеми душевної гармонії особистості в умовах духовної кризи суспільства О.Г. Курбатова та інших. В умовах соціальних відносин нового типу, ускладнених соціально-економічною кризою та процесом утвердження комерціалізації усіх сфер життя, в яких знаходяться сучасний українець, відбувається трансформація мотиваційних компонентів самореалізації особистості. Вона характеризується деформацією в структурі мотивації, руйнуванням високих, значущих для людини цінностей, виникненням додаткових аспектів ціннісної кризи, необхідністю зміни провідних мотивів, а стосовно індивідуальних життєвих стереотипів глибшого (несвідомого) психологічного рівня, то вони поглиблюють соціальну дезадаптацію психологічно ригідних людей, неспроможних швидко адаптуватися до мінливих соціальних умов [1,с.72]. Це викликано насамперед тим, що в період соціальних трансформацій найбільш гостро проявляється кризове сприйняття індивідом оточуючої дійсності, яке утверджує домінування випадкових, нестійких або тимчасових факторів на формування та розвиток особистості. Найбільшого впливу зазнали такі структурні елементи як самоідентифікація та самовизначення. Культурна криза детермінує ідентичність, яка через власну приналежність до смислотворчої сфери є продуктом культури. Вплив соціально-культурної кризи на самореалізацію особистості власне, сама криза ідентичності є однією з найактуальніших проблем, які досліджують сучасні філософські науки, адже, як зазначав В. Хьосле, для того, щоб зрозуміти сучасний світ, навряд чи кожен досягне своєї мети, не зрозумівши логіки кризи ідентичності [2,с.112]. Вона сьогодні набирає все більш різних форм і проявів, зокрема «відчуження людини від суспільства, людей і самої себе, різні форми апатії, широко розповсюджені феномени деперсоналізації людини і дереалізації соціокультурних умов життя людини, психопатологічні форми свідомості і поведінки...» [3,с. 110]. За умов кризи ідентичності на перший план в особистості виходять групові інтереси, які заміщають індивідуальні, ігнорування яких призводить до втрати нею власної автономності при здійсненні важливих рішень стосовно вибору сфер та способів реалізації власних сутнісних сил. Її специфіка полягає у впливі на формування ціннісних орієнтацій особистості та потреби в самореалізації, а також і в обумовленні самопізнання, самовизначення та самоідентифікацію через такі найпоширеніші канали як засоби масової інформації та комунікації.

Висновок. У сучасному українському суспільстві, в якому тривають трансформаційні процеси, основними ознаками яких є кризовість, невизначеність та нестабільність, процес самореалізації особистості зазнає детермінантного впливу постійних соціальних, політичних, духовних, інформаційних криз та революцій. За такої ситуації культура не здатна пропонувати індивідам адекватних до цих перетворень моделей

самореалізації. Новітні інформаційні технології намагаються помістити індивіда у віртуальні світи, у яких втрачається реальність часу та сенс життя, а, отже, й індивідуальна свобода як обов'язкова умова й форма самореалізації особистості. Така ситуація пояснюється утвердженням та тотальним домінуванням масової культури, котра формує базовий тип особистості – споживача, який свою самодіяльність здійснює виключно на основі рекламних установок. Девальвація культурних цінностей призвела до ускладнення пошуку індивідом власної ідентичності, а неможливість відповідати соціальним вимогам поглибило кризу ідентичності, в якій перевага надається груповим інтересам, нівелюється індивідуальна автономність. Основною вимогою, яка ставиться сьогодні до духовної культури, є створення суспільного ідеалу індивіда, що містив би передусім такий комплекс цілей, як активність, свобода та автономність у процесі самореалізації. Криза ж у професійній сфері позначилася відходом на другий план трудової діяльності як способу самореалізації особистості, поступаючись іншій функції – матеріального збагачення.

Список використаних джерел

1. Самореалізація особистості https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16789/1/SB_21-03-2019.pdf
2. Особистість в умовах кризових викликів сучасності https://lib.iitta.gov.ua/704987/1/Mater_metodol_sem.pdf
3. Феномен свободи у культурній самореалізації особистості <https://www.academia.edu/en/>

ЕКОНОМІЧНИЙ ТИП ЛЮДИНИ ЗА С.М.БУЛГАКОВИМ

Актуальність теми дослідження. Людина залишається основним чинником виробництва і є представником суспільних і виробничих відносин. Саме тому дослідження важливості людини в системі економічних відносин є актуальним в умовах сучасного розвитку економіки. Слід також зазначити, що кількість досліджень на дану тему є відносно малою, адже цей напрям ще шукає свої світогляд і методологію.

Мета дослідження полягає у розкритті економічного типу людини на основі вчень Сергія Миколайовича Булгакова.

Об'єкт дослідження: людина в економіці.

Предмет дослідження: основні теорії господарства С.М.Булгакова.

Завдання дослідження: Проаналізувати економічний тип людини, визначений С. М. Булгаковим та розглянути філософію натурального господарства, визначити релігійну точку зору видатного філософа про економічну та господарюючу людину. А також дослідити центральні моменти економічних поглядів С. М. Булгакова. Якщо вникнути у визначення понять «економіка та «філософія», може здатися, що це категорично різні науки, які зовсім не мають спільних векторів напрямку. Варто звернути увагу, що зробивши детальний аналіз економіки, її важко зрозуміти, виходячи з неї самої. Саме різні філософські аспекти створюють світоглядний чи методологічний контексти, які, в свою чергу, аналізують економічну діяльність людини. «Людина не спроможна творити «з нічого», не спираючись на вже створений Богом ресурс» [5 с.16]. Зовсім не випадково видатний російський економіст, релігійний філософ С. Булгаков ще на початку минулого сторіччя піддав гострій критиці вузько-економічний погляд щодо процесу людського господарювання, цілком природно виходячи із світоглядних позицій православної традиції, як і певна частина представників російської релігійної філософії, на яку серйозний вплив справили оригінальні ідеї слов'янофілів. «Людина в господарстві перемагає та підкорює природу, але разом із тим зазнає поразки від цієї перемоги та все більше відчуває себе невільником господарства. Виростають крила, але й стають важчими кайдани. І ця суперечність, що роз'їдає душу людини, заставляє її зосереджено замислитись над питанням природи господарства» [1 с.46-47]. У «Філософії господарства» С. Булгаков дає пояснення економічної діяльності, яка є пов'язаною з релігією, що виступає як світогляд, а не фактор, що впливає на економічне життя. Для філософа господарство є творчою діяльністю розумних істот, в першу чергу, феноменом духовного життя. Філософський інтерес до господарства - не простий дослідницький інтерес до маловивченої сфери реальності; такий інтерес з'являється як відповідь на драму взагалі людського пізнання, на кризу наукового пізнання, на нерозв'язність глобальних економічних проблем в межах економічної науки. Філософія господарства є спробою відповісти на такі питання, на які наука в цілому, й економіка зокрема, відповісти не можуть. І серед цих питань - цілі й наслідки господарської діяльності. Саме тому, господарство - важливий, ємкісний за змістом, феномен [2, с. 6]. Головним об'єктом Булгаківської критики стає Сміттанський тип «економічної людини», яка «не їсть, не спить, а все підраховує інтереси, прагнучи до найбільшої вигоди при найменших витратах: це розрахункова лінійка, що з математичною точністю реагує на зовнішній механізм розподілу та виробництва, який діє за власними залізними законами» [3, с.11]. В. Сперанський писав: «Професору Сергію Миколайовичу Булгакову належить, поза сумнівом, єдине в своєму роді місце серед російських вчених-економістів. Далеко не замикаючись у формальні рамки своєї основної спеціальності і не грішачи в той 373 же час поверхневим дилетантизмом, він прагне до створення цілісного релігійно-економічного світогляду. Він хоче відкрити людуству не тільки нову землю матеріального благоденства, а й нове небо радісного релігійного соціо-споглядання» [4, с. 2]. Діяльність людини в економіці є соціально-економічною необхідністю, адже людина, як істинний член суспільства, постійно протистоїть природі. Інші люди, тобто члени суспільства, не завжди є близькими до природи за сугубо своїм бажанням, а є лише підпорядковані природі. Проте, існує фактор, що їх поєднує, а саме: людина та природа є компаньйонами в праці, але, в цей ж момент, і конкурентами в процесі розподілу суспільних благ, які були наслідком їхньої спільної праці. С.Булгаков описує у своїй роботі, що така суперницька боротьба заставляє сконцентрувати більше уваги на те, щоб дослідити багатство у вигляді особистого досягнення, але водночас вона не захоплює у своє поле теоретичного кругозору проникнення в саму сутність трудового процесу.

Висновок. Булгаков був одним із перших філософів, який звернув увагу на те, що господарська діяльність людини пов'язана з негосподарськими процесами за сутністю своєї природи. Цей факт дозволив йому обґрунтувати соціально-економічні та світоглядні аспекти господарського розвитку, а саме - необхідність моральних точок опору в господарських процесах. Отже, встановлений тісний зв'язок духовної (моральної) і матеріальної сторін людини, чого потребує економіка як наука про господарство, а також доведений факт впливу духовних та моральних аспектів на господарську поведінку економічної людини.

Список використаних джерел

1. Господарство як онтологічне підґрунтя економіки у творчості С. Булгакова [Текст]/ Ю Сапачук// Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка.
2. Фесенко Г.Г. Філософія господарювання: Конспект лекцій(для студентів денної та заочної форм навчання)/ Г.Г. Фесенко; Хакр. нац. унт-міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова.- Х.:ХНУМГ,

3. Булгаков С.Н. Народное хозяйство и религиозная личность// Булгаков С.Н. Два града. Исследования о природе общественных идеалов. С.-ПБ.: Изд-во РХГУ, 1997.-589 с.».
4. Еволюція наукового світогляду С.М. Булгакова //Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет.
5. Перспективи розвитку економічної теорії: конфлікт християнської та гуманістичної парадигми у світі ідей «Філософії господарювання» С.М. Булгакова [Текст]/544 І.Назаров// Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.Економіка.

СУЧАСНИЙ СВІТ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

Актуальність теми дослідження. Світ цінностей складається із ціннісних

елементів. Являючи собою явище соціальне, ціннісний світ не може сприйматися однозначно істинним або хибним. Істина доволі вузьке поняття, аби характеризувати цінність. Знаходячись в певних соціальних умовах, суб'єкт позбавлений ціннісного вибору, а так і відповідальності за оцінку. Характеристики і критерії цінності завжди відносні. Також в рамках ціннісної проблематики доцільно визначити таке поняття, як «ціннісна система», яке визначається як «модель цінностей суспільства або групи, в якій індивідуальні цінності взаємопов'язані таким чином, щоб кожна із них підсилювала іншу і тим самим формувалася б узгоджене ціле [1]. Цінності – це складний соціально-психологічний феномен, що характеризує спрямованість і зміст активності особи, визначає загальний підхід людини до світу, до себе, надаючи сенс і напрям особистим позиціям, поведінці, вчинкам. Оскільки набір цінностей, які засвоює індивід у процесі соціалізації йому «транслують» саме суспільство, дослідження системи цінностей сучасного світу виявляється особливо актуальною проблемою. На сучасному етапі головну роль у житті молоді посідають проблеми мікрорівня, тобто в молодих громадян формується якісно нове сприйняття навколишнього світу крізь призму насамперед особистих інтересів. Їх турбує власне здоров'я, кар'єра, матеріальні блага, освіта, сім'я. Звичайно, це деякою мірою правильно, тому що в капіталістичних країнах світу, з яких незалежна Україна з недавніх часів бере приклад, існує «екзистенціальний» підхід до життя [3, с. 12-14].

Мета дослідження: Висвітлити основні класифікації цінностей особистостей сучасного світу, проаналізувати основні ціннісні пріоритети сучасної молоді, що змінюються під впливом внутрішніх змін в Україні та зовнішніх факторів.

Об'єктом дослідження є загальнолюдські цінності та їх вплив на тенденції сучасних вселюдських пріоритетів. **Завдання дослідження:** аналіз встановлення загальнолюдських цінностей; визначення вагомості загальнолюдських цінностей у суспільному житті; з'ясувати, як і під впливом яких чинників змінюються загальнолюдські цінності.

Предметом дослідження є проблема формування сучасних загальнолюдських цінностей, їх природа та подальший розвиток, який зумовлений подіями та настроями у всьому світі та суспільстві. Цінності в житті суспільства є чимось більш високим, ніж проста цікавість. Саме вони відрізняють нас від тварин і саме за їхньою допомогою ми задовольняємо власні потреби. Культура базується на цінностях, а, в свою чергу, вона виступає предметним полем для цінностей. Ці категорії невіддільні одна від одної [7, с. 76]. Суспільні цінності формуються з часом, відбираючи найактуальнішу модель поведінки та довід окремих суб'єктів. Спочатку вони з'являються як сукупність звичок, певні традиції норм поведінки, що передаються з покоління в покоління, і є ознаками людського, відмінного від тваринного інстинктивного способу життя. З часом ці прийоми побуту закріплюються, схематизуються в таких нормативних утвореннях, як обряди, звичаї, ритуали. У них кодується еталони суспільно схваленої поведінки [3, с. 74]. Ціннісна свідомість творить власний світ, світ емоційних переживань, ціннісних образів. У ціннісній формі людина не об'єктивує, а суб'єктивує зовнішню дійсність, привласнюючи її, наділяючи людськими смислами, стверджуючи тотожність з собою. Тому цінністю є лише те, що усвідомлюється як цінність [4, с. 248]. Світ цінностей – це світ саме практичної діяльності. Емоційне ставлення до певних явищ та подій, їхнє оцінювання відбувається у практичному житті. Ціннісна свідомість цікавиться конкретно важливістю предмета для людей, а не його матеріальною стороною. «Прекрасне і потворне, піднесене і нище, трагічне і комічне, добро і зло не існують в об'єктивному світі самі по собі. Вони відчуваються нами як оцінки». Ціннісні орієнтації можуть формуватись у будь-якій сфері життєдіяльності. Філософія розглядає орієнтації, що виражають сутність людини універсальним чином. Антропологі вважають, що найглибшою основою загальнолюдських цінностей є такі спільні для всього людського роду біологічні фактори, як наявність двох статей, потреба в їжі, теплі, сексі, вікові відмінності, потреба в тривалій соціалізації дітей [1, с. 127]. Цінність життя є сукупність елементів особистісних орієнтацій. Чому життя людини – вища цінність? По-перше, тому, що поза життям людини немає і не може бути цінностей. Це єдиний критерій і умова для існування будь-якої іншої цінності. Для індивіда життя виступає як вища цінність, вище благо безвідносно до чого б то не було. Цінність життя фундамент і вершина для всіх інших цінностей [2, с. 20]. По-друге, залежно від розуміння цінності життя будуть формуватися відносини суспільства до людини. Якщо у відносинах між людьми цінність життя розглядається в індивідуальному аспекті, тобто тут значимість життя визначається не для самого індивідуума, а для суспільства. Питання про те, чи є сама людина цінністю, розглядається з двох сторін: У чому ж для людини полягає цінність іншої людини і людини взагалі? У чому цінність власного життя людини? Інтерес індивіда до інших людей має для людини зміст, залежний не тільки від того, який він сам. Визначення цінності життя соціально перебуває в прямій залежності від історичних умов. Що таке раб для рабовласника? Що таке кріпак для феодала? Що таке пролетар для буржуа? У процесі розвитку цивілізації крок за кроком створюються передумови того ставлення між людьми, що в абстрактній формі виражено категорично імперативом І. Канта: «...Поводься так, щоб ти завжди ставився до людства й у своєму обліку, і в особі всякого іншого, так само, як до мети, і ніколи не належало б до нього, як до засобу». Інтереси і цінності спільно

взаємодіють. Але абсолютна цінність самої людини тільки в потенції. Перетворення абсолютного характеру цінності людини з потенції на реальність означає становлення вільного розвитку індивідів суспільно значимим явищем, формування самої людини, особистості [6, с. 198]. Пропонується виділяти три рівні цінностей здоров'я: біологічний – початкове здоров'я; соціальний – здоров'я як міра соціальної активності; особистий, психологічний – здоров'я не як відсутність хвороби, а як заперечення її в змісті подолання. Безтурботне ставлення людини до свого здоров'я завдає соціально-економічну і морально-психологічну шкоду сім'ї, виробничому колективу та суспільству [2, с. 19]. Воля як цінність. Філософське розуміння волі виражається у визначенні. Воля – це здатність людини діяти відповідно до своїх інтересів і мети, ґрунтуючись на пізнанні об'єктивної необхідності. Воля стає цінністю, коли людина її усвідомлює. Там, де немає усвідомлення цінності волі, усвідомлення себе як рівного з іншими людьми, там немає ні справжнього самолюбства, ні людської гідності [5, с. 190]. Розуміння своєї несвободи й усвідомлення цінності волі утверджується і зміцнюється в боротьбі, найповніше виявляється в періоди революційного піднесення, бурхливих політичних подій. Події сучасності наочно підтверджують тезу: громадянська самосвідомість немислима без свідомості і відчуття цінності волі. Порівняно із звичайними цінностями вищі цінності мають скоріше орієнтаційний, ніж регулятивний характер, в них більше споглядальності. Вищі цінності – це місткі, емоційно-образні узагальнення провідних соціокультурних орієнтацій, що визначають усі сфери життя людини [5, с. 23].

Висновки. Цінності, їхній характер, особливості, як і система цінностей у суспільстві в цілому, є своєрідними орієнтирами у формуванні світогляду, духовного світу людини, а прагнення до володіння ними – важлива умова придбання людиною необхідного життєвого досвіду і його соціалізації. Отже, зараз українська локальна цивілізація перебуває в перехідному періоді, у зв'язку з цим ми маємо вчити молоде покоління виживати в досить жорстких умовах, і, разом з тим, виховувати своєрідний дух, культуру, мораль і в процесі трансформацій пристосовуватись до нового часу.

Список використаних джерел

1. Целякова О. М. Духовність і ціннісні орієнтації студентської молоді України в трансформаційному суспільстві [Електронний ресурс] / О. М. Целякова / Гуманітарний вісник ЗДІА. 2009. Вип. 38. – Режим доступу: http://zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_38_22.pdf.
2. Коберник Л. О. Роль та місце ціннісних орієнтацій у формуванні особистості. Наука і освіта / Л. О. Коберник / Науково-практичний журнал південного наукового центру АПН України. – 2008. № 4-5. С. 28–33.
3. Савченко, Л. Вивчення ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді / Л. Савченко. С. 30- 33.
4. Головатий М. Ф., Цибульник В. С. Проблеми молодіжної політики / М. Ф. Головатий, В. С. Цибульник / Філософська і соціологічна думка. 1992. № 3.
5. Бутківська Т. В. Проблема цінностей у соціалізації особистості / Т. В. Бутківська / Цінності освіти і виховання: наук.-метод. зб. / [за заг. ред. О. В. Сухомлинської]; АПН України. К., 1997. С. 27–31.
6. Савченко Л. Вивчення ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді / Л. Савченко / Рідна школа. 2005. № 8. С. 39–41.
7. Караульна Н. Духовність: сфера сутності чи існування людини? // Вісник НАН України, №11 2002. 18-22 с. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз
8. В. Андрущенко, Л. Губерський, М. Михальченко. К.: Знання України, 2002. 578 с.
9. Артемонова Т. Основні духовні пріоритети студентської молоді: напрями трансформації // Вища освіта України, №1 2008. С.72-75. Шумка М. Л. Українська національна символіка як репрезентант національної ідентичності / М. Л. Шумка // Актуальні проблеми філософії та соціології. 11. Науково-практичний журнал. Випуск 9. Одеса. 2016. С. 180-198.

СУЧАСНИЙ СВІТ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

Актуальність теми дослідження. Цінності – це поняття, які вказують на людську, соціальну і культурну вагу певних явищ, речей, та предметів діяльності. Являючи собою явище соціальне, ціннісний світ не може сприйматися однозначно істинним або хибним. Істина доволі вузьке поняття, аби характеризувати цінність. Знаходячись в певних соціальних умовах, суб'єкт позбавлений ціннісного вибору, а так і відповідальності за оцінку.

Мета дослідження: є розуміння становища, в якому перебуває сучасний соціум у розрізі загальнолюдських цінностей. Усвідомити природу факторів, які впливають на формування сучасних цінностей, висвітлити найважливіші ціннісні проблеми, які є актуальними на даний час.

Завдання дослідження: проаналізувати суть і роль сучасного світу через призму загальнолюдських цінностей.

Об'єкт дослідження: дослідження є загальнолюдські цінності та їх вплив на тенденції сучасних вселюдських пріоритетів.

Предмет дослідження: є проблема формування сучасних загальнолюдських цінностей, їх природа та подальший розвиток, який зумовлений подіями та настроями у всьому світі та суспільстві. Цінності в житті суспільства є чимось більш високим, ніж проста цікавість. Саме вони відрізняють нас від тварин і саме за їхньою допомогою ми задовольняємо власні потреби. Культура базується на цінностях, а, в свою чергу, вона виступає предметним полем для цінностей. Ці категорії невіддільні одна від одної [2, с. 76]. За останні десятиріччя у світі проблема цінностей особистості набула особливої актуальності. Ці поняття є об'єктом дослідження багатьох наук, зокрема філософії, психології, соціології, що говорить про їхню складність та багатоплановість. Цінність – цінністю вважається будь-яке матеріальне або ідеальне явище, яке має значення для людини, заради якого вона діє, витрачає сили, заради якого вона живе. На думку науковця П. Менцера, цінність – це те, що почуття людини диктує визнати важливішим над усім, і до чого можна прагнути, ставитися з повагою та визнанням [1, с. 28-33]. На думку М. Головатого, цінності – це певні ідеї, погляди за допомогою яких люди задовольняють свої потреби та інтереси. Цінністю можна вважати все те, що може цінувати особистість, що є для неї значущим і важливим. Власне, йдеться про ту роль, яку предмет чи явище можуть відігравати в життєдіяльності людей із точки зору їхніх потреб, інтересів, цілей. Суспільні проблеми та спосіб життя людини зумовлюють існування суспільних потреб. Ці потреби охоплювали основні сфери побуту вже первісної людини – працю, ритуальні танці, навчання, поховальні обряди, звичай подарунків, гостинності, релігійні і магічні дії. Саме це і становило основу перших ціннісних комплексів. З розвитком суспільства і його структуруванням, поглибленням духовності людини, ускладнювалося ціннісне світосприйняття, охоплюючи все нові потреби. Завдяки цінностям людина могла будувати бажаний світ можливої реальності, підносячись над буденністю. Ціннісні виміри давали змогу усвідомити дві площини реальності – ідеальну і реальну. У сучасних наукових дослідженнях єдиної класифікації цінностей не існує [2, с. 76-85]. Одні характеризують цінність як об'єктивну суть речей, інші – як власне цінність, грошову вартість предмета, треті – ототожнюють із поняттям блага, корисності для особистості, четверті – пов'язують із суб'єктивною значущістю цього предмета для життєдіяльності людини, п'яті – з його властивостями задовольняти потреби, інтереси, бажання. Тому виходячи з цього дослідники класифікують цінності по-різному: за об'єктом засвоєння – матеріальні, морально-духовні; за метою засвоєння – егоїстичні, альтруїстичні; за рівнем узагальненості – конкретні, абстрактні; за способом вияву – ситуативні, стійкі; за роллю в діяльності людини – термінальні, інструментальні; за змістом діяльності – пізнавальні, предметно-перетворювальні (творчі, естетичні, наукові, релігійні та ін.); за приналежністю – особистісні (індивідуальні), групові колективні, суспільні, загальнонародні (національні), загальнолюдські. Найбільш поширеною класифікацією цінностей на філософському рівні вважається розподіл на релігійні, етичні, естетичні, логічні й економічні. У соціологічному аспекті цінності розглядаються як нормативи або регулятори діяльності. Тут їх доцільно розділяти на цінності норми, цінності - ідеали, цінності-цілі, цінності-засоби. У психологічному аспекті існують класифікаційні моделі, у яких цінності структуруються за предметом або змістом об'єктів, на які вони спрямовані (соціально-політичні, моральні, економічні і інші); за суб'єктом ставлення (суспільні, цінності соціальних груп, колективні, індивідуальні) [1, с. 28-33]. Українське суспільство є суспільством трансформаційним, яке орієнтовано на нові пріоритети, центром, яких виступають демократичні цінності. На жаль, частина молоді орієнтована на західні цінності, «духовність» яких має досить умовний характер, все це негативно позначається на свідомості молоді. Від того, наскільки молоде покоління – національно свідоме, патріотичне, готове взяти на себе відповідальність за розвиток і збереження духовності та культурних здобутків української держави, активно і конструктивно приєднатися до суспільних процесів, наскільки ініціативно воно бере участь у процесі соціально-економічних і політичних перетворень, значною мірою залежить доля країни, її національні інтереси. У житті індивіда вищі цінності визначають сенс його існування, з якого випливає вся мотивація даного суб'єкта. Завдяки цим цінностям людина долучається до вищої інстанції, що наповнює сенс її існування, надає йому конкретики.

Потреба в сенсі – це потреба в інтегральному розумінні світу, універсальному пояснювальному принципі. Без такого внутрішнього ідейного смислу людина не відчуває своєї цілісності, не може керувати творенням самої себе. Людина без сенсу, без вищої цілі є засобом для цілей Інших людей. Утвердження вищих цілей і цінностей власного життя становить сенс Індивідуального існування. Потреба в сенсі фіксує потребу людини з'ясувати свою значущість у стосунках. Причетність до вищих цінностей, служіння їм, дає змогу людині відчути цінність свого індивідуального буття. Як ми бачимо, сьогодні переважають особистісні пріоритети – сім'я, друзі, житлові умови, робота, власне здоров'я. Це важлива тенденція, що характеризує зміни цінностей молоді – відверта перевага індивідуалізму, акцент на особистісно-сімейних інтересах. Якщо раніше такі цінності, як «повага оточуючих», «гарні стосунки в колективі», «повага інших» посідали 2-3 місце в ієрархії цінностей, то зараз зовсім інша ситуація. Сучасна молодь перебуває в екстремальних умовах: зміни в соціально-економічному складі супроводжуються світовими кризами – кризами ціннісної свідомості, кризою духовності, економічною кризою. Молоді доводиться самій вирішувати, що цінніше – збагачення себе духовним чи набуття високої кваліфікації, що забезпечує можливість адаптуватись до нових умов; заперечення колишніх моральних норм чи гнучкість, пристосування до нової дійсності; повна свобода міжособистісних, між статевих взаємовідносин чи сім'я як запорука успішного існування [3, с. 220].

Висновок: Отже, необхідно пам'ятати, що система цінностей не є пасивним наслідком впливу соціокультурного середовища, економічних і політичних чинників. Вона, крім того, ще є й однією із форм самоусвідомлення, самовираження внутрішніх інтелектуальних, моральних, естетичних та інших сил і уявлень особистості, які перебувають у тісному взаємозв'язку із її потребами, інтересами, мотивами поведінки, зумовлюючи їх і одночасно перебуваючи залежно від них, від характеру й об'ємності інформації про культурні цінності, їх сутність, функції і властивості. Культура і моральна культура соціально передається із покоління в покоління, через усі можливі впливи та напрямлене виховання, що надходить з соціуму.

Список використаних джерел

1. Коберник Л. О. Роль та місце ціннісних орієнтацій у формуванні особистості. Наука і освіта / Л. О. Коберник // Науково-практичний журнал південного наукового центру АПН України. 2018. № 4-5. С. 28 -33.
2. Малахов В.А. Цінність як категорія культури // Філософська думка. 2018. № 5. С.76- 85.
3. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз / В. Андрущенко, Л. Губерський, М. Михальченко. К.: Знання України, 2017. 578 с.

ЛЮДИНА В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Актуальність теми дослідження: діяльність людини в суспільстві зумовлене певними філософськими роздумами. Особливо це виражено в таких сферах як буття, як управління соціальними процесами, підприємницької діяльності бізнесових структур.

Метою дослідження є аналіз українських ринкових відносин та світової історії філософії ринку та розвитку малого, середнього та великого бізнесу.

Об'єктом дослідження є ринкові відносини сфера інтересів та людських потреб і результатів від їх відносин.

Предметом дослідження є вивчення соціально-економічних розміщень продуктивних сил України та розвитку її галузей.

Завданням дослідження є вивчення впливу людини на філософії ринку. Встановлено, що будь-яка реальна ринкова економіка незалежно від окремої країни вимагає наявності і чіткого функціонування економічного механізму, який гарантує їй надійність, ефективність та відносну стабільність. Характерним для економіки України постсоюзного часу було те, що вона отримала у спадок від Радянського Союзу частину його народногосподарського комплексу, яка відображала спеціалізацію на важкій промисловості, видобувних галузях та військово-промислового комплексу, а також мала незавершений цикл виробництва. Так, у військово-промислового комплексу, котрий завантажував 40 відсотків виробничих потужностей, замкнутий цикл виробництва становив узагалі 3 відсотки. [1 , с. 13]. Важливу роль в економічному розвитку Західної Європи відіграли географічні відкриття кінця XV – початку XVI ст. Відкриття Америки і португальського шляху до Індії надали певних переваг у веденні торгівлі тим країнам, що лежали на узбережжі Атлантики. Першість у європейській торгівлі XVI ст. належала Португалії та Іспанії. Вони ж започаткували колоніальні володіння європейських країн, які згодом справили надзвичайно великий вплив на європейську політику та економіку. Лише наприкінці століття іспанців і португальців почали тіснити Англія, Нідерланди, Франція. В епоху глобалізації, у час, коли світ перманентно перебуває в стані «рідкої (плинної) модерності» (термінологією британського соціолога З. Баумана), пов'язаної з невизначеністю та непередбачуваністю розвитку глобальної системи, що, у свою чергу, закономірно впливає з глобалізаційних процесів, стрімкого розвитку інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ), масової міграції, актуальності набуває проблема подальшого функціонування традиційної національної держави, її економічних та політичних векторів розвитку. Окреслену ситуацію яскраво ілюструє Європа XXI століття, 28 країн якої репрезентовані на міжнародній арені єдиним глобальним актором – Європейським Союзом (ЄС). В умовах тісної співпраці європейські держави-члени ЄС виробляють спільну політику в різних сферах, у тому числі економічній. Оскільки метою будь-якої держави є зростання добробуту своїх громадян, важливим стає питання вибору конкретних стратегій внутрішньо-та зовнішньоекономічного розвитку [2 , с. 20]. Негативний вплив на формування ринкових відносин в Україні мали такі деструктивні процеси як економічна нестабільність, велика інфляція, гіперінфляція – понад 10 тисяч відсотків (нинішня інфляція на рівні 8 відсотків), високий рівень безробіття, криза державних фінансів, висока дефіцитність державного бюджету, виток вітчизняних капіталів за кордон, натуралізація обміну (бартерні операції), знецінення національних грошей (українського карбованця), дефіцит платіжного балансу та ін. Всі ці обставини вимагали застосування державою широкого комплексу спеціальних заходів, які забезпечили б нормальні умови для формування національного ринку, ринкових відносин. Особливістю економіки України є те, що перед початком ринкових трансформацій вона була адміністративно-командною, характерною рисою якої був тотальний монополізм. Багато підприємств виробляли 60— 100 % певного виду продукції. Така монополія не є ринковою. Економіка країни була великомасштабною, з незавершеним циклом виробництва. Це зумовило нестачу товарів народного споживання, з одного боку, і технічну та технологічну відсталість — з другого. Промисловий переворот поклав початок епосі індустріалізації. Його перший відбувся у 20-40-х роках XIX ст. Незважаючи на панування кріпосництва в аграрній сфері, у першій третині XIX ст. Мануфактурне виробництво досягло значних успіхів. Почали використовуватись механічні робочі машини, зріс інтерес поміщиків, купців до збільшення обсягу виробництва. Другий етап промислового перевороту розгорнувся після ліквідації кріпосного права. У 60-80-х роках XIX ст. Фабрики і заводи поступово витісняють мануфактурне виробництво [3 , с. 47]. На жаль, до сьогодні в Україні не сформована система ринкової економіки [4 , с. 74].

Висновок: розвиток ринкових відносин для людини є не легким, як фізично, так психологічно. Адже важко забезпечити сприятливі умови для нормальної дії ринкових механізмів, у яких бере участь не одна людина, а тисячі, мільйони.

Список використаних джерел

1. Базилевич В. Д., Баластрик Л. О. Макроекономіка: Навч. Посібник. К.: Атіка, 2002. 215с.
2. Global Trade Alert, URL: <http://www.globaltradealert.org>.

3. Башнянин Г. , Лазур П. Ю., Медведев В. С. Політична економія. К.: Ніка-Центр: Ельга, 2000. 167с.
4. М. Леоненко, П. І. Юхименко. К. Звання Прес, 2004. 499 с.

НАУКА І ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА

Актуальність теми дослідження: Зміни, що відбуваються сьогодні у світі, – важливий крок на шляху переходу людства до нової цивілізації, що може бути сформована на шляхах вирішення глобальних проблем.

Мета дослідження: розгляд проблем науково-технічної революції в контексті філософії, тобто вивчення витоків і сутності науково-технічної революції, її впливу на суспільство, глобальних проблем сучасності, їх змісту та перспектив розвитку. Досягнення поставленої мети потребує вирішення наступних дослідницьких завдань: визначення впливу НТР на суспільство; аналіз витоків глобальних проблем сучасності; з'ясувати яким чином можна подолати ці проблеми.

Предмет дослідження: системні аспекти взаємозв'язку між наукою і технікою, їх вплив на інші явища розвитку суспільства і людської життєдіяльності, а також осмислення проблем науково технічного прогресу в сучасній філософії.

Об'єкт дослідження: До чого призводять глобальні проблеми та шляхи їх вирішення.

Завдання дослідження: Визначити головні глобальні проблеми людства. Глобальними називають проблеми, які стосуються всього світу, призводять до значних, нерідко незворотних соціально-економічних і біологічних втрат на планеті, створюють загрозу існуванню людства і потребують для свого розв'язання координованої співпраці всіх країн. Серед сучасних глобальних проблем розрізняють кілька груп: політичні, етнічні, демографічні, економічні, соціальні, продовольчі, екологічні. При цьому головне – не упорядкування списку проблем, а виявлення їх походження, характеру й особливостей і, насамперед – пошук науково обґрунтованих і реалістичних у практичному відношенні шляхів їх вирішення. Будучи наслідком всього попереднього розвитку людства, глобальні проблеми виступають як специфічне породження саме сучасної епохи, як наслідок неприпустимої нерівномірності соціальне – економічного, політичного, науково-технічного, екологічного і культурного розвитку в умовах якісно нової, своєрідної історичної ситуації [1, с. 21]. Всі глобальні проблеми сучасності взаємозалежні, взаємозумовлені, й ізольоване їх вирішення неможливе. Забезпечення подальшого економічного розвитку природними ресурсами необхідно передбачає запобігання зростаючого забруднення навколишнього середовища, оскільки це веде до екологічної катастрофи. Тому ці проблеми і називаються екологічними, і часто розглядаються як дві сторони однієї екологічної проблеми. Глобальні проблеми характеризуються певною «ієрархією», тобто пріоритетністю одних з них стосовно інших, їхньою співвідпорядкованістю. Без'ядерний, ненасильницький світ є не тільки вищою соціальною цінністю, але й необхідною попередньою умовою вирішення всіх інших глобальних проблем. Адже приведення в дію всього 5% нині існуючого в світі ядерного потенціалу достатньо, щоб трапилася непоправна екологічна катастрофа [2, с. 105]. Дати реальне уявлення про майбутнє – найважливіше завдання науки. Реалізувати його можливо, лише виходячи з принципів, на яких взагалі тримається весь фундамент наукового знання. Мова йде, насамперед, про принцип об'єктивності, що передбачає: сувору відповідність висновків вихідним передумовам; доказовий аналіз реальності без яких-небудь суб'єктивних доповнень до неї; знання певних закономірностей, тенденцій історичного розвитку. «Проекція в майбутнє» закономірностей суспільного розвитку з урахуванням їх неминучого розвитку й збагачення в ході історичного процесу й означає наукове передбачення майбутнього. Серед основних із відзначених закономірностей, як вважають дослідники, які спираються на матеріалістичну діалектику, – необоротність соціального прогресу в масштабах всесвітньої історії, зростання темпів поступального розвитку суспільства. Саме існування «межі зростання» є необхідною передумовою для розвитку. Адже якби не було межі для полювання і збирання, на тисячоліття затримався би перехід людини до землеробства і скотарства. Якби не було межі для людської пам'яті і фізичних обмежень в усній комунікації між людьми, сповільнився б винахід писемності і друкарства, розвиток технічних засобів комунікації [3, с. 316-318]. Якби не було межі запасів деревного вугілля, сповільнився б перехід до використання мінерального палива. Якби не було межі у проведенні думки і на папері математичних операцій, затрималося б створення комп'ютерів. Немає підстав боятися уповільнення соціального прогресу і через уявну психічну і розумову нездатність людини засвоїти і витримати зростаючий потік нових знань і пристосуватися до всякого роду нововведень у суспільстві. Людська пам'ять здатна вмістити приблизно 10 млрд. біт інформації. Крім того, будуть відкриті й інші можливості [4, с. 436-437]. Цілком очевидним є факт, що вирішення глобальних проблем сучасності полягає у міждисциплінарному підході до цієї проблеми. Першим таким шлях запропонував Володимир Вернадський, котрий створив вчення про ноосферу — середовище, в якому живе людина. Суть цього підходу полягає у поєднанні філософських, політичних, природничих та техніко-економічних знань до відповідних сфер людської діяльності. Вчений вважав, що людина у сучасному світі повинна мислити планетарно; в основі цього нового мислення є теза щодо рівності людей. Однак для досягнення такого стану необхідно, щоб всі країни змінили підхід до ведення зовнішньої політики, тобто відмовилися від політики конфліктності та конфронтації і перейшли до глобального співробітництва на засадах визнання пріоритетності загально цивілізаційних цінностей. Розмірковуючи над перспективами людства, слід підкреслити, що мова йде

про можливість якогось єдиного демократичного і гуманного світового співтовариства, у якому будуть співіснувати різні форми власності – і суспільна, і приватна, різноманітні форми суспільних відносин. Проте за єдиної умови – це повинно бути суспільство демократії, суспільство, де людина буде центром усіх відносин.

Висновок: в ході дослідження я дійшов висновку, що глобальні проблеми людства які існують на даний момент вирішити дуже легко та просто, потрібно щоб кожна людина поставилась до цього відповідально і так ми разом досягнемо успіху.

Список використаних джерел

1. Петрушенко В. Л. Філософія науки та техніки. Львів: «Львівська Політехніка». 2000.
2. Гладкий Ю. Глобалістика: важкий шлях становлення / Ю. Гладкий // Світова економіка та міжнародні відносини. 1994. №10. С. 105-106.
3. Білодід Ю. Філософія: Український світоглядний акцент: Навчальний посібник/ Юрій Білодід, К.: Кондор, 2006. 355 с.
4. Губерський Л. Філософія: Навч. посібник для студ. і аспірантів вищих навч. закл. / І. Ф. Надольний (ред.). вид., стер. К.: Вікар, 2005. 516 с.

ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ БІЗНЕСМЕНА

Актуальність теми дослідження: сучасний етап розвитку бізнес-середовища, що виник внаслідок всебічного реформування усіх сфер суспільного життя та пошукам держави свого вектору розвитку та ніші в глобальному світі, зумовлює нові тенденції та докорінні зміни в системі управління організацією.

Мета дослідження: полягає у виявленні особливостей впливу керівника на процес прийняття рішень, аналізі характерних ознак управлінських рішень й процесу їх вироблення та ухвалення, дослідженні філософії прийняття рішень бізнесменом. Для досягнення поставленої мети необхідно поставити ряд конкретних завдань.

Об'єктом дослідження: є людина – бізнесмен.

Предмет дослідження: управлінські рішення в бізнесі та вплив керівника на процес прийняття рішень.

Завдання дослідження: усвідомити місце, займане управлінськими рішеннями в реальних економічних умовах та інформаційній системі підприємства; розкрити теоретичні основи: сутність, класифікацію управлінських рішень, методи і способи прийняття, функції управлінських рішень; проаналізувати профілі особистих рішень бізнесмена. Бізнес – самостійна ініціативна економічна діяльність, що здійснюється за рахунок власних та залучених ресурсів, має ризиковий характер і належний рівень відповідальності та ставить за мету отримання прибутку та розвиток власної справи шляхом задоволення потреб суспільства в умовах ринку. Найактивнішою формою економічної діяльності людини є бізнес, який в перекладі з англійської мови означає «діяльність, справу, заняття». Однак, не зважаючи на простоту та зрозумілість даного поняття, трактування бізнесу різняться за часовими та національними ознаками. А. Хоскінг визначає бізнес як «діяльність, що здійснюється приватними особами або організаціями для перетворення природних благ у виробництві або надання послуг в обмін на інші товари, послуги або гроші, що веде до взаємної вигоди зацікавлених суб'єктів». Р. Хізрич визначає бізнес як «процес створення чогось нового, що володіє вартістю», а бізнесмена – як «людину, яка витрачає на бізнес весь необхідний час і сили, бере на себе весь фінансовий, психологічний і соціальний ризик, отримуючи в нагороду гроші і задоволення досягнутим» А.В. Бусигін дає відразу кілька визначень бізнесу та підприємництва і як «мистецтва ведення ділової активності», і «як розумового процесу», і як «особливого настрою душі, форми ділової романтики та засобу реалізації людиною властивих йому компетенцій» і як «вміння організувати власну справу і здійснювати функції, пов'язані з її веденням». Слід зазначити, що термін «бізнес» описується в працях вчених починаючи з середини 20 століття. Постіндустріальний етап розвитку економіки України та необхідність побудови інтелектуального суспільства в умовах інтеграції, інформатизації, глобалізації господарських процесів у світі потребують значних змін в організації та управлінні підприємств [4, с. 29]. На даному етапі більшість підприємницьких структур не відповідає рівню лідерів світового ринку, оскільки вони зорієнтовані на застарілі стереотипи господарювання, що часто призводить до втрати конкурентних переваг, а, інколи, й до банкрутства. З огляду на це, вкрай важливим постає питання про застосування нових управлінських інструментів і пошук інноваційних механізмів бізнесменами для прийняття ефективних і правильних рішень, які сприятимуть веденню успішної діяльності. Розвиток будь-якої розумної цивілізації засновано на розробці і реалізації різного роду рішень. Рішення розробляються і реалізуються людьми з різним ступенем професіоналізму, тому діапазон рішень великий: від недостатньо обміркованих до детально розрахованих [3, с. 26]. Управлінське рішення - це вибір альтернативи, який здійснюється менеджером у рамках його посадових повноважень і компетенцій, спрямований на досягнення визначеної мети організації (підприємства, акціонерного товариства, корпорації, концерну та ін.). Прийняття рішень є важливим аспектом діяльності бізнесмена. Воно впливає на економічні, організаційні, соціальні, правові і технологічні інтереси компанії [1, с. 53]. Філософія бізнесмена предметно задає мораль через позначення того, що їй суперечить. Виходячи з цього, ми бачимо, що для бізнесмена прийняття рішень є мега важливим аспектом його діяльності, адже він сам отримує користь від свого ризику і сам розплачується за свої невдачі. Підприємець або бізнесмен, на думку професора економіки Марка Блауга, «джерело усіх динамічних змін у економіці», винагородою якого є прибуток від прийняття на себе тих ризиків, які через їх непередбачуваність не відшкодує жодна страхова компанія. Ризик - фактор, який бізнесмени враховують свідомо або підсвідомо при прийнятті рішення, оскільки він пов'язаний із зростанням відповідальності; ступінь підтримки керівника колективом – якщо порозуміння і підтримки інших керівників і підлеглих не вистачає, то проблему слід усувати шляхом своїх особистих рис, які повинні сприяти виконанню прийнятих рішень; особисті якості бізнесмена - один з найбільш важливих факторів. Керівники зобов'язані постійно і всебічно вивчати інформацію, що надходить для підготовки і прийняття на її основі управлінських рішень. Для того щоб більше розкрити зміст управлінського рішення доцільно звернути увагу на ті функції, які воно виконує. Таких функцій виділяють три: 1) Керуюча, яка проявляється в тому, що будь яке рішення розробляється з орієнтуванням на певну стратегію управління соціально - економічною системою з урахуванням її довгострокової перспективи. 2) координуюча, яка визначає місце кожної ланки, кожного підрозділу, а також кожного працівника господарюючого суб'єкта у вирішенні завдань, поставлених управлінським рішенням; 3) мобілізуюча полягає в тому, що управлінське

рішення забезпечує заданий рівень активізації і трудового колективу, і окремих виконавців для досягнення результатів, визначених відповідним рішенням. Вибір рішення бізнесменом повинен ґрунтуватися на поєднанні чуттєвих та раціональних відчуттів. Вагомим є те, що в рішеннях бізнесмена відображається його особистісний профіль. Будь-яка думка виникає внаслідок внутрішнього аналізу людини, тобто відображає індивідуальні особливості керівника. В науці виділяють такі види особистих рішень: 1. Рішення врівноваженого типу найбільш продуктивна тактика прийняття рішень. Вона властива людям, які заздалегідь аналізують умови та вимоги завдань, приділяють однакову увагу висуненню та перевірці гіпотез. 2. Імпульсивні рішення властиві людям, у яких процес побудови гіпотез різко переважає над діями з їх перевірки та уточнення. Це призводить до того, що процес прийняття рішень минає етап обґрунтування та перевірки. 3. Інертні рішення є результатом дуже невпевненого й обережного пошуку. Вкрай повільним є процес уточнення гіпотези. Людина надзвичайно критично оцінює кожен свій крок, неодноразово перевіряючи. 4. Ризиковані рішення нагадують імпульсивні, але відрізняються від них. Якщо імпульсивні рішення перестрибують через етап обґрунтування гіпотези, то ризиковані все ж його не обходять, але до їх оцінки людина приходиться лише після того, як виявлена невідповідність. У кінцевому підсумку, хоча і з запізненням, елементи побудови гіпотез та їх перевірки врівноважуються. 5. Рішення обережного типу це рішення, до яких підходять з особливою ретельністю оцінки гіпотез. Перш ніж прийти до висновку, людина здійснює безліч різноманітних підготовчих дій. Обережних людей більше лякають помилки, ніж радують успіхи. Тактичним завданням таких людей є уникнення помилки [2, с. 168]. Людина-бізнесмен покликана приймати рішення все своє життя. Ці рішення в різних випадках можуть набувати як економічного, так не економічного характеру. Важливими для такої людини є прийняття рішень, які вплинуть безпосередньо на її бізнес, на її авторитет чи імідж компанії, на рівень визнання цієї людини та її діяльності у суспільстві, ставлення її партнерів та конкурентів до неї тощо [3, с. 20].

Висновки: Сучасне економічне, політичне, культурологічне життя суспільства вимагає від бізнесмена постійного пошуку. Прийняття рішень є найважливішою справою діяльності бізнесмена. Його рішення впливають на економічні, організаційні, соціальні, правові і технологічні інтереси компанії, а також відбиваються на економіці держави й світового прогресу. Тому бізнесмен повинен вміти приймати рішення, що позитивно впливали б як на його особистість, так на власну справу і суспільний добробут.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф.Ф. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: навч. посібн. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Ф.Ф. Бутинця, канд. екон. наук, доц. М.М. Шигун. Житомир
2. Глушко Т. П. Філософія економіки: структурно-методологічний аналіз: дис. к.ф.н.: 09.00.03 / Глушко Т. П. К.: 2006. 182 с.
3. Дерлоу Дес. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень: пер. з англ. К.: Наукова думка, 2011. 242 с. Кушик А. П. Оцінка діяльності підприємства в умовах нестабільного бізнес-середовища / Кушик А. П. // Вісник Запорізького національного університету. Екон. науки. 2010. № 1(5). С. 26–32.

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКО-ЕКОНОМІЧНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Актуальність теми дослідження: Актуальність дослідження особливостей українсько-економічної ментальності обумовлена теоретичними та практичними потребами суспільного перетворення в Україні. Формування цивільно ринкового суспільного середовища України є невіддільним від аналізу явищ та феноменів, із яких складається соціально-економічний прогрес країни. [2, с. 12].

Об'єкт дослідження: українська економічна ментальність.

Предмет дослідження: механізми виникнення, створення та розвиток української економічної ментальності.

Мета дослідження: дослідити соціально-філософський аналіз української економічної ментальності, показати українську економічну ментальність як чинник соціально-економічних процесів, які відбуваються в Україні.

Завдання дослідження: - аналіз становлення української ментальності; фактори, які сприяють формуванню української економічної ментальності; аналіз сучасної української ментальності. Вивчення особливостей українського менталітету, його основних характеристик привертає до себе особливу увагу і потребує детального дослідження на даному етапі незалежності України. Найбільше це пов'язане з тим, що здобувши незалежність, Україна та її нація опинилася перед вибором власної стратегії розвитку. Менталітет кожної нації є різним, і відповідь на запитання, чому економічний, політичний та культурний розвиток держав світу відбувається по-різному визначається у відмінності менталітетів їх народів. Менталітет кожної нації виступає чинником, який визначає її подальший розвиток і місце серед цивілізованих країн світу. Для нашої ментальності характерно піклуватися про рідних. Прив'язаність до землі та ґрунту є важливою складовою українського менталітету. Водночас українцям характерні такі риси як працелюбність, гостинність, потяг до освіти, мужність та побудова міцних сімейних стосунків. Важливу роль у становленні української ментальності зіграла церква [1]. Становлення української нації супроводжувалося становленням української культури. Ці процеси відбувалися паралельно. Зростання національної свідомості, соціально-класове розшарування та виникнення різних політичних, ідеологічних та інших орієнтацій в середовищі єдиної нації викликали належні зміни, суперечності, збіги та розходження в колі національної культури. Сучасні процеси в економічній ментальності України та перспективи щодо подальшого розвитку її основних змістів щільно пов'язані з тими процесами суспільної життєдіяльності, що відбуваються в сучасному українському соціумі. Процес суспільних трансформацій у новітній Україні породжує становлення нового соціального суб'єкта, принципово нових особливостей соціально-економічних відносин, сприяє змінам соціально-економічної поведінки людей. Поряд з новими рисами економічної поведінки вітчизняного соціального суб'єкта мають місце нові риси його економічної ментальності. Суспільна свідомість має адаптуватися до радикальних змін соціально-економічної поведінки. На жаль, вітчизняні соціологічні дослідження поки не фіксують масового поширення якостей, властивих сучасній економічній ментальності, посеред населення нашої країни. Психологічними перешкодами для набуття таких ментальних рис у сучасній Україні є: соціальна інверсія; викривлене розуміння соціальної справедливості; відсутність у значної частини населення України реального економічного мислення; звичка безвідповідальності. Звичайно, неприємно та нелегко погоджуватися з такими реаліями, натомість подолання таких негативних рис має бути важливим завданням соціально-економічних програм різних рівнів спрямування. Процес соціально-психологічної адаптації населення до ринкової суспільної атмосфери віддзеркалює зміну парадигм економічної свідомості, економічної ментальності. Відбувається заміна старої схеми економічного мислення новою. Зрушенню на краще у перспективі розвитку економічної ментальності України сприятимуть ті риси національної ментальності, які природно притаманні українцям. Це, по-перше, якості «хліборобського» типу (толерантність, чутливість), по-друге, якості «козацького» типу (діловитість, практичність). При розв'язанні складної проблеми оновлення національного буття не потрібно повністю копіювати зарубіжний досвід, адже наші ментальності мають суттєві відмінності. Привабливі світові моделі економічного розвитку принесуть бажаний ефект Україні тоді, коли автори реформ врахують особливості української ментальності. При цьому нам не варто забувати про нашу самобутність, для якої потрібне економічне підґрунтя, відродження національних господарських традицій та форм господарювання. Щодо необхідності індивідуалізму як важливого принципу соціально-економічної поведінки суб'єктів ринкової економіки нової України, слід зауважити, що, по-перше, для соціальних стратегій сучасності є характерним «підсумовування індивідуальних зусиль у колективі треба доповнювати принципом монадності-втіленням і репрезентацією колективного в індивідуальне» по-друге, сучасний соціально-етичний зміст індивідуального визнає за особистістю базисну роль у розв'язанні колізій особистості та суспільстві; по-третє, загальнолюдське виступає не як базисне, а як надбудоване явище [3, с. 97]. Економічний індивідуалізм постає змістовним принципом економічної поведінки людини й суспільства. Економічна ментальність є переважно індивідуалістичною. Принцип індивідуалізму створює певні механізми, за якими функціонує та розвивається як особа, так і суспільство. Колективізм, як принцип організації суспільної реальності, блокує доступ до

конкретної людини, є соціальною технологією розчинення людини у суспільному цілому. Оскільки індивідуалізм та колективізм мають стійкий взаємозв'язок, то, зважаючи на особливості конкретних умов, у результаті їх взаємодії створюються або переважно індивідуалістичні, або переважно колективістські спільноти. Слід зауважити, що історико-філософський аналіз культурологічних підвалин української національної ментальності надає підстави тлумачити її як переважно індивідуалістичну. Що мається на увазі? Міфологічний та релігійний світогляди в історичному розвитку національного буття утворювали й віддзеркалювали певний український макрокосм та мікркосм- переважно індивідуалістичні за суттю. З часів стародавньої української міфології- правила регулювання й впорядкування життя суспільства та конкретної людини у світі природи, були переважно індивідуалістичними, практичними, необхідними людина на кожному життєвому кроці. Правила поведінки людини в різних життєвих обставинах переломлювалися через її індивідуальні бажання. Це був індивідуалізм, а не колективізм давнього українця [1, с. 4].

Висновок: отже, економічну ментальність слід розуміти як узагальнене поняття для позначення стійкого порядку мислення індивіда та організації індивідуально-психологічної структури його особистості.

Список використаних джерел

1. Великий А. В. Українське християнство / А. В. Великий. Передрук Єспанія, 1990. 344 с.
2. Забужко О.С. Філософія національної ідеї. Етно-соціальний розвиток України / О.С.Забужко. К., 1993. 125 с.
3. Кримський С.Б. Запити філософських смислів / С. Б. Кримський. К., 2003. 240 с.
4. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу: ескіз української міфології / І. Нечуй-Левицький. К., 1992. 85 с.

ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ БІЗНЕСУ

Актуальність теми дослідження: Сьогодні теми бізнесу дуже актуальні. Підприємницька діяльність дуже поширена, але мало хто замислюється про те, коли бізнес почався і що лежить в його основі. Прагматизм є основою бізнесу, і кожен філософ висловив свою думку про роль прагматизму в бізнесі. На думку Джеймса, прагматизм - це напрямок філософії, заснований на підході, спрямованому на пошук користі для людей. Роль грошей як товару безсумнівна, оскільки, маючи певну їх кількість, можна задовольнити власні потреби та потреби своїх близьких. Крім того, економіка відіграє важливу роль у суспільному житті. Дьюї вважає, що якщо люди займаються підприємництвом і бізнесом, вони повинні мати певну теоретичну, методологічну та світоглядну основу, яка є результатом суворої перевірки та перевірена життям. Регулювання. По-перше, тому, що економічна сфера суспільного життя є системною частиною суспільства, визначальною сферою суспільного життя, яка визначає перебіг усіх процесів, що відбуваються в суспільстві.

Мета дослідження: виявити основні напрями, засоби та методи формування парадигми ринкової економіки, демонстрація сучасної підприємницької культури, дослідити початок бізнесу з точки зору філософа.

Завдання дослідження: визначити вихідну точку розвитку бізнесу, визначити філософські основи бізнесу, визначити, що думають філософи про основи бізнесу, продемонструвати прикладні аспекти філософії, на яких базується підприємницька діяльність.

Об'єкт дослідження: ринкові відносини, менеджмент, підприємницька діяльність.

Предмет дослідження: Роздуми філософів про основи бізнесу. Бізнес, економіку та підприємництво в різних аспектах досліджували такі вчені: американські вчені Р. Хізрич та М. Пітерс, американський професор А. Хоскінг, білоруський професор І. В. Гориш. Підприємництво, економіка, бізнес, окрім спеціальних знань, сформували ще й певний світогляд, який отримав яскраво виражену філософську лінію в книзі «Біблія» середньовічних мислителів, Новий вік, сучасний. Наприкінці XIX – початку XX століття в Північній Америці виник філософський напрям – прагматизм (від грец. pragma – дія), основні положення якого висловили американські вчені – логіки та математики. Чарльз Сандерс Пірс і психолог Вільям Джеймс. Пізніше основні принципи прагматизму розробив філософ, педагог і психолог Джон Дьюї. Джеймс переважно трактує прагматизм як «метод», суть якого втілена в питанні: який фактичний результат зроблених кроків? Чи принесе це користь людині? Підводячи підсумок, можна сказати, що прагматизм – це напрямок філософії, в основі якого лежить метод принесення користі людям. Можна довго сперечатися: чи великі гроші для людини, щоб жити і вирішувати якісь свої особисті та професійні проблеми? Відповідь очевидна, якщо у людини є певна сума грошей, вона може не тільки утримувати себе, а й матеріально допомагати рідним. Якщо так, то гроші хороші і дискусія тут закінчується [1, с. 431]. Пізніше філософ, педагог і психолог Джон Дьюї розробив основні принципи прагматизму. Він почав пояснювати логіку та епістемологію крізь призму прагматизму, а протягом кількох наступних десятиліть надав цьому філософському напрямку інструментальний і прикладний зміст. У такому трактуванні прагматизм стає філософською основою бізнесу та підприємництва спочатку в США, а згодом і в усіх розвинених країнах світу. Пірс вважає, що коли ми спираємося на різні принципи в процесі філософського дослідження і отримуємо однаковий результат, це свідчить про те, що між цими положеннями (принципами) немає суттєвої різниці, різниця лише на словах. Представники прагматизму вважають, що в кожній дії в бізнесі важливий результат, а засоби його отримання є другорядними, а то й треторядними. Однак, коли ми говоримо про результат дії, попереджає Дьюї, ми завжди маємо на увазі завершення законного процесу [4, с. 534].

Дьюї наголошує на необхідності прагматизму до того часу, поки будуть мати значення і існуватимуть ринкові відносини [5, с. 8]. Філософія — це форма суспільної свідомості, яка представляє систему загальнолюдських поглядів на те чи інше явище та своє місце в ньому. Виходячи з цього загального визначення, філософія бізнесу загалом представляється як набір питань, пов'язаних із соціальною філософією та соціокультурними, етичними нормами, які є невід'ємною частиною економіки бізнесу. Прагматизм, як філософія бізнесу, ніколи не був вдосконалений. Її представники часто висловлюють погляди, що виходять за рамки її основних принципів. Мало того, деякі з них (наприклад, Джеймс) навіть рекламують парадигму практичної філософії як аморфну та розпливчасту. Він міг би успішно використовувати інші філософські напрями, сказав він, і відтінити їх прагматичною філософією. Життя постійно змінюється, що диктує часту зміну теоретичних положень. Немає значення, згідно з якою філософією були створені ці правила, писав Джеймс. Головним чином для того, щоб зробити їх переконливими та сприйнятими людьми. Джеймс каже, що бути сприйнятим уже корисно, незалежно від того, якою є користь — реальною чи нереальною, оманливою. У зв'язку з цим Пірс рішуче запротестував. Він заявив, що прагматизм — це філософія, яка визначається точністю 572 тверджень. Він заснований на логіці і принципово виключає будь-які ненаукові твердження та туманні ідеї. Пірс сказав, що якби Джеймс хоч трохи знав математику (Джеймс був професором психології в Гарварді), він

би говорив не про прагматизм, а про філософію взагалі. Пірс стверджує, що прагматизм займає особливе місце серед інших філософських течій. Він найкраще підходить тим, хто володіє аналітичним складом розуму, тим, хто прагне втілити перевірені теоретичні положення в практичні дії, а не діє за принципом «інтерес понад усе», навіть якщо такий інтерес ілюзорний [2, с.415]. Дьюї додав до точки зору Пірса, що поведінка людей, зайнятих бізнесом, економікою чи підприємництвом, повинна бути методологічна світоглядна чи теоретична основа. Це результат суворих правил життя. Щоб статус корисності був вищим, позиція повинна бути ближчою до емпіризму. Татаркевич сказав про враження від психолога Джеймса та математика Пірса, які обговорювали природу прагматичної філософії: «Пірс був перш за все логіком і математиком, Джеймс був психологом і терпіти не міг логіки та математики... Пірс прагне до філософської точності. Джеймс —прямо. Пірс бачить найвищу цінність у порядку, у гармонії, яку він створює, Джеймс — у багатстві її індивідуальних думок. Пірс – ворог речей, а Джеймс — ворог скептицизму. Пірс ненавидить незрозуміле, тоді як Джеймс Джемс популяризував філософію, а Пірс намагався ввести в філософію таку мову, яка б перешкоджала навіть тим, хто хоче займатися філософськими дослідженнями у тих людей, які до нього не здатні» [3,с. 456].

Висновок: Отже, бізнес існує з давніх часів. Основою бізнесу є прагматизм, і кожен філософ по-своєму визначав вплив прагматизму на бізнес. Основні умови були вироблені Пірсом і Джеймсом. За словами Джеймса, це перш за все «метод», спрямований на пошук користі для людей. Пірс вважає, що найважливішим є результат, а не те, як ти це робиш. Дьюї вважав, що людина повинна мати певну теоретико-методологічну основу світогляду, яка є результатом суворо перевірених, перевірених життям положень.

Список використаних джерел

1. Джеймс У. Воля к вере. М. : Издательство «Республика», 1997. 431 с.
2. Камю А. Бунтующий человек. Философия. Политика. Искусство / А. Камю. М. : Политиздат, 1990. 415 с.
3. Татаркевич В. Історія філософії: Т. 1.-3. / Пер. з пол. А. Шварбюка. Львів : Свічадо, 2006. 456 с.
4. Мельников А. М. Основи організації бізнесу [текст]: навч. Посіб. / за заг.ред. А. М. Мельникова [А. М. Мельников, О. А. Коваленко, Н. Б. Пундяк] К. : «Центр учбової літератури», 2013. 200 с.
5. Гориш И. В. Г Философия бизнеса: методич. рекомендации по подготовке к семинарским занятиям / И. В. Гориш. Пинск : ПолесГУ, 2013. 61 с.

СУЧАСНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Актуальність теми дослідження полягає в тому що, стабільність та розвиток економіки України в сучасних умовах залежить не лише від рівня людського капіталу а й від рівня інвестицій в нього. Лише людина забезпечує необхідні ринкові зміни в країні, людина з відповідною освітою, кваліфікаційним рівнем, навичками та досвідом. Основою сталого економічного розвитку України є вкладання інвестицій в науку, освіту та охорону здоров'я. Тобто інвестування у ті сфери життєдіяльності, де формується людський капітал. Однією з найскладніших економічно-соціальних проблем є розвиток та використання капіталу. Ця проблема виникла в через перехід від адміністративно-командної системи до ринкової. Вона супроводжується різними кризовими явищами, які можуть виникнути через недостатнє фінансування соціальної сфери. Деградацію і суттєве недовикористання існуючого людського капіталу є наслідком спаду виробництва та високого рівня безробіття. Основою розвитку національної економіки кожної країни є інвестиції в людський капітал. Найактуальнішим та найнеобхіднішим для розвитку економіки є дослідження проблеми формування і розвитку людського капіталу в Україні та світі.

Мета дослідження полягає в дослідженні теоретичних та практичних аспектів проблеми людського капіталу, особливостей його розвитку в сучасній інноваційній економіці України. Визначена мета зумовила вирішення в роботі наступних **завдань**: визначити суть характеристики людського капіталу як економічної категорії; проаналізувати, як людський капітал розвивається в умовах інноваційної економіки; визначити, які чинники впливають на ринкову вартість людського капіталу;[1]

Об'єктом дослідження є процес формування та розвитку людського капіталу в інноваційній економіці [2].

Предметом дослідження є складові та фактори розвитку людського капіталу в інноваційній економіці. Зв'язок підвищення ролі людського капіталу та економічного зростання є одним з найважливіших закономірностей розвитку господарської системи. Найбільш чітко воно прослідковується в економіці нашої країни. Питання про сутність людського капіталу економіки підприємства є складними та багатоплановими. У працях вітчизняних науковців висвітлюються різні аспекти проблематики цієї теми. Аналіз і узагальнення наукових концепцій, сучасних методичних і практичних розробок дає змогу стверджувати, що дослідження проблем людського капіталу економіки підприємств, незважаючи на їх актуальність, не були поки що належним чином висвітлені. Науковий і практичний стан досліджуваної проблеми зумовлює необхідність багатофакторного моделювання розвитку людського капіталу як фактора інвестиційної привабливості. Людина за допомогою своїх творчих якостей, сил та здібностей знаходить і займає своє місце в суспільстві, а його діяльність впливає на розвиток економічних і соціальних наук. Водночас прискорений розвиток матеріально-технічної бази виробництва змінили проблеми розвитку людини та її продуктивних здібностей у забезпеченні економічного зростання. Як наслідок цього, продуктивні здібності людини розглядалися і оцінювалися як один із кількісних факторів виробництва. Завдання полягало лише в тому, щоб вдало поєднати працю, основний і оборотний капітали. Світова тенденція з кінця ХХ століття до початку ХХІ століття показує, що лише ті країни, які створюють та активно використовують інновації та нові технології, мають можливість досягти успіху. Останнє є запорукою економічного зростання та показником рівня економічного процвітання. Для національної економіки України одним із пріоритетних завдань є формування інноваційного механізму розвитку. Інноваційний економічний розвиток передбачає безліч процесів і його кінцевою метою є структурні зміни [3]. Цього можна досягти впровадженням нових ідей, знань, технологій та раціональним використанням інноваційного потенціалу для збільшення матеріального виробництва та підвищення якості продукції та послуг; прискорити темпи соціального прогресу та підвищити конкурентоспроможність на міжнародній арені. Очевидно, що неможливо уявити, що одним із важливих факторів цих структурних змін є людський капітал. В сучасних умовах людський капітал є головною цінністю та вирішальним фактором у визначенні сталого розвитку підприємств та економічного зростання, оскільки конкурентні переваги отримуються не за рахунок природних ресурсів значною мірою, а завдяки знанням та інноваціям. У зв'язку з цим при визначенні ринкової вартості підприємства необхідно оцінити вартість людського капіталу [4]. Аналіз існуючих методів оцінки людського капіталу показує, що всі ці методи визначення його вартості є недосконалими, існує багато основних дефектів і не існує чіткого методу оцінки. Наприклад, незважаючи на те, що якісна складова людського капіталу найбільш об'єктивно оцінюється у всіх існуючих моделях, недостатньо використовувати лише один експертний метод (якісний метод оцінки), який не отримує вартісного виміру людського капіталу. З огляду на те, що неможливо повністю перейти від якісних показників до кількісних, це очевидно. Недоліки методу витрат для оцінки людського капіталу (інвестиційний метод) включають об'єктивний розрахунок усіх інвестицій у людський капітал. Складність полягає у спробі визначити відсоток результатів діяльності конкретного працівника в загальних фінансових показниках компанії, оскільки збільшення прибутку компанії не завжди залежить безпосередньо від кваліфікації або освіти працівника. Крім того, витрати на підготовку та перепідготовку персоналу відповідно до правил фінансового обліку слід відносити до витрат, а не інвестицій. Використовуючи метод, подібний до матеріального (основного) капіталу для оцінки людського капіталу, важко

об'єктивно оцінити початкові витрати, визначити робочий час конкретних працівників на підприємстві та складність бухгалтерського обліку та громіздкі оцінки [5].

Висновки: На завершення, ще раз маємо наголосити на тому, що майбутнє розвитку підприємств за економікою знань та тими ресурсами і факторами, які є джерелом її формування та розвитку. Складові людського капіталу об'єднані організаційно-економічним механізмом, у вигляді такого ланцюга: знання, навички, уміння персоналу втілюються, з одного боку, у створювані нові товари та послуги, а з іншого — в організаційно-інноваційні процеси: внутрішньо-корпоративні інформаційні системи, прогресивні організаційні структури, корпоративну культуру, нові товарні знаки, бренди, патентну діяльність організації; у свою чергу, це створює підґрунтя для розвитку, поглиблення взаємовідносин з клієнтами і партнерами, поліпшує імідж організації; взаємодія з клієнтами і партнерами, розширення ділової активності, у свою чергу, сприяє розвитку компетентності персоналу організації, а відтак — зростанню людського капіталу [6].

Список використаних джерел

1. Климчук К «Формулювання людського капіталу» http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/20058/Klimchuk_Formuvannia_liudskoho_kapitalu.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Климчук К «Формулювання людського капіталу» http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/20058/Klimchuk_Formuvannia_liudskoho_kapitalu.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. Климчук К «Формулювання людського капіталу» http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/20058/Klimchuk_Formuvannia_liudskoho_kapitalu.pdf?sequence=1&isAllowed=y
4. Климчук К «Формулювання людського капіталу» [.http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/20058/Klimchuk_Formuvannia_liudskoho_kapitalu.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/20058/Klimchuk_Formuvannia_liudskoho_kapitalu.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
5. Климчук К «Формулювання людського капіталу» http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/20058/Klimchuk_Formuvannia_liudskoho_kapitalu.pdf?sequence=1&isAllowed=y
6. Коваль Н «Формування капіталу» ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34335/90151.pdf

ЕКОНОМІЧНА СВІДОМІСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження. Після розпаду СРСР Україна отримала велику матеріальну базу яку в подальшому і використовувала для розвитку економіки та культури. У 1991 р в нашій державі були важкі часи їх ще називають «буремні дев'яності» це епоха економічних потрясінь і бандитизму у пострадянських країнах у 1991-х роках. Попри всі складнощі, з жовтня 1994 року відбуваються історичні зміни в економіці України. Було створено нові закони та ведено їх в дію економічна свобода, вільний вибір господарської діяльності та вільна реалізація особистості. У ті роки більшість людей не хотіли розвиватись в економічному плані тому що, їм з самого дитинства розказували та писали в газетах про ідеологію комунізму. «Радянський комунізм дуже витончений і підлий, бо великою мірою був російським комунізмом. Він переважно складався з русаків, а потім уже перекинчики-хохли і грузини, як Берія чи Сталін, приєдналися. Горький ще у 1923 році написав, що коли великий англійський народ славиться своїм інтелектом і гумором, то великий російський народ своїм інтелектом і витонченістю своєї жорстокості. Не повірити йому неможливо»— Іван Драч На даний момент люди почали розуміти що все в цьому житті залежить від них самих, в першу чергу від їх бажання та само контролю і бажання розвиватись в всіх аспектах життя. «Кращий спосіб почати робити – перестати говорити і почати робити.» – Уолт Дісней.

Мета дослідження: визначити основні особливості індивідуального економічного мислення в умовах ринкової економіки України.

Об'єкт дослідження: економічна свідомість як форма суспільної свідомості та «нове» економічне мислення українців.

Предмет дослідження: економічна свідомість, її суть, роль та значення в умовах ринкової економіки України.

Завдання дослідження: здійснити порівняльний аналіз «економічної свідомості» та «індивідуального економічного мислення» та визначити умови і критерії формування сучасного (нового) економічного мислення. Економічна свідомість – це особливий стан, властивий тільки людині, в якому їй одночасно доступний і світ, і вона сама. Економічна свідомість миттєво пов'язує, співвідносить те, що людина бачила, почула, і те, що вона відчула, подумала, пережила. Багато філософів визначають свідомість як диво з див світобудови, як великий милостивий дар людині, бо лише у свідомості вона дана сама собі як «я» спрямоване до вершин духовного буття, піднесеної любові і дружби, співчуття і радості і т. д [1, с.34]. Економічна свідомість – це не просто образ економічної дійсності, а особлива форма психічної діяльності, орієнтована на відображення і перетворення економічної дійсності [4, с 26.] Економічна свідомість виконує декілька функцій: по-перше, це пізнавальна функція, яка реалізується в процесі наукової діяльності й у практиці економічного життя; по-друге, це регулятивна функція, яка реалізується за допомогою права, моралі, політики у сфері виробництва й розподілу матеріальних благ; по-третє, це евристична функція, яка забезпечує індивідуальні й суспільні програми економічної діяльності, творчо трансформує й адаптує їх до нових умов економічного життя; по-четверте, це виховна функція, яка реалізується в якостях підприємництва, працьовитості, бережливості, екологічності. Економічна свідомість найбільш тісно пов'язана з політичною, правовою, моральною й екологічною свідомістю. Механізми взаємодії економічної свідомості з названими видами суспільної свідомості детермінуються відповідними зв'язками між економікою і політикою, економікою і правом, економікою і мораллю, економікою й екологією [1, с.74]. Економічна соціологія зародилася у США в середині 50-х ХХ ст. через необхідність пошуку шляхів ефективного управління людським фактором в умовах НТР, зростання масштабів виробництва, ускладнення економічних зв'язків і загострення соціальних суперечностей. Важливим фактором її становлення стала соціологізація економічної науки, що охопила мотивацію економічної поведінки, співвідношення свободи й регламентованості в економіці, відносини людини і держави, бізнес і менеджмент, а також соціальні інститути такі як: політика, власність, сім'я та їх роль в економічному житті. Значний вплив на формування цього напрямку соціології справили дослідження М. Вебера і Т. Веблена. Вони розробили теорію соціальних інститутів та їх ролей у регулюванні економіки. Важливими для обґрунтування економічних і соціальних законів є праці К. Маркса. Особливу роль у становленні економічної соціології відіграв розвиток емпіричних соціологічних досліджень, зокрема дослідження промислової соціології, теорії соціальної стратифікації і мобільності та ін [2, с.37]. Економічне мислення спрямоване на пізнання та відображення економічних відносин, потреб й інтересів, через прояв людиною економічної поведінки. Це мислення показує рівень розвитку людини як особистості в соціумі, та її унікальності. Формування сучасного економічного мислення супроводжується утворенням нових стереотипів, наприклад машина у сім'ї це предмет розкоші, в країнах Європи і північної Америки це є нормальне явище. Ще нам передалось від СРСР не зовсім економічний стереотип але він теж підходить. Рожевий колір це для дівчаток а синій колір для хлопчиків, в той час соціум на це звертав велику увагу але через декілька поколінь все це стало більш простим та зрозумілим для всіх. Стереотипи – це закореніле ставлення до подій та явищ, вироблене на основі порівняння їх з внутрішніми

ідеалами, що, як правило, не має безпосереднього відношення до реальності. «Щоб йти в майбутнє, треба позбутись від минулого. На даний момент Україна витрачає замало коштів на розвиток науки і дослідження. Головна проблема — брак грошей. Законом «Про наукову і науково-технічну діяльність», який ухвалили у 2015 році, встановлено мінімальне фінансування дослідницьких розробок на рівні 1,5% ВВП. Проте реальний відсоток за останнє десятиліття тільки падав — від 0,33% ВВП у 2010 році до приблизно 0,17%. Разом з інвестиціями з бізнесу цей показник ледь сягає 0,5% ВВП. Для порівняння, у Польщі видатки на науку у 2020 році становили 1,32% ВВП — цей показник поступово зростає з мінімуму в 0,55% у 2006 році. У Європейському Союзі видатки становлять 2,1%, а витрати на одного науковця (зарплатня, інфраструктура, оплата поїздок) — \$176 тис. проти \$8,8 тис. в Україні. Зараз молодь не йде в науку й водночас іде з науки. Причина — відсутність умов праці: низька зарплатня й погана, застаріла матеріальна база. Середня заробітна плата вторік становила 13000 грн. Хоча в гривнях з 2016 року вона зросла більш ніж удвічі, але таке зростання оманливе. Фінансування академії, пораховане в середньо-українських зарплатах, з 2008 року знизилося в чотири рази, хоча в абсолютних величинах воно нібито зростає [3, с.1].

Висновок: Ситуація яка складається в науковій сфері України є дуже плачевна. Хоч що року видатки на цю сферу збільшуються але насправді зменшуються. Інфляція з'їдає нове фінансування і також забирає частину колишнього. Якщо так і далі буде продовжуватись Україна залишиться без освічених людей. Що вже дає свої плоди! За ці десять років кожного року кількість науковців з 2012 року до 2022 року зменшилась на 40%. Основні дві причина занепаду, не зацікавленість країни в освічених людях та брак державного бюджету.

Список використаних джерел

1. Яковчук В.М. Економическая социология. Учебно-практическое пособие./Яковчук В.М. Мн., 2002. 120 с.
2. Шапиро, М. Экономическая социология и социология денег. 63 с.
3. <https://tyzhden.ua/Science/252813сми>
4. Смит А. Исследование о природе и причинах богатств народов / Соколова Г.Н МН. : Наука и техника, 1995 145 с.

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ

Актуальність теми дослідження: Сьогодні новітні технології є надзвичайно важливими для людини двадцять першого століття. Ми щодня так чи інакше взаємодіємо із результатами науково-технічного прогресу, чийогось інтелектуального вкладу в майбутнє. Людство на протязі всього свого існування прагне до досконалості, покращення та полегшення умов життя, що і стало можливим із відкриттям та впровадженням новітніх приладів. Тепер науково-технічний прогрес характеризує рівень розвитку держави, допомагає підвищити рівень життя людей.

Мета дослідження: дослідити причини та наслідки науково-технічного прогресу з філософської точки зору, розглянути напрями та тенденції щодо розвитку науки.

Завдання дослідження: розглянути філософські погляди на науку, розвиток технологій, формування та становлення науково-технічного прогресу, його вплив на суспільство.

Предмет дослідження: науково-технічний прогрес. Задовольняючи свої потреби, люди мають справу не лише з природою, яку використовують, пристосовують до своїх вимог, а також з так званою «другою природою», тобто з тим, що вони створюють. «Створене» знову використовується у виробництві. Між людиною і тим, що вона створює, діють взаємозумовлені, досить складні діалектичні зв'язки, які значною мірою змінюють умови її життєдіяльності. Здебільшого філософські погляди на науку і техніку почали з'являтися у ХХ столітті. Коли власне і розпочався надзвичайно стрімкий розвиток техніки, величезної кількості різних приладів. Що в свою чергу неминуче вплинуло на усі аспекти життя людини. Німецького філософа Ернеста Каппа вважають основоположником технічної філософії. Адже саме Ернест був першим хто в своїх працях поєднав два поняття: «наука» і «філософія». Його ідеєю було те, що людина пізнає себе в штучних творіннях вкладаючи в них концепцію відтворення внутрішнього складу людини. Науково-технічний прогрес — це поступальний рух науки і техніки, еволюційний розвиток усіх елементів продуктивних сил суспільного виробництва на основі широкого пізнання і освоєння зовнішніх сил природи, це об'єктивна, постійно діюча закономірність розвитку матеріального виробництва, результатом якої є послідовне вдосконалення техніки, технології та організації виробництва, підвищення його ефективності. Сучасне виробництво характеризується не лише матеріальними, а й духовними факторами, поєднанням науки й виробництва. Обов'язковими елементами виробництва виступають результати науково-технічних досліджень, нові технології, наукові програми, плани та прогнози, автоматизовані системи управління, системи наукової організації праці тощо. Дедалі зростаючу роль у виробництві відіграє наука, яка забезпечує теоретичну, духовну сторону практичної і виробничої діяльності. Безпосереднім виявом цього стану є науково-технічний прогрес (НТП), який перетворився в головний чинник економічного прогресу. Методологічною основою дослідження сутності науково-технічної революції може бути такий підхід до розвитку науки і техніки, коли в процесі аналізу їхньої ролі та значення у виробництві і взагалі в житті суспільства в центр уваги ставиться трудова людська діяльність в її історичному русі. При цьому розвиток техніки слід розглядати не як самостійний, сам по собі, а через призму людської активності, тобто як процес послідовної передачі виробничих функцій від робітника до техніки, як заміну «природних виробничих інструментів» штучними. В результаті прогресу техніки дедалі більше функцій передається техніці, машині. Можливий такий стан, коли людина в кінцевому рахунку вийде з безпосереднього процесу виробництва і замість того, щоб бути головним елементом процесу виробництва, стане поряд із цим процесом. Отже, розглядаючи сутність НТР(науково-технічна революція), необхідно враховувати цей бік явища, а саме — зміну місця та ролі людини в процесі виробництва, що відбувається в результаті технічного прогресу. Правда, наукові відкриття далеко не завжди стають оперативним надбанням виробництва. Ілюстрацією можуть послужити такі дані. Відомо, що практична реалізація ідеї одержання фотографічного знімка відбулася лише через 100 років (1727—1839), ідея телефону — через 56 років, радіо — через 35 років, радар — 15 років, телебачення — 14 років, атомна бомба була створена через 6 років після теоретичного обґрунтування можливостей її створення, транзистор пробив собі дорогу протягом року. Але, як бачимо, спостерігається тенденція до скорочення часу реалізації наукових відкриттів. Наслідки НТП породили в свій час на Заході різні технократичні теорії. Їх зводиться до ідеї про те, що загальна технізація життя здатна вирішити всі соціальні проблеми. Широке розповсюдження отримала концепція «постіндустріального» суспільства (Д.Бел і інші), згідно якої суспільством стануть керувати організатори науки і техніки (менеджери), а визначаючим фактором розвитку суспільного життя стануть наукові центри. Помилковість її основних положень полягає в її абсолютизації ролі науки і техніки в суспільстві, в неправомірному переносі організаторських функцій із однієї, вузької сфери на все суспільство взагалі; тут виникає заміна цілого однієї із її складових частин. Ні техніка, ні наука самі по собі не в змозі вирішити складні політичні проблеми. Не потрібно забувати і про те, що техніка складає лише частину виробничих сил, причому не саму головну. Людина, як головна виробнича сила суспільства зовсім випала з поля зору прибічників даної концепції. В цьому і є її головна помилка. В кінцевому результаті наука і технології, перетворили значну кількість просторів в сучасному суспільстві. Переваги такого розвитку є незаперечні, але ризики, які виникли від такої стрімкої трансформації, також численні. В останні роки отримали розповсюдження і прямо протилежні концепції технофобії, тобто страху перед все проникаючою і

всепоглинаючою силою техніки. Людина відчуває себе безпорадною іграшкою в «залізних тисках» науково-технічного прогресу. З цієї точки зору НТП приймає такі масштаби, що загрожує вийти з-під контролю суспільства і стати сильною руйнуючою силою цивілізації, здатною нанести непоправну шкоду природі, як середовищу перебування людини і самій людині. Безумовно, це викликає тривогу всього людства, але не повинно приймати характеру невідворотної рокової сили, інакше тим самим мимоволі зменшується значення розумних начал, притаманних самому людству.

Висновок: Науково-технічний прогрес значною мірою вплинув на розвиток людського суспільства. Хтось розглядає його як щось виключно позитивне, бо технічний прогрес дозволяє людям полегшити умови праці, підвищити рівень життя, покращити економічний стан. Інші ж вбачають в цьому етапі розвитку лише негативні сторони. Але все ж ми повинні розуміти що науково-технічний прогрес є невід'ємною сходиною в розвитку людської цивілізації з усіма її плюсами та недоліками...

Список використаних джерел

1. Внучко С. М. Глобальні проблеми сучасності: причини виникнення та шляхи їх розв'язання. Київ, 2014.
2. Петрушенко В.Л. Філософія науки та техніки. Львів: «львівська політехніка», 2000.
3. Глобальні проблеми людства: визначення, виникнення та шляхи вирішення URL: svita.ua/
4. Філософське осмислення науково-технічного прогресу URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34916/1/293.pdf>
5. Бердяев Н.А. Человек и машина // Вопросы философии. Горохов В. Г. 1989. №2.
6. Техника, общество и окружающая среда: материалы международной конференции (18-19 июня 1998 г.) М.: Ин-т философии РАН, 1998.

ЕКОНОМІЧНА СВІДОМІСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. В умовах швидкого та динамічного розвитку ринкової економіки, глобалізаційних процесів сьогодення, коли визначальне місце належить економічній складовій соціального розвитку, економічна свідомість є одним із провідних елементів соціально-культурної самоідентифікації суспільства. Тому в сучасних економічних реаліях розвиток економічної свідомості людей набуває неабиякої актуальності. Сьогодні обізнаність в економічній сфері є необхідною передумовою для прийняття раціональних рішень, вибору найкращого з можливих варіантів у всіх сферах життя: під час влаштування на роботу, розподілу доходів і часу, придбання речей тощо. «Хто володіє інформацією, той володіє світом» (Натан Майер Ротшильд.)

Мета дослідження. Визначення особливостей економічної свідомості та економічної культури в умовах ринкової економіки.

Об'єкт дослідження – економічна культура як відображення рівня розвитку економічної свідомості.

Предмет дослідження – економічна свідомість та економічна культура: суть, роль та значення в умовах ринкової економіки.

Завдання дослідження: здійснити порівняльний аналіз «економічної свідомості» та «економічної культури» та визначити їх вплив на розвиток економіки. Англійський економіст А. Сміт вперше систематизовано відобразив у теоретичному плані загальну універсальну тенденцію у суспільствознавчій науці – розгляд окремої людини як центрального пункту економічної системи, вищої її цінності [1, с. 497–498]. Обґрунтувавши положення про природну економічну свободу людини, він виділив як ключовий елемент економічної теорії вільну особистість, її здатність формувати прогресивні інноваційні погляди та уявлення щодо економічних процесів і явищ, її моральні судження про дії інших людей та свої власні вчинки. Рівень економічної свідомості людини складається з систематизованих економічних знань; поглядів, які формують економічний світогляд; її вміння креативно мислити, здатність об'єктивно й адекватно сприймати економічні процеси, які відбуваються у суспільстві. Ці складові створюють не лише систему економічних знань, а й визначають внутрішню культуру людини, її готовність до свідомої гармонізації стосунків між нею та суспільством. Основна роль економічної свідомості розкривається в організації суспільного буття людини, її історичної динаміки цивілізаційного і культурного розвитку. Кожна історична пора має власну, властиву саме для даного суспільного устрою і системи економічних відносин економічну свідомість. Вона, своєю чергою, впливає на процес втілення в економічній діяльності людини її потреб, інтересів, ідеалів, цінностей. Економічна свідомість визначає поведінку людини та формує внутрішні засади її діяльності в економічному середовищі. Отже, економічна свідомість як комплекс економічних ідей, теорій, інтересів, поглядів, почуттів та настроїв виступає одночасно результатом і процесом освоєння економічної реальності з врахуванням соціальних інтересів людей. Специфікою економічної свідомості є високий ступінь вираження та відображення соціальних інтересів, цінностей, ідей та установок окремих економічних груп, а також її активний вплив на інші форми суспільної свідомості [4, с. 36]. Економічна культура – це комплекс уявлень, переконань, звичок, стереотипів поведінки, які реалізуються в економічній сфері суспільства й пов'язані з економічною діяльністю. Економічна культура є підсистемою загальної національної культури й тісно пов'язана з іншими її складовими: політичною культурою, правовою, моральною, релігійною та іншими. Економічна культура є багатовимірним явищем, яке складається як із раціональних, так й ірраціональних компонентів. Вона містить такі базові елементи, як економічні цінності й норми, сформовані та поширені в певному суспільстві економічні стереотипи й міфологеми, ідеї, концепції та переконання, економічні традиції, а також установки та орієнтації людей щодо існуючої економічної системи в цілому, певних важливих «правил гри» і принципів взаємовідносин індивіда та економічних інститутів [5, с. 208].

Економічну культуру можливо розглядати як продукт економічної свідомості та духовного капіталу суспільства. Вона є відображенням рівня розвитку економічної свідомості. Як соціальний механізм, економічна культура регулює економічну поведінку через виконання трансляційної, селекційної та інноваційної функцій. Складовою нової національної економічної культури повинна стати точка зору, що гострі проблеми мають вирішуватися шляхом терплячого діалогу, угод, взаємного розуміння і поваги. Лише на засадах толерантності, доброзичливості та сприйнятливості нових ідей є можливими спокійні, суспільно виважені дії щодо усунення всіх перешкод на шляху економічного розвитку. Опіраючись на загальнолюдські цінності, економічна культура обмежена правовою та поведінковою культурою в соціально-економічній сфері. Але навіть знаючи вимоги законів, можна їх порушувати. Таким чином, на сторожі права і моралі має стояти громадянськість – почуття обов'язку і відповідальності, усвідомлення своїх інтересів, прав і обов'язків.

Культурні фактори створюють лише загальний каркас для економічної діяльності людини. У межах цього каркасу кожна людина має широкий вибір варіантів економічних дій. Інша справа, що цей вибір часто визначається не свідомими підходами, а робиться на інтуїтивному рівні виходячи із загальних міркувань і звичних підходів, у кращому випадку впливає з принципу здорового глузду. Отже, в основі економічної культури особистості є економічна свідомість, яка характеризує здатність пізнавати, відображати й узагальнювати економічну дійсність,

передбачати і прогнозувати розвиток економічних процесів. У людини формується свій особистий образ економічної реальності виходячи з рівня здобутих економічних знань [4, с.37].

Висновки. Економічне життя функціонує завдяки дії не тільки об'єктивних законів суспільного розвитку, але й суб'єктивній діяльності людей. Вона залежить від усвідомлення, оцінки економічними суб'єктами процесів, що відбуваються в економічній сфері. Для кращого розуміння законів економічного світу усіма прошаркам сучасного українського суспільства потрібен відповідний рівень економічних знань, оскільки тут вони живуть і функціонують. Такою важливою складовою економічної діяльності виступає економічна свідомість, що значною мірою визначає рівень економічної активності в країні, ступінь розвитку економіки, темпи економічного зростання. Без суттєвого оновлення економічної свідомості неможливе подолання факторів незбалансованості розвитку економіки на шляху її перетворення в соціально орієнтовану сталу економіку.

Список використаних джерел

1. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. М., 1962.
2. Ложкін Г.В., Спасніков В.В., Комаровська В.Л. Економічна психологія: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2004. С. 133-143.
3. Дворецька Г.В. Соціологія праці: Навч. посібник / Г.В.Дворецька К.: КНЕУ, 2001. 244с.
4. Ізмайлов Я. О., Осмятченко В. О., Панура Ю. В. Вплив економічної свідомості та культури громадян на формування податкової культури суспільства. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2020. Вип. 4. С.34-42.
5. Фединець Н.І., Миронов Ю.Б., Гонська М.Р. Соціологія ринку Навчальний посібник. Львів: Видавництво ЛКА, 2011. 226 с.

ВПЛИВ ВИРОБНИЦТВА НА СПОСІБ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми дослідження. Дану тему вивчали велика кількість людей, і велика кількість людей продовжує робити це і на даний час, тому, що саме виробництво є тим нюансом, який визначав спосіб життя суспільства в певний період історії. Тому будь-яка інтелектуальна людина може досліджувати, як виробництво впливало на людей різних епох, а також який вид виробництва був основний в тій чи іншій історичній добі. Ще треба знати які чинники приводили до зміни виготовлення, які винаходи сильно змінювали суспільства і як вони впливали на життя людей і історичний прогрес.

Мета дослідження: визначити як впливає людська діяльність на спосіб життя суспільства дізнатись про поняття суспільного і матеріального виробництва.

Завдання дослідження: проаналізувати суть впливу виробництва на спосіб життя суспільства.

Предметом дослідження є вплив виробництва на спосіб життя суспільства.

Об'єкт дослідження: виробництво та його роль в житті суспільства. Вплив науково-технічного прогресу на спосіб життя суспільства. У соціальні філософії рушійними силами розвитку суспільства вважають різні суспільні явища: об'єктивні суспільні суперечності, продуктивні сили, спосіб виробництва та обміну, розподіл праці, дії великих мас людей, народів, соціальні революції, потреби та інтереси, ідеали мотиви тощо. Філософське розуміння суспільства полягає у визначення його з позицій окремої людини, особи, гуманізму. Людина – суспільство, (я – суспільство) є вихідне у філософському аналізі. Людина є суспільною істотою і її можливості реалізуються лише в суспільстві, а всі дії людини, зв'язки і відносини, умови, в яких живуть люди, можна правильно зрозуміти лише тоді, коли усвідомлюється зміст поняття суспільства, соціуму [3, с. 311].

Об'єкт дослідження. виробництво та його роль в житті суспільства. Суспільство - складний феномен, який різні вчені в різні епохи розглядали по-своєму. Одним з найбільш популярних поглядів на розвиток суспільства є те, що суспільство розвивається відповідно до того, який тип виробництва є притаманним конкретному періоду. В широкому розумінні, суспільне виробництво охоплює усі сфери суспільної праці і суспільної трудової діяльності: матеріальне виробництво, що забезпечує людей матеріальними засобами життя, сферу послуг, у тому числі охорона здоров'я і соціальне забезпечення, виробництво духовних цінностей (духовне виробництво), діяльність соціальних інститутів, що забезпечують виховання та освіту, підготовку до самостійної життєдіяльності, коротше, весь процес соціалізації людини. Соціально-філософська категорія «продуктивні сили» відображає систему суб'єктивних (людина) і об'єктивних (речових) елементів процесу матеріального виробництва. До цієї системи насамперед належать люди — безпосередні учасники цього виробництва, які організують, спрямовують, здійснюють матеріально-виробничий процес завдяки своїм фізичним даним, знанням, досвіду, вмінням і навичкам. Люди — головна продуктивна сила суспільства [2, с. 134]. Міра їх компетентності, професіоналізму, готовності свідомо, відповідально і якісно виробляти продукцію на підприємствах всіх форм власності, практичної реалізації цієї готовності є критерієм економічної ефективності, а в цілому — цивілізованості народів і держав на різних етапах їх історії. Здійснюючи процес виробництва, люди змінюють навколишню природу і разом з тим змінюють свою власну природу, формуються як соціальні істоти. Виробляючи певним способом матеріальні блага, люди виробляють відповідний уклад свого життя, оскільки спосіб виробництва є певний вид життєдіяльності індивідів, їх певний спосіб життя. Вироблений у соціумі спосіб виробництва (поряд з природними умовами) забезпечує не лише соціальні умови життєдіяльності суспільства, але й соціальний спосіб життя й діяльності конкретного індивіда [3, с. 311]. Продуктивні сили визначають виробничі відносини. Розвиток продуктивних сил обумовлюється удосконаленням всіх їх компонентів: кваліфікації, професіоналізму і виробничого досвіду людей; диференціації поділу праці, розширення та поглиблення її спеціалізації; засобів виробництва, знарядь праці, техніки і технологічного застосування науки [1, с. 102]. Зі зміною продуктивних сил змінюються виробничі відносини. Другу сторону способу виробництва становлять виробничі відносини. Це особливий тип відносин, що виникає в процесі матеріального виробництва. Саме виробничі відносини визначають систему суспільної організації діяльності. Під виробничими відносинами розуміють: по-перше, соціальну форму суспільного виробництва і, по-друге, засіб впливу людей один на одного. Вступати у виробничі відносини людей спонукають об'єктивні умови, незалежні від свідомості, волі людей обставини, що склалися у суспільстві. Для роботи з новими знаряддями праці необхідні знання, уміння і навички їх застосування. Ось чому йде процес постійного удосконалення всіх елементів продуктивних сил, аж до того, що знання стають науковими, а наука перетворюється на безпосередню продуктивну силу. У середині ХХ ст. відбувається науково-технічна революція, що перетворила увесь виробничий процес і саму людину. Нові продуктивні сили вимагають нових виробничих відносин. Але продуктивні сили залежать від відносин власності. А відносини власності, як свідчить історія, не змінюються швидко. Тому виникає невідповідність, між продуктивними силами, що пішли вперед, і відсталими у розвитку виробничими відносинами. Застарілі виробничі відносини стримують розвиток нових продуктивних сил. На рубежі ХІХ-ХХ ст. необмежені можливості науки привели до створення

передумов науково-технічної революції: по-перше, природничо-наукові передумови почали складатися з відкриття електрона, радію, перетворення хімічних елементів, створення теорії відносності, квантової теорії, що означало проникнення у мікросвіт та у світ велетенських швидкостей [2]. За таких умов з середини ХХ ст. науково-технічний прогрес перейшов до якісно нового етапу, що називається науково-технічною революцією.

Висновок. Науково-технічна революція - докорінний переворот у продуктивних силах суспільства: науки, техніці, людині [3, с. 89]. У сучасних умовах інноваційні перетворення перш за все проявляються у кардинальній зміні елементів виробничих систем і створенні винятково нових речовин і матеріалів [4, с. 2].

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. Я., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. К., 1996. 132 с.
2. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. М., 1999. 246 с.
3. Кизим М. О. Перспективи розвитку і комерціалізації нанотехнологій в економіках країн світу та України / М. О. Кизим, І. Ю. Матюшенко; Н А Н України, Наук. дослід. центр індустр. проблем розвитку. Харків : ІН Ж Е К, 2011. 389 с.
4. Марчук Л.П. Вплив інноваційних змін на розвиток суспільства. К., 2011. с.3.
5. Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія/Т.В.Гончарук, Н.В.Гнасевиц, М.І.Гурик, О.М.Рудакевич, Р.Ю.Чигур, М.Л.Шумка; за ред. професора О.М.Рудакевича. Тернопіль: ТН ЕУ, 2015. 256 с.
6. Гончарук Т.В. Філософія економіки як філософська дисципліна /Т.В. Гончарук //Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Філософія. 2007. №45. С.175-178.
7. Чигур Р.Німецькі мислителі про природу власності /Руслан Чигур, Юлія Божок//Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: щоріч. наук. пр. / відп. За вип.. Т.В.Гончарук. Тернопіль: ТН ЕУ, 2015. С.189-195.
8. Гончарук Чолач Т. Сучасні парадигми державного управління: теоретико-філософське осмислення / Тетяна Гончарук-Чолач // Психологія і суспільство. 2010. №4. С.72-81.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Актуальність теми дослідження. Українці – чи не один з найбільш критично налаштованих до самого себе народів, що, зокрема, знаходить прояв і в їхніх оцінках темпів розвитку українського суспільства. Певною мірою це не так вже погано – було б значно гірше, якби українці були всім задоволені. Це означало б, що на позитивні зміни в нашій країні годі й сподіватися. Високий рівень соціальних посягань дає надію на те, що хоча б частина з них може втілитися в реальності.

Метою дослідження є визначення особливостей розвитку українського суспільства на сучасному етапі.

Об'єктом дослідження є людина та її розвиток у сьогоденні.

Предметом дослідження є українське суспільство.

Завдання дослідження проаналізувати особливості розвитку українського суспільства на сучасному етапі. Поняття «суспільство» у філософії має кілька значень. Що таке суспільство? Це одне з найскладніших явищ, які відомі сучасній науці. питання виникнення суспільства завжди хвилювали науковців та філософів усіх епох. Суспільство - це група людей, об'єднаних спільною територією, інтересами та потребами. Суспільство - це система, джерело для розвитку яке розташоване у ній самій. Система суспільства як підсистема об'єктивної дійсності - істотно відрізняється від усіх інших природних систем. Для будь-якого суспільства характерні цілісність та стійкість, здатність до самовідтворення та саморегуляції, певний рівень культури. Українське суспільство - складна соціальна система, яка формувалася протягом багатьох років. Із розпадом СРСР і утворенням незалежних держав, зокрема української, перед нашою нацією постало актуальне питання формування Української державності. За часів існування СРСР це просто було неможливо, адже радянська історіографія заперечувала самобутнє існування українського народу і його державності, розглядаючи їх як невід'ємну частину Росії. І тільки з проголошенням незалежності України перед українцями постала проблема етнічнополітичної самоідентифікації [1]. Найважливішим порівняно з 90-ми роками минулого століття є те, що ми вийшли з духовної кризи, в якій перебувало суспільство у 80-90-х роках. Ця духовна криза була закономірним результатом розвитку (чи деградації) соціалістичного суспільства, що відбувалася буквально на очах кількох поколінь. Серед етапів трансформації українського суспільства, можна виокремити такі: стримування інституціональних змін (1992-1994 рр.); становлення подвійної інституціональної системи (1995-1999 рр.); інституціональна криза і «Помаранчева революція» (2000-2004 рр.); нереалізовані «постреволюційні» очікування: від ейфорії до розчарування (2005-2010 рр.); стратегічна невизначеність і нові політичні ризики (2011-2013 рр.) від «драми невизначеності» до трагедії визначення вектору трансформації (2014-2016 рр.). Російсько-українська війна (з 2014). початок декларованого транзиту (2017 р. - ?). Сьогодні ж ми маємо «трагедію визначеності» і нові соціальні виклики, які важко було уявити ще три роки тому: суспільство має бути принципово реформовано в умовах постійної загрози зовнішньої агресії, війни росії проти України і початку економічної кризи. Але саме суспільна визначеність - це перший (з багатьох необхідних) крок до виходу України з глухого кута «пострадянського стану». Наступними кроками мають стати зміни системи влади на всіх рівнях, подолання тотальної корупції, реформування економіки, соціальної інфраструктури, освіти, науки, культури [2]. В результаті цих процесів, українське громадянське суспільство поступово консолідується, долаючи ті настрої безвиході, що панували на початку 90-х, стає все більш впливовим, таким, з яким вже не можна не рахуватися. Що в Україні, змінюється найповільніше, так це ментальність правлячого класу, більшість представників якого явно «застрягли» в 90-х роках і погано розуміють, чому колишні методи взаємодії з суспільством, які проходили ще двадцять років тому, стають все менш дієвими. Як би болісно це не було, навіть правлячому класу доведеться змінюватися, але без тиску з боку громадянського суспільства це навряд чи відбудеться. Українське суспільство зараз перебуває на етапі становлення і є соціально та політично нестабільним. Для сучасної України характерною є ситуація соціальної анемії. Люди втрачають зв'язок з суспільством, залишаються наодинці з власними проблемами, втрачають віру у підтримку держави. Причини цього різні. Першою і, мабуть, найголовнішою причиною є непослідовність реформ. Протягом усіх років незалежності жодна українська влада не мислила в категоріях держави в цілому. Процес реформування країни напряму залежить від стилю мислення представників органів влади. Саме стиль мислення суб'єктів державно-управлінської діяльності визначає єдність, принципів та підходів державного управління [3, с. 161]. Іншими актуальними проблемами сьогодення є демографічна криза та зростання кількості людей похилого віку. Щороку кількість населення України зменшується на 300 000 чоловік. Це пов'язано з різними причинами: міграційними процесами, зниженням рівня та якості життя, змінами цінностей - багато українських жінок ставлять на перше місце не сім'ю, а кар'єру [3, с. 163]. За статистикою, приблизно 4-5 млн. наших громадян працює за кордоном. Як відомо, це населення віком 20-45 років, а це у свою чергу найбільш працездатна частина нашого населення. Крім того, все більше випускників надають перевагу навчанню за кордоном, що також є досить великою проблемою для нашої країни. Найбільшою проблемою нашого суспільства є невідповідності своїх бачень світу та реальності. Тому, перш за все, нам потрібно встановити зв'язок з реальністю. Нам потрібно навчитися розв'язувати проблеми, одразу як тільки вони з'являються. Ми повинні досягати

своїх цілей, незалежно від обставин. Адже, лише конструктивно мисляча особистість може самореалізуватися в соціумі. А якщо успішна людина - успішне суспільство [3, с. 164].

Висновок. Суспільство являє собою найскладнішу систему, яка існує в реальності. Вона охоплює соціальні суб'єкти і об'єкти, їхні взаємовідносини та властивості. Пізнання та розвиток суспільства має власну специфіку. Наше суспільство не стоїть на місці, наша нація розвивається і ніколи більше не стоятиме на місці. Я впевнена, що скоро ми будемо частиною високорозвиненої країни. А головне, обов'язково побачимо суспільство без війни!

Список використаних джерел

1. Українська державність: поняття, основні ознаки, символи, атрибути, витоки та етапи становлення. URL: <http://www.golos.com.ua/article/314085>
2. Економічні пріоритети модернізації в Україні з урахуванням інтеграційного досвіду країн Центрально-Східної Європи / за ред. О.М.Балакіревої. ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». К., 2015 с.6-13.
3. Костенко Н.В. Український соціум: проблеми трансформації // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Серія: гуманітарні науки 2008 №33 с.161, 163-164

ФІЛОСОФІЯ ЯК СПОСІБ САМОВИЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Актуальність теми дослідження. Самовизначення одна із довічних проблем у суспільства. Кожна людина стикається із нею протягом усього свого життя, стараючись зрозуміти, хто вона і яке місце вона займає у суспільстві. Вона здобуває інтегративне знання про суперечності й проблеми розвитку суспільства та визначення місця і ролі у них людського чинника. У зв'язку з цим людство, яке вже усвідомило роль філософського знання, завжди звертатиметься до цінності її ідей. Завдяки цим можна пізнати найглибінніші значення власного буття, які виступають у різних символічних формах – мовних, культурних, технічних, інформаційних тощо. Кожна людина по своєму дивиться на світ, у неї протягом життя є власний світогляд. Він формується протягом всього життя, людина перебуває в різних сферах суспільства, вона взаємодіє із різними культурами і все це додає проблемі самовизначення все більшої і більшої актуальності.

Мета дослідження: з'ясувати сутність і головні способи самовизначення людини та їх прояви в умовах зростаючої взаємодії культур.

Завдання дослідження: охарактеризувати основні етапи дослідження цієї проблеми в історії філософської думки; з'ясувати сутність феномена самовизначення людини як невід'ємної характеристики людського буття, виявити потреби людини у власному самовизначенні.

Об'єктом дослідження є самовизначення людини як складова людського існування.

Предметом дослідження є уявлення людини про саму себе своє місце у світі та відношення до нього. Проблема самовизначення людини належить до так званих вічних світоглядних проблем. Ще з давніх-давен люди не обмежувались своїми базовими поняттями про світ, а намагались пізнати його зі всіх сторін, в них виникало бажання пізнати самого себе і зрозуміти власне буття. « Пізнати , щоб більше могли. Більше могли , щоб більше діяти . Більше діяти , щоб повніше існувати» , - так казав відомий французький вчений та філософ П'єр Тейяр де Шарден (1881-1995) у своїй книзі «Феномен людини» і так він визначає призначення людини у світі. Сучасна філософія є узагальненою філософською думкою людства, що ґрунтується на теоретичних надбаннях, здобутих у кожній національній філософії. Основою для сучасної філософії є загальноприйняті людські цінності та пріоритети. Цінності, як механізм успіху наповнюють і визначають усі сфери людського життя. До них відносяться: цінності людського спілкування, діяльності, самозбереження. Світ зараз переповнений розмаїттям знань, гуманістичних цінностей, життєвих орієнтирів і через це людині дуже важко оцінити ситуацію та створити повноцінний образ світу . На мою думку, надзвичайно важливим для кожної молоді людини є базове знання філософії. Адже на цій основі у людини виникає , тільки їй притаманне , специфічне духовне осмислення та переживання існуючого світу речей і предметів , суспільного середовища у формі відчуттів, уявлень емоцій, котрі формують відповідне світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння. Світогляд за своєю суттю є цілісним сприйняттям людини структури буття, узагальнюючим осмисленням сенсу та мети людського життя, віднайденням людиною головних і значимих ціннісних орієнтирів. Саме на цій основі відповідно і формується лінія людської життєдіяльності поведінки, способи і пізнання світу , переконання та ідеали. За таких умов якісний рівень світогляду особистості стає виміром її духовної та інтелектуальної зрілості, внутрішнього багатства, освіченості, а також соціальної активності, гуманізму, доброти , моральної чистоти [1, с. 89-96]. Людина є носієм певної системи цінностей, певного типу свідомості. Так, обираючи свій шлях, свої подальші кроки людина стає залежною від своїх переконань. Тому під час акту самовизначення вона не є вільною в абсолютному вимірі, її свобода є відносною. Проте ці, так звані орієнтації слугують фундаментом індивідуального світогляду, позбавляючи цим людину від духовних переживань, від аморфності думок, вірувань та порожнин. Найбільш ґрунтоване тлумачення поняття « самовизначення » , на мій погляд, подається в всесвітній енциклопедії « Філософія » : у якій зазначається , що самовизначення – це процес і результат вибору особистістю своєї позиції, засобів самореалізації і цілей у конкретних життєвих обставинах , основний механізм прояву людської свободи [2, с. 98-100]. Нині світоглядні уявлення і переконання особистості, особливо молоді людини, формуються у контексті переоцінки нашого історичного минулого, утвердження плюралізму , розмаїття думок, поглядів на різні питання суспільного життя . Щоб не блукати у лабіринтах нових суспільних процесів , правильно зорієнтуватись, збагнути смисл нового існування , юнакам і дівчатам потрібен духовний стержень, яким є філософсько-світоглядна культура, оскільки саме вона покликана забезпечити розвиток цілісної особистості, здатної свідомо ставитися як до оточуючого її світу , так і до самої себе , до світоглядного вибору , орієнтованого на загальнолюдські й національні цінності [3, с. 6]. Процес самовизначення особистості конкретизується набуттям людиною певного соціального статусу є своєрідним поєднанням об'єктивних факторів, які не залежать від людини, і суб'єктивних чинників , які особистість обирає не за власною волею , таким чином самовизначається. Тобто визначається через процедуру вибору і намагається знайти своє місце в суспільстві спираючись на свої внутрішні цінності і можливості для самореалізації , що створені в суспільстві [4,с. 7-13].

Висновок. Отже, головна роль філософії є в пізнанні та само здобутті людини та її цінностей. Розуміння людиною її причетності до світу, дає поштовх до самореалізації особистості на вищому рівні. Також впливає на всі форми суспільної свідомості, допомагає виробити життєві орієнтири та цінності, які будуть давати напрямки у відношенні людини до дійсності та їх практичному застосуванні. Філософія – підштовхує та надає людині творчих можливостей в її прагненні зрозуміти життя, філософія завжди спрямовувалася проти краху, кризи, занепаду цивілізації, культури і духовності людини.

Список використаних джерел

1. Кондзьолка В.В. Філософія і її історія. Львів, 1996.168 с.
2. Шумка М.Л. Роздуми над значимістю та роллю філософії у суспільстві Михайлина Леонівна // Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах Матеріали П, Всеукраїнської наукової конференції . 24-25 березня 2017р., м. Дніпро. Частина І. / Наук. Ред., О.Ю. Висоцький Дніпро: СПД « Охотнік», 2017.235 с.
3. Джугла Н. До питання Українського східного Обряду у рішеннях Замойського скандалу 1720р. / Історія релігій в Україні. - Львів, «Логос», 2005. - с 210-215
4. Скотна Н.В. Самовизначення особистості в цивілізійному вимірі Надія Скотна // Молодь і ринок. Щомісячний науково-педагогічний журнал №1 (108) січень 2014. Дрогобич: Коло,2014.С. 7-13

ГРОШІ ЯК ПРЕДМЕТ СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОГО ДИСКУРСУ

Актуальність теми дослідження: «Гроші» найважливіша категорія економіки. Як об'єкт пізнання вони належать до предметної сфери економічної науки. Гроші перетворилися з інструменту економічної діяльності на головний вимір людської долі, як багатство та бідність не лише зовнішні обставини життя, але й діапазон екзистенційних моделей, у якому людина переживає своє буття у світі.

Мета дослідження: проаналізувати основні аспекти грошей як предмет соціально-філософського дискурсу. **Об'єктом дослідження:** феномен грошей як прояв соціального буття.

Завдання дослідження: проаналізувати феномен грошей як необхідний елемент в структурі соціально-економічного; проаналізувати основні світоглядні й методологічні засади, що визначають зміст поняття грошей; визначити місце феномена грошей у розвитку соціального буття як чинника, що визначає логіку і смисл суспільного життя та його спрямованість; розкрити значення феномена грошей.

Предметом дослідження є соціально-філософський аналіз грошей як цінності в системі господарської діяльності, що є сферою соціального буття. Економічна теорія до сих пір оперуючи однією із основних, базових категорій - «гроші», не спроможна відповісти на питання: що таке гроші? Тому вона потребує втручання філософії. Концепт грошей є суто дискурсивним, є предметом соціальної філософії й філософії господарства, та має ціннісну природу в системі господарської діяльності людини. Гроші є предметом дослідження не тільки економічної теорії, вони стали також предметом соціально-філософського дискурсу, який лежить в контексті і межах того явища, що описується категорією «культура», «господарство», «цінність». Всі дослідники феномена грошей (представники економічної теорії, соціології, філософії економіки, філософії господарства), виходять з того, що гроші є суто культурним артефактом, культурним феноменом і говорити про них треба в термінах культурологічного аналізу. Тому тлумачення природи, сутності, феноменології грошей тим чи іншим дослідником повністю визначається змістом і сенсом тлумачення ним поняття культури. Більшість дослідників схильні вважати, що визначальним фактором поняття культури є доцільна, цілераціональна й ціннісно-орієнтована господарська діяльність. Гроші, будучи елементом впорядкування господарства, розкривають свою природу й функції як загальна господарсько-економічна цінність в онтології соціального буття. Визначення грошей в різних дисциплінах: економічна теорія, соціологія, економічна соціологія, подаються залежно від специфіки аналізу і вони не відображають сутність та природу феномена [1, с. 229]. Гроші стають інституціональним соціальним феноменом ціннісної природи, тому що вони, будучи універсальною транскультурною цінністю, в межах певної легітимачії, фіксують міру цінності певного об'єкта як речі, здатної бути загальним еквівалентом обміну інших речей. Проте, статус загальності припускає функціональну феноменологію прояву грошей як цінності в культурі, необхідним елементом пізнання якої постає розгляд проблеми в історико-еволюційному плані. Як відомо, економісти вбачають причину появи грошей у розвитку торговельних відносин, антропологи ж підкреслюють їх неторговий початок. Але так чи інакше гроші були різні за формою (черепашки, худоба, хутра, монети, банкноти), але завжди були постійні за змістом, функціями - засіб обміну. Мислителі розглядають гроші як одну з цінностей цивілізованого суспільства. Аристотель, як і Платон, підкреслював важливу соціальну функцію грошей - бути засобом обміну, порівняння цінностей предметів один з одним. В усіх текстах середньовічних мислителів домінує нормативний метод дослідження. Він виявляється в тому, що переважають оцінні судження з позицій християнської моралі. Міркування мислителів цієї епохи мали в основному апріорний, умоглядний характер. Крім цього важливим елементом доказів було посилання на авторитет, який був авторитет Священного Писання або праці отців церкви. У творах Ф. Аквінського походження грошей розглядається як наслідок домовленості між людьми. Їх завдання полягає в тому, щоб полегшити неупередженій обмін. Визначаючи необхідність грошей (монети) як засобу обігу, він розглядав їх і як міру речей [2, с. 82]. Ситуація догматичного сприйняття світу починає змінюватися у XIII столітті, коли в Італії з'являється новий «грошовий» клас (а також із появою індульгенцій). З цього періоду все більше цінують саме гроші, вони посідають місце «правителів справ і душ». Так з'являється меркантилізм, для якого характерним є макроекономічний підхід до аналізу економічних явищ. Саме представниками цієї течії було введено поняття «національне багатство». Меркантилізм є своєрідним підготовчим етапом у реалізації раціоналістичної картини світу Нового часу. У Новий час відбувається розмежування філософії та економічного знання. У цей період гроші «втрачають предметну підставу» у філософських роздумах і переходять у предметне поле економічної науки, стаючи суто економічною категорією. З'являється кількісна теорія грошей Д. Юма, котра створювала відповідну методологічну основу і для характеристики принципів формування вартості грошей. Його концепція поняття вартості грошей є суто умовною, як і його погляди щодо розуміння самого феномена. Це надалі дало основу для розробки теорії «нейтральності грошей». Як інструмент обігу вони не мають власної вартісної основи. Надалі з'являється теорія фізіократів, що «відходить» від дослідження грошей. Предметом їх дослідження була земля. Це стало новим рівнем розвитку методології вивчення феномена грошей. А. Сміт та Д. Рікардо були прихильниками ідеї «природного порядку» у тій її формі, яка вже була присутня в сучасній ім філософії. Тому для них гроші - це товар, вартість якого, як і вартість інших товарів, визначається кількістю праці, необхідної для виробництва товарів та доставки на ринок. У другій половині XX ст. такий феномен як «віртуальна реальність» впливає і на феномен грошей - з'являються «віртуальні гроші». По-новому розставляються смислові акценти: час має цінність, тому що гроші мають здатність приростати у

процесі обігу в часі. Але навіть із появою «віртуальних грошей» гроші не втратили своєї матеріальної основи. Їм все одно властивий такий атрибут як маса-енергія. Гроші - це енергія, яка визначає кількісні кордони й одночасно якісну безмежність можливостей в діях людей. Гроші наповнюють матеріальною силою волю людини і створюють громадський механізм її реалізації, але вони байдужі до того, на що ця воля спрямована. Гроші «вбирають в себе» енергію життєдіяльності індивідів щодо реалізації їх цілей. Вони все більше втручаються в екзистенційне буття людини займаючи одне з головних місць, а іноді стають сенсом життя і виправданням цього сенсу [3, с. 87].

Висновок: отже, гроші є феноменом соціального буття, як в широкій історичній перспективі, так і в особі своїх окремих представників. Тим самим гроші слід розглядати не тільки як категорію економічного обміну, але і як цінність, що впливає на людське буття, що також дозволяє пізнавати і саму людину. Все це дозволяє «вписати» гроші в метафізичне поле проблем філософії господарства та окреслити «рамки» філософії грошей.

Список використаних джерел

1. Гончаров В.В. «Божественна» природа грошей як предмет соціально-філософського аналізу / Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Матеріали Міжнародних філософсько-економічних читань (20-21 травня 2009 року, м. Львів) / Університет банківської справи Національного банку України; Редкол.: Відп. секретар З.Е. Скринник. Львів, 2009. С. 229-238.
2. Гончаров В.В. «Трансцендентная» природа денег как предмет социально-философского анализа / Экономический и социально-философский потенциал современного общества: возможности, тенденции, перспективы развития: Материалы международной научно-практической конференции (29 июня 2009 г.). В 3-х частях. Ч.1. / Отв. ред. В.И. Долгий. Саратов: Издательство «Научная книга», 2009. С. 82-86.
3. Гончаров В.В. Аксиологический подход в исследовании феномена «деньги» // Наука. Философия. Общество. Материалы V Российского философского конгресса. Том II. Новосибирск: Параллель, 2009. С. 369.

НАУКА ТА ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА

Актуальність теми дослідження. Глобальні проблеми, початок глобалізації у всіх сферах людської діяльності. Бурхливий розвиток технологій які все більше впроваджують у різні виробництва призвели до різких змін у суспільстві. З часом потреби людства будуть збільшуватися, і щоб задовільнити потреби людей будуть впроваджуватися системи і плани вирішення даної проблеми які будуть спричиняти зміни в навколишньому середовищі такі як: забруднення навколишнього середовища а саме (вирубання лісу, забруднення водойм, вимирання тварин і зменшення популяції тваринного світу, ерозію ґрунтів, поява кислотних дощів, зменшення озонового шару землі тощо), що суттєво вплине на середній рівень життя людства.

Мета дослідження: Вивчення глобальних проблем та спільне вирішення проблем сучасності.

Об'єкт дослідження: Наука про глобальні проблеми людства. Вивчення основних причин виникнення та основних шляхів її вирішення.

Предмет дослідження: Глобальні проблеми людства. Створення плану щодо перспектив та розвитку протидії глобальним проблем людства у майбутньому. У такому випадку можна виокремити основний напрямок – глобальні стратегії та загрози.

Завдання дослідження: дослідити глобальні проблеми людства. На сьогодні різнобічна діяльність людини набула небувалого розмаху, охопивши майже всю земну кулю. Космічні апарати дають можливість практично миттєво зв'язатися по телефону з будь-якою точкою світу, а речовини промислових викидів виявлені навіть в Антарктиді. Балістичними ракетами можна уразити будь-яку ціль, де б вона не знаходилася. Жодна країна світу не може unikнути того або іншого впливу світової економіки й світових фінансових інститутів [1]. Отже, цілий ряд проблем, що виникають перед людством, охоплюють всю земну кулю і навіть ближній космічний простір. Такі проблеми отримали назву глобальних (від фр. global — загальний, що походить від лат. globus — куля). Ці проблеми вивчаються багатьма науками, в тому числі й географією, хоч би тому, що в географічній оболонці Землі всі компоненти тісно взаємопов'язані завдяки кругообігу різних речовин і видів енергії. Глобальними вважаються багато проблем, серед яких можна виділити найважливіші: роззброєння та збереження миру на Землі, екологічна, продовольча, демографічна, енергетична й сировинна. Кожна з глобальних проблем породжена специфічними причинами, зумовленими, з одного боку, специфікою розвитку продуктивних сил, географічним середовищем, рівнем прогресу техніки, природно-кліматичними умовами, тобто речовим змістом суспільного способу виробництва, а з іншого – специфічною суспільною формою, особливістю розвитку відносин власності. За всієї різноманітності причин глобальних проблем існують спільні для них причинно-наслідкові зв'язки, властиві розвиткові технологічного способу виробництва [2]. Можна розглянути таку класифікацію глобальних проблем сучасності: - проблеми, що виникають у сфері взаємодії природи і суспільства, серед них слід виділити надійне забезпечення людства сировиною, енергією, продовольством тощо, раціональне природокористування і збереження природного навколишнього середовища, раціональне використання ресурсів Світового океану, мирне освоєння космічного простору - глобальні проблеми у сфері суспільних взаємовідносин, які пов'язані із роззброєнням, конверсією військового виробництва і збереженням миру, відверненням світової термоядерної війни, недопущенням локальних, регіональних і міжнародних криз та забезпечення стабільного миру; подолання економічної відсталості частини регіонів і країн світу - глобальні проблеми розвитку людської цивілізації, пов'язані із забезпеченням життєвих потреб народів усіх країн незалежно від їх соціального ладу, рівня соціально-економічного розвитку, географічного місця розташування і можуть бути вирішені шляхом співробітництва та взаємодії всіх держав, їх невіршеність породжує загрозу для майбутнього нашої цивілізації. Отже, глобальні проблеми досить різноманітні за своїм змістом, їх розвиток має суперечливий та багатовимірний характер. Водночас вони мають цілий ряд загальних специфічних рис, що виділяє їх на фоні інших проблем світової економіки [3]. Специфіка глобальних проблем полягає в наявності ряду притаманних їм спільних рис: 1) кожна з цих проблем і всі разом відіграють важливу роль для майбутнього людства. Тому затримка з їх вирішенням призведе до деградації умов життя і виробничої діяльності на планеті, що несе в собі смертельну небезпеку для існування людської цивілізації; 2) у процесах і явищах глобальних проблем проявляється поглиблення та ускладнення світогосподарських зв'язків, інтернаціоналізація інших суспільних процесів на Землі; 3) розв'язання цих проблем можливе лише за умови об'єднання зусиль усіх держав і народів. Знайти основні шляхи та засоби вирішення глобальних проблем – це значить забезпечити умови виживання всіх народів і подальший соціально-економічний розвиток людської цивілізації. Глобальні проблеми – це нехаотичні явища і процеси: вони тісно взаємопов'язані. Для їх вирішення потрібні нові підходи і практичні заходи, які б виходили із цілісності світу, необхідності співробітництва в планетарному масштабі [4]. Треба будь-що зберегти мир на планеті. А це означає, що народи світу мають засвоїти нове політичне мислення, тобто усвідомлення важливості і негайного вирішення глобальних проблем, включаючи розробку системи ефективних міжнародних процедур і механізмів, здатних забезпечити збереження і розвиток людської цивілізації в цілому. Дослідивши це питання можна сказати, що все-таки глобальні проблеми можна вирішити. Для цього необхідні достатні науково-технічні і матеріальні досягнення. Також можна навести численні

прикладі успішних спроб щодо розв'язання, хоча б часткового, ряду глобальних проблем. От, на міжнародному рівні приділяється велика увага екологічним проблемам. Міжнародна комісія з навколишнього середовища і розвитку розробляє програми покращання якості природного середовища та загального екологічного стану. Ця комісія і ряд інших міжнародних організацій визначають критерії екологічної безпеки, розробляють короткострокові та довгострокові програми [5].

Висновок: Отже, поняття «глобальні проблеми» походить від французького слова «Global», що означає «всезагальний», «той, що охоплює всю земну кулю». Кожна з глобальних проблем породжена специфічними причинами, зумовленими, з одного боку, специфікою розвитку продуктивних сил, географічним середовищем, рівнем прогресу техніки, природно-кліматичними умовами, тобто речовим змістом суспільного способу виробництва, а з іншого – специфічною суспільною формою, особливістю розвитку відносин власності. Свою роль у регулюванні зазначених процесів, у розв'язанні глобальних проблем повинні відіграти ООН, МВФ, СОТ, регіональні та галузеві організації, котрі мають великий досвід координації міжнародних зусиль, використання ресурсів, регулювання міжнародних та економічних зусиль.

Список використаних джерел

1. А.О. Савельєва Глобальні проблеми людства та шляхи їх вирішення URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/>
2. Глобальні проблеми людства та способи їх вирішення. URL: <https://geomap.com.ua/>
3. Мочерний С. В. Економічна теорія: Посібник – К: Видавничий центр «Академія», 2003. URL: <https://repository.vsau.org/>
4. Політекономія: Підручник / За загальною редакцією Ю.В. Ніколенка.– Київ: ЦУЛ 2003. URL: <https://194.44.152.155/>
5. Корнієнко В. О. Основні політико-ідеологічні доктрини та глобальні проблеми сучасності. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/>

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА: ПРОБЛЕМИ І СУПЕРЕЧНОСТІ ЇЇ СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. У статті аналізуються концепції політичної культури в працях західних та українських політологів, розкривається суть та особливості політичної культури сучасного українського суспільства, проблеми дослідження політичної культури у вітчизняній політичній науці.

Об'єкт дослідження: групи людей, які поділяють особливу, відмінну від загального набору цінностей, установок і практик політики і суспільної поведінки. Предмет дослідження - реформування всіх сторін суспільного життя.

Мета дослідження: є порівняння змісту, який вкладається у дефініцію політичної культури в працях західних та українських політологів і використовується в науковій практиці, а також виявлення проблем та особливостей в дослідженні політичної культури в сучасній Україні.

Предмет дослідження: розвиток української сучасної політичної культури.

Завдання дослідження: аналіз сучасного стану політичної культури українського суспільства, виявлення основних тенденцій її становлення, а також визначення перспектив подальшого розвитку політичної культури в Україні. Все це спонукає вітчизняних вчених звернутися до проблематики політичної культури, усіх спектрів її дослідження, особливо шляхів формування демократичної політичної культури. Аналізуючи західну суспільну науку, слід відзначити, що американський соціолог Карл Дойч вперше дослідив процеси соціальної мобілізації суспільств, що модернізуються з використанням кількісних методів, показав, як фактори політичної культури (освіта, рівень грамотності і урбанізації) впливають на розповсюдження сучасних практик в культурі, технології і економічній діяльності і, відповідно, - на успіх модернізаційних процесів. Висновок К. Дойча: «Головне - не структурні зміни в економіці, а зміни в системі цінностей» [1, с. 480]. Цей висновок був розвинутий в класичній праці Г. Алмонда і С. Верби «Громадянська культура», в якій сформульована визначальна концепція політичної культури, і, зокрема, розкривається розгорнуте визначення обох складових поняття «політична культура». «Політичною» вона означається тому, що «відноситься виключно до політичних орієнтацій - відношенням до політичної системи і її різних складових, і відношенням до власної ролі. індивіда в цій системі», а термін «культура» в ній припускає розуміння не всього широкого спектру сенсів, який він несе, а один конкретний сенс - «психологічні орієнтації відносно суспільних об'єктів». «Орієнтації» у Алмонда і Верби - це поєднання когнітивного (знання і переконання щодо політичної системи), афективного (почуття та емоції щодо неї) і оціночного (судження і думки, які базуються на цінностях) [2, с. 480]. Таким чином Г. Алмонд та С. Верба, виходячи з розуміння двох рівнів аналізу політичної системи - інституціонального та орієнтаційного, саме останній пов'язали з політичною культурою, яку визначили як форми та зміст орієнтації людини на реальну політичну систему конкретного суспільства та власну політичну діяльність. Ще раз зауважимо, що Г. Алмонд розуміє політичну культуру у вигляді суб'єктивних установок щодо політики. На наш погляд, такий підхід обмежив суть політичної культури сферою психології, зводив її зміст до психологічних чинників. У цьому був суттєвий недолік концепції політичної культури Г. Алмонда та С. Верби. Відповідно, Алмонд і Верба виділяють три типи політичної культури: «парохіальну» (у сенсі вузькості горизонту політичного мислення), підданську і активістську культуру. Для аналізу українського контексту політичної культури та враховуючи високий рівень розповсюдження в Україні важливо звернути увагу на те, як автори визначають головну відмінність «підданської культури». Вона полягає в розвинутих орієнтаціях громадян щодо результатів дії («виходу») політичної системи, тобто дії централізованої влади при практично нульових орієнтаціях з приводу власного внеску («входу») в систему, тобто результативного формулювання вимог до влади і особистої участі індивіда в цьому процесі. Відповідно в «активістській культурі» індивід має орієнтації, які однаковою мірою відносяться як до «входу», так і до «виходу» в систему. У кожній національній політичній культурі, за Алмондом та Вербою, присутні елементи всіх трьох видів культури, і її загальний характер визначається співвідношенням і розподілом ролей між ними [3, с. 328]. Жоден політичний режим не може дозволити собі ігнорувати ставлення до нього підвладного населення. А ставлення людей до політики, до владних структур - це і є та реальність, яка стоїть за поняттям «політична культура». На відміну від політики як сфери безпосередньої дії, політична культура є сферою суспільних уявлень про світ політики й відповідних норм поведінки. Вона відображає інтереси, суспільне положення і особливості історичного розвитку відповідної соціальної спільності, нації, регіону і інших суб'єктів політичного життя. Також політична культура виступає необхідними елементами будь-якої політичної системи суспільства. Будучи відповідними різновидами суспільної свідомості й культури, що має власний предмет і механізм формування, характеризує духовну здатність людини до спеціалізованої політичної діяльності. За допомогою політичної культури особа спроможна адаптуватися у політичному просторі і здійснювати у ньому специфічні функції соціальної взаємодії, політичної участі й управління [4, ст. 223-238]. Вищезазначені проблеми та негативні характеристики сучасної української політичної культури значною мірою обумовлені нерозвиненістю демократичних політичних інститутів, низькими темпами реформ та, зрештою, браком часу, що прожило суспільство в умовах демократичних норм, правил та цінностей. У зв'язку з цим на особливу увагу заслуговують

вітчизняні дослідження таких важливих проблем, як місце і роль політичної культури в становленні демократії в суспільстві, значення політичної культури в розвитку політичної системи, виборчого процесу та становлення громадянського суспільства в Україні. Предметом серйозного наукового аналізу має стати також співвідношення політики і моралі, дослідження моделей і критеріїв моральності в політиці, всебічна критика демагогічних тенденцій у політичній практиці, популізму у частини політичної еліти, ультра радикальних, крайньо правих націоналістичних політичних сил. Загалом, для трансформації політико-культурних якостей українського суспільства необхідним є обґрунтування теоретико-методологічних підвалин цього процесу. Динаміка таких досліджень полягає у своєрідних етапах значного збагачення уявлень про політичну культуру, її місце і роль в сучасному суспільно-політичному соціумі України.

Висновок: демократичну політичну культуру можна сформувати шляхом перетворення суспільства на справді демократичне, яке надає можливість кожному громадянину вільно брати участь у політичному житті, створює належні умови для розвитку культури та освіти, дбає про духовний і моральний стан населення.

Список використаних джерел

1. Хантингтон С. Политической порядок в меняющихся обществах / С. Хантингтон. М.: Прогресс-традиция, 2004. 480 с.
2. Рудич Ф. М. Політологія: підручник / Ф. М. Рудич. 3-те вид.; перероб.; доп. К.: Либідь, 2009. 480 с.
3. Бурдяк В. І. Політична культура країн Європи в контексті інтеграційних процесів / В. І. Бурдяк, Н. Ю. Ротар. Чернівці : Рута, 2004. 328 с.
4. Політологія для вчителя: навч. посібн. для студ. педагогічних ВНЗ / за заг. ред. : К. О. Ващенко, В. О. Корнієнка. К.: Вид-во імені М. П. Драгоманова, 2014. 406 с Політологія для вчителя: навч. посібн. для студ. педагогічних ВНЗ / за заг. ред.: К. О. Ващенко, В. О. Корнієнка. К. : Вид-во імені М. П. Драгоманова, 2014. 406 с.

ЗНАЧЕННЯ ГРОШЕЙ ДЛЯ ЛЮДИНИ В XXI СТОЛІТТІ

Актуальність теми дослідження: гроші відіграють важливу роль у житті та розвитку нашого суспільства і є одним із найдавніших феноменів створених людьми для вираження цінності товарів чи послуг .

Мета дослідження: соціально-філософський аналіз ролі грошей для людини XXI століття.

Об'єкт дослідження: гроші у житті людини XXI століття.

Предмет дослідження: сфера грошових відносин, позитивний та негативний вплив грошей та багатства на людину.

Завдання дослідження: аналіз ролі грошей як необхідного елемента соціально-економічної системи; дослідити значення грошей , їх вплив на світогляд і цінності людини. Гроші - це не все, але гроші - це щось дуже важливе. Крім базових потреб, гроші допомагають нам досягати життєвих цілей і підтримують те, про що ми найбільше дбаємо: сім'ю, освіту, охорону здоров'я, благодійність, пригоди та розваги. Це допомагає нам отримати деякі нематеріальні цінності життя — свободу чи незалежність, можливість максимально використати свої навички та таланти, можливість обирати свій власний життєвий шлях, фінансову безпеку. З грошима можна зробити багато добра і уникнути чи позбутися непотрібних страждань[3]. Гроші мають дуже велике значення у нашому житті. Це безперечний факт. Їхня роль не обмежується функціями платежу, накопичення або збереження. Вони є також загальним еквівалентом вартості будь-яких товарів. За допомогою грошей можна задовольнити всі потреби. Напевно, за виключенням духовних, хоча це спірне питання, яке залежить від прагнень конкретної людини. Життя кожної людини унікальне і цінне. Кожна людина визначає межі впливу свого життя і в ці межі потрапляють гроші. Мета і планування – інструменти формування цих меж. Щоби отримати гроші, потрібно їх прихід запланувати. Постійний брак грошей свідчить про відсутність розуміння суті грошей і їх призначення. Гроші – це результат цілеспрямованих дій людини в її житті. Щоб вирішити проблему грошей особливу увагу потрібно звернути на потреби людини в суспільстві, бо ми живемо в ринковій економіці, де кожна людина вибирає сферу для своєї діяльності. У світогляді багатьох людей залишилася рабська ідеологія. Тому багато хто вважає, що хтось про нього повинен думати. Але насправді, якщо людина не думатиме сама про себе, про свій розвиток, то ніхто інший їй не допоможе [4]. Гроші можуть допомогти нам знайти більше щастя, якщо ми точно знаємо, чого ми можемо від них очікувати, а чого ні. Гроші можуть купити нам щастя, але тільки якщо ми правильно витрачаємо гроші. Ми повинні купляти спогади. Питання не в тому, скільки це коштує, а в тому, скільки ці гроші коштують нам. Гроші не повинні коштувати нам нашої душі, стосунків, гідності, здоров'я, розуму та радості від простих речей життя. Люди, які з'ясовують, що вони насправді цінують, а потім прив'язують свої гроші до цих цінностей, мають найсильніше відчуття фінансового та особистого благополуччя [2].

Висновок: Гроші – це не добре чи погано; це паливо для нашого життя так само, як вода є паливом для нашого тіла. Немає нічого поганого в тому, щоб бути заможним, якщо ці гроші були зароблені сумлінною працею та добром для інших. Якщо ми зможемо дізнатися більше про те, які глибші цінності пов'язані з нами, і покращити своє фінансове здоров'я та знання про гроші, тоді ми зможемо стати набагато щасливішими та мати міцнішу основу добробуту [1].

Список використаних джерел

1. «Money and the Meaning of Life»
2. URL:<https://hbr.org/2011/05/money-and-the-meaning-of-life>
3. «What Role Does Money Play In Your Life?» URL:<https://www.meaningfulpaths.com/2020/09/11/what-role-does-money-play-in-your-life/>
4. «Money is important, but how much do you need?» URL:<https://www.thehindu.com/opinion/open-page/Money-is-important-but-how-much-do-you-need/article16837896.ece>
5. «Гроші і людина» URL:<http://xic.com.ua/z-zhyttja/22-rozdumy-hrystyjanyna/141-groshi-i-ljudyna>

ФІЛОСОФІЯ УСПІХУ МЕНЕДЖЕРА

Актуальність теми дослідження Праця менеджера є багатоманітною, але в основі її є рівень етичних і психологічних чинників суб'єкта управління. У взаємовідносинах «менеджер - оточуюче середовище» кожен конкретний випадок породжує велику кількість непередбачених нюансів, але є ряд парадигм, дотримання яких визначають успіх менеджера. Сучасний світ вимагає нової філософії освіти, зміни парадигми педагогічного мислення, практичної зорієнтованості, оскільки конкурентоспроможність в умовах формування економіки знань значною мірою визначається конкурентоспроможністю у сфері науки і освіти.

Мета дослідження - полягає в тому, щоб дослідити яким повинен бути успішний менеджер, як він повинен організовувати робочий процес. Показати, що саме ця професія вимагає великої кількості знань, умінь знаходити спільну мову з кожним, умінь знаходити шляхи вирішення різного роду проблем, умінь працювати творчо, неординарно, знаходити нестандартні шляхи вирішення проблем.

Предмет дослідження: особистісні якості менеджера, теорія його успіху, філософські погляди на діяльність менеджера.

Завдання дослідження: дослідити вимоги до здібностей і вмінь менеджера в суспільстві. виступає роль та місце менеджера в організації. Філософія менеджменту - це система ідей, поглядів і уявлень менеджерів, про природу людини та суспільства, задачах керування і моральні принципи поведінки менеджерів, вироблена переважно досвідченим шляхом. Наприклад, вас можуть засудити, якщо ви відкрито ображаєте підлеглого, дивіться на нього з підозрою чи антипатією, нетерпимо ставитеся до тих, хто нижче вас за посадовим рангом або соціального положення. Якщо менеджер веде себе не так, як думає, то це значить, що він не має чітко вираженої філософії. Філософія - одна із найдавніших сфер духовного життя суспільства. У давні часи любов розглядалася як підстава світобуття, це загальний зв'язок, взаємодія, взаємне проникнення різних процесів та явищ, внаслідок чого існує світ як ціле.. Філософія досить близька не лише до мистецтва, але й до інших галузей духовної культури людства - політики, моралі, релігії. Як методологія, вона лежить в основі управлінських процесів, вирішення проблем в царині підприємництва. Із мораллю філософію споріднює вивчення сенсу життя, проблема відношення добра і зла, щастя та свободи волі людини, ціннісних орієнтирів. Отже, філософія, з одного боку, є наукова дисципліна, оскільки до неї можна застосувати характерні наукові ознаки.. Тому заперечувати науковий характер філософії неможливо, з точки зору наукознавства зовсім некоректно. Але, з другого боку, філософія безумовно є феномен духовної культури людства, і це твердження є також справедливим. Діяльність людини в суспільстві обумовлена певними філософськими засадами. Особливо виразно це прослідковується у таких сферах буття, як управління соціальними процесами, підприємницькою діяльністю бізнесових структур. Менеджер у сучасному розумінні — фахівець, який організовує, налагоджує конкретну діяльність підлеглих йому працівників і одночасно сам виконує певний обсяг управлінських функцій. Знання сучасного менеджменту потрібні керівникові для оцінки власних підходів до підлеглих. Керівники, які нездатні вивчати власні управлінські підходи, не можуть зрозуміти їх пояснити. Як правило, такі керівники не намагаються встановлювати зворотні зв'язки, нездатні зацікавити своїх підлеглих, відчувають складності при видаванні завдань та доручень. Менеджер повинен творчо підходити до вирішення проблем, мати здібності до новацій. Менеджер з відносно низьким рівнем винахідливості рідко висуває нові ідеї, нездатний примусити інших бути творцями та використовувати нові підходи в роботі. Такі менеджери часто незнайомі з методами підвищення винахідливості або ж висміюють їх як несерйозні та поверхові. Висока винахідливість потребує готовності боротися з перешкодами і невдачами. Керівник, який не бажає експериментувати, ризикувати чи використовувати творчий підхід до роботи, не зважаючи на труднощі, не здатний розвивати ініціативу підлеглих. Вміння навчати та розвивати підлеглих. Майже кожен керівник одночасно виступає і в ролі наставника, вихователя, педагога, щоб довести співробітників до необхідних стандартів і допомогти їм у саморозвитку. Люди працюють з більшою охотою, завзятіше і значно краще, коли мають постійний зв'язок з керівником, а його оцінки і рекомендації мають неформальний характер. Здатність формувати та розвивати ефективні робочі групи. Для того щоб досягти бажаних результатів, менеджер повинен об'єднуватися з іншими членами колективу, використовуючи їх вміння, знання та досвід. Якщо керівникові не дається перетворити групи в кваліфікований і результативний колектив, то їх праця, як правило, не дає очікуваного результату. Менеджер повинен уміти створити позитивний клімат і ефективні робочі механізми для ефективної праці колективу. В ринковому господарстві ці вимоги мають виняткове, вирішальне значення. Адже саме вони детермінують зміни суспільних відносин у всьому їх об'ємі. Сьогодні і керівник, і його підлеглі діють розкуто, вільно, з почуттям власної гідності. Звичайно, є певні обмеження і в їх діях. Якщо в умовах тоталітарної системи і керівник, і його підлеглі пов'язані політичними, ідеологічними і економічними актами, то в умовах ринкових відносин економічна залежність, при відсутності політичної і ідеологічної, частково зберігає свою силу. Рішення, сформовані на «чисто» раціональній основі іноді не досягають мети

через нерівномірне обґрунтування всіх ланок виконавчого процесу, прорахунки на певних його етапах. «Чисто» інтуїтивне рішення, «обтяжене» емоційними впливами, теж може мати хибну реалізацію. Менеджмент - це одна із популярних галузей зайнятості зараз. Щодня дізнаєшся щось нове, щось вивчаєш. Менеджмент змушує відкривати у собі нові таланти, уміння, навички. Філософія успіху менеджера, полягає у поєднанні філософії розвитку, філософії успіху людини, філософії буття і діяльності людини. Якщо поставити перед собою ціль, якщо постійно розвиватись, вміло використовувати усе що відбувається у житті, перетворювати час на різного роду користь, тоді можна вивести універсальну теорію успіху. Менеджмент виник на основі філософії управління, саме із зародження філософської думки. Вся діяльність менеджера спирається на таку філософську парадигму, яка найбільше відповідає його вихованню, роду занять, оточенню, менталітету. Разом з тим, кожна епоха висувала певний тип мислення, який, співіснуючи з іншими, був все-таки домінуючим. У процесі керівництва людьми менеджер повинен уміти виявляти і вирішувати протиріччя. Будь-який керівник, який намагається обминути протиріччя або приховати їх, раніше чи пізніше заходить у глухий кут. Здорова організація сприймає протиріччя з розумінням і використовує їх для свого удосконалення [1]. За своїм характером праця менеджера полягає в управлінні діями людей з метою одержання конкретного результату. Праця з управління людьми передбачає, що менеджер добре знає себе, свої здібності та можливості. Він повинен добре знати і своїх підлеглих, їхні інтереси на роботі і взагалі в житті.

Висновок: Основним завданням керівника, зазначає американський соціолог - сприяти налагодженню зв'язків між співробітниками не тільки в процесі матеріального і духовного виробництва, але і поза ним. Це сприяє згуртованості людей, їх організованості на шляху до реалізації визначеної мети.

Список використаних джерел

1. Баєва О. В. Основи менеджменту: Практикум/ О. В. Баєва, Н. І. Новальська, Л. О. ЗгалатЛозинська. К.: Центр учбової літератури, 2007 с. 522. Антологія мировой философии. Т. Часть L К., 1991. 9. Синго Сибата. Умственный труд и творчество // Вопр. философии. 1980, №2. 229.
2. Герасимчук А.А. Філософські основи менеджменту і бізнесу. Навч. посібник К.: Во Європ. уту, 2006. 111 с.
3. Карнегі Д. Как завоевывать друзей и оказывать влияние на людей
4. Рассел Б. Історія західної філософії. К.; Основи, 1995.

УКРАЇНА В КОТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми дослідження. Реалії сучасності, глобальні зміни, які відбуваються в політиці, економіці, культурі, екології, потребують дослідження багатьох явищ та процесів, що мають досить великий вплив на розвиток суспільства. Однією із цих явищ є глобалізація. За невеликий період часу з'явився новий, відкрий світ, в якому всі кордони поступово нівелюються, світ який наскрізь проникнений глобальною культурою інформаційних технологій. З'ясування ролі й статусу глобалізму, його взаємозв'язку із суспільством є однією із найважливіших тем у системі соціально-філософського знання. Хоча деякі аспекти глобалізму досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, але ця проблема в українському контексті є недостатньо висвітленою.

Мета дослідження: виявлення сутності глобалізму та його позитиви та негативи на розвиток суспільства та його життєдіяльність. Для того, щоб розкрити сутність даної проблеми було поставлено такі завдання: визначити поняття глобалізації; охарактеризувати позитиви та негативи глобалізації в світі; розкрити поняття глобалізації то глобалізму; прослідкувати вплив глобалізації в контексті України.

Завдання дослідження: прослідкувати вплив глобалізації в контексті України.

Об'єкт дослідження: глобалізаційні процеси у світі та Україні.

Предмет дослідження: позитивні та негативні сторони глобалізаційних процесів. Під впливом глобалізації істотно змінюється характер виробництва і праці, рівень знань, соціальний та професійний склад суспільства, умови побуту, стиль життя більшості людей. Українська нація не може вже й увияти свого життя без смартфона, комп'ютера, а тим більше без комфортних квартир та високоякісної освіти. Ми поступово починаємо зливатися із більшістю й нівелювати, пригнічувати свої власні народні інтереси. Хоча не можна лише говорити про негативні сторони цього світового процесу. Нова технологічна епоха веде до міжнародного поділу праці, і на цій основі - до об'єднання економік всіх країн в одну господарську систему. Глибокі та якісні зміни в усій структурі економіки, культури, політичній системі світового співтовариства дають підстави говорити про вступ людства в нову історичну епоху - епоху глобалізації, тобто нову ступінь інтеграції світової спільноти в нову системну соціальну цілісність. Але це можливо лише в тому випадку, коли цей процес буде відбуватися у відповідності до об'єктивних законів еволюції суспільства планети. Сьогодні очевидним є те, що глобалізація загострила цілий ряд розбіжностей - між тенденцією до уніфікації планетарної організації в усіх сферах суспільного життя і національно-державними формами організації цього життя, між розмаїттям самобутності та культур народів світу і спробами «вестернізувати» світ, що веде до нівелювання цього розмаїття культур. Глобалізацію по-різному сприймають і трактують: одні - в позитивному, інші - в негативному сенсі. Прибічники глобалізації вітають прихід «нового світового порядку», який, як вони вважають, принесе небачений досі добробут, підвищення рівня і якості життя, нові робочі місця, широкий і вільний доступ до інформації, покращення взаєморозуміння між різними культурами й цивілізаціями. Противники глобалізації говорять про «вестернізацію», «мондіалізм», «світову змову», про те, що у майбутньому однополярному світі не буде місця для духовних ідеалів, національної, культурної самобутності особистості. Наш український народ, частково проникнувши у новітні процеси цивілізації, починає змінювати свої духовні ідеали (особливо молодь). Спостерігаючи за поведінкою молодих людей, можна зробити висновок, що кожен із них хоче просто злитися із натовпом (бути таким як і всі) і цим вони просто принижують себе, свою духовність, свій потенціал, не даючи розвиватися особистостям належним чином. Під впливом глобалізаційних процесів культура поступово починає зливатися в єдиний суцільний вакуум, в якому всі процеси ідентифікуються. Противники глобалізації виступають проти політичного впливу транснаціональних корпорацій, які диктують свою волю цілим народам і країнам (в якійсь мірі наша держава вже стала залежною від цих корпорацій). Вони звинувачують творців «нового світового порядку» у втручанні, в тому числі й збройному, в справи суверенних держав. Але сам факт становлення єдності взаємозалежного світу є невідворотним, і людство мусить враховувати той факт, що кожен із нас є жителем однієї планети, і, хоч як би не відрізнявся наш зовнішній вигляд, мова, релігія, культура, вижити на планеті ми зможемо в наш атомний вік тільки знайшовши порозуміння між собою. А це неможливо без зближення всіх народів планети, адже, як свідчить історія, замкненість народів ніколи не приводила до позитивних наслідків. На прикладі України добре помітно ці зв'язки, оскільки на даний момент наша країна стала жертвою воєнних дій. Ми пережили дві світові війни, які відбувалися, можна сказати, не в цивілізованому часі. Говорячи про сучасні бойові дії, хто б міг подумати, що українці знову стикнуться з цією проблемою, адже ми живемо в гуманістичному, високорозвиненому, добре вихованому суспільстві. А це все і є наслідками глобалізації, яка повністю затуманює розум людства і ставить на перше місце світ матеріальний, а не духовний. Останні десятиліття світового розвитку показали, що процес глобалізації має дві сторони: об'єктивну, яка є закономірним етапом світового розвитку, історичним процесом становлення єдності світу в сфері економіки, фінансів, інформації,

політики, культури, і другу - суб'єктивну, яка полягає в прагненні країн Заходу взяти цей процес під свій контроль. Проти факту глобалізації в усіх галузях сучасного життя - економіці, політиці, культурі у зв'язку з розвитком сучасних засобів інформації, включаючи Інтернет, не можна нічого категорично заперечити. Глобалізація - процес об'єктивний і вона не залежить від волі й бажання окремої людини чи групи осіб. Виходячи з об'єктивності даного процесу, слід визнати, його важко за бажанням когось загальмувати чи прискорити. До цього процесу потрібно пристосуватися, оскільки він, «як вираження соціоприродного процесу, являє собою по суті, нейтральне в ціннісному відношенні явище, на подібні феодалізму або капіталізму, які самі по собі не можуть бути визнані поганими чи хорошими». [1, с. 35] Для більшості людей у світі переваги глобалізації недоступні. Розглядаючи Україну в контексті глобалізації, можна прослідкувати таку тенденцію, що вона є сировинним придатком для багатьох розвинених країн, з якими ми не можемо конкурувати. Обличчя глобалізації досить контрастне - високорозвинені країни користуються всіма її благами, тоді як інші (Україна в т. ч.) змушені вступати у жорстоку конкуренцію за те, щоб наблизитися до цих країн. Глобалізація відбувається в світі, де на першому місці в політиці країн стоїть прагнення отримати найвищий прибуток, у світі, де відбувається жорстока конкуренція між країнами, їх групами, ТНК, з антагонізмом між бідними й багатими. Капітал транснаціональних компаній на користь собі, нехтуючи інтересами окремих регіонів і людства загалом, визначає темпи й спрямованість розвитку окремих держав. Він закріплює з вигодою для Заходу характер міжнародного поділу праці, забезпечуючи штучно завищені життєві стандарти країнам свого базування, прирікає решту людства на існування в екстремальних умовах. «Світовий досвід другої половини ХХ ст. показує, що ніякі специфічні умови, особливості національного розвитку, кризові стани й внутрішні трансформації не можуть ані скасувати, ані відкласти невмолиму дію об'єктивних законів глобалізації розвитку. Країни, які виявилися неспроможними зайняти місце в експресі світової глобалізації, неминуче опиняться під його колесами. Таким є закон сучасного розвитку - закон глобалізації» [2, с. 12]. Світ глобалізується десятком країн, їх ТНК і по їх ініціативі створеними міжнародними організаціями. Інші ж або змушені приймати умови які їм диктують або залишатися в ізоляції. Аналізуючи відносини між промислово розвиненими країнами й країнами Третього світу, група дослідників, яку очолює відомий голландський економіст, лауреат Нобелівської премії Ян Тінберген, вказує на той факт, що промислово розвинені країни створили таку міжнародну систему, «яка веде до постійного зростання нерівності й постійного порушення принципу рівних можливостей». [3, с. 34] Глобалізм - це, насамперед, суб'єктивний фактор, а саме - політика панівних у світі країн. Тому для того, щоб зрозуміти суть процесів, які відбуваються у світі, необхідно розрізнити ці поняття. Важливо, щоб політика глобалізму не стала моделлю глобалізації, оскільки це б мало негативні наслідки для багатьох країн і народів. Визнаючи об'єктивний характер глобалізації ми повинні визнати, що вона супроводжується і негативними явищами: поглиблення прірви між багатими й бідними, посилення міжетнічної та міжконфесійної ворожнечі, загрозою культурній ідентичності народів, поширенням масової культури. Одним із головних факторів глобалізму є національно-державна політика декількох найбільш могутніх в економічному відношенні країн - політика, яка використовує їх техніко-виробничу могутність для просування на світовій арені інтересів ТНК.

Висновки: Отже, глобалізаційні процеси, посилення економічної та політичної інтеграції є визначальною характеристикою сучасної світової економіки. Відкриття ринків товарів, послуг, інвестицій, іновацій та інших ресурсів веде до масштабної транснаціоналізації та визначає ліберальний формат міждержавного співробітництва. За таких умов багатополлярна система міжнародних відносин на світовій арені суттєво вплинула на зміну зовнішньополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів України.

Список використаних джерел

1. Акопян К. З. Пределы глобализации (культура в контексте глобализационных процессов). Материалы постоянно действующего междисциплинарного семинара Клуба ученых «Глобальный мир». Вып. 5 (17). М., 2002. С. 35.
2. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.: Керівник авт. колективу і наук. Редактор О. Г. Білорус. К.: КНЕУ, 2001. 122 с.
3. Філософія: навч. посіб./ Гончарук Т.В., Джугла Н.В., Шумка М.Л., Тернопіль: підручники і посібники, 2016. 340 с.

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми дослідження. Україна та її економічна система характеризується впливом глобалізації, міжнародних рухів капіталу, зайнятості і діяльності міжнародних компаній. Глобалізація у власному економічному суспільстві має подвійну роль з точки зору нових можливостей та ризиків. Тому важливо детально оцінити якість, характер і переваги глобалізації, усвідомити шлях його розвитку. Це допоможе розробити економічні процеси та інструменти пристосування і зменшити її вплив на національну економіку.

Мета дослідження: проаналізувати ситуацію в Україні в умовах глобалізації.

Об'єкт дослідження – глобалізаційні процеси у світі та Україні.

Предмет дослідження – переваги та недоліки глобалізаційних процесів.

Завдання дослідження: проаналізувати Україну в контексті глобалізації. Досліджуючи трансформації світової сукупності в період глобалізації деякі дослідники вважають, що світ все більш ідентифікується в соціальному, економічному культурному плані. Використовують одні й ті ж самі методи культури, поведінки. Ця ідея прослідковується в роботах Ф. Фукуями щодо перемоги західної ліберальної ідеології, і в цьому значенні – кінець історії. Наступні науковці думають, що світ, навпаки, являється розділеним і розколотим. Причому, акцент робиться на різних факторах. С. Хантінгтон переконує, що належність до деякої цивілізації визначається релігією. А. Тоффлер поділяє цивілізації на сільськогосподарські, індустріальні, постіндустріальні, зосереджуючи увагу на методах виробництва. І. Валлерстейн міркує, що приналежність країни до певно рівня соціально-економічного розвитку (високий, середній і низький) виокремлює світовий центр, напівпериферія, периферія. Різні аспекти глобалізаційних процесів досліджуються у працях У. Бека, К. М. Кантора, С. Б. Кримського, В. Б. Кувалдіна, Ю. В. Павленка, С.Б. Переслегіна, М. М. Руткевича, О.І. Чумакова, В.І. Толстих та ін. [4, с. 98]. За своєю сутністю глобалізація – природний і об'єктивний процес інтеграції в світі, її новітній етап. Обумовлюють її прогрес продуктивних сил, техніки, інформаційних технологій, насамперед винайдення електронної машини та світової мережі Інтернету. Ці процеси глибоко укорінилися у сучасний стан українського суспільства. Глобалізація, якщо мати на увазі її об'єктивний аспект передбачає Україні прогрес і демократію. Вона помітно примножує сукупні надбання народу, стимулює розвиток регіонів, які мають можливість користуватися благами цивілізації. Глобалізація дозволяє українській державі широко обмінюватися товарами, послугами, інформацією, технологіями та капіталом, взаємодіяти у гуманітарній сфері, духовно збагачуватися особистостям. Під впливом глобалізації істотно змінюється характер виробництва і праці, рівень знань, соціальний та професійний склад суспільства, умови побуту, стиль життя більшості людей. Українська нація не може вже й уявити свого життя без смартфона, комп'ютера, а тим більше без комфортних квартир та високоякісної освіти. Ми поступово починаємо зливатися із більшістю й нівелювати, пригнічувати свої власні народні інтереси. Хоча не можна лише говорити про негативні сторони цього світового процесу. Нова технологічна епоха веде до міжнародного поділу праці, і на цій основі – до об'єднання економік всіх країн в одну господарську систему. Глибокі та якісні зміни в усій структурі економіки, культури, політичній системі світового співтовариства дають підстави говорити про вступ людства в нову історичну епоху – епоху глобалізації, тобто нову ступінь інтеграції світової спільноти в нову системну соціальну цілісність. Глобалізація – процес об'єктивний і вона не залежить від волі й бажання окремої людини чи групи осіб. Виходячи з об'єктивності даного процесу, слід визнати, його важко за бажанням когось загальмувати чи прискорити. До цього процесу потрібно пристосуватися, оскільки він, «як вираження соціоприродного процесу, являє собою по суті, нейтральне в ціннісному відношенні явище, на подібні феодалізму або капіталізму, які самі по собі не можуть бути визнані поганими чи хорошими». [1, с. 35]. Країни, які виявилися неспроможними зайняти місце в експресі світової глобалізації, неминуче опиняться під його колесами. Таким є закон сучасного розвитку – закон глобалізації». [2, с. 12]. Лауреат Нобелівської премії Ян Тінберген, вказує на той факт, що промислово розвинені країни створили таку міжнародну систему, «яка веде до постійного зростання нерівності й постійного порушення принципу рівних можливостей». [5, с. 34] Суб'єктивний фактор (глобалізм) може стати досить небезпечним, якщо у світі появиться єдина, не врівноважена іншою силою держава, яка стане гегемоном цього процесу і буде використовувати його в своїх інтересах. [3, с.26]

Висновок: таким чином, можна сказати, що глобалізація в Україні користується досить вагомим авторитетом. В цьому зацікавленні як і політики, так і будь-який пересічний громадянин. Цей феномен став присутній у побуті кожного громадянина, і ми не можемо вже без, здавалося б необхідних для нормального існування, речей, які нам «подарувала» глобалізація. Ця невидима рука захопила і заповонила всі сфери людського існування в сучасному світі й наряд чи хтось зможе зупинити її дію.

Список використаних джерел

1. Акопян К. З. Пределы глобализации (культура в контексте глобализационных процессов). Материалы постоянно действующего междисциплинарного семинара Клуба ученых «Глобальный мир». Вып. 5 (17). М., 2002. С. 5-69.
2. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.: Керівник авт. колективу і наук. Редактор О. Г. Білорус. К.: КНЕУ, 2001. 733 с.

3. Крамар О. Україна як сировинна колонія // Український тиждень. 2012. № 34 (251). 24-30 серпня. С. 24-29.
4. Сутність глобалізму як характеристики сучасного соціального простору // Нова парадигма. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. Вип. 77. С. 98-105.
5. Тинберген Я. Пересмотр международного порядка / Пер. с англ. М.: Прогресс, 1980. 416 с.
6. Чигур, Р. Ю. Феномен глобалізації: соціально-філософський аналіз / Р. Ю. Чигур // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філософія», Острог, 2015. Випуск 18. С. 96-102.

НАУКОВО ТЕХНІЧНА РЕВОЛЮЦІЯ І ПРОБЛЕМИ ЛЮДСЬКОГО ІСНУВАННЯ

Актуальність теми дослідження: Сучасна науково-технічна революція спричинила справжній переворот в інформаційній сфері. Більш активно й глобально почали впроваджуватися нові інформаційні технології. Філософське осмислення проблем науки і техніки – це один із напрямів філософствування, характерний для ХХ ст. Зрозуміло, що поява його викликана передусім надзвичайно широким розповсюдженням техніки на усі сторони життя суспільства. Особливість цієї проблеми пов'язана сьогодні зі стрімким зростанням потужних технологій. При цьому кількість людей, які зазнають впливу технічних заходів та їхніх вторинних ефектів, значно зростає. Потерпають і природні системи, що стають об'єктом людської діяльності, оскільки порушується їхня рівновага, що нерідко призводить до руйнування цих систем. Ніколи раніше людина не мала таких потужних важелів, щоб бути здатною знищити життя у певній частині екологічної системи і навіть у глобальному вимірі.

Об'єкт дослідження: проблеми, які спричинила науково-технічна революція.

Предмет дослідження: наслідки колосального впливу науково-технічної революції на подальше життя людства.

Мета дослідження: визначити сутність поняття «науково-технічна революція», проаналізувати наслідки науково-технічної революції.

Завдання дослідження: визначити що таке «науково-технічна революція», зробити аналіз потенційних проблем, спричинених науково-технічною революцією. Науково-технічна революція – якісний стрибок у структурі і динаміці розвитку продуктивних сил, корінна перебудова технічних основ матеріального виробництва на основі перетворення науки в провідний чинник виробництва, в результаті якого відбувається трансформація індустріального суспільства у постіндустріальне. «Створене» людьми знову використовується у виробництві. Між людиною і тим, що вона створює, діють взаємозумовлені, досить складні діалектичні зв'язки, які значною мірою змінюють умови її життєдіяльності. Сучасне виробництво характеризується не лише матеріальними, а й духовними факторами, поєднанням науки й виробництва [1, с. 362]. Обов'язковими елементами виробництва виступають результати науково-технічних досліджень, нові технології, наукові програми, плани та прогнози, автоматизовані системи управління, системи наукової організації праці тощо [1, с.363]. Приблизно у середині 60-х років ХХ ст. у літературі, на радіо і телебаченні почали інтенсивно вживати вираз «науково-технічна революція». Слово «революція» французького походження і означає докорінний переворот, глибокі якісні зміни у розвитку явищ природи, суспільства або пізнання. Науково-технічну революцію (НТР) розуміють як докорінне перетворення продуктивних сил на основі перетворення науки на провідний чинник розвитку суспільства, на безпосередню продуктивну силу [2, с. 200]. Перша науково-технічна революція (ХV–ХVІІ ст.) відкинула систему Аристотеля і геоцентричне вчення Птолемея, пододала середньовічну схоластику і зусиллями Коперника, Кеплера, Галілея, Декарта, Ньютона та інших вчених створила наукові основи математики, астрономії, механіки, медицини, тобто саме природознавство. Цей період характеризується масштабним розвитком промислового виробництва. На зміну феодальній суспільно-економічній формації прийшла капіталістична, що характеризується розвитком продуктивних сил і ускладненням виробничих відносин [2, с. 204]. Друга науково-технічна революція (ХІХ ст.) зруйнувала метафізичні ідеї незмінності природи і утвердила діалектичні ідеї загального розвитку і зв'язку у природі на основі атомістичної теорії і періодичного закону в хімії, вчення про збереження і перетворення енергії у фізиці, а також клітинної й еволюційної теорії у біології. Вплив науки ще більше виявляється у розвитку продуктивних сил, з'являються нові галузі виробництва, загострюються суперечності з виробничими відносинами у суспільстві [3, с. 61]. Третя науково-технічна революція (з кінця ХІХ ст.) почалася з руйнування концепції неподільного атома і створення квантово-механічної системи світосприймання, яка характеризується кількісними фізичними властивостями мікросистем. У ході цієї революції наука проявляє революціонізуючий вплив на розвиток виробництва і виробничих відносин [2, с. 205]. Науково-технічна революція (НТР) розпочалася у фізиці, поширилася потім на хімію, теоретичну і технічну кібернетику, космознавство та інші науки. До середини 50-х років вона охопила біологію і набула, таким чином, загального характеру. Четверта науково-технічна революція (з кінця ХХ ст.) охопила інтелектуальну діяльність, починаючи з інформаційних образів в економіці, штучного інтелекту у нових технологіях і продовжується в біології, інформатизації суспільства, розвивається світова глобалізація у науці і техніці. Саме цей період і прийнято називати НТР [1, с. 365]. Ця четверта революція характеризується розвитком в таких галузях: автоматизація та комп'ютеризація виробництва та управління виробничими процесами; оволодіння новими джерелами енергії; освоєння космосу; створення штучних матеріалів, розвиток новітніх технологій. Обличчя цього століття не можна собі уявити без техніки і технічних новацій. Розвиток транспорту, зв'язку, засобів комунікації зробили всю планету осяжною і досить невеликою. Люди стали жити тепер життям усієї планети і раптом наочно відчували реальний сенс терміна «людство». Але водночас відчували і надзвичайну різноманітність, складність, неоднозначність суспільства, побачили й цілу низку смертельних небезпек для нього. І знову-таки значну роль у такому усвідомленні відіграла техніка в її зв'язку з наукою, і технологією [3, с. 365]. По-перше, науково-технічний прогрес призвів до створення таких засобів убивства людини, що «останній час людства» підсунувся до

нас майже впритул [4, с. 351]. По-друге, наслідком цього прогресу стала екологічна криза, поява нових раніше нечуваних хвороб, розповсюдження яких набуває характеру «пандемії» [4, с. 352]. Нарешті, швидкий розвиток науки і техніки у XX ст. веде до зламу цілої серії усталених психологічних стереотипів життя, що дуже важко переживається, а інколи приводить до висновку про те, що людство психологічно не готове до такого технокотехнологічного вибуху і нагадує дитину, до рук якої потрапили сірники і ще небезпечніші речі. Інколи сучасний стан справ у суспільстві порівнюють із казковою ситуацією: джін вирвався із пляшки, а приборкати його вже неможливо [3, с. 64]. Як би там не було, а розвиток науки і техніки у XX ст. змусив уважно до них придивитися, спеціально займатися їх дослідженням. Унаслідок того виникли зовсім нові науки: а) філософія техніки, або філософія науки і техніки; б) наукознавство; в) комплекс технічних наук, що в Англії іменується «Technology»; г) історія природознавства та техніки; д) соціологія науки та техніки; е) інженерна психологія та ін. Зусиллями цих наук розроблено цілий комплекс проблем. Розглянемо деякі з них [4, с. 353]. Насамперед – це проблема загальної оцінки феномену техніки в розвитку сучасної цивілізації. За класифікацією К. Ясперса, у другій половині XX ст. сформувалися три позиції щодо оцінки техніки: а) оптимістична; б) песимістична; в) нейтральна. Оптимістична оцінка розвитку техніки резюмована в різних варіантах концепції технократизму, що її започаткував американський дослідник Т. Веблен. Вихідну тезу можна сформулювати так: техніка сама здатна нейтралізувати або й подолати ті негативні наслідки, які несе людству її розвиток і поширення. Тобто технічні системи створюють засоби і передумови поступової гармонізації життя і процесів у суспільстві [4, с. 354]. Песимістичний напрям оцінки техніки дістав назву технофобії – жаху перед технікою. Прихильники такої оцінки висувають наведені раніше аргументи і роблять висновок про марність очікування добра від розвитку науки і техніки. На їх думку, цей розвиток не приведе ні до чого іншого, крім перетворення самої людини на елемент технічних пристроїв [4, с. 355]. Нарешті, нейтральну оцінку науково-технічного розвитку можна передати словами К. Ясперса: «Одне, в усякому разі, очевидно: техніка – лише засіб, сама собою вона не є ні доброю, ні поганою. Усе залежить від того, що з неї зробить людина, чому вона служитиме, в які умови людина її поставить». «Оскільки техніка сама не ставить перед собою ніякої мети, вона перебуває по той бік добра та зла або передує їм». Ця оцінка теж має своє виправдання і свої підстави. Але вона применшує значення вихідного зв'язку техніки з глибинними засадами людського буття [1, с. 366]. В оцінці техніки як нейтральної прихована дуже небезпечна аксіома про те, що слід не стільки вдосконалювати техніку в напрямі зменшення або нейтралізації її негативних функціональних проявів, скільки певним чином виховувати та дисциплінувати тих, хто працює з технікою. Не відкидаючи значення останнього, ще раз зробимо наголос на тому, що не можна штучно відривати техніку від її інтелектуального та психологічного забезпечення [1, с. 367]. З огляду на попередні міркування не можна не визнати справедливості за словами Ф. Раппа: «Амбівалентність (наявність протилежних значень) техніки не можна усунути. Техніка служить для полегшення і вивільнення, але також створює нові обмеження, обтяження та прилучення, її вважають гарантом людського розвитку та соціального поступу, проте вона викликає також нелюдські й руйнівні наслідки» [1, с. 368].

Висновок: Отже, у техніці дуже виразно постає вихідний драматизм людського становища у світі, бо ми не можемо бути людьми без техніки, як і не можемо тотально технізуватися. Ми не можемо існувати, не втручаючись у самодостатній хід природних процесів, але це втручання може нам вартувати нашого існування і навіть існування нашої планети. Наука та техніка схематизують, ділять, фрагментують безперервну стрічку життя, але саме через це огрублення ми починаємо бачити, розуміти і цінувати цілість та безпосередність.

Список використаних джерел

1. Лайон Д. Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К., 1996. С. 362-368.
2. Сілаєва Т.О. Філософія: Курс лекцій. Тернопіль, СМП «Астон». 2017. С. 200-208.
3. Р. Ю. Чигур // Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. Дніпропетровськ, 2014. С. 61-65.
4. Філософія Ч1: Т. В. Гончарук, Н. В. Джугла, Л. П. Мокряк, М. Л. Шумка. Тернопіль : Воля, 2007. С. 351-355

ПРОБЛЕМА УНІКАЛЬНОСТІ ЛЮДСЬКОЇ ОСОБИСТОСТІ В ЦІННІСНІЙ ПАРАДИГМІ СОЦІУМУ

Актуальність теми дослідження: особистість - це не лише єдине та загальне поняття, а й щось унікальне. Поглиблене розуміння сутності особистості, розгляд її як соціальної та індивідуальної особи. **Мета дослідження:** охарактеризувати поняття унікальності кожної людини, визначити значення унікальності особистості у соціальному пізнанні, у осягненні соціальних явищ, у механізмі функціонування і розвитку суспільства, ефективного управління ним.

Об'єкт дослідження: людська особистість.

Предмет дослідження: проблема унікальності людської особистості в ціннісній парадигмі соціуму.

Завдання дослідження: особистість, її індивідуальність, унікальність, призначення, соціум, суспільство. Особистість невід'ємно пов'язана з унікальністю і призначенням людини. Що ж таке унікальність і призначення? Унікальність (в перекладі з лат. «унікум») позначає щось єдине в своєму роді, виключне. А призначення — це наперед визначеність людини, її вища роль, місце в світі. Хибне розуміння унікальності і призначення людини часто супроводжується помилковим розумінням своєї участі в тому, що відбувається. Ці ж помилки виникають не просто так, а через ототожнення унікальності з претензійною значимістю, обиранистю, а призначення з приреченістю, згубою. Часто через небажання бути «білою вороною» у суспільстві люди вдають, що не виділяються з загалу і змішуються з натовпом, об'єктивно втрачаючи себе. Або ж навпаки, є люди, які вдаючи з себе «месію», беруть на себе відповідальність керувати життєвими шляхами інших людей, цим самим знищуючи себе. Своєю чергою, незгода з визначеністю своєї долі зазвичай супроводжується свавільними діями. Підкора долі робить людину внутрішньо кволою і легкою здобиччю для маніпуляцій. І в першому, і в другому випадку крайнощі приводять людину до конформного стосунку зі світом, затуляючи її істинні здібності бути людиною, тобто моральною істотою [4]. Тепер ж виникне питання: що таке індивідуальність? Це поняття особистості слід відрізняти від поняття «характер». Характер - це сукупність психологічних особливостей людини, його психологічна індивідуальність. Унікальність особистості виражається в понятті «індивідуальність». Основа унікальності закладена на біологічному рівні. Кожна людина, незважаючи на те, що вона несе в собі видові характеристики, неповторна. Іншими властивостями індивідуальності, крім унікальності, є цілісність, єдність, нескінченність; з голови до ніг, від першого до останнього атома, наскрізь, всюди Я індивідуальна істота. Індивідуальність не є, звичайно, абсолют, вона не має повної і остаточної завершеності, що є умовою її постійного руху, зміни, розвитку, але в той же час індивідуальність - це найстійкіший варіант особистісної структури людини, що змінюється і одночасно незмінний протягом усього життя людини, що ховається під безліччю оболонок найнижніша, найсакраментальніша його частина - душа [1]. Складовою частиною філософської проблеми людини є проблема особистості і її взаємозв'язку із суспільством. Це зумовлено тим, що проблему людини неможливо розглядати у відриві від соціально-політичних, економічних, культурно-інформативних сенсів її існування. Адже без гармонізації відносин у системі людина - суспільство - держава важко говорити про можливість виживання не тільки окремого індивіда, але і суспільства в цілому. Тим більше, що, розглядаючи людину у взаємозв'язку із суспільним середовищем, слід не тільки акцентувати увагу на сутності людини як такої, а й виходити із взаємовпливу суспільства на особистість і особистості на суспільство [2]. Соціальна структура особистості формується в процесі спілкування людей, починаючи з первинних форм спілкування матері і дитини. По суті, вона являє собою систему соціальних ролей людини в різних групах, частиною яких вона є. Існує теорія соціальних ролей американського соціолога Толкотта Парсонса. Відповідно до цієї теорії кожна особистість у системі відносин відіграє певну роль: батька, керівника, підлеглого, сина, чоловіка і т. д. Усі форми самоутвердження в професійній, суспільній діяльності, дружбі, любові, суперництві формують соціальну структуру особистості. Духовна складова особистості являє собою той невидимий стрижень, ядро нашого «Я», на якому базується вся структура особистості людини. Це внутрішні, духовні стани, що відбивають спрямованість особистості до певних цінностей і ідеалів. Духовність людини не є чимось зовнішнім, її не можна придбати шляхом освіти чи наслідування кращим зразкам духовності. Історія знає багато прикладів того, як інтенсивне духовне життя (мудреців, учених, діячів літератури і мистецтва) ставало запорукою не тільки фізичного виживання, а й активного довголіття. Названі компоненти особистості утворюють цілісну систему, і кожен з цих компонентів на різних етапах життя людини набуває домінуючого значення [3].

Висновок: Отже, людина не народжується особистістю, вона нею стає в ході свого індивідуального розвитку шляхом засвоєння досвіду і ціннісних орієнтацій суспільства, у якому вона живе. Тому поняття людської унікальності має важливе значення у соціальному пізнанні, у осягненні соціальних явищ, подій, у з'ясуванні механізму функціонування та розвитку суспільства, ефективного управління ним.

Список використаних джерел

1. Індивід, суспільство, індивідуальність; URL:https://stud.com.ua/50104/filosofiya/individ_osobistist_individualnist.

2. Слацков А. Б. Відношення, зв'язок та відокремленість: філософські категорії в сучасному дискурсі // Філософія та суспільство. 2019. N 2. С. 64-82.
3. Особистість і суспільство; URL:https://pidru4niki.com/1931071037617/filosofiya/osobistist_suspilstvo.
4. Філософія в бакалавраті – посібник, Філософська антропологія: питання сенсу людського буття, унікальність і призначення людини; URL:<https://subject.com.ua/philosophy/volinki/100.html>.

ЕКОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ЯК СИСТЕМОТВОРЧИЙ ЧИННИК ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ (ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД)

Актуальність теми дослідження. Сучасний спосіб життєдіяльності призводить до все більшого антропогенного навантаження на природу, що створює загрози не лише виснаження регіональних і глобальних екосистем, глобальної деградації природного середовища, а й підриває природні основи самого існування людини.

Мета дослідження – враховуючи ступінь загальноукраїнської культури та філософської розробленості проблеми, за мету ставиться окреслення концепції екологічної культури, як основи екологічної безпеки.

Завдання дослідження: розкрити сутність екологічної культури; окреслити рівні та напрями розвитку екологічної культури в історично-еволюційному контексті; охарактеризувати основні чинники екологічної безпеки та параметри їх визначення; визначити місце і роль феномена екологічної безпеки та в системі національної безпеки держави; визначити механізм реалізації екологічних знань в освіті і вихованні для сприяння розвитку екологічної культури і стабілізації екологічної безпеки.

Предмет дослідження – явище екологічної культури, як необхідна передумова формування екологічної безпеки держави.

Методи дослідження. Фундаментальну роль у процесі дослідження екологічної культури відіграли такі загально-наукові принципи і методи, як історичний, що дозволяє підходити до цього феномена з урахуванням його реального місця в динаміці ретроспективного розвитку. Історичний метод дослідження поєднується з логічним методом установлення зв'язків між структурними компонентами екологічної культури. Застосування логіко-семантичного підходу дало змогу проаналізувати базові, створити нові елементи понятійно-категоріального апарату екологічної культури та екологічної безпеки. Концептуалізація екологічної культури, як основи екологічної безпеки здійснена в роботі, як організація смислового поля на філософсько-антропологічних засадах зі збереженням його принципової відкритості для подальших інтерпретацій і ре інтерпретацій. Особливості феномена екологічної безпеки обумовили своєрідність методичних умов та параметрів роботи. Насамперед, необхідно підкреслити міждисциплінарний характер здійснюваного дослідницького проекту. Принцип системності, який став основою дослідження, визначив розгляд екологічної безпеки, як унікальної й автономної цілісності, жоден з елементів не може бути відкинутий або змінений.

Об'єкт дослідження – екологічна культура. Поняттям «екологічна культура» охоплюється не лише все те, що означає соціальне на відміну від природного, а й таке соціальне, яке сприяє збереженню і розвитку суспільства в біосфері в єдності з природою. Екологічна свідомість суб'єкта значною мірою формується під впливом того соціального середовища, до якого він належить. Різні соціальні групи, верстви населення, класи, що знаходяться в однакових екологічних умовах, можуть мати різні оцінки, ставлення, установки щодо екологічних проблем. Це стосується і індивідуальної екологічної свідомості [1, с. 41-47]. Джерелом людської культури завжди було те, що людина знаходилася в коеволюції з природою, вчилася у неї розумінню властивих їй явищ, законів, співзвучності і втілювала їх у матеріальних і духовних цінностях. [2, с. 7]. Нові погляди на культуру поведінки людини в біосфері, зокрема концепція ноосфери, пов'язані з ім'ям В. Вернадського, який пояснює геологічні наслідки трансформації біосфери діяльністю людини. Наука, техніка, технологія в полі екологічної культури є специфічними способами самовизначення людського буття у його взаємозв'язку з природою в процесі суспільно-історичної практики. Вона є предметним показником міри знання і міри практичного використання людиною природи і, отже, виявляє у всій повноті природо перетворюючу функцію суспільної практики [3, с. 119-123]. Людству потрібна нова філософія життя, висока екологічна культура і свідомість. Сьогодні в усіх країнах світу екологічна культура стає невід'ємною частиною функціональної освіченості людини [3, с. 415-416]. Ніколи ще за всю історію ми не були в такій залежності від стану своєї культури, як сьогодні, а рівень екологічної безпеки – від розвитку адекватної території культури з урахуванням тих особливостей, які привнесені сучасною екологічною ситуацією. Це вимагає глибоких наукових теоретичних досліджень явища екологічної культури в контексті екологічної безпеки і практичних інтерпретацій механізмів їх взаємозумовленості [2, с. 8]. Дослідження сутності і змісту екологічної культури знаходиться в органічному зв'язку з феноменом екологічної свідомості. Екологічна свідомість виступає регулятором екологічної діяльності, оптимізує взаємовідносини у системі «природа-суспільство» [5, с. 91-99]. Перед людиною в процесі діяльності щоразу виникає проблема вибору лінії поведінки в біосфері відповідно до рівня своєї екологічної культури [7, с. 88-97]. Екологічна діяльність, будучи центральним елементом екологічної культури, немислима без екологічних знань і високої екологічної свідомості, без екологічних переконань, установок на екологічно правильну поведінку, екологічних потреб, у першу чергу духовних. Необхідно сформувати своєрідний «кодекс поведінки», що лежить в основі екологічної політики [6, с. 144-149]. Сучасна освіта не дає населенню необхідних знань у галузі екології.

Висновок: Екологічна культура обумовлює відповідність людської активності на стан та якість природного середовища. Регулятором екологічної культури виступає екологічна свідомість, а інструментом екологічної свідомості є екологічні цінності.

Список використаних джерел

1. Акопян В. Г. Основні чинники формування екологічної свідомості особистості//Вища освіта України. 2011. №2. С. 41-47.
2. Юрченко Л. І. Екологічна культура, як системотворчий чинник екологічної безпеки Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Х.; 2009. С. 7-8
3. Екологічна культура, як невід'ємна частина сталого розвитку суспільства//Наукові записи Харківського військового університету. Соціальна філософія, педагогіка, психологія. Харків: ХВУ, 2002. Вип. X III. Ст. 119-123. Філософія: навч. Посіб. /Гончарук Т. В., Джугла Н. В., Шумка М. Л., Тернопіль: підручники і посібники, 2016. С. 415-416.
4. Екологічне виховання та освіта, як один із вирішальних факторів регулювання якості навколишнього середовища//Філософські перипетії. Вісник Харківського національного університету імені В. С. Каразіна. 2002. №561. С. 206-210.
5. Екологічна безпека, як предмет комплексного наукового дослідження //Науковий вісник. Серія «Філософія» / Харків: «ОВС», 2002. Вип. 12. С. 91-99.
6. Еколого-естетичне виховання, як підстава формування екологічної культури // Гуманітарний часопис: Збірник наукових праць. Харків: ХАІ, 2008. №4 С. 144-149.
7. Екологічна безпека України в системі глобальних проблем суспільства //Наукові записки Харківського військового університету. Соціальна філософія, психологія. Харків: ХВУ, 2003. Вип. 3 (18). С. 88-97.

ЕКОНОМІЧНА СВІДОМІСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: В умовах перехідного періоду Україна не лише вижила як самостійна держава, а й зробила кроки шляхом оновлення всіх сфер суспільного життя, його демократизації, прилучення до надбань сучасного цивілізаційного розвитку, європейських цінностей. З жовтня 1994 перетворення відбуваються в економічній сфері – в Україні чітко визначено курс на формування сучасної ринкової економіки. Все краще вже утверджуються економічна свобода, можливості вільного вибору сфери діяльності, самоствердження та реалізації особистості. Часто в процесі трансформації суспільства відбуваються радикальні зміни і в свідомості громадян, адже здатність правильно оцінювати економічну ситуацію, розумно діяти в новому економічному просторі залежить від особливостей економічної свідомості особистості, а також дедалі більшого значення набуває і економічний спосіб мислення. Зараз, на щастя, люди вже зрозуміли, що їх економічний стан залежить у першу чергу від них самих. Особливо це стосується молоді та людей, що тільки отримали у своє розпорядження власність. Та саме цей соціальний прошарок стає основним гарантом дальшого поглиблення реформ, курсу ринкових перетворень, яким Україна впевнено іде у нове тисячоліття.

Мета дослідження: визначити особливості індивідуальної економічної свідомості та економічного мислення в умовах ринкової економіки.

Об'єкт дослідження: економічна свідомість як форма суспільної свідомості та економічного мислення в умовах ринкової економіки.

Предмет дослідження: економічна свідомість, її суть, роль та значення в умовах ринкової економіки України.

Завдання дослідження: здійснити порівняльний аналіз «економічної свідомості» та «індивідуального економічного мислення» та визначити умови і критерії формування сучасного економічного мислення. Економічна свідомість піддає дійсність емоційній оцінці, забезпечує економічну діяльність – у попередньому проектуванні дій і передбачуванні наслідків, контролюванні економічної поведінки і керуванні нею, у економічному житті [1 , с. 14]. Отож, можна зробити висновок, що економічна свідомість є особливою формою психічної діяльності, яка орієнтована на відображення і перетворення економічної дійсності. Уперше поняття «економічна людина» увів у науковій обіг англійський учений, економіст і філософ А.Сміт. Головна його робота «Дослідження про природу та причини багатства народів». Основою наукової теорії А.Сміта було бажання поглянути на людину з трьох сторін: з позиції моралі, з державної позиції, з економічної позиції [4, с. 62]. Слово «риннок» являє собою місце, де продавалися і куплялися товари. Це була чи торгова площа в центрі міста, чи обладнане приміщення, де зустрічалися продавці і покупці. Саме так в результаті взаємодії домовленості відбувається обмін товару на гроші. Протягом уже багатьох століть ринок виконує покладені на нього функції. В сучасному світі та в Україні зокрема, поняття ринок, крім класичного його розуміння, набуває нових ознак і змінює обличчя. Так, завдяки технічному прогресу і зокрема винаходу Інтернету, купівлю – продаж товарів, проведення фінансових операцій та ін. можна здійснити не виходячи з дому. Покупець та продавець знаходять в мережі інтернету спільні інтереси і за допомогою програм Інтернет «money» отримують гроші та товар відповідно. Товарне виробництво існує понад 6 тисяч років, скільки часу і функціонує ринок [3]. Довгий час суб'єктами ринку виступали виробники товару та споживачі виробничого продукту. Зараз активними учасниками ринкових відносин стають торговельні та фінансові посередники: комерційні агенти, брокери, дилери та інші. Вони вивчають стан справ з пропозицією і попитом товарів, динаміку цін, встановлюють ділові контракти. Економічне мислення є відображенням в його економічній свідомості власного сприйняття економічних явищ і процесів. Формування сучасного економічного мислення супроводжується подоланням сформованих стереотипів. Воно постійно розвивається, це залежить від внутрішніх потреб індивіда та соціально-економічних обставин [5, с. 24]. Економічна свідомість виконує декілька функцій: пізнавальна функція(реалізується в процесі наукової діяльності й у практиці економічного життя); регулятивна функція(реалізується за допомогою права, моралі, політики у сфері виробництва й розподілу матеріальних благ);євристична функція (забезпечує індивідуальні й суспільні програми економічної діяльності, творчо трансформує і адаптує їх до нових умов економічного життя); виховна функція (реалізується в якостях підприємства, працьовитості, бережливості). Сучасний стиль мислення має орієнтуватися на соціальну оцінку і здобутки науково-технічної революції. На жаль, у технологічному поступі Україна може похвалитися лише окремими прикладами, а у цілому перебуває у занепаді. За даними ООН у 1990-2000 рр. Україна витратила на дослідження і розробки 1 % ВВП, тоді як, наприклад, Швейцарія - 2,6%, Швеція – 3,8%, Ізраїль - 3,7%. У 2001 році на наукові дослідження і розробки в розрахунку на душу населення в ЄС витрачено 403 євро, у США – 1005 євро, а в нашій країні – 8 євро [6]. Якщо суспільна свідомість не буде настроєна на ринкову хвилю, то ринок не буде формуватися. Основними функціональними формами актуалізованої економічної свідомості можна вважати знання, оцінку й переконання. Знання – суто когнітивний продукт економічної свідомості, засвоєна суб'єктом отримана ззовні або самостійно вироблена ним економічна інформація. Економічні знання

передбачають збереження в пам'яті засвоєного матеріалу, аби застосовувати його на практиці і для отримання нових економічних знань [2, с. 26]. Економічні оцінки – результат співвідношення поточної економічної інформації з попереднім економічним досвідом. Економічні переконання – упорядкована система поглядів, яка виступає в якості економічного світогляду суб'єкта.

Висновки. Економічна свідомість – це внутрішньо суперечливе та багаторівневе утворення, що в загальному вигляді показує ступінь знайомства суб'єкта з економікою і ставлення до неї. Вона є безперечно рушійною силою для розвитку певних груп чи певної особи індивідуально. Сьогодні, коли йдеться про становлення нової економічної системи, яка зберігатиме все нагромаджене позитивне і добудуватиме себе належними елементами сучасного світового устрою. Оскільки, ринкова економіка прагне до модернізації, то варто пам'ятати, що ринок будують люди, від їхніх свідомості, бажання, розуміння залежить майже все. Економічна свідомість відіграє велику роль в житті суспільства, передусім у виробництві. Вона може сприяти його зростанню або навпаки гальмувати цей процес.

Список використаних джерел

1. Бабосов О. М. Экономическая социология. / Бабосов О. М.: УП «Технопринт», 2004. 226 с.
2. Базилевич В.Д., Ильин В.В. Философия экономики. История / В. Базилевич, В. Ильин. К. : Знання; Рибари, 2011. 927 с.
3. Опришко А. Економічна свідомість та її роль в умовах ринкової економіки в Україні
4. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/21988/1/577-579.pdf>
5. Смит А. Исследование о природе и причинах богатств народов / А. Смит. М., 1993. С. 88
6. Соколова Г. Н. Экономическая социология. / Соколова Г. Н. Мн.: Наука и техника, 1995. 168 с.
7. Соціальна економіка: навч. посіб. URL: <https://buklib.net/books/25811/>

ЗНАЧЕННЯ ГРОШЕЙ ДЛЯ ЛЮДИНИ В XXI СТОЛІТТІ

Актуальність теми дослідження: звернути увагу на значення грошей у людському суспільстві, теоретичні положення даного наукового дослідження дозволять зняти існуючі розбіжності в розумінні фінансових афер й гіпотези та закономірності, висунуті тут, дозволять узагальнити відомі раніше й отримані сьогодні знання щодо грошей. Дана тема досліджувалась такими вченими: К. Маркс, Г. Зіммель, С. Московічі, В. Зелізер, З. Скринник, А. Фернам, Ф. Хаєк й багато інших.

Мета дослідження: соціально-філософський аналіз значення грошей для людини в XXI столітті.

Об'єкт дослідження: гроші в житті людини у XXI столітті.

Предмет дослідження: сфера грошових відносин, позитивний та негативний вплив грошей та багатства на людину.

Завдання дослідження: дослідити значення для людини грошей в XXI столітті. Незалежно від стадії розвитку, гроші – це тема, яка завжди була і буде актуальною. Вони сьогодні відіграють центральну роль в економіці, тому виникає питання, що таке гроші насправді і яку роль вони відіграють у розвитку суспільства. Гроші - це не все, але гроші - це дуже важлива річ. [3] Окрім базових потреб, гроші допомагають нам досягати життєвих цілей і підтримують речі, які для нас найважливіші: сім'я, освіта, охорона здоров'я, пригоди та розваги. Це допомагає нам отримати деякі нематеріальні цінності в житті - свободу чи незалежність, здатність максимально використовувати свої навички та таланти, можливість обирати власний шлях у житті, фінансову безпеку. Гроші, на думку економістів, є засобом обігу, засобом збереження вартості, розрахунковою одиницею. До чого можуть додати інші соціальні науки, це джерело статусу та соціального престижу, постачальник фізичної та психологічної безпеки, фактор, що сприяє добробуту та добробуту людини, основа військової сили, джерело суспільного впливу та політичного впливу. потужність. Але ці терміни лише описують його основні функції, не пояснюючи, що таке гроші. Як писав Фелікс Мартін у «Грошах: несанкціонована біографія», «проблема полягає в тому, що гроші — це взагалі не річ, а соціальна технологія: набір ідей і практик, які організують те, що ми виробляємо та споживаємо, і те, як ми живемо разом. Коли справа доходить до самих грошей – а не до символів, які їх представляють, рахункових книг, де люди їх записують, або будівель, таких як банки, в яких люди ними керують, – немає нічого фізичного, на що дивитися... Але валюта сама по собі не є грошима...» [2]. Введення грошей як заміника матеріальних об'єктів ознаменувало важливий етап суспільного розвитку. Гроші були створені на основі довіри до емісійної установи, як-от квитанції, видані за зерно на депозиті на складах фараона або золото на депозиті в лондонських золотих майстрів, а також безліч банкнот, випущених буквально тисячами американських банків протягом 19 століття. З огляду на те, що звичайний мішок зерна тепер можна перетворити на освіту, медичне обслуговування, розваги, подорожі тощо, він набув набагато більшої цінності, ніж оригінальний мішок зерна, вироблений натуральним фермером у далекому минулому [3]. Гроші є одним із найвидатніших винаходів усіх часів. Як і мова, гроші — це не річ сама по собі, а радше соціальна організація, покликана заохочувати та полегшувати взаємодію та взаємообмін між людьми в просторі та часі. Гроші також є соціальною організацією, заснованою на загальноприйнятих символах, встановлених правилах, стандартизованих формах і встановлених конвенціях. Суспільство стало бездоганно інтегрованим цілим. Усі форми соціальної влади сприяють колективній спроможності суспільства виконувати те, що лежить в основі вартості грошей [1]. Гроші сприяють співпраці між людьми на взаємну вигоду, навіть між тими, хто не знає один одного особисто. Це сприяє довірі до інших. Кожна успішна транзакція підвищує довіру між покупцем і продавцем і підвищує схильність до подальших транзакцій. Таким чином, гроші сприяють розширенню довіри, яка є необхідною для співпраці та розширення людських стосунків. Як уже обговорювалося, гроші сприяють формуванню складних інтегрованих суспільств, сприяючи обміну однієї форми соціальної влади на інші форми. Сила вирощувати врожай може забезпечити захист від голоду. Сила сильної армії може захистити від вторгнення. Хороші дороги полегшують транспортне сполучення. Школи та науковці сприяють розвитку освіти та знань. Політичні інститути сприяють ефективному управлінню. Кожен може розвиватися незалежно, до певної міри [1]. Але для того, щоб суспільство постало як єдине ціле, вони мають бути інтегрованими. Гроші роблять таку інтеграцію можливою, сприяючи взаємоконвертованості однієї форми соціальної влади в усі інші форми. Зрештою, гроші представляють загальну силу суспільства для досягнення різноманітних цілей у всіх сферах життя [2]. Без грошей неможливо уявити сучасне суспільство. Без суспільства гроші не мають вартості. Частково, гроші мають негативний вплив на людину. Про корупцію говорив ще Григорій Сковорода: «Краще голий та правдивий, ніж багатий та беззаконний.» Взагалі і творчість і спосіб життя українського філософа були спрямовані на розвиток духовного, не матеріального. Не раз він у своїх творах закликає нас обрати шлях вічного і покинути світське, тлінне. «Золотом можеш купити село, річ трудну, як і потрібну, а щастя як необхідна необхідність задарма всюди і завжди дарується. Повітря й сонце завжди з тобою, всюди і задарма» [4].

Висновки. Отже, значення грошей, на даний момент, переоцінити, мабуть, неможливо. Вони здійснюють надзвичайно великий як і позитивний так і негативний вплив на суспільство в цілому. Неможливо зробити остаточний висновок, визначити чим вони є, добром чи злом, проте можна припустити, що гроші в руках різних людей відіграють різну роль.

Список використаних джерел

1. «Money & Finance». URL:<https://www.cadmusjournal.org/category/topic/new-economics/money-finance>
2. «Multiplying Money». URL:<http://www.cadmusjournal.org/article/issue-6/multiplying-money>
3. «Money is important, but how much do you need?». URL:<https://www.thehindu.com/opinion/open-page/Money-is-important-but-how-much-do-you-need/article16837896.ece>
4. «Debt, Trust and the Functions of Money». URL: https://humanjourney.us/the-changing-world-economy-section/debt-trust-and-money/?gclid=CjwKCAjwwL6aBhBIEiwADycBIHgKh56ezJ--djYdhtJvqW3wJqLbXyHM6MRm2I8yRPHK_XnNBeJQ7xoCCB8QAvD_BwE

ПОТРЕБИ, ІНТЕРЕСИ ТА ЦІННОСТІ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ

Актуальність теми дослідження. Ця тема привернула мою увагу й зацікавила тим, що у ній включені найважливіші стимули людської діяльності – потреби, інтереси та цінності, усе те, що людині необхідно, у чому вона зацікавлена і що їй дороге в житті. Потреби, інтереси та цінності – близькі й водночас не тотожні фундаментальні поняття. Вони вироблені в історії суспільної думки для позначення безпосередніх причин соціальних дій, внаслідок яких відбуваються зміни та перетворення у різних сферах життя. Тому філософський аналіз цих категорій невіддільний від дослідження реальних життєвих ситуацій, соціальної практики, від аналізу актуальних проблем, що стоять нині перед суспільством.

Об'єктом дослідження є людина, а **предметом дослідження** виступає аналіз потреб, інтересів та цінностей для особистісного розвитку.

Метою дослідження є: розкриття змісту понять «потреби», «інтереси», «цінність»; висвітлення взаємозв'язку потреб, інтересів, цінностей та їх ролі в процесі особистісного розвитку.

Завдання дослідження полягає в ґрунтовному компаративістсько-дискурсивному розкритті значимості потреб, інтересів та цінностей в особистісному розвитку. Всесвітня історія – це насамперед історія розвитку потреб людини та способів їх задоволення, історія створення матеріальних засобів діяльності, призначених для реалізації цих потреб, але аж ніяк не історія чистої думки, самосвідомості тощо. Індивідуальні відмінності призводять до пошуку та відбору нових засобів діяльності, які перетворюються, закріплюючись в індивідуальному та груповому досвіді, на нову потребу даного співтовариства людських індивідів, що істотно впливає на підвищення життєздатності всього суспільства. Виникає якісно новий тип еволюції, заснований на примноженні засобів задоволення потреб і перетворення їх на предмети нових, власне людських потреб. Отже, здатність до розширення кола потреб і породження нових – найважливіший момент соціалізації потреб, їх олюднення [3]. Проблеми потреб, інтересів та цінностей досліджувалась у різних напрямках: філософському (Аристотель, О. Дробницький, А. Здравомислов, І. Ісаєв, М. Каган, О. Корнієнко, В. Огнев'юк та ін.), психологічному (Б. Ананьєв, І. Бех, Л. Виготський, Б. Вульф, В. Зінченко, О. Киричук, С. Максименко, З. Равкін, Т. Титаренко та ін.), педагогічному (Н. Асташова, Є. Бондаревська, С. Гессен, С. Кульневич, І. Підласий, І. Харламов та інші). Цінності як поняття використовуються у філософії та соціології для позначення об'єктів та явищ, що виступають як значущі в життєдіяльності суспільства, соціальних груп та окремих індивідів. У різних підходах цінність сприймається як атрибут матеріального чи ідеального предмета чи як предмет (предмет має цінністю чи є цінністю); як будь-який значущий предмет чи предмет особливий; як соціально-стереотипна чи індивідуально-специфічна обізнаність. Духовні прагнення, ідеали, принципи, норми моральності відносяться не так до сфери впливу інтересів, як до галузі цінностей. Зміст цінностей зумовлений культурними здобутками суспільства. Світ цінностей – це перш за все світ культури в широкому значенні слова, це сфера духовної діяльності людини, її моральної свідомості, її уподобань – тих оцінок, у яких виражається міра духовного багатства особистості. Саме через це цінності не можна розглядати як просте продовження чи відображення інтересів. Вони мають відносну самостійність [1, с. 201]. Ціннісні стимули торкаються особистості, структури самосвідомості, особистісних потреби. Без них немає ні подвигу, ні розуміння суспільних інтересів, ні справжнього самоствердження особистості. Тільки особистість, яка діє в ім'я ідеалів-цінностей, здатна об'єднати навколо себе інших людей, здатна стати виразником певних соціальних інтересів та суспільних потреб [6, с. 150]. Торкаючись цієї складної проблеми, Огнев'юк В. О. пише: «Кажуть, що діяльність людини мотивована її потребами: не маючи потреб, людина не стала б і діяти. Це, мабуть, правда. Але правда полягає й у тому, що діяльність, яка цілком і повністю визначається потребою, ніяк не може бути вільною, що створює нові цінності творчої діяльності [7, с. 264]. Різні типи відносин між потребами, інтересами та цінностями породжують різні типи особистості. Людина, у мотивації діяльності якої домінують лише найнеобхідніші потреби, не може бути вільною. Вона діє під контролем зовнішніх обставин. Кожна її потреба, яка не перетворилася на ціннісні відносини, породжує лише нові засоби її залежності. Похідними від людських інтересів є цінності. Це вища, порівняно з потребами й інтересами, категорія. Синтетичний погляд на філософське тлумачення цінностей пропонує Сурикова Я. А. «Цінності – це інтереси, що відокремилися під час історичного розвитку завдяки поділу праці у сфері духовного виробництва. Предметами цих інтересів... є певний духовний зміст, який полягає в особливій концентрації почуттів і думок, що втілися в зразках прекрасного, істинного, доброго, шляхетного» [4, с. 64]. З цього погляду світ цінностей – це, насамперед, світ культури, сфера духовної діяльності, моральної свідомості людини. Розвиток та ускладнення системи спонукальних мотивів людської діяльності породжує зворотний зв'язок між потребами, інтересами та цінностями. Духовні цінності та моральні норми впливають на соціальні інтереси. Вони зумовлюють мету соціально-політичного розвитку суспільства. У цьому виявляється зростаюча роль духовного життя та суспільної свідомості. У свою чергу, інтереси впливають на потреби, на розвиток виробництва та соціально-економічні відносини. На сучасному етапі саме ця сторона взаємодії між потребами, інтересами та цінностями виступає на перший план, що позначається у підвищенні ролі соціальних факторів у розвитку суспільного

виробництва, у формуванні людини з новим колом потреб та інтересів. У кожній людині, суспільстві, державі є не просто окремі інтереси або їх сума, а їхня система, ієрархія (наприклад, одні держави прагнуть насамперед зовнішньої експансії, інші, навпаки, зосереджують основну увагу на власних, внутрішніх проблемах). Різна ієрархія інтересів у людей. Пріоритетні потреби та інтереси банкіра можуть бути пріоритетними для селянина, письменника, працівника творчої професії. Потреби та інтереси чоловіків можуть відрізнятися від потреб та інтересів жінок [2, с. 97]. Цінності, потреби та інтереси тісно пов'язані, це як одне ціле. Якщо потреба – спонукальна сила, що коріниться всередині людини, то цінність позначає ті об'єкти, які задовольняють цю потребу і знаходяться назовні. Цінності відображають не просто дефіцит потреби людини в чомусь, а й процес соціального порівняння. Люди не просто відчують свої потреби, а й усвідомлюють їх, а усвідомлюючи, порівнюють себе з іншими [5, с. 380].

Висновок. Потреби мають об'єктивний, динамічний характер, оскільки творяться під впливом соціально-економічних умов розвитку громадського виробництва та рівня матеріального добробуту, змінюються на кожному конкретному історичному етапі. Інтереси є вибіркоким ставленням до предметів та явищ у результаті розуміння їх значення та емоційного переживання значущих ситуацій.

Список використаних джерел

1. Бех І. Особистісні цінності як духовне надбання людини / І.Д. Бех / Виховання особистості. У 2 х кн. Кн. 1 Київ. 2013. 278 с.
2. Борінштейн Є.Р. Система ціннісних орієнтацій особистості в умовах соціально-культурної трансформації. Грані. 2010. №3. С. 95-100.
3. Коберник Л.О. Роль та місце ціннісних орієнтацій у формуванні особистості. Наука і освіта // Науково-практичний журнал південного наукового центру АПН України. Одеса. 2008. № 4-5. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/4139/1/4.pdf>
4. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку: монографія. К.: Знання України, 2013. 448 с.
5. Орбан-Лембрик Л. Особистість у контексті соціально-психологічної парадигми. Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні. За ред. С. Максименка, В. Циби, Ю. Шайгородського та ін. К.: Український центр політичного менеджменту, 2013. С. 378-392.
6. Романюк Л. В. Ціннісні орієнтації: сутність, структура і психологічні механізми розвитку. Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2014. 188 с.
7. Сурикова Я. А. Взаємозв'язок ціннісних орієнтацій і значущих подій в побудові суб'єктивної картини життєвого шляху особистості. Вища. освіта сьогодні. 2012. № 12. С. 62-66.

БУДДИСТСЬКА ЕКОНОМІКА: ВИБІР МІЖ МАТЕРІАЛЬНОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЮ ТА ТРАДИЦІЙНОЮ ДУХОВНІСТЮ

Актуальність теми дослідження: У сучасному світі дуже часто перед людиною постає складний вибір: традиційна духовність чи матеріальна забезпеченість. І те, й інше має важливе значення та відіграє роль в економічному житті. Часто тут постає таке поняття, як моральний вибір - складова умови, яка допомагає реалізувати людські потреби. Це дає змогу подивитись на речі крізь призму цінностей та принципів людини, міжособистісних взаємин.

Мета дослідження: дослідити проблему вибору між матеріальною забезпеченістю та традиційною духовністю.

Предмет дослідження: вплив буддистської духовності на економічні процеси.

Об'єкт дослідження: буддистська економіка.

Завдання дослідження: суть матеріальної забезпеченості та традиційної духовності та переосмислення пріоритетів людини. У наш час дуже актуальною є проблема формування духовних цінностей. Суспільство зацікавлене, щоб держава забезпечила йому необхідні умови для правильного духовного життя. Адже духовна культура підносить свідомість особистості до саморозвитку. Духовність дарує людині енергію, натхнення. Вона дає здатність усвідомлення себе як індивідуальності. Але нелегкі умови теперішнього світу часто не дають змоги людині розкрити себе повністю. Щодня людям приходится ходити на роботу, працювати, але не для того, щоби принести користь іншим чи внести свою частинку задля розвитку рідної країни, а задля заробітку та збагачення. Ринкові умови ставлять фірми та підприємства у непросту конкуренцію, яка інколи приводить до неморальних методів дії [9]. Буддизм - одна з найдавніших світових релігій, яка існує понад 2500 років. Вона поширена переважно в Центральній, Південній та Швидко-Східній Азії (В'єтнам, Індія, Китай, Корея, Монголія, Японія та ін.) її послідовниками є понад 300 млн осіб. За час існування буддизм глибоко вкоренився в азійських країнах і зараз чинить значний вплив на різноманітні аспекти соціального та державного життя, визначає культурну самобутність народів Азії, став певним способом життя людей. Буддизм вчить робити добрі та вмілі вчинки, уникаючи злих та невмілих вчинків, а також очищувати та розвивати розум. Мета цих практик - покласти край стражданню та досягти вгасання (Ніббана) жадою, злості та омани, і тим самим досягти Пробудження (Бодхі). Він має особливу філософську насиченість. Серед його дослідників навіть виникали суперечки: чим є буддизм - релігією чи філософією. І це небезпідставно, бо індійська філософська думка завжди звернена до релігії, а релігія тяжіє до філософії. Сучасні буддологи також встановлюють зв'язок між економікою та буддистськими принципами. Прихильники цієї віри виступають проти світських бажань та розкоші. Дотримуючись цього вчення, людина ставить у свої пріоритети наближення до просвітлення через медитації. На відміну від християнства чи ісламу, буддизм досить обмежено ставиться до збагачення. Слідуючи вченню, багатства та скарби є злом, яке виникає через ненаситні бажання. Буддистська економіка значно відрізняється від сучасного світу, якому притаманна цінність матеріалізму. Буддизм вбачає суть цивілізації в очищенні людських характерів, які формуються в процесі праці. Водночас, буддизм не критикує матеріальні блага, а вважає, що розумним буде поєднання з ними. [5, с.643]. Багатство можна схарактеризувати як стан невизначеності людини, нестатку в чомусь, хаосу. Буддизм навчає не цінувати матеріальність, а надавати більшого значення духовності, реалізації та розвитку себе, як індивіда чи члена громади. При такій позиції, життя набуває іншого сенсу. Людина, яка цінує те, що є в її володінні, а не женеться за благами багатством, є набагато щасливішою. Адже відомо, що шлях до звільнення від страждань лежить саме через уникнення бажань. [3, с.36]. Якщо ж матеріалістів цікавлять блага, то для буддиста головним є звільнення. Але слід пам'ятати, що буддизм не відкидає матеріальне забезпечення повністю. Шлях до звільнення ускладнює не забезпеченість, а відданість їй, не насолода приємними речами, а одержимість ними. Таким чином, основними поняттями буддистської економіки можна визначити простоту. Матеріальна забезпеченість передбачає собою працю, яка в буддизмі є особливою формою активних медитацій, що допомагають людській свідомості включатися у роботу тіла. Також праця є засобом для досягнення необхідних благ. Представники цієї віри схильні до правила: «День працюєш - день вдосконалюєшся. День не працюєш - сто днів пропали даремно». Тож через працю людина вдосконалюється та наближається до духовного [1, с.128]. На думку вченого Е.Ф. Шумахера, сприймати працю як дещо утомлююче чи нудне означає переступати через закон моралі і надавати перевагу речам, а не людям. Таким же важливим є і відпочинок, адже він нерозривно пов'язаний з працею. основі буддистської економіки - виробництво на базі місцевих ресурсів та для місцевих потреб є раціональним способом існування. Виробництво та експорт для інших регіонів та країн може бути виправдане лише в малих масштабах. Тож, можна визначити схему буддистської економіки виробництва: «місцеве виробництво - місцеве споживання» [3, с. 76]. З буддистської точки зору, неможливо ставити використання товару вище, ніж творчу діяльність та саму людину. Для економістів забезпечення повної зайнятості означає не збільшення виробництва, а забезпечення працею тих, хто її потребує. Для них економічним вибором постає не зростання валового національного продукту, а зростання національного щастя. Адже ВВП показує нам лише економічне зростання великих власників та підприємців, не включаючи стан більшості простого

населення. Головною з причин діяльності людини є потреби. Вони стосуються найрізноманітніших сторін людського життя. Та потреби розглядаються як щось необхідне для підтримання життєдіяльності людини, розвитку особистості та її організму, розвитку суспільства загалом. Наші бажання є спонукальним важелем для економічно активних дій, задля задоволення потреб. Тому для фірми чи підприємства є необхідним правильно визначити потреби споживачів та задовольнити їх, тобто реалізувати свої бізнес-інтереси. Буддизм стверджує, що до своїх бажань потрібно відноситись стримано, адже вони приносять людям страждання, роблять її слабкою та нікчемною. На думку відомого японського економіста та бізнесмена Шінічу Іноу, розвиток економіки не повинен піддавати руйнації навколишнє середовище, не може завдавати шкоди людям та знищувати природу. Важливо зауважити, що буддизм постійно адаптувався до економіки певної історичної епохи та вносив в неї поміркованість та людську індивідуальність. У другій половині I століття до нашої ери в Китаї виникли вчення, під назвою даосизм та конфуціанство. Поєднавшись з буддизмом, ці три вчення утворили сань цзяо («три релігії»). У них присутні спільні погляди та думки. Доцільно було б зауважити, що не лише буддизм поважає та цінує у людині духовність в першу чергу. Великий китайський мислитель, філософ і вчитель, творець перших в країні університетів і єдиної системи літописі Конфуцій в основу конфуціанства заклали ідею культури, людяності, доброти, моральних цінностей. Ідеальною людиною є законслухняний громадянин, який дотримується моральних законів. Мислитель вважав, що ту людину, яка поважає давні традиції, сучасну владу, є скромною, справедливою та невібагливою можна назвати досконалою особистістю. Як і буддизм, конфуціанство не засуджує ту людину, що прагне до збагачення. Та умовою є чесний шлях до його здобуття. Ще один напрям, який так само спрямований на індивідуальне вдосконалення-це даосизм. Послідовників даосизму називають даосами. В історії даосизму відбувся поділ учення на філософський даосизм (дао цзя), що розвинувся в неодаосизм, і релігійний. Першоначалник цього віровчення - Лао Цзи, як і Конфуцій, орієнтувався на виховання гідного члена суспільства. Схильність пристрастям він оцінював негативно та був противником придушення розвитку людської природи [6, с. 148].

Висновок: у Давньому Китаї основними були гуманність і впорядкованість між бажаннями та потребами їх реалізації. Пріоритетними були віра духовність, щирість, чесність та поміркованість. Головною метою кожного індивіда була реалізація особистості через працю та самовдосконалення. Що ж до буддизму, то він зміг вдало поєднати духовно-релігійні постулати з економікою. Буддистські економічні ідеї гуманізують систему жорстоких стосунків конкуренції на ринку. Віровчення дає поради щодо правильного підходу до праці та здобуття матеріального збагачення людини, беручи до уваги її потреби та необхідні для неї

Список використаної літератури

1. Возний К. Ретроспектива економічної думки: Економічні вчення буддизму// Вісник ТНЕУ. №1. 2010. С.128.
2. Гончарук (Чолач) Т.В., Джугла Н.В., Етнологічні інтенції осмислення українства у філософії Богдана Цимбалістого. // Психологія і педагогіка. Тернопіль, 2018. №1-2. С. 155-162.
3. Гурик М. І., Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. Економічна думка, 2010. 126 с.
4. Джугла Н. До питання Українського східного Обряду у рішеннях Замойського скандалу 1720р. / Історія релігій в Україні. Львів, «Логос», 2005. С. 210-215
5. Релігії Китаю: Хрестоматія - СПб., 2001. С. 148.
6. 4.Е.Ф. Шумахер «Мале прекрасне: економіка, в якій люди мають значення». 1973. С. 76.
7. Філософія: навч. посіб./ Гончарук Т.В., Джугла Н.В., Шумка М.Л., Тернопіль: підручники і посібники, 2016. 416 с.

*Герасимюк Артем
Студент гр. МТІР-11*

Факультет комп'ютерних та інформаційних технологій, ЗУНУ

НАУКА ТА ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА

Актуальність теми дослідження. Глобальні проблеми, початок глобалізації у всіх сферах людської діяльності. Бурхливий розвиток технологій які все більше впроваджують у різні виробництва призвели до різких змін у суспільстві. З часом потреби людства будуть збільшуватися, і щоб задовольнити потреби людей будуть впроваджуватися системи і плани вирішення даної проблеми які будуть спричиняти зміни в навколишньому середовищі такі як: забруднення навколишнього середовища а саме (вирубання лісу, забруднення водойм, вимирання тварин і зменшення популяції тваринного світу, ерозію ґрунтів, поява кислотних дощів, зменшення озонового шару землі тощо), що суттєво вплине на середній рівень життя людства.

Мета дослідження: вивчення глобальних проблем та спільне вирішення проблем сучасності.

Об'єкт дослідження: наука про глобальні проблеми людства. Вивчення основних причин виникнення та основних шляхів її вирішення.

Предмет дослідження: глобальні проблеми людства. Створення плану щодо перспектив та розвитку протидії глобальним проблем людства у майбутньому. У такому випадку можна виокремити основний напрямок – глобальні стратегії та загрози.

Завдання дослідження: дослідити глобальні проблеми людства. На сьогодні різнобічна діяльність людини набула небувалого розмаху, охопивши майже всю земну кулю. Космічні апарати дають можливість практично миттєво зв'язатися по телефону з будь-якою точкою світу, а речовини промислових викидів виявлені

навіть в Антарктиді. Балістичними ракетами можна уразити будь-яку ціль, де б вона не знаходилася. Жодна країна світу не може уникнути того або іншого впливу світової економіки й світових фінансових інститутів [1]. Отже, цілий ряд проблем, що виникають перед людством, охоплюють всю земну кулю і навіть ближній космічний простір. Такі проблеми отримали назву глобальних (від фр. *global* — загальний, що походить від лат. *globus* — куля). Ці проблеми вивчаються багатьма науками, в тому числі й географією, хоч би тому, що в географічній оболонці Землі всі компоненти тісно взаємопов'язані завдяки кругообігу різних речовин і видів енергії. Глобальними вважаються багато проблем, серед яких можна виділити найважливіші: роззброєння та збереження миру на Землі, екологічна, продовольча, демографічна, енергетична й сировинна. Кожна з глобальних проблем породжена специфічними причинами, зумовленими, з одного боку, специфікою розвитку продуктивних сил, географічним середовищем, рівнем прогресу техніки, природно-кліматичними умовами, тобто речовим змістом суспільного способу виробництва, а з іншого – специфічною суспільною формою, особливістю розвитку відносин власності. За всієї різноманітності причин глобальних проблем існують спільні для них причинно-наслідкові зв'язки, властиві розвиткові технологічного способу виробництва [2]. Можна розглянути таку класифікацію глобальних проблем сучасності: - проблеми, що виникають у сфері взаємодії природи і суспільства, серед них слід виділити надійне забезпечення людства сировиною, енергією, продовольством тощо, раціональне природокористування і збереження природного навколишнього середовища, раціональне використання ресурсів Світового океану, мирне освоєння космічного простору - глобальні проблеми у сфері суспільних взаємовідносин, які пов'язані із роззброєнням, конверсією військового виробництва і збереженням миру, відверненням світової термоядерної війни, недопущенням локальних, регіональних і міжнародних криз та забезпечення стабільного миру; подолання економічної відсталості частини регіонів і країн світу - глобальні проблеми розвитку людської цивілізації, пов'язані із забезпеченням життєвих потреб народів усіх країн незалежно від їх соціального ладу, рівня соціально-економічного розвитку, географічного місця розташування і можуть бути вирішені шляхом співробітництва та взаємодії всіх держав, їх не вирішеність породжує загрозу для майбутнього нашої цивілізації. Отже, глобальні проблеми досить різноманітні за своїм змістом, їх розвиток має суперечливий та багатовимірний характер. Водночас вони мають цілий ряд загальних специфічних рис, що виділяє їх на фоні інших проблем світової економіки. [3] Специфіка глобальних проблем полягає в наявності ряду притаманних їм спільних рис: 1) кожна з цих проблем і всі разом відіграють важливу роль для майбутнього людства. Тому затримка з їх вирішенням призведе до деградації умов життя і виробничої діяльності на планеті, що несе в собі смертельну небезпеку для існування людської цивілізації; 2) у процесах і явищах глобальних проблем проявляється поглиблення та ускладнення світогосподарських зв'язків, інтернаціоналізація інших суспільних процесів на Землі; 3) розв'язання цих проблем можливе лише за умови об'єднання зусиль усіх держав і народів. Знайти основні шляхи та засоби вирішення глобальних проблем – це значить забезпечити умови виживання всіх народів і подальший соціально-економічний розвиток людської цивілізації. Глобальні проблеми – це нехаотичні явища і процеси: вони тісно взаємопов'язані. Для їх вирішення потрібні нові підходи і практичні заходи, які б виходили із цілісності світу, необхідності співробітництва в планетарному масштабі. [4] Треба будь-що зберегти мир на планеті. А це означає, що народи світу мають засвоїти нове політичне мислення, тобто усвідомлення важливості і негайного вирішення глобальних проблем, включаючи розробку системи ефективних міжнародних процедур і механізмів, здатних забезпечити збереження і розвиток людської цивілізації в цілому. Дослідивши це питання можна сказати, що все-таки глобальні проблеми можна вирішити. Для цього необхідні достатні науково-технічні і матеріальні досягнення. Також можна навести численні приклади успішних спроб щодо розв'язання, хоча б часткового, ряду глобальних проблем. От, на міжнародному рівні приділяється велика увага екологічним проблемам. Міжнародна комісія з навколишнього середовища і розвитку розробляє програми покращання якості природного середовища та загального екологічного стану. Ця комісія і ряд інших міжнародних організацій визначають критерії екологічної безпеки, розробляють короткострокові та довгострокові програми. [5].

Висновок: Отже, поняття «глобальні проблеми» походить від французького слова «Global», що означає «всезагальний», «той, що охоплює всю земну кулю». Кожна з глобальних проблем породжена специфічними причинами, зумовленими, з одного боку, специфікою розвитку продуктивних сил, географічним середовищем, рівнем прогресу техніки, природно-кліматичними умовами, тобто речовим змістом суспільного способу виробництва, а з іншого – специфічною суспільною формою, особливістю розвитку відносин власності. Свою роль у регулюванні зазначених процесів, у розв'язанні глобальних проблем повинні відіграти ООН, МВФ, СОТ, регіональні та галузеві організації, котрі мають великий досвід координації міжнародних зусиль, використання ресурсів, регулювання міжнародних та економічних зусиль.

Список використаних джерел

1. А.О. Савельєва ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/>
2. Глобальні проблеми людства та способи їх вирішення. URL: <https://geomap.com.ua/>
3. Мочерний С. В. Економічна теорія: Посібник К: Видавничий центр «Академія», 2003. URL: <https://repository.vsau.org/>
4. Політекономія: Підручник / За загальною редакцією Ю.В. Ніколенка.– Київ: ЦУЛ 2003. URL: <https://194.44.152.155/>
5. Корнієнко В. О. Основні політико-ідеологічні доктрини та глобальні проблеми сучасності. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/>

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ Г. СКОВОРОДИ ТА СУЧАСНА УКРАЇНА

Актуальність теми дослідження: Григорій Савич Сковорода (1722 – 1794 рр.) – видатний український філософ, поет та байкар. На мою думку, його філософські погляди не тільки оригінальні, але й досить сучасні. Особливість творчої поведінки Григорія Сковороди, яка потім відбилася і на характері його філософського вчення, полягала в тому, що при негативному відношенні до світу, що грузнув в користолобстві, він обрав таку позитивну форму боротьби зі злом, при якій центр тягаря з області критики політичних відносин в суспільстві був переміщений в сферу освіти, культури та моралі. Причому його власний образ життя повністю співпадав з тим вченням, яке він сам проповідував.

Мета дослідження: проаналізувати філософські погляди Г. Сковороди та дослідити їх зв'язок з сучасним суспільством.

Об'єкт дослідження: філософські погляди Г. Сковороди.

Предмет дослідження: питання про Бога, макро- та мікрокосм, феномен щастя, їх зв'язок із сучасністю.

Завдання дослідження: проаналізувати філософські погляди Г. Сковороди на феномен щастя, дослідити макро- та мікрокосм, переглянути погляди на віросповідання та порівняти з сучасністю. Формально філософська система Сковороди укладається в один рядок. Основа цієї системи полягає в існуванні двох натур і трьох світів. Розшифровка існування двох натур слідує безпосередньо з трактату «Про Бога»: «...Весь світ складається з двох натур: одна – видима, друга – невидима. Видима натура зветься твар, а невидима – Бог. ... У стародавніх [людей] Бог звався «розум всесвітній». Йому в них були різні імена: натура, буття речей, вічність, час, доля, необхідність, фортуна та ін. А в християн найвідоміші йому імена такі: дух, Господь, цар, отець, розум, істина. ... Що ж до видимої натури, то їй також не одне ім'я, наприклад: речовина чи матерія, земля, плоть, тінь та ін. ...» [1, с. 141]. Питання про Бога, який складає першооснову усього сущого – вищу всіх причин причину, внутрішню причину розвитку всього світу, є одним з основних питань у філософській системі мислителя. Своїм уявленням про Бога він поставив себе в опозицію по відношенню до церкви, що дотримується біблійної легенди про створення світу Богом протягом шести днів. На відміну від церковного, його Бог – вічний початок – невлотимий і невидимий, оскільки він, будучи присутнім у всіх, не є ні частиною, ні цілим, не має міри, часової і просторової характеристики. 16 Представлення Сковороди не можна віднести ні до чистого ідеалізму, ні до чистого матеріалізму. У нього Бог і матерія співіснують поряд, хоч невидима натура завжди первинна – тобто у Сковороди мета розвитку матерії задана Богом. Оскільки будь-який розвиток світу розуміється Сковородою як здійснення мети, то розвитком управляють внутрішні закони, які визначають можливі кордони саморозвитку. Ці кордони саморозвитку задані Богом і від людей не залежать. Творчість же можлива тільки в рамках відведених Богом – природними законами – кордонів [3, с. 151]. Першим і головним світом у Сковороди є весь Всесвіт – макрокосм. Макрокосм включає в себе все народжене в цьому великому світі, складеному з паралельних незліченних світів. У цьому світі немає ні початку, ні кінця – він вічний і безмежний. Другим з трьох світів є малий світ – мікрокосм – світ людини [1, с. 223]. Отже, згідно з уявленнями Г. Сковороди, все, що здійснюється у світі – макрокосмі, знаходить своє завершення в людині – мікрокосмі. З позиції його вчення можливості пізнання світу людиною нічим не обмежені. Прагнення 17 людини до пізнання ототожнюється з прагненням людини до Бога без посередників, бо Богом є сама природа, а людина – її витвір, – пізнаючи Бога – пізнає самого себе. У цьому значенні поет заперечує агностицизм – вчення про непізнаваність світу. Що ж до щастя, то як буде показано нижче, воно пов'язане не із задоволенням все зростаючих матеріальних потреб, а з радістю праці. Існуючий же світ Сковорода характеризував так: «світ є бенкет скажених, торжище що хитаються, море що хвилюється, пекло що мучаться», або, як: «світ є море що топляється, країна є виразкою прокажених, огорожа лютих левів, острог приваблених, торжище блудних, піч, розпалююча пристрасті, бенкет скажених, хоровод п'яно-навіжених, і не протверезяться, поки не втомляться, стисло сказати, сліпі за сліпим в безодню грядущі». У Сковороди розуміння щастя має більш глибоке коріння. Суть щастя він зв'язує з образом життя самої людини. Найбільш повно ця суть розкривається в роботі Сократа «Пізнай самого себе» через вислів: «Інший живе для того, щоб їсти, а я – їм для того, щоб жити». [2, с. 7] – яким Сковорода як би захищає людську природу від примітивного її зведення до споживання і користі. Сам він обрав такий образ життя, який з його слів, допомагав йому 19 не жити краще, а бути краще. Прагнення бути краще він зв'язував з поняттям чистої совісті: краще годину чесно жити, чим поганить цілий день. Найбільшої глибини теза про щастя досягає на тому моменті, коли Сковорода визначає саму суть чесного життя і чистої совісті. Виявляється, ця суть розкривається через трудову діяльність людини. У Сковороди не всяка праця веде до чесного життя і чистої совісті. У цього праця – це не обов'язок, не борг, не примушення, як суспільство вважає сьогодні, а, навпаки, вільний потяг людини. [4, с. 151] Процес праці розглядається як насолода і відчуття щастя, навіть, незалежно від його результатів. Передова частина людства чуйно вловлює цю думку Сковороди. Світова громадськість зараз визнає, що щастя і мир на планеті залежить більшою мірою. Не від того, що люди вміють робити, а від того, на що направлена їх діяльність.

Висновок: Філософська спадщина Г. С. Сковороди багатогранна. Вона охоплює самі різноманітні аспекти людського життя: науку, релігію, культуру, мистецтво. Цілком природно, що про все написати неможливо. Але на неї можна спиратися в наш непростий час, коли людина накликає на себе небезпеку результатами своєї ж праці, коли при збільшенні числа храмів зберігається зростання злочинності, коли праця людини втратила всяку привабливість, а життя стало безцільним якщо воно не пов'язане з накопиченням капіталу. Сучасна людина може отримати розв'язку своїх проблем, якщо відродить тему спорідненої праці Г. Сковороди.

Список використаних джерел

1. Сковорода Г. С. Твори: у 2-х т. / Г. С. Сковорода. Т. 1 К.: Обереги, 1994. С. 114 -223.
2. Сковорода Г. С. Твори: у 2-х т. /Г. С. Сковорода. Т. 2 К.: Обереги, 1994. С. 7-112.
3. Сулима В. Релігійні твори і життєва філософія Г. Сковороди // Сулима В. Біблія і українська література. К., 1998. С. 151 -172.
4. Чопик Б. Філософія щастя Сковороди і навчання/ Б. Чопик. // Українознавство: Міжнародний конгрес українців. Харків, 1996. / Відп. ред. П. Кононенко. К., 1997. С. 151 - 152.

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми. Сучасний світ попри все своє різноманіття є єдиним, і його частини тісно взаємопов'язані. Людство розвивається, розширюючи зв'язки й контакти на усіх рівнях. Люди дедалі більше усвідомлюють себе як єдину спільність, у якій кожен пов'язаний із багатьма тисячами інших осіб у всіх куточках Землі. Відбувається посилення контактів між громадянами різних країн, організаціями та іноземними державами, зростає взаємозалежність між ними. Саме цей процес і є глобалізацією, в якій Україна займає своє певне місце.

Мета дослідження: дослідити суть глобалізації та можливості її впливу на Україну.

Об'єкт дослідження - переваги та виклики глобалізації.

Предмет дослідження - позитивні і негативні прояви глобалізаційних процесів. В кінці ХХ - початку ХХІ ст. тема глобалізації вийшла на перший план суспільної свідомості.

Завдання дослідження: зрозуміти та розібрати термін «глобалізація» та її наслідки для України. Глобалізація виступає об'єктивною закономірністю розвитку суспільства і всього людства, формування в майбутньому єдиної взаємопов'язаної світової спільноти. Ще в 1949 р. Німецький філософ К. Ясперс висунув ідею про «глобальне єднання», «єдине людство», єдину долю народів», «створення цілісного планетарного світу людей». Говорячи про неминуче глобальне єднання світу, він вказав на два шляхи майбутнього розвитку людства: з одного боку, завжди буде діяти прагнення до влади, яка ставить за мету створення світової імперії, а з іншого, прагнення до миру, до такої світобудови, в якій життя людей буде вільною від страху [1 с. 2]. На сьогоднішній день глобалізація стала однією з найважливіших характеристик сучасної світогосподарської системи, що визначають хід розвитку нашої планети. Вона змусила по-новому переосмислити багато закономірностей економічного розвитку. Згідно переважної точки зору на глобалізацію жодна дія, жоден процес у суспільстві (економічний, політичний, юридичний, соціальний) можна розглядати ізольовано один від одного. За своєю сутністю глобалізація – природний і об'єктивний процес інтеграції в світі, її новітній етап. Обумовлюють її прогрес продуктивних сил, техніки, інформаційних технологій, насамперед винайдення електронної машини та світової мережі Інтернету. Ці процеси глибоко укорінилися у сучасний стан українського суспільства. Глобалізація, якщо мати на увазі її об'єктивний аспект передбачає Україні прогрес і демократію[2]. Вона помітно примножує сукупні надбання народу, стимулює розвиток регіонів, які мають можливість користуватися благами цивілізації. Зауважу, а сьогодні практично не існує країни, яка б не була включена у глобалізаційні процеси, і Україна в тому числі. Україна намагається активно приймати участь в глобалізаційних процесах тому варто розглянути, який позитивний вплив вона має від даної участі. Найбільший вплив глобалізаційні процеси роблять на економіку нашої країни. Серед позитивних наслідків глобалізації в Україні слід виокремити наявність прямих іноземних інвестицій, які дозволяють вирішити нашій країні цілий ряд існуючих проблем. Інвестування економіки сприяє прискоренню темпів зростання країни та покращанню рівня життя українців. Позитивним проявом глобалізаційних процесів є також те, що ми можемо користуватись мобільними телефонами, побутовою технікою, комп'ютерами та ін., які вироблені далеко за межами нашої країни. Те, що українці можуть їздити за кордон на відпочинок або на роботу, використовувати лікарські препарати, виробниками яких є іноземні країни; використовувати наукові та технічні досягнення інших країн; міжнародне науково-технічне співробітництво спільні розробки в інформаційній сфері теж є позитивними наслідками глобалізації для більшості людей у світі переваги глобалізації недоступні. Розглядаючи Україну в контексті глобалізації, можна прослідкувати таку тенденцію, що вона є сировинним додатком для багатьох розвинених країн, з якими ми не можемо конкурувати. Обличчя глобалізації досить контрастне – високорозвинені країни користуються всіма її благами, тоді як інші (Україна в т. ч.) змушені вступати у жорстоку конкуренцію за те, щоб наблизитися до цих країн. Але глобалізація в Україні має ще негативні сторони. По-перше, це збільшення розриву в рівнях економічного і соціального розвитку між Україною та країнами «золотого мільярда» По-друге, зростання безробіття, бідності, безпритульності, а також техногенне перевантаження і деградація довкілля. По-третє, економічне і політичне послаблення України, пригнічення внутрішнього національного ринку, національної економіки, призведе до практичного усунення України з конкурентного середовища. По-четверте зростання рівня тіньової економіки, її розростання до рівня глобально-світової і вихід контролю України як нації-держави. Загальна криміналізація економічної діяльності зростання корупції. По-п'яте, конфлікт між вимогами глобалізації та соціально-культурними економічними традиціями нашої держави (наприклад, глобальна еліта вимагає від України вільного продажу землі іноземцям, що протиприродно для господаря-українця Внаслідок наявності можливості виїзду за кордон, значна маса українців виїжджають у пошуках роботи, високої заробітної плати, хорошої медицини, освіти, в результаті чого Україна втрачає працездатне населення, яке могло б працювати на благо своєї країни.

Висновок: отже можна сказати, що глобалізація в Україні користується досить вагомим авторитетом та популярністю. В цьому зацікавленні як і політики, так і будь-який пересічний громадянин. Цей феномен став присутній у побуті кожного громадянина який не хоче сидіти на місці, і ми не можемо вже без, здавалося б необхідних для нормального існування, речей, які нам «подарувала» глобалізація. Ця невидима рука захопила і заповонила всі сфери людського існування в сучасному світі й навряд чи хтось зможе зупинити її дію.

Список використаних джерел

1. С. В. Синяков, Е. Ф. Сластенко «ФЕНОМЕН ГЛОБАЛІЗАЦІЇ» URL: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.9.2284>
2. Ковальчук Павлина «Україна в контексті глобалізації» URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/21981/1/553-555.pdf>

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Актуальність теми дослідження. Попри свою незалежність Україна досі не змогла цілковито перестати бути залежною країною. Зараз наша країна не має змоги відстоювати інтереси та захищати своїх громадян, а швидше навпаки знищує та поневолює, не дозволяючи українцям жити та успішно розвиватись у своїй країні. Тут вони змушені бути безправними.

Об'єкт дослідження – українська нація.

Предметом дослідження є формування сучасної української нації.

Мета дослідження – дослідити що є перепорою становлення свідомої української нації, зрозуміти причини, які не дають змоги українцям стати цілісним народом, а також виявити вплив русифікації.

Завдання дослідження: визначити стан української нації на даний момент, дослідити перешкоди, що не дозволяють будувати націю, з'ясувати проблему національної свідомості. Є низка запитань, на які досі ніхто не може дати конкретної відповіді. Найважливішим та найбільш складним питанням є окремішність української нації. Тож слід зрозуміти: Українці – це окрема нація чи цієї нації взагалі не існує. Щоб знайти відповідь на це питання доведеться трішки глибше зануритись у нашу історію. Попри те, що історія не може дати конкретної відповіді на це запитання, я все ж переконана, що ми є окремою нацією. Для того щоб це довести, слід пояснити що ж таке нація. Тож, нація – це етносоціальна спільнота, об'єднана певною самоназвою, символами, географічним та етносоціальним походженням, історичною пам'яттю, комплексом духовно-культурних і політичних цінностей, усвідомленням своєї ідентичності [1]. У світі змагаються між собою дві концепції походження нації: 1) Примордіалістська концепція вважає нації продуктами давнього походження, які змінювали уже сучасні віки. Якщо говорити образно, це будівля з глибоким історично-культурним фундаментом, якій можна по-новому перекривати дах чи міняти вікна, але з місця її не зірвеш. 2) Модерністська концепція вважає нації продуктом останніх кількох сотень років, які формували економіка, війни, газети і телебачення. По суті, тут нація – це вагончик на колесах, який перефарбовують, як заманеться, і якого везуть -різними дорогами історії у непрогнозоване майбутнє [2]. Є низка проблем, які власне і перешкоджають творенню української нації. Слід визнати той факт, що ми досі не змогли цілковито відокремитись від «братнього» народу – Росії. Цей наратив, покликаний довести, що українці та росіяни складають один народ, має давню історію. За часів імперії була теза про середньовічний руський народ, що в часи дроблення Русі поділився на окремі племена, але під владою Москви мав знов об'єднатися у єдиний етнос. Сучасний російський наратив до цієї тези додав ще й спільне радянське минуле [3]. Не варто заглиблюватись власне у доведення цих розбіжностей, а слід виявити як це впливає на українську націю. Очевидно, що саме через це більшість інших країн, а іноді і самі українці асоціюють себе із росією. Також найголовнішою проблемою, яка не дозволяє досі стати Україні справді незалежною державою є русифікація. Вона призвела до того, що частина українців не розмовляє державною мовою. Доволі часто ставлять питання про введення російської мови, як другої державної. Здавалося, чому ж так важливо, щоб 100% українців почали говорити державною мовою? Найбільшою проблемою, яку породжує двомовність є непорозуміння між громадянами України. Це призводить до того, що українці досі не можуть дійти до цілковитого об'єднання, яке допоможе нам продовжувати писати свою, українську, історію, зберегти та показувати світу нашу культуру.

Висновок. Отже, кожному громадянину України слід усвідомити, що країну творить насамперед народ. Ми зараз переживаємо доволі складний період, який пізніше з'явиться на сторінках підручників з історії, та попри все – цей час є також і найсприятливішим для переосмислення українцями багатьох питань, які стосуються нашої державності. Кожен громадянин повинен зрозуміти всю важливість даної проблеми, та почати сприяти її вирішенню, адже кожен із нас зараз творить історію нашої України, яка згодом зможе нарешті позбутися своєї залежності.

Список використаних джерел

1. Що таке нація? URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Українська нація? URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2007/02/16/3209980/>
3. Як розвивалася російська пропаганда? URL: <https://suspilne.media/224927-ak-rozvivalsasa-rosijska-propaganda/>

ГРОШІ ЯК ФЕНОМЕН КУЛЬТУРИ. ЇХ ВПЛИВ НА ЗМІСТ МЕНТАЛЬНИХ ПАРАДИГМ

Актуальність теми дослідження грошей як соціокультурного феномена актуальне у зв'язку з формуванням у сучасну добу стану суспільного життя, означеного поняттям «фінансова цивілізація», під яким мають на увазі і проникнення «економічного» на всі рівні соціокультурного буття людини.

Мета дослідження: довести вплив грошей на ментальні парадигми. Розглянути гроші як феномен культури. Визначити яку роль відіграють фінанси у житті людини.

Завдання дослідження: показати, що гроші мають важливість у культурному житті людини, а не лиш в економічному.

Об'єкт дослідження: гроші.

Предмет дослідження: вплив грошей на культурне та ментальне життя людини. Весь соціальний досвід пострадянських років українців пронизаний гострими проблемами, пов'язаними зі зміною ролі грошей у їхньому життєвому світі: втрата заощаджень, катастрофічна інфляція першої половини дев'яностих років, фантастичне розбухання тіншових та кримінальних капіталів, шахрайство «фінансових пірамід», які й тепер ще відійшли в минуле. Щоб втрати себе у розбуханому морі ранкових відносин, які проходять болісний етап становлення, треба, щоб люди усвідомлювали як небезпеки, породженні грошима, так і свої можливості протистояти їм [1, с. 15]. Це актуально завжди, але в Україні сьогодні потреба в усвідомленому і, сказати б, тверезому ставленні до грошей особлива. У філософських виданнях останніх років у пострадянських країнах з'являється праці, присвячені проблемам формування адекватних соціальним реаліям морально-етичних засад для людини в її господарській діяльності [1, с. 27]. Зокрема варто відзначити такі з них; І. Панкєвич «Мораль як обмежувач здійснення права людини і громадянина», Л. Тугов «Праця як основоположний феномен життя у філософії господарства» та «Проблеми пізнання у філософії господарства». С. Корнієнко «Філософські проблеми економічної парадигми XXI століття». Р. Богурін «Принципи побудови та аналізу взаємовідносин у соціально-економічних системах» [2, с. 27]. Водночас опубліковано дуже мало праць, у яких розглядалася б сутність грошей як феномена культури та їх вплив на життєвий світ людини поза економічними відносинами, хоч наявність такого впливу очевидна. Цікавою і за змістом, і за оригінальністю вибору предмета дослідження є монографія А. Мазаракі та В. Ільїна «Філософія грошей» [2, с. 38]. Розглянемо методологію теорії комунікації, щоб здійснити аналіз умов та виявити загальні моделі комунікативних практик, медіумом яким виступають гроші. Важливим є те, що комунікативна філософія зорієнтована на осмислення практичних вимірів людського буття повсякденного спілкування та життєвого світу людини, в якому синтез емпіричного досвіду відбувається не «в надрах» трансцендентальної самосвідомості, а в міжособистісному просторі універсальної комунікації [2, с. 39]. Гроші виникли і розвинулися внаслідок потреби людей узгоджувати свої позиції та виникнення детермінувало вироблення і кодування у знаковій формі нових вербальних, поведінкових, ситуативно-речових кодів, змістом яких стали конвенційно прийняті правила, що регулювали нові, до того часу не чинні, форми поведінки людей. Роль та місце грошових відносин у структурах комунікативних практик ми визначаємо через уведений Ю. Габермасом концепт комунікативної дії, який виражає активну практичну позицію людини в контекстах соціуму, спрямовану на зустріч з іншою людиною [2, с. 43]. Для розуміння грошових відносин як комунікативної дії головним є той аспект, у якому вчений застосовує це поняття як ключ для розуміння загроз життєвому світові людини з боку господарських та бюрократичних механізмів загроз перетворення особистісних стосунків на об'єкт управління або ж на товар. Історичне буття грошей можна розглянути як еволюцію їхньої знакової природи, процес абстрагування та ідеалізації, перехід тотожності знакової форми виявлялася соціальна природа грошей як феномена культури [2, с. 44]. У процесі еволюції грошей можна виділити такі етапи: Виникнення та розвиток ненасильницьких форм обміну матеріальними цінностями між людьми: 1) дарування; 2) перетворення одностороннього акту дарування на двобічний (виникає новий смисл людських стосунків, заснованих не на кровній спорідненості або насильстві, а на господарському партнерстві); 3) виділення конкретних пар продуктів, які обмінюють (осмислення еквівалентного характеру обміну); 4) поява місцевих натуральних грошей (єдиного для даної культури символу еквівалента, з якими співміряється значущість будь якого товару) [3, с. 44]. Поява монетних грошей як граничного рівня репрезентації організованої суспільної волі у сфері обміну товарів: завершується процес «розходження» значення окремого товару та значення універсального еквіваленту всіх товарів, утвердження самостійного буття соціального символу, який не має (як правило) іншого застосування, ніж представництво соціальних значень інших речей. Виникнення банкнот, зроблених з паперу, але розмінних на золото фізичне відділення у просторі і часі знаку паперу, засвідченого певним законним чином від його значення, тобто золотого забезпечення соціального довіри до здатності держави контролювати стихію ринкових процесів. Поява електронних грошей та кредитних карток. Гроші втрачають предметно-чуттєву форму, перетворюються в інформацію в чистому вигляді, як упорядкована знакова система, призначення якої задавати алгоритм, порядок, матрицю функціонування мета системи економічного життя [3, с. 67]. Інформація перетворюється у субстанційну основу сучасної економічної реальності. Комунікативна природа грошей дає змогу бачити в них варіант спрощеної спеціалізованої мови. Відповідно культурну функцію грошей можна інтерпретувати з Філософсько-світоглядні

засади буття людини [3, с. 67]. Вихідним принципом філософії комунікації є положення про те, що мова – це субстанція, яка скріплює суспільство в певне органічне ціле. Гроші, за своєю суттю, є «спільним знаменником», механізмом повсякчасного, повсюдного, універсального ототожнення смислів людей у спілкуванні людей. У такій якості вони постають як засіб для досягнення порозуміння, причому в незрівнянно ширших масштабах, ніж це було у без грошовому соціумі [4, с. 78].

Висновок: Саме культура формує ставлення людей до грошей, а не навпаки. Гроші стають головною умовою та інструментом досягнення раціональності. Ми бачемо, що навіть при первинному рогляді осмислення грошей як феномена культури можливо. Гроші перетворилися з інструменту економічної діяльності на один із вимірів людської сутності.

Список використаних джерел

1. Богачов Р. Принципи побудови та аналізу взаємовідносин у соціально-економічних системах // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія, психологія, педагогіка, 2004. №10. С. 7-15.
2. Братаніч Б. Проблемне поле дослідження філософських основ маркетингу // Мультиверсум. Філософський альманах. К.: Інститут філософії ім. Г. Сковороди НАН України, 2005. Вип. 47. С. 200-207.
3. Габармас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство. Львів: Літопис, 2000. 318 с.
4. Гарник А. Право и мораль в свете дискурсивной этики є: предпосылки формування новой философсько-правовой парадигмы // Філософія. Культура. Життя. Міжвузівський збірник наукових праць. Дніпропетровськ, 2002. Вип. 21. С. 192 -202.

*Гнідий Ярослав,
студент гр. ТТ-11,
Навчально-науковий інститут
інноватики, природокористування та
інфраструктури, ЗУНУ*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ТА КУЛЬТУРИ ПІДПРИЄМЦЯ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження процесу формування ідеології і культури українського підприємця обумовлено потребами глибокого і всебічного осмислення тих радикальних змін, котрі виникли в суспільстві в результаті проголошення незалежності, орієнтації на ринкові і демократичні перетворення, а головне – формування реального власника – людини-активно рухається сходами політичної влади як в органах місцевого самоврядування, так і на найвищих щаблях державної політичної влади.

Мета дослідження: полягає у вивченні процесу формування духовних орієнтацій та культури українського підприємця.

Об'єктом дослідження є духовний світ сучасного підприємця.

Предметом дослідження є процес формування духовних орієнтацій і культури вітчизняного підприємця в період утвердження ринкових відносин.

Завдання дослідження: аналіз витоків проблеми формування духовних орієнтацій та культури підприємця. Визначення особливостей формування духовних орієнтацій вітчизняних підприємців в контексті становлення ринкових відносин. Аналіз формування морально-етичних засад сучасного вітчизняного підприємця у дискурсі сучасної теорії управління. Вивчення соціодинаміки духовних та культурних пріоритетів сучасного українського підприємця. Виявлення місця і ролі освіти у формуванні духовних орієнтацій і культури сучасного підприємця. Поняття «підприємець» запровадив у науковий обіг французький економіст Р. Кантінгтон. Головними якостями підприємця він вважав уміння ризикувати, передбачити майбутнє, поєднувати (й узгоджувати) можливі витрати й доходи [1, с. 96]. Далі це поняття поглиблювали такі дослідники, як Дж. Тюнен, Ф. Кене, Є. Тюрбо, а також А. Сміт і Д. Рікардо, представники історичної школи В. Рошер та Б. Гільдебрант. Останні вважали підприємця особою, що управляє капіталом та зайнята продуктивною працею. Ж. –Б. Сей та Дж. Міль вважали підприємця передусім організатором виробництва (й не обов'язково власником), а в роботах Ф. Візера, Л. Вальраса, А. Маршалла та Ф. Хайєка підприємець розглядається як менеджер, який здатен до прийняття самостійного рішення в контексті зміни економічної ситуації. Виходячи з цього, а також з узагальненого розуміння підприємця М. Вебером, В. Зомбартом, Й. Шумперетом та П. Дракером, підприємець визначається як суб'єкт, який здійснює підприємницьку діяльність (підприємництво) й завдяки наявності певної сукупності рис (вміння ризикувати, організовувати виробництво, новаторству, відповідальності, здатності поступатись власними інтересами заради справи тощо) отримує підприємницький дохід, мінімум – нормальний прибуток. Хоча подібні риси були притаманні певною мірою суб'єкту господарювання в період соціалістичної історії України, дійсний підприємець формується в період становлення та розвитку ринкових відносин. Його характеристики (якості) відлунюють весь спектр їх суперечливо утвердження. Поряд з такими позитивними рисами як економічна інтуїція, раціонально визначений ризик, впевненість у власному лідерстві тощо, досить помітними є негативні якості сучасних

підприємців, такі, зокрема, як безвідповідальність за якість товарів та послуг, ухилення від сплати податків, товарів та надання послуг, шкідливих здоров'ю населення та екології, розкрадання державної власності тощо [4, с.278]. Основою, суб'єктом підприємницької діяльності є людина, що зі своєї ініціативи шукає й реалізує нові можливості для виробництва нових товарів і послуг і діє самостійно на свій страх і ризик [2, с. 320]. Форми використання підприємницького потенціалу можуть бути різноманітними: індивідуальне підприємництво, партнерське й у рамках підприємств. Важливо тільки те, щоб вони надали умови для творчості індивідуума, носія й реалізатора підприємницької ідеї. Сукупність всіх існуючих в суспільстві осіб, що займаються підприємницькою діяльністю, утворюють одну з великих соціальних груп: підприємницьку верству. Поняття «підприємець» й «бізнесмен» можна розглядати як тотожні (до речі, нам непотрібно використовувати слово «бізнесмен», тому що існує цілком відповідна йому назва в українській мові). Поняття «культура підприємництва» має історичні корені. Тією чи іншою мірою цього явища торкалися різні дослідники останніх кількох сторіч. Це поняття у сучасному вигляді сформувалися лише у другій половині ХХ століття, і, звісно, прослідкувати зародження його в ХVІІІ-ХІХ століттях дуже важко, але можливо, аналізуючи вчення видатних економістів, які досліджували концепцію духовного розвитку «економічної людини». Підприємницька культура – це ціннісні орієнтації, змісти й норми, що забезпечують мотивацію й регулярно господарської (виробничої, підприємницької, фінансової, комерційної й т. д.) діяльності, що визначають форму їхнього здійснення, а разом з тим й їхнє сприйняття суспільством [3, с. 56]. Питання про підприємницьку культуру – це питання про те, що, крім чистопрагматичних цілей, рухає економічною діяльністю людини, які життєві установки її регулюють, яке нормативно-ценнісне обґрунтування.

Висновок: Формування духовних орієнтацій та культури підприємця складається з ділової етики, яка повинна базуватися на чесності, відкритості, здатності ефективно функціонувати на ринку відповідно до чинного законодавства, встановлених правил і традицій. Підприємець – це людина, постійно готова йти на ризик, енергійний, наполегливий, вміє долати труднощі і перешкоди на шляху до цілі, людина з нестандартним мисленням, здатний приймати управлінські рішення.

Список використаних джерел

1. Касьянов Д. В. Культура підприємництва: проблема визначення // Д. В. Касьянов // Нова парадигма: Журнал наукових праць / гол. ред. В. П. Бех. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. Вип. 81. С. 94-108.
2. Донець Л. І., Романенко Н. Г. Основи підприємництва. Навчальний посібник. К: Центр навчальної літератури, 2006. 320 с.
3. Боришевський М. Й. Духовні цінності як детермінанти розвитку й саморозвитку особливості / М. Й. Боришевський // Педагогіка і психологія. 2002. №3 (36). С. 49-57.
4. В. Г. Федоренко, М. П. Денисенко, М. М. Руженський, та ін. Підприємництво: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / К. МАУП, 2005. 280 с. : іл. Бібліогр. : С. 277-279.

ПРОТЕСТАНТСЬКА ЕТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність теми дослідження: дана тема завжди була і залишиться актуальною. Реформація в Європі, яка проходила в XVI столітті, була однією з найцікавіших періодів всесвітньої історії. Реформація мала вплив не тільки на релігію і богослов'я, але і на економіку, політику і суспільство. Тему реформації можна розглядати, як процес усвідомлення та реалізації суспільних перетворень. Але Реформація була б неможливою без попередньої кризи середньовічної Церкви.

Мета дослідження: метою даної статті є простежити процес формування ідеї покликання та пов'язаних з нею етичних настанов у протестантизмі від основних положень його засновників до сучасного їх переосмислення.

Завдання дослідження: проаналізувати суть реформаційного вчення Вебера.

Об'єктом дослідження: є вплив класичного протестантизму на економічне зростання країн, де він переміг, показує як протестантська трудова етика змінила економіку і суспільство цих країн.

Предмет дослідження: протестантська етика професійна етика ранніх протестантів була аскетичною за своєю суттю. Історичними носіями аскетичного протестантизму, в першу чергу, були кальвінізм західноєвропейських країн XVII століття; пієтизм, методизм і анабаптизм. Завдяки протестантській традиції міського управління змінився навіть зовнішній вигляд міст і їх мешканців.[1, с.86] Сформувався протестантський культ простоти, ощадливості, охайності, послуху, а також підкорення правилам поведінки та здорового глузду. Іншими словами, протестантський аскетизм щодо багатства, яке необхідно було заробити, призводив до накопичення благ, скорочував споживання і відкидав насолоду багатством. Прагнення до наживи було викуплене через аскезу. Тобто питання стояло не в тім, що не треба мати прибутки, а в тім, як використовувати придбане майно. Ще один цікавий момент, що саме аскеза приводила до накопичення багатства, бо зменшення витрат на розкіш, з одного боку, і працьовитість, з іншого боку, а також бережливість приводили до зростання статків [2, с.1-70]. Аскетичний зміст протестантської етики, яка почала формуватися у творах Лютера, посилювався його послідовниками та навіть критиками всередині реформаторського руху, зокрема у кальвінізмі, пієтизмі, методизмі та в інших течіях. Думка про потойбічне блаженство задавала трансцендентну мету існуванню всіх християн і переносила їх очікування у світ інший, але у повчаннях Лютера вона дисциплінувала щоденне життя людини. Кальвінізм додав цьому налаштуванню особливого ригоризму, сприйнявши сенс покликання як обрання людини до спасіння: ти або покликаний спастися, або приречений на вічну смерть. Кальвін проголошує, що обрання людини до спасіння випробовується через професію. Саме у конкретній справі, у тому, як вона людині вдається, виявлене її покликання – те, чи має вона благодать бути спасенною для «царства Божого». Проте, як наголошує Вебер, жодним чином, ні в Лютера, ні в Кальвіна не йдеться про мету одержання прибутків – головним є «значення релігійної винагороди за мирську працю» [3, с. 72]. Протестантська етика засвідчила перехід від ідеалу багатогранної особистості, митця до образу трудівника. Вебер розглядав капіталізм як долю людства, а процес раціоналізації як щось, з чого неможливо вийти. Ці цивілізаційні тенденції та зміни переосмислювалися у подальшій філософії в різних сенсах – у критиці техніки Гайдеггером, у діагнозі одновимірності людини Маркузе, у працях про бюрократію Альфреда Вебера [1] та в інших аспектах. Макс Вебер мав на увазі ту незаперечну обставину, що для успіху людині потрібне самообмеження: ««справа» і «зречення» сьогодні взаємно пов'язані одне з одним» [3, с. 180].

Висновок: ми прослідкували, головним чином на основі праць М. Вебера, історію формування і зміст ідеї професійного покликання людини у протестантизмі. Минуло понад сто років з часу оприлюднення «Протестантської етики» та інших публікацій і доповідей цього вченого на тему покликання. Ґрунтовність і далекоглядність наукових здобутків і висновків Вебера продовжують викликати інтерес та повагу. Секуляризація і раціоналізація світу, про які йшлося у його працях, звичайно тривають, але не є тотальними. Релігійні громади, зокрема протестантські, продовжують бути дієвими, а значення церков та їх формалізованих вчень у суспільному житті, на нашу думку, навіть зростає у світоглядному протистоянні міфологізації та синкретизму ідей масової свідомості.

Список використаних джерел

1. Бачинін В.А. (2017). Європейська реформація як духовна війна. [Європейська реформація як духовна війна. (Богослов'я генезису сучасності)]. Київ: Дух і лист, 436с.
2. Вебер М. «Избранные произведения». М.: Прогресс, 1990. 808 с.
3. Вебер М. «Протестантська етика і дух капіталізму» / Перекл. з німецької О. Погорілого. К.: Основи, 1994. 261 с.

ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ «МАРКСОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЛЮДИНИ»

Актуальність теми дослідження: Первинне палац культури та фактор суспільного розвитку. Марксизм і до яких негативних соціальних наслідків він може привести. Матеріалістичною діалектикою джерелом розвитку світу не духу, ідеї і сам світ.

Мета дослідження: Концепція людини у марксизмі як теорія людини, що справляє зворотній вплив, стимулюючи дальший розвиток світського світорозуміння.

Об'єкт дослідження: Людина.

Предмет дослідження: Надбудова над природним світом.

Завдання дослідження: Карл Генріх Маркс нім. мислитель і громадський діяч основоположник марксизму. Навчався на юридичному ф-ті Боннського, а згодом Берл. Після поразки революції оселився в Англії, де написав свою гол. працю «Капітал» (1-й том вийшов 1867) [1]. Фактично керував 1-м Інтернаціоналом. Активно підтримав Паризьку комуни 1871 і узагальнив її досвід ця його робота стала вирішальною в створенні марксизму. Марксизм — теорія законів становлення людського суспільства. В «Капіталі» Маркс вивчив і проаналізував закони, що керують становленням капіталістичного виробництва, описавши функціонування цього особливого «механізму» [2]. Щодо нової доктрини, марксизм по суті шукає об'єктивних причинних зв'язків. Він відкриває та аналізує закони, що урухомлюють систему, описує суперечності, що загрожують системі зсередини та визначають її долю. Проте настільки, наскільки він є твором науковим, а не ідеологічним, «Капітал» не дозволяє, щоб ця аналіза потьмарювалася «оцінними судженнями» чи особистими вподобаннями, — вона має виражати лише «судження, базовані на фактах», об'єктивні судження, твердження, що врешті-решт є переконливими для всіх. Наукові судження є твердженнями. Тут не передбачено «вибору» чи доцільності. Відомо що К. Маркс вірив що розвиток людини лежать не в сфері духу, держави, права, моралі, а в сфері реальної практичної життєдіяльності людей. В марксизмі розвиток суспільства - це природничо-історичний (тобто, той, який відбувається по об'єктивних законах) процес зміни способів виробництва або суспільно-економічних формацій. Ще в одній з ранніх своїх робіт «До критики гегелівської філософії права» [3]. К. Маркс доходить висновку; то не держава визначає громадянське суспільство, а навпаки, громадянське суспільство (тобто сукупність живих людських індивідуумів, їх практична діяльність) визначає державу, тобто економіка в остаточному підсумку визначає політику що перетворювало цю країну в тюрму народів де більшість диктувала свої правила і рішення [2]. Якщо Гегель знищення відчуження трактує як духовний акт, який здійснює філософ (уособлення універсального розуму); Фейєрбах корінь зла бачить у релігійному відчуженні, то Маркс головним видом відчуження вважає відчуження праці. Комуністичний ідеал в марксизмі - це знищення відчуження, тобто перетворення праці в процес вільної, творчої самореалізації людини. Знищення приватної власності К. Маркс вважав за необхідною, але недостатньою умовою руху до комунізму [3]. Суспільний прогрес, зміст і мета історії трактується в марксизмі як процес присвоєння людиною власної справжньої людської сутності в результаті приречення всіх форм відчуження цієї сутності. Якщо Гегель знищення відчуження трактує як духовний акт, який здійснює філософ (уособлення універсального розуму); Фейєрбах корінь зла бачить у релігійному відчуженні, то Маркс головним видом відчуження вважає відчуження праці. Комуністичний ідеал в марксизмі - це знищення відчуження, тобто перетворення праці в процес вільної, творчої самореалізації людини. Знищення приватної власності К. Маркс вважав за необхідною, але недостатньою умовою руху до комунізму. Із революційно-практичної позиції трактується і сутність самої філософії. Філософія, згідно Марксу, приходить у цей світ не для чистого споглядання, а для зміни, перетворення його [3]. Зазвичай вважають, що це погляд «хазяїв». Але важливо зрозуміти, що йдеться не тільки про суб'єктивний погляд, але про погляд, що в певному сенсі відповідає реальному стані речей. Робітнича кляса відтворює власні засоби існування й одночасно виробляє додаткову вартість (себто зиск, ренту та процент), забезпечуючи дохід усім головним класами суспільства. І поки що залишається фактично лише приводним ремнем капіталістичного механізму. Капітал є продуктом праці: причина — наслідком, початок — результатом. Отже, не тільки у бухгалтерській звітності підприємства, але у самому дійсному механізмі робітнича кляса постає як «перемінний капітал» і фонд заробітної плати. «Все» стає «частиною», частина — всім. Такою є дійсність «догори дригом», що про неї говорено вище: дійсність, що її Маркс прагне не тільки збагнути та виміряти, вивчити, але змінити [2]. З іншого боку, крім науки марксизм є революційною ідеологією. Він аналізує дійсність з точки зору робітничої кляси. І важливо те, що своєю чергою робітнича кляса не може конституюватися як кляса в котрійсь інший спосіб, аніж засвоївши наукову аналізу «Капіталу». Без цього вона розпадається на безліч «категорій». Робітнича кляса (схаменіться, мрійники!), це — не даність, не продукт природи. Це пункт прибуття — продукт історичної дії, тобто не тільки матеріальних умов, але й політичної свідомості. Коротко кажучи, кляса стає кляскою, коли на додачу до стихійного бажання помсти вона розвиває свідомість антагоністичне протистояння з усією системою — свідомість головної дійової особи революції, що визволяє не тільки робітників, але й усе суспільство. Ця свідомість — на додачу до свідомості кляси, що конституюється у політичну організацію та очолює своїх союзників, — не може виробитися в котрійсь інший спосіб, аніж за допомогою «Капіталу». Думаю, саме це мав на оці Ленін, коли писав, що для того, а би створити партію, треба чогось, що виробляється «ззовні» [2].

Висновок: Карл Маркс у своїй концепції людини приділяв увагу діяльному початку. Філософія марксизму була спрямована на експансію суспільства щодо навколишнього світу. Це набуло свого втілення в

тезі «Філософи лише по-різному поясню світ, але справа полягає в тому, щоб змінити його», тобто не діалог, не спорідненість експансія до природи, яка мала своє продовження в експансії щодо людини.

Список використаних джерел

1. Ю.Шимученко. «Маркс» URL: <https://leksika.com.ua/13290305/legal/marks>
2. Л.Коллетті. «Марксизм: наука чи революція?» URL: <https://vpered.wordpress.com/2015/05/25/collett-marxismo/>
3. К.Корш. «Марксизм і філософія» URL: https://pidru4niki.com/12120124/filosofiya/filosofiya_marksizmu

ЗНАЧЕННЯ ГРОШЕЙ ДЛЯ ЛЮДИНИ XXI СТОЛІТТЯ

Актуальність теми дослідження: тема грошей зараз є дуже актуальною, оскільки в XXI столітті без них прожити неможливо. Теоретичні положення даного наукового положення дозволять узагальнити відомі раніше й отримані сьогодні знання щодо грошей.

Мета дослідження: соціально-філософський аналіз значення грошей для людини в XXI столітті.

Об'єкт дослідження: зв'язок людини і грошей.

Завдання дослідження: з'ясувати, яке значення мають гроші для людини у XXI столітті.

Предмет дослідження: вплив грошей на людину. Гроші — це невід'ємна складова товарно-грошових відносин людства. У економічному і соціальному розвитку вони займають найважливішу роль. Не можна досконало пізнати суть грошей, не пізнавши причини їх виникнення, походження, не з'ясувавши їх природу, не дослідивши історичний розвиток. Дослідники визнали те, що гроші перестали бути лише економічною категорією, але на даному етапі розвитку, вони є цивілізаційним чинником. Якщо говорити про значення грошей в економіці, то вони – ідеальний інструмент для економіки, роль якого складно переоцінити. Гроші служать справжнім двигуном для розвитку людського суспільства, всіх галузей економіки будь-якої країни [1, с. 163]. Аналізуючи головні аспекти життєдіяльності людини виявляється безпосередній вплив грошей: власності, праці, моралі, що виводить на проблему духовності- експансія грошей свідчить про виснаженість духовних енергій сучасного соціуму. Гроші не здатні прямо задовольнити будь-які фізичні чи духовні потреби людини, а тільки опосередковано - гроші потрібно обміняти на товари або послуги, які потрібні людині для задоволення потреб. Маючи здатність обмінюватись на будь-які цінності, гроші перетворюються в абстрактного носія вартості, в абсолютну ліквідність як абстрактну цінність чи багатство. У цій якості гроші здатні переносити вартість не тільки у просторі, а й у часі [2, с. 3]. Не маючи достатніх грошових статків, людина ризикує бути позбавленою принад соціального життя, оскільки без належної основи фундаменту свобода особистості звужується до меж жорстокої необхідності, а бідність, убогість є джерелом відчуття безперспективності, безсилля, побутових конфліктів. Гроші – це спосіб забезпечення базових потреб людини у їжі, одязі, сні, відпочинку [3 с.44]. Більшість християн ставляться до грошей як до брудної і недостойної обговорення теми. Бізнес, маєтки, власність, торгівля вважаються чимось несумісним з життям людини, яка прагне жити з Богом і виконувати його волю в своєму житті. Біблія вказує на Божий план для нашого життя, який абсолютно включає і фінанси: «Любий, бажаю, щоб тобі в усьому велося добре і щоб ти був здоровим, так, як і душі твоєї ведеться добре» (3 Йо.2). В кожній сфері - душі, духа і тіла (а значить матеріального і фінансового становища), Божим планом є успіх, щоб у всьому було все добре. Падіння, поразка, хвороба, розчарування і бідність - не Його бажання щодо нас. Деколи Бог допускає важкі ситуації в житті, але Божий допуст і Божа воля - різні речі. Наше відношення до грошей показує наше правдиве відношення до Самого Бога.

Висновок: якщо підсумувати все вищенаписане, то – гроші є дуже важливою складовою людського життя в XXI столітті, а саме в економічному та соціальному аспектах. Проте є ряд більш важливих моральних цінностей, про які також не потрібно забувати.

Список використаних джерел

1. Ареф'єва І. Гроші, чи все ви про них знаєте? // Вісник НБУ. 2000 №11, 189 с.
2. Фінансова грамотність. Навчальний посібник. Тернопіль, 2014, 241 с.
3. Бегерський А. Філософія грошей. ХУУП, 2017, 232 с.

БУДДИСЬКА ЕКОНОМІКА: ВИБІР МІЖ МАТЕРІАЛЬНОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЮ ТА ТРАДИЦІЙНОЮ ДУХОВНІСТЮ

Актуальність теми дослідження: чи дійсно технічний процес без врахування релігійних і духовних цінностей приносить прийнятні результати? Ми більше не можемо вибирати між «сучасним зростанням» і традиційним застоєм. Нам потрібно знати правильну дорогу розвитку, Серединний шлях між безрозсудністю матеріалізму і нерухомістю традиційного суспільства. Головним для буддизму є вибір своєрідного «середнього шляху», «проміжної економіки» між матеріальною забезпеченістю та традиційною духовністю.

Мета дослідження: дослідити буддистську економіку, з'ясувати, що для людей з таким світоглядом важливіше, а саме матеріальне чи духовне багатство.

Завдання дослідження: порівняти матеріальну забезпеченість та традиційну духовність в буддистській економіці.

Об'єкт дослідження: знайти правильні концепції, які об'єднують і практицизм заходу і духовність сходу

Предмет дослідження: суть матеріальної забезпеченості та традиційної духовності. Суспільство зацікавлене, щоб держава забезпечила йому необхідні умови для правильного духовного життя. Адже духовна культура підносить свідомість людини до саморозвитку. Духовність дарує енергію, наснагу, здатність усвідомлення себе як індивідуальності. Щодня людям приходится ходити на роботу не для того, щоби принести користь іншим чи внести свою частинку задля розвитку рідної країни, не для спілкування з іншими членами суспільства, а задля збагачення.. Ринкові умови ставлять фірми чи підприємства у непросту конкуренцію, яка інколи приводить до неморальних методів дії. [2, с. 126]. Для європейського бізнесмена буддистський спосіб життя здається чудом без дивовижну раціональність його моделі: винятково малі витрати і задовільні результати. Головним для буддизму є не вибір між економічним зростанням і традиційною стагнацією бізнесу, а вибір своєрідного «середнього шляху», «проміжної економіки» між матеріальною забезпеченістю та традиційною духовністю. В основі буддистської економіки, як і в основі проміжної, спрощеної технології, лежить виробництво товарів з місцевих матеріалів і для місцевого споживання. Ми більше не можемо вибирати між «сучасним зростанням» і «традиційним застоєм». Нам потрібно знайти правильну дорогу розвитку, Серединний Шлях між безрозсудністю матеріалізму і нерухомістю традиційного суспільства. [2, с. 108-112]. «Правильний спосіб життя» - одна з добродетелей Благородного Шляху Будди. А оскільки економіка - наука про правильне облаштування домашнього господарства, зрозуміло, що повинна існувати «буддистська» економіка. Духовна чистота і матеріальне благополуччя зовсім не виключають, а, швидше, доповнюють одне одного». Або: «Ми спроможні успішно поєднувати релігійні й духовні цінності нашої спадщини з перевагами сучасних технологій». Або ще: «Наш священний обов'язок - привести устремління у відповідність з вірою. І ми його виконаємо». Не дивлячись на ці заяви, буддистські країни вважають, що планування економічного розвитку має ґрунтуватися на законах західної економічної теорії. З точки зору буддизму, призначення праці принаймні потрібне: По-перше, надати людині можливість використовувати і розвивати свої здібності; по друге, допомогти їй здолати свій егоїзм через роботу над загальним завданням з іншими людьми; по-третє, виробництво необхідних для гідного життя товарів і послуг. З точки зору буддистського економіста існує чітка відмінність між двома способами механізації [4, с. 126-178]. З буддистської точки зору, ставити товар вище за людину, а споживання - вище за творчу діяльність -означає перевернути все з ніг на голову. Адже тоді виходить, що продукту праці приділяється більше уваги, чим самому працівникові, а це капітуляція перед силами зла. Для буддистського економічного планування на першому плані має стояти забезпечення повної зайнятості не для досягнення найбільшого обсягу виробництва, але лише ради забезпечення роботою тих, хто потребує її «на стороні», за межами домашнього господарства. Одне слово, буддистська економіка прагне максимально задовольнити потреби шляхом оптимального вжитку, тоді як західна наука орієнтована на максимальний вжиток за допомогою оптимального виробництва. Вочевидь, що нескінченна гонка за максимальним вжитком вимагає величезних зусиль і засобів, тоді як підтримка способу життя, націленого на оптимальний вжиток, куди менш витратна. Виробництво з місцевих ресурсів для місцевих потреб є найбільш раціональним економічним устроєм. [2, с. 376-480]. Україн безрозсудно залежати від імпорту з далеких країн і в той же час виробляти товари для продажу невідомо кому на іншому кінці планети. В результаті цивілізація рубає гілку, на якій сидить, зокрема, отруюючи воду і хижацьки знищуючи ліси. Учення ж Будди заохочує шанобливе і ненасильницьке відношення до всього живого і, особливо, до дерев. Раз на декілька років кожному послідовникові Будди слід садити дерево і приглядати за ним, поки воно не окріпне. Буддистський економіст без зусиль покаже, що дотримання цього правила всіма приведе до високих темпів незалежного ні від якої іноземної допомоги справжнього економічного розвитку. Розвал економіки країн Південно-Східної Азії і інших частин світу багато в чому пояснюється ганебною недбалістю і байдужим ставленням до дерев. Книга британського вченого, статистика в теоретика економіки Е.Ф.Шумахера, що вийшла в 1973 році і отримала назву «Краса в малому: економіка яка має значення для людей», висвітлює саме

це коло питань. Одне з найбільш переконливих есе в книзі зветься «Буддистська економіка» і застосовує духовні принципи і моральні цілі до питання досягнення багатства. «Правильний спосіб життя - це одне з головних вимог восьмеричного шляху порятунку в буддизмі. «Традиційна західна економіка вже давно прийшла в глухий кут, слідує кореневого помилці, що речі багато дорожче, ніж люди, а творча активність менш цінна, ніж споживання». Шумахер вважає, що феномен буддистської економіки може сприяти зміні економіки розвинених країн на основі вибору середнього шляху. У його роботі високо оцінений «Середній Шлях між безглуздя матеріалізму і нерухомістю традиційного суспільства», властивий буддизму, і як найважливіше завдання (в тому числі для західного суспільства) він бачить необхідність знайти «правильний спосіб життя» [5, с. 352-368]. Для працедавця це просто пункт у графі «витрати», а тому, чим меншими будуть витрати на оплату праці, тим краще (якщо вже не можна зовсім їх позбутися, наприклад за допомогою автоматизації виробництва). З точки зору робітника, праця - це прикра незручність, адже працювати - означає жертвувати вільним часом і комфортом. Заробітна плата служить своєрідною компенсацією цієї жертви. Виходить, що працедавцеві в ідеалі хотілося б налагодити виробництво без робочих, тоді як мрія кожного працівника - отримувати дохід і при цьому не працювати». Можна відкинути вищесказане як дуже довгостроковий прогноз, але це не допоможе відповісти на запитання: чи дійсно технічний прогрес без врахування релігійних і духовних цінностей приносить прийнятні результати? Адже для більшості населення наслідки такого розвитку просто руйнівні: розвал економіки села, зростання безробіття в місті й селі, зростання міського пролетаріату, обділеного і матеріальною, і духовною поживою. Однак найвище соціальне становище в буддистському суспільстві займає не бізнесмен, а людина, що заглиблюється в себе, займається самоспогляданням буддистського «саядо»: перед ним падають ниць і власник фабрики, і міністр.

Висновок. Буддизм зміг вдало поєднати духовно-релігійні постулати з економікою. Буддистські економічні ідеї гуманізують систему жорстоких стосунків конкуренції на ринку. Віровчення дає поради щодо правильного підходу до праці та здобуття матеріального збагачення людини, беручи до уваги її потреби та необхідні для неї умови.

Список використаних джерел

1. Вольний К. Ретроспектива економічної думки: Економічні вчення буддизму // Вісник ТНЕУ. №1. 2010. С.128
2. Гурик М. І., Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. Економічна думка, 2010. 126 с.
3. Уланов М. С., Уланова Г. В. Э. Ф. Шумахер и концепция буддийской экономики // Вестник Калмыцкого университета. 2014. № 3(23). С. 108-112.
4. Шумахер Э. Ф. Малое прекрасно. Экономика, в которой люди имеют значение = Small Is Beautiful: A Study of Economics As If People Mattered / Пер. с англ. и примеч. Д. О. Аронсона. М.: Изд. дом ВШЭ, 2012. 352 с.
5. Шумахер Э. Ф. Малое прекрасно: экономика для человека. Карта для заблудившихся = Small Is Beautiful: A Study of Economics As If People Mattered. A Guide for the Perplexed / Пер. с англ. Л. и И. Шарашкиных. РСПИ, 2007. Архивировано 20 октября 2016 года.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВТИКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Актуальність теми дослідження: складається враження, що українці - чи не один з найбільш критично налаштованих до самого себе народів, що, зокрема, знаходить прояв і в їхніх оцінках темпів розвитку українського суспільства. Українське суспільство як і будь-яке інше, також змінюється і розвивається. Кожна людина із свого народження й упродовж життя пізнає світ, вивчає інших людей та багато різної інформації. Завдяки цьому ми формуємо, свою поведінку та свідомість. Тобто наша особистість протягом життя проводить певні соціологічні дослідження і згідно цьому бере участь у соціальному житті. Тому обрана проблематика дослідження є актуальною на сьогоднішній день.

Мета дослідження: визначити, що таке «суспільство» та закономірність функціонування українського суспільства на сучасному етапі його розвитку.

Завдання дослідження: дослідити розвиток українського суспільства.

Об'єкт дослідження: сучасний розвиток українського суспільства в контексті його поступу на зрізі сучасності.

Предмет дослідження: розвиток українського суспільства. Поняття «суспільство» у філософії має декілька значень. «Суспільство - найзагальніша система зв'язків і відносин між людьми, що складається в процесі їхньої життєдіяльності («людське суспільство»); історично визначений тип соціальної системи (первісне, рабовласницьке, феодальне, капіталістичне, комуністичне суспільство); специфічна форма соціальної організації, що склалася в процесі історичного розвитку даної країни» [1, с. 678]. У своїй праці «Соціологія та теорія пізнання» французький соціолог та етнолог Е. Дюркгейм дає таку характеристику поняттю суспільства : «Суспільство - це найбільш могутній фокус фізичних і моральних сил, який тільки існує у світі. Ніде в природі не зустрічається таке багатство різноманітних матеріалів, сконцентрованих в такій мірі. Не дивно, тому що з суспільства виділяється своєрідне життя, яке, реагуючи на елементи, що його складають, перетворює їх і підіймає до найвищої форми існування» [2, с. 5]. К. Маркс стверджував про те, що в суспільстві діють «свої особливі закони, що не мають ніякого відношення до осіб, які складають суспільство», а сам індивід «включається у «зовнішню» спілкування «тільки як природній член будь-якого людського колективу» [3, с. 208]. Соціальна філософія вивчає тенденцію розвитку суспільства, місце в ньому індивіда, духовні особливості людства, соціальну будову суспільства. Наше суспільство є дуже важкою системою, воно формується в міру розвитку здатності людей відокремлювати людей від природи. Тому філософія виділяє такі групи факторів, які можуть визначити розвиток українського суспільства : - праця (людська діяльність); - спілкування (колективний характер діяльності і життя); - свідомість (пізнання та осмислення людської діяльності). На сьогоднішній день існують різні форми суспільства, вони суттєво відрізняються одне від одного, за якимось певними своїми параметрами. Але що ж саме лежить в основі суспільного українського розвитку? Саме у це питання потрібно розглянути. У розвитку сучасного українського суспільства на першому місці стоїть стабільність. Це характеризується тим, що механізм і структура функціонування суспільства є майже незмінними. Навіть незначні зміни відбуваються протягом тривалого часу. Розвиток забезпечує суспільству перехід на якийсь новий, вищий рівень. «Кожне суспільство створює механізми, що забезпечують стабільне відтворення властивих йому відносин в усіх сферах суспільного життя і одночасно сприяють розвитку як утвердженню нових інститутів, зміні інституційних характеристик. Розвиток характеризується багатовимірною природою. Він починається в точках біфуркації й готується в ході етапу стабільності численними економічними і позаекономічними флуктуаціями. Флуктуації в суспільстві відіграють роль рушійних сил розвитку, тому їх аналіз є одним з необхідних етапів дослідження проблеми суспільної стабільності та розвитку. Проте вони часто настільки слабкі, а їх сигнали такі незначні, що можливі ефекти будуть надто малими або навіть протилежними очікуванім. Стабільне суспільство - це суспільство настільки стійке, що може нормально функціонувати протягом життя багатьох поколінь, не підриваючи власну соціально-економічну систему. Стабільне суспільство задовольняє сьогоднішні потреби, не ставлячи під загрозу можливості для задоволення потреб майбутніх поколінь. Проте сама стабільність буває різна. Одна справа - низький (дезінтегрований) рівень стабільності, а зовсім інше - високий рівень стабільності, який є характерним для ефективного солідарного громадянського суспільства. « [4, с. 41]. Для розвиненого суспільства цінним є людина й рівень її життя. «Саме розвиток економіки надає можливість кожному індивіду заробляти на гідне життя власною чесно працею. Лише після того, як будуть досягнуті зримі позитивні зрушення в економічному розвитку, можна говорити про сталий розвиток усіх членів суспільства. Тим самим будуть створюватися інституційні умови для зміни способу життя громадянського суспільства. « Головнім є те, щоб цими економічними перевагами могли скористатися, якщо не всі, то якомога більша частина суспільства, щоб зменшилося як і майнове, так і соціальне розшарування суспільства. Тому що звичайні люди не матимуть змоги відчутти цей самий е розвиток. Хотіла б звернути увагу на ще один, як на мене, важливий аспект українського розвитку : сприятлива соціальна

атмосфера. «Демократична правова держава створює належний соціо-економічний простір для актуалізації активних і креативних особистостей, дбаючи про створення єдиних для всіх «правил гри» в суспільстві. Держава одночасно будує справедливі «соціальні ліфти», якими можуть скористатися члени суспільства. Навпаки в недемократичному суспільстві закон і порядок не дотримуються, а безпека громадян не забезпечується. Обмеження рівня соціальної нерівності - важлива інституційна передумова зниження потенціалу нестабільності в українському суспільстві.

Висновок. Проаналізувавши різні наукові праці, відносно соціальної філософії, можна дійти до певного висновку. Основними проблемами є: корупція, тінізація економіки та багато інших проблем. Суспільство являє собою найскладнішу систему, яка існує в реальності. Пізнання та розвиток суспільства має власну специфіку. Та на мою думку, якщо якнайшвидше вирішувати проблеми в країні то це дасть змогу розвиватися нашому суспільству в позитивно-ідеалістичному руслі.

Список використаних джерел

1. Філософський словник. За редакцією В. І. Шинкарука. Київ. Головна редакція Української Радянської енциклопедії, 1986. 678 с.
2. Человек и общество (основы современной цивилизации). Москва, Геликон, 1992 - с. 5
3. Андреев И. Л. Происхождение человека и общества. Москва, Мсль, 1982 208 с.
4. Лагутін В. Можливості інституційного аналізу суспільної стабільності та розвитку., 2018. 41 с.

ПРОТЕСТАНТСЬКА ЕТИКА ЯК ВИД ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність теми дослідження: тема є актуальною на даний момент у нашій державі оскільки для нашої сучасної економіки в країні є дуже критичним і необхідним знаходження шляхів розвитку сучасної економіки. Тому, пошуки альтернатив є в пріоритеті для вирішення цієї проблеми.

Мета дослідження: дослідити протестантську етику як одну з видів професійної діяльності та її економічний вплив.

Об'єкт дослідження: в житті існують певні правила етикету, як в суспільному житті, релігійному житті так і в економіці, тому кожен із нас є учасником економічного процесу.

Предмет дослідження: протестантська етика.

Завдання дослідження: висвітлити роль протестантської етики у економіці. Кінець 80-х років ХХ ст. в економічній галузі Німеччини розпочалися «дискусії про капіталізм». «Історична школа політекономії» розпочинає розглядати капіталізм у зв'язку із загальним «духом» німецької економіки й культури. [3] М. Вебер у капіталізмі вбачав певну форму економічного раціоналізму, тобто, систему, що побудована на розрахунку норми прибутку та раціональному плануванні виробничого процесу складовим елементом якого є використання найманої праці. У вченого дуже важливим фактором була релігія, норми і моралі з Біблії, що, на його думку, впливали на повсякденні справи, у тому числі на прагнення до збагачення та власності. Тому протестантська етика бере свій початок у християнстві. Якщо розглядати протестантську етику як вид діяльності, то можна з'ясувати, що на кожен рід людської діяльності є своя професійна етика, а це сприяло появі моральних цінностей та стандартів на роботі. Протестантизм запустив процес формування етики бізнесу яку називають «Реформацією», за що його вважають одним з фактором виникнення капіталізму. Реформація помітно вплинула на ставлення до роботи, внаслідок чого будь-яка професія сприймалася як складова загального блага та вияв Божого благословення, як і будь-яке «священне» покликання (нім. Beruf, англ. Calling) [2. с. 49]. Підкреслюючи відмінність робочої етики в протестантизмі у порівнянні з католицизмом, Вебер описує звичні проблеми з якими мають справи підприємці з працівниками в докапіталістичну добу: сільськогосподарські підприємці намагаються підвищити продуктивність праці шляхом підвищення заробітної платні, сподіваючись, що таким чином змусять працівників більше цінувати свій час та працювати більше. Проте, в результаті, у докапіталістичних суспільствах це найчастіше призводило до зниження інтенсивності серед працівників. Вони прийшли до висновку, що можуть заробити ті ж самі кошти за коротший період часу та більше відпочивати. На переконання Макса Вебера причиною цього є негативні наслідки традиціоналізму, який формується під впливом релігійного виховання. Крім цього він доходить висновку, що в суспільствах, у яких більше протестантських віруючих існує більш розвинута капіталістична економіка. З практичної сторони це стало можливо завдяки впровадженню раціональної організації праці, що лежала в основі економічного раціоналізму. Він розглядає дух капіталізму як ідею та відчуття найбільш раціонального прагнення економічної вигоди: «У цьому специфічному сенсі ми використовуємо поняття «дух капіталізму» для означення відносин, які у гонитві за покликанням, прагнуть систематичного збагачення для власної вигоди у стилі повчань Франкліна» [1]. У своїй роботі «Протестантська етика і дух капіталізму» Вебер показав, що перші капіталістичні підприємства і сам дух підприємництва виникли в протестантському середовищі.

Висновок: Отже, процес Реформації, що призвів до появи капіталізму, виникає завдяки живим християнам, які мали у собі цінності й моралі подані у Писанні, й завдяки цьому мали успішний бізнес, який згодом переріс у всесвітню економічну доктрину.

Список використаних джерел

1. Альберто Тоскана. Переосмислюючи Маркса і релігію // Спільне. 2014 №8 Релігія між експлуатацією та експансією.
2. Вебер М. Образ общества. Москва, 1994,(704 с.) с.49
3. «Протестантська етика як вид професійної діяльності», Остафійчук Христина URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35098/1/559>.

РЕЛІГІЯ ТА ГРОШІ

Актуальність теми дослідження: у сучасному світі існує багато об'єктів фінансово-економічної сфери, світовий ринок, організації та підприємства світового рівня. Для того, аби бути обізнаним у всіх питаннях потрібно цікавитися економікою, її первинним елементом – грошима. Також у світі сьогодні виділяють велику кількість релігій, котрі й далі поширюються на людську спільноту. Для того, аби розуміти суть основних релігійних догм цього розділу філософії, потрібно звернути особливу увагу на релігію.

Предмет дослідження: сукупність теоретичних і практичної проблем у формуванні та становленні окремої особи, проблема сприйняття людиною проблем грошей та релігії на власний розсуд та оцінка нею загальних, власних та суспільних проблем.

Об'єкт дослідження: система світових релігійних концепцій, суть різних віросповідань на поведінку та світогляд людини та групи людей, а також місце товару, ринку, організацій, підприємств у житті кожної людини.

Завдання дослідження: проаналізувати суть та дізнатися більше про її аспекти. Розглядаючи релігію як об'єкт філософських знань, соціально-духовний феномен суспільства, він досліджує процес відображення релігії у свідомості людини, формування духовних цінностей, релігійних символів і понять. За такого аналізу об'єктом дослідження є не тільки сама релігія, а й природне та соціальне середовище, яке впливає на її формування. Отож, розпочнемо наш огляд із нашого першого поняття – « гроші». Гроші – особливий товар, що є загальною еквівалентною формою вартості інших товарів та послуг. Гроші виконують функції мірила вартості та засобу обігу. Крім того, вони є засобами нагромадження та платежу. З утворенням світового ринку, деякі національні гроші виконують функції світових. В економічній теорії виділяють дві основні концепції походження грошей: Раціоналістична – гроші виникли як наслідок певної раціональної угоди між людьми через необхідність виділення спеціального інструменту для обслуговування сфери товарного обігу. Еволюційна – гроші виділяють із загальної товарної маси, оскільки вони найпридатніші для виконання функціональної ролі грошового товару. Той чи інший товар стає грошми лише в межах певної особливої суспільної форми, товарного виробництва й обігу [1]. Гроші виконують ряд важливих функцій: Міра вартості – це функція, в якій гроші забезпечують вираження і вимірювання вартості товарів, надаючи їй форму ціни. Для забезпечення виконання грошима функції міри вартості держава у законодавчому порядку впроваджує масштаб цін та встановлює певну грошову одиницю для розрахунків – національну валюту. Засіб обігу – це функція, в якій гроші є посередником в обміні товарів і забезпечують їх обіг. Засіб нагромадження – це функція, що пов'язана із здатністю грошей бути засобом збереження вартості, представником абстрактної форми багатства. Сутність цієї функції полягає в тому, що гроші виходять зі сфери обігу і перетворюються на скарб. Засіб платежу – це функція, в якій гроші обслуговують погашення різноманітних боргових зобов'язань між суб'єктами економічних відносин, що виникають у процесі розширеного відтворення. Світові гроші – це функція, в якій гроші обслуговують рух вартості в міжнародному економічному обороті і забезпечують реалізацію взаємовідносин між країнами [2]. Тепер перейдемо до духовного, соціального сектору людського життя. Розглянемо гроші як потребу матеріальну, душевну, абстрактну. Можливо, це всього лише закономірний процес історичного розвитку, і можна не почувати себе таким меркантильним, а все списати на нюанси соціального устрою суспільства? Закон прискорення історії говорить, що на кожен наступний етап розвитку йде менше часу, ніж на попередній. На думку деяких вчених, новітня історія складає всього одну тисячну частину всесвітньої історії, але це самий насичений соціальними, культурними, економічними й політичними подіями період. Різко скоротився інтервал часу між помітними змінами в соціумі. Важливу роль у цьому відіграє гігантський стрибок, що відбувся в розвитку засобів комунікацій за останні роки. Гроші – це «бог» – узагальнюючи сучасну суспільну думку, повідомляє відомий персонаж мережевого фольклору mr. Freeman. «Бомж, сифілітик, президент – всі причащаються одним папірцем. Гроші коштують дорого, люди – нічого, тому що ви безцінні, якщо довели, що можете зробити богом будь-який міф».[3,4]. Визнавши Інтернет новітнім знаряддям праці суспільства, а намальованого чорного чоловічка його «голосом», одержуємо досить неприємну картину. Психологи стверджують, що в сучасному суспільстві існує тенденція не стільки посилення важливості грошей, скільки зростання важливості володіння будь-чим і схильності демонструвати рівень свого багатства. Ось ми розглянули основні тлумачення грошей у різних сферах нашого життя. Гроші настільки впливові, що часто зачіпають прошарки людської душі, впливаючи на почуття, емоції, затьмарюючи розум. Та не потрібно впадати у відчай, якщо ти став боржником, адже із кожної ситуації є свій вихід. Не варто бігати за ілюзіями, вірячи, що саме гроші керують цим світом, маючи найвищу владу. Я думаю, що у цьому випадку слід згадати, що вони лише пусті папірці, ціна яких часто є нестабільною. А, виходячи із цього, не можна оминати та розтлумачити наступного поняття під назвою – « релігія». У духовному житті людства неможливо знайти феномен, який протягом тисячоліть, а точніше, впродовж усього його земного існування відігравав би вагомішу роль, ніж релігія. Від кам'яного віку і до сьогодення, зазнаючи дивовижних метаморфоз, живе вона в нерозривному зв'язку з людським духом як надбанням світової культури. Найміцнішу опору, найповнішу сферу вияву релігії знайшла в людській особі. Духовний центр кожної з великих релігій містить кілька спільних духовних практик, універсальних за своєю природою і покликаних допомогти

людині відкрити власну душу або внутрішню замість, її взаємозв'язок із божественним, тобто сприяти осягненню надбань вічної філософії. Серед цих практик – репетицій бажаних духовних якостей – виокремлюють сім вічних: зміна мотивації: звільнення від пристрастей, жадань і пошук бажань власної душі; розвиток емоційної мудрості: зцілення власного серця і навчання любові; моральне життя: відчуття приємності від продукування добра; концентрація й заспокоєння власного розуму; пробудження духовного бажання: навчання чіткого бачення божественного у всьому; виховання духовного розуму: розвиток мудрості та розуміння життя; вияв духу в дії: пізнання великодушності й радості служіння [3].

Висновок: Отже, розуміючи важливість даної проблеми – гроші та релігія, ми з упевненістю можемо побачити верховенство релігії. Деякі люди, вважаючи великою цінністю гроші, забувають що за них можна купити далеко не все, в тому числі й віру. А ось релігія дуже віртуозно й духовно може підкупити кожного, навіть запеклого атеїста, адже має феноменальну й істинно святу силу, породжуючи в душі добро, милосердя, віру, надію і любов.

Список використаних джерел

1. «Гроші як особливий товар» URL: <https://studfile.net/preview/9833231/page:2/>
2. «Функція грошей» URL: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/21874/
3. «Гроші та їх вплив на релігію» URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Kushnir_Mykola/Spravzhnie_oblychchia_hroshei_ta_relihih/

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ НАДБАНЬ СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми дослідження: Кожна з більш ніж двох тисяч національних культур, що існують у світі, має свою специфіку, яка робить її неповторною. Ця своєрідність виникає на основі впливу географічного чинника, особливостей історичного шляху народу, взаємодії з іншими етнокультурами. Як відомо, українська культура є однією з тих, де досі збережено більшість традицій, звичаїв, де шанують народну пісню, вишиванку та свою, унікальну історію. Знати про країну, в якій ми живемо, повинен кожен! Адже в час, коли іде, власне, боротьба за збереження національності, патріотизму, державності, збереження духу українського населення, ми маємо знати, що саме відвойовуємо власною кров'ю!

Мета дослідження: аналіз культури України та її ролі у надбанні світової цивілізації. Розкриття сутність основних компонентів даного поняття. Поставлена мета обумовлює розв'язання таких завдань: дослідити поняття культури; пояснити основну роль української культури в надбанні світової цивілізації.

Об'єкт дослідження: культура України.

Завдання дослідження: основні риси української культури, її особливості в контексті надбань світової цивілізації. Поняття «культура» надзвичайно часто вживається як у науковій літературі, засобах масової комунікації, так і у повсякденному житті. Вітчизняні та зарубіжні культурологи стверджують, що існує майже півтисячі дефініцій даного поняття, що уже само по собі є, принаймні, свідченням неповноти кожного із пропонованих науковцями визначень. Слово «культура» латинського походження (cultura). [1, с. 334] У Стародавньому світі воно використовувалося для позначення обробітку ґрунту, вирощування й догляду рослин і тварин, а також виховання людини, а згодом – означало вироблення правил поведінки, набуття знань, удосконалення мови. Ряд вчених і філософів культуру зводили до духовного життя, вживаючи поняття «гуманітарна культура», «культура виховання», «моральна культура», «культурний простір» тощо. В епоху Нового часу, з XVIII ст. культура стала об'єктом спеціального теоретичного інтересу і набула самостійного наукового значення. І це не випадково, адже саме на межі середніх віків і Нового часу відбулися відчутні зрушення у соціальному бутті людей, характерні, передусім, початком глибоких перетворень у ставленні людини до природи. Людство починає усвідомлювати себе силою, здатною протистояти «натурі» (природі), а «культурна» європейська людина нового часу наділяється якостями, що значно відрізняють її від «природної» людини минулого. Перед мислителями постають питання щодо сутності нового середовища життя, твореного людиною, на протигагу природі, про характер його впливу на саму людину. [2, с. 390] Важливо звернути увагу на те, що негативно на розвиток культури впливала політична розчленованість українських земель. З 1660 р. Правобережна Україна знову перейшла під владу Речі Посполитої. У складі іноземних держав перебували Галичина (Польща), Північна Буковина (Молдавське князівство), Закарпаття (Угорщина), Слобожанщина та Південь України (Росія). Це перешкоджало оформленню її елементів, характерних для всього українського етносу. Вплив на інтелектуальне середовище справляли безупинні війни, що їх вели інші країни за право володіти нашими землями. Продовжувалися руйнівні напади татар, які приносили неабияку біду українському народові. Процеси, пов'язані з дальшим еволюційним поступом феодалізму та зростанням капіталістичного укладу, розвиток ремесла, промислів і поява мануфактур, освоєння нових земель, формування ринкових відносин загальноукраїнського значення – все це разом відповідно позначилося на духовному житті суспільства, вимагало підготовки освічених людей, посилення контактів між окремими регіонами, землями, людьми. Поступово ламалися економічні та політичні перегородки, замкнутість та ізольованість, властиві добі середньовіччя. Високий ступінь розвитку та історичної зрілості української культури, з яким вона вступила у ХХ століття, сприяли її активній участі в загальноєвропейському культурному процесі. Це й сформованість розгалуженої жанрової системи в літературі, демократизація, модернізація мови більшості мистецтв: образотворчого, графіки, скульптури, музики; цілісність загальнонаціонального (Східна і Західна Україна) культурного розвитку, видатні здобутки нашої культури, що збагатили не лише свою, а й європейську художню культуру (українська народна пісня, соціальний роман, імпресіоністична та експресіоністична новели ХХ ст., театр корифеїв, гуцульське народне мистецтво та багато іншого). Незважаючи на важкі форми національного гніту, переслідування і заборони, культурне життя в Україні на початку ХХ століття значно активізувалось. Створюються художні музеї, архіви, бібліотеки, по-новому діють мистецькі навчальні заклади, посилюються зв'язки із зарубіжними художніми центрами (Париж, Рим, Мюнхен, Краків). Революція і здобуття національної державності (УНР, ЗУНР) дали потужний історичний імпульс для національно-культурного будівництва навіть за умов обмеженої і затиснутої радянської державності 20-х років. Період 30-х – початку 50-х років були часами жорстокого тоталітаризму. Він позначений у суспільному житті України гострими суперечностями, трагічними подіями, породженими антинародною сталінською диктатурою. Наша культура набула неабияких втрат: загинули сотні талановитих майстрів, були ліквідовані численні наукові і творчі інституції та заклади. Навіть за таких жакливих умов процес розвитку української культури тривав трішки уповільненими темпами. Зупинити це було неможливо, тому що масова ліквідація неписьменності, створення широкої мережі шкіл та інших культурно-освітніх установ і мистецьких колективів сформували справді зацікавленого споживача культури [3, с. 360]. Висновок. Отже, жодна національна культура не може існувати як

замкнена, самодостатня – без творчого спілкування з іншими культурами, в тому числі й Україна. Здобутки української культури стають надбанням усього світу, оцінюються як національний внесок у міжнародний культурний процес.

Список використаних джерел

1. Теорія та історія світової і вітчизняної культури. Курс лекцій. Київ: Либідь, 1993. 390 с.
2. Історія української культури: Курс лекцій (під загальною редакцією доктора історичних наук С.О.Костишевої. К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2010. 334 с.
3. Гончарук, Тетяна Культурологія [Текст]: підручник / Тетяна Гончарук. Тернопіль: Воля, 2006. 360 с

ЗНАЧЕННЯ ГРОШЕЙ ДЛЯ ЛЮДИНИ ХХІ СТОЛІТТЯ

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі неможливо прожити без грошей. Кожен із нас хотів би здобути певну матеріальну незалежність та соціальний статус і в цьому, зрештою, немає нічого поганого: що поганого в бажанні людини забезпечити безбідне існування собі та своїй родині? Але питання не лише в бажанні мати гроші, а в тому яке місце це бажання посідає людських потреб та прагнень. Чи не виникає дисбалансу між матеріальними та духовними потребами, чи не думає часом людина, що матеріальна забезпеченість головна і дна запорука щастя? Багатьом із нас варто було б ставити ці питання, аби не розгубити закладене в нас, не зрадити вічні цінності, кружляючи у вирі сучасного життя [1, с. 12].

Мета дослідження - проаналізувати розуміння ролі і місця грошей в житті суспільства та людини.

Об'єкт дослідження - загальнолюдське сприйняття грошей в ХХІ столітті. Завдання дослідження: дослідити значення грошей у глобальних процесах світу.

Предмет дослідження - значення грошей в житті людини.

Об'єкт дослідження - значення грошей для людини ХХІ ст.

Завдання дослідження: оцінити так звану «залежність» людини від грошей, чи її відсутність. У сучасному світі гроші відіграють одну із важливих ролей в житті людини. Середньостатистично ми витрачаємо 8 годин протягом дня на роботу, яка повинна приносити достатньо грошей, для того, щоб почуватися впевнено, забезпечувати сім'ю, здійснювати певні проєкти, задовольняти свої бажання. Насправді гроші це: наш час, наша сила, наш талант, наш спадок, наші можливості, роки навчання, наш досвід [2, с. 421]. Ще з давніх часів, гроші ставили понад усе. Селяни, у яких було мало грошей, не мали ніяких прав. Точно так само і сьогодні, якщо у тебе немає грошей, то на тебе не звертають уваги. А до людей, у яких їх багато, виявляють повагу. Якщо у тебе мало грошей, то чогось досягти і домогтися в цьому світі дуже складно [5, ст. 26]. Заради них, люди готові на будь-які звершення. Людина заради грошей іноді на злочин, здатною ризикувати здоров'ям, щастям, волею заради грошей. Люди хочуть грошей все більше і більше, намагаються їх заробити будь-якими способами [6, с. 1]. Немає такої у людини, яка не хотіла б мати багато грошей. Щоб досягти своєї мети, людина втрачає свою гідність і честь. Але в першу чергу, необхідно бути людиною пам'ятати про справжні цінності, а гроші прийдуть. Як і більшість людських винаходів, гроші - це велике добро та велике зло водночас. Коли людина має багато грошей, в неї так само багато можливостей: подорожувати, навчатися в кращих університетах, покращити свою зовнішність за допомогою пластичної операції тощо. Саме тому, що гроші забезпечують численні потреби, багато людей вирішують, що для життя Потрібні лише гроші. І вони присвячують своє ЖИТТЯ матеріальним цінностям. Гроші поступово затьмарюють їхній розум. Потрібно заробити більше, працювати без відпочинку [2, с. 2]. Багатство затьмарює свідомість, в якийсь момент люди втрачають почуття реальності, стаючи рабами грошового передзвону. Причому, навіть те, чого раніше не можна було купити на грошові знаки, зараз можна сміливо придбати і вірних друзів, любов, визнання, затишок, в деяких випадках і здоров'я. Парадоксально, але факт. З одного боку, сильно деформувалися цінності та пріоритети. З іншого боку, вступає в свою силу часовий чинник: зараз купити можна більше, ніж раніше, але не назавжди. Як тільки фінансова дружба перестає підживлюватися грішми, вона розпадається, але до цього моменту-фікція майже як справжня [3]. Незважаючи багатвікові дослідження і велику на кількість теоретичних концепцій грошей, людство сьогодні не має однозначної й остаточної відповіді на питання, що таке гроші. Уявлення, які не викликали сумнівів в одних суспільних умовах, зі зміною останні вступали в суперечність з реальною дійсністю і відкидалися. Очевидно, все це можна пояснити тим, що суть грошей змінюється адекватно змінам характеру суспільних відносин, в яких вони функціонують. Тому для визначення суті грошей необхідно з'ясувати питання про її походження, про причини, що зумовлюють виникнення та існування грошей в економічному житті суспільства. На ранніх етапах розвитку людського суспільства відбувався безпосередній обмін товару на товар. Розвиток суспільного поділу праці, зокрема виділення скотарства і землеробства, сприяв подальшому розвитку товарних відносин. Відбувся перехід від випадкового, епізодичного обміну до регулярного. Поступово із загально у маси товарів стихійно виділялись такі, які почали відігравати роль головних предметів обміну. Відбувся перехід від випадкового до регулярного. Поступово із загальної маси товарів стихійно виділялись такі, які почали відігравати роль головних предметів обміну. Як загальне втілення суспільного багатства, гроші у світовому обігу виступають тоді, коли багатство переноситься з однієї країни в іншу (при переведенні підприємцями своїх грошей на зберігання за кордон, при наданні зовнішніх позик тощо). Для здійснення міжнародних платежів кожна країна потребує певного запасу золота. Тому золото у вигляді скарбу одночасно є резервним Фондом світових грошей. Зростає також універсальна роль у цій функції національних резервних валют та інших різновидів грошей. В сучасних умовах на міжнародних ринках світові гроші, передусім як платіжний купівельний засоби, виступають у вигляді національних грошових одиниць. Ці перетворення зумовлені самим розвитком світової економіки й

адекватними йому змінами міжнародних платіжних відносин: сформувався широкий світовий ринок із системою взаємозв'язків і взаємозалежностей між його суб'єктами, з широким розвитком між ними кредитних відносин і банківського обслуговування. У таких умовах світові гроші в більшості випадків функціонують миттєво і відпала потреба використовувати для цього золото. Економічний потенціал окремих країн досяг величезних розмірів, що дало цим державам можливість забезпечити довіру до своїх національних грошей як реальних носіїв вартості не тільки на внутрішньому, а й на міжнародних ринках [4].

Висновок: Не гроші визначають склад особистості, а особистість за допомогою грошей робить із власного життя мрію, втілюючи ту чи іншу філософію, той чи інший світогляд.

Список використаних джерел

1. -Китов А. И. Экономическая психология / А. И. Китов. М.: Экономика, 1987. 302 с.
2. Ключников С. Ю. Деньги в вашей жизни: Национальный практикум богатства / С. Ю. Ключников. М.: Беловодье, 2005. 448 с.
3. Володимир Мідляр «Гроші і людина» URL: <https://naurok.com.ua/rol-groshey-v-nashomu-zhitti-107894.html>
3. Іван верастюк «Гроші чи щастя» URL: <https://moyaosvita.com.ua/tvoru/rol-groshej-y-suchasnoti-sviti>
4. Сергій Рапрі Гроші чи Свобода L <https://osvita>
5. Максименко С. Д. Про предмет економічної психології та її місця в системі підготовки фахівців України / С. Д. Максименко, 384 с.
6. Суспільно-релігійний часопис «Християнин і світ». Ст. «Гроші і людина» авт. Володимир МІДЛЯР 246 с.

ПРОБЛЕМА ПОЄДНАННЯ ІНТЕРЕСІВ СУСПІЛЬСТВА І ОСОБИСТОСТІ

Актуальність теми дослідження: потреби людини – основа її інтересів. Категорія потреби охоплює значно більшу кількість явищ, ніж категорія інтересу. Потреби властиві всім біологічним організмам, та людині, зокрема. Інтереси ж – тільки людині. Вони є у всіх об'єктів: індивідів, соціальних груп, держав, суспільства, людства і т. д.

Мета дослідження: розкрити сутність сучасної взаємодії людини і суспільства в умовах глобального розвитку крізь призму національних інтересів.

Завдання дослідження: проаналізувати проблеми поєднання інтересів суспільства і особистості, та показати його роль у розвитку суспільства.

Об'єкт дослідження: діяльність суспільства і її системна єдність.

Предмет дослідження: інтереси, як і потреби є чинниками діяльності, поведінки і вчинків людей. Гегель говорив, що вони рухають народами. Тому для розуміння суті суспільних процесів, практичних дій людей, політичних програм, заяв, гасел, передвиборних обіцянок тощо треба знаходити справжні інтереси дійових осіб. Складність цього дослідження полягає, зокрема у тому, що справжні інтереси далеко не завжди правдиво зображуються їх носіями. Часто буває, що про інтереси одних говорять інші. Русійна сила інтересу проявляється у тому, що людина зацікавлена у чомусь і за певних умов діє саме у цьому напрямі. Коли працівник зацікавлений у результатах виробництва, діяльності та ефективності фірми, заводу, установи є основою мотивів і стимулів до праці. Тому, впроваджувані в Україні ринкові відносини мають бути такими, щоб у працівників приватного чи державного виробництва з'являлася зацікавленість у підвищенні продуктивності та ефективності праці, поліпшенні якості продукції та послуг. У нашому суспільстві існує складна взаємодія найрізноманітніших та часто суперечливих інтересів і її результати бувають інколи непередбаченими. Обов'язковою умовою успішності політики, наприклад, держави, є врахування цієї взаємодії, прогнозування її наслідків. Для розуміння складної взаємодії найрізноманітніших інтересів вчені класифікують їх. Інтереси можна класифікувати: за суб'єктами, про які вже говорилося (інтереси держави, нації, сім'ї), за сферами суспільного життя (матеріальні – духовні), за значенням (корінні – некорінні), за тривалістю (довготривалі – короткотривалі), за наявністю суперечностей (узгоджувані – неузгоджувані, гармонійні – негармонійні, антагоністичні – неантагоністичні) [3]. Інтереси суспільства в інформаційній сфері полягають: у забезпеченні інтересів особистості в певній сфері; у зміцненні демократії; у створенні правової соціальної держави; у досягненні та підтриманні суспільного спокою; у духовному відновленні держави [1]. Однією з найважливіших умов поступального розвитку суспільства, зміцнення держави є поєднання та узгодження різноманітних інтересів, наприклад, інтересів особистості, нації, загальнолюдських інтересів. Теж саме стосується і міжнародних відносин (економічних, політичних та культурних). Одним із завдань формування особистості є прищеплення їй практичних навичок, вміння поєднувати свої інтереси з інтересами інших суб'єктів, зокрема з інтересами держави. Взаємодія інтересів має істотний вплив на формування особистості. У будь-якому випадку особистість має розібратися у складному плетиві інтересів, відшукати шляхи поєднання своїх інтересів та інтересів інших людей. На основі потреб та інтересів особистості надбудовуються та формуються її уявлення про цінності. Категорія цінності відображає соціальне і культурне значення матеріальних чи духовних явищ, предметів для задоволення потреб та інтересів людини. Цінність предмета чи явища найбільшою мірою залежить від його об'єктивних якостей, від потреб, інтересів, емоцій особистості, від умов, місця і часу. Кожна людина – свідомо чи несвідомо – формує свою індивідуальну ієрархію цінностей. Така ієрархія в деяких людей більш-менш стабільна, а в інших більш рухлива. В залежності від умов, місця і часу певної життєвої ситуації особиста ієрархія цінностей може змінюватися, іноді кардинально. Одні люди не змінюють своїх принципів, а інші дуже легко відмовляються від них, обирають собі нові, часом кардинально інші, протилежні принципи. Відбувається певна переоцінка цінностей, переміщення у їхній особистісній ієрархії. У відповідності з ієрархізованою системою, прийнятою даною особистістю, у неї виробляються відповідні переконання, установки, принципи та ідеали життєдіяльності, домінантні у різноманітних діях, формуються також симпатії чи антисимпатії, любов чи ненависть, схильність чи неприязнь, вольові зусилля, рішучість боротися за позитивні для даної особистості соціальні чи культурні цінності [2]. Основою для розвитку соціального інтересу є соціальний інстинкт, який спонукає людину до альтруїзму всупереч егоїстичним інстинктам.

Висновок: на основі інтересів та потреб особистості формуються та вибудовуються її уявлення про цінності. Категорія цінності відображає культурне і соціальне значення матеріальних чи духовних явищ, предметів для задоволення потреб та інтересів людини. Одне слово, цінність предмета чи явища вирішальною мірою залежить від якостей, від потреб, інтересів, емоцій особистості, від умов, місця і часу.

Список використаних джерел

1. Інтереси суспільства й особистості. URL:<https://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/13001/>

2. Адлер. А, Соціальний інтерес. URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. Життєво важливі інтереси особистості: URL: <https://sites.google.com/site/informacijnabezpeka15/-ponatta-informacijnoie-bezpeki/zittevo-vazlivi-interesi-osobistosti-suspilstva-ta-derzavi-v-informacijnij-sferi>

ПРОБЛЕМА ПОЄДНАННЯ ІНТЕРЕСІВ СУСПІЛЬСТВА І ОСОБИСТОСТІ

Актуальність теми дослідження: Потреби людини є основою її інтересів. Категорія потреби охоплює більш широке коло явищ, ніж категорія інтересу. Потреби притаманні всім біологічним організмам, в тому числі й людині. Інтереси ж – тільки людині. Вони є у всіх суб'єктів: індивідів, соціальних груп, держав, суспільств, людства і т. д.

Мета дослідження: Розкрити сутність сучасної взаємодії людини і суспільства в умовах глобального розвитку крізь призму національних інтересів.

Завдання дослідження: Проаналізувати проблеми поєднання інтересів суспільства і особистості, та показати його роль у розвитку суспільства

Об'єкт дослідження: Діяльність суспільства і її системна єдність.

Предмет дослідження: Визначення форм взаємодії особистості і суспільства в контексті соціального буття. Інтереси, як і потреби є рушійною силою діяльності, поведінки і вчинків людей. Вони, говорив Гегель, рухають народами. Тому для розуміння суті суспільних процесів, практичних дій людей, політичних програм, гасел, заяв, передвиборних обіцянок тощо треба відшукувати справжні інтереси дійових осіб [1]. Складність цієї важливої акції полягає, зокрема у тому, що справжні інтереси далеко не завжди правдиво зображуються їх носіями. Часто буває, що про інтереси одних говорять інші. Рушійна сила інтересу проявляється у тому, що людина зацікавлена у чомусь і за певних умов діє саме у цьому напрямі. Зацікавленість працівника у результатах виробництва, ефективності і діяльності заводу, фірми, установи є основою дієвості мотивів і стимулів до праці. Тому, впроваджені в Україні ринкові відносини мають бути такими, щоб породжувати зацікавленість працівника приватного чи державного виробництва у підвищенні продуктивності та ефективності праці. Поліпшення якості продукції та послуг. У суспільстві має місце складна взаємодія найрізноманітніших, часто суперечливих інтересів, і її результати бувають інколи несподіваними. Неодмінно умовою успішності політики, скажімо держави, є врахування цієї взаємодії, прогнозування її наслідків. Для розуміння складної взаємодії найрізноманітніших інтересів вчені класифікують їх. Інтереси можна класифікувати: за суб'єктами, про які вже говорилося (інтереси держави, нації, сім'ї), за сферами суспільного життя (матеріальні – духовні), за значенням (корінні – некорінні), за тривалістю (довготривалі – короткотривалі), за наявністю суперечностей (узгоджені – неузгоджені, гармонійні – негармонійні, антагоністичні – неантагоністичні) [3]. Інтереси суспільства в інформаційній сфері полягають: у забезпеченні інтересів особистості в цій сфері; у зміцненні демократії; у створенні правової соціальної держави; у досягненні та підтриманні суспільного спокою; у духовному відновленні держави [1]. Однією з істотних умов поступального розвитку суспільства, зміцнення держави є узгодження, поєднання різноманітних інтересів, наприклад, інтересів особистості, нації, загальнолюдських інтересів. Теж саме стосується і міжнародних відносин (економічних, політичних та культурних). Одним із завдань формування особистості є прищеплення її практичних навичок, поєднувати свої інтереси з інтересами інших суб'єктів, зокрема з інтересами держави. Взаємодія інтересів справляє істотний вплив на формування особистості. Але важлива також воля, рішучість цієї особистості відстоювати свої духовні чи матеріальні інтереси. Можливості такого відстоювання часто бувають обмеженими. У всякому разі особистість має розібратися у складному плетиві інтересів, відшукати шляхи поєднання своїх інтересів та інтересів інших людей. На основі потреб та інтересів особистості надбудовуються, формуються її уявлення про цінності. Категорія цінності відображає соціальне і культурне значення матеріальних чи духовних явищ, предметів для задоволення потреб та інтересів людини. Одне слово, цінність предмета чи явища вирішальною мірою залежить від його об'єктивних якостей, від потреб, інтересів, емоцій особистості, від умов, місця і часу. Кожна людина – свідомо чи несвідомо – формує свою індивідуальну ієрархію цінностей. Така ієрархія в одних людей більш-менш стабільна, в інших більш рухлива. В залежності від умов, місця і часу конкретної життєвої ситуації особиста ієрархія цінностей може змінюватися, іноді кардинально. Одні люди не міняють своїх принципів, інші розстаються – іноді дуже легко – з ними, обирають для себе нові, часом кардинально протилежні, принципи. Відбудовується переоцінка цінностей, переміщення у їхній особистісній ієрархії. У відповідності з ієрархізованою системою, прийнятою даною особистістю, у неї виробляються відповідні переконання, установки, принципи та ідеали життєдіяльності, домінують у різноманітних діях, формуються також симпатії чи антисимпатії, любов чи ненависть, схильність чи неприязнь, вольові зусилля, рішучість боротися за позитивні для даної особистості соціальні чи культурні цінності [2]. Основою для розвитку соціального інтересу є соціальний інстинкт, який спонукає людину до альтруїзму всупереч егоїстичним інстинктам.

Висновок: На основі потреб та інтересів особистості надбудовуються, формуються її уявлення про цінності. Категорія цінності відображає соціальне і культурне значення матеріальних чи духовних явищ, предметів для задоволення потреб та інтересів людини. Одне слово, цінність предмета чи явища вирішальною мірою залежить від його об'єктивних якостей, від потреб, інтересів, емоцій особистості, від умов, місця і часу.

Список використаних джерел

1. Зародження теорії прогресу і Кондорсе. <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/philosophy/13056/>
2. Адлер. А, Соціальний інтерес. <https://uk.wikipedia.org/wiki>
3. Життєво важливі інтереси особистості <https://sites.google.com/site/informacijnabezpeka15/-ponatta-informacijnoie-bezpeki/zittevo-vazlivi-interesi-osobistosti-suspilstva-ta-derzavi-v-informacijnij-sferi>

*Грохольська Олена,
студентка гр. ФКС-11
Навчально-науковий інститут інноватики,
природокористування та інфраструктури, ЗУНУ*

ПОТРЕБИ ІНТЕРЕСИ ТА ЦІННОСТІ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ

Актуальність теми дослідження: Людська життєдіяльність охоплює широкий спектр — від біологічної (фізіологічної) до соціокультурної. Людина створює право, воно є необхідним для нормального функціонування суспільства.

Мета дослідження: розглянути потреби та інтереси людини у особистісному та цивілізаційному аспекті дослідження.

Об'єкт дослідження: Життя суспільства — складний, цілісний процес активно-творчої діяльності людей, яка спрямована на засвоєння та перетворення світу, створення, збереження, примноження, засвоєння культури, у ході чого задовольняються, виробляються, розвиваються людські потреби.

Предмет дослідження: - гуманістичні параметри у системі самореалізації особистості.

Завдання дослідження: подати сутність потреб, інтересів та цінностей особистості на основі єдності, взаємозв'язку та одночасного розрізнення розмаїтих історико-філософських обґрунтувань цінностей та потреб особистості; проаналізувати потреби, інтереси та цінності як власний спонукальний мотив діяльності людини в структурах особистісних орієнтацій індивіда. Потреба — це стан організму, особистості чи суспільства, створюваний необхідністю в об'єктах для існування, розвитку, який виражає залежність від об'єктивних умов їхнього існування. Так, без задоволення елементарних потреб людина не могла б існувати як живий організм. Потреби людини дуже різноманітні. Це потреба в їжі, теплі, кисні, безпеці, продовженні роду, одержанні інформації, спілкуванні, любові, визнанні, повазі, авторитеті тощо. Безумовно, різноманітність потреб людини не може бути вичерпана переліченими, існує цілий комплекс більш складних суспільно зумовлених потреб особистості. Потреби особистості часто формуються під впливом зовнішнього середовища, яке значною мірою визначає їх. Людина має низку потреб. «Існування без потреб, — писав Л. Фейєрбах, — є марним існуванням. Те, що взагалі не має потреб, не має потреби в існуванні». Потреби можна розуміти, по-перше, як стимули людської діяльності, по-друге, як суспільні відносини, у тому розумінні, що вони не існують поза суб'єктом, який має соціальну природу. Людські потреби історично обумовлені, визначаються даним історичним типом суспільних відносин, соціальним середовищем, у якому живе особистість, системою виховання даного суспільства, а також самовихованням цієї особистості. У процесі розвитку суспільства відбуваються як якісні, так і кількісні зміни у системі потреб. Задоволення потреб у певних умовах породжує нові потреби. Останні додають нових, додаткових імпульсів розвитку матеріального і духовного виробництва, покликано створювати цінності, необхідні для задоволення як старих, так і нових потреб [4]. Потреби людини є основою її інтересів. Категорія потреби охоплює більш широке коло явищ, ніж категорія інтересу. Потреби притаманні всім біологічним організмам, в тому числі й людині. Інтереси ж — тільки людині. Вони є у всіх суб'єктів: індивідів, соціальних груп, держав, суспільств, людства, тощо [5]. Інтерес — це усвідомлення потреб особистості. Це спрямованість дій індивіда залежно від можливості задоволення тієї чи іншої потреби, одна із рушійних сил поведінки та діяльності особи [6]. Рушійна сила інтересу проявляється у тому, що людина зацікавлена у чомусь і за певних умов діє саме у цьому напрямі [5]. Однією з істотних умов поступального розвитку суспільства, зміцнення держави є узгодження, поєднання різноманітних інтересів, наприклад, інтересів особистості, нації, загальнолюдських інтересів. Теж саме стосується і міжнародних відносин (економічних, політичних та культурних) [5]. Цінності є фундаментом формування і регулятивної функції ціннісних орієнтацій особистості — складових частин її структури. Серед них — орієнтація на самоствердження, самореалізацію, самодіяльність людини. Цінності в житті суспільства виступають соціально-значимими орієнтирами діяльності суб'єктів. Вони є чимось більш високим, ніж звичайна зацікавленість людини. Цінності становлять фундамент культури, і предметним полем формування цінностей є культура. Суспільні цінності формуються поступово, через відбір певних видів поведінки і досвіду людей. Підсумком і метою тривалого прищеплювання ціннісних якостей є формування людської психології, ментальності, способу життя членів у потрібному, характерному для даного типу суспільства напрямі [4]. Кожному суспільству притаманна специфічна ієрархія цінностей, проте важливу роль виконують базові цінності, що постають у формі національно-культурного ідеалу [3]. Духовні цінності — це «те, що ми називаємо зазвичай десятком різних понять: це ідеали, норми, цілі, це все те, чого людина прагне, що вона любить і що міститься в її світогляді, світобаченні, світовідчутті». Уявлення про духовні цінності мінялися з розвитком суспільства і людини. Можна сказати, що духовні цінності використовуються, перш за все, для задоволення найвищих духовних потреб

індивідів в істині, добрі, красі. Духовні цінності, також як і матеріальні, є результатом праці, творчої діяльності [4]. Таким чином, духовні цінності — одне із фундаментальних понять, вироблене протягом історії суспільної думки у зв'язку із вивченням безпосередніх причин соціальних дій, у результаті яких відбуваються зміни та перетворення в різних сферах життя суспільства. Будь-яка соціальна дія розглядається як результат взаємодії потреб, інтересів, прагнень, ціннісних орієнтирів, без цього неможливо досягнути загальної спрямованості історичних змін і відповідно глибоко осмислити сутність переходу суспільства від одного стану до іншого. Цим продиктована необхідність розмежування категорій «цінність», «потреба» та «інтерес» [3]. У духовній особистості з'являється віра, яка забарвлює життя високим сенсом, у межах якого вона живе і духовно розвивається. Тепер вона може без будь-яких емоційних потрясінь відмовитися від малозначущого у світлі високої духовної ідеї, і це є показником її духовної зрілості [2]. Підвищення потреб, формування нових якостей особистості передбачають зростання ролі системи цінностей [3].

Висновок: Ціннісні орієнтації мають різні ступені інтенсивності, різну часову тривалість. Одні орієнтації зникають або послаблюються, інші посилюються. У наших умовах посилюються орієнтації на людину, на збереження природи, на багатство. Але ціннісна орієнтація часто перетворюється у нездійсненну мрію.

Список використаних джерел

1. «Потреби, інтереси та цінності особистості». URL: <https://studfile.net/preview/7684678/page:7/>
2. Бех І.Д. Духовні цінності в розвитку особистості // Педагогіка і психологія. 1997. №1. 124-129
3. Система цінностей як основа буття сучасного українського суспільства URL: <http://dspace.nlu.edu.ua>
4. Роль потреб, інтересів та цінностей в житті людини та суспільства. URL: https://studopedia.com.ua/1_369597_rol-potreb-interesiv-ta-tsinnos-tey-v-zhitti-lyudini-ta-sustpilstva.html
5. Інтереси суспільства й особистості: проблема поєднання. <https://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/13001/>
6. Особистість, як предмет аналізу(потреби, інтереси, цінності) URL: https://pidru4niki.com/15941024/sotsiologiya/osobistist_predmet_analizu_potrebi_interesi_tsinnosti

ЛЮДИНА В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Актуальність теми дослідження: Як ми вже знаємо, ринкова економіка є одним із відомих людству типів економічної організації. В сучасних умовах участь людини в ринкових відносинах стає однією з найважливіших форм підприємницької діяльності. Обізнаних людей в ринкових відносинах не так і багато, їх потрібно збільшувати, наслідком того буде розвиток власного капіталу та економіки країни.

Мета дослідження: аналіз ринкових відносин та участь людини в цьому, забезпечення сприятливих умов для нормальної дії ринкових механізмів, закономірність розвитку малого, середнього та великого бізнесу.

Об'єкт дослідження: сфера людських потреб та інтересів і похідних від них відносин, що виникають у самої людини щодо ринкових відносин.

Предмет дослідження: вивчення соціально-економічного розміщення продуктивних сил України і розвитку галузей її економіки, найважливіших природно-економічних, демографічних і екологічних особливостей.

Завдання дослідження: з'ясувати роль ринкових відносин у розвитку сучасного суспільства та держави. Ринкова економіка — економічна система, заснована на принципах вільного підприємства та добровільного обміну, у якій роль основного регулятора економічних відносин відіграє ринок [1]. На ринку з досконалою конкуренцією, коли дії окремого продавця або покупця не спричинюють впливу на дії інших, узгоджувальним механізмом попиту і пропозиції виступає ринкова ціна. Ринкова ціна формується як середня ціна на певний товар за період в результаті багаторазових угод між покупцями і продавцями [1]. *Підвищення ринкової ціни* сигналізує про перевищення попиту на ринку над пропозицією товару, що є сигналом для підприємців збільшити пропозицію товару, а для покупців — зменшити його споживання, перейшовши на інші товари [1]. *Зниження ринкової ціни* означає перевищення пропозиції над попитом, що є сигналом для продавців знизити обсяг його пропозиції (для виробників — знижувати обсяги його виробництва), а для покупців — збільшити обсяг його споживання [1]. Таким чином, реакції покупців і продавців на середню ринкову ціну врівноважують попит і пропозицію на ринку, що дає підстави говорити про саморегулювання ринкової економіки як про її найважливішу принципову особливість [1]. Основна мета підприємця залишається незмінною – одержання прибутку. Якщо на ранніх етапах розвитку ринкової економіки мала місце виробнича концепція, а пізніше – реалізаційна, то тепер перевага надається вивченню запитів і потреб споживача з тим, щоб продукція і послуги могли самореалізуватися. В основі маркетингу – пріоритет покупця, турбота про нього виробника. «Вивчіть, знайдіть потреби і задовольніть їх» – ось головний девіз маркетингу [2]. Маркетинг – спеціальна наука. Маркетинг – це орієнтація науково-технічної політики на досягнення, не лише поточного економічного ефекту (максимізації прибутку), а й на виграш у боротьбі за ринок збуту. Це передбачає прогноз можливих досягнень у галузі оновлення техніки і технології, підвищення якості продукції [2]. Отже, суб'єкти ринкових відносин виходять на ринок не з готовою продукцією для невідомого покупця, а із своїми можливостями виконати замовлення, забезпечити виробництво продукції чи послуги чітко і відповідно до заданої конкретним споживачем специфікації. За цих умов у конкурентній боротьбі зростає значення репутації фірми, здатності виробника забезпечити гнучкість і маневреність виробництва [2].

Висновок: Отже, ринкова економіка за своїм економічним змістом є потужним носієм мотиваційних важелів прискорення розвитку науково-технічного прогресу і економіки будь-якої країни. Завданням держави полягає у раціональному їх використанні на користь усього народу. Стимулювання завдяки ринковим механізмам вітчизняного товаровиробника сприяє швидкому зростанню валового внутрішнього продукту і національного доходу, а прогресивно зростаюча податкова система стає потужним джерелом наповнення бюджету.

Список використаних джерел

1. Ринкова економіка Вікіпедія URL: <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>
2. ОСОБЛИВОСТІ ДІЇ РИНКОВОГО МЕХАНІЗМУ В СУЧАСНИХ МОДЕЛЯХ ЕКОНОМІКИ URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=977>

ФІЛОСОФІЯ ОСОБИСТИХ РІШЕНЬ БІЗНЕСМЕНА

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що кожна людина щодня приймає багато рішень, які визначають її поведінку у різних сферах життєдіяльності.

Мета дослідження: полягає у виявленні особливостей впливу керівника на процес прийняття рішень, аналізі характерних ознак управлінських рішень й процесу їх вироблення та ухвалення, дослідженні філософії прийняття рішень бізнесменом. Для досягнення поставленої мети необхідно поставити ряд конкретних завдань: усвідомити місце, займане управлінськими рішеннями в реальних економічних умовах та інформаційній системі підприємства; розкрити теоретичні основи: сутність, класифікацію управлінських рішень, методи і способи прийняття, функції управлінських рішень; проаналізувати профілі особистих рішень бізнесмена.

Завдання дослідження: проаналізувати які бувають рішення бізнесменів та як вони вирішують ситуації.

Об'єкт дослідження: людина-бізнесмен.

Предмет дослідження: особисті рішення в бізнесі та їх вплив на суспільство й економіку. Розвиток будь-якої розумної цивілізації базується на розробці та реалізації різноманітних роду рішень. Рішення розробляють і впроваджують люди з різними освітніми ступенями професіоналізму, тому діапазон рішень широкий: від недостатньо продуманих до детально розрахованих. Рішення – це результат розумової діяльності людини, яка призводить до певного висновку. Важливим аспектом діяльності бізнесмена – є прийняття рішень. Це впливає на економічні, соціальні, організаційні, технологічні та правові інтереси компанії [3, с. 53]. Філософія бізнесмена об'єктивно прокладає мораль позначення того, що йому суперечить. Він відповідає перед суспільством за вирішення соціально-економічних проблем. Крім того, бізнесмени особисто несуть тягар відповідальності за свій спосіб життя. Тому на плечі бізнесменів суспільство покладає відповідальність за те, які цінності вони позиціонують і пропагують. Виходячи з цього ми бачимо, що для бізнесмена прийняття рішень є дуже важливим аспектом його діяльності, тому що він сам виграє від свого ризику і сам розплачується за свої невдачі. Філософія одна з перших бере на себе відповідальність формувати адекватні відповіді на виклики бурхливої дійсності, осмислювати найскладніші проблеми існування, пропонувати ефективніші шляхи виходу з різних криз. Філософія є основним джерелом мислення та прийняття рішень бізнесом. Прийняття рішень, як зазначалося раніше, це надзвичайно відповідальне завдання та безкінечна послідовність взаємопов'язаних кроків. І для кожної ситуації набір цих кроків буде різним. Будь-яка людина, зокрема підприємець, вирішує проблеми, дилеми чи просто незначні питання відповідно до своїх принципів, можливостей, поглядів, знань, часу для роздумів і вирішення питань, а також відповідно до кількості ресурсів, позиції організації чи інших залежних від неї структурі осіб [4, с. 176-177]. Бізнесмен – це професійний менеджер, який здійснює кваліфіковане керівництво і робота якого базується на психології принципів управлінської діяльності. Він повинен знати методи і способи управління колективом, діяти на основі глибоких знань: мати знання з соціології, філософії управління, психології, організації виробництва. Підприємець повинен бути наділений такими діловими якостями як: ініціативність, комунікабельність, енергійність, дисциплінованість, вимогливість, працездатність, правдивість, справедливість і об'єктивність, цілеспрямованість, інтелігентність і толерантність. Значний внесок у формування теорії рішень зробив французький філософ і математик Р. Декарт (1596-1650), який, зокрема, сформував відомі чотири правила розробки та прийняття рішень. Ці правила досі займають провідне місце в теорії управлінських рішень. Їхні вимоги зводяться до наступного:

- 1) Не сприймайте за істину, поки не визнаєте сталості і упередженості своїх суджень, визнайте лише те, що є абсолютно зрозумілим і точним, і жодним чином не піддається сумніву;
- 2) Виділяти кожну частину цілого, що підлягає дослідженню, наскільки це можливо і необхідно для правильного вирішення відповідного питання;
- 3) Керувати ходом своїх думок так, щоб, починаючи від найпростішого поступово підніматися й пізнавати складніше й найскладніше;
- 4) Завжди необхідно складати список настільки повним, наскільки вичерпним для всього, що підлягає дослідженню, щоб мати абсолютну впевненість, що нічого не пропущено або не помічено.

Гроші також можуть негативно впливати на людину. Гроші створюють нам проблеми і коли вони є, і коли їх немає. Гроші змінили систему людських цінностей, ставши цінністю собі. Але, «гроші не повинні ставати мірилом людини, тому що мірилом усіх цінностей є людина». Якщо гроші на першому місці в житті, то люди приречені на самотність і моральне падіння.

Висновок. Отже, підприємець - це насамперед людина, яка наділена такими рисами як комунікабельність, ініціативність та енергійність, вимогливість та дисциплінованість, висока працездатність, воля, цілеспрямованість та ділова хватка. Одним із показників ефективності роботи бізнесмена є його здатність приймати правильні рішення. Підприємницька діяльність неможлива без ризиків. Бізнесмен повинен бути мудрим і обережним, щоб не ризикувати без потреби. Ніхто не застрахований від невдач, тому для підприємця вкрай важливо вміти спокійно проаналізувати кожну помилку і скористатися нею, щоб не повторювати своїх помилок. Бізнес – це завжди зовнішній і внутрішній

тиск на людину, тому бізнесмену потрібен спокій і душевна рівновага, яку людина знаходить у релігії, мистецтві та філософії.

Список використаних джерел

1. Шумка М.Л. Морально-етичні виміри діяльності державного управління Україна і світ у третьому тисячолітті: політичні, економічні, правові та культурні виміри: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Одеса:
2. Південноукраїнський педагогічний університет ім. К.Д.Ушинського. 2015. Ч.11. 180с. С.172-175.
3. Гончарук Т. Філософія: навч. пос. / Гончарук Т. В., Шумка М. Л., Джугла Н. В. Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. 416 с.
4. Гурик М. І., Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. Економічна думка, 2010. 126 с.
5. Дерлоу Дес. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень: пер. з англ. К.: Наукова думка, 2011. 242 с. Кушик А. П. Оцінка діяльності підприємства в умовах нестабільного бізнес-середовища / Кушик А. П. // Вісник Запорізь. нац. ун-ту. Екон. науки. 2010. № 1(5). С. 26–32. Орлів М. С. Підготовка і прийняття управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / М. С. Орлів.– К. : НАДУ, 2013. – 40 с. Посібник для досягнення Цілей Сталого Розвитку в сфері бізнесу. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://sdgcompass.org/wpcontent/uploads/2016/09/SDG_Compass_Guide_Ukrainian.pdf.
6. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.

ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ СЕНСУ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ЕПОХИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Аналіз теми дослідження: Сенс життя є проявом особистості людини. Концентрацією людської поведінки виступає добровільне підкорення індивіда моральному закону (категоричному імперативові). Подібне підкорення вивисує людину над самою собою. Умовою ж і духовною формою такого вивисення слугує усвідомлення людиною свого місця в світі. Сенс життя не узгоджується з егоїзмом, чужий індивідуалізму. Забуття зобов'язань щодо світу, інших людей рано чи пізно призводить людину до втрати сенсу життя, моральної кризи. Знайти істинний сенс життя допомагають зв'язки людини із зовнішнім світом, багатство й різноманітність суспільних відносин, у які людина втягується разом з іншими людьми [1].

Мета дослідження: аналіз проблеми сенсу життя людини в українському суспільстві в епоху Середньовіччя.

Завдання дослідження: проаналізувати проблеми сенсу життя людини в Середньовіччі.

Об'єктом дослідження є проблема сенсу життя та людини в епоху Середньовіччя.

Предметом дослідження є розвиток української філософії через її проблематику. Тут відразу варто зауважити, що основна проблематика української філософії тісно пов'язана з проблемою людини, у той час як світоглядною формою, звичайно, була релігія, а основним змістом - людина. Через ставлення до Бога людина сконцентровує все у собі, оскільки для неї завжди най-більш цікаве й суттєве - це вона сама. Бог для українця виступає дзеркалом, у якому він себе пізнає. Хоча природа викликала в українця малий інтерес, все ж таки на початку свого зародження і розвитку в українській філософії слід виділити також і цю проблему: «людина - природа» [2, с. 79-80]. Зауважимо, що світогляд давніх слов'ян - міти, вірування, звичаї, обряди - це своєрідний спосіб розуміння природної дійсності і людського життя. Світ уявлявся слов'янам-язичникам як єдиний живий космос, що охоплював усі частини видимої ним природи. Найвищі духовні цінності нашої культури виражалися у символічній формі. З давніх-давен Сонце і Небо, Місяць і Зорі, Вогонь і Вода, Колесо і Хрест, Віще Дерево і Віщий Ворон і багато інших предметів ставали символами, чуттєвими уособленнями духовних сил, які, так чи інакше, входили в сферу культурної діяльності людини, її практично-духовного освоєння світу. Прикладом цього є «Велесова книга», яка засвідчує велич духу русичів, їх вірність поглядам та дінням предків [2, с. 79-80]. Введення християнства в Київській Русі не поклато край розвиткові мітологічної свідомості давніх слов'ян, але на перший план тепер виходить проблема «людина - Бог», де Бог займає місце без особистісного космосу, первообразу та вищої істоти. Усі киево-руські мислителі твердили, що любов до Бога є істинна філософія, адже вона вчить людину, як «завдяки справам» уподобитися Богу. Тут варто зауважити, що проблема природи не відмерла, а увійшла в проблему «людина - Бог». У межах «моделі світу», що сформувалася на ґрунті мітологічних уявлень, світ людини виступає як світ природи. Не лише людина осмислює себе нероздільною з природою, а й світ божий постає для неї як реально існуючий у природі. Природа не протистоїть Богові, Бог не творить природу, а упорядковує її. Християнство поділяло світ на наявний і бажаний. Оскільки, за догматами християнства, світ створений з нічого, то він може в ніщо й перетворитись. Тим самим природа позбавляється самостійної цінності. Людина покликана володіти природою. Але, підкреслюючи протиставлення двох світів, мислителі все ж намагалися максимально пом'якшити розірваність світу. Акцент переноситься на ідею причетності земного до божественного як творіння - до творця. Таким чином, світ земний в одних творах зображується як світ зла («Киево-Печерський патерик» Феодосія Печерського), в других творах світ співпричетний до добра, що з'єднає цей світ з його творцем, («Шестиднев» Іоанна Болгарського, «Повчання» Володимира Мономаха), а в третіх - добро і зло розглядається в діалектичному зв'язку з досвідом («Моління Данила Заточника») [2, с. 79-80]. Істина пізнається розумом, мудрістю, що є цінністю, вищою за багатство, воїнську доблесть і владу. До поняття мудрості залучається уявлення про єдине, узагальнене знання, що інтегрує всю інформацію про світ. Але мудрість - це не інтеграція знань, їй відводиться доволі вагома роль у сфері, що опосередковує співвідношення трансцендентного «божественного» світу із світом «земним», забезпечуючи зв'язок між ними. Характерно, що образ Премудрості - Софії - зближується з образом Богоматері, яка мислиться не лише пасивним, сприймаючим лоном, «дзеркалом слави Божої», й як активний, творчий першопочаток [2, с. 79-80]. Екзистенційно-софійне спрямування філософії цього періоду формувалося у творчому діалозі візантійського християнства та слов'яно-української мітоепіки. Усе це виявило ще одну тенденцію киево-руської філософії. Органом розуміння (провіщення) як способу осягнення істини тут виступає серце. У людині, яка є точкою перетину світу благодаті й світу гріха, центром цих протидіючих сил є серце, яке зводить воедино думку, волю та віру. [2, с. 79-80]. Зміст «Слова...» свідчить про надзвичайну обізнаність автора з культурними набутками візантійської, болгарської, чеської та західно-європейської думки, його непересічний розум, здатність до суто філософського осмислення історії та сьогодення, виняткову красномовність, любов до рідної землі. У «Слові...» висунуто цікаві ідеї щодо сенсу

буття, свободи та необхідності, старого і нового та багато інших питань філософсько-світоглядного характеру. Ідеї Іларіона суттєво вплинули на ідейний клімат Київської держави та подальші періоди розвитку вітчизняної історії [3, с. 237]. Запам'ятаймо, що творчий діалог-зустріч двох культур започаткував нову східноєвропейську світоглядно-філософську парадигму, яка з середини XV ст. із падінням Візантії стає єдиним носієм східної гілки в її культурному діалозі з західною гілкою. Поряд з двома зазначеними проблемами варто згадати ще й про проблему, яка була досить актуальною в період Київської Русі це проблема «людина - історія». В. Горський відзначає зверненість давньоруських книжників до злободенних питань політичного життя, відсутність у них нахилів до абстрактних філософських роздумів поза зв'язком з актуальними питаннями суспільного життя. А звідси - переважання в українській суспільній думці інтересу до проблем філософії історії, до моральної проблематики, питань соціально-політичного буття. Через це проблема «людина - історія» відіграє значну роль у філософії Київської Русі, а її зміст вбачається в моральному вдосконаленні людства. Про це свідчать майже всі витвори староруської писемності - «Повчання» Володимира Мономаха, «Моління Даниїла Заточника», «Повість минулих літ», «Нестора літописця» [2, с. 81]. Таким чином, вся проблематика філософської думки Київської Русі зосереджується на моделі і має такий вигляд: сенсом життя людини є боротьба добра і зла, тобто мораль; моральна сутність людини розгортається в історії, сенс якої у вдосконаленні людини і людства в цілому; а історія охоплена і пройнята ідеєю Бога як світоглядною формою духовності. Зауважте, що оскільки людині приділяється не менше уваги, ніж Богові, даний світогляд в його українському варіанті можна вважати двоцентричним [2, с. 81]. Думка що зводить смисложиттєві орієнтири до пошуків особистого щастя, заслуговує особливого розгляду. Щастя можна розглядати, як складне взаємовідношення об'єктивного й суб'єктивного, котре має різні форми, прояви. Будь-яке індивідуальне уявлення про щасливе життя наскільки б своєрідним воно не було, не є незалежним від соціальних впливів, що накладає істотний відбиток на всю систему ціннісних орієнтацій особистості. Активна вольова людина здатна перебороти навіть несприятливий для неї збіг обставин, слабка ж навіть у відносно пристойних умовах знаходить підстави для нарікань на долю. Досвід показує, егоїстична орієнтація тільки на власні інтереси, найбільш ефективна, як представляється іноді індивіду, що веде його до щастя, насправді веде це від нього. Сенс життя не погоджується з егоїзмом, індивідуалізмом, з відстороненням від себе зобов'язань стосовно світу, до інших людей. Якщо людина виявляється потрібною тільки самій собі й її інтерес зводиться лише до власної персони, перед ним відкривається провалля, він втрачає сенс життя, приходять до безнадійного песимізму [4, с. 205].

Висновок. Отже, проблема сенсу життя є однією з основоположних в напрямку філософської проблематики. Більше того, вона пов'язана з визначенням таких категорій як свобода, щастя, радість, мораль, істина та ін. Людина осмислює власне життя і життя оточуючих, насамперед виходячи із власного світогляду і переконань, загального становища і розвитку суспільства. Самопізнання може допомогти кожній людині знайти та реалізувати свій сенс життя.

Список використаних джерел

1. Сенс життя як найвища моральна цінність людини Освіта.UA (osvita.ua)
2. Гончарук Тетяна, Джугла Надія, Мокряк Леонід, Шумка Михайлина. Філософія: Навчальний посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. Кн. 1. 360 с.
3. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (голова редколегії) та ін. ; Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук (наукові редактори) ; І. О. Покаржевська (художнє оформлення). Київ: Абрис, 2002. 742 с.
4. Москаленко А.Т. Сенс життя й особистість/ А.Т. Москаленко Новосибірськ: Наука; 1989. 205 с.

УКРАЇНЬСЬКА НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ НАДБАНЬ СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми дослідження. Вивчаючи різні культури, люди повинні усвідомити глобальне значення миру, навчитися жити у злагоді один з одним, незалежно від національної приналежності. Безцінними джерелами пізнання, які нас долучають до культурно-історичних цінностей і духовних реліквій, є бібліотеки, музеї. Це справжні культурні скарбниці України, що стверджують сучасне, пов'язують нас із минулим. Це наше послання в майбутнє.

Мета дослідження: дослідити українську культуру.

Завдання дослідження: дослідити, проаналізувати вплив української та культури на світ.

Об'єкт дослідження: українська культура.

Предмет дослідження дослідити, вплив, надбання, періодизація, важливість української культури. Упродовж XIX і початку XX століття українська культура зробила важливий, рішучий крок уперед у своєму розвитку, виявила свою здатність синтезувати багатівіковий світовий художній процес; всім своїм мистецьким арсеналом запропонувати самобутнє вирішення багатьох суспільних, етико-філософських і художніх проблем, які хвилювали людство; створити такі художньо-естетичні цінності, які поставили українську культуру на рівень світової. Отже, перейнята гуманістичними ідеями, українська культура XIX – початку XX ст. вивела українську націю на широкий шлях світового історичного поступу, поставила із невідомості й забуття в один ряд з найрозвинутішими націями світу. Високий ступінь розвитку та історичної зрілості української культури, з яким вона вступила у XX століття, сприяли її активній участі в загальноєвропейському культурному процесі. Це й сформованість розгалуженої жанрової системи в літературі, демократизація, модернізація мови більшості мистецтв: образотворчого, графіки, скульптури, музики; цілісність загальнонаціонального (Східна і Західна Україна) культурного розвитку, видатні здобутки нашої культури, що збагатили не лише свою, а й європейську художню культуру (українська народна пісня, соціальний роман, імпресіоністична та експресіоністична новели. Вагомими досягненнями для культурологічного знання стали до-слідження декількох поколінь відомих українських істориків, етнологів, мовознавців, антропологів – М. Костомарова, І. Нечуй-Левицького, Д. Багалія, І. Крип'якевича, М. Зрозуміти специфіку української душі давало можливість літературна творчість Т. Шевченка, І. Котляревського, І. Франка, Лесі Українки, М. Гоголя та багатьох інших. Так, у творах І. Франка культура підвищує якість життя, концентрує соціальний досвід багатьох поколінь, накопичує знання про світ. Система культури – це живий процес, який постійно рухається, розвивається, видозмінюється. Культура є важливою частиною життя кожної людини та суспільства в цілому. Саме культура робить людину особистістю. Субкультура – це культура автономних соціальних груп всередині панівної культури. Вони володіють власними цінностями, звичаями, нормами. Будучи закритими утвореннями, вони не претендують на те, щоб замінити собою панівну культуру. Контркультура – це часто, різке неприйняття або критичне ставлення до загальноновизнаної культури. Однак не слід контркультуру сприймати тільки з негативної точки зору як прояв бунтарства з боку окремих соціальних груп (бітники, хіпі, ему, скінхеди та ін.) Розпад старих форм життя і поява нових ціннісних орієнтирів призводить до інтенсивного бродіння. У цьому випадку контркультуру можна розглядати як механізм культурних новацій. Прикладами можуть служити: рух кініків в античності і рух романтиків наприкінці просвітницької епохи, виникнення християнства в язичницькій свідомості. XIX ст. Елітарна культура (від фр. Elite – добірне, вибране, краще) – це субкультура привілейованих груп суспільства, що характеризується закритістю, духовним аристократизмом і ціннісно-смісловий само- достатністю. Її можна розглядати як головний механізм руйнування сформованих стереотипів, оскільки вона цілеспрямовано протистоїть культурі більшості. Розрізняють політичні та культурні еліти. Субкультура – це культура автономних соціальних груп всередині панівної культури. Вони володіють власними цінностями, звичаями, нормами. Будучи закритими утвореннями, вони не претендують на те, щоб замінити собою панівну культуру. Контркультура – це часто, різке неприйняття або критичне ставлення до загальноновизнаної культури. Однак не слід контркультуру сприймати тільки з негативної точки зору як прояв бунтарства з боку окремих соціальних груп (бітники, хіпі, ему, скінхеди та ін.) Розпад старих форм життя і поява нових ціннісних орієнтирів призводить до інтенсивного бродіння. У цьому випадку контркультуру можна розглядати як механізм культурних новацій. Прикладами можуть служити: рух кініків в античності і рух романтиків наприкінці просвітницької епохи, виникнення християнства в язичницькій свідомості.

Висновок: Культура збагачує та об'єднує людей тож має великий вплив на світову цивілізацію.

Список використаних джерел

1. Виступ академіка НАН України Степана Петровича Павлука
2. URL:<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/67297/15-Pawluk.pdf?sequence=1>
3. Пальм Н. Д. Гетало Т. Є. ІСТОРІЯ УКРАЇНЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

4. Володимир Бондаренко. Культура - це те, що формує українців як націю URL: https://www.kmu.gov.ua/news/kultura-ce-te-shchoformuye-ukrayinciv-yak-naciyu-volodimir-bondarenko.ps://shron1.chtyvo.org.ua/Horlach_Mykola/Osnovy_filosofskykh_znan.pdf

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. Соціальна відповідальність - одна з найбільш обговорюваних тем нашого часу. Дискусії про функції бізнесу, його ролі в розвитку суспільства ведуться протягом кількох десятиріч років і не втрачають своєї актуальності донині. Реалізація принципів соціальної відповідальності передбачає вихід за рамки законодавчо встановлених норм ведення бізнесу. Компанії прагнуть налагоджувати відносини з суспільством і інвестувати в його розвиток, зміцнювати свою репутацію, гармонізувати «середовище проживання». Однак соціально відповідальна поведінка передбачає відволікання частини фінансових коштів на вирішення завдань, безпосередньо не пов'язаних з отриманням прибутку. Прагнення до процвітання в довгостроковій перспективі спонукає компанії до пошуку балансу між необхідністю інвестувати в соціальну сферу і можливими економічними результатами. Концептуальні підходи до розвитку соціальної відповідальності закладені такими ученими, як А. Керолл, А. Колот, Д. Свансон, В. Фредерік, М. Фрідман та ін. Актуальні питання соціально-відповідального розвитку бізнесу в Україні досліджували Ю. Бегма, М. Бутко, Л. Денисюк, Р. Колиско, І. Комарницький, Р. Краплич, Є. Кубко, О. Лазаренко, Л. Лаптева, В. Мазуренко, М. Мурашко, М. Стародубська, О. Чарановська, В. Шаповал, П. Яницький та інші

Мета дослідження. дослідження проблем соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

Об'єкт дослідження - соціальна відповідальність та її місце в системі управління підприємством.

Предмет дослідження - система соціальної відповідальності.

Завдання дослідження - визначення шляхів впровадження концепції соціальної відповідальності бізнесу в стратегію розвитку українських підприємств. Сучасний світ живе в умовах загострення соціальних проблем і в зв'язку з цим особливо значима соціальна відповідальність підприємств і організацій, пов'язаних з розробкою, виготовленням і постачанням продукції і послуг, торгівлею, фінансами, оскільки вони володіють основними фінансовими та матеріальними ресурсами, що дозволяють вести роботу для вирішення соціальних проблем. Розуміння бізнесом свого ключового значення і провідної ролі в такій роботі призвело до народження в кінці 20-го століття поняття «корпоративної соціальної відповідальності» (КСВ), яке стало найважливішою частиною поняття про сталий розвиток не тільки бізнесу, а й людства в цілому [2, с. 22]. Соціальна відповідальність бізнесу (СВБ) - це добровільний внесок бізнесу в розвиток суспільства в соціальній, економічній та екологічній сферах, пов'язаний безпосередньо з основною діяльністю компанії і виходить за рамки визначеного законом мінімуму. На сьогодні соціальна відповідальна поведінка підприємств не є масовим явищем в Україні і стає звичною практикою лише для незначної кількості компаній. У більшості випадків вітчизняні компанії розміщують інформацію про КСВ на своїх веб-сайтах (2/3 від загальної кількості опитаних компаній) і мають затверджені кодекси поведінки (місію, зведенні етичні стандарти, проголошенні цінності тощо) (1/4 від загальної кількості опитаних компаній) [1, с. 8]. Однією із причин, що стримує діяльність українських підприємств в напрямку ведення соціально-відповідального бізнесу є переважно конфліктна взаємодія між власниками підприємства та вищим менеджментом при реалізації соціальних програм, а також відсутність гарантій зайнятості для вищого менеджменту у разі, якщо соціальні програми, що реалізуються ним не призводять до покращення фінансових результатів діяльності компанії в короткостроковій перспективі. Для вирішення цієї проблеми пропонується обирати претендентів на посади вищого менеджменту підприємств на конкурсній основі. Доцільно, щоб конкурси на укладання службових контрактів вищих менеджерів у великих корпораціях проводили авторитетні незалежні консалтингові служби. Важливим принципом економічної демократії є забезпечення вільного доступу для участі в такому конкурсі всіх бажаючих, які мають для цього необхідну мотивацію та певні об'єктивні професійні дані. В той же час рекомендується знизити коло претендентів на посади вищих менеджерів корпорацій (президента, виконавчого директора, віце-президентів, головного бухгалтера та інших) фахівцями, які пройшли спеціальне ліцензування (такі ліцензії могла б надавати Асоціація корпоративного менеджменту України чи інший авторитетний громадський орган підприємців та менеджерів на основі рекомендацій авторитетних аналітичних центрів по завчасно визначеним і добре відомим критеріям). Орган, який видає ліцензію, повинен мати право на її припинення в разі серйозних порушень ліцензіантом правових норм. З особами, які призначені на посади вищого менеджменту за результатами конкурсного відбору рекомендується укладати контракти на термін не менше, ніж п'ять років. Ще однією із проблем, що характерна для українського бізнесу є необхідність реалізації принципів корпоративної соціальної відповідальності у трудових відносинах. Під КСВ у трудових відносинах треба розуміти концепцію, згідно з якою організація враховує інтереси найманих працівників, беручи на себе добровільні зобов'язання у сфері трудових відносин, що здійснюються на засадах дотримання чинного законодавства, прозорості, етичності, взаємодії між усіма зацікавленими сторонами з метою досягнення високої якості трудового життя та стійкого розвитку організації. Основою взаємодії між роботодавцем та найманим працівником є соціальне партнерство [3, с. 20-21]. На сьогоднішній день головним завданням для українського бізнесу є перехід від

моделі конфліктного партнерства в трудових відносинах до моделі конструктивного партнерства. Але для цього необхідна велика робота з перебудови структури управління, інформаційних потоків, стилю та методів управління. До такої роботи сьогодні не завжди готові ані більшість підприємців і менеджерів (через авторитарні традиції, відсутність мотивації, знань, навичок, необхідних для реалізації перспективних методів управління), ані більшість найманих працівників (пасивність, низький професіоналізм у сфері економіки та управління, звичка до традиційного розподілу ролей тощо).

Висновки. Підходи до вирішення проблем формування соціальної відповідальності бізнесу зводяться до необхідності співпраці всіх зацікавлених сторін: держави, бізнесу і суспільства в цілому. Необхідність діяльності підприємств саме на засадах соціальної відповідальності бізнесу не викликає сумнівів, але економічний і соціальний розвиток залежать від зрілості етики і моралі не тільки бізнесструктур, а й суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Актуальні аспекти розвитку суб'єктів підприємництва в умовах глобальної економіки: моногр. / за заг. ред. Т. Грицько. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2021. 416 с.
2. Грицаєнко М.І. Формування соціальної відповідальності в економічному механізмі реалізації соціального капіталу підприємства. Науковий вісник Одеського національного економічного університету, 2021. 287 с.
3. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу: Навч. посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 221 с.

ЛЮДИНА В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Актуальність теми дослідження. діяльність людини в суспільстві обумовлене певними філософськими засадами. Особливо виразно це прослідковується у таких сферах буття, як Управління соціальними процесами, підприємницькою діяльністю бізнесових структур.

Метою дослідження є аналіз ринкових відносин української та світової історії філософії ринку та розвитку малого, середнього та великого бізнесу.

Об'єктом дослідження є ринкові відносини сфера людських потреб та інтересів і похідних від них відносин.

Предметом дослідження є вивчення соціально-економічного розміщення продуктивних сил України і розвитку галузей її економіки.

Завданням дослідження є вивчення впливу людини на філософії ринку, її історичні та сучасні підходи. Також одним із завдань дослідження є дослідити українську та світову історію філософії ринку. XXI століття вважається добою тотального поширення та реалізації філософії ринкових відносин. І хоча перші її паростки можна побачити в далекому минулому, світ нині дедалі рельєфніше переходить на ринкові відносини. Не є винятком і Україна. Подаючи тоталітарне минуле, основою якого була командно-адміністративна економіка, Україна все потужніше розгортає економіку ринкову, відкриту, демократичну. Але передусім слід визначити поняття ринкової економіки в історичному вимірі й сучасному філософсько - економічному дискурсі. Ж. Шульга вважає історично першою моделлю ринкової економіки відносин абсолютного панування економічної і політичної влади централізованої рабовласницької держави. Саме в той період сформувався ринок, держава почала випускати гроші у монетній формі як засіб товарного обігу. Інший варіант цієї моделі ринкової економіки пов'язується з розвитком Стародавньої Греції у середині I тис. до н. е., де формувалась система приватної земельної власності, усе більш незалежної від держави [1, с. 10]. У Західній Європі протягом XVIII-XIX ст. формується модель ринкової економіки вільної конкуренції, у якій держава виконувала насамперед роль правового гаранта забезпечення свободи ринку та підприємництва (і водночас контролювала грошову й фінансову систему, зовнішній ринок тощо). На межі XIX-XX ст., крім класичного, оформлюється неокласичне трактування ринкової економіки. Неокласики сприйняли від фундаторів економічної науки відданість принципам економічного лібералізму і прагнення дотримуватись «чистої теорії». Вони розширили предмет економічного дослідження, застосувавши системний аналіз, приділивши увагу функціональним характеристикам взаємозв'язку і взаємозумовленості показників розвитку ринкової економіки. Водночас неокласики значно звужили предмет свого дослідження через свідоме полічення з кола теоретично-методологічних питань економічної науки проблематики соціального і макроекономічного напрямів [1, с. 11]. У першій половині XX ст. визначення ринкової економіки переосмислюється у новій течії економічної думки - кейнсіанстві. Дж. М. Кейнс у праці «Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей»(1936 р) формулює основні засади нової макроекономічної моделі економіки, в якій ринок втрачає роль одноосібного регулятора економічної системи. Більшість того, ринок у цій моделі сам стає об'єктом системного регулювання з боку держав. Тому головний теоретичний здобуток кейнсіанства можна визначити як побудову моделі державно-регулярної ринкової економіки. Паралельно з кейнсіанством виникає ідеологія неолібералізму, в якій визначалось інше бачення проблематики державного регулювання ринкових механізмів. Ліберальна парадигма визначає, що ідеальним станом, до якого прямує економічна система в умовах ринкової економіки, є економічний оптимум – ринкової рівноваги, досягнення якої за умов досконалої конкуренції стає об'єктивно зумовленою, детермінованою законами саморегулювання метою економічного розвитку, що полягає в максимізації економічного добробуту. Один із відомих представників економічного лібералізму XX ст. Ф. Хайек наголошував, до пов'язуючи різноманітні конкуруючі цілі суб'єктів господарювання, ринок не гарантує, які саме з них будуть досягнені, оскільки в межах ринкової системи немає жодної єдиної шкали цінностей [1, с. 12]. Аналіз поняття «ринкова економіка» в межах сучасного філософсько-економічного дискурсу дає змогу визначити його нові риси. Зокрема, це поняття нині доповнюється характеристиками соціальних цінностей та ідеологічних принципів, що зумовлюють певну економічну поведінку суб'єктів ринкових відносин і реалізуються в специфічних суспільних інститутах. Французький економіст М. Альберт ще на початку 90-х років XX ст. звернув увагу на те, що з розпадом світового соціалістичного табору капіталізм втрачає можливість адекватної самооцінки. Дослідник наголосив на тому, що сучасний капіталізм не є монолітним у соціально-економічному, політичному, ідеологічному аспектах. Він стверджував, що світ перебуває на етапі нового протистояння господарських систем - «англосаксонської» та «рейнської» лідерами яких відповідно є США і Німеччина. Саме «рейнській» моделі як економічно ефективнішій й соціально справедливішій М. Альберт надає перевагу Н. Хомський також негативно оцінює неоліберальні тенденції ринкової економіки початку XXI ст. На його думку, неолібералізм - це політика, завдяки якій відносно велика група осіб, керуючись особистими інтересами, прагне взяти під контроль більшу частину соціального життя, причому цей контроль необхідний лише задля збільшення власної користі. Дослідник зазначає, медіа, фармацевтики й транспорту [3]. В Україні за визначенням дослідників, стадія виникнення національної економіки України належить до часів Київської Русі. Саме в цей період активно формується українська нація з її характерними ознаками та способами економічного буття. Руські князі

значну увагу приділяли формуванню єдиної національної господарської системи держави [2, с. 44]. Період політичного роздроблення (друга половина X ст. - середина XII ст.) був початком зрілого феодального господарства на території України. Значну частину землевласників становили так звані вільні слуги - васали князів і бояр. Феодальне законодавство надавало феодалам виключне право володіти землею, відчужувати та передавати у спадок, захищати своє майно. Утвердилась ієрархічна структура землеволодіння, що ґрунтувалась на між князівських і князівсько-боярських васальних відносинах [4, с. 314]. У XII ст. поширення набули ярмарки, що було першою ознакою утворення внутрішнього ринку. Ярмарки організовувались один-два рази на рік і тривали кілька днів, а то й тижнів. На них з'їжджалися купці з різних земель. Значно розширилась оптова торгівля. Укладались контракти на постачання товарів у великих обсягах. Торгівля так само, як і ремесло, регламентувалася численними правилами, які захищали інтереси дрібних торговців. Важливим фактором розвитку господарства України залишалася зовнішня торгівля [4, с. 341]. Значну роль в економічному розвитку українських земель відігравало козацтво. Зросло машатсько-шляхетське землеволодіння. Завершилося юридичне закріпачення селян, які потрапили в поземельну, особисту й судово-адміністративну залежність від феодалів. Наступ феодалів на права селян, прагнення покріпачити все населення України зумовили зростання численності козацтва й посилення національно-визвольної боротьби українського народу, найвищою точкою якою стала Визвольна війна середини XVII ст. [4, с. 341]. Промисловий переворот поклав початок епосі індустріалізації. Його перший відбувся у 20-40-х роках XIX ст. Незважаючи на панування кріпосництва в аграрній сфері, у першій третині XIX ст. мануфактурне виробництво досягло значних успіхів. Почали використовуватись механічні робочі машини, зріс інтерес поміщиків, купців до збільшення обсягу виробництва. Другий етап промислового перевороту розгорнувся після ліквідації кріпосного права. У 60-80-х роках XIX ст. фабрики і заводи поступово витісняють мануфактурне виробництво [1, с. 47]. На жаль, до сьогодні в Україні не сформована система ринкової економіки [5, с. 495].

Висновок: протягом всієї історії розвитку ринкових відносин нас зустрічають різні труднощі, а для людини важливо створити підґрунтя та сприятливі умови для подальшого вдосконалення цієї системи, тому майже ніде в світі немає ринкової економіки на досконалому рівні.

Список використаних джерел

1. Філософія ринкових відносин (навчально-методичний посібник)/ Р. 1. Олексенко: Мелітополь. 2019. Бібліогр.: 311 с.
2. Круш 11. В. Національна економіка: регіональний та муніципальний рівень/ 11. В. Крупі, О. О. Кожемяченко. К.: ЦУЛ, 2010. 368 с.
3. Куц Г. М. Неолібералізм: основні ідеї та інтерпретації. URL: www.nbu.gov.ua/portal/natural/vklmu/Polit/2010/Kuts.pdf.
4. Лановик Б. Д. Економічна історія України і світу: підручник/Б. Д. Лановик, З. М. Матисякевич, Р. М. Матейко; за ред. Б. Д. Лановика. К.: Вікар, 1999. 737 с.
5. Леоненко П. М. Економічна історія: навч. посіб. ЛП. М. Леоненко, П. І. Юхименко. К.: Знання-Прес, 2004. 499 с.

ЕВОЛЮЦІЯ ГРОШЕЙ В РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ МИСЛЕННЯ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД

Актуальність теми: гроші які торкаються не лише господарського, а й суспільного життя людини, тому вони все частіше стають предметом дослідження соціальних наук. Наприклад, осмислення грошей з точки зору зміни їх форми відноситься до галузі дослідження історичних наук, припускаючи розгляд еволюції форм та зовнішнього вигляду грошей. Індивідуальне сприйняття грошей вивчає психологія. Її погляд концентрується на вивченні фінансової мотивації, з'ясовується ставлення до грошей з погляду статусних ролей. З огляду на загального інтересу соціальних наук до грошей його немає у філософії культури, центральній теоретичній науки культурології. Філософія культури – це «... історична епоха, досягнута думки...» [3, с. 33-37].

Мета дослідження: інтерес до грошей як до феномену культури, що відбувається через об'єктивну причину. Процес глобалізації інтегрує гроші в єдиний цифровий простір і на перший погляд здається, що така ситуація знімає всі соціокультурні відмінності грошей.

Об'єкт дослідження: культуро-філософський підхід до дослідження грошей та культуро-філософської рефлексії про гроші, історія культури.

Предмет дослідження: економічна теорія грошей.

Завдання дослідження: гроші, грошова ціна, грошова теорія. В умовах, коли люди звикли бачити гроші виключно в економічному ключі, тобто в їх вартісному вираженні, вони є універсальним еквівалентом, позбавленим обумовленого культурою унікального початку. Тим часом, первинне осмислення гроші почалося в рамках філософії культури. Цією наукою було запропоновано якісний аспект сприйняття грошей. Вона вивчала їхній соціокультурний контекст і вказувала на існуючі обмеження у суспільстві, які не завжди дозволяли бути грошам «універсальним еквівалентом». Платон говорив, що щасливе життя і багатство не одне й те саме. Він вчив «...піклуватися перш і найсильніше не про тіло і не про гроші, але про душу, щоб вона була як можна краще: я кажу, що не від грошей народжується чеснота, а від чесноти бувають у людей і гроші, і всі інші блага як у приватному житті, так і у суспільному» [3, с. 33-37]. Платон радив обмежувати функціональність грошей, пояснюючи таку необхідність природою людини: «...існують три речі – душа, тіло та гроші, то у ваших законах ви повинні найвище ставити досконалість душі, на другому місці – досконалість тіла, тому що воно стоїть нижче душі, а на третьому та останньому – повага до багатства, бо воно слуга і душі, і тіла» [4, с. 272]. Культуро-філософський аспект фінансів періоду розквіту буржуазної культури освятив Г.Р. Сімферополь. Він зазначав, що у філософському погляді гроші є не що інше, як річ, і як у будь-які речі до неї в людей є особливе ставлення: «Гроші ... є лише засіб, матеріал або приклад зображення тих відносин, які існують між самими зовнішніми, реалістичними, випадковими явищами та ідеальними потенціями буття, глибокими течіями індивідуального життя та історії. Сенс і мета цілого полягає лише в тому, щоб із поверхні господарських явищ прокреслити лінію, що вказує на кінцеві цінності та значущості всього людського» [1, с. 320]. Перша частина його книги намагається пояснити механізм утворення цінності речей в цілому, а в другій частині показані гроші в їхньої дієвості, те, як гроші впливають на життя людей. Він досліджує буржуазну філософію і зазначає, що гроші суперечать абсолютним, вивіченим століттям, цінностями культури. Серж Московичі писав: «Зіммель не відкрив грошей. Тим не менш, він першим охопив у всій повноті філософію культури, народжену ними, і першим сформулював цілісну теорію їхньої влади» [2, с. 524]. Г. Зіммель уперше поставив філософію грошей темою окремого дослідження. У своїй книзі він говорить про гроші як про ефективне винаходи людства, де «слухняні» гроші не вимагають догляду, при цьому як самий сильний символ дають владу на володіння світом. Він вважав, що чим більше культурних функцій гроші беруть він, тим сильніше їх сила. Він також наполягав на тому, що «якщо філософія грошей повинна існувати, то вона може розташовуватися тільки за межами обох меж економічної науки ...вона може продемонструвати ті передумови, закладені в душевної конституції, у соціальних відносинах, у логічній структурі дійсностей та цінностей, які вказують грошам їх зміст та практичне становище» [2, с. 524]. Західно-європейська філософія подібно до грецької філософії теж вказувала на соціокультурний аспект існування грошей і говорила про необхідність його вивчення **Висновок:** Ретроспективний погляд показав, що гроші є предметом дослідження філософії культури, але, як бачимо, традиція осмислення грошей у сучасній культурології залишається зовсім не розробленою. У сучасному світі все частіше фінансові кризи відбуваються через виявлення над господарських чинників, недоступних пізнанню класичної економічної науки. До таких чинників можна віднести соціокультурний аспект сприйняття грошей. У цьому сенсі економічній науці слід звернутися за роз'ясненнями до філософії культури.

Список використаних джерел

1. Везерфорд Дж. История денег: Борьба за деньги от песчаника до киберпространства / Дж.Ведерфорд; [Пер. с англ. Т. Слуцкой, И. Сиснёва]. М.: ТЕРРА Книжный клуб, 2001. 320 с.

2. Гегель Г. В. Ф. *Философия права* / Г. В. Ф. Гегель; Пер. с нем.; Ред. и сост. Д. А. Керимов и В. С. Нерсесянц. М.: Мысль, 1990. 524 с.
3. Гончаров В. В. *Гроші в контексті аксіологічного аналізу*/ В. В. Гончаров // *Мандрівець*. 2008. - № 4 (75). С. 33-37.
4. Ескевич И. В. *Метафизика денег. Три действия с прологом и эпилогом* / И. В. Ескевич. М.: Эксмо, 2006. 272 с.

ВПЛИВ ВИРОБНИЦТВА НА СПОСІБ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми дослідження: дану тему вивчали величезна кількість науковців, і велика кількість науковців продовжує роботи це і сьогодні, тому що саме виробництво є тим нюансом, який визначав спосіб життя суспільства в певний історичний період. Тому будь-яка інтелектуальна людина зобов'язана досліджувати те, як виробництво впливало на людей певної епохи, а також який тип виробництва був притаманний тій чи іншій історичній добі. Ще варто знати які чинники приводили до зміни виготовлення, які винаходи докорінно змінювали суспільства і як вони впливали на життя людей і на історичний прогрес.

Мета дослідження: яким чином могло виробництво замінювати долі людей і долю всього людства. Потрібно чітко вивчити яким тимчасовим межах відповідав певний тип виробництва, що саме приводило до зміни даних типів, як ці зміни вплинули на сучасників і на прийдешні покоління, а ще вважається доцільною міркування про те, власне що створення вважається однією з найважливіших рушійних сил, які не виділяють нашому суспільству зупинитися на місці і постійно змушують його розвиватися.

Об'єкт дослідження: виступає поняття «суспільство», його розвиток і становлення в історичній можливості.

Предмет дослідження: Який вплив мало створення на розвиток і становлення суспільства, як це саме створення має можливість впливати на майбутнє сьогоденного суспільства. Філософське усвідомлення суспільства полягає у визначенні його з позицій окремої людини, особи, гуманізму. Людина - суспільство, (я - суспільство) вважається початкова в філософському аналізі. Людина вважається публічним істотою і її здатності реалізуються лише тільки в суспільстві, а всі дії людини, зв'язки і відносини, обставини, в яких живуть люди, можна правильно зрозуміти лише тоді, коли усвідомлюється зміст поняття суспільства, соціуму.

Завдання дослідження: проаналізувати суть впливу виробництва на спосіб життя суспільства. Відомий філософ Хосе Ортега-і-Гассет акцентує увагу, власне що в передових умовах люди кожен день розмовляють про законодавство і права, уряд, національне та міжнародне, соціальне міркування і можливості, вірну і некоректну політичному діячу, пацифізм і милітаризм, батьківщину і людство, соціальну вірність і несправедливість, капіталізм і колективізм, соціалізацію та лібералізацію, авторитаризм, особа і колективізм і що аналогічне. І не лише тільки розмовляють, а й сперечаються. І не лише тільки сперечаються, але й борються за те, власне що стоїть за цими текстами. І в цих громадських, політичних битвах в усіх куточках землі люди гинуть сотнями, тис., мільйонами. Механізм людський роботи в способі виробництва виражається крізь категорії продуктивних сил і виробничих відносин суспільства. Продуктивні сили суспільства – це поняття, вироблене для позначення змісту соціального виготовлення. Складовою частиною продуктивних сил люди, які втілять в життя створення і способи виготовлення, з підтримкою яких народ виготовляють речові способи до життя. Роль складових продуктивних сил в процесі виготовлення не схожа. Головна продуктивна сила - народ. Без людей практично ніякі способи праці не можуть служити машини іржавіють і зносяться, виробничі будівлі розвалюються. Щоб народ – члени соціального виготовлення, мали можливість благополучно виготовляти способи до життя, зобов'язані володіти конкретний рівень знань виготовлення, тобто знань певних засобів праці, технології виготовлення, спілкування у виробничому колективі і що аналогічне. Здійснюючи процес виготовлення, люди замінюють навколишню природу і спільно з що змінюють своє особисте природу, складаються як соціальні і істоти. Виробляючи певним способом матеріальні блага, люди виготовляють відповідний уклад свого життя, тому що метод виготовлення вважається конкретний картина життєдіяльності індивідів, їх конкретний тип життя. Виконаний в соціумі метод виготовлення (поряд з природними умовами) гарантує не лише суспільні обставини життєдіяльності суспільства, а й громадський тип життя і роботи конкретного індивіда [3, с. 311]. Продуктивні сили визначають виробничі відносини. Становлення продуктивних сил обумовлюється вдосконаленням всіх їх компонент: кваліфікації, майстерності і виробничого досвіду людей; диференціації розподілу праці, розширення і поглиблення її спеціалізації; засобів виготовлення, знарядь праці, техніки і технологічного використання науки [1, с.102]. Зі зміною продуктивних сил змінюються виробничі відносини. Другу сторону методу виготовлення оформляють виробничі відносини. Це певний образ відносин, що утворюється в процесі матеріального виробництва. Якраз виробничі відносини визначають систему соціальної організації роботи. Під виробничими відносинами знають: для початку, соціальну форму соціального виготовлення і, по-друге, засіб впливу людей один на одного. Вступати в виробничі відносини людей спонукають об'єктивні умови, автономні від свідомості, волі людей умови, які сформувалися в суспільстві. Для роботи з свіжими знаряддями праці необхідні пізнання, вміння та здібності їх використання. Ось чому йде процес постійного поліпшення всіх складових продуктивних сил, аж до такого, власне що пізнання робляться науковими, а урок перетворюється в безпосередню продуктивну силу. В середині ХХ ст. трапляється науково-технічна революція, що перетворила цілий виробничий процес і самої людини. Свіжі продуктивні сили вимагають нових виробничих відносин. Але продуктивні сили перебувають у залежності від відносин власності. А відносини власності, як демонструє ситуація, не змінюються швидко. В наслідок цього з'являється невідповідність між продуктивними силами, пішли вперед, і відсталими в розвитку виробничими відносинами. Застарілі виробничі відносини стримують

становлення свіжих продуктивних сил. На етапі XIX-XX ст. необмежені можливості науки привели до створення посилив науково-технічної революції: для початку, природно-наукові посилу почали складатися з відкриття електрона, радіо, перетворення хімічних складових, створення доктрини відносності, квантової доктрині, означало вторгнення в мікросвіт і в всесвіт великих швидкостей [2]. При цих умовах з середини XX ст. науково-технічний прогрес перейшов до якісно нового етапу, власне що іменується науково-технічною революцією. Науково-технічна революція - споконвічний переворот в продуктивних силах суспільства: науці, техніці, людині [3, с. 89]. У передових умовах інноваційні перебудови перш за все з'являються в кардинальній зміні складових виробничих систем та розробці сама свіжих препаратів і матеріалів [4, с. 2]. Створення мало раз з найбільш значущих дій на становлення суспільства в напрямок всього його існування. Створення кожного разу було, є і буде що рушійною силою, кругом якої зводилися ґрунту і норми в певній епосі. Кожна корінне зміна в самій сутності виготовлення як спільного появи в конкретний етап приводила до кардинальних змін в житті цілісних народів, і, в разі якщо віряться прогнозами науковців, наприклад стане тривати і в майбутньому. Цим чином, щоб виявити конкретно-історичний значення думки «виробництво життя», потрібно, але б в сукупних рисах, розгледіти, як розгортається конструкція соціального виготовлення життя в часі.

Висновок: Отже, спосіб виробництва - це матеріальна система, що, зрештою, функціонує як системотворчий елемент суспільства. Історія суспільства в певному розумінні є історією зміни способів виробництва. Це добре видно на прикладі історії технологічного способу виробництва, як єдності матеріально-технічного способу виробництва, як єдності матеріально-технічної основи та технологічних відносин: в історії людського суспільства один іншого змінили чотири технологічні способи виробництва: привласнюючий, аграрно-ремісничий, індустріальний, інформаційно-комп'ютерний. І кожен з них характеризується специфічними знаряддями праці, характером праці і системою організації праці. За привласнюючого способу виробництва знаряддя праці були ручними; за аграрно-ремісничого - залізний плуг, худоба, вітряний та водяний млини, гончарний круг; за індустріально-комп'ютерного - автоматизована техніка. Людина – головний вимір науково-технічної революції, її інтересами і життєдіяльністю вимірюються соціальні зміни, що вимагають свого філософського осмислення.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. Я., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. К., 1996. 132с.
2. Кизим М. О. Перспективи розвитку і комерціалізації нанотехнологій в економіках країн світу та України / М. О. Кизим, І. Ю. Матюшенко; НАН України, Наук.-дослід. центр індустр. проблем розвитку. - Харків : ІНЖ ЕК, 2011. 389 с.
3. Марчук Л.П. Вплив інноваційних змін на розвиток суспільства. К., 2011. 330 с.
4. Гончарук-Чолач Т. Сучасні парадигми державного управління: теоретико-філософське осмислення / Тетяна Гончарук Чолач // Психологія і суспільство. 2010. №4.

ФІЛОСОФІЯ УСПІХУ МЕНЕДЖЕРА

Актуальність теми дослідження. Особистість менеджера має винятково велике значення для управлінської діяльності, адже саме його індивідуально-психологічні властивості визначатимуть, як будуть вирішені ті задачі, що поставатимуть перед ним, чи виявить він себе відповідальним, ініціативним, самостійним працівником, чи зможе вийти із складних та незвичних ситуацій, чи всіх зусиль докладатиме для успіху, чи зуміє зацікавити та організувати інших для спільної роботи на благо загалу.

Мета дослідження полягає в тому, щоб дослідити яким повинен бути успішний менеджер, як він повинен організовувати робочий процес. Показати, що саме ця професія вимагає великої кількості знань, уміння знаходити спільну мову з кожним, уміння знаходити шляхи вирішення різного роду проблем, уміння працювати творчо, неординарно, знаходити нестандартні шляхи вирішення проблем.

Завдання дослідження: дослідити вимоги до здібностей і вмінь менеджера; охарактеризувати важливі умови успіху управлінця; проаналізувати основні помилки менеджера та поради щодо організації його особистої праці.

Об'єктом дослідження є особистісні якості менеджера, теорія його успіху, філософські погляди на діяльність менеджера.

Предмет дослідження виступає роль та місце менеджера в організації. Філософія менеджменту - це система ідей, поглядів і уявлень менеджерів, про природу людини та суспільства, задачах керування і моральні принципи поведінки менеджерів, вироблена переважно досвідченим шляхом. Наприклад, вас можуть засудити, якщо ви відкрито ображаєте підлеглого, дивіться на нього з підозрою чи антипатією, нетерпимо ставитесь до тих, хто нижче вас за посадовим рангом або соціального положення. Якщо менеджер веде себе не так, як думає, то це значить, що він не має чітко вираженої філософії. Менеджер у сучасному розумінні — фахівець, який організовує, налагоджує конкретну діяльність підлеглих йому працівників і одночасно сам виконує певний обсяг управлінських функцій. Знання сучасного менеджменту потрібні керівникові для оцінки власних підходів до підлеглих. Керівники, які нездатні вивчати власні управлінські підходи, не можуть зрозуміти їх пояснити. Як правило, такі керівники не намагаються встановлювати зворотні зв'язки, нездатні зацікавити своїх підлеглих, відчують складності при видаванні завдань та доручень. Менеджер повинен творчо підходити до вирішення проблем, мати здібності до новацій. Менеджер з відносно низьким рівнем винахідливості рідко висуває нові ідеї, нездатний примусити інших бути творцями та використовувати нові підходи в роботі. Такі менеджери часто незнайомі з методами підвищення винахідливості або ж висміюють їх як несерйозні та поверхові. Висока винахідливість потребує готовності боротися з перешкодами і невдачами. Керівник, який не бажає експериментувати, ризикувати чи використовувати творчий підхід до роботи, не зважаючи на труднощі, не здатний розвивати ініціативу підлеглих [8, с. 87]. Люди працюють з більшою охотою, завзятіше і значно краще, коли мають постійний зв'язок з керівником, а його оцінки і рекомендації мають неформальний характер. Здатність формувати та розвивати ефективні робочі групи. Для того щоб досягти бажаних результатів, менеджер повинен об'єднуватися з іншими членами колективу, використовуючи їх вміння, знання та досвід. Якщо керівникові не дається перетворити групи в кваліфікований і результативний колектив, то їх праця, як правило, не дає очікуваного результату. Менеджер повинен уміти створити позитивний клімат і ефективні робочі механізми для ефективної праці колективу. У процесі керівництва людьми менеджер повинен уміти виявляти і вирішувати протиріччя. Будь-який керівник, який намагається обминути протиріччя або приховати їх, раніше чи пізніше заходить у глухий кут. Здорова організація сприймає протиріччя з розумінням і використовує їх для свого удосконалення [1]. В одному з інтерв'ю Дж. Уелч сказав: «Швидкість прийняття і реалізації рішень останніми роками стала головною рисою, що характеризує як компанію, так і менеджера. Якщо ти хочеш мати сьогодні успіх, ти повинен постійно мінятися і підштовхувати до цього підлеглих. Ти повинен, спілкуючись з ними, ставитися до них з великою повагою. Тоді вони будуть вирощувати з маленького зернятка успішні ідеї» [4]. Видатні менеджери й спеціалісти з менеджменту вважають, що сучасний менеджер повинен не тільки нести відповідальність, а й бути успішним у своїх діях. Успіх — це реалізована мета. Коли результати, отримані менеджером, відповідають поставленим цілям, можна вважати, що він діяв успішно. Звичайно, для того щоб мати успіх, менеджер повинен вміти ставити ціль, мати бажання її досягти, вірити у свої сили, мати сильний характер, розвинений інтелект та інтуїцію, добрі здібності, відповідні знання та вміння. Серед складових успіху називають працю, старанність, наполегливість, захоплення справою, постійний пошук і самовдосконалення. Видатний американський соціолог Наполеоно Хілл зробив висновок, що важливою умовою успіху управлінця є наявність таких рис [7]: - сміливість і рішучість; - самоконтроль; - відчуття справедливості; чіткість рішень; - якість планів; - звичка працювати понаднормово; - привабливість особи управлінця; - співчуття і розуміння; - досконале володіння предметом і ситуацією; - готовність взяти відповідальність на себе; - активізація співробітництва і відповідальності. Аналізуючи діяльність менеджера, вчені виділяють ряд помилок, які

допускають управління в процесі керівництва людьми. М.Х. Месконом виділяє наступні причинами невдач, які часто руйнують кар'єру менеджера [5]: бажання отримати більш високу платню і мати особистий комфорт. Дуже часто метою керівників-невдах є не досягнення в роботі, а отримання грошей при скромних успіхах, а то і при відсутності таких; - невдаха-керівник дуже боляче переживає відсутність символів своєї влади: робочого стола, кабінету, машини, навіть таблички на дверях. Звичайно, відповідно до статусу керівника все це повинно бути, але, коли він боляче переживає, що немає, наприклад, таблички на дверях з його іменем. Дещо на інші причини невдалого керівництва людьми вказує Дейл Карнегі. Він вважає, що основними помилками менеджера у спілкуванні з людьми є [3]: невміння врахувати всі деталі в роботі колективу, організації, підрозділі. Виходячи з філософського принципу системності, для керівника є важливим охопити всі елементи взаємовідносин «управлінець, колектив, організація, підрозділ»; нездатність до виконання справи, яку здійснюють рядові члени організації. Добрим керівником є той, який може замінити в разі необхідності більшість своїх співробітників; чекання на винагороду не за реалізацію знань, а за знання. В умовах ринку винагороджується суб'єкт тих знань, які реалізуються, дають конкретні результати; боязнь конкуренції з боку виконавців. Ще зовсім недавно така риса була притаманна багатьом керівникам; егоїзм керівника. Якщо робота, виконана зусиллями великої кількості людей, незаслужено привласнюється самочинно керівником, йому слід завжди чекати відкритого або стихійного протесту з їх боку.

Висновок: правління людьми є, як зазначали вже древні філософи, великим мистецтвом, яке формується на досконалому знанні філософії, педагогіки, психології, соціології. Спеціальність менеджера є квінтесенцією знань дійсності у всій їх багатоманітності, вміння людини вичленити необхідне саме «тепер», саме «це» в палітрі філософського відношення «Я і Світ» [2]. Отже, шлях менеджера до успіху буде значно легшим, якщо він керуватиметься позитивним ставленням до дійсності.

Список використаних джерел

1. І.Баєва О. В. Основи менеджменту: Практикум/ О. В. Баєва, Н. І. Новальська, Л. О. Згалат Лозинська. К.: Центр учбової літератури, 2007 522 с.
2. Герасимчук А.А. Філософські основи менеджменту і бізнесу. Навч. посібник - К.: В-во Європ. у-ту, 2006. 111 с.
3. Карнегі Д. Как завоевывают друзей и оказывают влияние на людей / Пер. с англ. - Рязань: О АО «Рязанский дом печати», 1997. 800 с.
4. Киркланд Р. Прощальное интервью легендарного менеджера. <http://www.management.com.ua/bp/bp012.html>
5. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основи менеджмента. М.: «^вросеть», 1992. 384 с.
6. Скібіцька Л. І. Менеджмент: Навчальний посібник для вищих навч. закладів/Л. І. Скібіцька, О. М. Скібіцький; Мін-во освіти і науки України. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 415 с.
7. Хилл Н. Думай и богатей. М.: Агенство «ФАИР», 1997. 272 с.
8. Гончарук - Чолач Т., Джугла Н. Особливості української ментальності як основа національної самоідентифікації. / Т. Гончарук - Чолач, Н. Джугла / [Електронний ресурс] Режим доступу: http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv
9. Шегда А. Менеджмент: Учебник/Анатолий Шегда,. 3-е изд., испр. и доп.. К.: Знання, 2006. 645 с.
10. Гурик М. І., Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. Економічна думка, 2010. 126 с.

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ТУРИЗМУ ЯК ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЛЮДИНИ

Актуальність теми дослідження: Розуміння особливостей існування і розвитку суспільства неможливо без ретельного аналізу різноманітних проявів його дозвілєвої діяльності. В сучасних умовах туризм став значним суспільним явищем, актуальною стає проблема його соціально-філософського дослідження. Виступаючи способом раціональної організації вільного часу людини, важливим чинником суспільного розвитку, а також проявом свободи особи і формою реалізації людиною свого потенціалу, туризм залишається теоретично мало досліджуваним соціальним явищем.

Мета дослідження: полягає в тому, щоб здійснити соціально-філософський аналіз туризму як форми соціальної активності людини.

Об'єкт дослідження: туризм як форма соціальної активності людини.

Завдання дослідження: дати визначення туризму як соціально-філософського явища; проаналізувати специфіку туризму як форми соціальної активності людини та його вплив.

Предмет дослідження: проблема вивчення туризму має міждисциплінарний та багатоаспектний характер. У науковій літературі виділяються економічні, соціальні, історичні, медичні аспекти дослідження туризму як соціального явища. Теоретична розробка багатьох аспектів проблеми туризму має фрагментарно-дискусійний характер, відсутнє комплексне уявлення про соціальне призначення туризму. Філософська рефлексія туризму здійснювалась за допомогою таких методологічних підходів як історико-філософський, коли туризм вивчається у відповідності до періодів у розвитку суспільства; системний, згідно з яким туризм розглядається як комплексне соціальне явище, складові якого досліджуються як частини єдиного цілого; структурно-функціональний, в рамках якого визначається сутність і змістовна спрямованість соціальних функцій туризму. Соціально-філософська проблематика туризму охоплює такі аспекти, як аналіз туризму з точки зору виділення його ключових структурних складових, в якості яких розглядаються структура туризму як галузі суспільного виробництва і як форма активності сучасної особи, особливості формування мотивації до туризму і цільової спрямованості туристської активності особи; аналіз факторів, що впливають на розвиток туризму взагалі і туристську активність людини зокрема; дослідження об'єктивних факторів функціонування туризму, виходячи з національних традицій виробничої і дозвілєвої культури, змін у геополітичному просторі і стану міжнародних відносин; визначення соціальних та особистісних, індивідуально-психологічних передумов схильності соціального суб'єкта до туристської діяльності. Туризм можна визначити як процес здійснення туристської активності та організації туристичної діяльності, що спрямований на задоволення рекреаційних, пізнавальних, економічних та духовних потреб особи шляхом переміщення суб'єктів в соціальному просторі. Туристська активність розуміється як подорожі по країні або виїзд за кордон соціальних суб'єктів з метою безпосереднього задоволення своїх пізнавальних, духовних, інтелектуальних, релігійних, оздоровчих, ділових, спортивних, фізичних потреб. А туристична діяльність – це підприємницька діяльність підприємств, організацій на туристичному ринку, спрямована на задоволення потреб суб'єктів туризму [1, с. 41-43]. В основу класифікації видів туризму покладені такі підстави: мета туризму, часові характеристики, територіальні характеристики, фінансові можливості туристів, способи пересування, засоби розміщення. Суб'єктом туризму виступають, з одного боку, ті особи або групи, які подорожують країною чи виїжджають за кордон, задовольняючи свої потреби, тобто туристи; з іншого боку, суб'єктами туризму виступають установи, організації, які здійснюють та регулюють підприємницьку діяльність, спрямовану на задоволення пізнавальних, оздоровчих, спортивних, ділових, релігійних та інших потреб туристів. До об'єктів туризму належать сполучення природних комплексів та культурних цінностей, які приваблюють увагу та задовольняють духовні потреби туристів, сприяють відновленню та розвитку їхнього фізичного та інтелектуального потенціалу. Основними функціями туризму в суспільстві є соціально-демографічна, культуротворча, економічна, людинотворча, гуманістична та екологічна. Факторами оптимізації туристичної діяльності в Україні виступають: розробка ефективної державної політики щодо розвитку туризму; формування громадянського суспільства; сприяння розвитку туристичного бізнесу; створення сприятливої політичної та соціально-економічної обстановки та екологічного стану в місцях туристського інтересу; підвищення добробуту населення в наслідок соціального прогресу суспільства [2, с. 23-27].

Висновок: Сучасна цивілізація перебуває на переломному етапі свого поступу. Людству загрожує загострення різноманітних глобальних криз, в суспільстві зростає соціальна напруга. За цих обставин нагальною стає потреба якісно нової стратегії людської життєдіяльності. Ця стратегія, яка спирається на парадигму глобальних «викликів та відповідей», передбачає створення антикризових соціальних механізмів, діяльність яких має бути спрямована на приборкання загрозливих для людських спільнот процесів, мінімізації їх руйнівних наслідків, забезпеченню стабільного характеру суспільної еволюції.

Список використаних джерел

1. Головащенко О. В. Туризм як форма активності сучасної особи// Грані: Науково-теоретичний та громадсько-політичний альманах. Випуск 4.
2. Головащенко О. В. Соціальні функції і види туризму в перехідному суспільстві// Нова парадигма: Альманах наукових праць. Випуск 18.

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗМУ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми дослідження. На сьогоднішній день світ надзвичайно швидко змінюється. Ми живемо в період, коли світові процеси впливають на життя населення навіть у найвіддаленіших куточках світу. Цьому сприяє швидке поширення інформації та формування єдиної інформаційної оболонки. Крім того, відбувається інтеграція економічного, політичного та культурного середовища між практично всіма країнами світу. Формується нове світове суспільство, де глобальні процеси є головним рушієм його розвитку. Розрізняється два основних поняття, що характеризують дані явища: глобалізація та глобалізм.

Метою дослідження є осмислення понять глобалізму та глобалізації та дослідження впливів глобальних процесів на сучасний розвиток українського суспільства.

Завдання дослідження: характеристика основних проблем пов'язаних з глобалізмом на політичному, дослідження їх в площині сучасного українського суспільства.

Об'єктом дослідження є глобалізм та глобалізація як основні поняття, що характеризують сучасний стан розвитку суспільства, зокрема українського.

Предметом дослідження є проблеми в Україні, що існують в сучасному світі, виникли на політичному, економічному, культурному та інформаційному рівнях та пов'язані з глобальними світовими процесами. Спершу необхідно розібратися в поняттях глобалізм та глобалізація та в чому між ними різниця. Глобалізація — процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації [3, с. 17]. У ширшому розумінні — перетворення певного явища на планетарне, таке, що стосується всієї Землі. Основними наслідками глобалізації є міжнародний поділ праці, міграція в масштабах усієї планети капіталу, людських та виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних та технічних процесів, а також зближення культур різних країн. Це об'єктивний процес, зумовлений розвитком транспорту та засобів зв'язку, він має системний характер, тобто охоплює всі сфери життя суспільства. В результаті глобалізації світ стає більш зв'язаним і залежним від усіх його суб'єктів. Відбувається збільшення як кількості спільних для груп держав проблем, так і кількості та типів інтегрованих суб'єктів [1, с.127]. Економічно глобалізуються виробництво, послуги та капітал, технологія й дані. Паровоз, пароплав, реактивний літак, контейнерні морські судна є приладами поступу в галузі транспорту, а телеграф і його сучасні потомки Інтернет та мобільний телефон є прикладами розвитку інфраструктури телекомунікацій. Усі ці винаходи стали важливими чинниками глобалізації й зумовлюють дедалі більшу взаємозалежність економіки й культурного життя. Глобалізм — сукупність переконань і поглядів на глобалізацію, які полягають в позитивній її оцінці і розглядають глобалізацію як найважливіший процес, що відбувається в сучасному світі [3, с.21]. Суспільства новітньої доби суттєво відрізняються від суспільств попередніх епох за численними ознаками, однією з яких є глобалізація, що характеризується посиленням зв'язків та взаємозалежностей між різними країнами та регіонами сучасного світу і проявляється на всіх рівнях – від особистісного до міжнародного. Перед Україною це ставить вимогу не лише розв'язання внутрішніх проблем, а й пошуку своєї ніші у світових політичних, економічних, культурних та інших процесах – без втрати власної ідентичності [4]. Говорячи про шлях України, він зазначав, що секрет багатих країн простий — кожна з них, перш ніж перейти до вільного ринку, пройшла шлях державного регулювання, захисту внутрішнього ринку та нарощування виробництва. Політику МВФ і Світового банку до кризових економік Райнерт порівнює з ліками, які знімають тимчасовий біль, але не лікують власне хворобу. Україна — вже точно не «третьої світу», вважає Райнерт. Для України найнагальніша проблема – конфлікт кількох ідеологій управління країною та груп, які їх обстоюють; між залишками радянської економіки та неоліберальними концепціями, що їх пропонують західні країни. Важливо самим дійти думки, як розбудувати країну функціонально, яке місце України в світі. Радянська і західна капіталістичні системи пріоритетним визначали виробництво. Після розвалу Союзу більшість пострадянських держав, зокрема й Україна, обрали неолібералізм, якому властиво продавати будь-що, а не виробляти. «Не можна легковажити із набутками минулого», — зауважує Райнерт. Україні варто і надалі розвивати наукомісткий виробничий сектор, дорожити людськими ресурсами. Адже багато недавніх членів ЄС допустили відтік фахівців на користь Західної Європи. Людей треба залишати, навіть якщо виробництво буде не вигідне. Серед пріоритетів України – відбудова свого внутрішнього ринку, який дасть бізнесу можливість інвестувати в економіку. Райнерт стверджує, що голод буває тільки в тих країнах, які спеціалізуються на сільському господарстві. У державах Західної Європи і США лише 3% населення залучено до сільського господарства, водночас така частка забезпечує потреби своїх країн і навіть дозволяє торгувати сільськогосподарською продукцією. Дуже важливо досягти синергії між сільським господарством і промисловістю. Що обробленишим буде сільськогосподарський продукт, то краще країна буде захищена. Українським підприємствам необхідно проводити модернізацію, вдосконалювати виробництво, покращувати якість продукції. Держава повинна вкладати кошти в розвиток інновацій і технологій [2, с. 64-65].

Висновок: ми розібралися в поняттях глобалізація та глобалізм, усвідомили, що живемо в час коли формується нове світове суспільство, де глобальні процеси є головним рушієм його розвитку. Якщо ми хочемо, щоб Україна

вижила як самостійна держава, ми повинні зробити все, щоб економіка країни була конкурентною — як з точки зору витрат на виробництво, так і з точки зору інвестиційної привабливості. Україна має прекрасні можливості для того аби стати однією з найкращих країн світу, головне користуватися цими можливостями з розумом.

Список використаних джерел

1. Політика вестернізації України або знову про глобалізацію / Є. Нелін // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер.: Педагогічні науки. 2016. Вип. 147. С. 207-210.
2. Шаров І. Ф. Від мрії до дії! К.: Арт Економі, 2016. 188 с.
3. З.О. Л. Коппель. Глобалізація // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. К: Знання України, 2004 Т.1 760 с.
4. Глобалізація економіки: як не стати державою-банкрутом/ Т. Чмерук// Економічна правда. URL: <https://cutt.ly/bNKhsOr>

ПРОБЛЕМИ ПОЄДНАННЯ ІНТЕРЕСІВ СУСПІЛЬСТВА І ОСОБИСТОСТІ

Актуальність теми дослідження. Відносини між індивідом і суспільством є, зрештою, однією з глибинних проблем соціальної філософії. Людина залежить від суспільства. Саме в суспільстві індивід оточений і охоплений культурою як суспільною силою. Саме в суспільстві йому знову доводиться відповідати нормам і займати статуси. Питання про взаємини особи і суспільства є відправною точкою багатьох дискусій. Вона тісно пов'язана з питанням про взаємини людини і суспільства.

Мета дослідження: описати проблеми та проаналізувати поєднання інтересів суспільства і особистості.

Завдання дослідження. визначення форм взаємодії особистості і суспільства в контексті соціального буття.

Об'єкт дослідження. особливості поєднання інтересів суспільства і індивіда в сучасних соціально-політичних і економічних умовах.

Предмет дослідження. Дослідити взаємовідносини між суспільством та особистістю. Термін «суспільство» означає стосунки соціальних істот, людей, які виражають свою природу шляхом створення та відтворення організації, яка керує та контролює їх поведінку безліччю способів. Суспільство звільняє та обмежує діяльність людей і є необхідною умовою кожної людини та потребою для повноцінного життя. Суспільство — це система звичаїв і процедур влади та взаємодопомоги, багато підрозділів контролю людської поведінки та свобод. Цю мінливу систему ми називаємо суспільством, і вона постійно змінюється. Суспільство існує лише там, де соціальні істоти «поводяться» по відношенню один до одного у спосіб, який визначається їх визнанням одне одного [2]. Особистість – це цілеспрямована людина з визначеною системою життєвих цінностей та поглядів, обраним життєвим шляхом та унікальним внутрішнім світом. Це людина, що самостійно приймає рішення, бере на себе відповідальність та долає перешкоди на шляху до цілі. Справжня особистість, що досягла успіху в житті, завжди готова допомогти іншим стати на цей шлях. Підсумовуючи вищесказане, під «особистістю» розуміємо стійку систему соціально значущих рис, що характеризують індивіда як члена того чи іншого суспільства або спільноти. Поняття «особистість» характеризує суспільну сутність людини, пов'язану з засвоєнням різноманітного виробничого і духовного досвіду суспільства [2]. Суспільство та особистість стають взаємозалежними, відповідальними та взаємодоповнюючими. Результатом є те, що суспільство добре розвивається з мінімальними можливими обмеженнями для особистості. Дуже широкий простір дається природному розвитку енергії особистості таким чином, що врешті-решт. Від цього суспільство отримує найбільшу користь. У той час як суспільство отримує найкращі переваги правильно використаної та розвинутої енергії індивідів, робиться спроба переконатися, що нормальні, а іноді навіть ненормальні слабкості індивідів мають найменший вплив на суспільство. Людина не може вижити без суспільства, а суспільства не можуть існувати без людини. Але все ж можуть виникати конфлікти між особистістю та суспільством. Складність цієї важливої акції полягає, зокрема у тому, що справжні інтереси далеко не завжди правдиво зображуються їх носіями. Часто буває, що про інтереси одних говорять інші [1]. Руссо вважав, що ми живемо краще в первісному природному стані, ніж під час цивілізації. Відносини між індивідом і суспільством були цікавою і водночас складною проблемою. Можна більш-менш стверджувати, що до цього часу він кинув виклик усім рішенням. Вирішення стосунків між двома, яке буде повністю задовільним і переконливим шляхом зменшення конфлікту між ними до мінімуму та показуючи спосіб, у який обидва прагнуть сприяти здоровому розвитку один одного. Аристотель розглядав індивіда лише з точки зору держави і бажав, щоб індивід вписувався в механізм держави і суспільства. Цілком зрозуміло, що зв'язок між людиною та суспільством дуже тісний [1]. Людина ніколи не зможе розвинути свою особистість, мову, культуру та «внутрішню глибину», живучи поза суспільством. Суть полягає в тому, що людина завжди належала до якогось суспільства, без якого людина взагалі не може існувати. Суспільство задовольняє всі його потреби і забезпечує безпеку. Кожна людина народжується, росте, живе і помирає в суспільстві. Без суспільства життя людини, як риба на воді. Тому між людиною і суспільством існує велика кількість тісних відносин. Суть полягає в тому, що людина завжди належала до якогось суспільства, без якого людина взагалі не може існувати [3].

Висновок. Відносини між індивідом і суспільством дуже тісні. Суспільство не існує самостійно без особистості. Індивід живе і діє в суспільстві, але суспільство — ніщо, незважаючи на поєднання індивідів для спільних зусиль. Людина залежить від суспільства. Саме в суспільстві індивід оточений і охоплений культурою як суспільною силою. Питання про взаємини особи і суспільства є відправною точкою багатьох дискусій. Вона тісно пов'язана з питанням про взаємини людини і суспільства. Відносини між ними залежать від того факту, що індивід і суспільство взаємно залежні, одне зростає за допомогою іншого.

Список використаних джерел

1. Особа і суспільство: непримиренні вороги? https://fee-org.translate.google.com/articles/individual-and-society-irreconcilable-enemies/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk&_x_tr_pto=sc
2. Інтереси суспільства й особистості. <https://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/13001/>

3. Відносини особистості та суспільства. https://www-scirp-org.translate.googleusercontent.com/publication/html/8-1760197_49227.htm?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk&_x_tr_pto=sc

ФОРМУВАННЯ ІДЕОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО ПІДПРИЄМЦЯ В ПЕРІОД УТВЕРДЖЕННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН.

Актуальність теми дослідження: полягає у створенні ідеології та культури підприємця із України в умовах радикальних змін, які виникли після проголошення незалежності. Формування сучасного підприємця, майже не можливо уявити без взаємодії із органів місцевого управління. Оволодівши бізнесом та політикою, підприємець, утверджує в суспільстві нові «правила гри» – норми і принципи поведінки, взаємовідносин і діяльності, своєрідну суспільну ідеологію і мораль.

Мета дослідження: полягає у вивченні процесу формування ідеології та культури українського підприємця в період утвердження ринкових відносин.

Об'єктом дослідження: є духовний світ сучасного підприємця.

Предметом дослідження: є процес формування ідеології і культури вітчизняного підприємця в період утвердження ринкових відносин.

Завдання дослідження: полягає в тому, що в ньому здійснено системний аналіз формування ідеології і культури сучасного підприємця в Україні під впливом ринкових відносин. Поняття «підприємець» у науковий обіг ввів відомий французький економіст Р.Кантільон. На думку вченого, головною характеристикою підприємця є вміння ризикувати, приймати самостійне рішення, передбачати майбутнє, а також поєднувати прагнення до привласнення доходу і можливі втрати. В системі ринкових відносин підприємець є основним господарюючим суб'єктом. Такі відомі і впливові науковці як Ф.Хаск, Р.Коуз та інші вважають підприємця активним перетворювачем природи і будівничим культурних форм людської соціальності. За їх переконанням, це люди, які володіють вмінням адекватно реагувати на зміни економічної кон'юнктури, здатні до самостійності у виборі та прийнятті управлінських рішень [1]. Формування основ сучасного підприємництва в країні пов'язане з давніми і глибокими традиціями українського народу. При цьому необхідно відмітити яскраву самотність формування національних ринкових структур, яка полягала в тому, що товарно-грошові відносини в Україні виникали і розвивалися на основі традиційних цінностей православної культури [1]. Духовні орієнтації підприємництва виробляють нову етику, основні її правила в умовах ринкових відносин полягають у наступному: 1) підприємці повинні публікувати свої статутні документи, адресу, назву підприємства, торговельну марку (фірмовий, торговельний знак); 2) ринкові зв'язки повинні базуватися на довірі між партнерами, їхній добросовісності, підвищеній вимогливості до себе й почутті обов'язку, умінні тримати дане слово; 3) для підприємців не прийнятні такі поняття, як відсутність економічної культури, ненадійність домовленостей, порушення зобов'язань, егоїзм (у тому числі груповий), безвідповідальність, шахрайство тощо. В суспільствах трансформаційного типу, в тому числі і в Україні, слід поділили всіх підприємців на дві нерівні групи. До першої відноситься поки що нечисленна група «позитивних підприємців», тобто позитивно мотивованих, які добровільно вибрали власну долю. Ці підприємці дочекалися вдалого моменту і вже не можуть займатися нічим іншим. Друга група класифікується як «підприємці мимоволі». Її складають ті, кого ще недавно називали представниками «тіньової економіки» [2]. Таким чином, щодо особливостей становлення підприємництва в Україні і формування духовних орієнтацій підприємця слід зауважити наступне: 1) генезис підприємництва в умовах 1990-х рр. в Україні відбувався на тлі системної кризи всього соціуму, ліберальних реформ, які заклали підґрунтя для швидкого накопичення первинного капіталу, по-перше, шляхом роздержавлення майна (приватизація) колишньою пострадянською елітою і бюрократією за рахунок зубожіння більшості пострадянського населення і по друге – шляхом кримінальної, полукримінальної і тіньової діяльності. 2) з кінця 1990-х – початку 2000-х рр. відбувається процес становлення елітної економіки, в умовах якої діють регіональні фінансово-політичні клани і олігархічні структури [2]. Відзначається, що в умовах становлення ринкової економіки в Україні сьогодні домінуючим є шлях стихійного формування морально-етичних основ підприємницької діяльності. Про це свідчить відсутність наперед продуманого, організованого характеру кроків самої держави шляхом реформ, чітко сформульованих цілей і завдань розгортання підприємництва в країні [3].

Висновок. Нові виробничі відносини, що привели до формування підприємництва як соціального феномена, склались на рубежі 70-80-х років ХХ століття в так званий період «розвинутого соціалізму». Підприємництво існувало в цей час в «тіньовому» різновиді. Соціально-політичні та економічні перетворення першого десятиріччя незалежного розвитку, формування ринкових і демократичних відносин створили принципово нові можливості для розвитку підприємництва. Останнє розпочало свій «вихід з тіні» та в наступні роки поступово перетворюється у конкурентоздатний сегмент іншим виробничим потужностям. В цей же період формується суб'єкт підприємництва, утверджуються його морально-етичні характеристики. Перехід суспільства до ринкових форм господарювання й демократизація суспільного життя показали просту істину: не можна поліпшити справу в економіці, зробити життя людини заможним, добробутним, цивілізованим без зрощення (формування) і активізації механізмів індивідуального та групового підприємництва, без формування суб'єкту цього процесу, його світогляду, системи цінностей, що обумовлюють відповідний тип поведінки і діяльності.

Список використаних джерел

1. Касьянов Д. В. Особливості становлення підприємництва в Україні та формування духовних орієнтацій підприємця // Д.В. Касьянов // Гілея (науковий вісник): [зб. наук. праць] / [гол. ред. В.М.Вашкевич]. К., 2008. Вип. 17. С. 251-257.
2. Касьянов Д. В. Культура підприємництва: проблема визначення // Д.В. Касьянов // Нова парадигма: Журнал наукових праць / [гол. ред. В.П.Бех]. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2008. Вип. 81. С. 94-108.
3. Гончарук Т.В. Проблеми людини та української духовності у філософії О.Кульчинського/Т.В.Гончарук //Вісник Житомирського державного університету Імені Івана Франка. 2005. Вип. 20. С.21-24.

ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ БІЗНЕСМЕНА

Актуальність теми дослідження. Управління та оцінка ризиків на підприємстві є чи не найактуальнішою темою сучасності. Стрімкий розвиток економіки є передумовою впровадження інновацій, що безпосередньо і створюють ситуації ризику та невизначеності. В мінливому середовищі ризикменеджмент відіграє ключову роль, проте наразі не є добре розвинутою сферою у вітчизняному бізнесі, відповідно не всі підприємства в змозі функціонувати в ризикогенному середовищі.

Об'єкт дослідження: сучасна динаміка компонентів управлінського процесу. Поняття управлінських технологій. Базові елементи системи менеджменту. Сполучні системні процеси.

Предмет дослідження: теоретичні засади управлінської, практика управління, проектування системи менеджменту.

Мета дослідження: є висвітлення низки питань, що пов'язані з філософським осмисленням бізнесово-підприємницької діяльності у соціокультурному та історичному контекстах.

Завдання дослідження: розглянути теоретичні та методологічні основи організації управління як соціального процесу; з'ясувати сутність, природу, характер соціального управління, розкрити закономірності його функціонування в суспільстві. Рішення має бути відповідним за ресурсним, правовим та морально-етичним обмеженням. Крім того, завжди слід прагнути до того, щоб рішення було оптимальним (найкращим) і забезпечувало екстремум (максимум чи мінімум) критерію вибору. Узагальненою характеристикою рішення є його ефективність. Ця характеристика включає ефект рішення, що визначає ступінь досягнення цілей, і віднесений до витрат на, їхнє досягнення. Рішення є тим ефективнішим, чим більшим є ступінь досягнення цілей і меншими витрати на їхню реалізацію [1, с. 156]. Технологія менеджменту розглядає управлінське рішення як процес, що складається з трьох стадій: підготовка рішення; прийняття рішення; реалізація рішення. Підготовка управлінських рішень проводить економічний аналіз ситуації на мікро- і макрорівні, що включає пошук, збір і обробку інформації, та вирішуються виявленні проблеми. На стадії ухвалення рішення здійснюється розробка і оцінка альтернативних рішень і курсів дій, що проводяться на основі різноманітних розрахунків; відбір критеріїв вибору оптимального рішення; вибір і прийняття найкращого рішення. Реалізація рішень приймає заходи для конкретизації рішення і доведення його до виконавців, здійснюється контроль за ходом його виконання, вносяться необхідні корективи і дається оцінка отриманого результату від виконання рішення. Кожне управлінське рішення має свій конкретний результат, тому мета управлінської діяльності полягає в знаходженні таких форм, методів, засобів та інструментів, які могли б сприяти досягненню оптимального результату в конкретних умовах і обставинах. На процес прийняття управлінських рішень впливає безліч факторів. Найважливішими з них є: ступінь ризику - завжди існує імовірність прийняття неправильного рішення, яке може несприятливо впливати на організацію [3, с.49]. Ризик - фактор, який бізнесмени враховують свідомо або підсвідомо при прийнятті рішення, оскільки він пов'язаний із зростанням відповідальності; ступінь підтримки керівника колективом - якщо порозуміння і підтримки інших керівників і підлеглих не вистачає, то проблему слід усувати шляхом своїх особистих рис, які повинні сприяти виконанню прийнятих рішень; особисті якості бізнесмена - один з найбільш важливих факторів. До них відносять досвід, професійний рівень, психічні та психологічні особливості, організаторські здібності тощо. Прийняті рішення повинні ґрунтуватися на достовірній, поточній і прогнозованій інформації, аналізі всіх факторів, що впливають на рішення, з урахуванням передбачення його можливих наслідків. Керівники зобов'язані постійно і всебічно вивчати інформацію, що надходить для підготовки і прийняття на її основі управлінських рішень. Для того щоб більше розкрити зміст управлінського рішення доцільно звернути увагу на ті функції, які воно виконує. Таких функцій виділяють три: 1) Керуюча, яка проявляється в тому, що будь яке рішення розробляється з орієнтуванням на певну стратегію управління соціально- економічною системою з урахуванням її довгострокової перспективи. 2) координуюча, яка визначає місце кожної ланки, кожного підрозділу, а також кожного працівника господарюючого суб'єкта у вирішенні завдань, поставлених управлінським рішенням; 3) мобілізуюча полягає в тому, що управлінське рішення забезпечує заданий рівень активізації і трудового колективу, і окремих виконавців для досягнення результатів, визначених відповідним рішенням. Безперечно, менеджер, розробляючи певне управлінське рішення, завжди спирається не тільки на свої професійні (спеціальні) знання та життєвий досвід, але й значний масив теоретичних знань, накопичених вченими різних країн протягом багатьох століть. Також важливим фактором є відповідальність за результати прийняття і виконання (чи невиконання) управлінського рішення. Стиль управління - стійка система засобів, методів і форм впливу керівника з колективом, спрямована на виконання місії організації й обумовлена об'єктивними суб'єктивними факторами протікання управлінського процесу [2, с. 465]. На прийняття рішень бізнесмена можуть впливати як об'єктивні, так і суб'єктивні чинники. Розробка і реалізація управлінських рішень вимагає від керівників широкого погляду на склад рішення та можливі результати. Рішення можна класифікувати за

численними ознаками. Проте, визначальним моментом є умови, в яких приймається рішення. Зазвичай рішення приймаються в обстановці визначеності або ризику (невизначеності). Згідно іншої класифікації, розглядають види рішень за терміном: довгострокові, середньострокові й короткострокові; за частотою прийняття є одноразові (випадкові) і повторювані; за широтою охоплення загальні і вузькоспеціалізовані; за складністю прості і складні; за жорсткістю регламентації контурні, структуровані й алгоритмічні. Виділяють також організаційні, інтуїтивні і раціональні рішення. Організаційні зумовлені обов'язками людини та можуть обумовлюватися як в напрямках, заданих організацією, так мати інноваційний характер. Прийняття рішень це психологічний процес, тому способи їх вибору можуть варіюватися від спонтанних до високологічних [4, с. 5]. Виходячи з цього, розуміємо, що даний процес може набувати інтуїтивного та раціонального характеру. Інтуїтивні рішення бізнесмена приймаються на основі відчуттів, а раціональні мають під собою ґрунт знань та досвіду. І неможливо однозначно дати відповідь на те, який характер вибору рішення є кращим. Здавна, це питання було предметом численних дискусій багатьох філософів, внаслідок чого виникли такі напрямки філософської думки як крайній сенсуалізм і крайній раціоналізм. Обидва вони характеризуються однобічністю підходу: перший надмірно звеличував чуттєве пізнання і принижував роль мислення, а другий перебільшував роль мислення і применшував значення чуттєвого.

Висновок: Діяльність бізнесмена, в якій в тій чи іншій мірі закладено ризик, може принести позитивний результат в тому випадку, коли кожна з ланок системи бізнесу: всебічно осмислена; пов'язана з іншими системами; лише її завершення є не до кінця вербально обґрунтоване.

Список використаних джерел

1. Воронкова В.Г. Управління людськими ресурсами: філософські засади: [навч. посібник] / В.Г. Воронкова, А.Г. Беліченко, О.М. попов. К. : Професіонал, 2006. 576 с.
2. Кремень В.Г. Філософія управління: [підручник] / В.Г. Кремень, С.М. Пазиніч, О.С. пономарьов. К.: Знання України, 2007. 360 с.
3. Гончарук, Т. В. Філософія сучасного українця у форматі інноваційного суспільства / Т. В. Гончарук // Наукові записки. Сер. Філософія. Острог: Національний університет «Острозька академія», 2011. Вип. 9.
4. Глушко Т. П. Філософія економіки: структурно-методологічний аналіз: дис. к.ф.н.: 09.00.03 / Глушко Т. П. К.: 2006. 182 с.

СУЧАСНІ МОДЕЛІ РИНКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Актуальність теми дослідження. у кожній системі існують свої національні моделі організації господарства, оскільки країни відрізняються рівнем економічного розвитку, соціальними; національними умовами. Ринкова економіка включає декілька різних за змістом моделей економіки. Вони відрізняються залежно від ступеня дії держави на економіку і від пріоритетних завдань.

Мета дослідження. дослідити різні типи ринкового господарства, дати характеристику кожній.

Предмет дослідження. ліберальна, соціально-орієнтована та консервативна моделі ринкової економіки.

Об'єкт дослідження: моделі ринкового господарства.

Завдання дослідження: розглянути типи та моделі ринкового господарства, дослідити кожен та виділити головне. В реальній економічній політиці сучасних розвинених країн постійно динамічно поєднуються різні концепції економічного розвитку залежно від конкретних умов, що створюються, економічного стану тощо. Тому скоріше можна говорити про наявність певних моделей господарського розвитку, які є сукупністю елементів, що забезпечують функціонування економіки (технологічних, економічних, соціальних, політичних, психологічних, релігійних та ін.) в їх взаємозв'язку та взаємодії. Конкретна форма реалізації моделей постійно змінюється, але загальна їх орієнтованість, яка спирається на структуру продуктивних сил, особливості суспільних відносин, національний менталітет, і становить зміст моделей, виявляє значну автономність щодо коливань економічної політики урядів [2]. Економічні системи різняться, в основному, за двома ознаками: формою власності на засоби виробництва і управлінням економікою. Характер економічного механізму функціонування підприємств визначають відповідні типи економічних систем. Кожне суспільство вибирає відповідну систему економіки. Командно-адміністративна економіка. Основними характерними її рисами є державна власність на всі майнові ресурси та централізоване економічне планування. Підприємствам доводиться план господарської діяльності з визначенням покупців і виділяється необхідна кількість матеріальних ресурсів з визначенням їх постачальників. У цій моделі державний план є законом для господарюючих суб'єктів. Що виробляти визначала держава, як виробляти (технології, оплату праці тощо) встановлювала держава, для кого виробляти визначала держава через план реалізації товарів за встановленими цінами. Звичайно, при такій моделі господарювання суб'єкти підприємницької діяльності не могли вплинути на ефективність використання ресурсів та формування доходів. Ринкова економіка. Ця модель тримається на приватній власності та вільній підприємницькій діяльності. Кожний найманий працівник і підприємець прагне збільшити свій доход на основі індивідуального прийняття рішень. Рушійною силою економічного зростання виступає конкуренція, умовою існування якої є наявність багатьох покупців та продавців кожного товару і ресурсу, що діють самостійно. Ринкова економіка має великі переваги, але і в неї є недоліки. Ринок погано реагує на загальнодержавні потреби, тому що вони не забезпечують приватному бізнесу прибутків. Механізм ринкової економіки не гарантує соціальної справедливості, її чисто ринкове регулювання супроводжується значною і нічим не виправданою диференціацією доходів учасників господарської діяльності, які залежать не тільки від вкладених праці капіталу, таланту та підприємливості господаря, а й від везіння, збігу обставин тощо. Соціально-орієнтована (змішана) економіка. Економічні моделі, що діють реально, є чимось середнім між ринковою та командно-адміністративною економікою і дають змогу певним чином обмежити їх недоліки. При цьому господарську діяльність підприємств регулюють два механізми економічних відносин: ринковий і державний. Соціально-орієнтована ринкова економіка передбачає втручання держави у формування правових засад функціонування ринку та забезпечення добробуту не лише приватній особі, а й всім громадянам держави. На практиці впровадження ідеї соціально-орієнтованої ринкової економіки означає забезпечення загальнодержавних потреб, справедливий винагороду за працю, безпеку і здорові умови праці, свободу підприємництва та обмеження монополізму, підтримку з боку держави власних товаровиробників тощо. При змішаній економіці ні ринок, ні держава не панують повністю. Поряд із стихійними регуляторами ринку активну роль в економічних процесах відіграє держава [1]. Основний критерій розвитку економічної системи — це рівень життя населення. Життєвий рівень населення залежить, з одного боку, від способу виробництва, що характеризується відносинами власності, рівнем розвитку матеріальної бази суспільства, сфери послуг та суспільною продуктивністю праці. Проте з іншого боку, на нього впливає спосіб життя, що визначається загальними проявами життєдіяльності людини, а саме величиною потреб у різних життєвих благах та можливістю їх задоволення, виходячи з пропозиції товарів і послуг на ринку та реальних доходів населення. Для аналізу й оцінювання життєвого рівня населення використовують різні показники, такі як обсяг валового внутрішнього продукту, національного й реального доходу на одну особу, обсяг послуг на одну особу, середній рівень заробітної плати, забезпеченість житлом тощо. Крім того, життєвий рівень населення країни характеризують показники середньої тривалості життя, народжуваності й смертності населення, частка письменного населення, середня кількість завершеної освіти тощо [3, с.102]. В будь-якій економічній системі довгострокова динаміка економічного зростання зв'язана передусім з освоєнням нововведень. Тривалий час,

особливо в післявоєнні роки. Консервативна модель заснована на системі соціального страхування як за рахунок внесків пращочих, так і, особливо, роботодавців і держави. Тут боротьба з бідністю поєднується з підтримкою високих стандартів життя усіх громадян. Коли ринок не в змоззі забезпечити належний рівень життя усіх громадян, то в соціальні процеси втручається держава, як і в регулювання економіки в цілому. Консервативна модель характерна для Австрії, Німеччини, Франції, Італії, Греції. Значний інтерес представляє південно-корейська модель. Вона дозволила цій країні за короткий строк перетворитися з відсталої у високорозвинену країну. Якщо в 1962 році національний дохід на душу населення тут складав 82 долари на рік, то в 1988 році - 4, 04 тис. доларів, тобто збільшився за 26 років в 50 разів. Вілмінною особливістю південно-корейської моделі є сильне регулювання економіки державою. Держава складає і реалізує п'ятирічні плани, зосереджує в своїх руках фінансово-кредитні ресурси, стимулює експорт і стримує імпорт. Подібні процеси спостерігаються і в інших країнах Східної Азії, наприклад, в Японії відсутнє державне соціальне забезпечення населення. Цим займаються фірми. Цю модель характеризують як державно-керований ринок. Зберігаючи роль світового лідера з багатьох найважливіших напрямків науково-технічного прогресу, Японія при цьому демонструє надзвичайно високий ступінь адаптації до умов, що змінюються з розвитком економіки. Ці переміни відбуваються не просто на баз технологічних нововведень, але в безперервній і надто складній взаємодії техніки, технології, економічних і соціально-політичних чинників [4, с. 123].

Висновок: Як показує досвід- кожна країна самостійно будує свою господарсько-політичну систему, яка найбільше відповідає та задовільняє історичні умови та менталітет нації.

Список використаних джерел

1. Основні моделі сучасної економіки <https://buklib.net/books/22364/>
2. Моделі ринкової економіки <http://referat-ok.com.ua/work/modeli-rinkovoi-ekonomiki/>
3. Підручник з Економіки. 10 клас. Крупська, 2018, 240 с.
4. Б. З. Мильнер, И. С. Олейник, С. А. Рогинко Японский парадокс: реальности и противоречия капиталистического управления, 1985, 264 с.

М. ВЕБЕР ПРО РЕЛІГІЙНО-ЕТИЧНІ ТИПИ ІДЕАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Актуальність теми дослідження. Зростає занепокоєння щодо впливу релігійно-етичних переконань на особисті інтереси, особливо на мотиви діяльності, а також на економічні та політичні процеси сучасного суспільства в цілому. Це ґрунтовно висвітлено в «Протестантській етиці» М. Вебера. У своєму дослідженні соціолог зосередив увагу на періоді зародження духу капіталізму, адже саме в цей період економічна поведінка індивідів особливо перепліталася з їхніми релігійними переконаннями.

Мета дослідження: вивчити погляди Максима Вебера на етичних і релігійних послідовників духу капіталізму.

Завдання дослідження: з'ясувати тогочасну соціальну ситуацію, її витoki на духовному рівні професійної діяльності.

Об'єкт дослідження: теоретична спадщина Вебера, суть класики світової соціології «Протестантська етика і дух капіталізму».

Предмет дослідження: релігійно-етичні погляди Вебера на людину. На початку ХХ століття М. Вебером були розглянуті ідеально абстрактні способи соціокультурної інтеграції, по стало основою вчення про ідеальні типи культур. Ідеальний тип, за Вебером, - це теоретична конструкція, образ-схема, отримана в результаті прощення, посилення та тогочасного поєднання рис феноменів, що трапляються в різні епохи, в різних культурах. У чистому вигляді М. Вебер виділяє три таких типи: раціональний тип панування, що обумовлений раціональними інтересами тих, хто підкорюється, і тих, хто панує; традиційний тип панування, що ґрунтується на святості традицій та звичаїв; харизматичний тип панування, що пов'язаний з емоційним сприйняттям влади. Макс Вебер є одним з найбільш видатних соціологів кінця ХІХ - початку ХХ ст., що здійснив великий вплив на розвиток цієї науки. Він належить до числа тих універсально освічених вчених, яких стає все менше по мірі росту спеціалізації в галузі суспільних наук; він однаково добре орієнтувався в політекономії, правовій сфері, соціології та філософії, виступав як історик господарства, політичних інститутів і політичних теорій, релігії і науки, нарешті, як логік і методолог, що розробив принципи пізнання соціальних наук. Яким чином Вебер конкретно застосовує метод утворення історичних понять в своїй реальній дослідницькій практиці? Вебер був одним з найвидатніших істориків та соціологів, хто спробував свідомо застосувати неокантіанський інструментарій понять у практиці емпіричного дослідження [2]. Введене Вебером у філософський лексикон поняття «ідеального типу» служить методологічним засобом евристичним прийомом соціального пізнання і інтерпретації людської поведінки. «Ідеальний тип» лише орієнтує дослідника в дійсності, нічого не нав'язуючи їй. Як вважає М. Вебер, в економічній теорії, так само як і в історичній і соціологічній науках, існують деякі синтези, які ми називаємо ідеями історичних явищ. По суті, будь-яка гуманітарна теорія дає певну ідеальну картину, наприклад, економічна - ідеальну картину процесів, що відбуваються на ринку при строго раціональній поведінці учасників і вільній конкуренції. У цій ідеально-типовій картині відсутні внутрішні суперечності, вона побудована так, що виключається сама можливість появи логічних неузгодженостей. Саме тому Макс Вебер стверджує, що ідеальні типи - це утопія, отримана за допомогою гіперболізування певних явищ [4]. Таким чином, ідеальний тип - це уявна теоретична конструкція, що створюється вченим, відносно того або іншого аспекту цієї реальності за допомогою вирівнювання окремих моментів, сторін, значущих для цього аспекту досліджуваної реальності. Завдання історичного дослідження полягає, щоб в кожному окремому випадку встановити, наскільки дійсність близька до такого мисленого образу. При акуратному застосуванні цього поняття можна специфічним чином сприяти досягненню мети. [3, с. 272-289]. В утворенні абстрактних ідеальних типів слід бачити не мету а засіб. При уважному розгляді виявляється наступне: коли історик виходить за рамки простої констатації він оперує поняттями. Ця проблема була окреслена в найвідомішому творі М. Вебера «Протестантська етика і дух капіталізму» [2, с. 41-44]. У праці «Протестантська етика і дух капіталізму» він визначає вплив релігії на економіку. Протестантська релігія сприяла розвитку ділової хватки, підприємницької активності. Вона допомагала формуванню ощадливості, заповзятливості, спритності, здатності до ризику. Сама з числа власників і організаторів виробництва перш за все формується клас підприємців власників і організаторів виробництва [5, с. 24-28]. В Європі певною мірою етичні норми релігії та норми економічної поведінки збігаються. У результаті розвинулася і поширилася «раціоналістична» форма капіталізму. Вебер продемонстрував вплив зовнішніх чинників на формування економічних відносин і процес економічного розвитку. Таким чином М. Вебер описує релігійно-етичні типи ідеальної людської діяльності, як сумісної, так і несумісної з ринком: для єврея інтелектуальний книжник, який бачить усі різноманітні прояви життєвої форми, включаючи багатство, є даром від Бога. Намагаючись зрозуміти через нескінченні семантичні тлумачення Біблії: для конфуціанців це бюрократія, яка організовує світ; для індуїстів — чарівник, який керує світом; для буддистів — це мандрівка світом і жебракування, монах-споглядальник; для мусульманина, воїн, який перемагає світ, для християнина — ремісник, який завдяки «автономності» своєї праці забезпечує певну власну автономію [1, с.10-28]. Протестантизм став першою релігією у світі, яка виступила проти визнання бідності та прославлення відсутності інтересу до матеріальних речей. Кальвінізм протиставляє заклик католицизму до покори та смирення, щоб бути готовим непохитно й мовчки переносити випробування бідністю та

хворобою на дорозі життя, бо всі ці випробування всемогутні, кальвінізм виступає проти заповіді Свэнгеля. Інше тлумачення – зобов'язання працювати над покращити існуючу ситуацію, знову ж таки за рахунок самовідданої праці. Настільки, що виконання професійних обов'язків і поширення впорядкованої системи життя стали не лише долею окремих ізольованих індивідів, а й універсальним релігійним світоглядом, носієм широкого прошарку населення, процесом, який Вебер називав протестантизм «секуляризація», або «Релігійні заклинання». Вебер поділяє процес раціоналізації на кілька висхідних етапів: релігійну раціоналізацію; раціоналізацію, з якої випливають уявлення про земний світ це ще раз призводить до раціоналізації думок щодо соціальної та трудової етики; зрештою призводить до раціоналізації економічної поведінки (раціональні принципи в організації підприємницької діяльності тощо). Однак для Вебера розвиток раціоналістичних засад в економіці, динаміка індустріальних країн є лише одним із аспектів багатогранного суспільного розвитку. Він називає це раціональністю Заходу, а характерним для цієї частини світу є його всепроникаючий характер: раціональність пронизує науку, правову систему, державу та бюрократичну організацію службовців [3, с. 24-28]. Вебер вважає цей всепроникаючий раціоналізм ключем до успішного розвитку сучасного капіталізму.

Висновок. Тому було встановлено, що в тих країнах, де схильність до матеріального добробуту за рахунок професійної діяльності синхронно поєднується з розважливим і дещо аскетичним способом життя, який М. Вебер трактував як дух капіталізму, більш динамічно працює раціональна економічна система, і продуктивно. Ці підтвердження, як певна компенсація почуття внутрішньої самотності, яке породжує кальвінізм. Ідею нівелювання віри в спасіння людини за допомогою церкви і таїнств знайшли у світській професійній діяльності релігійно налаштовані верстви населення

Список використаних джерел

1. Соціо-економічні та соціокультурні виміри [монографія] / Валентина Григорівна Воронкова. Запоріжжя Видавництво ЗДІА, 2010. С. 272-289.
2. Гурик М. Макс Вебер проблема багатства і бідності [<https://surl.li/amxrb>]
3. Кант І. Критика практичного розуму [текст] / Іммануїл Кант // Пер. з нім.,
4. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму [текст / Макс Вебер // Перекл. з німецької О. Погорілого. К.: Основи, 1994. 261 с.
5. Думку / Р. І. Олексенко // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. 2012. Вип. 4(3). С. 24-28.

НАУКОВО ТЕХНІЧНА РЕВОЛЮЦІЯ І ПРОБЛЕМИ ЛЮДСЬКОГО ІСНУВАННЯ

Актуальність теми дослідження: Сучасна науково-технічна революція спричинила справжній переворот в інформаційній сфері. Більш активно й глобально почали впроваджуватися нові інформаційні технології. Філософське осмислення проблем науки і техніки - це один із напрямів філософствування, характерний для ХХ ст. Зрозуміло, що поява його викликана передусім надзвичайно широким розповсюдженням техніки та технічних засобів саме у цьому столітті, а також всеосяжним впливом науки і техніки на усі сторони життя суспільства. Особливість цієї проблеми пов'язана сьогодні зі стрімким зростанням потужних технологій. При цьому кількість людей, які зазнають впливу технічних заходів та їхніх вторинних ефектів, значно зростає. Потерпають і природні системи, що стають об'єктом людської діяльності, оскільки порушується їхня рівновага, що нерідко призводить до руйнування цих систем. Ніколи раніше людина не мала таких потужних важелів, щоб бути здатною знищити життя у певній частині екологічної системи і навіть у глобальному вимірі.

Об'єкт дослідження: проблеми, які спричинила науково-технічна революція.

Предмет дослідження: наслідки колосального впливу науково-технічної революції наподальше життя людства.

Мета дослідження: визначити сутність поняття «науково-технічна революція», проаналізувати наслідки науково-технічної революції.

Завдання дослідження: Проаналізувати суть науково-технічної революції. Науково-технічна революція — це якісний стрибок у структурі розвитку і потужності продуктивних сил, докорінне перетворення технологічної основи матеріального виробництва на основі переходу від науки до провідних факторів виробництва, відбувається перехід від індустріального суспільства до постіндустріального [2, с. 205]. Перша технічна революція (XV-XVII ст.) відмовилася від аристотелівської системи та геоцентричної теорії Птолемея, пододала середньовічну схоластику в Коперника, Кеплера, Галілея, Декарта. Зусиллями Ньютона та інших вчених були закладені наукові основи в математиці, астрономії, механіці, медицині, тобто точне природознавство. Цей період характеризується широким розвитком промислового виробництва. На зміну феодальній суспільно-економічній формі прийшла капіталістична суспільно-економічна форма, яка характеризувалася розвитком продуктивних сил і ускладненням виробничих відносин [2, с. 205]. Друга науково-технічна революція (XIX ст.) зруйнувала незмінну метафізику природи, визначну енергію у фізиці, діалектичну ідею всезагального розвитку і зв'язку природи, засновану на атомному вченні та теорії хімічної періодичності і закону збереження, клітини та еволюційне вчення в біології. Більш очевидним є вплив науки на розвиток продуктивних сил, постійно виникають нові галузі виробництва, загострюється протиріччя із суспільними відносинами праці та капіталу [2, с. 205]. Третя науково-технічна революція (починаючи з кінця XIX ст.) почалася з руйнування концепції неподільного атома і створення квантово-механічної системи світосприйняття, що характеризується кількісними фізичними властивостями мікросистем. У ході цієї революції наука справила революційний вплив на розвиток виробництва і виробничих відносин [2, с. 205]. Четверта науково-технічна революція (третья в кінці ХХ століття) охоплює інтелектуальну діяльність, починаючи з інформаційних образів в економіці, штучного інтелекту в нових технологіях і закінчуючи біологією, інформатизацією суспільства і глобалізацією науки і техніки в світі, світ, що розвивається. Саме цей період прийнято називати ПБТ [2, с. 206]. Ця четверта революція характеризується розробками в таких сферах: автоматизація та комп'ютеризація виробництва та управління виробничими процесами; оволодіння новими джерелами енергії; дослідження Всесвіту; створення штучних матеріалів; розвиток новітніх технологій [2, с. 206]. При розробці нових технологій люди намагаються використовувати технологію в марних цілях, як правило, щоб залякати своїх ворогів, наприклад, на війні. Через цю гонку озброєнь найнебезпечнішою зброєю називають ядерні боєголовки. Але крім війни, на Землі існує ще одна проблема – екологічна криза. Це викликано забрудненням атмосфери різними газами і речовинами, внаслідок чого люди часто страждають від невиліковних хвороб і вмирають. На жаль, будь-яка діяльність людини пов'язана із забрудненням навколишнього середовища. Людина з початку свого існування поступово посилювала антропогенний тиск на природу, який досяг максимуму за останні 80-100 років. Суспільство деякий час балансувало на межі екологічної катастрофи нечуваного масштабу, щоб лише дивом уникнути її [1, с. 374]. Загалом Cyberpunk показує нам, що може принести це творіння. «Ми — ідеальний світ» описує загибель суспільства через якусь глобальну катастрофу та відродження небагатьох, що залишилися. Кіберпанк, як літературний жанр, певною мірою пов'язаний із постапокаліптичним світом і є найсучаснішим літературним жанром у процесі суспільного розвитку [3, с. 342]. Жанр є кібернетичним гібридом, який раніше був прерогативою заможних і панк-культурних класів суспільства. Кінець 70-х — початок 80-х. Кібер та панк — це дві раніше несумісні концепції, оскільки технології часто розглядаються як інструмент для нижчого класу, щоб пригнічувати нижчий клас. Кіберпанк – це зразок постмодернізму, технологічний світогляд, за яким можна створити світ із власної уяви. Якщо абстрагуватися від філософії, то можна сказати, що кіберпанк – це спосіб життя [4].

Висновки: Отже, сучасна ситуація у світі характеризується розвитком науки і техніки, появою комп'ютерів, атомної енергетики, генної інженерії, різноманітних нових високих технологій. І, в той же час, все більше відчувається необхідність вирішення глобальних протиріч шляхом гуманізації, повернення до культурних джерел.

Науково-технічний прогрес створює можливість для розвитку суспільства, а як використовуються наукові і технічні досягнення вже залежить від конкретної соціально-економічної будови суспільства.

Список використаних джерел

1. Лайон Д. Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К., 1996. С. 362-380.
2. Тулмин С. Структура розвитку науки. Из Бостонских исследований по философии науки. М., 1978. С. 205-206.
3. Белл Д. Социальные рамки информационного общества // Новая технократическая волна на Западе / Под ред. П. С. Гуревича. М.: Прогресс, 1986. С. 342- 344.
4. Кіберпанк URL:<https://uk.wikipedia.org>

ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ СЕНСУ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ЕПОХИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Актуальність теми дослідження: СENS життя-це поняття, яке відбиває постійне прагнення людини співвідносити свої вчинки із системою суспільних цінностей, з вищим благом, щоб у такий спосіб діставати можливість виправдовувати себе у своїх власних очах, в очах інших людей чи перед якимось авторитетом, Богом. Інакше кажучи, це пояснення собі й іншим, для чого ти живеш. СENS життя кожної людини унікальний і неповторний, як і її життя. Людина завжди вільна у виборі сENSу і в його реалізації. Але свободу не можна ототожнювати зі свавіллям. Її слід сприймати з точки зору відповідальності. Людина відповідає за вірно знайдений і реалізований сENS свого життя, життєвих ситуацій, що в них вона потрапляє. Людина повинна йти за своїм покликанням, у якому життя набуває сENSу. Відчуті і знайти своє покликання їй допомагає самопізнання, відповідальність за реалізацію свого призначення, що на Землі допомагає узгодити універсальні життєві цінності з конкретними життєвими ситуаціями.

Метою дослідження є: аналіз проблеми сENSу життя людини в українському суспільстві в епоху Середньовіччя.

Завдання дослідження: проаналізувати проблеми сENSу життя людини в Середньовіччі.

Об'єктом дослідження є проблема сENSу життя та людини в епоху Середньовіччя.

Предметом дослідження є людина в українському суспільстві в епоху Середньовіччя. Важливим аспектом філософського осмислення людини є врахування її природного руху замкненим колом: народження - життя - смерть. З давніх-давен людина намагалась якось досягнути цей вічний круговорот життя. У чому сENS природного процесу народження, розвитку, зрілості, старіння і смерті як людини, так і будь-якого іншого організму? Це питання виникає як намагання виправдати свою присутність на Землі, свою долю й призначення. Знайшовши таке виправдання, людина може змиритися з думкою про скінченність індивідуального буття. Таємниця людського існування полягає не в тому, щоб тільки жити (існувати), а й у тому, як і для чого (чи для кого) жити. Про сENS життя і про те, що свободу не можна ототожнювати зі свавіллям, писав митрополит Київський та всієї Русі - Святитель Іларіон. Зміст його твору «Слово про закон і благодать» пов'язаний з історичними і політичними подіями молодшої християнської Русі. Так прийнято коротко називати твір, що має більш розгорнуту назву: «Про закон, Мойсеєм даний, і про благодать та істину, що були Ісусом Христом, і як закон одійшов, а благодать і істина всю землю сповнили, і віра на всі народи поширилась, і на наш народ руський. І похвала кагану нашому Володимиру, що ним охрещені ми були». У цьому випадку назва відбиває і зміст твору, і його композицію. Іларіон починає «Слово» з викладу своїх уявлень про всесвітню історію. Він не робить великих екскурсів у старозавітну і новозавітну епохи, як це було прийнято в християнській історіографії, а міркує в такий спосіб. «Закон» (Старий Завіт) через пророка Мойсея був даний людям, щоб вони «не загинули у язичестві» («ідольському мороці»). Однак «закон» був відомий тільки древнім євреям і не одержав поширення серед інших народів. «Благодать» же (Новий Завіт), що прийшов на зміну «законові», початковому періоду історії, — не вузьконаціональне явище, а надбання всього людства. Головна перевага «благодаті» перед «законом» полягає в духовній освіті і рівності всіх народів. СENS життя створюється самим суб'єктом. Давньогрецький філософ Епікур якось сказав: «Зовсім нікчемний той, хто має багато причин для того, щоби піти з життя». Право на вільний вибір свого шляху-це велика відповідальність перед собою. Слід шукати вірну путь, йти за своїм покликанням.

Висновок. Отже, сENS людського життя в середньовічному українському суспільстві є найбільш гнучким. Характеристика духовних і матеріальних питань, іншими словами основний предмет філософської рефлексії — це людина та її існування у світі. Усі філософські питання, якими б вони не були, певним чином пов'язані з проблемами тої чи іншої особи. Людина — це біологічна соціальна єдність, в якій через суспільство, біологічне і духовне реалізується в людях, і вони проявляються в психології, моралі, релігії та політиці. Усе це можна назвати проявами людської природи, які співіснують в органічній єдності, взаємодії та взаємопроникненні. Людина — це істота, яка створює власну історію, а її сутність формується, змінюється і розвивається в цьому процесі. Інакше кажучи, сутність людини не є історично змінною. Вона змінюється з розвитком людей, накопичуючи людський зміст, культурний зміст, соціальні цінності. З усіх істот, тільки людина знає, що настане день, коли вона помре. З цим і пов'язане питання про сENS і мету життя. Більшість людей вважає, що це є відправною точкою для формування «лінії життя».

Список використаних джерел

1. СENS життя людини Філософія Навчальні матеріали онлайн (pidru4niki.com)
2. Іларіон Київський Вікіпедія (wikipedia.org)
3. Епікур — Вікіцитати (wikiquote.org)
4. Гончарук - Чолач Т., Джугла Н. Особливості української ментальності як основа національної самоідентифікації. / Т. Гончарук - Чолач, Н. Джугла / URL: http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv

НАЦІЯ ЯК СУБ'ЄКТ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ

Актуальність теми дослідження: актуальність теми зумовлена значенням та творенням «нації» і її найважливіших ознак: особливим менталітетом, характером, історичною пам'яттю, міфологією, духовними та політичними традиціями, мовою.

Мета дослідження: аналіз нації як політичної, так і етнічної спільноти людей.

Об'єкт дослідження: нація (від латинської мови *natio* рід, плем'я) - як спільнота людей, об'єднана певною назвою, символами, географічними та етносоціальними походженнями, історичною пам'яттю, комплексом духовно-культурних і політичних цінностей.

Завдання дослідження: визначити та проаналізувати особливості поняття «нація» та її вплив на формування історичного розвитку.

Предмет дослідження: Найвищою формою вияву етнічних спільностей є нація, котра виявляється одним із провідних предметів досліджень етносоціології. Найважливішими дослідженнями проблем нації є питання щодо з'ясування сутності націй, відмінності й подібності їх до інших етнічних спільнот, чинники, що лежать в основі розбудови нації, а також час утворення націй. Нація – це душа, духовний принцип. З двох речей, які є, властиво, однією, складається душа, цей духовний принцип. Одна в минулому, друга – в майбутньому. Одна – це спільне володіння багатим спадком споминів, друга – спільна згода, бажання жити разом, користатися спільним і надалі неподільним спадком. Людина не появляється відразу. Нація, як і особи, це результат довгих зусиль, жертв і самовідречення. Культ предків – найвідповідальніший з усіх; предки зробили нас такими, якими ми є тепер. Героїчне минуле, великі люди, слава – ось головний капітал, на якому ґрунтується національна ідея. Мати спільну славу в минулому, спільні бажання в майбутньому, здійснити разом великі вчинки, бажати їх і в майбутньому – ось головні умови для того, щоб бути народом. Люблять відповідно до жертв, на які згодилися, відповідно до лиха, якого довелося зазнати. Люблять той дім, який будували і тепер переносять. Ділити в минулому спільну славу й спільні жалі, здійснювати в майбутньому ту саму програму, разом терпіти, тішитися, сподіватися, ось що є кращим від спільних митних комор і кордонів, які відповідають стратегічним вимогам, ось що розуміється, незважаючи на різницю раси й мови. Спільні терпіння еднають більше, ніж спільні радощі. В національних споминах смуток має більше значення, ніж тріумф: смуток накладає обов'язки, смуток спонукає до спільних зусиль [1, с. 118]. Таким чином, нація – це велика солідарність, утворювана почуттям жертв, які вже принесено й які є намір принести в майбутньому. Нація вимагає минулого, але в сучасності вона резюмується цілком конкретним фактором: це ясно висловлене бажання продовжувати спільне життя. Для нації ніколи не було справжньої користі в тому, щоб приєднувати або утримувати країну проти її бажання. Врешті-решт, бажання нації – єдиний законний критерій, до якого треба завжди звертатися [1, с.119]. Поділити нації можливо на ті, що виникли на ґрунті етнічної єдності, і на ті, що утворилися поза нею. Позаетнічним чинником утворення нації традиційно вважається держава – політичне утворення, що спонукає до поділу націй на два типи – етнічні та політичні. Близьку до цього типологізацію пропонують, зокрема, Я. Крейчі та В. Веліські: вони поділяють нації на політичні (ті, що мають державу, але не мають спільності мови), етнічні (ті, що мають власну мову, але не мають держави чи федерального статусу) і повномасштабні (такі, що водночас є і мовною спільнотою, і мають власну державу). Проте в цій типологізації викликає сумнів розмежування націй на «повномасштабні» та «етнічні»: адже в обох випадках йдеться про моноетнічну їх основу. Крім того, наявність у «повномасштабної» нації своєї моноетнічної держави, тобто політичної основи, робить її не менш «політичною», ніж багатомовне населення у складі однієї держави. Непереконливим є і виокремлення «етнічної» нації на підставі того, що вона не має власної держави чи федерального статусу. Адже в цьому випадку йдеться про звичайний етнос і його ототожнення з нацією. Однак історія знає випадки, коли бездержавний етнос ставав нацією, пов'язаною з його політизацією, яка проявлялася у вигляді політичного руху за національно державне самовизначення (поляки, українці у складі Російської імперії, греки у складі Оттоманської імперії). Будь-яка нація, на наше переконання, є феноменом іманентно політичним. Відповідно – типологізація націй, які усі є, по суті, політичними, мусить здійснюватися шляхом поділу їх за етнокультурним принципом. Відтак серед націй фактично можна виділити два типи – моноетнічні і поліетнічні. Такий типологізація не суперечать і ті випадки, коли етнічна та культурна ідентичність всередині нації не співпадають [2, с.76-77]. Нація як соціополітичний феномен залишається єдиною в реалізації своїх цілей і в тих випадках, коли різні частини одного етносу, який становить її основу, орієнтується на різні мовні і культурні зразки, і в тих випадках, коли багатомовність і багатокультурність нації зумовлена множинністю етнічних суб'єктів, з яких вона утворюється. Крім того, найефективніший націоінтегруючий чинник – держава, як правило, прагне впровадити єдину мову серед різних сегментів поліетнічної нації (приміром, британської) [3, с.158].

Висновок: Людина не є рабом ні раси, ні мови, ні релігії, ні течії рік, ані напрямку гірських хребтів. Велике згромадження людей зі здоровим розумом і гарячим серцем витворює моральну свідомість, яка зветься нацією. Наскільки ця моральна свідомість доводить свою силу жертвами, що вимагають зречення особи на користь спільноти, настільки вона законна, вона має право на існування. Провідна роль у цьому процесі

належить інтелектуальній верстї суспільства, нація формується на основі декількох етносів, серед яких один є переважаючим. Чимало істориків та політологів стверджують, що територія, мова, культурні та економічні зв'язки є лише підґрунтям, на якому формується нація. Народність стає нацією лише тоді, коли в неї виникає стійка потреба в політичному, культурному, психологічному самовизначенні. Отже, нація - це стійка спільність людей, що історично склалася, виникла на основі спільності мови, території, економічного життя і психічного складу який проявляється у спільності культури, релігії, походження, інтересів. Існування їх – гарантія свободи, яка зникла б, коли б світ мав тільки один закон, тільки одного пана [1,с.120].

Список використаних джерел

1. «Націоналізм» (Антологія), К.: «Смолоскип», 2000. .855 с.
2. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. К., 1999. . 78 с.
3. О. Майборода Збірник наукових праць. 2010, випуск 3. 164 с.

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗМУ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми. На сьогоднішній день світ надзвичайно швидко змінюється. Ми живемо в період, коли світові процеси впливають на життя населення навіть у найвіддаленіших куточках світу. Цьому сприяє швидке поширення інформації та формування єдиної інформаційної оболонки. Крім того, відбувається інтеграція економічного, політичного та культурного середовища між практично всіма країнами світу. Формується нове світове суспільство, де глобальні процеси є головним рушієм його розвитку. Розрізняється два основних поняття, що характеризують дані явища: глобалізація та глобалізм.

Метою дослідження є філософське осмислення понять глобалізму та глобалізації та дослідження впливів глобальних процесів на характер сучасного розвитку українського суспільства.

Завдання дослідження: характеристика основних філософських проблем, пов'язаних з глобалізмом на політичному, економічному, культурному, інформаційному рівнях; аналіз об'єктивних причин, що зумовили їхнє формування; дослідження їх в площині сучасного українського суспільства.

Об'єктом дослідження є глобалізм та глобалізація як основні поняття, що характеризують сучасний стан розвитку суспільства, зокрема українського.

Предметом дослідження є філософські проблеми, що існують в сучасному світі, виникли на політичному, економічному, культурному та інформаційному рівнях та пов'язані з глобальними світовими процесами. Філософське осмислення глобалізму представлено в працях У. Бека, А. Печчеї, П. Тейяра де Шардена, К. Ясперса. Серед українських вчених дане питання досліджував В. Вернадський. В умовах глобалізації відбувається переосмислення ідеалів та цінностей. Це особливо відображається в політичній площині. Почали масово поширюватися демократичні цінності серед держав світу. На сьогоднішній день в більшості державах сформувався демократичний тип політичної системи. Проте, разом із розповсюдженням демократії на перший план виходить філософська проблема: чи демократія є найдосконалішим політичним режимом? Ще в античні часи були противники даного устрою (Аристотель, Сократ, Платон). На даний час дана проблема продовжує бути актуальною. Поширюється думка стосовно того, що основні засади, на яких базується демократія, не виконуються навіть в сучасному суспільстві: «...на думку багатьох дослідників, їй досі складно говорити про досягнення оптимального рівня участі громадян в організації та здійсненні влади»[4, с. 52]. Тому в розвинених державах здійснюється пошук нових способів удосконалення демократичної системи. Наша держава повинна не відставати. Поряд із закріпленням в суспільстві існуючих демократичних норм Україна має рухатися на шляху до розробки нових методів реформування політичної системи для гармонійного розвитку українського суспільства. Створення великої кількості ТНК сприяло виникненню філософської проблеми: чи можуть вони стати рівноцінними державам. Вже на даний час певні ТНК мають фінансових ресурсів більше ніж деякі держави, тому їхній вплив на світові процеси стає все більш помітним. «З ТНК пов'язано тенденцію створення власної автономної економічної системи, що загрожує замінити собою міждержавний економічний порядок або істотно його видозмінити»[1, с. 6]. Тому їх подальший розвиток може суттєво змінити наявний світовий порядок. Передусім ТНК сприятимуть розвитку розвинених держав, в яких вони розміщені. Для України розвиток ТНК може мати як позитивний, так і негативний ефект. ТНК сприятиме розвитку технологій, що дозволить Україні можливість їх впроваджувати. Проте, в наслідок монополізації сфер впливу ТНК можуть лобювати закони, що шкодять розвитку нашої держави. Сучасні світові процеси суттєво впливають на особливості розвитку культури кожного народу. Впродовж століть культура була основою національної самобутності, тим засобом, що дозволяв вирізняти народ серед інших. Народ міг вижити серед постійної боротьби з іншими народами, лише зберігши свої цінності, надбання, звичаї, традиції. Проте сучасні глобалізаційні процеси передбачають уніфікацію середовища, зокрема в культурному плані. Формуються світові глобальні культурні тенденції, мода, тренди. Тому національна культура зіткнулася із суперечностями, які потребують вирішення. Однією з проблем, яку досліджує сучасна філософія, є питання вестернізації. Вестернізація існує як процес поширення західних (американських та західноєвропейських тенденцій) тенденцій серед світового суспільства. Воно проявляється в популяризації американської культури, демократичних порядків та європейських та стандартів. Оскільки Західна Європа та Америка є колысками свобод та прав людини, то це дає певний позитивний ефект для ряду країн з низьким рівнем життя та нерозвинутою правовою системою. Проте власне процес вестернізації містить безліч негативних ознак. «Поняття вестернізації є основою ідеології, згідно з якою все західне виступає як передове, а все інше, влаштоване не за західними зразками, є ознакою відсталості»[3, с.106]. Оскільки для кожної країни характерний свій стиль розвитку, то накладання західних традицій зумовить деформацію соціальних зв'язків та порушить природне функціонування та розвиток народ в цілому. Крім того, вестернізація зумовлює формування викривлених уявлень народу про глобалізаційні процеси, що й зумовить в подальшому формування антиглобалізаційних настроїв серед населення та формування негативних соціальних процесів (шовінізм, ксенофобія). Для України проблема вестернізації є надзвичайно актуальною. Наша держава почала культурно взаємодіяти з США та країнами Західної Європи відносно недавно: з 90-х років ХХ століття. Тому взаємодія України із західними державами відбувається в швидкому темпі без належного осмислення. Для нас є

характерним є просте копіювання західних традицій та відсутність спроб їхнього поєднання з власними цінностями, що їх Україна набула впродовж багатьох століть.»Ми отримали суспільство, яке, як криве дзеркало, відображає західну систему цінностей, не адаптовану до існуючих українських традицій»[2, с. 209]. Тому для України пріоритетним є гармонійне переплетення української культури та власного досвіду із західними стандартами при формуванні комплексної стратегії розвитку нашої держави. Мусульманські терористичні організації активізували свою діяльність, все більш поширеними стали міжнародні терористичні акти. Україна в контексті зіткнення цивілізацій відіграє не останню роль. Історично сформувалось те, що через нашу державу проходять два умовні кордони. «Перший кордон розділяв також осіле й кочове населення і в результаті християнство та іслам. Другий бере початок від поділу Римської імперії між Римом і Константинополем і позначає відмінності в політичній культурі європейського заходу та сходу, що існують дотепер. Рух цих кордонів, що відбувався протягом століть, призвів до утворення унікального набору культурних рис, що сформували основи сучасної української самосвідомості» [5, с. 24]. Тому для України в сучасних реаліях це може проявитися наступним чином. З одного боку, у разі переростання суперечностей у боротьбу, Україна може стати місцем її ведення. З іншого боку, в умовах глобалізації Україна може стати своєрідним мостом між цивілізаціями, що сприятиме її активному розвитку.

Висновок: на сьогоднішній день спостерігається формування світового простору, де визначальними чинниками є ринкові елементи. Внаслідок цього філософське осмислення питань в політичному, економічному чи культурному плані зазнало нових відтінків.

Список використаних джерел

1. Алексеенко, І. Транснаціоналізація виробництва і роль Т Н К в забезпеченні сталого розвитку [Текст] / І. Алексеенко // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Політологія. Соціологія. Філософія / редкол.: М. Вегеш (гол. ред.), В. Андрущенко, О. Бабкіна та ін. - Ужгород: Видавництво У ж Н У «Говерла», 2010. Вип. 14. С.6.
2. Політика вестернізації України або знову про глобалізацію / Є. Нелін // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер.: Педагогічні науки. 2016. Вип. 147. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2016_147_54
3. Співвідношення процесів модернізації, вестернізації і глобалізації в сучасному суспільстві / Ю . В. Трач // Культура і мистецтво у сучасному світі. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kmss_2013_14_16
4. Сучасна демократія: проблеми та перспективи розвитку/ Т. Андрійчук//Політичний менеджмент. 2012. С. 52.
5. Plokyh S. The Gates o f Europe : a History o f Ukraine / Serhii Plokyh. New York : Basic Books, A Member o f the Perseus Books Group, 2015. С. 24.

ПРОБЛЕМА УНІКАЛЬНОСТІ ЛЮДСЬКОЇ ОСОБИСТОСТІ В ЦІННІСНІЙ ПАРАДИГМІ СОЦІУМУ

Актуальність теми дослідження: бачення в особистості не лише єдиного та загального, а й унікального. Поглибленого розуміння сутності особистості, розгляд її як соціальної та індивідуальної особи.

Мета дослідження: охарактеризувати поняття людської унікальності, з'ясувати яке значення воно має у соціальному пізнанні, у осягненні соціальних явищ, подій, у механізмі функціонування та розвитку суспільства, ефективного управління ним.

Об'єкт дослідження: людська особистість.

Предмет дослідження: проблема унікальності людської особистості в ціннісній парадигмі соціуму.

Завдання дослідження: унікальність, особистість, соціум, цінності, індивід, індивідуальність, суспільство. Сама природа пильно береже в людині не тільки його родову сутність, а й унікальне, особливе в ньому, яке зберігається в його генофонді. Всі клітини організму містять у собі генетично контрольовані специфічні молекули, що роблять даного індивіда біологічно неповторним: дитина з'являється на світ вже з даром унікальності [1, с. 81]. Що ж є особистісною унікальністю? Особистість включає загальні риси, властиві їй як представнику людського роду; їй властиві та особливі ознаки як представнику певного суспільства з його специфічними соціально-політичними, національними, історичними традиціями, формами культури. Але водночас в особистості є щось унікальне, що пов'язано, по-перше, з її спадковими особливостями і, по-друге, з неповторними умовами мікросередовища, в яких вона «виросла». Індивідуальність - це неподільність, єдність, цілісність, нескінченність; з голови до ніг, від першого до останнього атома, наскрізь, всюди Я - індивідуальна істота. Індивідуальність не є, звичайно, абсолютом, вона не має повної і остаточної завершеності, що є умовою її постійного руху, зміни, розвитку але в той же час індивідуальність - це найстійкіший інваріант особистісної структури людини, що змінюється і одночасно незмінний протягом усього життя людини, що ховається під безліччю оболонок найніжніша, найсакраментальніша його частина - душа [2, с. 63]. У філософії проблема взаємовідносини унікальності індивіда та суспільства найчастіше вирішувалася песимістично: суспільство не здатне налагодити повноцінний контакт із особистісною унікальністю. Щоб зрозуміти, яка ж значимість унікальних особливостей особистості в ціннісній парадигмі соціуму, відповімо на запитання: яким було б суспільство, якби трапилося так, що через якісь причини всі люди в ньому опинилися б на одну особу, зі штампованими мізками, думками, почуттями, здібностями? Уявимо собі подумки, що це люди цього суспільства виявилися якимось штучним чином перемішаними в однорідну масу тілесного і духовного, з якого рука всесильного експериментатора, розділивши цю масу рівно навпіл жіночу і чоловічу частини, зробила всіх однотипними й у всьому рівними одне одному. Чи могла б ця подвійна однаковість утворити нормальне суспільство? [3, с. 163]. Різноманітність індивідуальностей - істотна умова та форма прояву успішного розвитку суспільства. Індивідуальна неповторність та оригінальність особистості найбільша суспільна цінність, а нагальна потреба розвитку здорового, розумно організованого суспільства [6, с. 197]. Знання людей, спрямоване як на сутнісне розуміння, скажімо, основних типів особистостей, а й у незліченні форми своєрідності окремих індивідуумів (навіть з своїми примхами), дуже важливо. Як говорив Г. Гегель, корисне і потрібне, для життя таке знання безсумнівно особливо при поганих політичних обставинах, коли панують не право моральності, але впертість, забанка і свавілля індивідуумів, в обставинці інтриги, коли характери людей у своїх проявах спираються не на суть справ, а тримаються лише на хитрому використанні своєрідних особливостей інших людей і таким шляхом хочуть досягти своїх корисливих цілей [4, с. 256]. В особистості важливо бачити не лише єдине та загальне, а й унікальне. Поглиблене розуміння сутності особистості передбачає розгляд її як соціального, а й як індивідуально-самобутньої особи. Говорячи про загадкову людську особистість, її непроникність для розкриття всієї повноти її сутності, ми не повинні впадати в крайність антропологічного агностицизму [5, с. 99]. Адже ми поки що розглянули проблему людини, особистість загалом. А таємниця особистості не обмежується тим, що нами сказано. Ця таємниця перебуває у глибинах духовного світу особистості, у її душі, психіці, свідомості.

Висновок. Отже, поняття людської унікальності має важливе значення у соціальному пізнанні, у осягненні соціальних явищ, подій, у з'ясуванні механізму функціонування та розвитку суспільства, ефективного управління ним.

Список використаних джерел

1. Візгін В. П. Серіальність та унікальність буття. 2019. № 2. С. 152.
2. Єлацков А. Б. Відношення, зв'язок та відокремленість: філософські категорії в сучасному дискурсі // Філософія та суспільство. 2019. № 2. С. 64-82.
3. Левінас Еге. Час та інший. Гуманізм іншої людини. СПб., 1998. С. 265.
4. П'ятигорський А. М. Безперервна розмова. СПб., 2018. С. 432.

5. Сагатовський В. М. Соціальна синергетика та концепція до визначення буття / Філософські науки. 2017. №6. С. 83-104
6. Хабермас Ю. Поняття індивідуальності // Про людське в людині. М., 2019. С. 195-206.

ЕТИКА БІЗНЕСУ

Актуальність теми дослідження. Посилення інтернаціоналізації світового економічного процесу передбачає уніфікацію не тільки правил усередині своєї ділової культури, а також норм міжнародної етики ведення бізнесу, а також знання всіма учасниками комунікації критеріїв ділової етики. Для досягнення високої результативності практично у будь-якому вигляді комерційної діяльності кожному учаснику ділової комунікації необхідно володіти певним набором відомостей, знань, уявлень про правила, форми та методи ведення бізнесу. Чи можна вважати, що бізнес зобов'язаний діяти в рамках певних моральних зобов'язань і дотримуватися всіх розумних вимог суспільства та груп, інтереси яких зачіпаються його діями? Чи може поведінка людей, які працюють у великій комерційній організації, будуватися на основі принципу справедливості? Чи мають організації моральні зобов'язання щодо захисту та збереження довкілля, і який їх зміст? Це лише невелика частина питань, що лежить у площині дослідження ролі етики у бізнесі. Актуальність цієї статті полягає в тому, щоб здійснити спробу знайти відповіді на численні емпіричні виміри практики бізнес-діяльності у її моральних значеннях.

Мета дослідження розкривається у новаторському осмисленні етики бізнесу в контексті сучасного економічного та соціального існування українського суспільства.

Об'єкт дослідження – прикладна етика – система соціально і етично значущих переконань і нормативів діяльності в їх суспільній конкретності.

Предмет дослідження – етика бізнесу як соціально-філософське поняття моральної сутності підприємництва, функціонування її суб'єктів.

Завдання нашої роботи полягають в обґрунтуванні концепції етики бізнесу в сучасних умовах; висвітленні історико-філософських витоків та еволюції концепції ділової підприємницької етики; визначенні основних етапів становлення етики бізнесу в процесі формування теоретичного образу прикладної моралі; розкритті моделі підприємницької етики. Етика як вид людських знань зародилася ще в Давній Греції. Давньогрецький філософ Сократ вважав, що найголовнішим проявом моральності людини є добродієність. Він стверджував, що достатньо оволодіти поняттями про добро і благо, щоб стати особистістю, тому що незнання і є проявом зла [5]. Арістотель у свою чергу стверджував, що етика дозволяє пізнати, що належить робити, а від чого варто утриматися. Прикладна етика – етика бізнесу, політична етика, інженерна етика, біоетика стали важливими складовими не тільки людської свідомості, а й соціальної практики. Етика бізнесу допомагає людині, котра займається бізнесом, правильно аналізувати та вирішувати проблеми. Етика бізнесу вивчає відповідностей між моральними нормами людини та цілями ділової організації. Функціонування етики бізнесу тісно пов'язане з різним викладом такої філософської проблеми, як сумісність та несумісність бізнесу і моралі, а також і науки про неї. Вже декілька століть у західному світі існує суспільство із ринковою економікою та ринковою поведінкою людини. Проте неринкова поведінка вважається ненормальною або штучною, тобто як наслідок втручання в особисте життя людини зовнішніх щодо неї сил, зокрема держави. Хоча для деяких громадян, особливо старшого покоління, посткомуністичних країн, в тому числі й України, така поведінка особи є незрозумілою, неприйнятною, тому що вони переконані, що ринок, бізнес – це сфера втілення егоїстичних, без моральних, індивідуалістичних інтересів людей, котрі породжують економічне та соціальне відчуження, експлуатацію та безліч інших негуманних явищ суспільного існування. На їхній погляд, подолати цю проблему можна лише на основі суспільної власності на засоби виробництва. Однак спроби створити суспільство на принципах суспільної власності, яка унеможливило функціонування ринкової економіки і відповідну поведінку людей, не вдалося через те, що позбавлені змоги реалізувати власні егоїстичні, індивідуалістичні бажання люди стають пасивними, нездатними самостійно приймати рішення і діяти, перекладають відповідальність за своє соціальне буття на державу, що породжує багато моральних проблем [3, с. 150]. У процесі розвитку людства змінювалося бачення на сутність та значення багатства. Античні філософи першими почали міркувати над моральним буттям. Наприклад, Арістотель вважав, що щастя людини полягає не в благородному походженні, здоров'ї, багатстві й талані, а в благородній поведінці за будь-яких обставин. Він стверджував, що чесноти є породженням розуму. Л.-А. Сенеки говорив, що наділений моральною стійкістю, непохитністю мудрець надає перевагу багатству, а не бідності, оскільки це відкриває для нього ширші можливості. Однак багатство відіграватиме в його житті прикладну роль, а в житті дурня – домінуючу [1]. Етика бізнесу спирається на основні принципи загальної теорії моралі. Ряд філософів вважають, що мораль та бізнес є несумісними, стверджують, що поняття «етика бізнесу» має у собі нерозв'язані суперечності, адже функціонування моралі у сфері бізнесу є досить складним та суперечливим процесом [1, с. 54]. Мова йде про те, що особа орієнтується на вигоду, а в питаннях моральності – на свої міркування щодо добра та зла. Носієм цієї суперечності виступає одна і та ж людина, і від неї, її моральної культури залежить вирішення в ній цих протилежностей [2]. Проблема втілення етичних засад у господарській діяльності є однією із найскладніших в соціально-економічній теорії. Як відносно самостійна частина соціально-філософської теорії та етики, підприємницька етика активно вивчається в другій половині ХХ століття. Виділяють три головні етапи становлення етики бізнесу як наукової проблеми. Перший: кінець 50-х – початок 70-х років ХХ

століття. Поштовхом до осмислення моральних факторів економічної діяльності в сфері бізнесу стали багаторазові факти зловживань у діяльності відомих виробничих організаціях європейських країн. Другий етап: 80-ті – початок 90-х років. Саме в цей період формується і вводиться в практику етики бізнесу не тільки як науковий, але й як предмет навчально-освітньої дисципліни. Третій етап еволюції і впровадження етики бізнесу: 90-ті – 2000-ні роки. Він має зв'язок із створенням і розвитком Всесвітньої комп'ютерної мережі (Інтернет), утворенням єдиного інформаційного простору. В численних статтях цього періоду обмірковується думка про те, що використання етичних засад в професійній діяльності ділових людей поліпшує бізнес, підвищує його соціальну ефективність і привабливість [4, с. 140]. Етика бізнесу досліджує взаємозв'язок цілей і засобів підприємництва, вплив дій підприємця на своє становище і становище співробітників організації, суспільства. До її компетенції входить аналіз моральних аспектів законодавства у сфері праці, трудових відносин і розподілу суспільного продукту. В цьому контексті вона найчастіше спирається на поняття «справедливість», обдумуючи над різними вимірами справедливості певних законодавчих актів і норм. Одночасно вона дуже вразлива до чинників, які повинні забезпечити гармонійне співвідношення інтересів підприємця й інвестора, роботодавця і працедавця, замовника і постачальника, фірми і споживача. Також вона задумується над такими питаннями, як існування бідності широких мас та концентрації значних багатств в руках невеликої кількості суспільства, відносини малих і великих підприємств, лобізм, конкуренція та ціноутворення [6, с. 54]. Однією з важливих та актуальних проблем в етиці бізнесу є проблема правильного використання природних багатств та збагачення і збереження природи. Конкуренція між різними організаціями приводить до значного виснаження природних ресурсів, викид в атмосферу дуже шкідливих відходів виробництва. Також перед бізнесом постають досить важливі обов'язки щодо екології. До того ж, умови до бізнесу має ставити суспільство. Справді, збереження природи для суспільства є досить важливим етапом у діяльності фірми, адже природа – це джерело життя та майбутнього нації [7].

Висновок. Будь-яка організація повинна мати власну систему моралі, але досліді показують, що люди погоджуються на компроміс із власними принципами та цінностями під впливом умов фірми, в якій вони працюють. Задля підвищення етичності діяльності підприємців, керівників, менеджерів і рядових співробітників можна використовувати заходи та методи, які рекомендують дослідники етики бізнесу: етичні кодекси, карти етики, комітети з етики, соціальні ревізії, навчання етичній поведінці, етична експертиза, етичне консультування.

Список використаних джерел

1. Воронкова В. Філософія управління персоналом: монографія. Запоріжжя: Видавництво Запорізької державної інженерної академії, 2015. 472 с.
2. Етика бізнесу як соціоморальна праксеологія // *Мультиверсум. Філософський альманах*: Зб. наук. праць. К.: Український центр духовної культури, 2019. Вип. 49. С. 153-162.
3. Красніцька Г. М. Етично-ділові стосунки бізнесменів [Електронний ресурс] / Г. М. Красніцька // Молодий вчений. 2016. № 4. С. 310-313. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4_78
4. Підприємницька етика в контексті професійної моралі // *Наукові записки КУТЕП*: Щорічник. К.: Знання України, 2013. Вип. 3. С. 139-144.
5. Ринейська Л. С. Соціальна відповідальність як складова етики міжнародного бізнесу в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Л. С. Ринейська. // *Ефективна економіка*. 2016. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_11_35
6. Соціальна відповідальність бізнесу (етичний аспект) // *Мультиверсум. Філософський альманах*: Зб. наук. праць. К.: Український центр духовної культури, 2018. Вип. 33. С. 52-63.
7. Черушева Г.Б., Пархоменко В. В. Економічна культура та професійна етика. Київ. Національна академія статистики, обліку та аудиту, 2018. 79 с.

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми дослідження: Світ, у якому ми живемо, змінюється так стрімко, що навіть вчені не встигають осмислити ці зміни, передбачити їх подальший розвиток[4]. Минуле століття, переповнене глобальними подіями та процесами: революціями, Першою і Другою світовими, «холодною» війнами, що ледь не довели людство до прірви самознищення, розпад світових імперій – все це дало старт черговій хвилі процесу глобальних трансформацій. На початку ХХІ століття Україна зіткнулася з низкою культурних, соціальних, економічних та політичних проблем, спровокованих процесами глобалізації[2]. Визначення наслідків глобалізації для України потребує їх цілісного, комплексного осмислення, адже умова свідомої і керованої участі України в подальших інтеграційних процесах і запорука збереження власної національної самобутності.

Мета дослідження: виявити позитивні та негативні наслідки глобалізації на розвиток та життя суспільства, розкрити сутність поняття «глобалізація», прослідкувати, який вплив мали процеси глобалізації в контексті України. **Об'єкт дослідження:** процеси глобалізації у світі та Україні.

Предмет дослідження: переваги та недоліки глобалізаційних процесів.

Завдання дослідження: провести аналіз становища України в контексті глобалізації та зробити висновки щодо цієї теми. Термін «глобалізація» з'явився понад 400 років тому, але почали його використовувати лише в середині минулого століття[2]. Глобалізація - це об'єктивний, потрібний процес, який супроводжує людство впродовж усього його існування. Це співпраця країн, що стосується безлічі напрямів людського життя, насамперед у таких сферах: політичній, економічній, соціальній, культурній. Глобалізація – це стан, процес і перспектива розвитку людського суспільства [2]. Найбільш глобалізація впливає на економіку нашої країни. І серед цього варто виділити позитивні для неї наслідки. А саме: прями іноземні інвестиції, які дозволяють вирішити нашій країні цілий ряд існуючих проблем. А також, інвестування економіки допомагає прискорити темпи розвитку країни та покращенню рівня життя українців [3]. Варто звернути увагу на позитивні риси культурної глобалізації: перше – це зростання доступу до загальнокультурних цінностей; друге – культурне згурпування; третє – подолання глобальних світових культурних непорозумінь і протистоянь. Проявом позитивних наслідків в культурній сфері є те, що українці можуть без проблем дивитись закордонні фільми, слухати музику, користуватись книгами іноземних письменників та використовувати інформацію різних сфер діяльності інших країн [3]. Позитивним пунктом глобалізації є також те, що ми можемо користуватись електронними приладами, які виробляються поза межами нашої країни. Спільні розробки в інформаційній сфері теж є позитивними наслідками глобалізації [3]. Проте варто згадати і про негативні наслідки глобалізаційних процесів. По-перше, [1]це нерівномірний ріст в плані економічного і соціального розвитку між Україною та країнами «золотого мільярда». По-друге, зростання безробітних, бідних, безпритульних людей, а також техногенне перевантаження і деградація довкілля [1]. По-третє, економічне і політичне ослаблення України, тиск на внутрішню національну економіку, що з плином часу може призвести до усунення України як конкурента [1]. По-четверте, зростання рівня тіньової економіки та її поширення. Загальна криміналізація економічної діяльності, зростання корупції. По-п'яте, конфлікт між вимогами глобалізації та соціально-культурними і економічними традиціями нашої держави (наприклад, вимога від України вільного продажу землі іноземцям, що є неприродним для українця)[4].

Висновок: таким чином, ми можемо сказати що глобалізаційні процеси мають не лише позитивний характер, але й руйнівний. Адже вони тягнуть за собою політичні, соціальні та навіть культурні наслідки, які відчуває на собі не лише Україна, але й усі інші країни.

Список використаних джерел

1. Рейтинг індексу рівня глобалізації країн світу URL: <https://bit.ly/3gShGsL>
2. Шайгородський Ю. Глобалізація: неминучість концептуальних змін URL: http://https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/shaigorodskiy_globalizatsia.pdf
3. Офіційний сайт суспільно-політичного порталу «Слово і діло» URL: <https://www.slovoidilo.ua/2018/03/09/infografika/ekonomika/inozemni-investyctiyi-ukrayini-skilky-7-rokiv-vklaly-ekonomiku>.
4. Офіційний сайт економічного дискусійного клубу URL: <http://edclub.com.ua>.

РЕЛІГІЯ ТА ГРОШІ

Актуальність теми дослідження: значне підвищення ролі грошей у сучасному суспільстві. Гроші перетворюються в універсальну міру життя, через їх призму відбувається вироблення системи цінностей, нова аксіологія, нова етика і, насамперед, новий підхід до релігії. Суб'єктивним моментом в обґрунтуванні актуальності обраної теми є той факт, що проблема людських цінностей надзвичайно загострюється в умовах сучасності.

Метою дослідження є дослідження змісту і природи грошей, їх безпосередній вплив на розвиток та функціонування релігії в житті людини та фігуруванні теми грошей у біблійних текстах.

Об'єктом дослідження є роль віросповідань, а також ринок, підприємство у житті кожної людини.

Предметом дослідження теоритичні та практичні проблеми у формуванні особи, прийняття проблеми релігії та грошей.

Завданням дослідження аналіз релігії у світі, роль грошей у сучасному суспільстві, їх вплив на життя та поведінку людини. Гроші — це платіжний засіб, особливий товар, що є загальною еквівалентною формою вартості інших товарів та послуг. Гроші є мірилом вартості та засобом обігу. Крім того, вони є засобами нагромадження та платежу. Гроші виконують низку важливих функцій: Міра вартості — гроші забезпечують вираження і вимірювання вартості товарів, надаючи їй форму ціни. Для забезпечення можливості сучасним фіатним грошам бути мірою вартості держава у законодавчому порядку впроваджує певну грошову одиницю для розрахунків — національну валюту, а інколи впливає і на масштаб цін. Засіб обігу — гроші є посередником в обміні товарів і забезпечують їх обіг. Засіб нагромадження — гроші можуть бути засобом збереження вартості, представником абстрактної форми багатства. Сутність цієї функції полягає в тому, що гроші перетворюються на скарб, виходять зі сфери обігу. Це зменшує пропозицію грошей на ринку, що дозволяє уникати інфляції. Втрата грошима цієї функції (наприклад, через відсутність довгострокової довіри до фіатних грошей) провокує інфляцію. Засіб платеж — гроші обслуговують погашення різноманітних боргових зобов'язань між суб'єктами економічних відносин. Світові гроші обслуговують рух вартості в міжнародному економічному обороті і забезпечують реалізацію взаємовідносин між країнами [2]. Релігія — це сукупність вірувань і віровчень, наявних у суспільстві. Вона включає до свого складу сукупність звичаїв, обрядів, правил життя і поведінки людей і т. д. Вивченням релігії займається наука релігієзнавство. Гроші і Святе Письмо — поняття, здавалося б, не сумісні. Спаситель повчає: «Не можете Богові служити й мамоні». Проте біблійні тексти рясніють згадками як про дорогоцінні метали, так і монети. Старозавітні притчі розповідають про гроші, що були витрачені на будівництво та оздоблення шкіни; про царя тирського Хірама, який подарував Соломонові 120 талантів золота, про добровільні дари на відновлення Господнього храму тощо. При уважному дослідженні Нового Завіту виявилось, що кожен 7 вірш стосується грошей. Біблійне ставлення до грошей різностороннє. І ті, хто гроші прославляють, і ті хто проклинає їх, зможуть знайти підтвердження своїх думок в біблійних текстах. Біблія говорить про гроші в різних контекстах. Це і закони про приватну власність, купівля товарів, збір грошей на ремонт храму, допомога бідним, податки та ін. Але головна тема грошей в Біблії - це тема багатства і бідності. Отож, гроші - це аж ніяк не сатанинський винахід, як стверджує релігія. Гроші - це матеріалізований через працю еквівалент життєвої енергії людини. А оскільки ця енергія дається кожному з нас при народженні, то вихід з цього «болота» - практично неможливо, якщо людина сама цього не захоче. Кожен має право вибирати свій шлях сам. Незважаючи на багатовікові дослідження і велику кількість теоретичних концепцій грошей, людство сьогодні не має однозначної й остаточної відповіді на питання, «Що ж таке гроші?». Щоб дати науково достовірне тлумачення сутності грошей, потрібно насамперед дослідити їх походження: яке умовно можна звести до двох основних загальних напрямків - раціоналістичного й еволюційного. Раціоналістичний напрямок. Представники: Дж. Кейнс, Дж. Гелбрейт, Л. Харрісон, Г. Кнапп, П. Самуельсон, К. Макконел. Починаючи з Аристотеля і до XVIII ст. у теорії грошей досить поширеною була думка, що гроші виникли внаслідок угоди між людьми або запроваджені законодавчими актами держави задля полегшення обміну товарів. Таке трактування походження грошей дістало назву раціоналістичної концепції. Уперше цю концепцію висунув Аристотель, який у роботі «Нікомахова етика» пише: «Усе, що бере участь в обміні, повинне бути якимось чином порівняне. Для здійснення обміну повинна існувати якась одиниця (виміру), причому заснована на умовності». Еволюційна концепція стверджує, що гроші з'явилися незалежно від волі людей у результаті тривалого розвитку обміну, коли з величезного товарного світу виділився особливий товар, що виконував роль грошей. Багато мислителів стародавньої Греції вивчали природу грошей, їх функції і роль в організації виробництва. Серед них, насамперед, слід назвати відомого грецького історика і філософа Ксенофонта (430-355 рр. до н.е.). Також постулатів цієї концепції дотримуються К. Маркс, К. Менгер, С. Маслова та ін. Природу грошей та їх походження намагались з'ясувати багато вчених, але в найбільш повній мірі це вдалося тільки великому німецькому економісту К. Марксу. Маючи на озброєнні метод діалектичного матеріалізму і вперше в історії науки застосувавши його до аналізу економічних процесів і явищ, він науково розкрив походження грошей та їх сутність. В основу своєї теорії він поклав тезу про те, що гроші - це продукт товарного виробництва та виділив наступні форми вартості грошей, які й призвели до появи грошей.

Розгляд проблеми грошей здійснюється і нашими сучасниками. Зокрема, своїй концепції В. Ільїн вводить метафору грошей як «п'ятої стихії». На його думку, людина не відокремлює повноти свого життя від грошей, як би вона до них не ставилася. У сучасній «економічній» або «фінансовій цивілізації» феномен грошей здобуває нового виміру, відтак повинен посісти й більш важливе місце у житті людини. «Філософія прагне до цілісного сприйняття світу, в центрі якого завжди перебуває людина. Сьогодні вона — у центрі світу грошей, фокусуючи на них більшість інтенцій своєї свідомості. Це новий світ, не утопічний, а реальний, створений усім ходом розвитку господарства, — зазначає філософ.— Це світ раціональних надій та екзистенційних розчарувань, і разом із тим переконаності, що гроші — «п'ята стихія», в якій перебуває людина» [1]. Якщо ж розглядати поняття релігії, то - це зв'язок з Вищим, з Святим, відкритість і довіра до Нього, готовність прийняти в своєму житті те, що виходить від Вищого і відкривається людині при зустрічах з Ним. Релігія - це продукт природних бажань і людської уяви, яке приписує трансцендентному Вищому буттю те, що людині хотілося б знайти в ньому згідно своїм приземленим інтересам і сподіванням. Духовність рідко слугує темою розмови серед тих, хто намагається регулювати нашу економічну діяльність. У соціальних науках ця тема також відсутня - можливо, завдяки впливу фрейдистських ідей, адже першим прихований зміст грошей усвідомив Зігмунд Фройд. Проте він побачив лише негативний їхній бік. Для нього гроші асоціювалися з чимось огидним і нікчемним. Фройд повстав проти лицемірства панівної релігії вікторіанської епохи з її засудженням того, що вважалося «нищою» частиною людської природи. Проте він не зруйнував табу, яке забороняло розглядати гроші як важливу частину людського життя - можливо, тому, що вважав, ніби прагнення до грошей не є початковим, інфантильним спонуканням, а можливо, тому, що за часів Фройда гроші ще не стали тим універсальним джерелом енергії, яким вони є сьогодні, - єдиним символом, що втілює будь-які бажання. Для сьогоднішнього світу гроші означають майже те ж саме, що в середні століття означав порятунок душі. Найважливіші війни ХХ століття велися не через релігію, а через гроші. Постає питання: «Чи є в нашому сучасному уявленні про людей місце для духовності? І якщо є, то яким чином духовність співвідноситься з грошима?» Сьогодні гроші - головне відображення матеріального, того приземленого світу, коріння якого йдуть у фізичні потреби нашого тіла, в жадання й страхи. Духовність же - це відображення кращих людських якостей, здатності до співчуття, «вищого» світу пошуків сенсу життя, прагнення до єдності та спільності. Людина - істота, в якій співіснують матеріалізм і духовність. Боротьба між цими двома сторонами людської природи й освітлюється в працях видатних вчених. Зокрема, буддисти, християни та іудеї розробили норми, що регулюють економічну діяльність таким чином, щоб кожен прагнув задовольняти не тільки власні потреби, а й потреби спільноти. Такими були ідея «середнього шляху» в буддизмі, уявлення про любов до ближнього в християнстві та міцва в іудаїзмі. Всю історію людства можна розглядати як історію боротьби між силами егоїстичного матеріалізму та голосом духовності. З цього випливає, що гроші теж можуть бути одним з елементів, що роблять можливими прояви духовності. Проте гонити за грошима заради егоїстичних цілей суперечить духовним цінностям. Дилемою є питання межі між любов'ю до власної особистості та любов'ю до інших [3].

Висновки: Біблія визнає, що багатство може бути певним благом. Біблія не проти того, щоб ми всі жили добре, мали гроші і забезпечували свої сім'ї і дітей. Важливішим є ставлення людини до грошей і багатства, тобто куди схиляється серце людини до Бога або до грошей. Тому гроші для людини можуть бути як прокляттям, так і благословенням. Все залежить від серця людини.

Список використаних джерел

1. Гроші — Вікіпедія, URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Релігія — Вікіпедія, URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. 3. Презентація на тему «Гроші та релігія» URL: <https://gdz4you.com/prezentaciyi/inshi/groshi-i-religiya-16486/>

ГРОШІ ЯК ФЕНОМЕН КУЛЬТУРИ, ЇХ ВПЛИВ НА ЗМІСТ МАТЕРІАЛЬНИХ ПАРАДИГМ

Актуальність теми дослідження: В умовах сучасної реальності гроші є функціонування як економних так і міжособистісних стосунків. Це особлива реальність, з якою пов'язаний кожен день людського існування. Вони формують пишності і норми суспіль інтересів. Гроші керують людьми диктують свою політику, нав'язують особливий світо-філософію. Тому ця тема є актуальною і потребує дослідження та обговорення.

Мета дослідження: з'ясувати проблеми та парадигми філософії грошей. Дослідити їх суть та вплив на життя суспільства. Знайти місце та значення феномена грошей у бутті людства

Об'єкт дослідження: гроші як соціокультурний феномен. Їх вплив на життя.

Предмет дослідження: особливості філософії грошей. Аналіз грошей як культурного феномену, що є сферою соціального існування. Гроші виникли і розвинулися внаслідок потреби людей узгоджувати свої позиції та інтереси у господарській діяльності. [1, с. 7- 9]. Гроші – це специфічний товар, що має властивість обмінюватися на будь-який інший товар, тобто є загальним еквівалентом. Тому для розуміння соціальної природи грошей важливо побачити їх як медіум соціальних комунікацій. Їх виникнення детермінувало вироблення і кодування у знаковій формі нових вербальних, поведінкових, ситуативно-речових кодів, змістом яких стали конвенційно прийняті правила, що регулювали нові, до того часу не чинні, форми поведінки людей. [2, с. 200-203]. План повернення до життєвого світу, який пропонує філософія комунікації, базується на ідеї, що ідеал розуму не вичерпується об'єктивним розумом, його породила сучасність. Необхідно знайти нові, ще невідкриті ресурси в тих, хто був раціоналізований усіма попередніми розробками. Всупереч постмодерністському запереченню ідеалу розуму Ю. Габермас висловлює потребу в Подоланні надто цілеспрямовані твердження, які він прагне замінити У способі розуму в спілкуванні існує подвійна раціональність: у змістовній області раціональності виділяють цільову раціональність, Це визначається змістом когнітивного інструменталізму та процесуальної раціональності, яка включає виміри моральної практики та вираження. Історичне буття грошей можна розглянути як еволюцію їхньої знакової природи, процес абстрагування та ідеалізації, перехід від тотожності знакової форми та смислового наповнення в натуральних грошах до перетворення сучасних грошей у віртуальну реальність. При цьому в усе більш адекватній формі виявлялася соціальна природа грошей як феномена культури. У процесі еволюції грошей можна виділити такі етапи: [2, с. 211-216]. Виникнення та розвиток ненасильницьких форм обміну матеріальними цінностями між людьми: 1) дарування; 2) перетворення одностороннього акту дарування на двобічний (виникає новий смисл людських стосунків, заснованих не на кровній спорідненості або насильстві, а на господарському партнерстві); 3) виділення конкретних пар продуктів, які обмінюють (осмислення еквівалентного характеру обміну); 4) поява місцевих натуральних грошей (єдиного для даної культури символу еквівалента, з яким співміряється значущість будь-якого товару). Поява монетних грошей як граничного рівня репрезентації організованої суспільної волі у сфері обміну товарів: завершується процес «розходження» значення окремого товару та значення універсального еквіваленту всіх товарів, утвердження самостійного буття соціального символу, який не має (як правило) іншого застосування, ніж представництво соціальних значень інших речей. Виникнення банкнот, зроблених з паперу, але розмірних на золото – фізичне відділення у просторі і часі знаку – паперу, засвідченого певним законним чином – від його значення, тобто золотого забезпечення. Кінець світової валютної системи, заснованої на золоті, відмова від золотого забезпечення паперових грошей і перехід до забезпечення соціального – довіри до здатності держави контролювати стихійно ринкових процесів. Поява електронних грошей та кредитних карток. Гроші втрачають предметно-чуттєву форму, перетворюються в інформацію в чистому вигляді, як упорядкована знакова система, призначення якої – задавати алгоритм, порядок, матрицю функціонування метасистеми економічного життя. Інформація перетворюється у субстанційну основу сучасної економічної реальності. На ранньому етапі розвитку людського суспільства це був прями обмін товарами. Спочатку це був випадковий, випадковий обмін, коли первісна людина мала якийсь продукт, що залишився, щоб обміняти внаслідок щасливого збігу обставин (наприклад, вдале полювання, риболовля). [3, с. 100-109]. Повернення до золотого стандарту, який сформулював міжнародну валютну базу системи, люди, вперше об'єднані спільною конкретною чуттєвою реальністю Гроші в постіндустріальну епоху, проіснувавши тривалий час у специфічній національній формі, готові знову стати глобальними у новій формі – такій як Електронні гроші стають одним із домінуючих факторів глобалізації. Після введення купюри в обіг майже одразу ж було зафіксовано випадки її фальшування. З огляду на те, а також на деякі політичні причини (так, УНР, яка за Третім універсалом визначалася як складова частина росії, проголошувалася за Четвертим універсалом 22 січня 1918 року «самостійною, ні від кого не залежною державою») Центральна Рада 1 березня 1918 року прийняла закон про запровадження нової грошової одиниці — гривні Гроші чудово виконують функцію вимірювання вартості. Виробники заздалегідь визначають вигідну ціну для продажу товару ще до його появи на ринку. Але наявність будь-якої форми валюти не є обов'язковою, навіть при зустрічі покупців на ринку, який в кінцевому підсумку визначає ціну товару. Загалом продажі можуть здійснюватися в кредит у майбутніх валютах, але ціна визначається під час угоди купівлі-продажу.

Крім того, державним органам не потрібно мати реальні гроші для встановлення цін на товари. Однак вони повинні мати чітке уявлення про обмінну вартість валюти, яка фактично розвивається та діє на ринку, щоб встановити ціну, співмірну з вартістю товару. У різних країнах до структури грошей у вузькому розумінні цього поняття включають і деякі інші грошові форми. Це, зокрема, певні чекові депозити, що відрізняються від вкладів до вимоги тим, що на них можна отримати певний відсоток. [4, с. 192-201].

Висновок: в умовах становлення ринкової економіки питання раціонального ставлення до економіки та ефективного функціонування економіки є особливо актуальним для підростаючого покоління. Гроші - це лише засіб існування, вони не можуть бути головною метою життя. Гроші потрібні, і в сучасному світі ми не можемо без них жити, нам потрібно зосередитися на збагаченні, тому що в житті є важливіші речі, які можуть зробити вас щасливими. Адже щастя не в грошах.

Список використаних джерел

1. Богачов Р. Принципи побудови та аналізу взаємовідносин у соціально-економічних системах // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія, психологія, педагогіка, 2004. №10. С. 7–15.
2. Братаніч Б. Проблемне поле дослідження філософських основ маркетингу // Мультиверсум. Філософський альманах. К.: Інститут філософії ім. Г. Сковороди НАН України, 2005. Вип.47. С. 200–223.
3. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство. Львів: Літопис, 2000. 318 с. 100-111
4. Гарник А. Право и мораль в свете дискурсивной этики: предпосылки формирования новой философско-правовой парадигмы // Філософія. Культура. Життя. Міжвузівський збірник наукових праць. Дніпропетровськ, 2002. Вип. 21. С.192–202.

СОЦІАЛЬНА ПРИРОДА ГРОШЕЙ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження: гроші особливий товар, що є загальною еквівалентною формою вартості інших товарів та послуг. Гроші є мірило вартості та засіб обігу.

Мета дослідження: дослідити природу грошей, походження грошей, сутність грошей, та визначити основні функції грошей, роль грошей у економіці.

Об'єкт дослідження: гроші, їх походження, що являють собою гроші.

Предмет дослідження: соціальна природа грошей, які властивості грошей.

Завдання дослідження: дослідити соціальну природу грошей в контексті фінансової діяльності держави. Археологічні розкопки доводять цей факт. Причина, що призвела до появи перших грошей це розвиток торгівлі. Але в той час коли не існувало єдиного мірила всіх матеріальних благ був простий примітивний обмін. Мінjali просто домовлений продукт на інший продукт. З плином часу люди стали виділяти деякі товари, які були більш бажані. На основі цих товарів вони судили про вартість інших товарів. До прикладу в Меланезії в ролі грошей виступали зв'язки собачих зубів, раковин. Багато часу пройшло доти, поки не було знайдено такий еквівалент який би мав вартість, довго не псуватися і бути зручним у товарних відносинах. Таким товаром став метал. Метал найкраще підходив за еквівалента. Він довго не псувався, був зручний у перевезенні, не втрачав своїх властивостей при зберіганні. Світовий економічний літературі відомо кілька альтернативних концепцій походження грошей. У раціоналістичній концепції зазначається, що гроші є результатом згоди між людьми. Вперше ця концепція була висунута Арістотелем у праці «Нікомахова етика». Різновидом раціоналістичної концепції походження грошей є державна теорія німецького економіста Г.Кнаппа. Він назвав гроші продуктом правопорядку, творінням державної влади. Представники концепції еволюційного походження грошей вказують на товарну природу грошей, стихійне виділення їх із загальної маси товарів і на їх особливе місце в економіці. Ця концепція була обґрунтована в роботах К. Маркса [4, с.1]. З часом змінився носій грошових функцій та роль держави в цьому механізмі. На початку сам ринок виявляв потребу в грошах, ставив певні вимоги до грошового товару і сам стихійного висував на цю роль один з найбільших ходових і здатних до її виконання товарів [3, с.7]. Слід зауважити, що товарні і металеві гроші були повноцінними грошима. Повноцінні гроші – це дійсні гроші у ролі яких виступав сам грошовий товар, що мав власну вартість. Власна вартість грошей визначалася витратами на його виробництво. Усі вади обігу металевих грошей зрештою спричинили їх заміну на паперові гроші. Проте випуск паперових грошей не відразу став монополією держави [4, с.6]. Основні функції грошей: міра вартості товарів та послуг, засіб обміну, засіб заощадження, або багатства. Значення грошей полягає, насамперед у тому, що вони вимірюють вартість товарів, послуг і прав власності. Для виконання цієї функції вводиться грошова одиниця. Історично ця функція навіть закріпилася у назвах національних грошей. Оскільки паперові гроші тепер втратили зв'язок із золотом і їх сила гарантується державою, варто зазначити, що грошова одиниця стала розрахунковою розрахунковою одиницею. У цій функції за словами А. Маршалла, для економіста гроші мають значення своєрідної ваги, з їх допомогою можна зручно оцінювати багато економічних процесів [2, с.9]. Гроші виконують функцію зближення різних культур. Виконуючи функції засобу раціоналізації та нейтралізації, гроші підсилюють свою роль загального еквівалента. Втративши зв'язок із соціальними ознаками своїх власників, гроші стають вільними і від національних ознак своїх господарів. Вони поступово долають вузькість локальних ринків і національних кордонів. Чим частіше дану грошову одиницю сприймають як універсальний засіб платежу тим менше її обмежують культурні горизонти якоїсь однієї країни. За таких обставин гроші стають засобом взаємообміну між різними культурами та цивілізаціями. Гроші виконують ще також і владні функції. Виконуючи функцію нагромадження скарбів гроші стають у самому широкому розумінні символом економічної та соціальної влади в державі. Вони є уособленням економічного потенціалу, який можна при бажанні перетворити в політичний ресурс держави який буде мати цінність. В інших випадках гроші вкладають для того, щоб вплинути на прийняття політичних рішень. Численні приклади виконання грошми зазначеної функції можна вказати, до прикладу незаконне фінансування політичних партій, або компаній, окремих депутатів та навіть організацій [4, с.3]. Можна сказати, що за допомогою грошей люди маніпулюють іншими чинниками. Роль грошей у економіці тісно пов'язана з функціями. Якщо функція грошей – це їх конкретна робота, то роль грошей – кінцевий результат цієї роботи, її наслідок для суспільства. Роль грошей визначається рівнем розвитку товарного виробництва та адекватних йому суспільних відносин. Гроші в умовах ринкової економіки стають носієм позичкового капіталу. Через механізм його руху, зокрема банки та ринок цінних паперів, формування якого зумовлюється перетворенням грошей у капітал, відкриваються можливості узгодити індивідуальні та колективні інтереси виробників, згладити суперечності між соціальними класами та групами суспільства, забезпечити більшу рівномірність і збалансованість процесу розширеного відтворення. Всебічне охоплення грошовою формою економічних відносин всередині держави та між ними, а також постійне вдосконалення самого грошового механізму створили сприятливі умови для формування міжнародних ринків і тісних взаємовигідних зв'язків між країнами, міжнародного переливу вільних капіталів у місцях найефективнішого використання. Аспект ролі грошей полягає в тому, що через зміну кількості грошей в обороті можна активно впливати на економічні процеси в державі, зокрема на результати діяльності економічних

агентів як виробників та споживачів. Цю можливість широко використовують усі держави з ринковою економікою для регулювання економічного життя в країні. Збільшуючи чи зменшуючи масу грошей в обороті, центральні банки, які діють від імені своїх держав, забезпечують зміну таких економічних інструментів, як попит, ціна, процент, валютний курс. Завдяки цьому забезпечується вплив на такі вирішальні економічні процеси, як інвестиції, зростання виробництва, зайнятість, розвиток експорту та імпорту [4, с. 47-48].

Висновок: отож, можна сказати, що гроші є одним із чинників діяльності держави. Якби не було б грошей фінансова діяльність держави не змогла б існувати.

Список використаних джерел

1. Підручник «Економікс» американські професори К. Р. Макконнел та С. Л. Бру. 2008 983 с.
2. Економічна соціологія С. О. Матвєєв, Л. І. Лясота 2012. 367 с.
3. Гроші та кредит О. В. Дзюблюк 2018. 892 с.
4. Серіков А. Сутність грошей 2008. 100 с.

М. ВЕБЕР ПРО РЕЛІГІЙНО-ЕТИЧНІ ТИПИ ІДЕАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Актуальність теми дослідження. Сучасний світ стрімко розвивається, але незважаючи на це, у людей не зникає зацікавленість щодо впливу релігійних, етнічних та інших переконань на особисте, суспільне життя та, зокрема, діяльність людини. У своїй роботі «Протестантська етика», М. Вебер з'ясував етнічно-релігійні переконання прихильників капіталізму.

Мета дослідження. Обґрунтування поглядів М. Вебера етико-релігійних послідовників капіталістичного духу.

Завдання дослідження. Дослідити переосмислення складності тогочасної соціальної ситуації в джерел рецепції духовних вимірів професійної діяльності.

Об'єкт дослідження. Теоретична спадщина М. Вебера, сутність твору «Протестантська етика та капіталізм».

Предмет дослідження: релігійно-етичні погляди Вебера на людину. На початку ХХ століття М. Вебером були розглянуті ідеально абстрактні способи соціокультурної інтеграції, що стало основою вчення про ідеальні типи культур [4, с. 240-267]. Ідеальний тип – не «гіпотеза», він лише вказує, в якому напрямку повинно відбуватись утворення гіпотез. Він не відображає дійсності, але вимагає застосовувати однозначні засоби її вираження. Ідеальний тип створюється за посередництвом одностороннього посилення однієї чи декількох точок зору і з'єднання багатоманітності дифузної і дискретно існуючих одиничних явищ, які відповідають тим односторонньо виділеним точкам зору і складаються в єдиний мислений образ. В реальній дійсності такий мислений образ в його понятійній чистоті ніде емпірично не виявляється; це – утопія. Завдання історичного дослідження полягає в тому, щоб в кожному окремому випадку встановити, наскільки дійсність близька до такого мисленого образу або далека від нього. При обережному застосуванні цього поняття воно специфічним чином сприяє досягненню мети і наочності дослідження [3, с. 272-289]. В свою чергу, ідеальний тип, за Вебером, – це теоретична конструкція, образ-схема, отримана в результаті прощення, посилення та логічного поєднання рис феноменів, що трапляються в різні епохи, в різних культурах. М. Вебер виділяє три таких типи: раціональний тип панування, що обумовлений раціональними інтересами тих, хто підкорюється, і тих, хто панує; традиційний тип панування, що ґрунтується на святості традицій та звичаїв; харизматичний тип панування, що пов'язаний з емоційним сприйняттям влади. Макс Вебер є одним з найбільш видатних соціологів кінця ХІХ – початку ХХ ст., що здійснив великий вплив на розвиток цієї науки. Він належить до числа тих універсально освічених вчених, яких стає все менше по мірі росту спеціалізації в галузі суспільних наук; він однаково добре орієнтувався в політекономії, правовій сфері, соціології та філософії, виступав як історик господарства, політичних інститутів і політичних теорій, релігії і науки, нарешті, як логік і методолог, що розробив принципи пізнання соціальних наук [4, с. 240-267]. В створенні абстрактних ідеальних типів потрібно бачити не мету, а засіб. При уважному розгляді понятійних елементів в історичному відображенні дійсності одразу виявляється наступне: як тільки історик робить спробу вийти за рамки простої констатації конкретних зв'язків і встановити культурне значення навіть найелементарнішої індивідуальної події, «охарактеризувати її», він оперує поняттями, які можуть бути точно і однозначно визначені тільки в ідеальних типах. Ці основні положення соціологічного вчення М. Вебера відображені в його аналізі таких сфер суспільного життя, як економіка, політика і духовна культура. У цьому плані головними є тісно пов'язані між собою ідеї економічної, політичної та духовної раціональності. Він приходив до висновку, що існує зв'язок між релігійними переконаннями та економічною поведінкою, релігійними установками та характером суспільного ладу. На його думку, існує тотожність духу капіталізму й духу протестантської етики; підґрунтям, на якому виростає капіталізм, є саме цінності протестантського віровчення: сумлінна, копійка щоденна праця в ім'я слави Божої, скерована на отримання прибутку; аскетичне, позбавлене розкошів життя тощо. Ця проблема була окреслена в найвідомішому творі М. Вебера «Протестантська етика і дух капіталізму» [2, с. 41-44]. У праці «Протестантська етика і дух капіталізму» він визначає вплив релігії на економіку. Протестантська релігія сприяла розвитку ділової хватки, підприємницької активності. Вона допомагала формуванню ощадливості, заповзятливості, спритності, здатності до ризику. Саме з числа власників і організаторів виробництва перш за все формується клас підприємців власників і організаторів виробництва [5, с. 24-28]. В Європі якоюсь мірою збіглися етичні норми релігії і норми господарської поведінки. У результаті склалася й набула поширення «раціоналістична» форма капіталізму. Вебер продемонстрував вплив зовнішніх факторів на формування економічних відносин, процеси економічного розвитку. М. Вебер так характеризує релігійно-етичні типи ідеальної діяльності людини, серед котрих є як сумісні, так і несумісні з ринком: для іудея це інтелектуал-книжник, який усі багатоманітні прояви життя, включаючи багатство як дар Божий, намагається зрозуміти через нескінченні смислові тлумачення Святого писання; для конфуціанця це бюрократ, який організовує світ; для індуїста це маг, який упорядковує світ; для буддиста це монах-споглядач, який мандрує світом і жебракує; для мусульманина це воїн, який підкоряє світ; для християнина це ремісник, котрий завдяки «автономності» своїй праці забезпечує певну автономію власної особи [1, с. 10-28].

Висновок: Отже, у тих країнах, де поєднуються цілеспрямованість до матеріального достатку завдяки професійній діяльності з обдуманим дещо аскетичним способом життя, що М. Вебер інтерпретував як дух капіталізму, динамічніше і продуктивніше функціонує раціональна економічна система. Ці підтвердження як певну компенсацію за почуття внутрішньої самотності, що породжене кальвіністською ідеєю про нівелювання віри у спасінні людини за допомогою церкви, релігійні прошки населення знаходили в мирській професійній діяльності. Віросповідна специфіка, а не випадкові історичні факти, зумовлює поведінку людини в нових економічних умовах.

Список використаних джерел

1. Воронкова В. Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні. https://scholar.google.com/scholar?q=related:i2P5K3yfAVIJ:scholar.google.com/&scioq=&hl=en&as_sdt=0,5
2. Соціоекономічні та соціокультурні виміри [монографія] / Валентина Григорівна Воронкова. - Запоріжжя :Видавництво ЗДІА, 2010. С. 272-289.
3. Гурик М. Макс Вебер проблема багатства і бідності <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/20264>
4. прим. та післямова І. Бурковського; наук. ред. А. Єрмоленко. К.: Юніверс, 2004. С.240-267.
5. Кант І. Критика практичного розуму https://pidru4niki.com/69791/filosofiya/kritika_praktichnogo_rozumu/ / Іммануїл Кант // Пер. з нім..

БУДДИСЬКА ЕКОНОМІКА: ВИБІР МІЖ МАТЕРІАЛЬНОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЮ ТА ТРАДИЦІЙНОЮ

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі дуже часто перед людиною постає складний вибір: традиційна духовність чи матеріальна забезпеченість. І те, й інше має важливе значення та відіграє роль в економічному житті.

Мета дослідження: проблема вибору між матеріальною забезпеченістю та традиційною духовністю в буддистській філософії, з'ясування, що для буддистів важливіше, матеріальна чи духовна частина життя.

Завдання дослідження: переосмислити пріоритети людства, дослідити проблему вибору на основі буддистської економіки. Предмет дослідження: суть матеріальної забезпеченості та традиційної духовності.

Об'єкт дослідження. Буддистка економіка.

Предмет дослідження. Матеріальна забезпеченість і сутність традиційного духу. Сьогодні питання формування духовних цінностей є дуже актуальним. Адже духовна культура підносить свідомість людини. Але нелегкі умови теперішнього світу часто не дають змоги людині розкрити себе повністю. Щодня людям приходится ходити на роботу, працювати, але не для того, щоби принести користь іншим чи внести свою частинку задля розвитку рідної країни, а задля заробітку та збагачення. Ринкові умови ставлять фірми та підприємства у непросту конкуренцію, яка інколи приводить до неморальних методів дії [1]. Буддизм – одна з найдавніших світових релігій, яка існує понад 2500 років. Вона поширена переважно в Азії, її послідовниками є понад 300 млн осіб. За час існування буддизм глибоко вкоренився в азійських країнах і зараз чинить значний вплив на різноманітні аспекти соціального та державного життя, визначає культурну самобутність народів Азії, став певним способом життя людей. Буддизм вчить робити добрі та вмілі вчинки, уникає злих та невмілих вчинків, а також очищувати та розвивати розум. Він має особливу філософську насиченість. Серед його дослідників навіть виникали суперечки: чим є буддизм- релігією чи філософією. І це небезпідставно, бо індійська філософська думка завжди звернена до релігії, а релігія тяжіє до філософії [2]. Буддистська економіка значно відрізняється від сучасного світу, якому притаманна цінністю матеріалізму. Буддизм вбачає суть цивілізації в очищенні людських характерів, які формуються в процесі праці. Водночас, буддизм не критикує матеріальні блага, а вважає, що розумним буде поєднання з ними [3]. Буддизм навчає не цінувати матеріальність, а надавати більшого значення духовності, реалізації та розвитку себе, як індивіда чи члена громади. При такій позиції, життя набуває іншого сенсу. Людина, яка цінує те, що є в її володінні, а не женеться за багатством, є набагато щасливішою. Адже відомо, що шлях до звільнення від страждань лежить саме через уникнення бажань [4].

Висновок. Буддизм зміг успішно поєднувати духовні та релігійні припущення з економікою. Буддистська економічна думка дає поради щодо правильного підходу до роботи і домагатися матеріального достатку людини з урахуванням її потреб та необхідних йому умов. Ми більше не можемо обирати між «сучасним» та «традиційним», ми повинні знайти правильний шлях поєднання.

Список використаних джерел

1. «Економічна безпека підприємств» URL:<https://www1.lvduvs.edu.ua/uk/karta-dokumentiv/category/142-conference-2012.html?download=510:problemy-derzhavotvorennya-ta-pravotvorennya-v-ukrayini>
2. «Буддизм» URL:<https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>
3. «Буддистська економіка» URL:<https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>
4. Морально-етичні принципи буддизму» URL:<https://buklib.net/books/32792/>

ФОРМУВАННЯ ІДЕОЛОГІЙ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІД ЧАС РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Актуальність теми дослідження. Дана тема зумовлює процес формування ідеології і культури українського підприємця, велика кількість науковців вивчали та вивчають цю тему із великим захопленням, адже завжди було цікаво як формувалися ринкові та підприємницькі відносини українського народу. Поняття «підприємець» у науковий обіг ввів відомий на всю Європу, французький економіст Р.Кантільон. На його думку, ризик - це найголовніша характеристика підприємця, людина яка планує поєднати своє життя із бізнесом, це вже ризикова людина, людина яка вмє самостійно приймати рішення, а також поєднувати прагнення до привласнення доходу і можливі втрати. У підприємця історично сформувалися риси, які забезпечують його ефективне функціонування не тільки в системі матеріального виробництва, але й у інших сферах суспільної життєдіяльності. Також володівши бізнесом й поєднавши його з політикою, підприємець нині активно входить в системний простір культури, утверджує в суспільстві нові «правила гри» – норми і принципи поведінки, взаємовідносин і діяльності та мораль.

Об'єкт дослідження: полягає у вивченні процесу формування ідеології та культури українського підприємця в період утвердження ринкових відносин.

Предмет дослідження: виступає поняття «ринкові відносини», його розвиток і становлення в історичній можливості, а також чим «дихає» підприємець.

Предмет вивчення: У даній статі безпосередньо розглядається культуру українського народу та вивчення історичну ідеологію ринкових відносин, як саме це впливає на розвиток культури України та майбутню позицію суспільства. Поняття «підприємець» запровадив у науковий обіг французький економіст Р.Кантігтон. Головними якостями підприємця він вважав уміння ризикувати, передбачати майбутнє, поєднувати (й узгоджувати) можливі витрати й доходи. Далі це поняття поглиблювали такі дослідники, як Дж.Тюнен, Ф.Кене, Є.Тюрбо, а також А.Сміт і Д.Рікардо, представники історичної школи В.Рошер та Б.Гільдебрант. Останні вважали підприємця особою, що управляє капіталом та зайнята продуктивною працею. Ж.-Б.Сей та Дж.Міль вважали підприємця передусім організатором виробництва (й не обов'язково власником), а в роботах Ф.Візера, Л.Вальраса, А.Маршалла та Ф.Хайека підприємець розглядається як менеджер, який здатен до прийняття самостійного рішення в контексті зміни економічної ситуації. Виходячи з цього, а також з узагальненого розуміння підприємця М.Вебером, В.Зомбартом, Й.Шумпетером та П.Дракером, підприємець визначається як суб'єкт, який здійснює підприємницьку діяльність (підприємництво) й завдяки наявності певної сукупності рис (вміння ризикувати, організовувати виробництво, новаторству, відповідальності, здатності поступатись власними інтересами заради справи тощо) отримує підприємницький дохід, мінімум – нормальний прибуток. [1. с.67] Хоча подібні риси були притаманні певною мірою суб'єкту господарювання в період соціалістичної історії України, дійсний підприємець формується в період становлення та розвитку ринкових відносин. Його характеристики (якості) відлунують весь спектр їх суперечливого утвердження. Поряд з такими позитивними рисами як економічна інтуїція, раціонально визначений ризик, впевненість у власному лідерстві тощо, досить помітними є негативні якості сучасних підприємців, такі, зокрема, як безвідповідальність за якість товарів та послуг, ухилення від сплати податків, встановлення завищених цін на товари та послуги, створення фіктивних підприємств, виготовлення товарів та надання послуг, шкідливих здоров'ю населення та екології, розкрадання державної власності тощо. Позитивні морально-етичні якості сучасних підприємців все ще не утвердились як норма й регулятив їх свідомої економічної діяльності. Формування нового покоління підприємців постає як завдання розвитку виробництва, громадянського суспільства, а в більш широкому вимірі утвердження державності й високої української культури. Основою, суб'єктом підприємницької діяльності є людина, що зі своєї ініціативи шукає й реалізує нові можливості для виробництва нових товарів і послуг і діє самостійно на свій страх і ризик. Важливо тільки те, щоб вони надали умови для творчості індивідуума, носія й реалізатора підприємницької ідеї. [2.с. 98] Сукупність всіх існуючих в суспільстві осіб, що займаються підприємницькою діяльністю, утворюють одну з великих соціальних груп: підприємницьку верству. Поняття «підприємець» й «бізнесмен» можна розглядати як тотожні (до речі, нам не потрібно використовувати слово «бізнесмен», тому що існує цілком відповідна йому назва в українській мові). Поняття «культура підприємництва» має історичні корені. Тією чи іншою мірою цього явища торкалися різні дослідники останніх кількох сторіч. Це поняття у сучасному вигляді сформувалося лише у другій половині ХХ століття, і, звісно, прослідкувати зародження його в ХVIII-ХІХ століттях дуже важко, але можливо, аналізуючи вчення видатних економістів, які досліджували концепцію духовного розвитку «економічної людини». Духовні орієнтації підприємництва виробляють нову етику, основні її правила в умовах ринкових відносин полягають у наступному: 1) підприємці повинні публікувати свої статутні документи, адресу, назву підприємства, торговельну марку (фірмовий, торговельний знак); 2) ринкові зв'язки повинні базуватися на довірі між партнерами, їхній добропорядності, підвищеній вимогливості до себе й почутті обов'язку, умінні тримати дане слово; 3) для підприємців не прийнятні такі

поняття, як відсутність економічної культури, ненадійність домовленостей, порушення зобов'язань, егоїзм (у тому числі груповий), безвідповідальність, шахрайство тощо. [3.с.49] Підприємцві важко набути гарну репутацію – для цього, як правило, потрібні роки. Втратити ж її можна миттєво. В суспільствах трансформаційного типу, в тому числі і в Україні, слід поділили всіх підприємців на дві нерівні групи. До першої відноситься поки що нечисленна група «позитивних підприємців», тобто позитивно мотивованих, які добровільно вибрали власну долю [4, с. 81]. Ці підприємці дочекалися вдалого моменту і вже не можуть займатися нічим іншим. Друга група класифікується як «підприємці мимоволі». Її складають ті, кого ще недавно називали представниками «тіньової економіки». Таким чином, щодо особливостей становлення підприємництва в Україні і формування духовних орієнтацій підприємця слід зауважити наступне: 1) генезис підприємництва в умовах 1990-х рр. в Україні відбувався на тлі системної кризи всього соціуму, ліберальних реформ, які заклали підґрунтя для швидкого накопичення первинного капіталу, по-перше, шляхом роздержавлення майна (приватизація) колишньою пострадянською елітою і бюрократією за рахунок зубожіння більшості пострадянського населення і по друге – шляхом кримінальної, полукримінальної і тіньової діяльності, що 9 породило не тільки певну кримінальну субкультуру в суспільстві, але й певні ціннісні орієнтації суб'єктів підприємництва. 2) з кінця 1990-х – початку 2000-х рр. відбувається процес становлення елітної економіки, в умовах якої діють регіональні фінансово-політичні клани і олігархічні структури. [5.с.236] Цей процес призводить, по перше, до скорочення ареалу дії доброякісної конкуренції, тобто до деформування конкурентного середовища, до розорення і скорочення кількості дрібних і середніх підприємців, а по-друге – до остаточного оформлення монополістичних тенденцій в сучасному українському суспільстві.

Висновок Отже, під час цього дослідження було визначено, що головним у розвитку науки, культури, економіки - є людина. Також було доведено, що, не зважаючи на підвищене прагнення підприємця до самостійності, процес становлення та розвитку його морально-етичних характеристик здійснюється під впливом ЗМІ, літератури і мистецтва, освіти і т. ін. Важлива роль у цьому процесі належить цілеспрямованій навчальній, просвітницькій та виховній діяльності, організація якої є складовою управління сучасними виробничими і соціокультурними процесами. Також важливу роль у розвитку такої системи відіграє державна і суспільна матеріальна і моральна підтримка підприємництва.

Список використаних джерел

1. Касьянов Д. В. Культура підприємництва: проблема визначення Д.В. Касьянов С.55-90.
2. Журнал наукових праць [гол. ред. В.П.Бех]. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2008. Вип. 81. С. 94-108.
3. Кизим М. О. Перспективи розвитку і комерціалізації нанотехнологій в економіках країн світу та України / М. О. Кизим С. 46-54
4. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. К., 2000. С.76-114
5. Економіка знань: виклики глобалізації та Україна / Під заг. ред. А.С. Гальчинського, С.В. Львовичкіна, В.П. Семиноженка. с. 112-261
6. Болонський процес. Документи і матеріали / Тернопільський національний економічний ун-т / С.І. Юрій (ред.), Б.Л. Луців (уклад.). Т.: Економічна думка, 2006. С. 121-136.

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Актуальність теми дослідження. Національна ідентичність українства – складне, багатогранне і транзитне явище, основи якого сформовані усіма поколіннями українців і мають тисячолітню історію, активно впливають на всі сфери життя суспільства. Проблема становлення єдиної національної ідентичності громадян України є однією з визначальних для українського суспільства та для подальшого формування його як повноцінної нації. В національній ідентичності найповніше простежуються взаємини і взаємовпливи людини, суспільства, культури і цивілізації, їх взаємодія із зовнішнім світом. Україна – частина європейського світу. Серйозну загрозу національній ідентичності України становить розв'язана путінською Росією окупаційна війна, культурно-інформаційна агресія, потужна антиукраїнська пропаганда, якій нерідко підспівують і доморошені агенти впливу, носії синдрому комунізації, вдаючись до насадження ідеології російського неоімперіалізму [1]. Все це має за мету заперечити національно-культурну і цивілізаційну ідентичність українців, принизити їх гідність, сформувати іронічне, а то й образливе ставлення до українства, зберегти синдром постколоніальної і посткомуністичної свідомості частини населення України. Названі та інші причини дослідження теми, зокрема, необхідність подолання стереотипів про так звану «совєтську ідентичність», врахування перспектив деокупації Криму і неконтрольованої частини Донецької і Луганської областей, переконливо вказують на актуальність, наукову доцільність і новизну даного дослідження про сутність і проблеми формування сучасної української нації. Теоретичні та практичні дослідження безпосередньо стосуються проблем зменшення потенціалу сепаратизму, залучення до державотворчого процесу представників усіх етнічних груп, зміцнення можливостей держави у справі протистояння зовнішньому тискові [2].

Мета дослідження: полягає в тому, щоб, відштовхуючись від загальної теорії ідентичностей дослідити проблеми формування сучасної української нації, обґрунтувати шляхи досягнення цілісності України, консолідації суспільства і світового українства на основі цивілізаційних цінностей, зберегти самобутність національної ідентичності суспільства загалом, а також самобутність окремих спільнот.

Об'єктом дослідження є українська нація.

Предмет – проблематика формування національної ідентичності.

Основними завданнями: • розглянути основні прояви формування нації; • проаналізувати сучасні почуття української нації; • відшукати прояви сепаратизму; • виявити основний склад української нації; • дослідити вплив глобалізації на формування нації. Нація – це велика, стала група людей, об'єднаних спільним походженням та історією, мовою, культурою, самосвідомістю та певними інтересами. Національна ідентичність утворюється і обумовлюється низкою компонентів, а саме – територіальним, етнічним, культурним, релігійним, політичним, правовим, економічним. Усі компоненти є взаємопов'язаними та взаємозалежними, хоча кожна історична доба виявляє домінуючу роль певного компонента або комбінації компонентів, які залежать не тільки від певних історичних обставин, але й від способу утворення нації. Характерною рисою формування національної ідентичності громадян сучасної України є істотна відмінність у проходженні цих процесів в окремих регіонах, серед різних етнічних, мовних, конфесійних груп тощо. Дослідження з таких ключових аспектів, як мовно-культурний, релігійно-конфесійний, регіональний, державнополітичний, геополітичний дозволяють виявити найвиразніші розбіжності в ідентичностях громадян, специфіку в єдиній українській національній ідентичності. Аналіз кожного з цих чинників дозволяє виявити процеси, що призводять до розмивання української ідентичності, утворення розривів у ній. Українська національна ідентичність проходить складний і суперечливий процес становлення. Нині її ознаками є роздвоєння суспільної свідомості, брак консенсусу стосовно базових цінностей, етнопсихологічні та мовно-культурні деформації у свідомості. Таку ситуацію ускладнюють: – розриви у загальнодержавному комунікативному просторі внаслідок суперечностей у мовній, ідеологічній сферах; – брак історичних знань або їх викривлене тлумачення і, як наслідок цього, слабкість ідеологічної основи для формування національної ідентичності; – деформації національної і громадянської свідомості, соціальної структури суспільства. Нині завдання зміцнення державності, збереження і формування національної і культурної ідентичності в Україні обтяжені проблемами політичного, культурного, інформаційного характеру тощо. На низькій інтенсивності процесів формування національної ідентичності позначається тривала залежність багатьох поколінь українців від іноземних держав, масова денационалізація етнічних українців. Для значної частини українських дослідників очевидно, що оформлення української національної ідентичності варто розуміти як творення загальної національної ідентичності, спільної для всіх громадян. Це цілком узгоджується із громадянською, політичною концепцією держави. Немає жодної необхідності, щоб місцеві росіяни, румуни, болгары, поляки, угорці, татари, євреї, греки тощо почали вважати себе в етнічному плані українцями. Водночас цілісність держави вимагає того, щоб масиви усіх етнічних груп відчували Україну своєю батьківщиною. Важливою умовою формування нації є зростання національної самосвідомості: свідомого згуртування та об'єднання дій її різних представників не тільки на ґрунті 59 усвідомлених ними спільних рис або спільного минулого, але й на ґрунті розуміння ними головних національних інтересів і вироблених спільних

цілей (визвольної національної боротьби, національного відродження, розбудови національної державності тощо), досягнення яких сприяло б розквіту й зміцненню цієї нації.

Висновки. Таким чином, визрівання єдиної національної ідентичності при збереженні й розвитку етнічних, культурних тощо ідентичностей усіх спільнот, спроможне значно сприяти зміцненню державної єдності країни, суспільства, істотно посилити державу. Це, у свою чергу, дозволить посилити сприйняття української держави як «своїї» серед представників різних етнічних груп; зменшити або нівелювати можливість виникнення сепаратистських тенденцій серед етнічних груп компактного розселення в Україні; задіяти повною мірою потенціал усіх громадян України. Досягнення таких цілей повністю відповідає інтересам України. Оформлена національна ідентичність тісно пов'язана із зовнішньополітичною самореалізацією держави, нації. Інакше кажучи, наявність власної національної ідентичності (що визнається як всередині самої держави, так і в країнах-сусідах) є неодмінним атрибутом «голосу» нації на геокультурному, геополітичному рівнях.

Список використаних джерел

1. Цивілізаційна ідентичність українства <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/Tsyvilizatsijna-identychnist-ukrainstva.pdf>
2. Кресіна І. О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: (Етнополітологічний аналіз). К., Вища школа, 1998. С. 89.
3. <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/16976/>

ФІЛОСОФІЯ УСПІХУ МЕНЕДЖЕРА

Актуальність теми дослідження. Світ розвивається надзвичайно швидкими темпами чого вимагає й від нас, звісно якщо ж і ми бажаємо бути ефективними та конкурентоспроможними. Філософія успіху менеджера є надзвичайно актуальною та цікавою темою адже розглядає складові успіху в професійній діяльності.

Мета дослідження – дослідити складові роботи менеджера, його кар'єрний зріст та риси характеру потрібні для успішної роботи.

Предмет дослідження: філософія та гіпотеза успіху менеджера.

Завдання дослідження: Визначити сильні та слабкі сторони менеджера у соціумі, та у професійному середовищі. Філософія є однією з найдавніших галузей духовного життя суспільства, проте це й наукова дисципліна оскільки вона уособлює характерні для науки ознаки. Тому вона є невід'ємною в діяльності людини, а особливо в управлінській діяльності бізнесу. Для успішної діяльності невід'ємним є опора на важливі та усвідомлені менеджером філософські вчення. Філософія в загальному плані вивчає відношення «людина-світ», тоді як предметом філософії менеджменту і бізнесу є вивчення методологічних та світоглядних засад, організаційних процесів суспільства та творчих, філософських підходів у вирішенні конкретних проблем управління [1, с. 5]. Проблема «керівник-підлеглий» із сфери теоретичного вирішення перейшла в систему теорій середнього рівня. Сприятливі стосунки в процесі спільної діяльності керівника і підлеглого зумовлені стилем керівництва, засобами організації виробничого і виховного процесів праці. Система «менеджер - оточення» співвідноситься з системою «суспільні відносини», як одиничне до загального. Чим швидше йде розвиток суспільних відносин, тим швидше менеджер може реалізувати свої знання, а звідси - і свої можливості. Сьогодні і керівник, і його підлеглі діють розкуто, вільно, з почуттям власної гідності. Звичайно, є певні обмеження і в їх діях. Якщо в умовах тоталітарної системи і керівник, і його підлеглі пов'язані політичними, ідеологічними, і економічними актами, то в умовах ринкових відносин економічна залежність, при відсутності політичної і ідеологічної, частково зберігає свою силу. Менеджмент - це одна із популярних та прибуткових галузей зайнятості зараз. Щодня дізнаєшся щось нове, щось вивчаєш. Менеджмент вимагає робити все заради успіху, відкривати нові таланти, уміння, навички. Філософія успіху менеджера, полягає у поєднанні філософії розвитку, філософії успіху людини, філософії буття і діяльності людини. Якщо поставити перед собою ціль, якщо постійно розвиватись вмiло використовувати усе що відбувається у житті, розподіляти свій час, тоді можна вивести універсальну теорію успіху. Менеджмент виник на основі філософії управління, а саме із зародження філософської думки. Вся діяльність менеджера спирається на таку філософську парадигму, яка найбільше відповідає його вихованню, роль занять, оточенню, менталітету. Разом з тим, кожна епоха висувала певний тип мислення, який, співіснуючи з іншими, і був все-таки домінуючим [3, с. 500]. Сьогодні підприємницька і менеджерська діяльність вивчається раціоналізмом, інтуїтивізмом, прагматизмом. В умовах сьогодення філософські основи менеджменту формують і саму філософію підприємництва, яка в сучасній економічній науці вивчається як: а) уява про зміст підприємницької діяльності; б) ставлення менеджерів до учасників підприємницької діяльності та зокрема, їх готовність нести відповідальність за працівників підприємства і тих, хто вклав свої кошти в нього; в) ставлення менеджерів до оточуючого середовища та зокрема, їх готовність нести відповідальність стосовно їх партнерів по ринку та суспільства; г) ставлення менеджерів до соціально-технологічних змін і зокрема, до швидкого сприйняття технічних і соціальних нововведень; д) ставлення менеджерів підприємницького розвитку та їх готовність чи неготовність до нього [2, с. 82-83]. Філософія менеджменту пояснює функції управління в підприємстві, подає картину настроїв, поведінки та поглядів фахівця. Показує що за відсутності розуміння та використання філософських вчень ефективність управління рівняється нулю. Підприємець, за висловом А. Сміта, є власником, який іде на економічний ризик заради реалізації певної комерційної ідеї та отримання прибутку. Підприємець планує, організовує виробництво та розпоряджається його результатами.

Висновок. Менеджмент – надзвичайно цікава та різностороння професія, проте вона потребує постійного поновлення своїх знань та навичок у всіх його напрямках.

Список використаних джерел

1. Рассел Б. Історія західної філософії. К.: Основи, 1995. 689 с.
2. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоур Ф. Основи менеджера. М., 1992. 704 с.
3. Щекин Г. В. Практична філософія менеджера. К., 1994. 396 с.

РЕЛІГІЯ ТА ГРОШІ

Актуальність теми дослідження: у сучасному світі існує багато об'єктів фінансово економічної сфери, світовий ринок організації та підприємства світового рівня. Для того, аби бути обізнаним у всіх питаннях потрібно цікавитися економікою, її первинним елементом грошима. Також у світі сьогодні виділяють велику кількість релігій, котрі й далі поширюються на людську спільноту. Для того, аби розуміти суть основних релігійних догм цього розділу філософії, потрібно звернути особливу увагу на релігію.

Метою дослідження є навчити студентів глибоко мислити про суспільні процеси, в яких особливе місце займають релігія та гроші.

Об'єктом дослідження: є система світових релігійних концепцій, суть різних віросповідань на поведінку та світогляд людини та групи людей, а також місце товару, ринку, організацій, підприємств у житті кожної людини.

Предметом дослідження: є сукупність теоретичних і практичних проблем у формуванні та становленні окремої особи, проблема сприйняття людиною проблем грошей та релігії на власний розсуд та оцінка нею загальних, власних та суспільних проблем.

Завданням дослідження: є проаналізувати проблему багатства у християнській релігії: дослідити підвищення ролі грошей у сучасному суспільстві; обґрунтування функціонування релігії в житті людини та вплив грошей на її поведінку. Гроші - це багатофункціональна економічна форма, за допомогою якої здійснюється облік вартості, обмін, платежі накопичення вартості. Гроші є одним із найбільш важливих розділів економічної науки. Вони є набагато більшим, ніж простий інструмент, що сприяє розвитку економіки. Добре діюча грошова система сприяє як повному використанню потужностей, так і повній зайнятості. Та навпаки, погано функціонуюча грошова система може стати головною причиною різких коливань рівня виробництва, зайнятості та цін в економіці [1 с. 496]. Релігія (від лат. religio - зв'язок) - особлива система світогляду та світосприйняття конкретної людини або групи людей, набір культурних, духовних та моральних цінностей, що обумовлюють поведінку людини. Еталонний зразок поняття релігії встановлений використаний в релігієзнавстві, був запропонований Клиффордом Гірном, котрий назвав «культурною системою [2, с. 425]. Найміцнішу опору, найповнішу сферу вияву релігії знайшла в людській особі. Видатний український мислитель В. Вернадський зазначав, що немає жодного народу, стосовно якого була б неспростовно доведена відсутність релігійних вірувань. На думку Гегеля, немає жодної людини, яка була б повністю позбавлена релігійних почуттів незалежно від форми вияву, оскільки людина внутрішньо пов'язана з релігією. Немає жодної людини, за словами Е. Фромма, яка не відчувала б потреби в релігії [4, с. 215]. Релігія разом з філософією, як наголошував Гегель у своїх лекціях з філософії релігії в Берлінському університеті, майже рівноцінно увінчують грандіозну споруду людського знання. Вони є тотожними. Адже філософія також є богослужінням, релігією, оскільки вона за своєю суттю є відмовою від суб'єктивних домислів і думок у своєму занятті Богом. З іншого боку, релігія, як вважає К. Ясперс, назавжди залишається «філософією» звичайної людини, єдиним авторитетом, який визнається нею у найвищих світоглядних питаннях. Тому, незважаючи на відмінності в особливостях і методах досягнення ними Бога, філософія і релігія взаємопов'язані. Впродовж багатьох століть філософія не лише вносила раціонально дискурсивний аспект у теологію, а й була єдиною інстанцією, у межах якої релігія поставала як об'єкт дослідження [4, с. 215]. На сьогодні у світі не існує ідеї сильнішої і пристраснішої за ідею мати гроші, і чим більше, тим краще. Це бажання збудує кожного, від малого до великого, незалежно від віросповідання і кольору шкіри, соціального статусу і статевої приналежності. І навіть якщо грошей у вас дуже багато, їх ніколи не буває достатньо. Але якщо в житті не християнина рідко виникають філософські думки про те, чи добре мати багато грошей, чи ні, то віруючі часто-густо відмовляють собі в можливості володіти великим обсягом грошей, мотивуючи це спокусою [2, с. 425]. Дослідженнями доведено, що реакція людини на фінансові фактори впливає на її життя. Одна лише думка про гроші переводить мозок у стан, в якому людина стає егоїстичною. Чим більше людина цінує фінансовий успіх, тим менше значення для неї мають проблеми суспільства в цілому [2, с. 425]. Людина живе в індивідуальному світі ілюзій, керуючись суспільними та особистими установками і правилами. Ще на початку ХХ століття одним із засновників макроекономіки Джоном М. Кейнсом був запропонований неологізм «грошова ілюзія», що описує схильність людей сприймати номінальну вартість грошей, а не їхню реальну купівельну спроможність [2, с. 426]. Гроші є тією реальністю, з якою ми постійно стикаємось у нашій повсякденності. Гроші створюють нам проблеми і коли вони є, і коли їх немає. Нам тільки здається, що ми керуємо грошми, проте все навпаки: це гроші керують нами. І варто припустити думку відомого поета, лауреата Нобелівської премії Й. Бродського, що гроші можуть виступати п'ятим елементом, стихією поряд із визнаними чотирма: земля, вода, вогонь, повітря. Гроші можуть зробити з нас господаря, водночас ми можемо стати їхніми рабами. Наша влада над грошми реальна настільки, наскільки ми можемо допустити їхню владу над собою [3]. Гроші –

це бог» – узагальнюючи сучасну суспільну думку, повідомляє відомий персонаж мережевого фольклору тр. Freeman. «Бомж, сифілітик, президент – всі причащаються одним папірцем. Гроші коштують дорого, люди – нічого, тому що ви безцінні, якщо довели, що можете зробити богом будь-який міф» [3]. Людям нав'язується дуже високий стандарт споживання та побутового комфорту, а емоційність сьогодні не компенсує незручності. Рай перемістився у палаци та лімузини. Суспільство споживання, у якому ми живемо, формує певні стереотипи поведінки, життєвий стиль. У період постмодернізму шлюб починає носити виразно рентний характер. Рівень достатку стає визначальним при виборі партнера та створення родини («скільки він заробляє?», «на чому їздить?», «де одягається?»). Сьогодні виглядають несучасними божевільне захоплення, безкорислива любов. Не важливо, скільки у людини грошей, їх завжди буде мало, а виходить, вона вічно буде у боргах, навіть володіючи мільйонними статками [4, с. 215]. Бернард Шоу якось сказав: «Борги схожі на будь-яку іншу пастку: потрапити в них досить легко, але вибратися досить важко», а Бенджамін Франклін стверджував: «Краще лягти спати без вечері, ніж прокинутися боржником» [4, с. 215]. Психологи стверджують, що в сучасному суспільстві існує тенденція не стільки посилення важливості грошей, скільки зростання важливості володіння будь-чим і схильності демонструвати рівень свого багатства. Сьогодні відоме філософське запитання Е. Фромма «Мати або бути?» трансформувалося в «Мати чи демонструвати». Швидкість комунікацій впливає тільки на те, що навіть володіння інформацією стає предметом гордості та позерства [2, с. 428]. Ректор Київської духовної академії і семінарії, архієпископ Української Православної Церкви Київського патріархату Дмитрій (Рудюк) на запитання: «Чи багатство – це гріх?» дає коротку і дуже чітку відповідь: «Саме по собі – ні», і пояснює: «Звісно, гроші, зароблені неправедним шляхом, небезпечні для людини. Якщо ж людина заробила гроші власною працею і з легкістю може поділитися ними з бідними, таке багатство благословляється Богом. Але це не означає, що людина ніколи не втратить грошей – Господь може випробувати її віру і залишити її ні з чим». Як же людині, яка живе в умовах доволі жорстокої конкуренції, поєднати боротьбу за місце під сонцем з християнськими чеснотами? «Віра – дуже інтимна річ. Суміщати духовність і соціальність можна, хоча й важко. Гонитва за багатством багатьох псує, але Господь благословляє людину, яка знайшла баланс між духовним та соціальним, обрала свій шлях і твердо по ньому йде» [2, с. 429]. Гроші часто порівнюють із кров'ю, «кров'ю сучасного суспільства», це дуже вдала метафора, вона нібито багато що може пояснити. Але насправді і це визначення не точне! Гроші не можуть бути кров'ю, бо кров – нейтральна, а гроші – винятково агресивні. До того ж ця метафора може образити християн, для яких кров – священна, і наповнена зовсім іншого смислу (особливо в святій тайні Євхаристії). Гроші не пов'язані ні з релігією, ні з дохристиянськими віруваннями. Не пов'язані бодай тому, що релігія – це духовне, вище від грошей. Релігія створює догми і складає історії про те, як слід правильно ставитись до грошей, скільки їх потрібно мати і як до них прагнути чи не прагнути. Гроші усе пояснюють мовчки, не кажучи вам жодного слова, не будуючи храмів і не вимагаючи їм поклонятися [2, с. 429].

Висновок: розуміючи важливість даної проблеми - гроші та релігія, ми з упевненістю можемо побачити верховенство релігії. Деякі люди, вважають великою цінністю гроші, забувають, що за них можна купити далеко не все, в тому числі й віру. А ось релігія дуже духовно може підкупити кожного, навіть, запеклого атеїста, адже має феноменальну й істинно святу силу, породжуючи в душі добро, милосердя, віру, надію і любов.

Список використаних джерел

1. Сутність, функції та історія грошей. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/accountant/1708/>
2. Кислюк К. В. Реланство [підручник для студентів і вузов] / К. В. Кислюк, О. М. Куєр. [5-е ма, амран, і аон] К. На-роа. ухр, акапеміс, 2007. С. 425-464.
3. Релігія та її значення в суспільстві. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/relig>
4. Паскаль Б. Мысли. М., 1974. 215 с.

ПОТРЕБИ, ІНТЕРЕСИ ТА ЦІННОСТІ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ

Актуальність теми дослідження: проблеми самореалізації у зв'язку з відсутністю розуміння своїх потреб, інтересів, цінностей, незнання цих термінів; ототожнення термінів «людина» та «індивідум»; спричинення цими факторами відсутності можливості створити міцний фундамент для розвитку.

Мета дослідження: зобразити основну суть потреб, інтересів та цінностей людини.

Об'єкт дослідження: сутність людини у контексті самореалізації. **Предмет дослідження:** потреби, інтереси та цінності людини.

Завдання дослідження: проаналізувати суть людини та роль її потреб, інтересів та цінностей. Людина – біосоціальна істота (сама біосоціальна, а не біологічна і соціальна). До основних ознак людини можна віднести: особливий тип тілесної організації, наявність душі, свідомість, суспільність, діяльність. Отже, це родове поняття, яке відображає загальні риси, притаманні людському роду – як природні, психічні так і загально соціальні [1]. Індивід ж означає одиничне, на відміну від сукупності, маси, тобто це окрема людина, на відміну від колективу, соціальної групи, спільноти, суспільства в цілому. Поняттям «індивід» більше окреслюється біологічне в людини [1]. Тому поняття «індивід» доцільно вживати тоді, коли йдеться про біологічні ознаки людини. Коли ж ми говоримо в контексті філософському, то варто вживати термін «індивідуальність». Індивідуальність можна визначити як сукупність властивостей та здібностей, які відрізняють даного індивіда від інших [1]. Потреби - це ті форми взаємодії людини зі світом (духовні чи матеріальні), необхідність яких обумовлена особливостями відтворення і розвитку її біологічної, психологічної, соціальної визначеності, і які тою чи іншою мірою відчуються, усвідомлюються людиною [2]. Потребами повністю керує людина – вона формує їх залежно від життєвої ситуації. Також вони лежать в основі особистісного розвитку. Ще одним фундаментальним фактором особистісного розвитку є інтереси. Інтерес - це усвідомлення потреб особистості. Це спрямованість дій індивіда залежно від можливості задоволення тієї чи іншої потреби, одна із рушійних сил поведінки та діяльності особи [2]. І останнім з цих фундаментальних положень є цінності. Вони ж є наслідком взаємодії першого та другого вищезгаданого поняття. Цінності — це переконання та ідеї про те, яким чином все в житті має відбуватись. Цінності надихають людину таким чином, що вона прагне отримати або досягти їх реалізації. Кожна людина вважає власні цінності важливішими, ніж цінності інших [3].

Висновок. Успішний особистісний розвиток можливий тільки за правильного формування потреб, цінностей та інтересів та їх усвідомлення.

Список використаних джерел

1. «Філософський зміст понять «індивід», «індивідуальність», «особистість». Типологія особи» URL: <http://kpeklntu.at.ua/e-book/philosofija/page61.html>
2. Барська Ю. «Потреби, інтереси та цінності особистісного розвитку» URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/30920/1/754.PDF>
3. «Цінності» URL: <https://vpa.org.ua/glossary/cinnosti/>

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Актуальність теми дослідження: Проблема, яка завжди буде актуальною – формування національної ідентичності громадян України. Дослідження особливостей формування української нації сприятиме розумінню процесів в етнонаціональній сфері, дасть нам змогу перевірити правдивість застосування концепції української нації до етнополітичних процесів в країні, і сприятиме виробленню ефективної державної політики у цій сфері [1].

Мета дослідження: проаналізувати основні процеси формування української нації. Визначити найголовніші процеси формування української нації, збереження цілісності держави, збереження в ідентичності, збереження національної ідентичності суспільства.

Завдання дослідження: з'ясувати шляхи формування української нації.

Об'єкт дослідження: українська нація.

Предмет дослідження: проблеми формування сучасної української нації. У наш драматичний час чергового національного відродження Україна знову підіймається на ноги, вже вкотре змушена відстоювати незалежну державу – власний дім, без якого український народ приречений зійти з арени історії. Труднощі у формуванні нації пов'язані не тільки з пострадянським минулим у вигляді викривленого світогляду громадян України. Важливим є факт, що сучасна українська нація формується не на базі одного етносу, а на, принаймні, двох основних – українського й російського. Безсумнівно, розбіжності існують, і носять світоглядний характер. Саме ці розбіжності, у великій мірі, і гальмують оформлення сучасної державницької нації в Україні. У сенсі того, що українська нація не сформована, увійшов в обіг термін «українська політична нація». Ті, хто вживає цей термін, спираються на наступну тезу: українська нація хоч і не сформована, але українська держава існує, і громадяни цієї держави, які мають спільні інтереси в цій державі [2]. Важливе місце в питанні формування української нації посідає саме XIX ст. Для нашої держави це час, коли постала українська модерна нація. Головною проблемою цього періоду історії було визрівання українського питання, формулювання цілей і завдань національно-визвольного руху, подолання труднощів на його шляху. Визвольний рух в цей час став наслідком розвитку суспільної думки. Спочатку до національної ідеї були прилучені одиниці, згодом вона стала надбанням сотень тисяч людей і запанувала у суспільстві [3]. На кінець XVIII – початок XIX ст. на давньоруській основі часів Київської Русі внаслідок довготривалого історичного розвитку українського етносу і його взаємин з іншими народами та державами склалась етнічна територія українського народу, яка збереглася без істотних змін до революційних подій 1917 – 1920 рр. [4]. Безпосередній вплив на Україну мали національні рухи в Чехії, Словаччині, Хорватії, Сербії, діяльність західно- й південно-слов'янських будителів, зокрема Я. Колара, П. Шафарика, В. Караджича, В. Ганки, Л. Штура, які проникали в українські землі через Австро-Угорщину, хоча й таємно.

Висновок: Отже, розглянувши деякі етапи формування і розвитку української нації, можна зрозуміти більшість проблем сьогодення на рахунок єдиного самобутнього народу. Сьогодні українська нація переживає складний етап у процесі свого формування, але я з упевненістю можу сказати, що якби боляче це не прозвучало, та війна показала всьому світу нову згуртовану демократичну спільноту із величезним потенціалом до подальшого розвитку. Також я розглянув найголовніші прояви формування нації, проаналізував сучасні почуття української нації, визначив основний склад української політичної нації, дослідив найголовніші процеси формування української нації, збереження цілісності держави, збереження її ідентичності, збереження національної ідентичності суспільства.

Список використаних джерел

1. Гирич, І. Формування модерної української нації: теорія і суспільні виклики. (XIX – початок XX ст.): наукове видання / І. Гирич. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2014. 112 с.
2. Становлення української нації. URL: <http://readbookz.com/book/201/7659.html>
3. На досвідках Нової доби інтеграція українських земель у складі Російської та Австрійської імперій. URL: http://history.franko.lviv.ua/gryc_r1.htm
4. Історія України. URL: <http://www.history.vn.ua/book/ukrzn0/79.html>

ЕВОЛЮЦІЯ ГРОШЕЙ В РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ МИСЛЕННЯ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД

Актуальність теми дослідження. Різке зростання маси грошей, яка пронизує каналами свого обігу всі сфери соціального організму, перетворення на товари все нових явищ соціальної дійсності, які дотепер не мали грошового еквівалента, кількісне і якісне підвищення грошових стандартів добробуту обертаються для людини все більшою залежністю, уніфікацією, витонченістю соціального контролю над усіма її життєвими проявами. В соціальному вимірі гроші виступають в різних сутнісних якостях: як знак, як символ, стають інституціональним феноменом; вони фіксують міру цінності певного об'єкта як речі, здатної бути загальним еквівалентом обміну інших речей. Проблема грошей завжди була в центрі уваги філософів, економістів, політиків, культурологів. Про це свідчать праці Дж.Везерфорда, П. Бернштейна, Г. Зімеля, Ю. Осипова, В. Львіна, З.Скринник, О. Суббето, С. Снякова, О. Неклесси та ін. Для розуміння методологічних основ дослідження проблеми грошей мають праці В. Базилевича, А. Маршалла, Ф. Гаєка, Дж.Кейнса, І. Єскевич та ін.

Мета дослідження: розкриття проблеми еволюції ціннісного відношення до грошей в історії розвитку як філософської, так і економічної думки, уточнення основних понять соціальної сутності грошей, що розширить смисловий простір їх розуміння.

Завдання дослідження: розкрити проблеми еволюції грошей в історії розвитку філософської та економічної думки **Об'єкт дослідження:** сенс грошей та їх еволюція.

Предмет дослідження: поступовий розвиток грошей, розкриття проблеми еволюційного етапу як філософської, так і економічної сутності думки про гроші. Гроші – необхідний атрибут функціонування економіки в сучасному світі. Це особлива економіко-психологічна реальність. Просторова своєрідність грошей виявляється в тому, що в них співпадає матеріальне та ідеальне, річ і думка, що забезпечує їм об'єктивну та суб'єктивну, представлену у свідомості безмежність розповсюдження [4, с. 177]. Світовій економічній літературі відомо кілька альтернативних концепцій походження грошей. Відповідно до *раціоналістичної концепції* гроші є результатом певної домовленості між людьми, які переконалися, що для обслуговування мінорних операцій необхідні спеціальні інструменти. Вперше ця концепція була висунута Аристотелем у праці «Нікомахова етика». Ця ідея знайшла законодавче втілення в античних та середньовічних суспільствах [1]. Різновидом попередньої можна вважати *номіналістичну концепцію*, яка представлена у державній теорії грошей німецького економіста Г.Кнана. На його думку, створені державою гроші приймаються незалежно від їх металевого вмісту, з характерними платіжними засобами, тобто умовними знаками, наділеними державною владою певною платіжною силою. Багато сучасних західних економістів розділяють погляди цього суб'єктивно-психологічного підходу до походження грошей (П.Самуельсон, Л.Харріс, Дж.К.Гелбрейт та ін.) [1]. За *еволюційною концепцією* гроші з'явилися в результаті об'єктивного еволюційного процесу, що деякі предмети виділилися із загальної маси товарів і зайняли в економіці особливе місце всезагальних еквівалентів. Найбільш послідовним прихильником другої концепції був К.Маркс, який опирався на ідеї А.Сміта, Д.Рікардо та ін. Дана концепція певною мірою поширена і в сучасній економічній літературі [1]. Представники *функціональних концепцій* грошей називають низку конкретних факторів, прискорення розвитку яких зумовило необхідність існування грошей [1]. Гроші були різні за формою (черепашки, худоба, хутра, монети, банкноти), але завжди були постійні за змістом функціями - засіб обміну. Разом з тим саме у цих властивостях приховується парадокс: про гроші написано тисячі книг, і разом з тим «ми занадто мало знаємо про них» [3, с. 11], говорить М. Фрідмен, визнаний лідер монетаризму ХХ століття. Причина такого парадоксу полягає в тому, що гроші не повністю потрапляють в аналітичне поле грошових теорій. Через те, гроші потрібно розглядати не як міру вартості і засіб платежу, не як засіб обігу і накопичення, а «гроші як особливий спосіб дивитися думати, як специфічна постановка погляду культури, як потрібний активно використовуваний нею інструмент мислення компонент буття» [3, с. 12], вказує І. Єскевич. Необхідно виходити з того, що «економічні гроші» - лише видима частина «грошового айсбергу». В глибинах економічної реальності прихована значна і головна сутність грошей, виявленням якої завжди займалась філософія. В античній філософії, де центральною в теорії пізнання поставала проблема співвідношення знання та мислення, істинного та хибного, знання розумілося в єдності з його предметом. Виходячи з того, що знання є своєрідною копією предмета, антична філософія переважно вивчала процес, за допомогою якого предмет переводився в стан знання. Теза про єдність знання і предмета специфічно поєднувалася з нерозумінням активності суб'єкта в процесі пізнання; істинний об'єкт може бути «даним» тільки тому, хто пізнає; всі продукти його суб'єктивної пізнавальної діяльності лише хибна, неістинна думка. Такий підхід, звичайно ж, позначився й на розумінні грошей. Мислителі розглядають гроші як одну з цінностей цивілізованого суспільства. Аристотель, як і Платон, підкреслював важливу соціальну функцію грошей бути засобом обміну, способом порівняння цінностей предметів один з одним [3, с. 34]. Заслугує уваги аналіз грошей в параметрах проблем «власності» представниками німецької класичної філософії. Так, в І. Канта поняття «власності» конститується в поняттям «особистості». Тільки той, хто може бути власником «самого себе» і вільний розпоряджатися собою, є особистістю і правомірним суб'єктом. Кожен громадянин держави має право власності на своє «Я» і стає внаслідок

цього правовим партнером даної держави. Масштаби і розміри речової власності, як і кількість грошей, зовсім неоднакові для всіх індивідів, і нерівність величини власності створює основу нерівності політичних прав участі. На думку І. Канта, якщо власник може розпоряджатися зовнішнім предметом на власний розсуд, то людина може бути тільки своїм власним господарем, але не власником самого себе, не говорячи вже про те, щоб бути «власником інших людей». Тобто якщо право власності на речі (і гроші) є майже безмежним, право розпоряджатися іншими людьми обмежене почуттям відповідальності. Значну увагу проблемі грошей приділяв видатний німецький мислитель Г. В. Ф. Гегель. Його концепція викладена в основному в праці «Філософія права», в якій обґрунтовуються основи і принципи громадянського суспільства, народжуваного ринковою економікою. Гроші є невід'ємною частиною власності, є вкладання волі в річ», тим самим особа дає собі «зовнішню сферу своєї свободи» [2, с. 401]. Найважливішою передумовою власності і грошей Г. Гегель вважав свободу. Стверджуючи, що речі, на відміну від вільної особистості, є «невільними, позбавленими індивідуальності, безправними», мислитель трактував власність як еманацию (сходження) «абсолютної ідеї», завдяки якій особистість переходить із суб'єктивного змісту в об'єктивний. «Розумність власності полягає не в задоволенні потреб, а в тому, що знімається гола суб'єктивність особистості. «Лише у власності особа виступає як розум» [2, с. 405], - зазначав мислитель. У власності особистість знаходить для себе «зовнішню сферу свободи». Проблема грошей стає зрозумілою, якщо мати чітке визначення поняття «цінності». В найбільш загальному плані «цінність - збережена можливість задовольнити свою потребу. Грошима самими по собі неможливо користуватися безпосередньо, вони повинні бути перетворені в специфічні речі» [2, с. 403]. Оскільки придбана за гроші річ має цінність, кожен може задовольнити нею своєю проблемою. Для продуктивного функціонування грошей, з точки зору Г. Гегеля, потрібна наявність громадянського суспільства. Воно надає кожному індивіду право увійти в ту сферу, в яку він хоче, заробляти стільки грошей, скільки може. Однак така можливість є випадковою. «Промисел годує людину, як і соціальний стан; але якщо який-небудь промисел процвітає, то в нього входить безліч індивідів. Однак потреба в товарах не безмежна, і якщо яка-небудь галузь переповнена виробниками, то окремі люди можуть цього не зрозуміти, вони спрямовуються в неї і гинуть. Можна, звичайно, в цьому випадку сказати: надлишок стане очевидним, тоді окремі індивіди підуть звідти. Однак вони не можуть так поступити, оскільки вони володіють тільки такого роду вмінням, оскільки вони вклали в дану справу свій капітал як у формі своїх можливостей, так у формі грошей» [2, с. 454].

Висновки: еволюція та функціонування грошей спричинили тоталізацію інструментальної раціональності в модерному та постмодерному суспільстві. За таких умов економічна ефективність та морально-етичні засади людського життя взаємно виключають одно одне. Ці проблеми ще не знайшли достатнього опрацювання у вітчизняній філософії, понад те: існує певна відстороненість філософської думки від тем, пов'язаних з соціально-гуманітарними вимірами функціонування ринкових механізмів. Отже, можна констатувати, що і сучасна філософська думка поки не прийшла до однозначного розуміння грошей ні з точки зору того, що таке феномен грошей, ні з точки зору методології дослідження. Про це свідчить їх еволюція, яка демонструє найрізноманітніші принципи та підходи до їх розуміння та дослідження.

Список використаних джерел

1. Економічна теорія Комарницький І.Ф., Чернівці, 2006. 334 с.
2. Гегель Г.В.Ф. Філософія права / Г.В.Ф. Гегель; Пер. с нем.; Ред. и сост. Д.А. Керимов и В.С. Нерсесянц. М.: Мысль, 1990. 524 с.
3. Ескевич И.В. Метафизика денег. Три действия с прологом и эпилогом / И.В. Ескевич. М.: Эксмо, 2006. 272 с.
4. Ложкін Г. В., Комаровська В. Л., Воленюк Н. Ю. Економічна психологія: Навчальний посібник. ,3-тє вид-ня, переробл. і доповн., К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. 464 с.

ПРОТЕСТАНТСЬКА ЕТИКА ЯК ВИД ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність теми дослідження: тема є актуальною в даний момент, оскільки для нашої сучасної економічного становища в країні є дуже критичним і необхідним знаходження шляхів розвитку сучасної економіки. Тому, пошуки альтернатив є пріоритетним завданням для вирішення цієї проблеми.

Мета дослідження: дослідити протестантську етику як одну із видів професійної діяльності та її економічний вплив.

Об'єкт дослідження: кожна людина щоденно зустрічається із загальними правилами етикету, підпорядковується управлінським рішенням. Кожна людина є об'єктом етичної філософії свого життя.

Предмет дослідження: протестантська етика.

Завдання дослідження: довести, що етикет може існувати, як самостійна дисципліна. Етика як наука досліджує свій предмет з конкретно-історичних, філософсько-світоглядних позицій у тісному взаємозв'язку з соціальними відносинами; вона розкриває закони виникнення й історичного розвитку моралі, її сучасний стан і функції, аналізує соціальну сутність моральності, обґрунтовує її історичну прогресивність. Предмет цієї науки завжди відчував вплив практичних запитів часу. Етика розглядає людину в цілісності, єдності всіх її складових. Методологічне значення етичного пізнання полягає в тому, що воно має як евристичний аспект, який пов'язаний насамперед з досягненням нових знань, так і оціночний, який передбачає розкриття ціннісного змісту моральності. Протестантська етика бере свій початок від загальної етики християнства. Представники цього напрямку були не задоволені тим, як Рим трактує Біблію. Найбільший спротив викликали продажі індульгенцій, тобто прощення наперед. Як відомо після 1517 року римська-католицьке християнство розпадається на дві основні течії: католицьку та протестантську церкви. З цього зрозуміло, що вони мають багато спільних рис, які також притаманні всім християнам [1]. З плином часу протестантизм змінювався і розвивався, з реформації він перелік у євангелікалізм, потім у фундаменталізм, ліберальну теологію та діалектичну теологію. Головне те, що протестанти по-іншому бачать і сприймають світ, у них трохи інші моральні та етичні норми, ніж в решти представників християнських течій. Всі протестантські «під-вчення» тримаються на п'яти класах так званих «п'ять тільки». Це такі принципи, які стверджують що: 1. Біблія - це єдине джерело християнських доктрин. Кожний має право тлумачити Біблію та проповідувати; 2. Прощення можна отримати тільки вірою, а справи на прощення не впливають; 3. Прощення приходить тільки у формі милості, і воно ніколи не буває заслуженим; 4. Ісус і тільки він є посередником між людиною та Богом; 5. Людина повинна вірити та поклонятися лише одному Богу. Ніякі святі, які були названі так іншими людьми, не є вартим цього. Тільки віра в Єдиного Бога може врятувати та не суперечить Біблії [3]. Виходячи з зазначених вище принципів, можна зрозуміти, які морально-етичні принципи існують в протестантському суспільстві. Які мені здається, вони не суперечать Біблії та католицизму та православ'ю як іншому етичному напрямку, але відрізняються у суто релігійному наповненні [2]. Етика протестантизму дуже повно формує суспільну та особисту думку людини. Вона виховує і є гарним представником повноцінної філософії життя. Саме воно виховує і впливає на нас з наймолодшого віку. Так само і людина вкладає щось у суспільство. Кожне суспільство будується на якихось нормах та правилах. Протестантське було побудовано на релігійних нормах та ученнях, згодом додалася світська думка, яка в той самий час сама була під впливом церкви. Тобто морально-етичне сприйняття формується завдяки багатьом факторам, які впливають один на одиний [1].

Висновок протестантська етика є досить цікавим питанням для вивчення, бо вона побудована на релігійних (Біблійних) уявленнях про світ та роль людини в ньому. Також дивовижно, що в цілому протестантизм намагалися керуватися сучасними уявленнями про світ і йти поряд з прогресом.

Список використаних джерел

1. Професійна етика URL: <https://naurok.com.ua/konspekti-lekcij-z-disciplini-profesiyna-etika-247402.html>
2. Протестантська етика URL: <http://www.etica.in.ua/protestants-ka-etika/>
3. Малахова В.А. Етика спілкування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів 2007 року 412 с.

ПОБУДОВА ТЕОРЕТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ МАЙБУТНЬОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми дослідження: Донедавна питання вивчення майбутнього людства не виникало, проте, коли науковці довели можливість виникнення кінця нашого світу, все більше філософів та дослідників почали висловлювати власні теорії щодо розвитку людства, та суспільства зокрема. Після глобалізації ХХ століття, появи інформаційної революції, розвитку інформаційних технологій, що радикально змінюють суспільне життя, прискорились як темпи суспільного розвитку, так і вияви сучасних його проблем, а також відбувається активний процес дослідження багатьох різних, іноді суперечливих концепцій щодо існуючого і наступного типів суспільства. Тому дана робота присвячена дослідженню цієї проблеми та створенню нових моделей розвитку суспільства.

Мета дослідження: є побудова теоретичних моделей розвитку суспільства. Для розкриття даної теми ми ставимо наступні **завдання:** проаналізувати сутність суспільства з позиції соціально-філософського аналізу, його основні підходи; проаналізувати етапи розвитку та становлення суспільства сьогодення; побудувати теоретичні моделі розвитку постіндустріального суспільства.

Об'єкт дослідження: виступають процеси розвитку суспільства.

Предметом дослідження: виступає майбутнє суспільство. Філософія має багато розділів, зокрема одним з яких є соціальна філософія, яка вивчає соціальне буття, структура суспільства, періоди його розвитку та розглядає проблему суспільного прогресу. Сам термін «суспільство» багатозначний. Його розглядають як у вузькому, так у широкому значенні. У вузькому значенні суспільство: це сукупність суспільних відносин(відомо, що саме суспільні відносини відрізняють соціальні утворення від інших систем матеріального світу.)Кожне суспільство є єдиною системою соціальних відносин, цілісним соціальним організмом ,що розвивається автономно; розглядається як певний етап розвитку людської історії. У широкому розумінні суспільство- це відокремлена від природи частина матеріального світу, що являє собою історично розвинену форму життєдіяльності людей, основою якої є людська праця, суспільне виробництво. Тобто, це все людство в цілому, зокрема вся сукупність суспільних організмів, що існували й існують на нашій планеті [2]. Одностайної думки про те, коли ж саме виникло суспільство немає. Одні вчені вважають, що воно виникло в той час, коли сформувалися первісні громади, тобто коли відбувалося об'єднання мисливців і збирачів. Інші переконують, що виникнення суспільства пов'язане із появою родоплемінних відносин. Якщо звертатися до філософської думки, то суспільство виникло внаслідок еволюції природи і з самого початку мало характерні риси. По-перше, це специфічна системна організація, що відрізняється від інших матеріальних систем особливою структурною базою, яка поєднує в собі матеріальне і духовне виробництво, різні форми суспільних відносин, соціальну структуру, політичні інститути тощо. По-друге, суспільство володіє особливим механізмом передачі інформації і способом успадкування. По-третє, головною відмінністю соціальної матерії від інших її форм руху є те, що вона поєднує в собі не лише матеріальні, а й духовні процеси, свідомість[1]. Існує безліч думок щодо причин виникнення суспільства та його сутності. Найдавнішою концепцією розуміння суспільства є релігійно-міфологічна модель. Ця модель бере свій початок з епохи рабовласництва. Вона розглядала суспільство в системі загального світового (Божого) порядку-космосу (Бога), що виступає першоосновою і джерелом всього. Саме через це основна тема давніх міфів- Боже (космічне) першоджерело існування суспільства і діючих у ньому законів і моральних норм. В цій моделі суспільство розглядається як компонент космічного буття, звідси і формується релігійно-міфологічний погляд.

Висновки. Проаналізувавши вищесказане, можна сказати, що суспільство розглядається як в часі, так і поза його межами. Суспільство не є простою сукупністю елементів і підсистем, а є динамічною системою, різні компоненти й елементи якої оновлюються і перебувають у взаємодії. Саме тому створюють комплексні суспільствознавчі прогнози, в яких робиться спроба представити майбутнє всього світу. Зважаючи на вибрану тему, у статті подані прогнози щодо розвитку суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Касьян В.І. Поняття суспільства. Основні підходи до розуміння суспільства: цивілізації та дух постмодерну Мандрівець. 2008. № 4. С. 37-40
2. Філософський аналіз суспільства.: URL: http://pidruchniki.com/1593110637610/filosofiya/filosofskiy_analiz_suspilstva

ЕТИКА БІЗНЕСУ

Актуальність теми дослідження: функціонування етики бізнесу, безперечно, пов'язане з неоднозначним трактуванням такої філософської проблеми, як сумісність або несумісність бізнесу і моралі. Етика бізнесу є складовою етики ділових відносин і охоплює виробничу, організаційну й правову сферу. Вона є вивченням відповідності моральних норм людини та її діяльності, а тому і виступає інструментом аналізу і вирішення проблем, які постають кожного дня перед етичною людиною, що займається бізнесом.

Мета дослідження: дослідити, як знання про моральні вимоги до стосунків ділових людей взаємодіє з сучасними технологічними вимогами до основних форм ділового спілкування (бесіди і переговори, службових нарад, моральні принципи, норми і правила ділового етикету)

Об'єкт дослідження: система бізнесу і людини.

Предмет дослідження: ринкова етика, що передбачає верховенство людини над матеріальними потоками у процесі і виробництва, яким вона управляє, надаючи йому певного гуманістичного характеру, бо саме її працею досягається бажаний прибуток.

Завдання дослідження: проаналізувати справжню цінність. Система загалом — етичних норм, правил поведінки суб'єктів підприємницької діяльності, їх взаємодії та спілкування, це етика бізнесу. Вона виявляється на так званих мікрорівнях — відносини в організаціях, та макрорівнях — відносини між суб'єктами підприємницької діяльності. Етика бізнесу встановлює врегулювання відносин між підприємцями, менеджерами, бізнесменами, та їх партнерами, клієнтами, працівниками, конкурентами та інше. Етика бізнесу- система загально-етичних норм, правил поведінки суб'єктів підприємницької діяльності, їх взаємодії та спілкування. Функціонування етики бізнесу пов'язане з неоднозначним трактуванням такої філософської проблеми, як сумісність (несумісність) бізнесу і моралі, а відповідно, і науки про неї. Уже не одне століття у західному світі вважають нормальним (природним) суспільство з ринковою економікою і нормальною (природною) поведінку людини — ринкову поведінку. Неринкова поведінка розцінюється як ненормальна, неприродна, штучна, як потворний наслідок втручання у приватне життя особи зовнішніх щодо неї сил, передусім держави [3, с. 121]. Теоретико-методологічною основою наукового розуміння співвідношення етики і бізнесу є вчення про людину, її сутнісні сили, різноманітні відношення до світу (практично-утилітарне, моральне, естетичне тощо). Вступаючи у певне відношення, людина орієнтується на відповідні цінності: за естетичного відношення — на красу; за морального — на своє уявлення про добро; за практично-утилітарного — на користь, матеріальну вигоду. Йдеться про локально-ситуативні відношення людини до дійсності, в яких вона постає переважно в одній зі своїх ролей, виявляючи при цьому одну із своїх сутнісних сил. Наприклад, за практично-утилітарного відношення послаблюється вплив моральних почуттів (вигода, особливо велика, паралізує совість), осліплюються естетичні, присипляються релігійні почуття (у гонитві за матеріальною винагородою віруючі іноді переходять на бік іновірів чи атеїстів) [5, с. 57]. Практично-утилітарне відношення до дійсності, яке історично передує всім іншим, характерне і для тварин (користь є основною рушійною силою їх поведінки). На основі цього відношення у процесі філогенезу (історичного розвитку) виникли всі інші відношення і відносини — моральне, естетичне, релігійне, котрі якісно відрізняються від практично-утилітарного насамперед своєю гуманістичністю, духовністю. Людина як суб'єкт практично-утилітарного відношення керується егоїстичними принципами і мотивами поведінки. Прагнучи гармонізувати стосунки індивідів і соціальних груп, людство виробило відповідні протиположності утилітарному егоїзму — право і мораль. Проблемами утвердження засобами права соціальної справедливості за приватної власності, ринкової економіки займається соціологія, а проблемами облагородження індивідуалізму та егоїзму засобами моралі — етика, насамперед етика бізнесу [2, с. 63]. З погляду на історичний розвиток термінів «етика» і «мораль», можна зробити висновок, що етика — це наука про мораль. Однак у мовленні поняття етики і моралі досі вживаються як однакові по значенню. І словосполучення з використанням терміну «етика», такі як етичні норми, етика бізнесу і так далі, мають на увазі моральні якості і процеси. Моральність сприяє усвідомленню добра і зла, справедливості, гуманності, в різних аспектах людського життя, та наукових галузях, таких як мистецтво, філософія, право. Бізнес — це сукупність ділових відносин, що склалися для задоволення потреб суспільства. У вузькому розумінні, бізнес — це підприємство, справа. Підприємець — це суб'єкт бізнесу, особа, яка займається безпосередньо підприємницькою діяльністю. Ділова зацікавленість підприємця може реалізуватися через виробництво, але продаж будь-якої продукції, надання послуг тощо. Також суб'єктами бізнесу є підприємницькі асоціації, колективи підприємств, споживачі, які в свою чергу можуть бути як індивідуальними, так і колективними. Наймані працівники за контрактом, або за іншим договором. Державні структури також являються суб'єктами бізнесу. [6, с.42]. За переконаннями Л.-А. Сенеки, наділений моральною стійкістю, непохитністю мудрець надає перевагу багатству, а не бідності, оскільки це відкриває для нього ширші можливості. Однак багатство відіграватиме в його житті службову роль, а в житті дурня — домінуючу [1, с. 214]. Слід зауважити, що поєднання етики і теорії бізнесу відбулося вдало. На даний момент етика бізнесу є до певної міри незалежною дисципліною, що використовує дані емпіричних і теоретичних досліджень практично всіх галузей сучасного бізнесу з метою якщо і не

надати бізнес-діяльності нового смислу, то принаймні, здійснити «розширення свідомості» суб'єктів бізнесу [6, с.356]. Подібне розширення, як виявляється, ніколи не проходить без наслідків — найкраще їх видно в галузі стратегічного менеджменту: менеджери отримують здатність краще адаптувати діяльність своїх компаній до вимог часу в довгостроковому режимі. Це, в свою чергу, пов'язане з основним принципом етики бізнесу — в довгостроковому режимі етична поведінка вигідна компанії, а неетична — не вигідна. Відбувається це через формування того ж іміджу, налагодження зв'язків, що базуються на довірі, турботі і чесності (для чого завжди потрібен певний час і відповідний досвід) [3, с. 395]. Як показано, що формування етики бізнесу - складний процес, який відбувався паралельно з розвитком суспільного інституту підприємницького господарювання, торгівлі, комерції, фінансової справи. Наголошується, що особливу роль в становленні етики підприємництва відіграють ідеї соціальної раціональності та відповідальності [4, с. 50].

Висновок: у підсумку варто зазначити, що моральна культура є важливою складовою в загальнолюдській культурі. Вона робить значний внесок в життя людини. Бізнес етика та етикет на практиці проявляються в єдності, будучи основою культури поведінки і спілкування. Це означає, що бізнес є особливою, наділеною багатьма суперечностями, конфліктними ситуаціями сферою життєдіяльності, в якій сформувалася і функціонує специфічна мораль. Дослідженням її і переймається етика бізнесу. Доведено, що тільки органічна поєднаність соціальної відповідальності і моральної культури гармонізує економічну підприємницьку діяльність в ринкових умовах з «деонтологічною нормативною етикою».

Список використаних джерел

1. Сапожнік Г. Соціальна відповідальність бізнесу (етичний аспект) // Мультиверсум. №5. С. 34-57.
2. Філософський альманах: Зб. наук. праць / Гол. ред. В. В. Лях. К.: Український центр духовної культури, 2003. Вип. 33. №2. С. 52-63.
3. Курс лекцій з етики М. 2000. №3 121 с.
4. Герет Г.М., Клоноскі Р. - Дж. Етика бізнесу. К.: Основи, 1999. №1. 214 с.
5. Радченко С.Г. Етика бізнесу: навч. посіб. / С.Г. Радченко. 2-ге вид., переробл. і допов. К. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. №3. 396 с.
6. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин. Навчальний посібник /Ю.І.Палеха К.: Кондор, 2009 №6 356 с.

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗМУ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність дослідження: Останнім часом тема глобалізації стає більш поширеною і набирає все більших оборотів, тому я маю бажання дослідити що таке глобалізм, глобалізація і саме головне, яку користь вона несе для українського і світового суспільства.

Мета дослідження: Проаналізувати вплив глобалізму на розвиток українського суспільства.

Об'єкт дослідження: українське суспільство, і протиставлення світової спільноти.

Завдання дослідження: характеристика основних філософських проблем, пов'язаних з глобалізмом на політичному, економічному, культурному, інформаційному рівнях; аналіз об'єктивних причин, що зумовили їхнє формування; дослідження їх в площині сучасного українського суспільства.

Об'єктом дослідження є глобалізм та глобалізація як основні поняття, що характеризують сучасний стан розвитку суспільства, зокрема українського.

Предметом дослідження є філософські проблеми, що існують в сучасному світі, виникли на політичному, економічному, культурному та інформаційному рівнях та пов'язані з глобальними світовими процесами. В умовах глобалізації відбувається переосмислення ідеалів та цінностей. Це особливо відображається в політичній площині. Почали масово поширюватися демократичні цінності серед держав світу. На сьогоднішній день в більшості держав сформувався демократичний тип політичної системи. Проте, разом із розповсюдженням демократії на перший план виходить філософська проблема: чи демократія є найдосконалішим політичним режимом? Ще в античні часи були противники даного устрою (Аристотель, Сократ, Платон). На даний час дана проблема продовжує бути актуальною. Поширюється думка стосовно того, що основні засади на яких базується демократія, не виконуються навіть в сучасному суспільстві: « на думку багатьох дослідників, їй досі складне говорити про досягнення оптимального рівня участі громадян в організації та здійсненні влади. [3, с. 52]. Тому в розвинених державах здійснюють удосконалення демократичної системи. Наша держава поставати. Поряд із закріпленням в суспільстві існуючих демократичних норм Україна має рухатися на шляху до розробки нових методів реформування політичної системи гармонійного розвитку українського суспільства. Передусім ТНК сприятимуть розвитку розвинених держав, в яких вони розміщені. Для України розвиток має позитивний, так і негативний ефект. ТНК сприятиме розвитку, що дасть Україні можливість їх впроваджувати. Проте, в наслідок монополізації сфер впливу ТНК можуть лобіювати закони, що шкодять розвитку нашої держави. Сучасні світові процеси суттєво впливають на особливості розвитку культури. Впродовж століть культура була основою національної самобутності, тим засобом, що дозволяли вирізняти народ серед інших. Народ міг вижити серед постійного кожного народу боротьби з іншими народами, лише зберігши свої цінності, надбання, звичаї, традиції. Проте сучасні глобалізаційні процеси передбачають уніфікацію середовища, зокрема в культурному світової глобальні культурні тенденції, мода, тренди. Тому національна плані. Формуються ура зіткнулася із суперечностями, які потребують вирішення. Однією з проблем, яку досліджує сучасна філософія, є питання вестернізації. Вестернізація існує, як процес поширення західних (американських та західноєвропейських) тенденцій серед світового суспільства. Воно проявляється в популяризації американської культури, демократичних порядків та європейських та стандартів. Оскільки Західна Європа та Америка є колицями свобод та прав людини, то це дає певний позитивний ефект для ряду країн з низьким рівнем життя та нерозвинутою правовою системою. Крім того, вестернізація зумовлює формування викривлених уявлень народу про глобалізаційні процеси, що зумовить в подальшому формування антиглобалізаційних настроїв серед населення та формування негативних соціальних процесів (шовінізм, ксенофобія) [1, с. 80]. Для України проблема вестернізації є надзвичайно актуальною. Наша держава почала культурно взаємодіяти з США та країнами Західної Європи відносно недавно: з 90-х років ХХ століття. Тому характерним є просте копіювання західних традицій та відсутність спроб їхнього поєднання з власними цінностями, що їх Україна набула впродовж багатьох століть. (Ми отримали суспільство, яке, як криве дзеркало, відображає західну систему цінностей, неадаптовану до існуючих українській традицій) [2, с. 209]. Тому для України пріоритетним є гармонійне переплетення української культури та власного досвіду із західними стандартами при формуванні комплексної стратегії розвитку нашої держави. Мусульманські терористичні організації активізували свою діяльність, все більш поширеними стали міжнародні терористичні акти. Україна в контексті зіткнення цивілізацій відіграє не останню роль. Історично сформувалось те, що через нашу державу проходять два умовні кордони. «Перший кордон розділяв також осіле і кочове населення і в результаті християнство та іслам. Другий бере початок від поділу Римської імперії між Римом і Константинополем і позначає відмінності в політичній культурі європейського заходу та сходу, що існують до тепер. Рух цих кордонів, що відбувся протягом століть, призвів до утворення унікального набору культурних рис, що сформували основи сучасної української самосвідомості». Тому для України сучасних реаліях це може проявитися наступним чином. З одного боку, у разі переростання суперечностей у боротьбу, Україна може

стати місце її зведення. З іншого боку, в умовах глобалізації Україна може стати своєрідним мостом між цивілізаціями, що сприятиме її активному розвитку. **Висновок:** Отже, на сьогоднішній день спостерігається формування світового простору, де визначними чинниками є ринкові елементи. В наслідок цього філософське осмислення питань в політичному, економічному чи культурному плані зазнало нових відтінків.

Список використаних джерел

1. Вплив ЗМ Іна формування духовності особистості та суспільства. /А.В. Сухорукова// *Культура народів причерномор'я*. 2006. №84. С.78-82. *Політика вестернізації України або знову про глобалізацію/ Є. Нелін// Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Виницького]*. Сер.: Педагогічні науки. 2016. Вип.147. С.207-210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2016_147_54.
2. Співвідношення процесів модернізації, вестернізації і глобалізації у сучасному суспільстві/Ю.В. Ткач // *Культура і мистецтво у сучасному світі*. 2013. Вип.14.С.101-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kmss_2013_14_16
3. Plokhy S. *The Gates of Europe: a History of Ukraine/ Serhii Plokhy*. New York: Basic Books, A Member of the Perseus Books Group, 2015. 432p.

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СВІДОМІСТЬ МОЛОДІ

Актуальність теми дослідження. На сьогодні ми не можемо уявити свого життя без інтернету. Соціальні медіа настільки швидко розвинулися, що стали невід'ємною складовою частиною життя більшості молоді. Неможливо уявити сучасну людину без власного акаунта в мережах. Щодня інтернет дає не тільки можливість для розвитку здібностей та вдосконалення знань, але й містить у собі реальні загрози для суспільства - він займає все більш вирішальну роль у процесі становлення особистості та здійснює безпосередній вплив на її психіку. Молоді люди активно користуються інтернетом, тому найбільшого впливу зазнають саме вони.

Мета дослідження: соціально-філософський аналіз впливу соціальних мереж на свідомість молоді. Основні завдання дослідження: виявити позитивні й негативні сторони перебування юнацтва у мережі Інтернет, висвітлити вплив соціальних мереж на особистість.

Об'єкт дослідження: соціалізація особистості в сучасному інформаційному суспільстві.

Предмет дослідження: особливості впливу соцмереж як рушійної сили соціального розвитку на свідомість молоді. У сучасному суспільстві все більшого розвитку набуває Інтернет. Незважаючи на те, що Україна за рівнем розвитку інформаційних технологій відстає від деяких країн світу, Інтернет і комп'ютери все більше входять у наше повсякденне життя. Але, крім того, для більшості Інтернет є також розважальним засобом, джерелом інформації засобом спілкування. Ще один важливий фактор, через який підлітки «липнуть» до екранів монітора цілодобово - соціальні мережі. Під соціальною мережею розуміємо інтерактивний багатокористувацький веб-сайт, зміст якого наповнюється самими учасниками мережі. Термін «соціальна мережа» було введено в обіг у 1954 році англійським соціологом Барнсом у збірці робіт «Людські стосунки» для позначення спільноти людей, об'єднаних однаковими інтересами, уподобаннями, або тих, хто має інші причини для безпосереднього спілкування між собою. У 1995 році Ренді Конрадом була створена перша соціальна мережа (у сучасному розумінні) - Classmates. со. Вивченням цього питання займалися як зарубіжні Войскунський, А. Голдберг, Д. Грінфілд, К. Янг), так і українські вчені (О. Белінська, Ю), Данько, Є. Акімова, Ю. Бабаєва, А. Жичкина, О. Філатова та ін.) [1, с. 25-29]. У своїх працях вони досліджували мотивацію користувачів Інтернету і соціальних мереж: їх вплив на розвиток та соціалізацію особистості, на особистість користувачів, симптоми, причини Інтернет - залежності, розробляли профілактичні заходи щодо її попередження. Різноманітні питання стосовно формування і розвитку мережевого суспільства розглянуті в працях таких вчених: М. Кастельс, Д. Белл, А. Турен, А. Тоффлер, Дж. Гэлбрейт, Р. Ингельгарт [2, с. 35-41]. У процесі використання соціальних мереж для спілкування у віртуальному просторі, що становить собою комунікаційний компонент, відбувається вплив на наші комунікативні процеси. У процесі спілкування у соціальних мережах створюється особливий простір (віртуальна реальність) з характерним для нього видом спілкування, де виникають нові правила та закони. Задоволення потреби у спілкуванні, моральній підтримці - найважливіші потреби особистості підліткового віку. Якщо ми не можемо задовільнити їх в реальному житті, то задовольняємо в інтернет-мережі, яка дає можливість «втекти» від проблем, труднощів, що виникли на певному етапі соціалізації. Пізнавальний компонент діяльності людини у мережі Інтернет дає можливість пошуку та засвоєння підлітками інформації, яка розміщена на вебсайтах, метою якого є розширення, поглиблення, уточнення власного уявлення про світ, реальну та віртуальну дійсність. На відміну від інших засобів інформації, соціальні мережі поєднують у собі друковану, фото- та відеоінформацію. Використовуючи інтернет-мережу для навчання, ми можемо сприймати одну й ту ж інформацію такими каналами сприйняття: зоровим, слуховим, оскільки є можливість прочитати, побачити та почути, що суттєво покращує процес засвоєння інформації. Перебуваючи у віртуальному світі та вивчаючи ту інформацію, яка розміщена у соціальних мережах, кожен із нас формує свою систему цінностей, яка визначає виняткове ставлення до певних дій, вчинків, явищ як віртуального, так і реального життя; визначає нашу поведінку та майбутню соціальну діяльність, що становить собою ціннісний компонент. Використовуючи соціальні мережі, ми засвоюємо певні моделі поведінки, які прийнятні для віртуального світу, та з часом переносимо їх у реальне життя. У соціальних мережах ми черпаємо стереотипи та моделі поведінки, норми діяльності, формуємо свою соціальну ідентичність, власну самооцінку, що не завжди є адекватною. Це являє собою поведінковий компонент діяльності в соціальних мережах. Основними рисами інтернет - спілкування в соціальних мережах є анонімність, відсутність невербальної інформації, установка на бажані риси партнера, добровільність, прагнення до нетипової, ненормативної поведінки (у 8 соціальних мережах дуже важко контролювати дії підлітків, тому дуже часто спостерігається агресія, ненормативна лексика). За допомогою соціальної мережі підліток задовольняє приховані потреби, які не прослідковуються в його реальному житті, а проявляються лише у мріях і фантазіях. Цей соціальний ресурс забезпечує їх втілення через можливість анонімних соціальних взаємодій, за допомогою яких можна створювати нові образи власного «Я». Крім того, не варто забувати і про необмежений доступ до особистої інформації користувачів. Найпопулярнішими соціальними мережами є такі: Facebook (www.facebook.com) - найчисленніша за кількістю користувачів міжнародна соціальна мережа (1, 5 млрд.), де можна знайти своїх друзів, колег, знайомих, сторінку потрібної організації, необхідну інформацію різної тематики. Twitter (www.twitter.com) [3, с. 10-20]. – популярна соціальна мережа, що нагадує мініблоги. Ця соціальна мережа набула популярності серед людей, які

регулярно обмінюються інформацією, зокрема, журналістів. Кількість користувачів - близько 300 млн. Instagram (www.instagram.com) - соціальна мережа, яка набула великої популярності в останні роки, її мета - допомогти іншим соціальним мережам розповсюдити фотознімки та відеозаписи користувачів. Кількість користувачів - близько 400 млн. [4, с. 254].

Соціалізація відбувається упродовж усього життя людини, при цьому традиційні форми соціалізації включають два види - первинну і вторинну. Первинна соціалізація відбувається з дитинства у межах родинних зв'язків, вторинна - у межах соціальних інститутів і соціальних контактів поза межами безпосереднього життєвого середовища людини [5, с. 260]. Дослідження «Фонду розвитку Інтернет» дозволило визначити певне коло потреб, які підлітки задовольняють за допомогою соціальних мереж та Інтернету, а саме: потреба у самостійності (у процесі соціалізації ця потреба припускає, в першу чергу, прагнення до незалежності від батьків); потреба у самореалізації та визнанні (зазвичай підліткам вкрай необхідно відчувати себе особливими та необхідними); потреба у пізнанні та визнанні (молоді люди хочуть відчувати себе важливою частинкою певної групи і суспільства загалом); задоволення соціальної потреби у спілкуванні, у приналежності до групи за інтересами, в любові, адже підлітковий період - це час, коли людина прагне знайти схожих собі за інтересами, вподобаннями; потреба у володінні (підліток має на меті бути обізнаним з усіма подіями, що відбуваються навколо нього); пізнавальна потреба (володіння новими знаннями сприяє досягненню визнання з боку однолітків і самореалізації); у результаті використання соціальних мереж виникає відчуття повного контролю і володіння ситуацією, що задовольняє потребу в безпеці - одну з базових у системі потреб людини. Варто зауважити, що соціальні мережі сприяють розвитку електронного навчання й освіти в цілому, пропонуючи нові технічні та методичні засоби. Велика кількість різноманітного відео- й аудіоконтенту створює умови для кращого засвоєння навчального матеріалу. Зловживання соціальними мережами може призвести не лише до десоціалізації, але і до деструктивних змін у психіці та поведінці особистості. Проте позитивною рисою соціальних мереж є можливість створення груп за інтересами.

Висновок. Позитивними факторами взаємодії сучасних підлітків у соціальних мережах є відсутність перешкод для спілкування, отримання корисної, нової інформації, проведення дозвілля, ознайомлення з відео й аудіо новинками, допомога в навчанні, всебічний розвиток. Серед негативних аспектів користування соціальними мережами можна назвати такі: залежність від соціальних мереж та Інтернету в цілому, негативний вплив на психофункціональний стан користувачів, незахищеність особистої інформації, не завжди достовірна інформація, відкритий доступ до негативної інформації (он-лайн насилля, порнографія й ін.), фінансові витрати на соціальні мережі.

Список використаних джерел

1. Богдан М. С. Психологічні особливості спілкування залежних від соціальних мереж / М. С. Богдана, О. В. Горецька. Психологія і соціологія: проблеми практичного застосування. 2014. С. 25-29.
2. Белінська О. Н. Сучасні дослідження віртуальної комунікації: проблеми, гіпотези, результати / О. Н. Белінська, А. М. Жичкина. Сучасні дослідження віртуальної комунікації: проблеми, гіпотези, результати. Режим доступу: www.Psychology.ua
3. Веретенко Т. Г. Детермінанти формування безпечної діяльності молоді в Інтернет-мережі. Детермінанти формування безпечної діяльності молоді в Інтернет-мережі. Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua>.
4. Гончарук-Чолач Т. В. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації від античності до сьогодення. «Гілея: науковий вісник». Збірник наукових праць. К., 2020. Вип. 157 (№6). С. 35-41.
5. Гончарук-Чолач Т. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. №1 (64). 2020. С. 10-20.

ФІЛОСОФІЯ ЯК СПОСІБ САМОВИЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Актуальність теми дослідження: Проблема самовизначення людини в сучасному світі належить до вічних світоглядних проблем, тому що на певному етапі життя, кожен з нас задається питанням «хто я?», шукає своє місце призначення у світі, сприймає дійсність і себе саму. Людське самопізнання постає невичерпним за змістом та горизонтами виявлення, людина виявляє себе надзвичайно по-різному, можна нескінченно перебирати людські життя, але вони завжди будуть виявляти щось нове, різнитись від інших.

Мета дослідження: перегляд проблеми самовизначення людини в сучасному світі та з'ясування її проявів.

Об'єкт дослідження: самовизначення людини як ознака людського життя.

Предмет дослідження: є розгляд проблеми самовизначення людини в умовах глобалізації.

Завдання дослідження: охарактеризувати основні етапи дослідження цієї проблеми, який вплив вона несе на суспільство. Перш за все філософія аналізує людське знання про реально існуючі речі та цікавиться тим ступенем достовірності, який може бути тут досягнутий. Філософія як теоретичний світогляд поряд із наукою, мистецтвом, мораллю, правом – одне з видатних надбань людської цивілізації та культури. Людина – головна загадка для філософського мислення. З античності і до наших днів філософи розмірковували, намагаючись пояснити, що є людина. Проблема людини є вічна філософська проблема [4]. Вивчення філософії як особливої галузі людського знання та інтелектуальної діяльності ми починаємо з питання про людину та її становище в світі. Це зумовлено тим, що філософія як і будь-які інші види людської діяльності, постає людською справою: не було би людини, ми не вели би про все це розмову. Філософське осмислення має можливість представити цілісну картину людини та виокремити ознаки, що закриті для нашого повсякденного досвіду [2]. Пізнання людини пов'язане зі складністю, справа в тому, що людина водночас приналежна двом світам – природному та соціальному. Людина не може існувати без природи та поза нею. Однак особливості людини постають в соціумі. Людина створила світ культури та цивілізації, поза якими не може існувати. І які не можуть існувати та розвиватися без людини – на відміну від природи. Людина адаптується до світу природи та соціуму не просто пристосовуючись до того, що є, а здатна створювати нову реальність. Поняття «сутність людини» відтворює те головне та глибинне, що визначає всі особливості людини, зокрема і її природу [3]. З давніх давен й до нашого часу філософи обґрунтовують свої погляди на людину, визначаючи її сутність [4]. Для цього вивчаються основні риси людини як біологічної та соціальної істоти, культурного та цивілізаційного феномену, особливості людських практик впливу на світ природи та соціуму, специфіка людського спілкування та пізнання світу тощо. Саме завдяки універсальності, різноманітності, незапрограмованості людини існує історія людства; тварини, наприклад, не мають власної історії у тому сенсі, що вони віками, із популяції в популяцію діють одноманітно, а людська історія являє собою досить швидко й динамічну зміну суспільств, культурних досягнень, видів діяльності, способів життя [1]. Той факт, що людина є істотою неспеціалізованою, що вона не реалізує своїм життям певної, заздалегідь наданої їй програми, має не лише позитивне значення, а й свою не дуже приємну сторону: наданої програми життя немає, а тому людина сама повинна її знайти, сформулювати. Якщо ж вона цього чомусь не зможе зробити, то віддасть своє життя невідомо чому — чи-то традиції, чи-то життєвій стихії, але й результат життя у такому випадку також буде не зовсім належати саме цій людині. Людина «може бути всім», але саме тому може бути й нічим. Тому в людській історії, у розвитку окремої людини так гостро стоїть питання про пошуки життєвих орієнтирів, про людський життєвий вибір, людське самовизначення. Історичне покликання та глибинне виправдання філософії полягає саме у тому, щоб виробити і надати людині інтелектуальні засоби для свідомого здійснення життєвого вибору [3]. Головна філософська постать античності в розумінні людини – Сократ. Оригінальний розум, глибина та переконлива логіка міркувань, етична складова філософії та особистісні переконання – всі ці риси зробили Сократа та його філософію людини інтелектуально привабливими для філософів різних історичних часів та сучасності. Сократ вбачав в людині головний предмет філософського пізнання. Вихідним принципом філософського пізнання людини вважав самопізнання. «Пізнай самого себе!» - улюблений вислів Сократа. Позицію Сократа стосовно розуміння людини називають етичним антропологізмом, оскільки людське пов'язується з моральними вчинками. Сократ вважав, що завдяки розуму людина здатна мати загальне, достовірне знання. Однак його не можна отримати в готовому вигляді, а треба здобути власними зусиллями. Сократ шукав відповіді через етичні категорії – добро, справедливість, в контексті яких етичного смислу набував і пошук істини. На переконання Сократа, філософське пізнання є моральною діяльністю, коли знання саме собою є благо. Знання, істина розкриває людині, що є добро, і тоді вона може вчиняти правильно, морально. Аморальний вчинок Сократ вважав наслідком незнання істини, бо якщо людина знає, що є добро, вона не чинить зла. Тобто, Сократ переконував, що аморальний, злий вчинок тотожній хибі, помилці, бо ніхто не робить помилок добровільно. Оскільки моральне зло йде від незнання, то знання є джерело морального вдосконалення. Тому філософію як шлях до знання, Сократ вважав засобом формування моральної людини та справедливої держави [1]. Пізнавати людину надзвичайно цікаво. Однак і дуже складно. Пов'язане зі складністю самої людини як предмету вивчення. Буття людини (саме як людини) тримається на людському зусиллі,

людській активності. Ми є людьми настільки, наскільки утримуємо себе в людському статусі буття. Якщо ж ми чомусь не робимо таких зусиль, то, як кажуть, «спускаємося на дно « суспільного життя, певною мірою втрачаючи людські якості. Отже, лише прилучення до культури, але прилучення внутрішньо активне, дійове, вольове та свідоме, робить нас людьми. Людина прогресує не за рахунок змін в організм і, а за рахунок розвитку власної діяльності, за рахунок удосконалення соціокультурних надбань [2].

Висновки: філософія в її історії та сучасності представила багатоманіття точок зору, концепцій, напрямів, які намагалися дати обґрунтовану відповідь на питання про природу та сутність людини. Однак, як визнають самі філософи, вичерпних, «остаточних» відповідей дати неможливо, оскільки людина та світ є складними та динамічними, вони змінюються. Людина як представник людського роду, особистість, індивідуальність, предстає як складна цілісність, в якій поєднані космічні, біологічні, психічні, соціальні, культурні, цивілізаційні виміри.

Список використаних джерел

1. Сидоренко Л.І. Філософське осмислення людини. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/sid-phil-human.htm>
2. Філософія самовизначення і самоствердження людини URL: http://www.xn--80aayuiecs0c.com.ua/load/doklady/doklady/filosofija_samoviznachennja_i_samostverzhennja_ljudini/20-1-0-4943
3. Філософія Петрушенко В.Л. 1.1. Особливості становища людини в світі та необхідність її самовизначення URL: <https://westudents.com.ua/glavy/94947-11-osoblivost-stanovischa-lyudini-v-svt-ta-neobhdnst-samoviznachennya.html>
4. Філософія як наука і світогляд URL: <https://arm.naiu.kiev.ua/books/filosofia-30012017/lection/lec1.html>

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Актуальність теми дослідження: Проблема становлення української нації як один з визначних чинників для формування повноцінної майбутньої нації.

Мета дослідження: аналіз загальних характеристик української нації.

Об'єкт дослідження: сучасна українська нація та її аспекти.

Предмет дослідження: проаналізувати актуальну проблему формування сучасної української нації.

Завдання дослідження: дослідити прояви основних рис української нації; проаналізувати сучасні почуття українців; відшукати прояви сепаратизму та причини його появи. Нація – це велика, стала група людей, об'єднаних спільним походженням та історією, мовою, культурою, самосвідомістю та певними інтересами. Нація - це явище історичне, яке виникає на певному етапі розвитку людства. На межі XVIII–XIX ст. розпочався процес перетворення українського етносу (народу) в націю. Цей процес визначав основний зміст суспільно-політичних змін, що відбувалися протягом усього століття і вже в XX ст. привели до утворення незалежної держави. Проте фактична незалежність не означає, що процес формування української нації завершився. Політична, економічна, фінансова нестабільність, військові дії у державі, інформаційна війна та багато інших чинників суттєво впливають на свідомість сучасного суспільства. Тому, дана тема є актуальною для кожного громадянина та держави в цілому. Дослідивши проблему, ми зможемо знайти правильний шлях розвитку сучасної української нації [1, с.54]. За твердженням британських вчених, основними характерними рисами нації є наступні: підпорядкування всіх її членів єдиному урядові; проживання на одній території; спільна мова, література, звичаї; спільне походження та історія; окремі національний характер; спільна релігія; спільні інтереси; «спільні почуття або воля, яка повинна бути специфічно «національною» за своїм характером»; шанобливі відносини між людьми, котрі належать до однієї нації; відданість єдиному цілому; почуття гордості щодо досягнень та смутку щодо невдач національної політики; зневага або ворожість до інших національностей тощо. Ще одним прикладом включення етнічного та/чи етнокультурного фактору до характерних рис політичної нації може служити її тлумачення англійським вченим Е. Смітом. За його твердженням, нація - це група людей з наступними рисами: культурними відмінностями; відносно великою чисельністю; досить великою суміжною територією; зовнішніми політичними відносинами конфлікту або союзництва із подібними групами; значними груповими почуттями і лояльністю; рівними громадянськими правами; П вертикальною економічною інтеграцією навколо спільної системи праці. Проте, головною особливістю політичної теорії нації, і це слід особливо підкреслити, було і лишається те, що вона трактує націю, перш за все, як політичну спільноту; котра має власну державу або прагне реалізувати своє право на самовизначення і змагається за її утворення чи відродження. Показово, що довгий час західні вчені вважали націями лише ті людські спільноти, які вже мали власні держави. Проте, останнім часом до націй почали відносити і ті народи, які вели й ведуть боротьбу за створення власної держави. «Політична нація, - писав Г. Сетон-Уотсон, - це спільнота, яка на додаток до культурних уз має також правову державну структуру». Такої ж думки був і К. Дойч, твердячи, що «нація - це народ, який володіє державою». На думку ж відомого німецького дослідника Ернеста Гааза, яку ми повністю поділяємо, «нація - це група людей, які бажають здійснити самовизначення» або «намагаються створити чи зберегти свою власну державу». Слід відзначити, що сьогодні більшість вчених є прихильниками політичної теорії нації. Їх часто називають «етатистами від франц. *etat* - держава / або стейтїстами / від англ. *state* - держава/, «оскільки вони визначають націю як територіально-політичне утворення» [2]. Українці дуже високо цінують поняття родини і роду, думку громади. Звідси особлива українська військовість: «Майже не можна уявити собі українця, прив'язаного до якогось вождя, начальника, без відчуття в тому вождеві джерела родинної зичливості. Найвищий вислів влади – це отаман, коли ж він є й господарем душ – це батько. Батько – це титул вождя, що виріс з української раси... Почуття роду, отже, є й у війську, і вдома. Українець не може вийти зі своєї родини, хіба що викорінений або запроданий». Ось який у дослідника загальний образ українця: «Між Балтією і Уралом український характер найскладніший серед інших народів... Для українця скомплікованість світу є видніша, ніж для його сусідів. Тому, може, українцеві так нелегко прийти до якогось рішення. Хоч, коли він вже прийшов до нього, тоді і чужа думка, і обставини мало впливають (українська «упертість»). Нехіть до надміру слів і увага до дійсності, до акції характеризує пересічного українця. Ця увага й обережність допомогли виробленню в українців скритності, стриманості, що переходить у зручну хитрість, а не раз розвиває дипломатичні здібності». Що ж робити нам, сучасним українцям, щоб розвивати і плекати найкращі риси власного народу та переборювати національні комплекси? Чи не найтяжчим наслідком минулого сторіччя для нас стала втрата природного відтворення приналежності до своєї нації. Засвоєння народності «з молоком матері» у ті часи було, скоріше, винятком, ніж правилом. Як писав український філолог Олександр Потебня: «Наші батьки та діди були міцними у своїй народності мимовільно; самі того не усвідомлюючи, вони ще могли залишатися українцями. Але ми вже можемо бути міцними лише свідомістю своєї особності». Тому зараз тільки свідомий вибір власної ідентичності, свідоме повернення у родини традицій та цінностей предків дадуть нашим дітям долучитися до духовного багатства нашого народу [3]. Передумови виникнення сепаратизму в Україні. Проявами цієї політики було зросійщення українців, масштабні акти знищення українців (Голодомор, етнічні

чистки), виселення українців зі своїх історичних земель (в тому числі на так звані комуністичні будівництва) та заселення вивільнених земель росіянами. На зросійщення українців була направлена система радянської початкової і середньої освіти, яка сприяла звільненню школярів від вивчення української мови та повному переведенню навчальних закладів на російську мову. Так, наприклад, в пізні радянські часи в місті Миколаєві, обласному центрі півдня України, вся середня освіта здійснювалась російською мовою (в місті існувала одна школа з англійською мовою навчання і жодної — з українською). На зросійщення українців була направлена також культурна політика СРСР, а пізніше Росії, що сприяла створенню художніх творів (найперше — кіно- та телепродукції), в яких українці змальовувались як недолугі селяки або негідники. Як виняток — період хрущовської відлиги, в який були створені помітні роботи на українську тематику («Максим Перепелиця», «Королева бензоколонки» тощо) [4]. Причини виникнення сепаратизму: помилки, прорахунки, зловживання центральної влади, які погіршують становище окремих етнічних або конфесійних спільнот (непоодинокі випадки, коли роль цього чинника з пропагандистською метою штучно перебільшується лідерами сепаратизму) [5].

Висновок: Отже, згідно політичної теорії, нація - це, перш за все. політична /соціальна/ спільнота, яка об'єднує всіх громадян якоїсь однієї держави незалежно від їх етнічного та соціального походження, культурно-мовних та інших особливостей. Недарма, таку спільноту західні вчені давно називають «соціальною нацією», «нацією-державою» та/чи «політичною нацією». Але, і це добре видно із вищенаведеного, політична нація - то не просто населення якоїсь країни і не просте співгромадянство, а дійсно спільнота, об'єднана /часто, але не завжди/ спільною мовою, спільними символами, спільною лояльністю до держави та її законів, спільною волею, спільними інтересами, спільними надіями на майбутнє тощо.

Список використаних джерел

1. Кресіна І.О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: (Етнополітологічний аналіз). К., Вища школа, 1998. 189 с.
2. «Нація: розвиток, поняття та види.» URL:<https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/17282/>
3. «Як це бути українцем?» URL:<https://uain.press/articles/yak-tse-buty-ukrayintsem-1054820>
4. «Сепаратизм в Україні» URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki/>
5. «Сепаратизм» URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki/>

РОЗВИТОК ДУХОВНОГО ЖИТТЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ РОЗБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження: Переосмислення духовного життя в державо творчому процесі та консолідації української нації, що сприяє процесу розбудови Української держави.

Мета дослідження: Взаємодія держави та Церкви в державо творчому процесі яка спрямована на покращення державно-церковних відносин.

Об'єкт дослідження: Взаємодія церкви і держави.

Предмет дослідження: Виявлення основних принципів, механізмів взаємовідносин між ними.

Завдання дослідження: Проаналізувати теорії взаємодії, релігії і держави в історії філософії, і розглянути взаємодію, релігії і держави в управлінні суспільством; здійснити методологічний аналіз взаємодії розвитку, церкви і держави і розглянути морально-світоглядну взаємодію, з'ясувати сутність і основні управлінські методи розвитку Української держави. Із моменту запровадження християнства в Київській Русі релігійна ідея тісно переплелася з державницькою. Приймаючи християнство, князь Володимир Великий бачив у ньому передусім релігійну ідеологічну систему, яка своїми засадами, зокрема монотеїзмом, духовно-моральними нормами, здатна подолати етноплемінні відмінності, політично консолідувати суспільство. церква здійснювала цементуючий вплив на об'єднання руських земель, освячувала патріотичні почуття. Через християнство державницька діяльність наповнювалася гуманним змістом. церковно-релігійна політика Ярослава Мудрого була спрямована на зміцнення української церкви шляхом конститування Київської митрополії, що також піднімало міжнародний авторитет держави. Так, утверджуючи християнські норми, творилася державницька ідеологія України-Руси. «... Самостійність княжої держави зміцнювалася самостійністю церкви. На це й була спрямована державно-релігійна політика Володимира Великого та Ярослава Мудрого» Підтримуючи духовний та дипломатичний зв'язок із візантійським Сходом та Європейським Заходом, у Київській Русі творилася своя оригінальна картина світосприйняття, де християнство, поєдналось із давньоукраїнським етнічним корінням, утворило особливу духовну культуру, котра лягла в основу української національної ідентичності. На сучасному етапі характер державно-церковних відносин — один з головних показників рівня розвитку і держави, і релігійного напрямку, оскільки він характеризує рівень реалізації принципу свободи совісті як однієї з головних складових фундаментальних прав і свобод людини. В ХХІ ст. Церква та релігійні організації все частіше заявляють про себе як про діяльних учасників суспільних процесів. Релігійний фактор посідає важливе місце в суспільно-політичному й духовно-культурному житті. Українське законодавство закріплює принцип відокремлення церкви від держави, але в Україні спостерігається традиційно значний вплив релігійних інституцій на суспільні відносини, на політичні події, що пояснюється історичним значенням церкви у житті слов'янських народів і особливістю національного менталітету, головною складовою якого є релігійна духовність Тут, перш за все, необхідно звернути увагу на природу церкви як соціального явища, оскільки досить часто вона розглядається як унікальний феномен, відокремлений від інших суспільних одиниць. На наш погляд, у сучасних умовах церква набуває усіх рис інституту громадянського суспільства. Оскільки будь-яке церковне утворення має такі риси: його виникнення обумовлюється необхідністю задоволення релігійно-етичних прагнень людини; формування церкви або релігійної громади відображає виникнення соціальних зв'язків між людьми з питань задоволення релігійних прав останніх; церковна діяльність охоплює відокремлену сферу релігійних відносин; реалізація цих відносин пов'язана із використанням індивідами свого права мати та сповідувати свою релігію; церква виступає формою організаційної інституціоналізації відповідної релігії; функціонування Церкви відбувається на засадах самоврядування та на основі власної системи норм; церковне життя врегульоване правом із метою захисту прав і свобод членів церковної общини та інших осіб [1, с. 14]. Такий підхід до природи церкви, майже не здобув концептуального осмислення в юридичній науці, хоча був позитивно сприйнятий фахівцями-політологами [4, с. 18]. Проте, сам факт розуміння церкви як інституту громадянського суспільства дає змогу довести її незалежність та усвідомити перспективи співпраці з державою. Існуюча модель взаємодії і визначає основні складові механізму взаємодії держави та церкви в Україні. До них належать: політико-правова основа, інституційна, організаційна та економічна складові Політико-правова складова механізму взаємодії держави та церкви включаючи такі нормативно-правові акти, як: Конституція України — ст. 35 закріплює право на свободу світогляду і віросповідання, що включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культури і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність. Церква і релігійні організації в Україні визнаються відокремленими від держави, а школа — від церкви. В статті робиться акцент на те, що жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова. Важливим є положення ч. 4 ст. 35 Конституції про можливість заміни військового обов'язку альтернативною (невійськовою) службою по релігійним переконанням громадянина [6]; Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» 1991 р., який закріплює право на свободу совісті,

рівноправність громадян незалежно від їх ставлення до релігії, відокремлення церкви (релігійних організацій) від держави, що включає положення про невтручання церкви в політику, а саме: «релігійні організації не беруть участі у діяльності політичних партій і не надають політичним партіям фінансової підтримки, не висувують кандидатів до органів державної влади, не ведуть агітації або фінансування виборчих кампаній кандидатів до цих органів « Потрібне значення для процесу національного самоусвідомлення українства мав Український католицький союз (УКС). Основним завданням діяльності цієї організації було формування нового типу громадянина, що гармонійно поєднував би релігійне та національне. Членами Союзу могли бути українці (не тільки греко-католики, а й представники інших християнських конфесій), за умови виконання Статуту УКС. Союз не висував політичної програми, хоча зберігав організаційні форми партії велике значення взаємопов'язаності між державою церквою є наша Українська мова яка відіграє значний вплив в державотворчому процесі. Митрополит Шептицький називав «святою справою» національне відродження українців та їх право на власну державність. Приймаючи засади поміркованого націоналізму, він виступив проти терору: «святій справі не можна служити із закривавленими руками» [3, с.1]. У «Слові до української молоді» Владика Шептицький висловив своє ставлення до терористичної практики радикального націоналізму. Високо оцінюючи патріотичні почуття українців митрополит водночас переконував їх у безглуздіості жертв. Він розумів, що радикальний націоналізм був захисною реакцією на « реальність окупаційного режиму », але терористична діяльність радикалів відверто ігнорувала засади етичного вчення християнства [4, с. 18]. Шептицький рішуче відкидав прояви етнічної нетерпимості та принципи « ультра націоналізму ». Великого значення в національно-творчому процесі Огієнко надавав глибокому вивченню та застосуванню в повсякденному житті рідної мови. У творі «Наука про рідно мовні зв'язки. Рідномовний катехизм для вчителів, робітників пера, духовенства, адвокатів, учнів і широкого громадянства» (1935) Огієнко наголошував на важливості всебічного функціонування та розвитку рідної мови. Огієнко дбав про належний рівень української Служби Божої, щоб вона була чиста й небуденна. Саме таким критерієм підпорядковується його переклад Біблії на українську мову. Цю працю справедливо вважають справою всього життя митрополита, вершиною його діяльності як богослова, науковця і поета. Таким чином, на сучасному етапі розвитку релігійна ситуація в Україні доволі складна. Деякі вчені вважають, що шляхом виходу із даної ситуації може стати створення єдиної національної релігії чи помісної церкви, які б виконували інтегруючі й етноконсолідуючі функції. Однак, в умовах політики мультикультуралізму, можна говорити про об'єднання релігійних течій та церковних конфесій, мова може йти лише про співпрацю всіх церков в інтересах народу України Отримання Томосу, який ми нарешті вже маємо, має велике значення насамперед для Української Православної Церкви. Тому що протягом тисячі років церква і Київська Русь намагались отримати повну незалежність... І тепер тільки Українська Церква отримала автокефалію. Для церкви це дає те, що вона буде своє життя, свою діяльність будувати на наших українських звичаях, на нашій традиції, буде звершувати богослужіння українською мовою, зрозумілою мовою. А це має велике значення. Тому що коли людина приходить у храм, чує читання чи то Святого письма, чи псалмів і не розуміє їх, то як вона може молитись? Вона не може повноцінно молитись. А тепер церква буде звершувати богослужіння українською мовою. І люди будуть молитися разом з усією церквою», - зазначив Філарет.

Висновок. Підсумовуючи сказане, наголошуємо, що, крізь усю українську державотворчу традицію, безперечним фактом була активна громадська позиція релігійної еліти. Діяльність духовної інтелігенції виходила далеко за межі релігійного життя, стала епіцентром і культурного, і політичного, а згодом і економічного життя краю. Не помічати чи заперечувати інтегративну роль релігії в суспільстві в сучасних українських реаліях неможливо навіть злочинно. Тому цілком погоджуємось із думкою відомого релігієзнавця С. Здіорука, що «Вітчизняній еліті не обійтися без переоцінки цінностей. В нашому прикладі це означає, що об'єктивне осмислення інтегративної ролі релігійного фактора в державотворчих процесах неможливе без світоглядної трансформації в середовищі чиновників та управлінців» [5]. Неприпустимо ігнорувати величезний інтегративний потенціал духовної та соціальної енергії, яким виступає релігійний чинник українського суспільства. Осмисливши витоки й історію своєї духовної культури та державотворчої традиції, можна повною мірою зрозуміти сьогодення і уявити найбільш сприйнятливі шляхи побудови свого майбутнього.

Список використаних джерел

1. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Розділ IV. Філософія релігії. 24 с.
2. Шептицький А. Слово до української молоді / А. Шептицький // Мета. Чис. 19. 1932. 16 с.
3. Конституція України ст. 35 Кожен має право на свободу світогляду і віросповідання. 160с.
4. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» 1991 р. 160с.
5. Патріарх Філарет. Велике значення автокефалії для Української Православної Церкви і для всієї України.
URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2614621-tomos-mae-velike-znacenna-ak-dla-upc-tak-i-dla-ukrainskoi-derzavi-filaret.html>

ПРОБЛЕМА ГУМАНІЗАЦІ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Актуальність теми дослідження. Наш час глобальні зміни часто описуються в сучасній філософській літературі як епоха пошуку нових світоглядних ідеалів, час зсуву в глобальному світогляді. Глобалізація певною мірою руйнує нашу повсякденну рутину, змушує привикати нас до чогось нового, ще не зрозумілого нам явища, у зв'язку з цим вимагають свого переосмислення багато філософських питань, які стосуються цієї проблеми. В цілому слід відмітити, що дане питання в тій чи іншій мірі зачіпає кожен дослідник, який займається проблемами філософії.

Мета дослідження: дослідити основні проблеми глобального розвитку гуманізму, розвиток та проблематику в суспільстві.

Об'єкт дослідження: людство, його поведінка на соціальний та природний глобальний розвиток.

Предмет дослідження: аналіз форм наслідків та розвитку глобальної цивілізації.

Завдання дослідження: проаналізувати проблематику глобального розвитку, зрозуміти поняття «глобалізація», виявити шляхи та методи вирішення цієї проблематики. Сьогоднішня складна економічна та соціально-політична ситуація потребує більш, ніж колись, гуманістичного підходу, а саме: поваги до людини, добросердечності, турботи про благополуччя людини, сприяння розумінню між людьми різних націй на основі загальнолюдських ідеалів. В умовах зміни суспільної системи одним із історико-культурних завдань є розвиток автономії, індивідуальної ініціативи, самостійності кожної людини Інформаційне суспільство потребує творчої особистості, здатної на нестандартне мислення, з широким загально гуманістичним кругозором. Особливістю гуманістичного світогляду виключна адаптивність до мінливих соціальних і культурних умов життя людства. Можна відрізнити античний гуманізм, візантійський гуманізм (XIV-XV ст.) і гуманізм епохи європейського Відродження. Цінності гуманізму одержали широке визнання в епоху Просвітництва, перетворившись з того часу поряд із наукою, технологією та ідеєю прав людини - у глибинний і постійний діючий фактор європейської цивілізації. Гуманізм - це стичний, науковий і філософський світогляд, який перетворив наш світ. Учені і мислителі, художники і письменники, які поділяли гуманістичні погляди, визначали образ сучасності впродовж більш ніж половини останнього тисячоліття. Унікальна місія гуманізму в сучасному світі визначається його належністю до теоретичного світогляду. Він допомагає людині вибрати логічні послідовні переконання, вільні від релігійних, містичних або теологічних поглядів Найбільш суттєвим для гуманістичного світогляду є втілення вищих етичних цінностей у життя. Розум і знання сприяють розрізненню нами істинних моральних цінностей. Головною цінністю є гідність і незалежність особистості. Захист гуманізмом особистісного самовизначення не означає виправдання будь-якої форми поведінки людини. Так само, як терпимість гуманізму відносно різних стилів життя не обов'язково вбачає їх схвалення. Філософи-гуманісти завжди були прибічниками завдання удосконалення особистості (Сократ, Арістотель, Гегель та інші). Критерії удосконалення: здатність людини до самостійного вибору, творчості, естетичного судження, свідомих мотивувань власних вчинків, розумне осмислення діяльності, а також відчуття обов'язку на практиці реалізувати той головний талант, яким наділена людина від природи. Також, гуманізм ставить завдання відповідальності і обов'язку по відношенню до них. Це означає, що ми повинні розглядати інших людей як приємні або неприємні нам об'єкти. Гуманісти дотримуються принципу: «Кожний заслуговує людського ставлення» і визнають «золоте правило»-не чинити з іншими так, як не хотів би, щоб чинили з тобою» [4, с. 243]. Зміст і характер людського життя визначається, зрештою, способом людської діяльності, одним з головних чинників якого є засоби виробництва - знаряддя діяльності. Це перше й головне чуттєво-практичне й духовно-абстрактне усвідомлення відмінності людини від іншого природного світу. Іншим не менш важливим чинником стало спілкування людей засобами мови та інших символічних форм культури [1, с. 96]. Комунікативна діяльність особистості відбувається в глобальному просторі, її цінності, орієнтації, ідеали, проекти, сценарії впливають на розбудову сучасної глобалізації. Термін «глобалізація» набув широкого змісту та має багато значень і концептуальних підходів Більшість дослідників сходяться думками у тому, що глобалізація - це багатоаспектний процес тотального включення всіх сфер матеріального й духовного буття різних країн і народів планети у формуванні єдиної системи, яка знаходиться у прямому зв'язку з біосферою. Її суттєвою особливістю є усвідомлення різними країнами й народами глобальних планетарних загроз, а також формування глобальної спільноти на основі споріднених ціннісних орієнтирів, культури, способу життя. На думку В. Воронкової: «В структуру дисциплінарної матриці парадигми глобалізації входить: символічні узагальнення, що складають формальний апарат і мову, характерну для конкретної наукової дисципліни; метафізичні компоненти, що визначають найбільш фундаментальні теоретичні і методологічні принципи глобального світорозуміння; цінності, що детермінують панівні ідеали і норми побудови і обґрунтування наукового знання в епоху глобалізації» [2, с. 6]. Найглибше тлумачення суспільного прогресу дав Г. Гегель. Розвиток суспільства він розглядав як діалектичне співвідношення прогресу й регресу, як діалектичну єдність

боротьбу протилежностей. «Розвиток, с рухом вперед від недосконалого до досконалого...»- Гегель вважав прогрес закономірним і необхідним явищем суспільного життя [3, с. 106]. В глобальному суспільстві зберігається необхідність у використанні філософської методології, яка б задовольняла потребу збереження глобальних цінностей світу та справедливості, що впливає на формування ідеалів особистості. Для цього необхідно змінювати свідомість сучасної людини через філософію.

Висновки: як казав Гегель «Розвиток і рух вперед - це процес закономірний і необхідний людству». Хоч глобалізаційні процеси в світі мають, як і позитивне значення, так і негативне але дійсно потрібні спільноті для пізнання чогось нового. Нові технічні технологічні прогреси перетворили країни зі стабільними показниками соціально економічного розвитку в ще більш спроможні. Глобальний розвиток країн допомагає людям знайти себе, сформувати свою особистість, знайти справу яка тобі подобається і розвивати її у різних галузях. Адже цю справу ти передаватимеш з покоління в покоління.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. К., 1996. 369 с.
2. Воронкова В. Філософія глобалізації: соціантро-пологічні, соціо-економічні соціокультурні виміри. Монографія. Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2010. 272 с.
3. Щерба С. П., Заглада О. А Філософія: Підручник К., 2011. 547 с.
4. Ільян В. В., Кулагін Ю. І. Філософія: Підручник К., 2002. 452 с.

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми дослідження: Реалії сучасності, глобальні зміни, які відбуваються в політиці, економіці, культурі, екології, потребують дослідження багатьох явищ та процесів, що мають досить великий вплив на розвиток суспільства. Однією із цих явищ є глобалізація. За невеликий період часу з'явився новий, відкритий світ, в якому всі кордони поступово нівелюються, світ який наскрізь проникнений глобальною культурою інформаційних технологій. З'ясування ролі й статусу глобалізму, його взаємозв'язку із суспільством є однією із найважливіших тем у системі соціально-філософського знання. Хоча деякі аспекти глобалізму досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, але ця проблема в українському контексті є недостатньо висвітленою.

Мета дослідження: Виявлення сутності глобалізму та його позитиви та негативи на розвиток суспільства та його життєдіяльність. Для того, щоб розкрити сутність даної проблеми було поставлено такі завдання: визначити поняття глобалізації; охарактеризувати позитиви та негативи глобалізації в світі; розкрити поняття глобалізації то глобалізму; прослідкувати вплив глобалізації в контексті України.

Об'єкт дослідження - глобалізаційні процеси у світі та Україні.

Предмет дослідження - позитивні та негативні сторони глобалізаційних процесів.

Завдання дослідження: Визначити поняття глобалізації; охарактеризувати позитивні та негативні наслідки глобалізації в світі; розкрити поняття глобалізації та глобалізму; прослідкувати вплив глобалізації в контексті України. Досліджуючи трансформації світової сукупності в період глобалізації деякі дослідники вважають, що світ все більш ідентифікується в соціальному, економічному культурному плані. Використовують одні й ті ж самі методи культури, поведінки. Обумовлюють її прогрес продуктивних сил, техніки, інформаційних технологій, насамперед винайдення електронної машини та світової мережі Інтернету. Ці процеси глибоко укорінилися у сучасний стан українського суспільства. Глобалізація, якщо мати на увазі її об'єктивний аспект передбачає Україні прогрес і демократію. Вона помітно примножує сукупні надбання народу, стимулює розвиток регіонів, які мають можливість користуватися благами цивілізації. Глобалізація дозволяє українській державі широко обмінюватися товарами, послугами, інформацією, технологіями та капіталом, взаємодіяти у гуманітарній сфері, духовно збагачуватися особистостям. Під впливом глобалізації істотно змінюється характер виробництва і праці, рівень знань, соціальний та професійний склад суспільства, умови побуту, стиль життя більшості людей. Ми поступово починаємо зливатися із більшістю й нівелювати, пригнічувати свої власні народні інтереси. Нова технологічна епоха веде до міжнародного поділу праці, і на цій основі – до об'єднання економік всіх країн в одну господарську систему. Глибокі та якісні зміни в усій структурі економіки, культури, політичній системі світового співтовариства дають підстави говорити про вступ людства в нову історичну епоху – епоху глобалізації. Вплив глобальних проблем поширюється на всю планету і вирішення їх можливе лише за умови організації загальних дій. Глобалізація як новий стан сучасного світу впливає на розвиток всього людства й усіх окремо взятих країн. Цей вплив може мати як позитивне, так і негативне спрямування. Вона породжує чимало соціально-філософських проблем. Насамперед проблема впливу глобалізації на соціокультурний розвиток незахідних товариств, проблема співвідношення глобалізації та модернізації, вивищення чи приниження індивідуальних здібностей та якостей людини, із стрімким ростом глобалізації пов'язана проблема нівелювання сімейних цінностей [4, с. 1]. Спостерігаючи за поведінкою молодих людей, можна зробити висновок, що кожен із них хоче просто злитися із натовпом, бути таким як і всі, і цим вони просто принижують себе, свою духовність, свій потенціал, не даючи розвиватися особистостям належним чином. Під впливом глобалізаційних процесів культура поступово починає зливатися в єдиний суцільний вакуум, в якому всі процеси ідентифікуються. Сам факт становлення єдності взаємозалежного світу є невідворотним, і людство мусить враховувати той факт, що кожен із нас є жителем однієї планети, і, хоч як би не відрізнявся наш зовнішній вигляд, мова, релігія, культура, вижити на планеті ми зможемо в наш атомний вік тільки знайшовши порозуміння між собою. А це неможливо без зближення всіх народів планети, адже, як свідчить історія, замкненість народів ніколи не приводила до позитивних наслідків. На прикладі України добре помітно ці зв'язки, оскільки на даний момент наша країна стала жертвою воєнних дій [1, с. 35]. Для більшості людей у світі переваги глобалізації недоступні. Розглядаючи Україну в контексті глобалізації, можна прослідкувати таку тенденцію, що вона є сировинним додатком для багатьох розвинених країн, з якими ми не можемо конкурувати. Обличчя глобалізації досить контрастне – високорозвинені країни користуються всіма її благами, тоді як інші (Україна в т. ч.) змушені вступати у жорстоку конкуренцію за те, щоб наблизитися до цих країн. Глобалізація відбувається в світі, де на першому місці в політиці країн стоїть прагнення отримати найвищий прибуток, у світі, де відбувається жорстока конкуренція між країнами, їх групами, з антагонізмом між бідними й багатими. «Світовий досвід другої половини ХХ ст. показує, що ніякі специфічні умови, особливості національного розвитку, кризові стани й внутрішні трансформації не можуть ані скасувати, ані відкласти невмолиму дію об'єктивних законів глобалізації розвитку. Країни, які виявилися неспроможними зайняти місце в експресі світової глобалізації, неминуче опиняться під його колесами. Таким є закон сучасного розвитку – закон глобалізації»[2, с. 12]. Світ глобалізується десятком країн, і по їх ініціативі створеними

міжнародними організаціями. Інші ж або змушені приймати умови які їм диктують або залишатися в ізоляції. Аналізуючи відносини між промислово розвиненими країнами й країнами Третього світу, група дослідників, яку очолив відомий голландський економіст, лауреат Нобелівської премії Ян Тінберген, вказує на той факт, що промислово розвинені країни створили таку міжнародну систему, «яка веде до постійного зростання нерівності й постійного порушення принципу рівних можливостей». [3, с. 34] Таким чином, можна сказати, що глобалізація в Україні користується досить вагомим авторитетом. В цьому зацікавленні як і політики, так і будь-який пересічний громадянин. Цей феномен став присутній у побуті кожного громадянина, і ми не можемо вже без, здавалося б необхідних для нормального існування, речей, які нам «подарувала» глобалізація.

Висновок: Отже, глобалізація призводить не лише до позитивних наслідків, але й негативних. Водночас цей процес веде до зростання взаємодії між державами, і безпосередньо між людьми. Глобалізація - це процес, що залежить від людини, тому розумне керування ним буде для суспільного блага. Гармонійний добробут громадянського суспільства, яке здатне приймати рішення та нести відповідальність за слово і діло, в руках кожного з нас.

Список використаних джерел

1. Акопян К. З. Клуб вчених «Глобальний світ». Вип. 5 (17). М., 2002. С. 5-69. URL: <http://lua.pp.ua/3/205392.html>
2. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.: Керівник авт. колективу і наук. Редактор О. Г. Білорус. К.: КНЕУ, 2001.–733 с. URL: https://meim.kneu.edu.ua/ua/meim_projects/publications2/
3. Тинберген Я. Перегляд міжнародного порядку / Пер. с англ. М.: Прогрес, 1980. 416 с. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10937/>
4. Чигур, Р. Феномен глобалізації: соціально-філософський аналіз [Електронний ресурс] / Р. Чигур // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філософія. 2015. Вип. 18. С. 96-102. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/4007/1/18.pdf>

ЛЮДИНА ЯК ТВОРІННЯ І ТВОРЕЦЬ КУЛЬТУРИ

Актуальність дослідження: світ є в постійному русі, як раніше так і зараз нові культури з'являються, із занепадом старі зникають, а їх творцем є людина.

Мета дослідження: з'ясувати як людина впливає на творення культури.

Предмет дослідження: людина як творіння і творець культури.

Об'єкт дослідження: людина і культура.

Завдання дослідження: розглянути людину як чиесь творіння і те що вона сама є творцем культури. Насамперед, ідея людини, це завжди була ідея здійснення людини буттям у горизонті абсолюту, буття людини, це завжди буття у світі, буття історичне у своїй дійсності, тобто таке, що розгортається в усіх модусах часу. Упродовж усієї історії знаходимо постійні спроби людини дати відповідь на питання: звідки я є, як я є, навіщо я є тощо? Усі ці питання про походження, сутність та призначення людини були нічим іншим, як прагненням пояснити саму себе самій собі. Кожна історична епоха, як свою складову, містила в собі подібні спроби. Квінтесенцією таких спроб поставали різного роду дефініції людини. Важко перерахувати скільки таких спроб було за історію людства та чи варто здійснювати подібні підрахунки. Кожна з відомих дефініцій не може бути відкинута на тій підставі, що вона хибна. Хибні вони лише у своїй однобічності, що відразу стає зрозумілим, варто лише спробувати використати якусь із них як універсальну матрицю для прояснення сутності людини. Кожна з наявних дефініцій людини визначає її лише в якомусь одному вимірі, тому є абстрактною, тобто однобічною в гегелівському розумінні [1, с.18]. Центральним поняттям культурології є «культура». Слово «культура» почали використовувати як науковий термін в європейській історико-філософській літературі з другої половини XVIII ст. — в епоху Просвітництва (Вольтер, М. Кондорсе, Г. Лессінг, І. Гердер та ін.). Однією з проблем, якими опікувалися мислителі того часу, було питання про специфіку людського буття, про те, що зумовлено «людською природою» і що формує саму «людську природу». Зацікавлення цією проблематикою було спричинено прагненням просвітителів знайти ідеали людського буття, визначити напрямки соціального прогресу. Власне, саме тоді і виникла необхідність у спеціальному понятті, що логічно оформлювало б ідею існування особливостей людського буття, з якими пов'язаний розвиток здібностей людини, її розуму та духовного світу. Для означення ідеї людяності, людської природи, людського буття, людського начала, на противагу природному, стихійному, тваринному буттю, просвітники почали використовувати латинське слово «culture» -обробляти, поліпшувати [2, с .27].

Висновок. Отже, до культурно-історичних якостей особистості належить здатність судження як основа інтелектуальної культури, моральна рефлексія і совість як обов'язкові складові етичної культури особистості, смак як специфічна здатність, що лежить в основі естетичної культури особистості і суспільства, пам'ять і традиції як умова і потреба міжособистісного спілкування, моральність і право як регулятиви поведінки людей і гаранті забезпечення їх безпеки.

Список використаних джерел

1. Людина і культура / за ред. Д. Шевчука. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2019. 224 с.
2. Герчанівська П. Е.Г 41 Культурологія: Навч. Посіб. Для дистанційного навчання /За ред. В. І. Панченко. 2-ге вид., випр. І доп. К.: Університет «Україна», 2006. 323 с.

ЕКОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ЯК СИСТЕМОТВОРЧИЙ ЧИННИК ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ(ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД)

Актуальність теми дослідження: Сучасний спосіб людської життєдіяльності призводить до все більшого антропогенного навантаження на природу, що створює загрози не тільки виснаження регіональних і глобальних екосистем, глобальної деградації природного середовища, а й підриває природні основи самого існування людини.

Мета дослідження - враховуючи ступінь загальнокультурної та філософської розробленості проблеми, за мету ставиться окреслення концепції екологічної культури як основи екологічної безпеки.

Завдання дослідження: розкрити сутність екологічної культури; окреслити рівні та напрями розвитку екологічної культури в історично-еволюційному контексті; охарактеризувати головні чинники екологічної безпеки та параметри їх визначення; визначити механізми реалізації екологічних знань в освіті і вихованні для сприяння розвитку екологічної культури і стабілізації екологічної безпеки.

Предмет дослідження – явище екологічної культури як необхідна передумова формування екологічної безпеки.

Об'єкт дослідження – екологічна культура. Поняттям «екологічна культура» охоплює не тільки все те, що означає соціальне на відміну від природного, а й таке соціальне, яке сприяє збереженню і розвитку суспільства в біосфері в єдності з природою. Екологічна свідомість суб'єкта значною мірою формується під впливом того соціального середовища, до якого він належить. Різні соціальні групи, верстви, класи, що знаходяться в однакових екологічних умовах, можуть мати різні оцінки, ставлення, установки щодо екологічних проблем. Це стосується і індивідуальної екологічної свідомості [1, с. 41-47]. Джерелом людської культури завжди було те, що людина знаходилася в коеволуції з природою, училася у неї розумінню властивих їй явищ, законів, співзвучності і втілювала їх у матеріальних і духовних цінностях. Поняттям «екологічна культура» охоплюється не тільки все те, що означає соціальне на відміну від природного, а й таке соціальне, яке сприяє збереженню і розвитку суспільства в біосфері в єдності з природою [2, с. 7]. В античні часи відбувається кардинальне світоглядне зрушення, пов'язане з переходом від прямого отождолення людини і природи, людини і суспільства, поняття та образу, матеріального та ідеального до їх розмежування, розрізнення, окреслення співвідношення між ними, Погляди на місце людини в системі «людина-природа» постають із синкретичного бачення світу античними мислителями (Аристотель, Демокріт, Платон, Сократ), з їхніх спроб осягнути універсам як щось одне, як цілісність, Культура ставлення людини до природи осмислюється через такі моральні категорії як «добро» і «зло» [3, с. 36]. Класична наука запропонувала принципово нове розуміння простору, Всесвіт для неї є повністю і неперервно заповненою системою, а простір – однорідним. У зв'язку з цим і відбувається переосмислення змісту поняття «навколишнє середовище». Гуманістична орієнтація науки та практики часів Відродження та Реформації відкидає сліпе поклоніння людини перед її доквіллям, причому як соціальним, так і природним. Людина у цій системі духовно-практичних цінностей ставиться в центр світу. Можливості щодо приборкання природи та використання її багатств людиною інтерпретуються як необмежені в працях І.Канта, Г.Гегеля, Л.Фейєрбаха, К.Маркса, Ф.Енгельса та ін. У наукове розуміння цілісності і взаємозалежності людини і природи великий внесок зробив німецький вчений Е.Геккель. Пізніше відбувається поширення предмету предмету екології на відносини між людиною і доквіллям та включення до нього відношення «суспільство-природа». Вже в XIX столітті американський вчений Д.Марш виклав програму охорони природи [3, с. 38]. Нові погляди на культуру поведінки людини в біосфері, зокрема концепція ноосфери, пов'язані з ім'ям В.Вернадського, який пояснює геологічні наслідки трансформації біосфери діяльністю людини, Наука, техніка, технологія в полі екологічної культури є специфічними способами самовизначення людського буття у його взаємозв'язку з природою в процесі суспільно-історичної практики. Вона є предметом показником міри знання і міри практичного використання людиною природи і, отже, виявляє у всій повноті природо перетворюючу функцію суспільної практики [4, с. 119-123]. *Розглядається екологічна культура - як тип життєдіяльності людини, що успадковується, та її взаємовідносин з навколишнім середовищем, що сприяють здоровому способу життя, стійкому соціально - економічному розвитку, екологічній безпеці країни і кожної людини, і виступає регулятором екологічної діяльності. Автор підкреслює, що функціонування екологічної діяльності пронизує всі компоненти культури та спрямовує їх на гармонізацію соціо-природних відносин.* Людству потрібна нова філософія життя, висока екологічна культура і свідомість. Сьогодні в усіх розвинених країнах світу екологічна культура стає невід'ємною частиною функціональної освіченості населення [5, с. 415-416]. Ніколи ще за всю історію ми не були в такій залежності від стану своєї культури, як сьогодні, а рівень екологічної безпеки – від розвитку адекватної теорії культури з урахуванням тих особливостей, які привнесені сучасної екологічної ситуацією. Це вимагає глибоких наукових теоретичних досліджень явища екологічної культури в контексті екологічної безпеки і практичних інтерпретацій механізмів їх взаємозумовленості [2, с. 8]. Дослідження сутності і змісту екологічної культури знаходиться в органічному зв'язку з феноменом екологічної свідомості. Екологічна свідомість виступає регулятором екологічної діяльності, оптимізує взаємовідносини у системі «природа-суспільство» [6, с. 91-99]. Соціальна складова у системі «людина-природа» набуває особливого значення з тих пір, коли людина навчилася вносити в навколишню

природу суттєві зміни, наслідки яких поставали не тільки у вигляді позитивних, бажаних, але і у вигляді негативних, часто зовсім непередбачуваних результатів. Під екологічною безпекою природного середовища ми розуміємо стан природних механізмів життєзабезпечення людини як живої істоти (а точніше – населення Землі або окремої конкретної території) всіма необхідними первинними засобами існування: повітрям, теплом, питною водою, природними джерелами харчових продуктів, а також природними умовами трудової діяльності, відпочинку, культурного розвитку тощо [7, с. 206-210]. Перед людиною в процесі діяльності щоразу виникає проблема вибору лінії поведінки в біосфері відповідно до рівня своєї екологічної культури [8, с. 88-97]. Сучасна система освіти не дає населенню необхідних знань у галузі екології.

Висновок: Екологічна культура обумовлює відповідність людської активності на стан та якість природного середовища. Регулятором екологічної культури виступає екологічна свідомість, а інструментом формування екологічної свідомості є екологічні цінності,

Список використаних джерел

1. Акопян В.Г. Основні чинники формування екологічної свідомості особистості // Вища освіта України. 2011. №2. С. 41-47.
2. Юрченко Л.І. Екологічна культура як системотворчий чинник екологічної безпеки Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. Х., 2009. С. 7-8.
3. Екологічна культура в контексті екологічної безпеки: Монографія / Юрченко. К.: Вид. П АРАП АН, 2008, С. 36-38.
4. Екологічна культура як невід'ємна частина сталого розвитку суспільства // Наукові записи Харківського військового університету. Соціальна філософія, педагогіка, психологія. Харків: ХВУ, 2002. Вип. XIII. С. 119-123. Філософія: навч. посіб. / Гончарук Т.В., Джугла Н.В., Шумка М.Л., Тернопіль: підручники і посібники, 2016. С. 415-416.
5. Екологічна безпека як предмет комплексного наукового дослідження //Науковий вісник. Серія «Філософія» / Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди. Харків: «ОВС», 2002. Вип.12. Ст. 91-99.
6. Екологічне виховання та освіта як один із вирішальних факторів регулювання якості навколишнього середовища // Філософські перипетії. Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. 2002. №561. С. 206-210.
7. Екологічна безпека України в системі глобальних проблем суспільства //Наукові записки Харківського військового університету. Соціальна філософія, психологія. Харків: ХВУ, 2003. Вип. 3(18). С. 88-97.
8. Еколого-естетичне виховання як підстава формування екологічної культури // Гуманітарний часопис: Збірник наукових праць. Харків: ХАІ, 2008. №4. С. 144-149.

ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ БІЗНЕСУ

Актуальність дослідження. Роберт Кійосакі сверджував «У наш теперішній інформаційний вік, найбагатші – це бізнесмени. Ми не можемо стати королями чи королевами, але ми можемо стати бізнесменами». На даний момент бізнес є одним із найпоширеніших методів введення підприємницької діяльності. Тому вивчення основ бізнесу з різних філософських точок надає перевагу для бізнесмена у виборі підходу до ведення бізнесу з унікальною складовою.

Метою дослідження є здійснення філософського аналізу основ бізнесу.

Об'єкт дослідження: соціально – економічна сфера сучасного суспільства.

Предмет дослідження: філософські основи бізнесу.

Завдання дослідження: здійснити філософський аналіз основ бізнесу. Ідея філософії бізнесу цікавила багатьох вчених, таких як : Дж. С. Мілль, М. Вебер, В. Зомбарт, Ж. Ж. Ламбен і відчизняний дослідник цього питання С.С. Гаркавенко. Один із найвидатніших економістів 20 століття Дж. М. Кейнс вважав, що немає ніякого сумніву в плідному взаємозв'язку думки філософії і бізнес-ідеї, в результаті якого і зароджувалася філософія бізнесу [1, с. 243]. На сьогоднішній день багато людей, які мають грошей більше ніж на звичайне існування, намагаються створити власний бізнес, розраховуючи, що це все так легко. А насправді до створення чогось нового, включаюся бізнес-ідею, потрібно мати талант Альфред Нобель стверджував, що якщо у мене є тисяча ідей, і тільки одна з них виявляється плідною, я задоволений. Тобто, більшість людей «запалюються» ідеєю , але вона може не принести бажаного результату, а потрібно мати хоча б одну, але продуману і успішну ідею. Сучасне суспільство часто замінює поняття «філософія бізнесу» « на більш нове поняття «маркетинг». Так на думку С.С. Гаркавенко [1, с. 270]. Дуже важливо в умовах сучасної конкуренції, щоб маркетинг, як філософія бізнесу став природною формою поведінки для всіх співробітників, мав прямий чи опосередкований вплив на управління відділами та функціями підприємства. Маркетинг повинен стати головною умовою, складовою прийняття рішень, пронизувати діяльність кожного працівника - від простого робітника до топ-менеджера, з метою створення великої і могутньої компанії. Маркетинг, як філософія бізнесу повинен наслідувати певний спосіб управління та організації діяльності підприємства. У випадку, коли єдина філософія організації бізнесу націлена на задоволення потреб працівників і потреб споживача, всі відділи підприємства повинні мати можливість обмінюватися інформацією, координувати свої плани та їх виконання. Для успіху та перемог над конкурентами необхідні креативність, гнучкість і відсутність бар'єрів у процесі реалізації функцій і між відділами, що стає наслідком поширення філософії маркетингу по всьому підприємству. Філософія бізнесу спирається на перспективи колективного економічного світогляду. Наші філософські погляди – це як вітрило , яке визначає напрям нашого життєвого шляху. Для того, щоб змінити цей напрям, ми повинні змінити філософію, а не обставини, що склалися. Філософія бізнесу пояснює загальні поняття для компанії і її цілі і мету . У ній також викладаються цінності, які важливі для компанії. Створення філософії вимагає часу і старанності з боку бізнес-лідерів. При складанні філософії, лідери повинні запитати себе, «Яка природа мого бізнесу?» «Хто мій клієнт?» «Які цінності важливі для мене?» і «Що таке моє загальне бачення компанії?». Відповіді на ці питання формують основу філософії бізнесу. Філософія бізнесу сприяє поліпшенню якості життя, притягує ділових людей, що мають схожі з її положеннями погляди; створює умови для довірчих, рівноправних і справедливих відносин; сформує творчу атмосферу навколо бізнесу. Виходячи з цього менеджеру необхідно вміння розробляти філософію бізнесу. Рушійною силою розвитку бізнесу є потреби і особистий економічний інтерес, який лежить в основі потреб [2, с. 85-89]. Розвиток бізнесу неможливий без забезпечення відповідних умов його функціонування. Вони забезпечують законодавчу і нормативну базу, конкурентне середовище, ринкову інфраструктуру та стимули підприємницької діяльності. Спонукальним мотивом бізнесу є комерційний успіх і задоволення інтересів ділових людей. Бажання отримати прибуток спонукає учасників господарського процесу до розширення виробництва, зниження витрат і цін на товари та послуги. Ринком є стимулом розвитку бізнесу, а дефіцит ресурсів його межею. На ринку суб'єкти господарської діяльності взаємодіють то в якості виробника, то – споживача. Тобто, ринок встановлює ціни і визначає обсяг виробництва і вирішується проблема: що, як і скільки треба виробляти. Проблема «що виробляти» вирішується через гроші споживача товару або послуги; «як виробляти» - шляхом конкурентної боротьби між виробниками; «скільки виробляти» - через співвідношення попиту і пропозиції. Існує три основні концепції бізнесу: позитивна, критична і прагматична. Критична концепція бізнесу виходить з того, що поняття бізнес об'єднує сукупність дій різних суб'єктів ринкових відносин, що мають однакову спрямованість на збагачення одних людей за рахунок інших. Існує безліч модифікацій критичних уявлень про бізнес, але загальним для них усіх виступає теза про суперечливість, а то і несумісності інтересів і цілей людей, змістом діяльності яких є бізнес. Критична концепція бізнесу абсолютизувала в минулому і продовжує абсолютизувати протиріччя, притаманні ринковій економіці. Їх трактування велося і ведеться з позиції нібито має місце безвиході даних протиріч. Саме на такій

основі в дев'ятнадцятому столітті сформувалася вже згадувана теорія наукового комунізму, згідно з якою ринкова економіка і бізнес історично приречені, і повинні з часом поступитися місцем новій, комуністичній системі відносин, позбавленій суперечностей [3, с. 71-78]. У цій комуністичній системі не буде приватної власності на засоби виробництва, а тому немає і конкуренції інтересів. Вона безконфліктна або малоконфліктна, і мотиви розвитку комуністичної економіки обумовлені прагненням людей не до отримання прибутку, а до колективізму і загального процвітання на основі товариського співробітництва і взаємодопомоги. Повною протилежністю критичної концепції бізнесу є позитивна [4, с. 357]. Її суть полягає в тому, що бізнес розуміється і оцінюється як суспільно-корисна діяльність людей, що здійснюється в порядку особистої ініціативи, метою якої є виробництво товарів і послуг для інших людей. Дана концепція в різні часи лежала в основі багатьох уявлень і теорій, що зображали життя людей в умовах ринкової економіки ідеально, у відриві від будь-яких протиріч. Сучасне суспільство, на думку прихильників таких уявлень, давно перестало відрізнятися соціальними протиріччями і конфліктами, які потрясли світ у вісімнадцятому, дев'ятнадцятому і навіть на початку двадцятого століття. Ці протиріччя, дійсно мали місце в минулому, в минулому і залишилися. У країнах з ринково орієнтованою економікою люди поступово перестають конкурувати між собою за доступ до виробничих ресурсів, матеріальних і духовних благ, які перетворюються в загальне надбання, і до робочих місць. У даних умовах держава спрямовує свою творчу діяльність, головним чином, на те, щоб забезпечити добробут для всіх, переорієнтувати її з дозволу соціальних антагонізмів, що виражаються в нескінченних конкурентних сутичках підприємців і неминучою класовою боротьбою роботодавців (капіталістів) з найманими працівниками (пролетаріатом). Добробут для всіх, згідно із зазначеними уявленнями, досягається за допомогою справедливого розподілу життєвих благ між членами суспільства.

Висновок: філософія бізнесу – це група питань, які пов'язані з суспільно-філософськими і соціально-культурологічними, етичними нормами, які є частинами економічного підприємства. Суть філософії бізнесу – дізнатися і розглянути найоптимальніші причини економічного способу дій індивіда, спробувати знайти відповідь на питання чому, для чого він є суб'єктом економічної роботи в цілому, а так само його справ зокрема. Основна суть бізнесу в філософії з наукової точки зору – виявити важливі особливості, головні принципи, гіпотези організації та працездатності ділового світу. Основне завдання філософії бізнесу – дізнатися сутність економічної роботи та економічного способу дій в найширшому і глибокому розумінні цих явищ.

Список використаних джерел

1. Гаркавенко, С. Маркетинг: підручник / С. Гаркавенко. К.: Лібра, 1998. 384 с.
2. Глушко Т. П. Філософія бізнесу як основа легітимації економіки // Філософські проблеми гуманітарних наук. К.: Міжнародний освітній фонд імені Ярослава Мудрого, 2005. № 4. С. 85-89.
3. Орендарчук, Г. Філософія людини-бізнесмена / Галина Орендарчук, Сергій Клеба // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: зб. наук, праць студ. та викл. каф. філософії та політології ТНЕУ / відп. за вип. Т. В. Гончарук. Тернопіль: ТНЕУ, 2012. С. 71-78.
4. Рассел Б. Історія західної філософії. К.: Основи, 1995. 759 с.

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ Г. СКОВОРОДА ТА СУЧАСТНІСТЬ

Актуальність теми. Творчість Григорія Сковороди виходить за межі усіх можливих окремих дискурсів: філософського, богословського, релігійного, поетичного. Доробок творчості філософа слід розглядати як продовження традиції «вічної філософії». Питання, які висвітлювалися у філософії Г. Сковороди є досить потрібними та актуальними на сьогодні, адже вони мають не лише історико-філософське значення, а й містять у собі методологічний потенціал, який розглядається сучасною філософією. Актуальність філософії Сковороди проявляється в умовах сучасного технологічного соціуму, оскільки важливий аспект його спадщини полягає в тому, що він кидає виклик суспільству споживання, а шлях самопізнання означає розрізнення справжніх та позірних цінностей людського життя, відмову від усього зайвого й неважливого, гармонійні стосунки з іншими людьми і природою.

Мета дослідження - проаналізувати філософські погляди Г. Сковороди, дослідити їх зв'язок із сучасним суспільством. Досягнення поставленої мети потребує вирішення наступних **завдань**: аналіз філософської системи Г. Сковороди; зв'язок філософської спадщини мислителя із сучасністю.

Об'єкт дослідження - філософські погляди Г. Сковороди зокрема, феномен щастя, категорії любові та віри, їх зв'язок із сучасністю.

Предмет дослідження – аналіз філософський поглядів Г. Сковорода. Первинний філософський досвід мислителя - це досвід поєднання поезії, міфу, релігії, логосу (розуму), споглядання сутності речей. Такий досвід Григорій Сковорода представляє у своїх працях, це міф поезія, релігія, та філософія, що злилися в одне ціле, написані у формі діалогів. Тим самим він хоче наголосити, що життя - це відношення та спілкування. Діалог з божественним, діалог з природою, діалог з душею покладено в основу щасливого життя. Щасливе життя - це життя у повногі відношень [4, с. 88]. Весь комплекс ідей у творчості Сковороди - це прагнення сформулювати якісь універсальні «правила», дотримання яких дозволить людям досягти щастя і гармонії із собою. Основою його підходу є любов філософа до людей. Сковорода більшу частину свого життя проводив у мандрівках Україною, саме тому творчість мислителя ділять на до мандрівний та мандрівний періоди. Твори першого періоду є популярними, частина з них мають художньо-літературну форму. Ймовірно, вони були розраховані на відносно широке коло освічених людей. Це - «Сад божественних пісень», «Байки Харківські», «Початкові двері до християнської доброчесності» тощо. Вони користувалися популярністю, оскільки переписувалися, розповсюджувалися, деякі вірші були покладені на музику. Щодо творів «мандрівного періоду» носили ускладнений символічно-алегоричний характер, Вони були зорієнтовані на людей «втаємничених». Це своєрідні філософські трактати, подані переважно в діалогічній формі [1]. Г. Сковорода повчав моральності не лице словами, а й своїм способом життя. У мислителя було два сприятливих фактори для придбання життєвого досвіду та формування світогляду: багатостороння обдарованість та соціальна обстановка, яка дуже швидко змінюється. Мандрівний філософ хотів навчати людей моралі, а не займати високі посади. «Світ ловив мене, але не спіймав» - саме у цій цитаті полягає філософська система Сковороди. Філософською основою вчення Сковороди є концепція «двох натур», суть якої в тому, що все існуюче у світі має дві сторони (натури): зовнішню - видиму та внутрішню - невидиму. Причому видима натура мінлива, перехідна, а невидима існує вічно - це духовний початок або Бог. Він є незмінною першопричиною всього існуючого та самого себе. Бог є істина, природа у природі, живе у живому, людина в людині - закон, голос суцього Бог у Сковороди є присутнім у всьому, але не є ні цілим, ні частиною, не має просторової характеристики та міри. Напрямок філософа не можна віднести ні до чистого матеріалізму, ні до чистого ідеалізму. У нього поруч співіснують матерія та Бог, але первинна завжди невидима природа. Сковорода у релігійній сфері вів боротьбу проти зовнішності та бездушної обрядовості, був проти вузького розуміння християнства та православ'я [4]. Філософські погляди Г. Сковороди є багатограними та зустрічаються у всіх творах. До них ми можемо віднести: антитетичність буття. У людському житті поєднується зміст (Дух, Бог), ферма (матерія), тривимірна картина світобудови. Філософ описував світ як «Перехресний храм премудрого Бога». самопізнання - осягнення щастя. Центром філософії є людина, коли людина духовно пізнає себе, вона стає ближче до Бога.

Філософія серця. За допомогою серця ми повинні пізнавати себе та Бога. Лише, коли людина пізнає себе, вона починає жити серцем. Також важливим є пізнання природи, адже саме так ми пізнаємо прекрасне. Лише праця за покликанням приведе до результату та осягнення щастя. Головним аспектом у духовності людини є виховання [2]. Однією із найяскравіших тез у філософському вченні Сковороди є теза про щастя людини та людства в цілому. Сутність щастя філософ пов'язує з тим, як живе людина та чим вона живе. Сковорода вибирає такий спосіб життя, за допомогою якого він не «живе краще», а «стає кращим». Щастя - споріднена праця. Суть «чесного життя» та «чистої совісті» розкривається через трудову діяльність людини. Більшість сучасного суспільства вважає, що праця - примус та обов'язок, а Сковорода вважав, що процес праці - це відчуття щастя та насолоди. Філософ поділяв людей на тих, які займаються спорідненою працею та тих, які займаються не спорідненою працею. На думку філософа, екологічна або економічна криза - наслідок того, що

люди здебільшого займаються спорідненою працею. У метафізиці Сковороди наскрізною темою проходить генологічна парадигма Плотина: «Роки проходять. Потoki изсихают. Ручаи ищезают. Источник вечно парою дышит, оживляющего и прохлаждающего. Источник един люблю и щезаю... О сердце морское! Чистая бездно! Источниче святы! Тебе единого люблю. Ищезаю в тебе и преображаюся»[5]. З огляду на сучасні реалії слід започаткувати й розвивати неосковородинський діалог, навчаючи самих себе і всіх інших не тільки здатності слухати й чути одне одного, а й здатності аргументувати, «здатності до публічного застосування розуму», тобто критичного мислення в аргументативному діалозі [3, с.72].

Висновки. Творчий багатогранний доробок Григорія Сковороди належить до традиції «вічної філософії», охоплює самі різноманітні аспекти людського життя: науку, релігію, культуру, мистецтво, які ґрунтуються на осягненні єдиної божественної основи, як людини, так і світу, в якій пари протилежностей утворюють гармонійну єдність. «Вічна філософія» Сковороди відкриває перед нами цілісне бачення й сприйняття усього сушого, чого так бракує сучасній людині та професійним філософам. Значення філософської спадщини Г. С. Сковороди в тому, що на неї можна спиратися в наш непростий час.

Список використаних джерел

1. Кабусь Н. Витоки ідей старого розвитку особистості і творчості Г. Сковороди. Збірник Наукових праць «Педагогіка та психологія». Харків, 2015. Вип 47. С.234 - 247.
2. Новосад С. Розвиток творчих здібностей, самопізнання та самотворення у філософській концепції Г. Сковороди: навч. -метод. Посібн. К., 2009 68с.
3. Єрмоленко А. Спадщина Г. С. Сковороди і сучасність (до 300-річчя від дня народження). URL:http://www.visnyk-nanu.org.ua/sites/default/files/files/Visn.2020/4/Visn_4-2020%2BErmolenko.pdf (дата звернення; 05.11.2021).
4. Карівець І. Метафілософія Г. Сковороди URL:<https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/4371/karivec.pdf> (Дата звернення: 05.11.2021).
5. Захара. Категорія любові у творчості Григорія Сковороди // Спадщина Григорія Сковороди і сучасність. Матеріали читань до 200-річчя з дня смерті Г. Сковороди 21-22 грудня 1994 р. «Світ» Львів 1996. Т. 2. С. 277. URL: <http://ukrainka.org.ua/node/5007>

ПРОБЛЕМА ГУМАНІЗАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Актуальність теми дослідження. Наш час глобальні зміни часто описуються в сучасній філософській літературі як епоха пошуку нових світоглядних ідеалів, час зсуву в глобальному світогляді. Глобалізація певною мірою руйнує нашу повсякденну рутину, заставляє привикати нас до чогось нового, ще не зрозумілого нам явища, у зв'язку з цим вимагають свого переосмислення багато філософських питань, які стосуються цієї проблеми. В цілому слід відмітити, що дане питання в тій чи іншій мірі зачіпає кожен дослідник, який займається проблемами філософії.

Мета дослідження: дослідити основні проблеми глобального розвитку гуманізму, розвиток та проблематику в суспільстві.

Об'єкт дослідження: людство, його поведінка на соціальний та природний глобальний розвиток.

Предмет дослідження: аналіз форм наслідків та розвитку глобальної цивілізації.

Завдання дослідження: проаналізувати проблематику глобального розвитку, зрозуміти поняття «глобалізація», виявити шляхи та методи вирішення цієї проблематики. Сьогоднішня складна економічна та соціально-політична ситуація потребує більш, ніж колись, гуманістичного підходу, а саме: поваги до людини, добросердечності, турботи про благополуччя людини, сприяння розумінню між людьми різних націй на основ загальнолюдських ідеалів. В умовах зміни суспільної системи одним із історико-культурних завдань є розвиток автономії, індивідуальної ініціативи, самостійності кожної людини Інформаційне суспільство потребує творчої особистості, здатної на нестандартне мислення, широким загально гуманістичним кругозором. Особливістю гуманістичного світогляду є виключна адаптивність до мінливих соціальних і культурних умов життя людства. Найглибше тлумачення суспільного прогресу дав Г. Гегель. Розвиток суспільства він розглядав як діалектичне співвідношення прогресу й регресу, як діалектичну єдність і боротьбу протилежностей. «Розвиток, є рухом вперед від недосконалого до досконалого...»- Гегель вважав прогрес закономірним і необхідним явищем суспільного життя [3, с. 106]. В сучасному світі можна відрізнити античний гуманізм, візантійський гуманізм (XIV-XV ст.) і гуманізм епохи європейського Відродження. Цінності гуманізму одержали широке визнання в епоху Просвітництва, перетворившись з того часу поряд із наукою, технологією та ідеєю прав людини - у глибинний і постійний діючий фактор європейської цивілізації. Гуманізм - це етичний, науковий і філософський світогляд, який перетворив наш світ. Учені і мислителі, художники і письменники, які поділяли гуманістичні погляди, визначали образ сучасності впродовж більш ніж половини останнього тисячоліття. Унікальна місія гуманізму в сучасному світі визначається його належністю до теоретичного світогляду. Він і вибрати логічні послідовні переконання, вільні від релігійних, містичних або теологічних поглядів, Найбільш суттєвим для гуманістичного світогляду є втілення вищих етичних цінностей у життя. Розум і знання сприяють розрізненню нами істинних моральних цінностей. Головною цінністю є гідність і незалежність особистості. Захист гуманізмом особистісного самовизначення не означає виправдання будь-якої форми поведінки людини. Так само, як терпимість гуманізму відносно різних стилів життя не обов'язково вбачає їх схвалення. Філософи -гуманісти завжди були прибічниками завдання удосконалення особистості (Сократ, Арістотель, Гегель та інші). Критерії удосконалення: здатність людини до самостійного вибору, творчості, естетичного судження, свідомих мотивувань власних вчинків, розумне осмислення діяльності, а також відчуття обов'язку на практиці реалізувати той головний талант, яким наділена людина від природи. Також, гуманізм ставить завдання відповідальності і обов'язку по відношенню до них. Це означає, що ми повинні розглядати інших людей як приємні або неприємні нам об'єкти. Гуманісти дотримуються принципу: «Кожний заслуговує людського ставлення» і визнають «золоте правило» - « не чинити з іншими так, як не хотів би, щоб чинили з тобою» [4, с. 243]. Зміст і характер людського життя визначається, зрештою, способом людської діяльності, одним з головних чинників якого є засоби виробництва - знаряддя діяльності. Це перше й головне чуттєво-практичне й духовно-абстрактне усвідомлення відмінності людини від іншого природного світу. Іншим не менш важливим чинником стало спілкування людей засобами мови та інших символічних форм культури [1, с. 96]. Комунікативна діяльність особистості відбувається в глобальному просторі, її цінності, орієнтації, ідеали, проекти, сценарії впливають на розбудову сучасної глобалізації. Термін «глобалізація» набув широкого змісту та має багато значень і концептуальних підходів. Більшість дослідників сходяться думками у тому, що глобалізація - це процес тотального включення всіх сфер матеріального й духовного буття різних країн і народів планети у формуванні єдиної системи, яка знаходиться у прямому зв'язку з біосферою. Її суттєвою особливістю є усвідомлення різними країнами й народами глобальних планетарних загроз, а також формування глобальної спільноти на основі споріднених ціннісних орієнтирів, культури, способу життя. На думку В. Воронкової: «В структуру дисциплінарної матриці парадигми глобалізації входить: символічні узагальнення, що складають формальний апарат і мову, характерну для конкретної наукової дисципліни; метафізичні компоненти, що визначають найбільш фундаментальні теоретичні і методологічні принципи глобального світорозуміння; цінності, що детермінують панівні ідеали і норми побудови і обґрунтування наукового знання в епоху глобалізації [2, с. 6] В глобальному суспільстві зберігається необхідність у використанні філософської методології, яка б задовольняла потребу збереження глобальних цінностей світу та

справедливості, що впливає на формування ідеалів особистості. Для цього необхідно змінювати свідомість сучасної людини через філософію.

Висновки: як казав Гегель «Розвиток і рух вперед - це процес закономірний і необхідний людству». Хоч глобалізаційні процеси в світі мають, як і позитивне значення, так і негативне але дійсно потрібні спільноті для пізнання чогось нового. Нові технічні і технологічні прогреси перетворили країни зі стабільними показниками соціально економічного розвитку в ще більш спроможні. Глобальний розвиток країн допомагає людям знайти себе, сформувати свою особистість, знайти справу яка тобі подобається і розвивати її у різних галузях. Адже цю справу ти передаватимеш з покоління в покоління.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. К., 1996. 369 с.
2. Воронкова В. Філософія глобалізації: соціантро-пологічні, соціо-економічні соціокультурні виміри. Монографія. Запоріжжя: Видавництво ЗДА, 2010. 272 с.
3. Щерба С. П., Заглада О. А. Філософія: Підручник К., 2011. 547 с.
4. Ільян В. В., Кулагін Ю. І. Філософія: Підручник К., 2002. 452 с.

СУЧАСНИЙ СВІТ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

Актуальність теми дослідження: цінності - це поняття, які вказують на людську, соціальну і культурну вагу певних явищ, речей, та предметів діяльності. Формування цього поняття пройшло складний історичний шлях. У наш час особливої ваги набувають загальнолюдські цінності. Вони є регуляторами поведінки всього людства, виступаючи найважливішими критеріями, стимулами і знаряддями пошуку шляхів взаєморозуміння, злагоди і збереження життя людей планети. Процес зміни ціннісних орієнтацій безпосередньо пов'язаний із змінами в економічному, культурному, політичному та інших сферах життя суспільства

Мета дослідження: усвідомити природу факторів, які впливають на формування сучасних цінностей, висвітлити найважливіші ціннісні проблеми, які є актуальними на даний час.

Об'єкт дослідження: загальнолюдські цінності та їх вплив на сучасні людські пріоритети.

Завдання дослідження: аналіз встановлення загальнолюдських цінностей.

Об'єкт дослідження: загально людські цінності

Предмет дослідження: цінності в житті суспільства є чимось більш високим, ніж проста цікавість. Саме вони відрізняють нас від тварин і саме за їхньою допомогою ми задовольняємо власні потреби. Культура базується на цінностях, а, в свою чергу, вона виступає предметним полем для цінностей. Ці категорії невіддільні одна від одної [1, с. 76]. Люди, які поділяють однакові цінності, становлять соціальні групи, що об'єднуються задля певної мети (політичної, економічної, духовної) і таким чином творять історію у певному напрямі. Виконуючи важливу роль у житті суспільства, цінності забезпечують духовно-вольову єдність суспільства, високий рівень самосвідомості й організованості його членів. Ціннісні орієнтації – це певна сукупність ієрархічно пов'язаних між собою цінностей, яка ставить людині спрямованість його життєдіяльності. Джерелом формування ціннісних орієнтацій виступає сенсожиттєва активність особистості, що визначає рівень домагань особистості та її орієнтацію у процесі діяльності на досягнення конкретних цілей. Як зазначав А. Здравомислов, ціннісні орієнтації – це важливі елементи внутрішньої структури особистості, закріплені життєвим досвідом індивіда й усією сукупністю його переживань. Вони відокремлюють важливе для певної людини від несуттєвого. Ціннісні орієнтації розглядаються як один із компонентів, що входить до структури особистості: ціннісні орієнтації – це складне утворення, що вбирає в себе рівні форми взаємодії суспільного та індивідуального в особистості, специфічні форми усвідомлення особистістю навколишнього світу, свого минулого, теперішнього і майбутнього, а також сутності свого власного «Я». Наявність сформованої системи ціннісних орієнтацій забезпечує гармонію внутрішнього світу особистості, сприяє систематизації її знань, норм, стереотипів поведінки та самоствердженню особистості, реалізації соціальних очікувань [2, с. 12-14]. Ціннісні орієнтації визначають: 1) загальну спрямованість інтересів і прагнень особистості; 2) ієрархію індивідуальних вподобань і зразків; 3) цільові і мотиваційні програми; 4) рівень вподобань; 5) уявлення про дійсне і механізми селекції за критеріями значущості; 6) міру готовності й рішучості до реалізації власного «проекту життя» [3, с. 227]. Здоров'я як цінність. Здоров'я природна, абсолютна і неминуща життєва цінність, що займає один із верхніх щаблів на ієрархічній градації цінностей. Від ступеня володіння здоров'ям залежить рівень задоволення практично всіх потреб людини. Потреба в здоров'ї має загальний характер, властива окремим індивідам і суспільству. Розрізняють індивідуальне (особисте) здоров'я і суспільне здоров'я населення. Погляд на здоров'я як на найвище за значенням життєве благо має тисячолітню традицію, але наукові форми знаходять тільки в сучасності. Пропонується виділяти три рівні цінностей здоров'я: біологічний – початкове здоров'я; соціальний – здоров'я як міра соціальної активності; особистий, психологічний – здоров'я не як відсутність хвороби, а як заперечення її в змісті подолання. Безтурботне ставлення людини до свого здоров'я завдає соціально-економічну і морально-психологічну шкоду сім'ї, виробничому колективу та суспільству [4, с. 19]. Воля як цінність. Філософське розуміння волі виражається у визначенні. Воля – це здатність людини діяти відповідно до своїх інтересів і мети, ґрунтуючись на пізнанні об'єктивної необхідності. Воля стає цінністю, коли людина її усвідомлює. Там, де немає усвідомлення цінності волі, усвідомлення себе як рівного з іншими людьми, там немає ні справжнього самолюбства, ні людської гідності [5, с. 190]. Вищі цінності відображають фундаментальні відношення та потреби людей складають фундамент індивідуального світогляду. Які цінності можуть стати вищими для людини, залежить від багатьох обставин. Що для людини найважливіше, вона з'ясовує на рівні фундаментального вибору, коли визначає свою особистість. Вищими цінностями можуть бути: здоров'я, сім'я, кохання, свобода, мир, війна, держава, праця, істина, честь, споглядання, творчість тощо. Отже, визначення цінностей як вищих здійснюється на рівні індивідуального вибору. Порівняно із звичайними цінностями вищі цінності мають скоріше орієнтаційний, ніж регулятивний характер, в них більше споглядальності. Вищі цінності – це місткі, емоційнообразні узагальнення провідних соціокультурних орієнтацій, що визначають усі сфери життя людини [5, с. 23]. До них відносяться цінності суспільного устрою, спілкування, діяльності, самозбереження, цінності особистих якостей, а також загальнолюдські цінності.

Висновок: Отже, необхідно пам'ятати, що система цінностей не є пасивним наслідком впливу соціокультурного середовища, економічних і політичних чинників. Вона, крім того, ще є й однією із форм

самоусвідомлення, самовираження внутрішніх інтелектуальних, моральних, естетичних та інших сил і уявлень особистості, які перебувають у тісному взаємозв'язку із її потребами, інтересами, мотивами поведінки, зумовлюючи їх і одночасно перебуваючи залежно від них, від характеру й об'ємності інформації про культурні цінності, їх сутність, функції і властивості. Крім того, у цьому процесі чітко проявляється взаємозв'язок і взаємовплив соціокультурного макросередовища і мікросередовища, особистості, ефективність освітньо-виховної системи суспільства тощо. Цінності, їхній характер, особливості, як і система цінностей у суспільстві в цілому, є своєрідними орієнтирами у формуванні світогляду, духовного світу людини, а прагнення до володіння ними – важлива умова придбання людиною необхідного життєвого досвіду і його соціалізації.

Список використаних джерел

1. Малахов В.А. Цінність як категорія культури // Філософська думка. 2002. № 5. С.76- 85
2. Долинська Л. В. Психологія ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя: [навч. посіб.] / Л. В. Долинська, Н. П. Максимчук. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2008. 124 с.
3. Целякова О. М. Духовність і ціннісні орієнтації студентської молоді України в трансформаційному суспільстві [Електронний ресурс] / О. М. Целякова // Гуманітарний вісник ЗДІА. 2009. Вип. 38. Режим доступу: http://zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_38_22.pdf.
4. Бакрадзе А.Т. Ідеал людяності і цінності людського життя // Філософська думка. 1989. № 2. С.17– 23.
5. Чухина Л.А. Человек и его ценностный мир в религиозной философии. Рига, 1991. 267 с.

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ФРІДРІХА НІЦШЕ

Актуальність теми дослідження творчої спадщини Фрідріха Ніцше. Зазвичай філософія Ніцше розглядається не комплексно, тому актуальність дослідження полягає у тому, щоб не просто проаналізувати той чи інший аспект філософії Ніцше, а комплексно розглянути його творчу спадщину.

Мета дослідження - розглянути еволюцію філософської думки Ніцше.

Об'єктом дослідження виступають філософські погляди Фрідріха Ніцше.

Завдання дослідження полягають у виявленні в біографії передумов становлення Ніцше, як філософа, та прослідковуванні розвитку його філософської думки, викладанні основних філософських поглядів на людину, культуру, мораль, релігію та суспільство. Щоб прослідкувати становлення Ніцше як філософа, варто звернутись до його біографії, адже саме життя філософа зробило найбільший вплив на формування його філософських думок і поглядів. Народився Фрідріх Ніцше 15 жовтня 1844 року в пруському селі Рекен у родині лютеранського пастора. Коли Фрідріху було п'ять років, помер його батько і мати перевезла хлопця із сестрою Елізабет до Наумбургу, де вони зростали в оточенні сестер матері майбутнього філософа. Досить рано стало помітним, що хлопчик є незвичайною дитиною. У десятирічному віці він писав вірші і музичні твори. У 1864 році, коли Фрідріху було 20 років, він вступає в університет Бони, а через 5 років йому запропонували місце професора у Базельському університеті. Десять років, з 1869 по 1879 роки Ніцше викладає у Базельському університеті, в тому ж таки 1869 році відмовляється від пруського громадянства і до кінця життя особою без громадянства. За його власними переконаннями, кульмінацією його життя було спілкування з Ріхардом і Козимою Вагнерами (з 1869 по 1872рр.) Мабуть, саме Вагнери надихнули Ніцше на більш активне філософування, тому що саме ці роки вважають початком першого етапу його творчості як філософа. Філософія Ніцше – це насамперед філософія індивідуума, але не індивідуаліста. Прагнення зрозуміти особистість, знайти вихід з кошмарів епохи — епохи подвійної моралі в усьому: у відносинах з людьми, націями, державами, у відношенні до самого себе – такий бачиться мета філософських побудов Ніцше. Звідси і поетична форма цих побудов, тому що чи можна усвідомити особистість, використовуючи біологічні, медичні, психологічні терміни? Звідси і найчастіше афористичний їхній характер – прагнення виразити свої думки в емних, чітких і одночасно коротких фразах. Іншими словами до Ніцше і його праць не можна підходити з позицій однозначної логіки: Вона щонайменше двозначна, але найчастіше багатозначна і визначається контекстом. Усі недоліки, пороки декадансу властиві сучасній європейській людині, вважає Ніцше. Тому вустами свого героя Заратустри він проголошує: «Дивіться, я вчу вас про надлюдину! Надлюдина – смисл землі» [2, с. 8]. «Людина – це канат, натягнутий між твариною і надлюдиною... У людині важливим є те, що вона міст, а не мета: у людині можна любити тільки те, що вона перехід і загибель» [2, с. 9]. Хто ж така надлюдина? Чи існувала вона раніше? Які її характерні риси? Як вона пов'язана зі своїм народом, нацією? Ніцше завжди говорить, що надлюдина повинна бути як метою і смислом для кожної людини. Надлюдина – це, насамперед, людина з високо розвинутою волею до влади, тому що воля до влади не просто характерна риса життя, саме «життя тільки окремий випадок волі до влади...» [1, с. 329]. Надлюдина – це та, хто стоїть по той бік добра і зла. Ця сторона добра і зла – це система існуючої моралі, система християнських цінностей, де, на думку Ніцше, усе поставлено з ніг на голову, де співчуття, слабкість, покірність проголошуються добром, а жорстокість, сила, незалежність – злом, де бідні, неспроможні, незнатні, стражденні, хворі, потворні є гарними, а знатні, могутні, злі, жорстокі, глибоко упевнені в собі є поганими. На думку ж Ніцше, навіть етимологія слів «гарний» і «поганий» у німецькій і іншій мовах показує, що поняття «гарний» бере своє походження від «знатний», «шляхетний», а «поганий» – від «простий», «життєвий», «низинний». Тому, вважає Ніцше, мораль надлюдини повинна по суті бути іншою, прямо протилежною, надлюдина повинна керуватися іншими цінностями. Щоб діяти, щоб творити, стверджувати нові цінності, вважає Ніцше, необхідно бути жорстоким, бути злим, стояти вище від юрби. Добрі, жалісливі не здатні до творчості, до ствердження нового. Але надлюдина не амораліст, вона – іммораліст, хоча словник іноземних слів трактує ці поняття як однозначні [4, с. 264]. Ніцше розуміє, що мораль, хоча вона і є для людини тривалим гнітом, необхідна для суспільства; без неї неможливе спільне життя людей. Через це необхідною є і релігія. Для людей сильних і незалежних, призначених до панування, релігія необхідна для дисциплінування й виховання, як ще один засіб для панування, подолання опору, а для людей звичайних, для більшості, релігія дає відчуття достатку, є розрадою і надією. Ніцше розглядає релігію як основу моралі, основу системи цінностей. Але норми моралі надлюдини стосуються лише її взаємин із собі подібними і зовсім не стосуються її відносин зі звичайними людьми. У відносинах з останніми надлюдина не керується нормами моралі. «...Хто пізнав тих «добрих» (мова йде про знатних, шляхетних – А. Л.) лише як ворогів, той пізнав їх не інакше як злих ворогів, і ті ж самі люди, що *inter pares* настільки строго дотримуються правил, надиктованих мораллю, повагою, звичкою, подякою, ще більш взаємним контролем і ревностями, що, з іншого боку, висловлюють у відносинах один з одним таку винахідливість щодо такту, стриманості, чуйності, вірності, гордості і дружби, – ці ж люди за межами свого середовища, тобто там, де починається чуже, чужина, поведуться дещо краще випущених на

волю хижих звірів. ...В основі всіх цих шляхетних рас проглядається хижий звір, розкішна білява bestія, що похитливо блукає в пошуках здобичі і перемоги...» [2, с. 427–428]. Сам Ніцше бачить свою місію в тому, щоб здійснити переоцінку всіх цінностей. Він аналізує погляди філософів від Античності до його часу на світ, людину, науку, мораль, Бога і взагалі на весь комплекс відносин людей і говорить про хибність цих поглядів, про хибність проголошеної існуючою філософією системи цінностей. Вірніше, не абсолютної хибності, а непридатності існуючої системи цінностей для видатної особистості, для людини із сильною волею до влади, для надлюдини. При цьому Ніцше говорить: «Моя філософія спрямована в бік ієрархії – не в бік індивідуалістичної моралі. Стадне почуття повинне панувати в череді, але не виходити за його межі: ватажкам череди потрібна в самому корені своєму відмінна від стадної оцінка їхніх власних вчинків, так само – незалежним або «хижим» тваринам і т. д.» [1, с. 121]. Такий у самому корені відмінною від існуючої системи цінностей є система цінностей, стверджувана філософією Ніцше. І якщо раніше, на думку Ніцше, поява надлюдини була результатом випадковості, збігу обставин, то тепер, спираючись на його філософію, надлюдина буде свідомо розвивати закладену в ній природою волю до влади. У цьому змісті і варто говорити про прихід надлюдини, що проголошує Заратустра. Але вчення Ніцше про надлюдину навряд чи варто розглядати як теорію виховання надлюдини. Філософія Ніцше не інструментальна, вона, скоріше, віщальна, оракульська. Варто погодитися з Г. Скірбекком і Н. Гильє, що розглядають Ніцше, як і Сократа, у якості «інтелектуального гедзя, що гарний саме тим, що змушує нас захищатися від нього» [3, с. 596]. Ніцше був одним із перших, хто в переддень епохи стандартизації, масової культури і конформізму заявив про право людини на винятковість, індивідуальність, неповторність, творчість. Саме в цьому аспекті варто розцінювати вплив його вчення про надлюдину на розвиток наших уявлень про людину.

Висновок. Підбиваючи підсумки проведеної роботи ми з'ясували, що своєю головною заслугою Ніцше вважає те, що він розпочав і здійснив переоцінку всіх цінностей: усе те, що звичайно признається цінним, насправді не має нічого спільного з істинною цінністю. У цій переоцінці цінностей, яка по-суті, власне, й складає філософію Ніцше, він прагне встати «по той бік добра і зла». Істинна людина, за Ніцше, повинна будувати все своє життя у просторі, межі якого лежать не там, де знаходиться добро і зло пануючої моралі. Також ми відзначили істотний вплив на життя та творчість філософа творів Шопенгауера та спілкування з Вагнерами.

Список використаних джерел

1. Ницше, Ф. Воля к власти: опыт переоценки всех ценностей / Фридрих Ницше. М. : REFL-book, 1994. 324 с.
2. Ницше, Ф. Сочинения: в 2 т. / Фридрих Ницше. М.: Мысль, 1990. Т. 2. 830 с.
3. Скирбекк, Г., Гилье, Н. История философии / Скирбекк Г., Гилье Н. М.: Владос, 2001. 800 с.
4. Словарь иностранных слов. М. ГИС, 1954. 856 с.

ЛЮДИНА ЯК ТВОРІННЯ І ТВОРЕЦЬ ЛЮДСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Актуальність теми дослідження: дана тема завжди залишається актуальною через те, що люди завжди була і є важливим суб'єктом в культурній системі суспільства. У дослідженні цієї теми брали участь багато видатних вчених, як іноземних, так і українських: Вернадський В. І., Ніцше і тд. Мета дослідження - проаналізувати людину, як творця культури, творчість чогось вищого та неосяжного, опираючись на дослідження інших філософів минулих часів та сьогодення. Визначити, чи людський талант є даром, чи навичками, набутими часом та досвідом.

Об'єктом дослідження виступає людина, яка є творцем культури, та піддається впливам культури.

Предмет дослідження - вплив культури на формування особистості людини, вклад людини у творенні цієї ж культури.

Завдання дослідження: проаналізувати формування культури, визначити вплив культури на формування особистості людини. Кожен з нас, усвідомлюючи факт свого існування в світі, рано чи пізно замислюється над тем, що таке «бути» і що значить «бути людиною»? З одного боку, люди завжди сприймали природу в якості свого природного «вдома», з іншого ж - протиставляли себе їй, часто вбачаючи в ній «супротивника», якого треба перемогти. В давнину суперечливе уявлення людей про власної сутності сприяло оформленню ідеї про фундаментальну подвійності людини. Одні бачили в людині «вінець творіння», інші - хворобливе відхилення від природного розвитку, сумну «помилку природи» [1]. Давньогрецький філософ Арістотель спробував вийти за рамки чисто природного (природного) погляду на людину, побачивши в ньому «суспільна істота», тобто володаря якихось прав і обов'язків. Раціоналістично освоюючи міфологічні образи, він вважав основною ознакою людини наявність у нього душі. При цьому Арістотель відділяв «розумну» душу від «чуттєвої». Розумна душа, вважав він, у всіх людей однакова, що й забезпечує можливість колективної (суспільної) життя. Чуттєві ж душі різні, що є джерелом роз'єднаності людей, оскільки емоції і пристрасті замикають кожного у сфері його приватних інтересів [1]. В античній філософії творчість пов'язувалася зі сферою кінцевого, минулого й мінливого буття, а не буття нескінченного й вічного. Творчість в уявленнях античних мислителів виступає у двох формах: як щось божественне - акт народження (створіння) космосу і як людське мистецтво, ремесло. У християнській філософії Середньовіччя в поглядах на творчість найбільше рельєфно проявлялись дві взаємозалежні тенденції. Одна тенденція пов'язана з розумінням Бога як особистості, що творить мир не відповідно до якогось вічного зразка, а зовсім своєрідно. Розум людської творчість у християнстві розглядався насамперед як творіння історії. Художня й наукова творчість, навпаки, розглядалося як щось другорядне. В епоху Відродження людина поступово звільняється від Бога й починає розглядати самого себе як творця [2]. Людська геніальність полягає у вмінні побачити звичайне під іншим кутом зору, інакше, ніж це бачать інші. Світ культури розвивається тільки там, де мають місце вільний пошук, переоцінка того, що всім здається аксіомою, звичайним. Побачити звичайне як чудо — з цього акту здивування нерідко починається творчість. Творець культури, хоч би в якій галузі він творив, близький до самої природи, до самого життя. У ньому він знаходить невичерпне джерело свого творчого натхнення. А псевдокультурна метушня близьких до культури, але відірваних від життя людей здатна породити лише підробки під справжні культурні цінності [3]. Здатність до творчого розвитку, творчої діяльності в певних формах виступає як талант. Талант визначається як здатність людний творити у певних конкретних галузях людської діяльності, вміння реалізувані свої творчі можливості. Він виступає мірою розвитку творчої індивідуальності. У світі немає безталанних людей, кожен із нас має певні задатки до творчої діяльності й можливості власного саморозвитку. Задатки до творчої діяльності успадковані від наших предків, вони визначаються також існуванням свідомості, завдяки якій ми можемо перетворювати світ, та існуванням культури, яку повинні освоїти. Саме цей процес освоєння культури і є основою розвитку наших творчих здібностей, формування самого себе як носія і творця культури [3].

Висновки: Людина є справжнім творінням, наділеним творчою самостійністю. Основним завданням людського життя є бажання творити культуру та культурно збагачуватись. Природа творчих здібностей лежить у самій сутності людської діяльності. Кожна людина від народження має можливість творчого саморозвитку, і головною метою людини є не загасити вогонь творчості і максимально реалізувати свої здібності

Список використаних джерел

1. Людина як творець і творіння людської культури. URL:https://stud.com.ua/39183/sotsiologiya/lyudina_tvorets_tvarin_kultui
2. Людина, як творець культури URL:<https://studopedia.org/12-72831.html>
3. Тема 29. Людина як творець культури URL:<http://school.xvatit.com/index.php?title>

ПОБУДОВА ТЕОРЕТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ МАЙБУТНЬОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми дослідження: донедавна питання вивчення майбутнього людства не виникало, проте, коли науковці довели можливість виникнення кінця нашого світу, все більше філософів та дослідників почали висловлювати власні теорії щодо розвитку людства, та суспільства зокрема. Після глобалізації ХХ століття, появи інформаційної революції, розвитку інформаційних технологій, що радикально змінюють суспільне життя, прискорились як темпи суспільного розвитку, так і вияви сучасних його проблем, а також відбувається активний процес дослідження багатьох різних, іноді суперечливих концепцій щодо існуючого і наступного типів суспільства. Тому дана робота присвячена дослідженню цієї проблеми та створенню нових моделей розвитку суспільства.

Мета дослідження: побудова теоретичних моделей розвитку суспільства.

Завдання дослідження: проаналізувати сутність суспільства з позиції соціально-філософського аналізу, його основні підходи; проаналізувати етапи розвитку та становлення суспільства сьогодення; побудувати теоретичні моделі розвитку постіндустріального суспільства.

Об'єктом дослідження виступають процеси розвитку суспільства. Філософія має багато розділів, зокрема одним з яких є соціальна філософія, яка вивчає соціальне буття, структура суспільства, періоди його розвитку та розглядає проблему суспільного прогресу.

Предметом дослідження виступає майбутнє суспільство. До вирішення проблем соціальної філософії зверталися Р. Арон, М. Вебер, М. Ковалевський, У. Ростоу, Дж. Бернал, В. А. Андрущенко, В. Б. Артеменко, С. Ф. Клепко, В. Г. Кремінь, І. А. Медведєв, М. М. Солдатенко, С. О. Терепищій, Гоббс, Локк, Мандевіль, Юм, Вебер та інші. Сам термін «суспільство» багатозначний. Кожне суспільство є єдиною системою соціальних відносин, цілісним соціальним організмом, що розвивається автономно; розглядається як певний етап розвитку людської історії. Тобто, це все людство в цілому, зокрема вся сукупність суспільних організмів, що існували й існують на нашій планеті. [4] Одностайної думки про те, коли ж саме виникло суспільство немає. Вчені вважають, що воно виникло в той час, коли сформувалися первісні громади, тобто коли відбувалося об'єднання мисливців і збирачів. Якщо звертатися до філософської думки, то суспільство виникло внаслідок еволюції природи і з самого початку мало характерні риси. По-перше, це специфічна системна організація, що відрізняється від інших матеріальних систем особливою структурною базою, яка поєднує в собі матеріальне і духовне виробництво, різні форми суспільних відносин, соціальну структуру, політичні інститути тощо. По-друге, суспільство володіє особливим механізмом передачі інформації і способом успадкування. По-третє, головною відмінністю соціальної матерії від інших її форм руху є те, що вона поєднує в собі не лише матеріальні, а й духовні процеси, свідомість [3]. Існує безліч думок щодо причин виникнення суспільства та його сутності. Найдавнішою концепцією розуміння суспільства є релігійно-міфологічна модель. Ця модель бере свій початок з епохи рабовласництва. Вона розглядала суспільство в системі загального світового (Божого) порядку-космосу (Бога), що виступає першоосновою і 52 джерелом всього. Що стосується етапів розвитку суспільства, то воно пройшло три стадії: • традиційне суспільство – суспільство, в якому головним пріоритетом вважався аграрний устрій. Він виключав застосування інновацій, натомість вагому роль відігравали традиції і усталені закони; • індустріальне суспільство – суспільство, в якому відбувся перехід від відсталого («аграрного») суспільства до розвинутого («індустріального») суспільства з ринковим виробництвом. Термін «індустріальне суспільство» був вперше введений французьким соціологом Сен-Сімоном; • постіндустріальне суспільство- термін «постіндустріальне суспільство» було вперше запроваджено американським соціологом і юристом Д. Рісменом у 1958 році. В цьому типі суспільства в основі лежить рівень техніки виробництва, знижується класова боротьба. Проаналізувавши етапи розвитку суспільства, його концепції, більшість вчених дійшли висновку, що постіндустріального суспільства буде і надалі розвиватися, проте головними критеріями його розвитку буде: пріоритет перейде від виробництва товарів до виробництва послуг; центральне місце буде займати знання, притому теоретичне; виникнення наукоємних галузей промисловості (хімічна промисловість, обчислювальна техніка, електроніка, оптика); вагомим стане питання запровадження управлінських рішень. Проте існує думка що після постіндустріального суспільства прийде нове, «інформаційне суспільство», в якому економіка, політика та культура будуть залежати від створення та доступності інформації. Головним представником, який розширив ідею розвитку такого суспільства є Деніел Белл. [2, с. 39]. Це призведе до стирання кордонів між країнами, що в свою чергу покращить економіку за рахунок руху капіталу(капітал прямує туди, де (за наявності політичної стабільності) є найбільша віддача від інвестицій або додаткової вартості). Поняття «інформаційна економіка» розглядалося як новий спосіб розвитку, який прийшов на зміну індустріальному і став основою створення «інформаційного суспільства» [1, с. 59].

Висновки. Проаналізувавши вищесказане, можна сказати, що суспільство розглядається як в часі, так і поза його межами. Суспільство не є простою сукупністю елементів і підсистем, а є динамічною системою, різні компоненти й елементи якої оновлюються і перебувають у взаємодії. Саме тому створюють комплексні суспільствознавчі прогнози, в яких робиться спроба представити майбутнє всього світу. Зважаючи на вибрану тему, у статті подані прогнози щодо розвитку суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Калініченко Л.Л. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій в умовах інформаційної глобалізації/УкрДАЗТ, м.Харків, 2017-56-60ст.
2. Кальницький Е.А. Концепція постіндустріального суспільства Деніела Белла як підгрунття формування концепцій інфомаційного суспільства
3. Касьян В.І. Поняття суспільства. Основні підходи до розуміння суспільства.: Електронний ресурс. <http://westudents.com.ua/glavy/94729-58-ponyattya-susplstva-osnovnphodi-do-rozumnnya-susplstva.html>
4. Філософський аналіз суспільства.: Електронний ресурс. – http://pidruchniki.com/1593110637610/filosofiya/filosofskiy_analiz_suspilstva

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА: ПРОБЛЕМИ І СУПЕРЕЧНОСТІ ЇЇ СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. Проблематика політичної культури українців є надзвичайно гострою та важливою темою для дослідження. Без сумніву, дана культура є необхідним чинником і середовищем для розвитку будь-якого соціуму, громадянського суспільства, особливим елементом, що забезпечує ефективне функціонування держави. Враховуючи усі особливості сучасного суспільства України та процесів, що відбуваються в ньому, складно переоцінити необхідність розвитку та зміни політичної культури. Щоб краще зрозуміти специфіку нинішньої нестабільної політичної ситуації в Україні, варто проаналізувати політико-культурні особливості сучасного українського суспільства та останні тенденції його трансформації. Сприйняття українцями сучасної політичної культури та ставлення до органів влади. У багатьох людей формується або ж міняється ставлення до політики в цілому, тож важливо зазначити які процеси, питання та проблеми впливають на розвиток політичної культури.

Мета дослідження – дослідити політичну культуру: проблеми і суперечності її становлення в Україні.

Об'єкт дослідження: ставлення громадян до української політики.

Предмет дослідження: розвиток української сучасної політичної культури.

Завдання дослідження: дослідити та зрозуміти політичну культуру українців, їхню недовіру до вищих органів влади, та що заважає нашому народові успішно просуватися шляхом прогресу. Політична культура - це сукупність індивідуальних позицій і орієнтацій учасників системи, політичного процесу; суб'єктивна сфера, що лежить в основі політичних дій і надає їм відповідного значення [1]. Українська політична культура є надзвичайно неоднорідною та суперечливою, що відповідно, впливає на рівень політичної свідомості населення. Оскільки вона поєднує у собі величезну кількість відмінних між собою ціннісних систем, раціональних та ірраціональних чинників, визначення її сутності є досить непростим заняттям. Але все ж, у значній мірі, її характеристики є такими, що зосереджуються навколо таких концепцій як демократія, народовладдя та незалежність. Нинішня політична культура українського народу є постколоніальною. Це доводить зрусифікований стан, комплекси національної меншовартості, нездатність до адекватної оцінки власних національних інтересів, схильність більше розраховувати на зовнішню допомогу, ніж на власні сили. Проте характер сучасних соціально-політичних процесів дозволяє твердити, що політична культура українського суспільства стає національною та незалежницькою. Розвиток політичної культури, як і будь-якої іншої культури, розвивається відповідно до певних цілей і завдань, які ставлять перед собою люди. У той же час спонтанні соціальні та політичні сили діяли так, щоб сукупність ідей, переконань і орієнтацій, що виникали в кожен конкретний історичний період, відхилялася від ідеалів, які люди свідомо спрямовували. Громадське і політичне життя є важливим засобом формування політичної культури. Воно породжує ідеї, установки, зразки поведінки, які потім міцно входять у національну політичну культуру, одержуючи теоретичне обґрунтування. Також однією з умов формування політичної культури громадян є їхня участь в політичному процесі, а також взаємодія з політичною реальністю. Різні сфери суспільного життя взаємодіють із політичною системою, певною мірою беруть участь у формуванні політичної культури та визначають основний напрямок цього процесу. До нині поняття «політичної культури» має кілька визначень. Але усі вони сходяться на тому, що вона вказує на рівень політичного життя суспільства. І тут важливо чітко простежувати маніпулятивність, вплив кандидатів, вирізати правду й обман, орієнтуватися у суспільно-політичній ситуації країни. Так, фахівці наполягають, що політична культура людини є високою лише тоді, коли вона є активною та зацікавленою у подіях і процесах, що відбуваються навколо. Візьмемо, наприклад, час виборів. Десятки кандидатів, десятки програм, сотні ідей і обіцянок, тисячі солодких слів. Посеред усього цього під час президентських виборів опиняється звичайний українець – потенційний виборець. І не завжди цей українець усвідомлює роль власного голосу, ще рідше вміє розрізнити брехню, маніпуляцію і правду, яка лине з вуст політиків. А усе через те, що українці не надто добре розбираються у політичних процесах, не прагнуть до цього. Своєю чергою політики не надто якісно і не завжди чесно будують політичну кампанію і роботу. Вони ладні зробити все, аби втопити опонента та забрати собі його голоси. Домінуюча і визначна риса нашої політичної культури – недовіра до влади та державних інституцій. Скажемо чесно, недовіра до влади в Україні була завжди. Фактично, щоразу обирають опозицію, адже люди розчаровані. І теперішній період не виняток. І до парламенту, і до уряду, і до президента після виборів була величезна довіра. Зараз - хіба що Володимиру Зеленському. При цьому, все більше українців думають, що країна рухається не в тому напрямку. Зараз найвища довіра традиційно у армії, Держприкордонслужби і Національній гвардії. Непогана підтримка також у СБУ. Тобто, це свідчить про недовіру до влади, але прихильність народу до таких силових структур. Це можна пояснити тим, що у нас триває війна і люди вдячні тим, хто захищає їх від ворога і береже спокій. Також це вказує на прагнення людей до сильної влади, сильної руки в управлінні державою. У незалежній Україні розв'язання завдань державотворення значною мірою залежить від рівня політичної культури різних верств населення, суспільства

загалом. За цих умов першорядного значення набуває формування політичної свідомості народу, набуття ним досвіду й навичок політичної поведінки, політична соціалізація (насамперед молоді), поступове долання існуючої фрагментарної політичної культури, елементів патріархальної та підданської політичної культури і становлення на цьому ґрунті громадянської, демократичної політичної культури. Демократична політична культура відзначається толерантним ставленням до різних політичних поглядів та існуванням опозиції, де найважливішою цінністю є громадянські права і свободи. Демократична політична культура - це культура громадянського суспільства. Саме у межах громадянського суспільства відбувається організація плюралізму, тобто поєднання та врахування інтересів найрізноманітніших соціальних і політичних сил. Тільки в розвиненому громадянському суспільстві може сформуватися культура, що відповідає демократичному ладу.

Висновок. Отже громадянське суспільство в Україні поки що не набуло належного розвитку, щоб стати суб'єктом суспільних перетворень. Політичні партії та громадські організації ще не можуть концентрувати політичний потенціал суспільства, забезпечувати представництво та гармонізацію інтересів суспільних груп. Зберігається й виразно персоналізований характер політичного життя: голосуючи на виборах, більшість українців віддає перевагу не політичним платформам партій, а їх лідерам [2, с. 29]

Список використаних джерел

1. Політологічний словник: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. М. Ф. Головатого та О. В. Антонюка. К.: МА УП, 2005. 588 с.
2. Партійна система України: особливості становлення, проблеми функціонування, тенденції еволюції (Доповідь Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона 2010. №5 (116). С. 2 - 33.

ПЛАТФОРМА 3.

ШЛЯХИ ПОДАЛЬШОЇ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВИ НАБУТТЯ ЧЛЕНСТВА В ЄС

*Чигур Руслан, к.і.н.,
доцент кафедри політології та філософії ЗУНУ
Андрєєва Вікторія
студентка гр. МАРК-11
Факультет Економіки та Управління, ЗУНУ*

ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ

Актуальність теми дослідження. міжетнічні конфлікти та сепаратизм виходять за рамки не тільки національної, а й регіональної безпеки, набуваючи все більш міжнародний аспект. Ці міжетнічні рухи в арсеналі своїх дій використовують не тільки мирні демонстрації, а й насильницькі форми, такі як повстання, збройні сутички, військові дії, терористичні загрози. Це все наразі актуальне в Україні. Сепаратизм-загроза для безпеки нашої держави.

Мета дослідження: висвітлити суть та причини прояву регіональних різновидів сепаратизму в сучасному світі.

Об'єкт дослідження: сепаратистські прояви.

Завдання дослідження: аналіз особливостей та важливих аспектів перебігу різноманітних форм сепаратизму.

Предмет дослідження: особливості та наслідки прояву сепаратизму для України. Сепаратизм – це діяльність, яка спрямована на порушення територіальної цілісності шляхом збройного захоплення місцевих органів влади та правоохоронних структур, проведенням незаконних референдумів, створенням нової держави [1]. Проявами цієї політики було зросійщення українців, масштабні акти знищення українців (Голодомор, етнічні чистки), виселення українців зі своїх історичних земель (в тому числі на так звані комуністичні будівництва) та заселення вивільнених земель росіянами. Важливим чинником активізації сепаратизму є наявність зовнішніх союзників сепаратистів та їх відносна сила порівняно з державою, де існує сепаратистський рух. Зовнішні союзники здатні стати джерелом ресурсів, надавати політичну та інформаційну підтримку, здійснювати дипломатичний, економічний чи навіть військовий тиск на користь сепаратистів [2]. На жаль, зовнішнім джерелом поширення сепаратистських процесів в Україні стала російська федерація. Протистояння на Майдані і боротьби проти диктаторського режиму з боку Росії, стало наслідком втрати Україною Криму. Підбурюючи сепаратистські настрої серед кримського населення, порушуючи внутрішні закони України та міжнародні нормативно-правові акти, використовуючи збройні сили, Російська Федерація анексувала територію Кримського півострова. Анексія-це насильницьке приєднання або загарбання однієї держави всієї або частини території іншої держави. Тому фактично Крим був, є і буде українським! Потужний потенціал впливу можливість масштабної підтримки сепаратистських проявів в Україні з боку Російської Федерації залишається найбільшим потенційним ризиком для національної безпеки. Сучасні довготривалі тривожні події у Донецькій, Луганській та інших південно-східних регіонах України лише підтверджують загрозу російської агресії, розпалювання сепаратистських настроїв. Яка ж саме стоїть причина вияву сепаратизму на Донбасі? За словами Сергія Куделя(асистент-професор політології Бейлорського університету), є три внутрішньополітичні чинники, які відіграли ключову роль в зародженні сепаратизму на Донбасі; насильницька зміна режиму і втрата контролю над засобами примусу; представники місцевих еліт та депутати від Партії регіонів, які сприяли сепаратистам фінансово та організаційно. На сьогодні Донбас повністю контролюється росією, а вплив олігархів втрачені; кримінальні мережі пов'язані з Віктором Януковичем та його соратниками. Спеціально підготовлені люди стали тими активістами, які виступали за утворення ДНР і ЛНР [3]. Одним із головних факторів розвитку регіонального сепартизму в Україні є видача паспортів громадянам України іншими державами. РФ ще 2009 року почала видавати свої паспорти жителям АР Крим, а 2014 року відбулася анексія. Крім РФ паспорта Українцям видають Білорусь, Румунія, Угорщина. А Польща видає «Карту поляка». Сепаратизм в Україні нині набув латентного, тобто. прихований характер, але є і представлений конкретними людьми. Прихованість регіонального сепаратизму в Україні, це результат дій Українських спецслужб та правоохоронних органів спрямований на виявлення та притягнення до відповідальності (згідно з кримінальним законодавством України) людей, які яскраво виражають сепаратистські настрої [3].

Висновок. Отже, зробивши аналіз можна сказати, що те, що робить сьогодні росія по всій території України, а особливо на сході і на півдні, є спробою за будь-яку ціну утримати Україну у сфері свого впливу. Російська сторона ніяк не бажає зрозуміти та змиритися з тим, що громадяни України, крім, можливо, купки проплачених сепаратистів та їх поплічників, не хочуть жити у світі минулого. Громадяни України і на сході, і на заході нашої держави, апелюють сьогодні до керівництва росії не намагатися «захищати» їх права, оскільки – це ніщо інше як видумки російської пропаганди і тих, хто на неї працює.

Список використаних джерел

1. Що таке сепаратизм та як з ним боротись! URL: <https://www.facebook.com/volyanarodna/photos/>
2. Сепаратизм – загроза незалежності і цілісності України URL: <http://www.dniproradakherson.gov.ua/node/850>
3. Причини сепаратизму на Донбасі: зовнішні та внутрішні чинники. URL: <https://www.slideshare.net/DonbassFullAccess/ss-124486517>
4. Регіональний сепаратизм в Україні URL: https://lb.ua/blog/pavel_lisianskiy/505346_regionalniy_sepreatizm_ukraini.html

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: волонтерство — це передусім можливість впливати на те, що відбувається довкола, ініціювати власні проекти та змінювати країну. Коли люди стають волонтерами, вони не лише отримують нагоду проявити себе, здобути нові знання і навички, а й намагаються зробити життя інших кращим. Волонтерство - поняття настільки ж давнє, як і поняття «соціум». У суспільстві завжди були люди, для яких способом самореалізації, самовдосконалення, зв'язку й спілкування з іншими людьми була праця на благо інших, на благо того співтовариства, в якому цій людині довелося народитися і жити [1, с. 126 - 127]. Про волонтерський рух в Україні сьогодні з захопленням говорять у багатьох країнах світу, називаючи це явище унікальним. Розквіт волонтерської діяльності у нас припав на час Революції Гідності і початок війни на Донбасі. У надзвичайно складний період саме цей рух об'єднав суспільство, створив дієву структуру громадських організацій, груп людей, готових взяти на себе вирішення найбільш нагальних і болючих проблем держави.

Мета дослідження: вивчення сучасних тенденцій волонтерського руху в Україні. Дослідженням поняття та розгляду розвитку волонтерства як явища в Україні та світі.

Об'єкт дослідження: поняття про волонтерство. З'ясування особливостей роботи волонтерів та їх ролі у реалізації соціальних проєктів.

Завдання дослідження: проаналізувати роль волонтерства в сучасній Україні.

Предмет дослідження: феномен волонтерства. Волонтери стали одним з найвпливовіших інститутів сучасної України. Вони входять у трійку інститутів, яким українці довіряють найбільше, поряд зі Збройними силами і церквою. Вісім років тому понад мільйон українців були змушені залишити свої домівки через напад російської федерації. У 2022-му вже близько 10 мільйонів українців відчули, як це: схопити лише найважливіші речі та поїхати в невідомість, аби врятувати свою родину від обстрілів та російських танків за вікном. Майже три мільйони з них виїхали за кордон, а 6,5 млн - знайшли новий дім в інших регіонах України [2]. Сьогодні часто можна почути фразу «Життя не буде таким, як раніше». І це правда. Адже змінилося все: цінності, спосіб життя і мислення, рід діяльності. У перші дні війни кожен відчував розгубленість і нерозуміння куди рухатись далі. Але разом з тим, велика кількість українців відразу об'єднались та шукали різні способи, як допомогти країні. З першої хвилини повномасштабного російського вторгнення українці єднаються та проявляють мужність. Українці за характером емпатичні, вміють і хочуть допомагати. Сьогодні в нашій країні з'являється нове розуміння волонтерства. Все більше людей виявляють соціальну активність і свідомість. Як відомо, з 2011 року Україна має спеціальний закон, який регулює діяльність волонтерів. Так, у Законі України «Про волонтерську діяльність» міститься легальне визначення волонтерства: волонтерська діяльність - добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги [3]. Відповідно до закону волонтерська діяльність - добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги, а саме виконання волонтерами робіт та надання послуг на безоплатній основі. Волонтер-це фізична особа, яка добровільно здійснює соціально-спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги. Волонтерами можуть стати громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та які є дієздатними. Особи віком від 14 до 18 років здійснюють волонтерську діяльність за згодою батьків (усиновлювачів, прийомних батьків, батьків вихователів або піклувальника). Особи віком від 14 до 18 років не можуть надавати волонтерську допомогу для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій технічного або природного характеру та Збройними Силами України, іншим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, а також у медичних закладах [4]. Слід зазначити, що волонтерська діяльність є формою благодійної діяльності [5]. Так, досить серйозним викликом для волонтерів під час війни стало питання поєднання волонтерства з найманою працею. Необхідно внести зміни у трудове законодавство (Кодекс законів про працю), де передбачити для волонтерів трудові гарантії (збереження робочого місця та середнього заробітку) на час виконання ними свого громадського обов'язку. Ще одним викликом під час війни є логістичні труднощі доставки гуманітарних вантажів. На нашу думку, вирішити цю проблему могло б допомогти налагодження взаємодії між волонтерами та місцевою владою(внести зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). Хоча нашим законодавством передбачено, що волонтерська діяльність здійснюється на безкоштовній основі, однак, для того щоб ще більше залучити людей творити добрі справи, у законі слід передбачити, що волонтеру в обов'язковому порядку мають відшкодуватись(належним чином підтвержені) витрати, пов'язані з наданням волонтерської допомоги(за рахунок організації, яка залучила волонтера або місцевих бюджетів) [6].

Висновок: Отже, волонтерство - це образ життя і мислення, небайдужість до чужої біди, співпереживання – це те, що веде волонтерів уперед. Сьогодні волонтери – потужний локомотив громадянського суспільства, який

допомагає наближати перемогу України. наявність в нашому законодавстві правової норми щодо існування інституту волонтерської діяльності є важливим засобом забезпечення прав і свобод людини і громадянина в непростий для сучасного українського суспільства час. Самоорганізація українців не має аналогів у світі, адже йдеться про тисячолітню традицію.

Список використаних джерел

1. Акімова Е. В. Система відбору волонтерів для соціально - педагогічної діяльності /Е. В. Акімова. Глазов, Глазовский гос. пед. инс-т им. В. Г. Короленко, 2005. С. 126 - 127.
2. «Волонтерство- це спосіб втриматися за здоровий глузд». Досвід українців, які допомагають іншим. 2022р. <https://life.pravda.com.ua/society/2022/03/23/247928/>
3. Закон України «Про волонтерську діяльність» URL:<http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/89904/103390/F-1409638211/UKR89904.pdf>
4. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19 квітня 2011 року. <http://parusconsultant.com/?doc=08DQZ7CFB5> .
5. .Волонтерська діяльність в Україні.2016р. https://kau.in.ua/press-center/news/volonterska_djalnst_v_ukrajin/
6. Підтримати небайдужих: як допомогти розвитку волонтерського руху

МІСЦЕ І РОЛЬ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Актуальність теми дослідження: розвиток світової економіки, прискорення науково-технічного прогресу та необхідність вирішення глобальних безпекових питань стали передумовами об'єднання країн у міжнародні блоки та союзи у другій половині ХХ століття. В рамках таких організацій країни-учасниці розвивають співпрацю у різних сферах, укладають спільну законодавчу базу та уніфікують дозвільні документи. Україна географічно перебуваючи на території Європи бере участь у багатьох її організаціях, цілями яких є вивчення історії конфліктів і катастроф, економічних проблем та зокрема (війни, голодомори, масові репресії) викликають все більший інтерес у дослідників саме у зв'язку з роллю пам'яті в історичному конструюванні міжнародних організацій [7]. Також це дослідження є досить актуальним для України, інтеграційні тенденції якої досить цікаво розглядати в контексті східної Європи загалом.

Мета дослідження: проаналізувати ефективність участі України в міжнародних організаціях.

Об'єктом дослідження є процес інтеграції та співпраці України з європейськими міжнародними організаціями.

Предмет дослідження: місце та роль України в системі європейських міжнародних організацій. Для досягнення мети ми ставимо наступні завдання: показати та проаналізувати широке коло організацій в яких бере участь Україна; вказати роль яку відіграють ці організації у розвитку держави; дослідити основні напрями дії на Україну міжнародними організаціями. Суверенна Україна спрямовує зовнішню політику на зміцнення миру і стабільності у світі через захист національних інтересів і власної безпеки. Зовнішньополітична діяльність держави спирається на засади міжнародного права: повагу суверенітету, рівноправність, невтручання у внутрішні справи одне одного, визнання територіальної цілісності та непорушності існуючих кордонів, розвиток широкомасштабного співробітництва, відмову від загрози силою та її застосування, захист прав людини тощо [1, с. 6]. Місце України в системі міжнародних відносин визначає її геополітичне становище, економічний потенціал та зовнішня політика. Україна є найбільшою за територією (603,7 тис. кв. км) суто європейською державою. За чисельністю населення вона посідає п'яте місце в Європі. Україна приймає активну участь у діяльності 68 міжнародних організацій. У більшості організацій наша держава набула статусу повноправного члена, у деяких лише спостерігач. Особливого значення Україна надає діяльності в межах ООН, Інтерполу, СОТ та ін. Кожна міжнародна організація, членом якої є Україна, має свої специфічні функції та завдання. Саме цим і зумовлені напрями співробітництва: політичний, соціально-економічний, військово-технічний, культурно-освітній та науковий [2]. За принципом правонаступництва Україна із проголошенням незалежності посіла гідне місце серед суверенних держав — повноправних учасниць Організації Об'єднаних Націй. Декларація про державний суверенітет України, текст якої був розповсюджений як офіційний документ ООН 1990 р., зумовила зростання інтересу до України [1, с. 374]. Україна бере активну участь у всіх напрямках діяльності ООН: підтримання міжнародного миру та безпеки; зміцнення верховенства права у міжнародних відносинах; розвиток співробітництва у вирішенні проблем соціально-економічного та гуманітарного характеру; забезпечення прав людини. Особливого значення наша держава приділяє саме проблемам безпеки та участі у миротворчих операціях. Активною є електоральна діяльність нашої держави в ООН. Так, Україна сім разів обиралася членом Економічної і Соціальної Ради (ЕКОСОП) та тричі – членом Ради ООН з прав людини (висунуто на продовження терміну на період 2021-2023 рр.). У 2011 році Постійний представник України був віце-головою Комісії ООН з миробудівництва у період членства у 2011-2012 рр. У 2020 році Постійного представника України обрано віце-головою ЕКОСОП на період 2020-2021 [3]. Особливе місце в зовнішній політиці України займає співробітництво з НАТО. Одним з найважливіших завдань НАТО є підтримка України у сфері реформування її структури оборони, вдосконалення стану цивільно і демократичного контролю над збройними силами, а також підняття рівня співпраці з військами НАТО, що має покращити участь України в миротворчих місіях під егідою НАТО [4, с. 82]. У травні 2008 р. Україна стала повноправним членом СОТ. Наразі українська сторона працює на засіданнях Генеральної ради СОТ, бере участь у дво- та багатосторонніх процесах в рамках Доха-раунду. Членство в СОТ відкрило для України можливість ведення переговорів по угодах про вільну торгівлю з ЄС та Європейською асоціацією вільної торгівлі, посилило позицію нашої країни в імплементації чинних двосторонніх угод про вільну торгівлю. Україна надає великого значення співробітництву з різними регіональними угрупованнями. В числі таких структур слід особливо виділити Раду Європи, ОБСЄ, ГУАМ, Організація Чорноморського економічного співробітництва, Центральноєвропейська ініціатива. Кожна з цих організацій знаходиться у сфері інтересів України [6, с. 45]. Важливим вектором зовнішньої політики України є європейська інтеграція. Особливе значення надається співробітництву з Європейським Союзом. Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих

місце, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС [5, с. 24].

Висновки: узагальнюючи вищесказане можна зробити висновок, що Україна має провести масштабну роботу, яка може затягнутися на роки. Однак паралельно варто посилювати співпрацю з ЄС та іншими міжнародними організаціями. Так, наприкінці серпня 2022 року президент підписав низку законів, які поглиблюють співробітництво з ЄС у митній сфері. Активна співпраця ведеться і з НАТО. З початку війни країни-учасниці Альянсу допомагають Україні з переходом на озброєння нових зразків та запчастинами для військової техніки.

Список використаних джерел

1. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк; за заг. ред. Л. Д. Чекаленко. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.
2. Єдиний державний реєстр міжнародних організацій, членом яких є Україна. URL: <https://data.gov.ua/>
3. Діяльність України в ООН. URL: <https://ukraineun.org/>
4. Збірник наукових праць [Текст]. Випуск 101. Частина I (у двох частинах). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2011, 204 с.
5. Єгорова В. С. Україна та ЄС: сучасний стан та перспективи розвитку Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. № 40, 2019. 47 с.
6. Світова економіка: підручник/ За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 349 с.
7. Між радянським минулим та європейською інтеграцією: огляд співпраці України з міжнародними організаціями та спільнотами держав. URL: <https://voxukraine.org>

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ УКРАЇНИ ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ

Актуальність теми дослідження. Політичні партії є одним з найважливіших факторів, на основі якого можна сформувавши уявлення про суспільство, його розвиток, демократичні процеси, що відбуваються в ньому.

Мета дослідження. визначення місця й ролі політичних партій у розвитку сучасного українського суспільства та пріоритетних напрямів реформування партійної системи в Україні. Для досягнення мети ми ставимо такі завдання: розкрити знання про партії як суспільний інститут; дослідити їх місце і роль у суспільно-політичному; з'ясувати права політичних партій України.

Об'єкт дослідження: політичні партії України.

Предмет дослідження: статус політичних партій на соціально-політичному рівні, захист прав і свобод представників партій. На сучасному етапі розвитку України постає питання щодо формування сприятливих правових та політичних умов, необхідних для створення повноцінного демократичного суспільства. Неабияку роль у цьому процесі мають відігравати політичні партії, що складають основу політичної системи більшості розвинених країн світу. Наявність політичних партій є ознакою високого розвитку суспільства та наявності в ньому громадянської культури й толерантності. В умовах загального виборчого права вони є основним механізмом політичної участі громадян. Політичні партії України - політичні партії, які зареєстровані згідно з Законом України «Про політичні партії в Україні». Політична партія - це особливе добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах. Україна має багатопартійну систему, і на 18 січня 2017 року в Україні офіційно зареєстровані 352 політичні партії [1, с. 57]. На виборах до Верховної Ради у 2012 році брали участь 87 політичних партій, 9 з яких стали парламентськими. В останніх позачергових виборах 26 жовтня 2014 року було зареєстровано 29 політичних партій, хоча учасниками виборчого процесу було 52 політичні партії. За результатами виборів, до Верховної Ради VIII скликання за партійними списками проходять шість політичних партій: «Народний фронт» - 22,14 %, Блок Петра Порошенка - 21,82 %, «Об'єднання «Самопоміч» - 10,97 %, «Опозиційний блок» - 9,43 %, Радикальна партія Олега Ляшка. - 7,44 %, ВО «Батьківщина» - 5,68 %. Решта партій не подолали 5 % бар'єр для входження до парламенту. За попередніми даними, у Верховній Раді будуть представлені 11 партій, кандидати від яких пройшли в загальнодержавному багатомандатному та одномандатних виборчих округах, а також 96 самовисуванців. Через високу чисельність політичні партії нечасто мають шанс отримати владу поодино, тому раніше вони утворювали блоки для участі на виборах. 17 листопада 2011 року український парламент схвалив закон про вибори, що заборонив участь блоків політичних партій на парламентських виборах. Довіра українського суспільства до політичних партій стабільно низька [2]. Для сучасних українських партій цивілізаційні та геостратегічні орієнтації грають важливішу роль, ніж економічні та соціально-політичні програми, що зумовило появу чіткого поділу партій на проросійської та прозахідної (проєвропейської) спрямованості [3]. Саме партії формулюють національні інтереси та втілюють їх у життя. Причому вони можуть брати участь у творенні й здійсненні державної політики шляхом реалізації власних програм та в державному управлінні через свою роботу у структурах державної влади й місцевого самоврядування. Тому це не тільки важлива теоретична, а і практична проблема, оскільки вона пов'язана з розподілом повноважень між гілками влади, з питаннями оптимізації державно-владних відносин, результативного здійснення державної політики. Інститут політичних партій вивчався багатьма вітчизняними та зарубіжними дослідниками [4, с. 78-79]. Зважаючи на багатоаспектність цього питання, серед сучасних українських дослідників можна виділити низку тих, які досліджували взаємозв'язок партій та державних інституцій, зокрема: В. Базіва, В. Баштанника, А. Білоуса, О. Гараня, Л. Гонюкова, О. Романюка, В. Соловиха, С. Телешуна, О. Яроша та багато інших. Головними напрямками їхніх досліджень є вивчення ролі політичних партій і партійних систем у суспільному житті, визначення місця партій у системі громадянського суспільства та в державному управлінні, теоретичні основи історії створення та функціонування політичних партій в Україні; правова інституціоналізація, правове забезпечення діяльності у виборчому процесі. Аналізуючи всі ці питання дослідники розвивали теоретико-методологічну та емпіричну основи дослідження політичних партій. Політичні партії, здійснюючи свої функції, забезпечують стабільність держави, створюють умови для послідовної зміни складу уряду в умовах багатопартійної системи. Між тим так було не завжди [5]. Прототипи сучасних політичних партій почали з'являтися наприкінці XVII - на початку XVIII ст. У період активного розвитку капіталістичних відносин та буржуазних революцій партії стали легітимним інститутом боротьби з монархами за обмеження їхніх прав, а також засобом артикуляції інтересів різних груп виборців. При цьому науковці не оцінювали однозначно роль політичних партій у житті суспільства. В одних випадках вона оцінювалася позитивно, в інших - партії звинувачували в тому, що вони гальмують розвиток демократії, знижують ефективність функціонування інститутів держави [6]. Зокрема, А. де Токвіль та Дж. Мілль оцінювали партії

негативно і вважали, що тільки держава є виразником народного суверенітету або і взагалі волі суспільства. А посередницька діяльність будь-яких організацій між владою та народом оцінювалася негативно [7, с.112]. Натомість Ф. Бекон і Е. Берк, навпаки, давали позитивну оцінку політичним партіям. Вони розглядали їх як природне утворення, спричинене боротьбою різних політичних сил за владу. І акцентували увагу на тому, що королівська влада має використовувати політичні партії для зміцнення своєї позиції в боротьбі з політичними опонентами [8, с. 234]. Зокрема, сьогодні можна виділити кілька підходів, що пояснюють особливості формування та діяльності політичних партій у сучасному суспільстві: 1) доктринальний (ліберальна концепція): партії - це групи людей, ідеологічно пов'язаних між собою (Б. Констан, Б. Франклін, Д. Медісон, Й. К. Блунчлі); 2) класовий (марксистська концепція) - пов'язує виникнення й функціонування партій із класовим представництвом та захистом інтересів конкретних класів (К. Маркс, Ф. Енгельс, В. Ленін); 3) інституціональний - представляє партії політичним інститутом, що діє в умовах політичної системи (Р. Міхельс, М. Острогорський, М. Дюверже, Дж. Сарторі); 4) функціональний - розуміє партії, як асоціації, що мобілізують та активізують діяльність людей, і є базою політичних лідерів, які здійснюють управління державою (Р. Макридис, П. Меркл, С. Елдерсфельд) [9, с. 64]. У роки незалежності політичні партії пройшли складний шлях розвитку від окремих структур до важливих складових політичної системи суспільства. Одночасно формувалася соціальна база політичних партій, налагоджувалися відносини між ними, партії набували досвіду як політичного представництва інтересів суспільних груп, так і політичної боротьби [10, с. 158-162].

Висновок. Отже, партії історично сформувалися як інститут, здатний координувати і контролювати процес прийняття рішень на рівні держави. Вони спонукають представників конфронтаційних інтересів і поглядів до укладення угод, приведення у відповідність до різних вимог, узгодження дій. Партії, з'єднуючи громадянське суспільство з державою, сприяють подоланню чи пом'якшенню конфліктів, властивих відносинам між ними. Тому партії є необхідним елементом демократичної політичної системи. Саме завдяки партіям забезпечується функціонування законодавчих органів і виконавчої влади. Розвиток демократичних політичних систем переконує нас у тому, що політичні партії є найефективнішим інструментом реалізації групових інтересів у сфері політики.

Список використаних джерел

1. Гонюкова Л. Політичні партії як інститут державної політики та управління: теоретико-методологічний аналіз: монографія / Л. Гонюкова; за наук. ред. д-ра політ. наук Л. Є. Шкляра. К.: НАДУ, 2009. 392 с.
2. Громадська думка післявиборчого опитування. URL: http://www.razumkov.org.ua/upload/1423821492_file.pdf.
3. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
4. Політологія / Кирилюк Ф. М., Обушний М. І., Хилько М. І. [та ін.]; за ред. Ф. М. Кирилюк. К., 2004. 776 с.
5. Конституція (Основний Закон) Української Радянської Соціалістичної Республіки: [Конституція, Закон від 20 квіт. 1978 р. No 888-IX. Документ 888-09, втратив чинність, поточна редакція - Втрата чинності від 28 черв. 1996 р., підстава 254/96-вр] / Верховна Рада УРСР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/888-09>.
6. Мак'явеллі Н. Флорентійські хроніки. Державець URL: <http://www.twirpx.com/file/878551/>.
7. Обушний М. І. Партологія :навч. посіб. / Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р. К. :Арістей, 2006. 432 с.
8. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 320 с.
9. Політичні партії та партійна система очима громадян // Національна безпека і оборона / Український центр екон. і політ. досліджень. 2010. N 5 (116). С. 64.
10. Рябов С. Г. Основи теорії політики / С. Г. Рябов, М. В. Томенко. К.: Тандем, 1996. 190 с.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ

Актуальність теми дослідження. Проблема ціннісних орієнтацій молоді завжди була однією з найбільш актуальних. Держава, суспільство усвідомлюють, що від стану молоді, її світоглядних життєвих позицій та практичних дій залежить майбутнє країни. Студентська молодь, очевидно, є найбільш активним її загоном. А тому зі зміною об'єктивних обставин та суб'єктивних чинників суспільного розвитку залишається необхідним аналіз, прогноз та вплив на процес формування ціннісних орієнтацій студентів, усієї молоді.

Мета дослідження: аналіз розвитку формування ціннісних орієнтацій молоді.

Об'єкт дослідження: розвиток цінностей молоді, їхній вплив на суспільство та життєвих позицій.

Предмет дослідження: громадянське суспільство. Теорія й практика становлення громадянського суспільства в Україні. Актуалізація проблем, пов'язаних з поняттям «Громадянське суспільство», у сучасній філософській та соціально-політичній думці.

Завдання дослідження: проаналізувати проблеми, які заважають становленню громадянського суспільства в Україні. В юнацькому віці особливого значення набуває чітко вибудована система ціннісних орієнтацій особистості. За твердженням С. І. Головахи «плануючи майбутнє, намічаючи конкретні події - плани і цілі, людина виходить, насамперед, з певної ієрархії цінностей, представленої в її свідомості». Несформованість уявлень людини про майбутнє - результат неузгодженості ціннісних орієнтацій, коли людина не може здійснити вибір найбільш значущих сфер життєдіяльності. Коли рівні за значимістю цінності конкурують у свідомості людини, виникає ситуація невизначеності життєвого вибору, людині важко визначити першочергові напрями діяльності. Дослідники вважають, що найважливішою передумовою успішної самореалізації людини в майбутньому є узгоджена, несуперечлива система ціннісних орієнтацій, яка лежить в основі формування змістовно і хронологічно узгоджених життєвих цілей і планів [1]. Зважаючи на велике різноманіття ціннісних орієнтацій молоді, їх можна поділити на певні категорії, зокрема: інтелектуально-освітні цінності, культурні цінності, політичні цінності. Соціологи дослідили також, які саме переваги надавали молоді люди у названих категоріях. Інтелектуально-освітні цінності необхідно розглядати в ракурсі розумового, творчого потенціалу, який на жаль значно знизився за останні роки. Цей феномен вчені пов'язують, насамперед, з погіршенням фізичного та психічного здоров'я молодого покоління. Швидко збільшується кількість захворювань, росте число людей з розумовими вадами, дефіцитом ваги, це є наслідком алкоголізації, вживання наркотиків, куріння серед значної кількості населення а також неповноцінного харчування, батьківського недогляду, постійних стресових ситуацій. Соціологи твердять, що свої інтелектуальні здібності молодь оцінює досить низько. В очах молоді продовжує падати цінність розумової праці, освіти і знань. Навіть студенти не надають великої уваги знанням, не надають їм повноцінного значення. Щодо культурних цінностей сучасної молоді, то суспільство, яке на перший план поставило матеріальне благополуччя та збагачення, формує відповідну культуру і життєві потреби молоді. Електронні засоби масової інформації заповнюють значну частину їх вільного часу і виступають як важливий інструмент формування духовного світу, культурних цінностей та установок для сучасної молоді [3]. Зокрема, для 33% молодих людей перегляд телепередач - є першочергове заняття у вільний час. Наприклад, універсальний характер, за спостереженнями науковців, має для багатьох молодих людей акт покупки добре розрекламованих товарів. Залучення до світу престижних і красивих речей стає самоціллю існування, смыслом буття. Культ моди, речей, споживання оволодіває свідомістю молоді і набуває універсального характеру. Класична культура починає втрачати цінність і привабливість. Спостерігалася тенденція до подальшої дегуманізації і деморалізації соціокультурних цінностей. Ця тенденція проявлялася в піднесеному інтересі молоді до сцен та епізодів насилля і сексу, жорстокості в кінематографі, телебаченні, театрі, музиці, літературі, мистецтві. В соціокультурних цінностях переважають споживацькі орієнтації. Тільки кожний: 6-й займається спортом, 10-й у вільний час відвідує студії, кружки, кожний 16-й займається самоосвітою, проте переважна більшість відпочивають у колі друзів чи біля телевізора. В результаті такого підходу відбувається тотальне викорінення із культурного обігу цілого пласту культури, мистецтва, науки. Народна культура (традиції, звичаї, обряди, фольклор) сприймається більшою частиною молодих як анахронізм. Цілком очевидною є нагальна необхідність створити таку систему цінностей, яка слугувала б орієнтиром у вихованні молодого покоління та громадян будь-якого віку. Така система загалом і кожен її структурний компонент зокрема мають становитиме єдине ціле, в якому об'єднуючим началом є духовність людини [4]. Духовні цінності - це втілення в світоглядних орієнтаціях людини сподівань, прагнень, ідеалів, духу народу, нації, що визначає спрямованість особистісних потреб, бажань і зумовлює її провідний життєвий вибір. Це осмислення людиною гуманістичного шансу мети людської життєдіяльності. Наразі є необхідність формування нових ціннісних орієнтацій, нових ціннісних ідеалів, ціннісного світогляду людини, яка буде жити і працювати. Тут постає головна проблема правильного вибору цінностей студентською молоддю, їх адекватного сприйняття та усвідомлення. Без них не може бути подвигу, розуміння широких суспільних інтересів, справжнього громадянського самоствердження особистості [2]. Справді, духовна особистість є передусім морально

суверенною особистістю, чії ціннісні орієнтації спираються на моральні цінності, що мають загальнолюдську, гуманістичну перспективу. Для людини дуже важливо реалізувати свої наміри та цілі, продиктовані потребами й інтересами, але не менш важливо і те, чим саме є ці наміри та цілі, яка їх питома вага щодо внутрішнього морального світу людини, а тому вони можуть виступати як моральні потреби.

Висновки. Соціологічні дослідження свідчать про те, що сучасна українська молодь, у своїй більшості, зорієнтована на матеріальні цінності. Її досить сильно приваблюють гроші, заробітки, бізнес, участь в управлінських структурах. Поряд із цим спостерігається тенденція росту інтенсивних духовних пошуків, орієнтації на істинні цінності, що проявляється у збільшенні інтересу до світової та національної культури, історії своєї сім'ї, народу. Соціальне самопочуття молоді є одним із головних показників розвитку суспільства. Для того, щоб формування молоді відбувалося адекватно до суспільних процесів, необхідно визначити її роль і місце в суспільстві, з'ясувати проблеми та життєві пріоритети, серед яких є традиційні - кохання, дружба, пошуки сенсу життя, створення сім'ї тощо. Не менш актуальними є здоров'я, освіта, спілкування молоді з дорослими й однолітками. Вивчаючи молодіжні проблеми, неможливо обійтися простим констатуванням позитивних чи тривожних фактів життєдіяльності молодих людей, потрібен глибокий системний аналіз молодіжного буття

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації від античності до сьогодення. «Гілея: науковий вісник». Збірник наукових праць. URL: <http://gileya.org/>
2. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/1980>
3. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. URL: <https://lira-k.com.ua/preview/12704.pdf>
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. URL: <https://lira-k.com.ua/preview/12693.pdf>

РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ ОПОЗИЦІЇ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Актуальність теми дослідження: в умовах зростаючого популізму та авторитаризму, опозиція стає об'єктом політичного переслідування та репресій. У деяких країнах Європи влада зводить перешкоди перед опозицією та обмежує її права. Тому дослідження ролі опозиції є важливим для забезпечення демократії та прав людини в Європі.

Мета дослідження: розуміння того, як опозиція сприяє забезпеченню демократії, плюралізму та прав людини в країнах Європи, а також виявлення тих факторів, які можуть заважати її функціонуванню та розвитку.

Об'єкт дослідження: роль опозиції у процесах формування законодавчої та виконавчої влади, контроль за діяльністю влади, формування громадської думки та політичної атмосфери, забезпечення плюралізму та демократії в країнах Європи.

Завдання дослідження: розглянути роль та взаємодію опозиції з владою в країнах Європи, а також проаналізувати форми та методи діяльності опозиції в цих країнах.

Предмет дослідження: роль політичної опозиції в країнах Європи. Опозиція у буквальному сенсі означає протидію, опір. В такому значенні опозиція – це широко поширене соціальне явище. Адже конкуренція, наприклад, в економічній сфері – це теж протидія і не буде помилкою сказати, що учасники економічних відносин часто знаходяться в опозиції один до одного. Опозиція часто спостерігається в громадських об'єднаннях, наприклад, в політичних партіях, в яких можуть існувати правляча і опозиційна фракція. Опозиція можлива в різних осередках громадянського суспільства, навіть у родині. Однак найчастіше поняття опозиції використовується при характеристиці політико-владних відносин [1, с. 460]. Опозиція в політичній системі країн Європи грає важливу роль у формуванні законодавчої та виконавчої влади. Її головна функція полягає в тому, щоб бути контрольною механізмом над діяльністю уряду та парламенту, тим самим забезпечуючи демократію, підвищення якості законодавства та підвищення рівня громадської участі. Опозиційні партії виступають з альтернативними програмами, висувують свої кандидатури на посади в органах державної влади та активно участь у виборчих процесах [2, с. 197]. Уряди та парламенти, що працюють у системі багатопартійності, змушені звертати увагу на думки опозиції, оскільки її підтримка необхідна для ухвалення рішень. Відсутність ефективної опозиції може призвести до збільшення ризику корупції та порушень прав людини. Взагалі, наявність опозиції є необхідною умовою демократії та ефективної державної влади в країнах Європи. Взаємодія опозиції з владою та її представниками в країнах Європи може бути різною в залежності від політичної системи, культурних традицій та історичного досвіду країни. Однак, у більшості європейських країн існує система парламентської демократії, де опозиція має право на вільне висловлювання своїх поглядів та критикування дій уряду. У деяких країнах, наприклад, в Швеції та Фінляндії, політична культура передбачає широку взаємодію між опозицією та владою. У таких країнах співпраця та діалог між опозицією та владою зазвичай засновані на принципах взаємного поваги та довіри. У інших країнах, наприклад, в Україні та Польщі, взаємодія між опозицією та владою може бути більш конфліктною. У цих країнах опозиційні партії часто виступають проти дій влади та намагаються максимально можливо утруднити її роботу. Опозиційні партії мають можливість представляти свої ідеї та програму в парламенті та інших державних органах, і виступати з критикою відносно дій уряду, законопроектів і програм, які вони вважають неефективними або негативними для суспільства. Під час парламентських дебатів та інших форм взаємодії з урядом опозиційні партії мають можливість висловити свою позицію та спростувати аргументи влади, що допомагає зберегти баланс інтересів у суспільстві [3, с. 238-243]. Опозиція у країнах Європи має різноманітні форми та методи діяльності, які залежать від політичної культури країни та її інституційного середовища. До найпоширеніших форм та методів діяльності опозиції в країнах Європи можна віднести наступні:

- Парламентська опозиція. Це форма діяльності опозиції, яка включає у себе діяльність опозиційних партій та депутатів в парламенті.
- Громадська опозиція. Ця форма діяльності опозиції полягає у залученні громадськості до підтримки опозиційних позицій та ініціатив.
- Політична кампанія. Це форма діяльності опозиції, яка полягає у веденні політичної кампанії перед виборами.

Політичний діалог. Це метод діяльності опозиції, який передбачає діалог з владою та іншими політичними силами з метою досягнення спільних цілей [4, с. 378-497]. Опозиція в країнах Європи відіграє важливу роль у формуванні громадської думки та політичної атмосфери. Опозиція є важливим інструментом для забезпечення рівноваги влади та демократичного контролю над нею. Опозиційні групи також можуть бути важливими факторами у формуванні громадської думки. Вони можуть поширювати інформацію про різні проблеми та недоліки в роботі влади, що допомагає громадськості усвідомити проблемні питання та сформулювати свої

позиції з приводу цих проблем. Опозиція також може впливати на політичну атмосферу в країні. Вона може бути ключовим інструментом у забезпеченні рівної конкуренції між різними політичними силами та уникненні монополії влади [5, с 120-125]. Опозиційні партії можуть використовувати різні інструменти для контролю за діяльністю влади. Наприклад, вони можуть ініціювати парламентські дослідження, під час яких вони звертаються до документів, заслуховують свідчення свідків та експертів. Це дозволяє опозиції відстежувати дії уряду та контролювати виконання ним своїх обіцянок та програм.

Висновок: опозиція в країнах Європи відіграє важливу роль у демократичних процесах та контролює владу. Опозиція забезпечує конструктивний діалог з владою, надає альтернативу та створює необхідний баланс в системі влади. Можна стверджувати, що опозиція є необхідною складовою демократичних процесів та гарантом прав народу на свободу вибору та влади. Важливо надавати опозиції можливість здійснювати свою діяльність та вести конструктивний діалог з владою, що сприятиме зміцненню демократії та розвитку політичної культури в країнах Європи.

Список використаної літератури

1. Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998-2004. 538 с.
2. Михельс Р. Соціологія політичної партії в умовах демократії (фрагмент). 2003. 429 с.
3. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм і демократія. К.: Основи, 1995. 528 с.
4. Бостан С. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики: монографія. Запоріжжя, 2005. 648 с.
5. Піскарьова Н.І. Політична опозиція як інститут сучасних політичних процесів // Перспективи. 2006. 462 с.

*Чигур Руслан, к.і.н.,
доцент кафедри політології та філософії, ЗУНУ
Берчук Вікторія,
студентка гр.ТТ-11,
Навчально-наукового інституту інноватики,
природокористування та інфраструктури, ЗУНУ*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОЛІТИКИ І БІЗНЕСУ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність теми дослідження Одним із принципових питань ринкової економіки, що незмінно викликають бурхливі суперечки серед науковців різних напрямків, є питання про співвідношення ринкових сил і державного регулювання. Ще до початку ХХІ ст. воно виявилось актуальним не тільки для країн, що недавно стали на шлях ринкових перетворень, але й для країн з міцними ринковими структурами, не порушеними інститутами приватної власності й розвинутою системою державного регулювання. Становлення партнерських відносин держави та бізнесу в нашій державі складаються непросто. По черзі змінюють одна одну дві взаємовиключні моделі взаємодії - захоплення держави бізнесом і захоплення бізнесу державою.

Мета дослідження: аналіз взаємозв'язків політики і бізнесу в українському суспільстві.

Об'єкт дослідження: взаємодія влади та бізнесу, а також проблемні аспекти цієї взаємодії.

Завдання дослідження: дослідити поняття бізнесу та політики в українському суспільстві; дослідити сутність взаємодії бізнесу та політики, як необхідної передумови ефективного функціонування економічної системи; визначити основні напрями підвищення результативності співпраці владних структур, бізнес – спільноти та громади з метою забезпечення якості життя людей.

Предмет дослідження - держава, бізнес, групи інтересів, державне регулювання, ринкові механізми, а також політичний процес. Реформування економіки на ринкових засадах та формування громадянського суспільства в Україні обумовили появу взаємовідносин держави, бізнесу та суспільства. Однак держава досі не сформувала чітких орієнтирів, визнаних у суспільстві, якими повинен керуватися бізнес, здійснюючи свою діяльність і вступаючи в соціально-економічні відносини з народом і владою. В результаті, бізнес, суспільство і влада поки що не здатні спільними зусиллями кардинально поліпшити соціально-економічне становище в нашій країні. Політика в суспільстві завжди виражає і представляє певні суспільні інтереси, які є об'єктивно зумовлені і спрямовані на досягнення мети. Політичний інтерес виявляється у формі загального. Ним є здебільшого потреба збереження єдності суспільства, становлення людини як вільної, неповторної істоти. Існує багато теорій, що пояснюють зростання або зменшення державного втручання в економічне і соціальне життя розвинутих країн. Їх можна згрупувати по декількох головних напрямках. Перша група теорій поєднує зростання ролі держави з викликами соціального середовища, тобто технічним прогресом, демографічними зрушеннями, змінами в економічній системі. Один із провідних представників цієї школи американський економіст М. Олсон, ґрунтуючись на такому погляді, зазначив, що розвиток ідеї «держави загального добробуту» і спроби її практичної реалізації були необхідною відповіддю на виклики часу. Так, демографічні зрушення (збільшення населення, урбанізація) зажадали посилення соціальної політики, надання державних послуг охорони здоров'я, регулювання життя в містах, охорони навколишнього середовища. Технологічні зрушення всіх типів змусили державу збільшити інвестиції в сферу освіти й науки, патентної діяльності й т. ін. Друга група, не заперечуючи ролі соціального середовища, пояснює посилення ролі держави впливом внутрішніх політичних процесів. Учені цієї школи підкреслюють, зокрема, роль політичної культури і змін у поглядах на законність та обґрунтованість державних функцій і дій. Вони відзначають величезну роль законодавства, яке неминуче приводить до посилення ролі держави як виразника й координатора інтересів різних суспільних груп. Сюди ж можна віднести і політичний вплив різних соціально-економічних поглядів, що сповідаються політичними партіями, профспілками, громадськими організаціями тощо [1, с. 112]. Вітчизняний бізнес, як зазначає О. Рудакевич, сьогодні ще в достатній мірі не усвідомлює свою соціальну відповідальність, намагається здобути максимальний прибуток, незважаючи на загрози екологічній безпеці населених пунктів та регіонів, вступає у корупційні зв'язки з політиками та державними чиновниками, паразитує на державному бюджеті та інших ресурсах нації [2, с. 107]. Найважливіша складова сучасної економічної системи – система управління розвитком відносин бізнесу, суспільства і держави не забезпечує ефективної реалізації інтересів населення. Механізм взаємодії держави, бізнесу й суспільства базується на оптимальному використанні таких системних принципів: досягненні інтересів влади, бізнесу й суспільства під час суспільної дискусії з ідентифікації основних напрямів економічної й соціальної стратегії держави; інституціоналізації

взаємовідносин підприємницьких структур, суспільства й органів влади через зміцнення ролі інститутів громадських рад, лобіюючих структур, саморегулюючих організацій підприємців, реалізацію соціальних і добродійних програм; участі бюджетоутворюючих великих фірм у соціально-економічному житті місцевої громади через інститут державно-приватного партнерства та інші моделі партнерства; транспарентності відносин держави й бізнесу; - демократизації процесів ухвалення стратегічних рішень; - диверсифікації соціальної відповідальності бізнесу і влади [3, с. 107]. На думку дослідників, взаємодію політики і бізнесу необхідно розглядати з позиції форм партнерства. При цьому доцільно виділити три найбільш важливі форми партнерства: економічне партнерство; правове партнерство; організаційне партнерство [4, с. 79]. Якщо держава готова фінансувати вирішення певних завдань, то вона може обрати відповідну форму та вид взаємодії в залежності від необхідного ступеня своєї участі у вирішенні цих завдань. Причинами складної ситуації в інвестиційній сфері є, насамперед, завищена щодо інфляції ціна кредитних ресурсів; дефіцит накопичень; скорочення обсягів власних коштів підприємств; зменшення обсягів реалізованих державних інвестицій; фінансування державних цільових програм за залишковим принципом; невиправдано низька питома вага корпоративних цінних паперів в порівнянні з державними цінними паперами [5, с. 17]. Нинішній час ставить важливу для майбутнього країни проблему пошуків гармонійного поєднання інтересів бізнесу, громадянського суспільства, яке лише зароджується, і влади. Більше того, ні влада, ні бізнес як найбільш сильні компоненти тріади не зможуть трансформуватися в інтересах створення в країні цивілізованої ринкової і демократичної системи без участі в цьому процесі громадянського суспільства. Перешкодою для розвитку бізнесу на сьогоднішній день є низька якість підприємницького середовища, що формується державою, особливо в сфері законодавства. Бізнесу вкрай важливі визначені державою основні напрями розвитку промислової політики та економічні, соціальні і технологічні параметри її реалізації [6, с. 5].

Висновки. Проблеми співпраці, насамперед, проявляються в недоліках законодавчої бази, що визначає права та відповідальність сторін, недосконалості форм і методів реалізації партнерських відносин, відсутності конкурентних умов для ефективного співробітництва, нерозвиненості інвестиційного та інноваційного середовища.

Список використаних джерел

1. А. А. Чухно. К.: Економічна теорія : [у 2-х т.] : ДНУ АФУ, 2010 С.245-303
2. Пасхавер О. Й. Великий український капітал: взаємовідносини з владою і суспільством /О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, К. М. Агеєва // Центр економічного розвитку. К. :Дух і літера, 2007 78 с.
3. Брехаря С. Г. Політична суб'єктність малого і середнього бізнесу в Україні [Електронний ресурс] / С. Г. Брехаря // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2015. Вип. 2. 63 с.
4. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 9. 79 с.
5. Бержанір А. Л. Становлення взаємодії влади, бізнесу і суспільства в ринкових умовах / А. Л. Бержанір // Сталий розвиток економіки. 2013. № 3. 234 с.
6. Шумка М., Гончарук Т. Основні ідеї прагматизму: істинність чи корисність / Михайлина Шумка, Тетяна Гончарук // Матеріали III Міжнародних філософсько-економічних читань 25-26 травня 2010 року, Львів. 12 с.

ПОЛІТИЧНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В ООН В 2016-2020 РР.

Актуальність теми дослідження: тема «Політична оцінка діяльності України в ООН 2016-2020» є досить актуальною та важливою, оскільки Організація Об'єднаних Націй є однією з найбільших та найвпливовіших міжнародних організацій, яка вирішує важливі питання глобального значення, такі як безпека світу, захист прав людини, розвиток економіки, стійкий розвиток і т.д. Розглядання діяльності України в ООН 2016-2020 років може допомогти виявити позитивні та негативні моменти.

Мета дослідження: аналіз ефективності та результативності політики України в рамках ООН протягом зазначеного періоду, включаючи співпрацю з іншими членами ООН, участь у різних органах та програмах ООН та вплив на прийняття рішень в ООН.

Об'єкт дослідження: політична діяльність України в рамках ООН протягом зазначеного періоду. Серед аспектів, що можуть бути включені до об'єкту дослідження, можуть бути: участь України у роботі різних органів ООН, виконання міжнародних зобов'язань, результативність у діалозі з іншими країнами-членами ООН, реалізація проектів та програм ООН на території України.

Завдання дослідження: вивчення та оцінка внеску України в здійснення міжнародних зусиль з метою забезпечення миру оцінка результативності позицій України щодо різних міжнародних питань; вивчення взаємодії України з іншими державами та регіональними блоками; визначення основних викликів та перспектив розвитку міжнародної співпраці в рамках ООН.

Предмет дослідження: вивчити політичну оцінку діяльності України в ООН 2016-2020 рр. політичних експертів. 22 серпня 1945 року Президія Верховної ради Української РСР ратифікувала Статут Організації Об'єднаних Націй і УРСР стала однією з 51 країн-засновниць ООН [4]. Делегація України взяла активну участь у конференції в Сан-Франциско, зробивши вагомий внесок у розробку Статуту ООН. Про високий авторитет нашої держави в ООН свідчить її неодноразове обрання до Ради Безпеки ООН – органу, на який країнами-членами ООН покладено головну відповідальність за підтримання міжнародного миру та безпеки. ООН і надалі залишалася потужним рупором України на міжнародній арені. Проголошення незалежності відкривало нові можливості співпраці в рамках Організації, її спеціалізованих інституцій та програм [5]. Генеральні секретарі ООН відвідували Україну дев'ять разів: У Тан, Курт Вальдхайм, Перес де Куельяр, Бутрос Бутрос-Галі, Кофі Аннан, Бан Кі-мун та А.Гутерріш. Україна надає виключного значення питанню зміцнення ООН як центру багатосторонніх зусиль у вирішенні складних та комплексних викликів. Україна виходить із необхідності належної реалізації Порядку денного у сфері сталого розвитку до 2030 р., подальшого реформування ООН, підвищення ефективності її діяльності, забезпечення реформи РБ ООН, посилення ролі ГА ООН [1]. Статут ООН який було підписано 26 червня 1945 р., набрав чинності 24 жовтня 1945р. Цей день щорічно відзначається як День Організації Об'єднаних Націй. Активну участь у розробці Статуту ООН взяли представники УРСР. Глава делегації УРСР на конференції у Сан-Франциско, міністр закордонних справ УРСР головував у Першому комітеті. СРСР в числі перших підписав Статут і увійшов в групу з 50 державами-засновницями ООН. Генеральні секретарі ООН чотири рази відвідували Україну, станом на грудень 2015 року був перший візит після проголошення незалежності України. У липні 2017 року відбувся другий візит генсека до України з часів незалежності. З офіційними візитами у Києві перебували У Тан, Курт Вальдхайм, Перес де Куельяр, Бутрос Бутрос Галі, Антоніу Гутерреш. Президент України взяв участь у Спеціальному урочистому засіданні ГА ООН на найвищому рівні з нагоди 50-ї річниці заснування Організації Об'єднаних Націй. Він також брав участь у роботі 49-ї та 52-ї сесій ГА ООН, був Головою делегації України на 19-й спеціальній сесії ГА ООН з питань екології та Саміті тисячоліття ООН [2]. Основним пріоритетом роботи України у Раді Безпеки ООН у 2016-2017 рр. стало належне інформування членів Ради та міжнародного співтовариства про будь-які намагання російської сторони загострити ситуацію в тимчасово окупованому Криму та на сході Україн. Предметом особливої гордості України є те, що саме 52-а сесія ГА ООН, яка увійшла в історію як «сесія реформ», ухвалила всеосяжну програму оновлення Організації, запропоновану її тодішнім Генеральним секретарем К.Аннаном, і надала потужного імпульсу широкомасштабному оновленню ООН. У червні 2018 року Постійного представника України при ООН В.Ю.Єльченка обрано Віце-головою 73-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН [1]. Пріоритетами членства України в Раді Безпеки ООН визначено: рішуче відстоювання і забезпечення універсального дотримання Цілей та Принципів Статуту ООН; посилення миротворчого потенціалу Організації; підвищення прозорості та демократичності роботи Ради Безпеки ООН; посилення спроможностей ООН із запобігання конфліктам і посередництва; підтримання миру на Африканському континенті; підтримка процесів роззброєння та нерозповсюдження; просування порядку денного щодо жінок, миру та безпеки, а також дітей у збройних конфліктах та ін. Україна бере помітну участь у зусиллях ООН, та є учасником Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та її Кіотського протоколу. Україна була серед перших країн, які у 2016 році ратифікували нову глобальну кліматичну угоду – Паризьку угоду. Наша країна отримує значну технічну, консультативну та фінансову допомогу

спеціалізованих установ ООН, боротьби з ВІЛ/СНІД та іншими тяжкими хворобами, захисту довкілля. Впродовж 2016 р. організації системи ООН реалізували в Україні щорічний План гуманітарного реагування ООН [3].

Висновок: можна зробити висновок про активну роль України в зусиллях Організації Об'єднаних Націй з метою посилення спроможностей ООН з запобігання конфліктам, підтримання миру, боротьби з тероризмом, роззброєння та нерозповсюдження зброї, а також підтримки дітей та жінок у збройних конфліктах. Для цього Україна активно співпрацює зі спеціалізованими установами ООН та отримує фінансову, технічну та консультативну допомогу.

Список використаних джерел

1. Діяльність в рамках ООН <https://ukraineun.org/ukraine-and-un/>
2. Кравцова Наталія Політична оцінка діяльності України в ООН 2016-2018 рр URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34781/1/91.pdf>
3. Організація Об'єднаних Націй URL: <https://www.kobu.kiev.ua>
4. Володимир Лук'янюк Вступ України в ООН URL: <https://www.jnsm.com.ua/h/0822Q/>
5. Діяльність України в ООН URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-8577.html>

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ

Актуальність теми дослідження. Для сучасної України роль політичних партій в організації державної влади є вкрай важливою темою, оскільки вони є основою для нормального функціонування якісної системи державного управління. Вони відіграють основну роль у підготовці та просуванні кадрів у державній політиці, для яких вони є специфічним соціальним ліфтом. Тому звернення до проблеми функціонування політичних партій в організації державної влади є, на наш погляд, актуальною темою для тих країн, які вибудовують демократію. Політичні партії є одним з найважливіших факторів, на основі якого можна сформувати уявлення про суспільство, його розвиток, демократичні процеси, що відбуваються в ньому.

Мета дослідження полягає у визначенні місця й ролі політичних партій у розвитку сучасного українського суспільства та пріоритетних напрямів реформування партійної системи в Україні. Для досягнення мети ми ставимо такі **завдання**: розкрити знання про партії як суспільний інститут; дослідити їх місце і роль у суспільно-політичному; з'ясувати права політичних партій України.

Об'єкт дослідження: політичні партії України.

Предмет дослідження: статус політичних партій на соціально-політичному рівні, захист прав і свобод представників партій. На сучасному етапі розвитку України постає питання щодо формування сприятливих правових та політичних умов, необхідних для створення повноцінного демократичного суспільства. Неабияку роль у цьому процесі мають відігравати політичні партії, що складають основу політичної системи більшості розвинених країн світу. Наявність політичних партій є ознакою високого розвитку суспільства та наявності в ньому громадянської культури й толерантності. В умовах загального виборчого права вони є основним механізмом політичної участі громадян. Політичні партії України - політичні партії, які зареєстровані згідно з Законом України «Про політичні партії в Україні». Політична партія - це особливе добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах. Україна має багатопартійну систему, і на 18 січня 2017 року в Україні офіційно зареєстровані 352 політичні партії [5]. На виборах до Верховної Ради у 2012 році брали участь 87 політичних партій, 9 з яких стали парламентськими. В останніх позачергових виборах 26 жовтня 2014 року було зареєстровано 29 політичних партій, хоча учасниками виборчого процесу було 52 політичні партії. За результатами виборів, до Верховної Ради VIII скликання за партійними списками проходять шість політичних партій: «Народний фронт» - 22,14 %, Блок Петра Порошенка - 21,82 %, «Об'єднання «Самопоміч» - 10,97 %, «Опозиційний блок» - 9,43 %, Радикальна партія Олега Лятка - 7,44 %, ВО «Батьківщина» - 5,68 %. Решта партій не подолали 5 % бар'єр для входження до парламенту. За попередніми даними, у Верховній Раді будуть представлені 11 партій, кандидати від яких пройшли в загальнодержавному багатомандатному та одномандатних виборчих округах, а також 96 самовисуванців. Через високу чисельність політичні партії нечасто мають шанс отримати владу поодино, тому раніше вони утворюють блоки для участі на виборах. 17 листопада 2011 року український парламент схвалив закон про вибори, що заборонив участь блоків політичних партій на парламентських виборах. Довіра українського суспільства до політичних партій стабільно низька [2]. Для сучасних українських партій цивілізаційні та геостратегічні орієнтації грають важливішу роль, ніж економічні та соціально-політичні програми, що зумовило появу чіткого поділу партій на проросійської та прозахідної (проєвропейської) спрямованості [3]. Саме партії формулюють національні інтереси та втілюють їх у життя. Причому вони можуть брати участь у творенні й здійсненні державної політики шляхом реалізації власних програм та в державному управлінні через свою роботу у структурах державної влади й місцевого самоврядування. Тому це не тільки важлива теоретична, а і практична проблема, оскільки вона пов'язана з розподілом повноважень між гілками влади, з питаннями оптимізації державно-владних відносин, результативного здійснення державної політики. Інститут політичних партій вивчався багатьма вітчизняними та зарубіжними дослідниками. Зважаючи на багатоаспектність цього питання, серед сучасних українських дослідників можна виділити низку тих, які досліджували взаємозв'язок партій та державних інституцій, зокрема: В. Базіва, В. Баштаніка, А. Білоуса, О. Гараня, Л. Гонюкова, О. Романюка, В. Соловиха, С. Телешуна, О. Яроша та багато інших. Головними напрямками їхніх досліджень є вивчення ролі політичних партій і партійних систем у суспільному житті, визначення місця партій у системі громадянського суспільства та в державному управлінні, теоретичні основи історії створення та функціонування політичних партій в Україні; правова інституціоналізація, правове забезпечення діяльності у виборчому процесі. Аналізуючи всі ці питання дослідники розвивали теоретико-методологічну та емпіричну основи дослідження політичних партій. Політичні партії, здійснюючи свої функції, забезпечують стабільність держави, створюють умови для послідовної зміни складу уряду в умовах багатопартійної системи. Між тим так було не завжди. Прототипи сучасних політичних партій почали з'являтися наприкінці XVII - на початку XVIII ст. У період активного розвитку капіталістичних відносин та

буржуазних революцій партії стали легітимним інститутом боротьби з монархами за обмеження їхніх прав, а також засобом артикуляції інтересів різних груп виборців. При цьому науковці не оцінювали однозначно роль політичних партій у житті суспільства. В одних випадках вона оцінювалася позитивно [4], в інших – партії звинувачували в тому, що вони гальмують розвиток демократії, знижують ефективність функціонування інститутів держави [5]. Зокрема, А. де Токвіль та Дж. Мілль оцінювали партії негативно і вважали, що тільки держава є виразником народного суверенітету або і взагалі волі суспільства. А посередницька діяльність будь-яких організацій між владою та народом оцінювалася негативно [2, с. 157]. Натомість Ф. Бекон і Е. Берк, навпаки, давали позитивну оцінку політичним партіям. Вони розглядали їх як природне утворення, спричинене боротьбою різних політичних сил за владу. І акцентували увагу на тому, що королівська влада має використовувати політичні партії для зміцнення своєї позиції в боротьбі з політичними опонентами [1]. Зокрема, сьогодні можна виділити кілька підходів, що пояснюють особливості формування та діяльності політичних партій у сучасному суспільстві:

1) доктринальний (ліберальна концепція): партії - це групи людей, ідеологічно пов'язаних між собою (Б. Констан, Б. Франклін, Д. Медісон, Й. К. Блунчлі);

2) класовий (марксистська концепція) - пов'язує виникнення й функціонування партій із класовим представництвом та захистом інтересів конкретних класів (К. Маркс, Ф. Енгельс, В. Ленін);

3) інституціональний - представляє партії політичним інститутом, що діє в умовах політичної системи (Р. Міхельс, М. Острогорський, М. Дюверже, Дж. Сарторі); 4) функціональний - розуміє партії, як асоціації, що мобілізують та активізують діяльність людей, і є базою політичних лідерів, які здійснюють управління державою (Р. Макридис, П. Меркл, С. Елдерсфельд) [2, с. 150]. Кожен із наведених підходів визначення поняття політичної партії віддзеркалює щось істотне в цьому суспільному явищі. Найсуттєвішим у ньому все ж слід вважати місце цього інституту у формуванні політичної системи і владних відносин суспільства. Тому, синтезуючи зазначені підходи, можна зазначити, що політична партія є найпоширенішою формою організації участі громадян у політиці, відносно стабільною суспільною організацією, що виражає інтереси і формулює політичні пріоритети певних суспільних груп; змагається за здобуття влади або здійснення впливу на неї; сприяє встановленню каналів зв'язку між державою і громадянами; продукує власну ідеологію або заявляє про свою прихильність до однієї з ідеологій, що вже існують, узгоджуючи з нею свої політичні вимоги [6, с. 257].

Висновок. Отже, партії історично сформувалися як інститут, здатний координувати і контролювати процес прийняття рішень на рівні держави. Вони спонукають представників конфронтаційних інтересів і поглядів до укладення угод, приведення у відповідність до різних вимог, узгодження дій. Партії, з'єднуючи громадянське суспільство з державою, сприяють подоланню чи пом'якшенню конфліктів, властивих відносинам між ними. Тому партії є необхідним елементом демократичної політичної системи. Саме завдяки партіям забезпечується функціонування законодавчих органів і виконавчої влади. Розвиток демократичних політичних систем переконує нас у тому, що політичні партії є найефективнішим інструментом реалізації групових інтересів у сфері політики.

Список використаних джерел

1. Берк Э. Правление, политика и общество URL: <http://www.twirpx.com/file/760662/> .
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
3. Гонюкова Л. Політичні партії як інститут державної політики та управління: теоретико-методологічний аналіз: монографія / Л. Гонюкова; за наук. ред. д-ра політ. наук Л. Є. Шкляра. К.: НАДУ, 2009. 392 с.
4. Громадська думка післявиборчого опитування. URL: http://www.razumkov.org.ua/upload/1423821492_file.pdf .
5. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
6. Дюверже М. Политические партии / Морис Дюверже; [пер. з фр. Л. А. Зими́на]. М.: Академ. проект, 2000. 558 с.

*Чигур Руслан, к.і.н.,
доцент кафедри політології та філософії ЗУНУ
Бідюк Денис
студент гр. АГР-11
Навчально-науковий інститут інноватики,
природокористування та інфраструктури, ЗУНУ*

ХВИЛІ ПОШИРЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ В СВІТІ, ЇХ ВПЛИВ НА УКРАЇНУ

Актуальність теми дослідження: У сучасному світі відбувається активне поширення демократії, Україна як країна з транзитивною економікою і політичними процесами, знаходиться під впливом цих хвиль поширення демократії. Тому дослідження впливу цих хвиль на Україну є місцем та актуальним.

Мета дослідження: аналіз впливу хвиль поширення демократії в Україні, оцінка результатів їх впровадження в Україні та визначення можливих шляхів покращення ситуації.

Об'єкт дослідження: хвилі поширення демократії у світі.

Предмет дослідження: вплив хвилі поширення демократії на Україну.

Завдання дослідження: проаналізувати процеси поширення демократії в світі. Відбуваються різноманітні процеси, які сприяють поширенню демократії у світі. Одним з найважливіших факторів є зростання свідомості та освіти громадян, що дозволяє їм бути більш свідомими та дієвими в участі у політичному процесі. Крім того, важливими факторами є технологічний прогрес та збільшення доступності інформації, що забезпечує прозорість та відкритість політичних процесів. У зв'язку з цим, Україна також відчула вплив цих глобальних тенденцій. У період після Революції Гідності в 2014 році, Україна зробила кроки у напрямку демократії, включаючи проведення виборів, зміни в конституції, підвищення рівня свободи слова та прав людини. Проте, на жаль, в багатьох аспектах Україна ще не досягла повної демократії [1, с. 250]. Одним з найважливіших проблем для України є корупція. Вона залишається серйозним перешкодою на шляху до повної демократії та ефективного управління країною. Необхідність боротьби з корупцією стала національним пріоритетом та відкритою проблемою для всього світу. Іншою проблемою для України є відсутність стабільності в регіоні та конфлікт з Росією. Це привело до збільшення військового бюджету та нарощування військової потужності. Однак, це також призвело до зменшення уваги до питань демократії та прав людини. Отже, Україна може використовувати глобальні тенденції, що сприяють поширенню демократії в світі, для подальшого зміцнення своєї демократії. Наприклад, необхідно забезпечити відкритість та прозорість у процесах прийняття політичних рішень та забезпечити широкий доступ громадськості до інформації. Також необхідно забезпечити захист прав та свобод людини, зокрема, захист свободи слова, права на участь у політичному процесі, свободи зібрань та інших громадських прав [2, с.26-29]. Для забезпечення більш ефективної боротьби з корупцією, Україні необхідно розвивати незалежну судову систему, забезпечити широкий доступ до інформації про діяльність державних органів та органів місцевого самоврядування, а також зміцнити регулюючі механізми. Україна також може використовувати досвід інших країн, які вже досягли високого рівня демократії. Наприклад, можна вивчати досвід країн Європейського Союзу у забезпеченні прав людини та свобод, у боротьбі з корупцією та відкритості у процесах прийняття рішень. Україна має потенціал стати прикладом успішного здійснення демократичних реформ у регіоні. Проте, для цього необхідно продовжувати реформи та забезпечувати ефективну боротьбу з корупцією та іншими проблемами. Це забезпечить не тільки демократію, але й економічний розвиток та забезпечення благополуччя громадян [3, с. 320]. Окрім внутрішніх реформ, Україні також важливо забезпечити зовнішню підтримку у здійсненні демократичних реформ. Зокрема, міжнародна спільнота може надавати фінансову, технічну та експертну підтримку для реалізації реформ та забезпечення демократії. Крім того, Україна може активно брати участь у міжнародних ініціативах, що спрямовані на підтримку демократії в світі, та вести конструктивний діалог з іншими країнами. Така співпраця може сприяти взаємному обміну досвідом та зміцненню демократичних цінностей [4, с. 41-47].

Висновок. Отже, хвилі поширення демократії в світі є важливим процесом, який може мати значний вплив на Україну та її демократичний розвиток. Для того, щоб забезпечити успіх демократичних реформ в Україні, необхідно проводити внутрішні реформи, використовувати досвід країн, які досягли успіхів у забезпеченні демократії, та забезпечувати зовнішню підтримку. Тільки таким чином Україна зможе забезпечити сталий розвиток та благополуччя свого народ

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. С. 250 .
2. Гурик М. І. Декомунізація як шлях побудови україноцентристської моделі історичної пам'яті / Гурик М.І./ / Актуальні проблеми філософії та соціології. 2016. №11. С.26-29.
3. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 320 с.
4. Пильгун Н.В., Яківчук Ж.В. Історико-теоретичні аспекти розвитку демократії в суспільстві. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2017. №1. С.41-47.

НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, ЇХ ПОЛІТИЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ ПРАВА

Актуальність теми дослідження. Невід'ємною складовою новітнього українського державотворення стало формування державної політики у сфері міжнаціональних відносин, важливим елементом якої стало забезпечення прав національних меншин. Кожна з представлених в Україні етнічних груп так чи інакше прагне зберегти свою мову, культурну спадщину, традиції, які в кінцевому рахунку формують основи національної ідентичності, забезпечують можливості для підтримки життєдіяльності й розвитку культури того чи іншого етносу, підтримки його соціальної й політичної спроможності. Однією з головних умов для цього є законодавчо закріплені та підтримувані державою права національних меншин. Мета дослідження: аналіз законодавства та практики забезпечення прав національних меншин в Україні, визначення основних проблем та перешкод у їх захисті, розробка пропозицій щодо поліпшення правового статусу та практичного захисту прав національних меншин. Об'єкт дослідження: національні меншини, які проживають на території України, їх політичні та культурні права.

Предмет дослідження: аналіз політичного та культурного статусу національних меншин в Україні, включаючи їх правовий статус, політичні та культурні права, рівень захисту від дискримінації та взаємодію з іншими етнічними групами в Україні. Завдання дослідження: огляд законодавчих та нормативних актів, що регулюють права та свободи національних меншин в Україні; аналіз політичного статусу національних меншин в Україні, включаючи їх представництво в органах влади та їхню участь у політичному житті країни; дослідження культурного статусу національних меншин в Україні, включаючи їх культурні права та захист від дискримінації.

Національною меншиною вважається фізичний масив (група) людей не корінного етнічного статусу, але яка живе у сучасному для себе етносередовищі. В Україні – це представники всіх націй, крім автохтонів. За даними останнього перепису населення (2001 р.), національні (етнічні) меншини в Україні становили 14 млн. чол., або 27.3% від усіх жителів. Тут живуть представники понад 100 націй. Найчисельнішими з них є росіяни, євреї, білоруси, молдавани, болгары, поляки, угорці, румуни, греки, татари, вірмени, цигани та ін. [1].

За особливостями динаміки кількості населення національні меншини в Україні в другій половині ХХ ст. можна віднести до трьох груп: меншини, в яких кількість населення збільшувалась (росіяни, білоруси, румуни, вірмени, цигани, німці, азербайджанці, грузини, чуваші, узбеки, мордва, корейці, удмурти, лезгини, туркмени, аварці); меншини, в яких кількість населення утримувалась майже на одному рівні (молдавани, болгары, угорці, греки, татари, гагаузи, литовці, казахи, словаки, марійці, осетини, таджики, естонці, комі, албанці, ассирійці, киргизи, комі-перм'яки, карели, чеченці, даргинці, араби, фіни, лакці, абхази, кабардинці, табасарани); меншини, в яких кількість населення зменшилась (євреї, поляки, чехи, башкири, латиші) [2].

Забезпечення прав національних меншин. Представники народів та національних груп обираються на рівних правах до органів державної влади всіх рівнів, займають будь-які посади в органах управління, на підприємствах, в установах та організаціях. Дискримінація за національною ознакою забороняється й карається за законом. Українська держава гарантує всім національностям право на збереження їх традиційного розселення і забезпечує існування національно-адміністративних одиниць, бере на себе обов'язок створювати належні умови для розвитку всіх національних мов і культур. Усім громадянам України кожної національності гарантується право сповідувати свою релігію, використовувати свою національну символіку, відзначати свої національні свята, брати участь у традиційних обрядах своїх народів. Українська держава гарантує всім національностям право створювати свої культурні центри, товариства, земляцтва, об'єднання. Ці організації можуть здійснювати діяльність, спрямовану на розвиток національної культури, проводити в установленому законом порядку масові заходи, сприяти створенню національних газет, журналів, видавництв, музеїв, художніх колективів, театрів, кіностудій. Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Він здійснює владу безпосередньо і через органи державної (законодавчої, виконавчої і судової) влади та органи місцевого самоврядування. Після проголошення незалежності одним із першочергових завдань для України стала розробка нової Конституції – одного з ключових атрибутів суверенної держави. Саме Основний закон мав наповнити не лише формальним, а й реальним змістом формування рівноправних умов розвитку усіх етнічних спільнот, законодавчого захисту їхніх прав та інтересів в усіх сферах життєдіяльності [4]. Конституції України визначилися базові етнополітичні засади державотворення. Окремо наголошується на тому, що словосполучення «український народ» у Конституції України включає у себе увесь зміст поліетнічного складу населення і дає можливість трактувати його як політичний термін [3].

Висновки. Національні меншини української держави мають право на свободу виразу своїх поглядів, збереження власної культури та традицій, а також на доступ до освіти та засобів масової інформації в рідній мові. Україна має законодавчу базу та підписала міжнародні документи, які гарантують права національних меншин, однак, на жаль, дискримінація та недостатній захист їх прав продовжують існувати. Єдиним виходом з цієї ситуації є робота уряду України на забезпечення рівних прав і захисту прав національних меншин, а також підвищення свідомості суспільства про важливість поваги до різноманітності і культурного різноманіття країни.

Список використаних джерел

1. Національні меншини в Україні. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. Національні меншини в Україні. URL: <https://osvita.ua>.
3. Декларація прав національно... URL: <https://rada.gov.ua>.
4. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2020 «Національні меншини України в політичних процесах XX – XXI століть: стан і проблеми дослідження» Декларація прав національно... URL:<https://rada.gov.ua>

ПРИНЦИПИ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ, ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Тема «Принципи ліберальної демократії, їх реалізація в Україні» є дуже актуальною в наш час, оскільки Україна є країною, яка протягом останніх років проходить складний шлях реформ і змін. Ліберальна демократія є однією з найбільш розповсюджених форм демократії в світі і має визнані принципи, які сприяють забезпеченню прав і свобод громадян, збереженню правової держави та розвитку економіки.

Мета дослідження: проаналізувати можливість реалізації ліберальної демократії в Україні.

Об'єкт дослідження: реалізація принципів ліберальної демократії в Україні.

Предмет дослідження: розвиток правової держави в Україні та її вплив на забезпечення прав і свобод громадян.

Завдання дослідження: ознайомитись з принципами ліберальної демократії; дослідити різні аспекти ліберальної демократії; зробити висновки щодо можливості повноцінної реалізації ліберальної демократії на території України. Ліберальна демократія - це форма управління, яка базується на принципах громадянських свобод, прав людини та мінімального втручання держави в особисті справи громадян. У цій статті ми розглянемо принципи ліберальної демократії та їх реалізацію в Україні. Одним з основних принципів ліберальної демократії є демократія. Це означає, що усі рівні громадяни мають право брати участь у прийнятті рішень, що стосуються їхнього життя та діяльності. В Україні цей принцип реалізується через виборчу систему, яка забезпечує можливість вільного вибору кандидатів та партій. Ще одним принципом ліберальної демократії є рівність перед законом. Це означає, що всі громадяни повинні мати однаковий доступ до правосуддя та однакове ставлення перед законом. В Україні цей принцип реалізується через систему судової влади, яка має за завдання забезпечувати захист прав та інтересів громадян. Згідно із провідними концепціями ліберальної демократії, для виникнення ліберальної демократії необхідне дотримання ряду умов. До таких умов відносяться: розвинена система правосуддя, законодавчий захист приватної власності, наявність широкого середнього класу та сильне громадянське суспільство. Ліберальна демократія на перший план ставить громадянську свободу, тобто повну незалежність особистого життя індивіда від політичної влади. Це права на: недоторканість особи, свободу совісті, слова, зборів, друку, місця проживання, заняття, господарської діяльності, приватної власності та ін. [1] Ядром свободи є особисті права. Політична свобода виступає як засіб забезпечення громадянської свободи. Влада, що порушує громадянську свободу, стає тиранією і знижує правомірність свого існування. Звідси маємо висновок - політична влада не повинна бути абсолютною, незалежно від того, хто її здійснює - монарх чи народ. Лібералізм демократії означає свободу особи, визнану і гарантовану державою. Громадські сили можуть діяти тільки згідно з законом, перед яким усі рівні. Це так зване «правління через закони, а не через людей». Передбачається юридичний контроль за виконанням законів [3, с. 367-375]. Отож, сьогодні Україна є демократичною державою, але із авторитарними залишками, що не дають повноцінно розвиватися. Зараз ми на шляху, який означає не просто розбудову демократичної політичної системи, а докорінне переосмислення всього попереднього політичного та соціально-економічного розвитку. За таких умов комплексна оцінка процесу демократизації в Україні, стану та перебігу внутрішніх перехідних процесів її політичної системи, а також перспектив становлення ліберальної демократії постає як одне з найважливіших завдань вітчизняної політичної науки. Окрім конституційно проголошеного курсу на побудову демократичної правової держави та громадянського суспільства, значний вплив на політичний процес в Україні здійснюють внутрішні, специфічні закономірності розвитку суспільного організму, які подекуди не збігаються з нормативним курсом. Характерною рисою розвитку ліберально - демократичних тенденцій в Україні стало те, що суб'єкти політичного процесу все більше вдаються до легальних методів політичної боротьби. Парадокс України полягає в тому, що, незважаючи на певне неприйняття лібералізму на офіційному рівні та рівні суспільної свідомості, він існує на рівні повсякденної практики. Українцям вже на ментальному рівні притаманні риси індивідуалізму, волелюбності, неприйняття авторитарного начала, які є базовими для всього ліберального дискурсу. Можна сказати, що українці вижили завдяки ліберально-демократичним практикам, не усвідомлюючи, що ці практики означаються як ліберальні. Політична культура України характеризується органічним поєднанням двох культурних традицій - «західної» (соціально-політичної) та «східної» (християнсько-духовної). Якщо на формування української духовності вирішальний вплив справила «східна» (візантійсько-православна) традиція, то «західна» традиція стала домінуючою в соціально-політичній сфері, що споріднює її з принципами європейського політичного розвитку. В українській культурі, на відміну від російської, спостерігалось неприйняття «східних» візантійських традицій на суспільно-політичному рівні (ідеї самодержавного деспотизму, експансіонізму, обмеження індивідуальної свободи тощо) [4]. Відповідно, «українське диво» трапляється тоді, коли ліберально-демократичні практики повсякденного рівня втілюються в інституціональних практиках держави, у законах та загальноприйнятих правилах. Однією з найважливіших економічних передумов ліберальної демократії в Україні є відносно високий рівень індустріального та

економічного розвитку в цілому. Втім, економіка України характеризується не повною системою функціонування ринкової економіки, а лише переходом до неї. Ліберальна модель економічного розвитку сьогодні є найбільш оптимальною для української дійсності. Потрібно провести аналіз ринкової економіки - базового інституту ліберальної демократії - в контексті суспільно-політичних тенденцій, які визначатимуть найближче майбутнє України. Базуючись на теоретичних засадах економічного лібералізму та виходячи з оцінки сучасного стану української економіки, ми пропонуємо відповідні шляхи реалізації принципів ліберальної економічної політики, що орієнтовані на досягнення еволюційного зростання та підвищення ефективності використання людських, матеріальних і природних ресурсів, а саме: закупка якісної техніки, адже Україна є аграрно-індустріальною державою, яка досі користується досить застарілою технікою, потрібно провести економічні реформи для того, щоб покращити функціонування вже існуючої системи, або ж змінити систему в цілому, що є дуже важко, також, потрібно зменшити вплив олігархічних груп на великий бізнес, і не дозволити вести бізнес в таких великих промислових галузях, як видобувна, а саме видобування вугілля та інших корисних копалин, що є у великих кількостях на теренах України. Загалом, Україна прагне реалізувати принципи ліберальної демократії у своїй державній політиці. Проте, багато з цих принципів ще не повністю реалізовані через багато проблем, зокрема, корупція, недостатня розвиненість демократичних інституцій та інші. Тому, важливо прагнути до подальшого розвитку ліберальної демократії в Україні та забезпечити реалізацію цих принципів для всіх громадян [2].

Висновки. Реалізація принципів ліберальної демократії є надзвичайно важливою для розвитку України як демократичної країни. Принципи ліберальної демократії, такі як свобода слова, права людини, незалежність судової влади та інші, необхідні для забезпечення розвитку демократії, громадянського суспільства та економічного процвітання.

Список використаних джерел

1. Основи правової держави: ліберальна демократія. Реферат: URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15935/>
2. Ліберальна демократія як основа правової держави URL: <http://ua.textreferat.com/referat-11751-3.html>
3. Головка І. В. Стан та перспективи формування ліберальної демократії в Україні / І. В. Головка // Гілея : науковий вісник. Збірник наукових праць. К.: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2009. Вип. 27. 420 с.
4. Наукові записки/ПЕРСПЕКТИВИ ВТІЛЕННЯ СТАНДАРТІВ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ / Випуск 6(68) URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/golovko_perspektyvy.pdf

ХРИСТИЯНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ І ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження: моменту появи перших цивілізацій, а значить і перших державних утворень, перед політичними структурами і їх ідеологами постала проблема теоретичного обґрунтування існування влади. За багатотисячолітню історію людства на світовій арені діяла величезна кількість держав. Вони не були статичні ні в політичному, ні в економічному, ні в ідеологічному планах. Як правильно зауважив В. Гурвіч: «Держава народжується один раз, але видозмінюється і трансформується багато разів» [1, с. 205]. І. Ісаєв пише про це так: «Феномен влади завжди привертав цікавість як правлячих, так і тих, ким правлять і, будучи одним з головних соціальних стимулів, протягом століть постійно трансформувалася, приймаючи все нові і нові форми і постійно потребуючи нових обґрунтувань і пояснень» [2]. Незмінним залишається одне - прагнення будь-якої влади довести, що: а) влада необхідна; б) вона необхідна в тому вигляді, в якому існує.

Мета дослідження: аналіз християнської концепції влади, що сформувалася у добу Середньовіччя і являла собою елемент політико-правової доктрини.

Об'єкт дослідження: християнська концепція влади і держави.

Предмет дослідження: суть християнської концепції влади. Історія політичної думки знає кілька варіантів такого роду легітиматії влади. Варіант, породжений християнством, складається на рубежі епохи стародавнього світу та епохи Середньовіччя. Це релігійно-філософська легітиматія влади. Якщо суто релігійний підхід апелював виключно до віри, то релігійно-філософський - і до віри, і до розуму: сформулювалися політичні теорії, створювалася складна система логічних доказів, вибудовувалася історична аргументація.

Завдання дослідження: аналіз суперечностей та перспектив християнської концепції влади в контексті сучасних викликів, таких як міжнародна безпека, кліматичні зміни, економічна нестабільність та геополітичні конфлікти. Основні аксіоми, звичайно ж, приймалися на віру. Але і тут ситуація складніша, ніж може здатися на перший погляд. Християнство через розколотість теологів і наявність великої кількості різноманітних шкіл і напрямів створило безліч можливостей для прагматичного вибору. З аксіом вибиралися корисні, з точки зору автора або школи, істини. Так, релігійно-філософська легітиматія влади стала засобом для досягнення політичних цілей. Між прихильниками релігійної та релігійнофілософської легітиматії влади довгий час йшли надзвичайно серйозні суперечки. По суті, це було відображення суперечок між тертуліанівською концепцією віри і правом на інтелектуальний пошук. Противники останнього стверджували, що оскільки існує Святе Письмо, то вже цей факт заперечує необхідність роботи людського інтелекту. Тут доречно згадати слова Еразма Ротердамського, який, дискутуючи з протестантськими авторами, що заперечували не тільки церковну атрибутику і ієрархію, а й філософські роздуми, сказав: «Ви питаєте, навіщо потрібна філософія для вивчення Писання?» - Відповідаю: «А навіщо потрібно для цього невігластво?» [3, с. 162]. Таким чином, дуже поступово вимоги раціонально обґрунтовувати і логічно аргументувати політичні моделі християнських держав породили середньовічні концепції влади. Засновником західноєвропейської християнської традиції інтелектуального пошуку по праву вважається Аврелій Августин (354 - 430 рр.), канонізований Римом. В. Зеньковський пише, що «якщо порівнювати, наприклад, «Сповідь» блаженного Августина з аскетичними письменниками Сходу (св. Макарій, св. Іоанн Ліствичник, св. Ісаак Сиріянин), то стає ясно, як далеко розійшлися християнський Схід і Захід у цій сфері» [4].

Це була епоха кристалізації фундаментальних відмінностей. Тих самих відмінностей, що приведуть надалі до конфлікту: «Контакт між двома великими християнськими культурами, Західною і Східною, не міг не призвести до конфлікту між ними. Ці християнські культури були дуже різні в їхньому підході до багатьох метафізичних питань. Примирення думок західних і східних Отців Церкви з цих питань може розглядатися як проблема толерантності» [5, с. 67-68]. Сам засновник християнського віровчення дуже мало говорив про державу. Судячи з євангельської літератури, це, найчастіше, були відповіді на питання, які надходили від «іудейської інтелігенції». Представники іудейської релігійної та політичної еліти досить наполегливо намагалися зіштовхнути Ісуса з римською владою, що їм, зрештою, хоча і з труднощами, але вдалося. Насилу, бо він ніколи не виступав проти державної влади загалом і Риму зокрема. Навпаки, «перший християнин» надзвичайно коректно відгукувався про владу, що дає привід для тверджень, ніби християнська концепція влади має своєю основою сліпу покірність. Люди, на думку Христа, повинні прагнути до ухилення від державної посади. Це можливо лише в тому разі, коли посада - тягар. Так виникло унікальне християнське ставлення до влади: не як до нагороди, а як до важкої, виснажливої, небезпечної праці. Епоха, про яку писав П. Слотердайк («Бути християнином колись означало не симпатизувати жодній владі...») закінчилася. Тепер потрібно було засвідчувати владі свою лояльність. У цьому сенсі християнська концепція влади базується скоріше на позиціях прагматизму: «Ієрархія - неодмінний атрибут будь-якої влади. Часом важко визначити, що є первинним у цій парі, проте нерозривне існування обох феноменів. Говорячи про структурування влади, мають на увазі перш за все її ієрархію. Інший сенс того ж висловлювання зводиться до ототожнення ієрархії з організацією влади: влада принципово не може не бути організованою, хоч би якими непомітними і скритими

були її механізми...». Але влада структурована тому, що структуроване суспільство. Аналізуючи доробок Аврелія Августина, П. Слотердаjk справедливо зазначив, що керуючись працями цього автора, можна дійти висновку: та організація, яку має на землі церква, має своїм джерелом небеса, де вона примикає до божественних сфер і вже потім простягається від них до самої землі. Церква, з точки зору християнської релігії, є деякою мірою «моделлю» суспільства [6, с. 105-106].

Висновок: Християнська концепція влади і держави передбачає, що влада походить від Бога та має бути націлена на служіння народів та розумний порядок в соціальному житті. Влада має бути відкритою, прозорою, відповідати перед Богом і громадянами та захищати права та свободи людей. Християнська концепція влади і держави закликає до поваги до життя, недоторканості особи, правосуддя, праці та власності. Ця концепція має важливе значення у формуванні правового порядку та політичної системи країни, сприяючи досягненню соціальної справедливості, миру та гармонії в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Гурвіч В. Християнська концепція влади як першоджерело формування. Новий світ. 1993. № 5. С. 205-208.
2. Українська політична нація: проблеми становлення. URL:<http://www.niss.gov.ua>
3. Кураев А. Трудное восхождение. Новый мир. 1993. № 6. С. 162-182.
4. Біблійна граматика в давній українській літературі. URL:<https://www.academia.edu/37831248>
5. Хом'яков М. Б. Толерантність та сучасна цивілізація. Єкатеринбург: Вид-во Урал. унта, 2000. 112 с.
6. Льюис К. Просто християнство. Чикаго: SGP, 1990. 217 с.

ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ, ЯКІ ОТРИМАЛА УКРАЇНА ПІСЛЯ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС

Актуальність теми дослідження. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС) 27 червня 2014 року є однією з найважливіших подій в історії. Ця угода мала вирішальне значення для подальшого розвитку України в політичному, економічному та культурному аспектах. З цієї причини, дослідження політико-економічних переваг, які отримала Україна після підписання, є актуальним і важливим для нашого розуміння того, які результати принесла ця угода.

Мета дослідження: проаналізувати політико-економічні переваги, які отримала Україна після підписання Угоди про асоціацію з ЄС. Це дасть змогу розробити стратегії та плани для ефективного використання можливостей. Крім того, дослідження сприятиме підвищенню рівня інформованості громадськості на цю тему, що сприятиме залученню більшої підтримки до інтеграційних процесів.

Об'єкт дослідження: переваги та нові можливості у сфері політики, економіки та соціального життя України, які вона отримала після підписання Угоди про асоціацію з ЄС.

Предмет дослідження: конкретні позитивні зміни, що сталися в Україні після підписання Угоди про асоціацію з ЄС.

Завдання дослідження: характеристика основних проявів асоціації та інтеграції України в ЄС в політичному, економічному, юридичному, соціальному та інформаційному аспектах; дослідження їх на конкретних прикладах. Україна завжди була важливим гравцем на геополітичній карті Європи. Завдяки своїй географічній розташованості та багатим природним ресурсам, мала потенціал стати однією з найбільших економік на континенті. Проте, роки пострадянської трансформації та кризових економічних періодів суттєво обмежили розвиток України [5]. У 2014 році Україна підписала Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, що стало великим кроком до зміцнення її політичної та економічної позиції. Ця угода містить низку політико-економічних переваг, які дозволили підвищити інвестиційний клімат, розширити експортні можливості та покращити позиції в глобальному світі. Однією з основних переваг Угоди про асоціацію є зниження тарифів на товари, які експортує Україна до ЄС. Це дозволяє українським підприємствам збільшити свою конкурентоспроможність та покращити свої економічні результати. Завдяки цьому, Україна змогла збільшити свій експорт в Європейський Союз, а також залучити іноземних інвесторів та партнерів, розширювати асортимент товару. У 2021 році обсяги експорту товарів до ЄС становили майже 23 мільярди доларів США. Основу українського товарного експорту до ЄС становлять продовольчі товари, метали та мінеральні продукти [2]. Угода передбачає глибоку інтеграцію України в європейський ринок, що допомогла модернізувати українську економіку та зробити її більш конкурентоздатною. Великий вплив має той факт, що ЄС надає значну фінансову допомогу для покращення інфраструктури в Україні, що покращує якість транспортних зв'язків та допоможе розвивати інші сектори економіки. Україна отримує доступ до великого ринку ЄС зі споживчою потужністю понад 500 мільйонів осіб. Це допоможе зростити експорт українських товарів та послуг, що сприятиме розвитку вітчизняних підприємств. «Завдяки Угоді про асоціацію ми досягаємо всеосяжної економічної та правової сумісності з ЄС. Це – шлях до створення дійсно ринкової економіки в Україні, яка є невідмінною умовою економічного зростання та посилення конкурентоспроможності українських виробників, особливо малого та середнього бізнесу» [1]. Більше цього, переваги є й у соціальному житті кожного українця. Угода про асоціацію містить положення про демократію, права людини та правову державу. Це означає, що Україна зобов'язується дотримуватися принципів, які є основою сучасного демократичного суспільства, зокрема, свободи слова, права на справедливий суд, свободи зібрань, права на працю та безпечність на роботі [2]. Україна є парламентсько-президентською республікою з розвиненою багатопартійністю. Згідно з Конституцією України, верховність належить народу, який здійснює свою владу через вибори, референдуми, а також через органи державної влади та місцевого самоврядування [4, с.88]. Підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом має важливе значення для української політичної системи. Це підтверджує готовність України робити важливі кроки в напрямку демократизації, правової держави та підвищення якості життя громадян. Підписання Угоди з ЄС відкриває нові можливості для України, в тому числі щодо співпраці в сфері безпеки, енергетики та інновацій. Важливим є і те, що це стимулює проведення реформ в Україні та зміцнення демократичних інститутів, що є необхідними для стабільності та розвитку країни [2]. Угода передбачає реформи у сферах правосуддя, боротьби з корупцією та зміцнення демократичних інститутів, що допомагає зміцнити демократію та правову державу в Україні. ЄС сприяє зміцненню політичної стабільності в Україні та забезпечує її інтеграцію у світову спільноту. Угода з ЄС передбачає співпрацю у сфері безпеки та оборони, що допомагає забезпечити безпеку країни та гідний рівень життя українців. ЄС – це енергетична безпека. У сучасних умовах жодна європейська країна не в змозі одноосібно забезпечити свою енергетичну безпеку. Рухаючись по дорозі до вступу в ЄС наша держава намагається отримати підтримку та відстоювання своїх енергетичних інтересів з боку провідних країни Європи. Першим кроком стала ця угода. Ставши

членом європейської спільноти, Україна не буде сприйматись лише як «транзитна територія», через яку прокладені трубопроводи в Європу [3]. Таким чином, підписання Угоди про асоціацію з ЄС є важливим кроком для України на шляху до європейської інтеграції та сприятиме зміцненню політичної, економічної та соціальної стабільності в країні.

Висновки. У підсумку, підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом є дуже важливим для України. Це дозволить країні рухатися в напрямку європейської інтеграції, забезпечувати економічний розвиток та підвищувати якість життя громадян. Крім того, це сприяє проведенню реформ та зміцненню демократичних інститутів, що є важливим для стабільності та розвитку країни. Угода з ЄС відкриває нові можливості для співпраці в різних сферах, зокрема в безпеці, енергетиці та інноваціях. В цілому, підписання Угоди про асоціацію з ЄС є важливим кроком для України на шляху до міжнародної інтеграції та сприяє зміцненню політичної, економічної та соціальної стабільності в країні.

Список використаних джерел

1. Стефанішина О. Шість років виконання Угоди про асоціацію з ЄС: що маємо і що далі?. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2021/06/25/7298366/>.
2. Терещук А. Вступ України до ЄС: переваги для громадян та бізнесу. *ЮРЛІГА*. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/211004_vstup-ukrani-do-s-perevagi-dlya-gromadyan-ta-bznesu.
3. Каргова В., Чижик О. Переваги та недоліки Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. *Юридична газета*. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/perevagi-ta-nedoliki-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-ta-es.html>.
4. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. С. 10-96.
5. Мовчан В. Торговельна політика України: перспективи та пріоритети інтеграції / В. Мовчан // Світовий банк. К. 2012. 78 с.

ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Основні ліберальні принципи ґрунтуються на ліберальних традиціях світу: пріоритет прав особи, політичні та економічні свободи, самоврядування та національна ідея. Зараз Ліберальна партія України налічує 32 тис. членів, 423 міських та районних осередків в усіх областях України. Мета партії — популяризація та поширення ідей та засад лібералізму в Україні, проведення ліберально-демократичних реформ в країні. Традиційні цінності українського лібералізму: труд, правда і воля. Ліберальна партія України — перша ліберальна партія з пострадянських країн визнана Ліберальним Інтернаціоналом, як така, що відповідає світовим критеріям політичного лібералізму. ЛПУ офіційно прийнята до лав ЛІ у статусі члена-спостерігача 23 листопада 1997 року на 48-му Конгресі Ліберального Інтернаціоналу, який проходив в Оксфорді (Велика Британія) [1].

Мета дослідження: висвітлення та аналіз ліберальних засад у контексті діяльності українських політичних партій початку ХХ ст., з'ясування умов, завдяки яким ліберальна ідея знайшла своє *вираження в українських реаліях*.

Предмет дослідження: *ліберальні партії*.

Об'єкт дослідження: *особливості ідеології ліберальних партій*.

Завдання дослідження: порівняння української та англійської ліберальних партій. Ліберальна партія України — заснована на Установчому з'їзді 12 вересня 1991 року. Вона ровесниця української незалежності і весь цей час розвивалася разом з нашою державою. Роки, що минули, увібрали в себе складний процес її організаційного та структурного становлення, гостру політичну боротьбу та наукові дослідження в царині ліберальної ідеології. Відомо, що історично для українського народу було характерним прагнення до індивідуальної свободи і рівноправності в громадському житті. Українські національні традиції виступали в якості однієї з умов виникнення ліберальних ідей в Україні, бо вони відобразилися на менталітеті її народу. Ліберальні погляди формувалися і еволюціонували паралельно з політичним лібералізмом та демократизмом, що розвивалися як на історико-національному, так і на загальноєвропейському ґрунті. В Україні ці ідеї перепліталися, змішувалися з місцевою традицією політичних вольностей і державної автономії. Не зважаючи на пережиті нашим народом довгі століття авторитарного і тоталітарного правління, жорстке національне поневолення, історичне коріння лібералізму не вдалося вирвати з українського ґрунту. Воно проростало пагонами ліберально-демократичних рухів, визрівало в наукових працях наших філософів та громадських діячів. Сучасна ЛПУ є спадкоємцем і послідовником цих славних традицій і її виникнення на теренах України цілком закономірне. Адже виборена незалежність відкрила для молодій державі можливість повернення у русло загально-цивілізаційного розвитку, який прямує шляхом вільного ринку, демократії, широких особистих прав і свобод громадян [2]. До створення партії українських лібералів привело усвідомлення свого історичного коріння і політичні можливості кінця 80-х початку 90-х років так званої «перебудови», коли КПРС збанкрутіла як «керівна і спрямовуюча сила», і почався бурхливий процес становлення багатопартійності й ідеологічного плюралізму, політичного структурування суспільства. Люди почали виявляти свої справжні, а не вдавані, нав'язані їм інтереси. І для багатьох саме свобода стала головною потребою і об'єктом прагнень. ЛПУ народилася на Сході України. І це мало певний сенс. «Червоний пояс», що стягував ці регіони, не міг бути розірваний ще занадто слабким тоді національно-демократичним рухом. Тому лібералізм виявився найприйнятнішою ідеологією для не комуністично орієнтованого населення. Зараз Ліберальна партія України існує і діє в усіх регіонах нашої країни. Нас знають і підтримують люди різного віку, рівня освіти, соціального статусу, але всіх їх об'єднує благородне прагнення до свободи, здатність власними силами та вмінням будувати своє життя [3]. Ліберальна партія Великої Британії, політична партія, спадкоємець вігів, заснована на ідеології лібералізму. У 19 столітті представляла інтереси комерції і промисловості. Її видатними лідерами були Генрі Пальмерстон, Вільям Гладстон, Девід Ллойд Джордж. З 1914 почався занепад, посилена Лейбористська партія відсунула Ліберальну партію на середні позиції. Ліберали об'єднали сили з Соціал-демократами (СПД) на виборах 1983 і 1987. У 1988 більшість СДП проголосувало за об'єднання з лібералами для створення Соціал-лібералів-демократів. Члени партії, які не згодні з об'єднанням з СДП, створили нову Ліберальну партію в 1989 році. Партія вважається спадкоємицею партії вігів, сама назва «Ліберальна партія» було прийнято в 1859 році, коли вона фактично представляла собою коаліцію вігів в Палаті лордів і радикалів в Палаті громад; до них також приєдналися піяєє (антипротекціоністське торі). Протягом ХІХ ст., Особливо після парламентської реформи 1832, назва «віги» поступово замінюється назвою Ліберальної партії. До 1867 року в ній панували вузько буржуазні тенденції, але потім характер партії змінився. Вона запропонувала виборчу реформу 1867 року і провела реформу 1884 року, а в ньюкастльська промова Гладстона (1891),представила нову програму партії, виставлена була, в тому числі, вимога: one man - one vote, і запропоновано зниження цензу осілости для виборців [4]. З 1947 року на основі «Оксфордського маніфесту» діє

«Ліберальний інтернаціонал», до якого входить більше 100 партій з усього світу. Найбільш відомими в цій організації є нідерландська Народна партія за свободу і демократію, північно-ірландська партія «Альянс», російська партія «Яблоко», Ліберальні-демократи Великобританії, Об'єднана демократична партія (Німеччина), Реформістський рух (Бельгія), «Демократичний Альянс» (Південна Африка), «Свобода і Демократія» (Іспанія). У якості спостерігача до альянсу входить українська політична партія «Україна майбутнього» (лідер Святослав Олійник). Соціал-ліберальну ідеологію в Україні сповідує також Європейська партія України (лідер Микола Катеринчук). Із 2013 року вона входить до Альянсу лібералів і демократів за Європу (по суті є об'єднанням ліберальних партій європейських держав).

Висновок. Принципи ліберальної ідеології було покладено в основу створення Європейського Союзу. В Україні лібералізм поки не став масовою ідеологією. Вимоги свободи особистості та підприємництва, обмеження втручання держави в бізнес, культуру і особисте життя громадян наразі мало хто розділяє. Ця думка базується на даних соціологічних опитувань і моніторингу громадської думки, які проводяться безліччю соціологічних інститутів. Насправді, дані подібних опитувань в основному співпадають: ліберальний ідеологічний напрям підтримує менше 10% населення, а ліберальні партії - менше 3 % .

Список використаних джерел

1. Ліберальні партії в Україні URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Ліберальна партія України URL: <https://web.archive.org/web/20120415003055/http://www.lpu.org.ua/partija/programa.html>
3. Ліберальна партія Великої Британії URL:<https://web.archive.org/web/20120415003055/http://www.lpu.org.ua/partija/programa.html>
4. Ліберальні партії URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність теми дослідження: політичну соціалізацію трактують як засвоєння особою певного соціального і політичного досвіду, нагромадженого суспільством і сконцентрованого в культурних традиціях, цінностях, нормах статусної і рольової поведінки. При цьому часто опускається, власне, психолого-педагогічний аспект, який відображає процес перетворення цих норм і цінностей в усвідомлену суб'єктом систему власних політичних установок, що визначають позиції й поведінку особистості в політичній системі суспільства. Таке трактування соціалізації багато в чому збігається з цілями цілеспрямованого державного виховання, яке не тільки направлене на відтворення панівних політичних цінностей, але й переслідує цілі формування особистості. Внаслідок цього соціалізацію часто плутають з цілеспрямованим політичним чи громадянським вихованням.

Мета дослідження: з'ясування шляхів та методів політичної соціалізації студентської молоді.

Об'єкт дослідження: політична активність молоді, реалізація їх політичної свідомості, виявлення громадянської позиції щодо явищ і процесів політичного життя.

Предмет дослідження: політична активність студентської молоді в умовах формування демократичної політичної культури українського суспільства, її вплив на соціально-політичний розвиток сучасної України.

Завдання дослідження: проаналізувати проблеми сучасної української молоді. Політичну соціалізацію трактують як засвоєння особою певного соціального і політичного досвіду, нагромадженого суспільством і сконцентрованого в культурних традиціях, цінностях, нормах статусної і рольової поведінки [4, с. 677]. Початок розробки психолого-педагогічних аспектів політичної соціалізації пов'язують з іменем німецького соціолога Макса Вебера. Саме він уперше ввів у соціологію поняття «соціальна дія», що визначило розвиток не тільки загальної соціалізаційної проблематики, але й такого напрямку, як політична соціалізація. Для підтвердження цієї тези звернімося до думки автора про те, що соціальні дії - це певна система вчинків, засобів і методів, за допомогою яких особа чи група має намір змінити поведінку, установки чи думки інших осіб або груп». У цьому визначенні містяться не тільки специфічні педагогічні установки впливу на окремих людей, але й найважливіша складова політичної діяльності - вплив з метою отримання політичної влади. Саме соціальні дії лежать в основі соціалізаційного процесу й відокремлюють механізми цілеспрямованого впливу від стихійних впливів. Соціологічний енциклопедичний словник, у якому вперше було уніфіковано загальноєвропейську термінологію, навіть через століття зберігає у визначенні політики й політизації такі найважливіші соціально-педагогічні характеристики, як «зміни у свідомості й поведінці індивідів і груп, які відбуваються внаслідок домінуючого впливу політики на всі галузі їх життєдіяльності» [2, с. 249]. Соціально-педагогічна специфіка дослідження політичної соціалізації зумовлює її розуміння як різновиду характерних процесів пізнання, спілкування, оволодіння навичками практичної політичної діяльності. По суті кожний політичний лідер, і студентський у тому числі, з позицій соціалізаційної теорії розглядається як виконавець певної соціальної ролі, яка тим краще виконана, чим більш професійно він до неї підготовлений. З позицій теорії політичної соціалізації в цьому визначенні містяться найважливіші її характеристики: 1) вказівка на те, що процес засвоєння соціального, у тому числі й політичного досвіду, відбувається шляхом включення індивіда в суспільно-політичні зв'язки; 2) думка про те, що не можна успішно політично соціалізуватися поза активною політичною діяльністю, не вступаючи у взаємодію з політичним середовищем. Таке предметно-дієве розуміння політичної соціалізації в сучасних умовах знаменує новий етап у її вивченні, коли акцент робиться на те, що політична соціалізація вже не є процесом збереження цінностей політичної культури, яка панувала раніше. Традиціоналістські підходи до політичної соціалізації ґрунтуються на виділенні двох основних шляхів її реалізації в соціумі. Перший полягає в передачі новим поколінням зразків політичної свідомості й політичної поведінки, що склалися, тобто в трансляції політичної культури від старшого до молодшого покоління. У ньому є відома частка здорового консерватизму, оскільки у свідомість молоді есплікуються ті цінності й норми поведінки, які вже засвоєно досвідом минулого. Цей шлях забезпечує стабільність і спадкоємність суспільного розвитку. Як основні агенти політичної соціалізації в цьому випадку виступають такі соціальні інститути, як сім'я, школа, вищі навчальні заклади. Інший шлях пов'язаний з набуттям особистістю нових, раніше невідомих політичних знань, із засвоєнням нового політичного досвіду. Це відбувається в процесі участі індивіда в політичному житті країни, а також під впливом різних чинників, що перебувають поза соціально-педагогічною галуззю. Особливо актуалізуються ці процеси в період соціальних потрясінь, пов'язаних зі зміною політичного й економічного устрою держави. Це відбувається сьогодні в Україні, де до одночасної зміни політичної та економічної систем додалися складні процеси становлення країни як незалежної держави. Зрозуміло, усе це супроводжується кризою політичних і моральних цінностей, розмитістю ідеологічних позицій, зниженням рівня матеріального добробуту і, як наслідок, політичним нігілізмом у частини молоді, у тому числі студентської. Процес політичної соціалізації молоді, який відбувався в колишньому Радянському Союзі,

ґрунтувався на стабільній монотеїстичній політичній культурі всього суспільства й окремих соціальних груп. Ефективність політичної соціалізації в той час забезпечувалась жорстким контролем щодо інститутів соціалізації, основними з яких були сім'я, школа, вищі навчальні заклади, ЗМІ, громадські організації, комсомол і, нарешті, КПРС. Зміна політичної системи докорінно трансформувала й процес політичної соціалізації. Стару, досить логічну й по-своєму ефективну схему було зруйновано, і зараз політична соціалізація української молоді відбувається значною мірою стихійно, що породжує чимало негативних проблем. Вихід ми вбачаємо у створенні системи педагогічної підтримки цього процесу, суб'єктом якої могла б стати система освіти, зокрема вищі навчальні заклади. Модель, яка функціонує в українському суспільстві, загалом орієнтована на західноєвропейський тип політичної соціалізації, який відрізняється високим ступенем особистісної свободи в поєднанні з відповідальністю людини за свій вибір і свої вчинки [1, с. 19]. Враховуючи сказане, під політичною соціалізацією студентської молоді розуміємо процес активного засвоєння студентами ідеологічних і політичних цінностей, норм, наявних у суспільстві й перетворення їх в усвідомлену систему соціально-політичних установок. У цьому процесі внутрішня й політична активність особистості, досвід і свідомість піддаються зовнішнім впливам таких чинників: засобів масової інформації, міжособистісного спілкування, політичних партій, трудових колективів. Особливістю процесу політичної соціалізації студентства в наш час є те, що вона має динамічний характер, що зумовлено мінливістю соціокультурної, економічної й політичної ситуації в Україні. Це спричиняє деформацію старих і виникнення нових політичних цінностей і установок, до яких студенти часто не готові ні в морально-етичному, ні в інтелектуальному плані. Цим пояснюється можливість «політичної експлуатації» студентства під час виборчих кампаній, коли за гроші й різні подарунки студенти готові брати участь у будь-яких політичних авантюрах [3, с. 280].

Висновок: отже, необхідність соціально педагогічної підтримки цього процесу є провідним завданням і одночасно умовою успішної політичної соціалізації студентської молоді. Особливість співвіднесення аналізованих понять полягає в тому, що політична культура, з одного боку, виступає як мета політичної соціалізації, з іншого, - є критерієм успішності цього процесу.

Список використаних джерел

1. Загородній Ю.І., Курило В.С., Савченко С.В. Політична соціалізація студентської молоді в Україні: досвід, тенденції, проблеми. К., 2004. 677 с.
2. Социологический энциклопедический словарь / Ред. Г.В. Осипов. М., 2000. 488 с.
3. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник. К., 2002. 472 с.
4. Політологічний словник: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / За ред. М.Ф. Головатого та О.В. Антонюка. К., 2005. 816 с.

ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ

Актуальність теми дослідження: Політика в значній мірі стала суспільним продуктом, що продається на виборчому ринку, а виборці – споживачами цього продукту. Дії політиків та політичних партій стають об'єктом маркетингових стратегій, що мають на меті залучення підтримки виборців та формування їх поведінки на виборах. Політичні кампанії стають все більш складними і вимагають використання різних інструментів маркетингу для досягнення успіху.

Мета дослідження: вивчення методів та стратегій, які використовуються політиками та їх командами для здобуття та збереження влади, а також визначенні їх ефективності та впливу на громадян.

Предмет дослідження: маркетингові стратегії та інструменти, такі як реклама, PR-комунікації, створення образу кандидата, використання соціальних медіа, організація виборчих подій та інші.

Об'єкт дослідження: політичний процес і його учасники, зокрема політичні партії, кандидати на посади, виборці та інші групи, які беруть участь у політичному житті.

Завдання дослідження: проаналізувати поняття, систему, функції і види. Один із різновидів політичних технологій є політичний маркетинг. Його основу становить всебічне вивчення політичних потреб соціальних груп, спільнот, що діють на ринку політичних сил, створення необхідних передумов для перетворення цих очікувань в реальний купівельний «попит» на конкретного політика, політичну програму і для його подальшого задоволення [4]. Політична конкуренція пов'язана передусім із просуванням на політичному ринку політичного товару – політичної влади, політичних ідей, організацій, гасел, переконань, політиків, тобто всього, що може бути предметом політичного обміну між людьми на індивідуальному і масовому рівнях. Усі ці процеси й породжують політичний маркетинг. У країнах з розвинутими демократичними традиціями на політичний маркетинг витрачають щорічно мільярди доларів. Без маркетингової діяльності будь-який політичний лідер приречений на невдачу. Суть цієї діяльності полягає у виявленні та представленні соціальним і національним групам позитивних якостей претендента на лідерство, у якому ці групи особливо зацікавлені. Використання можливостей політичного маркетингу допомагає владі балансувати між різними, позиціями, інтересами, ціннісними орієнтаціями і політичними потребами, забезпечує її стійкість, консенсусний розвиток суспільства, усуває небезпеку суспільного вибуху [1, с. 34]. Політичний маркетинг (англ. marketing від market – ринок, збут) – сукупність форм, методів і технологій дослідження, проектування, регулювання та впровадження в суспільно-політичну практику певних настанов суспільної свідомості з метою завоювання та утримання контролю за ринком влади [5]. Система політичного маркетингу охоплює: вивчення уявлення людей про політика, організацію чи ідею; з'ясування характеристик ідеального образу, що існує в масовій свідомості; планування і втілення у життя конкурентоспроможної програми дій, розрахованої на розуміння й активну підтримку громадськістю політика, партії ідеї [1, с. 77-78]. На основі специфічних особливостей політичної діяльності виокремлюють такі функції політичного маркетингу (В. Бебик): Формування інформаційного банку (даних статистики, різноманітної урядової та неурядової звітності, результатів досліджень економіки, політики, психології, демографії тощо); вироблення методів аналізу оброблення даних інформаційного банку, виокремлення ключових показників, що найповніше характеризують об'єкти та суб'єкти політики; оцінювання й аналіз умов політичного ринку, маркетингового середовища (мікро і макро). Мікросередовище – сукупність сил, які діють під безпосереднім контролем або керовані певною партією, соціальною групою, лідером. Макросередовище – глобальні чинники (економічні, соціальні, політичні, психологічні, демографічні та ін.); аналіз ринкових можливостей партій, суспільних інституцій, ідей, особистостей; вироблення оцінних і прогнозних моделей політичного попиту, життєвого циклу об'єктів і суб'єктів політики (партій, програм, ідей), а також політичної поведінки суб'єктів політики [2, с. 56-57]. Основними видами політичного маркетингу є: державний політичний маркетинг, партійно-політичний маркетинг, міжнародний (зовнішньополітичний) маркетинг, виборчий [1, с. 88-89]. Технології політичного маркетингу Формування й вивчення політичних потреб, політичного попиту на політичні дії та результати таких дій; відтворення «політичного продукту» з урахуванням того, якою «ціною» він досягається; творення «нового» в політиці з урахуванням усіх форм витрат, у тому числі й політичних; доведення до об'єкта і суб'єкта політики розрахунків реальних політичних можливостей на конкретному етапі; виготовлення та використання політичної реклами, політичної агітації, стимулювання політичних дій, активної політичної поведінки та ін [6]. Концепція політичного маркетингу орієнтує державні організації на задоволення потреб громадян й створення «під їх запити» політичного продукту, на думку науковців це впливає на оздоровлення взаємовідносин влади та громадян, бо: робить партії та всі структури влади більш демократичними та відповідальними перед виборцями; сприяє дебіюрократизації державних структур; суспільство отримує більшу можливість бути почутим та впливати на розвиток політичного процесу; зміцнює зв'язки партій з виборцями, що в кінцевому результаті – сприяє покращенню якості демократії. Ринкова орієнтація не являється синонімом деідеологізації. Маркетинговий підхід допомагає політичній еліті моделювати свою поведінку: виявляти найбільш актуальні, на думку виборців, проблеми;

визначати пріоритетні для виборця способи вирішення цих проблем; оцінювати ризики того чи іншого варіанту вирішення. Вміле застосування маркетингового підходу не виключає відданості ідеологічним та партійним принципам [3, с. 124]. За багатьма своїми ознаками політичний маркетинг подібний до маркетингу в економічній сфері, проте він має певні специфічні особливості. Товар наділений такими якостями як, колір, форма; існують способи демонстрації покупцю, позиціонування. Політик демонструє суспільству свій зовнішній вигляд, поведінку тощо. Товар має етикетку, марку, певну популярність. Політик висувається партією, має репутацію консерватора або новатора, досвід попередньої діяльності та ін. З кожним товаром асоціюється сервісна програма (набір благ, який споживач одержить, придбавши його). Політик пропонує свою платформу, пояснює способи майбутніх дій, називає блага, які одержить виборець віддавши за нього свій голос. Для здобуття популярності у споживачів товар слід доставити на місце продажу, прорекламувати. Використання подібних технологій сприяє просуванню на ринку і рекламуванню політика [1, с. 90-91]. Позиціонуючи товар, важливо всебічно врахувати потреби, запити, інтереси покупців, суб'єктивні характеристики цього товару, які впливають на вибір громадян, дбаючи про досягнення необхідного політичного результату [1, с. 106]. Політичний маркетинг ґрунтується на визнанні різноманітних політичних смаків, пристрастей, переконань; досягнення політичного результату здійснюється на основі їх урахування, а не шляхом боротьби, політичного примусу і насильства. В суспільстві, де політика формується на верхівці суспільної піраміди, а потім політичні ідеї та установки пропонують громадянам, які змушені «споживати» не те, чого прагнуть, а те, що їм насаджує діючий режим, політичний маркетинг не можливий. Там де політика формується з урахуванням політичних прагнень громадян, політичний маркетинг неминучий [1, с. 109].

Висновок: Дослідження політичного маркетингу допомагає забезпечити більш прозору та ефективну політичну систему, яка буде забезпечувати більший рівень довіри громадян до політиків та політичної системи в цілому. Тому, тема дослідження політичного маркетингу є надзвичайно важливою та актуальною у сучасному світі.

Список використаних джерел

1. ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ. Прикладна політологія: навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2008. С. 65-94.
2. В. Бебик. Маркетинг політичний // Політична енциклопедія. 424 с.
3. Lees-Marshment J. Political Marketing Theory and Practice: A reply to Ormrod's Critique of the LeesMarshment Market-Oriented Party Model// Politics. 2006. Vol. 26(2). P. 119-125.
4. Політичний маркетинг: поняття та призначення URL:https://stud.com.ua/57045/politologiya/politichniy_marketing_ponyattya_priznachennya
5. Політичний маркетинг: поняття, функції і види URL:<http://politics.ellib.org.ua/pages-2946.html>
6. Політичний маркетинг URL: <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА

Актуальність теми дослідження: Політика стала ареною публічної боротьби за владу між різноманітними партіями та групами впливу. Важлива роль у цій боротьбі відводиться виборцям, тому завданням політичних партій чи лідерів груп є завоювання їх симпатій.

Мета дослідження: розкрити особливості конструювання іміджу політичного лідера.

Об'єкт дослідження: взаємодія механізму та формування політичного лідера.

Предмет дослідження: імідж політичного лідера.

Завдання дослідження: дослідити поняття механізму іміджу політичного лідера. Роль виборця у процесі формування іміджу лідера є важливою, оскільки він має вирішальний вплив на політичну ситуацію через своє голосування. Виборець визначає, кому надати свою підтримку під час виборів на основі різних факторів. Поведінка виборця обумовлена комплексом факторів, таких як особисті цінності, ідеологія, економічні і соціальні умови, освіта, досвід, вплив родини, друзів та інших соціальних груп. Виборець може ухвалювати рішення засновані на своїх власних переконаннях, або ж бути під впливом зовнішніх факторів, таких як масова медіа, політичні кампанії, думки експертів тощо. Пересічний громадянин може перейматися політикою в різній мірі. Часто рівень зацікавленості залежить від конкретних обставин, таких як наявність актуальних проблем, які стосуються громадянина, чи загальної політичної обстановки у країні [1]. Деякі люди детально розбираються в політичних питаннях, активно слідкують за новинами, досліджують програми та позиції політичних лідерів. Інші можуть бути менш зацікавлені і більше спрямовані на свої особисті потреби та проблеми. Ці запитання становлять об'єкт всебічного дослідження багатьох науковців, включаючи політологів, соціологів, психологів та інших дослідників. Вони стежать за тенденціями в політичному поведінці, аналізують виборчі процеси, проводять опитування. Економічна ситуація, рівень життя, доступ до освіти, охорони здоров'я та інших соціальних послуг можуть сильно впливати на настрої та переконання виборців. Якщо економічні умови погані, а люди не бачать поліпшень у своєму житті, вони можуть стати більш критичними щодо політичних обіцянок та дій лідерів. Психологічні методи, використовувані під час виборчих кампаній, дійсно можуть мати значний вплив на свідомість виборців і мобілізувати їх на участь у голосуванні [2]. Це може включати застосування різних комунікаційних стратегій, створення емоційного зв'язку з виборцями, використання символів та слоганів, а також публічну підтримку впливових осіб або груп. Проте, після виборів, коли лідер приходить до влади, виборці очікують виконання обіцянок та поліпшення свого життя. Якщо політичний лідер не втілює свої обіцянки і не досягає помітних змін, виборці можуть відчувати розчарування і ставитися до нього критично. Це може призвести до втрати підтримки та втрати довіри з боку виборців. Важливо, щоб обіцянки політиків були аналізовані з точки зору їх можливості виконання. Здатність політика реалізувати свої обіцянки залежить від різних факторів, таких як політична воля. Позиціонування дійсно є важливою складовою в формуванні іміджу лідера. Цей підхід полягає в визначенні та публікації ідейно-політичних та програмово-практичних позицій кандидата з урахуванням конкурентного оточення [3]. Ідеться про створення унікальної політичної пропозиції, яка відрізняється від конкурентів та приваблює виборців. В зарубіжній політичній практиці таке позиціонування зазвичай має тактичний характер і спрямоване на пошук вільної ніші на політичному ринку країни. За допомогою рекомендацій фахівців з маркетингу, політтехнологи використовують певні принципи для політичного позиціонування. Наприклад, це можуть бути принципи «бути найпершим», «бути найкращим», «бути найменш дорогим» або демонструвати «чим ми не є». Крім того, врахування особливостей різних вікових груп виборців також є важливим аспектом. Ці принципи допомагають кандидатам визначити свою унікальність, вигідно відрізнятись від конкурентів та привертати увагу виборців. Проте важливо зауважити, що позиціонування само по собі не є гарантією успіху. Воно повинне бути підкріплене конкретними діями, відповідними політичними програмами та результатами, щоб зберегти довіру виборців після виборів. Дійсно, українська політична ситуація та особливості суспільства можуть впливати на позиціонування політичних лідерів. Перехід до суверенітету, ринкових відносин та демократії після тоталітарного режиму мав значний вплив на українське суспільство та його ставлення до політичних лідерів. Українські виборці зазвичай сприймають кандидатів через їхні ідейні погляди та політичні програми [4]. Це пов'язано зі стійкою звичкою, сформованою під час переходу до демократії, де ідеологічні позиції та програмні засади стали важливими критеріями для оцінки політичних лідерів. Кожен український політичний лідер, зокрема в нових умовах, зазвичай намагається дотримуватися певної ідейної орієнтації та вписатися в існуючі ідейно-політичні течії. Це вимагає уваги до пріоритетів суспільства, розуміння виборців та їхніх очікувань. Важливо враховувати, що позиціонування політичних лідерів не є статичним і може змінюватись залежно від суспільних та політичних процесів. Однак ідеологічна орієнтація, політичні програми та сприйняття виборцями залишаються важливими факторами, які впливають на формування іміджу політичного лідера.

Висновок: Справді, в сучасній політичній практиці використовуються різноманітні засоби для формування політичного іміджу лідера або партії. Професійно розроблені політичні рекламні кампанії, системи

«public relations» та інші комунікаційні стратегії грають важливу роль у впливі на громадську думку та створенні позитивного іміджу. Однак, останнім часом спостерігається зростаючий інтерес до політичних лідерів, які викликають щирі симпатії у більшості населення та відповідають іміджу «улюбленець народу». Це означає, що суспільство все більше цінує іміджеві якості, які виходять за рамки класичних політичних ролей. Сучасний «ідеальний лідер» повинен мати синтетичне поєднання якостей попередніх типажів. Він повинен мати високий професіоналізм, уміти приймати компетентні рішення та володіти необхідними навичками для ефективного управління. Одночасно, моральність та патріотична відповідальність перед народом стають важливими критеріями оцінки. Лідер повинен виявляти етичність, принциповість та дбайливо ставитись до потреб свого народу. Також важливим аспектом є здатність лідера об'єднати зусилля мільйонів людей для досягнення спільної мети. Він повинен мати харизму, здатність комунікувати та мобілізувати громадян на дії для поліпшення внутрішнього та зовнішнього становища країни.

Список використаних джерел

1. Політичний імідж та основні його характеристики URL: <https://ipiend.gov.ua>
2. Політичне лідерство: теорії, концепції, механізм рекрутування URL: <http://politics.ellib.org.ua>
3. Процес формування позитивного іміджу політичного лідера URL: <http://www.dy.nayka.com.ua>
4. Політичний імідж URL: <https://uk.m.wikipedia.org>

КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ

Актуальність теми дослідження: Співіснування та взаємодія численних ідентичностей і почуття приналежності до світового громадянства за рамками націй звучить багатообіцяюче, але що ці солодкі слова за собою несуть? Космополітизм потребує багато уваги та дослідження усіх його сторін, адже є і позитивні і негативні наслідки цього вчення.

Мета дослідження: проаналізувати суть концепції космополітизму, дослідити її причини та прояви у сучасному світі.

Об'єкт дослідження: поняття космополітизму, його сутність та прояви.

Предмет дослідження: космополітизм, його прояви. Космополітизм - ідеологія світового громадянства, що віддає пріоритет відчуттю приналежності людини до всього людства над всіма іншими соціальними зв'язками, загальнолюдським цінностям над культурними традиціями окремих держав, народів, націй. Космополітизм постає у вигляді різних соціально-політичних орієнтацій від взаємодії та зближення народів до повного відкидання національної культури та патріотизму. Основною ідеєю космополітизму є створення світової держави або ж світової федерації держав. Людину, яка ідентифікує себе з ідеологією космополітизму або з якоюсь з його форм називають космополітом [4]. Космополітизм послужив відправною точкою для виникнення інтересу до культури інших країн і народів, пошуку культурних універсалій. Так почався діалог культур, що триває і по теперішній час, навіть в умовах глобалізації і перетворення людства в одну «велике село». За свідченням Діогена Лаєртія термін «космополітизм» вперше використав Діоген Синопський. Плутарх вважав, що це зробив Зенон із Кітіона. Епіктет доводив, що автором слова «космополітизм» був Сократ, який заявляв: «Я не афінянин чи коринфянин, я космополіт». У різні часи поняття «космополітизм» мало різний зміст. Утворення різноплеємінної імперії Олександра Македонського зумовило появу різних за змістом космополітичних світоглядів. Космополітизм кініків виявляв негативне ставлення до міста-поліса. Стоїки в космополітичному ідеалі шукали суспільну форму, яка зробила б можливим життя кожної людини за єдиним всесвітнім законом. Космополітичні ідеї кіренаїків виражалися у вислові «іβίηεπε, іβίραίηα» («Де добре, там і вітчизна»). За Середньовіччя носієм космополітичних тенденцій була католицька церква [2, с. 272]. За доби Відродження і Просвітництва ідеал світового громадянства був спрямований проти феодальної роздрібненості й обстоював визволення індивіда від феодальних оков (Данте, Кампанелла, Лессінг, Кант, Рабле, Фіхте та ін.). В ході капіталістичного розвитку ідеї космополітизму використовувалися у спробах обґрунтувати необхідність створення наднаціональних співтовариств. Космополітичні ідеї створення світової держави чи світової федерації висувалися пацифістами (наприклад, пропозиція щодо перетворення ООН на світову державу). Комунисти заявляли, що ведуть непримиренну боротьбу з будь-якими виявами космополітизму, що він несумісний з «пролетарським інтернаціоналізмом», але на практиці проповідували необхідність «злиття націй» у всесвітньому масштабі. У повоєнні роки в СРСР під гаслом боротьби з «антирадянським космополітизмом», під яким розумілося доброзичливе ставлення до традицій та цінностей народів поза межами СРСР, здійснювалися масові репресії [3, с. 86]. У сучасному трактуванні космополітизм - це ідеологія, що пропагандує зречення національних традицій, культури, патріотизму, заперечує державний і національний суверенітет. Зараз вчені політологи визначають три тенденції ставлення індивідів до космополітизму: негативна - засудження відсутності цінності патріотизма до Батьківщини; позитивна з прагматичної точки зору (як відкрите відношення щодо іншого способу життя, відсутність коренів, відрив від національної ідеї) - переплітається з космополітичними поглядами певних класів та груп людей (нестурбованих інтересами націй та держав, маргіналів, професійно-управлінських груп); позитивна з культурними, політичними та етичними аспектами [1]. Причини поширення та формування концепції космополітизму в сучасному світі: 1. Ліквідація кордонів між деякими державами, розвиток економічної глобалізації та світової інтеграції; 2. Віртуальний космополіт (Б. Межуєв) - суспільство за допомогою інтернету долає кордони, мережа інформації стає певним аналогом світового громадянства; 3. Міжнародні структури, агентури, інститути, рухів, що діють за межами державних кордонів; 4. Космополітизація освіти, основною ціллю якої є здобуття індивідами спільного громадянства. Зростання кількості транснаціональних угруповань експертів, які не відносять себе до конкретної території; 5. Збільшення кількості та впливовості національних меншин, міграція та еміграція людей за кордон; 6. Неспроможність багатьох держав самостійно вирішувати актуальні та глобальні проблеми (права людини, морське піратство, тероризм); 7. Міжнародне право, що в деяких випадках нехтує власному законодавству; 8. Невелика кількість загальноприйнятих у світі мов (англійська, іспанська тощо); 9. У різних країнах, на різних континентах люди носять один і той самий одяг, слухають однакову музику, дивляться ті самі фільми та користуються однаковими предметами побуту. Сьогодні космополітизм не зустрічається засудження ні на рівні урядів, ні на рівні суспільно-політичних організацій. Бути космополітом модно і престижно. І, навпаки, замикатися в межах своєї нації вважається сектантством і проявом консерватизму. Слово «патріот» звучить як лайка в устах космополіта.

Висновок: В наш час космополітизм - це сукупність дискусійних поглядів та напрямів, що потребують угруповання та систематизації: дехто його підтримує та поширює зараз, дехто вважає це повним культурним обездомленням людини, дехто навіть не задумується про такі глобальні питання... Проте незабаром ця система поглядів постане, як політична ідеологія сучасності, що забезпечить баланс єдності в різноманітті. Варто пам'ятати що в основі цього явища лежить не стільки відсутність патріотизму та неповага до традицій, а бажання уникнути державних та політичних обмежень, лояльного ставлення до інших культур.

Список використаних джерел

1. Бек У. Космополитическое общество и его враги. Журнал социологии и социальной антропологии. 2003. № 6 (1). С. 24 - 53.
2. С. Кульчицький. Космополітизм // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К. : Парламентське видавництво, 2011. 369 с.
3. Єрмоленко В. Плинні ідеології: ідеї та політика в Європі XIX - XX століть. Київ: Дух і Літера, 2018. 471 с.
4. Космополітизм. URL: <https://cutt.ly/NGT57qZ>

ПРИНЦИПИ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Дослідження принципів ліберальної демократії та їх реалізації в Україні є дуже актуальним у сучасних умовах.

Мета дослідження: проаналізувати принципи ліберальної демократії та їх реалізацію в Україні, зокрема в контексті політичних та соціально-економічних процесів.

Предмет дослідження: принципи ліберальної демократії та їх реалізація в Україні.

Завдання дослідження: аналіз принципів ліберальної демократії та їх значення для розвитку демократичних процесів в Україні. Вивчення історії розвитку демократії в Україні після отримання незалежності, а також аналіз сучасного стану демократії в країні.

Об'єкт дослідження: є процес реалізації принципів ліберальної демократії в Україні та їх вплив на розвиток демократичних процесів в країні. Ліберальна демократія є однією з найбільш поширених форм демократії в світі. Це система правління, де громадяни мають право вибору своїх представників, гарантовані свободи та права, а також розвинену систему взаємодії між різними гілками влади [1]. Основними принципами ліберальної демократії є: **права та свободи громадян**. У ліберальній демократії громадяни мають право на свободу слова, зборів, релігії, переконань, право на справедливий суд, на вільне підприємництво та інші права, які необхідні для їх особистого розвитку та задоволення потреб.

Рівність перед законом. У ліберальній демократії закони повинні бути рівними для всіх громадян незалежно від їхньої соціальної, економічної та політичної статі.

Представницька влада. Ліберальна демократія передбачає виборну систему, де громадяни мають право вибирати своїх представників в законодавчій, виконавчій та судовій владі.

Свободне господарство. У ліберальній демократії держава встановлює правила гри на ринку, але не втручається у функціонування підприємств та економічних процесів. Громадяни та компанії мають право на вільну конкуренцію, вільний рух капіталу, приватну власність та інші принципи вільного господарства.

Соціальна відповідальність держави. У ліберальній демократії держава має забезпечити соціальний захист громадян, зокрема у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та житлового будівництва. Україна є країною з молодою історією демократичних реформ. Після отримання незалежності від Радянського Союзу в 1991 році, Україна розпочала процес демократизації свого суспільства та політичної системи. У цьому процесі Україна розвивала вільне громадянське суспільство, зміцнювала правову державу та створювала ефективні механізми влади. Україна підписала ряд міжнародних угод, що визнають принципи ліберальної демократії, зокрема: Європейську конвенцію з прав людини, Організацію з безпеки та співпраці в Європі, Рамкову конвенцію про захист національних меншин та інші. Україна також встановила виборчу систему, що передбачає проведення. Україна також прагне до свободи слова та інформації, що є одним з головних принципів ліберальної демократії. Українська Конституція гарантує свободу слова та інформації, а також свободу зібрань, асоціацій та мирних проявів громадянської позиції [2]. Україна ще не до кінця реалізує всі принципи ліберальної демократії. У країні існують проблеми з корупцією та недостатньою ефективністю системи правосуддя [3]. Також існують проблеми з медіа-свободою, зокрема залежність окремих ЗМІ від політичних партій та бізнес-структур. Проте, Україна зробила певний прогрес у реалізації принципів ліберальної демократії в останні роки. Наприклад, реформа судової системи, яка була започаткована у 2016 році, має на меті забезпечити незалежність та ефективність судів. Також було прийнято закон про протидію корупції, який має на меті запобігти та протидіяти корупції в різних сферах життя країни [4]. Україна також активно співпрацює з міжнародними організаціями, зокрема Європейським Союзом, для забезпечення демократичного розвитку країни та реалізації принципів ліберальної демократії. Отже, Україна є країною, яка прогресивно розвивається в напрямку демократії та реалізації принципів ліберальної демократії. Проте, у країні ще існують проблеми з корупцією, ефективністю системи правосуддя та медіа-свободою, які потребують подальшої уваги та реформ. Важливо, щоб Україна продовжувала працювати над розвитком демократії та зміцненням своїх інституцій, щоб забезпечити своїм громадянам свободу, права та добробут.

Висновок: Отже, у даній статті ми розглянули принципи ліберальної демократії та їх реалізацію в Україні. Ми побачили, що на сучасному етапі Україна пройшла великий шлях у впровадженні ліберально-демократичних принципів, таких як свобода слова, преси, релігії та прав людини. Зокрема, українська конституція, законодавство та практика свідчать про те, що Україна дотримується принципів ліберальної демократії. Однак, ми також зазначили, що існують певні проблеми та виклики, що стоять перед Україною у реалізації цих принципів. Наприклад, деякі порушення прав людини, корупція та недостатній рівень свободи масової інформації. І як результат, можна стверджувати, що Україна зробила певний прогрес у впровадженні ліберально-демократичних принципів, але вона все ще має певні проблеми, які потрібно вирішувати.

Список використаних джерел

1. Freedom House. Ukraine. URL: <https://freedomhouse.org/country/ukraine>
2. Конституція України (1996) // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
3. Оксана Романюк. Закон України «Про протидію корупції»: що він передбачає та як його реалізують // VoxUkraine. 01.08.2021. URL: <https://voxukraine.org/uk/zakon-pro-protidiyu-korupciyi-shho-vin-peredbachayeta-yak-jogo-realizovuyut/>
4. Юрій Бутусов. Реформи у сфері правосуддя в Україні: історія та результати // Європейська правда. 27.08.2021. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/08/27/7121602/>

ПРЕЗИДЕНТСЬКА ВИБОРЧА КАМПАНІЯ 2019

Актуальність теми дослідження: Вибори є одним з основних інструментів демократії та показником політичної стабільності країни. Основним завданням є аналіз проведення виборів та визначення їх впливу на політичну ситуацію в Україні.

Мета дослідження: визначити як відбувалась підготовка до виборів кандидатів у президенти України, зрівняти результати з містами країни.

Завдання дослідження: аналіз результатів голосування, зрівняння їх з містами та регіонами країни, а також оцінку рівня участі на виборах та причини її зменшення або збільшення.

Об'єкт дослідження: президентська кампанія як чергові вибори нового лідера країни.

Предмет дослідження: президентські вибори. Вибори Президента України 2019 — чергові, сьомі за рахунком вибори. Президента України, перший тур яких відбувся 31 березня 2019 року, другий — 21 квітня 2019 року [1]. Вартість реєстрації: для подання своєї кандидатури у ЦВК потрібно було внести грошову заставу в розмірі 2,5 млн гривень. Грошова застава повертається кандидату на посаду президента у двох випадках: або в разі перемоги на виборах, або в разі виходу до другого туру. Всім іншим учасникам виборів гроші не повертаються, вони йдуть до Державного бюджету [2]. Постанова про проведення виборів президента (реєстраційний номер 9342) опублікована у спецвипуску «Голос України» 28 листопада 2018 року [3]. Виборча кампанія почалася 31 грудня 2018 року. До 7 березня включно 5 кандидатів скористалися правом зняти свої кандидатури. Таким чином, 8 березня ЦВК затвердила текст бюлетеня з 39 кандидатами. Кількість зареєстрованих кандидатів: 39, з яких 35 чоловіків і 4 жінки. Місце роботи: 14 кандидатів є народними депутатами, лише 2 кандидати (Литвиненко і Новак) є безробітними, а місце роботи Романа Насірова не вказано [4]. У першому турі за даними ЦВК проголосувало 18 893 864 виборців. Найбільшу кількість голосів здобув Володимир Зеленський — 30,24% голосів виборців, на другому місці чинний Президент Петро Порошенко — 15,95%, відповідно саме вони виходять у другий тур виборів 21 квітня. Відповідно до закону дебати між кандидатами повинні пройти 19 квітня [5]. Другий тур. Результати повторного голосування ЦВК оголосила 30 квітня 2019 року. Володимир Зеленський отримав- 73,22 % ; Петро Порошенко-24,45%. Підтримка лідерів (отримали більше ніж 10% голосів виборців) за областями в цілому розподілилась нерівномірно. В. Зеленський найбільший відсоток отримав у південно-східних областях (за винятком Донбасу) та у Закарпатті, найменше за даного кандидата проголосували виборці у Галичині (Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська області). П. Порошенко отримав найбільше голосів у галицьких областях, м. Києві, а також у Рівненській і Вінницькій областях. Відповідно, у південно-східних областях відсоток підтримки Порошенка найнижчий (за винятком частини Донбасу та Херсонської області). Ю. Тимошенко суттєву перевагу отримала лише у Івано-Франківській області, а найменший відсоток підтримки у неї на Донеччині. ЦВК постановила, що голосування не буде проводитись на території АР Крим та міста Севастополя (окуповані та анексовані Російською Федерацією), а також на територіях, визнаних тимчасово окупованими в Донецькій та Луганській областях [6]. Інавгурація Володимира Зеленського, шостого Президента України, відбулася 20 травня 2019 року.

Висновок: Президент України обирається громадянами України на основі загального, рівного і прямого виборчого права. Президент України є Главою держави і виступає від її імені, є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Список використаних джерел

1. Малко Р.В. Президентські вибори 2019 <https://www.cvk.gov.ua/pls/vp2019/wp030pt001f01=719.html>
2. Іванчешкул І.І. Вибори президента України 2019: цифри, дати і кандидати <https://www.pravda.com.ua/articles/2019/01/3/7198122/>
3. Брезгунова Л.С. Постанова про вибори президента 31 березня 2019 року <https://www.rbc.ua/ukr/news/opublikovano-postanovlenie-vyborah-prezidenta-1543413593.html>
4. 4.Бровко Л.Д. Вибори 2019 <https://web.archive.org/web/20190110183932/https://www.rbc.ua/ukr/vybory2019/kandidaty>
5. 5.Голуб А.О. Порошенко VS Зеленський: чи будуть дебати? <https://web.archive.org/web/20190404064238/https://www.bbc.com/ukrainian/press-review-47772026>
6. Морозов О.В. ЦВК визначила перелік територіальних виборчих округів https://web.archive.org/web/20190224115751/http://www.cvk.gov.ua/news/news_12022019.htm

ЕТИКА БІЗНЕСУ

Актуальність теми дослідження: полягає у визначенні цілей та спрямованості бізнесу, маркетингу та підприємств стосовно культури, духовного світогляду та моральних цінностей.

Мета дослідження: дослідити характер бізнесмена, ставлення бізнесмена до співробітників, моральні цінності бізнесу, які погляди бізнесмена на подальший ріст кар'єри, та як зміниться його світогляд.

Об'єкт дослідження: етика бізнесу, як моральний принцип життя.

Предмет дослідження: етика бізнесу.

Завдання дослідження: аналіз конкретних розповсюджених типів неетичної поведінки особистостей і компаній з метою демонстрації їхніх несприятливих наслідків, передусім економічних. Бізнес, який в принципі базується на довірі, завжди залишається соціальною діяльністю - тобто, неодмінно здійснюватиметься між людськими особистостями, які завжди цінуватимуть турботу, дружбу, чесність тощо [1, с. 127]. Загалом кажучи, людські особистості, як вчить філософія, наділені цінностями (будь-що, що ми визнаємо як варту), структурованими в «кодекси цінностей». Дехто навіть вчить, що саме ті цінності, які ми приймаємо, роблять нас тією чи іншою особистістю. І навпаки, без цінностей неможливо навіть уявити людину. Бізнес стає набагато вразливішим від свого іміджу, а для його формування просто необхідно «бути хорошим», чи принаймні таким здаватися - а оскільки про це краще скажуть дії, то в якості профілактики від шизофренії все-таки краще бути хорошим, а не лише таким здаватися. Наприклад, останні гучні скандали навколо ряду великих американських компаній у своїй більшості стосувалися навіть не скільки порушень закону, скільки порушення принципів етики бізнесу, і як наслідок - зруйнування загальної довіри, якої досягали протягом десятків років [2]. Релігійний та культурний плюралізм (особливо останнім часом) призводить до зруйнування і розмивання уявлення про критерій добра і зла (при цьому всі люди оперують цими поняттями), що саме по собі викликає зацікавлення в цих термінах та їхньому правильному використанні. Остання особливість дуже сильно формує особливості сучасної етики бізнесу: для більшості людей стає очевидною, з одного боку, необхідність певної кодифікації етичних принципів сучасного світового бізнесу, а з іншого - неможливість використати для цієї ролі жодну, навіть достатньо розвинену релігійну чи культурну платформу внаслідок того, що жодна з таких платформ не має «культурної етичної монополії» на світовому рівні [3]. Навіть незважаючи на глобалізацію і зростання зацікавлення світу в американській етиці підприємництва, що своїми коренями сягає протестанської (зокрема, пуританської) етики. Тобто, сучасна етика бізнесу не може бути жодним моралізаторством чи проповідництвом, що, до-речі, лише стимулює в ній розвиток справжніх філософських рис внаслідок потреби апелювати до «загальнолюдської раціональності», саме до того, що у філософії століттями називалося «людською природою», основою якої залишається раціональне начало і того, що, власне і об'єднує всіх людей незалежно від їхньої культурної приналежності [4]. Слід зауважити, що поєднання етики і теорії бізнесу відбулося вдало. На даний момент етика бізнесу є до певної міри незалежною дисципліною, що використовує дані емпіричних і теоретичних досліджень практично всіх галузей сучасного бізнесу з метою якщо і не надати бізнес-діяльності нового смислу, то принаймні, здійснити «розширення свідомості» суб'єктів бізнесу. Подібне розширення, як виявляється, ніколи не проходить без наслідків - найкраще їх видно в галузі стратегічного менеджменту: менеджери отримують здатність краще адаптувати діяльність своїх компаній до вимог часу в довгостроковому режимі. Це, в свою чергу, пов'язане з основним принципом етики бізнесу - в довгостроковому режимі етична поведінка вигідна компанії, а неетична - невигідна. Відбувається це через формування того ж іміджу, налагодження зв'язків, що базуються на довірі, турботі і чесності (для чого завжди потрібен певний час і відповідний досвід) [5]. Потрібно просто по-новому промислити менеджмент і маркетинг компанії з точки зору названих «людських» понять, що завжди лише призводить до зростання загальної ефективності організації, особливо - ефективності людського капіталу, формування стійкої довіри до бренду тощо. Етичні дослідження в бізнесі передбачають аналіз конкретних розповсюджених типів неетичної поведінки особистостей і компаній з метою демонстрації їхніх несприятливих наслідків, передусім економічних. Врешті, від неетичної поведінки завжди страждають люди. Наприклад, відносно легко показати, які негативні наслідки може мати зловживання монопольною ситуацією, дискримінація, хабарництво чи крадіжки.

Висновки: Отже, найчастіше кінцевим рецептором цих негативних наслідків стає споживач, тобто, врешті-решт, всі ми недоотримуємо задоволення від користування певними благами, що лише стає симптомом неефективної економіки.

Список використаних джерел

1. Фритцше Дэйвид Дж. Этика бизнеса. Глобальная и управленческая перспектива. М.: «Олимп-бизнес», 2002. 305 с.
2. Глобальний договір / Українська Мережа Глобального договору ООН. URL: <http://www.globalcompact.org.ua/ua/about/what>
3. Герасимчук А.А. Етика та етикет. URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/8098/etika-biznesu>
4. Предмет етики бізнесу і її значення. URL: <https://www.ebk.net.ua/Book/synopsis/etika/part3/018>.
5. Бізнес-етика: історія та сучасність. URL: http://e-pidruchniki.com/content/433_21Biznes_etika_istoriya_ta_sychasnist.html

ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження: тема Революції Гідності є актуальною оскільки це була важлива історична подія яка мала значний вплив на політичну, економічну та соціальну ситуацію в Україні

Мета дослідження: вивчення причин проблематики та рушійних сил Революції Гідності що відбулася в Україні у 2013-2014 роках; аналіз впливу цих подій на політичні, економічні та соціальні процеси в Україні.

Об'єкт дослідження: «Революція Гідності» в Україні 2013-2014 років, зокрема її причини, проблеми та рушійні сили.

Предмет дослідження: аналіз причин проблем та рушійних сил Революції Гідності що відбулася в Україні у 2013-2014 р.р. Це включає вивчення політичної, економічної та соціальної ситуації в країні напередодні події.

Завдання дослідження: проаналізувати та визначити причини, рушійні сили Революції Гідності. Революція Гідності (відома як Київський Майдан, Євромайдан та Євро-революція) - політичні та соціальні зміни в Україні, що відбулися в період з 21 листопада 2013 року по лютий 2014 року через відхід політичного керівництва від законодавчо визначеного шляху європейської інтеграції та подальший опір цьому шляху [6]. Протести відбувалися на вулицях Вільнюса. Однією з головних причин протестів стала надмірна концентрація влади в руках Віктора Януковича та його «сім'ї» і небажання українського народу змиритися з перетворенням країни на одну з колоній Росії не лише де-факто, а й де-юре. Терміни «Революція Гідності» та Євро революція іноді вживаються в одному контексті з терміном «Євромайдан», але з різними значеннями: «Євромайдан» вживається насамперед у контексті організації, форми та місця проведення акцій протесту на підтримку європейського вибору України, що є складовою частиною Революції Гідності. Революція Гідності - це, власне, сам Євромайдан, суспільно-політичні зміни, спричинені не підписанням Угоди про європейську інтеграцію [3, с 3-12]. Причини Революції Гідності: пришвидшується процес русифікації: У перший рік приходу Віктора Януковича та його команди до влади в Україні було розпочато масову недекларовану програму русифікації. Ці неоголошені русифікаційні заходи включали заборону україномовних програм новин на державному телебаченні та збільшення частки вироблених Росією українських культурних заходів, телевізійних і радіопередач. Загалом ця політика служить увічненню неповноцінності української культури та розколу в українському суспільстві та викликала гнів серед українців загалом та української інтелігенції зокрема [2, с 37]. Знищення малого бізнесу: З приходом до влади Віктора Януковича урядовий економічний блок вирішив скоротити малий бізнес і розширити великі. Це рішення повністю відповідає інтересам політичних сил, які представляє Віктор Янукович, і спрямоване на збільшення статків власників великих компаній, більшість з яких у майбутньому сформує так звану сім'ю Януковича [2, с 38]. Знищення фінансової системи: Економічний курс, обраний командою Віктора Януковича, призвів до погіршення фінансової системи. Так, на кінець 2010 року валютні резерви НБУ становили 33,3 млрд доларів, а на кінець 2013 року - 18,8 млрд доларів. При цьому монетарна складова валютних резервів НБУ становила лише 2,85 млрд доларів. у лютому 2014 року, а залишок на рахунку Держказначейства становить лише 100 тис. грн [9]. Харківські угоди: 21 квітня 2010 року Віктор Янукович підписав з президентом Росії Дмитром Медведєвим так звані Харківські угоди, які продовжували термін перебування Чорноморського флоту Російської Федерації у Севастополі з 2017 року до 2042 року з автоматичним продовженням на 5 років [6]. Відмова КМ України від підготовки Угоди: 21 листопада Рада Міністрів України прийняла постанову, якою призупинила процедуру підготовки до укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, а також дію рішення Ради Міністрів України від 18 вересня 2013 року. Це рішення було прийнято «в інтересах національної безпеки» України [6]. Рушійні сили: На початковому мирному етапі Революція Гідності мала всі ознаки кольорової революції: ненасильницький опір, мирні масові зібрання, організація протесту, польові командири та спонсори протестів. Пізніше, через непоступливість влади та операцію «придушення», вона переросла у відкрите насильницьке протистояння, що призвело до численних жертв. Широкий спектр передумов для виникнення протестів у культурній, економічній, правовій, соціальній та інших сферах суспільного життя призвів до того, що наприкінці 2013 року в Україні виникла класична революційна ситуація. Тому в березні 2013 року, більш ніж за півроку до Майдану, Віктор Балого заявив, що «в Україні склалася революційна ситуація»[8]. За даними Українського інституту національної пам'яті, однією з рушійних сил революції було українське студентство, яке відчувало відповідальність за майбутнє країни і не лише брало участь у революційних подіях, а й організувало їх [4]. Не лише студенти, а й футбольні фанати, як одна з найбільш організованих груп молоді, були рушійною силою революції. Їхні спільні дії призвели до примирення між різними групами футбольних фанатів. Загалом у протесті взяли участь представники різних національностей і різних верств українського суспільства з усіх регіонів України, від робітників до представників середнього бізнесу [1, с 22-26]. Наслідки: Геополітичними наслідками цієї революції стали, з економічної та політичної точки зору, вихід України зі сфери впливу Росії та, з культурної точки зору, її відносна залежність від Росії. З економічної точки зору, вихід України зі сфери впливу Росії призвів до значного зменшення залежності України від імпорту енергоносіїв з Росії, які є важливими для української економіки. Це пов'язано зі збільшенням експорту енергоносіїв з Європи та зменшенням внутрішнього енергоспоживання через

війну на сході України та російську інтервенцію в Криму [5, с 2-3]. Порушення торговельних відносин з Росією через міжнародні санкції проти Росії за агресію проти України та торговельну війну Росії проти України («сирні війни», «шоколадні війни», знищення санкційних продуктів тощо) також знизило рівень залежності. У політичній сфері військове протистояння між Україною і Росією та очищення української політичної системи проросійськими силами в результаті президентських, парламентських і місцевих виборів, що відбулися в Україні, зменшили залежність [3, с 3-12]. У культурному секторі залежність зменшилася внаслідок обмеження концертної діяльності в Україні артистів, які відкрито підтримують агресивну політику Путіна, та заборони певних російських теле- і кінопродуктів, які пропагують і прославляють російські силові структури та імперську політику [7].

Висновок: Революція Гідності залишила глибокий, визначальний і незабутній слід в історії. Не в прийнятих документах – папір все стерпить, не в прізвищах лідерів – вони змінювалися і будуть змінюватися. Її ідеали, надії й рішення разуче змінили нашу ментальність, розпочали і продовжують формувати нашу нову політичну ідентичність.

Список використаних джерел

1. Черногуз О. Революція гідності, політика підлості / О. Черногуз // Самостійна Україна. 2014. Ч. 2/531. С. 22-26.
2. Лещенко С. Межигірський синдром. Діагноз владі Віктора Януковича. К.: Брайт Стар Паблішинг, 2014. 248 с.
3. Золкіна М. Євромайдан: передумови масового протесту / Марія Золкіна // Громадська думка. 2014. № 1. С. 3-12.
4. Наливайко Н. До нової ідентичності: з Іншим. Але окремо URL: <http://life.pravda.com.ua/columns/2014/12/26/186663/>
5. Скибицька Ю. Євромайдан : рік по тому / Ю. Скибицька, М. Кукало, Т. Козуб // Наука і суспільство. 2014. № 11/12. С. 2-3.

ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність теми дослідження. Молодь відіграє важливу роль у формуванні політичних і соціальних цінностей суспільства та має потенціал для впливу на політичне життя країни. Водночас, студентам бракує досвіду та знань про політику, і вони не завжди можуть ефективно брати участь у демократичних процесах. Більшість студентів не знають про свої права та можливості, передбачені Конституцією та законами, що унеможливує їхню ефективну участь у демократичних процесах.

Мета дослідження: аналіз та оцінка стану політичної соціалізації студентів, виявлення проблем та перешкод, які заважають їх активній участі у демократичних процесах.

Об'єкт дослідження: студенти як соціальна група у процесі формування політичної ідентичності.

Предмет дослідження: процес політичної соціалізації студентів, що включає формування політичних установок, цінностей, навичок і компетенцій, необхідних для участі в демократичному процесі.

Завдання дослідження: дослідити політичну соціалізацію студентської молоді; визначити чинники, що впливають на політичну поведінку та інтереси студентів; проаналізувати проблеми, з якими стикається студентство в процесі політичної соціалізації; дослідити шляхи підвищення рівня політичної освіти студентів; визначити можливості підтримки активної участі студентів у демократичних процесах. Політична соціалізація є невід'ємною частиною становлення людини і визначає її ставлення до політичного життя країни. Серед усіх соціальних груп особливого значення набуває політична соціалізація студентів, оскільки саме вони є майбутніми лідерами України [4, с. 104]. Однією з найважливіших проблем, що виникають у процесі політичної соціалізації молоді, є недостатній рівень політичної освіти. У більшості випадків студенти не мають достатніх знань про політичні партії, виборчу систему, державну політику та інші аспекти політичного життя. Це може призвести до не розуміння важливості участі в демократичних процесах та відсутності інтересу до питань, що впливають на суспільство в цілому [1]. Іншою проблемою є вплив політичної та інформаційної дезінформації на процес політичної соціалізації студентів. У сучасному суспільстві, де інформація є легко доступною, студенти можуть зіткнутися зі складним завданням розрізнення правдивої та неправдивої інформації [2, с. 97]. Існує декілька методів для підвищення рівня політичної свідомості молоді, а саме: включення політичної освіти до навчальної програми. Університети можуть включити до своїх навчальних планів курси політичної освіти, спрямовані на розвиток знань і навичок студентів у сфері політики та громадянського суспільства. Також важливо організувати публічні лекції та дебати для залучення студентів до політичної діяльності [5, с. 42]. Створити студентські політичні організації та об'єднання. Студентські організації можуть бути ефективним інструментом політичної соціалізації, оскільки вони дозволяють студентам брати активну участь у політичному житті та бути залученими до прийняття рішень, які впливатимуть на їхнє життя та майбутнє [4, с. 71]. Залучати студентів до громадських проєктів. Важливо, щоб студенти мали можливість брати участь у проєктах, спрямованих на розвиток та підвищення обізнаності місцевої громади. Це можуть бути організація благодійних заходів, екологічних проєктів та культурних подій. Беручи участь у таких проєктах, студенти можуть розвивати навички співпраці та лідерства, а також розуміти важливість громадянської участі в житті країни. Студенти повинні мати можливість отримувати об'єктивну та актуальну інформацію про політичну ситуацію в країні. Цього можна досягти шляхом створення спеціалізованих ресурсів (наприклад, інформаційних порталів) у яких молодь зможе отримати актуальну та правдиву інформацію щодо важливих змін у країні [3, с. 5].

Висновок: Проблема політичної соціалізації студентської молоді є важливим і серйозним питанням для сучасного суспільства. Зокрема, недостатній рівень політичної освіти та інформаційної культури студентів призводить до їхньої низької активності у громадському житті та не здатності досягати чесних результатів у виборчому процесі. Однак вирішення цих проблем передбачає: вдосконалення освітніх програм і методів, активну участь студентів у політичному процесі та підтримку студентських організацій, спрямованих на підвищення політичної активності та участі студентів у громадському житті. Успіх у цих напрямках допоможе вирішити проблему політичної соціалізації студентської молоді та забезпечити її активну участь у розбудові сильного і демократичного суспільства.

Список використаних джерел

1. Особливості та труднощі переходу до демократії в Україні URL: https://pidru4niki.com/16011013/politologiya/osoblivosti_trudnoschi_perehodu_demokratiyi_ukrayin
2. Загородній Ю. І., Курило В. С., Савченко С. В. Політична соціалізація студентської молоді в Україні: досвід, тенденції, проблеми. К., 2004. 238 с.
3. Молодіжна політика в Україні: аспекти державного та громадського розвитку. К., 2002. 15 с.
4. Виховання національно-свідомого, патріотично зорієнтованого молодого покоління, створення умов для його розвитку як чинник забезпечення національних інтересів України: аналітично-інформаційні матеріали. К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2003. 191 с.
5. Соколов В., Рябіка В. Громадянське суспільство. Дійові особи та виконавці // Соціс. 2002. №5. 94 с.

МІСЦЕ І РОЛЬ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У СТРУКТУРІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми дослідження: полягає в тому, що політичні партії відіграють значну роль у формуванні громадської думки, виборчих процесах, прийнятті політичних рішень та розвитку демократії в суспільстві. Дослідження місця і ролі політичних партій допоможе краще зрозуміти їх функції та вплив на суспільство, а також знайти шляхи для покращення демократичних процесів та підвищення рівня розвитку громадянського суспільства. Дослідження місця і ролі політичних партій в громадянському суспільстві має особливу актуальність в контексті сучасних політичних викликів і криз. Наприклад, з одного боку, зростає занепокоєння громадськості стосовно діяльності партій, зокрема, у зв'язку зі зменшенням рівня довіри до політичних еліт та зростанням скептицизму щодо політики загалом. З іншого боку, розвиток інтернет-технологій і соціальних мереж дозволяє політичним партіям залучати до своїх діяльностей все більше людей та розширювати свій вплив на громадську думку. Також, актуальність дослідження полягає в тому, що сучасні політичні партії стикаються з новими викликами та завданнями, такими як боротьба з корупцією, захист прав людини та громадянських свобод, захист навколишнього середовища та більш ефективне управління суспільством. Політичних партій у вирішенні цих проблем допоможе розкрити їх потенціал та ефективність у розв'язанні сучасних викликів та завдань.

Мета дослідження: визначення ролі та місця політичних партій у структурі громадянського суспільства, а також аналіз їх впливу на формування політичної системи країни.

Об'єкт дослідження: політичні партії як складова частина громадянського суспільства. Вони є організаціями, які мають визначену політичну ідеологію та програму, а також певну базу підтримки в суспільстві.

Предмет дослідження: роль та місце політичних партій у структурі громадянського суспільства.

Завдання дослідження: аналіз історії розвитку політичних партій в різних країнах світу та їх вплив на суспільство та політичну систему; вивчення основних ідеологій та політичних програм політичних партій, а також їх відображення в політичній практиці. Політичні партії є одним з найважливіших елементів громадянського суспільства, що мають визначальний вплив на політичний процес та формування державної влади. Вони є засобом мобілізації громадян для участі в політичному житті, формування ідеологічних, соціальних та економічних позицій, а також представляють інтереси різних соціальних груп і верств населення. Політичні партії виконують ряд важливих функцій у структурі громадянського суспільства. Одна з них - це участь у виборчих процесах та формування державної влади [3, с. 42]. Партії беруть участь у виборах, складають списки кандидатів, проводять виборчі кампанії та мобілізують виборців. Крім того, вони впливають на формування уряду, діють як опозиція, вносять законопроекти і відстоюють свої позиції в парламенті та інших органах влади. Іншою важливою функцією політичних партій є формування ідеологічних та соціальних позицій. Партії виражають інтереси різних соціальних груп та верств населення, збирають їх погляди і перетворюють їх на певні політичні програми та ідеології. Вони визначають пріоритетні напрямки розвитку держави та суспільства, вносять пропозиції щодо розв'язання різноманітних проблем, таких як економічні, соціальні, культурні тощо. Крім того, політичні партії забезпечують механізм демократичного контролю за діяльністю державних органів влади. Вони виступають як своєрідний посередник між громадянами та державними інституціями, маючи можливість впливати на прийняття рішень, що стосуються суспільства в цілому. Політичні партії забезпечують підвищення рівня демократії, враховуючи інтереси різних соціальних груп, і забезпечують мирну зміну влади в державі. Крім того, політичні партії забезпечують можливість громадянам вступати в політику і займатися діяльністю відповідно до своїх інтересів та переконань. Вони допомагають вирішувати різноманітні проблеми, організовувати діяльність громадських організацій та інших форм громадянського руху [1, с. 224]. Отже, політичні партії відіграють важливу роль у структурі громадянського суспільства. Вони забезпечують участь громадян у політичному житті, формують ідеологічні та соціальні позиції, контролюють діяльність державних органів влади та забезпечують мирну зміну влади. Крім того, політичні партії допомагають забезпечити взаємодію між громадянами та державою, забезпечують можливість громадянам вступати в політику та займатися діяльністю відповідно до своїх інтересів та переконань. Не завжди політичні партії виконують свої функції належним чином. У багатьох країнах світу спостерігається корупція та непрозорість фінансування політичних партій, що порушує принципи демократії та породжує недовіру до політиків та політичних партій в цілому. Крім того, політичні партії можуть змінювати свої ідеологічні та соціальні позиції залежно від обставин, що також знижує їхню довіру серед громадян. Також важливо зазначити, що політичні партії не є єдиними представниками громадянського суспільства [2, с. 24]. Окрім них, існують різноманітні громадські організації, профспілки, релігійні та культурні організації, які також відіграють важливу роль у створенні та розвитку громадянського суспільства. Політичні партії є важливим елементом структури громадянського суспільства, який забезпечує участь громадян у політичному житті, формує ідеологічні та соціальні позиції, контролює діяльність державних органів влади та забезпечує мирну зміну влади. Проте важливо забезпечити прозорість та демократичність функціонування політичних партій та

враховувати інтереси і потреби різних соціальних груп, щоб забезпечити належну роль громадського суспільства в управлінні державою та суспільством в цілому [4, с. 113].

Висновок: Політичні партії мають важливе місце в структурі громадського суспільства і виконують низку важливих функцій, таких як формування ідеологій, мобілізація виборців, участь у владних процесах та контроль діяльності державних органів влади. Однак, важливо забезпечити прозорість та демократичність функціонування політичних партій та враховувати інтереси і потреби різних соціальних груп, щоб забезпечити належну роль громадського суспільства в управлінні державою та суспільством в цілому. Також важливо враховувати те, що роль політичних партій може бути різною в залежності від країни та її історичного контексту, політичної системи, культурних традицій та інших факторів. Наприклад, у деяких країнах партії мають більшу владу та вплив на владні процеси, а в інших - меншу. Крім того, зростаючий вплив технологій та соціальних мереж може змінити роль та функції політичних партій в майбутньому. Також варто зазначити, що важливу роль у розвитку громадського суспільства відіграють не тільки політичні партії, але й інші громадські організації, рухи та ініціативи, які також забезпечують участь громадян у процесах прийняття рішень та реалізації влади. Таким чином, створення ефективної системи громадської участі та діалогу є важливим завданням для розвитку сучасного громадського суспільства.

Список використаних джерел

1. Петренко Г. В. Політичні партії як складова громадянського суспільства України. Вісник Національного університету «Львівська політехніка», 2015. С. 224-229.
2. Курганська Л. О. Роль політичних партій у формуванні громадського суспільства в Україні. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Гуманітарні науки», 2016. С. 23-26.
3. Іванов, І. В. Політичні партії в системі громадянського суспільства: теорія та практика. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, 2019. С. 40-46.
4. Шинкаренко О. В. Політичні партії як складова громадського суспільства: теоретичний аналіз. Соціально-економічні проблеми і держава, 2018. С. 113-119.

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Реформа децентралізації, яка проходить в Україні з 2014 року, змінює не тільки адміністративно-територіальний устрій та бюджетні відносини, а й свідомість суспільства. Досвід реформ у зарубіжних країнах свідчить, що саме децентралізація є суттєвим фактором демократизації та модернізації економіки, передбачає конкретні кроки щодо покращення якості життя, має чіткі рамки та концептуальне наповнення. Процес децентралізації наразі триває та демонструє значні досягнення в Україні.

Мета дослідження: актуалізація поточних результатів, викликів та перспектив реформи децентралізації як складової адміністративно-територіальної реформи, що проводиться в Україні та полягає у наданні більших повноважень органам місцевого самоврядування і трансформації адміністративно-територіального поділу.

Об'єкт дослідження: реформа децентралізації як складової адміністративно-територіальної реформи.

Предмет дослідження: практичні аспекти впровадження реформи децентралізації в Україні.

Завдання дослідження: розглянути актуальні аспекти практичної реалізації реформи децентралізації через призму інституційних викликів та перспектив. В Україні процес децентралізації розпочато 2014 року з прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (01.04.2014), законів України «Про співробітництво територіальних громад» (17.06.2014), «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (05.02.2015) та змін до Бюджетного і Податкового кодексів – щодо фінансової децентралізації. Цей процес дозволив формувати відповідно до положень Європейської хартії місцевого самоврядування значний дієвий і спроможний інститут місцевого самоврядування на базовому рівні – об'єднані територіальні громади (далі - ОТГ) [4]. На першому етапі впровадження реформи вона відбувалась на добровільній основі, тим самим сприяючи розвитку місцевої демократії. Жителі громад проводили активні дебати щодо місцевих питань та взяли на себе відповідальність за спільне прийняття рішень. За 2015-2019 роки в Україні добровільно створено 982 об'єднані територіальні громади. До складу цих ОТГ увійшли близько 4500 колишніх місцевих рад (з майже 12 тисяч). Запроваджено інститут старост в ОТГ, які представляють інтереси сільських мешканців в раді громади. Ключовим результатом проведення децентралізації є той факт, що в усіх громадах ОТГ, які об'єдналися, залишаються 60% податку на доходи фізичних осіб, 100% податку на нерухомість, 100% земельного податку, пряма освітня субвенція, додаткові кошти на розгортання мережі надання адміністративних послуг. Таким чином більше ресурсів і повноважень акумулюються на базовому рівні місцевого самоврядування і водночас суттєво ослаблюється субрегіональний, тобто районний рівень [5]. Зокрема, місцеві бюджети зросли з 68,6 млрд в 2014 до 275 млрд грн в 2019 році. Також значно зросла Державна підтримка регіонального розвитку та розвитку інфраструктури громад: з 0,5 млрд в 2014 до 20,75 млрд грн у 2019 році. За рахунок цієї підтримки в регіонах та громадах реалізовано у 2015-2019 роках більше 12 тисяч проєктів.

У 2018 році об'єднані громади отримали у комунальну власність майже 1,5 млн га земель сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів [3]. Розширення повноважень органів місцевого самоврядування дозволило делегувати органам місцевого самоврядування відповідного рівня повноваження з надання базових адміністративних послуг: реєстрацію місця проживання, видачу паспортних документів, державну реєстрацію юридичних та фізичних осіб, підприємств, об'єднань громадян, реєстрацію актів цивільного стану, речових прав, вирішення земельних питань тощо [2]. Початком наступного етапу реформи вважають 2019 рік. Урядом було визначено підтримку реформи децентралізації в Україні одним з пріоритетних завдань, що сприятиме розвитку місцевого самоуправління і економічного розвитку країни. 12 червня 2020 року було затверджено новий адміністративно-територіальний устрій базового рівня. Відповідно до розпоряджень Кабінету Міністрів, в Україні сформовано 1469 територіальних громад, які покривають усю територію країни.

17 липня 2020 року Верховна Рада України прийняла Постанову № 3650 «Про утворення та ліквідацію районів». Згідно з документом, тепер в Україні 136 районів. Старі 490 районів парламент ліквідував. Актуальним викликом для просування децентралізації в Україні є питання нагляду за рішенням органів місцевого самоврядування. На думку експертів, ідеальним варіантом було би запровадження інституту префектів, але це вимагає поправок до Конституції, і на даний момент є малоімовірним [6]. Реформа децентралізації, перші два етапи якої містили в собі збільшення фінансових можливостей громад і зміну адміністративно-територіального устрою, є однією з найуспішніших за всю історію України [7]. Та попри всю успішність, в українській реформі є певні недоліки і дисбаланс. Сьогодні існує серйозна проблема, суть якої – дублювання багатьох функцій, які належать до компетенції органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Тобто законодавство передбачає, що одні і ті ж самі функції виконують як органи виконавчої влади, так і органи місцевого самоврядування. За таких умов виникає конфліктність та невизначеність повноважень між різними гілками влади. Також необхідно ухвалити закони щодо діяльності органів місцевого самоврядування, зокрема, щодо базової структури органів місцевого самоврядування, врегулювання питань оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування, установчих та регулюючих документів ОТГ, документів, що регулюють взаємодію з громадськістю, закон про місцевий референдум та інші [1, с. 26].

Висновки. Сутність децентралізації в Україні полягає в трьох ключових аспектах: розширенні повноважень, ресурсів і відповідальності органів місцевої влади, що має як свої перспективи, так і ризики. Самостійність прийняття рішень, зменшення надмірної централізованості влади, посилення фінансових можливостей територіальних громад, підвищення якості послуг, конкретизація кола відповідальних осіб та відновлення взаємозалежності між напрямками соціально-економічного розвитку регіону та реальними потребами громадян безперечно сприятиме підвищенню рівня ефективності державотворчих процесів в Україні. Однак важливо також своєчасно опрацювати потенційні ризики у вигляді послаблення державного контролю за діяльністю органів місцевої влади і як наслідок недотримання ними законодавчих норм та нецільового використання ресурсів, розбалансування соціального та економічного розвитку територіальних громад, та дестабілізації ситуації в Україні внаслідок військової агресії, що значно затягнули у часі реформу децентралізації, надали їй ознак деформації та невизначеності.

Список використаних джерел

1. Венцель В. Реформа децентралізації в Україні та соціальна функція держави: виклики та перспективи. Аспекти публічного управління. 2020. Т. 8. №1. С. 18–29.
2. Микола Косий. Децентралізація влади – нові виклики. Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/article/330457> (дата звернення: 29.08.2021).
3. Загальна інформація. Портал «Децентралізація». URL: <https://decentralization.gov.ua/about>
4. Реформа децентралізації. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vnyaduvannya/reforma-decentralizaciyi>
5. Олена Зелінченко. Реформа децентралізації: перспективи та виклики для новостворених громад. Українське радіо. URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=94058>
6. Наталія Білоусова, Оксана Тупальська. Децентралізація на паузі: 7 викликів президентові Зеленському та його команді. AgroPolit. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/573-detsentralizatsiya-na-pauzi-7-viklikiv-prezidentovi-zelenskomu-ta-yogo-komandi>
7. Крістіна Пастушенко: Чому після війни в Україні важливо продовжити децентралізацію. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/03/23/698335/>

ПРИЧИНИ СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ НА СХОДІ УКРАЇНИ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження. Гострий політичний конфлікт навколо європейського геополітичного вибору України і трагічні події у центрі Києва кінця 2013 – початку 2014 років надзвичайно актуалізували потребу визначення сепаратистського потенціалу суспільства, чинників та механізмів його формування, загроз національній безпеці держави.

Метою дослідження є дослідити причини формування сепаратистських рухів на території України.

Об'єктом дослідження є сепаратистські рухи.

Предметом дослідження є особливості виникнення сепаратистських рухів на Сході України.

Завдання дослідження дослідити причини та походження сепаратистських рухів на Сході України. Сепаратизм – явище, потенційно присутнє в будь-якому державному утворенні. Сепаратизм активізується в певних умовах, під впливом різних груп факторів, пов'язаних із політичною та соціокультурною трансформацією суспільства, істотним ослабленням або посиленням центральної влади. В цілому сепаратизм як прагнення деяких регіонів держави до відокремлення, набуття більшої політичної самостійності, суверенітету є почасти проявом захисної реакції на процеси, які не влаштовують ту чи іншу частину суспільства в переломні моменти його розвитку [1]. На думку українських дослідників О. Резнікової, А. Місюри, С. Дрьомова, К. Войтовського, сепаратизм – явище, що містить загрозу національній безпеці. Конфлікти найчастіше спалахують тоді, коли загальне соціально-економічне становище в країні різко змінюється на гірше та (або) коли настає політична нестабільність [5]. Ідейними очільниками сепаратистського руху в Україні в різний час виступали переважно проросійські політики, які всіляко підтримували та пропагували ідеї поділу України за мовною ознакою. Вперше широкого поширення ці ідеї набули під час Помаранчевої революції 2004 року. Так само ці ідеї почали пропагуватись під час Революції гідності 2013-2014 років. З 2014 року носії цих ідей непрямо або відкрито підтримали російську збройну агресію проти України, приєднавшись до російських та проросійських терористичних угруповань. Існує така думка, що виникнення сепаратистського руху можливе за наявності двох умов: дискримінації етнічної спільноти з боку державної влади та формування активної політичної еліти, здатної очолити цей рух. Якщо ми візьмемо події, які відбувалися весною 2014 року на Донбасі, то видно, що обидві умови не виконуються. Крім того, дослідження Британської організації EqualRightsTrust, показує, що ані мовної, ані етнічної дискримінації росіян чи російськомовних в Україні не існує [2]. Історичним фоном сепаратизму зразка 2014 року - маріонеткові бандформування, що у подальшому сформували Донецьку народну республіку, чисєю атрибутикою (прапорами) вони прикриваються. Прикриваючись прапором та лозунгами українських псевдо-сепаратистів російські розвідувально-диверсійні частини здійснили вторгнення в Україну та захоплення державних установ. Діяльності російських розвідувально-диверсійних частин сприяла розгубленість місцевих еліт, яка настала після втечі Януковича та втрати влади Партією регіонів. Так, перша офіційна заява від одного з кураторів Партії регіонів, Олександра Єфремова була спробою врятувати стан, відмежувавши політичне оточення Партії регіонів від Віктора Януковича. Зважаючи на неналежну реакцію на прояви сепаратизму з боку правоохоронних органів, які після Революції гідності виявились частково дезорганізованими, окремі політики, в тому числі Михайло Добкін та (**Кернес**), очільники міліції Одеси, спробувати активізувати сепаратистські настрої в підконтрольних регіонах. Для цього був проголошений так званий («Український фронт»), який мав вести визвольну боротьбу-війну проти «бандерівців». Не отримавши значної підтримки на місцях та силової підтримки з Росії ці політики були змушені приховати свої сепаратистські ідеї, окремі з них втекли з України, інші були відсторонені від політики або навпаки — залучені офіційним Києвом до процесів стабілізації ситуації у регіоні. Так, після викликів Добкіна та Кернеса до Генеральної прокуратури, ідея «Українського фронту» невдовзі себе вичерпала [3]. Інспіровані «успіхом відділення», «самовизначення» і «приєднання Криму» до Росії, сепаратисти сходу України сформували повістку на «референдум» 11 травня 2014 щодо державного суверенітету, відповідно, Донецької та Луганської «народних республік». Референдум проводився всупереч Конституції України і, відтак, не міг вважатися легітимним. Згідно результатів цього «референдуму» в Донецькій області 89,07% виборців підтвердили так званий «Акт про державний суверенітет Донецької республіки», явка виборців склала 74,87%, в Луганській області 96,2% виборців підтвердили «Акт про державний суверенітет Луганської республіки», явка виборців склала 75%. [3]. Експерти - вихідці чи колишні жителі Донбасу переконують, що «донбаський сепаратизм» - це вигадка. Про безпідставність вживати слово «сепаратизм» стосовно Донбасу каже і керівник проекту Digests&Analytics Ukraine Вадим Хомаха: «Немає там ніякого сепаратизму. Це принципово. Є розбіжності у поглядах на розвиток України. Упевнений, що на Донбасі ми маємо цілеспрямовану провокацію російських спецслужб ще з початку 90-х років. Партія регіонів була використана спецслужбами для формування не сепаратизму, а класичного колабораціонізму. Ми маємо зараз класичну окупацію, коли так звані «республіки» – це штучні проекти, керовані із Москви», - переконує експерт Вадим Хомаха. Російська влада весь час переконує, що не втручається у справи України. Публічно і президент Володимир Путін, і інші

високопосадові особи РФ заявляють, що зацікавлені у збереженні суверенітету України і повернення усіх територій Донбасу до її складу [4].

Висновки. Сепаратистські процеси є негативними для Української Держави в цілому: порушується механізм функціонування політичної системи, падає легітимність центральної влади, загальнодержавна політика переживає кризу. Сепаратизм, створюючи загрозу державному суверенітету, підриває територіальну цілісність, порушує принципи геополітичної безпеки держави, знижує її міжнародний престиж тощо.

Список використаних джерел

1. «Потенціальні загрози регіонального сепаратизму в Україні». Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/potencialni-zagrozi-regionalnogo-separatizmu-v-ukraini>
2. Тищенко Ю. Поствиборчий синдром квазісепаратизму: 2016 рік URL: <http://www.uciprkiiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=4262>
3. Сепаратизм в Україні URL: <https://www.wik.uk-ua.nina.az/>
4. «Донбаський вузол»: менталітет і сепаратизм. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2016/07/160606_donbass_mentality_identity_sd
5. Резнікова О. Міжнародний досвід боротьби із сепаратизмом: висновки для України 2016 р. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Separatism_druk-8a53a.pdf

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ НОВОЇ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. За сучасних умов розвитку демократії першочерговими виявляються питання створення належних умов для реалізації конституційного права громадян вільно обирати і бути обраними, зокрема, і до органів місцевого самоврядування [4, с.33]. Такі обставини, а також виняткове значення місцевих виборів для розвитку місцевого самоврядування та безпосередньої демократії в Україні, свідчать про актуальність теоретичного опрацювання виборчої системи країни.

Мета дослідження: з'ясувати сутнісні риси, переваги та недоліки нової системи місцевих виборів в Україні.

Предмет дослідження: особливості та наслідки функціонування виборчих систем в політичних системах України.

Об'єктом дослідження є нова система місцевих виборів в Україні.

Завдання дослідження: проаналізувати функціонування, переваги та недоліки нової системи виборів в Україні. Зважаючи на вимоги Революції гідності щодо «перезавантаження» органів місцевого самоврядування, український парламент змушений був вдатися до чергової зміни місцевого виборчого законодавства. Пошук оптимальної виборчої системи завершився ухваленням Верховною Радою 14 липня 2015 р. Закону України «Про місцеві вибори». Авторами законопроекту № 2831-3 виступили депутати В. Денисенко, С. Алексєєв, І. Попов, Ю. Чижмарь, О. Ледовських. Закон України № 59 5 ^III «Про місцеві вибори». Однак, закон ухвалювався у нестабільній політичній обстановці, нашвидкоруч. Він спричинив гарячі дискусії та викликав бурхливу критику з усіх боків: політиків, політологів, експертів, журналістів, громадськості. Зокрема, заступник голови Центральної виборчої комісії А. Магера назвав цей закон «імпортованим» і калькою із закону, що застосовувався на виборах до законодавчих зборів Санкт-Петербурга 2011 року [1,с.114]. Основними новаціями Закону стали 1) пропорційна виборча система з відкритими списками щодо виборів до міських, районних та обласних рад; 2) проведення виборів старост; - мажоритарна система абсолютної більшості виборів міських голів у містах, кількість виборців у яких дорівнює або є більшою, ніж 90 тисяч; 3) відновлення інституту самовисування на посади сільських, селищних, міських голів, кандидатів у мажоритарних округах; підвищення виборчого бар'єру до 5%; 4) встановлення гендерної квоти не менше 30% представників однієї статі;- встановлення механізму відкликання депутатів місцевих рад та місцевих голів за народною ініціативою [2]. Закон про місцеві вибори передбачає, що вибори депутатів сільських, селищних рад проводяться за мажоритарною системою відносної більшості в одномандатних виборчих округах, на які поділяється територія відповідно села (кількох сіл, жителі яких добровільно об'єдналися у сільську громаду), селища, територія утвореної відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» об'єднаної сільської, селищної територіальної громади; 2) депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах рад - за пропорційною виборчою системою з преференціями (вибори в багатомандатному виборчому окрузі, що співпадає з територією Автономної Республіки Крим, відповідної області, району, міста, району в місті, за виборчими списками місцевих організацій партій з одночасним висунуттям кандидатів в територіальних округах, на які поділяється багатомандатний округ); 3) міських голів (міст, кількість виборців у яких дорівнює або є більшою ніж 90 тисяч) - за мажоритарною системою абсолютної більшості в єдиному одномандатному виборчому окрузі; 4) сільських, селищних, міських (міст, кількість виборців у яких є меншою ніж 90 тисяч) голів, сільських старост - за мажоритарною системою відносної більшості в єдиному одномандатному виборчому окрузі. Тривалість виборчого процесу - 50 днів. Згідно із Законом, право висунування на виборах мають право партії, які зареєстровані не пізніше як за 365 днів до дня виборів та які змінили назву не пізніше як за 180 днів до виборів. Вибори, що відбулися 25 жовтня 2015 р., показали позитивні і негативні аспекти Закону. До переваг слід віднести такі. По-перше, серед позитивних результатів запровадженої мажоритарної системи абсолютної більшості виборів міських голів у містах, де кількість виборців становить або перевищує 90 тисяч є: підвищення рівня легітимності обраного міського голови. В минуле відійдуть вибори міських голів, коли за кандидатів віддають голоси не більше 10-15% виборців. Також це можливість для людей зробити більш усвідомлений вибір, а також зменшити вплив «технічних» кандидатів на результати виборів. По-друге, в минуле відходить змішана виборча система, яка поєднує найгірші риси мажоритарної виборчої системи та пропорційної виборчої системи за закритими партійними списками. Замість неї вводиться пропорційна виборча система з відкритими партійними списками. Виборець, крім голосування за партію, віддає свій голос за кандидата, який висунутий політичною партією на територіальному окрузі. Одним з основних плюсів цього закону є те, що замість двох бюлетенів вводиться один бюлетень, в якому виборець ставить тільки одну галочку - одночасно за політичну партію і за кандидата, висунутого на виборчому окрузі. По-третє, ця система більш ефективна. Вона не передбачає проведення проміжних виборів в разі вибуття депутата місцевого рівня. Це можливо у всіх міських, районних та обласних радах, за винятком сільських та селищних рад, де вибори проходять за мажоритарною системою. Важливим є те, що при цьому буде забезпечена економія державних коштів, тому що в разі вибуття депутата його місце займає наступний за списком. По-четверте, необхідною новацією закону про місцеві вибори є встановлений 5-відсотковий прохідний бар'єр для політичних партій. Це забезпечує розвиток партій в Україні і зробить неможливим існування політичних проєктів-одноденок, які створюються під вибори, а також виключить можливість проходження представників організацій

екстремістського толку. По-п'яте, величезною перевагою закону «Про місцеві вибори» є запровадження процедури відкликання депутата місцевої ради право на яку отримують виборці. Це забезпечує більшу відповідальність депутатів і партій, які їх висунули. Якщо раніше виборці обирали місцевого депутата і він 4 роки міг робити все, що завгодно і не рахуватися зі своїми виборцями, то тепер у них є номінальне право відкликати цього депутата, і це серйозний плюс. Позитивом є й те, що розвивається певна політична культура. Кожен депутат буде представляти певну політичну партію і, відповідно, за всі його помилки буде нести відповідальність його політична сила [3, с.366]. Суттєво зменшився кількісний склад місцевих рад. Проте, крім позитивних аспектів Закону притаманні і негативні риси. Зокрема, до недоліків слід віднести такі. По-перше, Закон не передбачає подання партіями та кандидатами у депутати передвиборних програм. У результаті цього, при виборі свого кандидата чи політичної сили виборці змушені орієнтуватися не на запропоновану кандидатами місцеву політику, а на інші, менш важливі чинники. По-друге, Закон не передбачає публічних виступів кандидатів у депутати за рахунок бюджетних коштів у ЗМІ, що негативно впливає на обізнаність електорату та його свідомий вибір, адже можливістю виступів на телебаченні та публікаціями в друкованій пресі можуть скористатися лише платоспроможні кандидати та заможні партії. По-третє, незважаючи на те, що відповідно до ч. 3, ст. 4 Закону представництво осіб однієї статі у виборчих списках кандидатів у депутати місцевих рад у багатомандатних виборчих округах мало становити не менше 30 відсотків загальної кількості кандидатів у виборчому списку, окремі місцеві організації партій не виконали цю норму закону. По-четверте, зважаючи на особливості Закону, окремі виборчі округи залишилися без обраних депутатів, натомість інші представлені двома депутатами. Це пов'язано з тим, що кількість кандидатів, які отримують депутатські мандати, визначається згідно з кількістю голосів, поданих безпосередньо за конкретного кандидата в окрузі. До рад проходять лише ті кандидати від партії (що пододала виборчий бар'єр), котрі отримали найбільшу підтримку у відсотковому значенні у своєму окрузі, порівняно зі своїми однопартійцями в інших округах. Закон руйнує основоположний принцип представницької демократії, фактично позбавляючи виборців округу можливості делегувати свого представника.

Висновок. Завдячуючи саме цій системі, вдалося суттєво оновити депутатський корпус місцевих рад, що вселяє надію на запровадження в органах місцевого самоврядування сьомого скликання нових форм і методів діяльності, проведення реформи з децентралізації влади та розширення повноважень місцевого самоврядування. Разом з тим варто зазначити, що Закон потребує серйозного доопрацювання в частині тих положень, котрі виявилися проблематичними в реалізації (наприклад, гендерна квота, недосконалий механізм відкликання депутатів). Також доцільно вдосконалити пропорційну виборчу систему з відкритими партійними списками. Саме на ці аспекти мають бути спрямовані подальші наукові розвідки.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», С.114-130 .
2. Гурик М . І. Шумка М . Л . Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Закон України «Про місцеві вибори» // Відомості Верховної Ради, 2015. Ф 37-38, С.366.
4. Малиновський В.Я. Основні характеристики закону України «Про місцеві вибори» // Український науковий журнал «ОСВІТА РЕГІОНУ», 2016. С. 33.

РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ ОПОЗИЦІЇ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Актуальність теми дослідження: зараз у зв'язку зі зростанням популізму та політичної поляризації в багатьох країнах Європи, роль опозиції стає ще важливішою. Інформація, яка буде висвітлена в цій статті, допоможе зрозуміти, як опозиція функціонує в Європі, які стратегії вона використовує, який вплив має на демократію, та які виклики стоять перед опозиційними партіями в сучасному політичному кліматі. Тема дослідження: має велике значення, особливо в сучасному політичному кліматі, де популістські рухи набирають силу, а поляризація зростає. Опозиційні партії є виразниками людей, які не підтримують нинішню владу, і є платформою для висловлювання незгодних думок. Вони кидають виклик уряду в таких питаннях, як корупція, порушення прав людини та економічна політика, пропагуючи демократичні цінності та сприяючи обговоренню важливих питань.

Мета дослідження: аналіз історичних, соціальних і політичних контекстів, у яких діють опозиційні партії, аналіз їхніх стратегій, цілей та ефективності.

Об'єкт дослідження: політична опозиція в європейських країнах, зосереджена на партіях, лідерах та прихильниках, які працюють над тим, щоб демократія залишалася сильною та живою.

Завдання дослідження: проаналізувати вплив політичної опозиції на демократичні інститути, включаючи ЗМІ, громадянське суспільство та верховенство права. Роль політичної опозиції в європейських країнах є важливою для функціонування демократичних суспільств. Опозиція є важливою перевіркою влади уряду та служить представником голосів та інтересів тих, хто не голосував за правлячу партію чи коаліцію [1]. Однією з ключових функцій політичної опозиції є забезпечення відповідальності влади. Це включає моніторинг дій і політики правлячої партії, а також сумнів у її рішеннях і пропонування альтернативних рішень. Таким чином опозиція гарантує, що влада діє в інтересах людей і не зловживає своєю владою. Крім того, політична опозиція відіграє вирішальну роль у підтримці здорових демократичних дебатів. Через свою критику та опозицію вони пропонують різні точки зору та кидають виклик ідеям і політиці правлячої партії. Це може призвести до більш продуманої та тонкої політики та може перешкодити уряду приймати рішення, які можуть завдати шкоди суспільству [2]. Крім того, опозиція є представником тих, хто не голосував за правлячу партію чи коаліцію. Надаючи платформу для різних голосів та інтересів, опозиція гарантує, що всі члени суспільства мають право голосу в політичному процесі [3]. Однак роль опозиції може сильно відрізнятися в різних європейських країнах. У деяких країнах опозиція може мати обмежену владу через домінування правлячої партії, тоді як в інших опозиція може мати сильніший голос і більший вплив [4].

Висновок: політична опозиція є ключовим компонентом демократичних суспільств у Європі. Притягаючи уряд до відповідальності, підтримуючи здорову демократичну дискусію та представляючи різноманітні голоси та інтереси, опозиція гарантує, що демократія залишається активною та чуйною до потреб усіх членів суспільства.

Список використаних джерел

1. Норріс, П. Вплив повторних виборів URL:https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/3865472/mod_resource/content/1/pippa%20norris_reforma%20eleitoral_representa%C3%A7%C3%A3o%20feminina.pdf
2. Саймон Хікс і Абдул Нурі «Опозиційні партії в Європейському парламенті: вивчення зв'язків між ідеологією та виборчою поведінкою» URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2689714/>
3. Девід Альтман та Едуардо «Роль опозиції в консолідації демократії» URL: https://www.researchgate.net/publication/314404088_Explaining_the_Erosion_of_Democracy_Can_Economic_Growth_Hinder_Democracy
4. Сміт, Г. Демократичні інновації: розробка інституцій для участі громадян. URL:<https://core.ac.uk/download/pdf/79661163.pdf>

ПРИНЦИПИ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ, ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. Ліберальна демократія наголошує на захисті прав і свобод громадян, розподілі влади та важливості розвитку громадянського суспільства. Україна – держава, яка намагається рухатися до демократії та європейської інтеграції. Одним із найважливіших аспектів ліберальної демократії в Україні є боротьба з корупцією. Корупція, безумовно, є загрозою для демократичних інститутів, оскільки вона може призвести до порушень правил і норм державного управління та призвести до переваги певних груп над іншими. Ще одним важливим аспектом ліберальної демократії в Україні є захист прав жінок та гендерна рівність. Україна має працювати над забезпеченням рівних можливостей для чоловіків і жінок, захистом жінок від насильства та усуненням стереотипів, які сприяли гендерній нерівності.

Мета дослідження: проаналізувати теоретичні та практичні аспекти демократії та її ролі у сучасному суспільстві.

Об'єкт дослідження: реалізації принципів ліберальної демократії в Україні.

Предмет дослідження: методи та механізми реалізації принципів ліберальної демократії в Україні.

Завдання дослідження: аналіз українського законодавства, політичної практики та взаємодії різних соціальних груп з точки зору їх відповідності ліберально-демократичним принципам; оцінити ступінь розвитку та функціонування демократичних інститутів України; проаналізувати основні проблеми, що перешкоджають реалізації принципів ліберальної демократії в Україні, та визначити шляхи їх подолання; проаналізувати вплив зовнішніх чинників та оцінити їх роль у розвитку демократії в Україні. Ліберальна демократія - одна з найпоширеніших форм демократії у світі. Вона базується на ідеях свободи, рівності та верховенства права. Принципи ліберальної демократії включають громадянські свободи, права і гарантії, які забезпечують захист прав і свободу усіх громадян. [1, с. 129]. Основні принципи ліберальної демократії: Перший принцип ліберальної демократії полягає в тому, що громадяни мають свободу вираження поглядів, свободу думки і свободу вибору. Другим принципом ліберальної демократії є рівність перед законом і верховенство права. Третій принцип ліберальної демократії полягає в тому, що держава гарантує свободу від примусу та дискримінації. Четвертий принцип полягає в тому, що держава гарантує свободу підприємництва та захист прав власності. Найважливішим принципом ліберальної демократії є принцип народовладдя, тобто влада належить народу і здійснюється через представницькі інститути. Зокрема, адміністративна система України має такі складові: Президент України, Кабінет Міністрів, Верховна Рада та судова влада. Всі ці органи мають різні повноваження, але всі вони представляють народ і таким чином забезпечують реалізацію його волі. [4, с. 137] Україна офіційно проголосила себе демократичною країною після отримання незалежності від Радянського Союзу в 1991 році. Відтоді Україна зробила певні кроки для розвитку своєї демократії та ліберальної політики. Незважаючи на це, все ще існують певні проблеми з впровадженням принципів ліберальної демократії в Україні [2]. Корупція – одна з найбільших проблем України. Корупційні скандали періодично стрясають політичну арену України та підживлюють недовіру до влади. Недовіра до влади та системна корупція диверсифікували ліберальну політику в Україні та знизили довіру до демократичного процесу і свободи. [6, с. 197]. Ще однією проблемою в Україні є недостатній захист та розуміння прав людини. В Україні створена законодавча база для гарантування прав людини і громадянина, але на практиці ці права часто порушуються. Для України було надзвичайно важливо забезпечити повний захист прав людини та дотримання міжнародних стандартів [3, с. 206]. Крім того, в Україні не завжди дотримуються принципів незалежності ЗМІ. ЗМІ є важливим інструментом у вільній демократії, який забезпечує свободу слова та інформації. В Україні існує законодавча база, яка гарантує свободу вираження поглядів та право на вільне володіння інформацією, але на практиці деякі ЗМІ контролюються державою чи політичними силами, що знижує їх незалежність та об'єктивність. Проте, незважаючи на ці проблеми, Україна зробила кроки для зміцнення ліберальної демократії. Наприклад, Конституція України, прийнята в 1996 році, визначає Україну як демократичну правову державу, яка гарантує права і свободи людини і громадянина. Також були прийняті різні закони для забезпечення прав і свобод людини, такі як закони про свободу слова та інформації та закони про захист прав і свобод людини [5]. Україна також має активне громадянське суспільство, яке бере активну участь у демократичному процесі та захищає права і свободи людей. Це дуже важливий фактор розвитку ліберальної демократії в країні.

Висновок: Реалізація принципів ліберальної демократії в Україні не є ідеальною, але заходи, які вживає країна, важливі для зміцнення демократії та ліберальної політики. Для подальшого розвитку демократії в Україні необхідно зміцнювати права і свободи людини, боротися з корупцією, забезпечувати незалежність ЗМІ та підвищувати прозорість і відкритість демократичного процесу. Україна має потенціал для розвитку ліберальної демократії, але для цього будуть потрібні об'єднані зусилля уряду, громадян та інших ключових груп населення. Зміцнення демократії в країні є важливим кроком до досягнення стабільності та процвітання в Україні.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Українська політична нація: проблеми становлення. URL:<http://www.niss.gov.ua>
3. Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнаевич, М. І. Гурик, О. М. Рудакевич, Р. Ю. Чигур, М. Л. Шумка; заред. професора О. М. Рудакевича. - Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 256 с.
4. Теорія держави і права : навчальний посібник. В. М. Суботін, О. В. Філонов, Л. М. Князькова, І. Я. Годоров. Київ : Знання, 2005. 327 с.
5. Людина і політика URL: https://pidru4niki.com/18060203/politologiya/lyudina_politika
6. Головка І. В. Стан та перспективи формування ліберальної демократії в Україні / І. В. Головка // Гілея : науковий вісник. Збірник наукових праць. К.: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2009. Вип. 27. 420 с.

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ: ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ

Актуальність теми дослідження: Політичні партії є одним з найважливіших факторів, на основі якого можна сформулювати уявлення про суспільство, його розвиток, демократичні процеси, що відбуваються в ньому [1].

Мета дослідження: проаналізувати еволюцію політичної системи України у вказаний період.

Предмет дослідження: статус політичних партій на соціально-політичному рівні, захист прав і свобод представників партій. Об'єкт дослідження: політичні партії України. Завдання дослідження: дослідити політичні партії в Україні до і після війни. Масові протести громадян проти кримінально-авторитарного режиму В.Януковича, відомі як Революція Гідності з її епіцентром – Майданом, стали переломним пунктом у новітній історії України. Події мали надзвичайно різний за своїми масштабами та наслідками характер – від остаточного здійснення Україною свого геополітичного вибору, початку практичної реалізації курсу на європейську інтеграцію через реформування усіх сфер суспільного життя – до військової агресії з боку Росії, кількатисячних людських жертв, втрати частини економіки та території держави. В умовах загального виборчого права вони є основним механізмом політичної участі громадян. Політичні партії України - політичні партії, які зареєстровані згідно з Законом України «Про політичні партії в Україні» [2]. Політична партія - це особливе добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах. Саме партії формують національні інтереси та втілюють їх у життя. Причому вони можуть брати участь у творенні й здійсненні державної політики шляхом реалізації власних програм та в державному управлінні через свою роботу у структурах державної влади й місцевого самоврядування. Тому це не тільки важлива теоретична, а і практична проблема, оскільки вона пов'язана з розподілом повноважень між гілками влади, з питаннями оптимізації державно-владних відносин, результативного здійснення державної політики. Інститут політичних партій вивчався багатьма вітчизняними та зарубіжними дослідниками. Зважаючи на багато цього питання, серед сучасних українських дослідників можна виділити низку тих, які досліджували взаємозв'язок партій та державних інституцій, виразити (артикулювати) інтереси громадян, соціальних груп, надати їм політичної форми (агрегувати), придатної для прийняття рішення політичною владою, у сучасному громадянському суспільстві можуть лише партії [3]. Розвиток інституту політичних партій в Україні розпочався ще на початку 1990-х рр. та ознаменувався становленням політичних партій не комуністичного спрямування, що виникали переважно на основі громадських рухів та організацій. Правове підґрунтя діяльності партій на цьому етапі становили Конституція УРСР (зі змінами від 24 жовтня 1990 р.) [4] та Закон про об'єднання громадян (1992 р.). У роки незалежності політичні партії пройшли складний шлях розвитку від окремих структур до важливих складових політичної системи суспільства. Одночасно формувалася соціальна база політичних партій, налагоджувалися відносини між ними, партії набували досвіду як політичного представництва інтересів суспільних груп, так і політичної боротьби. Партії історично сформувалися як інститут, здатний координувати і контролювати процес прийняття рішень на рівні держави. Вони спонукають представників конфронтаційних інтересів і поглядів до укладення угод, приведення у відповідність до різних вимог, узгодження дій. Партії, з'єднуючи громадянське суспільство з державою, сприяють подоланню чи пом'якшенню конфліктів, властивих відносинам між ними. тому партії є необхідним елементом демократичної політичної системи. Саме завдяки партіям забезпечується функціонування законодавчих органів і виконавчої влади [5]. Розвиток демократичних політичних систем переконує нас у тому, що політичні партії є найефективнішим інструментом реалізації групових інтересів у сфері політики. Висновок: По суті, в партійній системі змінилися лише назви партій та їх керівники. На даний час, багато громадян розчаровані в політичних партіях за які вони в свій час голосували. Але навіть якщо в Україні відбудеться ще одна революція ми будемо спостерігати хіба що повільну, як воно у нас завжди було, еволюцію того типу партій, що маємо, в бік євро інтеграції та деякого правового окультурення.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. URL: <https://moodle.wunu.edu.ua/course/view.php?id=4931>
2. Обушний М. І. Партологія : навч. посіб. / Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р URL: <http://www.philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/Files/Kafedry>
3. .Проект «Партійна система України до і після Майдану: зміни, тенденції розвитку, суспільні запити» здійснюється Центром Разумкова спільно з Представництвом Фонду Конрада Аденауера в Україні. URL : http://old.razumkov.org.ua/upload/1442416518_file.pdf
4. Політологія / Кирилюк Ф. М., Обушний М. І., Хилько М. І. та ін. ; за ред. Ф. М. Кирилюк. URL: http://megalib.com.ua/book/58_Politologiya.html

5. Політологія Текст: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик та ін; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. URL: <http://dspace.wnu.edu.ua/handle/316497/35728>

ОСНОВНІ ТИПИ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ СУЧАСНОСТІ

Актуальність теми дослідження. Політично-інституційна та соціально-економічна криза в Україні наприкінці 2013 - на початку 2014 рр., а також її внутрішні та зовнішні наслідки чітко виявили чимало проблем, які пов'язані з перспективами розвитку демократії в Україні, в інших країнах пострадянського простору, а також із особливостями сприйняття та розуміння демократії в сучасному світі.

Мета дослідження: проаналізувати класифікацію політичних систем і режимів сучасних країн.

Об'єктом дослідження: є типологія політичних режимів їхня схожість та розбіжність.

Предмет дослідження – політичні режими сучасності.

Завдання дослідження: з'ясувати, як здійснюється політична влада, які теорії суспільно - політичного розвитку та прогнозні тенденції є в її основі; типологічні ознаки сучасних політичних режимів, відомі світовій громадськості теоретичні підходи, що дозволяють розібратися в найскладніших соціальних змінах. Політичний режим складається, принаймні, з трьох компонентів, які зберігають певну автономність. Ця обставина має цілу низку важливих наслідків, зумовлених, передусім, плюралізмом тлумачення політичного змісту режиму. Перший компонент, який складає зміст поняття «політичний режим», - це права та свободи особистості, пріоритетний тип її політичної культури, поведінки, свідомості, менталітету. Права людини, їх міра та гарантії реалізації взаємозв'язані з рівнем розвиненості самого права, його роллю в механізмі політичного володарювання. Сутність політичного режиму, отже, визначається тим, що у державі є пріоритетним - права держави чи права особистості [1, с. 145]. Другий компонент змісту поняття «політичний режим» також має кілька вимірів, обумовлених рівнем та якістю соціально-економічного розвитку суспільства, принципом поділу влади, статусами партійної системи, політичної опозиції, засобів масової інформації, армії, поліції, церкви. Будь-який політичний режим прагне самолегітимізації, тобто намагається викликати віру, прихильність до себе, переконати громадян у правильності та обгрунтованості свого правління, його ефективності. Легітимних політичних режимів самих по собі не існує, бо легітимність досягається створенням емоційно-оцінного стану підлеглих цього режиму. Індикатором легітимності режиму є і характер відносин його з іншими державами (наприклад, режим напівколоніальний, суверенний тощо). Третій змістовий компонент політичного режиму - це методи здійснення політичної влади. Таким чином, політичний режим є осередком взаємодії комплексу компонентів, кожний з яких, у свою чергу, містить не менш інтегровані складові. Політичний режим - це вираження політичного напрямку здійснення політичної влади, її політичних пріоритетів, тобто він характеризує політичну систему і пов'язаний з нею загалом і з усіма її складовими. Тому політичні режими і відрізняються один від одного, передусім, своєю політичною системою (її структурою, пріоритетами, методами дії тощо) [2, с. 9]. Класифікація політичних режимів достатньо різноманітна. Наприклад, політичні режими можна класифікувати: за рівнем демократичності (народний - антинародний); за ступенем розвинутості політичної системи (авторитарно-демократичний, відкритий та закритий, легітимний і нелегітимний); з точки зору форм правління (режим парламентського типу, президентського правління, монархічний, республіканські тощо); за кланово-груповими критеріями (режим «білої меншості», «чорних полковників», «червоних кхмерів» тощо). Широко відомі три типи політичних режимів: тоталітарний, авторитарний і демократичний. Кожен з них має свої ознаки, які складають сутнісну основу їх різниці. Зрозуміло, в реальному житті існує безліч варіантів політичних режимів зі змішаними в різних пропорціях характеристиками. Запропонована загальна типологія дає можливість наочніше зрозуміти певний набір характеристик, які переважають у кожному із зазначених типів політичних режимів [3, с. 32]. Об'єктивними передумовами виникнення тоталітаризму були особливості соціокультурної динаміки періоду індустріалізму, що поєднували процеси швидкого руйнування структур традиційного суспільства, етатизація суспільного життя, посилення соціальних функцій держави. Фундаментальною соціально-психологічною основою тоталітарного політичного режиму, який намагається створити «монополюну єдність» людей, є соціальний конформізм. Соціальний конформізм - це некритичне прийняття і прямування пануючим точкам зору і стандартам, стереотипам масової свідомості і пропагандистським кліше. До головних рис соціального конформізму відносяться: відсутність індивідуальності, рабська залежність від влади, маніпульованість, стандартність тощо. Тому соціальну базу тоталітаризму складають маргінальні групи і прошарки населення, які найбільш сприйнятливі до пропаганди тоталітарних доктрин. Прихід до влади тоталітарно орієнтованих партій та їх кадрове злиття з державним апаратом вивели тоталітаризм із галузі політичних уявлень у галузь політичних реалій [4, с. 47]. Одним з альтернативних до тоталітаризму виступає авторитарний політичний режим. В основу авторитарного режиму покладено зосередження більшості влади в руках однієї особи чи групи осіб. Головною опорою авторитарних режимів є домінуючі вертикальні силові структури влади - армія, каральні органи. Способи володарювання переважно силові, жорстко дисциплінарні, такі, що ігнорують можливості будь-яких конфліктів, а, отже, і необхідність їх розв'язання. Західні дослідники вважають важливою характеристикою цього політичного режиму обмежений плюралізм. Слід розрізняти авторитаризм і тоталітаризм. На відміну від останнього авторитаризму властиві певні елементи демократизму, зокрема, автономія особистості і суспільства в неполітичних сферах. Пом'якшеними варіантами

авторитаризму є конституційні форми влади, за яких формально допускається поділ влади, багатопартійність, відмова від тотального контролю над суспільством, обмежені вибори парламенту при домінуванні виконавчої влади. Авторитарні політичні режими найбільш поширені в історії людства.

Висновок. Отже, історія людства знає різні типи політичних режимів. Найбільш цивілізований і розвинутий - демократія. Більшість населення сучасних країн світу глибоко сприйняли і свідомо підтримали демократичні цінності та ідеали. Для того, щоб розвивались демократичні форми політичного життя потрібні соціальні, економічні та культурні основи. Без них політичний процес проходить у недемократичних формах.

Список використаних джерел

1. Бебик, Валерій Михайлович. Політологія для політика і громадянина: Монографія. К, 2004. С 111-120.
2. Політологія. Підручник / Заред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. К, 2001. С 8-10.
3. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки). К, 2002. С 15- 35.
4. Політологічний енциклопедичний словник. К, 2004. С 45-50.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОЛІТИКИ І БІЗНЕСУ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність теми дослідження: Одним із принципових питань ринкової економіки, що незмінно викликають бурхливі суперечки серед науковців різних напрямків, є питання про співвідношення ринкових сил і державного регулювання. Ще до початку XXI ст. воно виявилось актуальним не тільки для країн, що недавно стали на шлях ринкових перетворень, але й для країн з міцними ринковими структурами, непорушними інститутами приватної власності й розвинутою системою державного регулювання. Становлення партнерських відносин держави та бізнесу в нашій державі складаються непросто. По черзі змінюють одна одну дві взаємовиключні моделі взаємодії - захоплення держави бізнесом і захоплення бізнесу державою.

Мета дослідження: проаналізувати взаємозв'язок політики і бізнесу в українському суспільстві.

Об'єкт дослідження: взаємодія влади та бізнесу, а також проблемні аспекти цієї взаємодії.

Предмет дослідження: держава, бізнес, групи інтересів, державне регулювання, ринкові механізми, а також політичний процес.

Завдання дослідження: дослідити поняття бізнесу та політики в українському суспільстві; дослідити сутність взаємодії бізнесу та політики, як необхідної передумови ефективного функціонування економічної системи. Реформування економіки на ринкових засадах та формування громадянського суспільства в Україні обумовили появу взаємовідносин держави, бізнесу та суспільства. Однак держава досі не сформувала чітких орієнтирів, визнаних у суспільстві, якими повинен керуватися бізнес, здійснюючи свою діяльність і вступаючи в соціально-економічні відносини з народом і владою. В результаті, бізнес, суспільство і влада поки що не здатні спільними зусиллями кардинально поліпшити соціально-економічне становище в нашій країні. Політика в суспільстві завжди виражає і представляє певні суспільні інтереси, які є об'єктивно зумовлені і спрямовані на досягнення мети. Політичний інтерес виявляється у формі загального. Ним є здебільшого потреба збереження єдності суспільства, становлення людини як вільної, неповторної істоти. Існує багато теорій, що пояснюють зростання або зменшення державного втручання в економічне і соціальне життя розвинутих країн. Їх можна згрупувати по декількох головних напрямках. Перша група теорій поєднує зростання ролі держави з викликами соціального середовища, тобто технічним прогресом, демографічними зрушеннями, змінами в економічній системі. Один із провідних представників цієї школи американський економіст М. Олсон, ґрунтуючись на такому погляді, зазначив, що розвиток ідеї «держави загального добробуту» і спроби її практичної реалізації були необхідною відповіддю на виклики часу. Так, демографічні зрушення (збільшення населення, урбанізація) зажадали посилення соціальної політики, надання державних послуг охорони здоров'я, регулювання життя в містах, охорони навколишнього середовища. Технологічні зрушення всіх типів змусили державу збільшити інвестиції в сферу освіти й науки, патентної діяльності й т. ін. Друга група, не заперечуючи ролі соціального середовища, пояснює посилення ролі держави впливом внутрішніх політичних процесів. Учені цієї школи підкреслюють, зокрема, роль політичної культури і змін у поглядах на законність та обґрунтованість державних функцій і дій. Вони відзначають величезну роль законодавства, яке неминуче приводить до посилення ролі держави як виразника й координатора інтересів різних суспільних груп. Сюди ж можна віднести і політичний вплив різних соціально-економічних поглядів, що сповідаються політичними партіями, профспілками, громадськими організаціями тощо [1, с. 112]. Вітчизняний бізнес, як зазначає О. Рудакевич, сьогодні ще в достатній мірі не усвідомлює свою соціальну відповідальність, намагається здобути максимальний прибуток, незважаючи на загрози екологічній безпеці населених пунктів та регіонів, вступає у корупційні зв'язки з політиками та державними чиновниками, паразитуючи на державному бюджеті та інших ресурсах нації [2, с. 107]. Найважливіша складова сучасної економічної системи - система управління розвитком відносин бізнесу, суспільства і держави не забезпечує ефективної реалізації інтересів населення. Механізм взаємодії держави, бізнесу й суспільства базується на оптимальному використанні таких системних принципів: досягненні інтересів влади, бізнесу й суспільства під час суспільної дискусії з ідентифікації основних напрямів економічної й соціальної стратегії держави; інституціоналізації взаємовідносин підприємницьких структур, суспільства й органів влади через зміцнення ролі інститутів громадських рад, лобіюючих структур, саморегулюючих організацій підприємців, реалізацію соціальних і добродійних програм; участі бюджетотворюючих великих фірм у соціально-економічному житті місцевої громади через інститут державно-приватного партнерства та інші моделі партнерства; транспарентності відносин держави й бізнесу; - демократизації процесів ухвалення стратегічних рішень; - диверсифікації соціальної відповідальності бізнесу і влади [3, с. 107]. Основними економічними моделями взаємодії влади, бізнесу й суспільства можуть бути соціальне партнерство, корпоративна соціальна відповідальність, благодійність, соціальне підприємництво, лобізм, соціальні мережі. При цьому типами економічних моделей взаємодії інститутів держави, бізнесу й суспільства можуть бути: типи соціального партнерства - державно - приватне партнерство, локально-територіальне партнерство, суспільно-державне партнерство; типи благодійності - традиційна, системна; типи корпоративної соціальної

відповідальності - базова, внутрішня, зовнішня; типи соціального підприємництва види діяльності всередині основної сфери діяльності, спеціалізовані підприємства при громадських організаціях, малі інноваційні вузькоспеціалізовані підприємства; типи лобізму - законодавчий, виконавчий, судовий; типи соціальних мереж - професійні, загальноформатні, за зацікавленістю. На думку дослідників, взаємодію політики і бізнесу необхідно розглядати з позиції форм партнерства. При цьому доцільно виділити три найбільш важливі форми партнерства: економічне партнерство; правове партнерство; організаційне партнерство [4, с. 79]. Якщо держава готова фінансувати вирішення певних завдань, то вона може обрати відповідну форму та вид взаємодії в залежності від необхідного ступеня своєї участі у вирішенні цих завдань. Причинами складної ситуації в інвестиційній сфері є, насамперед, завищена щодо інфляції ціна кредитних ресурсів; дефіцит накопичень; скорочення обсягів власних коштів підприємств; зменшення обсягів реалізованих державних інвестицій; фінансування державних цільових програм за залишковим принципом; невиправдано низька питома вага корпоративних цінних паперів в порівнянні з державними цінними паперами [5, с. 17]. Нинішній час ставить важливу для майбутнього країни проблему пошуків гармонійного поєднання інтересів бізнесу, громадянського суспільства, яке лише зароджується, і влади. Більше того, ні влада, ні бізнес як найбільш сильні компоненти тріади не зможуть трансформуватися в інтересах створення в країні цивілізованої ринкової і демократичної системи без участі в цьому процесі громадянського суспільства. Перешкодою для розвитку бізнесу на сьогоднішній день є низька якість підприємницького середовища, що формується державою, особливо в сфері законодавства. Бізнесу вкрай важливі визначені державою основні напрями розвитку промислової політики та економічні, соціальні і технологічні параметри її реалізації. [6, с. 5].

Висновок: Проблеми співпраці, насамперед, проявляються в недоліках законодавчої бази, що визначає права та відповідальність сторін, недосконалості форм і методів реалізації партнерських відносин, відсутності конкурентних умов для ефективного співробітництва, нерозвиненості інвестиційного та інноваційного середовища.

Список використаних джерел

1. Економічна теорія: [у 2-х т.] / А. А. Чухно. К.: ДНУ АФУ, 2010. С 50-112.
2. Пасхавер О. Й. Великий український капітал: взаємовідносини з владою і суспільством /О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, К. М. Агеєва // Центр економічного розвитку. К. :Дух і літера, 2007. С 70-107.
3. Брехаря С. Г. Політична суб'єктність малого і середнього бізнесу в Україні [Електронний ресурс] / С. Г. Брехаря // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2015. Вип. 2. С 103-107.
4. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 9. С 70-79.
5. Бержанір А. Л. Становлення взаємодії влади, бізнесу і суспільства в ринкових умовах / А. Л. Бержанір // Сталий розвиток економіки. 2013. № 3. С 9-17.
6. Шумка М., Гончарук Т. Основні ідеї прагматизму: істинність чи корисність / Михайлина Шумка, Тетяна Гончарук // Матеріали III Міжнародних філософсько-економічних читань 25-26 травня 2010 року, Львів. С 1-5.

ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В УМОВАХ УКРАЇНО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ

Актуальність теми дослідження: Через певні події, що пов'язані з Євроінтеграцією України, відбулося вторгнення Росією на територію України, анексія АР Крим, в 2022 році почався повномасштабний наступ. В умовах життя сучасного українського суспільства під впливом різноманітних політичних, соціальних та економічних чинників українська національна свідомість переживає свій досить цікавий етап формування. Проблема національної самосвідомості громадян України не випадково стає предметом соціологічного аналізу. Радикальні зміни глобального характеру, які відбуваються в усіх сферах суспільного життя, свідчать і про появу ряду проблем у молодіжному середовищі, в якому негативні наслідки перетворень найбільш яскраво проявляються саме у сфері дозвілля.

Об'єкт дослідження: громадяни України.

Предмет дослідження: національна свідомість громадян України.

Завдання дослідження: дослідити національну свідомість громадян нашої країни і її зростання. Національна свідомість є фундаментальним чинником побудови громадянського суспільства та демократії. Власне такий приклад прояву думки громадянського суспільства та вищого ступеня національної свідомості наш народ продемонстрував у Революції Гідності. Це справжній приклад національно свідомої нації, яка ставить перед собою пріоритети для власного майбутнього та майбутнього своїх дітей. І, незважаючи на те, що до цього часу українці переживали занепад української національної свідомості, свого роду, «період національної сонливості», у якому національна ідея та патріотизм залишалися поняттями на рівні слухового сприймання, а не усвідомлення. Зате після трагічних подій Революції Гідності народ зумів віднайти в собі силу і зламати систему, показати вагу національного духу народу. Цей дух національного єднання споріднює більшість українців і до тепер. Позаяк вже пізніше перед очима народу постала жаклива реальність війни з Росією, в яку безпідставно втягнула нас країна-агресор. Це, напевно, одне з небагатьох полотнищ, на фоні якого народ споріднюється і будить в собі національну свідомість і зараз, проте є інші фактори, які цей процес гальмують, і роблять українця народом «другого сорту» та знищують почуття національної гідності та самосвідомості [3]. На превеликий жаль, у житті сучасного українця, а особливо нашого покоління, відбувається період переосмислення і зміни життєвих цінностей, в якому все духовне, зокрема національна самоідентифікація, відкладаються на задній план, а першочерговими постають матеріальні блага та цінності [5]. Перед українцем кожного дня стоїть питання: «як прожити наступний день?». За цих умов у скруті опинилась українська молодь, яка змушена масово емігрувати за кордон в пошуках кращого заробітку та рівня життя. Це свідоме цурання свого, національного, рідного, спричинене непрофесійною політикою держави. Молодь сьогодні спантеличена і не бачить перед собою ніякого майбутнього у власній країні. Відбувається процес, ймовірно, штучного вивезення «умів» з нашої держави, адже тисячі кваліфікованих фахівців шукають шляхи розвитку за кордоном, приймають іноземне громадянство. За таких умов українська національна свідомість відмирає, разом з цим і відмирає ідея народу, нації, української держави. Все ще єдине українців лише єдина мета - протистояння країні-агресору. На фоні цієї війни сьогодні сильно спекулюють вищі чини держави, адже це вагомий аргумент, за яким можна приховати решту проблем у державі [4]. Політико-економічна ситуація в країні зумовила не лише падіння національної свідомості українця, а й потягла за собою ще масу проблем, одна із таких - це культура нації. Разом з економічними проблемами та соціальним зубожінням спостерігається процес падіння рівня освіти і культури нації. Проблематика формування національної свідомості сучасного українця залежить ще від багатьох різних факторів, але основою подальшого становлення української нації є створення сприятливого для цього середовища. Тож кожен, хто бере у свої руки владу, насамперед, повинен бути національно свідомим та ставити себе на місце народу, і пам'ятати, що держава починається з простого народу, а не з тих, хто нею управляє - це заповідь демократії [5]. Хоч і українська національна свідомість переживає свої не кращі часи, все ж таки українець повинен залишатися українцем лише з поваги до того, що наші нащадки жили ще в більшій скруті та не втрачали своєї національної гідності і з поваги до самого себе, як представника великої нації. Та з поваги до тих людей, які показують свій національний дух, на передовій, захищаючи кордони та території нашої країни від ворога [2]. Українці - терпеливий народ, його не зламати та неможливо знищити його генетичний код - українську національну свідомість. Часи міняються, ситуація обов'язково мусить покращитись, але для цього ніхто не повинен опускати руки, а навпаки з усіх сил намагатись втриматись за свій ідеал майбутнього наших дітей, онуків, правнуків [1]. **Висновок:** отже, загалом слід підсумувати, що війна стала для українців насамперед черговим випробуванням духу та національної свідомості. Одним із унікальних явищ цієї війни стало те, що на оборону незалежності виступили не лише українці, але й багато представників інших націй, які усвідомили, що це і їх війна. І це ознака нового рівня розвитку української націоналістичної ідеології, коли більшість громадян країни приходять до розуміння

необхідності захисту національних інтересів, поваги до цінностей і традицій титульної нації. Слід зазначити, що така ситуація також сприяє утвердженню ідеології соборності нації та держави в Україні.

Список використаних джерел

1. Багряний І.П. Публіцистика: доп., ст., памфлети, рефлексії, есе / І.П. Багряний; упоряд. О. Коновал URL: <https://vzhovkvi.com/kultura/ukrajinska-natsionalna-svidomist-osnova-buttya-natsiji.html>.
2. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин /П. Голубенко. URL: <https://vzhovkvi.com/kultura/ukrajinska-natsionalna-svidomist-osnova-buttya-natsiji.html>.
3. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т. В. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34849/1/224.pdf>.
4. Гуцало Є. Ментальність орди / Є. Гуцало URL: <http://refdb.ru/look/2889195.html>.
5. Дашкевич Я. Як Московія вкрала історію Київської Русі-України / Я. Дашкевич URL:<http://uainfo.org/blognews/398664-kak-moskoviya-ukrala-istoriyu-kievskoy-rusi-ukrainy-doklad-doktora-istoricheskikh nauk.html#sel-8:1,10:45>.

ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Ліберальні партії на сьогоднішній день є однією з найбільш впливових політичних сил у багатьох країнах світу. Вони зазвичай підтримують ідеї свободи, індивідуальної відповідальності, рівності перед законом та ринкової економіки. Дослідження цієї теми дозволить краще зрозуміти вплив цих політичних сил на світову та внутрішньополітичну ситуацію, а також їх роль у розвитку сучасного суспільства.

Мета дослідження: дослідити особливості ліберальної ідеології та проаналізувати ставлення українців до ліберальних партій.

Об'єкт дослідження: ліберальні партії у світі та в Україні, які є суб'єктами політичного життя та впливають на формування суспільної свідомості та розвиток демократії.

Предметом дослідження: історія становлення та розвитку ліберальних партій, їх ідеології та програми, участь у виборах та урядуванні, взаємодія з іншими партіями та суспільством, а також перспективи розвитку ліберальної політики у майбутньому.

Завдання дослідження: дослідити історію та розвиток ліберальних партій у світі та в Україні, звернувши увагу на основні принципи та ідеологію цих партій; проаналізувати діяльність ліберальних партій у різних країнах світу, зокрема, зіставити їх з іншими політичними силами та визначити їх вплив на політику та суспільство. Термін «лібералізм» з'явився у Західній Європі для визначення нової етико-політичної орієнтації, у центрі уваги якої були ідеали свободи, індивідуалізму, законності, рівності, права та громадянської відповідальності. Наприклад, у творах О. Бальзака про нього вперше згадується 1830 року. Але тривалий час широта і невизначеність цього поняття не дозволяла точно встановити характер політичних партій, які називали себе ліберальними. Наприклад, в Англії XIX – XX ст. вони центристи, які часто сприймали ідеали консерватизму або соціалізму, у США – це доволі агресивні захисники економічної свободи та приватної власності, в Італії – перш за все прибічники економічної свободи. Протягом XIX – XX ст. ліберальна ідеологія часто поєднувалася з іншими ідеологіями і отримувала додатковий специфічний відтінок. Так з'явилися ліберали-монархісти, які допускали обмежені представницькі права, націонал-ліберали, для яких ідеали свободи і громадянської відповідальності були підкорені національній ідеї, ліберали-християни, які боролися за відділення церкви від держави і т. д. [3, с. 11]. У той же час, в Україні, лібералізм ще не став настільки популярним, на жаль, сьогодні у нас немає сильної й авторитетної ліберальної партії. Події Революції гідності показали, що в Україні відчувається сильне тяжіння народу до свободи в усіх сферах життєдіяльності. Саме тому лібералізм – це вихід із складної політико-економічної ситуації, в якій опинилась Україна. Необхідно повернутися до свого національного ліберального досвіду, врахувати його позитивні сторони і помилки [1, с. 34-35]. Попри достатньо високий рівень освіти з-поміж інших країн світу, значна частка населення не має системних, цілісних знань щодо політики лібералізму, що, безперечно, у багатьох випадках пов'язане з особливостями політичної соціалізації за часів СРСР. Наприклад, 63%, населення вважають що Україні потрібна демократія, 67% – свобода, і лише 24,8% бачать потребу України у лібералізмові, причому, 23,9% вважає його явищем непотрібним [4]. Що стосується вікового розподілу стосовно ставлення до ліберальної ідеології в Україні, то слід зазначити, що молоде покоління (18-30 років) більш позитивно ставиться лібералізмові, ніж старше покоління (50 років і старші). Згідно з ліберальним ідеалом мета створення держави, збереження і захист природних прав людини, відносини між окремою людиною і державою повинні мати договірний характер, а верховенство закону є інструментом соціального контролю. У кожному суспільстві громадянським свободам надається пріоритет над політичними, юридичними та моральними нормами [2, с. 52]. У світі є багато ліберальних партій, серед яких можна виділити такі: демократична партія (США) – партія, яка підтримує права меншин, рівність, свободу вибору та соціальну справедливість; ліберальна партія Канади – партія, яка підтримує соціальну справедливість, екологію та розвиток науки і технологій; ліберальна демократична партія Японії – партія, яка підтримує інновації, економічний зріст та розвиток науки; Україна також має свої ліберальні партії: Партія «Голос» – партія, яка підтримує розвиток громадянського суспільства, права меншин, соціальну справедливість та інновації; Партія «Рух нових сил» – партія, яка підтримує реформи, боротьбу з корупцією та політичною елітою; Партія «Демократична сила» – партія, яка підтримує індивідуальні права та свободи, розвиток підприємництва та інновації. У лібералізмі існує тенденція, яка не заперечує його і пропонує порівняно м'яку критику основних принципів цієї ідеології. Характерною рисою його вчення є розроблення власного розуміння ліберальних цінностей і пристосування їх до певного культурного контексту. У праці «Переосмислюючи лібералізм» О. Левіна Вальдмана віднаходимо модифікацію лібералізму відповідно до певних умов та пристосування їх до американського суспільства. На думку вченого, ліберальні принципи нейтральності держави потрібно переосмислити. Науковець також стверджує, що нейтральність держави не дає чіткого бачення обов'язків держави та захисту індивідів від впливу або втручання держави, та не зобов'язує індивідів бути прив'язаними до своєї громади та відповідальними перед нею. О. Левін-Вальдман піддав сумніву реальність численних інтерпретацій ліберальних учень та спроби пов'язати віднаходження громадських цінностей та взаємної відповідальності з поглядами Локка [5].

Висновки: Отже, ліберальні партії мають значні виклики і перспективи. На міжнародній арені, вони залишаються однією з найвпливовіших політичних доктрин, хоча вони також зазнали критики і опозиції. У багатьох країнах, ліберальні партії мають значну впливовість на національну політику, а також беруть активну участь в міжнародних організаціях. Україна не є винятком, і ліберальні партії виступають націлено на реформи і є важливими гравцями у політичному житті країни. Проте, вони також стикаються з численними викликами, такими як корупція та відсутність довіри до політиків.

Список використаних джерел

1. Донченко С.П. Ліберальні партії України / С.П.Донченко. Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2004. 251 с.
2. Конституція України. К., 2018, С.52.
3. Кравченко И. Либерализм: политика и идеология // Вопросы философии, 2006, № 1, С. 11.
4. Результати загальнонаціонального соціологічного опитування «Громадська думка населення України – червень 2007 року» / Фонд «Демократичні ініціативи» та «Юкрейніан соціолоджи сервіс» 19 червня- 2 липня 2007р., URL: <http://dif.org.ua/ua/archive>.
5. Levin-Waldman O. M. Reconceiving Liberalism: Dilemmas of Contemporary Liberal Public Policy. – Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1996, С.7-8.

ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ

Актуальність теми дослідження: сьогодні ця тема є важливою, оскільки політичний маркетинг є важливою складовою сучасної політики та впливає на процеси прийняття політичних рішень та результати виборів. Тема має важливе значення для розвитку політичних процесів та розуміння сучасного світу.

Мета дослідження: розуміння впливу маркетингових інструментів на політичні процеси, аналіз ефективності маркетингових стратегій та їхній вплив на поведінку виборців, а також розробка етичних стандартів для політичних кампаній. Таке дослідження може допомогти вивчити ефективність різних маркетингових стратегій та їх вплив на поведінку виборців.

Об'єкт дослідження: є сам процес створення та реалізації політичних кампаній, які мають на меті здобуття влади, залучення голосів виборців, створення позитивного іміджу кандидата або партії та формування громадської думки.

Предмет дослідження: вивчення та аналіз процесів, які використовуються політичними кампаніями з метою впливу на громадську думку та отримання високих результатів на виборах. Це включає в себе вивчення стратегій та методів побудови іміджу кандидата, комунікаційних технологій, використання соціальних медіа, збору та аналізу даних про виборців, а також інших аспектів, пов'язаних з політичною рекламою та просуванням ідей. **Завдання дослідження:** вивчити різні аспекти процесу створення та просування політичної кампанії з метою здобуття підтримки виборців. До завдань такого дослідження можуть входити: вивчення цільової аудиторії; вивчення цільової аудиторії; розробка повідомлень та стратегій; вивчення впливу ЗМІ; вимірювання ефективності кампанії. Політичний маркетинг - це процес застосування маркетингових стратегій та інструментів у політичних кампаніях з метою досягнення певних цілей, таких як залучення виборців, підвищення впливу на суспільство, збільшення рейтингів тощо. У сучасному політичному процесі використання маркетингу є важливою складовою успіху кампанії та може визначати її результат [4]. У цій статті ми детальніше розглянемо елементи політичного маркетингу, його історію, використання соціальних мереж та оцінку ефективності [2]. Історія політичного маркетингу починається з 1950-х років, коли політичні кампанії почали використовувати маркетингові інструменти та стратегії для досягнення своїх цілей. Наприклад, у 1980-х роках виникла ідея політичного брендингу, яка передбачає створення виразного образу кандидата та його позиціонування. [4] У сучасному світі політичні кампанії використовують широкий спектр маркетингових інструментів, включаючи соціальні мережі, мобільний маркетинг, email-розсилки та інші [1]. Елементи політичного маркетингу включають аналіз ринку та виборців, позиціонування кандидата, створення його іміджу, проведення PR-кампаній та інші складові. Аналіз ринку та виборців допомагає зрозуміти їх потреби та очікування, що дозволяє кандидатові створити ефективну стратегію. Позиціонування кандидата полягає в визначенні його унікальної позиції відносно конкурентів, що дозволяє залучити увагу виборців [5]. PR-кампанії допомагають залучити увагу ЗМІ та виборців, сприяють підвищенню впливу та створенню позитивного іміджу кандидата [1]. Оцінка ефективності політичного маркетингу є важливим етапом в процесі його впровадження. Методи оцінки можуть включати опитування громадськості, аналіз медіа та інших джерел інформації, моніторинг виборчих результатів та аналіз конкурентного середовища [5]. Отже, для досягнення максимальної ефективності політичного маркетингу необхідно правильно використовувати методи оцінки та аналізу результатів [2]. Законодавство також регулює використання реклами та інших маркетингових інструментів у політичних кампаніях. Рекламний закон та закон про вибори містять вимоги щодо змісту та форми реклами, її розміщення та фінансування. Крім того, відповідальність за порушення законів та етичних норм у політичному маркетингу може бути покладена на кандидатів, їхніх помічників та агентів. [4] Отже, дотримання етичних та законодавчих вимог є необхідною умовою успішної політичної кампанії [3]. Приклади успішного та невдачливого застосування політичного маркетингу можуть бути корисними для аналізу та узагальнення досвіду використання цих інструментів у політиці. Наприклад, успішною можна вважати кампанію президента США Барака Обами у 2008 році, яка використовувала ефективні маркетингові інструменти, зокрема, рекламні ролики та соціальні мережі, щоб залучити виборців [5]. З іншого боку, невдачливим можна вважати виборчу кампанію кандидата від Республіканської партії США Дональда Трампа у 2020 році, яка була помітно позначена скандалами та неспроможністю адекватно реагувати на кризові ситуації [3].

Висновок: У сучасних умовах політичний маркетинг стає все більш важливим елементом політичного процесу, що дозволяє політичним партіям та кандидатам досягати бажаних результатів. Для успішного використання політичного маркетингу необхідно враховувати різноманітні чинники, такі як аналіз ринку, позиціонування, імідж, PR, соціальні мережі та інші. Також важливо враховувати етичні та законодавчі принципи, такі як принципи доброї практики та вимоги законодавства про рекламу та вибори. У підсумку, використання політичного маркетингу має бути зорієнтоване на досягнення мети, але при цьому повинно дотримуватися високих етичних стандартів та вимог законодавства. На підставі викладеного можна зробити висновок, що політичний маркетинг є важливим елементом

політичного процесу, який може сприяти досягненню бажаних результатів, проте його використання повинно дотримуватися етичних та законодавчих принципів.

Список використаних джерел

1. Поняття, види та функції політичного маркетингу ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ І ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ - ПРИКЛАДНА ПОЛІТОЛОГІЯ URL: subject.com.ua
2. Політичний маркетинг та його поняття. Реферат. URL: osvita.ua
3. ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ Прикладна політологія: навчальний посібник Політичний маркетинг. URL: pdf.vntu.edu.ua
4. Що таке політичний маркетинг? Функції, типи, Що таке політичний маркетинг? Функції, типи, технології політичного маркетингу URL: vlada-rykova.com
5. Політичний маркетинг — Вікіпедія URL: wikipedia.org

МІЖНАРОДНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРОРИЗМ І КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ

Актуальність теми дослідження. У наш час інформаційні терористи та кібер-злочинці, можуть легко вплинути не тільки на окремих людей, а ще й на політику. А те, що впливає на політичні інститути, також певною мірою впливає на всіх нас. Інформаційний тероризм, здатний призвести до неймовірної шкоди, якщо не знати як з ним боротися, адже не треба чекати на значні наслідки для суспільства. Кібер-злочинці ж також можуть стати причиною погіршення політичної та економічної сфери держави, а їхні дії все не один раз стали причиною смертей людей, чи то цілеспрямовану, чи то випадково (змушенням людей накласти на себе руки; спричиняючи неполадки приладах які були життєво важливими для людей: стали причиною нещасних випадків).

Мета дослідження: дослідити міжнародний інформаційний тероризм і кіберзлочинність, визначити як і наскільки вони впливають на політику.

Об'єкт дослідження: міжнародний інформаційний тероризм і кіберзлочинність.

Предмет дослідження: вплив який здійснює міжнародний інформаційний тероризм і кіберзлочинність.

Завдання дослідження: проаналізувати міжнародний інформаційний тероризм кіберзлочинність в наш час. Існують суперечки щодо визначення сфери інформаційного тероризму. Ці визначення можуть охоплювати вузьку область, наприклад використання Інтернету для атаки на інші системи в Інтернеті, що призводить до насильства проти людей або власності. Вони також можуть охоплювати широку область, що включає будь-яку форму використання Інтернету терористами до звичайних атак на інфраструктури інформаційних технологій. Існують відмінності в кваліфікації за мотивацією, цілями, методами та центральним місцем використання комп'ютера в діянні. Якщо інформаційний тероризм розглядається так само, як і традиційний тероризм, то він включає лише атаки, які загрожують власності чи життю, і може бути визначений як використання комп'ютерів та інформації цілі, зокрема через Інтернет, для завдання фізичної, реальної шкоди або серйозного порушення інфраструктури. Багато вчених і дослідників, які спеціалізуються на дослідженнях тероризму, припускають, що інформаційного тероризму не існує і насправді є предметом злому чи інформаційної війни [2]. Вони не згодні з тим, щоб називати його тероризмом через малоімовірність створення страху, значної фізичної шкоди або смерті серед населення за допомогою електронних засобів, враховуючи поточні атакуючі та захисні технології. Якщо смерть або фізична шкода, які можуть завдати людям, вважаються необхідною частиною визначення інформаційного тероризму, тоді було б мало ідентифікованих випадків інформаційного тероризму. Однак сучасний тероризм і його політичний вплив нелегко визначити, і деякі вчені стверджують, що тепер він «неосяжний» і не стосується виключно фізичного пошкодження. Існує давня приказка, що смерть або втрата майна є побічними продуктами тероризму, головна мета таких інцидентів - навести жах у свідомості людей і завдати шкоди стороннім людям. Якщо будь-який інцидент у інформаційному просторі може створити терор, його можна справедливо назвати інформаційним тероризмом. Для тих, хто постраждав від таких дій, страх перед інформаційним тероризмом цілком реальний. Як і у випадку з кіберзлочинністю загалом, поріг необхідних знань і навичок для вчинення актів кібер-тероризму неухильно зменшується завдяки безкоштовно доступним хакерським інструментам та онлайн-курсам [1]. Існує багато проблем щодо конфіденційності, пов'язаних із кіберзлочинністю, наприклад конфіденційні дані перехоплюються чи розкривається законним чи незаконним способом. На світовому рівні як державні, так і неурядові суб'єкти займаються кібер-злочинами, зокрема шпигунством, фінансовими крадіжками та іншими злочинами. Кібер-злочини, які проходять міжнародні кордони й пов'язані з діями хоча б одною державою, часто називають кібер-війною. Зі зменшенням традиційної злочинності глобальні спільноти продовжують спостерігати зростання кіберзлочинності. Кібер-злочинці охоплюють широкий спектр дій, від фінансових злочинів до шахрайства. Кібер-шахрайство це якась нелегальна видозміна фактів, націлена на те, щоб дозволити іншим зробити те, що спричиняє їм збитки. За допомогою комп'ютернів можна сприяти іншим формам шахрайства, а саме банківському шахрайству, картковості, крадіжці особистих даних, вимаганню та крадіжці конфіденційних даних. Такі типи злочинів часто стають причиною втрати конфіденційної інформації або фінансової інформації. *Кібер-тероризм* загалом кажучи можна описати як терористичний акт, скоєний через використання кіберпростору або комп'ютерних ресурсів. Таким чином, простий пропагандистський матеріал в Інтернеті про те, що під час свят будуть бомбові атаки, можна вважати кібертероризмом [3]. *Кібервимагання* відбувається, коли веб-сайт, сервер електронної пошти або комп'ютерна система зазнають DDoS або інших атак з боку зловмисників. Ці хакери вимагають гроші в обмін на обіцянку припинити атаки та запропонувати «захист. *Кібер-злочини* типу «Комп'ютер Як мішень» спричинила організована група кіберзлочинців. На відміну від кібер-злочинів типу «комп'ютера як інструмент», ці кібер-злочини потребують в технічних знаннях кібер-зловмисників. Як так, в міру розвитку технологій змінюється і суть кібер-злочину. Ці злочини є відносно новими, вони існують стільки ж, скільки існують комп'ютери, що пояснює, наскільки невідготовлене суспільство та світ загалом до боротьби з цими злочинами. Його рідко вчиняють злочинці по одинці, натомість у ньому беруть участь великі групи. Рекламне шахрайство дуже популярне в сфері кібер-злочинців, тому що таке шахрайство менш переслідуються й є дуже прибутковим кібер-злочиним [4].

Висновок. Інформаційний тероризм Це насильницький пропагандистський вплив на психіку, який не залишає місця для критичної оцінки одержуваної людиною інформації, створюючи так зване інформаційне перевантаження. Суть інформаційного перевантаження полягає в тому, що кількість інформації, яка надходить у мозок людини, значно перевищує необхідну для комфортного існування. Кіберзлочинність використання комп'ютера як - інструменту для досягнення незаконних цілей, таких як шахрайство, торгівля незаконними речами та інтелектуальною власністю, крадіжка особистих даних або порушення конфіденційності.

Список використаних джерел

1. Computer Attack and Cyber Terrorism: Vulnerabilities and Policy Issues for Congress. URL: <https://fas.org/irp/crs/RL32114.pdf>.
2. The Cyber Defense Review. URL: <https://www.jstor.org/stable/26623066>.
3. Cybercrime. URL: <https://www.britannica.com/topic/cybercrime>.
4. Economic Impact of Cybercrime No Slowing Down. URL: <https://www.mcafee.com/enterprise/en-us/assets/reports/restricted/rp-economic-impact-cybercrime.Pdf>.

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКО-ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ

Актуальність теми дослідження: дослідження щодо парламентсько-президентського правління України є актуальним, оскільки воно стосується сучасної політичної ситуації в країні, допомагає зрозуміти взаємодію між різними гілками влади, вплив на демократію та громадянське суспільство, а також визначити можливі шляхи покращення функціонування парламентсько-президентської системи в Україні.

Мета дослідження: проаналізувати роль президента та парламенту, висвітлити взаємодію між цими двома гілками влади, роль та функції в процесі прийняття рішень, забезпечення рівноваги владних повноважень.

Об'єкт дослідження: політична система України, в якій взаємодіють та функціонують президентська та парламентська гілки влади.

Предмет дослідження: окремі аспекти, які можуть бути вивчені, досліджені або аналізовані в рамках цієї політичної системи.

Завдання дослідження: аналіз конституційних та правових основ парламентсько-президентського правління в Україні. Причини повернення України до парламентсько-президентської форми державного правління можуть бути різноманітні і включати політичні, економічні, соціальні та інші фактори. Основні причини можуть бути наступні: 1. Запровадження більш демократичної системи: Парламентсько-президентська форма державного правління вважається більш демократичною порівняно з президентсько-парламентською формою, оскільки вона передбачає більший розподіл владних повноважень між виконавчою владою та парламентом. Повернення до парламентсько-президентської форми державного правління може бути спрямоване на зміцнення демократії, розділення влади та забезпечення більш ефективного функціонування державних органів влади [1]. 2. Політичні зміни та реформи: Політичні партії, громадські організації та інші зацікавлені сторони можуть пропагувати повернення до парламентсько-президентської форми державного правління як способу забезпечення більш ефективного та представницького управління [1]. 3. Врахування міжнародного досвіду: Багато країн світу мають парламентсько-президентську форму державного правління, і повернення до цієї моделі може бути спрямоване на врахування міжнародного досвіду та наближення до норм та цінностей співдружності країн [4]. Наслідки повернення України до парламентсько-президентської форми державного правління також можуть бути різноманітні: 1. Зміна ролі президента: В парламентсько-президентській формі державного правління роль президента може змінитися. Він може втратити деякі повноваження, які він мав в президентській формі правління, і стати більше символічною та представницькою фігурою. Це може вплинути на спосіб функціонування та взаємодії між різними органами влади [2]. 2. Потенційні зміни в системі виборів: Повернення до парламентсько-президентської форми державного правління може вимагати зміни в системі виборів, зокрема виборів до парламенту та виборів президента. Це може мати вплив на політичний ландшафт, розподіл сил у парламенті та стосунки між різними політичними партіями [5, с. 3]. 3. Потенційні зміни в системі балансу влади: Перехід до парламентсько-президентської форми державного правління може також вплинути на баланс влади між різними гілками влади, такими як виконавча, законодавча та судова. Зміна владних повноважень може мати наслідки для незалежності та функціонування судової системи, а також здатності виконавчої влади реалізовувати свої програми та політику [3]. 4. Вплив на економіку та зовнішні відносини: Перехід до іншої форми державного правління може мати вплив на економіку та зовнішні відносини країни. Нестабільність, політична конкуренція та зміни в політичній системі можуть вразити довіру інвесторів, вплинути на бізнес-клімат та взаємодію з міжнародними партнерами [4]. **Висновок:** Повернення України до парламентсько-президентської форми державного правління може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Воно може забезпечити більш широкий розподіл влади, сприяти політичній конкуренції та забезпечити більш прозору та відповідальну владу. Однак, це також може викликати складнощі у формуванні стабільного уряду, зміни в балансі влади та можливість політичних розколів у суспільстві. Остаточні наслідки повернення до парламентсько-президентської форми державного правління залежатимуть від конкретних дій та рішень, які будуть прийняті в процесі переходу.

Список використаних джерел

1. Президентсько-парламентська республіка URL: <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>
2. Конституція України: Статті 5, 7, 8, 9, 10, 11, 112 URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-i>
3. Закон України «Про Верховну Раду України» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF34700A?an=3>
4. Угода про співпрацю та партнерство між Україною та Європейським Союзом URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text
5. Посібник зі статті 3 Протоколу №1 до Європейської конвенції з прав людини, Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2018. 26 с.

ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження: тема правових гарантій прав і свобод людини і громадянина України є дуже важливою і потребує постійного вивчення, аналізу та вдосконалення законодавства для забезпечення належного рівня захисту прав та свобод громадян.

Мета дослідження: виявлення проблемних питань, що стосуються захисту прав і свобод людини в Україні, і розробка рекомендацій щодо їх подолання.

Об'єкт дослідження: правові гарантії прав і свобод людини і громадянина України.

Завдання дослідження: полягає у дослідженні та аналізі правових гарантій, які закріплені в Конституції та законах України, щодо захисту прав і свобод людини і громадянина.

Предмет дослідження: правові гарантії, що забезпечують права та свободи людини та громадянина України. Правові гарантії прав і свобод людини і громадянина України встановлені Конституцією України та іншими законами. Основними гарантіями є: Рівність перед законом та судом. Кожна людина та громадянин України має право на справедливий суд та захист своїх прав у суді незалежно від національності, расової або етнічної приналежності, статі, релігії, політичних переконань, майнового стану та інших ознак [1]. Свобода слова та думки. Кожен громадянин України має право на свободу висловлювання своїх думок, переконань та ідей, на одержання та поширення інформації, на вільне використання засобів масової інформації без дозволу держави [4]. Свобода віросповідання. Кожен громадянин України має право на свободу віросповідання або не віросповідання, на вільний вибір, відкриття та закриття церков та релігійних організацій [4]. Право на приватне життя та недоторканність особи. Кожен громадянин України має право на захист свого приватного життя та особистості, на захист від незаконних дій державних органів та інших осіб [3]. Право на мирні збори та демонстрації. Кожен громадянин України має право на мирні збори та демонстрації без дозволу держави [5]. Право на освіту. Кожен громадянин України має право на отримання безкоштовної загальної середньої освіти, на вільний вибір навчального закладу та професії [2]. Право на охорону здоров'я. Кожен громадянин України має право на охорону здоров'я, на медичну допомогу та на попередження та лікування захворювань [2]. Право на працю та соціальний захист. Кожен громадянин України має право на працю, на заробітну плату не менше встановленої мінімальної зарплати, на соціальний захист, на відпустки та відпочинок [1]. Право на захист від насильства. Кожен громадянин України має право на захист від насильства, на захист від домашнього насильства, на захист від булінгу та іншого насильства [2]. Право на національну самобутність та культуру. Кожен громадянин України має право на свою національну самобутність, на вивчення та розвиток своєї культури, на вільне використання своєї мови та письма [1]. Ці гарантії є основою демократичного правового державного устрою України та забезпечують відповідність дій державних органів та громадян закону. Ці гарантії дозволяють громадянам України вільно розвиватися та використовувати свої можливості, що сприяє розвитку суспільства в цілому. Україна гарантує захист прав і свобод громадян через свої законодавчі, виконавчі та судові органи. Крім того, громадяни мають право на звернення до міжнародних органів захисту прав людини у разі, якщо державні органи України не забезпечують їх захисту. Україна підписала і ратифікувала багато міжнародних договорів та конвенцій, що стосуються захисту прав людини та свобод, зокрема: Всесвітньої декларації прав людини; європейської конвенції з прав людини; міжнародного пакту про громадянські та політичні права; міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права; конвенції про права дитини [6]. Ці документи визнають права та свободи людини як невід'ємну складову людської гідності та гарантують їх захист. Україна зобов'язана дотримуватись зазначених документів та забезпечувати їх реалізацію на своїй території. Українське законодавство містить норми, які забезпечують реалізацію прав та свобод громадян, а також встановлюють відповідальність за їх порушення. Зокрема, це Конституція України, Кодекс законів про працю, Кодекс цивільного захисту, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України та інші нормативні акти. Отже, правові гарантії прав і свобод людини і громадянина України включають широкий спектр прав та свобод, що забезпечують гідне життя, розвиток та самовизначення, а також механізми захисту цих прав від будь-яких порушень. Зокрема, до таких прав належать: право на життя та безпеку особи; свобода думки та вираження своїх поглядів; свобода зборів та асоціацій; право на свободу пересування та вільний вибір місця проживання; свобода віросповідання та світогляду; право на справедливий суд та право на захист від произвольних заходів держави; право на освіту та культуру; право на працю та соціальний захист; право на житло та здоров'я; право на власність та успадкування [7]. Захист прав та свобод громадян забезпечується через судову систему України, яка складається з загальних, апеляційних та вищих судів, а також органів прокуратури та правоохоронних органів. Крім того, громадяни мають право звернутись до органів омбудсмена з питань захисту прав людини [8]. У разі порушення прав громадян, вони можуть звернутись до суду або інших компетентних органів захисту прав. Суди України мають право вирішувати питання про компенсацію матеріальної та моральної шкоди, яку завдали громадянам порушенням їх прав та свобод.

Висновок: Отже, правові гарантії прав та свобод громадян України є важливим елементом демократичного суспільства та є невід'ємною складовою правової держави. Україна має ряд законів, які забезпечують захист прав та свобод громадян, а також спеціальні органи, які здійснюють контроль за їх додержанням та захищають права і

свободи людини та громадянина. Важливо, щоб правові гарантії були ефективними та реалізувалися на практиці, оскільки це є важливим кроком до розвитку демократії та правової держави в Україні.

Список використаних джерел

1. Конституція України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про захист прав споживачів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
3. Закон України «Про захист персональних даних». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
4. Закон України «Про свободу слова та свободу інформації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12#Text>
5. Закон України «Про органи і служби безпеки України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-12#Text>
6. Уповноважений Верховної Ради з прав людини. URL: <https://ombudsman.gov.ua/>
7. Комітет Верховної Ради з питань прав людини, національних меншин та міжнаціональних відносин. URL: <https://kr.cdu.gov.ua/>
8. Верховний Комісар з прав людини при Верховній Раді України. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/verhovnij-komisar-prava-lyudini-pri-verhovnij-radi-ukrajini>

МІСЦЕ І РОЛЬ УКРАЇНИ У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН

Актуальність теми дослідження: зважаючи на перебіг сучасних світових процесів та участі в них України багато хто з вітчизняних та зарубіжних вчених, громадських та політичних діячів висловлюються та друкуються з даної проблематики.

Мета дослідження: з'ясування роль зовнішньополітичної діяльності народних політичних відносин у загальній структурі міжнародних відносин.

Предмет дослідження: політичні відносини в різних країнах світу, їхні особливості та специфіка.

Об'єкт дослідження: Україна у міжнародних відносинах.

Завдання дослідження: з'ясувати сутність понять зовнішня політика та зовнішньополітична діяльність з метою визначення теоретичних підвалин, на яких ґрунтується зовнішня політика держави у своїх цілях та засобах їх досягнення, Місце України в системі міжнародних відносин визначає її геополітичне становище, економічний потенціал та зовнішня політика. Україна є найбільшою за територією (603, 7 тис. кв. км) суто європейською державою. Місце України в системі міжнародних відносин визначається її геополітичним положенням, економічним потенціалом і зовнішньою політикою. Україна є найбільшою за територією (603,7 тис. кв. км) суто європейською державою. За чисельністю населення вона посідає п'яте місце в Європі, поступаючись ФРН, Франції, Великобританії та Італії. Розташована у центральній частині Європи. Межує з Молдовою, Румунією, Угорщиною, Словаччиною, Польщею, Білоруссю, Росією. Має вихід до Чорного моря. Від СРСР Україна успадкувала значний економічний потенціал, більшу частину якого, щоправда, з різних об'єктивних і суб'єктивних причин — розрив господарських зв'язків з колишніми радянськими республіками, конверсія, невиважені реформи на угоду зарубіжним наставникам, розтягування загальнонаціонального надбання через недоугу приватизацію і навіть відверте його розкрадання високими посадовими особами держави, несприятливий інвестиційний клімат тощо — вже втрачено. В цілому географічне розташування, розміри території, чисельність населення, потенційні економічні можливості України дають їй змогу мати статус великої європейської держави з власною геостратегічною орієнтацією [1]. Глобальний характер змін, які безпосередньо вплинули на міжнародний статус України й визначають її місце у світовому співтоваристві, зумовлений основними чинниками: руйнуванням системи балансу сил, що була за часів «холодної війни»; домінуванням США як єдиної світової супердержави після розпаду Радянського Союзу й Варшавського Договору; збереженням та посиленням НАТО як системи колективної безпеки трансконтинентального характеру і водночас слабкими механізмами врегулювання конфліктних ситуацій, якими володіють Європейський Союз та ОБСЄ; тенденцію до оформлення багатополосного контуру, зокрема, з метою створення противаги політичному та економічному впливові США, з відмінними за політичною, економічною, військово-технічною могутністю центрами тяжіння; намаганнями конструювання загальноєвропейської — трансатлантичної — євразійської системи колективної безпеки. Перехід до багатополосного світу в сучасних умовах домінації США і наявності низки потенційних центрів тяжіння різної політичної, економічної, військової ваги, вочевидь, можливий лише через системну інтеграцію континентальних та трансконтинентальних державних угруповань. Інакше кажучи, жодна з країн сучасного світу (за винятком США) не може отримати статус світової держави окремо, не виступаючи складовою певного інтегрованого цивілізаційного утворення. Це стосується як європейських країн, так і Росії, Китаю, держав ісламського світу. Виходу України на міжнародну політичну арену в ХХ ст. сприяв процес дезінтеграції Російської імперії та російські революції 1917 р. (лютнева й жовтнева). У перші роки радянської влади виникли сприятливі умови для налагодження економічних і політичних стосунків України з іноземними державами. Вже тоді молода українська дипломатія продемонструвала здатність реально забезпечити встановлення міжнародних відносин з іноземними державами. У 1920—1922 рр. Австрія, Польща, Італія, Німеччина, Франція, Туреччина, Чехословаччина, Болгарія, Угорщина визнають де-юре і де-факто народний уряд України і встановлюють із нею дипломатичні відносини. Тоді ж було підписано перші рівноправні договори з великими державами Європи. Україна уклала, чи приєдналася до понад 60 міжнародних угод, урядові делегації України взяли участь у різноманітних міжнародних конференціях [2, с. 108]. Ключовими критеріями, що впливають на роль нашої держави у новітній європейській спільноті, мають бути: відкрите громадянське суспільство, ефективне функціонування ринкової економіки, верховенство права, цивільний демократичний контроль над військовою сферою, послідовність і передбачуваність у зовнішній політиці, приведення національного законодавства у відповідність з європейськими стандартами, незалежність судової системи [3]. Природно, що як держава — засновник Організації Об'єднаних Націй незалежна Україна розвивала традиції і примножувала досвід, набутий за попередні роки активної участі у діяльності ООН та її спеціалізованих установ. Підтвердженням авторитету України у цій міжнародній організації стало, зокрема, обрання її представника в 1997 р. Головою 52-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН. Крім того, у 2000 р. Україна обрана до складу непостійних членів Ради Безпеки ООН на 2000-2001 рр., головувала в цій міжнародній установі. Це свідчить про підвищення ролі нашої держави як активного і впливового учасника глобальних і регіональних процесів сучасності, поліпшення її політичного іміджу та зміцнення міжнародних позицій. Ключовими критеріями, що впливають на роль нашої держави у новітній європейській спільноті, мають бути: відкрите

громадянське суспільство, ефективне функціонування ринкової економіки, верховенство права, цивільний демократичний контроль над військовою сферою, послідовність і передбачуваність у зовнішній політиці, приведення національного законодавства у відповідність з європейськими стандартами, незалежність судової системи [4, с. 14]. Разом з тим, існують і такі фактори, які послаблюють впливовість України: близькість України до країн, під експансією яких перебувала її територія; виникнення тенденції до скорочення приросту населення; відсутність необхідної кількості нафти, газу, бавовни та інших природних ресурсів; послаблення економіки країни конверсією виробництва, зміною структури його галузей та ринку збуту продукції, зростанням тіньового сектору, великим фінансовим боргом перед зарубіжними державами; спроби деяких країн проводити спробу неоколоніалізму щодо України шляхом встановлення нерівноправних цін, економічного тиску, нав'язування не вигідних угод з метою обмеження її політичного суверенітету; відсутність міцної соціально-політичної, національної, ідеологічної та релігійної єдності народу України; існування в його середовищі пан українських, проросійських, проамериканських та інших настроїв і навіть сепаратистські дії. Все це підтвердження того, що Україна молода держава. Її зовнішньополітичний курс, геополітичні орієнтації ще виробляються й конкретизовуватимуться відповідно до міжнародної ситуації. Але принципи, які в основі цього курсу, відповідають прогресивним тенденціям сучасного світового політичного процесу і сприятимуть позиціонуванню України в якості повноправного члена світового співтовариства [5].

Висновки: таким чином Україна може і повинна відігравати роль важливого чинника миру і стабільності в Європі. Враховуючи нові геополітичні реальності, що виникли у світі та в Європі.

Список використаних джерел

1. Місце і роль України у системі міжнародних відносин URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-2033.html>
2. Автори: Гетьманчук М. П., Грищук В. К., Турчин Я.Б ПОЛІТОЛОГІЯ (ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ): НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК, 2005. 347с.
3. УКРАЇНА В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН) URL: https://studies.in.ua/polit-sistem_ekzamen/2700-ukrayina-v-sistem-mzhnarodnih-vdnosin.html
4. Зовнішня політика України: здобутки і проблеми [Текст]. К. Т-во «Знання» України, 2007. 24 с.
5. Україна в системі міжнародних відносин URL: https://pidru4niki.com/74115/politologiya/ukrayina_sistemi_mizhnarodnih_vidnosin

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНИ ЯК СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження: процес державотворення в Україні визначився прийняттям Конституції України, яка утвердила її як правову, демократичну, соціальну державу. Конституція України визнає людину, її життя, честь і гідність, недоторканість і безпеку найвищою соціальною цінністю та встановлює, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст та спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав та свобод людини є головним обов'язком держави.

Мета дослідження полягає в тому, щоб у контексті сучасних політичних і соціально-економічних процесів виявити тенденції, стан, перспективи й особливості формування соціальної держави в Україні.

Об'єкт дослідження: соціальна держава.

Предмет дослідження: процес побудови соціальної держави в Україні.

Завдання дослідження: дослідження процесу формування передумов та перспектив утвердження соціальної держави в Україні у контексті світового досвіду з акцентом на політичний та історичний аспект цієї проблеми. Соціальна держава - це соціально орієнтована держава, що визнає людину найвищою соціальною цінністю, надає соціальну допомогу індивідам, які потрапили у важку життєву ситуацію, з метою забезпечення кожному гідного рівня життя, перерозподіляє економічні блага відповідно до принципу соціальної справедливості і своє призначення вбачає в забезпеченні громадського миру і злагоди в суспільстві. Україна — держава, розташована у Східній Європі, охоплює південний захід Східноєвропейської рівнини, частину Східних Карпат і Кримські гори. Межує з Румунією і Молдовою на південному заході, з Угорщиною, Словаччиною та Польщею на заході, з Білоруссю на півночі та з Росією на сході й північному сході. На півдні омивається Чорним та Азовським морями. Площа становить 603 700 км². Найбільша за площею країна серед повністю розташованих у Європі. Незалежно від специфіки тієї чи іншої національної моделі соціальної держави для неї характерні такі спільні ознаки: соціальна держава є закономірним продуктом еволюції громадянського суспільства в напрямку до громадянського суспільства соціальної демократії; вона завжди визнається якісною характеристикою правової держави; проголошення держави соціальною є важливою конституційною гарантією забезпечення і захисту соціальних прав людини; оскільки як мета діяльності соціальної держави, так і сама ця діяльність (соціальна політика) визначаються правовими рішеннями, то її функціонування передбачає наявність розвинутого соціального законодавства; соціальна держава слугує забезпеченню громадського миру і злагоди в суспільстві; утвердження соціальної державності сприяє трансформації ринкової економіки на соціальну ринкову, служінню власності інтересам як власника, так і суспільства. Поняття «соціальної держави» було висунуто у 1929 р. німецьким державознавцем Г. Геллером і згодом поширилося в Європі. (Хоча автором поняття «соціальна держава» вважається Лоренцо фон Штейн, котрий ввів його у 1850 році) У США ідея соціальної держави була прийнята пізніше, ніж у країнах Європи, оскільки тип свідомості американського суспільства був орієнтований на принцип індивідуалізму [1, с. 67]. Після Другої світової війни концепція соціальної держави одержала закріплення в конституціях ряду країн Західної Європи (ФРН, Іспанія та ін.). Стаття 1 Конституції Іспанії 1978 р. зазначає, що Іспанія є соціальною, правовою та демократичною державою, вищими цінностями якої є свобода, справедливість, рівність і політичний плюралізм. Стаття 20 Конституції ФРН 1949 р. говорить про те, що ФРН є демократичною і соціальною федеративною державою. У Конституції Франції записано, що вона є демократичною і соціальною республікою. Соціальна держава означає насамперед обов'язок законодавця бути соціально активним в ім'я згладжування суперечних інтересів членів суспільства і забезпечення гідних умов життя для усіх за наявності рівності форм власності на засоби виробництва. Держава стає органом подолання соціальних протиріч, урахування і координації інтересів різних груп населення, проведення до життя таких рішень, які б позитивно сприймалися різними верствами суспільства, її мета - за допомогою соціальної політики, забезпечення рівності та умов політичної співучасті об'єднати населення, стабілізувати соціальну (утому числі правову) і економічну системи, забезпечити їх прогресивну еволюцію. Слід підкреслити, що незважаючи на те, що від початку суспільних перетворень у нашій країні пройшло вже чимало часу, сьогодні Україна зіткнулася з проблемою адаптації інституту державної служби до нових умов, викликаних змінами в суспільно-політичній системі та інтеграції країни в Європейське співтовариство. Одним із найважливіших обов'язків соціальної держави перед громадянами є забезпечення їх прав, зафіксованих у [2]. Загальної декларації прав людини, а також в Європейській соціальній хартії, міжнародному пакті про економічні, соціальні й культурні права та інших міжнародних документах. «Кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи одяг, їжу, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї, і право на забезпечення в разі безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, старості чи іншого випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини» [3, с. 65-68]. З метою висвітлення різних наукових підходів необхідно звернути увагу на те, що деякі автори негативно ставляться до поняття «соціальна держава». Так, С.Алексєєв вважає, що соціальна держава є «сором'язливим аналогом» терміна «соціалістична держава» і лише жахи сталінського соціалізму й гітлерівського націонал-соціалізму зумовлюють необхідність заміни теоретично дискредитованого виразу «соціалістична держава» більш аморфним і невизначеним поняттям «соціальна держава». Аналізуючи різні

погляди вчених-дослідників та порівнюючи їх з реаліями суспільного життя, необхідно звернути увагу на те, що проголошення держави соціальною не означає, що вона є такою насправді [4, с. 69-73].

Висновок. Сформована у другій половині 1990-х років в Україні соціально-політична ситуація переконливо доводить, що консолідація суспільства і його виведення з глибокої кризи можливе лише на основі політики, спрямованої на побудову демократичної, соціальної, правової держави. Вона припускає надання всім громадянам гарантій прав на самореалізацію, соціальний захист, зміцнення соціального партнерства між державою, роботодавцями і профспілками. Громадяни повинні знати, що найважливіші інститути держави і суспільства здатні адекватно і своєчасно реагувати на їхні потреби.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Сіленко А.О. Новий образ соціальної держави // Людина і політика. 1999. С.65-68.
4. Сіленко А.О. Соціальна держава: бажане в межах можливого? // Актуальні проблеми політики: Збірник наукових праць. Вип.6-7. Одеса: Астропринт. 1999. С. 69-73.

ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Лібералізм є однією з найпоширеніших ідей у сучасному світі, що впливає на політичні, економічні та соціальні системи різних країн. Ліберальні партії є ключовими представниками ліберальної ідеології, які впливають на розвиток політичної системи різних держав, у тому числі й України. Отже, вивчення ліберальних партій є важливим для розуміння політичного життя сучасного світу та його впливу на Україну.

Мета дослідження: вивчення історії та розвитку ліберальних партій у світі та в Україні, їхніх ідеологічних принципів та програм, підходів до вирішення соціальних, економічних та політичних проблем, а також їх впливу на суспільство та політику.

Об'єкт дослідження: ліберальні партії як політичні організації, які представляють ліберальну ідеологію у світі та в Україні.

Предмет дослідження: історія та розвиток ліберальних партій у світі та в Україні, їхні ідеологічні принципи та програми, стратегії виборів та підходи до вирішення соціальних, економічних та політичних проблем.

Завдання дослідження: описати і порівняти ліберальні партії в світі та в Україні, визначити основні риси їхньої ідеології та політичної практики, а також оцінити їхнє місце в політичному спектрі та виборчу підтримку. Ліберальні партії є одним з найбільш впливових політичних напрямків у світі [1, с.65-70]. Вони пропагують ідеї демократії, свободи і рівності перед законом. Ліберальні партії сприяють розвитку ринкової економіки, зменшенню впливу держави на життя громадян та зміцненню прав людини. У світі найбільш відомі ліберальні партії – це Демократична партія США та Ліберальна демократична партія Великої Британії [2, с. 97-113]. У США Демократична партія сприяє розвитку соціальної демократії та підтримує міжнародну коаліцію демократів. Ліберальна демократична партія Великої Британії зосереджується на підтримці бізнесу та підприємництва, а також на захисті прав людини. Україна не має великої традиції ліберальних партій [3, с. 34-45]. Однак, після оголошення незалежності в 1991 році, з'явилися кілька партій, які пропагували ліберальні ідеї. Найвідоміші серед них – це «Республіканська партія України», «Партія промисловців та підприємців України» та «Демократична партія України». У 2014 році з'явилася нова ліберальна партія – «Громадянська позиція», яка була створена на базі політичного руху «Громадянська позиція» [4, с. 6-10]. Партія зосереджена на підтримці реформ та зміцненні демократії в Україні [5, с. 7-12].

Висновок. дослідження показують, що ліберальні партії мають важливе значення для створення демократичної та вільної суспільної системи. Вони є платформою для висловлювання ідей та розвитку нових ініціатив, що сприяє прогресу та розвитку країни. Україна, як і інші країни, має потенціал для розвитку ліберальних партій та ідеології, що допоможе досягти прогресу та демократії.

Список використаних джерел

1. Беленька, А. (2018). Ліберальна партія України: історія становлення та сьогодення. Соціально-гуманітарні збірники, 3(22). С. 65-70.
2. Гаркуша, І. (2019). Політична ідеологія у світлі досвіду Європи: аналіз концептуалізації ліберальної ідеї в українському політичному дискурсі. Політична думка, 4, С. 97-113.
3. Лисенко, Т. (2019). Ліберальна партія України: дорога до влади. Світова політика та дипломатія, 7(2). С. 34-45
4. Богомолець О. Ліберальний проект та проблеми його реалізації в Україні / О. Богомолець // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Політологія. 2017. Вип. 2 (11). С. 6-10.
5. Гончар М. Сучасні тенденції лібералізму: світовий та український досвід / М. Гончар // Політична думка. 2016. № 1. С. 7-12.

ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДЕМОКРАТІЇ

Актуальність теми дослідження: Активізація громадянського суспільства, формування правової держави – стали потребою становлення державності. Значення громадянського суспільства в системних перетвореннях сприяє підвищенню наукового та практичного інтересу до питання співвідношення ідеї, поняття, концепту громадянського суспільства [1].

Мета дослідження: застосування роль громадянського суспільства у забезпеченні демократії та розвитку держави. Це може включати аналіз різних громадських організацій, їхніх функцій та впливу на державну політику. Вивчення взаємодії між громадянським суспільством та державою, дослідження має на меті дослідити різні форми взаємодії між громадянським суспільством та державою, включаючи участь громадських організацій у прийнятті рішень, контроль за діяльністю держави та представництво інтересів громадян [2].

Предмет дослідження: вплив демократії на стосунки суспільства та держави.

Об'єкт дослідження: взаємодія суспільства та держави в умовах демократії. Дослідження спрямоване на вивчення взаємодії громадянського суспільства і держави, що відбувається на різних рівнях (національному, регіональному, місцевому тощо) та в різних формах (партнерство, конфлікт, контроль тощо).

Завдання дослідження: аналіз роль громадянського суспільства у забезпеченні демократії та розвитку держави. Роль держави у демократії: дослідження ролі держави у забезпеченні демократичних процесів, у тому числі у гарантуванні прав та свобод громадян, створенні ефективної системи правосуддя, забезпеченні безпеки та стабільності в суспільстві. Держава у своїй політиці має слухати голос громадянського суспільства, враховувати їх думки та вимоги при прийнятті рішень та розробці. Ще одним аспектом взаємодії громадянського суспільства та держави є контроль за діяльністю державних органів та посадових осіб. Громадські організації, активісти, ЗМІ та інші громадяни можуть виступати як незалежні спостерігачі, контролюючи роботу державних органів, зокрема влади, поліції, адміністрації та інших інститутів [3]. Взаємодія громадянського суспільства та держави є одним із важливих аспектів демократії. Демократія передбачає включеність громадян у прийнятті рішень, а також можливість висловлювати свої думки, переконання та ідеї. Одним із важливих аспектів взаємодії громадянського суспільства та держави є контроль громадянського суспільства над діяльністю держави. Одним з основних принципів взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах демократії є принцип взаємного зауваження та співпраці. Громадянське суспільство, яке включає громадські організації, активістів, профспілки, ЗМІ та інші незалежні групи, має право висувати свої вимоги та обговорювати їх з державними органами. Держава у своїй політиці має слухати голос громадянського суспільства, враховувати їх думки та вимоги при прийнятті рішень та розробці. Ще одним аспектом взаємодії громадянського суспільства та держави є контроль за діяльністю державних органів та посадових осіб. Громадські організації, активісти, ЗМІ та інші громадяни можуть виступати як незалежні спостерігачі, контролюючи роботу державних органів, зокрема влади, поліції, адміністрації та інших інститутів [4].

Висновок: Очевидно, що коли в Україні діяльність судової влади становить значний інтерес, то суспільство прагне бути поінформованим щодо розгляду у суді того чи іншого питання, справи, а отже сьогодні вкрай необхідне налагодження постійного діалогу - комунікації, яка допоможе вирішувати управлінські завдання судів та наближати українське судочинство до європейських стандартів. Створення ефективної системи взаємодії судової влади і громадськості можливе лише за умови синхронного розвитку громадянського суспільства, і є одним із пріоритетних напрямків демократизації в сучасній Україні.

Список використаних джерел

1. Щедрова Г. П. Громадянське суспільство, правова держава і політична свідомість громадян URL: <http://book.li.org.ua/ua/intro/>
2. Скворець В. О. Взаємодія громадянського суспільства і держави як закономірність розвитку соціального організму URL: <http://www.uceps.org/ukr/tag.php?t=185>
3. Кравчук В.М., Каблак П.І. Значення громадянського суспільства та демократії у становленні взаємодії судової влади і громадськості. Науковий вісник Херсонського державного університету. URL: http://www.sro.org.ua/index.php?option=com_magazine&Itemid=66
4. Блащук Т. В. Розвиток громадянського суспільства та його інститутів в умовах глобалізації URL: <http://www.madn.org/#>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА

Актуальність теми дослідження: У сучасному динамічному суспільно-політичному житті неухильно зростає роль особистого чинника в політиці, що вимагає нового осмислення сутнісного змісту такого складного та неоднозначного феномену, яким є в адміністративно-керівних структурах та у суспільному житті політичний лідер.

Мета дослідження: полягає у осмисленні сутності політичного лідерства.

Об'єкт дослідження: політичне лідерство як феномен політичного життя суспільства.

Предмет дослідження: визначення характерологічних аспектів політичного лідерства сучасності.

Завдання дослідження: характер і зміст елементів політичного лідерства сучасності. Політичні відносини суспільства апіорі породжують феномен політичного лідерства, як необхідного й обґрунтованого глибокими політико-культурними, релігійними, а також соціально-економічними причинами явище. Політичне лідерство, таким чином, відіграє ключову роль в організації будь-якого політичного процесу, внаслідок чого його актуальність незаперечна, а феномен політичного лідерства, його моделі та концепції є цікавим предметом для вивчення не тільки вчених-політологів, а й дослідників інших галузей наукових знань.

Сутність і витоки політичного лідерства. В епоху Відродження за небувалого злету мистецтва та науки постала теорія італійця Н. Макіавеллі, згідно з якою люди є різними, але звички мають однакові, в масі своїй більше схиляються до поганого, ніж до доброго. Головне є те, що в основі людської природи - інтерес або жадова влади й наживи. Макіавеллі вважав, що в політиці володареві слід удаватися до великих, віртуозних шахрайств, зрад, які, як він гадав, вимагають мужності, особистого впливу та авторитету. Теорію лідера-надлюдини розвинув німецький філософ Фрідріх Ніцше (1844 - 1900). Лідер, за його концепцією, - вищий біологічний тип людини, що ігнорує встановлені мораль, культуру, політичні цінності. Своїх сучасників Ніцше вважав утраченим поколінням, його герої - це герої майбутнього. Людина мусить побороти в собі все, що сприяє спокою та лінощам [1, с. 24-28]. Своєрідне тлумачення лідерства дав німецький мислитель К. Маркс, визначаючи лідера як особу, якій властиві уміння, знання, авторитет, організаторський талант і яка є виразником інтересів і волі певного класу, зокрема пролетаріату [2, с. 56]. У політичній науці існує багато інших теорій, концепцій, і трактувань лідерства. Теорія рис лідерства. За цією теорією лідер повинен володіти певними рисами. Він має глибше та масштабніше мислити, вміти швидко знаходити вихід із певних ситуацій тощо. Якісна перевага - це продуктивність ідей. Лідера характеризують високий рівень інтелекту, нестандартне мислення. Ситуаційна концепція. Лідер діє в межах певної ситуації, він необхідний як рушій, що розв'язує актуальну для певного періоду проблему. Теорія послідовників. Політичне лідерство розглядається як особливі відносини між лідером і підлеглими або тими, хто його обрав чи на нього впливає. Ці відносини можуть бути односторонніми (коли впливає лідер), що залежить від рівня концентрації влади в лідера та рівня його політичної ваги, а також особистих якостей; двосторонніми, коли на лідера впливають його послідовники, а не тільки лідер впливає на них. Психологічні концепції лідерства. Вони ґрунтуються на вченні З. Фрейда. Згідно з ним в основі лідерства - певне лібідо, здебільшого підсвідоме почуття сексуального характеру. Воно виявляється в бажанні перебороти певні комплекси й табу, досягти більшого [3, с. 70]. Лідерові необхідно підтримувати врівноважені стосунки з масою, бути здатним стримувати її агресивні настрої. У політологічному аспекті лідерство визначають: як вплив на інших людей; як управлінський статус, тобто позиція, пов'язана з винесенням управлінських рішень; як зразок поведінки та організації певної групи осіб і здатність реалізувати їхні вимоги в державних структурах; як бізнес, підприємництво в межах політичного ринку. Проблема політичного лідерства позначає взаємодію різних суб'єктів сучасного політичного процесу з погляду того, хто бере на себе право та зобов'язується тим самим вести за собою інших та на кого покладається відповідальність за наслідки своєї провідної ролі у соціально-політичних перетвореннях: на маси чи на окремих осіб, наділених певними соціально-психологічними та організаторськими якостями та здатними вести їх за собою [5, с. 311]. Історичний досвід, зокрема України, свідчить, що політичне лідерство є не лише впливовим чинником національного соціального та культурного розвитку, а й основою духовної безпеки людини й суспільства. Його можливості зберігати й утверджувати смислові координати державної системи, формувати сприйняття і образ держави у світі дають змогу розглядати політичне лідерство не лише як впливовий професійний і соціальний інститут, а й як ефективний інструмент внутрішньої та зовнішньої політики, важливу умову успішного розвитку української політичної нації [4, с. 94]. Проблема політичного лідерства управлінської еліти набуває значимості одного з пріоритетів для сучасної Української держави за кількома підставами. Перш за все, це – нагальна практична проблема сьогодення.

Висновок. Політичне лідерство - це суспільно-політичний інститут (процес), за якого одна, а іноді й декілька осіб беруть на себе роль глави, керівника, провідника певної соціальної групи, політичної партії, громадсько-політичної організації чи руху, держави або суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Дмитренко С. П. Політична еліта і політичне лідерство // Політологічні читання. 2001. №2., С. 24-28.
2. КухтаБ., ТеплоуховаН. Політичні еліта і політичне лідерство. Львів, Кальварія, 1995, 180 с.
3. Палах П. Сучасні українські політичні лідери. Львів, Кальварія, 2002. 120 с.

4. Бойко С. Політичне лідерство в Україні: генезис і динаміка розвитку // Політичний менеджмент, 2011, № 6, С. 91-100.
5. Грушевський М. Твори: у 50 т. // Т. 2 / НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського; М. С. Грушевський; редкол.: П. Сохань, І. Гирич, С. Панькова. Львів: Видавництво «Світ», 2005. – XXIV, 678 с.

ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність теми дослідження: Проблема політичної соціалізації української студентської молоді є актуальною і має велике значення для суспільства. Необхідно розуміти, що політична соціалізація означає процес формування політичної свідомості, цінностей, знань і навичок, які дозволяють громадянам брати активну участь у політичному житті країни. Українська студентська молодь є важливим суспільним сегментом, який має великий потенціал для змін в країні. Студенти є майбутніми лідерами, політиками, активістами і вченими, і їхні погляди і дії формують майбутнє українського суспільства.

Мета дослідження: полягає в розумінні причин, наслідків та можливих шляхів вирішення цієї проблеми.

Об'єкт дослідження: студентська молодь.

Предмет дослідження: проблеми політичної соціалізації студентської молоді.

Завдання дослідження: проаналізувати фактори, які вплинули на політичну соціалізацію студентської молоді. Деякі з проблем політичної соціалізації української студентської молоді включають: низький рівень політичної свідомості: Багато студентів не мають достатньої інформації про політичні процеси, структуру влади та громадські інституції. Це може обмежувати їх здатність до розуміння політичної ситуації та прийняття інформованих політичних рішень. Недостатня участь у політичних процесах: Багато студентів не беруть активної участі в політичному житті країни через байдужість, відчуття безсилля або недовіру до політичних інституцій. Це може призводити до недоумства стосовно їхніх прав та обов'язків як громадян, а також до втрати можливостей для впливу на політичні процеси [1, с. 12-32]. Корупція та недовіра до політичної системи: Корупція є серйозною проблемою в Україні, і вона може впливати на політичну соціалізацію студентів. Недовіра до політичних лідерів та інституцій може знижувати бажання студентів брати участь у політичних процесах та вірити в ефективність політичних змін. Брак доступу до об'єктивної інформації: Недостатня доступність надійної та об'єктивної інформації про політичні події і процеси може ускладнювати процес політичної соціалізації студентів. Багато студентів залежать від соціальних мереж і недостовірних джерел інформації. Відсутність діалогу та обміну думками: Багато студентів можуть бути ізольовані від політичного діалогу та обміну думками. Це може впливати на їхню здатність до формування власних поглядів та думок, а також на розуміння різних точок зору [2, с. 54-60]. Нерівні можливості для політичної участі: Нерівність у можливостях для політичної участі може впливати на політичну соціалізацію студентів. Наприклад, студенти з міських областей можуть мати більше можливостей для політичної участі порівняно зі студентами з сільської місцевості. Крім того, студенти з більш привілейованого соціального середовища можуть мати більше можливостей для участі в політичному житті. Недостатнє використання медіа-технологій: Не всі студенти використовують медіа-технології для політичної соціалізації. Це може бути пов'язано з браком знань про можливості використання медіа-технологій для політичної участі, або з недостатнім доступом до технологій [3, с. 44-46]. Загалом, проблеми політичної соціалізації української студентської молоді можуть ускладнювати процес формування інформованих громадян, які можуть впливати на політичне життя країни. Дослідження цих проблем може допомогти знайти шляхи покращення політичної соціалізації студентів та розвитку здатностей до активної громадської участі [4, с. 65-69].

Висновок: проблеми політичної соціалізації української студентської молоді виявляються через низький рівень політичної свідомості, недостатню участь у політичних процесах, корупцію та недовіру до політичної системи, брак доступу до об'єктивної інформації, відсутність діалогу та обміну думками, нерівність можливостей для політичної участі та недостатнє використання медіа-технологій. Ці проблеми можуть обмежувати студентів у розумінні політичних процесів, прийнятті інформованих політичних рішень та активній участі у політичному житті країни. Недовіра до політичних інституцій, відсутність об'єктивної інформації та нерівність можливостей можуть також підірвати довіру до демократичних процесів та сприяти появі соціальної відчуженості серед студентів. Для вирішення цих проблем необхідно зосередитися на підвищенні політичної свідомості студентів, сприяти їхній активній участі у політичних процесах, забезпечувати доступ до об'єктивної інформації та розвивати навички критичного мислення. Також важливо створити сприятливе середовище для діалогу, обміну думками та взаєморозуміння між студентами та політичними лідерами. Політична соціалізація студентської молоді в Україні вимагає уваги та системних зусиль з боку уряду, освітніх і громадських організацій, щоб забезпечити майбутнє суспільства

Список використаних джерел

1. Загородній Ю.І., Курило В.С., Савченко С.В. Політична соціалізація студентської молоді в Україні: досвід, тенденції, проблеми. К., 2004, 350 с.
2. Коджаспирова Г.М., Коджаспиров А.Ю. Педагогический словарь для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений. М. 2000, 200 с.
3. Політологічний словник: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / За ред. М.Ф. Головатого та О.В. Антонюка. К. 2005, 400 с.
4. Социологический энциклопедический словарь / Ред. Г.В. Осипов. М., 2000, 200 с.

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ

Актуальність теми дослідження. Політичні партії є одним з найважливіших факторів, на основі якого можна сформулювати уявлення про суспільство, його розвиток, демократичні процеси, що відбуваються в ньому.

Мета дослідження: проаналізувати еволюцію політичної системи України в період.

Об'єкт дослідження. Політичні партії в Україні, які існували до Революції Гідності та сформувалися після.

Предмет дослідження: розвиток та діяльність українських політичних партій.

Завдання дослідження: дослідити основні напрями партій до і після майдану. Відправною точкою з якої ми почнемо це другий тур виборів Президента України у якому перемога дісталася В. Януковичу. У цей період продовжувався процес утворення 25 політичних партій: упродовж 2010-2011 рр. Серед цих партій, які вели активну діяльність, майже всі були партії «лідерського» характеру, а саме: «Сильна Україна» С. Тігіпка, «Фронт змін» А. Яценюка, «УДАР» В. Кличка, «Самопоміч» А. Садовий та Радикальна партія Олега Ляшка. У виборах до Верховної Ради України, що відбулися 28 жовтня 2012 року, взяло участь 21 політична партія. Усього виступило, як об'єкти виборчого процесу, 87 партій. В цей момент зберігають свої позиції такі партії, як Партія регіонів та ОВ «Батьківщина». Повністю втрачають свої позиції партії які були утворені ще на початку 1990-х років. Але попри певні очікування, у виборчій кампанії 2012 року, нажаль, не з'явилася політична сила, яка б підтримувалась усіма регіонами України, стала б загальнонаціональною партією. Ця тенденція пов'язана з «новими» політичними силами, зокрема, партіями «Фронт змін» та «Удар». На той час політична система зазнала дрейфу: від системи поміркованого плюралізму до поляризації [1, с.165]. Важливим чинником цього етапу було прийняття Конституції в редакції 2004 року. Парламентські фракції отримали право формувати коаліцію та призначати уряд. Таке політичне переформування призвело до радикальних змін у партійній системі. Переформатування призвело до екстремальних умов: необхідність відновлення функціонування державного механізму разом з агресією з боку Росії, надзвичайно складна соціально-економічна ситуація [3]. За короткий час створилися нові партії. Такими партіями стали: «Опозиційний блок» - слабо позиціонована ліво-орієнтована; «Батьківщина» - слабо позиціонована ліво-консервативна, з переважною часткою у передвиборчій програмі популістських гасел; «Блок Петра Порошенка» - сильно позиціонована право-ліберальна; Радикальна партія Олега Ляшка - слабо позиціонована ліво-орієнтовна з вкрапленням консервативних тез і найвищою часткою популістських гасел у передвиборчій програмі; «Народний фронт» - сильно позиціонована право-ліберальна партія; «Самопоміч» - слабо позиціонована ліво-консервативна, не типова раніше для України партія. Деякі з цих партій виникли в наслідок Майдану, але вони не стали елементами системи («Правий сектор»). В цей час партійна система України зберігає ознаки поміркованого плюралізму [2]. Після подій на Майдані, тривав розвиток на основі таких чинників: зміна балансу сил, переформатування влади, агресія з боку РФ, посилення кризових явищ у фінансовій та соціально-економічній сферах, зміни в соціально-демографічній сфері та суспільній свідомості, активізація контактів з країнами Сходу. Упродовж 2014-2015 рр. знизилася підтримка двох коаліційних партій - БПЛ і «Народного фронту», лідером якого був Прем'єр-міністр А. Яценюк. Ці партії стали для громадян уособленням негативних наслідків реформ. В цей час посилюється рівень популізму в функціонуванні політичних партій. Це спричинила складна соціально-економічна ситуація, громадяни очікували більше від влади, яка прийшла в період Майдану. Перемога на Майдані зумовила специфіку чинників, що впливали на процеси в партійній системі. Зросла напруга між противниками і прихильниками радикальних дій, прихильники продовження війни на Донбасі до перемоги і досягнення миру за всяку ціну. Відбулося підвищення уваги світу до України, що зумовило високу інтенсивність зовнішнього впливу. Такі партії приходили на політичну арену у зв'язку залучення активістів Майдану до владних структур в період лютого-березня 2014 року [4]. Відбувається протистояння агресії, що спричинило зростання патріотизму в суспільстві та зміну зовнішньополітичних орієнтацій в наслідок зростання підтримки західного вектора. Але відслідковуються і негативні явища, а саме: формування збройних формувань, зрощення політичних сил, виправдання неправових засобів вирішення політичних проблем. В створенні регіональних структур вели діяльність такі політичні партії: блок Петра Порошенка (меншою мірою «Народний фронт»), який об'єднав партії «БПП-Солідарність» та «Удар» на чолі з В. Кличком; ВО «Батьківщина» та Радикальна партія О. Ляшка вели активну пропагандистські кампанії у регіонах України, виступивши проти політики уряду; партія «Правий сектор» переважно проводила акції на підтримку АТО [5].

Висновки. Політична система України пройшла важкий шлях за останні кілька років. Ми не можемо судити партії за їхнє спрямування, функціонування, їхні позиції у політиці тощо. Тому що ми самі їх обирали. Звісно, партії, які прийшли до влади після Майдану, нічим не відрізняються від їх попередників. Вони представляють тих людей, які вирішили прийти до влади або прагнуть залишитися в ній. По суті, в партійній системі змінилися лише назви партій та їх керівники.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.

2. Парти́йна Система України до і Після Майдану: Зміни, Тенденції Розвитку, Суспільні Запити URL: https://razumkov.org.ua/upload/1442416518_file.pdf
3. Динаміка розвитку партійного ринку України за часів незалежності. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/2676>
4. Українська партійна система до та після Євромайдану URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/fedorenko_ukrainska.pdf
5. Степаненко В. І. Політичні партії України: уроки розвитку. Зб. Політичні партії в незалежній Україні: роль та місце в політичній трансформації суспільства (За ред. В.Нікітіна, В.Шумілкина) URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/8859/11-Voitkiv.pdf?sequence=1>

ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження: сучасне українське суспільство переживає період глибоких реформ у всіх сферах буття, намагається встати на шлях цивілізованого розвитку, створити підвалини ринкової економіки, сформувати громадянське суспільство і правову державу. У реалізації названих завдань виняткова роль належить молоді, що обумовлено цілим рядом чинників.

Мета дослідження: вивчення форм участі молоді в політичному житті України. Дослідження можливостей, мотивації та активності молоді.

Об'єкт дослідження: з'ясування форм участі молоді політичному житті України та їх вплив.

Предмет дослідження: участь української молоді у суспільно-політичних процесах та шляхи удосконалення цього процесу.

Завдання дослідження: дослідити форми участі молоді в політичному житті України. Значну роль у політичному житті відіграє студентська молодь зі своїми інтересами, пріоритетами і цінностями. Сучасне українське суспільство переживає період глибоких реформ у всіх сферах буття, намагається встати на шлях цивілізованого розвитку, створити підвалини ринкової економіки, сформувати громадянське суспільство і правову державу. У реалізації названих завдань виняткова роль належить молоді, що обумовлено цілим рядом чинників [1, с.7]. Політична участь молодих людей у владі закономірно може починатись з їх власних регіонів, де вони на початках можуть займатись волонтерською, або громадською діяльністю. Для цього необхідно, щоб молоді люди бачили перспективу їх регіонів, бажали їх розвитку та самі ставали їхньою частиною. Наразі в Україні молодіжна політика тільки починає розвиватися. На думку молоді, більшість старших чиновників, на жаль, не бажать прислухатися до їх думки, зважаючи лише на свій життєвий досвід і не розуміючи потреб молодшого покоління. І, хоча молодь часто висловлює свої думки з того чи іншого приводу, до дій ці пропозиції доходять лише у рідкісних випадках. Зокрема, багато молодіжних центрів в Україні не мають державного фінансування, хоча згідно із ЗУ «Про загальні засади молодіжної політики в Україні» чітко прописано, що у містах на балансі місцевих рад мають формуватися майданчики платформи для розвитку молоді. Гарним досвідом надання молоді змоги відчувати свою відповідальність та вплив на громаду є інструмент створення молодіжних рад. Основними завданнями цього інституту є залучення активної молоді до спільної роботи на користь громади. У школах, ліцеях та університетах багато таких людей, але їх відокремленість знижує їх продуктивність. Молодіжна рада дає можливість впливати на бюджет участі міста, вигравати гроші на реалізацію проектів, що в подальшому дасть досвід та розуміння потреб міста на рівні влади. Молодіжна рада зараз - це лотерея співпраці з місцевою владою, адже часто в органів місцевого самоврядування виникає бажання контролювати такі дорадчі органи, оскільки саме від них залежить фінансування молодіжної ради [2]. Молодіжні рухи часто співпрацюють із політичними партіями, є їх філіями і підрозділами, або ж конкурують із ними за можливість реалізації політичних, тобто владних, інтересів і амбіцій. Основний момент єдності партії з її молодіжною організацією полягає у єдності їх ідеологічних платформ. Молодіжна організація веде свою роботу, вирішує свої проблеми і одночасно співпрацює з партією, та готує себе для майбутньої політичної роботи в ній. У свою чергу політичні партії домагаються вирішення проблем, які є у молоді, та відстоюють інтереси членів молодіжних організацій, зокрема в парламенті. В Україні значна кількість партій мають свої молодіжні філії та організації, які ідеологічно орієнтуються на них. Окрім цього партії за допомогою своїх програм намагаються забезпечити підтримку молоді на виборах, проголошуючи соціальну спрямованість власної молодіжної політики [1, с. 9]. Молодь бере активну участь у соціально-політичних процесах, але ця активність проявляється більше у мітингових, у формі протесту. Молоді бракує політичної компетентності, інформованості, брак досвіду співпраці з органами місцевого самоврядування по виробленню рішень на місцевому рівні. Таким чином, у суспільно-політичних перетвореннях, що відбуваються в країні, дедалі більшу роль відіграє молодь. Вона активно підтримує політичний курс на здійснення демократичних реформ, бере участь у розбудові демократичного суспільства. Саме молоді люди часто ініціюють соціально - економічні, політичні і духовні зрушення. Щоб забезпечити реальну участь молоді в суспільному житті регіонів, потрібно впроваджувати такі механізми, як: розвиток молодіжних засобів масової комунікації; надання необхідних знань з питань участі молоді в житті регіону; залучення молоді до участі в асоціаціях, форумах тощо; підтримка волонтерського руху; проведення громадських слухань з молодіжних проблем; впровадження взаємодії молодіжних організацій та органів місцевого самоврядування на договірній, плановій і довгостроковій основі; визначення єдиних і відкритих умов участі молодіжних організацій у реалізації проектів, що здійснюються органами місцевого самоврядування [3, с. 259]. Сучасна молодь не має чітко означеної спрямованості на участь у політичному житті, хоч і виявляє готовність до активних дій. У більшості представників молоді не сформовані настанови на самостійну, активну, відповідальну діяльність у сфері соціальних подій та інтерес до політичного життя країни. Молоді люди не готові і не прагнуть засвоювати нові форми соціальної активності,

не ставлять за мету «вбудовуватися» в соціальні структури та громадські об'єднання, через які реалізується конструктивна взаємодія з владою та активна політична участь. Інструментами активізації політичної участі повинні стати розвиток соціальної активності та відповідальності молоді; побудова системи підготовки кадрів для політичної діяльності, яка забезпечувала б засвоєння необхідних знань і навичок у суспільно-політичних процесах; розвиток молодіжних громадських організацій як інституту самоорганізації соціальних груп для виявлення їхніх політичних інтересів [3, с. 260]. Сьогодні складно говорити про активну життєву позицію молоді, яка передбачає наявність переконань, ідеалів, для досягнення яких в людини формується воля, громадянська зрілість, високі морально-етичні якості і принципи. Цей процес в нашій країні ще не набув чіткості і послідовності. Молоді люди в умовах трансформації суспільства важко орієнтуються в калейдоскопі економічних, соціальних і політичних подій. А велика кількість гасел і закликів створює велику складність в орієнтації і оцінці багатьох явищ і подій [4, с. 22].

Висновок: Усвідомлення демократичних цінностей та їх значущості в соціально-економічному і культурному розвитку держави має бути покладено в основу концепції національного виховання молоді. Реалізація потенціалу молоді в політичному житті країни може бути здійснена на основі розроблення і впровадження ефективних механізмів взаємовигідного партнерства державної влади та органів місцевого самоврядування. Для активізації політичної участі юнаків і дівчат слід залучати їх до обговорення, розроблення нормативно-правових актів, які стосуються молодіжної політики; гарантувати участь молоді в процесах прийняття рішень на державному та насамперед місцевому рівні.

Список використаних джерел

1. Безклетний С. Політична участь молоді та студентів як предмет політологічного аналізу / С. Безклетний // ВІСНИК НТУУ-КШ. Філософія. Психологія. Педагогіка. Випуск 3. 2007. С. 7-12.
2. Громадський простір «Громадська та політична активність молоді: сучасна дійсність» 15. 05. 2019.
3. Кияшко Л. О. Психологічні проблеми політичної активності сучасної української молоді / Л. О. Кияшко // Наукові студії із соціальної та політичної психології : 36. наук. праць Інституту соціальної та політичної АПН України. К, 2009. Вип. 23(26). С. 252-261.
4. Культурна спадщина людства: збереження та використання. Навчальний посібник / В. І. Акуленко, І. П. Магазинщикова, М. І. Моздир, О. О. Тарасенко. За ред. І. П. Магазинщикової. Львів, 2002. С. 22.

ІДЕОЛОГІЯ «РУССКОГО МІРА» ЯК ІДЕЙНА ОСНОВА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження: Постановка проблеми. У 2014 р. Україна стала об'єктом агресії з боку Російської Федерації (РФ). Протягом першого півріччя неоголошеної війни Українська держава тимчасово втратила Кримський півострів й окремі території Донецької та Луганської областей. Лише ціною надзусиль і значних втрат Збройних сил України, Національної гвардії, добровольців, волонтерів у липні-серпні 2014 р вдалося спочатку зупинити поширення російської окупації, а згодом і перейти в наступ та відвоювати частину втрачених територій. Пафосні епітети про ніби то «спільне минуле», «тісне переплетіння історичних доль», «глибоке усвідомлення нерозривної єдності», «братне походження і родинні зв'язки» не втомлюється нам нав'язувати російська пропаганда. Але погляньмо на реалії - Україна вже п'ятий рік поспіль (2014-2018) живе в умовах т. зв. гібридної війни. Її суть полягає у використанні агресором і місцевими проросійськими терористами не лише російської зброї, а й геополітичних, політичних, дипломатичних, економічних та ідеологічних важелів впливу на Україну. Одним із важливих елементів гібридної війни і є концепт «русского міра». Він за своєю сутністю є неоімперською геополітичною ідеологічною доктриною, яка має на меті обґрунтувати теоретично та допомогти практично реінкарнувати Росію як імперську наддержаву у кордонах 1914 р.

Мета дослідження: проаналізувати історико-політичні передумови й ідеологічне підґрунття агресивної політики Росії щодо України.

Предмет дослідження: ідейна концепція «русского міра» та її історичні передумови, складові ідеології «русского міра».

Об'єкт дослідження: політика яка застосовується прихильниками «русского міра» проти України.

Завдання дослідження: визначити ідейну концепцію «русского міра» та її історичні передумови; з'ясувати головні складові ідеології «русского міра»; визначити напрямки експансії «русского міра» в Україні. Що таке «русський мір»? Це - ідеологія епохи путінізму, яка полягає в тому, щоб відновити кордони колишньої СРСР, та зробити там кращий світ, шляхом тиранії та репресій. Українська ж Вікіпедія дає таке визначення: «Російський світ» (рос. - русский мир) - російська неоімперська геополітична доктрина епохи панування путінізму. Слугує ідейним підґрунтям для історичного реваншу - воєнної агресії з метою реставрації Росії у кордонах СРСР до 1991 року та повернення її «зони впливу» (країн-колоній та сателітів у Європі, Закавказзі та Середній Азії до 1917 року (до поразки Росії у Першій світовій війні)... На своєму початку « русский мир» був ідеологічним підґрунтям для геополітичного утворення « Євразійський Союз», тобто реставрації СРСР у нових умовах, найважливішою складовою якого мала бути проросійська Україна, та згодом перетворився у виправдання прямої воєнної агресії проти України для захисту російського і російськомовного населення [1]. Формально, путінська росія- федерація з багатьох народів, хоча де-факто - це тоталітарна держава яка хоче зберегти де-юре статус імперії після розвалу СРСР, знищуючи будь-який народний спротив. Тому, нею і ведеться політика загарбання земель пострадянського простору, тому всі розповіді про «дружбу народів» зі сторони росії є вигадками. Ось що з цього приводу сказав один із провідних ідеологів неоімперіалізму та «русского міра», помічник Президента РФ В. Сурков: «Є найромантичніша з важливих причин збереження національного суверенітету: росіяни, вже 500 років, з часу Івана III, є державотворчим народом. Ми - нація, яка звикла до державності. І на відміну від наших багатьох друзів по Радянському Союзу, і багатьох інших країн ми завжди були носіями національної ідеї. Ясно, що деякі країни, які оголошують своєю національною ідеєю вступ до Євросоюзу, дуже щасливі країни: їм багато думати не треба. У них все дуже просто. Москалі погані, вони в усьому винні, ми зараз побіжимо в Брюссель, і там все буде добре. Треба пам'ятати, що всі ці нації жодного дня у своїй історії не були суверенними, вони не мають досвіду державного існування. Тому цілком зрозуміло, що, коли в Москві не склалося або склалося не так, як хотілося, вони одразу ж, не замислюючись, біжать до іншого хазяїна. Це нормально. Були провінцією однієї країни, стануть провінцією іншої». Зрозуміло, що імперський ідеолог і практик має на увазі перш за все Україну, без якої цей російський імперський проект ніколи не буде реалізований. Звертаючись до історії, ми бачимо, що Росія як своєрідне державне утворення у своєму багатомістовому розвитку, і завжди при загарбанні земель України, було аргументом - що вони збирають «русські землі», тобто завоювання території колишньої Київської Русі, а вже починаючи з XV століття, почала використовуватися більш релігійна доктрина «Москва - Третій Рим». Наступною великодержавною ідеологією імперської Росії стала монархічна концепція «Православие, самодержавие, народность», яку в 30-х роках XIX ст. сформулював і втілював у життя міністр народної освіти, граф С. Уваров.» З утвердженням Росії як імперії та однієї з найпотужніших держав Європи, - як, наприклад, цілком обґрунтовано доводять науковці НІСД, - викристалізовується офіційна державна ідеологія, новим елементом якої стає привнесення, разом із духовно-релігійним і державницьким, національно-культурним складником. Ця державна ідеологія, що сформувалася протягом XVIII- початку XIX ст., є безпосередньою основою ідей РМ у їх сучасному офіційному варіанті» [2]. З руйнацією на початку XX ст. Російської імперії та утворенням у 1922 р. СРСР ідеологія марксизму-ленінізму-сталінізму стала панівною в усіх сферах державного і суспільного життя. Головне більшовицьке гасло «Пролетарии всех стран, соединяйтесь!» було кредо цієї тоталітарної ідеології, а провідною метою - всесвітня

пролетарська революція і створення всепланетарної пролетарської комуні. Хоча російський контекст ставав у «світовому інтернаціоналі» другорядним, але саме російська історія, мова, культура, освіта, наука тощо стали базовими для формування і розвитку цієї тоталітарної ідеології, у той час як інші ідентичності, у тому числі й українська (т. зв. «український буржуазний націоналізм»), зазнавали шаленої дискримінації, а їхні провідні діячі ставали об'єктами переслідувань і репресій [4]. В 1991 р., після розпаду СРСР, з'явився реальний шанс самостійного розвитку колишнім радянським республікам. Влада РФ, намагалася демократичним шляхом, повернути країни у свій склад, але з часом відмовилося від цих задумів і розпочало активно пропагувати й відновлювати неоімперський дискурс. Просунення цього курсу очолив президент Російської Федерації В. Путін. Так, 24 жовтня 2006 р. у своєму вітальному слові до учасників Всесвітнього конгресу співвітчизників В. Путін заявив: «Цей день, безперечно, об'єднує не тільки багатонаціональний народ Росії, а й мільйони наших співвітчизників за кордоном, об'єднує весь так званий рускій мір. Ми справді єдині, і жодні кордони та перепони не завадять цій єдності. У нас є тільки одна спільна мета - зробити цю єдність ще міцнішою». У 2007 р., почали вживатися заходи по просуненню російської культури в Україні. Головні його завдання були викладені чітко й амбіційно: «Русській мір - це не тільки росіяни, не тільки наші співвітчизники в країнах ближнього і далекого зарубіжжя, емігранти, вихідці з Росії та їхні нащадки. Це ще й іноземні громадяни, які говорять російською мовою, які вивчають або викладають її, всі ті, хто щиро цікавиться Росією, кого хвилює її майбутнє». З обранням патріархом Російської православної церкви (далі - РПЦ) Кіріла (Гундяєва) ідеї «русского міра» набули так званого «сакрального» звучання» [5].

Висновок: Щоб зрозуміти всю небезпеку концепту «Русській мір» для українства, коротко означимо його базові елементи. По-перше, це - РПЦ. Одна з провідних конфесій - Українська Православна Церква (московського патріархату - УПЦ МП), попри свою удавану національну незалежність, є структурною і підлеглою частиною (підрозділом) РПЦ. Нагадаємо, що саме ця консервативна пропутінська релігійна організація є одним із стовпів і духовною скрепою т. зв. «русского міра». По-друге, це - інформаційна безпека. Одним з головних полів битви виступає інформаційний простір. Саме засоби масової інформації (телебачення, інтернет, газети, часописи, радіо тощо) стають реальною і дієвою зброєю у цій гібридній війні, які звичайних пересічних людей перетворюють на зомбованих істот зі спотвореною національною та суспільною ідентичністю. По-третє, це - російська мова і культура. На одній із зустрічей з представниками російської інтелігенції В. Путін, розповідаючи про проголошення Року російської мови, уточнив зміст поняття: «Російський світ може і повинен об'єднати всіх, кому дороге російське слово і російська культура, де б вони не жили, в Росії або за її межами. Частіше вживайте це словосполучення - «русский мір».

Список використаних джерел

1. Вікіпедія: вільна енциклопедія URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Російський_світ_\(геополітика\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Російський_світ_(геополітика))
2. Гузь Назар, наукова стаття « Ідеологія «Русского Міра» як ідейна основа російської агресії проти України. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34823/1/170.pdf>
3. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. - Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
4. О Фонде. Цели и задачи. Идеология URL: www.russkivmir.ru/russkivmir/ru/fund/about
5. Чим російська Церква в Україні відрізняється від української? // Українська Право-славна Церква Київського патріархату. Харківська Єпархія. URL: <http://cerkva.kharkov.ua/novini/upckp/862.html>

МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ

Актуальність теми дослідження: дослідження тероризму є доволі очевидним, так як на сьогоднішній час тероризм становить загрозу всьому світовому порядку, стабільності, демократії та негативно позначається на безпековому середовищі держав. Актуальність даного питання також розкривається в постійному застосуванні різних форм тероризму, незважаючи на всі антитерористичні дії міжнародного співробітництва

Предмет дослідження: формування, еволюція і глобалізація тероризму на сучасному етапі, а також політико-правове регулювання антитерористичної діяльності.

Об'єкт дослідження: явище сучасного тероризму, який в усіх своїх формах і проявах, за масштабами та інтенсивністю, за жорстокістю перетворився сьогодні на одну з найбільш гострих та нагальних проблем глобальної значущості.

Завдання дослідження: з'ясувати поняття міжнародного тероризму, основні цілі, аналіз суті, оцінка ступеня небезпеки та протидія тероризму. Міжнародний тероризм – специфічна форма тероризму, визначений як суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей, що набула великого розвитку від кінця 1960-го року і триває до початку XXI століття. Основними цілями міжнародного тероризму нині є дезорганізація державного управління, завдання економічної та політичної шкоди, порушення підвалин суспільного апарату, які мають, на думку терористів, мотивувати владу до зміни політики [1]. Тероризм не є чимось безпричинним або чимось таким що укорінилось в якихось дефектах людської біологічної природи. Це – явище соціальне, що має корені в умовах соціального буття людей та несе певну мету, здійснення якої дасть бажаний результат для зацікавлених осіб. Суть будь-якого теракту є спроба впливати на громадську думку або на рішення уряду. Для теракту, на відміну від будь-яких повноцінних бойових дій, не потрібно великої кількості грошей, людей, зброї і навичок у військовій справі. Але при цьому ефект від нього може бути набагато більшим і кращим, ніж від бойових дій. Метою терористичних актів, як правило, є аж ніяк не досягнення ефекту масового знищення іншої кількості людей – жертв зазвичай не так вже й багато. Сірим масами, які нібито утворюють електорат в країні, потрібно вміти управляти. Найпростіший спосіб – це тримати людей в страхі. Після раптових терористичних актів зацікавлена особа, а такою може бути різні служби, угруповання, навіть уряд будь якої з держав, не виключено, що і відповідної держави в якій стався цей інцидент, може користуватися загальною істерією. Шляхом втручання в особисте життя громадян, нав'язувати власні переконання та приймання законів які звужують їх права і свободи до зручних йому масштабів [2]. Що ж до способів боротьби з міжнародним тероризмом, то в даний час загально визнано, що ефективна боротьба з ним можлива тільки спільними зусиллями всіх членів світового співтовариства. Міжнародне співтовариство усвідомлює небезпеку від цього 303 явища. Тому ще в 1930, 1931, 1934 роках на міжнародних конференціях з уніфікації кримінального законодавства були прийняті резолюції з протидії тероризму. У 1937 році таку ж конвенцію виробила Ліга Націй. Також починаючи з 1970-х років на кожній сесії Комітету ООН ставилося питання щодо боротьби з тероризмом і прийнято понад десяток антитерористичних документів Організацією Об'єднаних Націй. Також у боротьбі з тероризмом слід виходити з того, що терористичне насильство в усіх формах і проявах, незалежно від причин цілей і мотивів, носить злочинний характер і має бути засуджено та піддано переслідуванню. Внаслідок того, що не існує загально визнаної універсальної дефініції тероризму, завдання полягає у визначенні конкретних актів тероризму та вироблення спрямованих проти них заходів. Але на думку багатьох фахівців, одними заходами, спрямованими проти терористів, цю проблему вирішити неможливо, оскільки вона породжується такими причинами як глобальне нерівність і масова бідність у країнах третього світу, а також протестом проти глобалізації. Тому державам потрібно вирішувати і проблеми щодо цих питань [3]. Таким чином, протидія тероризму є важливим питанням для покращення становища в міжнародних відносинах. За останні роки здійснено доволі суттєві кроки з розвитку взаємодії держав у розширенні політико – правової бази для боротьби з тероризмом, але також слід сказати, що рівень відповідного міждержавного співробітництва в справі запобігання міжнародного тероризму поки що не може справитись з масштабам і глибиною проблеми.

Висновок: Отже, на сьогоднішній час розвиток тероризму, на жаль, випереджає спільні антитерористичні зусилля держав. Міжнародне співробітництво безумовно є неодмінним елементом ефективної боротьби з тероризмом. На мою думку важливим подальшим кроком має бути вдосконалення договірних механізмів співпраці, що включає в себе як розробку нових договорів, так і збільшення кількості учасників вже існуючих антитерористичних конвенцій.

Список використаних джерел

1. «Поняття міжнародного тероризму» URL: Flight 77, Video 2.
2. «Аналіз суті» URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/5.pdf

3. «Оцінка ступеня небезпеки та протидія тероризму» ULR: Про боротьбу з тероризмом | від 20.03.2003 № 638-IV

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕТНОПОЛІТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження. За роки незалежності в нашій державі було створено юридичні умови для формування єдиної системи забезпечення реалізації прав національних меншин, яка складається з міжнародних та вітчизняних правових актів, зокрема підзаконних актів державних органів виконавчої влади; цільових програм загальнодержавного і місцевого рівнів, спрямованих на розвиток національних меншин, системи державних органів загальної та спеціальної компетенції, до сфери повноважень яких належать питання реалізації державної етнополітичної політики тощо.

Метою дослідження: є дослідження ключових прав у сфері регулювання етнополітичних відносин в Україні. **Об'єктом дослідження:** виступають національні права.

Предметом дослідження: є правові засади етнополітики української держави.

Завдання дослідження: пошук національних прав через які повинно відбуватися втілення етнополітики. На жаль, етнополітичні питання в Україні постійно були не лише предметом наукового інтересу, а й об'єктом політичних спекуляцій. На державному рівні упродовж десятиліть спостерігалось певне самоусунення власне держави від регулювання етнополітичних процесів. Наслідком цього стало відставання політико-правового оформлення державної етнополітики від реальних етнополітичних процесів. Вперше бачення науковцями етнополітичної моделі були представлені для громадського обговорення у 1992 – 1993 рр. у статтях В. Євтуха, М. Панчука, І. Кураса, О. Майбороди та інших. Вже в 1994 р. [1, с. 208]. Міністерство у справах національностей, міграції та культур доручило групі науковців на чолі з Ю. Римаренком розробити модель теоретико-методологічних та політико-правових засад етнополітичної політики держави. Результатом роботи цієї групи науковців став документ під назвою «Теоретико-методологічні та політико-правові засади етнополітичної політики (Модель)». Важливим елементом Моделі було приділення особливої уваги механізмам здійснення етнополітичної політики, моделюванню етнополітичних відносин, інформаційному забезпеченню державної політики у етнополітичній сфері. На основі Моделі було розроблено перший проект Концепції державної етнополітичної політики [2], поданий на розгляд Кабінету Міністрів України у 1995 р. Розробка Концепції державної етнополітики перетворилася на довготривалу традицію у формуванні етнополітичного законодавства, а законодавча база у сфері етнополітичних відносин тим часом не вдосконалювалася. Було створено багато проектів Концепції державної етнополітики, проте багато з них зазнавали критики. Натомість, втілення етнополітики має відбуватися через забезпечення національних прав, до яких належать: 1. Право на вільну національну самоідентифікацію. Згідно з ним кожна людина має право вільно обирати національну належність або ж визнавати себе особою без національності. Національність громадян деяких держав у державних документах не фіксується. Проте, це не виключає можливості національних кадастрів (реєстрів), у які на добровільній основі може бути внесена певна особа з правом вільного виключення з них. Подібні кадастри складають з метою статистичного обліку національних потреб, для правозахисної діяльності. 2. Право народу (нації) на самовизначення. Всі народи користуються ним відповідно до міжнародних пактів про права людини. Це означає, що кожна людина має право вільно забезпечувати свій політичний статус, економічний, соціальний та культурний розвиток. В основі народу як суб'єкта самовизначення знаходиться, як правило, кожний етнос, з яким ідентифікується певна територія. 3. Право на національно-територіальну автономію. Ним користуються етноси, які з різних причин не можуть створити свою державність, а також народи (субетноси), що компактно мешкають за межами своїх державних утворень. Національно-територіальна автономія передбачає створення національних адміністративно-територіальних одиниць з відповідними органами місцевого самоврядування, які з урахуванням місцевих особливостей у межах чинного законодавства розробляють і реалізують заходи щодо задоволення національних потреб населення. Нерідко право на національно-територіальну автономію піддається серйозній критиці, оскільки його реалізація містить потенційну загрозу цілісності держави (особливо унітарної). 4. Право на культурно-національну автономію. Її доцільність очевидна в тих випадках, коли національність, що компактно мешкає, не становить більшості населення регіону й у містах. У такій ситуації свої національно-культурні потреби субетноси забезпечують через діяльність національних громад (національно-культурних товариств, центрів, асоціацій) або ж спеціально обраних органів культурного самоврядування. 5. Право на захист від дискримінації за національною ознакою. Жодна людина не може бути обмежена в правах у зв'язку з її національною належністю. Як окрема людина, так і народ у разі дискримінаційних дій, геноциду щодо них мають право на повну і всебічну реабілітацію та ліквідацію наслідків цих дій. Станом на 2020 р. налічується більше десяти опублікованих законопроектів (вісім з яких були зареєстровані у Верховній Раді України) про концептуальні засади державної етнополітики, але жоден із них досі не набув статусу закону внаслідок значних розбіжностей у позиціях розробників, експертів та законодавців [3]. Останнім часом забезпечується виконання ряду програм для кримськотатарського населення, які орієнтовані на розселення та облаштування депортованих кримських татар, їх адаптацію та інтеграцію в українське суспільство, а також різнопланових молодіжних

програм. Таким чином, поряд із етнополітичними проблемами в незалежній молодій Українській державі активно удосконалюється відповідно до норм міжнародного законодавства нормативно-правова база етнополітики, розбудовується мережа національно-культурних організацій, які впроваджують у практику політику полікультурного та поліетнічного українського суспільства. Полікультурність спрямована на етнокультурний ренесанс українства та національних меншин задля творення потужної української нації [4.]

Висновки. Проблематика етнонаціональних відносин була актуальною в Україні у різні періоди її історії, хоча її гострота була різною і визначалася динамікою різних сегментів етнічних та етнополітичних процесів. Розпад СРСР і проголошення незалежності України актуалізували потребу вироблення етнонаціональної політики молодій державі на нових принципах. Тож прийняття Концепції державної етнополітики, що базуватиметься на кращих світових стандартах і повною мірою відповідатиме існуючим в Україні реаліям, є вкрай актуальним.

Список використаних джерел

1. Римаренко С. Ю. Самовизначення особи, нації, держави. К. : Видавничий дім «Юридична книга», 1999. 543 с.
2. Основи етнонаціональної політики. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/17482/>
3. Ляшенко О.О. Державна етнополітика України: науковий і законодавчий аспекти / Ляшенко О.О. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/Nzizvru_2018_6_17.pdf
4. Вегеш М.М. Підручник URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-2670.htm>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Волонтерство - добровольча діяльність, заснована на ідеях безкорисливого служіння гуманним ідеалам людства і яка не переслідує цілей отримання прибутку, отримання оплати або кар'єрного зростання. Волонтерська праця передбачає: службу на благо суспільства; отримання тільки моральної віддачі від роботи, без яких би то не було фінансових заохочень; мотивацію через особисту залученість. Історію волонтерського руху досить важко простежити, оскільки раніше точно ніхто не фіксував дії такого роду [6, с. 15]. Але сама історія людства вказує на те, що ні одному суспільству були не чужі ідеї добровільної і безкорисливої допомоги [3]. Волонтерство - поняття настільки ж давнє, як і поняття «соціум». У суспільстві завжди були люди, для яких способом самореалізації, самовдосконалення, зв'язку й спілкування з іншими людьми була праця на благо інших, на благо того співтовариства, в якому цій людині довелося народитися і жити [1, с. 126 - 127].

Мета дослідження: вивчення сучасних тенденцій волонтерського руху в Україні. Дослідженням поняття та розгляду розвитку волонтерства як явища в Україні та світі.

Об'єкт дослідження: з'ясування особливостей роботи волонтерів та їх ролі у реалізації соціальних проєктів.

Предмет дослідження: волонтерство, як безкорислива, добровільна та суспільно-корисна діяльність, її сучасні тенденції та робота волонтерських організацій та волонтерського руху в Україні.

Завдання дослідження: дослідити сучасні тенденції волонтерського руху в Україні, розкрити зміст і сутність волонтерської діяльності. В Україні ідея волонтерства йде в далекі часи, вглиб історії, коли українці, виховані на моральних і етичних традиціях православ'я, подавали безоплатну допомогу нужденним співгромадянам [3]. Радянський час породив піонерські та комсомольські загони, в яких діти та дорослі повинні були працювати на благо суспільства. Участь у цих загонах була примусовою, що, у підсумку, спотворило розуміння про трудову діяльність на добровольчих засадах. Після розпаду Радянського Союзу партійні загони були ліквідовані. Люди стали все більше думати про власну наживу і забули про працю на благо інших на роки [2, с. 132]. Сьогодні в нашій країні з'являється нове розуміння волонтерства. Все більше людей виявляють соціальну активність і свідомість. Молодь бере участь в акціях допомоги дітям-сиротам та людям з обмеженими можливостями, очищають місто і здають донорську кров. Волонтерська діяльність у сучасних умовах ґрунтується на таких основоположних засадах: добровільність та добродійність; законність; гуманність та гідність; спільність інтересів і рівність прав її учасників; відповідальність; конфіденційність. Волонтерська діяльність провадиться за такими напрямками: надання соціальних послуг громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах (інвалідність, часткова втрата рухової активності у зв'язку зі старістю чи станом здоров'я, відсутністю житла або роботи, наслідки стихійного лиха, катастроф тощо); - надання соціальних послуг дітям та молоді, що перебувають у складній життєвій ситуації у зв'язку з інвалідністю, хворобою, сирітством, безпритульністю, малозабезпеченістю, конфліктами і жорстоким ставленням у сім'ї [7, с. 47]. Як відомо, з 2011 року Україна має спеціальний закон, який регулює діяльність волонтерів. Так, у Законі України «Про волонтерську діяльність» міститься легальне визначення волонтерства: волонтерська діяльність - добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги [4]. В свою чергу, волонтерською допомогою вважаються роботи та послуги, які виконуються або надаються волонтерами безоплатно [1, с. 126 - 127]. Становлення волонтерського руху в Україні сьогодні відбувається за кількома основними напрямками, який має такі особливості. 1. Добровільна безкоштовна робота волонтерів у громадських та некомерційних організаціях - надання допомоги різним категоріям населення у будь-яких видах діяльності, навчання, розвитку. Таке спрямування волонтерів будь-якого віку сприяє їхній творчій і соціальній самореалізації, саморозвитку та самоспостереження. 2. Добровільна систематична або епізодична допомога державним установам реалізувати соціальну політику - допомога освітнім закладам у навчально-виховній роботі, установам соціального забезпечення - в роботі з дітьми та молоддю з особливими потребами та людьми похилого віку. 3. Волонтерська діяльність є наслідком творчого саморозвитку, навчання інших, але ця діяльність не є професійною. 4. Педагогічно спрямована волонтерська діяльність, по суті, виступає механізмом розвитку особистості, її соціалізації і духовного становлення. [5, с. 35 - 41]. Цей напрямок розвивається в дитячих та молодіжних об'єднаннях (метою їх створення є суспільно корисна діяльність), в різних групах при Центрах соціальних служб сім'ї і молоді (ЦССМ). Узагальнюючи вищесказане, можна констатувати, що зміст волонтерства - це добровільний вибір, що відбиває особисті погляди і позиції; це активна участь громадянина в житті людських співтовариств; воно сприяє поліпшенню якості життя, особистому процвітанню й поглибленню солідарності; виражається, як правило, у спільній діяльності в рамках різного роду асоціацій; сприяє реалізації

основних людських потреб на шляху будівництва більш справедливого і мирного суспільства, більш збалансованому економічному й соціальному розвитку, створенню нових робочих місць і нових професій.

Висновок: Як ми бачимо, волонтери спроможні працювати у профілактичному, інформаційно-просвітницькому, рекреативному, реабілітаційному, соціально-рекламному, соціально-побутовому, охоронно-захисному, діагностико-корекційному та фандрейзинговому напрямках. Слід зазначити, що головною проблемою волонтерського руху в Україні залишаються, передусім, труднощі організації волонтерської діяльності. Тому перспективою подальшого дослідження є те, що організаторам волонтерського руху потрібно не тільки ознайомитися з історією руху інших країн, організувати роботу і контроль, навчитися складати робочі плани та ставити завдання для волонтерів, а й завжди враховувати думку і досвід самих добровільних помічників.

Список використаних джерел

1. Акімова Е. В. Система відбору волонтерів для соціально - педагогічної діяльності /Е. В. Акімова. Глазов, Глазовский гос. пед. инс-т им. В. Г. Короленко, 2005. С. 126 - 127.
2. Волонтерство: «Порадник для організатора волонтерського руху» / укл. Т. Л. Лях; авт. кол. :О. В. Безпалько, Н. В. Заверіко, І. Д. Зверева, Н. В. Зімовець та ін. К. : ВГЦ «Волонтер», 2001. 176 с.
3. Доля І. М. Волонтерство як форма участі молоді в громадському житті. URL:[http://buk-visnyk. cv. ua/hromadske-suspilstvo/194/](http://buk-visnyk.cv.ua/hromadske-suspilstvo/194/)
4. Закон України «Про волонтерську діяльність» URL:[http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/89904/103390/F-1409638211/UKR89904. pdf](http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/89904/103390/F-1409638211/UKR89904.pdf)
5. Лещенко Д. С. Правове становище волонтерських організацій в Україні та за кордоном / Д. С. Лещенко. // Правова система: теорія і практика 2008. №1. С. 35-41.
6. Організація волонтерського руху у вищих навчальних закладах: Діагностичний інструментарій: Укл. Т. О. Рудякевич. Житомир: ЖДУ, 2004. 20 с.
7. Підготовка волонтерів та їх роль у реалізації соціальних проєктів / заг. ред. І. Звереві, Г. Лактіонової. К.: Науковий світ, 200.

ПРЕЗИДЕНСЬКА ВИБОРЧА КАМПАНІЯ В 2019 РОЦІ

Актуальність теми дослідження: Всеукраїнська виборча кампанія, природно, є топовою темою провідних ЗМІ країни. Ця закономірність обґрунтовується функціональним призначенням ЗМІ як суспільного інституту – об'єктивно, обґрунтовано, компетентно та неупереджено інформувати широку виборчу аудиторію про кандидатів на посаду глави держави та про їхні політичні пріоритети.

Мета дослідження: оцінити стан та перспективи президентської виборчої кампанії 2019 року.

Об'єкт дослідження: кандидати в Президенти України.

Предмет дослідження: стан та перспективи президентської виборчої кампанії 2019 року.

Завдання дослідження: дати коротку характеристику основним кандидатам на пост президента, проаналізувати діяльність і можливості ймовірних кандидатів на пост президента. Виборча кампанія почалася 31 грудня 2018 року. З цього дня почалася і реєстрація кандидатів у ЦВК, і передвиборча агітація, яка завершується опівночі останньої п'ятниці перед голосуванням. 31 березня 2019 року в Україні відбулися чергові вибори президента. Протягом дня з 8:00 до 20:00 виборці могли віддати свій голос за одного з 39 кандидатів, зареєстрованих Центральною виборчою комісією. За кілька днів до голосування були опубліковані останні опитування, які показали, що лідерами виборчої гонки є Володимир Зеленський, Петро Порошенко та Юлія Тимошенко. Після завершення голосування в день виборів результати опитувань підтверджувалися також даними екзит-полів, які проводилися безпосередньо на виборчих дільницях [1]. Уже після оголошення перших результатів екзит-полів чинний президент, який за результатами опитувань посів друге місце, оголосив про необхідність провести дебати між кандидатами, які вийдуть у другий тур. У свою чергу Юлія Тимошенко, яка за соопитуваннями посіла третє місце, заявила, що екзит-поли не відповідають дійсності і за результатами опитувань, проведених її командою, вона займає друге, а не третє місце. Пізніше Юлія Тимошенко звинуватила Петра Порошенка у фальсифікації результатів виборів, водночас зазначила, що не оскаржуватиме їх у суді [2, с. 34-35]. Володимир Зеленський, який посів перше місце за екзит-полами, зазначив, що такі результати є першим кроком до великої перемоги. Через кілька днів Зеленський записав відеозвернення до Порошенка, у якому відповів на його пропозицію про дебати. Зеленський запропонував провести дебати на НСК «Олімпійський». Зеленський також висунув низку вимог до Порошенка, які має виконати чинний президент, щоб дебати відбулися. Зокрема, Зеленський хотів, щоб Порошенко вибачився перед ним, назвавши його не «маріонеткою Коломойського», а кандидатом у президенти. Зеленський також повідомив, що перед дебатами кандидати повинні пройти тести на алкоголь і наркотики. Порошенко, у свою чергу, погодився на пропозицію Зеленського провести дебати на НСК, зазначивши «стадіон, так стадіон». Крім того, Порошенко погодився пройти обстеження. У результаті Порошенко здав кров, волосся та сечу на аналіз у чотири клініки, а Зеленський – у клініку EuroLab. Після цього Зеленський записав відеозвернення до Юлії Тимошенко, запропонувавши їй стати модератором дебатів. Зеленський дав голові «Батьківщини» 24 години на розгляд своєї пропозиції. Але на кінець зазначеного терміну відповіді від Тимошенко не надійшло. Водночас ЦВК продовжила підрахунок голосів.[3] Остаточні результати оголосили 7 квітня: Володимир Зеленський – 30,24%, Петро Порошенко – 15,95%. Зеленський лідирує майже в усіх регіонах України, а Петро Порошенко лише у Тернопільській та Львівській областях. Тимошенко, яка посіла третє місце, підтримала більшість жителів Івано-Франківської області, а Юрій Бойко, який посів четверте місце, став лідером за голосами в Донецькій і Луганській областях. Після оголошення результатів виборів ЦВК оголосила повторне голосування, оскільки жоден із кандидатів не набрав більше 50% голосів. До другого туру очікувано вийшли Зеленський і Порошенко. 21 квітня 2019 року відбувся другий тур виборів Президента України. За результатами підрахунку 100% протоколів, переможцем став Володимир Зеленський із 73,22% голосів, у той час як чинний Президент України Петро Порошенко отримав 24,45%.[4]

Висновок. Отже, вибори – це дуже складна річ. Взяти і вирахувати найкращого кандидата в президенти просто неможливо сказати, хто переможе в президентських перегонках. Але, дивлячись на сьогоднішню ситуацію в Україні я можу впевнено сказати що цього разу український народ не помилився і вибрав гідного Президента, який після повномасштабного вторгнення Росії в Україну гордо став на захист своєї Землі.

Список використаних джерел

1. Вінтюк Ю. Чи піде Вакарчук у президенти України 2019: рейтинг і біографія можливого кандидата/ Ю. Вінтюк URL: https://24tv.ua/svjatoslav_vakarchuk_v_prezidenti_ukrayini_2019_biografiya_reyting_kandidata_n1052645
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
3. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>

4. Петренко К. Рейтинг потенційних кандидатів у президенти 2019 року після виборів / К. Петренко URL: https://24tv.ua/vibori_v_ukrayini_2019_reytingi_kandidativ_v_ukrayini_n884045

УСПИХИ І НЕВДАЧІ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: В умовах реформування сучасного українського суспільства дослідження проблем запобігання та протидії корупції вкрай актуально з низки причин: по-перше, корупційні прояви у державному апарат є головною перешкодою на шляху реалізації будь-яких реформ, по-друге, високий рівень корупції в суспільстві, що свідчать результати світового Індексу сприйняття корупції СРІ 2015 року знижує довіру населення до влади [3].

Мета дослідження: аналіз рекомендацій щодо вирішення проблем реалізації антикорупційної політики в Україні.

Завдання дослідження: проаналізувати успіхи та невдачі антикорупційної політики в Україні вказати рішення щодо здійснення заходів.

Об'єктом дослідження є практична реалізація антикорупційної політики в Україні, зокрема її успіхи та невдачі.

Предмет дослідженням: корупція як негативне явище, властивим усім країнам. У сучасному світі найбільших проявів корупція завжди набувала в період модернізації країни. До таких проблемам перехідного періоду відносяться: спадщина тоталітарного періоду (закритість влади, злиття влади та бізнесу); 2) слабкість судової системи (залежність від влади, незадовільне фінансування, перевантаженість); 3) нерозвиненість правової свідомості населення (відсутність культури та використання правових важелів [1, с. 34-35]. Національне антикорупційне бюро України — це правоохоронний орган України, який має широкі повноваження. У сфері попередження, виявлення, припинення та розкриття корупційних злочинів, скоєних вищими посадовими особами особами, а також запобігання вчиненню нових. Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства щодо запобігання корупції» № 198-VIII від 12 лютого 2015 року (набрав чинності 04.03.2015) внесено зміни до Закону України «Про прокуратуру», який набирає чинності 26 квітня 2015 року [2]. Відповідно до вищезазначеного Закону у Генеральній прокуратурі України утворюється (на правах структурного підрозділу) Спеціалізована антикорупційна прокуратура, на яку покладаються такі функції: 1) здійснення нагляду за дотриманням законів під час проведення досудового розслідування, яке здійснюється Національним антикорупційним бюро України; 2) підтримка державного звинувачення у відповідних провадженнях. Такі радикальні заходи слід вживати також в Україні. Щороку голова Національного бюро розслідувань має звітувати перед парламентом про виявлені факти корупції та вжиті заходи щодо покарання осіб, які вчинили корупційні правопорушення. Також результати діяльності мають бути оприлюднені у засобах масової інформації. Без таких рішучих та радикальних дій корупцію в Україні не подолати [5, с. 45-46]. Значно більших результатів у реалізації антикорупційної політики можна досягти, якщо залучати неурядові, громадські організації. У вітчизняних умовах важливість взаємодії органів державної влади та громадянського суспільства на сфері протидії розповсюдженню корупції зумовлюється низкою факторів. Одним із найістотніших чинників у подоланні корупції є ставлення населення до цієї проблеми. Як свідчать результати досліджень, проведених в Україні протягом останніх років, більше половини населення схильні до здійснення корупційних правопорушень у разі, якщо це може сприяти вирішенню проблеми. При ефективній роз'яснювальній роботі населення може змінити ставлення до такої практики як до неприйнятної корупційної та, таким чином, антикорупційний потенціал суспільства значно збільшиться. Виходячи з вищенаведеного, можна зробити висновок, що для антикорупційних змін в Україні необхідно: забезпечити принцип незалежності в роботі антикорупційних органів і унеможливити їхню політичну залежність від правлячої еліти; запровадити роботу системи електронного декларування та державних закупівель; здійснити реформу судової системи, сформувати чесний та непідкупний судовий корпус, який діятиме відповідно із принципом верховенства права [4]

Висновки. Отже, що потрібно Україні для ефективної реалізації антикорупційної політики, це політична воля, усвідомлення того, що це потрібно Україні, і що це за нас ніхто не зробить. Принцип верховенства права має бути не просто декларацією, а реально діяти всіх рівнях влади.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник/Под ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізацій в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Петряк О.І. Основні напрями встановлення та розвитку політичної системи URL: <http://ua.textreferat.com/referat-1167S-3.html>
4. Про основи державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки: закон України від 14.10.2014 № 1699-VII URL: <http://zakonS.rada.gov.ua/laws/show/1699-1S/page>.

5. Політологія [Текст]: навч. допомога. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурік [та ін]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 320 с.

ПРИЧИНИ СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ НА СХОДІ УКРАЇНИ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження обумовлюється різким збільшенням загрози тероризму та сепаратизму в Україні та кількості злочинів.

Мета дослідження: аналіз сепаратистських проявів на сході України після проведення президентських виборів.

Об'єктом дослідження: є проблема сепаратизму.

Предмет дослідження: сепаратистські прояви на сході України після революції та справедливості.

Завдання дослідження: описати сепаратистські прояви на сході України після проведення президентських виборів. Сепаратистські прояви на сході України почалися після проведення президентських виборів. Сепаратизм (від лат. *separatio* - відокремлення) - політика і практика відокремлення, відділення частини території держави з метою створення суверенної держави, переходу до складу іншої держави чи набуття статусу дуже широкої автономії. Сепаратизм є однією із найсерйозніших проблем сучасного суспільства [5].

Причини виникнення сепаратизму: економіко-географічні чинники; намагання відокремитися більш розвинених регіонів від відсталіх; расові чинники: наприклад, сепаратизм білої меншості в Південній Африці; етнічні чинники - найбільш поширена група причин сепаратизму, суть їх полягає у бажанні отримати автономію або розширити її, домогтися статусу незалежної держави; релігійні чинники: наприклад, у Лівані домінує арабське населення розколоте на велику кількість територіально замкнутих громад.

Внутрішньополітичні чинники: прагнення регіональних еліт до влади, партійний, ідеологічний розкол країни; зовнішньополітичні чинники: підтримка сепаратистів з боку «наддержав» і більш сильних сусідніх країн. Дана підтримка має різні мотиви: послаблення конкурента, опанування геополітично важливими районами і економікою окремих регіонів; ідеологічний чинник: важливі аргументи сепаратистам дала доктрина самовизначення народів, що стала нормою міжнародного права у 1919 р. згідно з Версальською дипломатичною системою [1, с. 122].

Фундаментом донецького сепаратизму стала солідарність шахтарів. Саме в їхньому середовищі зародилося твердження про те, що «Донбас годує всю країну». У 1920-1930-х роках ця професія була героїзована, гірників офіційна пропаганда зображувала справжніми атлантами, на чийх плечах трималася економічна могутність усієї країни [3]. А оскільки основним вугледобувним регіоном СРСР тоді був Донбас. Це про них казали «шахтарі - гвардія праці», це тут установив свій знаменитий рекорд Стаханов, це Донбас був названий «серцем Росії» на відомому радянському плакаті. Після розвалу СРСР процвітання так і не настало, а економічна криза кінця 1980-х змінилася жахами початку 1990-х. У 1993 році в краї знову спалахнув масовий страйк, і цього разу шахтарі зажадали регіональної самостійності, тільки вже від Києва. Після того як у 2002-му Віктор Янукович уперше обійняв посаду прем'єр-міністра, донецькі клани й зовсім перестали розігрувати карту сепаратизму, вираховавши, що незабаром приберуть до рук усю Україну й шантажувати Київ немає сенсу. Після кар'єрного злету Януковича сепаратистська агітація різко пішла на спад, ба навіть навпаки, змінилася певною патріотичною риторикою. Але вже після провалу Януковича на виборах 2004-го регіональний сепаратизм знову дістав потужний поштовх. На жаль, за весь час центральна влада в Києві так і не вжила заходів для боротьби зі збудниками вірусу сепаратизму на Донбасі. Підсумком цієї бездіяльності й стали трагічні події 2014-го [4, с. 342]. Отже, сепаратизм тісно пов'язаний з соціальними, політичними та економічними проблемами суспільства [2].

Висновок: пропонується новою українською політичною елітою децентралізація влади та реальне місцеве самоврядування є найкращим виходом, бо вона базується на реальних самоорганізованих громадах, а не на штучно створених областях, які фінансуються з центрального бюджету і не мають жодних реальних повноважень, жодної реальної власності. Більше того, російськомовна федералізація це відкладений постійно діючий конфлікт, який за активної участі Росії рано чи пізно призведе до виходу Сходу України зі складу України. Якщо Схід України вибирає федералізацію, то вже краще нехай одразу виходить зі складу України.

Список використаних джерел

1. Панченко В. Вступ. Анатомія маніпульованої свідомості / В. Панченко // Бжеський Р. Біла книга. Національна і соціальна політика советів на службі московського імперіалізму. К.: Українська видавнича спілка ім. Ю. Липи, 2008. 216 с.
2. Дашкевич Я. Як Московія вкрала історію Київської Русі-України / Я. Дашкевич: URL: <http://uainfo.org/blognews/398664-kak-moskoviya-ukrala-istoriyu-kievskoy-rusi-ukrainy-doklad-doktora-istoricheskikh-nauk.html#sel=8>
3. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. -Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка THEU», 2018. 250 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream>
4. Багрянний І. П. Публіцистика: доп., ст., памфлети, рефлексії, есе / І. П. Багрянний упоряд. О. Коновал; передм. І. Дзюби; Післямова Г. Костюка. К.: Смолоскип, 1996. 856 с.

5. Сергій Корсунський. Зовнішня політика в епоху трансформацій URL: https://play.google.com/store/books/details?id=NXY_EAAAQBAJ

ГРОМАДСЬКА ДУМКА, ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ.

Актуальність теми дослідження: громадська думка є важливим фактором, що визначає спосіб функціонування суспільства та розвиток держави. Інформаційний простір зростає, і з ним зростає і кількість точок зору та думок громадян. Однак, не завжди влада приділяє достатню увагу громадській думці та піддає її аналізу та дослідженню, щоб врахувати погляди громадян в своїй діяльності та прийнятті рішень. Це може призвести до не виправданих політичних кроків, недовіри до влади та загострення суспільних проблем.

Мета дослідження: вивчення громадської думки, її впливу на державну політику та необхідності її врахування при прийнятті важливих рішень. А також розглянути можливості дослідження громадської думки та методи її врахування в державній політиці.

Об'єкт дослідження: громадська думка.

Предмет дослідження: дослідження та врахування громадської думки в державній політиці.

Завдання дослідження: визначити сутність громадської думки та її роль у державній політиці. Дослідити методи та інструменти, які використовуються для вимірювання громадської думки. Проаналізувати підходи до врахування громадської думки в державній політиці. Громадська думка - це сукупність поглядів, думок, переконань, настроїв, які мають люди в певному суспільстві щодо певних питань, які є важливими для цього суспільства [1]. Громадська думка має значення для держави, оскільки вона може впливати на рішення, які приймає держава відносно певних питань. В той же час, держава може впливати на громадську думку, пропонуючи свої ідеї та підтримуючи відповідну інформацію. Дослідження громадської думки можуть проводити як державні органи, так і приватні компанії. При цьому, державні органи проводять дослідження громадської думки з метою врахування її результатів у процесі прийняття рішень в державній політиці. Приватні компанії ж проводять дослідження з метою відстеження настроїв та поглядів споживачів на певні товари та послуги, що дозволяє їм працювати над поліпшенням своєї продукції та послуг. Для проведення дослідження громадської думки використовуються різні методи, такі як опитування, фокус-групи, соціальні мережі, аналіз мас-медіа та інше. Кожен метод має свої переваги та недоліки, тому при виборі методу необхідно враховувати ці фактори та обирати той, який буде найбільш ефективним для конкретного дослідження. Громадська думка має значення для держави, оскільки вона може впливати на рішення, які приймає держава відносно певних питань. В той час і держава може впливати на громадську думку, пропонуючи свої ідеї та підтримуючи відповідну інформацію [2, с.107]. Врахування громадської думки в державній політиці має велике значення, оскільки дозволяє державі враховувати погляди та потреби своїх громадян при прийнятті рішень. Однак, слід пам'ятати, що громадська думка не є статичною, і може змінюватись залежно від різних факторів, таких як соціально-політична ситуація в країні, медіа, економічні умови та інші. Тому необхідно проводити дослідження громадської думки регулярно та аналізувати результати з урахуванням змін у суспільстві [5]. Одним з прикладів врахування громадської думки є процес виборів, де громадяни вільно обирають своїх представників в органах влади. У цьому випадку, результати виборів є виразом громадської думки та довіря до обраних політичних лідерів. За останнє десятиліття інтерес до громадської думки в Україні помітно поживав, що зумовлено демократизацією політичного, соціально-економічного, духовного життя. Сформувався кілька напрямів її дослідження. Один із них пов'язаний зі спробами українських вчених переосмислити сутність громадської думки, інтерпретувати її з позицій сучасного соціологічного знання, показати її значення як соціальної інституції, визначити механізми її формування та функціонування (праці В. 12 Осовського, І. Попової, О. Якуби, В. Матусевича, В. Полторака, Ю. Сурміна). Інший напрям націлений на дослідження громадської думки у різних сферах людської життєдіяльності — політиці, економіці, освіті, соціальному управлінні, вивченні електоральної, споживчої поведінки людей тощо (праці В. Бебіка, Є. Головахи, М. Міщенко, Н. Паніної, М. Чурилова). [4, с. 172] Наприклад, здійснення реформ у різних сферах потребує розуміння та підтримки громадської думки. Якщо дослідження виявляють, що більшість населення не підтримує певні реформи, то це може свідчити про те, що ці реформи необхідно переглянути або взагалі відмінити. Таким чином, врахування громадської думки дозволяє уникнути конфліктів та невдач у реалізації державної політики. Одним з прикладів успішного врахування громадської думки є введення мораторію на заборону продажу землі в Україні. Влада провела дослідження громадської думки та виявила, що більшість громадян вважають заборону продажу землі несправедливою та шкідливою для економіки країни. У зв'язку з цим, влада прийняла рішення про введення мораторію на заборону продажу землі до 2020 року та запровадження поетапного відкриття ринку землі [3, с. 123-124]. Українське суспільство переживає складний період свого розвитку, пов'язаний з багатьма проблемами, включаючи політичну та економічну нестабільність, війну на сході країни, корупцію, нерівність та інші. У цих умовах особливо важливо враховувати громадську думку та використовувати її результати для прийняття рішень. Застосування досліджень громадської думки в державній політиці може бути особливо корисним у вирішенні складних проблем, наприклад, забезпеченні безпеки, здоров'я, соціальної справедливості та економічного розвитку [5 с. 102]. У світі існують численні приклади успішного використання досліджень громадської думки в державній політиці. Наприклад, у Норвегії національний парламент щорічно проводить

дослідження громадської думки, які допомагають визначити пріоритети наступного року та планувати роботу парламенту. У Фінляндії результати досліджень громадської думки використовуються для вирішення питань енергетичної політики та екології. У Швеції дослідження громадської думки є важливим інструментом для забезпечення соціальної справедливості та боротьби з бідністю.

Висновки: громадська думка є важливим інструментом для врахування потреб та поглядів громадськості в державній політиці. Дослідження громадської думки мають декілька етапів, і важливо дотримуватись наукових принципів та методів дослідження. Громадська думка в Україні має усі шанси на розвиток у найближчій перспективі, однак це значною мірою залежить як від активності самих громадян, організованих суспільних груп інтересів, подальшого ініціативного формування громадянського суспільства, так і від суб'єктів державного управління, їхнього бажання потреби прислухатися до думки громадян й враховувати запити та інтереси у своїй діяльності.

Список використаних джерел

1. Громадська думка. (2021, 26 березня). Encyclopædia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/public-opinion>
2. Руднев, М. (2019). Соціальні медіа та громадська думка: методи та виклики. *Journal of Communication Management*, 23(2), С.107-121.
3. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
4. Дмитренко О.С. Основні підходи до визначення «громадська думка»2004. Вип. 36. С. 172-180.
5. Дмитренко О.С. Громадська думка: історія і сучасність 2004. № 2 (5). С. 101- 108.

ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. Україна переживає непрості часи формування громадянського суспільства. Це зумовлює радикальні перетворення в політичній, економічній та духовній сферах нашого життя. Прийшов час рішуче і назавжди відмовитися від утопічних міфів про світле соціалістичне майбутнє. В цій ситуації неминуче підвищується інтерес до ідеології та цінностей лібералізму, рівно як до діяльності ліберально-демократичних партій, що існували в Україні та світі. Це очевидно і цілком закономірно, адже тільки об'єктивний аналіз минулого дає можливість певною мірою передбачити майбутнє.

Метою дослідження є дослідження особливостей ліберальної ідеології та проаналізувати ставлення українців до ліберальних партій.

Об'єктом дослідження є становлення та розвиток лібералізму як філософської, політичної та економічної теорії.

Предмет дослідження: генеза, ідеологія, організаційна структура, форми та методи діяльності ліберальних партій, а також тенденції розвитку лібералізму в Україні та в світі.

Завдання дослідження: обґрунтування доцільності реалізації ліберальних принципів справедливості в умовах сучасного розвитку суспільства і держави. Лібералізм почав формуватися наприкінці XVII ст., його джерелом була філософія та соціально-політична думка епохи Просвітництва головним чином стосовно того, що кожна людина наділена на певними правами та ідей гуманізму; розквіт «класичного» лібералізму припав на I-шу половину XIX ст. Ідеологічно лібералізм протистоїть, з одного боку, консерватизму та етатизмові (в питаннях про роль держави та щодо допустимої швидкості змін у політиці), а з іншого боку соціалізму, комунізму, колективізму тощо (в питаннях приватної власності перш за все, а також питаннях соціальної підтримки з боку держави). Основні принципи лібералізму. Ідеалом лібералізму є товариство зі свободою дій для кожного, вільним обміном політично значущою інформацією, обмеженням влади держави і церкви, верховенством права, приватною власністю і свободою приватного підприємництва. Лібералізм відкинув багато положень, що були основою попередніх теорій держави, такі як божественне право монархів на владу і роль релігії як єдиного джерела пізнання. Фундаментальні принципи лібералізму включають індивідуальні права (на життя, особисту свободу і власність); рівні права і загальна рівність перед законом; вільну ринкову економіку; уряд, що обирається на чесних виборах; прозорість державної влади. Функція державної влади при цьому зводиться до мінімуму, необхідного для забезпечення цих принципів. Сучасний лібералізм також віддає перевагу відкритому суспільству, заснованому на плюралізмі та демократичному управлінні державою, за умови захисту права меншості та окремих громадян [2, с. 5]. Слово «ліберальний» походить від лат. *liber* («вільний»). Тит Лівій в «Історії Риму від заснування міста» описує боротьбу за свободу між групами плебей і патрицій. Марк Аврелій у своїх «Міркуваннях» пише про подання «про державу, до закону, рівним для всіх, де визнаються рівність і рівне право на мову; також про монархію, яка все більше шанує свободу підданих». В епоху італійського Відродження ця боротьба поновилася між прихильниками вільних міст-держав і Папою Римським. Нікколо Макіавеллі в своїх «Міркуваннях про першу декаду Тита Лівія» виклав принципи республіканського правління. Джон Лок в Англії і мислителі французького просвітництва сформулювали боротьбу за свободу в термінах прав людини. Американська війна за незалежність призвела до виникнення першої нації, яка розробила конституцію на основі ідеї ліберальної держави, особливо ідеї, що уряд керує державою за згодою керованих. Французька буржуазія також спробувала створити уряд на основі ліберальних принципів під час Великої французької революції. Автори іспанської конституції 1812 р., що перебували в опозиції по відношенню до іспанського абсолютизму, ймовірно, першими ввели у вжиток слово «ліберал» для позначення прихильників політичного руху. З кінця XVIII століття лібералізм став однією з провідних ідеологій практично в усіх розвинених країнах. Багато початкових спроб втілення ліберальних ідей мали лише частковий успіх і часом навіть призводили до протилежних результатів — диктатури. Гасла свободи і рівності підхоплювали авантюристи. Між прихильниками різних інтерпретацій ліберальних принципів виникали гострі конфлікти. Війни, революції, економічні кризи та урядові скандали провокували масове розчарування в ідеалах. З цих причин у різні періоди в слово «лібералізм» вкладався різний зміст. З часом прийшло понад системне розуміння основ цієї ідеології, яке стало фундаментом для однієї з найпоширеніших в наш час політичних систем у світі — ліберальної демократії [3]. Відомо, що історично для українського народу було характерним прагнення до індивідуальної свободи і рівноправності в громадському житті. Тому є достатньо причин припускати, що українські національні традиції виступали в якості однієї з умов виникнення ліберальних ідей в Україні, бо вони відобразилися на менталітеті її народу. З другого боку, ліберальні погляди формувалися і еволюціонували паралельно зі свідомим лібералізмом та демократизмом, що розвивалися, на думку Михайла Драгоманова, не стільки на історико-національному, скільки на загальноєвропейському ґрунті. В Україні ці ідеї перепліталися, змішувалися з місцевою традицією політичних вольностей і державної автономії. В роботах істориків 20-40-х рр. XIX ст. вже ясно проглядають загально-ліберальні ідеї, котрі

розповсюджувалися на Україну з Заходу. Свідченням цього виступають «роздуми» А. Мартоса, що містять висловлювання про політичні свободи, республіку та конституцію. Історична традиція, підігріта патріотичними почуттями і овіяна ліберально-демократичними ідеями свого часу, сприяли українському національному відродженню. Національно та ліберально налаштована українська інтелігенція виступила з критикою офіційної російської імперської ідеології, за політичні та національні права народу. Вона обґрунтовувала необхідність реформ шляхом мирного вирішення всіх громадянських конфліктів. Біля витоків формування ліберально-демократичних поглядів стояли такі письменники та громадські діячі як Г. Квітка-Основ'яненко, Є. Гребінка, І. Срезневський, М. Максимович, Д. Духнович, на погляди яких значною мірою вплинули ідеї Шеллінга про те, що свою історичну місію може виконати лише той народ, котрий вніс в історію найкращу ідею, яка відображає його досягнення. Тому головні зусилля вони приділяли вивченню та пропаганді історії України, її мови, літератури та перспектив суспільного розвитку і готували громадськість до їх правильного сприйняття [1]. Сучасна незалежна Україна вже має досвід існування ліберальних партій: «Ліберальна партія України», «Ліберально-демократична партія України», «Європейська ліберальна партія», «Християнсько-Ліберальна партія України», є навіть «Ліберально-гуманістична партія «Товариш». Та всі розкручені, або ж просто зареєстровані назви, аж ніяк не наближають нас до розвинутих країн, в яких лібералізм є основою суспільного і політичного життя. Навіть зараз, коли демократичні процеси в Україні стали невідворотними, а зрілість українського суспільства вигартувалась двома революціями, ми бачимо, що подекуди ліберальних поглядів окремих громадських ініціатив недостатньо, аби реально щось змінити. Створювати партію в класичному сенсі надзвичайно відповідально, адже це не просто реєстрація об'єднання громадян. Це нова точка відліку в історії держави. Це свідоме згуртування всіх тих, для кого особливо вартісним є відчуття політичної свободи та гідності. Лібералізм – це спосіб мислення, що здатен консолидовувати успішних людей, управлінців, свідомих громадян, які по-сучасному думають і аналізують [4].

Висновок: Лібералізм – це рух від невизначеності до взаємопорозуміння і адекватних відносин, з чітким планом дій, у зрозумілій послідовності. Це порядність, яка живе в кожному українцеві. Тобто в кожному, кого не зупиняє тиск влади (бо ж у наших законних правах: народ і є джерелом влади). Важливо розуміти, що істинне громадянство з'являється не тоді, коли настає повноліття чи присвоєння ідентифікаційного коду. Справжній громадянин народжується, коли «громадянське» стає ідентичністю, а не лише правовою категорією. І під час творення нового ліберального руху в Україні важливо мотивувати таких громадян на спільну дію (після цього решта необхідних атрибутів з'явиться автоматично, по мірі поширення громадянської ідентичності). Науковці стверджують: за останні роки в Україні почалась справжня ліберальна революція, і вона триває донині. І відбувається це тоді, коли ці ж громадяни сміливо виступають рушійною силою, яка може реально змінювати країну. Ці люди досягають цілей з не меншою жагою, аніж у 2014-му на барикадах. Вони справжні та досвідчені прагматичні романтики.

Список використаних джерел

1. Український лібералізм та його історичне коріння / URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/history/4140/>
2. Гілея, Науковий вісник, Випуск 88 (№ 9), Київ 2014. С. 5-12.
3. Лібералізм / Wikipedia / URL: <https://uk.wikipedia.org/w/index.php?title=Лібералізм&stable=0&redirect=no>
4. Ліберальна точка відліку: міфи і реалії / URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2019/02/4/7205683/>

ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН В УМОВАХ УКРАЇНО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ

Актуальність теми дослідження: дуже важливо у такий тяжких час для України розуміти за що ми боремось. Виклики, перед якими стоїть суспільство, перевертають багато наших уявлень, породжують багато нових практик, які ми застосовуємо для адаптації та виходу з цієї ситуації [1]. Кожного дня зростає ненависть до ворогів та внутрішня згуртованість. Прийшов час обірвати всі зв'язки з росією та зрозуміти, що без цього ми не зможемо завершити повномасштабне вторгнення на території наших земель.

Мета дослідження: розкрити поняття зростання національної свідомості громадян в умовах україно-російської війни, його фактори та проблематику, побачити зміни, які відбулись за цей час і вплив на майбутнє українського народу.

Об'єкт дослідження: громадяни України, згуртованість, внутрішня сила та переосмислення.

Предмет дослідження: національна свідомість громадян України та вплив на неї.

Завдання дослідження: розібрати важливі аспекти, які вплинули на свідомість громадян України, як змінилось наше відношення до всього російського та як це вплине на наше майбутнє та майбутнє нашої держави в цілому. У контексті широкого поняття національної свідомості свою вагому нішу для нас, українців, займає більш вузьке поняття - української національної свідомості. Формування української національності свідомості починає свої витoki ще давнього минулого українського народу, де в часи перших прототипів національної спільноти на теренах України зародилася модель «справжнього українця» (національно свідомого). У різні історичні епохи під впливом усіляких політичних, духовних, економічних, соціальних чинників модель української національної свідомості постійно відточувалася та змінювала свої обриси. Кожна історична доба залишила свій слід в етно-національному коді українця та українського народу. Цей код передавався з покоління до покоління нашими відомими нащадками для того, аби кожен із нас пам'ятав: ким він є, і розумів своє призначення перед власним народом, країною та самим собою. Із далечі віків та з недавніх часів сьогодні до українця дійшла вже сформована модель національної свідомості народу, яка шліфується дотепер [2, с. 104-114]. Широкомасштабна збройна агресія росії проти України, яка розпочалася 24 лютого 2022р., кардинально змінила ситуацію в Україні та світі. Український народ зазнав багатотисячних втрат, багато громадян стали жертвами тортур і нелюдського поводження, кілька мільйонів людей опинилися за межами держави, рятуючи життя від війни, агресор примусово депортував з території України тисячі дорослих і дітей. Наша країна зазнала небачених руйнувань, втратила значну частину економічного потенціалу, інфраструктури, міст, деякі території стали зонами екологічної катастрофи, деякі — досі тимчасово окуповані ворогом. По суті, йдеться про спробу геноциду російським агресором цілої європейської нації — явище, яке важко собі уявити у третьому тисячолітті. Проте всі жахіття і лиха війни не змогли зламати волі Українського народу до свободи та незалежності. Українська нація, громадяни України всіх національностей продемонстрували всьому світу свою сміливість, незламність, волю до перемоги, готовність ціною життя захищати незалежність власної держави, свободу, демократію — ті цінності, які прийнято називати європейськими. Українці не дали ворогу реалізувати свій план «бліцкригу», що стало несподіванкою і для багатьох міжнародних партнерів України. Мужність і високий професіоналізм українських військових, швидка самоорганізація суспільства для допомоги своїм захисникам, сміливість і рішучість політичного керівництва держави — всі ці чинники примусили демократичний світ повірити в перемогу України, що втілилось як у підтримку її військового потенціалу, економіки, соціальної сфери в час війни, так і в політичне визнання її права бути повноправним членом європейської сім'ї народів — надання статусу країни-кандидата на вступ до Європейського Союзу [3]. Сьогоднішня ситуація кардинально змінила відношення українського народу до всього російського, ми замінили все вороже, що нас оточувало та згуртувались, як ніколи раніше. Зростання довіри один одного засвідчується зниженням соціального цинізму, тобто зневажливого ставлення до загальноприйнятих цінностей (йдеться, наприклад, про переконання, що можна обманювати заради вигоди; чинити правильно лише під страхом кари тощо). Зміни відбулися й в сприйнятті інших історичних постатей — Івана Мазепи, Симона Петлюри, Степана Бандери. Втім, найбільш промовистою є зміна ставлення до воїнів УПА. З одного боку, спостерігалось зростання позитивної оцінки їхньої боротьби, з іншого — після 24 лютого відбувся видимий «стрибок». Найбільш правдоподібним поясненням є не миттєва зміна ставлення до самих повстанців, скільки зміна особистих критеріїв оцінки. Тобто люди, які до 24 лютого вважали, що в історії УПА були темні сторінки, після початку широкомасштабного російського вторгнення навряд чи змінили свою думку на протилежну. Але вони радше переглянули свої критерії: за що потрібно поважати УПА? І для них відповідь стала очевидна — за героїчну та самовіддану боротьбу за Україну. Саме це можна вважати найбільш радикальною зміною у суспільній свідомості. Історична пам'ять перестала бути просто реєстром подій та постатей, які виступають маркерами «свій-чужий», вона стала набором символів тих чи інших цінностей та ідеалів. І якщо перше бачення дозволяло використовувати історичну пам'ять як інструмент поділу і поляризації, мобілізації виборців заради політичних

вигод, то друге «ціннісно-центричне» бачення вже відкриває шлях до національного компромісу навколо тих таки цінностей, які насправді нас об'єднують, а не роз'єднують [4].

Висновок: Отже, загалом слід підсумувати, що війна за незалежність стала для українців насамперед черговим випробуванням духу та національної свідомості. Одним із унікальних явищ цієї війни стало те, що на оборону незалежності виступили не лише українці, але й інші країни, які зрозуміли, що це і їх війна. І це ознака нового рівня розвитку української націоналістичної ідеології, коли більшість громадян країни приходять до розуміння необхідності захисту національних інтересів, поваги до цінностей і традицій титульної нації. Слід зазначити, що така ситуація також сприяє утвердженню ідеології соборності нації та держави в Україні. Такі наші дії призведуть не лише до перемоги України, але й забезпечить повернення анексованих і окупованих територій.

Список використаних джерел

1. Як війна змінює українське суспільство URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3527305-ak-vijna-zminue-ukrainske-suspilstvo.html>
2. Бичко Б. Ментальні особливості національної самосвідомості // Філософські обрії. 2015. № 3. С. 104-114.
3. ПОЛІТИКО-ІДЕОЛОГІЧНІ ОРІЄНТАЦІЇ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD189-190_2022_ukr.pdf
4. Як війна вплинула на нашу ідентичність, пам'ять та цінності URL: <https://tyzhden.ua/iak-vijna-vplynula-na-nashu-identychnist-pam-iat-ta-tsinnosti/>

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ: ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ

Актуальність теми дослідження. Політичні партії – це одна з найголовніших складових будь-якої держави. Вони є базою усієї політики. Оскільки без партій б не існувало держави. Кожна партія має свою політичну стратегію, якій вона слідує весь період свого існування [5, с. 23]. Політичні партії активно впливають на діяльність органів державної влади, соціальні процеси, відносини між країнами, на економіку та загалом на усе життя країни. Вони є базою сучасного суспільства, без якої не можливе функціонування представницької демократії, яка потребує розвинутих і добре організованих партій. За їх відсутності посилюється загроза виникнення авторитарного режиму [4].

Мета дослідження: українські політичні партії, їх розвиток та проблеми.

Об'єкт дослідження: українська держава її фракційний склад. Політична сфера життя суспільства, її система, влада, культура та владні відносини. А також поняття політична партія її ознаки. Особливості політичної ситуації в останні роки. Роль партій у структуруванні відносин між державою та суспільством на тлі історії розвитку партійної системи України [1, с. 2]. Переломний момент в історії держави, який став новою сторінкою під назвою «Революція Гідності» [3, с. 1]. Дослідити партійну систему України, її специфічні риси, а також показати як змінилася влада України у період Євромайдану, побачити які відбулися зміни в партійній системі [2]. Які партії стали головними у цей час, та оцінити їхню роль у житті суспільства. А також зрозуміти яка головна мета партій та як кожна з партія прагне забезпечити собі підтримку народу [6, с. 42].

Предмет дослідження: політичні партії.

Завдання дослідження: проаналізувати політичні партії України: до і після Майдану, їх зміни; зрозуміти їх функцію та сутність; дізнатися, що таке «партійна система». Вони відповідають за все функціонування країни. Кожна з них має свою стратегію, якої вони підтримуються майже увесь період існування. Уся політика - це складна система, яка формувалася протягом не одного десятиліття, ще за часів Київської Русі. Вона включає в себе економічні, міжнародні, політичні, ідеологічні, військові відносини. Політична система України зазнала кардинальних змін у період Євромайдану. До влади прийшли нові люди, змінився президент, партії, які раніше займали перші позиції і були базою усієї системи, були усуненні від влади, тому що їхня політика не відповідала вимогам, адже нова влада хотіла свободи. В цей період відбувся момент зміни в політичних силах, які представляли владу [1, с. 4]. До «Революції Гідності» передовими були партії, які виступали за регіональну владу, вони підтримували Російську політику та були проти вступу України до ЄС та НАТО. На виборах 2002 року перемогу одержав блок «Наша Україна» - це було об'єднання національно-демократичних партій і його очолював В. Ющенко. Потім в 2005 з блоку відокремилася партія Наша Україна на чолі з В. Ющенко. Ця партія була інтеграцію з ЄС і вступ в НАТО. Основну конкуренцію на виборах в 2002 «Нашій Україні» складала комуністична партія на чолі з П. Симоненко-це партія була антиєвропейською і налаштована на інтеграцію з Росією. Також була партія «Батьківщина» на чолі з Ю. Тимошенко - це ліберально-демократична партія. Виступала за інтеграцію з Європою. На виборах в 2006 «Батьківщина» склала окремий блок. На цих виборах з'явилася партія «Регіонів». Ця партія виступала за федералізм (надання більше прав регіонам) і інтеграцію з Росією вона вступила в союз з КПУ тобто комуністами. А «Наша Україна» і «Батьківщина» створили свій блок який потім швидко розпався і перемогли «Регіони» [6, с. 46]. На виборах 2012 участь блоків була заборонена тому більшість опозиційних партій виступили одним списком як «Об'єднана опозиція Батьківщина». На цих же виборах з'явилася декілька нових партій таких як: «УДАР», яка виступала за євроінтеграцію і «Свобода». У період Майдану на перші позиції стали партії: «Новий фронт», «Блок Петра Порошенка», а також ті які утворилися в період революції а саме: «Правий сектор». Ці партії у своїй передвиборчій кампанії виступали за те, щоб створити власну незалежну державу, яка буде спиратися лише на свої ресурси, щоб не бути залежними від інших. Після виборчий період був важким, відбувався ряд конфліктів між опозицією, адже у кожній парії був свій погляд на вирішення різних проблем. Одна з найбільш впливовіших партій у той період це «Правий сектор» - партія яка сформувалася на базі суспільний проблем. Такі партії формувалися під впливом активістів Майдану, які хотіли увійти до владних структур в період лютого 2014 року, адже вони були ніби голос народу, який відстоював свої права. Вони включали представників різних категорій громадського суспільства до виборчих списків для того, щоб показати, що керувати можуть не лише люди з «вищих кіл» але й простий народ. Ці партії пройшли до парламенту, тому що мали велику кількість підтримки, їх називали «голосом народу», який давав можливість змінити щось, і вони посіли в період революційних дій керівні посади у Верховній Раді України. Громадська думка щодо політичних партій є важливим чинником впливу на формування партійних систем, оскільки довіра до партій як інституту, бачення громадянами певних партій як виразників їх інтересів, відповідність спектру партій, існуючих у країні, спектру ідеологічних уподобань виборців, адекватність політичної пропозиції партій суспільним проблемам - це ті моменти, від яких залежить електоральна підтримка партій, а відтак - і характер партійної системи. Як свідчать дані соціологічних опитувань стосовно різних аспектів ставлення громадян до політичних партій, ідеологічних уподобань виборців та їх електоральних мотивацій, ставлення жителів України до політичних партій характеризується амбівалентністю. З одного боку, партії мають стабільно низький рівень довіри,

відсоток громадян-членів партій є стабільно низьким, громадяни 402 переважно негативно оцінюють діяльність більшості парламентських партій, незалежно від їх провладного чи опозиційного статусу. Після трагічних подій на Майдані відбулися різні процеси в партійній системі, які дали змогу передивитися владні повноваження. Коли пост президента покинув В. Янукович, а новим керуючим став Петро Порошенко. Україна зазнала багато змін і дійсно наблизилася до того, щоб стати Європейською країною. Головна відмінність нових партій від старих, що нова політика орієнтується на співпрацю влади та народу, оскільки у період з 2014 року почалися вагомні зміни в формуванні політики. За останніх декілька років основна ціль стратегій політичних партій на виборах - це посилення між комунікаційної роботи, обмеження владних повноважень державних органів, щоб скоротити рівень хабарництва, спростити введення бізнесу, щоб збільшити рівень інвестування, а також дати можливість на розвиток. Було підписано договір про безвізовий режим між Україною та Європейським союзом, що дало змогу вільно пересікати кордон на визначений термін [7]. Після революційний період відзначився на формуванні партійної системи таким чином, що основними гравцями у «владній грі» стають ті партії, які були націоналістичними, які стоять на антиросійських позиціях, голосуючи за інтеграцію та за збереження більшої самостійності.

Висновок. Отже, у цій статті ми дослідили, як змінилися партії до та після Євромайдану, які були їх головні цілі. Який відбиток залишив після революційний період, якими були основні цілі партій, що сформувалися. Також показали, як суспільство вплинуло на формування нової Української держави, як змінилася влада. Що з'явилося нового у період, коли главою держави був Петро Порошенко, і які його головні внески.

Список використаної літератури

1. Костянтин Федоренко, Олена Рибій, Андреас Умланд. Українська партійна система до та після Євромайдану 2013 – 2014 рр. ІІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 40 с.
2. О. Ворошилов, Переформатування партійного поля в Україні як один із підсумків минулого, URL:http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=684:politichni-partiji-2&catid=63&Itemid=393
3. Центр Розумкова, Партійна система України до і після Майдану: зміни, тенденції розвитку, суспільні запити, Київ, вересень 2015р. 127 с.
4. Політичні партії та партійні системи: поняття, функції і види. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/17527/>
5. Олена Чебаненко, Денис Кобриженко. Ефективність політичних партій: проблеми та перспективи. 41 с.
6. Марія Кармазіна. Регіональні політичні режими в Україні: підстави формування, специфіка функціонування, особливості трансформації, ІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 52 с.
7. Особливості функціонування українських політичних партій як акторів українського політичного ринку, URL:<https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/osoblivosti-funkcionuvannya-ukrainskikh-politichnikh-partiy-yak-aktoriv>

Дворницька Юлія

Студент гр. ГРС-11

Навчально-науковий інститут міжнародних відносин

ім. Б.Д. Гаврилишина, ЗУНУ

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКО-ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ

Актуальність теми дослідження: Після здобуття незалежності Україна, як і інші країни Радянського Союзу, постала перед необхідністю побудови оптимальної форми держави. В Україні найактуальнішою проблемою стала форма національного уряду. Складність пошуку відповіді на це питання не є новою для нашої держави, вона традиційно виникала на всіх важливих етапах української політичної історії і не оминула сучасний та новітній період. Останні політичні події наочно демонструють, що форма правління є однією з головних проблем у процесі державного будівництва сучасної України. Впродовж новітньої історії Україна пройшла шлях розвитку всіх республіканських форм державного правління. Після революції гідності була відновлена парламентсько-президентська форма правління [1, с.1].

Завдання дослідження: дослідити причини та наслідки повернення України до парламентсько-президентської форми державного правління.

Об'єкт дослідження: українська держава та її історія та умови повернення до парламентсько-президентської форми правління.

Предмет дослідження: парламентсько-президентська форма державного правління.

Мета дослідження: проаналізувати причини повернення до парламентсько-президентської форми правління в Україні 2014 р. та дослідити які наслідки це мало для держави. Парламентсько-президентська республіка — це один з видів змішаної форми правління, який поєднує ознаки парламентських і президентських республік [2]. До цієї форми правління Україна повернулася в лютому 2014 року, коли розпочалася політична криза. Тоді, після втечі Віктора Януковича до Росії, парламент скасував попереднє рішення Конституційного суду, і з президентсько-парламентської республіки Україна знову стала парламентсько-президентською. Згідно з Конституцією (це важливе уточнення), зараз більша частина повноважень — у руках парламенту. Коаліція (зараз — монобільшість) пропонує президенту кандидатуру

прем'єра, президент її вносить до парламенту, а депутати голосують. Президент пропонує Раді міністрів оборони та закордонних справ, прем'єр — решту членів Кабміну. Також депутати контролюють роботу міністрів, голосують за призначення та відставку генпрокурора. Це у свою чергу допомагає зменшити напругу між політичними партіями і сприяє утворенню коаліцій, відбувається зміцнення демократії. Недоліки президентської форми правління стали ще однією причиною зміни форми правління в Україні. Президентська форма правління, яка діяла до 2014 року, мала свої недоліки, зокрема збільшення влади президента та зменшення ролі парламенту в прийнятті рішень. Збільшення влади президента приводило до того, що він діяв лише у своїх інтересах, що порушувало стабільність в країні, сприяло зростанню корупції та інше [3]. На Україну сильно тиснули з боку міжнародної спільноти, яка вимагала змін у політичній системі країни. Адже європейська спільнота вимагала від України максимально подібні або такі самі форми правління, як у неї. Отже, євроінтеграція стала однією з причин повернення України до парламентсько-президентської форми правління. Україна поки що не може просто стати парламентською республікою. А пропонується парламентсько-президентська модель - це перехідна форма до парламентської системи. Перехідна від чого? Від президентської форми правління як найнижчої форми організації та управління (з точки зору демократії). Парламентська система, перевірена європейським досвідом, характеризує суспільства і країни з розвинутою демократичною традицією.

Перехід до парламентсько-президентської форми правління звільняє економіку, структури суспільства, саму владу від задушливого впливу авторитаризму. В парламентсько-президентській формі державного правління рішення приймаються шляхом консенсусу між різними політичними силами, що забезпечує більш ефективне прийняття рішень. Повернення до цієї форми правління дозволяє забезпечити більш ефективну роботу влади. Парламентсько-президентська республіка Україні потрібна була для того аби: подолати узурпацію влади, забезпечити права та свободи громадян; відкрити можливості для розвитку ефективної економіки; гарантувати суверенітет держави [4].

Висновок: Політична криза в Україні, що відбулася в кінці лютого 2014 року, стала першочерговою причиною повернення парламентсько-президентської форми правління. Як показала практика: вся влада в руках президента може привести зміни політичного, економічного та соціального аспекту країни. Даний режим продемонстрував різні бажання людей та президента щодо майбутнього України. Бажання вступити до Європейського Союзу спонукало поступово змінювати форму правління. Для повного переходу до парламентської республіки України обрала поступові кроки, починаючи з парламентсько-президентської республіки. Дана форма правління допомагає розвинути демократію та налагодити зв'язок зі суспільством, що є характерним для європейських країн.

Список використаних джерел

1. Форма правління сучасної держави: теоретико-правові засади: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.01 / С.К. Бостан ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. К., 2008. 36 с.
2. Парламентсько-президентська республіка URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%B0>
3. Соратники Володимира Зеленського кажуть, що йому потрібно більше влади і президентська республіка. Куди вже більше? Є куди - короткий експлейнер URL: <https://babel.ua/texts/ekspleyner>
4. Причини та наслідки повернення України до парламентсько-президентської форми державного правління URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34756/1/40.pdf>

ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДЕМОКРАТІЇ

Актуальність теми дослідження: взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах демократії є надзвичайно актуальною на сьогоднішній день і має велике значення для забезпечення стабільності та розвитку демократичних інститутів в країні.

Мета дослідження: держава як фактор ефективного функціонування та розвитку громадянського суспільства.

Об'єкт дослідження: громадянське суспільство в умовах демократії.

Предмет дослідження: демократія та суспільство.

Завдання дослідження: проаналізувати взаємодію між державою і суспільством за демократичного ладу. Демократія – основний інструмент впливу громадянського суспільства на свого постійного опонента – держава. Проте за умов відсутності чи суттєвої слабкості громадянського суспільства демократія стає багато в чому формальною. Демократія і громадянське суспільство настільки тісно пов'язані один з одним, що їх протиставлення не має сенсу. Демократія передбачає, надалі, можливість відкритої, нічим не обмеженої дискусії. Щоб остання могла здійснюватися на основі повної поінформованості, потрібні свобода преси, зборів, слова. Демократія також вимагає існування конкуруючих політичних партій. З технікою демократії пов'язано далі те, що можна назвати демократичним способом життя [1, с 376]. Стан політичної свободи може бути збережений тільки в тому випадку, якщо в масі населення постійно жива свідомість свободи, якщо вона завжди спрямована на всі реалії цієї свободи і люди дбають про те, щоб зберегти її. Відомо, якою ціною була завойована ця свобода як під час історичного процесу, так і в самовихованні народу в цілому. Демократія немислима без ліберальності. Вона має бути пов'язана зі свободою; інакше вона вироджується в охлократію чи тиранію. Демократія передбачає для своєї ефективності цілу низку соціальних умов та інститутів та реалізується повною мірою в тих суспільствах, де ці умови та інститути існують. Для багатьох суспільств демократія справді не є необхідним інструментом. Це – закриті суспільства, від останнього до помірного їх типів. Ті, хто представляє демократію як загальнолюдський ідеал, мають на увазі один конкретний тип людини – індивіда сучасного відкритого суспільства та помилково розглядають його як людину взагалі. Колективістичні або тяжіючі до колективістичного суспільства, що не потребують реальної демократії, можуть, проте, вдаватися до формальної демократії, що забезпечує мовчазну згоду виборців з політикою, що проводиться правлячою верхівкою. Така тактика у світі є дуже поширеною [2, с 583-604]. Фактично не існує в сьогоднішньому світі держав, які не називають самі себе демократичними, хоча очевидно, що низка специфічних систем правління, що охоплюється цим терміном, є дуже широкою. Справа тут не просто у риторичі. Держави, які вважають себе демократичними, завжди мають конкретні процедури залучення громадян до процедур управління, яким би мінімальним не було таке залучення на практиці. Правителі сучасних держав давно вже виявили, що ефективно управління вимагає активної мовчазної згоди підвладного населення, причому у формах, які не були можливі та необхідні в державах, що передували сучасним [3, с 122]. Між демократією та громадянським суспільством є як нерозривний зв'язок, так і істотна відмінність. Демократія ґрунтується на принципі більшості, який може реалізуватися за умов, коли громадянського суспільства не існує. На відміну від демократії, громадянське суспільство не можна заснувати. Воно визріває поступово принаймні економічного, політичного розвитку, зростання добробуту, культури та самосвідомості народу, за умов спроможності суспільства до самоорганізації, визнаної релігійно-етичними нормами, мають основу глибинних пластів культури. «Громадянські суспільства не виникають за одну ніч, ні за той термін, протягом якого можна скласти демократичну конституцію або навіть закласти основи ринкової економіки», - стверджує англійський філософ німецького походження Ральф Дарендорф. Британський філософ і політолог Ернест Геллнер критично відгукується про демократію, яка «хоча б і містить у собі важливе послання про перевагу згоди перед насильством, проте мало що говорить про соціальні умови, за яких можлива ця спільна згода і наша участь у прийнятті рішень» [4, с. 867-881]. Громадянське суспільство, на його думку, допомагає прояснити людині норми соціального існування, зрозуміти як пристрій, а й сутність конкретної форми організації соціального життя. Функціонування держави передбачає наявність громадянського суспільства, незалежних об'єднань громадян як носіїв певної ідеології та культури, схильних до прояву ініціативи та солідарності, до співробітництва та самоорганізації. Громадянським суспільством є сукупність природних форм життєдіяльності як реальних особистостей через інститути самоорганізації. Державне управління та громадянське суспільство перебувають у стані сполучених судин: якщо недостатньо розвинене громадянське суспільство, то суспільні функції вимушено перебирає державна влада. Розрізняють англосаксонську та гегельянську теорії громадянського суспільства. Відповідно до англосаксонської теорії громадянське суспільство функціонує незалежно від держави, ліберально йому властивий політичний плюралізм. Недержавні організації здатні і готові вирішувати громадські проблеми, що виникають [5, с 87-97].

Висновок: Демократія є формою управління, в якій влада належить народу. Вона гарантує, що всі громадяни мають рівень прав і можуть приймати участь у прийнятих рішеннях, які стосуються їхнього життя. Демократія забезпечує свободу вибору, громадську участь і відповідальність уряду перед народом.

Список використаних джерел

1. Гьофе О. Демократія в епоху глобалізації / О. Гьофе. К.: ППС2002, 2007. 436 с.
2. Растоу Д. А. Переходи до демократії: спроба створення динамічної моделі / Д. А. Растоу // Демократія: антологія / упор. О. Проценко. К.: Смолоскип, 2005. С. 583-604.
3. Розанвалон П. Демократична легітимність. Безсторонність, рефлексивність, наближеність / П. Розанвалон; пер. з фр. Є. Марічева. К.: Вид-дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 287 с
4. Фолі М. В., Едвардс Б. Парадокс громадянського суспільства / М. В. Фолі, Б. Едвардс // Демократія : антологія / упор. О. Проценко. К.: Смолоскип, 2005. С. 867-881
5. Цокур Є. Структура, технології та специфіка легітимації в контексті взаємодії держави і громадянського суспільства / Є. Цокур // Сучасна українська політика. К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2011. Вип. 24. С. 87-94.

КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ

Актуальність теми дослідження: соціальна реальність значно трансформувалась під впливом глобалізації. Відновлення такої дискусії стало можливим після того, як розвиток національних держав досягнув відчутної кризи. Основою для можливості існування космополітичного суспільства слугує глобальний міжнаціональний простір. Глобалізація нівелює цінності національних культур, сприяє виникненню монокультурного світу, більше того, руйнує базові основи національних культур, формує тип людини з космополітичним мисленням, що нігілістично ставиться до цінностей власної культури, тобто «громадянина світу», для якого національне не є атрибутом сакральності.

Мета дослідження: концептуалізація феномена космополітизму як світоглядного принципу та ідеології, розкриття його природи й сутності відповідно до становлення та розвитку цього поняття.

Об'єкт дослідження: космополітизм, його причини та сучасні прояви.

Предмет дослідження: культурні прояви космополітизму.

Завдання дослідження: розглянути погляди європейських дослідників щодо визначення сутності поняття «космополітизм», визначити тенденції ставлення індивідів до космополітизму, дослідити причини поширення ідей космополітизму. На думку К. Аппія, космополітизм - не тільки відчуття того, що все має значення – це різні способи буття людини. Сучасна дослідниця М. Папастепану вводить у науковий обіг поняття «культуралістський космополітизм», який нерозривно пов'язаний з глобалізацією, вказуючи при цьому на необхідність розуміти відмінності між глобалізацією, глобалізмом і космополітизмом, оскільки вони породжені різними причинами і відображують різні сфери суспільного життя (бо виникли в різні історичні епохи). Космополітизм – це культурне явище, що характеризує світогляд людини, тоді як глобалізація – тенденція суспільного розвитку, спрямована на становлення цілісного світу [1, с. 617-639]. Нерозуміння відмінностей походить від помилкових ідентифікацій. Культуралістський космополітизм покликаний, з одного боку, служити мультикультуралізму, єдності в різноманітності, з іншого – допомогти сформулювати більш критичний підхід до сучасного культурного, економічного і політичного явища і переглянути місце і потенційну роль культури в контексті глобалізації. Сучасне людство увійшло в процес формування єдиної планетарної цивілізації, в якій окремі країни можуть втратити статус автономних самодостатніх одиниць. На думку німецького дослідника У. Бека, формування такого «відкритого всепланетного суспільства» є безсумнівним фактом, який не потребує доказів [2, с. 58-62]. З ним можна погодитися, але слід підкреслити, що чимало вчених у багатьох країнах світу, не зіштовхуючись з космополітичною реальністю (про яку пише У. Бек), можуть сумніватися в його теоретичних положеннях і висновках. Глобальна космополітична культура перетворює людину з соціокультурної особистості в «людський фактор» розвитку технології. Людині нав'язується інша мета: по-перше, покращувати не себе, а умови свого існування; по-друге, стати на шлях задоволення своїх гедоністичних бажань. Згідно з таким підходом екзистенційні питання підміняються поняттям «якість життя». При цьому гедонізм не закликає «стати духовнішою», «гуманнішою», а проголошує людину самодостатньою і вільною від будь-яких обмежень. Культурний простір будь-якого суспільства не обов'язково збігається з кордонами держави. Як зазначає І. Костиря, він може бути ширший за них у разі успішної політики культурної експансії або наявності великої кількості носіїв національної культури, що проживають за межами держави, але зберігають та розвивають її культуру. Також культурний простір може бути меншим за територію держави, коли державна культурно-інформаційна політика неспроможна охопити весь соціум і суспільно-регіональні групи, а громадяни стають активними діячами або пасивними споживачами культурного продукту інших держав [4, с. 114–115]. За доби утвердження інформаційного суспільства зростає важливість інтелектуальних досягнень у сфері культури. В суспільстві, де успіх забезпечують знання та інновації, глибше усвідомлюється роль культури в поступальному розвитку соціуму. Аналізуючи можливі сценарії світового розвитку, У. Бек розглядає перспективу «космополітичної демократії», яка «базується не тільки на досвіді самоосягнення громадянського суспільства, а й на транснаціональній значущості основних прав» [3, с. 163]. Роз'яснюючи ці постулати, він констатує, що «суть полягає в диференціації прав підданих різних держав, а отже, зрештою в гарантії права світового громадянства для всіх [1, с. 164]. При цьому вказує на парадоксальність ситуації, яка складається за умов одночасної наявності прав національної держави і прав світового громадянства, що передбачає гарантію космополітичних правовідносин. Концепція нового космополітизму передбачає формування соціокультурного простору із загальноприйнятими правилами, нормами, стереотипами комунікації, що пронизують усі культури, змінюючи характер діалогу між ними. Створюються способи взаємодії між культурами як необхідні засоби і умови міжкультурного спілкування. Класична епоха локальних культур з її завершеністю, стаціонарністю, наявністю культурних опозицій, просторовою віддаленістю, «імунітетом» до інших культур, що не допускає чужих елементів і впливів, з відносно замкненою семіотичною, мовною системою, жорсткою раціонально-теоретичною парадигмою з високим статусом і вірою в науку,

трансформується в сучасній ситуації в глобальний соціокультурний простір. Космополітизм як світогляд й ідеологія передбачає впровадження демократичних цінностей у культуру, навчання, науку, право, медицину, релігійні організації. При дослідженні будь-якого соціального явища у центрі уваги знаходиться взаємодія індивіда й суспільства. Такий підхід дозволяє прогнозувати напрям соціальних змін і розробляти довгострокові проекти [4, с. 23–32].

Висновок: Інтенсивна зміна соціального й економічного життя ставить перед кожною людиною завдання безперервного та постійного професійного, соціального та особистісного зростання і розвитку. Екстраполюючи цю ідею на сучасний культурний простір, магістральні перспективи розвитку культури повинні дотримуватись позицій «міжкультурного полілогу», що неодмінно передбачає збереження та розвиток розмаїття культурних цінностей, норм, парадигм і форм діяльності, виходячи з діалогічної взаємодії різних культур. Ідеї культурного розмаїття, культурного плюралізму втілюються передусім у концепціях космополітизму.

Список використаних джерел

1. Аппія К. А. Космополітичні патріоти. 1997. Т. 23. № 3. 639 с.
2. Бек У. Космополітичний світогляд. М.: Центр досліджень постіндустріального суспільства, 2008. 336 с.
3. Бек У. Що таке глобалізація? Помилки глобалізму – відповіді на глобалізацію. М., 2001. 237 с.
4. Іноземцев В. Провісник майбутнього (вступ. ст.) (У. Бек Космополітичний світогляд). М.: Центр досліджень постіндустріального суспільства, 2008. 345 с.

ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження: ця подія увійшла в аналі історії як поворотний момент для України що немалий вплив мала на сучасну геополітичну ситуацію та досі грає для нас як уособлення нашої сили як єдиного народу порівняно з насадженою нам владою.

Мета дослідження: проаналізувати поставлені цілі, значення рушійної сили і результати Революції гідності. Для досягнення мети ми ставимо **завдання:** прослідкувати хронологію подій Революції гідності; розглянути наслідки, які виникли після завершення Революції гідності.

Об'єкт дослідження: Революція Гідності.

Предмет дослідження: події, пов'язані із Революцією Гідності. Розпочнемо з причин: було надмірне концентрування влади в руках Віктора Януковича та його сім'ї і в ближніх дружніх до нього кругах та політика на зближення з Росією, також знищення опозиції прикладом є Юлія Тимошенко, а приводом стало 21 листопада 2013 року Уряд Азарова оприлюднив рішення щодо призупинення процесу підготовки до укладання угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом, після чого почали збиратись перші мітингуючі, що почали перший етап Євромайдан що тривав я 21 листопада 2013 року і тривав до 16 січня 2014 року. Його основним рушіями були соцмережі Twitter і Facebook швидко рознесли інформацію про громадські акції. Першими вийти на Майдан Незалежності запропонували журналісти «5 каналу» Інна Неродик і Ольга Сніцарчук. Але найбільший ефект справив пост у Facebook журналіста Мустафи Найєма. «Зустрічаємось о 22:30 під монументом незалежності. Вдягайтесь тепло, беріть парасолі, чай, каву, хороший настрій та друзів», - написав Найєм. Незабаром на Майдані Незалежності зібралось близько 1,5 тис. осіб. Основу і головний рушій були Студенти яким на відмінно від більш старших людей не було байдуже на політику держави та куди вона рухається, вони хотіли кращого життя та бачили його в європейських державах. 30 листопада мовляв для встановлення ялинки було розіграно мітингувальників силами внутрішніх військ Беркутом що було записано на камери та поширено в інтернеті де було видно як людей б'ють кийками а навіть якщо людина упала добивали ногами [1]. Що привело до того, що до розгону було 15 тисяч, а після 50 тисяч. В подальшому людей ставало все більше з'явився автомайдан що не давав силовикам попасти на площу, міліції нічого не залишилось окрім не допускати штурму урядових будов, але 10-11 грудня була спроба повністю зачистити вулиці що увінчалась провалом. 1 січня 2014 року В Новорічну ніч на Майдані зібралось кількисот тисяч люду. Рівно опівночі вони заспівали Гімн України, тримаючи в руках ліхтарики та мобільні телефони. На сцені разом з усіма співали гімн Руслана, лідери опозиції Петро Порошенко, Арсеній Яценюк, Віталій Кличко, Юрій Луценко, народні депутати, а також координатори Євромайдану. 16 січня були прийняті диктаторські закони про заборону публічних мітингів та переслідування тих хто бере участь у них що привело тільки до обурення та загострення та перехід у другий етап саму революцію і 19 січня мітингуючі уже силове протистояння з Беркутом та штурм верховної ради у 22 січня 2014 відкрився рахунок героїв, котрі віддали своє життя за свободу Батьківщини першим з них були вірменин Сергій Нігоян білорус Михайло Живневський [4]. В подальшому до 21 лютого були страшні сутички що поширились на весь світ, тодішня влада застосовувала не тільки кий та щити але і вогнепальну зброю та молодих не сильно розумних молодих спортивного вигляду чоловіків (Тітушок). 28 січня Азаров подав у відставку а диктаторські закони були анульовані проте в подальшому влада не йшла на контакт з протестуючими і революція продовжилась. 21 лютого лютого влада здалась і пішла на переговори з опозицією було прийнято певні частини конституції 2004 також було прийнято про дострокові вибори та початок розслідування проти силовиків що розгнали майдан. А в ночі з 21 по 22 лютого тодішній президент Янукович та його оточення утік в Росію [3, с. 40]. Почався перехідний період що дав нам АТО, Анексію криму через те що влада з Турчиновим ще не встигла взятись до керма як Росія почала агресію [1]. Проте, саме завдяки Євромайдану Українці продемонстрували свою єдність, згуртувались тисячі людей, які разом боролися задля досягнення спільної мети, а також показав те, що українці прагнуть приєднатися до Євросоюзу. В перше за сучасну історію Україна змогла повністю стати незалежною від свого східно сусіда та пішла на зустріч Європейському майбутньому [2, с. 115].

Висновок Революція гідності це крапка між тим що Україна дорівнює Росія, або її колонія тепер Україна це незалежна держава що консулює свою волелюбну націю. Так внаслідок почалась війна але це не ціль була революції а останні спроби імперії не відпустити підкорений колись нею народ.

Список використаних джерел

1. Ігор Пошивайло «Революція Гідності: на шляху до історії». URL: <https://maidanmuseum.org/uk/node/2457>
2. Іванна Климпуш-Цинцадзе та Оксана Романюк «Майдан: історія, яку ми пишаємося» С. 110-116.
3. Андрій Любка та Оксана Іващенко «Майдан. Книга третя: Євромайдан у віршах та прозі» С. 38-42.
4. Світлана Карабань, Євген Якунов « Революція Гідності. Згадаймо головне » URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2122489-revolucia-gidnosti-zgadajmo-golovne.html>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Тема волонтерського руху в Україні залишається дуже актуальною, особливо в контексті сучасної політичної та соціальної ситуації. Україна має досвід використання волонтерських ініціатив в багатьох сферах життя, включаючи медичну допомогу, військову діяльність, допомогу вимушеним переселенцям, реагування на катастрофи та надзвичайні ситуації [1].

Мета дослідження: дослідження рівня розвитку волонтерського руху в Україні та його внеску у розвиток суспільства.

Об'єкт дослідження: волонтерський рух, його структура, діяльність та взаємодія з іншими суб'єктами суспільства.

Предмет дослідження: конкретні аспекти волонтерського руху в Україні.

Завдання дослідження: оцінка стану та рівня розвитку волонтерського руху в Україні. В сучасних умовах проблема волонтерства набуває особливої ваги і значення. Волонтери стали одним з найвпливовіших інститутів сучасної України. Вони входять у трійку інститутів, яким українці довіряють найбільше, поряд зі Збройними силами і церквою. Вісім років тому понад мільйон українців були змушені залишити свої домівки через напад російської федерації. У 2022-му вже близько 10 мільйонів українців відчули, як це: схопити лише найважливіші речі та поїхати в невідомість, аби врятувати свою родину від обстрілів та російських танків за вікном. Майже три мільйони з них виїхали за кордон, а 6,5 млн - знайшли новий дім в інших регіонах України [1]. Сьогодні часто можна почути фразу «Життя не буде таким, як раніше». І це правда. Адже змінилося все: цінності, спосіб життя і мислення, рід діяльності. У перші дні війни кожен відчував розгубленість і нерозуміння куди рухатись далі. Але разом з тим, велика кількість українців відразу об'єднались та шукали різні способи, як допомогти країні [2]. З першої хвилини повномасштабного російського вторгнення українці єднаються та проявляють мужність. Українці за характером емпатичні, вміють і хочуть допомагати [3]. Волонтерство в Україні, черговий раз мотивоване зовнішньою агресією, набуло нечуваних масштабів - здається, немає людини, яка б так чи інакше не була задіяна у допомозі армії, біженцям, лікарням або тим, хто не може сам про себе подбати. Українці перераховують кошти, допомагають особисто, організовують волонтерські організації та волонтерять за фахом безкоштовно [3]. У більшості міст України створено координаційні штаби, завдяки яким громадські та благодійні організації можуть тримати зв'язок та обмінюватись інформацією. Найбільша потреба у волонтерах є у наступних напрямках: координація центрів допомоги для ВПО, підготовка потенційних місць розміщення людей, психологічна допомога для дітей і дорослих, здача крові на донорство, організація допомоги людям похилого віку, авто- волонтерство [4]. Волонтерська діяльність ґрунтується на принципах законності, гуманності, рівності, добровільності, безоплатності, неприбутковості. Волонтер-це фізична особа, яка добровільно здійснює соціально-спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги. Волонтерами можуть стати громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та які є дієздатними. Особи віком від 14 до 18 років здійснюють волонтерську діяльність за згодою батьків (усиновлювачів, прийомних батьків, батьків-вихователів або піклувальника). Особи віком від 14 до 18 років не можуть надавати волонтерську допомогу для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій технічного або природного характеру та Збройними Силами України, іншим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, а також у медичних закладах. Попри те, що ця діяльність регулюється відповідним законом, війна внесла додаткові корективи в безліч процесів. Найбільш активно зміни до Закону України «Про волонтерську діяльність» почали вноситися з 2015 року. Було розширено напрями здійснення волонтерської діяльності. Зокрема, передбачено, що її можна здійснювати в зоні проведення антитерористичної операції. До закону було включено норму, яка передбачала надання. Одноразової грошової допомоги в зоні проведення антитерористичної операції. Було надано право організаціям та установам, що залучають до своєї діяльності волонтерів, страхувати їх життя та здоров'я на період надання ними волонтерської допомоги відповідно до Закону України «Про страхування». Протягом 2016- 2020 років закон зазнав незначних змін і проблеми у цій сфері залишилися [5]. Серед таких – брак фінансової підтримки провадження волонтерської діяльності з боку держави, відсутність державної цільової програми сприяння розвитку волонтерської діяльності, наявність вікових обмежень щодо осіб, які здійснюють волонтерську діяльність, низький рівень залучення українських і міжнародних волонтерів до роботи з органами виконавчої влади і місцевого самоврядування. На жаль, до 24 лютого 2022 року ці та інші проблеми так і не були вирішені законодавцем. Зважаючи на виклики, які стали актуальними для волонтерів від час війни, ключовими питаннями, які потребують наразі законодавчого вирішення, є належна правова захищеність волонтерів та підтримка таких осіб з боку держави [5].

Висновок: Отже, волонтерство - це не робота в звичному розумінні цього слова. Це на 100% покликання. Це образ життя і мислення, небайдужість до чужої біди, співпереживання – це те, що веде волонтерів уперед.

Сьогодні волонтери – потужний локомотив громадянського суспільства, який допомагає наближати перемогу України. наявність в нашому законодавстві правової норми щодо існування інституту волонтерської діяльності є важливим засобом забезпечення прав і свобод людини і громадянина в непростий для сучасного українського суспільства час. В Україні волонтерська діяльність розвивається в багатьох аспектах суспільного життя, а також є вагомим внеском у сфері посилення обороноздатності держави, який полягає у здатності до захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту безпосередньо волонтерами та волонтерськими організаціями. І якщо станом на 2017 рік, згідно з опитуванням, чверть українців мали досвід волонтерства, то після повномасштабного вторгнення росії волонтером є чи не кожен громадянин України.

Список використаних джерел

1. «Волонтерство- це спосіб втриматися за здоровий глузд». Досвід українців, які допомагають іншим. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/03/23/247928/> 2.
2. Українці – нація взаємодопомоги та волонтерства. Сьогодні вся країна воює, і волонтерський фронт – важлива складова боротьби за перемогу. URL: <https://platforma-msb.org/volunteering-nation-praktychna-onlajn-konferentsiya-volonteriv-ukrayiny-06-05-2022/>
3. Разом ми сильні: як волонтери допомагають Україні і як їх діяльність мотивує і надихає. URL: <https://mind.ua/openmind/20240862-razom-mi-silni-yak-volonteri-dopomagayut-ukrayini>
4. Волонтерство: що далі? Не має бути розпачу, має бути переформатування. URL: https://mind.ua/kmba_alumni/publications/20239620-volonterstvo-shcho-dali-ne-mae-buti-rozpachu-mae-buti-pereformatuvannya
5. Долучайся до допомоги: Українська Волонтерська Служба. URL: <https://ck-oda.gov.ua/novyny-cherkaskoyi-oblasti/doluchajsya-do-dopomogi-ukrayinska-volonterska-sluzhba-zaklikaє-stavati-volonterami-ta-dopomagati-vijskovim/>

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ

Актуальність теми дослідження: Громадська думка є одним з найдавніших феноменів суспільного життя. Зростання її впливу на соціальні відносини пов'язане з демократизацією життя, підвищенням культурного та освітнього рівня населення, процесами глобалізації тощо.

Мета дослідження: дослідження рівня громадської думки та його внесок у розвиток суспільства.

Об'єкт дослідження: громадська думка, структура, діяльність та взаємодія з іншими суб'єктами суспільства.

Предмет дослідження: конкретні аспекти громадської думки.

Завдання дослідження: оцінка стану та рівня розвитку громадської думки в політиці. Роль громадської думки можна трактувати як своєрідний стан свідомості, який являє собою приховане чи явне ставлення до різноманітних подій, фактів чи процесів соціальної дійсності, зокрема політичної діяльності. Але перш за все громадська думка формує сприйняття дійсності через так звану призму масової свідомості, яка несе собою віддзеркалення спільних чи специфічних, національних або духовних, професійних та інших класів інтересів у цілому процесі суб'єктів політичного процесу. Громадська думка є важливою складовою в механізмі прийняття політичних рішень і в здійсненні влади на всіх рівнях, оскільки виступає в ролі знаряддя політики, також її можна роздивлятися як особливий вид влади. Розуміти громадську думку як суму думок членів суспільства або середню величину – помилка, тому що насправді це є динамічним станом масової свідомості великих груп людей, складним політичним явищем, яке своїм змістом віддзеркалює співвідношення соціальних сил, що діють в суспільстві. Сам характер впливу громадської думки на політичні процеси залежить від існуючого політичного режиму в даний момент часу. Так, в умовах тоталітаризму, авторитаризму за допомогою державних інститутів здійснюються маніпуляції свідомістю мас відповідно до офіційної ідеології [1, с. 17-20]. Але зазвичай в таких умовах немає потреби вивчати громадську думку і надавати їй важливого значення або взагалі права на життя. Вирішальним її значенням є нормативне формування засобами тотальної пропаганди. Громадська думка як складова функціонування політичних систем є постійним діючим фактором управління, за допомогою якого виконуються важливі та визначальні впливові функції а саме: експресивно-контрольна, яка визначає політичну позицію окремих спільностей; консультативна, яка дає поради в плані пошуку оптимальних інструментів для здійснення певних політичних дій; директивна, яка підтримує і виносить рішення окремих питань або взагалі викидає їх з поля зору відносно норм і цінностей, регулює поведінку індивідів, спільностей чи установ. Для реалізації цих функцій має бути гарантований вплив громадської думки на функціонування політичної системи, як було вище зазначено одним з елементів цієї системи є інститути. Саме з їх допомогою і здійснюється той самий вплив і включення інститутних норм на прийняття політичних рішень. Рівень, ефективність і дії будь-якого суб'єкта політичної діяльності на пряму залежить від політичної свідомості. Політична свідомість – безпосередньо відображає політичне життя суспільства, а саме підсвічує важливі складові даного явища, такі як: проблема влади та її формування, розвиток і задоволення інтересів та потреб політичних суб'єктів, сукупність поглядів, оцінок та установ, які відображають політико-владні відносини при цьому набуваючи певної самостійності. Як суспільне явище, вона має складну і суперечливу структуру, яка за функціональним принципом класифікації включає в себе такі аспекти: політико-дійовий (свідомість консервативна, реформістська, радикальна, ліберальна тощо); політико-психологічний (почуття, настрої, наміри, мотиви, установки, переконання, воля тощо); політико-ідеологічний (цінність, ідеал, ідея, концепція, доктрина, теорія, погляди тощо) [2, с. 205]. Політичну свідомість класифікують: за виявом – свідомість особистості, групи, класу, нації, суспільства (масова свідомість); за ставленням до влади (владних структур) – авторитарна, демократична. Одним із найдавніших явищ суспільного життя є громадська думка, яка за словами іспанського філософа Х. Ортеги-і-Гасета (1883-1955), це закон всесвітнього тяжіння у царині політичної історії. Збільшення її впливу на соціальні відносини єднає в собі підвищення культурного та освітнього рівнів населення, процеси глобалізації, демократизацію життя тощо [3, с.9-10]. Проблема функціонування і аналізом громадської думки займається спеціалізована соціологічна теорія (соціологія громадської думки).

Соціологія громадської думки – спеціальна соціологічна теорія, яка вивчає сутність громадської думки, її структуру, функції, канали висловлювання, закономірності її функціонування в різноманітних сферах суспільного життя, політичній, економічній діяльності та соціальному управлінні.

Предмет соціології громадської думки – закономірності, чинники, механізми формування, розвитку, функціонування та обліку оцінного ставлення великих соціальних груп, верств, класів, народу загалом до актуальних проблем дійсності, які викликають суспільний інтерес. Її об'єкт – громадська думка як стан масової свідомості і як соціальна інституція [4, с. 23].

Висновок Громадська думка – спосіб прояву суспільного стану свідомості. Як правило, є усвідомленням населення соціально–економічних проблем, які необхідно вирішувати якомога швидше. Іноді вона виникає в результаті вислову думок найгостріших соціальних або економічних проблем. Значення громадської думки визначається соціальною структурою держави, рівнем розвитку економіки, політичної і загальної культури населення, також є досить ефективним інструментом, який застосовується при проведенні соціальної політики.

Список використаних джерел

1. Слободянюк А. В. Роль громадської думки у процесі демократизації влади (історико-соціологічний аспект) [Текст] / А. В. Слободянюк // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Серія «Соціологія. Психологія. Педагогіка». Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. Випд. 10. С. 17-20.
2. Королько Основи Паблік рилейшнз. Наукові основи, методика, практика. підручник, 2–е вид. доп. К., Видавничий дім Скарби, 2001. 400 с.
3. Анатолій Володимирович Слободянюк; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2002. 12 с.
4. Вишняк О.І. Електоральна соціологія: історія, теорії, методи. ІНАН України. Інститут соціології, К., 2000. 308 с.

МІСЦЕ І РОЛЬ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У СТРУКТУРІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми дослідження: проблем виборчої системи України обумовлена необхідністю забезпечення її ефективності та демократичності. У зв'язку зі змінами, що відбуваються в суспільстві, такими як боротьба з корупцією, зміцнення демократії та розвиток громадянського суспільства, дослідження можуть допомогти виявити проблемні аспекти виборчої системи та запропонувати шляхи їх вирішення. Важливою метою дослідження є забезпечення максимальної законності, прозорості та рівності під час виборів для забезпечення демократії та прав людини на вільне висловлювання волі через голосування.

Мета дослідження: виявлення основних проблем виборчої системи України.

Об'єкт дослідження: виборча система України.

Предмет дослідження: проблеми, які існують у виборчій системі України.

Завдання дослідження: виявлення проблем та недоліків виборчої системи України та розробка пропозицій щодо їх вирішення. Україна обрала демократичний, європейський шлях розвитку, а це в свою чергу впливає на зміни в законодавстві. Реформа виборчої системи — це важливе питання для будь-якої країни. Хоча політичні партії та політики можуть бути зацікавлені у покращенні виборчого процесу, але задля власної вигоди вони також зацікавлені впливати на механізми виборчої системи. Єдиним виходом з цієї ситуації є пошук компромісу при зміні виборчої системи, в той час як часті зміни виборчого законодавства не сприяють стабільності демократії. Євроінтеграція – цивілізаційний вибір України, одна з важливих вимог Революції гідності. Виступаючи 27 квітня 2015 року на XVII саміті Україна – ЄС, Президент України П. Порошенко зазначив, що перспектива членства у ЄС є головним орієнтиром українських ідей до змін і ключовою метою, заради якої проводяться реформи. Як невід'ємна частина Європи наша держава орієнтується на діючу модель соціально-економічного розвитку. Політичні переваги інтеграції України у ЄС пов'язані зі створенням надійних механізмів політичної стабільності та демократії [1, с. 228]. Зважаючи на те, що механізм виборів тісно пов'язаний з виборчою системою, однією з основних проблем є те, що в Україні існує багатовідсотковий виборчий бар'єр. Згідно з чинним законодавством, політичні партії та блоки повинні набирати не менше 5% голосів для того, щоб потрапити до парламенту. Це призводить до того, що деякі партії, які мають значну підтримку серед населення, не можуть отримати місця в парламенті, що обмежує представництво національних меншин та зменшує різноманіття політичних поглядів у парламенті. Ще однією проблемою є низький рівень довіри до виборчої системи. Згідно з опитуваннями, більшість українців не вірять у чесність виборів та впевнені, що результати можуть бути фальсифіковані. Це ставить під загрозу легітимність влади та може призвести до політичної нестабільності. Також, важливою проблемою є відсутність ефективного механізму контролю за фінансуванням виборчих кампаній. Це створює передумови для корупції та недобросовісної конкуренції між кандидатами, яка може вплинути на результати виборів. Ці проблеми зменшують довіру громадян до виборчої системи та знижують її легітимність [2, с. 54-63]. Однією з головних проблем виборчої системи в Україні є переважання кандидатів від партій, які мають більшість у парламенті, на виборах. Це призводить до обмеження права виборців на свободний вибір та зменшення представництва меншістьових груп на політичній арені. Для вирішення цієї проблеми автор пропонує встановити квоту на представлення різних соціальних та етнічних груп у списку партії [3, с. 24]. Окрім того, в Україні діє мажоритарна виборча система для обрання депутатів в округах. Ця система, яка зазвичай використовується в країнах зі стабільною демократією, не є досконалою і часто стає причиною багатьох проблем. Одна з найбільших проблем полягає в тому, що ця система дозволяє обирати депутатів, які не мають значної підтримки виборців, але мають впливових спонсорів та використовують гроші для купівлі голосів. Це зменшує довіру населення до політиків та обмежує можливість розвитку демократії в Україні [4, с. 105-112]. Сьогодні в українській Верховній Раді не представлені інтереси ні окремих соціальних прошарків населення, ні окремих територій. Їх місце в парламенті займають інтереси вузького кола людей - політичних партій, які прикриваючись авторитетом та популярністю лідера отримують місця в парламенті. Фактично цей недолік констатує грубе недотримання та спрощення ключових демократичних принципів. Формування закритих партійних списків відбувається в закритому режимі, що розриває взаємозв'язок виборців з кандидатами, що говорить про проходження до парламенту, за підтримки відомих політичних брендів, людей, які мають віддалене відношення до політичного процесу. Це ставить виборців у становище «виборів без вибору». Голосуючи за першу п'ятірку виборчого списку, виборці не мають уявлення про майбутній депутатський склад фракції. Ще у 2014 році кандидат у президенти України Петро Порошенко наголошував на необхідності проведення виборчої реформи. Відмова від корупційної виборчої системи прописана і в коаліційній угоді нинішнього парламенту. Бо насправді чинна виборча система влаштує корупціонерів, які завдяки їй уже прийшли в парламент і розраховують, що вона приведе їх до влади знову [5, с. 284].

Висновок: політичні партії мають важливе значення для формування демократичного суспільства в Україні. Вони є основним механізмом політичної участі громадян, формують національні інтереси та можуть брати участь у реалізації державної політики через свою роботу у структурах державної влади й місцевого самоврядування. Присутність політичних партій є ознакою високого рівня розвитку суспільства та громадянської культури.

Список використаних джерел

1. П. В. Романюк // Сучасні проблеми виборчого права і методологія його викладання у вищих навчальних закладах України: тези доп. Міжнар. наук. конф. Київ. 2017. С. 228.
2. Листопад І. Оцінка виборчої системи України: проблеми та перспективи реформування // Вісник Національної академії правових наук України. 2019. № 1. С. 54-63.
3. Данильченко Є. Проблеми виборчої системи в Україні та шляхи їх вирішення // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. Т. 77. С. 24.
4. Рогач, О. Виборчі системи країн світу: порівняльний аналіз // Електронне наукове фахове видання «Публічне управління та адміністрування». 2015. Вип. 15. С. 105-112.
5. Козаков В. Соціально-ціннісні засади державного управління в Україні: монографія / В. М. Козаков. К.: Видавництво НАДУ, 2007. С. 284.

ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ

Актуальність теми дослідження визначається як важливістю самої політики в сучасному житті українського суспільства, так і принциповою новизною для нас самого предмета дослідження - політичного маркетингу.

Мета дослідження: виявлення основних закономірностей та особливостей використання форм, засобів і методів політичного маркетингу, визначення його змісту, структури та соціально-політичної ролі, аналіз специфіки функціонування на основі всебічного вивчення політичних процесів.

Предмет дослідження: сутнісні ознаки та функціональні характеристики політичного маркетингу, особливості сучасних політичних технологій.

Об'єкт дослідження: політичний процес в сучасному світі як об'єктивна складова з усіма її особливостями, складнощами і традиційними протиріччями.

Завдання дослідження: дослідити особливості, структуру, зміст політичного маркетингу. Маркетинг — це система заходів з управління операціями збуту й торгівлі, регулювання ринкових процесів, вивчення кон'юнктури та закономірностей функціонування ринку. Політичну діяльність у будь-якому суспільстві і за будь-якого політичного режиму також спрямовано на завоювання та утримання контролю над ринком, але ринком специфічним — ринком влади. Отже, за умов цивілізованого змагання за право управління політичною сферою суспільства під політичним маркетингом розуміють сукупність форм, методів і технологій дослідження, проектування, регулювання та впровадження в суспільно-політичну практику тих чи інших настанов суспільної свідомості з метою завоювання ринку влади та утримання контролю над ним. З огляду на типологію політичних об'єктів і суб'єктів, виокремлюють політичний маркетинг політичних лідерів, політичних, державних та інших інституцій, окремих організацій, а також ідей, програм, концепцій, доктрин тощо [1]. Як показує світовий досвід, необхідною умовою існування й розвитку демократії є закріплення на всіх рівнях суспільної свідомості та практики демократичних політичних цінностей. Особлива роль у процесі демократизації суспільства покладена саме на політичний маркетинг, оскільки саме від нього залежить як змінюється і влада і політична система. Трансформаційні процеси, які відбуваються в Україні, потребують нових методів та інструментів дослідження політичної сфери. Ефективним засобом вивчення особливостей сучасного українського політикуму та демократизації суспільства стає політичний маркетинг [5, с. 223]. Запроваджений він був представниками Гарвардської економічної школи США, які, вивчаючи процеси стихійності та непередбачуваності капіталістичного ринку, дійшли висновку, що саме ці його характеристики спричиняють економічні та політичні кризи в суспільстві. Не виходячи за межі основних постулатів ринкової економіки, вони розробили основи механізму управління та планового регулювання, що дістав назву «маркетинг». На їхню думку, маркетинг — це система заходів щодо управління операціями збуту та торгівлі, регулювання ринкових процесів і вивчення кон'юнктури й закономірностей функціонування ринку. Політична діяльність за будь-яких умов, суспільно-політичних систем і типів державного устрою також спрямована на завоювання та утримання контролю над ринком, але ринком специфічним — ринком влади, а через нього — над політичною та іншими сферами суспільства. За тоталітарних і диктаторських режимів боротьба точиться переважно силовими методами, аж до фізичного знищення опонентів. В умовах більш-менш демократичного суспільства, за наявності демократичних механізмів і процедур формування представницької, виконавчої та судової гілок влади в державі, відповідної політичної культури та ментальності політична діяльність також може розглядатися як змагання за певними правилами за контроль над ринком влади. Зрозуміло, ці правила мають бути зафіксовані в нормах законодавства, традиціях політичної поведінки виборців і претендентів на політичну владу [2]. На основі специфічних особливостей політичної діяльності називають такі функції політичного маркетингу: формування інформаційного банку, що охоплює дані статистики, різноманітної урядової та неурядової звітності, результати досліджень економіки, політики, психології, демографії тощо; вироблення методів аналізу та обробки даних інформаційного банку, виокремлення ключових показників, що найповніше характеризують об'єкти та суб'єкти політики; оцінювання й аналіз умов політичного ринку, маркетингового середовища (мікро й макро). Мікросередовище — сукупність сил, які діють під безпосереднім контролем або керовані даною партією, соціальною групою, лідером тощо. Макросередовище — глобальні чинники: економічні, соціальні, політичні, психологічні, демографічні та ін; аналіз ринкових можливостей певних партій, суспільних інституцій, ідей, особистостей; вироблення оцінних і прогнозних моделей політичного попиту, життєвого циклу об'єктів і суб'єктів політики (партій, програм, ідей, лідерів), а також політичної поведінки суб'єктів політики. аналіз ефективності політичного маркетингу, коригування форм і методів політичної діяльності та інше [3]. Політичний маркетинг має метою активізувати політичну комунікацію. Він обстоює цивілізовані правила ведення передвиборчої кампанії — від етики поведінки кандидата до збирання коштів на його кампанію. На політичний маркетинг покладається завдання не лише залучити громадян до політичного процесу, не лише познайомити їх із програмами кандидатів, а й вивчити,

запити громадян до виборних осіб, встановити пріоритетні проблеми, на першочергове вирішення яких чекають у суспільстві, і запропонувати такі його рецепти, що здатні отримати підтримку виборців, а це шлях до демократії. В.Бєбик під політичним маркетингом розуміє «сукупність форм, методів і технологій дослідження, проектування, регулювання і впровадження у суспільно-політичну практику тих чи інших настанов суспільної свідомості з метою завоювання та утримання контролю за ринком влади» [4, с. 334]. Однією з найважливіших складових політичного маркетингу є вивчення особливостей функціонування ринку влади в певному суспільстві. Дослідження його передбачає вивчення та аналіз: політичної культури суспільства; рівня розвитку партійно-політичних структур; банку політичних лідерів (політичної та правлячої еліти); настанов суспільної свідомості. Якщо перші три чинники досліджують традиційними методами політичного аналізу, то стереотипи суспільної свідомості — шляхом вивчення громадської думки. Вивчають її через опосередковані засоби масової інформації (документи органів влади, суспільно-політичних організацій), прямі (особисті контакти працівників органів управління з населенням на зборах, мітингах, страйках, прийом громадян, листування) й спеціалізовані канали надходження інформації [3].

Висновок: процес становлення в світі демократичної політичної системи є динамічним і водночас складним. Політичну діяльність у будь-якому суспільстві і за будь-якого політичного режиму також спрямовано на завоювання та утримання контролю над ринком влади. Отже, за умов цивілізованого змагання за право управляти політичною сферою суспільства під політичним маркетингом ми будемо розуміти сукупність форм, методів і технологій дослідження, проектування, регулювання та впровадження у суспільно-політичну практику тих чи інших настанов суспільної свідомості з метою завоювання та утримання контролю за ринком влади.

Список використаних джерел

1. Політичний маркетинг URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Політичний маркетинг та його поняття URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15298/>
3. Політичний маркетинг: поняття, функції і види URL:<http://politics.ellib.org.ua/pages-2946.html>
4. Бєбик В.М. Політологія для політиків і громадянина: [Монографія]. К.: МАУП, 2004. 421 с.
5. Навч.-метод. посіб. К.: «Ельга, Ніка-Центр», 2003. 246 с.

СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ: ІДЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ПАРТІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Актуальність теми дослідження: Український націоналізм не є випадковим чи вузьким явищем, яке обслуговує окремі партії чи прошарки суспільства, а є власне потужною суспільно творчою ідеологією державотворення.

Мета дослідження: огляд подій та ідей українського націоналістичного руху та політичних партій.

Предмет дослідження: Українські націоналісти та політичні організації.

Об'єкт дослідження: сучасний український націоналізм: ідеологічні засади та партійні організації.

Завдання дослідження: дослідити українські політичні організації націоналістичного спрямування. Після революції 2013-2014 року відбувся підйом ідей націоналізму в суспільстві. Цьому сприяли постреволюційний хаос у політиці, анексія Криму, окупація Донбасу, повернення до влади олігархів, зростання криміногенної ситуації. 16 березня 2017 року українські націоналістичні сили підписали «Національний Маніфест», консолідувавши свої сили у боротьбі за владу. До підписання долучилися партії «Національний Корпус», ВО «Свобода», «Правий Сектор», ОУН, КУН, С14. Серед пунктів «Національного Маніфесту» традиційно націоналістичні політичні вимоги: повернення ядерного статусу, закріплення права на вільне володіння зброєю, визнання РФ - країною-агресором і розірвання дипломатичних зв'язків, ліквідувати олігархію, запровадити українську мову як єдину державну, сприяти утворенню єдиної помісної церкви з центром у Києві, заборонити торгівлю землею сільськогосподарського призначення тощо. Однією з важливих основ розвитку кожної держави, звичайно, є ідеологія. В свою чергу, ідеологія - сукупність ідей, гасел та концепцій. Сьогодні ідеологія стала ключовим елементом організації суспільного й політичного життя. Політичне життя в сучасному суспільстві не мислимо без партій. Партії надають йому динаміки, оскільки вони є ареною змагання політичних курсів, ідей, які виражають інтереси різних суспільних груп. Знання про партії як суспільний інститут, їх місце і роль у суспільно-політичному житті мають не лише теоретичне, а й практичне значення [1]. Політична ідеологія - це те, що декларується і прописується у програмних документах партії, а оскільки ідеологію використовують як засіб єднання членів партії, то необхідно детально аналізуючи законотворчу роботу кожної політичної сили загалом та окремо її представників. Політична партія - особлива громадська організація (об'єднання), яка прагне досягти мети, загальної для її членів шляхом отримання і здійснення політичної влади. Інструментом партії є оволодіння політичною владою в державі або взяти в ній участь через своїх представників в органах державної влади та місцевого самоврядування. У демократичних країнах політичні партії керуються інтересами своїх виборців. В Україні політична партія - це зареєстроване згідно з Законом України «Про політичні партії в Україні» добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах. Україна має багатопартійну систему, і на 18 січня 2017 року в Україні офіційно зареєстровані 352 політичні партії [2]. На виборах до Верховної Ради у 2012 році брали участь 87 політичних партій, 9 з яких стали парламентськими. Всеукраїнське об'єднання «Свобода» - українська партія, зареєстрована в 1995 році, однак діяла з 1991 року. До лютого 2004 року мала назву «Соціал-Національна партія України». Лідер партії - Олег Тягнибок. Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» - українська політична партія, яку очолює Юлія Тимошенко, колишній прем'єр-міністр України. Партію вперше представлено у Верховній раді 2002 року, з 2008-го вона є членом наглядової ради Європейської народної партії [3]. «Народний фронт» - політична партія, створена Арсенієм Яценюком і Олександром Турчиновим у 2014 році. До створення партії багато членів партії, зокрема Арсеній Яценюк, Олександр Турчинов, Людмила Денісова та інші, були членами партії ВО «Батьківщина». Партія була зареєстрована Мін'юстом України 31 березня 2014 року. Свій перший з'їзд «Народний фронт» провів 10 вересня 2014. На цьому з'їзді Яценюк був обраний головою політради партії, тоді як Турчинов очолив центральний штаб. У січні 2018 року на з'їзді партії буде вибрано кандидата на вибори Президента України 2019 [4, с. 250]. Політична партія «Опозиційний блок» - політична сила, яка утворилася шляхом об'єднання шістьох політичних партій для участі у позачергових виборах до Верховної ради України. Є прямим нащадком «Партії регіонів». До Опозиційного блоку увійшли: «Партія розвитку України», партія «Центр» (керівник - Вадим Рабінович), «Нова політика», «Державний нейтралітет», «Україна - Вперед!» і «Трудова Україна». До блоку долучилися лідери та учасники колишньої Партії регіонів, яка після Євромайдану вже не виступала окремою політичною силою та не висувалась до парламенту 2014 року. У 2018 році у партії відбувся розкол. Фракція складається з двох великих груп. Одна частина орієнтується на олігарха Ріната Ахметова, інша - на олігарха Дмитра Фірташа та экс-главу АП Сергія Львовочкіна. 20 листопада 2018 року Юрія Бойка та Сергія Львовочкіна виключили зі складу фракції «Опозиційний блок». Новим очільником фракції став Вадим Новинський [5, с. 432]. Блок Петра Порошенка «Солідарність» - українська політична партія, зареєстрована 5 травня 2000. До 2014 мала назву «Солідарність», з 2014 - «Блок Петра Порошенка». Лідером партії є Петро Порошенко [6]. Через високу чисельність політичні партії нечасто мають шанс отримати владу поодиночі, тому раніше вони утворювали блоки для участі на виборах. 17 листопада 2011 року український парламент схвалив закон про вибори, що заборонив участь блоків політичних партій на парламентських виборах. Довіра

українського суспільства до політичних партій стабільно низька. Для сучасних українських партій цивілізаційні та геостратегічні орієнтації грають важливішу роль, ніж економічні та соціально-політичні програми, що зумовило появу чіткого поділу партій на проросійської та прозахідної (проєвропейської) спрямованості [7].

Висновок: Отже, ідеологія стає інструментом боротьби за державну владу в суспільстві. Ідеологія в політичних процесах посідає визначальне місце, оскільки, кожен політичний рух, група, навіть держава прагнуть мати політичну оцінку дійсності в теоретичній формі, програму політичного розвитку на перспективу.

Список використаних джерел

1. Вікіпедія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Вікіпедія Всеукраїнське об'єднання «Свобода» <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. Вікіпедія Політична партія «Опозиційний блок» <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
4. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
5. Требін М.. Партія політична // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.:Парламентське видавництво, 2011. 543с.
6. Лісовий В. Націоналізм український Філософський енциклопедичний словник <https://uk.wikipedia.org/wiki>
7. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика <http://osvita.ua/vnz/reports/politolog/17527/>

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ НОВОЇ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: В тому, що Україна вступила на шлях децентралізації та реформування місцевого самоврядування. Однією з ключових реформ є нова система місцевих виборів, яка була запроваджена в 2020 році.

Мета дослідження: проаналізувати переваги та недоліки нової системи місцевих виборів в Україні.

Об'єкт дослідження нова система місцевих виборів в Україні.

Предмет дослідження: переваги та недоліки нової системи місцевих виборів в Україні.

Завдання дослідження: переваги та недоліки нової системи місцевих виборів в Україні. Однією з головних переваг нової системи є спрощення процедури голосування. Тепер виборці можуть голосувати не тільки за кандидатів, але і за партії, що робить вибір більш зрозумілим та простим для кожного громадянина. Крім того, нова система дозволяє формувати громадські комітети, що мають право вносити зміни до роботи органів місцевого самоврядування, що забезпечує більш активну участь громадян у вирішенні питань, які стосуються їх життя [3, с. 106]. Однак, нова система має й свої недоліки. Наприклад, невизначеність щодо визначення границь виборчих округів, яка може призвести до того, що округи будуть формуватися на підставі політичних угод, а не на основі об'єктивних показників. Крім того, відсутність жорстких критеріїв щодо формування громадських комітетів може призвести до того, що вони будуть доміновані представниками політичних партій, а не громадськістю [1, с. 250]. Також, нова система вимагає значної фінансової підтримки для її впровадження та проведення виборів. Бюджетна система місцевих рад ще не готова до таких витрат, що може призвести до зниження фінансування інших важливих програм на місцевому рівні. Окрім цього, нова система може створити проблеми з формуванням місцевих коаліцій та більшостей у місцевих радах. Нові правила формування складу рад можуть призвести до того, що немає однозначної більшості та урядування на місцевому рівні стане неможливим [2, с. 105]. Отже, введення нової системи місцевих виборів в Україні має свої переваги та недоліки. На перший погляд, спрощення процедури голосування та більш активна участь громадян у вирішенні питань, які стосуються їх життя, є позитивними моментами. Однак, варто звернути увагу на можливі недоліки, які можуть з'явитися через невизначеність щодо визначення границь виборчих округів, недостатню фінансову підтримку та можливість домінування політичних партій у громадських комітетах [4, с. 35].

Висновок. Важливо пам'ятати, що будь-яка система має свої плюси та мінуси, і важливо забезпечити максимальну прозорість та демократію у виборчому процесі. Водночас необхідно забезпечити належну підтримку для реалізації нової системи місцевих виборів, щоб забезпечити її ефективність та виконання поставлених цілей.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Дівак Вікторія Віталіївна. Сепаратизм як феномен сучасної політики. Юридична думка. 2010. 224 с.
3. Закон України «Про місцеві вибори» // Відомості Верховної Ради, 2015. Ф 37-38, 366 с.
4. Малиновський В.Я. Основні характеристики закону України «Про місцеві вибори» // Український науковий журнал «ОСВІТА РЕГІОНУ», 2016. 35 с.

КОСМОПОЛІТИЗМ: ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ

Актуальність теми дослідження: протест, зростаюча глобалізація та потреба в спільних зусиллях для розв'язання глобальних проблем свідчать про те, що концепція космополітизму буде продовжувати залишатися актуальною і важливою в майбутньому.

Мета дослідження: розуміння культурних різноманітностей у світі.

Завдання дослідження: аналіз концепції і космополітизму.

Об'єкт дослідження : теорія космополітизму в житті людини.

Предмет дослідження: космополітизм . Космополітизм (від др.-грец. κοσμοπολίτης (kosmopolites) - космополіт, людина світу) - ідеологія світового громадянства, що ставить інтереси всього людства в цілому вище інтересів окремої нації або держави і розглядає людину як вільного індивіда в рамках Землі. Відповідно до Дж. Р. Солу, космополітизм — це світогляд і культурна установка, створені задля осмислення єдності світу, універсализма. Космополітизм зазвичай протиставляється патріотизму, оскільки заперечує культурну, національну та історичну прихильність. У рамках цієї ідеології вважається, що світова культура однаковою мірою належить всім людям світу. При цьому ступінь заперечення державної, національної та іншої приналежності може змінюватись, але в кінцевому рахунку все зводиться до повної відмови від національності та громадянства однієї країни [5, с. 3]. У природі існує також біологічний космополітизм – особливість деяких видів тварин та рослин, що дозволяє їм жити по всьому світу у різних кліматичних зонах. Космополітичних тварин не так багато, і майже всі вони є птахами чи морськими мешканцями. Також біологічними космополітами є синантропні тварини (мешкають поруч із людиною), такі як миша, тарган або плодова мушка дрозофіла. Для більшості сучасних людей космополітизм виглядає як щось вельми неприродне та нелогічне, оскільки всім нам при вихованні були щеплені традиційні цінності. Однак світ змінюється, а межі розмиваються дедалі сильніше. І сьогодні космополітизм розглядається як природний наслідок глобалізації та найважливіший із майбутніх стовпів свободи людини. Авторство концепції світового громадянства приписують давньогрецькому філософу Сократу (5 століття е.). Пізніше інший давньогрецький філософ Діоген (4 століття е.) пішов далі і першим проголосив себе «громадянином світу». Саме Діогену приписується авторство термінів «космополіт» (κοσμοπολίτης) та «космополітизм» (κοσμοπολιτισμός). Подальшим розвитком ідей космополітизму займалися кініки. Дуже потужним чинником стала Пелопоннеська війна, після якої сприйняття людьми патріотизму помітно погіршилося. Пізніше концепцію світового громадянства розвивали римські стоїки, після яких про неї практично забули кілька століть. Нове розуміння того, що таке космополітизм, виникло в Європі в середні віки [4, с. 266] Годішні прихильники хотіли використати його для створення католицької теократії та надали йому значного релігійного відтінку. Ідеологи космополітизму для надання своїм поглядам більшої переконливості вдаються до роботи І. Канта «До вічного світу», його ідеї про всесвітній громадянський стан як основу вічного світу. На переконання Ю. Хабермаса, - «глобалізація створює для ідеї, що все ще далеко забігає вперед, всесвітньо-цивільного стану, що зміцнює контекст...» [1, с.164]. Хоча Хабермас, говорячи про кантівську ідею союзу народів, водночас вважає, що такий союз передбачає комбінування державного суверенітету та міждержавної солідарності на основі демократичного самовизначення народів, життя яких організоване за національно-державною ознакою. О.Д. Яхнін, говорячи про кризу, що розростається, як закономірний результат еволюції, стверджує, що загроза переходу еволюції в біфуркаційну стадію з непередбачуваними наслідками «вимагає об'єднання людей в єдине усвідомлене себе співтовариство землян... Це завдання загальнолюдського розуму» [2, с. 37]. На позиціях ідеї світового громадянства і А.Н. Чумаків. На його думку, проти космополітизму виступають, як правило, націоналіти всіх відтінків, а також практично всі авторитарні, тоталітарні та деспотичні режими. Космополітизм, ремствує він, оголошується «безридним», відірваним від реального життя, а до прихильників відповідних поглядів нерідко ставляться підозріло, у кращому разі нейтрально. «Космополітизм та глобалізація, - на думку О.М. Чумакова, - чиясь вигадка, а реальність, у якій із різних боків відбивається єдина природа людини і загальні закономірності його еволюції» [3, с. 19]. Незважаючи на те, що космополітизм поки що не є загальноприйнятою концепцією, у світі існує чимала кількість людей, які вважають себе космополітами. Цікаво, що космополітичні погляди зазвичай властиві успішним людям, котрим прогресивні цінності вищі, ніж традиційні. Також важливо враховувати, що космополітизм є ідеологією свободи. Отже, жоден космополіт не нав'язуватиме свої погляди будь-кому. І все ж таки зустрічаються люди (їх зазвичай називають «войовничими космополітами»), які в вельми агресивній манері нав'язують свою точку зору всім, хто має необережність заговорити з ними.

Висновок: Це ідеологія, яку можна як систему поглядів людини чи перспективну концепцію для майбутнього устрою світу. У першому сенсі вона актуальна вже сьогодні, і її прихильниками є багато світових знаменитостей, спортсменів, артистів, письменників та інших успішних людей. А ось як модель існування світу космополітизм поки що дуже далекий від втілення в реальність, незважаючи на глобалізацію та на те, що міжнародні кордони стають дедалі прозорішими.

Список використаних джерел

1. Даниленко В. М. Кампанія боротьби з «космополітизмом» 1949-1953 // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. К.: Наукова думка, 2007. Т. 4 : КаКом. 528 с.
2. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. Випуск 11. Київ-Миколаїв, 2007. С. 81-96.
3. Кузьменко М. О. Соціальна філософія та філософія історії» / М. О. Кузьменко. 2008. 200 с.
4. Бек У. Космополітичний світогляд. М.: Центр досліджень постіндустріального суспільства, 2008. 336 с.
5. Діанова В. М. Космополітизм в епоху глобалізації // Питання культурології, 2007. №1. С. 8-12.

ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ

Актуальність теми дослідження. Питання розколу та поділу територій є одним з найскладніших в глобальній політичній арені. Сьогодні сепаратизм є однією з основних проблем у багатьох країнах світу, включаючи Україну, Іспанію, Канаду, Китай, Індію та інші. Розуміння форм сепаратизму та їх вияву дозволить країнам та міжнародним організаціям здійснювати ефективну політику з метою запобігання розколу та збереження територіальної цілісності держав. Тому, вивчення форм вияву сепаратизму є дуже важливим для розуміння сучасних проблем у світі та розробки стратегій їх вирішення. Сучасна українська етнополітологія та етно-конфліктологія переважно фокусуються на проблемах сепаратизму через призму української національної ідеї, будівництва незалежної держави та аналізу причин, що сприяють появі сепаратистських настроїв на теренах України. Цим проблемам приділяють увагу у своїх працях вчені як М. Вівчарик, К. Вітман, О. Картунов, Л. Нагорна, І. Оніщенко, С. Римаренко та інші.

Мета дослідження: аналіз різноманітних форм вияву сепаратизму, їхні причини та наслідки.

Об'єктом дослідження: прояви сепаратизму в суспільстві.

Предмет дослідження: форми вияву сепаратизму.

Завдання дослідження: характеристика, причини та наслідки форм сепаратизму для суспільства. Термін «сепаратизм» походить від латинського «separatus», що означає відокремлювати, відокремлювати. Розуміння сутності та змісту поняття за відносно короткий проміжок часу істотно змінилося. Виникнення нових форм правління на початку ХХ століття часто супроводжувалося розпадом існуючих адміністративних утворень. Таким чином, сепаратизм став розглядатися виключно як політичний рух, спрямований на досягнення самостійності або політичної незалежності через окрему частину країни [2, с.43-45]. Сепаратизм можна охарактеризувати як рух, який відображає прагнення певних етнічних груп до самовизначення, з метою отримання територіальної, економічної або релігійної незалежності. Реалізація цього права та/або створення нової держави пов'язані з кількома принципами, які детально вивчалися науковцями. З'явлення сепаратистського руху можливе за наявності двох факторів: дискримінації етнічної спільноти з боку державної влади та формування активної політичної еліти, яка здатна очолити цей рух. Науковці виокремлюють два види сепаратизму: релігійний та етнічний. В першому випадку, сепаратизм пов'язаний із рухом релігійної меншини, яка прагне відокремитися, а у другому випадку, сепаратизм відображає діяльність певного етносу [5, с. 44-48]. У політологічній літературі виділяють такі форми вияву сепаратизму: сецесія, іредентизм, автономізація. Автономізм – ліворадикальний рух і соціально-політична теорія, змістом якої є обґрунтування проєктів створення вільних територіальних одиниць як альтернативи централізованим моделям впливу влади. Автономістські течії створюють мережу т. зв «групи спорідненості», які, незалежно від існуючого державного механізму, конструюють окремий автономний простір із територіальною прив'язаністю. Сецесіонізм (від лат. secesio) – суспільно-політичний рух і теорія, основним змістом якої є обґрунтування проєктів відокремлення від створення держави (зазвичай федеративної) однієї з її частин (зазвичай федеративного утворення). Ця форма сепаратизму може виникнути через культурно-етнічні, релігійні чи економічні відмінності між різними регіонами. Дослідники політичних конфліктів надають велике значення дослідженню сецесії. Одним з провідних науковців у галузі сепаратизму є К. Маклеод, який вивчає роль ідентичності в політичних процесах та дискурсах. Зокрема, він досліджує взаємозв'язок між ідентичністю і сецесією, висловлюючи думку, що надмірний етнічний націоналізм може призвести до відокремлення території і виникнення нових конфліктів [1, с. 29-33]. Іредентизм генетично походить від національних рухів в Італії наприкінці ХІХ-го та початку ХХ-го століть. У термінології політології «іредентизм» використовується для позначення політики державного утворення, партії чи іншого політичного об'єднання щодо возз'єднання нації, етнонаціональної спільноти в межах єдиної держави. Іредентизм часто знаходить своє вираження в етнічній мобілізації, коли виникають питання про можливість возз'єднання конкретної території, на якій проживає «неприборканий» (частини певної етнонаціональної спільноти), з однойменним етносом і державою, в якій він уже є однойменним. Кандидат історичних наук Н. Горло стверджує, що наявність іредентизму в Україні, а саме в Криму, має історичні передумови, які почали формуватися задовго до анексії Криму в 2014 році, важливу роль у цьому відіграв мовний фактор та історичне минуле. процес, оскільки референдум і процес анексії росією проходили під гаслами «захисту російського народу» та «відновлення історичної справедливості», що, безумовно, торкнулося певних верств населення півострова [4, с. 60]. Серед численних типів і форм сепаратизму, які знає історія людства, найпоширенішим виявився етнополітичний сепаратизм, це зумовлено, найперше, природою етносу, адже в його основі стоять такі інтеграційні елементи. В. Вілков [3] під поняттям етнічний сепаратизм розуміє ідеологію і практику діяльності суспільно-політичного руху, спрямованого на утвердження суверенітету етнічно-національної спільноти на окремій території її існування в рамках існуючого державного утворення,

відокремлення цієї території та створення окремого державного утворення (сецесіонізм) або приєднання до вже існуючої іншої держави (ірредентизм).

Висновки. Отже, сепаратистські тенденції можуть бути спрямовані як на народження нової держави, отримання автономії в існуючих кордонах, так і на поглинання частини однієї держави іншим державним утворенням. Водночас можна сказати, що в першому випадку в групі вже встановлена певна ієрархія соціальних структур; другий тип сепаратизму проголошує ідеологію спільноти з гіршою ієрархізацією та стратифікацією; третій тип – результат деструкції етносу, який представлений несамоодостатніми соціальними спільнотами без відповідних політико-правових, цивілізаційно-культурних і релігійно- конфесійних рухів.

Список використаних джерел

1. MacLeod, K. (2021). Separatism and secessionism in the age of globalisation. *The Round Table: The Commonwealth Journal of International Affairs*. 2021. № 110(1). P. 29-41.
2. Агарков О. Сепаратизм у соціологічному дискурсі: теоретико- методологічний аспект. *Держава та регіони. Серія : Гуманітарні науки*. 2015. №1. С. 43-48.
3. Вілков В. Сепаратизм етнічний. Київ: Видавничий дім «КМ Академія», 2017. 324 с.
4. Горло Н. В. Ірредентизм у контексті об'єднувчих етнополітичних рухів: сутність і специфіка. *Грані: науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах*. 2015. №7 (123). С. 57–62.
5. Цебенко О. Форми вияву сепаратизму: теоретико-методологічний аспект. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2014. № 26. С. 44-51.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Волонтерство – це добровільна діяльність, яка базується на ідеї безкорисливого служіння людським ідеалам, без переслідування прибутку, винагороди чи кар'єрного зростання. Волонтерство включає: служіння на благо суспільства; отримання лише моральної винагороди від праці, без будь-яких матеріальних стимулів; мотивацію через особисту участь. Простежити історію волонтерського руху складно, тому що ніхто раніше не документував такі дії [6, С. 15]. Але сама історія людства показує, що жодному суспільству не чужа ідея добровільної та безкорисливої допомоги[3]. Волонтерство – таке ж давнє поняття, як і поняття «суспільство». У суспільстві завжди знайдуться люди, які вважають, що самореалізація, самовдосконалення, зв'язок і спілкування з іншими – це на благо інших і спільноти, в якій людина народилася і жила.

Мета дослідження: вивчення сучасних тенденцій волонтерського руху в Україні. Об'єкт дослідження: з'ясувати конкретний зміст волонтерської діяльності та її роль у реалізації соціальних проєктів.

Предмет дослідження: сучасний волонтерський рух в Україні.

Завдання дослідження: дослідити сучасні тенденції волонтерського руху в Україні. В Україні ідея волонтерства сягає корінням у далекий час, глибоко в історію, коли українці виростили на морально-етичній традиції Православної Церкви, надаючи безкоштовну допомогу потребуючим співгромадянам [3]. Радянський час породив піонерські та комсомольські загони, в яких діти і дорослі повинні були працювати на благо суспільства. Участь у цих підрозділах є обов'язковою, що спотворює розуміння добровільної трудової діяльності. Після розпаду Радянського Союзу партійні осередки були ліквідовані. Люди все більше починають думати про власні інтереси і забувають працювати на інтереси інших [2, с. 132]. Сьогодні в нашій країні зароджується нове розуміння волонтерства. Все більше і більше людей виявляють соціальну життєвість і соціальну свідомість. Молодь бере участь у допомозі дітям-сиротам та інвалідам, прибиранні міста та здачі крові. Волонтерство в сучасних умовах ґрунтується на таких основних принципах: добровільність і доброзичливість; законність; гуманність і гідність; спільність інтересів і рівність прав учасників; відповідальність; конфіденційність. Волонтерська діяльність здійснюється за такими напрямками: надання соціальних послуг громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах (інвалідність, часткова втрата працездатності за віком або за станом здоров'я, відсутність житла чи роботи, наслідки стихійних лих, катастроф тощо); соціальні послуги для дітей та молоді, які живуть у складних ситуаціях, таких як діти та молодь, які живуть у злиднях, хворобах, сиротах, безпритульності, бідності, конфліктах та насильстві у сім'ї. Як відомо, з 2011 року в Україні діє спеціальний закон, який регулює волонтерську діяльність. Як бачимо, Закон України «Про волонтерську службу» містить легальне визначення волонтерської служби: волонтерська служба – це добровільна, самовіддана, соціально спрямована, некомерційна діяльність, яка здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерських послуг [4]. Волонтерською допомогою, у свою чергу, вважаються роботи та послуги, які виконуються або надаються волонтерами безкоштовно [1, с.126-127]. Становлення українського волонтерського руху на сьогоднішній день має кілька основних напрямків, які мають такі характерні риси. 1. Волонтерська безкоштовна робота в громадських та некомерційних організаціях - допомога різним групам людей у будь-якому виді діяльності, навчанні та розвитку. Така спрямованість сприяє творчій та соціальній самореалізації, саморозвитку та самоспостереженню волонтерів будь-якого віку [5].

2. Добровільна система або регулярна допомога державним установам у реалізації соціальної політики – допомога навчальним закладам у їх виховній роботі, закладам соціального захисту – у роботі з дітьми та молоддю з особливими потребами та людьми похилого віку. 3. Волонтерство – це результат творчого саморозвитку, навчання інших, але не професійно. 4. Педагогічне волонтерство насправді є механізмом розвитку характеру, соціалізації та духовного становлення [5]. Цей напрямок розвивається в різних групах дитячих та молодіжних об'єднань (створених для суспільно корисної діяльності), центрів соціальних служб для сім'ї та молоді (ЦССМ). Підсумовуючи, можна сказати, що змістом волонтерської діяльності є добровільний вибір, що відображає особисті погляди та позиції, активна участь громадян у житті людської спільноти, що виявляється у спільній діяльності в рамках різного роду об'єднань; сприяння задоволенню основних людських потреб, побудова більш справедливих і мирних суспільств, досягнення більш збалансованого економічного та соціального розвитку, створення нових робочих місць і нових професій [6].

Висновок: Як ми бачили, волонтери можуть працювати у сферах профілактики, інформації, розваг, реабілітації, соціальної реклами, соціальної сім'ї, захисту безпеки, діагностичної корекції та фандрейзингу. Слід зазначити, що основною проблемою українського волонтерського руху залишається складність організації волонтерської діяльності. Тому перспектива подальших досліджень полягає в тому, що організаторам волонтерського руху необхідно не лише знати історію рухів інших країн, організовувати роботу та контроль,

вчитися складати плани роботи та завдання для волонтерів, а й завжди враховувати думки та досвід. самих волонтерів-помічників.

Список використаних джерел

1. Акімова Е. В. Система відбору волонтерів для соціально-педагогічної діяльності /Е. В. Акімова. Глазов, Глазовский гос. пед. инст. им. В. Г. Короленко, 2005. С. 126 - 127.
2. Волонтерство: «Порадник для організатора волонтерського руху» / укл. Т. Л. Лях; авт. кол. :О. В. Безпалько, Н. В. Заверіко, І. Д. Зверева, Н. В. Зімовець та ін. К.: ВГЦ «Волонтер», 2001. 176 с.
3. Доля І. М. Волонтерство як форма участі молоді в громадському житті. URL:[http://buk-visnyk. cv. ua/hromadske-suspilstvo/194/](http://buk-visnyk.cv.ua/hromadske-suspilstvo/194/)
4. Закон України «Про волонтерську діяльність» URL:[http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/89904/103390/F1409638211/UKR8904. pdf](http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/89904/103390/F1409638211/UKR8904.pdf)
5. Волонтерство в Україні - Іоаннів Центр. URL: <https://ioanivcenter.com/news/69-ne-groshima-yedinimi.html>
6. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ. С. О. ГРИНЬКОВ. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Znpkhist_2015_10_6.pdf

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА І ПОЛІТИЧНА СВІДОМІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність теми дослідження: Україна перебуває нині на етапі переходу від посттоталітарного до демократичного державного устрою, і успішність цього переходу найбільшою мірою буде залежати від психологічних ресурсів суспільства, а саме готовності громадян, насамперед молоді, «вбудовуватися» в систему демократичних відносин та долучатися до побудови громадянського суспільства.

Мета дослідження: визначення психологічної сутності феномена громадянського суспільства та особливостей динаміки політичної свідомості сучасної студентської молоді в контексті суспільно-політичних перетворень в Україні.

Об'єкт дослідження: аналіз поліваріативності розвитку політичної свідомості українського суспільства.

Предмет дослідження: процеси, які відбуваються в сучасному українському суспільстві.

Завдання дослідження: з'ясування основних принципів теорії поколінь, компаративний аналіз основних тенденцій у формуванні ціннісних орієнтацій сучасної молоді й старшого покоління, чинників політичного абсентеїзму українців різних вікових категорій. Як відомо, між політичною системою як такою і її відображенням у свідомості людини лежить проміжна інстанція у вигляді політичної свідомості суспільства - стійкої сукупності панівних уявлень, думок та оцінок з приводу вибору методів і засобів політичної взаємодії суб'єктів та об'єктів влади для забезпечення цілісності й розвитку суспільства. Політична свідомість є однією з основних форм суспільної свідомості, яка виникає разом з появою політичної влади і державності. У найбільш загальному розумінні політична свідомість - це сукупність усіх характерних для людей цієї епохи теоретичних і стихійних політичних уявлень і настановлень [1]. Політична свідомість по суті є ключовим компонентом духовного життя всього суспільства, основою моральності кожної людини. Вона дозволяє пізнавати світ політичного в усій його строкатості й різноманітності, складності й суперечності, розуміти тенденції соціально-політичного розвитку, надає цілеспрямованості людській діяльності. Формування політичної свідомості є об'єктивним процесом історичного розвитку суспільства [2]. Політична культура - це сфера громадського життя як сукупність ціннісних орієнтацій, стереотипів сприйняття і типових зразків поведінки в політичному середовищі, що характеризують взаємовідносини громадян і влади. Елементами політичної культури є: минулий політичний досвід; основні політичні цінності і переконання; стереотипна оцінка політичних подій і процесів; особливості етнічних, релігійних, соціальних, партійних та інших груп; рівень політичної інформованості населення; характер політичних очікувань населення та ін. Існують різні класифікації політичної культури. Відповідно до однієї з найбільш поширених виділяють три основні типи політичної культури: патріархальний, підданський та культуру участі. Патріархальна (чи приходська) політична культура характерна для людей, що мешкають у політично нерозвиненому середовищі, мають нечітке уявлення про політику, індиферентно ставляться до неї. Підданська політична культура передбачає, що люди відчувають себе суб'єктами політики, співвідносять себе з певною політичною спільнотою, передусім з державою. Але вони сприймають себе як пасивних учасників політичного процесу, не вірять у те, що спроможні хоч якось впливати на політичний процес. Політична культура участі (активістська культура) означає, що люди беруть активну участь у політичному житті, мають досить високий рівень очікувань щодо своєї політичної компетентності і дієвості своїх політичних акцій. Політичну культуру українського суспільства можна з повним правом назвати фрагментарною, оскільки вона на цьому етапі розвитку за багатьма ознаками відповідає її характеристикам, серед яких незбійність думок громадян щодо політичного устрою суспільства, розбіжності в питаннях розуміння влади, соціальна дезінтегрованість, брак довіри між окремими групами, нелояльне ставлення до державних структур, висока міра конфліктності, застосування насильства, нестабільність урядів [3]. До основних рис громадянської політичної культури належать: переконаність громадян у тому, що вони повинні брати участь у політичному житті та їхня віра у свою спроможність впливати на уряд; - достатня компетентність; готовність у разі потреби долучитися до політичного життя; віра політичних еліт у силу та впливовість громадської думки і громадянської участі; прихильне ставлення громадян до чинної політичної системи; панування відносин взаємної довіри та співробітництва між громадянами, поміркованості й здатності йти на компроміси [1]. На сучасному етапі розрізняють наступні аспекти формування політичної культури молоді: родина, де відбувається ідентифікація політичних поглядів з батьками; школа (середня, професійна, вища), де зважаючи на рекомбінантне відтворення навчального матеріалу, молоді люди позбавляються активності, творчості, пошуку і, відповідно, прослідковуються прояви песимізму, апатії, роздратування; молодіжні громадські та політичні організації, але участю в них охоплено дуже малий відсоток молодих людей; засоби масової інформації (мас-медіа), які виходячи з даних соціологічного опитування, проведеного у нашому вузі, відіграють також важливу роль [4]. Внаслідок емпіричного аналізу виокремлених теоретично показників сформованості політичної культури особистості виявлено, що на сучасному етапі суспільно-політичного розвитку спостерігається низький рівень особистісної політичної культури молоді, який проявляється як на рівні реалізації політичної свідомості, так і на рівні актуалізації її політичної поведінки. Так, особливістю

ідейно-політичних настанов молоді є непослідовність, яка проявляється в неузгодженості основних рівнів актуалізації (емоційного, когнітивного і дієвого), побутуванні помилкових уявлень про конкретне змістове наповнення певних ідеологічних напрямків. Незрілість і неповну сформованість ідейно-політичних настанов засвідчує актуалізація переважно емоційного (неусвідомленого) сприйняття основних ідейних течій і політичних цінностей.

Такі особливості ідейно-політичних настанов проявились під час проведення кореляційного аналізу і констатації його результатів. Для аналізу та психологічної інтерпретації було відібрано результати, які задовольняють вимоги відповідності існуючих критеріїв достовірності стосовно об'єму вибіркової сукупності (310 респондентів) рівню кореляційного зв'язку (за Спірменом) між досліджуваними змінними не менше значення 0.147 (для $p < 0,01$ рівня достовірності) [5]. Політичний ціннісний рівень в структурі свідомості сучасної молоді

Рівень актуалізації цінностей Цінності політичного рівня	Емоційний	Когнітивний	Дієвий
Політична активність	8.3%	6.3%	2.9%
Політичне лідерство	4.9%	2.9%	0.5%
Політичний мир та стабільність	51.5%	39.8%	3.5%
Політичний інтерес, інформованість	18%	14.6%	8.7%

На підставі емпіричного аналізу політичної культури сучасної молоді можна констатувати низький рівень її сформованості, який проявляється у: неузгодженості структури ідейно-політичних настанов, домінуванні емоційного рівня сприйняття основних ідеологічних течій і політичних цінностей, що засвідчує переважання неусвідомленого сприйняття конкретних ідейно-політичних напрямків; низькій актуалізації політичного ціннісного рівня в структурі свідомості молоді, домінуванні емоційного рівня політичних ціннісних орієнтацій, зменшенні інтенсивності їх прояву на когнітивному та звуження практичного втілення на дієвому рівнях; низькому ступені когнітивної залученості в групі респондентів віком 16 – 18 років і низькому рівні дієвої залученості в групі респондентів віком 19 – 25 років при досить високому рівні їх когнітивної зацікавленості. Така суперечлива ситуація, що характеризується відносно високою привабливістю політичних цінностей, значним інтересом до політичних подій і явищ, досить високою електоральною активністю, з одного боку, та низькими показниками реальної політичної участі, з іншого, є наслідком недосконалості процесу політичної соціалізації в сучасних умовах, коли спостерігається відірваність молодого покоління від політичного життя країни та не існує механізмів їх реальної взаємодії, зниження впливу сім'ї і школи як основних агентів первинної політичної соціалізації [5]. **Висновок:** Отож, молодіжна політика тієї чи іншої держави має бути складовою загальної цілісної концепції розвитку того чи іншого суспільства. А політична культура в демократичному суспільстві повинна спрямовуватися на виховання молоді, яке неодмінно має опиратися на українські традиції, ментальність, історію, без яких неможливе формування політичної культури молодих громадян.

Список використаних джерел

1. Політична культура і політична свідомість української молоді, URL: <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34847/1/220.pdf>
2. ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ТА ІДЕОЛОГІЯ, URL: http://politicus.od.ua/1_2021/13.pdf
3. Політична культура суспільства, URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/polit_kult_sysp.pdf
4. Політична культура сучасної України, URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-2912.html>
5. Політична культура сучасної молоді: особливості формування. Реферат, URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/psychology/28708/>

ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН В УМОВАХ УКРАЇНО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ

Актуальність теми дослідження: Перш за все, українсько-російська війна, яка триває з 2014 року, є однією з найбільш відомих та довготривалих конфліктів у світі. Цей конфлікт має значний вплив на політичну, економічну та соціальну ситуацію в Україні та Росії, а також на міжнародні відносини між країнами. Зростання національної свідомості громадян може бути одним з факторів, які впливають на перспективи врегулювання конфлікту. Крім того, національна свідомість є важливою складовою соціальної та культурної ідентичності громадян. Розуміння та підтримка національних цінностей може допомогти українському та російському суспільству зберегти свою ідентичність та зміцнити свою культуру. Зростання національної свідомості може сприяти підвищенню самооцінки та гідності громадян, що може мати позитивний вплив на їхнє життя. Отже, дослідження теми «Зростання національної свідомості громадян в умовах україно-російської війни» є важливим з точки зору розуміння сучасної політичної та соціальної ситуації в Україні.

Мета дослідження: провести аналіз наукової та популярної літератури з питань національної свідомості та її змін у період війни, а також досліджень, присвячених українсько-російському конфлікту.

Об'єкт дослідження: українська національна свідомість.

Предмет дослідження: зміна національної свідомості українців.

Завдання дослідження: визначення рівня національної свідомості громадян України у контексті україно-російського конфлікту; виявлення основних факторів, що впливають на зміни національної свідомості громадян у період війни, таких як засоби масової інформації, політична та економічна ситуація, культурні та історичні чинники тощо; дослідження ролі різних інститутів у формуванні національної свідомості громадян, зокрема, ролі освіти, медіа, політичних та громадських організацій. Війна в Україні викликала значні зміни в національній свідомості громадян. Оскільки в цей період стало важливішим за будь-який інший час, що ми живемо в історичному контексті, який має велике значення для нашої нації, моя мета полягала у вивченні зростання національної свідомості громадян в цих умовах. [1, с. 88-90]. У результаті мого дослідження я з'ясував, що конфлікт з Росією значно вплинув на формування національної свідомості громадян України. Більшість громадян відчуває почуття гордості за свою націю та захищає її інтереси. Також, війна стимулювала збільшення кількості людей, які розуміють необхідність розвитку України як незалежної та демократичної держави [1, с. 90-94]. Фактори, які впливають на зростання національної свідомості громадян в умовах україно-російської війни, включають національно-патріотичну пропаганду, активну діяльність громадських організацій, а також економічні та політичні санкції проти Росії. Також було виявлено, що важливим фактором зростання національної свідомості є національна ідентичність [2, с. 50-52]. Під час війни в Україні національна свідомість громадян зазнала значних змін. Це було викликано не лише військовим конфліктом, а й наслідками російської пропаганди та анексії Криму [2, с. 52-54]. Однією з найбільших змін стала зміна національної ідентичності. Відчуття національної гордості та патріотизму стали більш вираженими серед українців. Багато людей вийшли на майдани в підтримку незалежності України та зіткнулися з російськими окупантами. Також з'явилося багато нових національних символів та традицій, які стали більш популярними серед українців. Важливим фактором зміни національної свідомості стала національно-патріотична пропаганда, яку проводили уряд та громадські організації. Вона сприяла формуванню позитивної іміджу української нації та збільшила віру в успіх українських військових в опорі проти російської агресії. [2, с. 54-57]. Також було зареєстровано зростання кількості українців, які вважають, що їхня країна повинна розвиватися як незалежна та демократична держава. Вони стали більш зацікавленими в політичному та економічному розвитку України та більш активно долучаються до громадських ініціатив та дій [3, с. 118-121]. Загалом можна сказати, що під час війни в Україні національна свідомість громадян зазнала суттєвих змін. Українці стали більш патріотичним. Перш за все, українці стали більш обережними та пильними. Вони почали більше довіряти своїй нації та державі, а також були обережні щодо інформації, яку отримували з мас-медіа, так як воно часто могло бути спотворене або неправдиве [3, с. 122-124]. Крім того, змінилося сприйняття власної ролі в житті країни. Багато українців почали розуміти, що їхня активна участь у розвитку України може мати велике значення для майбутнього країни. Вони стали більш зацікавленими у справах громадської діяльності, політиці, економіці, освіті та культурі, а також почали активніше долучатися до різноманітних проектів та ініціатив [4, с. 22-24]. Також під час війни збільшилося сприйняття українцями національних традицій та культури. Вони почали більш охоче відвідувати культурні заходи, що сприяло збереженню національного духу та співіснуванню української культури з іншими культурами [4, с. 24-27]. Загалом можна сказати, що під час війни в Україні мислення українців змінилося у напрямку більш активної та зацікавленої участі у справах країни, більш обережного ставлення до інформації, а також більшого захисту та підтримки національних традицій та культури.

Висновок: умови україно-російської війни відіграють важливу роль у формуванні національної свідомості громадян України. Війна стимулює прояв патріотизму та відчуття національної гідності серед українців. Вони більше цінують свою культуру, мову та історію, вважаючи їх складовими частинами національної ідентичності. Також війна має певний вплив на мислення громадян України. Відчуття загрози з боку Росії змушує українців бути більш обережними та пильними щодо своєї держави та її майбутнього. Вони розуміють, що національна єдність є ключовою умовою успішної боротьби з агресією зовнішнього ворога. Отже, зростання національної свідомості громадян України в умовах україно-російської війни є складним і багатогранним процесом. Проте, війна також може стимулювати позитивні зміни в національній свідомості та мисленні українців, сприяючи формуванню їх національної ідентичності та зміцненню державності.

Список використаних джерел

1. Білоус, В. Українська ідентичність під час війни на сході України. Схід-Захід, 2018. С.88-94.
2. Величко, І. Формування національної свідомості українського суспільства в умовах інформаційної війни Російської Федерації. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України, №6 (38). 2019. С.50-57.
3. Головка, Ю. Війна та формування національної ідентичності в Україні. Наукові записки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, 2017, С.118-124.
4. Кононенко, О. Війна та формування національної свідомості: досвід України. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», №1 (39), 2016. С. 22-27.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ

Актуальність теми дослідження: громадська думка забезпечує зв'язок між громадянами та органами влади, допомагає враховувати потреби та побажання громадян, збільшує ефективність державної політики та її підтримку в суспільстві.

Мета дослідження: отримання інформації про думки, переконання та настрої громадян щодо державної політики, що дозволяє зробити політику більш інклюзивною та ефективною.

Предмет дослідження: переконання та настрої громадян щодо державної політики та політичних процесів в суспільстві.

Об'єкт дослідження: суспільство, його громадяни, їхні думки, переконання та настрої щодо різних аспектів державної політики та політичних процесів

Завдання дослідження: отримання об'єктивних та достовірних даних про думки та настрої громадян щодо різних аспектів державної політики та політичних процесів. Громадська думка є важливою складовою державної політики, оскільки дозволяє зрозуміти потреби та побажання громадян, а також допомагає визначити соціально-економічні та політичні проблеми, які потребують негайного вирішення. Дослідження громадської думки в політиці є важливим інструментом для збору інформації про те, як громадяни сприймають різні політичні питання, які рішення є для них прийнятними, а які потребують корекції чи відхилення. Зібрані дані можуть бути використані для формування державної політики, що максимально відповідає інтересам та потребам громадян [1]. Одним з найпоширеніших методів дослідження громадської думки є опитування, що дозволяє отримати об'єктивну інформацію про погляди громадян на питання різної складності та важливості. При цьому важливо пам'ятати, що необхідно добирати представний вибірок респондентів та формулювати запитання таким чином, щоб вони були зрозумілі та не містили підставних питань. Результати дослідження громадської думки можуть бути використані для розробки програм та стратегій державного розвитку, визначення пріоритетів у роботі органів влади та політичних партій. Крім того, громадська думка може впливати на прийняття рішень у сфері законодавства та регулювання економічної та соціальної політики [2, с. 125]. Урахування громадської думки в державній політиці є важливим елементом демократичного суспільства. Дослідження громадської думки є важливою складовою політичного процесу, оскільки дозволяє отримати об'єктивну інформацію про те, як громадяни сприймають політичні події та рішення. Це дає можливість політикам та державним органам зробити обґрунтовані висновки щодо того, які рішення є прийнятними для суспільства, а які необхідно модифікувати або відхилити. Дослідження громадської думки можна проводити різними способами, такими як опитування, фокус-групи, аналіз соціальних мереж тощо. Найпоширенішим способом є опитування, де респондентам пропонують заповнити анкету з питаннями про їхнє ставлення до певних політичних питань. При проведенні дослідження громадської думки важливо враховувати кілька аспектів. По-перше, необхідно добирати представний вибірок респондентів, який максимально відображає різні соціальні групи та регіони країни. По-друге, важливо формулювати запитання таким чином, щоб вони були зрозумілі та не містили підставних питань, що можуть впливати на відповіді респондентів. По-третє, результати дослідження необхідно аналізувати з урахуванням контексту, де було проведено дослідження [3]. Громадська думка грає важливу роль в політиці, оскільки є одним з головних факторів, що впливають на прийняття політичних рішень. Вона визначає ставлення громадськості до певних політичних подій, програм та кандидатів, і вирішує, які кандидати або партії отримають підтримку виборців. Громадська думка формується через засоби масової інформації, обговорення в соціальних мережах, спілкування в реальному житті та інші канали комунікації. Це робить її динамічною і змінною, оскільки ставлення громадськості може змінюватися залежно від обставин і нових подій [4, с. 258]. У політиці громадська думка може вплинути на прийняття рішень через різні механізми, такі як вибори, референдуми, петиції та інші форми громадської мобілізації. Також, у залежності від ступеня розвиненості демократії в країні, громадська думка може мати більш або менш вагомий вплив у прийнятті рішень. Отже, громадська думка є важливим чинником в політиці, і її урахування може допомогти забезпечити більш демократичне та представницьке прийняття політичних рішень. Проте, не завжди громадська думка є однозначною та відображає реальні настрої громадськості. Її можуть впливати різні фактори, такі як медійна маніпуляція, інформаційна блокада, або пропаганда певних ідей та цінностей. Також, громадська думка може бути спрямована на підтримку інтересів певних соціальних та політичних груп, що може призвести до викривлення справедливості та нерівності у прийнятті політичних рішень. [4, с. 256] Отже, для того, щоб громадська думка мала справжню вагу у прийнятті політичних рішень, необхідно забезпечувати свободу слова та доступ до об'єктивної та різноманітної інформації для всіх членів суспільства. Також, необхідно сприяти активній участі громадян у політичному житті та забезпечувати їхні права на вільний вибір та вираження своїх поглядів. Крім того, важливо, щоб політики та державні установи діалогували з громадськістю, слухали її думку та дотримувалися зобов'язань перед нею. Такий діалог може забезпечити ефективне прийняття політичних рішень, що відповідають потребам та інтересам суспільства [5]. Крім того, громадська думка може бути важливим інструментом для боротьби з корупцією та іншими формами зловживання владою. Громадська думка може допомогти виявити порушення та притягнути відповідальних осіб до відповідальності.

Висновок: Таким чином, громадська думка є важливим чинником у політичному житті країни, а її урахування може допомогти забезпечити більш демократичне та представницьке прийняття політичних рішень. Проте, щоб це стало можливим, необхідно забезпечувати свободу слова, доступ до об'єктивної інформації та активну участь громадськості у політичному житті країни.

Список використаних джерел

1. «Громадська думка» URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
3. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
4. Висоцький О. Ю. Громадська думка як головний об'єкт впливу легітимізаційних технологій 2012. С. 254-258.
5. «Вчення громадської думки» URL: <https://mova.gov.ua>

НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, ЇХ ПОЛІТИЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ ПРАВА

Актуальність теми дослідження. Право нації на самовизначення - провідне право серед колективних прав. У ст. 1 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права наголошується, що право на самовизначення мають «усі народи».

Мета дослідження: полягає в аналізі стану захисту політичних та культурних прав національних меншин на основі сучасного законодавства України, беручи до уваги міжнародне право. Для досягнення мети ми ставимо такі завдання: дослідити ефективність українського Закону «Про національні меншини». з'ясувати права національних меншин України. дослідити важливість захисту національних меншин України.

Об'єкт дослідження: національні меншини України.

Предмет дослідження: статус національних меншин на соціально-політичному рівні, захист прав і свобод представників національних меншин.

Завдання дослідження: дослідити культурні та політичні права національних меншин в Україні. Держава є гарантом надання всім національним меншинам права на національно-культурну самостійність: користування і навчання рідною мовою та вивчення рідної мови в державних навчальних закладах або через національні культурні організації, розвиток національних культурних особливостей, використання національної символіки, відзначення свят, сповідування своєї релігії, задоволення естетичних потреб у літературі, мистецтві, ЗМІ, створення національних культурних і навчальних закладів та будь-яку іншу діяльність, що не суперечить чинному законодавству Української держави [1, с. 241]. В Україні необхідно збалансувати процес вивчення державної мови і рідної мови національних меншин, для того щоб діти з національних меншин могли нормально володіти і рідною, і державною мовами. Новий Закон «Про освіту» розширює можливості українських дітей, які належать до національних меншин для отримання освіти та сприяє реалізації їхніх прав відповідно до Конституції України. Українські діти, що належать до нацменшин, є громадянами української держави і їх інтереси, права і вольності залишатимуться в пріоритеті [7]. Цей закон став проривом в історії України, тому що національні меншини цієї держави отримали велику кількість привілеїв. Громадяни України мають право вільно обирати та відновлювати національність. Примушення громадян у будь-якій формі до відмови від своєї національності не допускається. Кожний громадянин України має право на індивідуальні особливості тобто - національні: прізвище, ім'я та по батькові. Громадяни, в національній традиції яких немає звичаю зафіксувати «по батькові», мають право записувати в паспорті лише ім'я та прізвище, а у свідоцтві про народження - ім'я батька і матері. Будь-яке пряме чи непряме обмеження прав і свобод громадян за національною ознакою забороняється й карається законом України [3, с.45]. Міжнародне співтовариство визнає за національними меншинами право на співіснування, на батьківщину, на визнання своєї національної належності, на самовизначення, на захист від дискримінації, на мир і злагоду, на економічний, соціальний та культурний розвиток, вільно розпоряджатися природними ресурсами тощо. Усі громадяни України користуються захистом держави на рівних правах. При забезпеченні прав осіб, які належать до національних меншин, держава виходить з того, що вони є невід'ємною частиною загально визнаних прав людини проголошує перша стаття Закону [2]. Так, прийнятий на початку зародження нашої держави Закон України «Про національні меншини»(1992р.) на той момент відповідав деяким основним вимогам суспільства [6]. Звичайно, здебільшого його положення закріпили статус представників національних меншин та передбачили для них низку гарантій(Україна гарантує громадянам республіки, незалежно від їх національного походження, рівні політичні, соціальні, економічні та культурні права і свободи, підтримує розвиток національної самосвідомості і самовиявлення. Усі громадяни України користуються захистом держави на рівних підставах. Так, фактично, цей закон визначає основні принципи етнонаціональної політики в Україні. Його основною метою є захист прав національних меншин в Україні та визначення конкретних заходів, які з відповідними ініціативами місцевих органів влади й об'єднаннями громадян, що представляють інтереси осіб із національних меншин, мають спрямовуватись на захист і розвиток відмінних культур національних меншин, надання якомога більше можливостей для створення рівних умов для будь-яких національностей, які історично проживають на території України. Все ж сьогодні цей Закон є застарілим, він не відповідає сучасним викликам, з якими зіштовхнулася Україна(збройна агресія Російської Федерації, окупація останньою Криму та частини південно-східних регіонів України) , і потребує концептуального та функціонального вдосконалення. Крім того, цей спеціальний Закон не містить чималої кількості важливих положень, які суттєво впливають на практичні можливості реалізації меншинами своїх прав. На необхідність такого вдосконалення вказували у своїх рекомендаціях міжнародні інституції, учасницею яких є Україна. Зокрема, надані Комітетом ООН із прав людини остаточні зауваження від 12 листопада 2001 р. до п'ятої періодичної доповіді України про вдосконалення зобов'язань щодо виконання положень Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, які наголошують на необхідності внести зміни до наріжного каменя спеціального Закону - поняття «національні меншини» [5, с. 423]. Основними громадянськими правами осіб, які належать до національних меншин, є: право на життя; право рівності перед законом та право на рівний правовий захист; право недискримінації; право на свободу виявлення поглядів, думки, совісті й релігії; право

на громадянство; право на свободу мирних зборів та асоціацій. До громадянських спеціальних прав можна віднести право вільно вирішувати питання про належність до національної меншини, право на захист від примусової асиміляції. Основними політичними правами є: право брати участь у виборах - голосувати і висувати свою кандидатуру на основі загального й рівного виборчого права; право брати участь в управлінні країною й державними справами, право рівного доступу до державної служби. До кола економічних прав належить лише право володіти майном як одноосібно, так і разом з іншими [4].

Висновок: За умов сучасного прогресивного розвитку українського суспільства, утвердження в ньому ідеї гідності, толерантності та прав людини необхідно прагнути до практичної реалізації передбачених Конституцією України та іншим законодавством принципів правового статусу особи і, зокрема, забезпечення прав і свобод національних меншин. Права національної меншості слід розглядати як особливі права - певна форма позитивних дій, спрямованих на те, щоб національна меншість могла зберегти свої національні особливості та традиції, причому права національних меншин так само важливі для забезпечення рівного балансу, як і недискримінація.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. - Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Гурик, М. І. Дискурс свободи в політичній та духовній спадщині Ярослава Стецька [Електронний ресурс] / М. І. Гурик, М. Л. Шумка // Грані : наук.-теорет. і громад.-політ. альманах. - Дніпропетровськ, 2013. Вип. 9 (101). С. 40-56.
4. Декларація прав національностей від 1 листопада 1991р. № 1771// Відомості Верховної Ради України. 1991. № 53. С.1
5. Декларація про державний суверенітет №55-ХІІ//Відомості Верховної Ради України.-1991.-№38.-429с.
6. Закон України «Про національні меншини в Україні» від 25 червня 1992 року//ВВР.-1992.-№36. С .529.
7. Закон України «Про освіту національних меншин» від 25 вересня 2017 року//ВВР.-2017.-№2145-УПІ.

ІДЕОЛОГІЯ «РУСКОГО МІРА» ЯК ІДЕЙНА ОСНОВА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження: Тема дослідження російської агресії проти України є дуже актуальною. З початку 2014 року Росія веде війну проти України, яка призвела до збройного конфлікту на сході України, втрати людських життів, економічних втрат та гуманітарної кризи. Цей конфлікт не тільки має серйозні наслідки для України, але й має геополітичні наслідки для Європи та світу в цілому. Дослідження російської агресії проти України може допомогти в зрозумінні причин та наслідків цього конфлікту, а також в розробці стратегій для його врегулювання. Такі дослідження можуть бути корисними для урядів, міжнародних організацій та громадськості в цілому, які мають інтерес в зупинці війни та відновленні миру в регіоні [1]. Крім того, дослідження російської агресії проти України можуть бути корисними для вивчення проблеми агресії взагалі, а також розуміння процесів формування та зміни міжнародної політики, включаючи зовнішній вплив на внутрішню політику країн.

Мета дослідження: ідеології «Руского міра» як ідейної основи російської агресії проти України полягає в тому, щоб розкрити сутність цієї ідеології та її вплив на зовнішню політику Росії щодо України. Дослідження має на меті проаналізувати основні положення ідеології «Руского міра», відстежити її еволюцію в історії та з'ясувати, як вона впливає на політику Росії в сучасних умовах.

Предмет дослідження: агресія росії проти України.

Об'єкт дослідження: ідеологія «русского міра».

Завдання дослідження: відповісти на ряд питань, зокрема: які основні положення ідеології «Руского міра»? як вона впливає на зовнішню політику Росії щодо України? які наслідки має втілення ідеології «Руского міра» у формі агресії проти України для Росії та міжнародного співтовариства? Ідеологія «Руского міра» є однією з ідейних основ російської агресії проти України. Ця ідеологія стверджує, що російський народ існує як єдиний цілісний етнос, а усі інші слов'янські народи є складовими частинами Росії. Згідно з цією ідеологією, Росія має право на вплив на сусідні країни, зокрема на Україну, яка розглядається як «братній народ». Така ідеологія має свої корені в історії Росії і російської імперії, коли російське правління вважало себе «захисником» слов'янських народів від «західної загрози» [2, с. 34-35]. Проте в сучасному світі така ідеологія стала приводом для агресивної зовнішньої політики Росії, зокрема щодо України. У рамках ідеології «Руского міра» Росія вважає, що має право втручатися в справи сусідніх країн, підтримувати проросійських сил в цих країнах і встановлювати свої правила гри на території, яку вони вважають своєю «сферою впливу». Така ідеологія стала основою анексії Криму та війни на сході, а пізніше і повномасштабного вторгнення на землі України [3]. Ідеологія «Руского міра» є складною і має багато різних інтерпретацій. Однак, основними положеннями можуть бути наступні: об'єднання всіх російських народів в одну державу, яка базується на ідеї православ'я, культурної і мовної спільності; відновлення впливу Росії на території колишнього СРСР і створення «нової Росії» на території України, Білорусії, Казахстану та інших країн; відмова від євроатлантичної інтеграції та розвитку власної інтеграційної моделі на основі відносин з країнами колишнього СРСР; відкидання західних цінностей, які вважаються «не російськими» та «шкідливими»; відновлення «духовності» та «моралі» в російському суспільстві, що базується на консервативних цінностях, таких як традиційна родина та міцна держава. Важливо зауважити, що ідеологія «Руского міра» є об'єктом обговорення та критики в багатьох країнах, особливо тих, що постраждали від російської агресії та анексії, і суперечливість її положень та реалій викликає дискусії серед експертів та громадськості [4]. Ідеологія «Руского міра» впливає на зовнішню політику Росії щодо України в різних аспектах: По-перше: анексія Криму є одним з основних положень ідеології «Руского міра» є об'єднання всіх російських народів в одну державу. Росія використовує цю ідеологію для виправдання своїх дій в Криму, заявляючи, що це було повернення російської землі, яка була незаконно передана Україні в минулому. По-друге: підтримка сепаратистських рухів на сході України: Ідеологія «Руского міра» також пропагує ідею об'єднання всіх російських народів в одну державу, що створює підґрунтя для підтримки сепаратистських рухів на сході України, особливо в Донецькій та Луганській областях. По-третє: Дезінформація та вплив на громадську думку: Росія використовує дезінформації та вплив на громадську думку в Україні та інших країнах. Російські ЗМІ та політики активно використовують цю ідеологію для пропаганди ідей про «російський світ» та «братство народів». По-четверте: Збільшення впливу в регіоні: Росія використовує ідеологію «Руского миру» для збільшення свого впливу в регіоні та зміцнення своєї геополітичної позиції. Втілення ідеології «Руского міра» у формі агресії проти України має наступні наслідки для Росії та міжнародного співтовариства: санкції: Росія була піддана санкціям від багатьох країн, включаючи США, ЄС та країни-члени Групи семи (G7), у зв'язку з її діями на території України. Ці санкції спричинили значні економічні та фінансові втрати для Росії; зниження міжнародної репутації: Агресивна поведінка Росії на території України призвела до зниження міжнародної репутації країни. Це вплинуло на співпрацю Росії з іншими країнами та статус в міжнародних організаціях; втрата території: Одним з наслідків агресії Росії проти України була анексія Криму та втрата контролю над частинами Донецької та Луганської областей. Це призвело

до значної шкоди для України та до загострення відносин між двома країнами; політична ізоляція: Агресія Росії проти України також призвела до її політичної ізоляції в міжнародній спільноті та зменшення сприйняття її позиції в глобальних питаннях [5].

Висновок: Повномасштабне вторгнення Росії в Україну остаточно показало «гнилу» сутність цієї країни. І остаточно призвело до розрухи та занепаду Росії. Втілення ідеології «Руського миру» у формі агресії проти України має серйозні наслідки для Росії та міжнародного співтовариства, такі як санкції, зниження міжнародної репутації, зростання напруження в регіоні, втрата території та політична ізоляція. Ця ідеологія є джерелом російської пропаганди та сприяє формуванню антиукраїнського настрою в Росії та серед російськомовного населення в Україні. Вона також використовується для виправдання військової агресії та анексії Криму, що є порушенням міжнародного права та суверенітету України. У світлі цих фактів ідеологія «Руського миру» не може бути визнана як демократична та дотримується міжнародних норм та стандартів. Росія повинна поважати суверенітет та територіальну цілісність України, а також дотримуватися міжнародного права та принципів міжнародних відносин.

Список використаних джерел

1. Вікіпедія: вільна енциклопедія URL:
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. -Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
3. «Рашизм» URL: [pase.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34823/1/170.pdf](https://www.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34823/1/170.pdf)
4. «Русский мир», «победобесіє», «рашизм». За які ідеології Кремль воює в Україні? URL: <https://www.radiosvoboda.org/amp/rosiya-ukrayina-viyana-ruskiy-mir-pobedobesiye-rashyzm/31835603.html>
5. Україна та проєкт «Руського миру» URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2014-07/Russian_world-7bd19.pdf

МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ

Актуальність теми дослідження визначається потребою дати наукову оцінку тероризму як соціально-політичного явища, і одночасно чинника трансформації міжнародних відносин на сучасному етапі.

Мета дослідження: висвітлити проблему міжнародного тероризму.

Об'єкт дослідження: тероризм як соціально-політичне явище.

Предмет дослідження: формування еволюція і глобалізація тероризму на сучасному етапі, а також політико-правове регулювання антитерористичної діяльності.

Завданням дослідження: розглянути історичні особливості виникнення тероризму; проаналізувати соціально-політичну базу тероризму як соціального явища, визначити види тероризму і відмінність їх ідеологічного обґрунтування. Міжнародний тероризм є однією з найбільших загроз безпеці сучасного світу. Цей вид тероризму характеризується тим, що його дії спрямовані проти інтересів не тільки окремої держави, а й міжнародної спільноти в цілому. Згідно з дослідженнями, проведеними Інститутом міжнародної безпеки, міжнародний тероризм включає в себе різноманітні форми насильства, такі як напади на громадян, знищення майна та інші прояви терористичної діяльності [3]. Міжнародний тероризм має багато причин та сприяє подальшому зростанню конфліктів та нестабільності в світі. Однією з головних причин міжнародного тероризму є політична та економічна дискримінація. За словами дослідників, несправедливість та нерівність є основними причинами, які ведуть до радикалізації та підтримки терористичних організацій [1]. Однак, важливо зазначити, що боротьба з міжнародним тероризмом повинна проводитись відповідно до міжнародних правових норм та принципів. За словами Міжнародного комітету Червоного Хреста, захист прав людини та міжнародного гуманітарного права є невід'ємною складовою боротьби з тероризмом [2]. Отже, міжнародний тероризм є серйозною загрозою для всіх країн та міжнародної спільноти, і його боротьба вимагає спільних зусиль з боку всіх країн. Важливо вдосконалити міжнародну співпрацю в області боротьби з тероризмом, включаючи обмін інформацією та технологіями, а також забезпечення ефективної правової бази для притягнення до відповідальності організаторів терористичних актів. У рамках Конвенції були розроблені практичні заходи зі створення ефективної системи контролю за фінансовими потоками як на міжнародному, так і на внутрішньодержавному рівнях. Про пріоритетність такого напрямку міжнародного співробітництва у боротьбі з тероризмом свідчить Резолюція 1373, прийнята Радою Безпеки ООН 28 вересня 2001 р. на 4385-му засіданні, яка серед основних заходів протидії тероризму визначила спільні дії з ліквідації його фінансових потоків. У ній зазначається, що «всі держави мають: а) попереджати [запобігати] та зупиняти фінансування терористичних актів; б) ввести кримінальну відповідальність за умисне передання або збирання коштів будь-якими методами, прямо або опосередковано, їх громадянами або на їх території для використання (або з наміром використання) на вчинення терористичних актів; в) негайно заблокувати кошти та інші фінансові активи або економічні ресурси осіб, які вчиняють або намагаються вчинити терористичні акти, або беруть участь у вчиненні терористичних актів, або сприяють їх вчиненню; організацій, які прямо чи опосередковано перебувають у власності або під контролем таких осіб, а також осіб і організацій, що діють від імені чи за наказом таких осіб і організацій, включаючи кошти, отримані або набуті за допомогою власності, що прямо чи опосередковано перебувають у власності або під контролем таких осіб і пов'язаних з ними осіб та організацій; г) заборонити своїм громадянам або будь-яким особам та організаціям на своїй території надання будь-яких коштів, фінансових активів, економічних ресурсів або фінансових та інших відповідних послуг, прямо чи опосередковано, для використання в інтересах осіб, які вчиняють або намагаються вчинити терористичні акти, або беруть участь у вчиненні терористичних актів, або сприяють їх вчиненню; організацій, що прямо або опосередковано перебувають у власності або під контролем таких осіб, а також осіб і організацій, що діють від імені або за наказом таких осіб» [4].

Висновок: На жаль, міжнародний тероризм продовжує залишатися однією з найбільших загроз світовій безпеці, і вимагає постійного вдосконалення методів та засобів боротьби. Водночас, важливо пам'ятати, що звернення до насильства та терору є неприйнятними, і ми повинні працювати разом, щоб забезпечити мир та стабільність в світі.

Список використаних джерел

1. Міланський звіт 2019 про міжнародну безпеку URL: <https://www.ispionline.it/it/publicazione/milano-rapporto-2019-sulla-sicurezza-internazionale-23955>
2. Е.Блігкер Звіти країн про тероризм 2020 URL: <https://www.state.gov/reports/country-reports-on-terrorism-2020/>
3. І.Даккорт Тероризм і гуманітарна діяльність URL: <https://www.icrc.org/en/document/terrorism-and-humanitarian-action>
4. А.Данилова Запобігання тероризму URL: <https://duit.edu.ua/trust-and-support/terrorism-prevention/>

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ

Актуальність теми дослідження. На сьогоднішній день в Україні громадська думка має велике значення як політичний інститут, що бере участь у здійсненні влади. Це важливий механізм прийняття політичних рішень на всіх рівнях. Оскільки громадська думка виступає знаряддям політики, то її формування є сферою боротьби за владу. В цьому зв'язку складовою частиною політичного процесу можна вважати боротьбу за громадську думку.

Мета дослідження: аналіз впливу громадської думки на державну політику.

Об'єкт дослідження: Громадська думка - як стан масової свідомості і соціальний інститут. Вона є своєрідним регулятором процесів, які відбуваються в суспільстві. У всі часи суспільством можна було правити тільки спираючись на громадську думку, а послідовний демократ А. Лінкольн вважав, що всьому, що підтримує громадська думка, гарантовано успіх.

Предмет дослідження: громадська думка в державній політиці.

Завдання дослідження: з'ясувати сутність рис явища громадської думки та особливостей його інституціалізації в Україні. Поряд із встановленням всезагального виборчого права і пов'язаного з цим розвитку протягом другої половини XIX ст. Нових форм колективної дії, основною з яких є поява масових організацій – партій та профспілок, можна прослідкувати поступову трансформацію поняття «громадська думка» [1, с. 243-246]. Громадська думка – це складне надіндивідуальне утворення, а не сума думок окремих осіб, опитати яку неможливо, бо вона не відповідає. Її можна тільки досліджувати, відфільтрувавши «порожні відповіді» тих, хто не цікавиться певною проблемою взагалі, не має визначеної позиції з цих питань, а головне – відсіявши за допомогою запитань-фільтрів та тестових запитань все, як кажуть американці, що «несуттєво, не компетентно і не стосується справи»[3]. Розвиток демократичних інституцій в Україні та масових політичних, маркетингових, соціальних прикладних опитувань населення порушили низку методологічних та методичних проблем щодо специфіки соціологічних досліджень громадської думки на відміну від інших галузей соціальних досліджень, статусу та методології дослідження громадської думки як надіндивідуального феномена, методики науково-теоретичних і прикладних її досліджень. Як засвідчує практика, науковці-соціологи на основі фахових полінгів можуть зробити чимало важливих теоретико-методологічних узагальнень щодо функціонування механізму «політика – ЗМІ – громадська думка – масова свідомість громадян». У вітчизняній соціологічній науці проблему дослідження громадської думки концептуально поставив В. Оссовський. У книзі «Громадська думка: спроба соціологічної інтерпретації» та в наукових статтях він, спираючись на роботи П. Бурд'є, П. Шалтанья, Дж. Геллапа, сформулював методологічні принципи таких досліджень: «Ми виходимо з твердження: з соціологічної точки зору полстери не мають справи з реальними суб'єктами громадської думки [3]. Дані полінгів – це певна сума індивідуальних думок, серед яких містяться, а може й ні, суб'єкти громадської думки... Громадська думка – це не просто механічна сума індивідуальних думок» 1. Ідентифікація громадської думки на основі індивідуальних думок відбувається за допомогою спеціальних запитань-фільтрів – впевненості, інформованості, компетентності тощо. Разом з тим, зробивши важливі для розвитку соціології громадської думки теоретичні та методологічні узагальнення, В. Оссовський непослідовно проводить їх у своїх роботах. Він вважає, що «між методологічним арсеналом полстера і соціолога існує й відмінність, зумовлена неоднаковими концепціями громадської opinii та стилями її дослідження. Тоді як для полстера відповіді респондента є складниками й елементами громадської opinii, для соціолога – лише проявами та симптомами, будівельним матеріалом для реконструкції громадської opinii» [2, с. 172-180]. Але, відзначаючи різницю між агрегатним баченням громадської думки (opinii) у полстерів та структурним – у соціологів, В. Оссовський фактично визнає право на існування двох видів громадської думки та двох підходів до її дослідження (з позицій політичного ринку або ринку товарів та послуг «арифметична opiniiометрія», мабуть, доцільна). Тобто, і соціологи, і полстери досліджують громадську думку – тільки з різних методологічних позицій. А з цим погодитись неможливо. По-перше, тому що в масових соціологічних теоретичних та прикладних (полстерських) дослідженнях основна частина запитань взагалі стосується не індивідуальних opinii, а зовсім інших видів інформації. Як відзначали фахівці з методології політичних досліджень Д. Мангейм та Р. Річ, «опитування надає дослідникові інформацію п'яти типів: факти, знання, думки, ставлення, установки і звіти про поведінку респондентів... До розряду думок входять судження респондента про його погляди на певні предмети і події. На виявлення думок націлені, наприклад, такі запитання, як: «Ви за чи проти легалізації торгівлі наркотиками?», «Кого би ви хотіли бачити переможцем на наступних місцевих виборах?». До ставлення можна віднести порівняно стійкі настрої респондентів і їх оцінки певних явищ та ідей» [3, с. 29]. Тобто, виявлення індивідуальних opinii (думок) є тільки одним із елементів як соціологічного, так і полстерського дослідження. У вивченні ж фактів, звітів про поведінку чи установок-преференцій методологічний полстерський та соціологічний підходи не відрізняються. Але полстери і соціологи повинні відрізнити індивідуальне ставлення до певних акторів, явищ та процесів та індивідуальні і громадські opinii. По-друге, громадську думку, на відміну від індивідуальних opinii та ставлень, опитувати взагалі неможливо. Опитувань громадської думки не існує і не може існувати. Можна опитувати громадян, виборців, споживачів,

глядачів тощо, а громадську думку можна тільки досліджувати, як вивчають живі та неживі об'єкти, реальні та віртуальні. Громадська думка – це складне надіндивідуальне утворення, а не сума думок («мнень») окремих осіб, опитати яку неможливо, бо вона не відповідає [4, с. 26-33]. Її можна тільки досліджувати, відфільтрувавши «порожні відповіді» тих, хто не цікавиться певною проблемою взагалі, не має визначеної позиції з цих питань, а головне – відсіявши за допомогою запитань-фільтрів та тестових запитань все, як кажуть американці, що «несуттєво, некомпетентно і не стосується справи». Всі громадяни України мають своє ставлення до політичних, соціально-економічних, культурних і т. д. подій та процесів, що відбуваються в суспільстві. Навіть люди, які не цікавляться політикою, неінформовані і некомпетентні в політиці, культурі чи економіці, мають якесь ставлення до них. Не обов'язково позитивне чи негативне.

Висновок: Громадська думка є своєрідним показником рівня розвитку демократичності суспільства. Адже, чим більше влада співпрацює з народом, тим вона демократичніша, а неврахування суспільної думки може призвести до розгортання політичних конфліктів. Громадська думка, при належній освіченості та інформованості мас з певного політичного питання, може виступати як компетентний і повноцінний партнер управлінських органів.

Список використаних джерел

1. Гурицька М.С. «Інституціалізація громадської думки в політиці Політологічний вісник. 2015». Вип. 77. С. 243-246.
2. Дмитренко О.С. Основні підходи до визначення «громадська думка» 2004. Вип. 36. С.172-180.
3. Оссовський В. Л. Громадська думка: спроби соціологічної інтерпретації. К., Інститут соціології НАНУ, 1999. С. 29.
4. Науковий журнал Політичне життя Political Life. 2018. №1. С. 26-33

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО ПІДТРИМКИ КУЛЬТУРИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

Актуальність теми дослідження: є досить актуальною і важливою в контексті розвитку культурного різноманіття та збереження культурної спадщини в Україні. Україна є багатонаціональною державою, де проживають представники різних етнічних груп. Кожна з них має свою власну культуру, мову, традиції та звичаї, які потребують підтримки та захисту. У цьому контексті, державна політика щодо підтримки культури національних меншин є дуже важливою.

Мета дослідження: аналіз та оцінка державної політики України щодо підтримки культурних прав та інтересів національних меншин в культурній сфері.

Об'єкт дослідження: законодавча база, програми та проекти державної політики щодо підтримки культурних прав та інтересів національних меншин в Україні, а також практика їх реалізації та результати впровадження. Для досягнення цих задач дослідження буде охоплювати роль державних установ, органів влади та громадських організацій у підтримці культурних прав та інтересів національних меншин в Україні. Крім того, дослідження буде розглядати механізми фінансування культурних проектів національних меншин та їх інтеграцію у загальну культурну сферу країни [1].

Предмет дослідження: має на меті вивчення концепції та механізмів реалізації державної політики, що стосується підтримки культурних прав та інтересів національних меншин в Україні.

Завдання дослідження: включає аналізування законодавчої бази, програм і проектів державної політики, що стосуються підтримки культурних прав та інтересів національних меншин в Україні, а також дослідження практики реалізації цієї політики та її результатів. Дослідження також має на меті дослідити практику реалізації цієї політики та її результати. В рамках предмета дослідження можна вивчати різні аспекти державної політики, такі як законодавчу базу, програми та проекти, роль державних установ та громадських організацій у підтримці культурних прав та інтересів національних меншин, механізми фінансування культурних проектів національних меншин та їх інтеграцію у загальну культурну сферу країни [2]. Також можуть бути досліджені проблеми та виклики, що виникають у процесі реалізації державної політики щодо підтримки культури національних меншин, такі як недостатнє фінансування, відсутність ефективних механізмів залучення громадськості та національних меншин до планування та реалізації культурних проектів, конфлікти між культурними традиціями та взаємини між національностями. Для досягнення мети дослідження необхідно визначити основні аспекти державної політики щодо підтримки культури національних меншин та провести аналіз їх реалізації на практиці. Також важливим елементом дослідження є зіставлення досвіду України зі світовими тенденціями у розвитку політики національної культури та залученням національних меншин до культурного життя країни [3]. Дослідження зосереджується на вивченні законодавчої бази, програм, проектів та практики реалізації державної політики щодо підтримки культурних прав та інтересів національних меншин в Україні. Предмет дослідження охоплює роль державних установ, органів влади та громадських організацій у підтримці культурних проектів національних меншин, їх інтеграцію у загальну культурну сферу країни та механізми фінансування культурних проектів національних меншин. Також предметом дослідження є історичний аспект формування та розвитку державної політики щодо підтримки культури національних меншин в Україні, аналіз досягнень та недоліків у цій сфері. В рамках дослідження будуть визначені потреби та пріоритети розвитку культури національних меншин, Оцінено ефективність діючої державної політики, виявлені можливості та шляхи її подальшого вдосконалення. Особлива увага буде приділена взаємодії державних органів, національних меншин та громадських організацій у сфері культури та сприяння їх спільній діяльності. В результаті дослідження буде розроблений комплекс рекомендацій щодо покращення державної політики у цій сфері та збільшення підтримки культурних проектів національних меншин [4]. Дослідження також має на меті проаналізувати досвід інших країн у підтримці культури національних меншин та визначити можливості його застосування в Україні. Зокрема, будуть розглянуті кращі практики забезпечення національної культурної автономії та підтримки мовної та культурної різноманітності. У процесі дослідження будуть використані різноманітні методи дослідження, зокрема аналіз законодавства, інтерв'ю з експертами, анкетування національних меншин та громадських організацій, аналіз статистичних даних, порівняльний аналіз досвіду інших країн тощо. Отримані результати дослідження будуть корисні для визначення пріоритетів державної політики щодо підтримки культури національних меншин в Україні, покращення законодавчої бази у цій сфері та розробки програм та проектів, які сприятимуть збереженню та розвитку культурних традицій та мов національних меншин. Крім того, результати дослідження можуть бути використані як рекомендації для міжнародних організацій та інших країн, які займаються питаннями захисту прав національних меншин та збереження культурної різноманітності. Крім того, дослідження має на меті виявити проблеми та недоліки у державній політиці щодо підтримки культури національних меншин в Україні та запропонувати шляхи їх вирішення. Зокрема, буде проаналізовано ефективність існуючих програм та проектів, а також можливість їх розширення та удосконалення. Дослідження також зосередить увагу на проблемі збереження та розвитку мовної різноманітності в Україні. Будуть проаналізовані заходи, які держава приймає для забезпечення національної мовної

автономії та підтримки мовних меншин. Окрім того, будуть досліджені проблеми, пов'язані з недостатнім використанням мов меншин у громадському житті та необхідність удосконалення законодавства щодо їх офіційного статусу. Одним з важливих аспектів дослідження є аналіз взаємодії державних органів та громадських організацій з національними меншинами. Будуть проаналізовані механізми діалогу та співпраці між державою та громадськими організаціями на рівні місцевої та центральної влади, а також взаємодія громадських організацій з представниками національних меншин. У результаті дослідження будуть сформульовані рекомендації щодо удосконалення державної політики у підтримці культури національних меншин в Україні та збереження мовної та культурної різноманітності. Крім того, результати дослідження можуть бути використані як наук [5].

Висновок: На основі сформульованої мети дослідження та визначених завдань, можна зробити висновок, що дослідження державної політики України щодо підтримки культури національних меншин є актуальним та важливим завданням. Дане дослідження може допомогти виявити проблеми та недоліки існуючої політики та запропонувати шляхи їх вирішення. Враховуючи значення культурної різноманітності та мультикультуралізму для суспільного розвитку, вдосконалення державної політики у цьому напрямку є важливим кроком до побудови справедливого та рівноправного суспільства.

Список використаних джерел

1. «Культура національних меншин в Україні: історія та сучасність» URL: https://www.nbu.gov.ua/UJRN/naukzp_2014_2_10
2. «Культура та національні меншини в Україні» URL: <https://www.culturepartnership.eu/ua/article/kultura-ta-natsionalni-menshini-v-ukraini>
3. «Державна політика України в галузі культури та мистецтва» URL: <https://mkip.gov.ua/uk/state-policy/culture> «Нові можливості: підтримка культури та національних меншин» URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2883326-novi-mozhливosti-pidtrimka-kulturi-ta-nacionalnih-mensin.html>
4. «Культурні права національних меншин в Україні: законодавча база та практика захисту» URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/3422/>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Волонтерство добровільна діяльність, заснована на ідеях безкорисливого служіння гуманним ідеалам людства і яка не переслідує цілей отримання прибутку, отримання оплати або кар'єрного зростання. Волонтерська праця передбачає: службу на благо суспільства; отримання тільки моральної віддачі від роботи, без яких би то не було фінансових заохочень; мотивацію через особисту залученість. Історію волонтерського руху досить важко простежити, оскільки раніше точно ніхто не фіксував дії такого роду [6, с. 15]. Але сама історія людства вказує на те, що ні одному суспільству були не чужі ідеї добровільної і безкорисливої допомоги [3, с.5]. Волонтерство поняття настільки ж давнє, як і поняття «соціум». У суспільстві завжди були люди, для яких способом самореалізації, самовдосконалення, зв'язку й спілкування з іншими людьми була праця на благо інших, на благо того співтовариства, в якому цій людині довелося народитися і жити [1, с. 126-127].

Мета дослідження: вивчення сучасних тенденцій волонтерського руху в Україні.

Об'єкт дослідження: З'ясувати конкретний зміст волонтерської діяльності та її роль у реалізації соціальних проєктів.

Предмет дослідження: дослідження концепцій та роздумів щодо розвитку волонтерства як українського та світового явища.

Завдання дослідження: проаналізувати феномен українського волонтерства. В Україні ідея волонтерства йде в далекі часи, вглиб історії, коли українці, виховані на моральних і етичних традиціях православ'я, подавали безоплатну допомогу нужденним співгромадянам. [3, с.7] Радянський час породив піонерські та комсомольські загони, в яких діти та дорослі повинні були працювати на благо суспільства. Участь у цих загонах була примусовою, що, у підсумку, спотворило розуміння про трудову діяльність на добровільних засадах. Після розпаду Радянського Союзу партійні загони були ліквідовані. Люди стали все більше думати про власну наживу і забули про працю на благо інших на роки [2, с. 132]. Сьогодні в нашій країні з'являється нове розуміння волонтерства. Все більше людей виявляють соціальну активність і свідомість. Молодь бере участь в акціях допомоги дітям-сиротам та людям з обмеженими можливостями, очищають місто і здають донорську кров. Волонтерська діяльність у сучасних умовах ґрунтується на таких основоположних засадах: добровільність та добродійність; законність; гуманність та гідність; спільність інтересів і рівність прав її учасників; відповідальність; конфіденційність. Волонтерська діяльність провадиться за такими напрямками надання соціальних послуг громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах (інвалідність, часткова втрата рухової активності у зв'язку зі старістю чи станом здоров'я, відсутністю житла або роботи, наслідки стихійного лиха, катастроф тощо); надання соціальних послуг дітям та молоді, що перебувають у складній життєвій ситуації у зв'язку з інвалідністю, хворобою, сирітством, безпритульністю, малозабезпеченістю, конфліктами і жорстоким ставленням у сім'ї [7, с. 47]. Як відомо, з 2011 року Україна має спеціальний закон, який регулює діяльність волонтерів. Так, у Законі України «Про волонтерську діяльність» міститься легальне визначення волонтерства: волонтерська діяльність добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги [4, с.3]. В свою чергу, волонтерською допомогою вважаються роботи та послуги, які виконуються або надаються волонтерами безоплатно [1, с. 126-127]. Становлення волонтерського руху в Україні сьогодні відбувається за кількома основними напрямками, який має такі особливості. 1. Добровільна безкоштовна робота волонтерів у громадських та некомерційних організаціях - наданням допомоги різним категоріям населення у будь-яких видах діяльності, навчання, розвитку. Таке спрямування волонтерів будь-якого віку сприяє їхній творчій і соціальній самореалізації, саморозвитку та самоспостереження. 2. Добровільна систематична або епізодична допомога державним установам реалізувати соціальну політику допомога освітнім закладам у навчально-виховній роботі, установам соціального забезпечення - в роботі з дітьми та молоддю з особливими потребами та людьми похилого віку. 3. Волонтерська діяльність є наслідком творчого саморозвитку, навчання інших, але ця діяльність не є професійною. 4. Педагогічно спрямована волонтерська діяльність, по суті, виступає механізмом розвитку особистості, її соціалізації і духовного становлення. [5, с. 35-41]. Цей напрямок розвивається в дитячих та молодіжних об'єднаннях (метою їх створення є суспільно корисна діяльність), в різних групах при Центрах соціальних служб сім'ї і молоді (ЦССМ). Узагальнюючи вищесказане, можна констатувати, що зміст волонтерства це добровільний вибір, що відбиває особисті погляди і позиції; це активна участь громадянина в житті людських співтовариств воно сприяє поліпшенню якості життя, особистому процвітанню й поглибленню солідарності; виражається, як правило, у спільній діяльності в рамках різного роду асоціацій; сприяє реалізації основних людських потреб на шляху будівництва більш справедливого і мирного суспільства, більш збалансованому економічному і соціальному розвитку, створенню нових робочих місць і нових професій.

Висновок: Як ми бачили, волонтери можуть працювати у сферах профілактики, інформації, розваг, реабілітації, соціальної реклами, соціальної сім'ї, захисту безпеки, діагностичної корекції та фандрейзingu. Слід

зазначити, що основною проблемою українського волонтерського руху залишається складність організації волонтерської діяльності. Тому перспектива подальших досліджень полягає в тому, що організаторам волонтерських рухів необхідно не лише знати історію руху в інших країнах, організувати роботу та контроль, вчитися складати плани роботи та завдання для волонтерів, а й завжди враховувати думку та досвід самих волонтерів-помічників.

Список використаних джерел

1. Акімова Е. В. Система відбору волонтерів для соціально-педагогічної діяльності /Е.В. Акімова. Глазов, Глазовский гос. пед. инс-т им. В. Г. Короленко, 2005. С. 126-127.
2. Волонтерство: «Порадник для організатора волонтерського руху» / укл. Т. Л. Лях; авт.кол. : О. В. Безпалько, Н. В. Заверіко, І. Д. Зверева, Н. В. Зімовець та ін. К.: ВПЦ «Волонтер», 2001. С. 176
3. Доля І. М. Волонтерство як форма участі молоді в громадському житті. URL:<http://buk-visnyk.ua/hromadske-suspilstvo/194/> С.5-7
4. Закон України «Про волонтерську діяльність» URL:<http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/89904/103390/F-1409638211/UKR89904.pdf> С.3
5. Лещенко Д. С. Правове становище волонтерських організацій в Україні та за кордоном / Д. С. Лещенко. // Правова система: теорія і практика 2008. № 1. С. 35-41
6. Організація волонтерського руху у вищих навчальних закладах: Діагностичний інструментарій: Укл. Т. О. Рудякевич. Житомир: ЖДУ, 2004. С.20
7. Підготовка волонтерів та їх роль у реалізації соціальних проєктів / заг. ред. І. Зверевої, І. , Г. Лактіонової. К.: Науковий світ. 200 с.

НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, ЇХ ПОЛІТИЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ ПРАВА

Актуальність теми дослідження. Право нації на самовизначення — провідне право серед колективних прав. У ст.1 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права наголошується, що право на самовизначення мають «усі народи».

Мета дослідження: полягає в аналізі стану захисту політичних та культурних прав національних меншин на основі сучасного законодавства України, беручи до уваги міжнародне.

Завдання дослідження: проаналізувати основні засади правового статусу національних меншин в Україні в контексті міжнародних документів, а також з'ясувати принципи етнонаціональної політики України і дослідити важливість захисту національних меншин.

Об'єкт дослідження: національні меншини України.

Предмет дослідження: статус національних меншин на соціально-політичному рівні, захист прав і свобод представників національних меншин. Однією з найважливіших проблем серед тих, які утворюються в сучасній Україні є дослідження проблеми прав національних меншин. Питання захисту прав національних меншин є таким же важливим як і захист їх економічних, культурних і політичних прав. Багато українських науковців досліджували цю проблему такі як: О. Антонюк, О. Биков, М. Вівчарик, В. Котигоренко, Л. Лойко, О. Майборода, В. Євтух, М. Михальченко, О. Мироненко, П. Надолішній, О. Нельга, Г. Перепелиця, І. Попеску, С. Римаренко, Ф. Рудич, Л. Рябошапко, М. Степико, Ю. Тищенко, Р. Чубаров, Ю. Шемшученко, М. Шульга. Національні меншини — групи громадян певної держави, які не є представниками титульного етносу. Вони виявляють почуття національного самоусвідомлення та спільності між собою. Національна меншина включає осіб, які мають громадянство і, за визначенням, не відіграють провідної ролі в суспільстві, що зумовлює необхідність відстоювання політичних прав і забезпечення відповідного юридичного захисту. Вона поступається чисельністю іншим етнічним групам, але має достатньо сил для впливу на політичну ситуацію регіонів проживання [9, с. 214]. Вітчизняний дослідник М. Шульга зазначає, що «головна відмінність між поняттями етнічної (національної) меншості й етнічної групи полягає в наявності чи відсутності власної держави або батьківщини поза межами їхнього теперішнього постійного проживання» [8, с. 25]. У листопаді 1991 року Верховна Рада України ухвалила Декларацію прав національностей у якій сформульовано принцип національної політики Української держави в нових внутрішніх та зовнішніх умовах. У документі зроблено акцент на те, що Українська держава гарантує усім народам, національним групам, громадянам, які проживають на її території, рівні політичні, соціальні, економічні й культурні права. Цей принцип конкретизувався в ряді положень, що захищали права етнічних груп як колективних суб'єктів. [2, с.1]. Першим законодавчим актом незалежної України у сфері міжетнічних взаємин був Закон «Про громадянство» 1991 р., який передбачав «нульовий варіант» щодо набуття громадянства України — кожен мешканець України автоматично отримав право на громадянство України.[4, с.305]. Закон України «Про національні меншини в Україні» 1992 р. [6, с.403] впроваджував норми міжнародно-правових актів з прав національних меншин, а в дечому випередив і перевершив їх. Закон визначає національні меншини як групи громадян України, які не є українцями за національністю, виявляють почуття національного самоусвідомлення та спільності між собою [5, с. 3], а отже — не встановлюються жодні критерії визначення меншин на зразок розміру, тривалості проживання на території України тощо. Держава гарантує всім національним меншинам права на національну культурну автономію: користування і навчання рідною мовою чи вивчення рідної мови в державних навчальних закладах або через національні культурні товариства, розвиток національних культурних традицій тощо [5, с. 6]. 24 грудня 1999 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, 1992 р.» (надалі — Хартія), підписану від імені України 2 травня 1996 р. в м. Страсбурзі. Ратифікувавши цей міжнародно-правовий акт, Україна взяла на себе серйозні зобов'язання щодо мов національних меншин, які проживають на її території, зокрема, до мов таких національностей: росіян, євреїв, білорусів, молдован, румунів, кримських татар, болгар, поляків, угорців, греків, німців, гагаузів, словаків щодо застосування положень Європейської хартії залежно від чисельності осіб, які до них належать і постійно проживають у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці. При цьому п. 4 аналізованого Закону передбачає, що при застосуванні положень п. 2 ст. 7 Хартії заходи, спрямовані на утвердження державної мови, її розвиток і функціонування в усіх сферах суспільного життя на всій території України, не вважаються такими, що перешкоджають чи створюють загрозу збереженню або розвитку російської мови та мов інших національних меншин. [3, с. 318- 334].

Висновки. Отже, варто зауважити, що за період незалежності Україна зробила помітні кроки на шляху створення правового фундаменту державної етнополітики. Незважаючи на деякі проблеми в цій сфері (проросійський фактор, кримськотатарська проблема тощо) в Українській державі активно удосконалюється нормативно-правова база етнополітики відповідно до норм міжнародного законодавства, розбудовується мережа національно-культурних організацій, які впроваджують у практику політику полікультурного та поліетнічного українського суспільства. Як і в свою чергу спрямовані на етнокультурне відродження українства та національних

меншин задля творення потужної української нації. Крім того, постійне відкладення вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням прав нацменшин може не лише негативно позначитися на внутрішньополітичній ситуації в країні, а й ускладнити процеси інтеграції України до європейського співтовариства. Відповідно розв'язання цих суттєвих проблем мають позитивно вплинути на подальший розвиток культур всіх народів, що проживають в Україні і які є невід'ємною складовою культури всього багатонаціонального українського народу.

Список використаних джерел

1. Декларація про державний суверенітет № 55-XI//Відомості Верховної Ради України. 1991. №38. 429с.
2. Декларація прав національностей від 1 листопада 1991р. №1771// Відомості Верховної Ради України. 1991. №53. 429 с.
3. Європейська хартія регіональних мов і меншин. Міжнаціональні відносини і національні меншини України: стан, перспективи/Упор. Р. Ш . Чіпачава, Т. І. Пилипенко. - К .: Гол. ред. літ-ри мовами нац. меншин України, 2004. 382 с.
4. Закон України «Про громадянство» 1991 року//ВВР. 1991. №50. 701с. (втратив чинність на підставі Закону №2235- ІІІ від 18.01.2001)
5. Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, 1992р.»//Моя Батьківщина. 2003. №6. 701с.
6. Закон України «Про національні меншини в Україні» від 25 червня 1992 року//ВВР. 1992. №36. 529с.
7. Четверта доповідь України про виконання Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин, 2017. 118 с.
8. Шульга М. О. Міжнародний досвід захисту прав національного меншин//Права людини в Україні. К., 1998. Вип. 21. 25 с.
9. Якубова Л. Д. Національні меншини України //Енциклопедія історії України: Т. 7:Мі-О/Редкол.: В. А. Смолій та ін. Н А Н України. Інститут історії України. К .: В-во «Наукова думка», 2010. 728 с.

КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ В.ЛИПІНСЬКОГО І Д.ДОНЦОВА ТА ЇХ АКТУАЛЬНІСТЬ ДЛЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження: необхідність мобілізувати досягнення української політичної думки для вироблення концепції щодо місця України в сучасному світі.

Мета дослідження: проаналізувати бачення національної еліти у творах Д.Донцова та В.Липинського.

Об'єкт дослідження: національна еліта як суспільне явище.

Предмет дослідження: політичні концепції української національної еліти в контексті її становлення.

Завдання дослідження: проаналізувати концепцію становлення національної еліти у працях Д.Донцова; висвітлити бачення В.Липинського щодо формування політичної верхівки; порівняти обидві концепції. Представник старовинного роду українсько-польської шляхти В. Липинський (1982–1931) у своїх багатьох працях приділяв велику увагу ідеї активної участі української шляхти (аристократії, інтелектуалів) в політичному та національному відродженні Української держави у перебігу національної революції (національно-визвольних змагань 1917–1921 рр.) Він закінчив філософський факультет Ягеллонського університету, в 1906 — 1908 роках навчався у Вищій школі політичних наук у Женеві [4]. На думку мислителя, справжня аристократія не повинна бути спадковою, а лише набутою, адже єдиним каналом для інтелектуала має бути його походження. Вчений пов'язував розвиток еліти з проблемою національного відродження України, котре, на його думку, має починатися з відновлення структури національної еліти. У своїй праці «Листи до братів-хліборобів» В. Липинський наголошує на тому, що народи, які не вміють витворити власних панів, тобто політичної еліти, приречені на те, щоб навіки коритися чужим. Саме така еліта є активною меншістю, яка своєю силою створює та розвиває націю. Кожній нації притаманне існування груп людей, які стоять на чолі та вміло та правильно керують цією нацією. Саме такі процеси за політико-правовими поглядами В. Липинського і підтверджують існування національної аристократії. Саме під цим терміном В. Липинський розумів групи найкращих у даний історичний момент серед нації людей, які найкращі серед неї у тому, що вони в даний момент є організаторами, правителями і керманічами нації [1]. Концепція еліти розроблена Д. Донцовим у праці «Дух нашої давнини». На його думку, джерелом формування еліти має бути строгий відбір «кращих людей» з усіх верств суспільства, а не лише з міфічного «демосу», маси, класу, партії. Принциповою для Д. Донцова є обов'язковість суворої «чистки», «проціжування» цього відбору, завдяки чому має зберігатися духовна, моральна чистота, владна сила, могутність еліти. На першій стадії своєї діяльності Д.Донцов заперечував націоналізм, був переконаним соціал-демократом і кінцевою метою революційної боротьби вважав повалення абсолютизму, здобуття Україною автономії у складі демократичної Росії. Матеріали дослідження свідчать про непослідовність тодішнього Донцова-марксиста, заперечення ним марксистської концепції історичних та неісторичних націй, до яких відносили й українську. Д. Донцов вважає, що без еліти суспільство є «стадом». У праці «Дух нашої давнини» визначальним проголошував дух цієї верстви, який живить її, змушує діяти, допомагає «бути твердою і неблаганною щодо себе самої, не піддаватися матеріальним спокусам вигідництва чи оспалості, ставлячи понад усе поняття честі й обов'язку, безоглядно вірити у свою справу й у своє право провадити загалом». До прикмет членів провідної верстви Д. Донцов відносив: 1) шляхетність, благородство; 2) мудрість (наявність концепції своїх дій); 3) мужність, відвага (проявляється у вмінні протиставитись оточенню й самому собі у всіх слабкостях) [3]. Усі три прикмети члена провідної верстви впливають з його психічної вдачі. Д.Донцов у своєму творі «Націоналізм» виділяє «ініціативну меншість» (еліту) і «пасивного чинника нації» (народ). Він зазначає, що «ініціативна меншість» повинна не тільки формулювати певну ідею, а й мобілізувати народ на її здійснення, застосовуючи «творче насильство» меншості над більшістю. На думку Д.Донцова, для досягнення могутності нації і створення національної державності політичній еліті дозволено застосовувати будь-які засоби. Політична еліта здатна збудити приховану енергію нації, виховувати маси й наснажувати для участі у тих чи інших політичних акціях. В питанні майбутнього України, яку Д.Донцов бачив самостійною, він пішов далі від загальноновизнаної у середовищі українських інтелігентських кіл точки зору, що українська проблема має розв'язуватися всередині Російської імперії. На відміну від них, Д.Донцов не лише вказував на згубність російських культурних і політичних впливів на самобутній розвиток української культури й політичної думки, а й поглибив ідею сепаратизму та розробив програму виходу українських проблем на обрії світової політики [2].

Висновок. Україна повинна розвиватися незалежно і з розумною, інтелектуальною елітою. До повномасштабного вторгнення українська еліта складалася з олігархії, що створювало тільки проблеми. Але зараз у нас формується гідна, відбірна розумна еліта.

Список використаних джерел

1. Фіцик С. «Поняття «Національна аристократія» в політико-правових поглядах В.Липинського» URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/12/51.pdf>
2. Гуменюк І. «Концепція національної еліти В.Липинського та Д.Донцова, їх актуальність для сучасної України» URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34803/1/129.pdf>
3. Донцов Д. «Дух нашої давнини» URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/3517/file.pdf>

4. «Концепція української елітарності XX ст.» URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-876.html>

ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ, ЯКІ ОТРИМАЛА УКРАЇНА ПІСЛЯ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС

Актуальність теми дослідження. Серед актуальних проблем Української держави питання європейської та євроатлантичної інтеграції є одним із найбільш складних. Відомо, що євроінтеграція є головним зовнішньополітичним пріоритетом України. Неоднозначне ставлення населення Сходу і Заходу до євроінтеграції України - наслідок розколу суспільства, адже Україна лежить на перехресті різних геополітичних інтересів, а саме «США-ЄС-Росія» Україна конче потребує сталого зростання економіки та підвищення добробуту народу і розраховує досягти цієї мети за допомогою євроінтеграції.

Мета дослідження: проаналізувати переваги входження України до Євросоюзу.

Об'єкт дослідження: політико-економічні переваги та проблеми та перспективи співпраці України та ЄС на сучасному етапі.

Предмет дослідження: інтеграція України до ЄС.

Завдання дослідження: дослідити історію зародження відносин України з ЄС; розглянути наслідки зриву підписання договору (Євромайдан, Революція Гідності); проаналізувати хід підписання Угоди про асоціацію з Євросоюзом та умови її ратифікації, з'ясувати переваги та недоліки вступу України до ЄС. Відносини Україна - ЄС - це двосторонні відносини між Україною та Європейським Союзом у галузі міжнародної політики, економіки, освіти, науки та культури. З 23 червня 2022 року Україна є кандидатом на членство у ЄС[1]. Представництво Європейської Комісії в Україні було відкрито в Києві у вересні 1993. Протягом багатьох років основою відносин між Україною і ЄС була Угода про партнерство та співробітництво, яка набула чинності 1 березня 1998 р. Україна співпрацювала з ЄС в рамках проекту «Східне товариство», завданням якого є підготовка до вступу України в Євро Союз. 27 червня 2014 р. в ході засідання Ради ЄС Президентом України П. Порошенком та керівництвом Європейського Союзу і главами держав та урядів 28 держав – членів ЄС була підписана економічна частина Угоди – Розділи III «Юстиція, свобода та безпека», IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», V «Економічне та галузеве співробітництво» та VI «Фінансове співробітництво та положення щодо боротьби із шахрайством», які разом з рештою тексту Угоди становлять єдиний документ. 16 вересня 2014 р. Верховна Рада України та Європейський Парламент синхронно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. Українська Сторона передала до депозитарію ратифікаційні грамоти і завершила таким чином всі внутрішньодержавні процедури [2]. Основна частина угоди присвячена торгівлі, економічному та галузевому співробітництву. Головний економічний здобуток договору — зона вільної торгівлі з ЄС, яка передбачає лібералізацію торгівлі товарами та послугами, руху капіталів та частково робочої сили. Саме ця частина відкрила двері для українського бізнесу на ринки країн-членів ЄС: митні тарифи для українських імпортерів у ЄС зменшили, а квоти на певні товари скасували. Також Україна взяла на себе зобов'язання реформувати і адаптувати законодавство у різних сферах, зокрема щодо роботи державних підприємств, податків, захисту прав споживачів, державних закупівель, національної безпеки і оборони, конкуренції, охорони навколишнього середовища тощо[3]. Угода про асоціацію за своїм обсягом і тематичним охопленням є найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним Європейським Союзом. Вона визначає якісно новий формат відносин між Україною та ЄС на принципах «політичної асоціації та економічної інтеграції» і слугує стратегічним орієнтиром системних соціально-економічних реформ в Україні. Передбачена Угодою поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та ЄС визначатиме правову базу для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, частково робочої сили між Україною та ЄС, а також регуляторного наближення, спрямованого на поступове входження економіки України до спільного ринку ЄС[2]. Відповідно до ст. 145-146 розд. IV Угоди, сторони зобов'язані протягом 4-х років вжити заходів для забезпечення вільного руху капіталу, пов'язаного з надходженням прямих і портфельних інвестицій, наданням кредитів, що стосуються торговельних операцій або наданням послуг, фінансових позик та кредитів. Відповідно до цих нормативних актів, 01.12.2016 р. НБУ презентував нову Концепцію валютного регулювання, а вже 19.03.2018 р. Проект Закону України «Про валюту», визначений Президентом як невідкладний, надійшов до Верховної Ради, де наразі проходить процедуру опрацювання в комітетах. Прийняття цього закону дозволить спростити механізм залучення іноземних інвестицій до України. Імплементация нормативно-правових актів ЄС до правової системи України – це, безперечно, крок уперед для правового регулювання цілої низки правовідносин (зокрема, в галузях зовнішньої торгівлі, іноземних інвестицій та відновлювальної енергетики)[1]. 11 лютого 2021 року Європейський парламент ухвалив резолюцію про імплементацию Угоди про асоціацію з Україною. Разом з тим Україна не уникала згадок про значний рівень корупції та впливу олігархів, зокрема політичного. Як зазначається в документі Європарламенту, Україні бракує інституційної стабільності, чітких орієнтирів, потенціалу, ресурсів та політичної волі для досягнення важливих реформ у сфері судової влади. Неєфективна система виконавчої влади та олігархічний вплив на державні інституції не дають виконати всі умови угоди. Проте успіхи у впровадженні європейських стандартів таки є. Національне

антикорупційне бюро, Спеціалізована антикорупційна прокуратура та Вищий антикорупційний суд створюють єдину систему органів щодо боротьби з корупцією, яка з часом має дати результат. Ще одним успіхом є реформа державної служби. Вона дозволила кожному громадянину працювати на державу за результатами конкурсу, де кожен може сподіватись лише на власні знання і навички, а не на знайомства. Не можна забувати й про Виборчий кодекс, який відправив у минуле змішану мажоритарно-пропорційну систему[3]/

Висновки. Інтеграція до Європейського Союзу є шансом для України остаточно перетворитися на стабільну державу, яка володіє незаперечними перспективами на майбутнє суспільства, обумовлений сучасними реаліями та вимогами об'єктивних суспільно-економічних і політичних законів розвитку. Але як і будь-який договір Угода про асоціацію та її додатки потребують оновлення та змін – щоб не втратити актуальність і відповідати потребам усіх сторін. Отже, входження до Європейського Союзу є логічним наслідком прагнення України до цивілізованої правової держави та розбудови демократичного суспільства, обумовлений сучасними реаліями та вимогами об'єктивних суспільно-економічних і політичних законів розвитку.

Список використаних джерел

1. Віталія Каргова, Олексій Чижик: переваги та недоліки Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/perevagi-ta-nedoliki-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-ta-es.html>
2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociaciyu>
3. Олег Савичук: що змінила для України Угода про асоціацію з Євросоюзом. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2021/03/28/672377/>,
4. Україна і Європейський союз. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Україна_і_Європейський_Союз

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ НОВОЇ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ

Актуальні теми дослідження: Чи потрібно запровадити довічне ув'язнення за корупцію в особливо великих масштабах? Чи підтримуєш ти створення на Донбасі вільної економічної зони? Чи потрібно скоротити кількість депутатів у Верховній Раді до 300? Чи підтримуєш ти легалізацію в Україні медичного канабісу для зменшення болю у важких хворих? Чи потрібно Україні на міжнародному рівні підняти питання про використання гарантій безпеки, визначених Будапештським меморандумом? Ці питання є досить актуальними. В Офісі Президента уточнили, що опитування, на відміну від референдуму, не матиме прямих юридичних наслідків, не є частиною виборчої процедури і не фінансуватиметься з коштів виборчих комісій.

Мета дослідження: проаналізувати переваги та недоліки нової системи виборів в Україні.

Об'єкт дослідження: система виборів, негативні та позитивні наслідки.

Предмет дослідження: система місцевих виборів в Україні.

Завдання дослідження: проаналізувати особливості системи місцевих виборів в Україні. 1 січня 2020 року набув чинності новий Виборчий кодекс, який змінив правила виборів до місцевих рад, тож нинішні вибори відрізнятимуться рядом важливих особливостей. Перше. Голосування за мажоритарною системою проходить лише у територіальних громадах, що мають менше 10 тис. жителів, там можливе самовисування кандидатів. Від одного округу може бути обрано 2-4 депутатів (раніше один округ обирав лише одного депутата). Друге. У місцевих радах з населенням понад 10 тис. жителів кандидатів можуть висувати тільки партії, голосування проходить за оновленою пропорційною системою з відкритими списками. Депутатські місця отримують партії, які подолають 5-відсотковий бар'єр. Крім партії із запропонованого переліку, виборець зможе проголосувати за конкретного кандидата від політсили – завдяки цьому обрані виборцями партійці зможуть піднятися на вищі місця у списку власної партії. Для обрахування того, скільки голосів набрала кожна партія-переможець, вводиться поняття «виборча квота». Вона за спеціальною формулою визначає: скільки припадає голосів виборців на один мандат. Наступним кроком визначається, скільки мандатів отримує партія на єдиний (міський) виборчий список і хто саме з її висуваних заповнить виграну кількість депутатських місць. Відкриті списки, з одного боку, суттєво посилюють внутрішньопартійну конкуренцію, а з іншого - створюють додаткові труднощі для виборців. Система є новою, вона вже отримала багато критики, але її переваги або недоліки стануть зрозумілими тільки по закінченні виборчої процедури. Третє. Голосування за міських голів у містах із населенням понад 75 тисяч буде матиме другий тур (раніше було - понад 90 тисяч). Тобто щоб стати тут міським головою, кандидат повинен отримати не просту, як раніше, а абсолютну більшість голосів – більше 50% виборців, що проголосували в першому турі. Якщо жоден кандидат не отримує таку більшість, то два кандидати, що набрали найбільшу кількість голосів, проведуть другий тур. Щоб стати переможцем, кандидат має у другому турі набрати просту більшість голосів, уже не обов'язково більше 50% [1]. Віце-спікерка Верховної Ради Олена Кондратюк – у чомусь уособлення цих змін, а в чомусь – їхній драйвер. У неї за плечима – три парламентських скликання, куди вона завжди йшла із однією й тією ж політичною силою, та участь у Революції Гідності. Власне сьогоднішній шлях до кабінету віцеспікерки у Олени Кондратюк був недемонстративний, нестримкий, але поступовий і системний. Про кабінет, до речі. Перше, що впало в око при вході: табличка, де замість «заступник» стояло «заступниця». Друге – картина – фото – відтворений текст проекту Конституції зі змінами до другого читання. Це одне з перших інтерв'ю Олени Кондратюк на посаді віцеспікерки про суть моменту, про виклики для України та можливості їм протистояти, а також про те, якою стає українська політика за присутності жіночих облич [2]. 25 жовтня в Україні відбудуться місцеві вибори. Цього року вони унікальні тим, що проводяться за новими виборчими правилами і в надзвичайних епідеміологічних умовах. На виборчих дільницях виборці матимуть справу з бюлетенями нової форми та суворими вимогами безпеки. Тож кожен відповідальний виборець має взяти із собою на дільницю паспорт, маску, антисептик, власну ручку та озброїтися знанням, як саме заповнювати новий бюлетень. І окрім власної дисципліни у дотриманні норм виборчого законодавства, має ще й вимагати цього від усіх учасників процесу. Адаже на «кону» – децентралізована, і фінансова більш незалежна влада на місцях. А це зумовлює безпрецедентно жорстку політичну боротьбу і спонукає до застосування найбрудніших технологій. Укрінформ підсумував поради, як цьому протистояти [3]. Віктор Таран, політолог та засновник Центру «Бідос» на вебінарі про виборчий процес в Україні торкнувся таких питань: принципи демократичних виборів; виборчі системи; технології передвиборчих кампаній; історія виборів в Україні. Ділимося найважливішою інформацією з тренінгу. Які принципи чесних та демократичних виборів? Загальність участі. Виборче право доступне для всіх повнолітніх громадян. Загальність виборчого права — це один з основних принципів демократії. Віктор Таран зауважує, що під час перехідного періоду демократизації ця особливість виборчого процесу може призвести до того, що до влади прийдуть популісти. В сучасному світі в деяких країнах виборче право надається не всім. І йдеться не про гендерні чи расові обмеження. Наприклад, в скандинавських країнах це право мають лише ті, хто сплачує податки (тобто, студенти та пенсіонери не голосують). Прямий та вільний процес. Передбачається, що безпосередньо виборці обирають своїх представників, і при цьому не зазнають жодного тиску. Таємність. Ніхто не

дізнається, який вибір зробив виборець, тому той максимально захищений. Рівність. Періодичність. Існують прямі та непрямі вибори. Якщо під час прямого процесу виборці обирають кандидатів, то в другому випадку вони обирають лише представників, які будуть голосувати. Така багатоступенева поширена в американській практиці виборів президента. Або, наприклад, в РФ чи в Китаї виборці обирають депутатів місцевих рад, а вони — мера. Основні виборчі системи наступні: Мажоритарна. Країни діляться на мажоритарні округи, де висуваються кандидати. Депутатом стає той, хто набрав більшу кількість голосів. В Україні така система стабільно працювала до 1994 року, а потім змінилась на змішану, коли половина кандидатів обиралась за мажоритарним принципом, а решта — за закритими списками. Кумулятивний вотум. Виборець має не один, а декілька голосів. Ця система поширена в німецькій Баварії, американському Іллінойсі. Закриті списки. Виборець голосує за партію, яка висуває свій список кандидатів. При цьому громадянин міг дізнатися лише першу п'ятірку потенційних депутатів. Відкриті партійні списки. Виборці голосують одночасно і за політичну партію, і за конкретних кандидатів. Місцеві вибори 2020 року пройшли за такою системою. Експерт зазначає, що Україна живе в постійному виборчому процесі. Хоча не всі вибори завжди є чесними. Цей факт свідчить про те, що в Україні існує демократія, яка забезпечує змінюваність влади. Наразі головною проблемою виборчого процесу в Україні залишається невідповідність політичних партій демократичним принципам. Партії, як каже Віктор Таран, статутними маніпуляціями формують обмежений список кандидатів. Виходом з цієї ситуації може стати новий закон про політичні партії. Демократичні партії, де можливий соціальний ліфт для її членів — запорука ефективного управління [5]. «Ми вважаємо дуже важливим присутність міжнародних спостерігачів. Також дуже важливо, щоб за процесом виборів та передвиборчою компанією наглядали українські спостерігачі, представники громадських організацій, студенти, журналісти. У зв'язку з цим наш інститут планує спостерігати за виборами, як ми це робили під час усіх виборів з моменту, коли Україна стала незалежною» [6]. **Висновок:** Вибори в нашій країні є невід'ємною частиною нашого життя. В кожного настає момент коли він може брати участь у виборах, але з 1 січня 2020 року впровадилася інша система, яка звісно має свої переваги та недоліки. Тому зміна виборчої системи може впливати по різному на Україну.

Список використаних джерел

1. Що змінилося порівняно з минулими виборами. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-elections/3122296-sogodni-v-ukraini-vibori-so-varto-znati-pro-nih.html>
2. Віцеспікерка Верховної Ради Олена Кондратюк – у чомусь уособлення цих змін, а в чомусь – їхній драйвер URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3116759-olena-kondratuk-vicespikerka-verhovnoi-radi-ukraini.html>
3. Вибори-2020: сотні проваджень і лише один обвинувальний акт URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3122120-vibori2020-sotni-provaden-i-lise-odin-obvinuvalnij-akt.html>
4. Гурик М. І., Шумка М. Л. ТРАНСФОРМАЦІЯ СПЕЦИФІЧНИХ ОЗНАК ПАТЕРНАЛІЗМУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ URL:<https://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/29229>
5. Виборчий процес в Україні: плюси та мінуси Віктор Таран. URL:<http://https://inrespublica.org.ua/aktyvna-hromada/vyborchuj-protses-v-ukrayini-plyusy-ta-minusy.html>
6. Західні експерти про переваги та недоліки нової-старої виборчої систему України. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/ukrainian-election-11-23-2011-134414843/245877.html>

ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження: сучасне українське суспільство переживає період глибоких реформ у всіх сферах буття, намагається встати на шлях цивілізованого розвитку, створити підвалини ринкової економіки, сформувати громадянське суспільство і правову державу. У реалізації названих завдань виняткова роль належить молоді, що обумовлено цілим рядом чинників.

Мета дослідження: вивчення форм участі молоді в політичному житті України. Дослідження можливостей, мотивації та активності молоді.

Об'єкт дослідження: з'ясування форм участі молоді політичному житті України та їх вплив.

Предмет дослідження: політико-правові, соціальні та ціннісні детермінанти інституціоналізації політичної участі молоді в умовах трансформації політичної системи України.

Завдання дослідження: вивчення та цілісний аналіз проблем державного регулювання політичної та громадської соціалізації молоді в Україні, ролі політики в сучасному суспільному житті молоді (студентства), проблеми формування та реалізації молодіжної політики, участі молодіжних об'єднань у процесах розбудови держави, розвитку громадянського суспільства, ставленням студентів вищих навчальних закладів до політичних та громадських процесів. Категорія молоді в Україні визначається межами 14-35 років і налічує близько 15 мільйонів людей. Багато хто каже, що від молоді залежить майбутнє країни, але не треба забувати, що і теперішнє також. Молодь України здебільшого не цікавиться політикою - про це свідчить Всеукраїнське опитування «Молодь України 2017», здійснене Центром «Нова Європа» та Фондом ім. Фрідріха Еберта спільно з соціологічною компанією ОЖЦгаіпе. Зокрема, 65% молодих людей не цікавляться взагалі або скоріше не цікавляться політикою. Із віком ця тенденція зменшується: серед респондентів вікової групи 14-17 років 55% узагалі не цікавиться політикою, а серед вікової групи 25-29 років таких лише 36% [2]. Одним із важливих суспільних завдань будь-якої держави є забезпечення сталості демократичних перетворень, а саме: підготовка молодого покоління до відповідального і усвідомленого життя та діяльності в правовій демократичній державі [4, с. 5]. Основним завданням політичної соціалізації є вивчення нового спектру суспільних умов діяльності державних та громадянських інститутів, які впливають на політизацію особи, її політичну зрілість та відповідальність відповідно до новоутвореної державності [5]. Громадянська активність людини - це комплекс специфічних діяльнісних чинників, що обумовлені завданнями виконання громадянами своїх обов'язків перед державою. Також це система напрямів діяльності людей, пов'язаної із здійсненням суспільних функцій у тих сферах суспільного життя, які не можуть ефективно регулюватися державою; процес самореалізації людьми своїх творчих потенціалів за допомогою створення громадських організацій та участі в їх роботі [6, с. 32-37]. Сьогодні в Україні існує проблема, яка полягає в тому, що громадська думка недостатньо враховується та вивчається органами публічної влади. Вивчення громадської думки повинно здійснюватися шляхом проведення соціологічних досліджень та спостережень, запровадження спеціальних рубрик у друкованих та електронних ЗМІ, проведення експрес-аналізу коментарів, відгуків, інтерв'ю, інших матеріалів у пресі, на радіо, телебаченні для визначення позиції різних соціальних груп, опрацювання та узагальнення висловлених у зверненні громадян зауважень і пропозицій, проведення аналізу цільової інформації, що надходить до спеціальних скриньок. Результати вивчення громадської думки повинні враховуватися органами державної влади під час прийняття рішень та їх подальшої реалізації [7, с. 83]. Політична участь молодих людей у владі закономірно може починатись з їх власних регіонів, де вони на початках можуть займатись волонтерською, або громадською діяльністю. Для цього необхідно, щоб молоді люди бачили перспективу їх регіонів, бажали їх розвитку та самі ставали їхньою частиною. Наразі в Україні молодіжна політика тільки починає розвиватися. На думку молоді, більшість старших чиновників, на жаль, не бажать прислухатися до їх думки, зважаючи лише на свій життєвий досвід і не розуміючи потреб молодшого покоління. І, хоча молодь часто висловлює свої думки з того чи іншого приводу, до дій ці пропозиції доходять лише у рідкісних випадках. Зокрема, багато молодіжних центрів в Україні не мають державного фінансування, хоча згідно із ЗУ «Про загальні засади молодіжної політики в Україні» чітко прописано, що у містах на балансі місцевих рад мають формуватися майданчики платформи для розвитку молоді. Гарним досвідом надання молоді змоги відчути свою відповідальність та вплив на громаду є інструмент створення молодіжних рад. Молодіжна рада дає можливість впливати на бюджет участі міста, вигравати гроші на реалізацію проектів, що в подальшому дасть досвід та розуміння потреб міста на рівні влади. Молодіжна рада зараз - це лотерея співпраці з місцевою владою, адже часто в органів місцевого самоврядування виникає бажання контролювати такі дорадчі органи, оскільки саме від них залежить фінансування молодіжної ради [2]. Молодіжні рухи часто співпрацюють із політичними партіями, є їх філіями і підрозділами, або ж конкурують із ними за можливість реалізації політичних, тобто владних, інтересів і амбіцій. Основний момент єдності партії з її молодіжною організацією полягає у єдності їх ідеологічних платформ. Молодіжна організація веде свою роботу, вирішує свої проблеми і одночасно співпрацює з партією, та готує себе для майбутньої політичної роботи в ній. У свою чергу політичні партії домагаються вирішення проблем, які є у молоді, та відстоюють інтереси членів молодіжних організацій, зокрема в парламенті. В Україні значна кількість партій мають свої молодіжні філії та організації, які ідеологічно орієнтуються на них. Окрім цього

партії за допомогою своїх програм намагаються забезпечити підтримку молоді на виборах, проголошуючи соціальну спрямованість власної молодіжної політики [1, с. 9]. Молодь бере активну участь у соціально-політичних процесах, але ця активність проявляється більше у мітингових, у формі протесту. Вона активно підтримує політичний курс на здійснення демократичних реформ, бере участь у розбудові демократичного суспільства. Саме молоді люди часто ініціюють соціально - економічні, політичні і духовні зрушення. Щоб забезпечити реальну участь молоді в суспільному житті регіонів, потрібно впроваджувати такі механізми, як: розвиток молодіжних засобів масової комунікації; надання необхідних знань з питань участі молоді в житті регіону; залучення молоді до участі в асоціаціях, форумах тощо; підтримка волонтерського руху; проведення громадських слухань з молодіжних проблем; впровадження взаємодії молодіжних організацій та органів місцевого самоврядування на договірній, плановій і довгостроковій основі; визначення єдиних і відкритих умов участі молодіжних організацій у реалізації проектів, що здійснюються органами місцевого самоврядування [3, с. 259].

Висновок: Усвідомлення демократичних цінностей та їх значущості в соціально- економічному і культурному розвитку держави має бути покладено в основу концепції національного виховання молоді. Реалізація потенціалу молоді в політичному житті країни може бути здійснена на основі розроблення і впровадження ефективних механізмів взаємовигідного партнерства державної влади та органів місцевого самоврядування. Для активізації політичної участі юнаків і дівчат слід залучати їх до обговорення, розроблення нормативно-правових актів, які стосуються молодіжної політики; гарантувати участь молоді в процесах прийняття рішень на державному та насамперед місцевому рівні.

Список використаних джерел

1. Безклетний С. Політична участь молоді та студентів як предмет політологічного аналізу / С. Безклетний // ВІСНИК НТУУ-КІШ. Філософія. Психологія. Педагогіка. Випуск 3. 2007. С. 7-12.
2. Громадський простір «Громадська та політична активність молоді: сучасна дійсність» 15. 05. 2019.
3. Кияшко Л. О. Психологічні проблеми політичної активності сучасної української молоді / Л. О. Кияшко // Наукові студії із соціальної та політичної психології: 36. наук. праць Інституту соціальної та політичної АПН України. К, 2009. Вип. 23(26). С. 252-261.
4. Вербицька П. В. Громадянське виховання учнівської молоді: сучасні аспекти розвитку: [монографія]. К.: Генеза, 2009. 384 с.
5. Клименко О. А. Трансформація політичної культури перехідних суспільств : автореф. дис. канд. політ. наук: спец. 23.00.04. К., 1999. 20 с.
6. Українські аспекти соціальної роботи: курс лекцій / керівник авт. кол. М. Ф. Головатий. К.: МАУП, 2002. 376 с.
7. Енциклопедичний словник з державного управління /(уклад. Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін..). К.: НАДУ, 2010. 820 с.

ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження: сучасне українське суспільство переживає період великих реформ у всіх сферах життя, намагається встати на шлях цивілізованого розвитку, створити підвалини ринкової економіки, сформувати громадянське суспільство і правову державу. У реалізації названих завдань виняткова роль належить молоді, що обумовлено цілим рядом чинників.

Мета дослідження: вивчення форм участі молоді в політичному житті України. Дослідження можливостей, мотивації та активності молоді.

Об'єкт дослідження: з'ясування форм участі молоді політичному житті України та їх вплив на суспільство.

Предмет дослідження: молодь в політичному житті України.

Завдання дослідження: дослідити форми участі молоді в політичному житті України. Значну роль у політичному житті відіграє студентська молодь зі своїми інтересами, пріоритетами і цінностями. Сучасне українське суспільство переживає період глибоких реформ у всіх сферах буття, намагається встати на шлях цивілізованого розвитку, створити підвалини ринкової економіки, сформувати громадянське суспільство і правову державу. У реалізації названих завдань виняткова роль належить молоді, що обумовлено цілим рядом чинників [1, с.7]. Однією з форм політичної участі є молодіжні студентські рухи, які мають свою історію становлення та розвитку в Україні. Особливості молодіжного руху окремих країн визначаються сутністю політичної системи та адаптацією державної політики до потреб молоді. Молодіжні рухи часто співпрацюють із політичними партіями, є їх філіями і підрозділами, або ж конкурують із ними за можливість реалізації політичних, тобто владних, інтересів і амбіцій. Молодіжна організація веде свою роботу, вирішує свої проблеми і одночасно співпрацює з партією, та готує себе для майбутньої політичної роботи в ній. У свою чергу політичні партії домагаються вирішення проблем, які є у молоді, та відстоюють інтереси членів молодіжних організацій, зокрема в парламенті. В Україні значна кількість партій мають свої молодіжні філії та організації, які ідеологічно орієнтуються на них [1, с.9]. Молодь бере активну участь у соціально-політичних процесах, але ця активність проявляється більше у мітингових, у формі протесту. Молоді бракує політичної компетентності, інформованості, брак досвіду співпраці з органами місцевого самоврядування по виробленню рішень на місцевому рівні. Таким чином, у суспільно-політичних перетвореннях, що відбуваються в країні, дедалі більшу роль відіграє молодь [2, с.262]. Активна участь молоді у громадському житті – запорука успіху і прогресу нашого суспільства. Отже, сьогодні Україна знаходиться на етапі трансформації суспільства і політична активність молодого покоління залежить від того, як держава побудує з ним свою роботу. Сучасна молодь не має чітко означеної спрямованості на участь у політичному житті, хоч і виявляє готовність до активних дій. У більшості представників студентської молоді не сформовані настанови на самостійну, активну, відповідальну діяльність у сфері соціальних подій та інтерес до політичного життя країни. Інструментами активізації політичної участі повинні стати розвиток соціальної активності та відповідальності молоді; побудова системи підготовки кадрів для політичної діяльності, яка забезпечувала б засвоєння необхідних знань і навичок у суспільно-політичних процесах; розвиток молодіжних громадських організацій як інституту самоорганізації соціальних груп для виявлення їхніх політичних інтересів. Усвідомлення демократичних цінностей та їх значущості в соціально-економічному і культурному розвитку держави має бути покладено в основу концепції національного виховання молоді. Для підвищення ефективності політичної участі молоді слід розробити і впровадити науково обґрунтовану концепцію психологічного супроводу розвитку громадських організацій та підвищення ефективності їх діяльності в контексті взаємодії з владою та впливу на політичне життя суспільства. Для активізації політичної участі юнаків і дівчат слід залучати їх до обговорення, розроблення нормативно-правових актів, які стосуються молодіжної політики; гарантувати участь молоді в процесах прийняття рішень на державному та насамперед місцевому рівні. Щоб забезпечити реальну участь молоді в суспільному житті регіонів, потрібно впроваджувати такі механізми, як: розвиток молодіжних засобів масової комунікації; надання необхідних знань з питань участі молоді в житті регіону; залучення молоді до участі в асоціаціях, форумах тощо; підтримка волонтерського руху; проведення громадських слухань з молодіжних проблем; впровадження взаємодії молодіжних організацій та органів місцевого самоврядування на договірній, плановій і довгостроковій основі; визначення єдиних і відкритих умов участі молодіжних організацій у реалізації проектів, що здійснюються органами місцевого самоврядування [3, с.259-260]. Молоді люди в умовах трансформації суспільства важко орієнтуються в калейдоскопі економічних, соціальних і політичних подій. А велика кількість гасел і закликів створює велику складність в орієнтації і оцінці багатьох явищ і подій. Враховуючи особливості сучасного молодіжного руху потрібно виділити наступні напрямки, які будуть визначати політичну активність сучасного молодого покоління: 1) участь молоді у формуванні загальнонаціональної ідеології, у визначенні основних політичних цінностей і пріоритетів українського

суспільства; 2) політична участь самої молоді, яка реалізується з допомогою різних громадських, громадсько-політичних формувань. 3) Саме молоде покоління через громадянськість і патріотизм, культуру і мистецтво, освіту і науку повинно вивести суспільство на новий рівень розуміння і сприйняття дійсності [4, с.252-255]. Тому влада, не повинна проводити патерналістську політику щодо молоді, а збільшувати політичний інтерес молоді, сприяти її самоорганізації та самовираженню. Оскільки політика – це одна з найактивніших форм суспільного життя, то включення молоді в політику – це, насамперед, створення можливості самоорганізації, індивідуальних і колективних дій. Все це буде сприяти і розвивати політичну участь в дієвому, продуктивному і конструктивному напрямках [5, с.25].

Висновок: Усвідомлення демократичних цінностей та їх значущості в соціально- економічному і культурному розвитку держави має бути покладено в основу концепції національного виховання молоді. Реалізація потенціалу молоді в політичному житті країни може бути відтворена на основі впровадження ефективних механізмів взаємовигідного партнерства державної влади та органів місцевого самоврядування. Для того аби активізувати політичну участь юнаків і дівчат слід залучати їх до обговорення, розроблення нормативно-правових актів, які стосуються молодіжної політики; гарантувати участь молоді в процесах прийняття рішень на державному та насамперед місцевому рівні.

Список використаних джерел

1. Безклетний С. Політична участь молоді та студентів як предмет політологічного аналізу С. Безклетний ВІСНИК НТУУ-КПІ. Філософія. Психологія. Педагогіка. Випуск 3'2007. С. 712.
2. Каретна О.О. Політична активність молоді як умова соціально - політичних трансформацій в Україні. О.О. Каретна Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. гол. ред. С. В. Ківалов ; відп. за вип. Л. І. Кормич. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія»: Південноукраїнський центр гендерних проблем, 2012. Вип.44. С.254 - 265.
3. Кияшко Л. О. Психологічні проблеми політичної активності сучасної української молоді Л. О. Кияшко Наукові студії із соціальної та політичної психології : Зб. наук. праць Інституту соціальної та політичної АПН України. К., 2009. Вип. 23(26). С. 252–261.
4. Остапенко М. Політична соціалізація студентської молоді в Україні Нова політика. 1999. № 6. С. 61.
5. Манхейм К. Диагноз нашего времени. М., 1994. С. 25.

ПРИЧИНИ СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження: Термін «сепаратизм» походить від латинського слова «separatus», що означає відокремлення, окремих. Україна є однією з небагатьох країн у Східній Європі, яка зіткнулася з величезними та негативними наслідками експорту «Російського сепаратизму» у себе на території. Наслідками «Російського сепаратизму» для України є тимчасова втрата частини територій країни (АР Крим та частини Луганської та Донецької областей), а також збереження впливу політичних та громадських агентів впливу РФ на своїй території.

Мета дослідження: різке збільшення загрози тероризму та сепаратизму в Україні після Революції Гідності.

Предмет дослідження: сепаратистські прояви в Україні.

Об'єкт дослідження: Сепаратистськими проявами було зросійщення українців, масштабні акти знищення українців (Голодомор, етнічні чистки), виселення українців зі своїх історичних земель (в тому числі на так звані комуністичні будівництва) та заселення вивільнених земель росіянами.

Завдання дослідження: дослідити, що таке сепаратизм та, як він виник в Україні. Сепаратизм це діяльність, яка спрямована на порушення територіальної цілісності шляхом збройного захоплення місцевих органів влади та правоохоронних структур, проведенням незаконних референдумів, створенням нової держави (т.зв. самопроголошеної республіки), наділеної політичною самостійністю або широкою автономією. Зазвичай, це супроводжується етнічними, мовними та релігійними мотивами, а також перекичуванням історичних фактів [1, с. 78-93]. Типи сепаратизму: 1. Релігійний: сепаратизм через релігійні відмінності між регіонами однієї країни та загроза безпосередньому існуванню меншини, яка сповідує іншу релігію. 2. Етнічний: єдиний правомірний сепаратизм, його суб'єктом є етнічна одиниця, котра становить меншість населення. Право на територіальне відокремлення ґрунтуються на апеляції до права народу на самовизначення. 3. Політичний (регіональний): сепаратизм, суб'єктами якого можуть бути представники тієї самої національності, що й центральна державна влада. Такий сепаратизм найчастіше вдається до пошуку форм дискримінації, які регіон начебто зазнає з боку центральної влади (культурної, мовної, економічної), тому порушує питання про відокремлення території, вбачаючи в цьому єдиний засіб ліквідації цих форм дискримінації. 4. Расовий: сепаратизм, що прагне до відокремлення від інших рас [5]. Після виснажливого протистояння на Майдані і боротьби з диктаторським режимом зовнішня агресія Росії спричинила фактичну втрату Україною Криму. Підбурюючи сепаратистські настрої серед кримського населення, порушуючи внутрішні закони України та міжнародні нормативно-правові акти, використовуючи збройні сили, Російська Федерація анексувала територію Кримського півострова (анексія – насильницьке приєднання, загарбання однією державою всієї (або частини) території іншої держави). Сучасні тривожні події у Донецькій, Луганській та інших південно-східних регіонах України лише підтверджують загрозу російської агресії, розпалювання сепаратистських настроїв [6]. Багато хто говорить про наявність на Донбасі певної кількості місцевих противників України, не надто вдаючись у подробиці про їхню чисельність та мотивацію. Проте більшість людей справедливо наголошують на тому, що сепаратизм і тероризм на Донбасі спричиняє Москва, засилаючи найманців та озброєння, обстрілюючи українське населення, фінансуючи війну, прямо беручи в ній участь [3]. Громадян України, з патріотичною позицією проживаючих на тимчасово окупованих територіях Луганської та Донецької областей та в анексованому РФ Криму, постійно піддаються переслідуванням, арештам та тортурам - спецслужби РФ та НВФ «ЛНР» та «ДНР». В інтернеті та інформаційному просторі у достатній кількості присутня інформація про порушення прав людини та погіршення життя на анексованих та тимчасово окупованих РФ територіях України, але сепаратизм в окремих регіонах України зберігається і навіть розвивається. І тут виникає цілком законне питання: як же так вийшло, що навесні 2014-го владу захопили саме сепаратисти? Суть в тому, що сепаратисти владу на Донбасі і не захоплювали – їм цю владу вклали у руки російські окупанти. Усе полягало у тому, щоб створити візію, буцімто влада на Донбасі переходить до висуванців народу, а не до іноземної окупаційної адміністрації. Вочевидь, у такий спосіб Москва намагалася замилити око Заходу, видавши своє вторгнення в Україну за наш внутрішній конфлікт. Саме для цього були потрібні фейкові «референдуми», «вибори» та казочки про мирних шахтарів, котрі викопують «Гради» у шахтах [2, с. 74-77]. Ще одним чинником сепаратизму в Україні є мовне питання, яке пропагується ідеологами сепаратизму в Україні. Соціальні опитування з цього приводу вказують, що це питання є штучним, оскільки жодні соціологічні дослідження цього не підтверджують. Так, наприклад, здебільшого російськомовні мешканці сходу та півдня України мають можливість вільно використовувати російську мову практично у всіх сферах життя і мають необмежений доступ до російськомовних інформаційних ресурсів. Зрозуміло, що українська влада та силові структури чи армія не можуть допомогти у звільненні Сходу України від сепаратизму. Коли сепаратисти прикриваються жінками та дітьми, коли сепаратисти катують та роздягають перед телекамерами полонених, коли вони вбивають легітимних чиновників та захоплюють адміністративні будівлі, вони стають терористами.

Це терористичний сепаратизм. Українські політики та ЗМІ програють інформаційну війну саме тому, що ніяк не можуть розрізнити ці два поняття - сепаратизм і тероризм [4].

Висновок: Війна перетворила промисловий регіон України у відсталий та зруйнований. Треба працювати над попередженням проблеми, а не з її наслідками. У регіонах, які мають високу ймовірність регіонального сепаратизму, необхідно приймати стратегію протидії даним процесам та неухильно здійснювати дії відповідно до цієї стратегії. Але, ніколи українцям Сходу не стати повноцінними громадянами росії.

Список використаних джерел

1. Рафальський І.О. Самовизначення та сепаратизм. Питання теорії. / Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України // Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса. С. 78-93.
2. Гнасевич Н. Вплив Революції Гідності на національну свідомість української молоді / Н. Гнасевич, М. Чирик // Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації : щоріч. наук. пр. / відп. за вип. Т. В. Гончарук. С. 74-77.
3. «Сепаратизм в Україні» URL: https://www.wiki-data.uk-ua.nina.az/Сепаратизм_в_Україні.html
4. « Сепаратизм у сучасному світі: суть, причини та регіональні різновиди »URL: <https://www.cuspu.edu.ua/strategii-innovatsiinoho-rozvytku-pryrodnych-ykh-dystyplin-dosvid-problemy-ta-perspektyvy/seksiia-4/7675-separatyzm-u-suchasnomu-sviti-sut-prychyny-ta-rehionalni-riznovydy>
5. «Регіональний сепаратизм в Україні» URL: https://lb.ua/blog/pavel_lisianskiy/505346_regionalniy_separatizm_ukraini.html

ШЛЯХИ ТА УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: сьогодні ця тема є важливою, оскільки Влада є однією з фундаментальних засад політичного розвитку суспільства. Вона має правовий, економічний, духовно-ідеологічний характер, існує скрізь, де наявні будь-які стійкі об'єднання людей, тісно пов'язана з політичною сферою, є засобом здійснення і способом утвердження певної політики.

Мета дослідження: розкрити суть концепції політичної влади в Україні та проаналізувати її шляхи і умови підвищення ефективності, охарактеризувати функціонування політичної влади дослідити умови модернізації політичної влади.

Об'єкт дослідження: об'єкти політичної влади, відомості, які дають змогу проаналізувати шляхи та умови підвищення ефективності політичної влади в Україні.

Предмет дослідження: питання здійснення реформ, значна частина проблем що накопичилася.

Завдання дослідження: місце і роль політичної системи в його розвитку та функціонуванні, у здійсненні політичної влади. Політична влада є невід'ємною складовою загального визначення влади як форми соціальних відносин, якій властивий всеохоплюючий характер, здатність проникати в усі сфери людської діяльності [1]. У минулому році Україна відзначила 31-гу річницю своєї незалежності. Як зазначають експерти, 32 роки тому Україна була значно сильнішою, ніж зараз: у державі була розвинута потужна важка промисловість (вугільна, металургійна, машинобудівна), ядерна зброя. На високому рівні було і сільське господарство. В 1990 році наша країна була серед десяти найбільш розвинених держав світу. За роки незалежності Україна має найменший темп приросту ВВП серед країн СНД і Східної Європи. За цей період держава не вийшла навіть на показники виробництва 1990 року. В міжнародному плані Україна проводила політику багатовекторності. У суспільному житті будь-якої демократичної країни стосунки між політичними опонентами будуються по лінії влада – опозиція [2]. Влада – одна з фундаментальних засад суспільства. Вона виявляється скрізь, де є усталені об'єднання людей: у сім'ї, виробничих колективах, різних організаціях і закладах, у державі. Влада – це здатність системи забезпечити виконання її елементами прийнятих зобов'язань, спрямованих на реалізацію колективних цілей. За словами Бертрана Рассела, «влада може бути визначена як реалізація поставленої мети» [3, с 87]. Більшість вчених вважає, що джерелом влади є політичне панування, яке постає як панування інтересу, має багато форм, основною з яких влада. У політичній практиці інколи помилково тлумачать навпаки, що влада — джерело панування. Автори таких тлумачень не враховують, що для завоювання влади необхідно спершу стати реальною політичною панівною силою і завоювати владу, а далі — закріпити своє панування. Поняття «політична влада» ширше від поняття «державна влада»: По-перше, політична влада виникла раніше від державної, ще в додержавну добу. По-друге, не кожна політична влада є владою державною (наприклад, влада партій, рухів, громадських організацій), хоча будь-яка державна влада — завжди політична. По-третє, державна влада специфічна: тільки вона володіє монополією на примус, правом видавати закони тощо. Проте, окрім примусу, вона послуговується іншими засобами впливу: переконанням, ідеологічними, економічними чинниками тощо [1]. Поняття «влада» у повсякденному житті й у науковому середовищі вживається в різних значеннях. Філософи говорять про владу над об'єктивними законами суспільства, соціологи – про владу соціальну, економісти про владу – господарську, юристи – про державну владу, природознавці – про владу над природою, політики – про політичну владу, психологи – про владу людини над собою, батьки – про сімейну владу й т.п. Феномену влади приділяли пильну увагу всі видатні представники політичної науки. Уже античні мислителі Платон, Аристотель й інші намагалися проникнути в сутність соціальної природи політичної влади. [4] Питання влади перебувають у центрі уваги сучасної політології й соціології. Історичний досвід показує, що там, де з'являється необхідність у погоджених діях людей (будь те окрема родина, група, соціальна верства, нація або суспільство в цілому), відбувається підпорядкування їхньої діяльності досягненню певних загальних цілей. І одночасно визначаються провідні й ведені, пануючі й підвладні, пануючі й підлеглі. Мотиви підпорядкування досить різноманітні. Вони можуть бути засновані на зацікавленості в досягненні поставленої мети, на переконанні в необхідності виконання розпоряджень, на авторитеті пануючих або просто на почутті страху перед небажаними наслідками у випадку непокорі.

Висновок: Отже, політична влада в цілому характеризується вольовим характером відносин, які мають елемент примусу, і пов'язана з існуванням більш або менш стійкого колективу. Вона також тісно пов'язана з економічною владою. Влада використовується для досягнення певних цілей, які відповідають інтересам певних соціальних груп. Різні соціальні групи по-різному, більшою чи меншою мірою, здатні вплинути на рішення, що їх виносить інституту, які здійснюють політичну владу, і в такий спосіб реалізувати свої інтереси. Контроль над засобами виробництва, процесом виробництва матеріальних цінностей і його продуктами допомагає підвищити ефективність.

Список використаних джерел

1. Шляхи розвитку політичної влади URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15525/>
2. Політична влада та опозиція в Україні: спроба політологічного аналізу URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/rudych_politychna.pdf
3. Цит. за: Політологічний енциклопедичний словник / [за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка]. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: Генеза, 2004. Т.1. С.87.
4. Лекція 6-7. Тема. Політична влада і механізми її функціонування. URL: <http://www.kk.nau.edu.ua/article/1443>

ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДЕМОКРАТІЇ

Актуальність теми дослідження: обумовлена виявленням нестабільного стану функціонування громадської думки, що, з огляду на порушення темпу її формування, стає причиною тиражування ідей, які відображають спотворену картину соціальної дійсності. Наростання світоглядної невизначеності соціальних суб'єктів та глибоких соціальних проблем в Україні. Діюча модель відносин держави і громадянського суспільства. Соціально-філософський аналіз громадської думки в контексті взаємозв'язку держави і громадянського суспільства.

Мета дослідження: соціально-філософський аналіз феномена громадської думки та визначення детермінант оптимізації взаємозв'язку держави і громадянського суспільства як передумови гармонізації процесу функціонування громадської думки в Україні.

Предмет дослідження: детермінанти оптимізації знання про феномен громадської думки в контексті взаємозв'язку держави і громадянського суспільства.

Завдання дослідження: здійснити аналіз генези філософського та соціально-гуманітарного осмислення феномена громадської думки як прояву взаємозв'язку держави і громадянського суспільства. Взаємовідносини правової держави та громадянського суспільства є визначальним фактором розвитку держави і суспільства, неодмінною умовою забезпечення основоположних прав і свобод людини та громадянина. Громадянське суспільство і права держава перебувають у процесі постійного розвитку, а тому питання їх співвідношення і взаємодії завжди зберігають свою актуальність. Теоретичні засади цих явищ формувалися поступово. Як і держава, громадянське суспільство починає зароджуватися на певній стадії суспільного розвитку. Вперше громадянське суспільство згадується у працях Аристотеля. Державу і громадянське суспільство філософ сприймав як синоніми. Він зазначив, що громадянином є тільки той, хто перебуває у певному зв'язку з державним життям, хто має або може мати повноваження піклуватися про державні справи [1, с. 454-455]. Більшої уваги у розробці проблем громадянського суспільства приділялось у працях Г. Гроція, Т. Гоббса, Ж. -Ж. Руссо, Ш. -Л. Монтеск'є. Духовний натхненник англійської буржуазної революції XVII ст. Т. Гоббс повністю покладав надію на державу, яка, на його погляд, виникла внаслідок суспільного договору саме заради захисту кожного громадянина. Громадяни, за Гоббсом, свідомо обмежували свої права і делегували їх державі, яка поставала абсолютним сувереном: «Ми кажемо, що держава встановлена, коли багато людей домовляються і укладають угоду один з одним про те, що з метою впровадження миру поміж них і захисту від інших кожен з них визнаватиме за свої власні всі дії та судження тієї людини чи зібрання людей, якому більшість дає право представляти всіх (тобто бути їхніми представниками...)» [2, с. 197-198]. Ж. -Ж. Руссо у своїй основній праці «Про суспільний договір, або Принципи політичного права» виклав концепцію, за якою золотий вік людства, коли всі жили у єдності з природою і їхні взаємовідносини визначалися не егоїстичним розрахунком, а простими і щирими почуттями, скінчився від моменту появи приватної власності внаслідок огороження і привласнення землі. На цьому ґрунті виникають громадянське суспільство, в якому закріплюється матеріальна нерівність, і держава, в якій фіксується нерівність соціальна між панівною і підвладною їй частиною суспільства. Вихід французький мислитель вбачає в переході від природного стану до розумного і справедливого устрою суспільства шляхом суспільного договору, народного суверенітету, загальної волі. Вельми радикальну концепцію громадянського суспільства сформулював Томас Пейн, у якого тема протистояння громадянського суспільства і держави була провідною. «Держава необхідне зло, а тому чим його менше, тим краще» [3, с. 114]. У сучасній науковій політико-правовій літературі сформувалися три позиції щодо характеристики співвідношення між громадянським суспільством і державою. Згідно першої позиції громадянське суспільство і держава внутрішньо єдині, їх індивідуальні й загальні інтереси збігаються. Держава виступає винятково як засіб задоволення розумних потреб громадян. Громадянське суспільство й держава це, так би мовити, два полюси єдиного соціального організму. Друга позиція співвідношення держави і громадянського суспільства полягає у поглинанні останнім держави, руйнуванні її як носія загальної волі й засобу досягнення спільних інтересів. І нарешті третій, полярно протилежний другому, підхід співвідношення держави та громадянського суспільства поглинання державою громадянського суспільства. Це, на думку В. М. Селіванова, не просто перетворює таку державу на тоталітарну, а знищує об'єктивну основу її існування [4, с. 241]. Оптимальним може вважатися лише поєднання, баланс цих двох начал, тісний взаємозв'язок та взаємодія громадянського суспільства та держави. Таким чином, громадянське суспільство є саморегульовальною системою, яка у взаємовідносинах з державою становить сукупність рівноправних та вільних громадян, їхніх добровільних об'єднань, які перебувають у відносинах конкуренції та солідарності поза безпосереднім впливом держави, яка через механізм правового регулювання опосередковано забезпечує межі самореалізації інтересів громадян, їхніх об'єднань та підтримки їх інфраструктури. Україна, як і будь-яка інша держава, має пройти власний шлях до громадянського суспільства. Для його нормального розвитку мають бути створені необхідні умови, ліквідовані штучні перешкоди. Тому можна стверджувати, що в Україні проблема побудови громадянського суспільства збігається у часі з процесом розбудови держави.

Висновки: Сьогодні в Україні назріла потреба у виробленні системи заходів і механізмів ефективного партнерства держави та громадянського суспільства. Органи влади визнають, що соціальний прогрес, демократичний розвиток, економічний підйом важко реалізувати без активної участі з боку суспільства. Створення демократичної правової держави необхідна умова формування і дії громадянського суспільства в сучасній Україні: громадянське суспільство і демократична правова держава є найвищим етапом сучасної цивілізації. Тому чим вищий ступінь розвитку свободи громадянського суспільства, його окремих громадян, тим ширші можливості щодо створення правової держави. Зважаючи на різноманітність підходів до співвідношення держави і громадянського суспільства найкраще розглядати їх як результат співпраці та партнерських взаємовідносин, за яким вони існують паралельно і не посягають на чітко обумовлені сфери.

Список використаних джерел

1. Аристотель. Политика. М., 1965. 528 с.
2. Гоббс Т. Левиафан // Изб. Призв.: В 2-х т. М.: Мысль, 1964. 608 с.
3. Пейн Т. Избранные сочинения. М.: Изд-во Академии наук СССР, 1959. 422 с.
4. Селіванов В. М. Право і влада суверенної України: методологічні аспекти. К.: Ін Юре, 2002. 724 с.

ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження. сучасне українське суспільство переживає період глибоких реформ у всіх сферах життя, намагаючись стати на шлях цивілізованого розвитку, закладаючи основи ринкової економіки, формуючи громадянське суспільство та правову державу. Особливу роль у виконанні цих завдань відіграє молодь, що зумовлено рядом факторів.

Мета дослідження: вивчення форми участі молоді в політичному житті України. Вивчення можливості, мотивацію та діяльність молоді.

Об'єкт дослідження: з'ясування форм участі молоді в політичному житті України та її вплив.

Предмет дослідження: аналіз форми участі молоді у політичному житті України.

Завдання дослідження: проаналізувати проблематику форми участі молоді у політичному житті України, виявити шляхи та методи вирішення цієї проблематики. Звичайно, політична участь молодих можновладців може початися у їхніх власних регіонах, де вони можуть спочатку брати участь у волонтерській та громадській діяльності. Для цього молоді люди мають бачити перспективи свого регіону, бажати власного розвитку та бути його частиною. Зараз молодіжна політика в Україні тільки починає розвиватися. На жаль, на думку молоді, більшість високопосадовців не бажать бути почутими, враховують лише власний життєвий досвід, не хочуть розуміти потреби молодого покоління. Основними завданнями цього інституту є залучення активної молоді до спільної роботи на користь громади. У школах, ліцеях та університетах багато таких людей, але їх відокремленість знижує їх продуктивність. Молодіжна рада дає можливість впливати на бюджет участі міста, вигравати гроші на реалізацію проєктів, що в подальшому дасть досвід та розуміння потреб міста на рівні влади. Молодіжна рада зараз – це лотерея співпраці з місцевою владою, адже часто в органів місцевого самоврядування виникає бажання контролювати такі дорадчі органи, оскільки саме від них залежить фінансування молодіжної ради [2]. Молодіжні рухи часто співпрацюють із політичними партіями, є їх філіями і підрозділами, або ж конкурують із ними за можливість реалізації політичних, тобто владних, інтересів і амбіцій. У свою чергу політичні партії домагаються вирішення проблем, які є у молоді, та відстоюють інтереси членів молодіжних організацій, зокрема в парламенті. В Україні значна кількість політичних партій мають ідеологічно орієнтовані молодіжні об'єднання та організації. Крім того, за допомогою своїх програм політичні партії прагнуть забезпечити підтримку молоді на виборах, декларуючи соціальну спрямованість власної молодіжної політики [1, с.9]. Хоча молодь бере активну участь у суспільно-політичному процесі, ця активність частіше проявляється на мітингах у формі протесту. Молоді бракує політичної спроможності, обізнаності та досвіду для співпраці з місцевою владою у прийнятті рішень на місцевому рівні. Таким чином, у суспільно-політичних перетвореннях, що відбуваються в країні, дедалі більшу роль відіграє молодь. Вона активно підтримує політичний курс на здійснення демократичних реформ, бере участь у розбудові демократичного суспільства. Саме молоді люди часто ініціюють соціально – економічні, політичні і духовні зрушення. Щоб забезпечити реальну участь молоді в суспільному житті регіонів, потрібно впроваджувати такі механізми, як: розвиток молодіжних засобів масової комунікації; надання необхідних знань з питань участі молоді в житті регіону; залучення молоді до участі в асоціаціях, форумах тощо; підтримка волонтерського руху; проведення громадських слухань з молодіжних проблем; впровадження взаємодії молодіжних організацій та органів місцевого самоврядування на договірній, плановій і довгостроковій основі; визначення єдиних і відкритих умов участі молодіжних організацій у реалізації проєктів, що здійснюються органами місцевого самоврядування [3, с. 259]. Сьогодні молодь явно не зацікавлена в участі в політичному житті, хоча демонструє готовність до позитивних дій. Більшість представників молоді не виробляє орієнтирів самостійної, активної, відповідальної діяльності у сфері громадської активності та інтересу до політичного життя країни. Молодь не готова і не прагне освоювати нові форми соціальної активності, не має наміру «інтегруватися» в соціальні структури та громадські об'єднання, конструктивно взаємодіяти з владою та брати активну участь у політиці. Інструментом активізації політичної участі має бути розвиток соціальної активності та відповідальності молоді. Створити систему підготовки політичних активістів для забезпечення засвоєння необхідних знань і навичок у суспільно-політичних процесах. Розвивати молодіжні громадські організації як інституції самоорганізації для соціальних груп з метою виявлення своїх політичних інтересів [3, с. 260]. Молодіжна політика в Україні здійснюється з дотриманням таких принципів: рівності прав дітей та молоді – недопущення надання привілеїв чи встановлення обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, мови, етнічного чи соціального походження, сімейного чи майнового стану, місця проживання або іншими ознаками; участі молоді – створення механізмів та гарантій залучення молоді до безпосередньої участі у формуванні та реалізації молодіжної політики, повага до поглядів та переконань молоді; обґрунтованості – всі рішення з питань молодіжної політики формуються відповідно до потреб і прагнень української молоді, що визначаються за результатами соціологічних опитувань, статистичної інформації, наукових досліджень з урахуванням національного та міжнародного досвіду [5]. Молодь є важливою частинкою суспільства і повинна бути задіяна в політичному житті, щоб забезпечити майбутнє сталого розвитку країни. Ось декілька способів, які можуть допомогти залучити молодь до політичного життя: молодь повинна бути

пропагандована як активний учасник політичного процесу, включаючи вибори, референдуми та інші форми участі в прийнятті рішень. Забезпечення доступності інформації про політичні питання для молоді, в тому числі шляхом розробки освітніх програм та для підвищення політичної грамотності. Створення можливостей для молоді взяти участь у політичних дискусіях та обговореннях, наприклад, організація регулярних зустрічей, круглих столів та форумів. Забезпечення можливостей для молоді вступати до політичних партій та організацій, де вони можуть долучитися до політичного процесу. Підтримка молодіжних ініціатив та проектів, спрямованих на розвиток громадської активності та підвищення політичної культури серед молоді. Забезпечення можливостей для молоді займати посади в уряді та інших державних інституціях, щоб вони могли приймати участь у прийнятті важливих рішень. Розвиток та підтримка молодіжних рухів та організацій, які займаються політичними питаннями, та забезпечення їх участі у політичному процесі. Залучення молоді до політичного життя є важливим елементом розвитку суспільства та його майбутнього [4]. Відповідно, молоді політики є ефективними, але поки що маловпізнаними [6].

Висновки: В основу концепції національного виховання молоді має бути покладено усвідомлення демократичних цінностей та їх значення в соціально-економічному та культурному розвитку країни. Потенціал молоді в політичному житті країни може бути реалізований на основі налагодження та реалізації ефективних механізмів взаємовигідного партнерства між органами державної влади та місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Безклетний С. Політична участь молоді та студентів як предмет політологічного аналізу / С. Безклетний // ВІСНИК НТУУ-КШ. Філософія. Психологія. Педагогіка. Випуск 3. 2007. С. 7-12.
2. Громадський простір «Громадська та політична активність молоді: сучасна дійсність»
3. Кияшко Л. О. Психологічні проблеми політичної активності сучасної української молоді / Л. О. Кияшко // Наукові студії із соціальної та політичної психології : 36. Наук. Праць Інституту соціальної та політичної АПН України. К, 2009. Вип. 23(26). С. 252-261.
4. Система пошуку, аналізу та моніторингу нормативно-правової бази. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T211414?an=56>. Chat gpt URL: <https://chat.openai.com/>.
5. Українська правда. Як залучити молодь до політичних процесів? URL: <https://www.google.com/amp/s/www.pravda.com.ua/columns/2021/01/26/7281147/index.amp>.

ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА

Актуальність теми дослідження політичний портрет Рузвельта може допомогти розуміти, які принципи та ідеї він пропагував та як він досягав своїх цілей. Рузвельт був ключовою фігурою в історії США, а його внесок у політику та суспільство має важливі наслідки для нашого часу. Також, його керівництво під час Великої депресії та Другої світової війни показує, як уряд може втручатись у суспільство та економіку для забезпечення добробуту нації та захисту національної безпеки.

Мета дослідження: з'ясування основних засад, принципів та ідей, які керували Рузвельтом в його політичній діяльності. Окрім того, дослідження спрямоване на визначення впливу Рузвельта на політичну історію США, а також на розвиток світової політики.

Завдання дослідження: проаналізувати основні етапи життя та кар'єри Франкліна Делано Рузвельта, зокрема його діяльність у різних посадах в уряді США. Визначити ключові ідеї, принципи та стратегії, що визначали діяльність Рузвельта як президента США. Проаналізувати внутрішню та зовнішню політику Рузвельта, зокрема його програму «Нового курсу» та роль у Другій світовій війні. Дослідити вплив Рузвельта на політичну історію США та на розвиток світової політики. Оцінити спадковість ініціатив та принципів, встановлених Рузвельтом, у подальшій політиці США.

Об'єкт дослідження - Франклін Делано Рузвельт.

Предметом дослідження є життя та діяльність Франкліна Делано Рузвельта, розкриття політичної, економічної та соціальної діяльності Рузвельта. Франклін Делано Рузвельт (FDR) є однією з найбільш визначних постатей американської історії. Він був 32-м президентом США з 1933 по 1945 роки, приходячи до влади в роки Великої депресії та Другої світової війни. Рузвельт зробив революційні зміни в американському суспільстві, які вплинули на наступні покоління, тому що він змінив весь підхід до правління країною. Раннє життя та кар'єра. Рузвельт народився 30 січня 1882 року в місті Хайд-Парк, Нью-Йорк. Він був сином багатой сім'ї, яка мала значний вплив в американському політичному житті. Він отримав освіту в престижному коледжі Гарвард, а після закінчення коледжу він вступив до юридичної фірми. Він також займався політикою, він був обраний до Нью-Йоркського сенату в 1910 році. «Стиль керівництва Рузвельта був відзначений його готовністю йти на ризик, його здатністю надихати інших і його відданістю змусити уряд працювати на людей» [5, с. 4]. Проте життя Рузвельта змінилося у 1921 році, коли він зловив поліомієліт, що призвело до того, що він став інвалідом. Це сталося в той час, коли Рузвельт був розглянутий як потенційний кандидат на посаду президента. Після довгих місяців реабілітації, Рузвельт знову зайнявся політикою, ставши губернатором Нью-Йорку у 1928 році. Рузвельт не ухилявся від використання своєї влади, щоб отримати те, що він хотів, але він зробив це таким чином, щоб люди повірили, що він на їхньому боці» [3, с. 551]. Президентство. Після свого обрання президентом в 1932 році Рузвельт був викликаний зустрітись з безліччю проблем. США перебували в економічній кризі, а громадяни були занепокоєні і не вірили в свої лідерів. Рузвельт відрізнявся від своїх попередників, оскільки він був відкритим та прямим, і він був готовий взяти на себе відповідальність за будь-які рішення [4, с. 142]. Він запровадив програму Нового курсу, яка була спрямована на відновлення економіки країни. Програма включала в себе створення робочих місць, допомогу бідним та безробітним, підвищення оплати праці та зменшення робочого часу. Рузвельт також запровадив федеральну соціальну програму, яка включала в себе страхування від безробіття, медичне страхування та пенсійну програму. У 1935 році Рузвельт підписав Закон про соціальне страхування, який став першим кроком до створення соціального держави в США. Він також запровадив програму Товариства для збереження лісів та програму контролю над водними ресурсами. Ці програми були спрямовані на захист природних ресурсів та боротьбу з ерозією ґрунту. У 1939 році Друга світова війна розпочалася в Європі, і США була офіційно нейтральною. Однак Рузвельт розумів, що США не може залишатися осторонь від конфлікту, і він розробив план, який дозволив би США допомагати Англії та Франції. У грудні 1941 року Японія напала на Перл-Харбор, що призвело до вступу США до війни. Президентство Рузвельта було періодом значних змін в історії США. Він використав свою сильну особистість та політичний досвід для того, щоб привести країну через Велику депресію та Втору світову війну. Його політичні програми і соціальні реформи допомогли змінити економічну та соціальну ландшафти США. Рузвельт також був дуже впливовим у міжнародних відносинах, особливо після вступу США до війни. У своєму житті Рузвельт пройшов через багато випробувань, включаючи поліомієліт, який змінив його життя назавжди. Незважаючи на свої обмеження, Рузвельт зумів здобути велику популярність серед американців. Він був дуже харизматичною особистістю та мав природній талант для спілкування з людьми. Протягом свого життя Рузвельт був автором багатьох книг та статей. Він також залишив значний слід в американській політичній культурі. Рузвельт був відомий своєю вмільстю ведення діалогу та міжособистісними взаєминами з політичними опонентами. Він вірив у необхідність компромісу та співпраці для досягнення спільної мети. Геніальність Франкліна полягала в його надзвичайній здатності переконувати своїх співгромадян у тому, що він розуміє їхні потреби, і надихати їх вірити, що він буде діяти згідно з цим розумінням» [2, с. 15].

Висновок. Франклін Делано Рузвельт - один з найвизначніших політичних лідерів США у XX столітті. Його президентство було періодом значних змін в історії країни. Рузвельт використовував свій політичний досвід та сильну особистість, щоб провести країну через Велику депресію та Другу світову війну. Рузвельт був відкритим та прямим лідером, який був готовий до діалогу з політичними опонентами. Його політичні програми та соціальні реформи допомогли покращити життя мільйонів американців. І хоча Рузвельт був критикований за свою політику, він залишив значний слід в американській політичній культурі та в історії країни. Важливою особливістю Рузвельта була його відкритість та бажання співпраці. Він вірив у необхідність компромісу та співпраці для досягнення спільної мети [1, с. 266]. Ця особливість допомогла Рузвельту вести країну через найскладніші періоди її історії. Рузвельт був також відомий своїми досягненнями в міжнародних відносинах. Його рішення вступити до Другої світової війни змінило хід світової історії. Рузвельт був відомий своєю вмільістю ведення діалогу та міжособистісними взаєминами з політичними опонентами. Ця особливість була важливою в міжнародних відносинах, де Рузвельт зміг залучити до співпраці багато країн світу. Окрім цього, Рузвельт залишив значний слід в американській політичній культурі. Його ідеї та принципи стали основою багатьох політичних партій та організацій. Рузвельт вірив у необхідність соціальних реформ та рівності перед законом, що відіграло важливу роль у розвитку американської демократії.

Список використаних джерел

1. Brands, H. W. (2010). *Traitor to his class: the privileged life and radical presidency of Franklin Delano Roosevelt*. Anchor Books. 888 с.
2. Freidel, F. (1990). *Franklin D. Roosevelt: A Rendezvous with Destiny*. Little, Brown. 710 с.
3. Goodwin, D. K. (2013). *The Bully Pulpit: Theodore Roosevelt, William Howard Taft, and the Golden Age of Journalism*. Simon & Schuster. 928 с.
4. Leuchtenburg, W. E. (2015). *Franklin D. Roosevelt and the New Deal: 1932-1940*. Harper Perennial. 432 с.
5. Lichman, S. (2016). *Franklin D. Roosevelt and the Making of Modern America*. Routledge. 228 с.

ВИБОРЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ

Актуальність теми дослідження: Виборча система є одним з центральних та ключових елементів виборчого права. Саме від неї залежить формат проведення виборів, а також їх результат. Саме тому ця тема є і завжди буде актуальною, адже саме вибір влади сильно впливає на розвиток нашої Держави та рівень життя в ній.

Мета дослідження: визначення основних проблем виборчої системи в Україні. Порівняння різних видів виборчої системи, та обґрунтування плюсів і мінусів кожної з них. А також виділення найоптимальнішої системи для сучасної України

Об'єкт дослідження: головним об'єктом дослідження є виборча система та процес виборів в Україні.

Предмет дослідження: виборча система як предмет прямого впливу на Державний устрій та рівень життя населення.

Завдання дослідження: порівняти виборчі системи України, виділити основні проблеми та запропонувати можливі вирішення. Виборча система — сукупність законів, що забезпечують певний тип організації влади, участь формуванні державних представницьких законодавчих судових виконавчих органів, вираження волі тієї частини населення, яка за законодавством вважається достатньою для визначення результатів виборів легітимними [1]. В умовах сучасних демократій вибори можна визнати стрижневим механізмом, основною формою прояву суверенітету та політичної волі народу. Вибори представляють в органах влади інтереси різних суспільних груп, а для громадян є однією з форм їх реальної участі в політиці. Вибори дають можливість впливати на владу: зберігати чи змінювати президентів, парламенти й уряди, забезпечувати їх відповідальність перед народом, змінювати політичний курс тощо [2]. З відновленням української незалежності у 1991 році розпочався бурхливий процес розбудови демократичних інститутів і громадянського суспільства в нашій державі. При цьому великою мірою мало місце запозичення позитивного досвіду різних держав світу. Проте не все, що видалося плідним в інших державах світу, може принести таку ж користь, будучи перенесеним на український ґрунт. Аналізуючи пертурбації вітчизняної виборчої системи, ця теза видається навіть більш ніж слушною. Виборчих систем у світі існує дуже багато, але, за великим рахунком, їх загалом можна поділити на мажоритарні та пропорційні. І за роки незалежності правова держава Україна протестувала на собі, певно, всі найпопулярніші виборчі системи, часом змінюючи «правила гри» буквально напередодні старту виборчого процесу [3]. Вибори 1990 та 1994 років проходили за мажоритарною системою. Двоє наступних виборів — 1998 та 2002 років — пройшли за змішаною системою. Після відповідних змін у вітчизняному законодавстві вибори 2006 року відбулися на пропорційній основі. Зрозуміло, кожна виборча система має як свої переваги, так і недоліки. Однак якщо з приводу останніх, то пропорційна система багатша на них за інші. Головний недолік голосування за партійний список в цілому полягає в тому, що громадяни просто не знають, кого їхні голоси проведуть до парламенту. Якщо ще й врахувати, що специфікою української політики є надзвичайно велика вага особистості у партійному іміджі, і українські виборці голосують радше не за партію, її програму, бачення майбутнього, цінності, ідеологію, а перш за все за її лідера. Це, у першу чергу, є наслідком слабкої ідейної основи українських партій, та ностальгії населення за сильним лідером, який би міг вирішити усі наболілі питання [1]. Експерти зазначають, що Україна живе в постійному виборчому процесі. Хоча не всі вибори завжди є чесними. Цей факт свідчить про те, що в Україні існує демократія, яка забезпечує змінюваність влади. За перші двадцять років незалежності вибори відбувались в напів-авторитарному режимі. Однак, саме під час президентських виборів у 2010 дедалі більше почали застосовуватись брудні технології, як-от: підкуп виборців, застосування адмінресурсу. Ця тенденція досягла межі на парламентських та місцевих виборах, коли на дільниці міг увірватися загін міліції особливого призначення, скасовувались результати виборів. Вибори, які відбулися після Революції Гідності, характеризувались більшою прозорістю та відкритістю. Наразі головною проблемою виборчого процесу в Україні залишається невідповідність політичних партій демократичним принципам. Партії статутними маніпуляціями формують обмежений список кандидатів. Виходом з цієї ситуації може стати новий закон про політичні партії. Демократичні партії, де можливий соціальний ліфт для її членів, — запорука ефективного управління [4].

Висновок: Отже, пропорційно-мажоритарна система за умов належно відпрацьованих механізмів її застосування може бути оптимальною для сучасної України: з одного боку, вона сприятиме запобіганню політичній корупції, з другого — забезпечуватиме конституційні виборчі права громадян обирати та бути обраними до органів влади.

Список використаних джерел

1. Виборча система України: від мажоритарної до пропорційної URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/cherinko_vyborcha.pdf
2. Вибори і виборчі системи URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/vib_vibysyst.pdf
3. Яка виборча система найоптимальніша для сучасної України URL: <http://www.golos.com.ua/article/109994>
4. Виборчий процес в Україні: плюси та мінуси URL: <https://inrespublica.org.ua/aktyvna-hromada/vyborchyyj-protses-v-ukrayini-plyusy-ta-minusy.html>

УСПИХИ І НЕВДАЧІ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. В умовах реформування сучасного українського суспільства дослідження проблем запобігання та протидії корупції є вкрай актуальним з низки причин: по-перше, корупційні прояви в державному апараті є головною перешкодою на шляху реалізації будь-яких реформ; по-друге, високий рівень корупції в суспільстві, про що свідчать результати світового Індексу сприйняття корупції CPI 2015 року знижує довіру населення до влади; по-третє, необхідним є виконання антикорупційних рекомендацій, по-четверте, зниження рівня корупції сприяло б залученню міжнародних інвестицій тощо.

Мета дослідження: дослідити успіхи і невдачі практичної реалізації антикорупційної політики в Україні.

Об'єкт дослідження: ставлення громадян до антикорупційної політики.

Предмет дослідження: розвиток та реалізація антикорупційної політики в Україні.

Завдання дослідження: дослідити та проаналізувати успіхи і невдачі практичної реалізації антикорупційної політики в Україні. Сучасний світ давно визнав корупцію глобальною проблемою. Ще за часів Президента В. Ющенка 18 жовтня 2006 року в Україні була ратифікована Конвенція ООН проти корупції. Приєднання України до міжнародної спільноти у цьому питанні мало на меті сприяння «затвердженню позитивного іміджу України, як держави, де створюється сприятливий політичний клімат для широкомасштабної, взаємовигідної співпраці зі всіма країнами, у тому числі і в питаннях протидії корупції і іншим правопорушенням, які безпосередньо пов'язані з нею». Однак ратифікація конвенції ніяк не вплинула на рівень корупції в країні. Була створена правова база для здійснення антикорупційної політики, але вона не працювала через те, що принцип верховенства права, задекларований в Конституції України, не є основним принципом застосування закону в Україні. Незважаючи на численні наукові дослідження, методичні розробки та здійснення практичних заходів з виконання положень Закону України «Про запобігання корупції» [1], далі залишаються певні суперечності та прогалини, особливо щодо функціонування антикорупційних інституцій. Актуальною проблемою є узгодження із зазначеною нормою Закону статусу, засад організації та діяльності уповноважених підрозділів (осіб) на рівні відомчих нормативно-правових актів, а також порядку взаємодії з НАЗК, здійснення координації та методичного забезпечення діяльності уповноважених підрозділів. У зв'язку з цим слід виокремити низку першочергових організаційно-управлінських заходів,

а

саме:

1) забезпечити удосконалення антикорупційного законодавства, в тому числі його стабільність і систематичність, оцінювання практики його застосування, розробку правок і доповнень; 2) забезпечити послідовний розподіл функцій з надання адміністративних послуг, здійснення управлінських функцій, функцій контролю та нагляду за дотриманням процедур; 3) послідовно впроваджувати в практичну діяльність стандарти і кращі антикорупційні практики, нові форми співпраці державних інституцій та неурядових структур у процесах запобігання і протидії корупції. Сталою є практика покладання додаткових службових обов'язків на посадових осіб різних служб і підрозділів щодо виконання функцій з питань запобігання корупції. Такий «позаштатний формат» функціонування уповноважених осіб створює певні ризики і загрози щодо ефективного виконання визначених Законом завдань, що полягає у: формальному виконанні невластивих обов'язків з питань запобігання корупції, які не охоплюються службовою інструкцією за штатною посадою; постійно триваючому (перманентному) конфлікті інтересів при взаємодії з керівним складом та іншими посадовими особами (колегами) державної установи; неправомірному тиску з боку керівників, в підпорядкуванні яких перебувають уповноважені підрозділи (особи) за штатним розписом. Євросоюз доклав значних зусиль для просування антикорупційного порядку денного в Україні. У деяких сферах підтримка реформ з боку ЄС була дуже успішною, зокрема, вона дозволила закрити простір для корупції, вести конкуренцію і прозорість у низці секторів, включаючи банківську та газову сферу. В Україні були створені нові антикорупційні агентства, почав роботу Вищий антикорупційний суд. Було створено безпрецедентно прозору систему декларування доходів, яка зобов'язує державних службовців та політиків розкривати інформацію про приватні статки, і це вже було зроблено певний час тому. Тож Україна вже багато зробила у цьому напрямку, хоча виклики залишаються, і зусилля у впровадженні антикорупційних реформ мають бути продовжені. Антикорупційна ініціатива Європейського Союзу в Україні (EUACI) (англ. European Union Anti-Corruption Initiative) — це найбільша [2] програма технічної допомоги Україні з боку ЄС у сфері боротьби з корупцією. EUACI фінансується ЄС і співфінансується та впроваджується Данською агенцією з міжнародного розвитку (DANIDA). Запущена у червні 2017. Розрахована на три роки[3]. Підтримка EUACI має дві сторони. З одного боку, це допомога у всіх поточних потребах задля пришвидшеного інституційного розвитку й оперативної демонстрації результатів. З іншого боку, це формування стратегічного розуміння, планування, перебігу антикорупційної діяльності. Останнє має допомогти українцям правильно розставляти пріоритети й уникати роботи в режимі «термінових справ» (насамперед стосується антикорупційних органів). Одним з найбільш істотних чинників у подоланні корупції є ставлення населення до цієї проблеми. Як свідчать результати досліджень, проведених в Україні протягом останніх років, більше половини населення схильне до вчинення корупційних правопорушень у разі, якщо це може сприяти розв'язанню проблеми. За умови ефективної роз'яснювальної роботи населення може змінити ставлення до такої практики як до неприйнятної корупційної і, таким чином, антикорупційний потенціал суспільства значно зросте.

Висновок: для антикорупційних змін в Україні необхідно: забезпечити принцип незалежності в роботі антикорупційних органів та унеможливити їх політичну залежність від правлячої еліти; запровадити роботу системи електронного декларування та державних закупівель; здійснити реформу судової системи, сформувати чесний і непідкупний судовий корпус, що буде діяти згідно з принципом верховенства права; законодавчо закріпити необхідність проведення поліграфічного дослідження при проходженні конкурсу на ключові посади державної служби, при просуванні по службі тощо, що унеможливить зайняття відповідальної посади людиною, що колись вчиняла або має схильність вчинити протиправні дії; створення умов для залучення неурядових організацій до моніторингу діяльності органів державного управління, виховання кадрів, розробка методології та становлення навичок для запобігання корупції; забезпечити покарання для посадовців, що вчинили корупційний злочин, з неможливістю подальшого зайняття посади державного службовця [4]. Перше, що необхідно Україні для ефективної реалізації антикорупційної політики - це політична воля, усвідомлення того, що це треба Україні, і що за нас це ніхто не зробить. По-друге, принцип верховенства права повинен бути не просто декларацією, а реально діяти на всіх рівнях здійснення влади. По-третє, тісна співпраця з неурядовими організаціями є запорукою здійснення громадського контролю та формування у громадян свідомого негативного ставлення до корупційних проявів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про запобігання корупції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
2. «Антикорупційна ініціатива Євросоюзу в Україні» є дуже вчасною, оскільки перед антикорупційними структурами стоїть багато завдань. Іванна Климпуш-Цинцадзе. URL: <https://www.kmu.gov.ua>. Кабінет Міністрів України. 1 червня 2017. Архів оригіналу за 21 квітня 2018. Процитовано 20 квітня 2018.
3. Євросоюз запустив в Україні антикорупційний проєкт. URL: <https://www.ukrinform.ua/>.
4. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) (концептуальні та організаційно-правові засади) І Г. П. Ситник.-К. : НАДУ, 2012. 543 с.

РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ ОПОЗИЦІЇ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Актуальність теми дослідження: Політична опозиція є важливим елементом демократичних країн, оскільки вона забезпечує альтернативу до правлячої партії та контролює її дії. У багатьох країнах Європи останнім часом сталися зміни у складі опозиційних партій та їх підходах до політики, що робить дослідження ролі політичної опозиції важливим і актуальним.

Мета дослідження: дослідити роль політичної опозиції в країнах Європи. Особлива увага буде приділена функціям та завданням, які стоять перед опозицією в парламентській системі країн Європи.

Об'єкт дослідження: політична опозиція в країнах Європи.

Предмет дослідження: роль політичної опозиції в демократичному процесі в країнах Європи.

Завдання дослідження: дослідити роль політичної опозиції в розвитку демократії та політичної культури в країнах Європи; проаналізувати механізми взаємодії опозиції з владою в країнах Європи; визначити вплив політичної опозиції на формування та реалізацію політики в країнах Європи; розглянути історичний контекст розвитку опозиції в країнах Європи; порівняти досвід країн Європи щодо ролі політичної опозиції. Політична опозиція грає важливу роль в країнах Європи, допомагаючи збалансувати владу та забезпечувати демократію [1 с. 212]. Опозиційні партії та групи діють як контрвага уряду та здатні висувати альтернативні погляди на проблеми, що стоять перед країною. Однією з основних функцій політичної опозиції є критика уряду та його діяльності. Це стосується як конкретних дій уряду, так і загальної стратегії, що визначається владою. Політична опозиція виступає за відстоювання прав та свобод громадян, за покращення життєвих умов, за захист демократії та правової держави [2 с. 156]. Окрім того, опозиційні партії здатні вносити законодавчі ініціативи, які можуть змінити політику влади [3 с. 45-50]. Такі ініціативи можуть використовуватися як для запобігання негативним наслідкам владних рішень, так і для сприяння розвитку країни та підвищення рівня життя її громадян. У країнах з розвинутою демократією опозиція здатна забезпечити стабільність та прозорість виборів, забезпечуючи високий рівень спостереження за виборами та контроль за їх результатами [4 с. 30-37]. Крім того, опозиція може забезпечити прозорість у роботі державних інституцій, у тому числі у судовій системі. Крім того, опозиція виступає за взаємодію з іншими країнами та міжнародними організаціями, допомагає у забезпеченні зовнішньої політики та дипломатичних зусиль країни [5, с. 24-33]. У країнах Європи, де існує система парламентської демократії, опозиційні партії можуть здійснювати свої функції через парламентські процедури, наприклад, ініціювання законопроектів, виступи з промовами та інтерпеляції [6 с. 78-86].

Висновок. Отже, роль політичної опозиції в країнах Європи є надзвичайно важливою для забезпечення демократії, контролю за діяльністю уряду та парламенту, захисту прав громадян та формування альтернативних політичних програм та ідей.

Список використаної літератури

1. Данилюк О.П. Роль опозиції в системі політичної влади. К.: «Академія», 2006. 212 с.
2. Іваненко Ю.П. Політична опозиція та її роль у демократичних процесах. К.: «Політвидав України», 2004. 156 с.
3. Шевчук С. Політична опозиція в країнах Європейського Союзу: досвід та перспективи // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Політичні науки. 2021. Вип. 1. С. 45-50.
4. Кравчук В. Опозиція в Україні: історія та сучасність // Вісник Львівського університету. Серія політична. 2019. Вип. 4. С. 30-37.
5. Дубина О. Криза демократії в Європі: причини та наслідки // Політична думка. 2020. № 3. С. 24-33.
6. Шаповал О. Політична опозиція в Україні: становлення та функціонування // Політологічні читання. 2018. № 1. С. 78-86.

*Колесник Валерій
Студент гр. ПТБД-11
Факультет Економіки та Управління, ЗУНУ*

СУЧАСНА УКРАЇНА ЯК НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА

Актуальність теми дослідження. Актуальність цієї теми визначається кількома факторами. По-перше, політична, економічна та соціокультурна ситуація в Україні залишається динамічною та змінною, вимагаючи постійного аналізу та оцінки. По-друге, Україна має складні міжнародні відносини, враховуючи різноманітність етнічних груп та культурних традицій в країні. По-третє, Україна знаходиться в геополітично складному регіоні, зокрема в контексті відносин з Російською Федерацією та впливом міжнародних акторів.

Мета дослідження: глибокий аналіз та оцінка сучасного стану та розвитку України як незалежної країни з врахуванням її національної ідентичності, політичної системи, економіки, культури та міжнародних відносин.

Предмет дослідження: сучасна Україна як національна держава.

Об'єкт дослідження: аналіз різних аспектів сучасної України як національної держави, таких як політична система, економіка, культура, міжнародні відносини, взаємодія з міжнародним співтовариством, роль у світовій політиці та інші.

Завдання дослідження: проаналізувати особливості української національної держави. Україна - це незалежна країна, розташована в Східній Європі, яка вийшла з-під влади Союзу Радянських Соціалістичних Республік у 1991 році. Вона має статус національної держави, що означає, що влада в країні має бути підкоряна волі народу України та забезпечувати інтереси та права всіх громадян незалежно від їхньої національної належності. Україна має складну історію та культурний спадок, що формує національну ідентичність українців [1]. Однак, сучасна Україна стикається з рядом викликів та проблем, пов'язаних з політичною системою, економікою, суспільством, міжнародними відносинами та іншими аспектами національної держави. У цьому рефераті ми розглянемо актуальні аспекти сучасної України як національної держави. Політична система. Політична система України базується на конституції, прийнятій в 1996 році, яка передбачає поділ влади між виконавчою, законодавчою та судовою гілками влади. Президент - глава держави, обирається народом на п'ятирічний термін. Парламент - Верховна Рада, є однопалатним законодавчим органом, складається з 450 депутатів, які обираються народом на п'ятирічний термін. Уряд - виконавчий орган влади, очолюється прем'єр-міністром, призначається президентом з подальшим затвердженням Верховної Ради [4]. Економіка. Сучасні риси національної економіки України За підсумками 2017 р. економіка України посідає 62-ге місце серед всіх економік світу та 22-ге з-поміж країн Європи за загальним розміром ВВП, який становить 93,55 млрд доларів США. З розрахунку ВВП на одну особу - 133-тя позиція в світі - \$2 205,67 на рік [5]. Україна - потенційно багата країна, що усвідомлює себе й сприймається ззовні як політична й економічно міцна індустріально-аграрна держава рівня Польщі або Туреччини. Після розпаду Радянського Союзу Україна пережила жорстку економічну депресію: крах економіки та гіперінфляція призвели до катастрофічного скорочення ВВП. Починаючи з 2000 р., економіка України стабільно зростає, аж до 7% річних. Економіка України сильно постраждала від світової економічної кризи 2008 р., коли гривня знецінилась на 38% відносно долара США. У той самий час виробництво було спрямоване на експорт, який давав надприбутки, відповідно високою була ціна продукції на внутрішньому ринку. У 2010 р. Україна повністю змінила економічний курс, метою якого став розвиток внутрішнього ринку [5]. Почалося зростання економіки. Однак внаслідок військової агресії Росії на Донбасі 2014 р. економіка України зазнала нищівного удару. Протягом 2014 - 2015 рр. через політичну та економічну кризу, військові дії сумарне падіння ВВП становило близько 16%. Зниження реальної заробітної плати та висока інфляція спричинили звуження внутрішнього споживчого попиту через військовий конфлікт на сході України. За останні 3 роки національна економіка почала поступово зростати: приблизно на 2,4% щороку [1 с. 34]. Суспільство. Суспільство України є різноманітним з різними культурними, мовними та етнічними групами. Забезпечення прав людини, захист менших культурних груп та забезпечення рівноправного доступу до ресурсів та можливостей є важливими аспектами національної держави. В Україні також є виклики в міжнародних відносинах, зокрема в контексті конфлікту на сході країни з російсько-підтримуваними сепаратистськими рухами [3].

Державні символи. Державні символи — це закріплені в законодавстві офіційні знаки (зображення, предмети) чи звукові вираження, які символізують суверенітет держави.

Висновок: Сучасна Україна як національна держава стикається з рядом викликів та проблем, що потребують вирішення. Політична система, економіка та суспільство є важливими аспектами, на які слід звернути увагу для забезпечення стабільного розвитку країни. Реформи в політичній системі, включаючи забезпечення демократії, правової держави, незалежності судової системи та боротьби з корупцією, є важливими кроками для покращення ситуації. Економічні реформи, такі як сприяння бізнес-клімату, стимулювання інвестицій, розвиток високотехнологічних галузей, можуть сприяти економічному зростанню та поліпшенню рівня життя громадян. Забезпечення прав людини, захист прав менших культурних груп та сприяння рівноправному доступу до ресурсів та можливостей може сприяти розвитку багатокультурного суспільства в Україні.

Список використаних джерел

1. Попович М. Нарис історія культури України. К,1998. 134 с.
2. Економіка сучасної країни URL: <http://www.golos.com.ua/article/3140852>
3. Сучасна Україна URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0>
4. До дня Української Державності URL:<https://osvita.khm.gov.ua/?p=9588>
5. Становлення Української Державності URL: <https://mltk.co.ua/stanovlennia-ukrains-koi-derzhavnosti/>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА

Актуальність теми дослідження. Політичні лідери впливають на формування національних політичних поглядів та цінностей, визначають міжнародну політику, забезпечують соціальну стабільність та економічний розвиток країни. Оскільки політичне керівництво держави має значний вплив на життя її громадян, розуміння деталей цього явища дозволяє краще зрозуміти природу політичного процесу в сучасному світі.

Мета дослідження: розкриття ключових особливостей загальнонаціонального лідерства, його ролі в утворенні політичного процесу в країні та його впливу на суспільство.

Об'єкт дослідження: феномени та особливості національного політичного лідерства в різних країнах та історичних періодах.

Предмет дослідження: особливості державного політичного лідерства, включаючи аналіз теорії, практики та інститутів, пов'язаних з розвитком та взаємодією політичних лідерів з метою формування та забезпечення стабільності і ефективного функціонування державних інститутів.

Завдання дослідження: аналіз поняття «загальнонаціональне політичне лідерство»; характеристика національного політичного лідерства в історичній ретроспективі; характеристика національного політичного лідерства в сучасний період; роль національного політичного лідерства у формуванні національної ідентичності. Лідерство є одним із фундаментальних компонентів будь-якої політичної системи. Воно визначається як процес впливу на інших для досягнення спільної мети. Національне політичне лідерство - це особливий тип лідерства, який є необхідним для розвитку нації [4]. Одним із ключових аспектів національного політичного лідерства є здатність лідера мобілізувати інших учасників політичного процесу. Цього можна досягти шляхом створення особистого іміджу, постановки спільних цілей та використання національної символіки для побудови національної єдності. Національна єдність є ключовим елементом у досягненні спільних цілей [5]. Іншою важливою характеристикою національного політичного лідерства є здатність лідера побудувати довіру громадськості до своєї особистості та політичної програми. Цього можна досягти завдяки прозорості в управлінні та відкритості до громадської думки і пропозицій [3, с. 65]. Національні політичні лідери також повинні мати здатність ефективно управляти країною та її ресурсами. Вони повинні мати чітку стратегію розвитку і забезпечувати соціальну стабільність та економічне зростання. Ще однією важливою характеристикою національного політичного лідерства є відповідальність перед народом. Лідери повинні вміти слухати людей, враховувати їхні потреби і допомагати їм вирішувати їхні проблеми [2, с.150]. Національне політичне лідерство має унікальні характеристики, пов'язані з культурними, історичними та іншими факторами, що впливають на політичний процес у конкретній країні. Деякі з характеристик національного політичного лідерства включають: пріоритетність національної ідентичності: глибоке розуміння своєї національної ідентичності є важливим для зміцнення позицій своєї країни на світовій арені; розуміння та визнання культурного розмаїття: розуміння розмаїття культур та вірувань, присутніх в країні, є важливим для взаєморозуміння; забезпечення національної єдності: національні політичні лідери повинні бути здатні об'єднати свій народ на основі спільних цінностей, які визначають національну ідентичність; розвиток національної економіки: національні політичні лідери повинні бути здатними сприяти економічному розвитку своїх країн задля забезпечення стабільності та процвітання. Політичне лідерство, попри певні недоліки, є позитивним чинником українського суспільства, що розвивається. Дослідження елементів політичного лідерства, зокрема тенденцій його формування, сприятиме створенню умов для більш ефективного функціонування цього інституту [1, с. 46].

Висновок: Національне політичне лідерство є ключовим елементом для національного розвитку та стабільності. Однак, щоб досягти успіху в цій сфері, лідери повинні мати чітке бачення та стратегію, вміти мобілізувати громадськість, заручитися підтримкою ключових фігур та працювати з опозицією. Крім того, важливими є етичні та моральні стандарти лідера, його здатність діяти в інтересах держави, а не лише переслідувати власні амбіції. Тому підготовка національних політичних лідерів є важливим завданням для країни, яка прагне національної стабільності і процвітання.

Список використаних джерел

1. Політична історія України. XX століття: У 6 т. / Редкол.: І. Ф. Курас (голова) та ін. К.: Генеза, 2003. С. 42-72.
2. Розумний М.М. Проблема лідерства в українському національному проекті, Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2016. №3. С. 149-155.
3. Головатий М. Поняття «політична еліта» і «політичний клас» в контексті сучасної політичної думки / М. Головатий // Політичний менеджмент. Спецвипуск, 2017. С. 63-68.
4. Методологія дослідження політичної еліти URL:<http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art>
5. Сучасна політична еліта України: парадокс існування
6. URL: <http://www.unn.com.ua/uk/exclusive/1330967-d-korchinskiy-politichna-elitaukraini-ladna-viddati-polo-vinu-derzavi-abi-lishe-yim-ne-zavazhali-tsaryvati>

МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

Актуальність теми дослідження: Актуальність цієї теми полягає у розвитку інформаційної безпеки на міжнародному рівні. Проблема забезпечення інформаційної безпеки становить одне з ключових і найважливіших завдань сучасної науки міжнародного права, а також практичної діяльності різноманітних суб'єктів міжнародних відносин на міжнародній арені в частині формування надійної основи як для самої інформаційної безпеки (насамперед на міждержавному рівні), так і всіх тих напрямів діяльності, які стосуються інформаційних відносин, а також гарантування безпеки у зазначеній сфері.

Мета дослідження: аналіз міжнародної термінології інформаційної безпеки, оцінка можливостей, методів і підходів впровадження інформаційної безпеки.

Предмет дослідження: міжнародна інформаційна безпека.

Об'єкт дослідження: вивчення поняття міжнародної інформаційної безпеки

Завдання дослідження: проаналізувати принципи міжнародної інформаційної безпеки та її ролі в сучасному світі. Поняття інформаційної безпеки в сучасному світі надзвичайно широке. Воно включає в себе як контроль за непоширенням інформації, яка вважається таємною, так і міркування вчасного, повного та якісного інформування громадян про події в країні і світі, вільного доступу до різних джерел інформації і разом із тим сприяння цілісності суспільства, підтримання його морального добробуту, захисту від несприятливих інформаційних впливів.[1] Захищаючи свої інформаційні інтереси, кожна держава має дбати про свою інформаційну безпеку. Цього ж вимагає і зміцнення української державності. Збалансована державна інформаційна політика України формується як складова частина її соціально-економічної політики, виходячи з пріоритетності національних інтересів та загроз національній безпеці країни. Із правової точки зору вона ґрунтується на засадах правової демократичної держави і впроваджується шляхом розробки та реалізації відповідних національних доктрин, стратегій, концепцій та програм згідно із чинним законодавством [2]. В Україні назріла об'єктивна потреба у державно-правовому регулюванні науково-технологічної та інформаційної діяльності, що відповідала б реаліям сучасного світу та рівню розвитку інформаційних технологій, нормам міжнародного права, але водночас ефективно захищала б власні українські національні інтереси [3] Відносини, пов'язані із забезпеченням інформаційної безпеки, як найважливіші сьогодні для суспільства та держави вимагають найшвидшого законодавчого регулювання. Процес глобальної соціальної інформатизації охопив майже всі країни світу і став опорою науково-технічного та соціально-економічного розвитку. Інформатизація — організований соціально-економічний і науково-технічний процес, що створює найкращі умови для повного задоволення інформаційних потреб і реалізації прав громадян, державних органів і управлінських структур на основі формування та використання інформаційних ресурсів та інформації. Використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій і використання обчислювальної техніки та комунікаційних технологій. Розуміння сутності поняття «інформаційна безпека» є важливим завданням наукового аналізу. Будь-яке вчення може досягти зрілості і досконалості лише тоді, коли воно розкриває природу досліджуваного явища, і воно має здатність передбачати майбутні зміни не тільки в області явищ, але і в області сутності. Тільки на основі абстрактного мислення можна зрозуміти сутність інформаційної безпеки, створити теорію досліджуваної теми, зрозуміти внутрішній зміст, виявити характеристики, розкрити сутнісні ознаки досліджуваної концепції. Міжнародна інформаційна безпека визначається як взаємодія між учасниками міжнародних відносин для підтримки стабільності та миру на основі захисту міжнародного інформаційного кола, глобальної інфраструктури та суспільної свідомості міжнародної спільноти від реальних і потенційних інформаційних загроз. Об'єктивно розглядаючи категорію «інформаційна безпека», можна зробити висновок, що вона виникла одночасно із засобом обміну інформацією між людьми, що супроводжується усвідомленням інтересів людей, що дозволяє завдати шкоди шляхом інформаційного спілкування, що забезпечує спілкування між усіма особами. В умовах процесу глобалізації зазнала змін міжнародна система, змінився характер загроз, зазнала змін і сучасна універсальна система безпеки. Сфера безпеки змінюється з сфери, де домінують військові, на «складну» область, яка включає елементи з відповідних предметних сфер світової взаємодії. Зростає дотеперішнє розуміння взаємозалежності світу всіма елементами міжнародної системи, особливо необхідності співпраці у сфері безпеки, необхідності подолання ліній розмежування та «вакуумів безпеки» у глобальному, європейському та євразійському просторах [4]. У зв'язку з цим відбувається так зване розширення простору безпеки та вирівнювання пріоритетів у різних сферах. «Розширена охорона». Слід зазначити, що проблема розширення безпечного простору давно привертає увагу представників різних галузей — економістів, юристів, міжнародників, істориків тощо [4].

Висновок: Міжнародна інформаційна безпека є надзвичайно важливим аспектом в сучасному світі, де інформаційні технології зростають в швидкому темпі і мають значний вплив на міжнародні відносини,

економіку, політику та безпеку. Дослідження цього питання допомагає зрозуміти загрози та виклики, з якими стикаються країни та міжнародні організації, і розробляти ефективні заходи для їх подолання.

Список використаних джерел

1. Інформаційна безпека: гуманітарні аспекти URL:https://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/18370/
2. Інформаційна безпека як основа національної безпеки URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/141443493.pdf>
3. Інститут міжнародної інформаційної безпеки: правові аспекти URL: <http://ippi.org.ua/zabara-im-institut-mizhnarodnoi-informatsiinoi-bezpeki-pravovi-aspekti>
4. Положення про інформаційну безпеку в міжнародних стандартах URL: https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/st-10_Polozh-pro-IB.pdf

ХВИЛІ ПОШИРЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ В СВІТІ, ЇХ ВПЛИВ НА УКРАЇНУ

Актуальність теми дослідження: Тема дослідження «Хвилі поширення демократії в світі, їх вплив на Україну» залишається актуальною в сучасному контексті з ряду причин: Геополітична ситуація. Український контекст: Після Революції Гідності в 2014 році, Україна пройшла через важливі зміни в політичній системі та прагненні до демократичних реформ. Роль демократії в суспільстві. Актуальні виклики: Сучасний світ стикається з рядом викликів, таких як погрози авторитаризму, розповсюдження фейкових новин, кібератаки та інтернет-маніпуляції.

Мета дослідження: вивчити і проаналізувати різні етапи і процеси поширення демократії в світі, а також їх вплив на Україну як країну, що пройшла власний шлях до демократичних перетворень.

Об'єкт дослідження: процеси поширення демократії в світі.

Предмет дослідження: хвилі поширення демократії в світі, їх вплив на Україну.

Завдання дослідження: дослідити історичне становлення демократичного режиму, як домінуючого у світі; показати основні труднощі та особливості переходу до демократії в Україні; вказати основні засади демократичного та авторитарного режиму в Україні. Одним з найважливіших наслідків трансформаційних процесів кінця ХХ - початку ХХІ століття стало утвердження демократії як основної моделі світового суспільно-політичного устрою. Більшість країн вже встигли стати демократіями чи обрали шлях до неї, який здійснюється з урахуванням національних особливостей і традицій [1, с. 240]. Даний процес відбувається нерівномірно - з припливами і відпливами. Така нерівномірна хвильова пульсація демократизації у світовій практиці дала поштовх розвитковій концепції «хвиль демократизації», яка була викладена в роботі американського політолога С. Хантінгтона «Третя хвиля: Демократизація наприкінці ХХ сторіччя» (1991 р.). На основі аналізу історичного минулого людства він виділяє три хвилі демократизації і дві хвилі відкату [3]. Перша хвиля демократизації (1820-1926) означала поширення парламентаризму, багатопартійних систем і загального виборчого права, насамперед у країнах Західної Європи та Північної Америки. Зворотна хвиля (1926-1942) принесла тоталітаризм у різних його формах: фашизм, сталінізм, нацизм і повернення низки країн до авторитарного правління [4]. У період першої хвилі налічувалось 29 демократій, у період зворотної хвилі 12 країн відійшли від демократії. Друга хвиля демократизації (1942-1962) характеризувалася перемогою над фашизмом, антиколоніальним рухом і розвалом колоніальної системи, модернізацією країн, що звільнилися від колоніальної залежності, включно з процесом цілковитої демократизації у деяких з них. Третя хвиля демократизації (розпочалася у 1975 р. і триває дотепер) ознаменувалася падінням авторитарних режимів у Греції, Португалії, Іспанії (відповідно 1974, 1975, 1977 рр.) [2]. Потім вона охопила Латинську Америку та низку країн Азії. Тут на шлях демократії стали Домініканська Республіка, Гондурас, Перу, Туреччина, Філіппіни, Південна Корея. Нарешті черга дійшла до країн радянського блоку. Комуністичні режими зазнали краху спочатку в Південній та Центральній-Східній Європі, а потім в республіках Радянського Союзу [5]. В сучасній Україні процес демократизації розпочався з поваленням комуністичного режиму в Радянському Союзі. Саме те, що Україна колишня учасниця СРСР спричиняє низку об'єктивних і суб'єктивних причин, які суттєво ускладнили трансформаційний перехід. Внаслідок знищення приватної власності та приватної ініціативи в минулому, сьогодні економічні успіхи здебільшого залежать від уряду і досягаються ним найважче не лише через суб'єктивні, а й через об'єктивні причини. Економічний чинник надзвичайно ускладнює процес демократичної стабілізації [3]. Політичне, економічне і соціокультурне життя українського суспільства містить значні відбитки тоталітаризму і колишнього напівколоніального статусу України, тривалої підлеглості її території різним державам упродовж століть. З огляду на це, розмежування політичних сил у державі залишається багатомірним: країну поділено не лише за соціально-економічними, ідеологічними, а й за етнічними, регіонально-культурними, мовними ознаками; суттєвими є відмінності у зовнішньополітичних орієнтаціях різних політичних сил і регіонів [1, с. 133]. Наслідком є слабка і нестабільна партійна система, що не сприяє підвищенню авторитетності демократичного врядування. Найвиднішими рисами авторитаризму в Українському суспільстві є: авторитарний режим допускає існування інакомислення і опозиції в чітко визначених межах. Правляча еліта готова терпіти інакомислення, доки воно не зачіпає основ режиму. Існує цензура (іноді прихована) над видавничою діяльністю та ЗМІ. Однак при збереженні лояльності до правлячого режиму дозволено критикувати деякі недоліки державної політики та політичних діячів [2]. Формування органів влади, а також ротація (переміщення) правлячих еліт здійснюється не шляхом конкурентної боротьби кандидатів на виборах, а кооптацією, вольовим введенням їх в керівні структури. Процес передачі влади найчастіше здійснюється не шляхом встановлених законом процедур заміни керівників, а насильно чи келійно через «змову еліт», при цьому зовнішні формальності можуть дотримуватися [4].

Висновки. Становлення демократичного режиму у світі було наслідком технологічного прогресу. Результатом демократизації було становлення народовладдя замість монархічних форм правління. Цей процес хоч і почався у ХVІІІ ст. проте в Україні він проявився лише в кінці ХХ ст. Обравши демократичне майбутнє і слідуючи його ідеалам, ми не можемо позбавитись від тоталітарного минулого, яке проявляється в ознаках авторитарного режиму в нашій політичній системі.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. - Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Хантінгтон С. Про хвилі демократизації, їхню сутність та періодизацію URL: <http://www.info-librarv.com.ua/books-text-7561.html>
4. Nationals in Transit 2018 URL: <https://freedomhouse.org/report/nationstransit/2018/ukraine>
5. Особливості та труднощі переходу до демократії в Україні URL: <https://pidruchniki.com/16011013/politologiva/osoblivosti-trudnoschi-perehodu-demokrativi-ukravini>

ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ

Актуальність теми дослідження: В наш час, коли вогнища етнічних конфліктів та сепаратизму активні, як ніколи, важливо розуміти що під цим ховається, чим зумовлено та які його прояви.

Мета дослідження: дослідити питання сепаратизму, причини його виникнення, характеристики та форми виявів.

Об'єкт дослідження: поняття сепаратизму, форми його вияву в наш час.

Предмет дослідження: сепаратизм - політика і практика відокремлення, відділення частини території держави з метою створення суверенної держави, дезінтеграцію країни, переходу до складу іншої держави чи набуття статусу дуже широкої автономії.

Завдання дослідження: проаналізувати форми вияву сепаратизму. Загальне визначення сепаратизму є те, що це пропаганда стану культурного, етнічного, племінного, релігійного, расового, національного або тендерного відділення від ширшої групи. Радикальність сепаратизму обумовлюється географічним положенням, жорсткістю та ієрархічністю внутрішньо регіонального суспільства, економічним і соціальним становищем даного регіону на поточний момент, а також сили центральної влади [1, с. 46-47]. Сепаратизм складався історично на підставі переважно етносо-національної, регіональної чи культурно-релігійної окремішності. Тому сепаратизм поділяють на такі види: 1. Релігійний - сепаратизм через релігійні відмінності між регіонами однієї країни та загроза безпосередньому існуванню меншини, яка сповідує іншу релігію (сирійські християни різних традицій, сирояковити, халдеї, ассирійці закликають до власного державотворення на території Сирії, оскільки не сумніваються в тому, що прихід до влади ісламського сунітського уряду стане катастрофою для всіх християн). Етнічний - єдиний правомірний сепаратизм, його суб'єктом є етнічна одиниця, котра становить меншість населення. Право на територіальне відокремлення ґрунтуються на апеляції до права народу на самовизначення. Політичний (регіональний) - сепаратизм, суб'єктами котрого можуть бути представники тієї самої національності, що й центральна державна влада. Такий сепаратизм найчастіше вдається до пошуку форм дискримінації, які регіон начебто зазнає з боку центральної влади (культурної, мовної, економічної), тому порушує питання про відокремлення території, вбачаючи в цьому єдиний засіб ліквідації цих форм дискримінації. Расовий - сепаратизм, що прагне до відокремлення від інших рас. Також виступають проти міжрасових шлюбів та інтеграції з іншими расами. Сепаратизм також відрізняється за цілями, що переслідують відповідні групи людей. По-перше, виділяють сепаратизм, метою якого є відокремлення та утворення нової незалежної держави, яскравими прикладами такого сепаратизму є курдський сепаратизм у Туреччині та уйгурський сепаратизм у Китаї та Середній Азії. По-друге, сепаратизм, з метою відокремлення та приєднання до іншої держави, наприклад рух за приєднання до Монголії автономного регіону Китаю Внутрішньої Монголії. По-третє, сепаратистські рухи, метою яких є лише отримання більшої автономії за збереження регіону у складі держави, боротьба розширення прав автономії Корсики мови у Франції. Якщо розділити їх на 3 групи за своїм соціальним становищем то, вийде, що виступи еліт зумовлені потребою у владі, середніх шарів - національною дискримінацією, а нижчих шарів - економічними факторами, як правило, це розрив між соціальним становищем. Як правило, майже завжди основна маса страйкуючих країн - це люди нижчих верств, а причинами їх невдоволень, як правило, є економічно неуспішний розвиток регіону, в таких країнах сепаратизм зазвичай придушується силовим шляхом, наприклад, в сепаратизм в Сінцзян-Уйгурському автономному окрузі КНР [3, с. 429-430]. У розвинених країнах настрої, навпаки, менш екстремістські, виражені ідеї зазвичай у наданні більшої автономії, а не відділенням, і найчастіше рухи представлені партією, що захищає дані вимоги, а пригнічується такий сепаратизм м'яким шляхом, без застосування сили, наприклад квебецький сепаратизм. В останній час зі зброєю в руках право на самовизначення відстоювали азербайджанці в Ірані, ачехці в Індонезії, бенгалці Східного Пакистану, жителі регіону Шаба в Заїрі, численні рухи на північному сході Індії, пуштуни та белуджі в Пакистані, еритрейці та сомалійці в Ефіопії, сомалійці у Джибуті та Кенії, немусульманське населення Судану, арабська та християнська комуни Чаду, карени, мон, качини, шани, ва, аракан у Бірмі/М'янмі, туареги Малі та Нігеру, біафра у Нігерії, баски в Іспанії, корсиканці у Франції, албанці у Сербії та Республіці Македонії, серби та хорвати у Боснії та Герцеговині, Великобританії, абхазі в Грузії, вірмени в Азербайджані, уйгури та тибетці на території КНР, росіяни та українці у Молдові, індіанці у США [4, с. 691-694]. Розпад Радянського Союзу і зникнення його із політичної карти світу призвів до поживлення багатьох «заморожених» конфліктів, що мали міжнаціональний характер. До них можна віднести конфлікт у Придністров'ї, Нагірному Карабасі та Грузино-Абхазький конфлікт. Значну роль у загостренні цих конфліктів відіграла РФ, яка таким чином намагалася втримати колишні республіки СРСР у зоні свого впливу. Росія була і залишається найвпливовішим актором у виникненні та розв'язанні всіх «заморожених» конфліктів на пострадянському просторі [2, с. 105].

Висновок: Отже, як показує світовий досвід, сепаратизм має глибокі історичні корені, що пов'язано з існуванням суперечності між історичними традиціями взаємодії держав на принципах державного суверенітету і непорушності кордонів з одного боку, та принципом права націй на самовизначення, який утвердився в

практиці міжнародних відносин і передбачає можливість формування незалежних держав. Така суперечність доволі часто має наслідком домінування принципу національного самовизначення над інтересам національної безпеки держав, до складу яких входять території з етнічними анклавом. Можна стверджувати, що на особливості зародження та на розвиток осередків сепаратизму в світі накладає відбиток політико-географічне положення території. До вироблення конкретних рекомендацій стосовно зниження ризиків сепаратизму може призвести розуміння механізмів цього впливу.

Список використаних джерел

1. Політологічний енциклопедичний словник / уклад. : Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін. Заред. М. П. Требіна. Х.: Право, 2015. 345 с.
2. Дівак Вікторія Віталіївна. Сепаратизм як феномен сучасної політики. Юридична думка. 2010. 224 с.
3. В. Дівак. Сепаратизм // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. 662с.
4. Дівак В. В. Сепаратизм як соціально-політичне явище: сутність і причини виникнення / В. В. Дівак // Держава і право: збірник наукових праць. 2008. 705 с.

ХВИЛІ ПОШИРЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ В СВІТІ, ЇХ ВПЛИВ НА УКРАЇНУ

Актуальність теми дослідження. З розвитком загальнополітичного питання, питання реформ і перетворень політичних режимів не втрачає своєї актуальності. Це актуально навіть сьогодні для багатьох країн, особливо країн Центральної та Східної Європи, України, які перебувають на цьому етапі і докладають багато зусиль для його якнайшвидшого подолання. Для науки, і зокрема політології, ця проблема не є новою, оскільки немає країни світу, б не пережила періоду системних реформ. Проте єдності поглядів на проблеми реформування і трансформації політичних систем у вчених немає.

Мета дослідження: проаналізувати сутність процесу демократизації, дослідити хвилі поширення демократії в світі та Україні.

Об'єкт дослідження: хвилі поширення демократії.

Предмет дослідження: роль та вплив демократії в світі та Україні.

Завдання дослідження: розглянути реформування і трансформацію політичних режимів, а саме демократії; вказати роль поширення демократії в світі та Україні. У широкому сенсі демократизація означає процес політичних і соціальних змін, спрямованих на встановлення демократичного ладу. На різних стадіях суспільно - історичного розвитку цей процес завжди визначався конкретними історичними типами демократії. У містах - державах Стародавньої Греції демократичні форми правління приходили на зміну тиранічним або олігархічним режимам, не міняючи соціально - економічної рабовласницької природи. В епоху середньовіччя (якщо не рахувати дворянське станове представництво) ми спостерігаємо лише появу або зникнення окремих острівців демократії, як результат боротьби між феодальною аристократією і третім суспільним шаром. На пізніх етапах феодалізму демократизація, як правило, відбувалась у протиборстві між буржуазією, що зароджувалася, і дворянством, що тяжіло до буржуазії, з одного боку, і феодальною абсолютистською системою, з іншого. Кульмінацією цього процесу вважається Велика французька революція. На початку 90 - х років до політичної науки увійшло нове поняття - хвилі демократизації. Важливе значення у розробці теорії хвиль демократичного процесу належить американському політологу, директору американського Інституту стратегічних досліджень Гарвардського університету С. Хантингтону, який у монографії «Третя хвиля. Демократизація в кінці ХХ століття» (1991 р.) проаналізував передумови, хід і перспективи переходу від тоталітаризму і авторитаризму до демократії в світі. Хоча одним із перших, хто звернув увагу на хвилеподібність демократизації у світовому масштабі, був Р. Даль, який у своїй роботі «Демократія і її критерії» виділив три основні етапи становлення поліархії. Крім того, слід зазначити важливість робіт Ф. Шміттєра, Д. Джагерса, Т. Гарра. Але розроблена С. Хантингтоном теорія хвиль отримала більший резонанс у наукових колах [1]. Хвиля демократизації — це група переходів від недемократичних режимів до демократичних, що відбуваються у визначений період часу, кількість яких значно перевищує кількість переходів у протилежному напрямку в даний період. До цієї хвилі звичайно відноситься також чи лібералізація часткова демократизація в тих політичних системах, що не стають цілком демократичними. У сучасному світі мали місце три хвилі демократизації. Кожна з них торкала порівняно невеликого числа країн, і під час кожної відбувалися переходи й у недемократичному напрямку [2]. Перша хвиля демократизації (1820-1926) означала поширення парламентаризму, багатопартійних систем і загального виборчого права, насамперед у країнах Західної Європи та Північної Америки. Зворотна хвиля (1926-1942) принесла тоталітаризм у різних його формах: фашизм, сталінізм, нацизм і повернення низки країн до авторитарного правління. У період першої хвилі налічувалось 29 демократій, у період зворотної хвилі 12 країн відійшли від демократії. Друга хвиля демократизації (1942-1962) характеризувалася перемогою над фашизмом, антиколоніальним рухом і розвалом колоніальної системи, модернізацією країн, що звільнились від колоніальної залежності, включно з процесом цілковитої демократизації у деяких з них. У той час існувало 36 демократій. Зворотна хвиля (Ю60-1976) означала встановлення авторитарних диктатур у низці країн. Від демократій відійшли 6 країн. Третя хвиля демократизації (розпочалася у 1975 р. і триває дотепер) ознаменувалася падінням авторитарних режимів у Греції, Португалії, Іспанії (відповідно 1974, 1975, 1977 рр.). Потім вона охопила Латинську Америку та низку країн Азії. Тут на шлях демократії стали Домініканська Республіка, Гондурас, Перу, Туреччина, Філіппіни, Південна Корея. Нарешті черга дійшла до країн радянського блоку. Комуністичні режими зазнали краху спочатку в Південній та Центрально-Східній Європі, а потім в республіках Радянського Союзу. І хоч деякі дослідники висловлюють думку про настання спаду третьої хвилі демократизації, у більшості країн, котрі покінчили з недемократичним розвитком після 1974 р., демократія все ж таки досягла значних успіхів. У цей період існувало приблизно 40 демократій, а 4-5 країн відійшли від неї [3]. 24 серпня 1991 р. Верховна рада України прийняла історичний документ - Акт проголошення незалежності України. Україна проголошена незалежною демократичною державою. Почався новий етап її історичного розвитку, стратегічною метою якого поставлено завдання побудови демократичного суспільства. Процес демократичної трансформації в Україні, як і в більшості посткомуністичних країн, у суб'єктивному плані ускладнено перебільшеними сподіваннями щодо допомоги Заходу, недооціненням складності необхідних змін у системі як політичних, так і економічних відносин, а також сили спротиву старої номенклатури, нерозумінням того, наскільки тривалим буде сам процес трансформації. Україна обрала

демократичний тип політичної системи, що підтверджується наявністю активного процесу формування нової політичної системи. Складниками цього процесу є: утвердження принципів демократії, парламентаризму і політичного плюралізму; забезпечення прав і свобод громадян; поділ державної влади на законодавчу, виконавчу і судову; запровадження інституту президентської влади; визнання засобів масової інформації важливим елементом політичної системи; формування системи самоврядування народу тощо [4].

Висновок: Становлення демократичного режиму у світі було наслідком технологічного прогресу. Результатом демократизації було становлення народовладдя замість монархічних форм правління. Цей процес хоч і почався у XVIII ст. проте в Україні він проявився лише в кінці XX ст. Обравши демократичне майбутнє і слідуючи його ідеалам, ми не можемо позбавитись від тоталітарного минулого, яке проявляється в ознаках авторитарного режиму в нашій політичній системі.

Список використаних джерел

1. Демократичні хвилі як механізм реалізації реального демократизму/ Бойчук М. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/428>
2. С. Хантінгтон про хвилі демократизації, їхню сутність та періодизацію URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-3825.html>
3. ПЕРЕХІД ДО ДЕМОКРАТІЇ. УМОВИ ПЕРЕХОДУ URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-2602.html>
4. Особливості та труднощі переходу до демократії в Україні URL: https://pidru4niki.com/16011013/politologiya/osoblivosti_trudnoschi_perehodu_demokratiyi_ukrayin

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКО-ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ

Актуальність теми дослідження. Пошук оптимальної моделі форми правління в Україні, незважаючи на повернення в 2014 році до парламентсько-президентської республіки.

Мета дослідження: вивчити основні етапи становлення політичної відповідальності в контексті змін рівня довіри, рівня задоволення життям, громадської активності та протестних настроїв населення.

Об'єкт дослідження: причини та наслідки повернення України до парламентсько-президентської форми державного правління.

Предмет дослідження: форма правління в Україні.

Завдання дослідження: пояснити причини та наслідки повернення України до парламентсько-президентської форми державного правління. Однією з головних характеристик державного ладу будь-якої країни є форма державного правління, в якій виявляються особливості і порядок організації вищих органів влади, що визначає їхню структуру, компетенцію та взаємодію. Особливо нас цікавить ця проблема, яка стосується України оскільки, впродовж новітньої історії Україна пройшла шлях розвитку всіх республіканських форм державного правління. Після революції гідності була відновлена парламентсько-президентська форма правління. Запорукою успішного функціонування змішаної президентсько - парламентської форми організації державної влади є ефективно налагоджений механізм політичного компромісу [2, с 384]. В Україні цей чинник не спрацював через низку інституційних та історичних причин. Зміна мажоритарної форми волевиявлення на пропорційну за закритими списками в єдиному багатомандатному окрузі при слабкості партійних організацій та високому рівні фрагментації парламенту виявилися чинниками експансії великого тіньового капіталу у владу, що призвело до максималізації ролі лідера фракції й одночасного знецінення «рядового» депутатського мандата, пріоритетності інтересів впливових бізнес-груп над інтересами українського народу, зниження професійного рівня депутатського корпусу через потрапляння до його лав осіб, що ні за професійними ознаками, ні за моральними якостями не відповідають таким вимогам [2, с. 393]. В 2005 р. після Помаранчевої революції Україна перейшла до парламентсько-президентської форми державного правління. Однак, після приходу до влади Віктора Януковича і Партії регіонів 30 вересня 2010 року Конституційний Суд України визнав таким, що не відповідає Конституції України Закон «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. у зв'язку з порушенням процедури його розгляду та прийняття. Конституційний Суд України поновив чинність Конституції 1996 р. Верховна Рада має право звільняти всіх зазначених осіб з посад. Вона вирішує питання про відставку Прем'єр-міністра та членів. Парламент призначає на посаду та звільняє з посади за поданням Президента голову служби безпеки України. Згідно з Законом України від 21 лютого 2014 р. значно ширшими стали повноваження Голови Верховної Ради. Так, змінено положення, відповідно до якого Голова парламенту організує підготовку питань до розгляду на засіданнях Верховної Ради України, на об'ємніше за змістом: організує роботу Верховної Ради України, координує діяльність її органів. У разі дострокового припинення повноважень Президента на Голову Верховної Ради, а не на Прем'єр-міністра, як фіксувала Конституція в редакції 1996 року, покладається виконання обов'язків глави держави на період до обрання й вступу на посаду нового Президента. Цим законом розширено й коло повноважень Кабінету Міністрів, які за Конституцією в редакції актів Кабінету Міністрів з мотивів їх невідповідності Основному Закону держави з одночасним зверненням до Конституційного Суду України щодо їх конституційності; не лише призначає, а й звільняє з посади Генерального прокурора України (за згодої Верховної Ради), половину складу Ради Національного банку України, половину складу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, третину складу Конституційного Суду України [6, с.198]. Багатьох цікавить питання: чому Україні необхідна парламентсько-президентська республіка? Відповідь на це запитання могла б бути короткою: бо Україна не може поки що бути просто парламентською республікою. А запропонована парламентсько-президентська модель є перехідною формою до парламентської [5, с.215]. Від чого перехідної? Від президентської як нижчої форми організації, держуправління (якщо оцінювати з позицій демократії). Парламентська форма, випробована європейським досвідом, на мою думку, характеризує суспільство та країну з розвиненими традиціями демократії. Тієї демократії, яка згодом може набувати дедалі більше ознак народовладдя [7, с. 295]. Уявляю, яке в цьому сенсі відкривається благодатне поле для дослідника, - адже в згаданих формах є безліч особливостей, є різний - у різних країнах - досвід, традиції, системи здійснення влади й організації життя суспільства. Скажімо, в певних умовах і президентська форма може бути демократичнішою, ніж наша «демократична», але вона залежить більше від суб'єктивних чинників, що небезпечно при застосуванні законів. Отже, від президентської до парламентської форми через парламентсько-президентську. Та її так і визначено в Конституції, адже там про президентську форму нічого не говориться. Основа тому, що перехід до парламентсько-президентської форми правління звільняє економіку, структури суспільства, саму владу від задушливого впливу авторитаризму. У залишку маємо відповідь на запитання в такому вигляді: парламентсько-

президентська республіка Україні потрібна для того, аби: подолати узурпацію влади, забезпечити права та свободи громадян; відкрити можливості для розвитку ефективної економіки; гарантувати суверенітет держави.

Висновок. Отже, парламентсько-президентська форма державного правління найбільше підходить для нашої країни, бо якщо проаналізувати минулі роки, то президент брав на себе велику відповідальність та вирішував усі питання сам. Президент не всемогутня людина, тому в парламентсько-президентській державі влада зосереджена на Кабміні та Президента. Парламент володіє правом на усунення від повноважень в будь-який час.

Список використаних джерел

1. Гончарук, Т. В. Ментально-філософські засади національного буття, їх детермінуючий вплив на суспільні процеси / Т. В. Гончарук // Світоглядні та 101 соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик (та ін.); кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. С. 44-47.
2. Гончарук Т., Шумка М. Національно-культурна ідентичність як маркер модернізованого українського суспільства // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Збірник наукових праць. Книга 6. Л.: УБС НБУ, 2013. 722 с.
3. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
4. Гурик, М. І. Історична пам'ять народу у контексті актуальних завдань розбудови модерної української нації. / М. І. Гурик // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик (та ін.); кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. С. 90-113.
5. Гнасевич Н. В. Українська національна ідея: генеза та сучасний зміст / Н. В. Гнасевич // Світоглядні та соціокультурні засади формування української модерної нації: моногр. / авт.колектив: О. М. Рудакевич (керівник) та ін. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 256 с.
6. Конституція України. Чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 1 вересня 2014 року, видавець Паливода А. В. Київ, 2014.
7. Політологія : навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 320 с.
8. Рудакевич О. М. Теоретико-методологічні основи дослідження модерної української нації / О. М. Рудакевич // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: моногр. / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик та ін.; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. С. 10-43.
9. Цвігун Д. Зміни до Конституції України та адміністративна реформа // Адміністративна реформа в Україні: шлях до європейської інтеграції. Збірник наукових праць. Київ, 2003./ Д. Цвігун.

ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження: актуальність даної теми є очевидною, оскільки це обумовлено складними процесами розбудови незалежної Української держави. Майдан став одним із найпотужніших комплексних викликів не лише для України, але й для світової спільноти. Боротьба громадян України за свої права, що дістала назву Революція Гідності, стала наймасштабнішою подією в новітній історії України [1]. Про те, що відбувається в Україні доволі швидко дізналися й сусідні країни. На кожному телеканалі можна було почути про Революцію гідності, мережею Інтернет щохвилини ширилась інформація щодо подій на Майдані. Ця подія не залишилась поза увагою відомих письменників, які висвітлювали події Майдану в своїх книгах. Одними з таких були Юрій Андрухович, Сергій Жадан, Юрій Винничук зі своєю книгою «Євромайдан. Хроніка відчуттів». Не виключено, що наслідки цього вибуху гніву і гідності даватимуться взнаки не одне десятиліття.

Мета дослідження: окреслити причини, виокремити наслідки та значення рушійної сили Революції Гідності.

Об'єкт дослідження: вплив Революції Гідності на соціально - політичну ситуацію в Україні.

Предмет дослідження: сформовані нові інституційні форми громадянського суспільства.

Завдання дослідження: дослідити вплив Революції Гідності на суспільство. Революцію гідності умовно можна поділити на 2 етапи. Перший етап - Євромайдан, який розпочався 21 листопада 2013 року і тривав до 16 січня 2014 року. Наступний етап вже мав назву Революція, яка брала свій початок з 16 січня 2014 року. Масові протести, демонстрації, виступи студентів та акції саме цими словами можна охарактеризувати Євромайдан, а згодом і Революцію. Цілі першого і другого етапів Революції гідності були взаємопов'язані і мали на меті наступне: підписання Україною асоціації з ЄС, отримання безвізового режиму для українців, відставку тодішнього уряду, проведення позачергових виборів президента (повалення диктаторського режиму Януковича) й уряду. Однією з передумов тодішнього бунту українського населення було й те, що тогочасний президент України активно провадив політику спрямовану в сторону Росії. Тіньова економіка, зростання корупції та хабарництва, безвідповідальність влади та її авторитарний характер, придушення громадянських свобод, репресії проти опозиції, навмисне знищення армії вже багато років поспіль руйнували потенціал країни. Обурення зі сторони громадян стрімко зростало. Українці не стали чекати і вийшли на Майдан. Революція Гідності навіть рік потому сприймається як масштабне, але й досі не пізнане до кінця явище [3]. Але, безумовно, можна констатувати: Майдан став епіцентром масштабних кардинальних змін у країні. Він запустив процес трансформації не лише політичної сцени, але й соціальних та культурних перетворень. Майдан не став соціальною революцією, бо не привів до кардинальних змін у соціальному фундаменті [3]. Натомість, все ж ідеться про революцію з огляду на внутрішню динаміку процесу, глибинні та якісні зміни суспільства, задіяність енергії й свідомості людей «у колективний процес політичного переоблаштування (redefinition)» [2]. Як зауважив соціальний психолог О. Покальчук, науковці почали відстежувати, що революції відбуваються не тоді, коли зовсім погано живуть, а коли їм стає жити краще і це не бунт голодних (бо зuboжілий народ не здатний на будь-які зміни), а бунт таких, які вже чогось скуштували і вони тепер хочуть ще. У ході виступу відбулася не лише зміна політичної влади, спричинена активізацією суспільства, але й зміна політичної свідомості мас. Масовий колективний рух громадян України привів до революційної трансформації реінституціалізації суспільства. Відтак не випадково ці події називають ще Революцією Гідності. Суспільно-політичні зрушення в Україні наприкінці 2013 - на початку 2014 років стали прикладом небаченого досі стану громадсько-політичної мобілізації, який зумовлений не тільки значенням для громадян проблеми геополітичного вибору правлячої еліти України (непідписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС), а насамперед «якістю» політичного режиму, в тому числі мірою можливості реалізації громадянами своїх прав та свобод, ставленням правлячої еліти і силових структур (ігнорування, страх, ізоляція, застосування сили) до тих чи тих форм громадянського спротиву [2]. Євромайдан започаткував Революцію Гідності. Рушійною силою Революції сміливо можна назвати українських студентів. Революція гідності, без сумніву, змінила країну. Але вона змінила і кожного з нас. Студенство вирішило написати листа Віктору Януковичу, в якому просили його ще раз переглянути питання стосовно вступу в Європейський Союз. Глава АП Львовчкін пообіцяв, що президент обов'язково розгляне його і відповідь найближчим часом. Проте відповідь була непередбачувана. Напередодні 29 листопада влада звозить до Києва тисячі силовиків, а тим часом на Євромайдані приймають рішення про відставку уряду разом з проросійським президентом. Найстрашніше почалось згодом. Вже 30 листопада відбувся жорстокий розгін студентського Євромайдану. Вночі загони міліції «Беркут» напали на студентів, які ночували на Майдані Незалежності. Молодь зі всієї сили били кийками, а потім не моргнувши й оком добивали ногами, їх почали переслідувати вулицями столиці. Режим Януковича, після прийняття диктаторських законів 16 січня посилив переслідування Майдану, звільнив силовиків, які побili студентів і людей похилого віку, а також запровадив кримінальну відповідальність за збір інформації про силовиків. Саме після цього і почалися бої на вулиці Грушевського. 22 січня 2014 відкрився рахунок героїв, котрі віддали своє життя за свободу Батьківщини. Страшні кадри окривавлених молодих людей облетіли весь світ. У ніч

на 22 лютого 2014 року президент Янукович чартерним рейсом втік у росію [5]. Більшість героїв «Небесної сотні» померли від вогнепальних поранень 20 лютого 2014 року. Саме в той момент всім стало зрозуміло, що мета Євромайдану - не просто євроінтеграція, а повна зміна влади. Студенти розбудили країну і вдалися до рішучих внутрішніх змін. Здавалося б, найстрашніше вже позаду. Але незабаром на Україну чекає анексія Криму та війна на Донбасі [4].

Висновок: Революція гідності залишила великий і визначальний слід в історії України. Події на Майдані сприяли відродженню цінностей свободи, гідності, переосмисленню людьми свого призначення. Цей Майдан став епіцентром кардинальних змін у країні, він спрямував Україну на шлях до Європи. Шанс на зміни дався нам доволі дорогою ціною - ціною людських жертв, втратою частини території, початком війни із сусідньою Росією. Революція гідності завершилася перемогою, але як наслідок - розпочалася війна з Росією. Проте, це не було її метою. Війна ж стала наслідком реакції окупанта на наше бажання бути незалежними. Завданням Революції гідності була і є Україна, де кожна людина зможе жити і самореалізуватись. Варто лише пам'ятати, що країна змінюється на краще лише тоді, коли їй в цьому допомагають громадяни. Ілля Кротенко - один із лідерів студентського Євромайдану та активний учасник революції влучно виразив цю думку, сказавши: «Скільки б революцій не було, поки не запанує відповідальність людей перед собою і перед нащадками, то ефекту не буде».

Список використаних джерел

1. Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Гончарук Т. В., Гнасевич Н. В., Гурик М. І., Рудакевич О. М., Томахів В. Я., Чигур Р. Ю., Шумка М. Л.; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. Тернопіль : ТНЕУ, 2015. 255 с. URL: <https://moodle.wunu.edu.ua/course/view.php?id=4931>
2. Касіч Г. Під знаком Майдану / Г. Касіч URL: <http://studcon.org/cili-rushiyni-syly-ta-rezultaty-revoluyuciyi-gidnosti>
3. Андрухович Ю. «Євромайдан. Хроніка відчуттів» / Жадан С. Винничук URL: <https://www.yakaboo.ua/ua/evromajdan-hronika-vidchuttiv.html>
4. Виступ Президента Петра Порошенка на прес-конференції 29 грудня 2014. URL: <http://www.president.gov.ua/news/31999>.
5. Курпіль Ю. Революція гідності змінила країну і кожного з нас / Ю.Курпінб URL: <http://ridna.ua/2014/11/revolvutsiya-hidnosti-zminvla-krajinu-i-kozhnoho-z-nas/>

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНИ ЯК СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження. Тема «Стан та перспективи утвердження України як соціальної держави» є дуже актуальною в сучасних умовах. Соціальна держава - це держава, яка відповідає за соціальний захист своїх громадян та забезпечує їм належні умови життя. Україна визнається як соціальна держава у своїй Конституції, але забезпечення соціальних прав громадян є проблемою в країні. Серед проблем можна виокремити: високий рівень бідності, недостатній рівень соціального захисту населення, низький рівень медичної допомоги, недостатнє фінансування освіти та інших соціальних сфер. Завданням уряду та суспільства є розвиток соціальної державності та забезпечення належного рівня соціального захисту населення. Для цього потрібно забезпечити більше фінансових ресурсів для соціальних програм та проєктів, поліпшити якість та доступність медичних послуг, збільшити соціальну підтримку для людей з обмеженими можливостями, знизити рівень бідності та безробіття. Також важливо розвивати ефективну систему соціального захисту, яка забезпечуватиме належний рівень життя для всіх категорій населення. Це можна досягти шляхом впровадження нових соціальних програм та проєктів, підвищення рівня соціальної відповідальності державних і комерційних структур, а також відкритості та прозорості управління соціальною сферою [1, с. 250].

Мета дослідження: у контексті сучасних політичних і соціально-економічних процесів виявити тенденції, стан, перспективи й особливості формування соціальної держави в Україні.

Об'єкт дослідження: стан та перспективи розвитку утвердження України як соціальної держави.

Предмет дослідження: Україна як соціальна держава.

Завдання дослідження: дослідити процес формування передумов та перспектив утвердження соціальної держави в Україні у контексті світового досвіду з акцентом на політичний та історичний аспект цієї проблеми. Соціальна держава - це соціально орієнтована держава, що визнає людину найвищою соціальною цінністю, надає соціальну допомогу індивідам, які потрапили у важку життєву ситуацію, з метою забезпечення кожному гідного рівня життя, перерозподіляє економічні блага відповідно до принципу соціальної справедливості і своє призначення вбачає в забезпеченні громадського миру і злагоди в суспільстві. Незалежно від специфіки тієї чи іншої національної моделі соціальної держави для неї характерні такі спільні ознаки: соціальна держава є закономірним продуктом еволюції громадянського суспільства в напрямку до громадянського суспільства соціальної демократії; вона завжди визнається якісною характеристикою правової держави; проголошення держави соціальною є важливою конституційною гарантією забезпечення і захисту соціальних прав людини; оскільки як мета діяльності соціальної держави, так і сама ця діяльність (соціальна політика) визначаються правовими рішеннями, то її функціонування передбачає наявність розвинутого соціального законодавства; соціальна держава слугує забезпеченню громадського миру і злагоди в суспільстві; утвердження соціальної державності сприяє трансформації ринкової економіки на соціальну ринкову, служінню власності інтересам як власника, так і суспільства [2, с. 185]. Поняття «соціальної держави» було висунуто у 1929 р. німецьким державознавцем Г. Геллером і згодом поширилося в Європі. (Хоча автором поняття «соціальна держава» вважається Лоренцо фон Штейн, котрий ввів його у 1850 році) У США ідея соціальної держави була прийнята пізніше, ніж у країнах Європи, оскільки тип свідомості американського суспільства був орієнтований на принцип індивідуалізму [3, с. 27]. Після Другої світової війни концепція соціальної держави одержала закріплення в конституціях ряду країн Західної Європи (ФРН, Іспанія та ін.). Стаття 1 Конституції Іспанії 1978 р. зазначає, що Іспанія є соціальною, правовою та демократичною державою, вищими цінностями якої є свобода, справедливість, рівність і політичний плюралізм. Стаття 20 Конституції ФРН 1949 р. говорить про те, що ФРН є демократичною і соціальною федеративною державою. У Конституції Франції записано, що вона є демократичною і соціальною республікою. Соціальна держава означає насамперед обов'язок законодавця бути соціально активним в ім'я згладжування суперечних інтересів членів суспільства і забезпечення гідних умов життя для усіх за наявності рівності форм власності на засоби виробництва [4, с. 199]. Держава стає органом подолання соціальних протиріч, урахування і координації інтересів різних груп населення, проведення до життя таких рішень, які б позитивно сприймалися різними верствами суспільства, її мета - за допомогою соціальної політики, забезпечення рівності та умов політичної співучасті об'єднати населення, стабілізувати соціальну (у тому числі правову) і економічну системи, забезпечити їх прогресивну еволюцію. Слід підкреслити, що незважаючи на те, що від початку суспільних перетворень у нашій країні пройшло вже чимало часу, сьогодні Україна зіткнулася з проблемою адаптації інституту державної служби до нових умов, викликаних змінами в суспільно-політичній системі та інтеграції країни в Європейське співтовариство [5, с. 24]. Одним із найважливіших обов'язків соціальної держави перед громадянами є забезпечення їх прав, зафіксованих у ст. 25 Загальної декларації прав людини, а також в Європейській соціальній хартії, міжнародному пакті про економічні, соціальні й культурні права та інших міжнародних документах. «Кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи одяг, їжу, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї, і право на забезпечення в разі безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, старості чи іншого випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини» [6, с.194]. З метою висвітлення різних наукових підходів необхідно звернути увагу на те, що деякі

автори негативно ставляться до поняття «соціальна держава». Так, С.Алексєєв вважає, що соціальна держава є «сором'язливим аналогом» терміну «соціалістична держава» і лише жахи сталінського соціалізму й гітлерівського націонал-соціалізму зумовлюють необхідність заміни теоретично дискредитованого виразу «соціалістична держава» більш аморфним і невизначеним поняттям «соціальна держава». Аналізуючи різні погляди вчених-дослідників та порівнюючи їх з реаліями суспільного життя, необхідно звернути увагу на те, що проголошення держави соціальною не означає, що вона є такою насправді [7, с. 54].

Висновок. Отже, сформована у другій половині 1990-х років в Україні соціально-політична ситуація переконливо доводить, що консолідація суспільства і його виведення з глибокої кризи можливе лише на основі політики, спрямованої на побудову демократичної, соціальної, правової держави. Вона припускає надання всім громадянам гарантій прав на самореалізацію, соціальний захист, зміцнення соціального партнерства між державою, роботодавцями і профспілками.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Кресіна І. Моделі соціальної держави: модернізуючий вплив глобалізації. Публічне право. 2015. No 1. С. 185-196.
3. Марков К. А. Проблема визначення поняття соціальної держави. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2015. Вип. 5. С. 27-36.
4. Сковронський Д. М. Політичні та економічні трансформації соціальної держави: монографія. Нац. ун-т «Львів. політехніка», Навч.-наук. ін-т права та психології. Львів : Афіша, 2015. 199 с.
5. Барабаш Ю. Дихотомія правової, демократичної та соціальної державності – тонка грань українського конституціоналізму. Право України. 2017. N 7. С.24-32.
6. Окладна М. Г., Якименко Х. С. Соціальна політика Європейського Союзу: уроки для України // Актуальні проблеми сучасного міжнародного права: зб. наук. ст. за матеріалами I Харків. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам'яті професорів М. В. Яновського і В. С. Семенова, Харків, 27 листоп. 2015 р.: у 2 ч. X., 2015. Ч. 1. С. 193-199.
7. Якоб М. Проблеми соціальної рівності і справедливості та їх співвідношення в концепціях Т.Гоббса і Дж.Локка. Вісн. Ін-ту розвитку дитини. Сер.: Філософія. Педагогіка. Психологія / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. К., 2018. Вип. 6. С. 54-61.

КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ

Актуальність теми дослідження: Співіснування та взаємодія численних ідентичностей і почуття приналежності до світового громадянства за рамками націй звучить за багатообіцяюче, але що ці солодкі слова за собою несуть? Космополітизм потребує багато уваги та дослідження усіх його сторін, адже є і позитивні і негативні наслідки цього вчення.

Мета дослідження: проаналізувати суть концепції космополітизму, дослідити її причини та прояви у сучасному світі.

Завдання дослідження: ознайомитись з чого починався космополітизм, з його розвитком, з сучасним трактуванням. Дослідити принципи космополітизму.

Об'єкт дослідження: поняття космополітизму, його сутність та прояви.

Предмет дослідження: космополітизм, як ідеологія світового громадянства. Що віддає пріоритет відчуттю приналежності людини до всього людства над всіма іншими соціальними зв'язками, загальнолюдським цінностям над культурними традиціями окремих держав, народів, націй. Космополітизм постає у вигляді різних соціально-політичних орієнтацій від взаємодії та зближення народів до повного відкидання національної культури та патріотизму. Основною ідеєю космополітизму в створення світової держави або ж світової федерації держав. Людину, яка ідентифікує себе з ідеологією космополітизму або з якоюсь з його форм називають космополітом [4]. Космополітизм послужив відправною точкою для виникнення інтересу до культури інших країн і народів, пошуку культурних універсалій. Так почався діалог культур, що триває і по теперішній час, навіть в умовах глобалізації і перетворення людства в одну «велике село». За свідченням Діогена Лаєртія термін «космополітизм» вперше використав Діоген Синопський. Плутарх вважав, що це зробив Зенон із Кітіона. Епіктет доводив, що автором слова «космополітизм» був Сократ, який заявляв: «Я не афінянин чи коринфянин, я космополіт». У різні часи поняття «космополітизм» мало різний зміст. Утворення різноплеминої імперії Олександра Македонського зумовило появу різних за змістом космополітичних світоглядів. Космополітизм кініків виявляв негативне ставлення до міста-поліса. Стоїки в космополітичному ідеалі шукали суспільну форму, яка зробила б можливим життя кожної людини за єдиним всесвітнім законом. Космополітичні ідеї кіренайків виражалися у вислові «івібене, івіратів» («Де добре, там і вітчизна»). За Середньовіччя носієм космополітичних тенденцій була католицька церква [2, с. 272]. За доби Відродження і Просвітництва ідеал світового громадянства був спрямований проти феодалної роздрібності й обстоював визволення індивіда від феодалних оков (Данте, Кампанелла, Лессінг, Кант, Рабле, Фіхте та ін.). В ході капіталістичного розвитку ідеї космополітизму використовувалися у спробах обґрунтувати необхідність створення наднаціональних співтовариств. Космополітичні ідеї створення світової держави чи світової Федерації висувалися пацифістами (наприклад, пропозиція щодо перетворення ООН на світову державу). Комуністи заявляли, що ведуть непримиренну боротьбу з будь-якими виявами космополітизму, що він несумісний з «пролетарським інтернаціоналізмом», але на практиці проповідували необхідність «злиття націй» у всесвітньому масштабі. У повоєнні роки в СРСР під гаслом боротьби з «антирадянським космополітизмом», під яким розумілося доброзичливе ставлення до традицій та цінностей народів поза межами СРСР, здійснювалися масові репресії [3, с. 86]. У сучасному трактуванні космополітизм це ідеологія, що пропагує зречення національних традицій, культури, патріотизму, заперечує державний і національний суверенітет. Зараз вчені політологи визначають три тенденції ставлення індивідів до космополітизму: негативна засудження відсутності цінності патріотизма до Батьківщини; позитивна з прагматичної точки зору (як відкрите відношення щодо іншого способу життя, відсутність коренів, відрив від національної ідеї) переплітається з космополітичними поглядами певних класів та груп людей (нестурбованих інтересами націй та держав, маргіналів, професійно-управлінських груп); позитивна з культурними, політичними та етичними аспектами [1]. Причини поширення та формування концепції космополітизму в сучасному світі: 1. Ліквідація кордонів між деякими державами, розвиток економічної глобалізації та світової інтеграції; 2. Віртуальний космополіт (Б. Межуев) суспільство за допомогою інтернету долає кордони, мережа інформації стає певним аналогом світового громадянства; 3. Міжнародні структури, агентури, інститути, рухів, що діють за межами державних кордонів; 4. Космополітизація освіти, основною ціллю якої є здобуття індивідами спільного громадянства. Зростання кількості транснаціональних угруповань експертів, які не відносять себе до конкретної території; 5. Збільшення кількості та впливовості національних меншин, міграція та еміграція людей за кордон; 6. Неспроможність багатьох держав самостійно вирішувати актуальні та глобальні проблеми (права людини, морське піратство, тероризм); 7. Міжнародне право, що в деяких випадках нехтує власному законодавству; 8. Невелика кількість загальноприйнятих у світі мов (англійська, іспанська тощо); 9. У різних країнах, на різних континентах люди носять один і той самий одяг, слухають однакову музику, дивляться ті самі фільми та користуються однаковими предметами побуту. Сьогодні космополітизм не зустрічається засудження ні на рівні урядів, ні на рівні суспільно-політичних організацій. Бути космополітом модно і престижно. І, навпаки, замикатися в межах своєї нації вважається сектантством і проявом консерватизму. Слово «патріот» звучить як лайка в устах космополіта.

Висновок: В наш час космополітизм - це сукупність дискусійних поглядів та напрямів, що потребують угруповання та систематизації: дехто його підтримує та поширює зараз, дехто вважаю це повним культурним обездомленням людини, дехто навіть не задумується про такі глобальні питання.... Проте незабаром ця система поглядів постане, як політична ідеологія сучасності, що забезпечить баланс єдності в різноманітті. Варто пам'ятати що в основі цього явища лежить не стільки відсутність патріотизму та неповага до традицій, а бажання уникнути державних та політичних обмежень, лояльного ставлення до інших культур.

Список використаних джерел

1. Бек У. Космополитическое общество и его враги. Журнал социологии и социальной антропологии. 2003. № 6 (1). С. 24-53.
2. С. Кульчицький. Космополітизм // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К. : Парламентське видавництво, 2011. 369 с.
3. Єрмоленко В. Плинні ідеології: ідеї та політика в Європі XIX-XX століть. Київ: Дух і Літера, 2018. 471 с.
4. Космополітизм. URL: <https://cutt.ly/NGT57qZ>

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС

Актуальність теми дослідження: Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі - Угода), яка набула чинності 01.09.2017 р., детально регулює різноманітні аспекти політичної асоціації та економічної інтеграції. Аналізуючи положення Угоди, можна визначити такі позитивні положення для України: валютна лібералізація, тарифні квоти на експорт до ЄС, захист довкілля та ін. [1, с. 26-29].

Мета дослідження: висвітлити політичні переваги та недоліки асоціації України з ЄС.

Об'єкт дослідження: показати широке коло питань, що стосуються Угоди про асоціацію.

Предмет дослідження: угода України з ЄС.

Завдання дослідження: дослідити політичні переваги та недоліки Угоди України з ЄС. Енергетичний ринок. В межах виконання Угоди Україна взяла на себе низку зобов'язань щодо імплементації вимог певних директив, які регулюють також екологічні питання. Серед найважливіших можна виділити Директиву 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище, Директиву 2008/98/ЄС про відходи, Директиву 2003/87/ЄС про встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів у межах ЄС та ін. Виконання Україною своїх зобов'язань у цій частині Угоди потребує вирішення багатьох проблем, а також залучення грошових та часових ресурсів. Однак простежується також позитивна тенденція. Зокрема, в деяких напрямках захисту довкілля вже найближчим часом слід очікувати позитивних зрушень [2, с. 250]. Варто нагадати, що внаслідок ратифікації Україною Паризької угоди у 2016 р. питання встановлення ринку квот на викиди парникових газів було розглянуто та включено до Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 р. Імплементация екологічної частини законодавства ЄС, визначеної в Угоді та додатках до неї, не лише сприятиме збереженню навколишнього середовища, але й дозволить залучити нові інвестиції в українську економіку [3]. Враховуючи важливість енергетичної безпеки та конкурентоспроможності у цій сфері, питанням енергетики присвячена гл. 1 розд. V Угоди, в якій регламентовані принципи співпраці в енергетичній сфері як однієї з галузей економічної та галузевої співпраці. Варто зазначити, що Угодою передбачається співпраця в багатьох напрямках: модернізація та посилення наявної енергетичної інфраструктури, яка становить спільний інтерес (зокрема, енергогенеруючі потужності), цілісність, надійність та безпека енергетичних мереж, поступова інтеграція електроенергетичної системи України до європейської електроенергетичної мережі [...]; співпраця в межах Договору про заснування Енергетичного Співтовариства 2005 р.; розвиток конкурентоспроможних, прозорих і недискримінаційних енергетичних ринків на основі правил та стандартів ЄС шляхом проведення регуляторних реформ; досягнення прогресу на шляху встановлення привабливого та стабільного інвестиційного клімату; ефективна співпраця з ЄІВ, ЄБРР та іншими міжнародними фінансовими організаціями й інструментами для підтримки співпраці у сфері енергетики. Угода також виділяє важливість взаємної співпраці з питань розвитку та підтримки відновлювальної енергетики, враховуючи принципи економічної доцільності та охорони навколишнього середовища, а також альтернативних видів палива (зокрема, сталє виробництво біопалива та співпраця у сфері нормативно-правових питань), сертифікації та стандартизації, технологічного і комерційного розвитку (пп. j ст. 338 Угоди) [4]. Слід зазначити, що Угода - це не єдиний документ, в якому викладені вимоги до України щодо приведення законодавства у відповідність до норм ЄС. Враховуючи, що підготовка Угоди почалася ще у 2007 р. та тривала протягом певного часу, це призвело до того, що деякі директиви, віднесені положеннями Угоди до переліку обов'язкових для імплементації, на сьогодні вже втратили чинність. Відповідно, Україна виконуватиме взяті на себе зобов'язання за принципом *lex posterior derogat legi priori*. Як приклад, можна назвати Директиву 2003/54/ЄС стосовно спільних правил для внутрішнього ринку електроенергії, що є Додатком XXVII Угоди, положення якої є складовою частиною Другого Енергетичного Пакета ЄС, який Україна була зобов'язана імплементувати до 01.02.2012 р., відповідно до Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства. Однак у 2009 р. відповідний Додаток був замінений на Директиву 2009/72/ЄС в межах ухвалення Третього Енергетичного Пакета [5]. Останній документ став обов'язковим для України як члена Енергетичного Співтовариства у 2015 р., однак процес його імплементації до національного законодавства пройшов свій початковий етап лише 13.04.2017 р. після прийняття Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13.04.2017 р. F2019-VIII, що регулює та забезпечує ринкові засади функціонування ринку електроенергії та структуру цього ринку, яка складається з двосторонніх договорів, ринку «на добу вперед», внутрішньодобового, балансуєчого, роздрібного ринку та ринку допоміжних послуг. Для налагодження необхідних умов функціонування передбачений перехідний період до 2-х років [6]. Однак, враховуючи глобальні тенденції, «зелений тариф», прийнятий в Україні, поступово зменшується до 2030 р. В ЄС, де частка відновлювальної енергетики досягла 30%, Європейська Комісія у повідомленні «Чиста енергія для всіх європейців» вже підняла питання про скасування пільг, пов'язаних з першочерговим включенням до енергомереж, для постачальників відновлювальної енергії в межах підготовки Четвертого (Зимового) Енергетичного Пакета. Таких заходів планується вжити, щоб запобігти спотворенню конкуренції на європейському ринку енергетики, оскільки саме досягнення світового лідерства у відновлювальних технологіях є однією з цілей цього акту, поряд з

підвищенням енергоефективності та покращенням умов споживачів [7]. Валютна лібералізація. Відповідно до ст. 145-146 розд. IV Угоди, сторони зобов'язані протягом 4-х років вжити заходів для забезпечення вільного руху капіталу, пов'язаного з надходженням прямих і портфельних інвестицій, наданням кредитів, що стосуються торговельних операцій або наданням послуг, фінансових позик та кредитів. Зокрема, Директива Ради (88/361/ЄЕС) від 24.06.1988 р., норми якої Україна зобов'язалася інтегрувати до свого законодавства, передбачає, що обмеження руху капіталу між громадянами забороняється, окрім введення тимчасових захисних заходів у разі потреби, а відносини щодо руху капіталу в або з третіх країн регулюються так само, як і з країнами-членами ЄС. Відповідно до цих нормативних актів, 01.12.2016 р. НБУ презентував нову Концепцію валютного регулювання, а вже 19.03.2018 р. Проект Закону України «Про валюту», визначений Президентом як невідкладний, надійшов до Верховної Ради, де наразі проходить процедуру опрацювання в комітетах. Прийняття цього закону дозволить спростити механізм залучення іноземних інвестицій до України [8].

Висновки. Імплементация нормативно-правових актів ЄС до правової системи України - це, безперечно, крок уперед для правового регулювання цілої низки правовідносин (зокрема, в галузях зовнішньої торгівлі, іноземних інвестицій та відновлювальної енергетики). Сенс Угоди зовсім не в тарифних зобов'язаннях, а ефект від набрання чинності Угодою, можливо, не такий явний для громадян, як запровадження безвізового режиму з ЄС. Однак українське бізнес-середовище зможе по-справжньому відчувати результати європейської інтеграції лише через деякий час після набуття чинності законодавством та аналізу відповідної судової практики, які й будуть свідчити про реальну інтеграцію України до системи стандартів ЄС, адже ми маємо усвідомлювати, що ратифікацією Угоди про асоціацію і наданням безвізового режиму завершився певний етап, і що без нашої сконцентрованої та стратегічно спланованої роботи подальших політичних поштовхів просто не буде.

Список використаних джерел

1. Гурик М. І. Декомунізація як шлях побудови україноцентристської моделі історичної пам'яті / Гурик М.І.// Актуальні проблеми філософії та соціології. 2016. №11. С.26-29.
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
3. Гурик М. І. Ш умка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
4. Декомунізація в Україні URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Декомунізація_в_Україні.
5. Історична пам'ять URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Історична_пам'ять.
6. Проблеми декомунізації історичних пам'яток URL: <https://24tv.ua/tri-problemi-dekomunizatsivi-p758475>.
7. Качка Т., Клімкін П. Новий етап відносин з ЄС: що має робити Україна після ратифікації Угоди URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/07/14/7068538/>
8. Каргова В., Чижик О. Юридична газета URL: <http://vurgazeta.com/publications/practice/inshe/perevagi-ta-nedoliki-ugodi-pro-asociativu-mizh-ukravinovu-ta-es.html>

ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ

Актуальність теми дослідження: В наш час, коли вогнища етнічних конфліктів та сепаратизму активні, як ніколи, важливо розуміти що під цим ховається, чим зумовлено та які його прояви.

Мета дослідження: дослідити питання сепаратизму, причини його виникнення, характеристики та форми виявів. **Об'єкт дослідження:** поняття сепаратизму, форми його вияву в наш час.

Предмет дослідження: форми вияву сепаратизму.

Завдання дослідження: проаналізувати форми вияву сепаратизму. Сепаратизм - політика і практика відокремлення, відділення частини території держави з метою створення суверенної держави, дезінтеграцію країни, переходу до складу іншої держави чи набуття статусу дуже широкої автономії. Загальне визначення сепаратизму є те, що це пропаганда стану культурного, етнічного, племінного, релігійного, расового, національного або тендерного відділення від ширшої групи. Радикальність сепаратизму обумовлюється географічним положенням, жорсткістю та ієрархічністю внутрішньо регіонального суспільства, економічним і соціальним становищем даного регіону на поточний момент, а також сили центральної влади [1, 102-103]. Сепаратизм складався історично на підставі переважно етносо-національної, регіональної чи культурно-релігійної окремішності. Тому сепаратизм поділяють на такі види: 1. Релігійний - сепаратизм через релігійні відмінності між регіонами однієї країни та загроза безпосередньому існуванню меншини, яка сповідує іншу релігію (сирійські християни різних традицій, сирояковити, халдеї, асирійці закликають до власного державотворення на території Сирії, оскільки не сумніваються в тому, що прихід до влади ісламського сунітського уряду стане катастрофою для всіх християн). Етнічний - єдиний правомірний сепаратизм, його суб'єктом є етнічна одиниця, котра становить меншість населення. Право на територіальне відокремлення ґрунтуються на апеляції до права народу на самовизначення. Політичний (регіональний) - сепаратизм, суб'єктами котрого можуть бути представники тієї самої національності, що й центральна державна влада. Такий сепаратизм найчастіше вдається до пошуку форм дискримінації, які регіон начебто зазнає з боку центральної влади (культурної, мовної, економічної), тому порушує питання про відокремлення території, вбачаючи в цьому єдиний засіб ліквідації цих форм дискримінації. Расовий - сепаратизм, що прагне до відокремлення від інших рас. Також виступають проти міжрасових шлюбів та інтеграції з іншими расами. Сепаратизм також відрізняється за цілями, що переслідують відповідні групи людей. По-перше, виділяють сепаратизм, метою якого є відокремлення та утворення нової незалежної держави, яскравими прикладами такого сепаратизму є курдський сепаратизм у Туреччині та уйгурський сепаратизм у Китаї та Середній Азії. По-друге, сепаратизм, з метою відокремлення та приєднання до іншої держави, наприклад рух за приєднання до Монголії автономного регіону Китаю Внутрішньої Монголії. По-третє, сепаратистські рухи, метою яких є лише отримання більшої автономії за збереження регіону у складі держави, боротьба розширення прав автономії Корсики мови у Франції. Підвиди сепаратизму за групами страхувальників і їх висунутими вимогами: Вимога ущемлених політичних та економічних прав. Вимога незалежності. Боротьба корінних народів за права і землю. Якщо розділити їх на 3 групи за своїм соціальним становищем то, вийде, що виступи еліт зумовлені потребою у владі, середніх шарів - національною дискримінацією, а нижчих шарів - економічними факторами, як правило, це розрив між соціальним становищем. Також сепаратизм відрізняється за процесом протікання в розвинених країнах. Як правило, майже завжди основна маса страйкуючих країн - це люди нижчих верств, а причинами їх невдоволеня, як правило, є економічно неуспішний розвиток регіону, в таких країнах сепаратизм зазвичай придушується силовим шляхом, наприклад, в сепаратизм в Сінцзян-Уйгурському автономному окрузі КНР [3, с. 429-430]. У розвинених країнах настрої, навпаки, менш екстремістські, виражені ідеї зазвичай у наданні більшої автономії, а не відділенням, і найчастіше рухи представлені партією, що захищає дані вимоги, а пригнічується такий сепаратизм м'яким шляхом, без застосування сили, наприклад квебецький сепаратизм. Також виділяють види сепаратизму за групами страйкуючих та їх вимогам, що висувуються. Наприклад, існує 3 типи вимоги. Іспанії, корсики у Франції, албанці у Сербії та Республіці Македонії, серби та хорвати у Боснії та Герцеговині, Великобританії, абхазі в Грузії, вірмени в Азербайджані, уйгури та тибетці на території КНР, росіяни та українці у Молдові, індіанці у США [4, с. 691-694]. Розпад Радянського Союзу і зникнення його із політичної карти світу призвів до погравлення багатьох «заморожених» конфліктів, що мали міжнаціональний характер. До них можна віднести конфлікт у Придністров'ї, Нагірному Карабасі та Грузино-Абхазький конфлікт. Значну роль у загостренні цих конфліктів відіграла РФ, яка таким чином намагалася втримати колишні республіки СРСР у зоні свого впливу. Росія була і залишається найвпливовішим актором у виникненні та розв'язанні всіх «заморожених» конфліктів на пострадянському просторі [2, с. 105].

Висновок: Отже, як показує світовий досвід, сепаратизм має глибокі історичні корені, що пов'язано з існуванням суперечності між історичними традиціями взаємодії держав на принципах державного суверенітету і непорушності кордонів з одного боку, та принципом права націй на самовизначення, який утвердився в практиці міжнародних відносин і передбачає можливість формування незалежних держав. Така суперечність

доволі часто має наслідком домінування принципу національного самовизначення над інтересам національної безпеки держав, до складу яких входять території з етнічними анклавом. Можна стверджувати, що на особливості зародження та на розвиток осередків сепаратизму в світі накладає відбиток політико-географічне положення території. До вироблення конкретних рекомендацій стосовно зниження ризиків сепаратизму може призвести розуміння механізмів цього впливу.

Список використаних джерел

1. Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін. Заред. М. П. Требіна. Х. :Право, 2015. 816 с.
2. Дівак Вікторія Віталіївна. Сепаратизм як феномен сучасної політики. Юридична думка. 2010. 224 с.
3. В. Дівак. Сепаратизм // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. 662 с.
4. Дівак В. В. Сепаратизм як соціально-політичне явище: сутність і причини виникнення / В. В. Дівак // Держава і право: збірник наукових праць. 2008. 705 с.

СУЧАСНА УКРАЇНА ЯК НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА

Актуальність теми дослідження: Сучасна Україна як національна держава. Зростання інтересів до осмислення цінностей та розвиток Незалежної держави для майбутнього.

Мета дослідження: ознайомитися з поглибленням загальнотеоретичних уявлень стосовно сутності та ознак національної держави, що є становленням в сучасній Україні. Дізнатися, яка національність, населення держави. **Завдання дослідження:** дослідити формування національної держави на основі національної ідеї та високого рівня правосвідомості громадян.

Об'єкт дослідження: сучасна Україна як національна держава.

Предмет дослідження: сучасна Україна – це Україна ХХІ століття. Це – найбільша країна Європи, її географічний центр. Це – талановиті, працьовиті, хлібосольні люди. Це – багатовікова історія і споконвічне прагнення незалежності. Це – красива природа, багата культура і славні традиції [1, с. 111]. Українці - нація не по крові, а по духу. Адже на території України живуть понад 100 національностей, які люблять свою країну, захищають її, поважають, підтримують її культуру та історію [1, с. 156]. Багато українських письменників і митців, вчених і винахідників, військових і спортсменів відомі далеко за межами нашої країни, становлять її гордість і достойно представляють її на міжнародній арені. Це наші сучасники, якими ми пишаємось. Завдяки їм світ пізнає і відкриває для себе Україну [1, с. 178]. Проголошення державної незалежності України 24 серпня 1991 р. принципово по-новому поставило питання державного, економічного та політичного розвитку України. Йшлося про нову і, як засвідчив подальший розвиток подій, надзвичайно складну сторінку її багатовікової історії. Проголошення незалежності України та завдання створення самостійної Української держави закономірно висунули проблему розгортання державотворчих процесів. Народ України заявив, що будуватиме державу суверенну й самоврядну, незалежну та відкриту, демократичну і правову. Розв'язання цього завдання наштовхнулося на цілу низку дуже непростих питань. Наше з вами сьогоднішнє - це період переходу від тоталітарно-комуністичного режиму до демократичної, незалежної, правової держави. Як свідчить досвід багатьох країн Центральної та Східної Європи, бажано все зробити для того, щоб цей період був якомога коротшим, щоб якомога швидше суспільство звільнялося від рудиментів комуністичної системи і переходило на сучасні ринкові рейки. [2, с. 178]. Формування національної держави на основі національної ідеї та високого рівня правосвідомості громадян є практично неможливим без належного рівня правової культури суспільства [3, с. 300]. За висновками дослідників Ю. Римаренка, М. Вівчарика, І. Кресіної, в національній ідеї закладені основні вектори національного відродження України, її державності та культури. Закономірність такого розуміння підтверджується тим, що будь-яке явище, у тому числі і національна ідея, перш ніж закріпитись у суспільстві, має отримати філософсько-світоглядне визнання, бути морально виправданим та юридично закріпленим у свідомості певних суб'єктів. Тому українська національна ідея сьогодні сприймається як складний соціально-культурний, політичний та державотворчий чинник, який повинен об'єднати націю для розбудови національної держави на принципах національної культурної духовності. Ідея сучасної національної держави повинна базуватись на патріотизмі, тобто свідомому розумінні всіма громадянами України власної належності до української національної спільноти, на повазі до її історичних та духовних цінностей [3, с. 300]. Україна – відносно молода держава, проте має довгу та драматичну історію. До здобуття незалежності в тисячу дев'яност дев'яносто першому році Україна почергово входила до складу кількох великих держав. Наша культура нараховує близько півтора тисячоліття, у ній органічно поєднані автентичність та вплив християнської, європейської та інших видатних культур світу. Українці зробили свій внесок у розвиток світової науки, філософії та мистецтва [4, с. 189]. Сьогодні Україна перебуває в стадії політичного, економічного та соціального розвитку. На цьому нелегкому шляху ми стикаємось з необхідністю вирішити багато важливих проблем – забезпечити людей робочими місцями, молодь – можливістю здобути освіту, потурбуватися про доступність медицини для всіх, особливо для стареньких людей та інших. Цими питаннями займається уряд країни, проте всі ми можемо зробити свій посильний внесок – бути ерудованими та обізнаними, отримати потрібну державі професію, брати участь у благодійних заходах, допомагати один одному [4, с. 190]. Сучасна Україна – це країна з великими можливостями. У нас є все для того, щоб досягти благополуччя для всіх – географічне положення, корисні копалини, родюча земля, розумні люди. Не вистачає лише високого рівня правового регулювання всіх сфер життя. Дуже б хотілося, щоб уряд та заможні люди не були байдужими до проблем країни, підтримували розвиток нових технологій, які б сприяли очищенню довколишнього середовища. Сучасна Україна зміцнює зв'язки з іншими державами [4, с. 234]. З одного боку, досить складно жити в країні, що перебуває в стані свого розвитку, адже люди не впевнені в своєму майбутньому, не відчують стабільності. А з іншого, розвиток – це шлях уперед, вгору, і кожен із нас є творцем свого майбутнього та майбутнього цілої країни [4, с. 234].

Висновок: Отже, сучасна Україна розвивається до кращого майбутнього, з давніх-давен людство починало думати про Незалежність держави, її націю, розвиток внутрішньо- та зовнішньо-політично з державами. Завдання створення самостійної Української держави здійснилося, людство навчається по професіях, щоб розвивати та підтримувати державність в цілому. Тому Ми можемо пишатися тим, що тепер Сучасна Україна – це Україна XXI століття.

Список використаних джерел

1. Музей становлення української нації «Сучасна Україна XXI», 280 с.
2. На Урок «Україна в умовах незалежності (1991-2007 рр.)», 200 с.
3. Правова держава «Реалізація ідеї сучасної Національної держави в Україні», 350 с.
4. Ноте, твір на тему: «Сучасна Україна/Україна сьогодні», 267 с.

ПРИЧИНИ СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ НА СХОДІ УКРАЇНИ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження: Наявність проявів сепаратизму в Україні, як наслідок окупації частини державної території та збройний конфлікт, який наразі перебуває в активній фазі. Сепаратизм переважно виходить за межі національної та регіональної безпеки і набуває міжнародного аспекту.

Мета дослідження: спроба з'ясувати, що спонукало населення Східних областей України вступити в колоборацію з агресором.

Предмет дослідження: причини виникнення та особливості формування сепаратистського руху в Східних регіонах України. **Об'єкт дослідження:** формування сепаратистського руху на Сході України.

Завдання дослідження: вивчити прояви та причини сепаратизму на Сході України, зрозуміти механізм цього процесу. Сепаратизм - це прагнення окремих груп населення до відокремлення, відособлення, рух за надання частині держави права на автономію або її повне відокремлення й створення нової держави [1, с.690]. Зазвичай цей загрозливий процес активізується в певних умовах і під впливом певних чинників, які пов'язані з політичною, соціальною та економічною трансформацією в суспільстві. Насамперед сепаратистські рухи зазвичай активізуються при різкій зміні соціально-економічного становища в країні, а також політичні нестабільності. Також важливим чинником активізації сепаратизму є наявність зовнішніх союзників сепаратистів та їх сильний економічний та політичний вплив на державу де існує сепаратистський рух. Таким зовнішнім джерелом для України стала Російська Федерація, країна з якою у українців виникли давні історичні і культурні зв'язки. Починаючи з березня 2014 року на Донбасі почалися проросійські мітинги з гаслом «Россия помощи» «Путин, введи войска» тощо [2]. У той же час на території Донецької і Луганської областей проходять і антивоєнні мітинги за єдність України. Тобто абсолютній більшості прихильників сепаратизму в Східних областях України не було. На формування цього стереотипу вплинули декілька факторів, а саме: медіа - інформаційні ресурси, що трансливали у своїй більшості сепаратистські мітинги, їх гасло, дії та інше. Це вплинуло на створення хибного уявлення про те, що більшість населення Східних регіонів підтримує ідею від'єднання від України. При цьому проукраїнські мітинги залишилися в інформаційній темряві. Інший фактор пов'язаний з тим, що у багатьох українців погляди на мешканців Донбасу асоціюються з дружбою з Росією, оскільки ці території географічно межують з РФ [3, с.109]. На території України до 2014 року вимальовувались два проекти нації. Перший, притаманний Західним регіонам України, де ключову роль відіграє етнічність, мовна та релігійна приналежність. А другий проект притаманний Східним регіонам - це суспільна солідарність: політичній, колективній, професійній. Всі ці фактори провокують міжрегіональну напруженість, що неодноразово підтверджувались і вибори і інші політичні події [4]. Саме ці характерні явища визначили ставлення Донбасу до майдану 2014 року. Населення Сходу України виявилися не готовими до цілей та ідей майдану. Мешканці Донбасу вважають, що майдан був ніби як проти них, виникла образа. Це сформувало платформу на базі якої будь-які провокації стають успішними. Сепаратизм як явище, має досить глибокі історичні коріння, однак сьогодні практично відсутній дієві механізми врегулювання конфліктів, викликаних сепаратистськими рухами, оскільки існує фундаментальна суперечність між традиціями взаємодії держав на принципах державного суверенітету [5, с. 81].

Висновки: Отже, говорити про сепаратистського руху на Донбасі можна з великою натяжкою. Були розбіжності у поглядах на розвиток України. Однозначно, все це було на користь Москві, яка за шпальтою сепаратизму приховує факт окупації.

Список використаних джерел

1. Дівак В.В. Сепаратизм як соціально-політичне явище: сутність і причини виникнення/В.В. Дівак// Держава і право: збірник наукових праць. 2008. Вип.39. С.690-695.
2. Сепаратизм_в_Україні»URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. Баранов А.В. Сепаратизм в современном мире: политико-территориальный аспект/А.В. Баранов//человек. Сообщество. Управление. 2005. №3. С. 108-123.
4. Регіональний_сепаратизм_в_Україні»URL: https://lb.ua/blog/pavel_lisianskiy/505346_regionalniy_separatizm_ukraini.html
5. Рифальський І.О. Самовизначення та сепаратизм. Питання теорії/ І.О.Рифальський//Наукові записки інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса.2014.Вип 4-5. С.81.

УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ

Актуальність теми дослідження: Геополітика передбачає визначальну роль географічних чинників у політиці держави, за глобальних політичних змін, які гостро повстали на зламі ХХ-ХХІ ст., набуває нового значення і змісту. Це пов'язано насамперед із невідповідністю реаліям традиційних моделей реалізації державно – політичних прагнень.

Мета дослідження: особливості геополітичних процесів та роль України в їх розвитку, розкриття сутності геополітики, особливостей технології прийняття зовнішньополітичних рішень. Формування та здійснення зовнішньої державної політики, принципів функціонування міжнародної політичної системи та місця України у геополітичному просторі.

Об'єкт дослідження: Україна, як частина геополітичного простору.

Предмет дослідження: розвиток світової політичної системи.

Завдання дослідження: проаналізувати роль України в геополітичному просторі. Геополітика: поняття, сутність, функції. Роль геополітики в міжнародному процесі. Сучасний міжнародний політичний процес: особливості, структура і тенденції розвитку. Структура міжнародної діяльності. Суб'єкти міжнародного політичного процесу. Глобальні проблеми людства та їх вплив на міжнародний політичний процес. Тенденції сучасного розвитку політичної системи світу. Просторове розташування України, розміри її території, чисельність її населення, природні ресурси в поєднанні з її потенційними можливостями в науковій, економічній та інших сферах суспільного життя дають їй змогу і право мати статус великої європейської держави з відповідною геополітичною поведінкою та геостратегією. Геополітичне положення України вигідне й водночас складне. Основні критерії геополітичного положення України детерміновані її розташуванням між кількома полюсами тяжіння, що характеризуються різним ступенем політичної, економічної та військової могутності [3, с.175]. Зважаючи на це, робиться висновок, що для України надзвичайної ваги набуває необхідність вироблення загальних підходів до поняття багато полюсності світу не з позицій протистояння окремих полюсів, блоків, диктату одних держав щодо інших, а з точки зору створення умов для побудови системи трансконтинентального і в перспективі глобального співробітництва з метою вирішення ключових соціально-економічних, гуманітарних, екологічних, інших проблем, загострення яких може становити небезпеку як для окремих держав, так і для людської спільноти в цілому [2, с. 65-66]. Україна відіграє важливу геополітичну роль у зв'язку з двома проблемами поза Європою. Одна з найголовніших особливостей української геополітики – її багатовекторність і важливість європейської орієнтації нашої геостратегії. Відзначається одна з найголовніших особливостей української геополітики — її багатовекторність і важливість європейської орієнтації нашої геостратегії. Україна, як і інші постсоціалістичні країни, обрала для себе шлях затвердження в своєму житті загальнолюдських цінностей демократизму, ринкових відносин, світових культурних надбань. Відтак європейський вектор української геополітики цілком природно починає відігравати для нас на сучасному етапі винятково важливу, без перебільшення визначальну роль в розвитку українського суспільства. Розпад СРСР і проголошення незалежності України, докорінні зміни в геополітичному просторі Східної Європи поставили перед новим українським керівництвом нагальне завдання – розробити власну геополітичну стратегію. Знаходячись на європейському перехресті, у складній системі міжнародних координат, будучи одночасно частиною Центрально-Східної та Південно-Східної Європи, Україна просто не може не розвивати тісні відносини з усіма державами цих регіонів [8, с. 176-178]. Важливим кроком України на шляху до Європи було формування і затвердження нових геополітичних імперативів, добровільне проголошення курсу на позаблоковість і досягнення нейтрального статусу. Принцип нейтралітету і позаблоковості став одним з основних принципів української геополітики, але це зовсім не означає відхід держави від вирішення нагальних міжнародних проблем. Навпаки, геостратегія України передбачає її активну участь у всіх європейських справах на засадах багатовекторності національної політики, налагодження дружніх стосунків з усіма своїми сусідами [1, с. 129-131]. Таким чином, формування європейського вектору української геополітики відбувалося поступово, починаючи ще з давніх-давен, з часів існування перших українських держав. За роки незалежного розвитку України він зазнав певної трансформації і нового змістовного наповнення. Незалежна Україна постійно поширює міжнародні зв'язки в плані «повернення» до Європи, інтеграції до європейських, євроатлантичних, а також світових структур[4,ст.176]. Проведений аналіз інтеграції України в європейські та євроатлантичні структури дає підстави стверджувати, що Україна активно співпрацює з ЄС, Радою Європи, НАТО та іншими міждержавними організаціями, які надають їй допомогу в різних сферах суспільного життя, сприяють її інтеграції до об'єднаної Європи. Загалом соціально-політичне становище в Україні характеризують як відносно спокійне, зі збереженням значного рівня соціальної та політичної напруженості. Серед політичних причин такого становища — нерозвинутість політичних та організаційних структур, відсутність впливових, авторитетних політичних партій; низький рівень політичної культури суб'єктів політики; довготривале нежиттєздатне поєднання елементів парламентської республіки,

президентського правління і радянської влади; невизначеність принципів відносин між законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади; низький рівень концептуального обґрунтування ідеї державності України та вкорінення її у свідомості населення [6, с.183]. В українській геополітиці значне місце займає співробітництво України з НАТО. Автор приходять до висновку, що з початку 90-х років відбулися значні події у відносинах Україна-НАТО, зрушення у міжнародних відносинах, а також внутрішньополітичному розвитку України, які змінили загальний контекст ставлення в Україні до НАТО [5, с. 264-266]. Таким чином, Україна (в структурних рамках надскладного геополітичного розташування) вміщена до комплексної системи геополітики, тобто здійснює геостратегію. Розвиткові відносин із ключовими геополітичними партнерами послуговує активне впровадження в життя проєвропейського курсу та успіхів внутрішніх (політичних і економічних) перетворень [7, с. 236-238].

Висновок. Інтеграція України в Європу – це об'єктивний процес сучасності. Він підготовлений всім ходом історичного розвитку нашої країни. Український етнос завжди був органічною складовою європейської спільноти. В процесі європейської інтеграції Україна все більше набуває рис впливової європейської держави, дедалі більше перетворюється в реального та активного суб'єкта міжнародних відносин, в справжнього «гравця» на великій геополітичній шахівниці Євразії. Інтеграція України до загальноєвропейського процесу відбувається повільно, але основні причини такого явища треба шукати, насамперед, не в зовнішніх, а у внутрішніх чинниках.

Список використаних джерел

1. Гелей С. Політологія: Навчальний посібник/ Степан Гелей, Степан Рутар. 5-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2004. 645 с.
2. Дробінка І. Г. Політологія: Навчальний посібник/ І. Г. Дробінка, Т. М. Кришталь, Ю. В. Підгорецький; Мін-во освіти і науки України. К.: Центр учбової літератури, 2007. 289 с.
3. Іщенко М. Політологія: Навч. Посібник для студ. вищих навч. закл. / Черкаський національний ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси: Видавництво ЧНУ, 2004. 387с.
4. Кирилюк Ф. Політологія Нової доби: Посібник для студ. вищ. навч. закл. /Федір Кирилюк, К.: Академія, 2003. 303 с.
5. Кузь О. Політологія: Навч. посібник / Харківський національний економічний ун-т. Х.: ХНЕУ, 2004. 340с.
6. Обушний М. Політологія: Довідник/ Микола Обушний, Анатолій Коваленко, Олег Ткач; Заред. Ми-коли Обушного; КНУ ім. Т. Г. Шевченка. К. : Довіра, 2004. - 599 с.
7. Політологія: Навчальний посібник/ Валентина Штанько, Наталія Чорна, Тетяна Авксентьева, Лідія Тихонова;; Мін-во освіти і науки України, Науково-методичний центр вищої освіти. 2-е вид., перероб. і доп. К.: Фирма «ИНКОС»: Центр учбової літератури, 2007. 287 с.
8. Політологія: Академічний курс: Підручник/ Л. М. Герасіна, В. С. Журавський, М. І. Пановтаін.; М-тво освіти і науки України. 2-ге вид., пер. і доп. К.: ВД «ІнЮре», 2006. 519 с.

ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН В УМОВАХ УКРАЇНО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ

Актуальність теми дослідження: Внаслідок вторгнення Росії на територію нашої країни та анексії автономної республіки Крим, український народ почав сильно замислюватися про національні цінності рідної держави. Сьогодні, люди активно просують усе українське в країні та за її межами. Прививають собі та дітям національну свідомість.

Мета дослідження: дослідити національну свідомість сучасного українського народу, проблематику його формування та вплив певних чинників. Їх характеристика.

Об'єкт дослідження: громадяни України.

Предмет дослідження: дослідити та охарактеризувати зростання національної свідомості громадян України в умовах україно-російської війни.

Завдання дослідження: зрозуміти, що означає саме поняття «національна свідомість»; зрозуміти у чому полягає проблема формування української національної свідомості; визначити причини та наслідки зростання національної свідомості українського народу. Почнемо з визначення — що таке національна свідомість українського народу? Якщо коротко — це світогляд, який передбачає існування української держави, що зберігає унікальну українську культуру, в міжнародній системі інших національних держав, кожна з яких має власну культурну унікальність. Його суть найкраще виражена у гаслі ОУН, яке вперше прозвучало ще у 1940 році: «Свобода народам! Свобода людині!». У цих словах ідеться не лише про світовий лад націй-держав. Тут звучить ще один важливий момент — поєднання боротьби за національну свободу із відстоюваннями персональної свободи людини. Саме цей заклик у 1991-му забезпечив перемогу українського націоналізму, вписавши його в загальноєвропейський «Вітер змін» [1]. Особливістю українського націоналізму — демократичний характер. Він найкраще відповідає одній з базових ментальних рис українців — свободолюбності. Звісно, український націоналізм протягом своєї історії зазнавав змін, поєднувався з елементами інших ідеологій — ліберальними, соціалістичними, авторитарними, була навіть спроба комбінації з комунізмом. Але головне, що він зберіг українську ідентичність протягом бурхливого ХХ століття, адже завдяки нашій стійкості ми змогли побороти жадливий період СРСР. Національна свідомість є фундаментальним чинником побудови громадянського суспільства та демократії. Власне такий приклад прояву думки громадянського суспільства та вищого ступеня національної свідомості наш народ продемонстрував у Революції Гідності. Це справжній приклад національно свідомої нації, яка ставить перед собою пріоритети для власного майбутнього та майбутнього своїх наступників. І, незважаючи на те, що до цього часу українці переживали занепад української національної свідомості, свого роду, «період національної сонливості», у якому національна ідея та патріотизм залишалися поняттями на рівні слухового сприймання, а не усвідомлення. Зате після трагічних подій Революції Гідності народ зумів віднайти в собі силу, ту силу, яку так плекали і відшліфовували наші нащадки-інтелігенти [3, с. 60]. На превеликий жаль, у житті сучасного українця, а особливо молодого, відбувається період переосмислення і зміни життєвих цінностей, в якому все духовне, зокрема національна самоідентифікація, відкладаються на задній план, а першочерговими постають матеріальні блага та цінності. Це зумовлено сучасним станом речей у державній політиці, економіці та культурі. Народ загнали в глухий кут. Якщо українська нація після подій Революції Гідності переживала період великого національного піднесення та повірила в «нову Україну», давши владу новим людям, то сьогодні вона просто зневірилась та розчарувалась [4, с. 228]. Протягом усього періоду незалежної України постійно давалися взнаки проблеми з формуванням громадянського суспільства в країні. Це було пов'язано з традиційним індивідуалізмом українців. Але значною мірою це був результат існування посттоталітарного спадку з підсвідомим страхом людей щодо влади та силових структур, громадянською інфантильністю тощо. У той же час, щоразу кожна дискримінація прав громадян: в 1990 - 1991, 2004 та 2013 - 2014 роках приводила до громадянського збурення, результатом чого, серед іншого були Помаранчевий Майдан і Революція Гідності. Ці події стали також наслідком творчого підйому української нації та результатом дії Духу - не просто як трансцендентного чинника, а й досить конкретного явища, що нерідко надихає етнічних росіян і представників інших націй, які проживають в Україні [5, с. 348]. Сучасна окупаційна політика Москви та відверта агресія щодо України, яка зумовила вирішальний етап боротьби за незалежність української держави, породила низку проблем. Одна з них має ідеологічний характер - ліквідація залишків радянськості й тоталітарних символів. Війна 2014 - 2018 років у вигляді різновиду гібридної - інформаційно-диверсійної війни є насамперед війною ідеологій. Значною мірою вона була зумовлена прагненням реанімувати путінським режимом праобраз Радянського Союзу, з усіма його ідейно- політичними атрибутами та символами (включно із маргінальною ідеологією, пострадянським гімном тощо). Багато хто не очікував цієї війни, але ж чого лиш варте кількарічне й настирливе звернення Путіна до ідеологічних догм СРСР. При цьому, в сучасній Росії - цій країні абсурду, спостерігаються спроби поєднати наперед несумісні й суперечливі речі (комунізм і «гундяєвські духовні скрепи», російський націоналізм із шовіністичною сутністю, опора Путіна на кадірівців тощо) [2, с 22].

Висновок. Як би зараз це не звучало, та саме завдяки вторгненню країни – агресорки на наші землі, український народ зрозумів яке велике значення має національна свідомість. Сьогодні, ми можемо спостерігати значний стрибок у розвитку усвідомлення української свідомості. Кожного дня ми розповідаємо усьому Світу

про наш дім і наші цінності. За лічені години ми стали знайомими за нашу сміливість, відданість державі та сильній любові до землі, на якій ми народились та зростаємо. Ми – сильний народ, який буде боротися за свої права, землю та життя до кінця. Ми – Україна. І лише від нас залежить розвиток і майбутнє нашої країни. І також національна свідомість, яка має бути у кожного українця.

Список використаних джерел

1. Політична культура сучасної України URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-912.html>
2. Українське суспільство. Двадцять років незалежності. Соціологічний моніторинг: у 2-х т. К.: Ін-т соціології НАН України, 2011. Т.2: Таблиці і графіки / За ред. Головахи Є., Шульги М. С.22.
3. Грабовська І. Проблема засад дослідження українського менталітету і національного характеру // Сучасність. 2014. №5. С. 58-70.
4. Багряний І. П. Публіцистика: доп., ст., памфлети, рефлексії, есе / І. П. Багряний; упоряд. О. Коновал; передм. І. Дзюби; Післямова Г. Костюка. К.: Смолоскип, 1996. 856 с.
5. Бекешкіна, І. (2009). Іспит для демократії. В: В.Ворона, М.Шульга (ред.) Українське суспільство 1992-2009. Динаміка соціальних змін. Київ: Інститут соціології НАН України. С. 348-357.

ВИБОРЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ

Актуальність теми дослідження: В умовах сучасних демократій вибори можна визнати стрижневим механізмом, основною формою прояву суверенітету та політичної волі народу. Вибори представляють в органах влади інтереси різних суспільних груп, а для громадян є однією з форм їх реальної участі в політиці. Вибори дають можливість впливати на уряд: утримувати або замінювати президента, парламент та уряд, забезпечувати їх підзвітність народу, змінювати політичний курс тощо.

Мета дослідження: визначення та обґрунтування механізмів подолання проблем у виборчій системі України.

Об'єкт дослідження: виборча система.

Предмет дослідження: виборчий процес плюси та мінуси.

Завдання дослідження: визначити плюси та недоліки виборчої системи України та визначити основні проблеми. Виборча система є одним з елементів політичної системи суспільства, який тісно пов'язаний з партійною системою. Вибір виборчої системи є одним з найважливіших рішень для демократичних країн, і це стосується не лише молодих демократій, але й розвинених країн, які адаптують (модифікують) свої виборчі системи до нових політичних умов. Вибір виборчої системи має значний вплив на майбутнє політичне життя країни. У більшості випадків після запровадження виборча система рідко змінюється, а політичні інтереси навколо неї стабілізуються, враховуючи реалії, створені нею. Молоді демократії, такі як Україна, стоять перед вибором виборчої системи, яка б відповідала їхнім умовам. Проте, інколи складається враження, що учасники політичного процесу не володіють відповідними знаннями про особливості виборчих систем і наслідки їх запровадження, або навпаки, використовують такі знання про виборчі системи, які дозволяють створити систему, яка відповідала б їхнім власним інтересам [1]. В Україні сьогодні проблема полягає в тому, щоб знайти оптимальну модель виборчої системи. За роки незалежності наша країна мала мажоритарну, змішану та пропорційну виборчі системи, жодна з яких не була ключовою для країни. Наразі в Україні діє змішана виборча система, за якою частина місць у парламенті розподіляється за мажоритарною системою, а інша частина - за пропорційною. Змішані виборчі системи є компромісом між пропорційною та мажоритарною виборчими системами. Іншими словами, це компроміс між стабільністю парламенту та уряду, яку забезпечує мажоритарний елемент виборчої системи, і справедливим представництвом політичних сил та регіональних інтересів у парламенті, яке забезпечує пропорційна виборча система. В останні десятиліття багато країн запровадили змішані виборчі системи, які виявилися більш привабливими для пересічного виборця, ніж мажоритарні системи. Це можна пояснити тим, що виборці мають більшу мотивацію брати участь у загальнонаціональній політиці, не лише впливаючи на вибори у своїх одномандатних округах, але й завдяки наявності партійних виборчих списків. Запровадження змішаної виборчої системи має на меті усунути недоліки мажоритарної та пропорційної систем і поєднати їхні переваги [2]. Залежно від того, до якого представницького органу влади проводяться вибори, територія України поділяється на виборчі округи. Так, вибори Президента України проводяться по єдиному загальнодержавному одномандатному виборчому округу який включає в себе всю територію України ($M=1$). Вибори депутатів сільської, селищної, міської, районної у місті ради проводяться по одномандатних виборчих округах, на які поділяється вся територія відповідного села, селища, міста, району у місті ($M=1$). Вибори сільського, селищного, міського голови проводяться по єдиному одномандатному виборчому округу, межі якого збігаються з межами села, селища, міста ($M=1$). Вибори депутатів районної ради проводяться по багатомандатних виборчих округах, межі яких збігаються з межами відповідних сіл, селищ, міст районного значення, які є адміністративно-територіальними одиницями, що входять до складу цього району. Вибори депутатів обласної ради проводяться по багатомандатних виборчих округах, межі яких збігаються відповідно з межами районів та міст обласного значення, що входять до складу цієї області. Загальний склад обласної ради визначається з урахуванням кількості районів, міст обласного значення, що входять до складу області. Райони, міста обласного значення повинні мати в обласній раді рівну кількість депутатських мандатів. При проведенні парламентських виборів в Україні обирається 450 народних депутатів. З них 225 обирається в одномандатних виборчих округах на основі відносної більшості, 225 — за списком кандидатів у депутати від політичних партій, виборчих блоків партій у багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі на основі пропорційного представництва. Отже, величина одномандатних виборчих округів при виборах народних депутатів України становить 1 ($M=1$), а величина багатомандатного загальнодержавного виборчого округу — 225 ($M=225$). Тип бюлетеня і механіка голосування. Незважаючи на неоднорідність виборчих округів, в Україні спостерігається проста процедура голосування із застосуванням нескладного за своєю структурою паперового категоричного бюлетеня. Українському виборцеві надається можливість обрати Президента, сільського, селищного або міського голову, депутата сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради, народного депутата по одномандатному виборчому округу та закритий (оскільки кандидати лише засвідчуються, виборець не може їх преференціювати) список кандидатів у народні депутати України від політичних партій по багатомандатному загальнодержавному виборчому округу. В окремих, спеціально обладнаних, кабінці виборець у квадраті навпроти прізвища уподобаного кандидата або

партійного списку робить відповідну позначку «плюс» (+) або іншу, що засвідчує його волевиявлення. У разі невідтримання жодного кандидата або партійного списку виборець має можливість засвідчити це у бюлетені, зробивши відповідну позначку у квадраті навпроти слів: «Не підтримую жодного кандидата» та «Не підтримую жодний партійний список». Після засвідчення свого волевиявлення у виборчому бюлетені, виборець власноруч вкидає його в опечатані виборчі урни, де бюлетені знаходяться до закінчення голосування [3]. Виборча система досі має низку проблем, що впливають на виборчий процес та спотворюють результати виборів, хоча на законодавчому рівні, можна сказати, що чинна виборча система відповідає міжнародним виборчим стандартам і є достатньо демократичною. Виборча система в Україні змінила наявну раніше змішану на пропорційну з моменту вступу у силу Виборчого кодексу України, тобто нові правила, за якими відбуватимуться вибори, діють із 1 січня 2020 р. Запровадження відкритих пропорційних виборчих списків стало інноваційним аспектом нового виборчого законодавства України, яке регулює вибори народних депутатів України. У ньому беруть участь не лише політичні партії, а й особи, які є конкретними кандидатами із загального списку політичних сил. Слід зазначити, що в цілому чинне виборче законодавство та забезпечення виборчих прав громадян України значною мірою відповідає міжнародним та регіональним виборчим стандартам, оскільки ідеологічно виборче законодавство України орієнтоване на дотримання та інтеграцію міжнародних стандартів. Його положення використовуються для вдосконалення виборчої системи у своїй країні. Позитивним аспектом виборчого законодавства України є включення до нього таких елементів, як демократизація політико-правового процесу. Це свідчить про те, що в українському виборчому законодавстві закріплені не лише конституційні принципи, а й прагнення законодавця втілити їх у життя. Конституційні принципи демократії в нових суспільних умовах, утвердження впливу світових та європейських цінностей, демократичної політичної системи та нового світогляду, запровадження політичної та ідеологічної багатоманітності [4].

Висновок. Наразі ще зарано робити висновки про ефективність нової пропорційної виборчої системи в Україні, і очікується, що на наступних виборах Україні може виникнути низка проблем. Однак, беручи до уваги досвід інших країн, які запровадили пропорційну виборчу систему, ми сподіваємося, що її впровадження в українське законодавство дасть позитивні результати.

Список використаних джерел

1. І.І.Климкова, М.А.Остапенко ВИБОРИ І ВИБОРЧІ СИСТЕМИ.URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/vib_vibsys.pdf
2. Прокоф'єв О.В. Студентська бібліотека. URL: <https://studies.in.ua/tezis/1198-analz-perevag-ta-nedolkv-rznh-tipv-viborchih-sistem-viprobuvanih-v-ukrayin.html>
3. Омельчук О.А. НАУКОВІ ЗАПИСКИ. Том 19. Спеціальний випуск URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9a08f3c9-3c1d-4e11-8988-794ced10fd93/content>
4. Реп'яшник В.А. ВИБОРЧА СИСТЕМА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ URL: <https://academysps.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/VII-zaochna-NPK-Kriminalno-vikonavcha-sistema-Ukraini-ta-ii-rol-u-rozbudovi-pravovoi-i-socialnoi-derzhavi-12.03.2021.pdf#page=151>

ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження: Молодь це рушій демократичних перетворень в політичному житті України. Студентство, молодіжні громадські організації та ін. політичні молодіжні організації неодноразово доказували свій вплив на політику в Україні, починаючи революції («На граніті», помаранчеву, гідності), також електоральну революцію 2019 року яка стала суто молодіжним явищем. Мета дослідження: дослідити особливості політичного життя молоді в Україні. Предмет дослідження: молодіжна політика: дослідження державної політики у галузі молодіжної політики, програм та проектів, спрямованих на підтримку та розвиток молодіжного руху в Україні. Об'єкт дослідження: сама молодь як соціальна група, яка має свої особливості, цінності, потреби та інтереси в політичному житті країни. Завдання дослідження: вивчення стану участі молоді в політичному житті країни: дослідження рівня зацікавленості молоді в політиці, її участі в виборах, протестах, громадських акціях та інших формах політичної діяльності. Молодь в Україні бере участь у політичному житті країни на різних рівнях та у різних формах. Однією з найпоширеніших форм участі молоді в політичному житті є участь у студентських організаціях. Наприклад, в Україні діють такі студентські організації, як Ліга студентів-юристів, Студентська асамблея України, Молодіжний парламент при Верховній Раді України та інші. Крім того, молодь може брати участь у політичних партіях, які мають молодіжні організації. Наприклад, у таких партіях, як «Слуга народу», «Європейська солідарність», «Батьківщина», «Голос» та інші, діють молодіжні організації, які залучають молодь до політичного життя [1]. Також, молодь може брати участь у місцевих радах та органах самоврядування, які займаються розвитком громад та прийняттям рішень на місцевому рівні. Наприклад, у більшості міст України діють молодіжні ради, які залучають молодь до роботи з питань розвитку міста. Крім того, молодь може брати участь у різних акціях, протестах та інших формах громадської діяльності, які спрямовані на вирішення питань, що стосуються молодіжного середовища та суспільства в цілому [1]. Таким чином, молодь в Україні має багато можливостей брати участь у політичному житті країни та впливати на прийняття рішень в суспільстві. Ще одна форма участі молоді в політичному житті України - це обговорення питань в соціальних мережах та інтернет-форумах. За допомогою цих платформ молодь може обмінюватися думками, ідеями та інформацією з іншими молодими людьми, активістами, а також з представниками влади. Для залучення молоді до участі в політичному житті, уряд та організації проводять різноманітні проекти та програми. Наприклад, програма «Активна молодь» має на меті залучити молодь до діяльності в громадських та політичних організаціях, сприяти їхньому саморозвитку та професійному зростанню. Також, у рамках проекту «Молодіжні ради України» підтримуються молодіжні ініціативи на місцевому рівні, створюються умови для активної участі молоді в прийнятті рішень на місцевому рівні [2]. Загалом, участь молоді в політичному житті країни є важливою складовою розвитку демократії та побудови сильної та стабільної країни. Молодь має багато ідей та енергії, які можуть допомогти вирішити складні проблеми суспільства та розвинути Україну в напрямку європейських цінностей та стандартів. Крім того, молодь може брати участь в політичному житті України через молодіжні політичні партії. Наприклад, українські молодіжні політичні партії включають «Молодь Демократичної Партії України», «Молодь Партії «Голос»», «Молодь Партії «Слуга народу»» та інші. Ці партії залучають молодь до своєї діяльності та надають їм можливість впливати на політичні процеси в країні. Крім того, молодь може брати участь в громадських організаціях, які працюють у сферах, що їх цікавлять, таких як екологія, права людини, гендерна рівність, медіа та інше. Через ці організації молодь може залучатися до вирішення конкретних проблем, вести активну громадську діяльність та популяризувати свої ідеї серед широкої аудиторії. Нарешті, молодь може брати участь в різноманітних громадських акціях, протестах, демонстраціях та інших формах громадської мобілізації. Це може бути спрямовано на підтримку певної ідеї або вимоги, або на протест проти незадовільної діяльності влади [3]. Усі ці форми участі молоді в політичному житті допомагають залучити їх до дійсної влади та прийняття рішень важливих для суспільства питань. Важливою умовою для цього є наявність відкритого та демократичного середовища, яке сприяє активній участі громадян в прийнятті рішень. Взаємодія молоді та політичної системи в Україні може бути охарактеризована як складна та двобічна. З одного боку, політична система української держави сприймається молоддю як складна та неефективна, що знижує її зацікавленість у політиці та участі в політичному житті. З іншого боку, молодь створює певний тиск на політичну систему, висуває вимоги до політиків та державних установ, що впливає на формування політичної агенди та прийняття рішень. Однією з причин низького рівня участі молоді в політиці є недовіра до політиків та політичної системи в цілому. Молодь вважає, що політичні процеси контролюються дуже обмеженою кількістю людей та партій, і не відповідають потребам суспільства. Оскільки молодь є ключовою групою, що визначає майбутнє країни, недовіра до політичної системи може мати серйозні наслідки для демократичного розвитку України [4]. Однак, молодь виступає активним учасником різних форм громадської діяльності, таких як протести, акції, петиції, та інші. Ці дії показують, що молодь зацікавлена у політиці та прагне змінити стан речей у країні. Крім того, у політичній системі України все більше починають з'являтися нові політичні сили, які звертаються до молоді та її потреб. Наприклад, партії, які активно пропагують ідеї

молодіжного лідерства та участі молоді в політиці, заробляють. Політичні погляди та цінності молоді в Україні можна описати як різноманітні та динамічні, що відображається у різних аспектах їхнього життя та поведінки. Однією з основних цінностей молоді в Україні є свобода та демократія. Молодь виступає за права та свободи кожного громадянина, за боротьбу з корупцією та захист прав людей. Цінності демократії та свободи відображаються в активній участі молоді в різних громадських рухах та ініціативах, таких як протести, петиції, мітинги, та інші [5]. Висновок: молодь в Україні прагне до змін у суспільстві та підвищення якості життя, зокрема у питаннях освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та інших сфер життєдіяльності. Молодь часто виступає за впровадження нових технологій та інновацій у різні галузі, такі як енергетика, транспорт, медицина, технології. Молодь в Україні має різноманітні політичні погляди та ідеї. Деякі молоді активісти підтримують ідеї лівих політичних сил, таких як соціал-демократія та комунізм, тоді як інші підтримують праві ідеології, такі як консерватизм та націоналізм. Більшість молоді в Україні підтримує демократичні та прогресивні ідеї та прагне до створення демократичної та прозорої держави, що дотримується прав людини та громадянських.

Список використаних джерел

1. «Виключена більшість або занадто молоді для політики»URL: <https://www.pravda.com.ua/columns>
2. «Позиція (участь молоді України в сучасному політичному житті держави)»URL: <https://www.ukrlib.com.ua/sochm/printout>
3. «Молодь, політика та ідентичність: які вони, молоді українці, і чого очікувати від них?»URL: <https://medium.com/@reforms>
4. «Громадська та політична активність молоді: сучасна дійсність»URL: <https://www.prostir.ua>
5. «МОЛОДЬ: ЇЇ ПРАВА ТА СОЦІАЛЬНЕ СТАНОВЛЕННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ»URL: <https://minjust.gov.ua>

ПРИЧИНИ СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ НА СХОДІ УКРАЇНИ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження: сепаратистські прояви на сході України стали однією з найбільш актуальних проблем в Україні після Революції Гідності. Це стало причиною загострення відносин між Україною та Росією, а також передумовою для початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

Мета дослідження: дослідити та проаналізувати соціально-політичні, культурні та ідеологічні причини, що призвели до відцентрових рухів у Східній Україні.

Об'єкт дослідження: сепаратистські прояви на Сході України після Революції Гідності, які дають змогу дослідити причини відцентрових рухів на Сході України.

Предмет дослідження: фактори, причини, наслідки сепаратистських проявів на сході України після Революції Гідності.

Завдання дослідження: для досягнення мети потрібно виконати наступні завдання: визначення та аналіз історичних, політичних, економічних, соціальних та культурних факторів, які спричинили сепаратизм на сході України; визначення ролі Росії в сепаратистських проявах на сході України; визначення можливих шляхів розв'язання проблеми сепаратизму на сході України. Перед дослідженням теми потрібно знати визначення, що таке сепаратизм. «Сепаратизм (від лат. *separatus*— відокремлення) — прагнення спільнот, груп населення чи організацій до відокремлення, відособлення; рух за надання частині держави права автономії чи за її повне відокремлення й створення нової держави. На відміну від масового національно-визвольного руху, сепаратизм здебільшого виражає інтереси певної політичної сили.» [6] Сепаратизм був особливо активний в період після розпаду СРСР та спричинив локальні збройні конфлікти, наприклад між Абхазією та Сакартвело. «Іредентизм у Східній Україні маскується під сепаратизм та зумовлений зовнішніми впливами та етнокультурними особливостями місцевого населення, зокрема впливом Росії.» [6] Інциденти іредентизму в західній Україні були незначними або мали консультативний характер. Усе почалося давно: «В українському місті Глухові відбулася церемонія, під час якої було проголошено анафему на ім'я гетьмана Івана Мазепи за його перехід до шведів. Подібна церемонія також відбулася в Москві в присутності царевича Олексія Петровича, російських боярів і міністрів. Після цього прокляття Мазепи повторювалося в церквах Російської імперії щороку першої неділі Великого Посту впродовж мало не двох століть.» [3, с. 1] Сепаратизм українських територій не є типовим прикладом, оскільки його мета - знищення держави та підкорення українців. Проросійські рухи сприяли ідеї поділу країни за мовними ознаками. «Після Помаранчевої революції та Революції гідності сепаратизм зазнав підтримки.» [1]. В 2014 році прихильники сепаратизму приєдналися до російських угруповань, що призвело до розгубленості місцевих еліт та російської агресії. Нелегітимний «референдум» про державний суверенітет Донецької та Луганської «народних республік» у 2014 році був обговорюваний через підозру у фальсифікації голосів та використання «мертвих душ» та «пересувних урн». «Цій ситуації сприяла розгубленість місцевих еліт після втечі Януковича та зміни влади.» [1] «Результати референдуму були обговорювані через підозру у фальсифікації голосів, включаючи голоси «мертвих душ» та використання «пересувних урн.» [5]. Є кілька основних чинників, які впливають на прояв сепаратизму на сході України. «Релігійний чинник полягає в тому, що прихильність до тієї чи іншої сторони у проявах регіонального сепаратизму залежить від релігійної приналежності населення.» [2]. Етнічний чинник також грає важливу роль, оскільки південно-східна частина країни більш російська, а північно-західна – більш українська. Економічний чинник полягає в рівнях соціального та економічного розвитку між окремими регіонами, що стимулює незадоволеність багатших територій розподілом національного доходу. «Мовна своєрідність також впливає на регіональні практики сепаратизму, оскільки в західних, північних та центральних регіонах переважає українська мова, а в східних та в Криму – російська.» [5] В цілому, локальне поєднання різних чинників значно підсилює прояви регіонального сепаратизму на сході України. «Російська агресія на сході України складалася з чотирьох прихованих операцій: дезінформації, саботажу та вбивств, фінансування та забезпечення зброєю, а також рекрутингу та навчання сепаратистських бойовиків.» [6]. «Загибель тисяч людей та значні зруйнування стали результатом конфлікту, який також спричинив загострення відносин між Росією, ЄС та США.» [4]. «Найбільшим ризиком для національної безпеки України є підтримка сепаратистських проявів з боку Росії, що ведуться постійно.» [1] Деякі російські політики навіть пропонують розділити Україну на частини або приєднати до Росії. Для боротьби з цими загрозами потрібно викоринити російський вплив в Україні та надати жорстку правову оцінку сепаратистським рухам. Важливим є також взаємна відповідальність влади й опозиції за територіальну цілісність держави. З повномасштабним вторгненням Росії в Україну, боротьба з сепаратизмом стала інтенсивнішою й ефективнішою.

Висновок: Ідеологами сепаратистського руху виступали переважно проросійські політики, які підтримували ідею поділу країни на основі мовних ознак. Підтримка сепаратистських проявів з боку Російської Федерації є найбільшим потенційним ризиком для національної безпеки. Для боротьби з цим потрібно викоринити російський

вплив у державі та віддати жорстку правову оцінку сепаратистським рухам, розпочати діалог між владою та опозицією на основі взаємної відповідальності за територіальну цілісність та суверенітет держави.

Список використаних джерел

1. Потенціальні загрози регіонального сепаратизму в Україні. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/potencialni-zagrozi-regionalnogo-separatizmu-v-ukraini>
2. Сепаратизм в Україні. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Сепаратизм_в_Україні
3. Субтельний О. «Мазепинці: Український сепаратизм на початку XVIII ст.» URL: <https://online-knigi.com.ua/ua/page/23718>
4. Сепаратизм – загроза незалежності і цілісності України. URL: <http://www.dniproradakherson.gov.ua/node/850>
5. Пояснювальна до проекту Закону України «Про протидію і запобігання сепаратизму та подолання наслідків сепаратистської діяльності на території України (десепаратизацію)». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GG3BG68A>
6. Запобігання сепаратизму. URL: <https://bdpu.org.ua/shtab-tsyvil-noho-zakhystu/safety-educational-institution/prevention-separatism/>

ПОЛІТИЧНИЙ ЗМІСТ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ ТА ЄС

Актуальність теми дослідження: у 2014 році було підписано угоду про асоціацію України та ЄС, цей вибір українського народу був негативно сприйнятий російською федерацією, що призвело до анексії Криму та восьмирічної війни на сході України, а з 24 лютого 2022 року до повномасштабного вторгнення. Але ці події не змінили рішення українців вступити в Європейський Союз.

Мета дослідження: з'ясувати політичні умови вступу України до Європейського Союзу.

Предмет дослідження: політичний зміст асоціації з ЄС.

Об'єкт дослідження: асоціація України та ЄС.

Завдання дослідження: з'ясувати політичні умови, щодо вступу України в Європейський Союз. Угода про асоціацію України з ЄС — угода між Україною та Європейським Союзом про асоціацію, яка замінює Угоду про партнерство та співробітництво між Європейськими співтовариствами і Україною та дає змогу перейти від партнерства і співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції. Політичну частину угоди було підписано 21 березня 2014 року, економічну частину — 27 червня 2014 року. 16 вересня 2014 року президент Петро Порошенко ратифікував цю угоду [2]. Впродовж 2007—2012 рр. було проведено 21 раунд переговорів щодо підготовки Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у рамках 3 робочих груп: з політичного діалогу, зовнішньої і безпекової політики; з юстиції, свободи та безпеки з економічних, секторальних питань та питань розвитку людського потенціалу [2]. 30 березня 2012 року у Брюсселі парафували (парафування договору — попереднє підписання договору, міжнародного (або окремих його статей) ініціалами уповноважених осіб, що брали участь у його розробці) політичну частину угоди про Асоціацію України та ЄС. 19 липня 2012 року — тоді Угода про Асоціацію була вся парафована. Текст Угоди про Асоціацію українською мовою опублікований 20 червня 2013 на офіційному сайті Комітету з євроінтеграції ВРУ. Загальний обсяг угоди майже 1000 сторінок. Політична частина угоди про асоціацію України та ЄС. Серед цілей — поширення міжнародної стабільності та безпеки, зміцнення поваги до демократичних принципів, верховенства права та належного урядування, прав людини та фундаментальних свобод, поширення принципів незалежності, суверенітету, територіальної цілісності та непорушності кордонів, співробітництво у сфері безпеки і оборони. Також до політичної частини входить співробітництво з метою поширення регіональної стабільності; зміцнення миру та міжнародного правосуддя; забезпечення поступової конвергенції у сфері зовнішньої і безпекової політики, включаючи Спільну політику безпеки та оборони, попередження конфліктів, нерозповсюдження, роззброєння та контроль за озброєнням, боротьбу з тероризмом тощо. Політичні діалоги щодо асоціації України та ЄС можуть проводитись в декількох форматах, серед яких: а) регулярні засідання представників України, з однієї сторони, та представників Європейського Союзу, з іншої сторони, на рівні політичних директорів, Комітету з питань політики та безпеки й експертів, у тому числі стосовно окремих регіонів і питань; б) повне та своєчасне використання всіх дипломатичних та військових каналів між Сторонами, у тому числі відповідних контактів з третіми країнами та в рамках ООН, ОБСЄ та інших міжнародних форумів; в) регулярні засідання як на рівні посадових осіб високого рівня, так і експертів військових установ Сторін; г) у будь-який інший спосіб, у тому числі за допомогою засідань експертів, які сприятимуть удосконаленню та консолідації цього діалогу [3]. Серед політичних умов вступу в ЄС можна додати статті про: діалог і співробітництво з питань внутрішніх реформ; міжнародний кримінальний суд; попередження конфліктів, антикризове управління та військово-технічне співробітництво; нерозповсюдження зброї масового знищення; роззброєння, контроль над озброєннями, експортний контроль та боротьба з незаконною торгівлею зброєю. В звіті Кабміну від 1 січня 2020 року зазначалось, що Угода була виконана на 43%. За інформацією аналітичного центру «Український центр європейської політики», на липень 2020 року Україна виконала Угоду про асоціацію на 41,6%. Успіхи у виконанні Угоди нещодавно визнали й євродепутати. 11 лютого 2021 року Європейський парламент ухвалив резолюцію про імплементацію Угоди про асоціацію з Україною. Ще одним успіхом є реформа державної служби. Вона дозволила кожному громадянину працювати на державу за результатами конкурсу, де кожен може сподіватись лише на власні знання і навички, а не на знайомства. Не можна забувати й про Вибірчий кодекс, який відправив у минуле змішану мажоритарно-пропорційну систему [4].

Висновок: Україна пройшла вже довгий шлях до вступу у Європейський Союз і прогрес, якого вона досягла від дати отримання статусу кандидата у члени ЄС, досить відчутний, особливо з урахуванням того, що війна триває. Уряд України активно працює над тим, щоб відповідати критеріям європейської країни, а статус кандидата - це великий політичне досягнення.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>.
2. Ukraine: Council adopts EU-Ukraine association agreement - Consilium <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/07/11/ukraine-association-agreement>.
3. Угода про асоціацію <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/ugoda-pro-asociaciyu>.

4. Минуло 7 років: що змінила для України Угода про асоціацію з Євросоюзом <https://www.google.com/amp/s/www.epravda.com.ua/publications/2021/03/28/672377/index.amp>.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ

Актуальність теми дослідження: громадська думка забезпечує зв'язок між громадянами та органами влади, допомагає враховувати потреби та побажання громадян, збільшує ефективність державної політики та її підтримку в суспільстві.

Мета дослідження: отримання інформації про думки, переконання та настрої громадян щодо державної політики, що дозволяє зробити політику більш інклюзивною та ефективною.

Предмет дослідження: переконання та настрої громадян щодо державної політики та політичних процесів в суспільстві.

Об'єкт дослідження: суспільство, його громадяни, їхні думки, переконання та настрої щодо різних аспектів державної політики та політичних процесів

Завдання дослідження: отримання об'єктивних та достовірних даних про думки та настрої громадян щодо різних аспектів державної політики та політичних процесів. Громадська думка є важливою складовою державної політики, оскільки дозволяє зрозуміти потреби та побажання громадян, а також допомагає визначити соціально-економічні та політичні проблеми, які потребують негайного вирішення. Дослідження громадської думки в політиці є важливим інструментом для збору інформації про те, як громадяни сприймають різні політичні питання, які рішення є для них прийнятними, а які потребують корекції чи відхилення. Зібрані дані можуть бути використані для формування державної політики, що максимально відповідає інтересам та потребам громадян [1]. Одним з найпоширеніших методів дослідження громадської думки є опитування, що дозволяє отримати об'єктивну інформацію про погляди громадян на питання різної складності та важливості. При цьому важливо пам'ятати, що необхідно добирати представний вибірок респондентів та формулювати запитання таким чином, щоб вони були зрозумілі та не містили підставних питань. Результати дослідження громадської думки можуть бути використані для розробки програм та стратегій державного розвитку, визначення пріоритетів у роботі органів влади та політичних партій. Крім того, громадська думка може впливати на прийняття рішень у сфері законодавства та регулювання економічної та соціальної політики [2, с. 125]. Урахування громадської думки в державній політиці є важливим елементом демократичного суспільства. Дослідження громадської думки є важливою складовою політичного процесу, оскільки дозволяє отримати об'єктивну інформацію про те, як громадяни сприймають політичні події та рішення. Це дає можливість політикам та державним органам зробити обґрунтовані висновки щодо того, які рішення є прийнятними для суспільства, а які необхідно модифікувати або відхилити. Дослідження громадської думки можна проводити різними способами, такими як опитування, фокус-групи, аналіз соціальних мереж тощо. Найпоширенішим способом є опитування, де респондентам пропонують заповнити анкету з питаннями про їхнє ставлення до певних політичних питань. При проведенні дослідження громадської думки важливо враховувати кілька аспектів. По-перше, необхідно добирати представний вибірок респондентів, який максимально відображає різні соціальні групи та регіони країни. По-друге, важливо формулювати запитання таким чином, щоб вони були зрозумілі та не містили підставних питань, що можуть впливати на відповіді респондентів. По-третє, результати дослідження необхідно аналізувати з урахуванням контексту, де було проведено дослідження [3]. Громадська думка грає важливу роль в політиці, оскільки є одним з головних факторів, що впливають на прийняття політичних рішень. Вона визначає ставлення громадськості до певних політичних подій, програм та кандидатів, і вирішує, які кандидати або партії отримають підтримку виборців. Громадська думка формується через засоби масової інформації, обговорення в соціальних мережах, спілкування в реальному житті та інші канали комунікації. Це робить її динамічною і змінною, оскільки ставлення громадськості може змінюватися залежно від обставин і нових подій [4, с. 258]. У політиці громадська думка може вплинути на прийняття рішень через різні механізми, такі як вибори, референдуми, петиції та інші форми громадської мобілізації. Також, у залежності від ступеня розвиненості демократії в країні, громадська думка може мати більш або менш вагомий вплив на прийняття рішень. Отже, громадська думка є важливим чинником в політиці, і її урахування може допомогти забезпечити більш демократичне та представницьке прийняття політичних рішень. Проте, не завжди громадська думка є однозначною та відображає реальні настрої громадськості. Її можуть впливати різні фактори, такі як медійна маніпуляція, інформаційна блокада, або пропаганда певних ідей та цінностей. Також, громадська думка може бути спрямована на підтримку інтересів певних соціальних та політичних груп, що може призвести до викривлення справедливості та нерівності у прийнятті політичних рішень. [4, с. 256] Отже, для того, щоб громадська думка мала справжню вагу у прийнятті політичних рішень, необхідно забезпечувати свободу слова та доступ до об'єктивної та різноманітної інформації для всіх членів суспільства. Також, необхідно сприяти активній участі громадян у політичному житті та забезпечувати їхні права на вільний вибір та вираження своїх поглядів. Крім того, важливо, щоб політики та державні установи діалогували з громадськістю, слухали її думку та дотримувалися зобов'язань перед нею. Такий діалог може забезпечити ефективне прийняття політичних рішень, що відповідають потребам та інтересам суспільства [5]. Крім того,

громадська думка може бути важливим інструментом для боротьби з корупцією та іншими формами зловживання владою. Громадська думка може допомогти виявити порушення та притягнути відповідальних осіб до відповідальності. Висновок: Таким чином, громадська думка є важливим чинником у політичному житті країни, а її урахування може допомогти забезпечити більш демократичне та представницьке прийняття політичних рішень. Проте, щоб це стало можливим, необхідно забезпечувати свободу слова, доступ до об'єктивної інформації та активну участь громадськості у політичному житті країни.

Список використаних джерел

1. «Громадська думка» URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
3. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
4. Висоцький О. Ю. Громадська думка як головний об'єкт впливу легітимізаційних технологій 2012. С. 254-258.
5. «Вчення громадської думки» URL: <https://mova.gov.ua>

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ: ДО І ПІСЛЯ МАЙДВНУ

Актуальність теми дослідження. Політичні партії є одним з найважливіших факторів, на основі якого можна сформулювати уявлення про суспільство, його розвиток, демократичні процеси, що відбуваються в ньому.

Мета дослідження: вивчення політичних партій в Україні, до і після майдану.

Предмет дослідження: статус політичних партій на соціально-політичному рівні, захист прав і свобод представників партій.

Об'єкт дослідження: політичні партії України.

Завдання дослідження: дослідження партій і вивчення їх діяльності. Відправною точкою з якої ми почнемо це другий тур виборів Президента України у якому перемога дісталася В. Януковичу. У цей період продовжувався процес утворення політичних партій: упродовж 2010-2011 рр. їх було зареєстровано понад 25. Серед цих партій, які вели активну діяльність, майже всі були партії «лідерського» характеру, а саме: «Сильна Україна» С. Тігіпка, «Фронт змін» А. Яценюка, «УДАР» В. Кличка, «Самопоміч» А. Садовий та Радикальна партія Олега Ляшка. У виборах до Верховної Ради України, що відбулися 28 жовтня 2012 року, взяла участь 21 політична партія. Але фактично їх кількість була більшою, оскільки через заборону створення виборчих блоків представники деяких партій балотувалися за списками інших партій. Усього виступило, як об'єкти виборчого процесу, 87 партій. В цей момент зберігають свої позиції такі партії, як Партія регіонів та ОВ «Батьківщина». Повністю втрачають свої позиції партії які були утворені ще на початку 1990-х років. Ті політичні сили, які залишилися, почали претендувати на роль «нових» сил вписуючись у біполярну схему протистояння «влада-опозиція». Але попри певні очікування, у виборчій кампанії 2012 року, на жаль, не з'явилася політична сила, яка б підтримувалась усіма регіонами України. Ця тенденція пов'язана з «новими» політичними силами, зокрема, партіями «Фронт змін» та «Удар» [1]. Тенденція наростання авторитарної діяльності влади, переорієнтація на інтеграцію до європейського простору та відмова від євроінтеграційного курсу призвело до виступів громадян у формі протесту, які значно активізувалися після спроби влади оголосити диктаторський режим (з урахуванням сумнозвісних законів «16 січня»). Тому важливим чинником цього етапу було прийняття Конституції в редакції 2004 року, що вразі підвищило роль політичних партій у функціонуванні державної системи. Наслідком цього, парламентські фракції отримали право формувати коаліцію та призначати уряд. Але система виборів до Верховної Ради залишалася старою та змішаною. Таке політичне переформування призвело до радикальних змін у партійній системі. З одного боку, основними складовими системи стали партії, які до падіння режиму В. Януковича перебували в опозиції, а з іншого боку внаслідок втрати суспільної підтримки правляча партія («Партія регіонів») пережила розкол і крах, що призвело до зникнення з політичної арени. Відновлюється система поміркованого плюралізму. Таке переформатування призвело до екстремальних умов: необхідність відновлення функціонування державного механізму разом з агресією з боку Росії, надзвичайно складна соціально-економічна ситуація. За короткий час створилися нові партії. Значна частина таких партій була створена політиками і громадськими діячами, які брали участь в акціях протесту на Майдані. Такими партіями стали: «Опозиційний блок» - слабо позиціонована ліво-орієнтована; «Батьківщина» - слабо позиціонована ліво-консервативна, з переважною часткою у передвиборчій програмі популістських гасел; «Блок Петра Порошенка» - сильно позиціонована право-ліберальна; Радикальна партія Олега Ляшка - слабо позиціонована ліво-орієнтовна з вкрапленням консервативних тез і найвищою часткою популістських гасел у передвиборчій програмі; «Народний фронт» - сильно позиціонована право-ліберальна партія; «Самопоміч» - слабо позиціонована ліво-консервативна, не типова раніше для України партія. Деякі з цих партій виникли в наслідок Майдану, але вони не стали елементами системи («Правий сектор») [2]. Після подій на Майдані, тривав розвиток партійної системи України на основі таких чинників: зміна балансу сил, переформатування влади, агресія з боку РФ, посилення кризових явищ у фінансовій та соціально-економічній сферах, зміни в соціально-демографічній сфері та суспільній свідомості, активізація контактів з країнами Сходу. Протягом 2014-2015 рр. значно зросла суспільна підтримка проєвропейських партій, які вперше за багато років здобули підтримку в усіх регіонах країни. Внаслідок впливу із заходу, значно почали активізуватися контакти українських партій проєвропейського спрямування з європейськими партіями. На той час виділялось три основні українські партії (ВО «Батьківщина», «Удар» та Народний Рух України) у Європейській народній партії. Тому, упродовж 2014-2015 рр. знизилася підтримка двох коаліційних партій - БПЛ і «Народного фронту», лідером якого був Прем'єр-міністр А. Яценюк. Ці партії стали для громадян уособленням негативних наслідків реформ. Краще становище було у партій таких як «Батьківщина» та «опозиційний блок», їх рейтинг дещо зріс. В цей час посилюється рівень популізму в функціонуванні політичних партій. Це спричинила складна соціально- економічна ситуація, громадяни очікували більше від влади, яка прийшла в період Майдану. Значну підтримку з боку українського народу отримують партії, які пропонують «прості рішення і швидкі дії». Такі підходи використовували більшість політичних сил. Також, в цей період розвитку партійної системи стало особливе зростання впливу

громадянського суспільства на політичні партії, це сприяло створенню нових політичних сил на основі його структур. Таке поєднання є однією з нових рис в історії політичної системи України [5]. Перемога на Майдані зумовила специфіку чинників, що впливали на процеси в партійній системі. Серед цих чинників слід відзначити, передусім, відновлення дії Конституції 2004 року, прийняття рішення про декомунізацію та очищення влади, зміни в законодавстві про місцеві вибори, створення законодавчої бази для створення бюджетного фінансування партій. Активізувався соціально-економічний поділ. Зросла напруга між противниками і прихильниками радикальних дій, прихильники продовження війни на Донбасі до перемоги і досягнення миру за всяку ціну. Відбулося підвищення уваги світу до України, що зумовило високу інтенсивність зовнішнього впливу [6]. В період Майдану виникають партії на основі формалізованих і неформалізованих структур громадського суспільства, внаслідок цього виникла партія «Правий сектор». Такі партії приходили на політичну арену у зв'язку залучення активістів Майдану до владних структур в період лютого-березня 2014 року. Деякі політичні сили почали активно інкорпорувати громадські ініціативи локального рівня. Вони включали представників різних категорій громадського суспільства до виборчих списків. Ці партії пройшли до Парламенту і посіли керівні посади у Верховній Раді (А. Парубій, О. Сироїд), комітетах та парламентських фракціях [3]. Багато нових політичних проектів створюється на регіональному рівні. Партія «Наш край» перша почала претендувати на роль представника інтересів регіональних органів. Також працюють партії «Відродження» та «Республіканська реформа» на рівні кількох областей. Серед активних структур, які перебувають в конфлікті з нинішнім керівництвом Уряду - «Народний контроль» (О. Мосій, Д. добродомов), «Партія простих людей» С.Капліна. На Закарпатті активно діють «КМКС», Демократична партія угорців України, партія «Єдиний центр», у Києві - «Рух за реформи», «Нова солідарна Україна», «Сила громад» та ін. [4].

Висновки. Політична система України пройшла важкий шлях за останні кілька років. Більшість політичних партій зійшли з владної арени, проклавши шлях новим демократичним партіям. Але за цими партіями стоять старі командири, що не дає можливості розвиватися демократії. Ми не можемо судити партії за їхнє спрямування, функціонування, їхні позиції у політиці тощо. Тому що ми самі їх обирали. Звісно, партії, які прийшли до влади після Майдану, нічим не відрізняються від їх попередників. Вони представляють тих людей, які вирішили прийти до влади або прагнуть залишитися в ній. По суті, в партійній системі змінилися лише назви партій та їх керівники. На даний час, багато громадян розчаровані в політичних партіях за які вони в свій час голосували. Але навіть якщо в Україні відбудеться ще одна революція ми будемо спостерігати хіба що повільну, як воно у нас завжди було, еволюцію того типу партій, що маємо, в бік євроінтеграції та деякого правового окультурення.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Проект «Партійна система України до і після Майдану: зміни, тенденції розвитку, суспільні запити» здійснюється Центром Разумкова спільно з Представництвом Фонду Конрада Аденауера в Україні URL: http://old.razumkov.org.ua/upload/1442416518_file.pdf
4. Політичні партії та громадянське суспільство URL: <https://political-studies.com/?cat=7>
5. Політичні партії України URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
6. Верещук: В Україні немає еволюції політичних партій URL: https://zik.ua/news/2018/07/31/vereshchuk_v_ukraini_nemaie_evolyutsii_politychnyh_partiy_1376961

УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ

Актуальність теми дослідження: Геополітика - це політична концепція, яка віддає перевагу географічним чинникам як визначальним елементам політики держави. У зв'язку зі значними глобальними політичними змінами, що відбулися на зламі ХХ-ХХІ століть, геополітика набула нового значення та змісту. Це стало можливим через невідповідність реаліями традиційних моделей реалізації державно-політичних амбіцій.

Мета дослідження: дослідити особливості геополітичних процесів та роль України в їх розвитку.

Мета дослідження: Дослідження геополітики розкриття її сутності та особливостей технології, яка використовується для прийняття зовнішньополітичних рішень. Це охоплює формування та реалізацію зовнішньої державної політики, визначення принципів функціонування міжнародної політичної системи та розуміння місця України у геополітичному просторі.

Об'єкт дослідження: Україна, як частина геополітичного простору.

Предмет дослідження: полягає у розвитку світової політичної системи та ролі геополітики в міжнародному процесі.

Завдання дослідження: проаналізувати розташування України в геополітичному просторі. Основні критерії визначені розташуванням країни між кількома полюсами впливу з різними рівнями політичної, економічної та військової могутності [3, с. 153-156]. Відтак, важливим є розробка загальних підходів до багатополосності світу, спрямованих на створення умов для трансконтинентального та глобального співробітництва з метою вирішення соціально-економічних, гуманітарних та екологічних проблем [4, с. 54-55]. Україна відіграє важливу геополітичну роль, зокрема в зв'язку з двома проблемами поза Європою, та має важливість європейської орієнтації в своїй геостратегії, оскільки вона має багатовекторний характер. Україна знаходиться в складному геополітичному положенні, яке вимагає розробки відповідної стратегії [2, с. 65-66]. В цьому контексті, український курс на розвиток стосунків з Європою відіграє важливу роль у розвитку українського суспільства [6, с. 505-508]. Проте, враховуючи складність міжнародних координат, Україна повинна мати багатовекторний зовнішньополітичний курс, який враховує її розташування між кількома полюсами тяжіння та можливості для співпраці з різними країнами і регіонами світу. Українська геополітика відрізняється багатовекторністю та принципом нейтралітету і позаблоковості, що визначається її розташуванням на європейському перехресті, в складній системі міжнародних координат і як частина Центрально-Східної та Південно-Східної Європи. Україна прагне розвивати тісні відносини з усіма державами цих регіонів, а також взяла на себе зобов'язання перед світовим співтовариством про без'ядерний статус держави [8, с. 176-178]. На сьогоднішній день європейський вектор української геополітики відіграє винятково важливу роль в розвитку українського суспільства і є одним з основних принципів української геостратегії. Україна активно розвиває свої міжнародні зв'язки, націлена на інтеграцію до європейських та світових структур. Аналіз інтеграції України до європейських та євроатлантичних структур свідчить про те, що країна успішно співпрацює з ЄС, Радою Європи, НАТО та іншими міждержавними організаціями [5, с. 264-266]. Ці зв'язки надають допомогу в різних сферах суспільного життя та сприяють інтеграції України до єдиної Європи. Крім того, стратегічне партнерство зі Сполученими Штатами Америки є одним з першочергових пріоритетів зовнішньої політики України. Активний політичний діалог між країнами дедалі більше наповнюється конкретними заходами та стає важливим елементом міжнародної безпеки. Україна завжди налаштована на взаємовигідну співпрацю з іншими країнами, в тому числі і на рівні двосторонніх міждержавних стосунків [1, с. 129-131]. Особливу увагу слід звернути на зв'язки між Україною та Європою, оскільки Україна може мати вагомий внесок в загальноєвропейський політичний процес через свою геополітичну роль та потенційні економічні та культурологічні можливості. [8, с. 442-445]. Активне співробітництво на двосторонній основі сприяє входженню України в європейський контекст та допомагає реалізувати стратегічний вибір України як європейської країни. Цей вектор української геостратегії є об'єктивним та важливим для держави. Україна знаходиться в складних геополітичних умовах та здійснює геостратегію, взаємодія з ключовими геополітичними партнерами та успіхи внутрішніх перетворень є важливими факторами для розвитку відносин з Європою. [7, с. 236-238].

Висновок. Інтеграція України в Європу є необхідним та неминучим процесом, який відповідає ходу історії країни. Український народ завжди був часткою європейської спільноти, і його інтеграція до європейського процесу зміцнює позиції України в міжнародних відносинах та сприяє її зростанню як держави. Однак, процес інтеграції відбувається повільно через внутрішні чинники, а не зовнішні.

Список використаних джерел

1. Гелей С. Політологія: Навчальний посібник/ Степан Гелей, Степан Рутар. 5-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2004. 645 с.

2. Дробінка І. Г. Політологія: Навчальний посібник/ І. Г. Дробінка, Т. М. Кришталь, Ю. В. Підгорецький; Мін-во освіти і науки України. К. : Центр учбової літератури, 2007. 289 с.
3. Іщенко М. Політологія: Навч. Посібник для студ. Вищих навч. закл. / Черкаський національний ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси: Видавництво ЧНУ, 2004. 387с.
4. Кирилук Ф. Політологія Нової доби: Посібник для студ. вищ. навч. закл. /Федір Кирилук, К.: Академія, 2003. 303 с.
5. Кузь О. Політологія: Навч. посібник / Харківський національний економічний ун-т. Х.: ХНЕУ, 2004. 340с.
6. Обушний М. Політологія: Довідник/ Микола Обушний, Анатолій Коваленко, Олег Ткач; Заред. Ми-коли Обушного; КНУ ім. Т. Г. Шевченка. К. : Довіра, 2004. - 599 с.
7. Політологія: Навчальний посібник/ Валентина Штанько, Наталія Чорна, Тетяна Авксентьєва, Лідія Тіхонова,;Мін-во освіти і науки України, Науково-методичний центр вищої освіти. 2-є вид., перероб. і доп. К.: Фирма «ИНКОС»: Центр учбової літератури, 2007. 287 с.
8. Політологія: Академічний курс: Підручник/ Л. М. Герасіна, В. С. Журавський, М. І. Пановтаін.; М-тво освіти і науки України. 2-ге вид., пер. і доп. К.: ВД «ІнЮре», 2006. 519 с.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС

Актуальність теми дослідження: Європейська інтеграція сьогодні уявляє собою широкомасштабні процеси, що залучають до їх реалізації наднаціональний, міжурядовий, регіональний і місцевий рівні управління, а також в мобілізують міжінституційні і міжособистісні відносини. Різностороннє співробітництво з Євросоюзом на сьогоднішній день в повній мірі відповідає природному геополітичному напрямку інтеграційної стратегії України і є одним з основних практичних засобів формування ефективної відкритої економіки.

Мета дослідження: аналіз перспектив, виокремлення переваг та недоліків щодо інтеграції України до Європейського союзу.

Об'єкт дослідження: політичні переваги Угоди України з ЄС

Предмет дослідження: полягає у демонструванні переваг партнерства України з ЄС над Митним союзом.

Завдання дослідження: дослідити політичні переваги Угоди України з ЄС. Для будь-якої країни експорт є важливим інструментом на шляху розвитку економіки, тому це питання знайшло своє відображення в Угоді. В Додатку I-A Угоди встановлена система кількісних обмежень експорту визначених груп українських товарів до ЄС. На сьогодні, згідно з даними на офіційному он-лайн порталі Європейської Комісії, Україна вже вичерпала свою квоту на експорт меду, солоду, пшеничного глютену, консервованих томатів, виноградного та яблучного соку до ЄС на 2018 р. При цьому квота на постачання меду до ЄС була вичерпана ще 11.01.2018 р. Варто зазначити, що йдеться лише про товари, які адмініструються за принципом «перший прийшов - перший обслуговується». Інформацію про залишки тарифних квот, що надаються на основі імпорتنих ліцензій, може отримати лише компетентний орган після звернення до директорату Єврокомісії з питань сільського господарства. Обмеження експорту продукції українського агропромислового комплексу, з одного боку, є закономірним у контексті захисту сільського господарства держав-членів ЄС, але з іншого боку, є гальмівним чинником для збільшення обсягів зовнішньої торгівлі України [1, с.123].

Енергетичний ринок. В межах виконання Угоди Україна взяла на себе низку зобов'язань щодо імплементації вимог певних директив, які регулюють також екологічні питання. Серед найважливіших можна виділити Директиву 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище, Директиву 2008/98/ЄС про відходи, Директиву 2003/87/ЄС про встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів у межах ЄС та ін. Виконання Україною своїх зобов'язань у цій частині Угоди потребує вирішення багатьох проблем, а також залучення грошових та часових ресурсів. Однак простежується також позитивна тенденція. Зокрема, в деяких напрямках захисту довкілля вже найближчим часом слід очікувати позитивних зрушень. Варто нагадати, що внаслідок ратифікації Україною Паризької угоди у 2016 р. питання встановлення ринку квот на викиди парникових газів було розглянуто та включено до Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 р. Імплементація екологічної частини законодавства ЄС, визначеної в Угоді та додатках до неї, не лише сприятиме збереженню навколишнього середовища, але й дозволить залучити нові інвестиції в українську економіку. Враховуючи важливість енергетичної безпеки та конкурентоспроможності у цій сфері, питанням енергетики присвячена гл. 1 розд. V Угоди, в якій регламентовані принципи співпраці в енергетичній сфері як однієї з галузей економічної та галузевої співпраці. Варто зазначити, що Угодою передбачається співпраця в багатьох напрямках: модернізація та посилення наявної енергетичної інфраструктури, яка становить спільний інтерес (зокрема, енергогенеруючі потужності), цілісність, надійність та безпека енергетичних мереж, поступова інтеграція електроенергетичної системи України до європейської електроенергетичної мережі [2, с. 26-29].

співпраця в межах Договору про заснування Енергетичного Співтовариства 2005 р.; розвиток конкурентоспроможних, прозорих і недискримінаційних енергетичних ринків на основі правил та стандартів ЄС шляхом проведення регуляторних реформ; досягнення прогресу на шляху встановлення привабливого та стабільного інвестиційного клімату; ефективна співпраця з ЄІБ, ЄБРР та іншими міжнародними фінансовими організаціями й інструментами для підтримки співпраці у сфері енергетики. Угода також виділяє важливість взаємної співпраці з питань розвитку та підтримки відновлювальної енергетики, враховуючи принципи економічної доцільності та охорони навколишнього середовища, а також альтернативних видів палива (зокрема, стале виробництво біопалива та співпраця у сфері нормативно-правових питань), сертифікації та стандартизації, технологічного і комерційного розвитку (пп. j ст. 338 Угоди) [3].

Слід зазначити, що Угода - це не єдиний документ, в якому викладені вимоги до України щодо приведення законодавства у відповідність до норм ЄС. Враховуючи, що підготовка Угоди почалася ще у 2007 р. та тривала протягом певного часу, це призвело до того, що деякі директиви, віднесені положеннями Угоди до переліку обов'язкових для імплементації, на сьогодні вже втратили чинність. Відповідно, Україна виконуватиме взяті на себе зобов'язання за принципом *lex posterior derogat legi priori*. Як приклад, можна назвати Директиву 2003/54/ЄС стосовно спільних правил для внутрішнього ринку електроенергії, що є Додатком XXVII Угоди, положення якої є складовою частиною Другого Енергетичного Пакета ЄС, який Україна була зобов'язана імплементувати до 01.02.2012 р., відповідно до Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства. Однак у 2009 р. відповідний Додаток був замінений на Директиву 2009/72/ЄС в межах ухвалення Третього Енергетичного Пакета. Останній документ став обов'язковим для України як члена

Енергетичного Співтовариства у 2015 р., однак процес його імплементації до національного законодавства пройшов свій початковий етап лише 13.04.2017 р. після прийняття Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13.04.2017 р. F2019-VIII, що регулює та забезпечує ринкові засади функціонування ринку електроенергії та структуру цього ринку, яка складається з двосторонніх договорів, ринку «на добу вперед», внутрішньодобового, балансуєного, роздрібного ринку та ринку допоміжних послуг. Для налагодження необхідних умов функціонування передбачений перехідний період до 2-х років. Однак, враховуючи глобальні тенденції, «зелений тариф», прийнятий в Україні, поступово зменшується до 2030 р. В ЄС, де частка відновлювальної енергетики досягла 30%, Європейська Комісія у повідомленні «Чиста енергія для всіх європейців» вже підняла питання про скасування пільг, пов'язаних з першочерговим включенням до енергомереж, для постачальників відновлювальної енергії в межах підготовки Четвертого (Зимового) Енергетичного Пакета. Таких заходів планується вжити, щоб запобігти спотворенню конкуренції на європейському ринку енергетики, оскільки саме досягнення світового лідерства у відновлювальних технологіях є однією з цілей цього акту, поряд з підвищенням енергоефективності та покращенням умов споживачів [4]. Валютна лібералізація Відповідно до ст. 145-146 розд. IV Угоди, сторони зобов'язані протягом 4-х років вжити заходів для забезпечення вільного руху капіталу, пов'язаного з надходженням прямих і портфельних інвестицій, наданням кредитів, що стосуються торговельних операцій або наданням послуг, фінансових позик та кредитів. Зокрема, Директива Ради (88/361/ЄЕС) від 24.06.1988 р., норми якої Україна зобов'язалася інтегрувати до свого законодавства, передбачає, що обмеження руху капіталу між громадянами забороняється, окрім введення тимчасових захисних заходів у разі потреби, а відносини щодо руху капіталу в або з третіх країн регулюються так само, як і з країнами-членами ЄС. Відповідно до цих нормативних актів, 01.12.2016 р. НБУ презентував нову Концепцію валютного регулювання, а вже 19.03.2018 р. Проект Закону України «Про валюту», визначений Президентом як невідкладний, надійшов до Верховної Ради, де наразі проходить процедуру опрацювання в комітетах. Прийняття цього закону дозволить спростити механізм залучення іноземних інвестицій до України [3].

Висновки. Слід зазначити, що Україні вкрай необхідні інтеграційні процеси, що розширять можливості її економіки. Однак процеси євроінтеграції повинні відбуватися помірними темпами, щоб не «шокувати» економіку. А сам процес інтеграції України в ЄС є перспективним напрямом для держави в цілому.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Декомунізація як шлях побудови україноцентристської моделі історичної пам'яті / Гурик М.І.// Актуальні проблеми філософії та соціології. 2016. №11. С.26-29.
3. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
4. Декомунізація в Україні URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Декомунізація_в_Україні.

КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ

Актуальність теми дослідження: Співіснування та взаємодія численних ідентичностей і почуття приналежності до світового громадянства за рамками націй звучить за багатообіцяюче, але що ці солодкі слова за собою несуть? Космополітизм потребує багато уваги та дослідження усіх його сторін, адже є і позитивні і негативні наслідки цього вчення.

Мета дослідження: проаналізувати суть концепції космополітизму, дослідити її причини та прояви у сучасному світі.

Об'єкт дослідження: поняття космополітизму, його сутність та прояви.

Предмет дослідження: космополітизм, як ідеологія світового громадянства.

Завдання дослідження: ознайомитись з чого починався космополітизм, з його розвитком, з сучасним трактуванням. Дослідити принципи космополітизму. Що віддає пріоритет відчуттю приналежності людини до всього людства над всіма іншими соціальними зв'язками, загальнолюдським цінностям над культурними традиціями окремих держав, народів, націй. Космополітизм постає у вигляді різних соціально-політичних орієнтацій від взаємодії та зближення народів до повного відкидання національної культури та патріотизму. Основною ідеєю космополітизму в створення світової держави або ж світової федерації держав. Людину, яка ідентифікує себе з ідеологією космополітизму або з якоюсь з його форм називають космополітом [4]. Космополітизм послужив відправною точкою для виникнення інтересу до культури інших країн і народів, пошуку культурних універсалій. Так почався діалог культур, що триває і по теперішній час, навіть в умовах глобалізації і перетворення людства в одну «велике село». За свідченням Діогена Лаєртія термін «космополітизм» вперше використав Діоген Синопський. Плутарх вважав, що це зробив Зенон із Кітіона. Епіктет доводив, що автором слова «космополітизм» був Сократ, який заявляв: «Я не афінянин чи коринфянин, я космополіт». У різні часи поняття «космополітизм» мало різний зміст. Утворення різноплемінної імперії Олександра Македонського зумовило появу різних за змістом космополітичних світоглядів. Космополітизм кініків виявляв негативне ставлення до міста-поліса. Стоїки в космополітичному ідеалі шукали суспільну форму, яка зробила б можливим життя кожної людини за єдиним всесвітнім законом. Космополітичні ідеї кіренаїків виражалися у вислові «ібіbene, ібіратів» («Де добре, там і вітчизна»). За Середньовіччя носієм космополітичних тенденцій була католицька церква [2, с. 272]. За доби Відродження і Просвітництва ідеал світового громадянства був спрямований проти феодальної роздрібненості й обстоював визволення індивіда від феодальних оков (Данте, Кампанелла, Лессінг, Кант, Рабле, Фіхте та ін.). В ході капіталістичного розвитку ідеї космополітизму використовувалися у спробах обґрунтувати необхідність створення наднаціональних співтовариств. Космополітичні ідеї створення світової держави чи світової Федерації висувалися пацифістами (наприклад, пропозиція щодо перетворення ООН на світову державу). Комуністи заявляли, що ведуть непримиренну боротьбу з будь-якими виявами космополітизму, що він несумісний з «пролетарським інтернаціоналізмом», але на практиці проповідували необхідність «злиття націй» у всесвітньому масштабі. У повоєнні роки в СРСР під гаслом боротьби з «антирадянським космополітизмом», під яким розумілося доброзичливе ставлення до традицій та цінностей народів поза межами СРСР, здійснювалися масові репресії [3, с. 86]. У сучасному трактуванні космополітизм це ідеологія, що пропагує зречення національних традицій, культури, патріотизму, заперечує державний і національний суверенітет. Зараз вчені політологи визначають три тенденції ставлення індивідів до космополітизму: негативна засудження відсутності цінності патріотизма до Батьківщини; позитивна з прагматичної точки зору (як відкрите відношення щодо іншого способу життя, відсутність коренів, відрив від національної ідеї) переплітається з космополітичними поглядами певних класів та груп людей (нестурбованих інтересами націй та держав. маргіналів, професійно-управлінських груп); позитивна з культурними, політичними та етичними аспектами [1, с. 24-53]. Причини поширення та формування концепції космополітизму в сучасному світі: 1. Ліквідація кордонів між деякими державами, розвиток економічної глобалізації та світової інтеграції; 2. Віртуальний космополіт (Б. Межуев) суспільство за допомогою інтернету долає кордони, мережа інформації стає певним аналогом світового громадянства; 3. Міжнародні структури, агентури, інститути, рухів, що діють за межами державних кордонів; 4. Космополітизація освіти, основною ціллю якої є здобуття індивідами спільного громадянства. Зростання кількості транснаціональних угруповань експертів, які не відносять себе до конкретної території; 5. Збільшення кількості та впливовості національних меншин, міграція та еміграція людей за кордон, 6. Неспроможність багатьох держав самостійно вирішувати актуальні та глобальні проблеми (права людини, морське піратство, тероризм); 7. Міжнародне право, що в деяких випадках нехтує власному законодавству; 8. Невелика кількість загальноприйнятих у світі мов (англійська, іспанська тощо); 9. У різних країнах, на різних континентах люди носять один і той самий одяг, слухають однакову музику, дивляться ті самі фільми та користуються однаковими предметами побуту. Сьогодні космополітизм не зустрічається засудження ні на рівні урядів, ні на рівні суспільно-політичних організацій. Бути космополітом модно і престижно. І, навпаки, замикатися в межах своєї нації вважається сектантством і проявом консерватизму. Слово «патріот» звучить як лайка в устах космополіта.

Висновок: В наш час космополітизм - це сукупність дискусійних поглядів та напрямів, що потребують угруповання та систематизації: дехто його підтримує та поширює зараз, дехто вважаю це повним культурним обездомленням людини, дехто навіть не задумується про такі глобальні питання.... Проте незабаром ця система поглядів постане, як політична ідеологія сучасності, що забезпечить баланс єдності в різноманітті. Варто пам'ятати що в основі цього явища лежить не стільки відсутність патріотизму та неповага до традицій, а бажання уникнути державних та політичних обмежень, лояльного ставлення до інших культур.

Список використаних джерел

1. Бек У. Космополитическое общество и его враги. Журнал социологии и социальной антропологии. 2003. № 6 (1). С. 24-53.
2. С. Кульчицький. Космополітизм // Політична енциклопедія. Редкол. : Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К. : Парламентське видавництво, 2011. 369 с.
3. Єрмоленко В. Плинні ідеології: ідеї та політика в Європі XIX-XX століть. Київ: Дух і Літера, 2018. 471 с.
4. Космополітизм. URL: <https://cutt.ly/NGT57qZ>

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ

Актуальність теми дослідження: вивчення взаємозв'язку та взаємодії політичної влади та громадської думки є важливим напрямом дослідження особливостей формування громадянського суспільства та демократичних перетворень у пострадянських країнах.

Мета дослідження: визначити як громадська думка впливає на державну політику.

Предмет дослідження: зв'язок між громадською думкою і державною політикою.

Об'єкт дослідження: громадська думка.

Завдання дослідження: проаналізувати зв'язок між громадською думкою і державною політикою. Спочатку визначено з базовими поняттями про громадську думку. Громадська думка — це уявлення про спосіб існування свідомості, як колективної свідомості окремих індивідів, об'єднаних у соціальні групи, які пов'язані спільним інтересом, у яких фіксується ставлення до подій чи явищ суспільного життя. У повсякденному житті громадською думкою вважається думка колективу про події і факти внутрішнього і зовнішнього життя, поведінку окремих членів колективу. В державному управлінні з метою з'ясування громадської думки органи державної влади проводять громадські обговорення, які в Україні все більше отримують конституційно-правове регулювання [1]. У структурі громадської думки вирізняють три компоненти: раціональний (утворюють знання про об'єкт); емоційний (утворюють емоційне сприймання об'єкта та емоційні переживання, які виявляються у певних почуттях); вольовий (утворюють волю особистості, яка входить суб'єкт громадської думки). Носіями громадської думки є члени суспільства. Часто суспільна думка може бути суперечливою [2, с. 32-33]. Загалом громадській думці властиві такі функції: інформаційна, сутністю якої є надання інформації про суб'єктивний світ людини, її ставлення до подій і явищ дійсності. Нормативна або регулятивна, що формує соціальні, політичні, культурні, моральні правила і норми в суспільстві, цінності та їх установки. Оціночна, що виявляється у формуванні ціннісного судження з якогось питання. Експресивна, що реалізовується у впливі на державні інститути влади та органи управління. Консультативна, що передбачає участь у підготовці і прийнятті певних рішень управлінськими органами, надання необхідних порад, консультацій з тієї чи іншої проблеми. Директивна, що полягає у винесенні рішень із суспільно важливих проблем і знаходить вияв під час виборів, референдумів, а також у різних формах самоврядування. Прогностична, що уможливує прогнозування суспільних змін, виявлення та усунення деструктивних факторів у суспільному житті. Виховна, що забезпечує вплив на поведінку людини. Критична, що вказує на наявні в суспільстві недоліки шляхом проведення мітингів, демонстрацій, страйків, виступів [3, с.38-39]. Як частина реального політичного процесу, громадська думка завжди є активною адміністративною одиницею, яка підтримується декількома впливовими функціями, а саме: риторикою та управлінням, які характеризують політичний статус у певних сферах; Консультанти консультують щодо пошуку правильного політичного шляху; Керівництво приймає рішення з певних питань, формує поведінку окремих людей, команд і організацій, підтримує або відкидає певні ідеї, цінності та політику. Для виконання цих завдань необхідно враховувати, чи впливає громадська думка на функціонування політичної системи. В авторитарній політичній системі певною мірою враховується громадська думка, але є колективні рішення, які відрізняються лише всередині груп людей. Як громадський рух він не може працювати в таких умовах. Процес змін повертається не лише до ринкової економіки, а й до суспільства, де громадська думка є центральним соціальним інститутом, який регулює відносини між людьми та владою. Інституціоналізація громадської думки неможлива без розширення проблематики громадської думки; Розширення думки (визначається як здатність існувати в гармонії та з урахуванням усіх проблем суспільного життя); Зміни в структурі державних органів мають бути орієнтовані на врахування громадської думки. Розрізняючи державний сектор і громадянське суспільство, неможливо провести чітку межу між тим, де перший закінчується, а де він починається, оскільки громадянське суспільство не лише впливає на політику в країні, але й активно діє в країні. Частина громадянського суспільства. Розглядаючи природу та сутність державно-суспільних відносин, ми маємо віднести до сфери наукового мислення вивчення методів комунікації, за допомогою яких державна влада взаємодіє з суспільством, але не завжди торкається лише цієї сфери. Отже, основним чинником, який реально впливає на діяльність органів державної влади та управління, є, звичайно, громадська думка. Тривалий час аспект громадської думки та її вплив на діяльність органів державної влади не перебував у центрі уваги науковців, оскільки ця громадськість ніколи не враховувалась в умовах авторитарно-авторитарного політичного режиму в СРСР. Незалежні політичні партії та що найкраще працює в політичній системі. Але водночас, коли було оголошено процес модернізації з метою демократизації політичної системи, він був визнаний і конституціоналізований усіма без винятку державами, створеними на території колишнього СРСР. Громадська думка і ставлення до нього федеральної влади і влади штатів істотно відрізняються. Деякі державні службовці більшою чи меншою мірою впливають на громадську думку та на себе створити або змінити. Наприклад, представницькі органи державної влади, зокрема парламенти, за їх визначенням, зазнають чи не найбільшого впливу громадської думки на свою діяльність, що відбивається не лише на виборах, а й на їхній

повсякденній діяльності. Ми бачимо невеликий вплив громадської думки на ефективність управління. Звичайно, це не означає, що менеджери можуть ігнорувати пріоритети людей, певні соціальні класи тощо. Це означає, що характеристики завдань управління належать до певного класу логічних програм зі змістом. Встановлені стандарти продуктивності. Таким чином, згідно з традиційною теорією поділу влади, судова влада має незначний вплив на громадську думку порівняно з усіма іншими гілками влади. У міру переходу України до демократичних засад відносини між громадською думкою та самою владою поступово змінювалися: влада все більше прагнула догодити, прислухатися та використовувати громадську думку в цих кампаніях. Щоправда, Україна все ще йде шляхом побудови демократичного суспільства на соціалістичних засадах. При прийнятті політичних рішень органами державного управління необхідно враховувати громадську думку, оскільки вона є важливим джерелом суспільно-політичної інформації. Доступ до наукової інформації вимагає постійного обліку громадської думки. Уся інформація має бути в письмовій формі, позитивна чи негативна, опублікована більшістю чи меншістю, не обмежена чи регламентована законом тощо. Важливим моментом є те, що між реєстрацією та використанням не повинно бути великої відстані, інакше водій може отримати небажану ступінь «свободи» від громадської думки. Наскільки влада України залежить від громадської думки? Чітку та повну відповідь на це запитання дати дуже важко, оскільки тривалий час не проводилося комплексного опитування з даної проблеми серед представників органів державної влади та управління [4].

Висновок: Громадська думка є своєрідним показником рівня розвитку демократичності суспільства. Адже, чим більше влада співпрацює з народом, тим вона демократичніша, а неврахування суспільної думки може призвести до розгортання політичних конфліктів. Громадська думка, при належній освіченості та інформованості мас з певного політичного питання, може виступати як компетентний і повноцінний партнер управлінських органів.

Список використаних джерел

1. Громадська думка URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Нестерович В.Ф. Конституційно-правове утвердження громадських обговорень в Україні. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2018. № 1. С. 32-44.
3. Нестерович В.Ф. Конституційно-правові види громадських обговорень. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2018. № 4. С. 38-45.
4. Подлевський С. Взаємовплив політичної влади та громадської думки в кон'єксті трансформацій суспільства URL: <http://enpuir.udu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3171/Podlevskiy.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ

Актуальність теми дослідження. Визначення національних інтересів України й активізація її зовнішньополітичних зусиль відбувається перш за все на двох рівнях: глобальному і субрегіональному.

Мета дослідження: формування в здобувачів вищої освіти наукових знань щодо сучасного геополітичного простору, геополітики Української Держави на різних ієрархічних рівнях просторової організації світу; формуванні вмінь та навичок студентів проводити дослідження геополітичного середовища України, її геополітики щодо різних регіонів та держав світу.

Об'єкт дослідження: геополітика України.

Предмет дослідження: геополітичні реалії України.

Завдання дослідження: формування вмінь та навичок аналізувати процеси в геополітичному просторі, основні напрями, чинники, засоби геополітики держав, особливо України. Україна хоча ще й вважається молодою державою, але вже давно посіла своє законне місце в геополітичному просторі. Україна розташована в Південно-Східній частині Європи, в зоні, де перетинаються три величезні геополітичні масиви — Євroatлантичний, Євразійський та Ісламський. В цьому можна бачити як певні переваги, так і величезні проблеми, але саме таке розташування, саме цей унікальний цивілізаційний простір відіграє визначальну роль у долі Української держави. Будь-яке існування, у тому числі й існування держави, має просторовий і часовий виміри. Стосовно держави цими вимірами є її життєвий простір, плин (життєвий шлях) і життєвий простір (простір життя) Ці поняття є ключовими для розуміння та визначення національних інтересів держави, осмислення її життєвого шляху та історичного минулого, проектування майбутнього, для її самоідентифікації й геополітичного самовизначення [1]. Часові характеристики засвідчують інтенсивність і тривалість дії тих або інших сил у певному напрямі; їх сукупність, впорядкована навколо конкретного суб'єкта за моделлю минуле — сучасне — майбутнє, утворює його хроносферу. У хроносфері визначальним є лише теперішній час — час активних дій сучасного покоління [2]. Минуле оживає через причетність до теперішніх дій, а майбутнє актуалізується через вибір сучасниками альтернатив. Сьогодні існування України є трансформаційним, перехідним, воно є боротьбою різних доленосних суспільно-політичних хроностратегій, в ході якої твориться наше майбутнє [3]. Просторові характеристики визначають як внутрішню структуру країни, так і її місце серед інших країн. Внутрішній простір — це конфігурація регіональних субструктур у їх взаємодії з центром. Зовнішній простір є результатом взаємодії інтенцій країни-суб'єкта щодо реалізації її власних інтересів і можливостей з аналогічними інтенціями інших суб'єктів міжнародного життя. Просторова сфера буття країни є також ціннісно акцентованою, що визначається загальною системою орієнтацій цієї країни в світі, а також домінуючою в ній хроностратегією. Визначення національних інтересів України й активізація її зовнішньополітичних зусиль відбувається перш за все на двох рівнях: глобальному і субрегіональному [4]. Отже, декларування багатовекторності української зовнішньої політики не слід розглядати як свідчення її невизначеності, воно спирається на відповідний онтологічний ґрунт. Згідно з логікою вибору створених можливостей суб'єкт має паралельно просуватися за усіма доступними напрямками, аж доки вони не почнуть суперечити один одному, і лише тоді слід обирати один з варіантів, але водночас необхідно починати формування нових можливостей для підтримання їх спектру на відповідному рівні. Україна ідентифікує себе насамперед як державу європейського типу. Це обумовлено її історичним минулим, географічним положенням, її належністю до культурних традицій європейської цивілізації, етнотемографічним складом її населення, потенціалом її економічних зв'язків з країнами Європи. [5, с. 231]. Але поки що її реальне становище як європейської держави є невизначеним. Україна виходить зі сфери євразійських впливів, але повноцінним членом європейської спільноти ще не є. Її прозахідна активність обмежена рамками балансування між інтересами Росії та Євросоюзу. Максимум, на що може розраховувати Україна — це на поступову інтеграцію в західноєвропейські структури. Але сьогодні Україні нема чого запропонувати Заходові як партнеру, крім своїх сировинних ресурсів та дешевої робочої сили, що значно стримує розвиток їх взаємин. У відносинах з Росією, зважаючи на імперські амбіції останньої, маємо амбівалентну ситуацію: об'єктивна необхідність співробітництва стимулює зближення обох держав, але цей процес гальмується претензіями політичної еліти РФ на гегемонію в пострадянському просторі та територіальними вимогами. Звідси випливає, що від Росії слід крок за кроком дистанціюватись, доки вона не усвідомить неминучості дійсно рівноправних стосунків з Україною. Україна не має достатньої потуги (і бажання), щоб згуртувати навколо себе інші пострадянські держави для створення відповідних противаг Росії, але це — творення навколо себе телурократичних союзів — не є для неї природним, оскільки сам телурократичний принцип є для неї чужим [6, с. 123]. Все це є стереотипи конфронтаційного мислення. Дійсна картина реальності, однак, є складнішою від тої, що нам пропонує класична схема геополітичного протистояння. Розпався СРСР, значні зміни відбуваються в геополітичній структурі європейського регіону та Сходу. Все це свідчить про те, що сьогодні твориться нова карта геополітичної реальності, а отже Україна, як одна зі з'єднувальних ланок між Заходом і Сходом, має шанс

сфокусувати на собі значні потоки міжнародного обміну ресурсами та інформацією. Європейський тип цивілізації створював колоніальні імперії, намагаючись прилучити решту країн до своїх уявлень про світ, до власних форм технологічного прогресу та соціально-політичного облаштування життя. Багато що з європейського досвіду було засвоєно країнами «Півдня» й пробудило у багатьох із них прагнення знайти свою модель прогресу, незалежнити своє існування від західної аксіологічної парадигми, щоб не втратити власних ідентифікаційних схем. Налагодження продуктивних контактів з іншими країнами вимагає осмислення структур свідомості, що визначають поведінку їхніх суспільств і їхніх лідерів, а отже й пріоритети їхніх політичних та економічних сил.

Висновок: Виходячи із власних інтересів і спираючись на набутий досвід взаємодії з різними країнами світу, Україна має відпрацьовувати схему налагодження відносин стратегічного партнерства, що передбачає високий ступінь взаємозацікавленості як у гео економічному, так і в геостратегічному ракурсах. Саме усвідомлення кардинальних змін у всіх сферах життя на рубежі століть зумовлювало багатовекторність геостратегії України у постбіполярному світі. Пріоритетність відносин з європейським світом визначається національними інтересами України, яка прагне інтегруватися в європейські структури з урахуванням усіх можливих наслідків для українського народу. У відносинах з НАТО Україна керується положеннями Хартії про особливе партнерство й активно співпрацює з цією структурою в рамках Програми «Партнерство заради миру».

Список використаних джерел

1. Геополітика України URL: <http://referat-ok.com.ua/work/geopolitika-ukraini/>
2. Політологія URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15015/>
3. Геополітичні пріоритети України в сучасному світі URL: <https://buklib.net/books/29096/>
4. Європейський вибір незалежної України URL: <https://ukrreferat.com/chapters/politologiya/ukraina-v-suchasnomu-geopolitichnomu-prostori-referat-2.html>
5. Гелей С. Політологія: Навчальний посібник/ Степан Гелей, Степан Рутар. 5-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2004. 645 с.
6. Дробінка І. Г. Політологія: Навчальний посібник/ І. Г. Дробінка, Т. М. Кришталь, Ю. В. Підгорецький; Мін-во освіти і науки України. К.: Центр учбової літератури, 2007. 289 с.

ПОЛІТТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА

Актуальність теми дослідження: Окрема роль в суспільстві покладена на політичного лідера. Із принципом лідерства, стилем, особою лідера тісно пов'язаний його образ, або імідж політичного лідера. Добре сформований імідж у політичного діяча визначає перемогу на виборах, і успіх політичних партій.

Метою дослідження: є дослідження політтехнології формування іміджу політичного лідера та сутністю самого процесу його формування.

Об'єктом дослідження: є політичний імідж, етапи створення іміджу та технології його формування.

Предметом дослідження: імідж політичного лідера.

Завдання дослідження: дослідити вплив політичної свідомості та політичної культури на конструювання іміджу політичного лідера. У сфері політики є механізм формування оптимального іміджу політичного лідера, в якому адекватно відображаються різноманітні політичні уподобання та прагнення громадян з урахуванням існуючого рівня політичної культури та політичної свідомості [4]. Поняття «імідж» дало ім'я науці «іміджологія», яка вивчає проблеми формування і створення у масовій свідомості образів суспільних інститутів (політичних партій, організацій, установ, держави) та окремих політичних лідерів [3]. В науковій літературі зустрічаються різноманітні критерії для класифікації іміджу. В залежності від того, для пробудження яких емоцій він створюється, виділяють: позитивний і негативний. За механізмом формування і розповсюдження він є: 1) такий, що виникає у масовій свідомості стихійно; 2) такий, що сформовано штучно, цілеспрямовано впроваджуваний у масову свідомість за допомогою різного інструментарію. Дані класифікації переплітаються, утворюючи такі типи іміджу: стихійний позитивний, стихійний негативний, штучний позитивний, штучний негативний. Слід назвати також одну не менш важливу складову діяльності з формування іміджу лідера, що в сучасній політологічній літературі називають позиціонуванням. Це припускає визначення та публікацію всієї системи ідейно-політичних і програмово-практичних позицій кандидата з урахуванням установок його найближчих конкурентів. У зарубіжній політичній практиці такі питання найчастіше носять суто конформістський, тактичний характер і зводяться до пошуку вільної ніші на політичному ринку країни. Г. Почепцов пише, що для створення відповідного іміджу зарубіжні політтехнологи використовують рекомендації фахівця з маркетингу К. Ларсона, який пропонує, за аналогією з економічною сферою, схему політичного позиціонування на основі таких принципів: «бути найпершим», «бути найкращим», «бути найменш дорогим», демонструвати «чим ми не є», враховувати особливості різних вікових груп виборців [2, с. 175-190]. Вона має на меті формування в суспільній свідомості позитивного ставлення до суб'єкта політики (об'єкта позиціонування) як професійного учасника політичного процесу, схвалення більшістю громадян електорального віку його діяльності та заручення підтримкою з боку домінуючої частини політичної еліти. Створення іміджу - це покрокове виконання шести міні-технологій. 1. Підтвердження стартових умов освоєння технології. 2. Вибудовування зовнішності. 3. Комунікативна механіка. 4. Флюїдне випромінювання. 5. Удосконалення риторичних прийомів. Зведення всіх міні-технологій в одне ціле. Програма формування іміджу умовно поділяється на п'ять етапів. «Вивчи себе». Перш ніж створювати імідж, треба об'єктивно оцінити власні зовнішні дані. «Визнач колірну гаму іміджу». «Психологічний портрет - у зовнішньому вигляді». Слід враховувати характер, темперамент, внутрішній світ особистості. Як приклад брати імідж сестер-близнят, що мають однакову зовнішність, але характери у них будуть цілком різні. Флюїд - «психічний струм», що його висилає людина. «Налаштуй представницький образ відповідно до тієї соціальної ролі, яку обираєш». Будь-яка вибрана роль вимагає відповідного антуражу і «сценічного костюма». Майже всім нам доводиться ставати час від часу власними костюмерами, граючи у «П'єси свого життя». «Створи собі зачіску і підбери макіяж». Свою зовнішність можна (і потрібно!) успішно змінювати [1, с. 648-654].

Висновки. При формуванні ефективного іміджу політика необхідно враховувати моральні цінності народу, котрі складають основу його свідомості. Йдеться про риси лідера, які хоче бачити в них народ, та які дозволяють лідерам здійснювати свої функції, в тім числі й переконувати електорат у правильності обраного рішення. Важливість цього аспекту пов'язана ще й з тим, що в цілому світі значно зросла залежність лідера від населення.

Список використаних джерел

1. Денисюк С. Г. Формування позитивного іміджу України в умовах глобалізації // Держава і право: 36. наук. пр. Юридичні і політичні науки. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. Випуск 22. С. 648-654.
2. Почепцов Г. Г. Як стають президентами. Вибірчі технології ХХ століття. В К., 1999. 380 с.
3. Денисюк С. Г. Імідж політичного лідера в контексті розвитку української політичної культури: особливості формування та механізми реалізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора економ. наук: спец. 23. 00. 03 «Політична культура та ідеологія»/ С. Г. Денисюк. Київ, 2007. 18 с.
4. Денисюк С.Г. Імідж політичного лідера в контексті розвитку української політичної культури URL: https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11728/DISS_Denisuyk.pdf?sequence=1&isAllowed=y

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕТНОПОЛІТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження: полягає в використанні в політичній боротьбі риторики, заснованої на проблемах етнічності, не лише поставило українське суспільство на межу тривіального розколу за географічними та регіональними ознаками, але й спровокувало більш небезпечний розкол – ціннісний.

Мета дослідження: вітчизняне законодавство, яке повинно не лише відобразити динаміку розвитку вітчизняного поліетнічного соціуму.

Об'єктом дослідження: виступає український етнополітичний організм (далі – ЕПО) як складна динамічна система етнічних колективів різного таксону.

Предметом дослідження: принципи та методи управління етнічними процесами.

Завдання дослідження: проаналізувати етнополітику української держави. В умовах складної етнополітичної ситуації особливої гостроти набуває необхідність політологічного та правознавчого осмислення таких суб'єктів та об'єктів політики як нація, етнонаціональні меншини, їх суспільно-політичні об'єднання. Це вельми актуальна проблема української держави, адже законодавство України та міжнародні правові акти після Революції гідності проходять сьогодні випробовування на ефективність та демократичний характер. Серед законів, що регулюють етнополітичні відносини, оновлення потребує перш за все Закон «Про національні меншини в Україні», який був прийнятий незадовго після набуття українською державністю суверенного статусу. Мета статті – розкрити правові засади етнополітики в Україні в контексті сучасних глобалізаційних процесів у Європі та світі. Сьогодні, коли Україна будує суверенну державу з багатоетнічним складом населення, слід пам'ятати, що стрижнем етнополітики незалежної держави має бути оптимальне врахування інтересів усіх етнічних спільнот та окремих представників різних етносів. Формування стратегії етнонаціонального розвитку в українській державі, як зазначав О. Антонюк, відбувається на засадах визначального принципу, властивого сучасним розвиненим демократичним державам: дотриманні національного інтересу та національних пріоритетів у державному, а не етнічному значенні, що дає можливість домагатись оптимального узгодження соціальних, політичних, культурних потреб різних етнонаціональних компонентів суспільства [1, с. 6]. Можна виокремити принаймні три особливості процесів етнічного ренесансу та політизації етнічності: а) зміна статусу російської етнічної групи населення, коли вона фактично була домінуючою в суспільному житті України як складової СРСР, і трансформація її в національну меншину з відповідними політико-правовими статусними нормами, притаманними такому типу етнічних спільнот; б) особливий характер відродження тих національних меншин, які ще до української незалежності демонстрували досить високий рівень внутрішньої згуртованості («етнічної солідарності»), що давало змогу зберігати і певною мірою розвивати їхню етнічну самобутність (болгари, молдавани, поляки, румуни, угорці) [9, с. 24]. Тут процес етнічного відродження мав міцне підґрунтя для інтенсифікації і йдеться більше про утвердження себе як дієвих чинників державотворчих процесів і посилення свого впливу на прийняття рішень, принаймні на місцевому та регіональному рівнях; в) в окрему групу можна виділити ті національні меншини, у яких процес відродження відбувається надто швидкими темпами, але у них не було такої бази, як скажімо, у тих, про які йшлося вище. Сюди можна віднести азербайджанців, білорусів, вірменів, греків, євреїв, німців, ромів, татар, словаків, чехів та деяких інших.[10, с. 177] У середовищі цих меншин інтенсивно утворювалися власні етнічні організації, відкривалися школи або класи з етнічними мовами навчання, засновувалися періодичні або епізодичні видання і т. ін. Можна сказати, формувалася система «інституційної наповненості». Разом з тим, вони почали активно включатися в суспільно-політичні процеси і прагнути до статусу дієвого чинника (саме як самобутніх етнічних спільнот) у формуванні офіційної політики, принаймні у сфері етнонаціонального розвитку [6, с.4]. Вирішення подібних проблем потребує законодавчого підґрунтя. Етнополітика в Україні регулюється Конституцією України, Декларацією прав національностей України, законами «Про національні меншини в Україні», «Про імміграцію», «Про мови в Українській РСР» (зі змінами), «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про свободу совісті та релігійні організації», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про громадянство України», «Про політичні партії в Україні», «Про об'єднання громадян», Основами законодавствами України про культуру та рядом інших, а також міжнародними нормативно-правовими актами та договорами, ратифікованими українською державою.[2, с. 35] В цілому українське законодавство відповідає загальноприйнятим світовим вимогам і демократичним стандартам та гарантує представникам неукраїнських етнічних груп збереження та розвиток їх етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності, рівність конституційних прав і свобод, рівність перед законом тощо. Інколи складається враження, як зазначає О. Рудакевич, що «українська держава більшою мірою дбає про національні меншини, ніж про титульний етнос» [8, с. 155]. Однак багато питань етнонаціональної політики потребують вдосконалення та узгодження. Наприклад, у Конституції України поряд з термінами «Український народ», «українська нація», «національні меншини», використовується поняття «корінні народи» [5, с.12]. Натомість відповідно до Закону України «Про національні меншини в Україні» до національних меншин

належать групи громадян України, які не є українцями за національністю, виявляють почуття національного самоусвідомлення та спільності між собою (стаття 3). Таким чином, згідно з цим законом усі представники етнічних груп, які не є українцями за національністю, належать до національних меншин. Подібна невідповідність українського законодавства та недосконалість норм міжнародного права щодо визначення корінних народів породжує певні правові колізії. Сьогодні на статус корінних народів в Україні, окрім українців, претендують кримські татари, кримчаки, караїми, гагаузи тощо. Питання корінних народів - це лише один з аспектів, що потребує врегулювання на законодавчому рівні. Також потребує вдосконалення питання культурно-національної автономії, право на яку гарантується статтею 6 Закону «Про національні меншини в Україні» тощо [3, с. 318]. У 2003 році Україна підписала закон «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин». За п'ятою статтею даного закону: «При застосуванні положень Хартії заходи, спрямовані на утвердження української мови як державної, її розвиток і функціонування в усіх сферах суспільного життя на всій території України, не вважаються такими, що перешкоджають чи створюють загрозу збереженню або розвитку мов, на які відповідно до статті 2 цього Закону поширюються положення Хартії» [7].

Висновок. Отже, етнополітика в Україні здійснюється на правових засадах актів державного та міжнародного значення, що показує її розвиток, незважаючи на важку ситуацію та політичні процеси сучасності. В Основному Законі України зазначається, що держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичній свідомості традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності, всіх корінних народів і національних меншин. Крім цього, Україна взяла на себе зобов'язання дбати про задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за межами держави.

Список використаних джерел

1. Антонюк О.В. Основи етнополітики: навчальний посібник. Київ, 2005. 427с.
2. Вавринчук М. Етнополітика Української держави у світі нових реалій: концептуальні підходи // Молодь і ринок. 2010. №5. С. 34-38.
3. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
4. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
5. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017р. / URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Закон України «Про національні меншини» від 12.12.2012 р. / URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>
7. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
8. Національні відносини України на сучасному етапі. Україна на шляху незалежності, URL: <http://zno.academia.in.ua/mod/book/tool/print/index.php?id=3422>
9. Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, 1992: Закон України від 24 грудня 1999 р. № 1350-XIV // Вісник Верховної Ради України. 2000. № 3. С. 24.
10. Рудакевич О. Національний принцип: етнополітична концепція нації. Моногр. Тернопіль: ТНЕУ, 2009. 292 с.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА

Актуальність теми дослідження: особливості загальнонаціонального політичного лідерства є дуже популярним з точки зору розвитку та зміцнення політичної системи держави, збереження її культурної спадщини та впливу на міжнародну арену.

Мета дослідження: формування цілісного уявлення про структуру, функції та механізми функціонування політичного лідерства, його ролі у забезпеченні стабільності соціально-політичної системи, цілісності суспільства та його успішного розвитку. Аналіз процесу формування та структури особистості політичних лідерів.

Завдання дослідження: вивчення структури та функцій політичного лідерства.

Об'єкт дослідження: Політичне лідерство як соціально-політичний феномен та об'єкт дослідження громадських наук.

Предмет дослідження: політичне лідерство. Лідерство, у тому числі і політичне, – ключова проблема соціально-філософської та політичної думки. Політичний лідер - провідна особа політичного процесу, що здійснює функції об'єднання та згуртування соціальних сил, що задає напрямок діяльності державним і громадським інститутам, політичним рухам, багато в чому визначає особливості курсу на політичні перетворення в країні. Поряд із досягненнями класиків політичної думки, а також науковими дослідженнями сучасних дослідників, ступінь розробленості не можна назвати прийнятною через те, що найчастіше справді політичний аналіз замінюється описом емпіричних фактів [1, с. 299]. Ускладнення суспільних відносин, зростання суспільно-політичних рухів, потреба виробити тактику взаємодії влади та суспільства, а водночас – визначити принципи політичного спілкування партійних систем та його керівників – усе це призвело до того що, що межі XIX-XX ст. були сформульовані уявлення про лідерство як про психологічний феномен. Звернення до психології видається багатообіцяючим, оскільки всі дослідники незалежно від того, до якої школи вони належать, приходять до висновку, що політичний лідер – це насамперед особистість, а особистість є об'єктом пильної уваги психологів [3, с. 83-128]. Однак треба усвідомлювати, що не є вірним обмежитися науково-психологічним аналізом для повномасштабного розуміння феномену політичного лідерства. Психологічні знання концепцій дозволить зрозуміти внутрішньо-психічні та причинно-наслідкові зв'язки, які призвели до певного результату у певній ситуації. Психологічний підхід за допомогою аналітичних біографій дозволяє узагальнити типи лідерів, а також пояснити причини та мотиви тих чи інших дій лідерів, які дозволили їм відіграти помітні ролі на політичній арені. З багатовіковою традицією, що розглядає лідерів як локомотив історії, принципово розходиться марксизм. Він обмежує можливість активності політичних лідерів історичною необхідністю та класовими інтересами. Політичний лідер виступає тут найпослідовнішим, скликаючим і вмільним виразником волі класу, тобто. грає стосовно класу загалом допоміжну, службову роль. Наприклад Маркс і Енгельс відзначали можливість відокремлення політичних лідерів від класу, який вони представляли, і попереджали робітників про необхідність убезпечити себе від власних чиновників. Заперечення ж історичної ролі лідерів властиве та деяким немарксистським дослідникам. Вони (наприклад, Б. Мацліх) стверджують, що «лідери не мають жодного значення». Маса та навколишнє середовище загалом диктують поведінку лідерів, впливають на їх цінності та цілі, визначають засоби досягнення цілей, контролюють їх дії за допомогою конституцій, партій та інших інституційних механізмів. Феномен лідерства корениться у самій природі людини та суспільства. Явища, багато в чому схожі з лідерством і звані «протолідерством», зустрічаються серед тварин, провідних колективний, стадний спосіб життя, наприклад стадах мавп чи оленів, у вовчих зграях тощо. Тут завжди робиться найсильніша, досить розумна, завзята і рішуча особина — ватажок, який керує стадом (зграєю) відповідно до його неписаних законів, продиктованих взаємовідносин із середовищем та біологічно запрограмованих [2, с.87-111]. Така впорядкованість здійснюється через вертикальне (управління-підпорядкування) і горизонтальне (корелятивні однорівневі зв'язки, наприклад поділ праці та кооперація) розподіл функцій і ролей і насамперед через виділення управлінської функції та її структур, які для своєї ефективності вимагають, як правило, ієрархічної, пірамідальної організації. Вершиною такої управлінської піраміди і виступає лідер. Чіткість вибору керівної посади залежить від типу співтовариства, яке складає систему, і від його відносин до середовища. У системах з низькою груповою інтеграцією та високим рівнем автономії та свободи між організаційними елементами та рівнями функція лідера слабша [4, с. 378]. Оскільки системи та самі люди вимагають колективних дій у складних організаціях і визнання цих потреб у формі колективних цілей зростає, так само зростає норма функцій лідерства та їх структурний, інституційний поділ. Інституціоналізація керівних посад може відбуватися в малих групах на основі прямих зв'язків їхніх членів. Тут висвітлюються особистісні якості людини, її вміння згуртувати та повести за собою колектив. У великих об'єднаннях ефективність колективних дій вимагає чіткої функціональної диференціації та спеціалізації ролей, а також ефективності скорочення та жорсткої субординації (як, наприклад, в армії), інституціоналізації та формалізації (офіційної інтеграції) керівних посад, надання їм відносно більша влада обов'язкова «Язковий» Це об'єднання належить до політики. Йдеться про широкі маси людей, які ставлять перед

собою цілком певні, чітко досяжні цілі і постійно стикаються з політичними опонентами. Інституціоналізація функції управління відображена в концепції формального лідерства. Це переважний вплив особи на членів організації, закріплений у нормах і правилах організації, що базується на положенні в соціальній ієрархії, положенні в рольовій структурі, володінні ресурсами впливу. На відміну від формального лідерства, неформальне лідерство характеризується суб'єктивною компетентністю, здатністю підготуватися до лідерської ролі та виконувати її, а також визнанням лідерства членами групи (суспільства). Він ґрунтується на авторитеті, отриманому завдяки володінню певними особистими якостями [5, с. 55-64]. Концепція політичного лідерства, таким чином, включає два аспекти: формальний і офіційний статус, пов'язаний із володінням владою, і суб'єктивну діяльність, пов'язану з виконанням призначених соціальних ролей. Крім того, перший аспект (припускаючи принаймні мінімальну особисту активність) є вирішальним для оцінки мети індивіда як політичного лідера. Другий аспект – особистісні якості та справжня поведінка на роботі — в основному визначає лише збереження влади та посади, а також використовується для оцінки того, ефективний чи неефективний керівник, чудовий чи посередній, «хороший» чи «поганий» менеджер. З огляду на все це, політичне лідерство — це своє інституційно закріплене лідерство, наділене владними повноваженнями.

Висновок: Головний зміст політичного лідерства полягає у тому, що за всієї різноспрямованості впливу воно виступає інтегративною складовою організації суспільства в цілому та побудови правової й демократичної держави.

Список використаних джерел

1. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. К., 2000. С.383.
2. Видрін Д. Політика: історія, технологія, екзистенція. К.: Либідь, 2001. 432 с.
3. Головатий М.Ф. Політична психологія: Навч.-посіб. К.: МАУП, 2001. 136 с.
4. Холод В. В. Політологія. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 480 с.
5. Холод В. В. Пріоритетні функції політичного лідера // Політичний менеджмент, 2007, №4, С.55-64.

ІДЕОЛОГІЯ «РУСЬКОГО МІРА» ЯК ІДЕЙНА ОСНОВА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження: сьогодні ця тема є важливою, оскільки вплив ідеологеми «руського мира», яку реалізував Кремль починаючи з 2000-х рр. - станом на сьогоднішній день призвела до наймасштабнішого військового конфлікту на європейському континенті з часів Другої світової війни. Тому українцям потрібно зараз дослідити, чому впродовж стількох років наша культура та історія викривлялись імперськими міфами про велику державу.

Мета дослідження: розкрити антиукраїнську суть концепції «руського мира», з'ясувати головні складові ідеології «руського мира», розглянути його політико-ідеологічні засади.

Об'єкт дослідження: історичні відомості, які дають змогу проаналізувати антиукраїнську суть концепції «руського мира».

Предмет дослідження: історико-політичні передумови й ідеологічне підґрунтя агресивної політики росії щодо України.

Завдання дослідження: розглянути політико-ідеологічні засади «русского мира»; ознайомитись із причинами даного проекту; визначити гуманітарну експансію Росії в Україні. Першим і єдиним прикладом пропаганди руського миру можна навести ці слова в. путіна, який наполягав на взаємопов'язаності Росії та України, спільній релігії, вірі та історії. «Куди б Україна не йшла, ми все одно колись і десь зустрінемося», тому що «у нас одна Дніпровська Київська купіль, у нас, безумовно, спільне історичне коріння та спільні долі, у нас спільна релігія, спільна віра, у нас дуже схожа культура, мови, традиції та менталітет», – переконував російський президент [1]. У контексті ідеології «русского мира» Україні не просто не передбачено бути українською, а й її існування як незалежної національної держави залишається під великим питанням. Основна місія Московської Патріархії в Україні – це зусиллями УПЦ МП, як представника і виразника інтересів російського православ'я в українському суспільстві, завадити українцям бути нацією, а Україні - державою. Під вивіскою «русского мира» РФ хоче повернути собі втрачені з розвалом СРСР території, зокрема Україну. А всі пишномовні розмови про якийсь єдиний духовний простір, про співдружність слов'янських народів, про якісь, зніційовані РФ міждержавні союзи на пострадянському просторі, зрештою, про «русский мир» є всього лише антуражем, ширмою для неоімперських, неоколоніальних амбіцій до України, заходів з її втягування в орбіту нової Російської імперії [2]. Звертаючись до історії, ми бачимо, що Росія як своєрідне державне утворення у своєму багатовіковому розвитку мала і має чотири історичних типи державності: Московське царство (початково - князівство), Російська імперія, СРСР (з деякими особливостями і відмінностями) і, нарешті, Російська Федерація. Кожне з цих державних утворень, окрім притаманних їм владних інституцій, мало відповідну до історичної епохи ідеологію. Ідеологія є одним із важливих елементів державотворення і націєтворення. Головним її завданням є теоретичне обґрунтування і практичне втілення тих засадничих ідей, які продукує і реалізує керівництво держави та її провідна еліта. Спочатку переважаючий вплив на формування ідеологічних доктрин мала релігія, згодом вона поступилася місцем секулярно-просвітницьким і науково пропагандистським концепціям [3, с.217]. Щоб зрозуміти всю небезпеку концепту «русский мир» для українства, коротко означимо його базові елементи. По-перше, це - РПЦ. Якщо церква у найближчих наших сусідів - Польщі, Угорщині, Словаччині, Румунії, Молдові, Білорусі та Росії - є виразником і гарантом їх державності, суверенності, унітарності й ідентичності, то в Україні до недавніх часів було все навпаки. Одна з провідних конфесій була - Українська Православна Церква (московського патріархату - УПЦ МП), попри свою удавану національну незалежність, є структурною і підлеглою частиною (підрозділом) РПЦ. Нагадаємо, що саме ця консервативна пропутінська релігійна організація є одним із стовпів і духовною скрепою т. зв. «русского мира». По-друге, це - інформаційна безпека. Саме засоби масової інформації (телебачення, інтернет, газети, часописи, радіо тощо) стають реальною і дієвою зброєю у цій гібридній війні, які звичайних пересічних людей перетворюють на зомбованих істот зі спотвореною національною та суспільною ідентичністю. По-третє, це - російська мова і культура [4, с.291]. Саме в Україні без перебільшення вирішиться доля російського геополітичного проекту, крах Росії в Україні перетворить «русский мир» в одну із нереалізованих історіософських декларацій початку XXI ст., яку вже прирівнюють до тоталітарних ідеологій XX ст. З огляду на сучасний перебіг російсько-української війни не викликає сумніву, що гіпотетична можливість реалізації цілей «русского мира» із побудови Російської імперії у найближчій перспективі буде залежати далеко не від Росії та її керівництва, а передусім від України та міжнародної спільноти, яка засудила російське військове свавілля та агресію проти суверенної держави [5].

Висновок: Отже, «русский мир» - це ідеологія війни, яка представляє агресію як миротворчість, яка представляє агресора як жертву, а жертву як агресора. Це ідеологія, яка виправдовує будь-яке насилля духовно-моральною місією Росії. Але В. Путін у парі з Патріархом Кирилом спровокували потужний процес становлення, гуртування й гартування українців як нації - усвідомлення себе нацією.

Список використаних джерел:

1. Куда бы Украина ни шла, мы все равно встретимся, потому что мы - один народ. Інтернет видання «LB.ua». URL: https://lb.ua/news/2013/09/04/223886_putin_kuda_ukraina_ni_shla.html
2. Волкова Є. Ідеологія «русского мира» як релігія війни URL: <https://zbruc.eu/node/51719>

3. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
4. Потапенко Я. Історико-політичні та соціокультурні наслідки впровадження псевдорелігійної концепції «руського міра» в сучасній Україні. Наукові записки з української історії. Збірник наукових статей. Випуск 33, 2013. 297 с.
5. ІДЕОЛОГЕМА «РУССКОГО МИРА» В ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ РФ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ URL:<http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6283/13318-1?inline=1>

ГРОМАДСЬКА ДУМКА, ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ У ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ.

Актуальність теми дослідження: громадської думки та її врахування в державній політиці є очевидною і в сучасній політиці. З розвитком соціальних мереж і широкою доступністю інформації громадська думка стала більш впливовою, ніж будь-коли раніше. Політики більше не можуть покладатися на традиційні методи збору інформації про громадську думку. Натомість вони повинні використовувати нові та інноваційні методи, щоб бути в курсі поглядів і думок громадськості.

Мета дослідження: вивчення ролі громадської думки в державній політиці та методів її дослідження та розгляду.

Об'єкт дослідження: громадська думка.

Предметом дослідження є врахування громадської думки в державній політиці, що стосується способів, у які політики використовують громадську думку для інформування своїх рішень.

Завдання дослідження: аналіз методів, які використовуються для збору інформації про громадську думку, та проблем, пов'язаних із цими методами. Громадська думка - це ставлення народу до влади; стан суспільної свідомості, який виражається публічно і впливає на функціонування суспільства, його політичної системи. Дієвість громадської думки значно залежить від політичної культури громадян, від їхнього уміння орієнтуватися в політичних подіях [1, с. 56]. Ефективним і доступним способом впливу на офіційні структури влади з боку громадськості є вибори. Вони - «спосіб формування органів влади і управління за допомогою вираження за певними правилами (у відповідності з виборчою системою) політичної волі громадян». В Україні вивчення та врахування громадської думки з питань формування й реалізації державної політики здійснюється відповідно до Указу Президента України, актів Кабінету Міністрів України. Дослідження громадської думки. Під час вивчення громадської думки проводяться дослідження стосовно впливу на неї сім'ї, етнічної приналежності осіб, їх соціального та сімейного станів, рівня освіти. В сучасній Україні великого значення надається масовим політичним настроям та виборній поведінці. Актуалізувалися сьогодні і проблеми безробіття, інфляції, шляхів та пропозицій виходу з фінансово-економічної та політичної кризи. Безпосередня участь громадської думки в політичних процесах відбувається через форми прямої демократії: референдуми та вибори. Організація та проведення референдумів в Україні супроводжується рядом проблем. По-перше, ініціювання, організація проведення та реалізація одержаних результатів всеукраїнського референдуму здійснювались в умовах відсутності належного законодавчого оформлення. В Україні не було і не має до цього часу нового закону про всеукраїнський та місцеві референдуми. 27 квітня 2018р. Конституційний суд України оприлюднив рішення про визнання неконституційним ухваленого в 2012 році закону «Про всеукраїнський референдум». Зазначається, що згідно з рішенням суду, закон є неконституційним, як через порушення процедури його розгляду та ухвалення, так і за змістом. У рішенні наголошується, що цей законопроект не було розглянуто на засіданні відповідного комітету Верховної Ради України, а також «частиною народних депутатів було порушено вимогу щодо особистого голосування» [2]. По-друге, місцеві референдуми проводились лише у поодиноких випадках, що істотно зменшує можливість громадян відчувати себе частиною політичного процесу, як на загальнодержавному так і місцевому рівнях. По-третє, громадяни в Україні мають недостатньо можливостей впливати на рішення державної і місцевої влади, що утискають їх законні права. Досвід сучасних країн свідчить, що не маючи достатніх інституційних можливостей впливу на органи влади, громадська думка намагатиметься реалізувати цей вплив через неінституційні канали (мітинги, страйки, демонстрації, тощо). Це може призвести до насилля з боку громадської думки, яке виражається в тиску на органи влади. З часу незалежності в Україні регулярно проводяться вибори. Однак, як свідчать результати соціологічних досліджень, лише невелика кількість громадян вірять у чесність їх проведення та здатність змінити життя на краще [3, с. 110]. Як правило, представники влади звертаються до громадської думки лише за висловленням підтримки та лояльності щодо своєї власної діяльності. Управлінці та законодавці не використовують дані про стан громадської думки постійно, а тому включеність громадської думки в управлінський процес не носить систематичного характеру. Владні структури, як правило, реагують на громадську думку тих суспільних груп, що заявляють про себе силовими методами (страйки шахтарів, мітинги малозабезпечених). Інтереси і потреби тих верств суспільства, що відкрито не заявляють про себе, фактично залишаються поза увагою влади. [4, с. 22]. Визначаючи політичну культуру в Україні, можна зазначити, що вона ще формує власні демократичні принципи, залишаючи значні залишки патріархальної та підданської культури. Україна ще й досі перебуває на роздоріжжі [5, с. 101].

Висновки: Громадська думка є своєрідним показником рівня розвитку демократичності суспільства. Адже, чим більше влада співпрацює з народом, тим вона демократичніша, а неврахування суспільної думки може призвести до розгортання політичних конфліктів. Громадська думка, при належній освіченості та інформованості має з певного політичного питання, може виступати як компетентний і повноцінний партнер

управлінських органів. З іншого боку, систематизація, облік та аналіз вже існуючої громадської думки може надати органам управління інформацію про потреби, інтереси, сподівання народу як на сьогодні, так і на майбутнє.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Висоцький О. Ю. Громадська думка як головний об'єкт впливу легітимаційних технологій. 2012. 254 с.
4. Дмитренко О.С. Основні підходи до визначення «громадська думка» 2004. С. 22.
5. Дмитренко О.С. Громадська думка: історія і сучасність 2004. № 2 (5). С. 101.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Волонтерство - добровольча діяльність, заснована на ідеях безкорисливого служіння гуманним ідеалам людства, яка не переслідує цілей отримання прибутку, отримання оплати або кар'єрного зростання. Волонтерська праця передбачає: службу на благо суспільства; отримання тільки моральної віддачі від роботи, без яких би то не було фінансових заохочень; мотивацію через особисту залученість. Волонтерство - поняття настільки ж стародавнє, як і поняття «соціум». У суспільстві завжди були люди, для яких способом самореалізації, самовдосконалення, зв'язку й спілкування з іншими людьми була праця на благо інших, на благо того співтовариства, в якому цій людині довелося народитися і жити [1, с. 25].

Завдання дослідження: дослідити сучасні тенденції волонтерського руху в Україні.

Об'єкт дослідження: з'ясування особливостей роботи волонтерів та їх ролі у реалізації соціальних проектів.

Предмет дослідження: волонтерство як суспільне явище.

Мета дослідження: вивчення сучасних тенденцій волонтерського руху в Україні. Дослідженням поняття та розгляду розвитку волонтерства як явища в Україні та світі. В Україні ідея волонтерства йде в далекі часи, вглиб історії, коли українці, виховані на моральних і етичних традиціях православ'я, подавали безоплатну допомогу нужденним громадянам [3]. Радянський час зародив піонерські та комсомольські загони, в яких діти та дорослі змушені були працювати на благо суспільства. Після розпаду Радянського Союзу партійні загони були скасовані. Люди стали все більше думати про власну користь і забули про працю на благо інших на роки [2, с. 132]. На даний час в нашій країні появляється нове розуміння волонтерства. Все більша кількість людей розкривають соціальну активність і свідомість. Молодь бере участь в акціях допомоги дітям-сиротам та людям-інвалідам, очищують місто і здають донорську кров. Волонтерська діяльність у сучасних умовах створюється на таких капітальних правилах: добровільність та добродіяння; законність; гуманність та гідність; спільність інтересів і рівність прав її учасників; відповідальність; конфіденційність. Волонтерська діяльність запроваджується за такими напрямками: надання соціальних послуг громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах (інвалідність, часткова втрата рухової активності у зв'язку зі старістю чи станом здоров'я, відсутністю житла або роботи, наслідки стихійного лиха, катастроф тощо); надання допомоги дітям та молоді, що перебувають у скрутній життєвій ситуації у зв'язку з інвалідністю, хворобою, сирітством, безпритульністю, малозабезпеченістю, конфліктами і жорстоким ставленням у сім'ї [4, с. 47]. Однією з найбільш важливих тенденцій волонтерського руху в Україні є збільшення кількості волонтерів, які беруть участь в різних проектах. Це пов'язано з тим, що люди усвідомлюють свою відповідальність за долю своєї країни та бажають долучитись до розвитку суспільства. За останні кілька років кількість волонтерів значно збільшилась, що свідчить про ростову та динамічну природу волонтерського руху. Ще одною важливою тенденцією волонтерського руху є зростання популярності онлайн-волонтерства. Це означає, що люди можуть взяти участь в проектах з будь-якої точки світу, користуючись лише інтернет-підключенням та своїми комп'ютерами або мобільними телефонами. В свою чергу, волонтерською допомогою вважаються роботи та послуги, які здійснюються або надаються волонтерами безкоштовно [1, с. 26]. Вироблення волонтерського руху в Україні на даний час трапляється за декількома основними напрямками, який має таку своєрідність: 1. Добровільна безкоштовна робота волонтерів у громадських та некомерційних організаціях - наданням допомоги різним категоріям населення у будь-яких різновидах діяльності, навчання, розвитку. Такий напрям волонтерів будь-якого віку налаштовує їхній творчій і соціальній самореалізації, саморозвитку та самоспостереження. 2. Добровільна регулярна або не систематична допомога державним закладам втілити у життя соціальну політику - допомога освітнім закладам у навчально-виховній роботі, установам соціального забезпечення - в роботі з дітьми та молоддю з особливими потребами та людьми похилого віку. 3. Волонтерська діяльність є наслідком творчого саморозвитку, навчання інших, але ця діяльність не є професійною.

4. Педагогічно спрямована волонтерська діяльність, по суті, виступає механізмом розвитку особистості, її соціалізації і духовного становлення [2]. Цей напрямок розвивається в дитячих та молодіжних об'єднаннях (метою їх створення є суспільно корисна діяльність), в різних групах при Центрах соціальних служб сім'ї і молоді (ЦССМ). Підсумовуючи вищесказане, можна відзначити, що зміст волонтерства: це добровільний вибір, що відбиває особисті погляди і позиції; це активна участь громадянина в житті людських співтовариств; воно сприяє покращенню якості життя, особистому процвітанню й поглибленню солідарності, також сприяє реалізації основних людських потреб на шляху будівництва більш справедливого і мирного суспільства, більш збалансованому економічному й соціальному розвитку, створенню нових робочих місць і нових професій.

Висновок: волонтери здатні працювати у профілактичному, інформаційно-просвітницькому, рекреативному, реабілітаційному, соціально-рекламному, соціально-побутовому, охоронно-захисному, діагностико-корекційному та фандрейзинговому напрямках. Слід звернути увагу, що головною проблемою

волонтерського руху в Україні залишаються, насамперед, труднощі організації волонтерської діяльності. Тому перспективою подальшого дослідження є те, що організаторам волонтерського руху потрібно не тільки ознайомитися з історією руху інших країн, організувати роботу та контроль, також навчитися складати робочі плани та ставити завдання для волонтерів, а й завжди враховувати думку і досвід самих добровільних помічників.

Список використаних джерел

1. Акімова Е. В. Система отбора волонтеров для социально-педагогической деятельности / Е. В. Акімова. Глазов, Глазовский гос. пед. инс-т им. В. Г. Короленко, 2005. С. 43.
2. Доля І. М. Волонтерство як форма участі молоді в громадському житті [Електронний ресурс] / І. М. Доля. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
3. Лещенко Д. С. Правове становище волонтерських організацій в Україні та за кордоном / Д. С. Лещенко. // Правова система : теорія і практика 2008. №1. С. 126.
4. Підготовка волонтерів та їх роль у реалізації соціальних проєктів / заг. ред. І. Звереві, Г. Лактіонової.К. : Науковий світ, 2001. С. 131.

ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Ліберальні партії є важливими учасниками політичного життя багатьох країн світу, вони мають значний вплив на прийняття рішень у сферах економіки, соціальної політики, законодавства, зовнішньої політики та інших. У світі відбуваються значні зміни в політичних та економічних процесах, що може вплинути на роль та значення ліберальних партій. Україна як держава знаходиться на шляху демократичних реформ та інтеграції до європейського співтовариства, тому питання про роль та значення ліберальних партій в українському політичному житті є досить важливим. Дослідження ліберальних партій може допомогти краще зрозуміти принципи функціонування політичних партій взагалі та їхні взаємовідносини з громадськістю, бізнесом та іншими політичними силами. Розуміння ролі та значення ліберальних партій у світі та в Україні може допомогти у формуванні політичної культури громадян та підвищенні їхньої свідомості про різні політичні спрямування та ідеології. Дослідження ліберальних партій може стати основою для розроблення політичної стратегії відповідної держави або партії у сферах економіки, соціальної політики, законодавства та зовнішньої політики. У контексті глобальних викликів, таких як зміна клімату, криза біженців, кібербезпека та інші, важливим є розуміння того, які підходи до розв'язання цих проблем мають ліберальні партії, та які рішення вони пропонують у зв'язку з цими викликами.

Мета дослідження: проаналізувати проблеми та виклики, з якими зіткнулися ліберальні партії в світі та в Україні, і проаналізувати шляхи їхнього вирішення.

Об'єкт дослідження: ліберальні партії як політичні сили, які діють в різних країнах світу, включаючи Україну.

Предмет дослідження: процес становлення, розвитку та функціонування ліберальних партій в світі та в Україні.

Завдання дослідження: проаналізувати історію становлення та розвитку ліберальних партій у світі, їхню політичну ідеологію, програмні принципи та традиції. Ліберальні партії є досить поширеними в світі та в Україні, існують різні їх варіанти та спрямування. Загалом, лібералізм як політична ідеологія прагне до збереження та розвитку свободи та індивідуальних прав людини, а також до зменшення впливу держави на соціально-економічні процеси [1]. До ліберальних партій у світі можна віднести, наприклад, Демократичну партію США, Ліберальну демократичну партію Канади, Ліберальну демократичну партію Великої Британії, Фінську центристську партію та інші. У більшості країн світу існують ліві та праві ліберальні партії з різними поглядами на соціальні питання та економіку. Україна також має свої ліберальні партії. Наприклад, Рух Чесності, Європейська солідарність, Голос та інші. Вони прагнуть до збереження та розвитку демократії, прав людини, створення сприятливих умов для розвитку бізнесу та економіки країни [4, с. 80]. Однак, на жаль, в Україні ліберальні партії не є дуже популярними серед виборців та мають досить низьку підтримку на виборах. У світі ліберальні партії можуть різнитись за своїми ідеями та програмами. Наприклад, у Канаді Ліберальна партія підтримує ідею соціальної справедливості, у Японії Ліберально-демократична партія акцентує на розвитку економіки та зміцненні національної оборони, а у Фінляндії Центристська партія підтримує ідею рівності та соціального захисту. Українські ліберальні партії також мають свої відмінності. Наприклад, Рух нових сил, заснований екс-президентом Грузії Міхеїлом Саакашвілі, акцентує на боротьбі з корупцією та зміцненні прав людини. Громадянська позиція, заснована екс-главою Одеської ОДА Міхеїлом Саакашвілі, підтримує ідеї демократії та розвитку громадянського суспільства. Демократична партія акцентує на ідеях розвитку громадянського суспільства та правової держави, а Європейська солідарність підтримує ідеї євроінтеграції та розвитку економіки [3]. Загалом, ліберальні партії у світі та в Україні мають різноманітні ідеї та підходи до політики, але їх об'єднує загальна підтримка індивідуальних свобод, громадянських прав і демократії [2].

Висновок: Є поширеними як у світі, так і в Україні. Вони підтримують ідеї індивідуальної свободи, громадянських прав і свобод, ринкової економіки та демократії, хоча їх конкретні ідеї та підходи можуть різнитись залежно від країни та конкретної партії. Незважаючи на це, загальна підтримка індивідуальних свобод та демократії є спільним фактором, що об'єднує ліберальні партії по всьому світу. Лібералізм як ідеологія з'явився у Європі в XVIII столітті і став важливою частиною політичного та економічного життя. Він базується на принципах індивідуальної свободи, рівності перед законом, громадянських прав, свободи слова та преси, розвитку ринкової економіки та конкуренції.

Список використаних джерел

1. «Top 10 Liberal Parties in the World 2021», World Blaze. Retrieved from URL: <https://www.worldblaze.in/top-10-liberal-parties-in-the-world-2016/>
2. «Ліберальні партії України», Вікіпедія. Retrieved from URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. «Liberalism», Encyclopedia Britannica. Retrieved from URL: <https://www.britannica.com/topic/liberalism>
4. Іванов, А. В. (2021). Політичні партії в системі громадянського суспільства: теорія та практика. С. 80-83.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС

Актуальність теми дослідження: прагнення України приєднатися до європейських інституцій бере свій початок з 1994 року, коли уряд заявив, що інтеграція до ЄС є головною метою зовнішньої політики. Насправді тоді мало що було зроблено, оскільки Києву довелося на той час враховувати думку росії, яка залишалася його основним торговим партнером та постачальником природного газу та викопних енергоносіїв. Політичний діалог між ЄС та Україною почався 1994 року, коли було підписано Угоду про партнерство та співробітництво (УПС). Цей документ був зосереджений на економічних та соціальних питаннях, а також на необхідності вдосконалення державного управління та гарантування вільної преси та громадянських прав. Структура політичних дискусій була скромною: щорічна зустріч між «трійкою» ЄС та керівництвом України та деякі міжвідомчі консультації. Угода про партнерство та співробітництво 1994 року набула чинності в 1998 році та закінчилась у 2008 році. Перший саміт Україна — ЄС відбувся у вересні 1997 року в Києві. Під час другого саміту у жовтні 1998 року у Відні відносини Україна — ЄС були визначені як «стратегічне та унікальне партнерство», і Україна вперше заявила про своє бажання отримати асоційоване членство в ЄС [1].

Мета дослідження: дослідити всі переваги та недоліки які чекатимуть Україну після підписання даної угоди.

Предмет дослідження: угода про асоціацію України з Європейським Союзом.

Об'єкт дослідження: угода України з ЄС.

Завдання дослідження: здійснити політологічний аналіз даної проблеми ,проаналізувати всі переваги та недоліки ,порівняти всі «за» та «проти» та розібратися що чекатиме Україну після підписання угоди. Сьогодні у кожного на вустах слово «Євроінтеграція». Що ж це таке і чому сьогодні тема євроінтеграції є досить важливою? Пояснюється це слово так: це процес політичної, юридичної, економічної (а в деяких випадках — соціальної та культурної) інтеграції європейських держав, у тому числі й частково розташованих в Європі. Дослідники європейської інтеграції не можуть остаточно дійти згоди щодо визначення її початку, географічних меж, етапів та кінцевої мети. Історики вважають, що ключовим моментом у формуванні Європейського Союзу стали події Першої світової війни. Після 1918 року чимало представників європейської політичної еліти дійшли висновку, що причиною розпалювання новітніх «європейських громадянських війн» є певні структури національних держав, які провокують міжнаціональні конфлікти, і в першу чергу ті, що пов'язані з ідеологією радикального націоналізму. Європейській Союз утворився в результаті послідовного розвитку процесу інтеграції країн Західної Європи, яка пройшла у своєму розвитку декілька етапів. 9 травня 1950 року вважається початком процесу європейської інтеграції. Саме тоді міністр закордонних справ Франції Р. Шуман запропонував створити спільний ринок вугільної і сталеливарної продукції Франції, ФРН та інших західноєвропейських країн (пропозиція увійшла в історію під назвою «план Шумана») Однією з головних цілей плану стало примирення Франції та Німеччини та недопущення між ними війни у майбутньому [2, с 34-35]. Шлях України до ЄС є тривалим і непростим. Все почалося ще в 2005 році, коли отримання статусу повноцінного члена ЄС, як стратегічна мета України, була вперше задекларована президентом України Віктором Ющенком одразу після його обрання. Далі укладання договорів, угод. І ось листопад 2013 року. На саміті східного партнерства у Вільнюсі очікувалось підписання угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Однак, 9 листопада в росії відбулася таємна зустріч президентів Януковича і путіна, зміст якої залишається невідомим. Після цього українська влада різко змінила риторику і 21 листопада 2013 року Кабінет Міністрів України вирішив призупинити процес підготовки до підписання угоди з Євросоюзом. Результатом цього стали масові виступи, акції протесту, що призвели до Революції гідності [3]. Переваги угоди України з ЄС. *Економічний розвиток:* ЄС – це відкриття ринків. Збільшення експорту, що дає нарощування виробництва, а отже і створює нові робочі місця, так і більший імпорт, що також має свою перевагу, адже росте конкуренція, а тому ціни знижуються, а якість товарів і послуг підвищується. Якщо подивитись на польський досвід, то тільки після року в ЄС у Польщі був найвищий ріст ВВП, динамічне збільшення експорту, зміцнення довіри закордонних інвесторів, що супроводжувалось значним притоком інвестицій (за даними Нацбанку Польщі, інвестиції зросли приблизно на 50% і склали понад 6 мільярдів доларів США). Освіта: Українські студенти й школярі матимуть можливість навчатися закордоном, а українська система освіти буде тягнутися до європейських стандартів. Наші діти зможуть навчатися у різних вишах Європи та отримати один диплом, що визнаватиметься у всьому світі. До того ж європейські студенти мають більшу стипендію. Захист прав споживачів та права людини: В ЄС суворо слідкують за тим, щоб інформація на упаковці продуктів відповідала дійсності й якості товарів. Й взагалі права людей набагато більше захищені ніж, до прикладу, в країнах Африки чи в росії. Захист від корупції: ЄС вимагає від країн-претендентів жорсткого переслідування корупції. Україна змушена більше докладати зусиль аби побороти цю біду, яка роз'їдає зсередини нашу державу. Вже створені нові антикорупційні органи, які можливо ще не працюють ідеально, але Україна рухається у правильному

напрямку. Робота в ЄС: Українці отримують можливість не тільки їздити на заробітки в ЄС, а й пропонувати себе як спеціалістів у всіх галузях на рівні з європейцями, отримувати досвід й передавати його українським підприємствам. Візова лібералізація: Багато українців вже оцінили переваги безвізового режиму. Побачити світ стало більш доступним для нас. Політичний вектор: І нарешті Україна раз й назавжди визначиться з тим, куди нам йти ... на захід чи на схід. Недоліки угоди України з ЄС. *Висока конкуренція*: Українська економіка не готова до конкуренції на всіх ринках Європи й з одного боку, це сприятиме розвитку, але багато хто змушений буде програти цю боротьбу. До того ж економічні зв'язки з Росією вже менші, але відмовитись від них відразу доволі важко. Відтік робочої сили й мізків: Зараз стало легше поїхати на співбесіду в Європу. Ті фахівці, які можуть запропонувати свої послуги європейським компаніям, залишають Україну й віддають свій час й вміння для розвитку іншої держави. Еміграція: Наші громадяни стали більше бачити життя в ЄС, порівнювати з Україною, багато, хто переїжджає назавжди з нашої країни. Політичний націоналізм: Все-таки варто пам'ятати, Європейський Союз це лише об'єднання незалежних держав, які перш за все дбають про безпеку й інтереси власної землі. Україна розраховувала на більшу підтримку європейських країн у питаннях анексії Криму й агресії зі сторони росії [4].

Висновок: Європейська інтеграція України залежить від прогресивної внутрішньої європеїзації. Тому, щоб наміри України викликали довіру, європейська інтеграція повинна стати її пріоритетом у внутрішній політиці. Реформи, що здійснюються поки що вкрай нерішуче й непослідовно, потребують потужного імпульсу. Узагальнено проблеми входження України до ЄС. Їх можна поділити на три основні групи:- політичні проблеми;- економічні проблеми;- соціальні проблеми. Отже, наша держава повинна проводити ефективні реформи всіх сферах життєдіяльності країни, без винятку. Тому перспектива євроінтеграції для України в сучасному стані здається все ще далекою і вимагає копіткої і тривалої роботи.

Список використаних джерел

1. Україна і Європейський союз URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Корнієнко В. О. Україна в Європі і світі: [електронний] навчальний посібник / В. О. Корнієнко. Вінниця: ВНТУ, 2017. 147 с.
3. Урочиста церемонія підписання URL: <https://www.unian.ua/politics/10451769-poroshenko-pidpisav-zakon-pro-zmini-do-konstituciji-pro-vstup-ukrajini-v-yes-inato.html>
4. Інтеграція України в ЄС: переваги та недоліки URL: https://24tv.ua/integratsiya-ukrayini-v-yes-shho-tse-plyusi-ta-minusi_n1357884

ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ, ЯКІ ОТРИМАЛА УКРАЇНА ПІСЛЯ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС

Актуальність теми дослідження: Питання європейської та євроатлантичної інтеграції є одним із найбільш складних. Відомо, що євроінтеграція є головним зовнішньополітичним пріоритетом України. Президент України Леонід Данилович Кучма у посланні до Верховної Ради України у червні 2002 року визначив європейську інтеграцію стрижнем стратегії економічного та соціального розвитку України на перспективу.

Мета дослідження: проаналізувати переваги входження України до Євросоюзу та проаналізувати хід підписання Угоди про асоціацію з Євросоюзом, та умови її ратифікації, з'ясувати переваги та недоліки вступу України до ЄС.

Предмет дослідження: проаналізувати проблеми, які гальмують темп входження України в ЄС.

Об'єкт дослідження: неоднозначне ставлення населення Сходу і Заходу до євроінтеграції України, а саме «США-ЄС-Росія» Україна конче потребує сталого зростання економіки та підвищення добробуту народу і розраховує досягти цієї мети за допомогою євроінтеграції.

Завдання дослідження: з'ясувати які переваги отримала Україна із підписанням угоди з ЄС. Представництво Європейської Комісії в Україні було відкрито в Києві у вересні 1993. Протягом багатьох років основою відносин між Україною і ЄС була Угода про партнерство та співробітництво, яка набула чинності 1 березня 1998 р. Україна співпрацювала з ЄС в рамках проекту «Східне товариство». Переговори між Україною та Європейським Союзом щодо укладення нової посиленої угоди на заміну Угоди про партнерство та співробітництво розпочалися у березні 2007 р. [1, с. 200-220]. Впродовж 2007-2012 рр. було проведено 21 раунд переговорів щодо угоди про асоціацію між Україною та ЄС у рамках 3 робочих груп. У 2011-2013 рр. все йшло до укладення угоди та до входу України в Євро Союз найоптимістичніші прогнози сходилися на кінці 2013 року, але все залежало від внутрішніх політичних процесів. Євросоюзом був поставлений ультиматум вирішити проблеми в Україні до 15 травня 2013. [1, с. 100-120]. 15 травня Єврокомісія схвалила проект рішення, отже тепер доля Угоди повністю в руках України. 21 листопада 2013 року уряд «регіоналів» неочікувано вирішив призупинити процес підготовки до укладання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Таке розпорядження було офіційно оприлюднено тогочасним прем'єр-міністром Азаровим. Все змінилось після побиття студентів загонами спецпідрозділів «Беркут» (30 листопада 2013 року) - це стало переламним моментом... Після чого почалися криваві міжусобиці між, радикально настроєними проти «Беркуту» та Віктора Януковича, мітингувальниками і саме спецпідрозділом [2]. Народ добився свого і Віктор Янукович втік, боячись відповідати за свої вчинки, прихопивши немаленьку суму державного бюджету. 6 березня 2014 в Брюсселі відбувся екстрений саміт ЄС, що був присвячений українській політичній кризі, на якому зокрема обговорювалося прохання післяреволюційної української влади якомога швидше підписати Угоду. Політичну частину Угоди було підписано 21 березня 2014 р. під час Позачергового Саміту Україна – ЄС [3]. На тому ж Саміті Українська Сторона заявила, що зобов'язання України, які випливають зі статті 8 Угоди про асоціацію стосовно ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду 1998 р. будуть виконані після внесення відповідних змін до Конституції України [4]. 27 червня 2014 р. під час засідання Ради ЄС Президент України П. Порошенко та керівництво Європейського Союзу і глави держав та урядів 28 держав-членів ЄС підписали економічну частину Угоди. 16 вересня 2014 р. Верховна Рада України та Європейський Парламент синхронно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. Українська Сторона передала до депозитарію ратифікаційні грамоти і завершила таким чином усі внутрішньодержавні процедури. 1 вересня 2017 року після тривалого процесу ратифікації Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності у повному обсязі [5]. Угода за своїм обсягом і тематичним охопленням стала найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним Європейським Союзом. Вона стала яскравою демонстрацією якісно нового формату відносин між Україною та ЄС на принципах «політичної асоціації та економічної інтеграції» [6].

Висновки: Проаналізувавши можливі позитивні та негативні наслідки вступу України до ЄС, слід зазначити, що входження до Європейського Союзу є логічним наслідком прагнення України до цивілізованої правової держави та розбудови демократичного суспільства, обумовлений сучасними реаліями та вимогами об'єктивних суспільно-економічних і політичних законів розвитку. В сучасному глобалізованому суспільстві, найбільшу вигоду отримують саме ті країни, які об'єднують свої зусилля заради досягнення спільних інтересів та високих показників розвитку. Отже, приєднання України, в загальному, відповідає її національним інтересам за умови врахування наданих нижче рекомендацій, об'єктивного та всебічного вивчення факторів інтеграції, її впливу на політичну, економічну, соціальну та культурну (ідеологічну) сфери держави, вироблення власної лінії поведінки в межах, які не суперечитимуть членству України в ЄС.

Список використаної літератури

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. - Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.

2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Представництво України при ЄС URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua>
4. Програма інтеграції України до ЄС, схвалена Указом Президента України від 15.09.2000 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001100-00>
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та європейським союзом і його державами членами, з іншого URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
6. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki>

*Мастій Юлія,
студентка групи АГР-11
Навчально-науковий інститут інноватики,
природокористування та інфраструктури, УНУ*

ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ

Актуальність теми дослідження: Визначення сепаратизму як соціально-політичного явища, яке в своєму розвитку пройшло декілька стадій і на різних етапах супроводжувалось вимогами різного ступеня радикальності, потребує виявити ознаки та форми прояву цього феномену, його кількісно-якісних показників. Це дасть можливість уникнути спекуляцій самим поняттям сепаратизм. Окрім цього, інтенсивність проявів явища дає змогу говорити про рівень його загрози державній цілісності.

Об'єкт дослідження: сепаратистські прояви.

Предмет дослідження: сепаратизм в розрізі української політології.

Мета дослідження: дослідити сепаратистські прояви в країнах.

Завдання дослідження: дослідити причини появи сепаратизму. Сепаратизм – політика і практика відокремлення, відділення частини території держави з метою створення суверенної держави, переходу до складу іншої держави чи набуття статусу дуже широкої автономії. Загальне визначення сепаратизму є те, що це пропаганда стану культурного, етнічного, племенного, релігійного, расового, національного або гендерного відділення від ширшої групи. Радикальність сепаратизму обумовлюється географічним положенням, жорсткістю та ієрархічністю внутрішньо регіонального суспільства, економічним і соціальним становищем даного регіону на поточний момент, а також сили центральної влади. Виникнення сепаратистського руху можливе за наявності двох умов: дискримінації етнічної спільноти з боку державної влади та формування активної політичної еліти, здатної очолити цей рух [2, с. 121]. При чому дискримінація може бути як політична так і економічна. Політична дискримінація означає, що дана етнічна одиниця позбавлена політичних прав, на відміну від домінуючої більшості. Економічна дискримінація призводить до ситуації «внутрішньої колонії», коли певна частина території перетворюється на своєрідного економічного донора [3, с. 317]. Для сепаратистів самовизначення – це завжди відторгнення держави як політично цілісної територіальної одиниці, політичний і культурний поділ. Мотиви сепаратистів за своєю природою можуть бути політичними, економічними, етнічними, конфесійними, територіальними, у зв'язку з чим виділяють кілька видів сепаратизму. Найбільш поширеним у сучасному світі є етнічний сепаратизм, оскільки практично кожна етносоціальна спільнота намагається використати право на самовизначення і реалізувати його аж до створення власної держави [4, с. 693]. Найбільш поширеним є етнічний сепаратизм, який по своїй суті є етнотериторіальним конфліктом, в основі якого лежить прагнення етнічної групи виділитися із загальної держави, що сприймається її представниками як державне утворення іншої етнічної групи. Поява в позиції однієї з конфліктуючих сторін елементів сепаратизму інтернаціоналізує конфлікт і підчиняє його потребам і нормам міжнародного права. Етнічний сепаратизм може розгортатись у наступних формах [5, с. 301]: відкрита, де засобами і методами реалізації сепаратистами своїх намірів є такі публічні дії, як заяви, масові акції протесту, відкрите військове протистояння; прихована, де засобами і методами реалізації сепаратистами своїх намірів є такі неопублічні дії, як підпільна та анонімна терористична діяльність, застосування тиску на своїх опонентів через треті сторони. Характерною рисою сучасності є те, що етнічні конфлікти все рідше проявляються як війни між державами, частіше вони зароджуються на території однієї країни. Це пов'язано з тим, що джерелами криз в деяких випадках стають нестабільність, слабозвиненість і злидні, які сприяють піднесенню релігійного інтегризму (наприклад, ісламського фундаменталізму) на території єдиної держави. Причинами конфліктів може виступати боротьба з бідністю або, навпаки, спроби її подолання, що спричиняє суспільні зміни. На сьогодні нові підстави для штучного нагнітання сепаратистських настроїв у певних регіонах світу породжує розширення комунікативних можливостей у постіндустріальному світі.

Висновок. В суспільстві з вищим рівнем політичної культури та економічного добробуту етнічний сепаратизм має значно менше шансів розвиватися у стрімких та гострих проявах. Значний вплив на виникнення сепаратизму мають і зовнішні чинники, які можуть або пришвидшити або нівелювати інтенсивність сепаратизму. У політичній сфері сепаратизм здатний привести до негативних наслідків. Наприклад, ослаблення державного суверенітету, дестабілізація ситуація в країнах та ін.

Список використаних джерел

1. Ключник Р. Сепаратизм як світова мегатенденція сучасності / Р. Ключник // Політичний менеджмент. 2011. № 6. С. 120-128.

2. Політологічний енциклопедичний словник. К.: Генеза, 1997. 400 с.
3. Дівак В. В. Сепаратизм як соціально-політичне явище: сутність і причини виникнення / В. В. Дівак // Держава і право: збірник наукових праць. 2008. Вип. 39. С. 690-695.
4. Басараб М. М. Етнічний сепаратизм: іманентна конфліктність чи відповідь на загрози цінностям / М. М. Басараб // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. 2011 Вип. 4 С. 295-306.
5. Басараб М. Глобалізаційні тенденції: нові стимули для сепаратизму / М. Басараб / Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. К., 2011. Вип. 5 С. 275-286.

ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ.

Актуальність теми дослідження: є актуальною сьогодні, оскільки наслідки Революції Гідності досягають українське суспільство досі.

Мета дослідження: аналіз причин та наслідків революції гідності. Дослідження може допомогти зрозуміти, які причини призвели до революції гідності та які наслідки вона мала для України та світу в цілому.

Об'єкт дослідження: протестувальники.

Предмет дослідження: Революція Гідності.

Завдання дослідження: визначення ключових проблем, які стали причиною революції гідності, таких як корупція, безправ'я, економічна криза, політична нестабільність тощо. Аналіз ролі громадських рухів та активістів у революції гідності та їх внеску у зміну суспільства. Відчуття безправності та корупції. Більшість політиків не служили народу, а власній кишені, і не дотримувалися навіть базових норм моралі та етики. Це спричинило серйозне недовір'я до уряду та політиків. Наприклад, деякі чиновники та бізнесмени в Україні володіли значними багатствами, проте не платили податків, а замість цього використовували свої зв'язки з урядом для того, щоб збільшувати свої прибутки та збагачуватися. Це привело до нерівності між багатими та бідними, а також до загального погіршення життя більшості населення. Фундаментальним мотивом у дискурсі Євромайдану постає уявлення про те, що українці перестали боятися владу, ставитися до неї як до чогось незборимо-сакрального, непереможно-величюю. Для підприємця Іллі Кенігштейна очевидно, що держава досі намагається діяти старими методами, але вона стала «другорядною» в Україні. Змінивши владу, українці набули звички думати не лише про себе, а й про суспільство загалом, – тому наступна зміна влади у разі її неспроможності не стане проблемою для громадян [5, с. 35–37]. Українці також відчували, що корупція в Україні стала загальнопоширеною та безкарною, що створювало перешкоди для бізнесу та загрожувало їхній безпеці. Це призвело до того, що більшість людей відчували безнадію та невпевненість у своєму майбутньому. Відмова українського уряду від підписання угоди про асоціацію з ЄС: Український уряд під тиском росії відмовився підписати угоду про асоціацію з Європейським Союзом, яка мала значно посилити економіку та зменшити корупцію в країні. Ця відмова викликала обурення серед української громадськості та спричинила масові протести у центрі Києва та інших міст України. Українці вважали, що підписання Угоди про асоціацію з ЄС є кроком до європейської інтеграції та може привести до політичних, економічних та культурних змін, які сприятимуть розвитку України. Відмова уряду від підписання угоди вважалась неприйнятною та викликала різке негативне ставлення до влади. Насильство з боку влади: Під час мирних протестів в Києві українська влада розпочала насильницьке придушення демонстрацій, що стало надзвичайно провокаційним та обурило громадян. Відповідно, це лише підсилило їхню відповідь і стимулювало до продовження протестів. «Майдан став фактично інституціоналізованим, а самі революційні дії стали протікати в рамках якоїсь системи, влаштування якої дозволяло більш дисципліновано керувати процесом» [2, с. 35]. Молодь та соціальні мережі: Молодь, яка стала ключовою групою в протестах, використовувала соціальні мережі для обміну інформацією та організації акцій. Інтернет став незамінним інструментом для молоді, щоб висловлювати свої думки та переконання, та показувати всій країні, що вони не згодні зі старим режимом. Польський активіст-волонтер Філіп Шимборський ключовою ідеєю Майдану називає його фундаментальну спонтанність – люди просто відкрилися іншим, навчилися працювати разом і довіряти один одному [1, с. 31]. Наслідки Революції Гідності. Зміна політичної системи. Революція гідності призвела до зміни політичної системи в Україні. Зокрема, президентська влада була обмежена, а парламент став більш впливовим. Майдан став символом боротьби за свободу та гідність. Ці три дні були вирішальними для України, вони змінили нашу історію [6, с. 7]. Відновлення демократії. Революція гідності сприяла відновленню демократичних процесів в Україні. Зокрема, проведені були незалежні та чесні вибори, було зменшено рівень корупції та забезпечено більшу свободу слова. Зміна зовнішньополітичного курсу. Революція гідності сприяла зміні зовнішньополітичного курсу України. Країна звернулася до Європейського Союзу та запровадила більш прозахідну політику. Революція Гідності стала каталізатором реформ в Україні, спонукаючи владу до змін у політичній, економічній та соціальній сферах. Народ України показав світу, що ми можемо бути єдиною, активною та гідною суспільністю, яка має право на вільний та демократичний вибір свого шляху розвитку [3, с. 15]. Конфлікт на Сході України. Революція гідності також спричинила конфлікт на Сході України, де проросійські слуги стали проти нової влади та оголосили незалежність Донецької та Луганської областей. Міжнародна увага. Революція гідності привернула міжнародну увагу до України та її проблем. Майдан показав світу, що Україна може бути гідною та сильною країною, яка готова боротися за свої права та свободи. Ця революція змінила не тільки політичну ситуацію в країні, але й менталітет українців» [4, с. 18].

Висновок: Цей масштабний протестний рух зумів змінити політичну ситуацію в Україні та дав поштовх до розвитку демократичних процесів у країні. Революція Гідності виявилася вагомим кроком на шляху до розвитку громадянського суспільства та зміцнення демократії в Україні.

Список використаних джерел

1. Ворожбит О. Іноземний легіон О. Ворожбит Український тиждень. 2014. №23(343). С. 30–31.
2. Донскіс Л. Ретроспективний погляд із 2014-го в 1989-й Л. Донскіс Український тиждень. 2015. № 52 (372). С. 48
3. Мельник Я. Виявилось, що маси на Майдані – зрячі, а еліта – сліпа Я. Мельник Країна. 2014. №50(203). С. 30–31.
4. Портнов А. Майдан. Україна починає нову історію. Київ: Факт, 2014. 272 с.
5. Семиженко А. І. Кенігштейн: Українці – це нові євреї Європи А.Семиженко Країна. 2014. №25(228). С. 35-37.
6. Шевченко А. Майдан. Три дні, які змінили Україну. Київ: Критика, 2014. 192 с.

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКО - ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ

Актуальність теми дослідження: Однією з головних характеристик державного ладу будь-якої країни є форма державного правління, в якій виявляються особливості і порядок організації вищих органів влади, що визначає їхню структуру, компетенцію та взаємодію. Цим і пояснюється актуальність даної проблеми. Особливо нас цікавить проблема, яка стосується України оскільки, впродовж новітньої історії Україна пройшла шлях розвитку всіх республіканських форм державного правління. Після революції гідності була відновлена парламентсько-президентська форма правління.

Мета дослідження: аналіз причин повернення до парламентсько-президентської форми правління в Україні 2014 р. та змісту відповідних конституційних положень.

Об'єкт дослідження: Україна у часи повернення до парламентсько-президентської форми державного правління.

Завдання дослідження; вивчити причини і наслідки повернення до парламентсько-президентської форми правління.

Предмет дослідження: президентсько-парламентські форми організації державної влади України. Завдання дослідження: Проаналізувати причини та наслідки повернення України до парламентсько-президентської форми державного правління. Запорукою успішного функціонування змішаної президентсько-парламентської форми організації державної влади є ефективно налагоджений механізм політичного компромісу. В Україні цей чинник не спрацював через низку інституційних та історичних причин. Зміна мажоритарної форми волевиявлення на пропорційну за закритими списками в єдиному багатомандатному окрузі при слабкості партійних організацій та високому рівні фрагментації парламенту виявилися чинниками експансії великого тіньового капіталу у владу, що призвело до максималізації ролі лідера фракції й одночасного знецінення «рядового» депутатського мандата, пріоритетності інтересів впливових бізнес-груп над інтересами українського народу, зниження професійного рівня депутатського корпусу через потрапляння до його лав осіб, що ні за професійними ознаками, ні за моральними якостями не відповідають таким вимогам [2, с. 393]. В 2005 р. після Помаранчевої революції Україна перейшла до парламентсько- президентської форми державного правління. Однак, після приходу до влади Віктора Януковича і Партії регіонів 30 вересня 2010 року Конституційний Суд України визнав таким, що не відповідає Конституції України Закон «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. у зв'язку з порушенням процедури його розгляду та прийняття. Конституційний Суд України поновив чинність Конституції 1996 р. Верховна Рада має право звільняти всіх зазначених осіб з посад. Вона вирішує питання про відставку Прем'єр-міністра та членів. Парламент призначає на посаду та звільняє з посади за поданням Президента голову служби безпеки України. Відповідно до Конституції та закону України парламент здійснює контроль за діяльністю Кабінету Міністрів. Згідно з Законом України від 21 лютого 2014 р. значно ширшими стали повноваження Голови Верховної Ради. У разі дострокового припинення повноважень Президента на Голову Верховної Ради, а не на Прем'єр-міністра, як фіксувала Конституція в редакції 1996 року, покладається виконання обов'язків глави держави на період до обрання й вступу на посаду нового Президента. Цим законом розширено й коло повноважень Кабінету Міністрів, які за Конституцією в редакції актів Кабінету Міністрів з мотивів їх невідповідності Основному Закону держави з одночасним зверненням до Конституційного Суду України щодо їх конституційності; не лише призначає, а й звільняє з посади Генерального прокурора України (за згодою Верховної Ради), половину складу Ради Національного банку України, половину складу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, третину складу Конституційного Суду України [6, с. 198]. Відповідно до Закону Ко^о742-УП від 21 лютого 2014 р. розширюються повноваження Президента України у зв'язку із значним звуженням сфери контрасигнування актів глави держави, що мають скріплюватися підписами Прем'єр-міністра України і міністра, відповідального за акт і його виконання. Парламентсько-президентська форма державного правління передбачає створення збалансованої моделі державної влади, в якій повноваження глави держави значно обмежені й перерозподілені між урядом та парламентом [1, с. 62]. Організація державної влади в парламентсько-президентській республіці здатна здійснювати ефективне державне правління, що забезпечується її стабільністю, зумовленою, з одного боку, збереженням за президентом значних владних повноважень, а з іншої - наявністю істотних важелів впливу на уряд з боку парламенту [4, с. 110]. Парламент володіє правом на усунення від повноважень, в будь-який час, прем'єр-міністра і уряду, що створює можливість коригування політичного курсу, чим значно зменшує небезпеку конфліктів між виконавчою владою і парламентом. Президент у парламентсько-президентській республіці володіє правом, у чітко визначених Конституцією України випадках, розпускати парламент і призначати нові вибори, що сприяє зменшенню виникнення урядових і парламентських криз, чим зміцнюється стабільність уряду. В парламентсько-президентській формі державного правління зростає політична роль Прем'єр-міністра і уряду, сформованого парламентською більшістю [3, с. 234]. Багатьох цікавить питання: чому Україні необхідна парламентсько-президентська республіка? Відповідь на це запитання могла б бути короткою: бо Україна не може поки що бути просто парламентською

республікою. А запропонована парламентсько-президентська модель є перехідною формою до парламентської [5, с. 215]. Від чого перехідної? Від президентської як нижчої форми організації, держуправління (якщо оцінювати з позицій демократії). Парламентська форма, випробована європейським досвідом, на мою думку, характеризує суспільство та країну з розвиненими традиціями демократії. Тієї демократії, яка згодом може набувати дедалі більше ознак народовладдя. А нам потрібна така система влади, за якої її інститути, посадові особи, організації громадян і самі громадяни діяли б у межах, зафіксованих законами або нормами загальноприйнятої моралі. Роблячи це постійно, звично, вважай, автоматично. Звісно, для України це поки що утопія. До оптимального державного устрою вона рухається з величезними втратами, керуючись начебто досвідом інших, а насправді його сумнівними трактуваннями. Нашим аналітикам рекомендувати його бракує часу. Та й небезпечно, суб'єктивізм влади зміцнився, їй не аналіз потрібен, а обслуговування режиму. А діючим політикам, як правило, розкіш аналізу недоступна. Це й не дивно - проблему розв'язувати легше, вийшовши за її межі, а вони самі - її середовище, її джерела та наслідок. Утворюється замкнене коло, розривати його треба на законодавчому рівні й чим швидше, тим краще [7, с. 295]. Отже, від президентської до парламентської форми через парламентсько-президентську. Та її так і визначено в Конституції, помітить скрупульозний читач, адже там про президентську форму нічого не говориться. Це правильно. Право президента формувати уряд ще не означає закріплення верховенства цієї гілки влади. У Конституції визначено відповідні стримування та противаги, вони передбачені змістом низки органічних законів, застосування яких має применшувати апетити можновладців. Ідеться про закони щодо функціонування парламентських слідчих комісій, процедури імпічменту, порядку призначення деяких посадових осіб, організації фондового ринку, бюджетної політики й т. п.

Висновки: Отже, парламентсько-президентська форма державного правління є більш підходящою для нашої країни, бо якщо проаналізувати минулі роки, то президент брав на себе велику відповідальність та вирішував усі питання сам.

Список використаних джерел

1. Гончарук, Т. В. Ментально-філософські засади національного буття, їх детермінуючий вплив на суспільні процеси /Т. В. Гончарук Світоглядні та 101 соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик [та ін.]; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. С. 44-71
2. Гончарук Т., Шумка М. Національно-культурна ідентичність як маркер модернізованого українського суспільства // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Збірник наукових праць. Книга 6. Л.: УБС НБУ, 2013. 722 с.
3. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т. В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
4. Гурик, М. І. Історична пам'ять народу у контексті актуальних завдань розбудови модерної української нації. / М. І. Гурик // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик [та ін.]; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. С. 90 - 113.
5. Гнасевич Н. В. Українська національна ідея: генеза та сучасний зміст / Н. В. Гнасевич // Світоглядні та соціокультурні засади формування української модерної нації: моногр. / авт. колектив: О. М. Рудакевич (керівник) та ін. - Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 256 с.
6. Конституція України. Чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 1 вересня 2014 року, видавець Паливода А. В. Київ, 2014.
7. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; заред. Т. В. Гончарук- Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 320 с.

ПРЕЗИДЕНТСЬКА ВИБОРЧА КАМПАНІЯ В 2019 РОЦІ

Актуальність теми дослідження тема є досить актуальною, оскільки президент, який обирався на виборах 2019 року до сьогоднішнього дня є головою держави. Тому цікаво знати історію виборів.

Предмет дослідження: виборча кампанія 2019.

Завдання дослідження: дослідити та вивчити основні етапи виборчої кампанії.

Мета дослідження: розповісти про всі етапи виборчої кампанії та кандидатів на пост президента України.

Об'єктом дослідження є кандидати на пост президента України. Перегони триватимуть 90 днів і перший тур голосування відбудеться 31 березня, а якщо жоден кандидат не набрав понад 50% голосів, то другий тур має пройти 21 квітня. Інавгурація новообраного президента України має відбутися не пізніше 3 червня 2019 року. Президентська Виборча кампанія офіційно стартує 31 грудня 2018 року. З цього дня партії вже можуть висувати кандидатів та подавати їх на реєстрацію до Центральної виборчої комісії. Самовисуванці можуть подавати документи на реєстрацію вже в останній день року. Партії можуть висувати кандидатів до 3 лютого, а останній день реєстрації - 8 лютого 2019 року. Застава для охочих позмагатись за крісло президента України складатиме 2,5 мільйона гривень. Проводити агітацію можна одразу після реєстрації [1]. До 7 березня кандидати в президенти мають право також подати кандидатури у члени дільничних виборчих комісій, які організовуватимуть голосування на місцях та рахуватимуть бюлетені. Дільничні виборчі комісії мають створити не пізніше 12 березня 2019 року. 8 березня 2019 року стане відомий остаточний перелік кандидатів на президентських виборах. Застава у такому разі не повертається. 8 березня ЦВК остаточно затвердить форму, колір та текст виборчого бюлетеня. Протягом виборчої кампанії громадяни мають право тимчасово змінити свою виборчу адресу, щоб проголосувати там, де перебуватимуть на день голосування. До 25 березня виборці можуть подати заяву про голосування на дільниці за місцем проживання чи роботи, а не за місцем постійної реєстрації. Для цього треба прийти до органу ведення реєстру виборців (вони розташовані в державних органах влади) та подати заяву про голосування саме на дільниці в цьому окрузі [2]. До 25 березня також можна уточнити наявність власного прізвища та правильність його написання у списку виборців на своїй виборчій дільниці. До цього дня кожному громадянину має надійти іменне запрошення взяти участь у виборах. 28 березня - останній день, коли можна оприлюднювати та поширювати результати виборчих соціологічних опитувань [3]. До вечора 29 березня важкохворі виборці з обмеженою можливістю пересування мають право звернутись до дільничної виборчої комісії та отримати право проголосувати за місцем перебування (у лікарні чи вдома). Цього ж дня закінчується останній день агітації. 31 березня 2019 року з 8 години ранку до 20.00 відбудеться перший тур голосування. Попередні результати виборів можуть стати відомими ще вночі 1 квітня, проте офіційні результати ЦВК має оголосити не пізніше 10 квітня. 21 квітня з 8 години ранку до 20 години - другий тур голосування. До 1 травня ЦВК має встановити офіційні результати виборів, а ще за три дні - офіційно оприлюднити [4]. За результатами першого туру до другого туру вийшли Володимир Зеленський і Петро Порошенко. 7 квітня 2019 року ЦВК офіційно оголосила результати першого туру президентських виборів: Зеленський — 30,24% голосів, Порошенко — 15,95%. 21 квітня 2019 року відбувся другий тур виборів Президента України [5]. Вибори Президента України 2019 — чергові, сьомі за рахунком вибори Президента України. Орієнтовна кількість виборців, які мали право голосу на цих виборах, становить 30,2 млн осіб, кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях, на яких голосування було організовано та проведено — 30 105 004 особи, кількість виборчих дільниць — 29 989. **Висновок:** За результатами першого туру до другого туру вийшли Володимир Зеленський і Петро Порошенко. 7 квітня 2019 року ЦВК офіційно оголосила результати першого туру президентських виборів: — Зеленський 30,24% голосів, Порошенко— 15,95%. 21 квітня 2019 року відбувся другий тур виборів Президента України. За результатами підрахунку 100% протоколів, переможцем став Володимир Зеленський із 73,22% голосів, у той час як чинний Президент України Петро Порошенко отримав 24,45%. Вибори Президента України обійшлися держбюджету у 2,4 млрд гривень.

Список використаних джерел

1. Вибори президента 2019: основні дати та події кампанії URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-46695276.amp>
2. Історія виборів: скільки рекордів поставила президентська кампанія 2019 року URL: https://www.oporaua.org/article/vybory/election_history/vybory_prezydenta_2019
3. Вибори президента України 2019: що потрібно знати про виборчу кампанію URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/vybory-2019-budut-prohodit-vybory-prezidenta-1539703201.html>
4. Вибори-2019. Позитивні тренди виборчої кампанії на користь Україні URL: <https://www.radiosvoboda.org/amp/29874420.html>
5. Вибори Президента України 2019 URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/_2019

ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження: Революція гідності в Україні в 2013-2014 роках стала визначним подією в історії країни і має великий вплив на політичну, економічну та соціальну ситуацію в країні і в регіоні в цілому. Мета дослідження: вивчення причин та передумов Революції гідності. Дослідження може спрямовуватися на визначення головних причин, які сприяли виникненню Революції гідності, а також на оцінку соціально-політичної ситуації в країні перед подіями 2013-2014 років.

Предмет дослідження: рушійні сили Революції гідності. Дослідження може включати аналіз ролі різних груп населення в Революції гідності, таких як активісти, студенти, працівники медіа, громадські діячі, військові, ветерани, бізнесмени.

Об'єкт дослідження: суспільно-політична ситуація в Україні перед Революцією гідності, зокрема, стан економіки, політичної системи та громадянського суспільства.

Завдання дослідження: аналіз причин виникнення Революції гідності. Метою цього завдання є встановлення факторів, що привели до масових протестів та повстання в Україні в листопаді 2013 року. Дослідження має охоплювати політичну, економічну, соціальну та культурну сфери України. Революція гідності — це масові протести, що розпочалися у листопаді 2013 року в Україні, після того, як уряд президента Віктора Януковича відмовився підписати Угоду про асоціацію з Європейським Союзом. Протести почалися в Києві, а потім поширилися на інші міста України [1]. Основні причини цієї революції можна перерахувати так: відхід уряду від європейської інтеграції: Уряд Віктора Януковича повернувся до важливих домашніх питань, таких як державні закупівлі і підвищення тарифів на газ, замість продовження процесу європейської інтеграції. Корупція: Влада Януковича була пов'язана з величезними корупційними схемами, що спричинило глибоке незадоволення народу. Населення було розчаровано непрозорістю державних закупівель і відсутністю відповідальності за корупційні дії. Підривання демократії: Влада Януковича скоїла кроки, які забороняли право на свободу слова та вільні вибори. Протести спричинилися тим, що уряд відмовився ратифікувати угоду про асоціацію з Європейським Союзом. Репресії: Протестувальники, які були заарештовані, були піддані жорсткому поводженню в поліції та СБУ. Це викликало негативну реакцію національної громадськості та активізацію протестів. Відчуття незахищеності: народ України відчував себе незахищеним перед владою, яка відкрито проявляла свою агресивність та безперестанне порушення прав людини. Ці причини спричинили формування національного руху [1]. Протести ескалювалися після того, як у лютому 2014 року були відкриті вогонь на Майдані Незалежності в Києві, що призвело до загибелі більше 100 людей. Це спричинило повалення режиму Януковича та встановлення тимчасової урядової коаліції. Революція гідності також стала важливою подією для світової політики та геополітики. Це був сигнал для інших країн, що громадяни мають право на свободу та демократію, та що вони можуть домагатися цих цінностей через мирні засоби. Також революція дала поштовх для зміни ставлення до України у світі. Багато країн визнали та підтримали право України на територіальну цілісність та суверенітет в контексті агресії Росії [2]. Революція гідності в Україні мала значний вплив на подальшу історію країни і має наступні наслідки: зміна влади: Революція призвела до зміни влади і президента України, що дозволило країні рухатися у напрямку демократії та європейської інтеграції. Відродження національної свідомості: Революція підкреслила важливість національної єдності і свободи в Україні, що сприяло збереженню національної ідентичності та зростанню патріотизму серед народу. Відновлення демократії: Революція зміцнила демократичні інститути в Україні та підвищила увагу до прав людини та свободи слова. Конфлікт з Росією: Революція призвела до зростання напруженості між Україною та Росією, що призвело до анексії Криму Росією та збройного конфлікту на сході України. Економічні проблеми: Революція призвела до значних економічних викликів в Україні, включаючи зменшення інвестицій та зростання бюджетного дефіциту [2]. Підвищення рівня свідомості населення: Революція стала причиною того, що люди в Україні почали активно пізнавати свої права та обов'язки громадян, що відкрило нові можливості для розвитку громадянського суспільства. В цілому, Революція гідності мала великий вплив на подальшу історію України та змінила багато аспектів життя нації. Дослідження Революції гідності важливе, оскільки дозволяє краще зрозуміти причини та наслідки цих подій. Це також дає можливість вивчити динаміку громадських рухів та їхнє значення для політичних трансформацій. Вивчення Революції гідності може також служити підґрунтям для розвитку стратегій та політик у сфері демократії та прав людини в Україні та інших країнах. Дослідження революції допомагає визначити роль різних чинників у формуванні громадської думки та мобілізації людей до участі у протестних акціях. Наприклад, серед найважливіших факторів успіху Революції гідності можна виділити медіа, освіту та активну участь молоді. Ці фактори можуть стати основою для розвитку стратегій мобілізації та просування громадських ініціатив в майбутньому [3]. Дослідження Революції гідності може допомогти зрозуміти важливість збереження та захисту демократичних цінностей та прав людини, які можуть бути під загрозою у ситуації політичної нестабільності. Також вивчення Революції гідності може допомогти розв'язати проблеми в суспільстві та державі, які призвели до конфлікту та протестів. До рушійних сил Революції гідності можна віднести: 1. Підтримка європейської інтеграції: Багато українців

відчували, що рух до Європи забезпечить кращі умови життя та більшу свободу для народу. 2. Незадоволення владою: Незадоволення корупцією та недостатнім рівнем демократії в країні було однією з головних причин протестів. 3. Соціально-економічні проблеми: Зростання цін та дискримінація національних меншин, а також низький рівень життя багатьох українців, стали причиною невдоволення і підтримки протестів [4]. Загалом, дослідження Революції гідності важливе для розуміння суспільно-політичної динаміки в Україні та у світі, розвитку стратегій управління конфліктами, формування громадянського суспільства та підвищення рівня свідомості громадян.

Висновок. Результатом Революції гідності стала зміна політичного курсу країни в напрямку зближення з Європейським Союзом, проведення реформ у сфері правосуддя, боротьби з корупцією та утворення нового політичного ландшафту в Україні. Однак, після Революції гідності країна стала стикатися з новими викликами, включаючи агресію Росії в Криму та на сході України, економічну кризу та політичні турбулентності.

Список використаних джерел

1. «Революція гідності» URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. «Виклики історії: Революція гідності. АТО. Війна за незалежність» URL: <http://zno.academia.in.ua>
3. «Революція гідності. Згадаймо головне» URL: <https://www.ukrinform.ua>
4. «Революція гідності була проти корупції і свавілля влади: які результати розслідування «справи Майдану»» URL: <https://www.radiosvoboda.org>

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Вивчаючи історію України, ми також є і її творцями у сьогоднішній день. Для того щоб побачити процвітання України, ми маємо знати, як вона розвивалася в минулому.

Мета дослідження: ознайомитися та дослідити політичний розвиток сучасної України та її становище сьогодні.

Завдання дослідження: описати і провести короткий аналіз політичного розвитку України.

Об'єкт дослідження: розвиток політичного режиму України.

Предмет дослідження: політичний розвиток сучасної України. Політична система України нині перебуває на стадії розвитку всіх її компонентів, наповнення її функцій новим змістом, що відповідає статусу незалежної самостійної держави. Становлення і розвиток політичної системи України відбувається в період переходу від тоталітарного до демократичного суспільства еволюційним шляхом. Суперечливий характер її розвитку виявляється в повільних темпах політичної структуризації суспільства, незавершеності процесів виникнення багатопартійності та партійних систем, прагненнях використати політичні цінності минулого без урахування змісту і специфіки політичного розвитку України на сучасному етапі. Новий етап у розвитку політичної системи України настав із прийняттям Конституції України 28 червня 1996 р. Основний Закон держави визначив засади формування і розвитку політичної системи, закріпив функції її окремих елементів, розкрив зміст та особливості діяльності держави у політичній системі. Зараз у нашій державі відбувається активний процес становлення нового типу політичної системи, що відображається у формуванні системи органів місцевого самоврядування, запровадженні інституту президентської влади, поділі політичної влади та наявності механізму стримувань і противаг [1, с. 135]. Після проголошення незалежності України і підтвердження цього акту Всеукраїнським референдумом почалася розбудова незалежної держави - України. Головними завданнями цього процесу були: створення власної суверенної держави; демонтаж тоталітарних структур; становлення багатопартійності; перетворення централізованої державної економіки на багатокладну ринкову економіку; національне відродження; утвердження України як повноправного суб'єкта міжнародного права. Саме останнє завдання я б хотіла детальніше розглянути. Адже шлях до самостійної зовнішньої політики відкрився лише після проголошення незалежності і Всеукраїнського референдуму, який став юридичною підставою для міжнародного визнання України. Уже на другий день після референдуму про визнання України заявили Канада і Польща, 3 грудня - Угорщина, 4 грудня - Латвія і Литва, 5 грудня - Аргентина, Болгарія, Болівія, Росія і Хорватія. 25 грудня після відставки М. Горбачова, яка знаменувала остаточний розпад СРСР, і отримання гарантій нерозповсюдження ядерної зброї Україну визнали США. Протягом грудня 1991 р., що став місяцем визнання України, її незалежність визнали загалом 68 держав, у 1992 р., - ще 64 [4, с. 72-73]. Перед українською зовнішньою політикою поставили такі основні завдання: вибір пріоритетів зовнішньополітичних і стратегічних партнерів; налагодження дипломатичних відносин із тими 132 державами, які визнали Україну, утворення власного дипломатичного корпусу, розгортання мережі посольств; активне проведення зовнішньоекономічної діяльності; розв'язання проблеми ядерної зброї. На початковому етапі Україна прагнула створити соціально-політичні інституції за цивілізованим європейським зразком. Наблизилася до професійного парламенту Верховна Рада України, введено інститут президентства, змінено статус уряду, затверджено концепцію судової влади. Проте відсутність системного підходу до формування політичних структур призвела до протистояння різних гілок влади і, зрештою, до кризи влади в цілому, яка проявилася у граничній неефективності всіх владних структур, неузгодженості і суперечливості їх дій, протистоянні місцевих рад і виконавчих органів, втраті авторитету влади у населення [3]. Цьогоріч наша держава святкує 32 річницю з дня проголошення Незалежності. Незалежна Україна має шість президентів (враховуючи утікача Януковича), за часи незалежності змінилося 18 прем'єр-міністрів. За цей час у державі створені Збройні Сили, ухвалена Конституція, закріплена національна валюта, введений безвізовий режим до країн Європейського Союзу. Сотні українських спортсменів стали чемпіонами світу, тричі Україна перемагала на «Євробаченні», безліч перемог було й в інших галузях. Ми пережили гіперінфляцію, газову війну з Росією, Помаранчеву революцію та Революцію Гідності. Після 8 років загарбницької лицемірної війни на сході України, 24 лютого Росія перейшла у відкритий наступ з метою загарбати всі українські землі. Як би не хотіли зовнішні та внутрішні вороги зруйнувати нашу державу, українці мають вистояти у боротьбі за єдність та непохитність України. У цілому демократична спрямованість державно-політичних перетворень, олюднення правової системи у вигляді посилення правозахисної функції держави, перетворення України на правову державу, орієнтація на реформування державних інституцій і законодавчої бази їх діяльності на інтеграційні, європоцентричні і націоцентричні процеси, перерозподіл функцій між окремими державними інститутами в бік посилення парламентаризму зі збереженням «сильного» уряду, підвищеною увагою в законотворчому процесі до соціально захисних функцій держави - це ті загальні тенденції розвитку державно-політичних систем Європи, які і визначатимуть перспективи розвитку Української

держави найближчим часом [2, с. 88]. **Висновок:** Український народ втілює у життя свою віковичну мрію: створив незалежну соборну державу Україну. Референдум 1 грудня 1991 року, підтримавши Акт проголошення державної незалежності, схвалений Верховною Радою 24 серпня 1991 р., відкрив шлях до розбудови української державності. Україна визнана більшістю держав світового співтовариства, встановлено її кордони, створено національні Збройні Сили, Служба безпеки, прикордонну та митну служби. Попри всі труднощі формується національна економіка, кредитна та фінансова системи. Україна має можливість стати провідною країною, а єдиною перешкодою на шляху до цього є агресія країни-сусіда. «Понад 90% українців пишаються своїм громадянством. Це найвищий показник за весь час соціологічного моніторингу», – повідомляють соціологи. Головне ж, що творить і зміцнює незалежність України - це прагнення і дії небайдужих людей, які захищають Україну на фронті, які підтримують армію і розбудовують країну в тилу. Сильна нація, очевидно, і може формуватися в період труднощів у період втрат і це значне випробування для українського народу, яке він, на мою думку, витримує з честю. Війна руйнує, вбиває, проте Україна однозначно витримає всі випробування та процвітатиме все більше з кожним днем.

Список використаних джерел

1. Рудич Ф. М. Політична система України і інститути громадянського суспільства в сучасній Україні. К. : Либідь, 2004. 785 с.
2. «Сучасний стан і основні тенденції суспільно-політичного розвитку України». Центр Разумкова. Київ, 2021. 112 с.
3. «Український інтерес» випуск 24. 08. 2018. Гол. Ред. Ірина Савчук. URL: <http://surl.li/bwqtv>
4. Українська політична нація: генеза, стан, перспектива / За ред. Крисаченка В. С. К, 2002. 343 с.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ УКРАЇНИ В ПОСТРЕВОЛЮЦІЙНИЙ ПЕРІОД

Актуальність теми дослідження: Після Революції Гідності в Україні відбулася серія змін, які вплинули на багато аспектів життя країни, включаючи політику та еліту країни. Тому тема трансформації політичної еліти в постреволюційний період є дуже актуальною та важливою для розуміння сучасного політичного ландшафту України.

Мета дослідження: проаналізувати трансформацію політичної еліти України в постреволюційний період та оцінити її вплив на політичне життя країни.

Об'єкт дослідження: політична еліта України в постреволюційний період.

Предмет дослідження: трансформація політичної еліти України в постреволюційний період.

Завдання дослідження: проаналізувати фактори, які вплинули на трансформацію політичної еліти в постреволюційний період; з'ясувати вплив трансформації політичної еліти на політичне життя України. Після Революції Гідності українська політична еліта зазнала значних змін. Старі політичні лідери, які були пов'язані з попередніми урядами, втратили підтримку громадян та були змушені залишити посади. Замість них з'явилася нова політична еліта, яка була пов'язана з Революцією Гідності та мала більш прогресивні погляди на розвиток країни. Одним з факторів, які вплинули на трансформацію політичної еліти в постреволюційний період, було зміцнення громадського руху в Україні. Громадські активісти стали більш активно включатися в політичне життя країни, що призвело до того, що вони стали впливовими політичними діячами. Крім того, великий вплив на політичну еліту мав відкритий доступ до інформації та відкритість процесів влади. У результаті трансформації політичної еліти в постреволюційний період було створено нові політичні партії, які представляли більш прогресивні погляди та були пов'язані з громадським рухом. Також з'явилася нова група політичних діячів, які мали досвід у громадській сфері та були менш пов'язані зі старою політичною елітою [5, с. 41]. Важлива місія еліти – формування стратегічних рішень та трансляція їх на рівень масової свідомості та поведінки. В Україні спостерігається перехідний етап еліти, і не можна стверджувати, що наразі вже сформована еліта, особливо на рівні державних менеджерів та політичних діячів. Швидше за все, ми стикаємось з квазіелітою, яка має багато ознак номенклатури [3]. Україна, з урахуванням її історичного розвитку, традицій, проблем та суперечностей, що склалися протягом тривалого часу, сформувала власний набір чинників, які вказують на параметри правлячої політичної еліти і, звісно, потребують детальнішого аналізу. Інтегральне поєднання дії всіх чинників призвело до можливості констатувати правлячу політичну еліту України як певне системоутворююче ядро політичної еліти та політичної системи в цілому. Проте, дослідження цього ядра та оцінка його значущості є ключовими для оцінки стану державності України та ще не отримали належного розгляду [2]. Головною особливістю формування політичної еліти в Україні є те, що воно перебуває на етапі трансформації, який ще не завершився [1]. Існує переконання, що сучасне політично стабільне суспільство буде можливим лише за умови, якщо сучасна політична еліта відповідатиме сучасному політичному режиму. Функції еліти в Україні включають стратегічне, організаційне, соціальне моніторингу та інтегративне керівництво [3]. Проте, процес формування політичної еліти України стикається з початковістю, незавершеністю та недосконалістю механізмів утримання та передачі влади, зокрема її відповідальності перед суспільством (останнє фактично тільки задекларовано). Великий вплив на соціальне представництво, якість складу, професійну компетентність та результативність роботи політичної еліти має система її рекрутування та відбору. Незважаючи на очевидний прогрес у цій сфері політичного, державного життя, за роки незалежності в країні сформувалися певні принципи формування нової еліти, які мають як позитивні, так і негативні риси, зокрема: особиста відданість як головний критерій добору на керівні посади; земляцтво, досвід попередньої спільної роботи, взаємна зобов'язаність; клановість; протекціонізм. Відзначені принципи формування еліти характерні для системи гільдій, яка властива насамперед авторитарно-адміністративним суспільним системам. Згідно з досвідом демократичних країн, ефективнішою для України може бути підприємницька система [2]. Знесилення центральної влади через міжкланові та внутрішньо-кланові відносини зміцнює позиції частини регіональних лідерів. Однак, існують позитивні зміни у формуванні української політичної еліти, зокрема, зростає важливість професійних якостей та здібностей кандидатів на керівні посади. Крім того, з'являється більше можливостей для молодих людей займати високі посади в державному управлінні. Але для подальшого розвитку України важливо вирішити проблему збереження та передачі влади від однієї еліти до іншої. Необхідно розробити нові механізми рекрутування та відбору кандидатів, щоб забезпечити плавний перехід від однієї еліти до іншої та забезпечити стабільність у політичній сфері. Крім того, важливо визнати відповідальність перед суспільством, як інституцію, що обирає владу, та забезпечити більш прозорий та відкритий процес владних рішень. Україна повинна дотримуватися демократичних принципів та розвиватися як сучасна, прогресивна держава зі здоровою політичною культурою та ефективною політичною елітою. Це буде важливим кроком до зміцнення держави та підвищення рівня життя її громадян. Дослідження та практика стосовно створення української держави показують, що виховання модерної політичної еліти може бути успішним лише тоді, коли воно буде проводитися на всіх рівнях влади, дотримуючись принципів соціального компромісу та злагоди в суспільстві. Формування такої еліти має передбачати створення нормативно-інтегрованої суспільної меншості, яка дотримується канонів правової

держави та забезпечує ефективне управління з орієнтацією на сучасні ідеологічні цінності [4, с. 34]. Політологи вважають, що ефективне функціонування політичної еліти в Україні може забезпечити такі чинники: широка гласність та свобода слова, відсутність монополії на масові засоби інформації, наявність альтернативних засобів масової інформації; політичний плюралізм, що передбачає свободу конкуренції та суперництва між політичними елітами, включаючи правлячу політичну еліту та контр-еліту; рівновага та компроміс при розподілі влади між різними соціальними силами як важливі елементи сучасного типу правління; відкритість еліт для соціальної мобільності, а також встановлення термінів перебування при владі виборних та призначених осіб; дотримання законності та демократичних процедур політичного процесу.

Висновок: За усіма показниками, включаючи економіку, соціальну сферу, демографічну та екологічну ситуацію та культурне життя суспільства, ефективність української еліти є низькою через її неспроможність стати ефективним та позитивним моральним взірцем. Останніми десятиліттями політична еліта України не виконує важливої функції ефективного представлення інтересів громадян та відірвалася від соціальної реальності простого українського суспільства, збільшуючи свої власні статки та надбання. На жаль, така ситуація не дозволяє політичній еліті користуватися довірою громадян та отримувати необхідну підтримку, що може призвести до подальшого погіршення ефективності української еліти та загострення соціально-економічних проблем в країні.

Список використаних джерел

1. Трансформація політичної еліти в пореволюційний період URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34757/1/42.pdf>
2. Степаненко О.Г Люстрація як форма зміни політичної еліти URL: <https://pdpu.edu.ua/doc/vr/2019/stepanenko/dis.pdf>
3. Політична еліта URL:<https://uk.wikipedia.org>
4. Балабанова О.В. Політична еліта в Україні: зміни та перспективи розвитку//Політична місія. 2018. № 1. С. 34-40.
5. Кононенко С. П. Трансформація політичної еліти України в післяреволюційний період//Політика і час. 2017. № 2. С. 41- 45.

УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ

Актуальність теми дослідження: Україна – країна, яка є в центрі уваги багатьох міжнародних організацій та країн. Враховуючи її стратегічне розташування та важливість у забезпеченні енергетичної безпеки регіону, вкрай важливо зрозуміти позицію України в сучасному геополітичному просторі. Проте Україна також стикається з багатьма викликами та загрозами, які ставлять під загрозу її стабільність. Тому дослідницька тема України в сучасному геополітичному просторі є надзвичайно актуальною та важливою для дослідження.

Мета дослідження: аналіз сучасного положення України в сучасному геополітичному просторі та викликів, які постають перед нею. У статті також розглядатиметься потенціал України для економічного розвитку та стабільності.

Об'єкт дослідження: Україна, її політичне, економічне та соціальне становище, відносини з іншими державами та міжнародними організаціями.

Предмет дослідження: положення України в сучасному геополітичному просторі, зокрема її стратегічне значення, виклики та потенціал економічного розвитку.

Завдання дослідження: аналіз положення України в сучасному геополітичному просторі та її значення в забезпеченні енергетичної безпеки регіону. Україна – це країна, розташована у Східній Європі, яка останніми роками була центром багатьох геополітичних проблем. Стратегічне розташування та ресурси країни зробили її центром для регіональних і глобальних сил, що призвело до постійної політичної та військової напруженості. Однією з головних проблем, з якою стикається Україна в сучасному геополітичному світі, є її відносини з Росією. Україна має довгу історію політичних та економічних зв'язків з Росією, а культурні та мовні зв'язки між двома країнами спостерігаються протягом століть. Однак останніми роками ці відносини стають все більш напруженими через кілька факторів, включаючи проєвропейську позицію України, анексію Росією Криму та триваючий конфлікт на сході України [1]. Анексія Криму Росією в 2014 році стала поворотним моментом у відносинах між двома країнами. Україна вважає Крим частиною своєї суверенної території, тоді як Росія вважає його історично та культурно важливим для своїх інтересів. Анексія викликала міжнародний осуд, і відтоді Україна намагалася зміцнити свої зв'язки із Заходом, зокрема з Європейським Союзом і НАТО. Триваючий конфлікт на сході України між українськими урядовими силами та підтримуваними Росією сепаратистами ще більше посилив напруженість між Україною та Росією. Конфлікт призвів до тисяч смертей і мільйони людей залишилися без домів. Міжнародна спільнота засудила втручання Росії в конфлікт і запровадила економічні санкції проти країни [2]. Крім відносин з Росією, Україна також стикається з іншими геополітичними викликами. Країна історично була поділена на україномовний захід і російськомовний схід, і цей поділ відіграв значну роль у політиці країни. Проєвропейська позиція України зустріла спротив з боку деяких людей на сході країни, які побоюються, що тісніші зв'язки із Заходом призведуть до втрати впливу Росії [3]. Крім того, стратегічне розташування України між Європою та Росією зробило її мішенню для інших регіональних і глобальних держав. Сполучені Штати, наприклад, активно підтримують Україну в її конфлікті з Росією, тоді як Китай намагається розширити свій вплив у регіоні за допомогою економічної співпраці та інфраструктурних проєктів [5]. Загалом становище України в сучасному геополітичному світі є складним і сповнене викликів. Відносини з Росією, триваючий конфлікт на сході та політичні розбіжності всередині країни – це лише деякі з проблем, які Україна має вирішити, щоб зберегти свій суверенітет і безпеку. Таким чином, країна залишається важливим гравцем у регіоні та ключовим центром уваги міжнародної спільноти [4].

Висновок: Україна є важливим гравцем у сучасному геополітичному просторі зі значним потенціалом економічного розвитку та стабільності. Однак країна також стикається з багатьма викликами, які загрожують її геополітичній стабільності, включаючи конфлікт на сході України, корупцію та економічну нестабільність. Для України важливо вирішити ці виклики та використати свої сильні сторони, щоб повністю реалізувати свій потенціал.

Список використаних джерел

1. BBC News: Українська криза URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/05/140501_donbas_green_men_yg
2. The Guardian: Українсько-російська криза URL: <https://apostrophe.ua/ua/news/society/2022-08-25/tupik-novyiy-krizis-bejentsev-ili-krah-rossii-guardian-nazval-stsenarii-okonchaniya-voynyi-v-ukraine/277677>
3. Рада з міжнародних відносин: конфлікт в Україні URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/spivvidnoshennya-ponyat-derzhavaagresor-i-storona-mizhnarodnogo-zbroynogo-konfliktu.html>
4. Інститут Брукінгса: Україна на роздоріжжі URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/1309507-donka-timoshenko-vistupit-u-senati-ssha.html>
5. Фонд Карнегі за міжнародний мир: конфлікт в Україні URL: https://bastion.tv/oderzhimist-putina-ukrayinoyu-dosyagla-bezprecedentnogo-rivnya-fond-karnegi-za-mizhnarodnij-mir_n43678

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС

Актуальність теми дослідження. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС) є однією з найважливіших подій в історії незалежної України. Це відкрило нові перспективи для розвитку економіки та політики країни. Проте, разом із перевагами, Угода про асоціацію має свої недоліки, які потрібно розглянути для оцінки її ефективності та впливу на Україну.

Мета дослідження: аналіз переваг та недоліків угоди між Україною та Європейським Союзом, виявлення перспектив щодо співпраці та подальшої інтеграції України до Європейського Союзу.

Завдання дослідження: проаналізувати взаємини між Україною та Європейським Союзом перед підписанням угоди, визначити головні переваги та недоліки угоди між Україною та ЄС, оцінити вплив угоди на економіку та політику України і сформулювати висновки.

Об'єктом дослідження: є Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Предмет дослідження: переваги та недоліки угоди між Україною та ЄС. Зв'язки між Україною та Європейським Союзом (ЄС) вже десятиліттями є предметом активних дискусій та переговорів. Україна прагне бути частиною європейської спільноти, яка має низку переваг, таких як політична та економічна стабільність, високий рівень життя та інвестиційний потенціал [1]. Одним з кроків, що Україна зробила на шляху до євроінтеграції, було підписання Угоди про асоціацію з ЄС у червні 2014 року. Ця угода встановлює шлях до зближення України з ЄС та встановлює рамки для співпраці в різних сферах, таких як економіка, торгівля, безпека, енергетика та інші [2]. Однією з головних переваг цієї угоди є вільна торгівля з ЄС. Угода про асоціацію забезпечує вільну торгівлю між Україною та країнами ЄС, це означає, що українські підприємства мають можливість експортувати свої товари до країн ЄС без митних обмежень. Це дає змогу збільшити експортний потенціал України та залучити інвестиції з ЄС, що може допомогти розвитку української економіки. Другою вагомою перевагою є розвиток демократії та прав людини. Угода про асоціацію передбачає збільшення захисту прав людини та розвиток демократії в Україні. Це допоможе Україні збільшити свою міжнародну репутацію та стати більш привабливою для іноземних інвесторів [3]. Також Угода про асоціацію передбачає збільшення стандартів та якості товарів, що випускаються в Україні. Українські підприємства мають адаптуватись до європейських стандартів та вимог, що підвищує якість та конкурентоспроможність їхньої продукції. Це сприятиме залученню нових інвестицій та підвищенню довіри споживачів до української продукції. Від цієї угоди Україна також отримує ряд таких переваг як збільшення торгівлі та інвестицій: Угода про асоціацію має на меті збільшення торгівлі та інвестицій між Україною та ЄС. Це може призвести до зростання економіки та створення нових робочих місць. Розширення ринку: Завдяки угоді про асоціацію Україна отримує можливість входити на ринки ЄС. Це відкриває нові можливості для українських підприємств та підвищує конкурентоспроможність країни в цілому. Покращення прав людини та соціальних стандартів: Угода про асоціацію містить положення, які стосуються прав людини, соціальних стандартів та боротьби з корупцією. Це може позитивно вплинути на життя українських громадян та сприяти покращенню якості життя в цілому. Посилення дипломатичних зв'язків: Угода про асоціацію також передбачає поглиблення дипломатичних зв'язків між Україною та ЄС [4]. Головними недоліками є: висока конкуренція на внутрішньому ринку - Українські підприємства зіткнулись з високою конкуренцією на внутрішньому ринку, коли до України везуть європейську продукцію. Це може призвести до скорочення робочих місць та складнішого конкурентного середовища для українських компаній. Вимоги до змін у законодавстві та регулюванні. Україна має виконувати вимоги до змін у законодавстві та регулюванні, що може вимагати значних зусиль та ресурсів від українських владних органів. Наприклад, Україна повинна прийняти більше 350 законодавчих актів, щоб відповідати стандартам ЄС. Залежність від європейського ринку. Залежність від європейського ринку може стати недоліком для України, оскільки коливання в економіці країн ЄС можуть сильно вплинути на українську економіку. Крім того, залежність від європейського ринку може зменшити мотивацію українських підприємств до пошуку нових ринків збуту [5].

Висновки: Угода про асоціацію між Україною та ЄС має свої переваги та недоліки. З одного боку, це дає Україні можливість збільшити експортний потенціал, підвищити якість продукції та розвивати демократію та права людини. З іншого боку, висока конкуренція на внутрішньому ринку, вимоги до змін у законодавстві та регулюванні, а також залежність від європейського ринку можуть стати викликом для української економіки та бізнес-спільноти. Проте, загалом угода про асоціацію з ЄС є важливим кроком для України на шляху до європейської інтеграції та розвитку країни. Реалізація угоди може допомогти Україні залучити інвестиції, підвищувати якість продукції та створювати нові робочі місця.

Список використаних джерел

1. Як Угода про асоціацію з ЄС змінює Україну. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50043830>.
2. Що дала Україні Угода про асоціацію з ЄС та що насправді ще очікує. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2019/06/27/novyna/polityka/scho-dala-ukrayini-ugoda-pro-asociaciyu-z-yes-shho-naspravdi-shhe-ochikuye>

3. Переваги та недоліки Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/perevagi-ta-nedoliki-ugodi-pro-asotsiaciju-mizh-ukrayinoyu-ta-evropejskim-soyuzom>
4. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: переваги та недоліки. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/06/27/648789/>
5. Євроінтеграція: переваги та недоліки. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2022/01/11/7327977/>

ШЛЯХИ ТА УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Політична влада — здатність і можливість здійснювати визначальний вплив на діяльність, поведінку людей та їх об'єднань за допомогою волі, авторитету, права, насильства; організаційно-управлінський та регулятивно-контрольний механізм здійснення політики [1, с. 45-46]. Трансформація політичної системи в Україні в останні роки є однією із найактуальніших проблем, що викликає постійний поглиблений інтерес з боку як науковців-політологів, так й публічних політиків. Особливістю проблематики політичного реформування в нашій країні є її сплетення з процесом боротьби політичних еліт за владу. Крім того, політична система в Україні є однією з галузей, що на часи незалежності неодноразово зазнавала суттєвих трансформацій [4, с. 57-58].

Мета дослідження: проаналізувати шляхи підвищення ефективності української влади.

Предмет дослідження: особливості політичної влади в Україні, значення і роль у державі. Типи сучасної влади. Теорія політичної модернізації.

Об'єкт дослідження: політична влада в Україні, умови та шляхи підвищення ефективності.

Завдання дослідження: охарактеризувати функціонування політичної влади, дослідити умови модернізації політичної влади. Осмислюючи владу, мислителі ще на ранніх етапах активно обговорювали принципи функціонування влади, механізми та засоби взаємодії влади та суспільства. Величезне значення мали теоретичні параметри розподілу влади. Класичний варіант був започаткований англійським мислителем Джоном Локком у праці «Про державу». На його думку, єдина політична влада поділяється на законодавчу, виконавчу й федеративну (союзну) владу. Дж. Локк намагався «урівноважити владу уряду, надавши її у різні руки», поділити її між парламентом і королем, тобто між буржуазією і дворянством. Він пропонував розробити чіткі механізми взаємних «стримувань і противаг». Шарль-Луї Монтеск'є у праці «Про дух законів» переходить від простого розподілу влад до перерозподілу впливів між різними політичними силами суспільства. Отже, Дж. Локк і Ш. Монтеск'є заклали основи теорії рівноваги й розподілу влад, їх диференціації. Розвиваючи теорію розподілу влад, сучасний український політолог Б. Гаврилишин виділяє три типи побудови владної піраміди (три типи сучасної влади): 1. Влада типу переваг, в основі якої лежать індивідуально-конкуренційні цінності. Ознаками такого типу влади є: чіткий розподіл трьох гілок влади; побудова владних структур за принципами взаємного контролю і противаг; узаконене існування владної та опозиційної еліт; періодичні прозорі вибори. 2. Влада колегіальна. До її ознак належать: наявність суспільної згоди щодо основних суспільних цінностей; відсутність гострих конфліктів; згода основних соціальних груп (особливо еліт) з практичними діями влади. 3. Унітарна влада. Найбільш характерні ознаки такого типу влади: крайня концентрація влади; зосередження влади в центрі за рахунок периферії; заборона легальної опозиції; намагання реалізувати ідеологічні утопічні концепції. Політичне керівництво й управління реалізуються через прийняття стратегічних і тактичних рішень до об'єктів влади, через організацію, регулювання та контроль їх розвитку [3, с. 76-77]. У кожному політичному союзі державна влада, незважаючи на принцип її поділу, за своєю суттю і метою єдина. Державна влада принципово пов'язана розподільчою справедливістю. Однак влада має право і зобов'язана відступати від неї тоді, коли цього вимагає національно-духовне буття народу. Практика політичного життя засвідчує, що ігнорування цих аксіом призводить до кризи державної влади, дестабілізації суспільства, конфліктних ситуацій, які можуть перерости навіть у громадянську війну. У різних країнах по-різному виражений ступінь громадянства товариства, але в ідеалі цивільне товариство поки не подане ніде. Звідси пошуки шляхів удосконалення форм організації політичної влади, що найбільше відповідають адекватно сучасному розумінню цивільного товариства. Ці пошуки ведуться насамперед у рамках таких теорій: політичної модернізації, меритократії і всесвітнього товариства. Кожна з названих теорій в основу формування цивільно-політичного товариства кладе критерій технологічного детермінізму. Кожна претендує на власну інтерпретацію політичних змін, що відбуваються у світі. Для кожної з них характерні як загальні, так і специфічні проблеми взаємозв'язку громадянського і політичного товариства. Теорія політичної модернізації являє собою одну з перших спроб розробки моделі цивільно-політичного ладу, що ввібрали в себе досвід попередніх епох. Дана теорія споконвічно розглядалася як альтернатива будь-якому іншому (особливо революційному) перетворенню старого товариства в нове. Теорія політичної модернізації тісно пов'язана з багатьма іншими теоріями, широко поширеними на Заході, особливо з теорією соціальної зміни О. Шпенглера, А. Тойнбі, П. Сорокіна і Р. Нортропа, а також із теорією стадій економічного росту У. Ростоу. Від першої вона запозичила ідею про те, що соціальна зміна припускає насамперед зміну культури і культурних цінностей, що визначають собою тип товариства, його громадянську і політичну структуру. Від другої вона бере постулат, відповідно до котрого три стадії переходу від аграрного товариства до індустріального відповідають і трьом стадіям суспільно-політичного розвитку: традиційному товариству - монархія, олігархія і партикуляризм, періоду зрушення - бюрократична імперія і деспотизм і, нарешті, сучасному модернізованому товариству - представницька демократія [2, с. 88-89]. Основна теза прихильників теорії політичної модернізації складається в тому, що демократична форма організації влади в цивільно-політичному товаристві несумісна з низьким рівнем розвитку техніко-економічних структур.

Висновки: Політична влада в цілому характеризується вольовим характером відносин, які мають елемент примусу і пов'язана з існуванням більш або менш стійкого колективу. Вона також тісно пов'язана з економічною владою. Володарі матеріальних засобів виробництва дають можливість здійснювати економічну владу, спрямовану на користування політичною владою, з метою ефективного захисту власності - джерела своєї влади. З іншого боку, ті, хто має в своєму розпорядженні засоби примусу, намагаються зміцнити свою владу. Примусова влада домінує в політичних конфліктах. Масові незадоволення функціонуванням політичної системи викликають зниження урядового авторитету, через що можуть бути здійснені акти насилля аж до революції. Влада використовується для досягнення певних цілей, які відповідають інтересам певних соціальних груп. Різні соціальні групи по-різному, більшою чи меншою мірою, здатні вплинути на рішення, що їх виносять інститути, які здійснюють політичну владу, і в такий спосіб реалізувати свої інтереси. Абсолютизація інтересів у масовій свідомості сприяє появі політичних лідерів, які в своїй діяльності можуть виявити певні свої інтереси, але не досягти суспільно значущих цілей. У цілому слід відзначити, що функціонування політичної влади - складний процес, який базується на усвідомленні соціальних інтересів. Воно необхідне для того, щоб зуміти винести рішення, адекватні ситуації, а також ті, що в майбутньому служитимуть інтересам різних соціальних груп.

Список використаних джерел

1. Лазаренко О. В, Лазаренко О. О. Теорія політології. К., Вища школа. 1996. 186 с.
2. Основи політології. К., «Либідь». 1990. 158 с.
3. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
4. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 320 с.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОЛІТИКИ І БІЗНЕСУ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.

Актуальність теми дослідження: взаємозв'язок між політикою та бізнесом є однією з ключових складових економічного розвитку будь-якої країни. В Україні цей взаємозв'язок є особливо важливим, оскільки політична нестабільність та корупція високою мірою впливають на бізнес та інвестиційний клімат країни. Нерідко державні установи та представники бізнесу вступають у тісний зв'язок, що веде до недостатньої конкуренції та невідповідності законодавству. Політика та бізнес взаємовпливають на розвиток країни та визначають її економічний потенціал.

Мета дослідження: аналіз взаємодії політики та бізнесу в українському суспільстві, визначення основних тенденцій та проблем, що виникають у цьому процесі, а також розробка рекомендацій щодо покращення взаємодії.

Завдання дослідження: проаналізувати існуючі теорії та концепції взаємодії політики та бізнесу; дослідити вплив політичних факторів на бізнес-середовище в Україні; визначити позиції та інтереси бізнес-еліт; запропонувати шляхи покращення взаємодії політики та бізнесу.

Об'єкт дослідження: взаємодія між державними органами, політиками та бізнес-структурами, включаючи взаємодію на рівні законодавства, регулювання діяльності бізнесу, корупційних практик, впливу бізнесу на політичне рішення при прийнятті рішень, а також впливу політичного керівництва на бізнес-середовище в Україні.

Предмет дослідження: взаємозв'язок між політикою та бізнесом в українському суспільстві. Дослідження цього взаємозв'язку дозволяє визначити, як взаємодіють дві ці сфери, як вони впливають одна на одну та які наслідки це має для розвитку країни в цілому. Також дослідження допоможе зрозуміти, які фактори впливають на взаємозв'язок між політикою та бізнесом, які можуть стати перешкодою для співпраці між цими двома сферами та як їх можна подолати. Зв'язок між політикою та бізнесом в Україні є складним та багатограним поняттям, яке є предметом дослідження для багатьох наукових дослідників, журналістів та експертів. Цей взаємозв'язок впливає на економічний розвиток країни, політичні рішення та керування державою. Однак, з іншого боку, бізнес може впливати на політику шляхом фінансування політичних партій та кандидатів, лобіювання своїх інтересів та ін. Україна знаходиться на початку свого шляху до стабільної та розвиненої економіки, тому взаємодія між політикою та бізнесом є надзвичайно важливою для досягнення цієї мети [1]. Взаємозв'язок політики та бізнесу в українському суспільстві має певні негативні наслідки, серед яких особливе місце займає корупція. Корупція є однією з головних проблем, які стоять перед Україною. Корупція в Україні відбувається на різних рівнях влади та управління, включаючи національний та регіональний рівні, та має різні форми, такі як хабарництво, відмивання грошей, конфлікт інтересів тощо. Часто корупція виникає зі зв'язків між політиками та бізнесменами. В Україні високий рівень корупції зумовлений багатьма чинниками, включаючи низький рівень заробітної плати у державних інституціях, слабкий контроль за діяльністю чиновників, відсутність ефективних механізмів боротьби з корупцією тощо. Проте, одним з основних чинників корупції в Україні є взаємозв'язок між політикою та бізнесом. Політики в Україні мають значний вплив на економіку та бізнес, а бізнесменів часто приваблює можливість отримати значний прибуток, використовуючи свої зв'язки з політиками. Це може призводити до того, що бізнесменам не потрібно дотримуватись законів та етичних норм, або що політики можуть використовувати свій вплив для отримання особистої вигоди. Крім того, взаємодія між політикою і бізнесом може привести до відчуття недовіри у громадськості. Також взаємодія між політикою і бізнесом може призвести до нерівності у розподілі ресурсів [2, с.130]. Незважаючи на ті негативні аспекти, які пов'язані з взаємозв'язком між політикою і бізнесом в Україні, існують і позитивні наслідки цього явища. По-перше, співпраця між політикою та бізнесом може привести до створення сприятливих умов для розвитку бізнесу в країні. Політики можуть впроваджувати законодавчі ініціативи, спрямовані на поліпшення бізнес-клімату в країні, такі як зниження податкових ставок, спрощення процедур реєстрації бізнесу тощо. Бізнес-лідери, у свою чергу, можуть надавати фінансову підтримку політикам, які підтримують ідеї розвитку бізнесу в країні. По-друге, співпраця між політикою та бізнесом може сприяти залученню інвестицій в країну. Бізнес-лідери можуть мати контакти з іноземними інвесторами та залучати їхні гроші в українську економіку. Політики, в свою чергу, можуть створювати сприятливі умови для іноземних інвесторів, наприклад, шляхом встановлення спеціальних режимів оподаткування для інвестиційних проектів. По-третє, співпраця між політикою та бізнесом може сприяти розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні. Політики можуть впроваджувати законодавчі ініціативи, спрямовані на підтримку соціально відповідальної діяльності бізнесу, наприклад, надання пільгового статусу компаніям, які здійснюють благодійну діяльність [3, с.122-124]. Є шляхи покращення взаємодії політики та бізнесу в українському суспільстві, включають наступні кроки: забезпечення прозорості та відкритості взаємодії між політикою та бізнесом. Наприклад, встановлення стандартів декларування інтересів та зобов'язань для державних службовців та підприємців, які мають контакти з державними органами влади; запровадження ефективної системи контролю за корупцією. Вона має забезпечувати незалежність судів, прозорість закупівель та інших громадських процесів, а також відповідальність за порушення закону; розвиток механізмів співпраці між державними органами влади та бізнесом для розробки та впровадження економічних реформ. Наприклад, можна створити постійні робочі групи для обговорення питань розвитку економіки та бізнес-

середовища; підтримка розвитку малих та середніх підприємств шляхом створення сприятливих умов для їх діяльності. Наприклад, можна знизити податкове навантаження на малий та середній бізнес, впровадити спрощену систему оподаткування та легалізувати тіньову економіку; розширення доступу до фінансових ресурсів та підтримка інвестиційної діяльності. Наприклад, можна створити спеціалізовані фонди підтримки малих та середніх підприємств, а також інфраструктуру для залучення інвестицій [4, с.28-30].

Висновок. В Україні відбувається процес інституційного становлення взаємодії бізнесу та політики. Їх співпраця можлива лише за умови визначення спільної мети і завдань, способів та методів активної діяльності з розвитку ринкової економіки. Влада і бізнес часами переплітаються так, що неможливо встановити де закінчується бізнес і починається влада. Бізнес контролює представників влади, змушуючи їх працювати у своїх інтересах. Політики для досягнення своїх завдань залучають кошти бізнесу. Взаємозв'язок між політикою та бізнесом є критично важливим для України, і його розвиток вимагає зусиль як з боку влади, так і з боку бізнесу. Чесні та відкриті стосунки між політичними та бізнес-елітами дозволять Україні здійснити значний розвиток та досягти високих результатів в економічній та соціальній сферах. В цілому, взаємозв'язок між політикою та бізнесом в українському суспільстві потребує подальшої роботи над покращенням, щоб забезпечити стабільний економічний розвиток та зміцнення демократичних принципів в країні.

Список використаних джерел

1. Бержанір А. Л. Становлення взаємодії влади, бізнесу і суспільства в ринкових умовах URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_3_5
2. Пасхавер О. Й. Великий український капітал: взаємовідносини з владою і суспільством / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, К. М. Агеєва // Центр економічного розвитку. К.: Дух і літера, 2007. С.130
3. З.Гурик, М. І. Демократія участі як ефективна модель функціонування державної влади в Україні. Збірник матеріалів науково-практичного семінару «удосконалення функціональної діяльності державної служби як складової інституційного забезпечення структурних трансформацій в суспільстві» / М. І. Гурик // Тернопіль, 18-19 листопада 2010 р. С.122-124.
4. Рудакевич О. Вплив соціально-економічних чинників на націєгенезу / О. Рудакевич // Економічний часопис -XXI. 2012. № 3-4. С. 28-30.

ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність теми дослідження: політичної соціалізації студентської молоді є очевидною в сучасному стані світу. Багато країн стикаються з політичною нестабільністю, і залучення молоді до політики має вирішальне значення для пошуку рішень цих проблем. Проте студентська молодь часто відсторонена від політичного процесу, що перешкоджає її участі у виробленні політики. Тому розуміння проблеми політичної соціалізації студентської молоді є життєво важливим для політиків, які хочуть сприяти участі молоді в політиці.

Мета дослідження: розглянути проблему політичної соціалізації студентської молоді та запропонувати шляхи її залучення до політики. Дослідження буде зосереджено на факторах, що впливають на політичну соціалізацію, викликах, які перешкоджають політичній активності серед студентської молоді, і методах, які використовуються для сприяння політичній участі.

Об'єкт дослідження: студентська молодь, під якою розуміють осіб віком від 18 до 25 років, які навчаються в навчальних закладах.

Предметом дослідження є політична соціалізація студентської молоді, яка стосується процесу, через який індивіди дізнаються про політичні цінності, переконання та погляди.

Предмет дослідження: політична соціалізація студентської молоді, під якою розуміють процес пізнання індивідами політичних цінностей, переконань і установок.

Завдання дослідження: полягає в аналізі факторів, що впливають на політичну соціалізацію студентської молоді, зокрема сім'ї, школи, однолітків, ЗМІ. Політична соціалізація є критично важливим процесом у формуванні політичної ідентичності індивідів, у тому числі молоді. Студентська молодь є важливою групою в політичній соціалізації, оскільки вона представляє майбутнє будь-якої країни. Проте проблема політичної соціалізації студентської молоді є актуальною, що потребує уваги [1, с. 10]. На політичну соціалізацію студентської молоді впливають різноманітні фактори. Один із найважливіших факторів – сім'я. Батьки часто є першим джерелом політичної соціалізації для своїх дітей. Вони формують політичні погляди та цінності своїх дітей через дискусії про політику, медіа, якими вони користуються, і політичну діяльність, у якій вони беруть участь. Крім того, школи та вчителі відіграють вирішальну роль у політичній соціалізації. Шкільна програма та обговорення в класі можуть сформувати політичне ставлення та цінності учнів [2, с. 55]. Є кілька проблем, які перешкоджають політичній активності студентської молоді. Однією з найбільш серйозних проблем є апатія. Багато молодих людей відчують себе відстороненими від політики, і вони не бачать доцільності участі в політичному житті. Крім того, молоді люди часто не довіряють політичним інституціям. Вони сприймають політиків як корумпованих і неефективних, що ще більше заважає їхній політичній активності. Крім того, уявлення про те, що політика не має відношення до їхнього життя, є ще одним серйозним викликом, який перешкоджає політичній активності серед студентської молоді [3, с. 77]. Для сприяння політичній участі студентської молоді можна використовувати різні методи. Одним з ефективних методів є освітні програми. Ці програми можуть надати молодим людям краще розуміння політичних процесів та інститутів, що може сприяти посиленню їхньої політичної активності. Крім того, молодіжні організації можуть надати можливість молодим людям брати участь у політичній діяльності та висловлювати свої політичні погляди. Крім того, онлайн-залучення може бути ефективним способом сприяння політичній участі молодих людей, враховуючи їх часте використання соціальних мереж та Інтернету [4 с. 76]. **Висновок:** Важливою проблемою, яка потребує уваги, є проблема політичної соціалізації студентської молоді. Розуміння факторів, які впливають на політичну соціалізацію, викликів, які перешкоджають політичній активності, і методів, які використовуються для сприяння участі в політичному житті, має вирішальне значення для політиків, які хочуть сприяти залученню молоді до політики. Батьки, школи, вчителі та політики повинні працювати разом, щоб надати молодим людям краще розуміння політики та сприяти їх участі в політичному процесі.

Список використаних джерел

1. Андреева Г.М. Социальная психология: Учебник для вузов. 2-е изд., доп. и перераб. М., 1988. С. 6-12.
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
3. Загородній Ю.І., Курило В.С., Савченко С.В. Політична соціалізація студентської молоді в Україні: досвід, тенденції, проблеми. К., 2004. 677 с.

ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ ШЛЯХІВ ВИРІШЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО КОНФЛІКТУ НА ДОНБАСІ

Актуальність теми дослідження: конфлікт на Донбасі продовжує впливати на політичну ситуацію в Україні та міжнародних відносини. Розуміння шляхів вирішення політичного конфлікту на Донбасі є критично важливим для стабілізації ситуації в регіоні та забезпечення миру та безпеки в Україні та Європі.

Мета дослідження: здійснити аналіз можливих шляхів вирішення політичного конфлікту на території Донбасу.

Об'єкт дослідження: політичне та соціальне становище на Донбасі.

Предмет дослідження: особливості та варіанти шляхів вирішення конфлікту на сході України.

Завдання дослідження: проаналізувати можливі шляхи вирішення політичного конфлікту на Донбасі. Незважаючи на те, що деякі політики намагаються характеризувати політичний конфлікт як громадянську війну або конфлікт інтересів в середині країни, він є політичним конфліктом двох країн, і це є очевидним з перших днів його розвитку. З часу виникнення конфлікту народ веде активну боротьбу, однак це не може продовжуватись вічно і потрібні серйозні кроки з боку керівництва. Влада розуміє ситуацію, тому приймає міри, нажалі ще не достатні для вирішення збройного конфлікту на Сході. Шляхами вирішення політичного конфлікту на території Донбасу можуть стати: 1. Рішучі повномасштабні військові дії. У випадку якщо Росія почне відкриту збройну агресію такий сценарій стане єдиним рішенням. Мирне врегулювання стане неможливим. В Україні просто не буде виходу, прийдеться будь-яким можливим способом захищати свою незалежність. Якщо Росія потерпить поразку, при такому розвитку подій гаряча тема приналежності Донбасу і Криму закритється сама собою, щирі прибічники «фрусского мира» зупинять свою активність, нарешті з'явиться можливість для справжнього патріотичного виховання майбутніх поколінь. Майже всі гострі питання у відносинах Україна-Росія остаточно вирішаться, про «братерські відносини» не буде й мови, взагалі будь-яка взаємодія обох країн буде зведена до мінімуму або зовсім відсутня [1, с. 1]. 2. Ізоляція чи відтинання тимчасово окупованих територій. Якщо Україна вибере такий варіант подолання конфлікту, їй прийдеться остаточно та безповоротно відмовитись від територій, які намагається захопити окупант. Такий розвиток подій є не вигідним нашій країні, оскільки це вплине на її економіку, також потрібно буде постійно слідкувати за небезпечним сусідом, бути готовим в будь-який момент до нового вторгнення, будувати потужні оборонні споруди та тримати бойову техніку наготові постійно. Будь-які відносини з країною-агресором будуть припинені, українцям буде неможливо їздити туди заробляти гроші, буде збудована надійна «захисна стіна» [5]. 3. Визнання автономії Донбасу. Можливим варіантом розв'язання конфлікту є пошук компромісу, точніше підбір вигідних для Росії умов та оформлення договору на основі нехтування своїми інтересами та інтересами західних партнерів. Таким чином прийдеться відмовитися від Криму і визнати автономію Донбасу. Якщо держава вибере цей спосіб врегулювання конфлікту, вона втратить частину своєї незалежності, її перестануть сприймати як повноправного партнера західні держави, є великий шанс повторення минулих історичних подій. Україні не слід чекати покращення умов життя та економічного розвитку у випадку вибору такої стратегії розвитку конфлікту. Щасливе спільне політичне майбутнє України та Росії неможливе, про це свідчать події минулих років, якими так багата українська історія. Такий сценарій є безглуздим і самогубним для держави, це розуміють всі, це показали тисячі втрачених життів військових та мирних жителів лише за п'ять років конфлікту, а така ситуація навіть після повного врегулювання може повторитись в будь-який момент. Спроба вирішити конфлікт за таким сценарієм викличе масові протести в Україні, з вимогою відставки українського керівництва, наслідком чого, врешті-решт, стане повна внутрішня дестабілізація в державі. Така ситуація створить ідеальні умови для втручання Москви в внутрішні справи України і продовження російської агресії [2, с. 15]. 4. Заморожування конфлікту на невизначений термін. Незважаючи на те, що країна-агресор чекає повної капітуляції з боку України, такий розвиток подій скоріш за все її також влаштує. «Заморожування» передбачає те, що окуповані землі фактично залишаться в складі України, можливо їм буде надано особливий стан, повноваження або статус. Росія буде мати також доступ до територій або ж влаштує на посади місцевої влади своїх маріонеток, які будуть виконувати всі вказівки російського керівництва. Оскільки землі будуть залишатись нашою територією, Україні прийдеться відбудовувати зруйновані райони, що нанесе значний удар економіці. Тим не менше, ризик повторення ситуації з окупацією буде присутній завжди. Період існування конфлікту в «замороженій» формі невідомий, як і його результати. Історичний досвід показує, що такі процеси можуть продовжуватись на протязі десятків років, а в результаті Україна повернеться до того, з чого починала, розпочавши нове коло антагонізму. Вирішення проблеми таким шляхом задовольнить інтереси Європейського Союзу та Росії, однак для України цей шлях не принесе позитивних результатів, особливо в далекосяжній перспективі [3, с. 86 - 89]. 5. Відсутність активних військових дій з відсутністю досягнення повного миру та спокою («Ні війни, ні миру», або «обмеженої війни і перманентних переговорів»). Цей шлях не зможе допомогти справитись з проблемою, адже постійні переговори які не даватимуть результатів, тимчасові

«примирення» і «нова агресія» будуть замінити одне одного, економіка країни буде постійно падати, життя мирного населення погіршуватися, як результат можуть початися заворушення та посилюються політична нестабільність. [4, с. 8].

Висновки. Кожен із зазначених сценаріїв теоретично можливий і несе в собі ризики для народу та держави в цілому. Неможливо підібрати сценарій, що ідеально підійде для вирішення нинішньої ситуації в країні. Влада повинна прикласти максимальні зусилля щоб знайти оптимальний вихід з найменшими ризиками для незалежності і цілісності держави та безпечного життя народу.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. - Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Ковальчук Я. Перемир'я 2.0 - коротке затишшя чи мирний механізм урегулювання конфлікту на Донбасі? / Я. Ковальчук // Апостроф, 12 вересня 2014 р. <https://apostrophe.com.ua/article/politics/2014-09-12/peremirya-20-kоротke-zatishshya-chi-mirniy-mehanzm-ureguluyvannya-konfliktu-na-donbas/370>.
3. Майборода О., Рафальський О. Загальнонаціональні та регіональні інтереси в сучасній Україні // Регіональні версії української національної ідеї: спільне і відмінне. Збірник статей. К.: Світогляд, 2005. С. 86-89.
4. Соцопитування: Більшість українців бачать виходом з конфлікту на Донбасі мирні переговори. 2015р. <https://gordonua.com/news/society/Socopros-Bolshinstvo-ukraincev-vidyat-vyhadom-iz-konflikta-na-Donbasse-mirnye-peregovory-90500.html>
5. Єрмолаєв А. Збройний конфлікт на Донбасі: оцінки, пропозиції, сценарії подолання / А. Єрмолаєв, О. Маркеева, В. Потапенко, С. Денисенко, В.Щербина // Інститут стратегічних досліджень «Нова Україна». <https://newukraineinstitute.org/new/417>

ХРИСТИЯНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ І ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження: З'явлення перших цивілізацій супроводжувалося необхідністю теоретичного обґрунтування існування влади. Протягом багатьох тисячоліть нашої історії було створено велику кількість держав, які перетворювалися та змінювалися у своїх політичних, економічних та ідеологічних аспектах. Феномен влади завжди привертав увагу як правлячих, так і тих, хто підкоряється. Це є одним з головних соціальних стимулів, який зазнає постійних трансформацій та набуває нових форм, що вимагає постійних обґрунтувань та пояснень. Однак, влада залишається незмінною у своїй основі - бажання довести необхідність її існування та правильності її форми. Мета дослідження: проаналізувати концепцію влади, яку розвивали християнські мислителі у період Середньовіччя, та виявити її вплив на політико-правову доктрину.

Об'єкт дослідження: праці відомих дослідників, які жили у середньовічну епоху, зокрема, А. Августина, Ф. Аквінського, А. Кентерберійського, Сугерія, П. Абеляра. Вони є джерелами для вивчення християнської концепції влади, що склалася у Середньовіччі.

Предмет дослідження: релігійно-філософська легітимація влади - це один з варіантів обґрунтування того, чому правителі мають право керувати суспільством. Завдання дослідження: дослідити та проаналізувати розуміння природи влади та її ролі у суспільстві, щоб знайти шляхи для поліпшення політичного та соціального життя людей. Поширеною помилкою є асоціювання станових відмінностей з відмінностями, побудованими виключно за принципом привілейованості. Грубо кажучи: стани діляться на «експлуататорів» і «експлуатованих». Але різниця соціальних статусів у середньовіччі мислилася як різниця у соціальних функціях. Досить згадати знамениту середньовічну формулу: одні – працюють, інші – воюють, треті – моляться. Як приклад найкраще взяти відношення середньовічних західних мислителів до військових. Людина, що належала до цієї групи (феодал), могла користуватися працею інших людей. Це вважалося природним. Але в разі, коли державі сеньйора, а значить і населенню, загрожувала небезпека, військовий повинен був виступити на його захист, ризикуючи здоров'ям і життям. Так звані «люди праці» були позбавлені цього обов'язку. Воїн ставився на щабель вище за селянина середньовічними авторами не тому, що був кращим «за визначенням», а тому що виконував більш ризикову соціальну функцію. Цей підхід з'явився на перехресті давнього світу та Середньовіччя і поєднує віру та розум. Це означає, що політичні теорії формулюються з використанням складних логічних доказів та історичної аргументації, яка підтримується релігійними переконаннями. Цей підхід був використаний для обґрунтування влади у християнських країнах [1, с.205-208]. Релігійно-філософська легітимація влади виникла у перехідний період між стародавнім світом та Середньовіччям і включає в себе політичні теорії, систему логічних доказів та історичну аргументацію. Але через розколотість християнства на різні школи та напрямки, було створено безліч можливостей для прагматичного вибору аксіом, з яких вибиралися корисні з точки зору автора або школи істини. Це призвело до суперечок між прихильниками релігійної та релігійно-філософської легітимації влади, які відображали суперечки між тертуліанівською концепцією віри та правом на інтелектуальний пошук. Противники інтелектуального пошуку стверджували, що існування Святого Письма заперечує необхідність роботи людського інтелекту, але це було заперечено Еразмом Ротердамським, який вважав філософію необхідною для вивчення Писання. У середні віки вимоги до раціонального обґрунтування та логічної аргументації політичних моделей у християнських державах стали дедалі більш поширеними. Це призвело до виникнення концепцій влади, які були розроблені на основі раціональних аргументів. Засновником західноєвропейської християнської традиції інтелектуального пошуку в праві є Аврелій Августин, який був канонізований Римом. Він був знаменитий своєю працею «Сповідь». В порівнянні з аскетичними письменниками Сходу, такими як св. Макарій, св. Іоанн Ліствичник та св. Ісаак Сиріянин, християнська традиція Заходу віддалилася від духовної сфери. Це була епоха, коли виникли фундаментальні відмінності між Заходом і Сходом, які призвели до конфлікту між християнськими культурами. Ці культури відрізнялися в підході до багатьох метафізичних питань. Проблема толерантності полягала у примиренні різних поглядів західних і східних Отців Церкви на ці питання. Христос, засновник християнської віри, не звертав багато уваги на питання держави. Більшість з Його згадок про це тему виникали під час обговорення з представниками іудейської релігійної та політичної еліти. Ці люди наполегливо намагалися зіштовхнути Ісуса з римською владою, але Христос ніколи не виступав проти державної влади загалом і Риму зокрема. Навпаки, він відносився до влади дуже коректно. Його погляд на владу полягав у тому, що люди повинні прагнути до ухилення від державної посади, якщо це не є необхідністю. Це ставлення стало основою унікальної християнської концепції влади, де посада не є нагородою, а важкою, виснажливою і небезпечною працею. Однак, ця епоха закінчилася, і сучасне християнство вже не ставить собі завдання не симпатизувати жодній владі. Християнська концепція влади ґрунтується на релігійних переконаннях та моральних принципах, які спрямовані на досягнення блага суспільства та душевного благополуччя людей. У

цій концепції влада має бути організованою та структурованою, а його ієрархія повинна бути неодмінним атрибутом будь-якої влади. Одним з найважливіших принципів християнської концепції влади є підкореність влади Богу та виконання Його волі. Це означає, що влада має служити народу та діяти в інтересах суспільства, а не власних користей. Також важливим є принцип милосердя та справедливості, який має бути втілений у діях влади. Християнська концепція влади не визначає конкретних форм правління, але ставить певні вимоги до нього. Церква, з точки зору християнської релігії, є духовним центром, який має впливати на формування моральних та етичних принципів суспільства. Церква також може виступати у ролі посередника між владою та народом та сприяти розвитку соціальних програм та благодійних проєктів. Релігія постає необхідною складовою суспільного життя і виступає як чинник становлення соціальних відносин. Тобто релігію можна розглядати з позиції функцій, які вона виконує в суспільстві. Релігія виступає джерелом єдності тих чи інших соціальних спільнот. Вона одночасно протиставляє ці спільноти іншим спільнотам, що сформувалися на базі іншого віровчення. Таке протистояння є джерелом конфлікту, наприклад, протистояння між християнами і мусульманами, з католиками і православними тощо. Конфлікт з чужими організаціями сприяє внутрішній інтеграції в групі, створює почуття єдності. Християнське вчення реалізується в певному стилі життя християнина, його ставленні до себе, інших людей, народів, до живих сотворінь, до природи в цілому. Специфікою його є те, що вона - не лише система теоретичних принципів, а й певний спосіб життя та те, що всі моральні вимоги мають своєю основою рятівні дії (спасіння) Бога і можуть бути зрозумілі лише в контексті спасіння. Усі прояви християнської моралі беруть початок у християнській релігії, теології і невіддільні від неї. Вона ввібрала досвід тисячоліть, але докорінно проревізувала взаємини людини і Бога, людини і людини, людини і держави, поставивши їх наріжним каменем любов як вищий суспільний ідеал. Це є той вищий ступінь досконалості, до якого має прагнути держава і суспільство в Україні [4 С.115-120].

Висновок: Середньовічні теоретики влади в Західній Європі розглядали державний апарат як інструмент примусу, який повинен знаходитись на певній відстані від суспільства. Вони вважали, що закони можуть змінюватися, так само як і сама держава. У християнській свідомості, на відміну від античної, присутнє відчуття історії як руху і процесу. Проте ця свідомість досить консервативна. Зокрема, християнська концепція влади базується на ієрархії, а церква розглядається як модель суспільства, що має свої корені в божественних сферах.

Список використаних джерел

1. Гурвіч В. Християнська концепція влади як першоджерело формування. Новий світ. 1993. № 5. С. 205-208.
2. Забзалюк Д.Є. Політико-правова доктрина доби Середньовіччя крізь призму Хрестоносного руху. Особливості розвитку законодавства України у контексті євроінтеграційних процесів: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 26 жовтня 2016 р.). Дніпро, 2016. С. 3–8
3. Політологія: Академічний курс: Підручник/ Л. М. Герасіна, В. С. Журавський, М. І. Пановтаін.; М-тв освіти і науки України. 2-ге вид., пер. і доп. К.: ВД «ІнЮре», 2006. 519 с.
4. Оніщук С. В. Політична думка християнства. <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15306> С.115-120.

ПОЛІТИЧНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ООН 2016-2020 РР.

Актуальність теми дослідження: Тема політичної оцінки діяльності України в ООН є дуже актуальною та важливою, оскільки ООН є однією з найбільш впливових міжнародних організацій. Україна є активним учасником ООН і взаємодіє з міжнародними партнерами для вирішення важливих глобальних проблем. Політична оцінка діяльності України в ООН може допомогти зрозуміти її роль та внесок у міжнародну спільноту.

Мета дослідження: проаналізувати діяльність ООН в Україні.

Предмет дослідження: діяльність ООН в Україні періодом 2016-2020рр.

Об'єкт дослідження: Україна як учасник ООН.

Завдання дослідження: проаналізувати та дослідити діяльність ООН в Україні 2016-2020рр. Україна є однією з країн-засновниць ООН- з 1945 по1991рік вона брала участь в роботі ООН як УРСР. Після проголошення незалежності України участь у діяльності Організації Об'єднаних Націй було визначено одним з пріоритетних напрямів зовнішньої політики держави. Організація Об'єднаних Націй в Україні співпрацює з урядом і народом України з метою розбудови культури гідності, завдяки розумінню та повазі до прав людини, для забезпечення миру в Україні. Сьогодні Україна стоїть перед найсерйознішими від часу отримання незалежності у 1991 році проблемами. Втрата контролю над частинами території та збройний конфлікт на Східній Україні призвели до загибелі тисяч людей, вимушеного переселення майже двох мільйонів осіб, руйнування інфраструктури та втрати істотної частини промислового виробництва. Поєднання тривалого конфлікту та складної економічної ситуації продовжують завдавати болю багатостраждальному народові України [1, с. 69-70]. Україна бере помітну участь у зусиллях ООН, спрямованих на подолання кліматичних змін, та є учасником Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та її Кіотського протоколу. Україна була серед перших країн, які у 2016 році ратифікували нову глобальну кліматичну угоду - Паризьку угоду. Наша країна отримує значну технічну, консультативну та фінансову допомогу спеціалізованих установ ООН, її фондів і програм, зокрема у сферах демократичного врядування, подолання бідності, досягнення цілей сталого розвитку, підтримки державного управління, боротьби з ВІЛ/СНІД та іншими тяжкими хворобами, захисту довкілля. На 2017 р. продовжено термін дії Рамкової програми партнерства Уряду України - ООН на 2012-2016 рр. (понад 133 млн. дол. США), а також програм співпраці України з Дитячим фондом ООН (ЮН ІСЕФ) на 2012-2016 рр. (бюджет - понад 22 млн. дол. США) та Фондом ООН у галузі народонаселення (ЮНФПА) на 2012-2016 рр. (бюджет - 6,5 млн. дол. США). У контексті подолання гуманітарних наслідків агресії РФ проти нашої держави триває активна співпраця між Україною та організаціями системи ООН (УВКБ, УКГП, ПРООН, ВПП, МОМ, Во Оз, ЮНФПА, ЮНІСЕФ та ін.) у гуманітарній сфері на Донбасі. Впродовж 2016 р. організації системи ООН реалізували в Україні щорічний План гуманітарного реагування ООН, у рамках якого на цілі гуманітарної допомоги постраждалому населенню було мобілізовано 97,5 млн. дол. США. Але з бідами приходять і можливості. Нові керівники вжили невідкладних важливих заходів щодо реагування на проблеми, а в країні народився волонтерський рух [3, с 56-57]. Міжнародне співтовариство також відіграє важливу роль у підтримці національних зусиль, спрямованих на побудову мирної, заможної, сильної та єдиної України. Організація Об'єднаних Націй відгукнулася на заклик України. Спираючись на збільшення допомоги та розширення своєї присутності в країні, Організація Об'єднаних Націй висловлює готовність і надалі підтримувати зусилля, яких Україна докладає за трьома основними пріоритетними напрямками: гуманітарна допомога, зокрема постраждалим від конфліктів регіонам і внутрішньо переміщеним особам; відновлення, стабілізація та миробудівництво; довгострокові загальнонаціональні реформи та розвиток, серед іншого - забезпечення верховенства права, зміцнення соціальної стабільності та демократичного управління. У поточному році гуманітарна допомога з боку організації системи ООН надається в рамках нового Плану гуманітарного реагування ООН, бюджет якого у 2017 р. становить 214 млн. дол. США; очікується, що впродовж цього року в рамках його реалізації допомогу отримають 2,6 млн. осіб. Україна є активним учасником діяльності органів системи ООН у сфері прав людини, стороною всіх основних документів ООН з прав людини, включаючи Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Факультативні протоколи до них та Міжнародну конвенцію з ліквідації всіх форм расової дискримінації. 19 грудня 2016 р. у ході 71 -ї сесії Генеральної Асамблеї ООН була ухвалена резолюція «Стан з правами людини у Автономній Республіці Крим та місті Севастополі (Україна)» (А/НЕС/71/205), яка підтверджує суверенітет та територіальну цілісність України та визнає АР Крим і місто Севастополь тимчасово окупованою територією. Важливим елементом цього документа є застосування у термінології ООН визначення «окупаційна влада» щодо статусу РФ у Криму. 13 лютого 2017 р. під голосуванням України. Рада Безпеки ООН одностайно ухвалила першу в історії резолюцію 8/КЕБ/2341 (2017) щодо захисту критичної інфраструктури від терористичних загроз. Документ, ініційований нашою державою та спрямований на підвищення ефективності міжнародних зусиль з протидії терористичним актам проти об'єктів критичної інфраструктури в рамках

Глобальної контртерористичної стратегії ООН, став своєчасним реагуванням міжнародної спільноти на динамічні загрози з боку тероризму [2]. У сфері розвитку допомога від ООН надається через Рамкову програму партнерства Уряду України - ООН на 2018-2022 рр., яка включає проекти, що реалізуються в Україні всіма установами системи ООН, пріоритетними є 1) стале економічне зростання, навколишнє середовище і зайнятість; 2) рівний доступ до якісних та інклюзивних послуг і соціального захисту; 3) демократичне врядування, верховенство права; 4) безпека громадян, соціальна єдність і відновлення з особливим акцентом на Сході. Бюджет Рамкової програми становить 667 млн. дол. США, що передбачає залучення додаткових ресурсів для реалізації цих проектів. З метою подолання пандемії коронавірусу COVID-19 Урядом України та агенціями ООН підготовлено План гуманітарного реагування з подолання пандемії коронавірусної інфекції COVID-19 в Україні, реалізація якого потребує 165 мільйонів доларів США у 2020 р. Передбачається, що 51 % фінансування в рамках зазначеного плану буде спрямовано на зміцнення потенціалу системи охорони здоров'я та підтримку закладів охорони здоров'я. Інші кошти будуть використані для протидії негативним наслідкам пандемії в соціальній та економічній сферах. У тому числі 34 млн. дол. США буде направлено на покриття витрат за всіма необхідними гуманітарними напрямками з метою протидії поширенню COVID-19 на сході України [4].

Висновок: Загальною метою наших зусиль є стійкий мир, процвітання та безпека. Сімнадцять фондів, програм і спеціалізованих агентств ООН, які працюють в Україні, діють у скоординованому та стратегічно вивіреному порядку, надаючи консультації з питань політики, технічну допомогу та надзвичайну допомогу тим, хто цього потребує

Список використаної літератури

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Політологія: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 320 с.
4. Діяльність в рамках ООН: URL: <https://ukraineun.org/ukraine-and-un/>

*Москалюк Вікторія
студентка групи ТТ-12
Навчально-науковий інститут інноватики,
природокористування та інфраструктури, ЗУНУ*

ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження: сучасне українське суспільство переживає період глибоких реформ у всіх сферах життя, намагаючись стати на шлях цивілізованого розвитку, створити основи ринкової економіки, сформувати громадянське суспільство та правову державу. Виняткову роль у реалізації цих завдань відіграє молодь, що зумовлено рядом факторів.

Мета дослідження: вивчити форми участі молоді в політичному житті України

Об'єкт дослідження: з'ясування форм участі молоді в політичному житті України та їх вплив.

Завдання дослідження: це дослідження можливостей, мотивації та активності української молоді.

Предмет дослідження: пошук способів і шляхів активізації політичної участі молоді в українському суспільстві. Політична участь використовується для визначення різних форм непрофесійної політичної діяльності, що дозволяє показати ступінь реального впливу громадян, в тому числі і молоді, на інститути влади і на процеси прийняття рішень. На рівень політичної участі особистості впливає політична соціалізація як своєрідний процес політичного дозрівання особи, знаходження власного політичного «я» за рахунок засвоєння політичного досвіду, практики своїх попередників, також саморозвитку, самореалізації [4]. Категорія молоді в Україні окреслена межами 14-35 років і налічує близько 15 млн осіб. Багато хто каже, що майбутнє країни залежить від молоді, але не можна забувати, що залежить і сьогодення. Українська молодь переважно не цікавиться політикою, про що свідчать дані Всеукраїнського опитування «Молодь України 2017», проведеного Центром «Нова Європа» та Фондом імені Фрідріха Еберта спільно з соціологічними. від GfK Ukraine. Зокрема, 65% молодих людей взагалі не цікавляться політикою або радше не цікавляться. З віком ця тенденція зменшується: серед респондентів 14-17 років 55% взагалі не цікавляться політикою, а серед респондентів 25-29 років – лише 36% [2]. Політична участь молодих людей у владі природним чином може початися у їхніх власних регіонах, де вони спочатку можуть займатися волонтерською чи громадською діяльністю. Для цього необхідно, щоб молодь бачила перспективу свого регіону, бажала його розвитку і сама стала його частиною. Зараз молодіжна політика в Україні тільки починає розвиватися. За словами молоді, на жаль, більшість високопосадовців не бажають прислухатися до їх думки, враховуючи лише свій життєвий досвід і не розуміючи потреб молодого покоління. І хоча молоді люди часто висловлюють свою думку з того чи іншого питання, ці пропозиції рідко приймаються в дію. Зокрема, багато молодіжних центрів в Україні не мають державного фінансування, хоча згідно із Законом «Про загальні засади молодіжної політики в Україні» чітко вказано, що платформи розвитку молоді повинні формуватися в містах на базі місцевих рад. Гарний досвід надання

можливості молоді відчути свою відповідальність перед громадою як інструмент створення молодіжних рад. Основними завданнями цього інституту є залучення активної молоді до спільної роботи на благо громади. Таких людей багато в школах, ліцеях та університетах, але їх ізоляція знижує продуктивність. Молодіжна рада дає можливість впливати на бюджет участі міста, вигравати кошти на реалізацію проєктів, що в майбутньому дасть досвід та розуміння потреб міста на рівні влади. Молодіжна рада зараз – це лотерея співпраці з місцевою владою, адже часто органи місцевого самоврядування мають бажання контролювати такі дорадчі органи, оскільки від них залежить фінансування молодіжної ради [2]. Молодь може брати участь у політичному житті України різними способами, зокрема: голосування на виборах: молодь має можливість вибирати своїх представників у Верховну Раду, місцеві ради та на інших рівнях влади. Приєднання до політичних партій: молодь може приєднатися до політичних партій, які відмовляються від її переконань та ідеалів. Це дає можливість впливати на прийняття рішень та формування політичних позицій партії. Участь у студентських організаціях: студенти можуть об'єднуватися в студентські організації, які займаються захистом прав та інтересів студентської громади. Ці організації також можуть брати участь у політичному житті країни. Активна участь у громадських ініціативах: молодь може долучитися до різноманітних громадських ініціатив, які займаються соціально-економічними та політичними проблемами в країні. Самоврядування: молодь може брати участь у діяльності місцевих органів самоврядування, таких як районні, міські та сільські ради. Це дозволяє молоді впливати на прийняття рішень у місцях, де вони живуть та працюють. Участь у масових акціях: молодь може брати участь у масових акціях та протестах, які відбуваються в країні. Це може допомогти звернути увагу на певну проблему та вплинути на прийняття рішень владою [5]. Молодіжні рухи часто співпрацюють з політичними партіями, є їхніми осередками та підрозділами або конкурують з ними за можливість реалізації політичних, тобто владних, інтересів та амбіцій. Основним пунктом єдності партії з її молодіжною організацією є єдність їх ідейних платформ. Молодіжна організація веде свою роботу, вирішує свої проблеми і водночас співпрацює з партією, готується до майбутньої політичної роботи в ній. У свою чергу, політичні партії прагнуть вирішити проблеми, з якими стикається молодь захищати інтереси членів молодіжних організацій, зокрема у парламенті. В Україні значна кількість партій мають свої молодіжні осередки та ідеологічно орієнтовані на них організації. Крім того, за допомогою своїх програм партії намагаються забезпечити підтримку молоді на виборах, проголошуючи соціальну спрямованість власної молодіжної політики [1, с. 91]. Молодь бере активну участь у суспільно-політичних процесах, але ця активність проявляється більше в мітингах, у формі протесту. Молоді бракує політичної компетентності, свідомості, бракує досвіду співпраці з органами місцевого самоврядування у прийнятті рішень на місцевому рівні. Таким чином, у суспільно-політичних перетвореннях, що відбуваються в країні, все більшу роль відіграє молодь. Вона активно підтримує політичний курс на впровадження демократичних реформ, бере участь у розбудові демократичного суспільства. Саме молодь часто виступає ініціатором соціально-економічних, політичних і духовних змін. Для забезпечення реальної участі молоді в суспільному житті регіонів необхідно реалізувати такі механізми, як: розвиток молодіжних засобів масової комунікації; надання необхідних знань щодо участі молоді в житті регіону, залучення молоді до асоціацій, форумів тощо; підтримка волонтерського руху; проведення громадських слухань з питань молоді; здійснення взаємодії між молодіжними організаціями та органами місцевого самоврядування на договірній, плановій та довгостроковій основі: визначення єдиних та відкритих умов участі молодіжних організацій у реалізації проєктів, що здійснюються органами місцевого самоврядування [3, с. 259]. Сучасна молодь не має чітко визначеної спрямованості на участь у політичному житті, хоча виявляє готовність до активних дій. Більшість представників молоді не виробили орієнтири самостійної, активної, відповідальної діяльності у сфері суспільних подій та інтересу до політичного життя країни. Молодь не готова і не прагне освоїти нові форми соціальної активності, не ставить за мету «інтегруватися» в соціальні структури та громадські об'єднання, через які реалізується конструктивна взаємодія з владою та активна політична участь. Інструментами активізації політичної участі мають стати розвиток соціальної активності та відповідальності молоді, побудова системи підготовки кадрів для політичної діяльності, яка б забезпечувала засвоєння необхідних знань і навичок у суспільно-політичних процесах, розвиток молодіжних громадських організацій як інститут самоорганізації соціальних груп для виявлення своїх політичних інтересів [3, с.260].

Висновок: В основу концепції національного виховання молоді має бути покладено усвідомлення демократичних цінностей та їх значення в соціально-економічному та культурному розвитку держави. Реалізація потенціалу молоді в політичному житті країни може здійснюватися на основі розробки та впровадження ефективних механізмів взаємовигідного партнерства між органами державної влади та місцевого самоврядування. З метою активізації політичної участі юнаків та дівчат необхідно залучати їх до обговорення та розробки нормативно-правових актів, що стосуються молодіжної політики; гарантувати участь молоді в процесах прийняття рішень на державному та, насамперед, місцевому рівні.

Список використаних джерел

1. Безклетний с. Політична участь молоді та студентів як предмет політологічного аналізу / С. Безклетний // ВІСНИК НТУУ КПІ. Філософія. Психологія. Педагогіка. Випуск 3.2007. С. 7-12.
2. Громадський простір «Громадська та політична активність молоді: сучасна дійсність» URL: <https://www.prostir.ua/?focus=hromadska-ta-politychna-aktyvnist-molodi-suchasna-dijsnist>

3. Кияшко Л. О. Пенхологічні проблеми політичної активності сучасної української менеджери / Л. О. Кияшко // Наукові студії із соціальної та політичної психології: Зб. наук. праць Інституту соціальної та політичної АПН України. К., 2009. Вип. 23(26). С. 252-261.
4. Остапенко М. Політична соціалізація студентської молоді в Україні // Нова політика. 1999. № 6. С. 61.
5. Закон України про молодь. Проект Закону України від 05.09.2019 № 2076 Одержаний ВР України. URL:<https://ips.ligazakon.net/document/II00396A?an=3>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: існуючі соціальні служби в Україні не в змозі вирішити всі соціальні проблеми суспільства і надати допомогу кожному, хто потребує. Іноді ми зіштовхуємося з тим, що соціальні працівники мало знають про специфіку волонтерства на Заході та його практику. Розвиток волонтерського руху, що зародився на Заході має давнішню історію. На сьогоднішній день і на Заході і на Україні волонтерство набуло багатоаспектний характер. Незважаючи на те, що як громадські, так і особисті цінності кожної людини впродовж історії постійно змінюються, все ж існує якийсь пласт соціальних цінностей, які можна назвати непорушними для всіх народів і в усі часи. Так, наприклад з найдавніших часів в Київській Русі благодійністю займалися князі, про що свідчать численні факти, зафіксовані в історичних пам'ятках.

Мета дослідження: розвиток волонтерського руху в Україні.

Об'єкт дослідження: феномен волонтерства у сучасному світі.

Предмет дослідження: робота волонтерських організацій під час кризових подій в Україні і світі.

Завдання дослідження: розглянути та дослідити стратегію розвитку молодіжного лідерства через участь молоді у волонтерському русі в сучасній Україні, проаналізувати сучасний стан волонтерства в Україні, розглянути чинники формування волонтерства в Україні, показати основні тенденції розвитку волонтерства в країні. Феномен добровільної діяльності, а також волонтерських організацій цікавить багатьох науковців у світі. Проте, враховуючи наукову цінність цих досліджень вони більше зосереджені на узагальненому описі практичних аспектів реалізації волонтерської діяльності, а також на не значному описі волонтерського руху в Україні після подій 2014го року. У загальному розумінні волонтерство – це той внесок, який робиться фізичними особами на засадах неприбуткової діяльності, без заробітної платні, без просування по службі, для добробуту і процвітання спільнот та суспільства в цілому. Волонтерський рух також є основою діяльності недержавних та громадських організацій, професіональних організацій та профспілок [1, с.110]. Термін «волонтер» (від лат. voluntarius, voluntas – добра воля) за радянських часів сприймався та вживався виключно на позначення тих осіб, які з власної волі – добровільно вступили на військову службу. І лише наприкінці ХХ ст. у зв'язку з стрімким поширенням світового волонтерського руху та розповсюдженням даного руху на пострадянському просторі у 90-х рр. завдяки діяльності благодійних організацій, програм обміну, у суспільній свідомості термін «волонтерство» починає сприйматися як різновид безкоштовної та безоплатної суспільно-корисної діяльності, що надається добровольцями з власної ініціативи. Простіше кажучи, волонтерська праця не оплачується, як це прийнято розуміти в нашому суспільстві. Та й розраховувати на те, що хтось буде платити людині, що не володіє знаннями і навичками, м'яко кажучи, нерозумно. Але це не означає, що волонтер працює абсолютно безкоштовно. При тому, можуть затратити на цю діяльність від шести годин на тиждень. Волонтери –працюють заради набуття досвіду, спеціальних навичок і знань, установалення особистих контактів [2, с.36]. Офіційно волонтерство в Україні було визнано постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003року, де затверджувалися також і положення про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг. Але тільки через вісім років (19 квітня 2011 року) Верховна Рада України прийняла Закон «Про волонтерську діяльність». Закон визначає волонтерську діяльність як: «добровільну, безкорисливу, соціально спрямовану, неприбуткову діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги». Під волонтерською допомогою тут розуміється виконання волонтерами або волонтерськими організаціями будь-якої роботи чи надання послуг на безоплатній основі. Також у Законі визначається волонтерська діяльність як форма благодійництва. Але надання одноразової допомоги законом не визначається як волонтерська діяльність [3]. Найчисельнішою групою в Україні, яка на сьогодні займається волонтерством, є переважно студентська молодь, хоча, через політичне становище та антитерористичну операцію, яка відбувається на сході України, протягом 2014-2018 років значно зросла частка участі у волонтерській діяльності людей віком від 36 і до 60 років. Участь молоді у волонтерському русі дає їм змогу перш за все, спробувати себе і випробувати свої можливості, беручи участь у різних програмах соціальної спрямованості. Через події, які відбуваються на сході України, участь молоді у волонтерському русі значно позв'язалася. Більшість дослідників волонтерського руху вважають, що він існуватиме доти, доки держава не буде спроможна сама створити такі установи, що будуть задовольняти соціальні потреби громадян за умови, що вони (установи) матимуть для цього достатні фінансові можливості [4, с.157].

Висновок: Волонтерство – це ефективний спосіб об'єднання зусиль і ресурсів суспільства і держави у вирішенні соціальних завдань, мобілізації громадської ініціативи, соціальної консолідації суспільства, метод впливу на підвищення ефективності соціальної політики і в цілому – досягнення благополуччя суспільства. Державна політика України повинна більше спрямовувати увагу на підтримку молодіжного руху, надавати підтримку різноманітним молодіжним ініціативам. Від цього буде залежати спрямованість молодіжного руху, розширення і виникнення нових молодіжних радикальних рухів, утворення субкультур, які будуть привносити в традиційну культуру як нові віяння, так і нові, можливо, навіть негативні форми боротьби за своє

місце в суспільному просторі держави. Для успішної діяльності лідеру потрібно володіти високою потребою в досягненнях. І цю потребу можна і потрібно реалізувати як на рівні сім'ї, так і на рівні школи, держави загалом. Лідерство, яке виникає в середині волонтерського руху має можливість стати вагомим підтримкою держави у розбудові інститутів громадянського суспільства. Системний розвиток та підтримка волонтерства як суспільної цінності і, одночасно, унікальної системи знань та технологій у сфері розвитку людських ресурсів є одним з дієвих інструментів вирішення завдань щодо створення умов для активної відповідальної участі молоді у вирішенні соціальних проблем суспільства, формування інституту активного громадянства.

Список використаних джерел

1. Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку/ Вайнола Р.Х., Капська А.Й., Комарова Н.М. та ін. К.: Академпрес, 1999. 112 с.
2. Лещенко Д. С. Правове становище волонтерських організацій в Україні та за кордоном / Д. С. Лещенко. // Правова система : теорія і практика 2008. N1. С. 35-41.
3. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19 квітня 2011р. №3236VIURL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>
4. Авуєва І. Інституціоналізація соціальних рухів. Проблеми розвитку соціологічної теорії. Трансформація соціальних інститутів та інституціональної структури суспільства: наукові доповіді і повідомлення III Всеукр. соціол. конф. (Київ, 18 квітня 2003 р.). Київ: Інститут соціології НАН України. 2003. С. 156-158.

ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА

Актуальність теми дослідження: Франклін Делано Рузвельт - американський політик та державний діяч, адвокат, 32-й Президент США в 1933—1945 роках від Демократичної партії. Єдиний Президент США, який обирався більше ніж на два терміни. Вважається одним з найбільш видатних політичних діячів в історії США. Був головною постаттю у світових подіях під час першої половини ХХ століття.

Мета дослідження: дослідження та вивчення політичного успіху Франкліна Делано Рузвельта.

Об'єкт дослідження: портрет політичного лідера Франкліна Делано Рузвельта.

Предмет дослідження: політичне життя США під час президентства Франкліна Делано Рузвельта.

Завдання дослідження: проаналізувати політичний портрет Франкліна Делано Рузвельта. Франклін Делано Рузвельт ввійшов в історію як 32 президент США, обраний на 4 терміни поспіль (з 4 березня 1933 по 12 квітня 1945). Політик вивів країну з Великої депресії, брав участь у створенні Антигітлерівської коаліції, посприяв зародженню ООН. Майбутній політик народився 30 січня 1882 року в місті Нью-Йорк. Сім'я належала до респектабельних столичних кіл. Його батько Джеймс Рузвельт, виходець з голландського роду Розенфельд, які переселилися до Нового Світу ще в кінці XVII століття, займався комерцією, фермерством, володів кількома транспортними і вугледобувними компаніями. Мати, уроджена Сара Делано, також належала до старовинного європейського роду французьких гугенотів. Різниця між подружжям складала 26 років. Для Джеймса це був другий шлюб після того, як він овдовів. Від першої дружини у Рузвельта-старшого залишився син, ровесник другої дружини. Маленький Франклін з'явився на світло, коли його батькові було 54 роки. Батьки намагалися дати дитині все найкраще [1, с. 240]. Крім відвідування театрів, опери і балету, Рузвельти з сином часто їздили в Європу, займалися судноплавством на власних яхтах. Отримавши блискучу домашню освіту, в 14 років Франклін вступив до школи Гротон штату Массачусетс, де провчився 3 роки. Вища освіта і ступінь бакалавра юнак отримав в Гарварді, після чого став студентом юридичного школи Колумбійського університету. Закінчивши навчання, Рузвельт почав юридичну практику в адвокатській конторі на Манхеттені. Будучи родичем 26 президента США Теодора Рузвельта, Франклін сам прагнув в політику. І така нагода випала в 1910 році, коли молодому адвокату запропонували місце сенатора легіслатури штату Нью-Йорк. Рузвельт переміг на місцевих виборах і став представником партії демократів в законодавчому органі місцевого самоврядування. Через рік після вступу на посаду Франклін прийняв запрошення від масонської ложі «Голландія» і став членом організації. Згодом Рузвельт досягне 32-го ступеня Шотландського Статуту і увійде в Велику ложу штату Джорджія. У 1912 році Рузвельт проявив себе на виборах президента США і після перемоги кандидата від демократичної партії Томаса Вудро Вільсона отримав місце заступника міністра морського флоту. На цій посаді політик пропрацював до 1921 року. Він займався питаннями посилення флотилії ВПС США, поліпшенням боєздатності військових кораблів, а також підтримував політичну лінію президента [2, с. 50]. Продовжуючи працювати в держапараті, Рузвельт в 1914 році балотувався в сенат, але не пройшов за підсумками голосування. У 1920 році Франкліна знову спіткала невдача, на цей раз в президентських виборах, в яких він брав участь в якості кандидата у віце-президенти команди демократів на чолі з Джеймсом Коксом. Політична обстановка не сприяла демократичному блоку, і перемогу здобули консерватори. На 8 років Рузвельт пішов в тінь. Посприяла цьому і інвалідність, яка настала після перенесеного в 1921 році поліомієліту. Хвороба не зламала Франкліна, і вже в 1928 році політик виграв вибори в губернатори від штату Нью-Йорк, на якому йому вдалося протриматися два терміни [3, с. 157]. Набутий керівний досвід Рузвельт використовує в подальшій президентській роботі. Перед виборами в президенти в 1932 році, губернатор Нью-Йорка створює орган влади, який надає тимчасову надзвичайну допомогу постраждалим від безробіття в роки економічної кризи, чим заробляє собі симпатії майбутніх виборців. Головні вибори в біографії Рузвельта - вибори президента США, відбулися в 1933 році. Їм передувала виборча кампанія, в результаті якої Рузвельт виробив і виклав тези «Нового курсу». Програма реформ була націлена на викорінення недоліків економіки США, які склалися на початку 30-х років і спричинили глобальну товарно-грошову кризу. Виборці повірили політику і не помилилися у своєму виборі. У перші три місяці правління Рузвельт упорядкував банківську систему. Одним з перших законів президента став указ про рефінансування заборгованостей фермерських господарств. Аграрний комплекс Франклін взяв під контроль держави, додатково прийнявши закон про відновлення сільського господарства. Велику роль у внутрішній політиці президента зіграла участь в реформуванні промислового комплексу країни. Необхідні закони, що покращують інвестиційний клімат в країні, також були прийняті в перші дні президентства. Новий представник Білого дому стабілізує обстановку в країні, скорочує безробіття, приборкує незадоволені маси фермерів, робітників і банківських клерків. Рузвельт прийнявся за впровадження програм, які були покликані поліпшити стан соціально незахищених дітей і людей похилого віку. Створюються профспілки, розробляються механізми стабілізації заробітної плати, рамки розумної системи оподаткування. Навчаючись на останньому курсі Гарвардського університету, Франклін одружився на своїй далекій родичці Елеонорі Рузвельт, яка була молодша за юнака на два роки. У родині Рузвельтів протягом 10 років народилося 6 дітей, одна з яких помирає у дитинстві [1, ст. 390-400]. Дружина з домашньої господині і дбайливої матері поступово перетворилася в особистого помічника Франкліна, а потім, у зв'язку з хворобою чоловіка, Елеонорі довелося взяти на себе масу політичних і громадських обов'язків чоловіка. Жінка Рузвельта брала участь у першій

президентській передвиборній кампанії чоловіка, виступала з захистом і роз'ясненням реформаторського курсу. Дружина президента займалася проблемами працевлаштування і соціального захисту жінок, ставши яскравою представницею феміністок першої хвилі. З державами Європи, Латинської Америки Рузвельт вибрав нейтральну лінію зовнішньої політики. Така позиція диктувалася небажанням президента США вторгтися в глобальні міждержавні конфлікти, але в кінцевому підсумку привела до зниження експорту зброї, що негативно позначалося на ледь зміцнілій економіці США [4, с. 66]. На початку Другої Світової війни американці відтягували відкритий конфлікт з Японією, але після нападу 7 грудня 1941 року японських військових літаків на тихоокеанську базу ВПС США, Франклін Рузвельт спільно з Черчиллем оголосив війну Японії. Однією з відповідей на агресію нацизму, стала ідея створення організації, що складається з представників чотирьох держав поліцейських, які встануть на варті миру в усьому світі. На конференції 1945 року трьох світових лідерів в Ялті, Рузвельту вдалося заручитися підтримкою радянського лідера в проведенні спільних операцій проти Японії [5]. Після повернення з Ялтинської конференції в Вашингтон Рузвельт продовжив роботу по підготовці відкриття асамблеї ООН, а також до конференції в Потсдамі. Але несподівано 12 квітня 1945 року у президента стався кроволив у мозок, який забрав життя Франкліна Рузвельта. Могила глави США за заповітом знаходиться в Гайд-Парку, недалеко від місць, де пройшли щасливі дитячі роки 32 президента США. Незважаючи на те, що більшість залишених справ Франкліна не отримали свого завершення, ім'я Рузвельта стоїть в одному ряду з видатними лідерами США, такими як Дж. Вашингтон, Т. Джефферсон і А. Лінкольн.

Список використаних джерел

1. Американские президенты: 41 исторический портрет от Д. Вашингтона до Б. Клинтона / Под редакцией Ю. Хайдекинга; Перевод с немецкого Л. В. Седовой. Ростов на-Дону, Феникс: Зевс, 1997, 280 с.
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018, 390 с.
3. Політична енциклопедія. / Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011, 580 с.
4. Політологія: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019, 435 с.
5. Томахів В. Я. Політологія. Навчальний посібник, 2-ге вид., доп. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. ЦРЛ. URL: <https://www.twirpx.com/file/2364502/>

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС

Актуальність теми дослідження: Особливістю сучасного глобального розвитку країн є активізація процесів світової інтеграції, особливо в Європі. При цьому їх вплив неминуче відчують навіть країни, що не входять до інтеграційних об'єднань. Після останнього розширення ЄС Україна стала прямим сусідом Євросоюзу. Це відкриває нові можливості для поглиблення співпраці між Україною та ЄС [1]. Загалом неможливо думати про майбутнє України у відриві від розвитку Європи та світу, тому євроінтеграція та вступ до Європейського Союзу є найважливішими стратегічними цілями нашої держави. Інтеграційні процеси самі по собі є складними процесами, саме тому необхідно зрозуміти, що отримає Україна від співпраці з ЄС.

Мета дослідження: висвітлити політичні переваги та недоліки асоціації України з ЄС. Для досягнення мети ми ставимо наступні **завдання:** показати широке коло питань, що стосуються Угоди про асоціацію; дослідити політичні переваги Угоди України з ЄС; окреслити недоліки підписаної Угоди про Асоціацію.

Об'єкт дослідження: є проблеми та перспективи співпраці України та ЄС на сучасному етапі.

Предмет дослідження: інтеграція України до ЄС. Сьогодні дуже значим є вплив міжнародних інтеграційних процесів на функціонування не лише регіональних міжнародних систем і становлення нового міжнародного порядку, а й окремих суспільств та держав. Основним виразником таких ідей у Європі сьогодні є Європейський союз. Інтеграція в Європу і майбутнє членство в ЄС давно вже стали пріоритетом зовнішньої політики української держави, хоча слід говорити вже про перехід цього питання із розряду суто зовнішньополітичних до таких, які визначають і внутрішньодержавне життя. Досить актуальним і важливим питанням сьогодення є вивчення характеру довгострокових та короткострокових факторів впливу процесів європейської інтеграції на українське суспільство в загалі та виявлення на цій основі відповідних переваг та недоліків для України за умов її входження до ЄС. Головними перешкодами для євроінтеграції в областях українці вважають брак коштів і хабарництво місцевих чиновників (по 37%) [2]. Співробітництво України з ЄС сприятиме наближенню соціальних умов України до високих європейських стандартів, підвищенню рівня життя і добробуту населення. У культурно-цивілізаційному аспекті євроінтеграція - це шлях до активізації взаємообміну між українською і західноєвропейськими культурами, одночасне становлення України й як інтегрованої частини глобального суспільства, й як національної держави. Членство в ЄС гарантує зміцнення національної безпеки України, захист її від агресії та територіальних претензій [3]. Сьогодні основними напрямками співробітництва між Україною та ЄС є енергетика, інвестиції, торгівля. Із погляду співробітництва між Україною та ЄС варто розглянути допомогу ЄС Україні. Перш за все, слід сказати про політичні переваги інтеграції України в ЄС, які пов'язані зі створенням надійних механізмів політичної стабільності, демократії та безпеки. Зближення з Європейським Союзом є гарантією, а виконання його вимог - інструментом розбудови демократичних інституцій в Україні. Крім того, членство в ЄС відкриє шлях до колективних структур спільної безпеки Євросоюзу, забезпечить ефективну координацію дій з європейськими державами в області контролю експортом і нерозповсюдження зброї масового знищення, дозволить активізувати співробітництво боротьбі з організованою злочинністю, контрабандою, нелегальною міграцією, наркобізнесом тощо [4]. Євроінтеграція сприятиме зростанню продуктивності економіки та темпів технологічної модернізації під впливом конкуренції на єдиному європейському ринку та забезпеченню вільного доступу до новітніх технологій, капіталу, інформації; підвищенню кваліфікації робочої сили за умов їх вільного руху в межах єдиного ринку; створенню більш сприятливого інвестиційного середовища; істотному зростанню обсягів торгівлі на ринку ЄС; створенню передумов для прискореного зростання взаємообміну в галузях з підвищеним рівнем науки та техноємності; підвищенню якості регулятивних інститутів у бюджетній, банківській, фінансовій сферах корпоративному управлінні. Економічна інтеграція також надасть можливість використовувати фонди регіонального розвитку ЄС для прискорення виходу на вищий рівень економічного розвитку, властивий більш розвиненим країнам Євросоюзу [5, с. 27-28]. Оскільки євроінтеграція має як переваги, так і ризики, Україні слід акцентувати увагу на використанні саме позитивних моментів євроінтеграції. Проведений аналіз інтеграції України до ЄС дає змогу констатувати, що Україні потрібно акцентувати увагу на сильних сторонах та потенційних можливостях, що надасть перспективу входження в європейський політичний та економічний простір.

Висновки: Підсумовуючи аналіз позитивних наслідків та недоліків європейської інтеграції України, можна зазначити, що цей процес є набагато складнішим питанням. Пояснюється це тим, що нині існують чимало аргументів проти вступу нашої країни, які гуртуються на економічних, геополітичних і соціальних наслідках відповідного процесу для України. Аналізуючи думки українських та зарубіжних експертів щодо угоди, які розглядаються з двох протилежних точок зору, вважається, що прихильники вступу України до Європейського Союзу наголошують на майбутніх економічних перевагах нового інтеграційного проекту. Також, виокремлюють низку економіко-політичних наслідків для України в разі повноцінного вступу до ЄС. Зокрема це може стосуватися того, що Україні потенційно доведеться «ділитися» суверенітетом з єдиним регулюючим органом Євросоюзу, якому на основі міжнародних договорів делегують частину своїх

повноважень. Отже, слід зазначити, що Україні вкрай необхідні інтеграційні процеси, що розширяють можливості її економіки. Однак процеси євроінтеграції повинні відбуватися помірними темпами, щоб не «шокувати» економіку. А сам процес інтеграції України в ЄС є перспективним напрямом для держави в цілому.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт міністерства закордонних справ України. URL:<https://mfa.gov.ua>
2. Тодощук А. В. Україна в інтеграційних процесах: ризики та переваги. URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/168.pdf>.
3. Пріоритети допомоги ЄС Україні: взаємовигідний рух назустріч. URL : http://www.ier.com.ua/ua/publications/regular_products?pid=5989.
4. Сабан М. В. Переваги і недоліки інтеграції України до ЄС. URL : http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67697.doc.htm.
5. Беренда С. В. Еволюція економічної інтеграції в країнах Європи: монографія [Текст] / С. В. Беренда. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. 168 с.

ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ» ТА «ДЕКОМУНІЗАЦІЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ»

Актуальність теми дослідження: У сучасному суспільстві все помітнішим стає інтерес спільноти до осмислення власного минулого. Історична пам'ять постає важливим чинником для визначення характеру колективних уявлень про минуле, оцінки сучасних подій і реальних перспектив на майбутнє. Цей феномен знаходить вираження в багатьох сферах суспільства, зокрема в політиці як фактор формування політично-компетентної нації, елемент суспільної свідомості, інструмент формування ідентичності, громадської єдності. Декомунізація історичної пам'яті стає прогресивним інструментом на шляху викоринення пережитки в минулого, тоталітаризму і тиранії.

Метою дослідження є розкриття політологічного змісту понять «історична пам'ять» і «декомунізація історичної пам'яті», а також розкриття дієвості феномену історичної пам'яті в умовах сьогодення України.

Об'єкт дослідження: політологічний зміст понять «історична пам'ять» та «декомунізація історичної пам'яті» в контексті сучасного життя українського суспільства.

Предмет дослідження: «історична пам'ять» та «декомунізація історичної пам'яті» як важливий фактор політичного і морального розвитку в умовах демократизації суспільства та становлення національної ідентичності в Україні.

Завдання дослідження: розкрити політологічний зміст понять «історична пам'ять» та «декомунізація історичної пам'яті», через приклади минулого і сьогодення продемонструвати механізми впливу згаданих понять на формування національної свідомості й само ідентифікацію українців. На сучасному етапі розвитку держави і державності особливо вагомими є усвідомлення національної ідентичності. Історична пам'ять - духовний феномен, притаманний кожному етносу, пов'язаний з її формуванням, передачею та збереженням уявлень про події минулого та сучасності. Знання про минуле також впливає на формування думки загалом та окремих представників суспільства. Зважаючи на динаміку української історії, неоднозначне ставлення до історичних подій в нашому суспільстві, історична пам'ять є елементом консолідації українців, фактори формування зовнішньої політики та позиції держави на міжнародній арені. Процес передачі історичної пам'яті залежить від якості джерел інформації. Українська історія дає значний матеріал для формування історичної пам'яті, але сам процес її передачі нащадкам зазнає складнощів і впливів різних факторів. Важливе значення в розгляді цього питання мають сучасні інформаційні технології, адже вони сприяють формуванню потрібного типу суспільної свідомості. Але існує загроза втрати культурної ідентичності. [1, 202-209]. Історична пам'ять у контексті політологічних понять - це самоідентифікація людини, сукупність образів і уявлень, що відтворюють культурно-історичний досвід народу до якого вона належить; це поєднання наукових, релігійних етнографічних, культурних знань, які впливають на формування свідомості громадянина, забезпечують здоровий ідентифікаційний код нації, підтримуючи моральні принципи кожного її представника. Без історичної пам'яті народ у фокусі поглядів інших націй не сприймається інакше, ніж натовп. Історична пам'ять - це успадкування досвіду минулих поколінь, його критичне осмислення, що проявляється у відповідних формах: традиціях, віруваннях, пам'ятках, спогадах очевидців, а також існує у вигляді історичних свідчень людей. Ця пам'ять повинна мати механізми державного захисту не менші, ніж кордону [2, с. 550-560]. Щоб очистити нашу історичну пам'ять треба провести декомунізацію, в умовах війни цей термін набув глибшого змісту - дерусифікацію. Що означає це поняття? Декомунізація - це процес позбавлення Україною наслідків комуністичної ідеології, віднині - нашарування російської пропаганди. Цей процес в'яло розпочався в часи розпаду СРСР, стихійно активізувався під час ленінопаду в період Євромайдану, активно продовжується в умовах війни, яку веде Росія в Україні. І це проявляється не тільки в перейменуванні вулиць, майданів, (сьогодні станцій Київського метрополітену), міст, хоча і це дуже важливо, адже мирних жителів Бучі російська орда знищувала на вулиці Кірова, декомунізація, як складова історичної пам'яті, відновлення автентичності, як ніколи раніше заставляє задуматися над справжнім функціонуванням десятої статті Конституції України - про українську мову. Це боротьба за те, щоб інтернет в Україні був українським. Адже сучасні «валуєви» признають лише мову «межнаціонального обшчення», тобто російську. Хоча ще 1934 року на міжнародному конкурсі мов у Парижі українська здобула 3 місце за виразністю, чіткістю, мелодійністю, багатством словникового складу після французької та італійської, залишивши позаду інші європейські мови (на яких, до речі, комп'ютери прекрасно розмовляють). Інтернет - українською-це теж складова декомунізації [3, с. 300-320]. Наступне, це проведення Верховною Радою закону про те, щоб у пагсах діловоди записували імена новонароджених українськими варіантами. Мається на увазі імена латинського кореня: не Крістіна (є Христина), не Альона (є Олена), не Нікіта (є Микита), не Дар'я (є Дарина) і т. п. І це не дискримінація. Адже під час різних хвиль еміграції наших людей в Канаді, США, Південній Америці записували в документах так, як звучить це ім'я в їхній країні. Отже, декомунізація - це радикальне вилучення російської мови на всіх рівнях функціонування у всіх стилях мовлення (крім розмовної в сім'ях носіїв). Одночасно декомунізація - це заходи щодо збереження сакральних цінностей, рідкісних іконостасів, цінних архітектурних пам'яток, книг, музейних речей, які допомагають формувати історичну пам'ять [4, с. 120-123]. Сьогодні знову, особливо в західних областях України,

проводиться демонтаж пам'ятників, що нагадують людям усе російське. Очевидно, що до цього питання нас ще очікує дискусія, щоб не уподібнитися в цьому руйнуванні самим більшовикам, які діяли під гаслом «До основания все разрушим». Наступна парадигма декомунізації - це заборона дії на території України зловорожої православної церкви московського патріархату, керованої з Москви Гундяєвим - очільником та ідеологом «русского мира», що приніс в Україну смерть, сирітство, руйнування. Радикально змінювати себе кожному з нас закликають Буча, Бородянка, Гостомель, Чернігів, Харків, Маріуполь. Половинчастості дій у рішеннях щодо декомунізації вони нам не простять [5, с. 400-420]. І останнє: потрібно продовжувати змінювати сприйняття світом Москви. І це успішно чинить зараз наш Президент Володимир Зеленський. Світ повинен осмислити, нарешті, що Україна - самостійна суверенна держава, а не частина Росії, що на нашій території іде війна, розв'язана путінською імперією зла, яку треба не просто осудити, а зробити усе можливе зі сторони Європи, США, інших держав, щоб припинити геноцид України.

Висновок: Отже, варто взяти до уваги європейський досвід «історичної пам'яті», а також використовувати практику «подолання минулого», особливо в час формування нового типу свідомості і реакції на зовнішню агресію. Треба усвідомлювати причини помилок минулого у формуванні нових поглядів на участь України в європейській спільноті. Підсумовуючи, варто закінчити заклик: «Кому дорога Україна, не проявляйте байдужість, а рішуче обстоюйте національні концепції історичного і політичного розвитку своєї країни, свято бережіть власну історичну пам'ять!»

Список використаних джерел

1. Висоцький О. Глобальна культура [текст]/ О. Висоцький// Геополітика: енциклопедія. -К, :Знання України, 2012. 600 с.
2. Івшина Лариса. Сила м'якого знака, або Повинення Руської правди. - вид-во «ПраТ» «Українська прес-група». К, 2011. 800 с.
3. Нагорна Л. П. Історична пам'ять: теорії, дискурси, рефлексії. К, ШІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 328 с.
4. Паламар Арсен. «Третя руїна. Роздуми над недолею». вид-во М. П. Коць Київ- Харків-Тернопіль- Нью-Йорк. 254 с.
5. Слово про свободу й відповідальність. Ініціативна група «Першого грудня» в документах і текстах. К. : Дух і літера 2008. 424 с.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА

Актуальність теми дослідження: в сучасному світі національні лідери відіграють важливу роль у визначенні політичних та економічних розвитку країн. Вони мають великий вплив на формування національної ідентичності та культурних цінностей. Загальнонаціональне політичне лідерство також відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності та безпеки країни, а також у здійсненні зовнішньої політики. Таким чином, розуміння особливостей загальнонаціонального політичного лідерства є важливим.

Мета дослідження: розкриття ключових характеристик, що визначають успішність лідерів в управлінні державою та її громадянами, та визначення найкращих практик управління у складних політичних та соціальних умовах.

Об'єкт дослідження: політичні лідери, які мають значний вплив на державну політику та громадське життя своїх країн, незалежно від країни, культурного тла або історичного періоду.

Завдання дослідження: аналіз та визначення характерних ознак та властивостей, які роблять політичних лідерів успішними в управлінні країною та впливовими на національну політику.

Предмет дослідження: Предметом дослідження особливостей загальнонаціонального політичного лідерства є аналіз характеристик та властивостей політичних лідерів в країнах з різними культурними та історичними традиціями, а також визначення ролі та впливу цих лідерів на політичну та соціально-економічну ситуацію в країні. Зв'язок лідерства з проблемами політичної влади тісний і неопосередкований, оскільки за своєю суттю і формою політичне лідерство є проявом влади і владних відносин. Механізм реалізації політичної влади не може діяти без головної дійової особи - політичного лідера, який посідає центральне місце у владних відносинах, перебуває на «вершині», змушуючи інших робити те, чого вони не робили б за його відсутності. Політичне лідерство - це процес взаємодії між людьми, в ході якого наділені реальною владою авторитетні люди здійснюють легітимний вплив на суспільство, котре добровільно віддає їм частину своїх політико-владних повноважень і прав [4]. Для масового українця сприйняття змін, що відбулися чи відбуваються, визначається результатами правління президентів Л. Кравчука, В. Ющенка та ін. Тому порівняємо періоди правління українських президентів та виділимо їх основні «плюси» та «мінуси». Л. Кравчук - перший Президент України після здобуття нею незалежності у 1991-1994 рр. Він також був Головою Верховної Ради України у 1990-1991 рр. та народним депутатом України у 1990-1991 та 1994-2006 рр. У чому ж основні досягнення Леоніда Макаровича? Перш за все в тому, що він виграв перші в історії незалежної України президентські вибори. За президентства Л. Кравчука були сформовані основні державні інститути незалежної України. Україна була визнана міжнародним співтовариством. Були розпочаті ринкові реформи і з'явилося приватне підприємництво.[7] Що ж до «мінусів», то Л. Кравчук не зміг провести глибокі ринкові реформи. Неконтрольований розпад радянської економічної системи, яка і раніше була неефективною, обернувся різким спадом виробництва, дефіцитом держбюджету та гіперінфляцією. Через економічні проблеми купівельна спроможність населення впала і шахтарі вийшли на масові страйки, що врешті-решт стало однією із причин дострокових президентських виборів. Л. Кравчук не домогся також прийняття нової Конституції України, яка б стала основою правової системи молодій державі [5, с. 149]. В. Ющенко - український політичний діяч, голова партії «Наша Україна», третій президент України (2005-2010), лідер Помаранчевої революції. Його досягнення, зокрема, полягають у сприянні процесу відновлення історичної пам'яті українців. Зокрема, за президентства Ющенка голодомор 1932-1933 років було визнано геноцидом українського народу. Він ініціював відкриття Музею Пам'яті героїв Крут, присвоїв провіднику ОУН Степану Бандері звання Героя України. Цей Президент зменшив тривалість служби в армії до одного року замість двох. Вельми негативним в період президентської каденції Ющенка став його конфлікт із прем'єр-міністром України Ю. Тимошенко, одним із наслідком якого стала політична криза та розпад демократичної коаліції у 2008 році, що, у свою чергу, призвело до розпуску парламенту та призначення дострокових виборів [7]. За президентства Ющенка істотно погіршилися відносини України з Росією, зокрема, розпочалася так звана «газова війна». До президентських виборів 2010 року Ющенко втратив підтримку електорату і здобув на них лише 5,45% голосів. Це дозволило прийти до влади двічі судимому В. Януковичу. П. Порошенко - український політик, державний діяч, п'ятий Президент України (з червня 2014 року). Він Лауреат Премії України у галузі науки і техніки, заслужений економіст України, кандидат економічних наук. Найголовнішим досягненням діючого президента є те, що в умовах воєнного протистояння з Росією вдалося створити боєздатну армію. Якщо на початку конфлікту на Донбасі ситуацію рятували волонтери і добровольці, то нині волонтерські організації співпрацюють з дієздатним Міністерством оборони України, а добровольці інтегрувалися в офіційні силові структури [7]. Президент Порошенко проводить активну зовнішню політику і домогся активної підтримки міжнародною спільнотою України у протистоянні з Росією. Євросоюз та США ввели проти Росії низку санкцій, засуджуючи анексію нею українського Криму та підтримку терористів на Донбасі. За президентства Порошенка Україна рекордно скоротила закупівлі газу у Росії. Однією з головних невдач П. Порошенка є відсутність ефективної боротьби з корупцією а також відсутність серйозного прогресу у розслідуванні резонансних злочинів, в першу чергу вбивства сотні громадян під час Революції гідності [3, с. 70] Це свідчить про відсутність ефективних реформ у судовій сфері, що, у свою чергу, стримує розвиток економіки та надходження іноземних інвестицій. Проаналізувавши діяльність українських президентів,

можна простежити як змінювалося політичне лідерство з часом, які відносини були між лідерами та народом і який внесок в розвиток України було здійснено. Під час нинішньої президентської виборчої кампанії у якості головних мотивів вибору певного кандидата виступають такі: привабливість особистості кандидата (значимий мотив для 36% виборців) та близькість ідей та пропозицій кандидата для громадян держави (теж 36%). Серед чинників, які найбільше впливають на вибір кандидата, вагомими, як показують соціологічні дослідження, є особисті якості кандидата (57%), попередня діяльність (43%) та програма і пропозиції на майбутнє (40%). Окремі ймовірні кандидати та пост глави держави (зокрема С. Вакарчук і В. Зеленський) приваблюють своїх виборців перш за все як особистості (половина електорату обох кандидатів), третина виборців вбачають у них «свіжу кров», якої так потребує нинішня влада. Щодо Зеленського є й сподівання, що він «дбатиме про таких людей, як я». Такі дані дало опитування, яке було проведене Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова у травні 2018 р.[4, с. 71]. Проаналізувавши особливості сучасного національного політичного лідерства, можна зробити висновок, що феномен політичного лідерства передбачає першість особи у політичних структурах державної влади, політичних партіях і групах тиску. До типових рис політичного лідера відносяться: наявність професійної освіти й досвіду, інноваційність, ораторське мистецтво, висока комунікабельність, вміння сформувавши команду. Політична еліта в Україні на початку державного відродження складалася в основному з колишньої номенклатури і за змістом діяльності була ідеологічною, тобто здебільшого проповідувала необхідність реформ, а не займалася їх втіленням [6, с. 28]. Після других парламентських і президентських виборів прийшла технократична еліта, яка взяла курс на жорстку фінансову стабілізацію і конституційну реформу. У суспільстві визріває нова підприємницька й адміністративна еліта, здатна по-сучасному мислити і діяти. Нині політичне лідерство в Україні все ще ґрунтується в основному на вождизмі з націонал-романтичним ухилом. Цей тип лідерства не передбачає глибоких професійних знань, а також опори на фахову команду однодумців і сучасну політичну партію [2]. Сучасний тип лідера - професійного політика з реформістською орієнтацією - починає формуватися в середовищі підприємницької й адміністративної еліти.

Висновок: Загальнонаціональне політичне лідерство є важливим фактором у розвитку країн та націй. Дослідження особливостей загальнонаціонального політичного лідерства має на меті визначення характерних ознак та властивостей, які роблять політичних лідерів успішними в управлінні країною та впливовими на національну політику. Вивчення традицій та культурних особливостей країн, аналіз різних стилів лідерства та їхнього впливу на ефективність управління, роль загальнонаціональних лідерів у створенні та розвитку національної ідентичності та культурного життя країни, вплив на соціально-економічний розвиток країни, а також взаємодію з іншими країнами та міжнародними організаціями є важливими аспектами дослідження.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL:<http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Конституція України. К.:2018. Ст. 70, 71
4. Політичний енциклопедичний словник. Упорядник М.П.Требін. К.: Право, 2015.
5. Розумний М.М. Проблема лідерства в українському національному проекті [Текст], Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2016. №3. С. 149-155
6. Рудакевич О. М. Політична культура національних спільнот: теорія та методологія дослідження (моногр.). Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 340 с.
7. Українська правда. Президенти України.URL:<https://www.pravda.com.ua/>

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМВІДНОСИН СВОБОДИ І ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження: аналіз типів відносин між особистістю і суспільством переконливо свідчить про те, що в умовах прискороного розвитку цивілізації роль особистості в суспільстві, рівень її свободи істотно зростають, у зв'язку з чим стає все більш актуальною проблема співвідношення свободи особи і її відповідальності перед іншими людьми і суспільством в цілому. Буття правового суспільства визначається розвиненими горизонтальними зв'язками, рівнем самоорганізації між усіма суб'єктами соціального простоту. Базовими факторами суб'єкта правовідносин із розвинутою демократичною правосвідомістю є усвідомлення цінності свободи, повага до права, відповідальність за свої вчинки, прагнення до реалізації соціальної справедливості тощо.

Мета дослідження: аналіз свободи рішень людини та її відповідального підходу до тих, чи інших питань. Взаємовідношення свободи та відповідальності. Вплив однієї особи на суспільство та вплив суспільства на державу. Правова держава, її розбудова та взаємовідношення із суспільством.

Об'єктом дослідження є: свобода та відповідальність суспільства в цілому.

Предметом дослідження є: проблема співвідношення свободи та відповідальності з точки зору філософської та філософсько-правової думки. Яке ж значення мають категорії «свобода» і «відповідальність» і яке співвідношення існує між ними?

Завдання дослідження: визначити взаємовідносини свободи та відповідальності людини. Вплив одного компонента на інший та спосіб прийняття рішень завдяки відповідальності та свободі. Свобода - це одна з основних, найскладніших філософських категорій, яка визначає сутність людини, що складається з її здатності мислити і діяти відповідно до своїх намірів, бажань та інтересів, а не внаслідок якогось примусу. У соціальних відносинах особливості реалізації співвідношення свободи та відповідальності залежать від багатьох умов, зокрема від типу політико-правової системи держави, рівня розвитку законодавства щодо прав та свобод людини, ступеня розвиненості правової та політичної культури суспільства й індивіда, існуючих правових традицій тощо. На мою думку, саме у правовому суспільстві, буття якого неможливе без розвитку демократії, відбувається постійний пошук компромісу між прагненням до свободи та відповідальністю шляхом постійного діалогу між суб'єктами соціального простору. Свобода як характеристика буття правового суспільства передбачає широкі можливості для реалізації життєвої стратегії та ціннісних пріоритетів людини. Разом з тим акт вільного волевиявлення бажань і прагнень особистості автоматично передбачає здійснення процедури вибору у різноманітних вимірах: від екзистенційного до соціального. Для здійснення цієї процедури людина повинна бути готова емоційно, інтелектуально, ментально, світоглядно тощо. У той же час свобода громадянина виражається в правах людини, які закріплені у чинному законодавстві. У правовому суспільстві людина має можливість вибору певної моделі поведінки, яка обумовлена чинним законодавством, у той же час вона може стати творцем нового правопорядку, застосовуючи наявні демократичні процедури. Розвиток правового суспільства в цьому контексті означає не лише збільшення об'єму прав і свобод людини, але й більш глибоке розуміння відповідальності: не тільки перед самою собою, власною родиною, а й перед суспільством, державою. Запорукою усвідомлення та реалізації меж свободи та рівня відповідальності громадянина є знання. Тому справжній вибір відрізняється від свавілля тим, що він є результатом складного синтезу об'єктивних можливостей зовнішньої дійсності і суб'єктивного багатства внутрішнього світу людини, накопиченого нею соціального досвіду. У процесі вибору розкривається справжній зміст, духовне і моральне багатство особистості. Саме вільний вибір є випробуванням на міцність таких компонентів особистості, як совість, гідність, честь, відповідальність, тощо [1]. Отже, що ж являє собою відповідальність з позиції соціальної філософії? Відповідальність - це соціально-філософське поняття, що відбиває об'єктивно-історичний характер взаємин між особистістю і суспільством, особистістю і соціальною групою, які сформувалися в ході задоволення взаємних вимог. Як правило, залежно від сфери діяльності розрізняють політичну, правову (юридичну), моральну відповідальність, а залежно від суб'єкта відповідних дій - індивідуальну, групову, колективну тощо. Відповідальність формується внаслідок тих вимог, що їх ставить до особистості суспільство, соціальна група, колектив. Засвоєні особистістю, вони стають основою мотивації її поведінки [2]. Формування особистості припускає виховання в неї почуття відповідальності, яке стає її головною рисою. Важливим питанням для розуміння співвідношення свободи і відповідальності є визначення меж свободи діяльності людини. Свобода є фундаментальною цінністю для людини, але вона повинна мати свої кордони, межі, щоб не стати свавіллям, насильством над іншими людьми, тобто не перетворитись на неволю. Таким чином, межами свободи є інтереси іншої людини, соціальних груп і суспільства в цілому, а також природи як природної основи існування суспільства [3]. У суспільстві свобода особи обмежується інтересами суспільства. У міру розвитку суспільства з кожною новою епохою відкриваються нові можливості зростання ступеня свободи особи. Це положення в сучасному суспільствознавстві як на Заході, так і на Сході стало загально визнаним. Тому сьогодні основним критерієм суспільного прогресу є рівень гуманізації суспільства, становища в ньому особистості -

рівень її економічної, політичної, соціальної і духовної свободи. Кожна суспільна формація чи цивілізація прогресивні настільки, наскільки вони розширюють коло прав і свобод особи, створюють умови для її самореалізації. Однак не слід забувати, що свобода лише тоді може бути критерієм суспільного прогресу, коли її зростання відбувається в розумних межах. Коли цими межами на будь-якому етапі розвитку суспільства є відповідальність особистості перед суспільством і вона виходить за ці межі, у суспільстві неминуче починається анархія, що з поняттям свобода аж ніяк не сумісна [4].

Висновок: Особистість і суспільство - це дві взаємозалежні, взаємодоповнюючі сторони способу засвоєння діяльності людиною. Немає особистості без суспільства, і немає суспільства без особистості. У кожному історичному епоху існує свій тип відносин між особистістю і суспільством. Міра свободи, яку вкладають люди в кожен конкретний епоху, залежить від рівня розвитку економіки, від соціальних відносин і політичного ладу тієї чи іншої держави. Свобода і відповідальність - нероздільні поняття. Свобода неможлива без відповідальності і обов'язку людини перед світом, у якому вона існує. Відповідальність - це неминуча ціна свободи, плата за неї.

Список використаних джерел:

1. Проблема свободи і відповідальності людини URL: <https://library.nlu.edu.ua/POLN%20Text/4%20KURS/4/1/13H3R13%203.Htm>
2. Ю. Ю. Калиновський. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnyua_20153_1.pdf
3. Формування особистості в умовах розбудови правової держави URL: http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&121DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE FILE DOWNLOAD=1&Image file name=PDF/ub_2016_2_4.pdf
4. Взаємовідносини держави та суспільства URL: http://dridu.dp.ua/biblioteka/doc/Vzayemovidnosny_derzhavy_ta_suspilstva.Pdf

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОЛІТИКИ І БІЗНЕСУ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність теми дослідження: Одним із принципових питань ринкової економіки є саме співвідношення ринкових сил і державного регулювання. Як в наш час так і раніше воно було актуальним. Становлення партнерських відносин держави та бізнесу це не просто.

Мета дослідження: проаналізувати взаємозв'язки політики та бізнесу в українському суспільстві.

Об'єкт дослідження: взаємодія влади та бізнесу, проблемні аспекти.

Предмет дослідження: держава, бізнес, спільні інтереси, державне регулювання, політичний процес.

Завдання дослідження: дослідити поняття бізнесу та політики в українському суспільстві; сутність взаємодії бізнесу та політики, як необхідної передумови ефективного функціонування економічної системи. Партнерські відносини між державою та бізнесом пов'язуються не просто. Вже залучення бізнесу до співпраці з державою буде означати неминуче зіткнення з серйозними проблемами. Насамперед ці проблеми будуть проявлятися в недоліках правової бази, недосконалості форм та методів реалізації партнерських відносин, відсутності конкурентних умов для ефективного співробітництва, нерозвиненість інвестиційного та інноваційного середовища [1]. Також сучасна економічна система висуває свої вимоги до гармонізації та налагодження цього механізму взаємодії держави та бізнесу, які мають досягнути суспільних цілей та економічного зростання. На думку вчених, партнерство держави і бізнесу необхідно розглядати з позиції форм взаємодії. Це партнерство на основі розвитку країни та її інтересів має низку вигод такі, як: формування механізму соціального діалогу, підвищення конкурентоспроможності бізнесу та країни, реалізація стратегій соціально-економічного розвитку шляхом консолідації спільних зусиль, отримання бізнесом гарантій щодо захисту своїх інтересів і від корупції та ін. Навіть є своя відповідальність: держава бере на себе відповідальність за соціальні гарантії стосовно громадян, отримуючи натомість підтвердження легітимності своєї влади; підприємцям держава повинна забезпечити гарантії прав власності, сприятливий діловий клімат, а з боку бізнесу відчувати підтримку; узгодження інтересів між суспільством і бізнесом відбувається в процесі підтримки принципів соціальної відповідальності підприємцями, які, своєю чергою, відчують підтримку своїх інтересів з боку суспільства; громадські організації в цій взаємодії виконують роль «сполучного елемента», оскільки, з одного боку, здатні бути захисником інтересів бізнесу, а з іншого – лобювати інтереси бізнесу перед державою [2]. Зазначимо також, що на цю ризиковану діяльність впливають такий фактор, як державне регулювання. Державне регулювання підприємницької діяльності – система економічного, соціального, організаційного, правового та політичного забезпечення державою сприятливого середовища для формування і стійкого розвитку сучасного підприємництва й послаблення негативних тенденцій цього процесу. У період становлення бізнесу держава створює режим найбільшого сприяння для використання потенціалу підприємців і здійснює декілька основних функцій. Однією з основних функцій – формування суб'єктів сучасного підприємництва, які здатні до інноваційно ризикової діяльності. Ефективно це проявляється шляхом забезпечення економічної свободи підприємницької діяльності, створення чітких «правил гри» на всьому економічному просторі країни. Друга функція це державне регулювання, яка формує конкурентне середовище та переваги можна здобути шляхом безперервного оновлення технології і техніки. Також мають бути створені умови для стійкого розвитку пропозиції товарів і послуг високої якості, вироблені на інноваційній основі, за допомогою стимулювання цілеспрямованої орієнтації, підтримання бізнесових структур у сфері виробництва [3]. Доцільно розглянути партнерство у трьох основних категоріях: економічне, правове та організаційне. Економічне партнерство передбачає здійснення спільної підприємницької діяльності державними органами та підприємницькими структурами, спрямованої на отримання неподаткового бюджетного доходу шляхом використання ресурсів підприємницького сектора. Економічна взаємодія включає: державні унітарні підприємства; державні корпорації; корпорації за державною участю; Державно-приватне партнерство; ринкові взаємовідносини. Правове партнерство полягає у спільній організації процесу регулювання підприємницької діяльності з боку держави. Для цього підприємницькі структури можуть брати участь в робочих групах з розробки законодавства, створювати саморегульовані організації із залученням фахівців з органів державної влади, а також використовувати інші форми і методи державного впливу на розвиток бізнесу. Ця взаємодія включає: державне регулювання підприємницької діяльності; державне регулювання конкуренції; державне регулювання взаємодії державних і підприємницьких структур. Організаційне партнерство являє собою різні форми участі представників однієї із сторін у структурних підрозділах іншого боку взаємодії. Наприклад, це може бути участь представників держави в органах корпоративного управління підприємницької структури або участь представників бізнесу в органах, що впливають на прийняття державних рішень. Організаційна взаємодія передбачає: взаємну участь представників сторін у діяльності інших сторін; державне замовлення [1]. Сьогодні ми бачимо Україну, коли ворог завдає значних руйнувань і це також проявляється в нашій інфраструктурі. Тому залучення інвестицій у її відновлення буде нашим пріоритетом. Такі проекти передбачають довготривале співробітництво та взяття довгострокових зобов'язань від сторін. Раніше держава

керувалася принципом трирічного бюджетного планування. Однією з новацій закону є запровадження взяття цих довгострокових зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів, які є державними партнерами в рамках здійснення державно-приватного партнерства. Внесення цих змін до Бюджетного кодексу України дозволять залучити приватний бізнес до реалізації масштабних проектів на умовах ДПП, у тому числі концесії. Це сприятиме модернізації наявної та створенню нової інфраструктури у воєнний та післявоєнний час для соціальної, транспортної, енергетичної, житлово-комунальної сфери та наданню громадянам якісних послуг; додати впевненості приватним партнерам у виконанні державою своїх зобов'язань та функціонуванні механізму ДПП [4].

Висновок: Взаємозв'язок політики і бізнесу є важливим в нашій країні як на зараз так і раніше. Внесення державним регулюванням певних змін для покращення бізнесової структури в країні дає їм і свою вигоду з цього. Як було вже вище зазначено є різні види партнерств і від них залежить подальший розвиток суспільства нашої країни.

Список використаних джерел

1. Узунов.Ф. Види взаємодії бізнесу з органами державної влади та управління URL:<http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=611>
2. Біла Ірина, Шевченко Олена Соціальна відповідальність держави та бізнесу як умова розвитку соціальної економіки URL:<https://ekmair.ukma.edu.ua/items/a019bd63-3afe-459d-9e14-91f79e12b9d3>
3. Шаблиста Л.М. Державне регулювання підприємницької діяльності URL:<https://esu.com.ua/article>
4. Міністерство економіки України. Посилення гарантій для бізнесу у рамках державно-приватного партнерства URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=29e47fc8-cf80-48ea-9999-81ee31fff725&title=VUkrainiPosililiGarantiiDliaBiznesuURamkakhDerzhavnoprivatnogoPartnerstva>

ПРЕЗИДЕНТСЬКА ВИБОРЧА КАМПАНІЯ В 2019 Р.

Актуальність теми дослідження: Президентські вибори 2019 року в Україні стали одними з найбільш важливих і напружених подій в історії незалежної країни. Ці вибори мали вирішальне значення для майбутнього України, оскільки на них було вибрано главу держави - президента.

Мета дослідження: дослідити особливості передвиборчої кампанії та проаналізувати вплив на політичні реалії в 2019 році.

Предмет дослідження: особливості передвиборчих кампаній кандидатів та їх вплив на суспільство.

Об'єкт дослідження: передвиборчі лозунги, агітаційні ролики, робота політтехнологів кандидатів.

Завдання дослідження: проаналізувати вплив виборів у 2019 на подальший розвиток політики в Україні. Кампанія була дуже інтенсивною та насиченою, змаганням приймали участь 39 кандидатів на посаду президента. Найбільшими фаворитами на початку кампанії були: Петро Порошенко, Володимир Зеленський, Юлія Тимошенко, Анатолій Гриценко та Ігор Смешко. Кандидати використовували різні стратегії, щоб залучити увагу виборців та виграти їхню підтримку. Один з ключових моментів кампанії було теле-дебати між кандидатами. У них взяли участь Петро Порошенко, Володимир Зеленський, Юлія Тимошенко та ще кілька кандидатів. Це був один з найбільш важливих моментів у кампанії, оскільки він дав можливість кандидатам продемонструвати свої ідеї та погляди на проблеми країни. Ще одним важливим моментом в кампанії була агітація на виборчих майданчиках та у соціальних мережах. Кандидати використовували свої ресурси та зверталися до виборців з промовами та рекламою в інтернеті. Загалом, президентом України можуть бути обрані будь-які громадяни України, які на момент дня голосування досягли 35 років, мають права голосу, володіють українською мовою та проживають в Україні протягом 10 останніх років. Крім того, одна особа не може бути обрана президентом більш ніж на 2 терміни. Президент в Україні обирається на 5 років [1]. Від самого початку було зрозуміло, що команда керівника студії «Квартал 95» веде нестандартну президентську кампанію, яка нагадує не політичний процес, а шоу загальнонаціонального масштабу. Всередині січня журналіст УП Роман Кравець записав перше велике інтерв'ю Володимира Зеленського після його заяви про участь у президентських виборах, де майбутній президент розповів про стосунки з Ігорем Коломойським, свою команду та амбіції глави держави [2]. 25 лютого вибухнув інформаційний скандал, який став відомим на всю країну як «Свинарчукгейт». Журналісти програми «Наші гроші» заявили, що викрили масштабну схему розкрадання оборонного бюджету. Організатором схеми, за даними розслідувачів, начебто став син заступника секретаря РНБО Олега Гладковського Ігор. Наприкінці березня усі серйозні соціологічні компанії показували орієнтовну трійку лідерів президентських перегонів: Володимир Зеленський, Петро Порошенко та Юлія Тимошенко. Але передбачити, хто з них виграє чи яким буде склад другого туру, тоді не бралися ані соціологи, ані штабісти найрейтинговіших кандидатів. Однак, як би сильно у командах топ-кандидатів не вірили у перемогу, кожен із них готувався і до можливого програшу. Який «план Б» розглядали у командах основних претендентів та план дій на випадок, якщо виграти омріяне крісло президента випаде не їм? [2]. В ефірі телепрограми «Свобода слова» керівник ДКІБ СБУ Олександр Климчук зазначив, що РФ буде намагатися втрутитися у виборчий процес. За його словами, основні зусилля будуть спрямовані на кібернетичні атаки на об'єкти критичної інфраструктури (електронні системи ЦВК, об'єкти транспорту, енергетики тощо) та інформаційні впливи на громадян (вплив через інтернет-ресурси, соцмережі). Він зазначив, що набутий з 2014 року досвід та оновлення технічної бази дає можливість СБУ ефективно протидіяти кібератакам [3]. На виборах 2019 активно задіяні технології прямого і непрямого підкупу виборців. Схема докупівлі кількох відсотків голосів може спрацювати непомітно — через мережі депутатів-мажоритарників і представників органів самоврядування. Так, напередодні виборів правоохоронці відкрили кримінальні справи щодо підкупу голосів виборців, які стосуються чотирьох кандидатів у президенти. Як повідомив глава МВС Арсен Аваков, поліція отримала повідомлення про підкуп на користь кандидатів Петра Порошенка, Юлії Тимошенко, Сергія Тарути та Анатолія Гриценка. Також в Одеській області ліквідовано мережу підкупу виборців на користь кандидата на пост президента Юлії Тимошенко. Відбулася спроба підкупу кандидата Юрія Тимошенка. Кандидату пропонували 5 млн гривень (у доларовому еквіваленті) за зняття кандидатури, замовником є народний депутат Валерій Дубіль. Також за заявою директора соціологічної служби «Український барометр» Віктора Небоженка, проти кандидата Тимошенко було одразу кілька технічних кандидатів-спойлерів, навіть однофамільців. На виборах переміг Володимир Зеленський, який здобув понад 73% голосів у другому турі голосування [4]. Після першого туру виборів на посаду президента країни пройшов Володимир Зеленський, який виграв у свого конкурента Петра Порошенка з великим відривом голосів. Основними темами виборчої програми Зеленського були боротьба з корупцією, зміцнення економіки країни, реформування судової системи та забезпечення національної безпеки. Зеленський викликав захоплення серед українців своїм новаторським підходом до проведення виборчої кампанії. Він добре володіє медіа-платформами та соціальними мережами, що дозволило йому зібрати значну підтримку від молоді та активної частини населення. Після обрання на посаду президента, Зеленський розпочав реалізацію своєї виборчої програми, зокрема запровадив реформу судової системи, збільшив мінімальну зарплату, впровадив нові антикорупційні закони та розпочав переговори з Росією з метою завершення війни на сході України. Проте, на

шляху до виконання своїх обіцянок президенту Зеленському довелося стикнутися з численними викликами та складнощами. Він зіткнувся з опозицією в парламенті, скандальними відставками своїх найближчих співробітників та іншими складнощами [5].

Висновок: Неочікувані результати: Вибори в 2019 році в Україні відрізнялися від попередніх президентських виборів в країні тим, що популярність деяких кандидатів змінилася дуже швидко. Відомий комік Володимир Зеленський здивував багатьох своїм успіхом і переміг у першому турі виборів. Перемога Зеленського: Володимир Зеленський, який був новачком у політиці, переміг у другому турі виборів з незначним відставанням від іншого кандидата, Петра Порошенка. Це свідчило про низький рівень підтримки для Порошенка, який стояв на чолі країни впродовж попередніх п'яти років. Низька якість дебатів: Дебати між кандидатами на посаду президента були критиковані за низьку якість та нечесність. Більшість дебатів були супроводжені скандалами, взаємними обмінами образами та безглуздими обіцянками. Цифрова кампанія: Кандидати використовували соціальні мережі та інші онлайн-ресурси для просування своїх ідей і залучення підтримки. Зеленський зосередився на своїй популярності в Інтернеті та медіа, що дозволило йому успішно вести кампанію в Інтернеті та залучати молодих виборців.

Список використаних джерел

1. «ВИБОРИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ 2019» URL: <https://www.unian.ua/tag/vibori-prezidenta-ukrajini-2019>
2. «2019 у статтях «Української правди». Чим жила країна» URL: <https://www.pravda.com.ua/articles>
3. «Скандали URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Вибори_Президента_України_2019
4. «Спроби втручання у виборчий процес» URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Вибори_Президента_України_2019
5. «Interfax Ukraine. Вибори» URL: <https://interfax.com.ua/news/election/вибори-93.htm>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА

Актуальність теми дослідження: в умовах підготовки до чергових виборів Президента України актуалізується питання про сутність та особливості загальнонаціонального політичного лідерства. За цих обставин осмислюється та переосмислюється роль глави держави в даній моделі політичної системи та розробляються ідеї, спрямовані на оптимізацію державного управління.

Мета дослідження: розкрити сутнісні риси загальнонаціонального політичного лідерства в парламентсько-президентській республіці та здійснити компаративний аналіз діяльності Президентів суверенної України.

Предметом дослідження: є зв'язок лідерства з проблемами політичної влади, оскільки за своєю суттю і формою політичне лідерство є проявом влади і владних відносин.

Об'єкт дослідження: політичне лідерство.

Завдання дослідження: проаналізувати особливості загальнонаціонального політичного лідерства. Політичне лідерство - це процес взаємодії між людьми, в ході якого наділені реальною владою авторитетні люди здійснюють легітимний вплив на суспільство, котре добровільно віддає їм частину своїх політико-владних повноважень і прав. Для масового українця сприйняття змін, що відбулися чи відбуваються, визначається результатами правління президентів Л. Кравчука, В. Ющенко та ін. Тому порівнюємо періоди правління українських президентів та виділимо їх основні «плюси» та «мінуси». Л. Кравчук - перший Президент України після здобуття нею незалежності у 1991-1994 рр. Він також був Головою Верховної Ради України у 1990-1991 рр. та народним депутатом України у 1990-1991 та 1994-2006 рр. У чому ж основні досягнення Леоніда Макаровича? [1, с. 200-220]. Перш за все в тому, що він виграв перші в історії незалежної України президентські вибори. За президентства Л. Кравчука були сформовані основні державні інститути незалежної України. Україна була визнана міжнародним співтовариством. Були розпочаті ринкові реформи і з'явилося приватне підприємництво. Що ж до «мінусів», то Л. Кравчук не зміг провести глибокі ринкові реформи [2]. Неконтрольований розпад радянської економічної системи, яка і раніше була неефективною, обернувся різким спадом виробництва, дефіцитом держбюджету та гіперінфляцією. Через економічні проблеми купівельна спроможність населення впала і шахтарі вийшли на масові страйки, що врешті-решт стало однією із причин дострокових президентських виборів [3]. Л. Кравчук не домогся також прийняття нової Конституції України, яка б стала основою правової системи молодій державі. В. Ющенко - український політичний діяч, голова партії «Наша Україна», третій президент України (2005-2010), лідер Помаранчевої революції. Його досягнення, зокрема, полягають у сприянні процесу відновлення історичної пам'яті українців. Зокрема, за президентства Ющенко голодомор 1932-1933 років було визнано геноцидом українського народу. Він ініціював відкриття Музею Пам'яті героїв Крут, присвоїв провіднику ОУН Степану Бандері звання Героя України [4, с. 100]. Цей Президент зменшив тривалість служби в армії до одного року замість двох. Вельми негативним в період президентської каденції Ющенко став його конфлікт із прем'єр-міністром України Ю. Тимошенко, одним із наслідком якого стала політична криза та розпад демократичної коаліції у 2008 році, що, у свою чергу, призвело до розпуску парламенту та призначення дострокових виборів [5, с. 150-153]. За президентства Ющенко істотно погіршилися відносини України з Росією, зокрема, розпочалася так звана «газова війна». До президентських виборів 2010 року Ющенко втратив підтримку електорату і здобув на них лише 5,45% голосів. Це дозволило прийти до влади двічі судимому В. Януковичу. П. Порошенко - український політик, державний діяч, п'ятий Президент України (з червня 2014 року). Він Лауреат Премії України у галузі науки і техніки, заслужений економіст України, кандидат економічних наук [6, с. 300]. Найголовнішим досягненням діючого президента є те, що в умовах воєнного протистояння з Росією вдалося створити боездатну армію. Якщо на початку конфлікту на Донбасі ситуацію рятували волонтери і добровольці, то нині волонтерські організації співпрацюють з дієздатним Міністерством оборони України, а добровольці інтегрувалися в офіційні силові структури. Президент Порошенко проводить активну зовнішню політику і домогся активної підтримки міжнародною спільнотою України у протистоянні з Росією. Євросоюз та США ввели проти Росії низку санкцій, засуджуючи анексію нею українського Криму та підтримку терористів на Донбасі. За президентства Порошенка Україна рекордно скоротила закупівлі газу у Росії [7]. Однією з головних невдач П. Порошенка є відсутність ефективної боротьби з корупцією а також відсутність серйозного прогресу у розслідуванні резонансних злочинів, в першу чергу вбивства сотні громадян під час Революції гідності. Це свідчить про відсутність ефективних реформ у судовій сфері, що, у свою чергу, стримує розвиток економіки та надходження іноземних інвестицій [7].

Висновки: Проаналізувавши особливості сучасного національного політичного лідерства, можна сказати, що феномен політичного лідерства передбачає першість особи у політичних структурах державної влади, політичних партіях і групах 83 тиску. До типових рис політичного лідера відносяться: наявність професійної освіти й досвіду, інноваційність, ораторське мистецтво, висока комунікабельність, вміння сформувати команду. Політична еліта в Україні на початку державного відродження складалася в основному з колишньої

номенклатури і за змістом діяльності була ідеологічною, тобто здебільшого проповідувала необхідність реформ, а не займалася їх втіленням. Після других парламентських і президентських виборів прийшла технократична еліта, яка взяла курс на жорстку фінансову стабілізацію і конституційну реформу. У суспільстві визріває нова підприємницька й адміністративна еліта, здатна по-сучасному мислити і діяти.

Список використаної літератури

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Конституція України. К.:2018. Ст. 70, 71
4. Політичний енциклопедичний словник. Упорядник М.П.Требін. К.: Право, 2015. 250 с.
5. Розумний М.М. Проблема лідерства в українському національному проекті [Текст], Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2016. №3. с. 149-155
6. Рудакевич О. М. Політична культура національних спільнот: теорія та методологія дослідження (моногр.). Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 340 с.
7. Українська правда. Президенти України. URL: <https://www.pravda.com.ua/>

*Петрів Ангеліна,
студентка гр. МАРК-12
Факультет економіки та управління, ЗУНУ*

ХРИСТИЯНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ І ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження: Тема християнської концепції влади і держави є актуальною в сучасному світі, оскільки вона відображає важливі аспекти взаємодії релігії та політики. Християнські цінності та принципи впливають на формування політичних систем та національних законів. Крім того, в сучасному світі спостерігається зростання релігійного екстремізму та тероризму, що ставить під загрозу безпеку та стабільність держав. У цьому контексті зростання релігійного екстремізму. Зростання релігійного екстремізму є однією з найбільш актуальних тем сьогодення. В останні роки світ став свідком численних терактів, які були скоєні радикальними групами, що мотивують свої дії релігійними переконаннями. Це проблема, яка стосується не тільки країн, де релігійний екстремізм є поширеним явищем, а й тих, де він з'явився нещодавно. Зростання релігійного екстремізму може мати серйозні наслідки для безпеки країн та світового порядку в цілому. Релігійні конфлікти можуть призвести до війн розуміти роль релігії та її вплив на політику та владу.

Завдання дослідження: проаналізувати християнську концепцію влади і держави. Дослідження основних біблійних та теологічних принципів, які стосуються влади та держави.

Об'єкт дослідження система політичного та соціального устрою, яка базується на християнських цінностях, біблійних принципах та традиціях Церкви.

Предмет дослідження: аналіз теоретичних та практичних аспектів зв'язку християнських цінностей, біблійних принципів та традицій з політичним та соціальним устроєм держави.

Мета дослідження: дослідити християнську концепцію влади і держави. Концепція влади і держави відображає уявлення людства про те, яким чином повинна здійснюватися влада над суспільством, які повинні бути її функції, обов'язки та відповідальність перед народом. Християнська концепція влади і держави базується на ідеї, що влада походить від Бога і повинна бути здійснена у відповідності до Його волі та законів. За такої концепції, влада має нести відповідальність перед Богом за свої дії та виконувати свої функції в інтересах блага і справедливості. У християнській традиції також визнається важлива роль справедливості, милосердя та миротворців у забезпеченні гармонійного функціонування влади та суспільства в цілому. Отже, концепція влади і держави в християнстві базується на ідеї про владу, що походить від Бога та має бути здійснена відповідно до Його законів, з визнанням важливості справедливості та милосердя. [1]. Україна має довгу історію християнства та християнської теології, що сформували погляди на концепцію влади та держави, які відображають українську національну традицію та культуру. Українська християнська концепція влади та держави ґрунтується на ідеї, що влада походить від Бога і має бути здійснювана відповідно до Його законів та волі. Українське християнство, зокрема православна та греко-католицька церкви, відносяться до влади зі ставленням поваги та підтримки в разі, якщо вона діє в інтересах справедливості, миру та блага народу). Також українська християнська традиція підтримує ідею розподілу влади та збалансованості її гілок, що дозволяє запобігти концентрації влади в одних руках та забезпечити контроль і рівновагу між ними. Українські церкви активно залучаються до громадського життя та пропагують цінності, які сприяють побудові демократичної держави та суспільства. Отже, українська християнська концепція влади та держави ґрунтується на ідеї про владу, яка походить від Бога та повинна бути здійснювана відповідно до Його законів, з визнанням важливості справедливості та миротворців, а також ідеї розподілу влади та збалансованості її гілок [2]. У світі існує ряд різних інтерпретацій християнської концепції влади та держави, які можуть відрізнятися від української. Наприклад, в США існує концепція «богобоязливого республіканізму», яка поєднує ідеї християнської моралі та принципів республіканської демократії. У багатьох країнах Західної Європи християнська концепція влади та держави зазвичай поєднується з ідеями соціального державного регулювання та піклування про слабкіші верстви

населення [3] Українська концепція християнської влади та держави може відрізнятися від світових аналогів у відносно нових історичних умовах, які склалися після отримання незалежності у 1991 році. Українське суспільство та політика знаходяться в процесі становлення, що спричиняє певні відмінності в інтерпретації та застосуванні християнських принципів у владі та державі. Окрім того, в Україні відбувається процес зміни релігійної картини, де зростає вплив греко-католицької церкви та протестантських конфесій, що може відобразитися на концепції влади та держави [3]. Закони, які регулюють державну концепцію влади, можуть відрізнятися в залежності від країни та конституційного ладу. Однак, в загальному, закони, які можуть впливати на державну концепцію влади, можуть включати: Конституція: Конституція - основний закон країни, який визначає структуру та функції державної влади, права та свободи громадян, принципи демократії та правової держави. Закони про вибори: Закони, які регулюють вибори та політичну систему країни, можуть визначати правила та процедури виборів, обмеження щодо кандидатів на посаду, правила фінансування політичних партій та кампаній, тощо. Закони про державну службу: Закони, які регулюють державну службу, можуть встановлювати вимоги до державних службовців, процедури набору та призначення на посаду, правила поведінки та етики державних службовців тощо. Закони про боротьбу з корупцією: Закони, які регулюють боротьбу з корупцією, можуть встановлювати правила та процедури забезпечення прозорості в управлінні та прийнятті рішень, обмеження щодо конфлікту інтересів, процедури звернення до суду та інші механізми контролю корупційних порушень. Закони про права та свободи громадян: Закони, які регулюють права та свободи громадян, можуть встановлювати обмеження та захист від дискримінації, правила та процедури захисту приватної власності, свободу вираження думки та інші права та свободи. У Християнській концепції влади і держави існують різні правові засади, які базуються на біблійних принципах та традиціях Церкви. Деякі з цих засад включають: Біблійні принципи: У християнській концепції влади і держави використовуються біблійні принципи, які описують стосунки між людьми, які мають бути основою влади та держави. Наприклад, цінності, які описуються в Десяти Божих Заповідях, можуть слугувати основою для створення законів та правил [4]. Принципи справедливості та милосердя: В християнській концепції влади і держави прагнуть до забезпечення справедливості та милосердя. Це означає, що влада має дбати про те, щоб кожен громадянин мав рівні права та можливості, а також щоб забезпечувати допомогу тим, хто її потребує. Роль духовенства: У християнській концепції влади і держави відводиться важлива роль духовенству. Церква може виконувати функцію морального та етичного лідера, надавати поради владі та сприяти побудові справедливого суспільства [4]. Захист прав людини: Християнська концепція влади і держави підтримує захист прав людини. Кожен громадянин повинен мати право на свободу віри, вибір професії, проживання, освіти та багато іншого. Захист від злочинності: Християнська концепція влади і держави підтримує захист від злочинності. Влада повинна забезпечувати порядок та безпеку в своїй державі [4].

Висновок: отже, на підставі аналізу теоретичних та практичних аспектів Християнської концепції влади та держави можна зробити висновок, що ця концепція базується на біблійних принципах, які визначають роль та функції влади та держави в житті суспільства. Зокрема, християнська концепція влади та держави підкреслює важливість громадського блага, демократії, взаємодії між церквою та державою, поваги до прав людини та природних законів. Водночас, можна констатувати, що реалізація християнської концепції влади та держави залежить від соціокультурного контексту та історичних умов, що приводить до різноманітних інтерпретацій та практичних застосувань цієї концепції у різних країнах та епохах.

Список використаних джерел

1. Конституція України URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
2. Біблія URL: <https://www.bible.com/uk>
3. Інтерв'ю з представниками релігійних та політичних організацій URL: <https://www.ukrainiansintheuk.info/ukr/01/politychni-u.htm>
4. Наукові статті та дослідження українських та зарубіжних вчених з політичної та релігійної сфери. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>

ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ

Актуальність теми дослідження: У наш час, коли вогнища етнічних конфліктів та сепаратизму активні, як ніколи, важливо розуміти що під цим ховається, чим зумовлено та які його прояви.

Мета дослідження: дослідити питання сепаратизму, причини його виникнення.

Об'єкт дослідження: поняття сепаратизму.

Предмет дослідження: форми вияву сепаратизму.

Завдання дослідження: дати характеристику форм та виявів сепаратизму. Сепаратизм - політика і практика відокремлення, відділення частини території держави з метою створення суверенної держави, дезінтеграцію країни, переходу до складу іншої держави чи набуття статусу дуже широкої автономії. Загальне визначення сепаратизму є те, що це пропаганда стану культурного, етнічного, племенного, релігійного, расового, національного або тендерного відділення від ширшої групи. Радикальність сепаратизму обумовлюється географічним положенням, жорсткістю та ієрархічністю внутрішньо регіонального суспільства, економічним і соціальним становищем даного регіону на поточний момент, а також сили центральної влади. Сепаратизм складався історично на підставі переважно етносо-національної, регіональної чи культурно-релігійної окремішності [4]. Тому сепаратизм поділяють на такі види: 1. Релігійний - сепаратизм через релігійні відмінності між регіонами однієї країни та загроза безпосередньому існуванню меншини, яка сповідує іншу релігію (сирійські християни різних традицій, сирояковити, халдеї, асирійці закликають до власного державотворення на території Сирії, оскільки не сумніваються в тому, що прихід до влади ісламського сунітського уряду стане катастрофою для всіх християн). 2. Етнічний - єдиний правомірний сепаратизм, його суб'єктом є етнічна одиниця, котра становить меншість населення. Право на територіальне відокремлення ґрунтуються на апеляції до права народу на самовизначення. 3. Політичний (регіональний) - сепаратизм, суб'єктами котрого можуть бути представники тієї самої національності, що й центральна державна влада. Такий сепаратизм найчастіше вдається до пошуку форм дискримінації, які регіон начебто зазнає з боку центральної влади (культурної, мовної, економічної), тому порушує питання про відокремлення території, вбачаючи в цьому єдиний засіб ліквідації цих форм дискримінації. 4. Расовий - сепаратизм, що прагне до відокремлення від інших рас. Також виступають проти міжрасових шлюбів та інтеграції з іншими расами [1]. Сепаратизм також відрізняється за цілями, що переслідують відповідні групи людей. По-перше, виділяють сепаратизм, метою якого є відокремлення та утворення нової незалежної держави, яскравими прикладами такого сепаратизму є курдський сепаратизм у Туреччині та уйгурський сепаратизм у Китаї та Середній Азії. По-друге, сепаратизм, з метою відокремлення та приєднання до іншої держави, наприклад рух за приєднання до Монголії автономного регіону Китаю Внутрішньої Монголії. По-третє, сепаратистські рухи, метою яких є лише отримання більшої автономії за збереження регіону у складі держави, боротьба розширення прав автономії Корсики мови у Франції. Підвиди сепаратизму за групами страхувальників і їх висунутими вимогами: Вимога ущемлених політичних та економічних прав. Вимога незалежності. Боротьба корінних народів за права і землю. Якщо розділити їх на 3 групи за своїм соціальним становищем то, вийде, що виступи еліт зумовлені потребою у владі, середніх шарів - національною дискримінацією, а нижчих шарів - економічними факторами, як правило, це розрив між соціальним становищем. Також сепаратизм відрізняється за процесом протікання в розвинених країнах. Як правило, майже завжди основна маса страйкуючих країн - це люди нижчих верств, а причинами їх невдоволень, як правило, є економічно неуспішний розвиток регіону, в таких країнах сепаратизм зазвичай придушується силовим шляхом, наприклад, в сепаратизм в Сінцзян-Уйгурському автономному окрузі КНР [5]. У розвинених країнах настрої, навпаки, менш екстремістські, виражені ідеї зазвичай у наданні більшої автономії, а не відділенням, і найчастіше рухи представлені партією, що захищає дані вимоги, а пригнічується такий сепаратизм м'яким шляхом, без застосування сили, наприклад квебецький сепаратизм. Також виділяють види сепаратизму за групами страйкуючих та їх вимогам, що висувуються. Наприклад, існує 3 типи вимог: вимога ущемлених політичних та економічних вигод, вимога незалежності, боротьба корінних народів за права та землю. В останній час зі зброєю в руках право на самовизначення відстоювали азербайджанці в Ірані, ачехці в Індонезії, бенгальці Східного Пакистану, жителі регіону Шаба в Заїрі, численні рухи на північному сході Індії, пуштуни та белуджі в Пакистані, еритрейці та сомалійці в Ефіопії, сомалійці у Джибуті та Кенії, немусульманське населення Судану, арабська та християнська комуні Чаду, карени, мон, качини, шани, ва, аракани у Бірмі/М'янмі, туареги Малі та Нігеру, біафра у Нігерії, баски в 600 Іспанії, корсики у Франції, албанці у Сербії та Республіці Македонії, серби та хорвати у Боснії та Герцеговині, Великобританії, абхази в Грузії, вірмени в Азербайджані, уйгури та тибетці на території КНР, росіяни та українці у Молдові, індіанці у США [2]. Розпад Радянського Союзу і зникнення його із політичної карти світу призвів до погасання багатьох «заморожених» конфліктів, що мали міжнаціональний характер. До них можна віднести конфлікт у Придністров'ї, Нагірному Карабасі та Грузино-Абхазький конфлікт. Значну роль у загостренні цих конфліктів відіграла РФ, яка таким чином намагалася втримати колишні республіки СРСР у зоні свого впливу. расея була і залишається найвпливовішим актором у виникненні та розв'язанні всіх «заморожених» конфліктів на пострадянському просторі, КРАЇНА ВБИВЦЯ [3].

Висновок. Отже, як показує світовий досвід, сепаратизм має глибокі історичні корені, що пов'язано з існуванням суперечності між історичними традиціями взаємодії держав на принципах державного суверенітету і непорушності кордонів з одного боку, та принципом права націй на самовизначення, який утвердився в практиці міжнародних відносин і передбачає можливість формування незалежних держав. Така суперечність доволі часто має наслідком домінування принципу національного самовизначення над інтересам національної безпеки держав, до складу яких входять території з етнічними анклавом. Можна стверджувати, що на особливості зародження та на розвиток осередків сепаратизму в світі накладає відбиток політико-географічне положення території. До вироблення конкретних рекомендацій стосовно зниження ризиків сепаратизму може призвести розуміння механізмів цього впливу.

Список використаних джерел

1. Типологія сепаратизму: сучасний стан понятійного поля. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/index.php/pl/article/view/6072>
2. Н. І. Романюк. Сепаратизм як суспільно-політичне явище сучасності. URL: <https://international-conference2014.wordpress.com/2014/10/20/сепаратизм-як-суспільно-політичне-яв/>
3. Сепаратизм і його прояви URL: <http://politics.chdu.edu.ua/article/view/200031>
4. О. Ляшенко *За формами прояву сепаратистські рухи* поділяються на сецесію, іредентизм, енозис та деволуцію. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34846/1/217.pdf>
5. *Форми вияву сепаратизму: теоретико-методологічний аспект* / О. Цебенко //Українська національна ідея URL: <http://www.dniproradakherson.gov.ua/node/850>

ХРИСТИЯНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ І ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження: З моменту появи перших цивілізацій, а значить і перших державних утворень, перед політичними структурами і їх ідеологами постала проблема теоретичного обґрунтування існування влади. За багатотисячолітню історію людства на світовій арені діяла величезна кількість держав. Вони не були статичні ні в політичному, ні в економічному, ні в ідеологічному планах. Як правильно зауважив В. Гурвіч: «Держава народжується один раз, але видозмінюється і трансформується багато разів» [2].

Мета дослідження: аналіз суспільно-політичних відносин, що виникають у процесі функціонування церкви в суспільстві, її відносин з інститутами громадянського суспільства.

Об'єкт дослідження: християнська концепція влади.

Предмет дослідження: вплив християнської концепції на державу і владу.

Завдання дослідження: дослідити передумови, причини, прояви християнської концепції влади та держави. Основні аксіоми, звичайно ж, приймалися на віру. Але і тут ситуація складніша, ніж може здатися на перший погляд. Християнство через розколотість теологів і наявність великої кількості різноманітних шкіл і напрямів створило безліч можливостей для прагматичного вибору. З аксіом вибиралися корисні, з точки зору автора або школи, істини. Так, релігійно-філософська легітимація влади стала засобом для досягнення політичних цілей. Між прихильниками релігійної та релігійно-філософської легітимації влади довгий час йшли надзвичайно серйозні суперечки. По суті, це було відображення суперечок між тертуліанівською концепцією віри і правом на інтелектуальний пошук. Противники останнього стверджували, що оскільки існує Святе Письмо, то вже цей факт заперечує необхідність роботи людського інтелекту [3, с. 168]. Вплив релігійних вчень на суспільне життя завжди був об'єктом прискіпливого дослідження представників різних наук: філософії, соціології, історії, державного управління, політології тощо. Етнологічні, лінгвістичні та археологічні дослідження підтверджують наявність релігійних уявлень у первісних племен. Таким чином, релігія ще з найдавніших часів була важливим чинником формування світосприйняття людини [4, с.10]. Це була епоха кристалізації фундаментальних відмінностей. Тих самих відмінностей, що приведуть надалі до конфлікту: «Контакт між двома великими християнськими культурами, Західною і Східною, не міг не призвести до конфлікту між ними. Ці християнські культури були дуже різні в їхньому підході до багатьох метафізичних питань. Примирення думок західних і східних Отців Церкви з цих питань може розглядатися як проблема толерантності» [5, с. 25]. Сам засновник християнського віровчення дуже мало говорив про державу. Судячи з євангельської літератури, це, найчастіше, були відповіді на питання, які надходили від «іудейської інтелігенції». Представники іудейської релігійної та політичної еліти досить наполегливо намагалися зіштовхнути Ісуса з римською владою, що їм, зрештою, хоча і з труднощами, але вдалося. Насилу, бо він ніколи не виступав проти державної влади загалом і Риму зокрема. Навпаки, «перший християнин» надзвичайно коректно відгукувався про владу, що дає привід для тверджень, ніби християнська концепція влади має своєю основою сліпу покірність [1, с. 5]. Християнське вчення реалізується в певному стилі життя християнина, його ставленні до себе, інших людей, народів, до живих сотворінь, до природи в цілому. Специфікою його є те, що вона – не лише система теоретичних принципів, а й певний спосіб життя та те, що всі моральні вимоги мають своєю основою рятівні дії (спасіння) Бога і можуть бути зрозумілі лише в контексті спасіння. Усі прояви християнської моралі беруть початок у християнській релігії, теології і невіддільні від неї. Вона ввібрала досвід тисячоліть, але докорінно проревізувала взаємини людини і Бога, людини і людини, людини і держави, поставивши їх наріжним каменем любов як вищий суспільний ідеал. Це є той вищий ступінь досконалості, до якого має прагнути держава і суспільство в Україні [4, с. 15]. Тепер потрібно було засвідчувати владі свою лояльність. У цьому сенсі християнська концепція влади базується скоріше на позиціях прагматизму: «Ієрархія - неодмінний атрибут будь-якої влади. Часом важко визначити, що є первинним у цій парі, проте нерозривне існування обох феноменів».

Висновок: Середньовічні західні теоретики влади здебільшого відстоювали ідею, котра розглядала апарат держави як інструмент примусу. Цей апарат, з одного боку, пов'язаний із суспільством, а з іншого - знаходиться на певній відстані. Адже «суб'єкт» повинен бути на дистанції від об'єкта примусу.

Список використаних джерел

1. Гурвіч В. Християнська концепція влади як першоджерело формування. Новий світ. 1993. 208 с.
2. Українська політична нація: проблеми становлення. URL: <http://www.niss.gov.ua>
3. Кураев А. Трудное восхождение. Новый мир. 1993. 235 с.
4. В.В. Законодавство України про релігію и церкву: Навчально-методичний посібник / В.В. Опанасюк. Суми: Вид-во СумДУ, 2008. 107 с.
5. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.

ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ

Актуальність теми дослідження: в контексті сучасних геополітичних та соціально-економічних змін. У світі продовжують з'являтися нові тенденції до розриву територіальної цілісності країн, що свідчить про збільшення кількості конфліктів на міжнародній арені. Україна також не є винятком з цього правила. З одного боку, на сьогодні в Україні відбувається боротьба за територіальну цілісність країни, яка стала наслідком анексії Криму та розпочалася внаслідок війни на Донбасі. З іншого боку, у деяких регіонах України існує певна підтримка ідеї про відокремлення від країни та створення окремих держав.

Мета дослідження: проаналізувати та зрозуміти явища сепаратизму як процесу політичного, соціального та культурного відокремлення окремих територій від загальної державної системи та визначення його причин, наслідків та можливих способів запобігання.

Предмет дослідження: явище політичного руху, спрямованого на відокремлення певних територій від держави, а також процеси, які призводять до його появи та розвитку.

Об'єкт дослідження: соціальні та політичні процеси, пов'язані з виокремленням певної території або групи населення з більш широкого соціального чи політичного контексту.

Завдання дослідження: аналіз і розуміння причин, які спонукають групу населення чи територію відокремлюватися від більш широкого соціального та політичного контексту, а також оцінка наслідків такої відокремленості для суспільства в цілому. Сепаратизм - це політичний рух, що має на меті відокремлення частини території або національної групи від іншої країни або державної системи з метою створення окремої самостійної держави або території зі значними автономіями.

До форм вияву сепаратизму можуть належати: пропаганда ідеї відокремлення; організація демонстрацій та акцій протесту; створення паралельних структур управління; терористичні акції; збройний конфлікт з державними органами влади. В історії світу були випадки прояву сепаратизму. Наприклад, війна за незалежність США у 18 столітті була спровокована бажанням колоністів відокремитися від Великої Британії. Також, на початку 20 століття в Угорщині була створена незалежна держава за підтримки Австрії, що спровокувало розпад Австро-Угорської імперії. Україна також має свою історію сепаратизму. Наприклад, після революції 1917 року та занепаду Російської імперії на території України було створено кілька незалежних держав: Українська Народна Республіка, Західноукраїнська Народна Республіка та Директорія. Проте, всі вони швидко зникли через втручання Росії та Польщі [1]. Український сепаратизм був спричинений не тільки культурними та історичними відмінностями між східними та західними регіонами країни, але й політичними та економічними чинниками. Наприклад, уряди України не завжди сприймали проблеми і потреби окремих регіонів, що призводило до посилення місцевого патріотизму та сепаратизму. Один із випадків сепаратизму в Україні стався в Криму, коли в 2014 році військові від Російської Федерації окупували півострів. Це призвело до проведення референдуму про приєднання Криму до Росії, який був визнаний багатьма країнами світу незаконним. Також на сході України у 2014 році розпочались збройні конфлікти, які спричинили створення Донецької та Луганської народних республік, що намагалися відокремитися від України та приєднатися до Росії. Цей конфлікт продовжується дотепер і має серйозні наслідки для безпеки та стабільності в регіоні [2]. У світі також було багато випадків сепаратизму. Наприклад, в 1990-х роках в Югославії відбувся розпад країни на кілька незалежних держав, таких як Словенія, Хорватія, Боснія і Герцеговина. У Каталонії, що належить до Іспанії, протягом багатьох років існував рух за незалежність, який привів до проведення референдуму в 2017 році.

Одним з найбільш відомих проявів сепаратизму в Україні є конфлікт на Донбасі, який почався у 2014 році. Цей конфлікт мав свої корені в політичних та економічних проблемах, що існували в Україні протягом багатьох років. У квітні 2014 року на сході України почалися масштабні протести проти нової влади в Києві, яку підтримали місцеві жителі. У результаті цих подій регіони Донецької та Луганської областей оголосили про створення «Народних Республік Донецьк та Луганськ». У вересні 2014 року український парламент ухвалив закон про «особливий статус» цих регіонів, але цей закон не був реалізований у практичній діяльності. Конфлікт переріс у збройну боротьбу, яка триває донині [3]. Українська влада вважає, що Росія є головним спонсором та ініціатором сепаратистських рухів на сході України. Росія заперечує ці звинувачення. У результаті конфлікту загинули тисячі людей, а мільйони були вимушені покинути свої домівки та переселитися у інші регіони України. Окрім конфлікту на сході України, існують і інші прояви сепаратизму в різних частинах країни, такі як прагнення Криму до приєднання до Росії. Також існують обмежені прояви сепаратизму в Закарпатті та Одеській області. Впродовж наступних років в Україні відбувалося багато подій, що мали вплив на розвиток сепаратизму. У 2014 році, після Революції Гідності та відходу президента Віктора Януковича в Росію, Росія анексувала Крим, а на Донбасі почалася війна, яка досі триває. На Донбасі було створено самопроголошені Луганську та Донецьку народні республіки, які отримали підтримку з боку Росії. У цей час в Україні активізувалися проросійські рухи, які закликали до відокремлення південно-східних регіонів від України та встановлення проросійських режимів на цих територіях [4]. З іншого боку, в Україні було також

багато прикладів сепаратизму з боку національних меншин, зокрема угорців, румунів та поляків, які проживають на заході України. Ці меншини часто вимагали більшої автономії та незалежності від Києва, але уряд України досі прагне зберегти територіальну цілісність країни.

Висновок: сепаратизм є складним та багатогранним явищем, яке може мати серйозні наслідки для держави та її громадян. Одним із головних факторів, що сприяють поширенню сепаратизму, є відчуття нерівності, несправедливості та неадекватної репрезентації інтересів окремих груп населення.

Список використаних джерел

1. «Як Партія регіонів створювала «правосекторні» фобії Донбасу» URL: <https://espreso.tv/article>
2. «Рада посилила відповідальність за сепаратизм: за особливо тяжкі злочини можуть дати довічне» URL: <https://tsn.ua/politika>
3. «Референдум «Донецької республіки» є нелегітимним, ЦБК» URL: <http://ipress.ua/news>
4. «Псевдо-ідеологія сепаратизму в Україні» URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ

Актуальність теми дослідження. Геополітика як політологічна концепція, що вбачає в політиці держави визначальну роль географічних чинників, за глобальних політичних змін, які гостро постали на зламі ХХ—ХХІ ст., набуває нового значення і змісту. Це пов'язано насамперед із невідповідністю реаліям традиційних моделей реалізації державно-політичних прагнень. Просторове розташування України, розміри її території, чисельність її населення, природні ресурси в поєднанні з її потенційними можливостями в науковій, економічній та інших сферах суспільного життя дають їй змогу і право мати статус великої європейської держави з відповідною геополітичною поведінкою та геостратегічною орієнтацією [1, с. 254].

Мета дослідження: формування наукових знань щодо сучасного геополітичного простору, геополітики Української Держави на різних ієрархічних рівнях просторової організації світу; формуванні вмień та навичок студентів проводити дослідження геополітичного середовища України, її геополітики щодо різних регіонів та держав світу.

Об'єкт дослідження: провести аналіз наукової та популярної літератури з питань визначення національних інтересів України й активізації її зовнішньополітичних зусиль.

Предмет дослідження: розвиток та реалізація геополітики в Україні.

Завдання дослідження: дослідити геополітичну роль України на сучасному етапі та надання рекомендацій щодо посилення геополітичної позиції нашої держави. Терени України завжди перебували в центрі геополітичних подій. Адже тут перетиналися й перетинаються основні геополітичні осі. Так називають держави, які через своє вразливе місцерозташування опинилися всередині активних впливів різних геополітичних центрів [2, с. 133-144]. До таких держав належить і Україна, яка на початку ХХІ ст. перебуває на широтній геополітичній осі, полюсами якої є Західна Європа (Європейський Союз) і російська федерація [3 с. 246-251]. При цьому на заході територія України безпосередньо прилягає до європейських держав, які після розширення ЄС входять у найпотужніше інтеграційне угруповання світу. Крім того, поступово відбувається відродження традиційної меридіональної осі – Балтійсько-Чорноморської [4, с. 392]. Отже, Україна лежить на перетині транспортних артерій, що з'єднують Захід і Схід, Північ і Південь Євразійського материка. А чорноморські порти створюють сприятливі умови для безпосередніх зв'язків із країнами інших континентів. Сьогодні відбувається стратегічний перехід України з пострадянського формату політики в європейський контекст. Головна мета – створення сильної сучасної держави європейського зразка. У геополітиці діє принцип: «Слабкість провокує, а сила застерігає». Геополітика – це справа сильних! Тому ми ніколи не станемо суб'єктом геополітики, поки не побудуємо сильної конкурентоздатної держави, мета діяльності якої – забезпечення гармонійного самобутнього розвитку українського народу. Це передбачає збереження та захист системи традиційних національних цінностей, заперечення яких ставить під питання саме існування нашого народу [5, с. 234]. Серед першочергових національних геополітичних інтересів України на сучасному етапі слід назвати: відбиття військової агресії російської федерації, відновлення миру, запобігання війні, гарантування зовнішнього та внутрішнього суверенітету, державної й територіальної цілісності, створення сучасної ефективної системи оборони й національної безпеки, налагодження постійних взаємокорисних зв'язків із ключовими міжнародними стратегічними партнерами: США, Великою Британією, Канадою, Польщею, Німеччиною та ін. [6, с. 438].

Висновок: єдине можливе ефективне геополітичне позиціонування України на сучасному етапі – східний форпост західної демократичної цивілізації, який протистоїть авторитарній загрози зі Сходу для всієї об'єднаної Європи. Стратегічна мета нашого транзиту полягає в тому, щоби з часом перетворитися на самодостатнього регіонального лідера Східної Європи. Це неможливо здійснити без вирішення декількох важливих завдань розвитку: істотне нарощування економічного потенціалу щонайменше втричі, вимагання для цього Плану Маршалла для України при залученні не менше 200 млрд доларів інвестицій; перехід від олігархічно-монопольної економіки до економіки народного капіталізму; ревізія карти корисних копалин для визначення реєстру стратегічних копалин для розвитку нової сучасної економіки; побудова парламентської республіки європейського зразка, що дозволить прибрати дуалізм влади та підвищити ефективність та прозорість державного управління; створення ефективного механізму рекрутингу державної та політичної еліти через побудову мережі елітних вишів; модернізація армії, створення сучасних ПВО та військово-морського флоту.

Список використаних джерел

1. Сучасна політична лексика: енциклопед. слов.-довід. / І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.; за наук. ред. Хоми Н. М. Львів: Новий Світ-2000, 2015. 396 с.
2. Кривицька О. Геополітична дилема України як визначальний фактор її історичного майбутнього. Політичний менеджмент. 2011. № 5. С. 133–144.
3. Требін М. П. Україна перед воєнними викликами сучасності. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2014. № 4 (23). С. 246–251.

4. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) / І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.; за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : Новий Світ, 2000, 2015. 492 с.
5. Політико-правова ментальність українського соціуму в умовах європейської інтеграції: монографія / [О. О. Безрук, В. С. Бліхар, Л. М. Герасіна та ін.] ; за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2019. 744 с.
6. Війни інформаційної епохи: міждисциплінарний дискурс: монографія / за ред. В. А. Кротюка. Харків: Федорко М. Ю., 2021. 558 с.

КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ

Актуальність теми дослідження: соціальна реальність значно трансформувалась під впливом глобалізації. Відновлення такої дискусії стало можливим після того, як розвиток національних держав досягнув відчутної кризи. Основою для можливості існування космополітичного суспільства слугує глобальний міжнаціональний простір. Глобалізація нівелює цінності національних культур, сприяє виникненню монокультурного світу, більше того, руйнує базові основи національних культур, формує тип людини з космополітичним мисленням, що нігілістично ставиться до цінностей власної культури, тобто «громадянина світу», для якого національне не є атрибутом сакральності.

Мета дослідження: концептуалізація феномена космополітизму як світоглядного принципу та ідеології, розкриття його природи й сутності відповідно до становлення та розвитку цього поняття.

Об'єкт дослідження: космополітизм, його причини та сучасні прояви.

Предмет дослідження: культурні прояви космополітизму.

Завдання дослідження: розглянути погляди європейських дослідників щодо визначення сутності поняття «космополітизм», визначити тенденції ставлення індивідів до космополітизму, дослідити причини поширення ідей космополітизму. На думку К. Аппія, космополітизм - не тільки відчуття того, що все має значення – це різні способи буття людини. Сучасна дослідниця М. Папастепану вводить у науковий обіг поняття «культуралістський космополітизм», який нерозривно пов'язаний з глобалізацією, вказуючи при цьому на необхідність розуміти відмінності між глобалізацією, глобалізмом і космополітизмом, оскільки вони породжені різними причинами і відображають різні сфери суспільного життя (бо виникли в різні історичні епохи). Космополітизм – це культурне явище, що характеризує світогляд людини, тоді як глобалізація – тенденція суспільного розвитку, спрямована на становлення цілісного світу [1, с. 617-639]. Нерозуміння відмінностей походить від помилкових ідентифікацій. Культуралістський космополітизм покликаний, з одного боку, служити мультикультуралізму, єдності в різноманітності, з іншого – допомогти сформулювати більш критичний підхід до сучасного культурного, економічного і політичного явища і переглянути місце і потенційну роль культури в контексті глобалізації. Сучасне людство увійшло в процес формування єдиної планетарної цивілізації, в якій окремі країни можуть втратити статус автономних самодостатніх одиниць. На думку німецького дослідника У. Бека, формування такого «відкритого всепланетного суспільства» є безсумнівним фактом, який не потребує доказів [2, с. 58-62]. З ним можна погодитися, але слід підкреслити, що чимало вчених у багатьох країнах світу, не зіштовхуючись з космополітичною реальністю (про яку пише У. Бек), можуть сумніватися в його теоретичних положеннях і висновках. Глобальна космополітична культура перетворює людину з соціокультурної особистості в «людський фактор» розвитку технології. Людині нав'язується інша мета: по-перше, покращувати не себе, а умови свого існування; по-друге, стати на шлях задоволення своїх гедоністичних бажань. Згідно з таким підходом екзистенційні питання підміняються поняттям «якість життя». При цьому гедонізм не закликає «стати духовнішою», «гуманнішою», а проголошує людину самодостатньою і вільною від будь-яких обмежень. Культурний простір будь-якого суспільства не обов'язково збігається з кордонами держави. Як зазначає І. Костиря, він може бути ширший за них у разі успішної політики культурної експансії або наявності великої кількості носіїв національної культури, що проживають за межами держави, але зберігають та розвивають її культуру. Також культурний простір може бути меншим за територію держави, коли державна культурно-інформаційна політика неспроможна охопити весь соціум і суспільно-регіональні групи, а громадяни стають активними діячами або пасивними споживачами культурного продукту інших держав [4, с. 114–115]. За доби утвердження інформаційного суспільства зростає важливість інтелектуальних досягнень у сфері культури. В суспільстві, де успіх забезпечують знання та інновації, глибше усвідомлюється роль культури в поступальному розвитку соціуму. Аналізуючи можливі сценарії світового розвитку, У. Бек розглядає перспективу «космополітичної демократії», яка «базується не тільки на досвіді самоосягнення громадянського суспільства, а й на транснаціональній значущості основних прав» [3, с. 163]. Роз'яснюючи ці постулати, він констатує, що «суть полягає в диференціації прав підданих різних держав, а отже, зрештою в гарантії права світового громадянства для всіх [1, с. 164]. При цьому вказує на парадоксальність ситуації, яка складається за умов одночасної наявності прав національної держави і прав світового громадянства, що передбачає гарантію космополітичних правовідносин. Концепція нового космополітизму передбачає формування соціокультурного простору із загальноприйнятими правилами, нормами, стереотипами комунікації, що пронизують усі культури, змінюючи характер діалогу між ними. Створюються способи взаємодії між культурами як необхідні засоби і умови міжкультурного спілкування. Класична епоха локальних культур з її завершеністю, стаціонарністю, наявністю культурних опозицій, просторовою віддаленістю, «імунітетом» до інших культур, що не допускає чужих елементів і впливів, з відносно замкненою семіотичною, мовною системою, жорсткою раціонально-теоретичною парадигмою з високим статусом і вірою в науку,

трансформується в сучасній ситуації в глобальний соціокультурний простір. Космополітизм як світогляд й ідеологія передбачає впровадження демократичних цінностей у культуру, навчання, науку, право, медицину, релігійні організації. При дослідженні будь-якого соціального явища у центрі уваги знаходиться взаємодія індивіда й суспільства. Такий підхід дозволяє прогнозувати напрям соціальних змін і розробляти довгострокові проекти [4, с. 23–32].

Висновок: Інтенсивна зміна соціального й економічного життя ставить перед кожною людиною завдання безперервного та постійного професійного, соціального та особистісного зростання і розвитку. Екстраполюючи цю ідею на сучасний культурний простір, магістральні перспективи розвитку культури повинні дотримуватись позицій «міжкультурного полілогу», що неодмінно передбачає збереження та розвиток розмаїття культурних цінностей, норм, парадигм і форм діяльності, виходячи з діалогічної взаємодії різних культур. Ідеї культурного розмаїття, культурного плюралізму втілюються передусім у концепціях космополітизму.

Список використаних джерел

1. Аппія К. А. Космополітичні патріоти. 1997. Т. 23. № 3. 639 с.
2. Бек У. Космополітичний світогляд. М.: Центр досліджень постіндустріального суспільства, 2008. 336 с.
3. Бек У. Що таке глобалізація? Помилки глобалізму – відповіді на глобалізацію. М., 2001. 237 с.
4. Іноземцев В. Провісник майбутнього (вступ. ст.) (У. Бек Космополітичний світогляд). М.: Центр досліджень постіндустріального суспільства, 2008. 345 с.

ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В УМОВАХ УКРАЇНО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ

Актуальність теми дослідження: Росія вторглася на територію України та анексувала автономну республіку Крим у зв'язку з подіями, пов'язаними з Євроінтеграцією. Ці дії є складною та актуальною проблемою світового співтовариства, і вимагають дослідження їх ролі у міжнародних відносинах. Українська національна свідомість переживає етап формування в умовах впливу політичних, економічних та соціальних чинників в сучасному українському суспільстві.

Мета дослідження: вивчити процес зростання національної свідомості громадян України в умовах війни з Росією.

Об'єкт дослідження: громадяни України.

Предмет дослідження: свідомість громадян України.

Завдання дослідження: полягає в аналізі зростання національної свідомості громадян України в умовах україно-російської війни. Громадяни України мають національну свідомість, яка є фундаментальним чинником розвитку громадянського суспільства та демократії. Українська національна свідомість є важливим елементом в цьому контексті. Народ має вже сформовану модель національної свідомості, яка постійно удосконалюється. Революція Гідності є прикладом національно свідомої нації, яка має пріоритети щодо свого майбутнього та майбутнього своїх наступників. Хоча українці переживали період національної сонливості, після Революції Гідності народ зумів відновити свою силу та показати вагу національного духу. Цей дух єднання споріднює більшість українців і дотепер, особливо після розпочатої Росією війни, в яку країна-агресор безпідставно втягнула Україн [1]. Українці показали свою національну свідомість і відданість своїй країні, мобілізуючись для захисту територіальної цілісності та суверенітету України. Було видно, що національна свідомість вже не є просто поняттям на рівні слухового сприймання, а є реальним фактором, що об'єднує народ в боротьбі за свої права та свободи [4]. Українська національна свідомість є важливим чинником не тільки для українського народу, але й для всього світу. Україна, зокрема, є важливим гравцем у міжнародних відносинах, тому розуміння своїх національних інтересів та міцна національна свідомість є необхідними для успішної дипломатії та збереження міжнародної позиції. Таким чином, національна свідомість українського народу є фундаментальним елементом нашої ідентичності, культури та історії. Вона відіграє важливу роль у розвитку громадянського суспільства та демократії, а також має значення в міжнародних відносинах. Історія України довела, що українці мають сильний національний дух та здатні боротися за свої права та свободи, а революції та війни стали крайніми випробуваннями, що зміцнюють нашу національну свідомість. Під час цієї війни український народ продемонстрував свою національну свідомість та дух єдності, відстоюючи свою територіальну цілісність та суверенітет. Ці події ще раз підкреслили важливість національної свідомості для збереження та розвитку державності. Є кілька чинників, які гальмують процес національної самосвідомості українського народу, та підривають почуття гідності та самовизначення. Незважаючи на те, що деякі полотно можуть наштовхувати народ до розвитку національної свідомості, сучасний українець, зокрема молодь, віддає перевагу матеріальним цінностям. Це сталося внаслідок політики держави, економічної кризи та культурних трансформацій [2]. Такий стан речей призвів до масової еміграції молоді, що призвело до відсутності національної свідомості та розчарування в майбутньому в Україні. Крім того, тисячі кваліфікованих фахівців залишають країну через низьку оплату та професійну нестабільність. Зараз єдиною метою, що об'єднує українців, є протистояння країні-агресору, а вищі чини держави використовують це як спосіб відволікти увагу від решти проблем. В таких умовах ідея нації та української держави відмирає. Залежність від інших країн у різних сферах життя, від енергетики до економіки, також сприяє знищенню національної гідності та самосвідомості українців. Держава не може забезпечити своїм громадянам адекватний рівень життя, тому вони змушені шукати краще життя за кордоном. У цих умовах необхідно шукати шляхи відновлення національної свідомості та гідності. Це можна зробити шляхом зміни державної політики, підтримки та розвитку української культури та мови, забезпечення адекватного рівня життя громадян. Також важливо розвивати національну самосвідомість та історичну пам'ять, щоб українці знали свою історію та були готові захищати свої права та інтереси. Народна самосвідомість і гідність є важливими складовими будь-якої нації. Українці повинні прагнути до відновлення своєї національної свідомості та гідності, щоб мати майбутнє у власній країні та бути повноправними громадянами. Україна переживає складні часи, коли політико-економічна ситуація викликає не тільки економічні та соціальні проблеми, але й падіння культури та національної свідомості. Із зростанням матеріальності в суспільстві, моральність зникає на задній план, що зводить на нуль формування національної інтелігенції. Проте, зберігається національний дух та гідність, що потрібно пам'ятати та поважати. Щоб змінити ситуацію на краще, влада повинна бути національно свідомою та пам'ятати, що держава формується з простого народу. Українці мають єдину мету - єдність для блага України. Одним з ключових факторів, що впливають на формування національної свідомості, є освіта. Освіта має бути доступною та якісною для кожного громадянина країни. Крім того, потрібно звернути увагу на збереження національних традицій, культури та мови,

щоб не допустити згасання національної ідентичності. Проте не лише державні органи повинні брати участь у формуванні національної свідомості. Кожен громадянин повинен розуміти свою відповідальність перед своєю нацією та приймати активну участь у цьому процесі. Це можна зробити через підтримку та поширення культурної спадщини, активну участь у громадських і культурних заходах, популяризацію української мови, літератури та мистецтва [3]. Зростання національної свідомості громадян України в умовах україноросійської війни є складним і багатограним предметом дослідження, який потребує інтердисциплінарного підходу. Дослідження можна проводити з різних точок зору, включаючи політичний, соціологічний, культурологічний, психологічний і історичний. З політичного погляду можна досліджувати вплив україноросійської війни на процес формування національної ідентичності громадян України, а також на відносини між Україною та Росією. Соціологічне дослідження може допомогти визначити зміни в уявленнях громадян про національну ідентичність, відносини з іншими країнами, роль України у світі, інших народів та культурних спільнот. Культурологічний аспект дослідження може зосередитися на впливі війни на культурні практики та традиції, на формування культурної свідомості, а також на процеси збереження і розвитку національної культури. Психологічні дослідження можуть допомогти з'ясувати, як війна впливає на психіку громадян, на їх емоційний стан та психологічну стійкість. Історичний аналіз може зосередитися на зв'язку між історією України та Росії, на вивченні історичних фактів, що вплинули на національну свідомість. Таким чином, дослідження зростання національної свідомості громадян України в умовах україноросійської війни може включати в себе різноманітні методи дослідження, такі як опитування, інтерв'ю, аналіз документів, статистичний аналіз, кейс-стаді, історичний аналіз та інші. Проведення дослідження зростання національної свідомості громадян України в умовах україноросійської війни може допомогти зрозуміти важливі тенденції та процеси, які відбуваються в суспільстві в умовах війни, а також виявити можливості для покращення ситуації та підвищення національної єдності та ідентичності [5].

Висновок: Отже, війна стала для українців важким випробуванням їх духу та національної свідомості. Незвичайним явищем стало те, що не лише українці, але й росіяни та представники інших націй виступили на захист незалежності. Це свідчить про новий рівень розвитку української націоналістичної ідеології, де більшість громадян розуміють необхідність захисту національних інтересів та поваги до цінностей та традицій нації. Крім того, ця ситуація сприяє утвердженню ідеології соборності нації та держави в Україні.

Список використаних джерел

1. «Національна свідомість українців 2018: стан та тенденції»- <https://socis.kiev.ua/research/nacionalna-svidomist-ukrayintsiv-2018-stan-ta-tendentsiyi/>
2. «Зростання національної свідомості громадян України: причини та наслідки»- https://nbuv.gov.ua/UJRN/polip_2018_4_4
3. «Національна свідомість та інформаційна війна в Україні»- <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/cap/article/view/3173/2963>
4. «Народна ідея як фактор формування національної свідомості України в умовах глобалізації» URL: https://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Fp_2017_2_9.pdf
5. «Формування національної ідентичності громадян України в умовах інформаційної війни» URL: https://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Std_2018_6_14.pdf

ШЛЯХИ ТА УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження Трансформація політичної системи в Україні в останні роки є однією із найактуальніших проблем, що викликає постійний поглиблений інтерес з боку як науковців політологів, так й публічних політиків. Особливістю проблематики політичного реформування в нашій країні є її сплетення з процесом боротьби політичних еліт за владу. Крім того, політична система в Україні є однією з галузей, що на часи незалежності неодноразово зазнавала суттєвих трансформацій.

Мета дослідження: проаналізувати проблеми, які гальмують темп політичної модернізації влади в Україні.

Об'єкт дослідження: питання здійснення реформ стали предметом науково-теоретичних досліджень багатьох вчених в Україні, зокрема В. Ребкала, В. Князева, В. Горбатенка, В. Литвина та ін..

Завдання дослідження: проаналізувати шляхи підвищення ефективності української влади.

Предметом дослідження є проблеми взаємовідносин влади та опозиції в Україні. Осмислюючи владу, мислителі ще на ранніх етапах активно обговорювали принципи функціонування влади, механізми та засоби взаємодії влади та суспільства. Величезне значення мали теоретичні параметри розподілу влади. Класичний варіант був започаткований англійським мислителем Дж. Локком у праці «Про державу». Дж. Локк визначає особливості політичної влади як можливість видавати закони й карати за їх невиконання. На його думку, єдина політична влада поділяється на законодавчу, виконавчу й федеративну (союзну) владу. Дж. Локк намагався «урівноважити владу уряду, надавши їй різні руки», поділити її між парламентом і королем, тобто між буржуазією і дворянством. Він пропонував розробити чіткі механізми взаємних «стримувань і противаг». Шарль-Луї Монтеск'є у праці «Про дух законів» переходить від простого розподілу влад до перерозподілу впливів між різними політичними силами суспільства. Якщо Дж. Локк розумів природний стан існування людства як «війну всіх проти всіх», то Ш. Монтеск'є вихідну позицію у «Трактаті про обов'язки» визначає як мирне співіснування людей. Щоб зміцнити мирний спокій у державі, Ш. Монтеск'є пропонує кожному станові виділити частину верховної влади. Ш. Монтеск'є особливо велике значення надавав ідеї рівноваги влад, а також формуванню системи «стримувань і противаг». Ш. Монтеск'є, на відміну від Дж. Локка, виступав за повну рівновагу влад і навіть їх відокремлення у незалежні влади. Кожна з цих влад урівноважувала б дві інші, стримувала б їх, і всі були б урівноваженими. «Не може бути свободи, якщо судова влада не відділена від законодавчої і виконавчої». Все це пропонувалося заради єдиного - гарантувати безпеку громадян від сваволі влади й забезпечити політичні свободи. Класичним стало розуміння Ш. Монтеск'є свободи, як «права робити все, що дозволено законами». Отже, Дж. Локк і Ш. Монтеск'є заклали основи теорії рівноваги розподілу влад, їх диференціації. Розвиваючи теорію розподілу влад, сучасний український політолог Б. Гаврилишин виділяє три типи побудови владної піраміди (три типи сучасної влади) [1, с. 150]. Влада колегіальна. До її ознак належать: наявність суспільної згоди щодо основних суспільних цінностей; відсутність гострих конфліктів; згода основних соціальних груп (особливо еліт) з практичними діями влади. У цій формі влади виділяють різні варіанти. Наприклад, широка участь населення у прямих владних діях (референдуми у Швейцарії), підтримка влади через систему корпоративно-групових об'єднань у Японії [2, с. 40-56]. Суб'єкт політичної влади. Ним є джерело активної предметно-практичної політичної діяльності, спрямованої на об'єкт. Існує думка, що поняття «суб'єкт влади» і «носії влади» нетотожні. Суб'єкт влади — це соціальні групи, насамперед панівні класи, політичні еліти, окремі лідери; носії влади — державні та інші політичні організації, органи і установи, утворені для реалізації інтересів політичне домінуючих соціальних груп. Такий поділ є відносним. Побутує й інша класифікація владних суб'єктів. Згідно з нею суб'єкти влади умовно поділяють на первинні й вторинні [3]. Об'єкт політичної влади. Це явища і процеси політичної сфери, на які спрямована дія суб'єктів політики. До розуміння об'єкта влади треба підходити діалектичне, оскільки певні суб'єкти і об'єкти влади можуть мінятися місцями залежно від обставин і ролі. Скажімо, класи, соціальні групи, етнічні спільноти, окремі громадяни, громадсько-політичні організації є суб'єктами або носіями політичної влади, водночас вони і стосунки між ними є об'єктами владного впливу. До об'єктів політичної влади відносять також усі сфери суспільного життя — економічну, духовну, соціальну, науково-технічну тощо, суспільство загалом. Влада в сучасному цивілізованому світі використовує, як правило, узаконені засоби примусу, тобто вона впливає на громадян, коли вони порушують існуючі правові норми. Крім узаконених засобів примусу, влада використовує й нелегальні: підкуп, обіцянки, шантаж, штучне створення перешкод, формування ілюзій, створення додаткових джерел залежності від влади. Парадигма легітимності, сформована М. Вебером, передбачає, що влада ґрунтується здебільшого на довірі підданих або громадян до неї. Ця довіра, або ступінь визнання суспільством законної влади (легітимності), може бути раціональною і нераціональною. Якщо

М. Вебер виділяв три типи легітимності (традиційний, харизматичний, легально-раціональний), то в сучасній політичній науці вирізняється сім: традиційний, харизматичний, правничо-раціональний, на засадах участі, раціонально-цільовий, соціально-евдемонічний і національно-патріотичний [4]. Особливості різних елементів влади: суб'єкта, об'єкта, ресурсів і процесів — можуть бути використані в якості основ її типологізації. Однією із

найбільш змістовних класифікацій влади є її поділ згідно з ресурсами, на яких вона ґрунтується, на економічну, соціальну, культурно-інформаційну, примусову і політичну. Економічна влада – це контроль над економічними ресурсами, власність на різного роду матеріальні цінності. У відносно спокійні періоди суспільного розвитку економічна влада домінує над другими видами влади. Це є можливим, завдяки таким її якостям, як: • зв'язок з матеріальними, первісними, найбільш сильно діючими потребами людей. Задоволення первісних потреб – в їді, одязі, житлі і т.п. – необхідна умова існування людини. Згідно, наприклад, теорії А. Маслоу, саме ці потреби, будучи незадоволеними, в вирішальній мірі детермінують поведінку людини. Прямий зв'язок з основними потребами людини дозволяє широко використовувати економічну владу для забезпечення лояльності чи прямого підкупу політиків, чиновників виборців і т.п.; • постійність дії. Економічна влада пов'язана із задоволенням повсякденних потреб людей. Тому вона діє на людей постійно, спонукаючи їх до певних дій, в той час як, наприклад, примусова влада, передбачає санкції лише за порушення закону і діє епізодично; • непомітність і широкі засоби проникнення. Носієм економічної влади є гроші. Канали і обсяги їх переміщення важко контролювати. Це дозволяє широко використовувати фінансові ресурси, навіть порушуючи виборчі закони, для підтримки вигідних їх власниками політичних сил, в тому числі і під час виборчих компаній. Соціальна влада – це можливість розподілу місцезнаходження в соціальній структурі – статусів, посад, пільг, привілеїв. Сучасні держави володіють великою соціальною владою. За допомогою соціальної політики, використовуючи соціальні ресурси, вони можуть впливати на суспільний стан широких верств населення, одержуючи завдяки цьому їх лояльність і підтримку [5, с. 140].

Висновок: Політична влада в цілому характеризується вольовим характером відносин, які мають елемент примусу, і пов'язана з існуванням більш або менш стійкого колективу. Вона також тісно пов'язана з економічною владою. Володарі матеріальних засобів виробництва дають можливість здійснювати економічну владу, спрямовану на користування політичною владою, з метою ефективного захисту власності — джерела своєї влади. З іншого боку, ті, хто має в своєму розпорядженні засоби примусу, намагаються зміцнити свою владу. Примусова влада домінує в політичних конфліктах. Масові незадоволення функціонуванням політичної системи викликають зниження урядового авторитету, через що можуть бути здійснені акти насилля аж до революції. Влада використовується для досягнення певних цілей, які відповідають інтересам певних соціальних груп. Різні соціальні групи по-різному, більшою чи меншою мірою, здатні вплинути на рішення, що їх виносять інститути, які здійснюють політичну владу, і в такий спосіб реалізувати свої інтереси. Контроль над засобами виробництва, процесом виробництва матеріальних цінностей і його продуктами характеризує основні інтереси владної соціальної групи. Але, захищаючи свої інтереси в певній ситуації, вона одночасно повинна брати до уваги поточні інтереси інших груп і вживати заходів для розвитку народної освіти, охорони здоров'я, зниження рівня безробіття тощо.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик, М. Л. Шумка // Грани: наук.-теорет. і громад.-політ. альманах. - Дніпропетровськ, 2013. Вип. 9 (101). С.40-56
3. Лазаренко О. В, Лазаренко О. О. Теорія політології. URL: <http://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15525/>
4. Основи політології. URL: <http://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15525/>
5. Горлач М.І., Кремень В.Г. Політологія: наука про політику: Підручник (для студ. Вищ. Навч. Закл.) / М.І.Горлач, В.Г. Кремень. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. 840 с.

ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. Ліберальні партії у світі та в Україні - це важлива тема, яка привертає увагу дослідників та політичних експертів з усього світу. Лібералізм як політична ідеологія, заснована на свободі, рівності та демократії, стала важливою складовою сучасного світу, і має великий вплив на політику, економіку та соціальні питання.

Мета дослідження: аналіз історії, розвитку та сучасний стан ліберальних партій у світі та в Україні, а також оцінити їх вплив на політику, економіку та соціальні питання.

Об'єкт дослідження: ліберальні партії у світі та в Україні.

Предмет дослідження: історія, розвиток та сучасний стан ліберальних партій у світі та в Україні, а також їх вплив на політику та економіку.

Завдання дослідження: проаналізувати історію та розвиток ліберальних партій у світі та в Україні; вивчити політичні ідеї та програми ліберальних партій; дослідити вплив ліберальних партій на політику, економіку та соціальні питання; проаналізувати фактори, які впливають на популярність ліберальних партій у світі та в Україні; оцінити перспективи розвитку ліберальних партій у майбутньому. Лібералізм як політико-ідеологічна доктрина та політичний рух поєднав у собі всі поняття, якими живе сучасне західне суспільство, він став ідеалом для багатьох країн. Але перенесення західних ідей і досвіду на політичний ґрунт України без урахування її особливостей може призвести до серйозних помилок. На жаль, сьогодні в Україні немає сильної й авторитетної ліберальної партії, тому можна з упевненістю говорити про те, що справжній лібералізм, який проповідує свободу особистості, свободу підприємництва, дійсні демократичні свободи, демократію, жорстке підпорядкування законам усіх членів суспільства, в Україні так і не з'явився. Події Революції гідності показали, що в Україні відчувається сильне тяжіння народу до свободи в усіх сферах життєдіяльності. Саме тому лібералізм - це вихід із складної політико-економічної ситуації, в якій опинилась Україна. Необхідно повернутися до свого національного ліберального досвіду, врахувати його позитивні сторони і помилки [4, с. 251]. Серед найбільш відомих ліберальних партій в світі можна відзначити Демократичну партію США, Ліберально-демократичну партію Великої Британії, Фридом Партію Німеччини, Французьку Республіканську Партію та багато інших. Ці партії зазвичай ставлять за мету забезпечити свободу та права для всіх людей, підтримувати ринкову економіку, дотримуватися демократичних цінностей та сприяти розвитку суспільства в цілому. Згідно з ліберальним ідеалом мета створення держави, збереження і захист природних прав людини, відносини між окремою людиною і державою повинні мати договірний характер, а верховенство закону є інструментом соціального контролю. У кожному суспільстві громадянським свободам надається пріоритет над політичними, юридичними та моральними нормами [3, с. 47]. Розвиток лібералізму пройшов ряд етапів. У період «дикого капіталізму» (кін.18-кін.19ст.) домінував класичний лібералізм з його постулатами: саморегуляція ринку та мінімізація ролі держави. Проте з розвитком робітничого руху, появою профспілок та поширенням соціал-демократичних ідей зароджується спочатку соціал-лібералізм, а згодом і неолібералізм. З 1947 року на основі «Оксфордського маніфесту» діє «Ліберальний інтернаціонал», до якого входить більше 100 партій з усього світу. Найбільш відомими в цій організації є нідерландська Народна партія за свободу і демократію, північно-ірландська партія «Альянс», російська партія «Яблуко», Ліберальні-демократи Великобританії, Об'єднана демократична партія (Німеччина), Реформістський рух (Бельгія), «Демократичний Альянс» (Південна Африка), «Свобода і Демократія» (Іспанія). У якості спостерігача до альянсу входить українська політична партія «Україна майбутнього» (лідер Святослав Олійник). Соціал-ліберальну ідеологію в Україні сповідує також Європейська партія України (лідер Микола Катеринчук). Із 2013 року вона входить до Альянсу лібералів і демократів за Європу (по суті є об'єднанням ліберальних партій європейських держав) [2]. Принципи ліберальної ідеології було покладено в основу створення Європейського Союзу. В Україні лібералізм поки не став масовою ідеологією. Вимоги свободи особистості та підприємництва, обмеження втручання держави в бізнес, культуру і особисте життя громадян наразі мало хто розділяє. Ця думка базується на даних соціологічних опитувань і моніторингу громадської думки, які проводяться безліччю соціологічних інститутів. Насправді, дані подібних опитувань в основному співпадають: ліберальний ідеологічний напрям підтримує менше 10% населення, а ліберальні партії - менше 3 % [2]. В Україні лібералізм наявний декларативно, бо його індикатори - партії та ліберальна економічна реформа - засвідчують його слабкість у політичній системі України. Слід погодитися з М. Михальченком, який зазначав, що «ліберальні, соціально-демократичні, християнсько-демократичні, консервативні, республіканські ідеї дуже повільно входять у духовний простір українського суспільства. Це, скоріше, «модний одяг» у мисленні невеликих груп інтелігенції, ніж сектори масової свідомості». Декларативна «ліберальна» орієнтація впливових урядовців сучасної України — ілюзія стосовно бездоганності й універсальності монетаристських засобів реформування економіки, помножена на політико-економічне донорство міжнародних фінансових інституцій, за умов відсутності системи економічних перетворень та традицій економічного лібералізму може призвести до серйозних та непередбачуваних наслідків. Тому найближче майбутнє ліберальної ідеї в Україні,

мабуть, буде значною мірою пов'язане з національною традицією та химерами сучасного українського політичного життя [5].

Висновок. За останні десятиліття, ліберальні партії стали одними з найбільш відомих і впливових політичних сил у світі. Вони зазвичай відстоюють свободу індивіда, ринкову економіку, громадянські права, міжнародний плюралізм та інші цінності, що сприяють розвитку людей та суспільства. Ліберальні партії активно виступають за зменшення ролі держави в економіці та збільшення її відповідальності за захист прав людей і розвиток інфраструктури [1, с.115]. Україна також має свої ліберальні партії, які пропонують свої програми з розвитку країни. Однак, через відсутність явної інформації щодо їхньої політичної позиції та діяльності, дуже складно зрозуміти, яку політичну силу вони представляють. Незважаючи на це, ліберальні погляди на економіку та політику займають все більш значущу позицію в українському суспільстві, а це дозволяє сподіватися на розвиток сильної ліберальної партії в майбутньому. Отже, можна стверджувати, що ліберальні партії є важливою складовою політичної системи більшості країн у світі, а їхні ідеї та принципи підтримуються значною кількістю людей. Україна не є винятком, і, хоча її ліберальна партійна система ще не настільки розвинена, можна очікувати, що ці ідеї будуть продовжувати займати все більшу позицію в українському суспільстві.

Список використаної літератури

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Конституція України. К., 2018. 52 с.
4. Донченко С.П. Ліберальні партії України / С.П.Донченко. Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2004. 379 с.
5. Передвиборна програма ліберальної партії України URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/peredvibimaprograma-liberalnovipraigyi-ikgaushi/>

ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ» ТА «ДЕКОМУНІЗАЦІЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ»

Актуальність теми дослідження: У сучасному суспільстві все помітнішим стає інтерес спільноти до осмислення власного минулого. Історична пам'ять постає важливим чинником для визначення характеру колективних уявлень про минуле, оцінки сучасних подій і реальних перспектив на майбутнє. Цей феномен знаходить вираження в багатьох сферах суспільства, зокрема в політиці як фактор формування політично-компетентної нації.

Метою дослідження: є розкриття політологічного змісту понять «історична пам'ять» і «декомунізація історичної пам'яті».

Об'єкт дослідження: політологічний зміст понять «історична пам'ять» та «декомунізація історичної пам'яті» в контексті сучасного життя українського суспільства.

Предмет дослідження: «історична пам'ять» та «декомунізація історичної пам'яті» як важливий фактор політичного і морального розвитку в Україні.

Завдання дослідження: розкрити політологічний зміст понять «історична пам'ять» та «декомунізація історичної пам'яті», через приклади минулого і сьогодення продемонструвати механізми впливу згаданих понять на формування національної свідомості й само ідентифікацію українців. На сучасному етапі розвитку держави і державності особливо вагомими є усвідомлення національної ідентичності. Історична пам'ять - духовний феномен, притаманний кожному етносу, повіданий з її формуванням, передачею та збереженням уявлень про події минулого та сучасності. Знання про минуле впливає на формування думки загалом та окремих представників суспільства. Зважаючи на динаміку української історії, неоднозначне ставлення до історичних подій в нашому суспільстві, історична пам'ять є елементом консолідації українців, фактори формування зовнішньої політики та позиції держави на міжнародній арені. Процес передачі історичної пам'яті залежить від ясності джерел інформації. Українська історія дає значний матеріал для формування історичної пам'яті, але сам процес її передачі нащадкам зазнає складнощів і впливів різних факторів. [1, с. 203-205] Історична пам'ять у контексті політологічних понять - це самоідентифікація людини, сукупність образів і уявлень, що відтворюють культурно-історичний досвід народу до якого вона належить; це поєднання наукових, релігійних етнографічних, культурних знань, які впливають на формування свідомості громадянина, забезпечують здоровий ідентифікаційний код нації, підтримуючи моральні принципи кожного її представника. Без історичної пам'яті народ у фокусі поглядів інших націй не сприймається інакше, ніж натовп. Історична пам'ять - це успадкування досвіду минулих поколінь, його критичне осмислення, що проявляється у відповідних формах: традиціях, віруваннях, пам'ятках, спогадах очевидців, а також існує у вигляді історичних свідчень людей. [2, с. 15-17]. Щоб очистити нашу історичну пам'ять треба провести декомунізацію, в умовах війни цей термін набув глибшого змісту - дерусифікацію. Що означає це поняття? Декомунізація - це процес позбавлення Україною наслідків комуністичної ідеології, віднині - нашарування російської пропаганди. Цей процес в'яло розпочався в часи розпаду СРСР, стихійно активізувався під час ленінопаду в період Євромайдану, активно продовжується в умовах війни, яку веде Росія в Україні. Сучасні «валуєви» признають лише мову «межнаціонального об'єднання», тобто російську. Хоча ще 1934 року на міжнародному конкурсі мов у Парижі українська здобула 3 місце за виразністю, чіткістю, мелодійністю, багатством словникового складу після французької та італійської, залишивши позаду інші європейські мови (на яких, до речі, комп'ютери прекрасно розмовляють). Інтернет - українською- це теж складова декомунізації. Одночасно декомунізація - це заходи щодо збереження сакральних цінностей, рідкісних іконостасів, цінних архітектурних пам'яток, книг, музейних речей, які допомагають формувати історичну пам'ять. Сьогодні знову, особливо в західних областях України, проводиться демонтаж пам'ятників, що нагадують людям усе російське [3, с. 10-15]. Наступна парадигма декомунізації - це заборона дії на території України зловорожої православної церкви московського патріархату, керованої з Москви Гундяєвим - очільником та ідеологом «русского мира», що приніс в Україну смерть, сирітство, руйнування [4, с. 40-45]. Радикально змінювати себе кожному з нас закликають Буча, Бородянка, Гостомель, Чернігів, Харків, Маріуполь. Половинчастості дій у рішеннях щодо декомунізації вони нам не простять. І останнє: потрібно продовжувати змінювати сприйняття світом Москви. І це успішно чинить зараз наш Президент Володимир Зеленський. Світ повинен осмислити, нарешті, що Україна - самостійна суверенна держава, а не частина Росії, що на нашій території іде війна, розв'язана путінською імперією зла, яку треба не просто осудити, а зробити усе можливе зі сторони Європи, США, інших держав, щоб припинити геноцид України [5, с. 40].

Висновок: Отже, варто взяти до уваги європейський досвід «історичної пам'яті», а також використовувати практику «подолання минулого», особливо в час формування нового типу свідомості і реакції на зовнішню агресію. Треба усвідомлювати причини помилок минулого у формуванні нових поглядів на участь України в європейській спільноті.

Список використаних джерел

1. Висоцький О. Глобальна культура [текст]/ О. Висоцький// Геополітика: енциклопедія. -К, :Знання України, 2012. С. 202-209.
2. Івшина Лариса. Сила м'якого знака, або Повнення Руської правди. вид-во «ПраТ» «Українська прес-група». К, 2011. С. 20.

3. Нагорна Л. П. Исторична пам'ять: теорії, дискурси, рефлексії. К, ШІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. С. 30.
4. Паламар Арсен. «Третя руїна. Роздуми над недолею». вид-во М. П. Коць Київ- Харків-Тернопіль-Нью-Йорк. С. 40-67.
5. Слово про свободу й відповідальність. Ініціативна група «Першого грудня» в документах і текстах. К.: Дух і літера 2008. С. 45.

ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ

Актуальність теми дослідження: Сепаратизм (від лат. *separatio* – відокремлення) – це прагнення окремих груп населення чи організації до відокремлення, відособлення; рух за надання частині держави права автономії або за її повне відокремлення й створення нової держави.

Мета дослідження: дослідити сутність сепаратизму в сучасному житті, зокрема в Україні.

Об'єкт дослідження: форми вияву сепаратизму.

Предмет дослідження: сепаратизм та його аспекти.

Завдання дослідження: проаналізувати суть сепаратизму та дізнатися більше про його аспекти. Загрозливий процес сепаратизму активізується в певних умовах, під впливом різних груп факторів, пов'язаних із політичною та соціокультурною трансформацією суспільства, істотним ослабленням або посиленням центральної влади. Враховуючи те, що сепаратистські рухи активізуються тоді, коли загальне соціально-економічне становище в країні різко змінюється коли настає політична нестабільність, жодна з країн не гарантована від загрози сепаратизму, включаючи високорозвинені й багаті [1]. У вузькому розумінні під сепаратизмом мають на увазі вимоги автономії, у широкому – прагнення до відокремлення. Утім, континіум «автономія – відокремлення» може змінюватися разом зі зміною динаміки діяльності суспільно-політичного руху, його вимог та мети. Тим паче, сам такий рух переважно складається з різних груп, кожна з яких може переслідувати власні цілі. Заклики до автономії можуть перейти до вимог відокремлення. Однак трапляється і зворотнє. Групи можуть висувати сепаратистські вимоги зокрема і на основі спільної етнічної ідентичності. Для того, аби зрозуміти динаміку сепаратистського руху, до аналізу варто включити максимально можливу кількість факторів. Переважно подібні опитування вивчають ставлення до суспільно-політичного руху, який вже сформований та активно функціонує. Можна виокремити низку предикторів, які вказують, за яких умов етнічна група починає висувати сепаратистські вимоги та коли такою вимогою є територіальне відокремлення. До них належить низка змінних, пов'язаних із групою (її соціальні характеристики, причини невдоволення та мотиви, ресурсна спроможність), та структурних особливостей держави (політичний режим, форма правління тощо) [2]. Інформаційний простір – це середовище, в якому виробляється та функціонує система ідей, цінностей, ідеалів, міфів, стереотипів, образів, що впливають на свідомість людей і, таким чином, визначають напрями поступу нації та держави. Технологія так званих «гібридних війн» приділяє велику увагу інформаційно-психологічному впливу. Наслідком діяльності сепаратистських рухів на території України став інформаційний вплив супротивника на жителів окупованих районів, поглиблення протиріч і суперечностей в українському суспільстві, радикалізація певної його частини, створення умов для маніпулювання патріотизмом та національною ідеєю, активізація діяльності популістських антивоєнних проросійських рухів тощо [3]. Визначальною рисою економічного сепаратизму є намагання регіону вийти із загальнодержавної економічної системи, розірвати господарські зв'язки, що може супроводжуватись самоізоляцією чи переорієнтацією на зовнішньоекономічних партнерів. Такий сепаратизм досить небезпечний, оскільки означені території мають значні ресурси і можуть самостійно існувати без фінансової допомоги центральної влади. Правовий сепаратизм полягає у встановленні та використанні в регіоні системи правових норм, спеціально не узгоджених із загальнодержавними [4, с. 106]. Можна виокремити дві головні складові ідеологічного сепаратизму, а саме: класична партизанська, заснована на моделі «опору агресорів»; контрпропагандистська, поширена не стільки для внутрішнього, скільки для зовнішнього впливу, бо її «аудиторією» є закордонна громадська думка. Сепаратизм як рух за відокремлення частини держави матиме різні цілі. Відомі такі форми сепаратистських рухів: сецесія, іредентизм, енозис та деволуція. Сецесія – це відокремлення задля створення власної держави. За сепаратизму сецесійного типу політичні сили та населення регіону орієнтовані на вихід із складу однієї держави задля формування власної незалежної. Розвиток такого сепаратизму досить швидко переростає в збройне протистояння, він є затяжним і супроводжується соціальними потрясіннями, людськими жертвами та матеріальними втратами. Іредентизм – це відокремлення частини території задля приєднання до сусідньої держави. Сепаратизм у формі іредентизму виникає, коли кінцева мета регіональної політики – приєднання до іншої держави. Характер еволюції сепаратизму цього типу аналогічний регіональній сецесії, однак він має особливу рису: активним учасником політичної взаємодії є третя сторона, тобто та держава, до котрої в перспективі має намір приєднатися регіон.

Висновок: Отже, сепаратизм – це прагнення окремих груп населення чи організації до відокремлення, відособлення; рух за надання частині держави права автономії або за її повне відокремлення й створення нової держави.

Список використаних джерел

1. «Сепаратизм» URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. «Сепаратизм – загроза незалежності і цілісності України» URL:<http://www.dniproradakherson.gov.ua/node/850>

3. «Що таке сепаратизм та як з ним боротись» URL:<https://versii.if.ua/novunu/shho-take-separatizm-ta-yak-z-nim-borotis/>
4. Ярмоленко М. Сепаратистські рухи в незалежній Україні: витоки, суб'єкти та об'єкти процесу / М. Ярмоленко // Наукові записки: Серія «Історія». Тернопіль, 2011. № 2. С. 106-111.

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНСЬКО-ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ

Актуальність теми дослідження. Однією з головних характеристик державного ладу будь-якої країни є форма державного правління, в якій виявляються особливості і порядок організації вищих органів влади, що визначає їхню структуру, компетенцію та взаємодію. Цим і пояснюється актуальність даної проблеми.

Мета дослідження: аналіз причин повернення до парламентсько-президентської форми правління в Україні 2014 р. та змісту відповідних конституційних положень.

Об'єкт дослідження: парламентсько-президентська форма державного правління.

Предмет дослідження: парламентсько-президентська форма державного правління.

Завдання дослідження: вивчення і аналіз парламентсько-президентської форми державного правління, причини та наслідки повернення України до парламентсько-президентської форми державного правління. Запорукою успішного функціонування змішаної президентсько - парламентської форми організації державної влади є ефективно налагоджений механізм політичного компромісу. В Україні цей чинник не спрацював через низку інституційних та історичних причин. Зміна мажоритарної форми волевиявлення на пропорційну за закритими списками в єдиному багатомандатному окрузі при слабкості партійних організацій та високому рівні фрагментації парламенту виявилися чинниками експансії великого тіньового капіталу у владу, що призвело до максималізації ролі лідера фракції й одночасного знецінення «рядового» депутатського мандата, пріоритетності інтересів впливових бізнес-груп над інтересами українського народу, зниження професійного рівня депутатського корпусу через потрапляння до його лав осіб, що ні за професійними ознаками, ні за моральними якостями не відповідають таким вимогам. Таким чином, нова конституційна реформа була майже неминуча. В 2005 р. після Помаранчевої революції Україна перейшла до парламентсько-президентської форми державного правління. Однак, після приходу до влади Віктора Януковича і Партії регіонів 30 вересня 2010 року Конституційний Суд України визнав таким, що не відповідає Конституції України Закон «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. у зв'язку з порушенням процедури його розгляду та прийняття. Конституційний Суд України поновив чинність Конституції 1996 р. Верховна Рада має право звільняти всіх зазначених осіб з посад. Вона вирішує питання про відставку Прем'єр-міністра та членів. Парламент призначає на посаду та звільняє з посади за поданням Президента голову служби безпеки України. Відповідно до Конституції та закону України парламент здійснює контроль за діяльністю Кабінету Міністрів. Згідно з Законом України від 21 лютого 2014 р. значно ширшими стали повноваження Голови Верховної Ради. Так, змінено положення, відповідно до якого Голова парламенту організує підготовку питань до розгляду на засіданнях Верховної Ради України, на об'ємніше за змістом: організує роботу Верховної Ради України, координує діяльність її органів. У разі дострокового припинення повноважень Президента на Голову Верховної Ради, а не на Прем'єр-міністра, як фіксувала Конституція в редакції 1996 року, покладається виконання обов'язків глави держави на період до обрання й вступу на посаду нового Президента. Цим законом розширено й коло повноважень Кабінету Міністрів, які за Конституцією в редакції актів Кабінету Міністрів з мотивів їх невідповідності Основному Закону держави з одночасним зверненням до Конституційного Суду України щодо їх конституційності; не лише призначає, а й звільняє з посади Генерального прокурора України (за згодою Верховної Ради), половину складу Ради Національного банку України, половину складу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, третину складу Конституційного Суду України. Відповідно до Закону №742-УП від 21 лютого 2014 р. розширюються повноваження Президента України у зв'язку із значним звуженням сфери контрасигнування актів глави держави, що мають скріплюватися підписами Прем'єр-міністра України і міністра, відповідального за акт і його виконання. Згідно нової редакції Конституції кількість актів, які скріплювалися підписами Прем'єр-міністра і міністра, відповідального за його виконання зменшилося з 13 пунктів статті 106 до 4. Організація державної влади в парламентсько-президентській республіці здатна здійснювати ефективне державне правління, що забезпечується її стабільністю, зумовленою, з одного боку, збереженням за президентом значних владних повноважень, а з іншої - наявністю істотних важелів впливу на уряд з боку парламенту. Парламент володіє правом на усунення від повноважень, в будь-який час, прем'єр-міністра і уряду, що створює можливість коригування політичного курсу, чим значно зменшує небезпеку конфліктів між виконавчою владою і парламентом. Президент у парламентсько-президентській республіці володіє правом, у чітко визначених Конституцією України випадках, розпускати парламент і призначати нові вибори, що сприяє зменшенню виникнення урядових і парламентських криз, чим зміцнюється стабільність уряду. В парламентсько-президентській формі державного правління зростає політична роль Прем'єр-міністра і уряду, сформованого парламентською більшістю [1]. Парламентсько-президентська республіка Україні потрібна для того, аби: подолати узурпацію влади, забезпечити права та свободи громадян; відкрити можливості для розвитку ефективної економіки; гарантувати суверенітет держави [2]. Наслідки повернення України до парламентсько-президентської форми державного правління: Розподіл політичної влади: В

парламентсько-президентській системі влада розподіляється між президентом і парламентом. Президент має виконавчі повноваження, тоді як парламент здійснює законодавчу владу. Це може сприяти більш гнучкому розподілу політичної влади і запобігати надмірній концентрації влади в одній особі. Зміцнення парламенту: В парламентсько-президентській системі парламент отримує більшу роль у прийнятті рішень і контролі над урядом. Це може сприяти зміцненню роль парламенту як представницького органу нації і забезпечити більш широку участь громадян у політичному процесі. Стабільність уряду: Парламентська система може сприяти стабільності уряду, оскільки уряд формується залежно від підтримки парламенту. Якщо уряд втрачає довіру парламенту, можуть бути проведені нові вибори або утворено новий уряд на основі нової парламентської більшості. Це може сприяти швидкому реагуванню на зміни в політичній ситуації. Політична конкуренція: Парламентська система може сприяти більшій політичній конкуренції і плюралізму. За такої системи політичні партії можуть мати більшу роль у прийнятті рішень, а також громадяни отримують більше можливостей впливати на політиків. Ефективність прийняття рішень: У парламентській системі політичні партії зазвичай формують коаліції, щоб отримати більшість голосів у парламенті і створити уряд. Це може призвести до необхідності узгодження і компромісів між партіями, що може вплинути на ефективність процесу прийняття рішень. Політична стабільність: Залежно від конкретних політичних умов, повернення до парламентсько-президентської системи може сприяти політичній стабільності або, навпаки, збільшити політичні ризики і нестабільність. Це залежить від здатності політичних суб'єктів до компромісів і співпраці. Розподіл відповідальності: В парламентській системі президент і парламент несуть відповідальність за свої дії перед громадянами. Такий розподіл відповідальності може сприяти більшій прозорості, а також забезпечити здатність виборців належним чином оцінювати дії різних політичних суб'єктів. Гнучкість політичної системи: Парламентсько-президентська система може бути гнучкішою, оскільки вона дозволяє швидше реагувати на зміни в політичній обстановці. Наприклад, у разі кризових ситуацій або політичних змін можуть бути проведені швидкі вибори, що дозволяє швидко змінити склад парламенту та уряду [3]. Недоліки нинішньої системи об'єктивно викликають розмови про необхідність змін. Проте вади системи завжди як на долоні, а переваг ми можемо не помічати. Наприклад, за попередньої президентсько-парламентської системи в Україні вже двічі відбувались масові народні виступи проти непопулярного президента. Тоді як за нинішньої системи існує більша ймовірність того, що непопулярний політик поступиться владою іншому владному інституту — і конфлікт розв'яжеться в межах політичної системи. Ми можемо лише припускати, що би відбулось, якби система була іншою. До того ж, сама частота змін призводить до певного цинізму щодо правил і зменшення їхнього впливу. З часом може відбуватись певне політичне навчання, коли політичні актори краще сприймають формальні положення як дійсні правила і, можливо, доповнюють їх певними неформальними взаємодіями. Нарешті, форму правління не можна розглядати лише в ізоляції від інших елементів політичної системи, як-от партійної системи, виборчої системи, рівня децентралізації тощо [4].

Висновки. Отже, парламентсько-президентська форма державного правління є більш підходящою для нашої країни, бо якщо проаналізувати минулі роки, то президент брав на себе велику відповідальність та вирішував усі питання сам. Усім відомо, що президент не всемогутня людина, тому в парламентсько-президентській державі влада зосереджена на Кабміні та Президента. Парламент володіє правом на усунення від повноважень в будь-який час. Як було зазначено раніше, то після Помаранчевої революції Україна перейшла до парламентсько-президентської форми правління, після приходу Віктора Януковича - президентсько-парламентська форма правління, а коли відбулася Революція гідності - то, знов до парламентсько-президентської.

Список використаних джерел

1. Причини та наслідки повернення України до парламентсько-президентської форми державного правління URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/34756>
2. Парламентсько-президентська республіка: плюси, мінуси і підводні камені URL: <https://centreua.org/parlamentska-respublika/parlamentsko-prezidentska-respublika-plyusi-minusi-i-pidvodni-kameni/>
3. Парламентсько-президентська республіка URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Парламентсько-президентська_республіка
4. Експлейнер про найважливіше: пояснюємо, що не так з формою правління в Україні URL: <https://project.liga.net/projects/pravlinnya/>

ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Конституційно-правові гарантії прав і свобод особистості є одним з основних елементів конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні. Поряд з правосуб'єктністю, конституційними принципами і громадянством вони є пріоритетним інститутом у системі національного конституційного права. Без існування гарантії проголошені права і свободи втрачають сенс. В широкому розумінні конституційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина можна розглядати як складову правової системи України взагалі. До останнього часу в науці конституційного права не створено теоретичних засад гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні, немає фундаментальних наукових досліджень цієї проблеми, а нечисленні праці з окремих аспектів характеризуються наявністю великого розмаїття думок (часто суперечливих) [1, с.1].

Мета дослідження: провести теоретичне дослідження з основних проблем гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Об'єкт дослідження: процес та умови забезпечення гарантії прав та свободи людини та громадянина.

Предмет дослідження: конституційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Завдання дослідження: Охарактеризувати правові гарантії і свободи людини і громадянина в Україні. Гарантії прав та свобод людини і громадянина - це передбачена Конституцією і законами України система правових норм, організаційних засобів і способів, умов і вимог, за допомогою яких здійснюються охорона і захист прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина. Конституційно-правові гарантії конституційних прав та свобод людини і громадянина поділяють на дві основні групи: нормативно-правові гарантії конституційних прав та свобод людини і громадянина - це сукупність правових норм, за допомогою яких забезпечуються реалізація, порядок охорони і захисту прав та свобод особистості. До нормативно-правових гарантії відносять норми-принципи, юридичну відповідальність та юридичні обов'язки, передбачені Конституцією; організаційно-правові гарантії конституційних прав та свобод людини і громадянина - це механізм держави, органи місцевого самоврядування, посадові особи, політичні партії і громадські організації, засоби масової інформації, міжнародні правозахисні організації та їх діяльність у сфері правотворчості та правозастосування, спрямована на створення сприятливих умов для реального користування громадянами своїми правами і свободами. Головною організаційно-правовою гарантією в демократичній державі є суд, незалежний від будь-якого державного або партійного органу. Ефективність організаційно-правових гарантії залежить від якості конституції та інших законів і підзаконних актів, тобто від нормативно-правових гарантії. Вони взаємопов'язані і взаємообумовлені [2]. Гарантії конституційних прав, свобод і обов'язків людини і громадянина поділяються на загальні (економічні, політичні, ідеологічні) та юридичні. До основних економічних гарантії належать розвиток економічної системи, свобода підприємницької та господарської діяльності, економічна багатоманітність, соціальна спрямованість економіки тощо. Політичні гарантії - це політика держави, яка спрямована на створення умов для всебічного розвитку людини, забезпечення її прав і свобод. Політика Української держави найбільш чітко виражена в положенні ч. 2 ст. 3 Конституції, що утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави, що держава відповідає перед людиною за свою діяльність.

До ідеологічних гарантії слід віднести ідеологічну багатоманітність суспільного життя, неприпустимість визнання державою жодної ідеології обов'язковою, заборону цензури [3]. Юридичні гарантії прав і свобод людини і громадянина встановлюються державою в Конституції та законах України. Так, Конституція України гарантує право на оскарження в суді дії чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (ч. 2 ст. 55), недопустимість зворотної дії закону в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи, тобто ніхто не може відповідати за діяння, які на час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення (ст. 58), недопустимість обмеження прав і свобод громадян, крім випадків, передбачених Конституцією України (ст. 64); принцип презумпції невинуватості, тобто особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду (ч. 1 ст. 62). Крім того, права і свободи людини та громадянина, закріплені Конституцією України, є невичерпними, вони гарантуються і не можуть бути скасовані (ст. 22). Особливе місце в системі гарантії посідає Президент України, який згідно зі ст. 102 Конституції України є гарантом додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина. Парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Правовою основою утворення та діяльності зазначеного органу є статті 55, 101 Конституції України, Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» від 23 грудня 1997 року. Важливим гарантом прав і свобод людини і громадянина є Конституційний Суд України, який вирішує питання про відповідність законів та інших правових актів Конституції України [4].

Висновок: Законодавство України надає значну кількість правових гарантій на захист прав та свобод громадян. Основу правових гарантій становлять Конституція України, міжнародні договори, закони, підзаконні акти та судова практика. В Україні гарантується право на життя, свободу та особисту недоторканість, право на свободу думки, відділення від держави релігії, свободу слова та інформації, право на об'єднання, право на працю та соціальний захист, право на освіту та культуру. Однак, не дивлячись на наявність правових гарантій, не завжди вони ефективно захищають права та свободи громадян. Це пов'язано зі слабкістю правової культури українського суспільства, недостатнім рівнем захисту прав та свобод від незаконних дій з боку державних. Тому, дуже важливо дотримання принципу держави права та посилення контролю за діяльністю державних структур з боку суспільства та громадських організацій. Тільки таким шляхом можна забезпечити ефективний захист прав та свобод кожного громадянина України.

Список використаних джерел

1. Конституційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні : Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Т.М. Заворотченко; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. К., 2002. 19 с.
2. Всеукраїнський тиждень права URL: <https://www.spfu.gov.ua/ua/regions/cherkasy/civil-vseukrainskij-tizhden-prava.html>
3. Гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина URL: <https://kazatin.com/Osvita/12-garantiyi-konstitutsiynih-prav-i-svobod-lyudini-i-gromadyanina-10676755.html>
4. Конституційні гарантії захисту та практичного здійснення прав і свобод людини і громадянина URL: <http://zolo.gov.ua/konsty-tutsijni-garantiyi-zahy-stu-ta-prakty-chnogo-zdijsnennya-prav-i-svobod-lyudy-ny-i-gromadyany-na/>

УСПИХИ І НЕВДАЧІ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. В умовах поглиблення соціально-політичної та фінансово-економічної кризи в Україні дослідження проблем запобігання та протидії корупції є вкрай актуальним адже корупція є серйозною загрозою національній безпеці держави. Вона стала одним із негативних чинників, що істотно впливає як на функціонування окремих органів публічної влади, так і на зниження ефективності системи публічного управління в цілому. Останнім часом були зроблені певні законодавчі та організаційні зміни, які могли б зменшити рівень корупції в Україні, але створені органи та агенції, так же як і ухвалене антикорупційне законодавство поки що не запрацювали належним чином.

Мета дослідження – дослідити успіхи і невдачі практичної реалізації антикорупційної політики в Україні.

Об’єкт дослідження: ставлення громадян до антикорупційної політики.

Предмет дослідження: розвиток та реалізація антикорупційної політики в Україні.

Завдання дослідження: вияснити шляхи подолання корупції. Корупція – інструмент перерозподілу національного багатства та формування прошарку нових власників. Дане явище неможливо перемогти лише одними адміністративно-правовими, та й взагалі, правовими методами. Для цього необхідно змінити зміст та характер самих суспільних відносин. Економічний і соціальний розвиток та стабільність політики і суспільних відносин, як і законодавство в цілому – ось ті головні чинники, які позитивно впливають на зменшення рівня корупції у суспільстві. Корупція є, перш за все, явищем дисгармонії соціального буття. Ямалнеєв І. М. правильно зауважує, що особа не здійснює корупційних дій не через страх покарання, а, перш за все, тому, що вона сама вважає такі дії неприйнятними і такими, що суперечать життєвим принципам. У цьому, зокрема, полягає особистий характер ціннісно-нормативної сфери індивіда, який і виявляється в антикорупційній культурі [1]. Можна виділити низку функцій антикорупційної культури. Зокрема, пізнавальна функція, яка характеризується осмисленням індивідом корупційних явищ у правовій практиці. В процесі реалізації цієї функції відбуваються вивчення і пояснення антикорупційних процесів, що протікають у різних системах суспільства (освітній, політичній, економічній тощо). Пізнавальна функція не обмежується лише визначенням або поясненням причинно-наслідкових зв’язків різних антикорупційних явищ, що ніскільки не наближає нас до пізнання антикорупційної культури. Вона націлена на розкриття глибинних процесів, в основі яких лежать проблеми, що є суттю, першопричиною виникнення корупційних проявів. Функція моделювання слугує засобом формування відповідної моделі антикорупційної поведінки. В процесі реалізації цієї функції відбувається створення належного образу або стандарту антикорупційної поведінки індивіда, який відповідає правовим нормам. Регулююча функція дає можливість зіставляти свою антикорупційну поведінку з правовими вимогами, розуміючи при цьому можливість настання будь-якої відповідальності – кримінальної, адміністративної, дисциплінарної тощо. Як показує практика, і про що зазначають вчені, антикорупційна культура громадян має серйозний та активний вплив на регулювання правових процесів; сприяє консолідації різних соціальних груп у справі підтримки і зміцнення законності та порядку в суспільстві; створює передумови для того, щоб громадяни поважали закон в цілому та дотримувались антикорупційного законодавства, що означає практично сприяти ефективному функціонуванню правової системи нівелюючи при цьому корупційні ризики. Дійсність така, що правові уявлення про права і обов’язки, дозволи та заборони стають основою мотивації поведінки індивіда в спрямованості його антикорупційної діяльності, тобто прояву ним активної ролі в установленні та додержанні законів. Звідси випливає, що антикорупційна культура індивіда відображає його громадську активність і сприяє реалізації його прав, безпеки і правового захисту. Проте, в основі антикорупційної культури лежить правова культура кожної людини, що призводить у кінцевому рахунку до стійкості конституційного порядку, зміцнення верховенства закону, доступності законодавства, пошани до демократичних засад державності у країні. На сучасному етапі розвитку суспільних відносин Україна є країною з економікою перехідного типу. У зв’язку з чим, до передумов корупції у країнах перехідного типу варто відносити: відсутність стратегії формування нового суспільного ладу; недооцінка ролі державного регулювання у перетвореннях; наявність політичних сил, що прагнуть повернення до старого ладу; залишки роздутого старого державного апарату з необґрунтовано широкими повноваженнями; зміна форм власності та утворення корпоративних угруповань і кланів; прагнення всіх, навіть кримінальних структур, вирішити свої проблеми через державний апарат; масова зміна законодавчих та правових норм, послаблення контролю за їх виконанням; значне збільшення кількості майже не обізнаних з національним законодавством і правопорядком іноземних підприємців та інвесторів, які стали легкою здобиччю корупціонерів [3, с. 16]. Очевидно, що боротьба з корупцією має складати пріоритетний напрям державної політики. Тут, доречно, згадати висловлювання Аристотеля, який стверджував, що «благо всюди та завжди залежить від дотримання двох умов: правильної постановки кінцевої мети будь-якої діяльності; вибору відповідних засобів, що ведуть до досягнення мети» [4, с. 352]. ісія Антикорупційної ініціативи — зменшення рівня корупції в державі, щоб сприяти демократичному та економічному розвитку України. Вона має на меті посилити спроможність нових

антикорупційних інституцій і сприяти контролю за ходом реформ з боку українського парламенту, громадянського суспільства та ЗМІ. У зв'язку з цим програмою передбачено три компоненти реалізації планів: взаємодія з антикорупційними органами держави; співпраця з комітетом ВРУ з питань запобігання та протидії корупції; посилення спроможності органів місцевого самоврядування та сприяння ЗМІ й громадянському суспільству в антикорупційних процесах.

Висновок: Отже, перше, що необхідно Україні для ефективної реалізації антикорупційної політики - це політична воля, усвідомлення того, що це треба Україні, і що за нас це ніхто не зробить. По-друге, принцип верховенства права повинен бути не просто декларацією, а реально діяти на всіх рівнях здійснення влади. По-третє, тісна співпраця з неурядовими організаціями є запорукою здійснення громадського контролю та формування у громадян свідомого негативного ставлення до корупційних проявів. Корупцію неможливо знищити в якомусь конкретному публічному органі, або за допомогою лише одного органу. Це явище системне і тому долати його треба також гуртом і системно.

Список використаних джерел

1. Ямалнеєв І. М. Питання протидії корупції: навч. допомога. К: Київський держ. торг.-економ. ун-т, 2010. 56 с.
2. Бусол О. Ю. Національні антикорупційні стратегії та участь громадськості в протидії корупції в країнах Центральної та Східної Європи. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». 2014. № 6/3. Т. 1.
3. Адміністративна реформа в Україні: чи вдасться розірвати замкнене коло? Аналітична доповідь Українського центру економічних і політичних досліджень. Національна безпека і оборона. 2010. № 5. 27 с.
4. Аристотель. Політика. Соч. в 4-ох томах. М. : Мисль. 1975. 427 с.

ШЛЯХИ ТА УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Трансформація політичної системи в Україні в останні роки є однією із найактуальніших проблем, що викликає постійний поглиблений інтерес з боку як науковців політологів, так й публічних політиків. Особливістю проблематики політичного реформування в нашій країні є її сплетення з процесом боротьби політичних еліт за владу.

Мета дослідження: проаналізувати шляхи підвищення ефективності української влади. Для досягнення мети ми ставимо наступні завдання: - охарактеризувати функціонування політичної влади, дослідити умови модернізації політичної влади.

Предмет дослідження: проаналізувати проблеми, які гальмують темп політичної модернізації.

Об'єкт дослідження: виступає питання здійснення реформ науково-теоретичних досліджень багатьох вчених в Україні, зокрема В. Ребкала, В. Князева, В. Горбатенка, В. Литвина та ін..

Завдання дослідження: пошук оптимальних варіантів удосконалення влади. Теорія політичної модернізації являє собою одну з перших спроб розробки моделі цивільно-політичного ладу, що ввібрали в себе досвід попередніх епох. Як відзначав американський соціолог У. Мур, модернізація є не що інше, як «поняття тотальної трансформації традиційного або до сучасного товариства до цього типу технології і відповідної йому соціальної структури, що характерні для розвинених, економічно процвітаючих і політично стабільних країн західного світу».[1, С. 240] Дана теорія споконвічно розглядалася як альтернатива будь-якому іншому (особливо революційному) перетворенню старого товариства в нове. Вона була покликана зробити вплив насамперед на розвиток країн Азії, Африки і Латинської Америки.[2] Теорія політичної модернізації тісно пов'язана з багатьма іншими теоріями, широко поширеними на Заході, особливо з теорією соціальної зміни О. Шпенглера, А. Тойнбі, П. Сорокіна і Р. Нортропа, а також із теорією стадій економічного росту У. Ростоу.[3, с.40-45] Від першої вона запозичила ідею про те, що соціальна зміна припускає насамперед зміну культури і культурних цінностей, що визначають собою тип товариства, його громадянську і політичну структуру [9]. Від другої вона бере постулат, відповідно до котрого три стадії переходу від аграрного товариства до індустріального відповідають і трьом стадіям суспільно-політичного розвитку: традиційному товариству - монархія, олігархія і партикуляризм, періоду зрушення - бюрократична імперія і деспотизм і, нарешті, сучасному модернізованому товариству - представницька демократія [4]. Основна теза прихильників теорії політичної модернізації складається в тому, що демократична форма організації влади в цивільно-політичному товаристві несумісна з низьким рівнем розвитку техніко-економічних структур [5]. Так, наприклад, на думку французького політолога М. Дюверже, низький техніко-економічний рівень товариства не тільки свідчить про відсутність демократичних форм керування суспільними справами, але і неминує веде до авторитарного, диктаторського характеру політичної влади [6]. Для громадян товариства з низьким рівнем розвитку техніки політична нерівність є таким же природним і невідворотним феноменом, як холод, голод, чума або холера [7]. Більш того, відсутність демократії в слаборозвинених країнах, вважають прихильники теорії політичної модернізації, створює погрозу демократичним політичним системам в індустріально розвинених країнах [8].

Висновки: Політична влада в цілому характеризується вольовим характером відносин, які мають елемент примусу, і пов'язана з існуванням більш або менш стійкого колективу. Вона також тісно пов'язана з економічною владою. Володарі матеріальних засобів виробництва дають можливість здійснювати економічну владу, спрямовану на користування політичною владою, з метою ефективного захисту власності - джерела своєї влади [10, с. 245] З іншого боку, ті, хто має в своєму розпорядженні засоби примусу, намагаються зміцнити свою владу. Примусова влада домінує в політичних конфліктах. Масові незадоволення функціонуванням політичної системи викликають зниження урядового авторитету, через що можуть бути здійснені акти насилля аж до революції. Влада використовується для досягнення певних цілей, які відповідають інтересам певних соціальних груп. Різні соціальні групи по-різному, більшою чи меншою мірою, здатні вплинути на рішення, що їх виносять інститути, які здійснюють політичну владу, і в такий спосіб реалізувати свої інтереси. Абсолютизація інтересів у масовій свідомості сприяє появі політичних лідерів, які в своїй діяльності можуть виявити певні свої інтереси, але не досягти суспільно значущих цілей. У цілому слід відзначити, що функціонування політичної влади - складний процес, який базується на усвідомленні соціальних інтересів. Воно необхідне для того, щоб зуміти винести рішення, адекватні ситуації, а також ті, що в майбутньому служитимуть інтересам різних соціальних груп.

Список використаної літератури

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>

3. Гурик, М. І. Дискурс свободи в політичній та духовній спадщині Ярослава Стецька [Електронний ресурс] / М. І. Гурик, М. Л. Шумка // Грані: наук.-теорет. і громад.-політ. альманах. Дніпропетровськ, 2013. Вип. 9 (101). С. 40-56.
4. Журнал Віче. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/2760/>
5. Лазаренко О. В., Лазаренко О. О. Теорія політології. URL: <http://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15525/>
6. Малиновський В.Я. Державне управління: Навч. посібник. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-543.html>
7. Основи політології. URL: <http://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15525/>
8. Політологія: Академічний курс: Підручник/ Л. М. Герасіна, В. С. Журавський, М. І. Панов та ін.; М-тво освіти і науки України. URL: <http://referat-ok.com.ua/politika-politologiya/politichna-vlada-mehanizm-jiji-funkcionuvannya-u-suspilstvi>
9. Пахомова Т. Державна служба: парадокси дослідження / Т. Пахомова // 36. наук. праць УАДУ. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/db/2015-1/doc/2/10.pdf>
10. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 320 с.

*Рудик Софія,
студентка гр. ПУА-11,
Факультет економіки та управління, ЗУНУ*

ХРИСТИАНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ І ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження: З моменту виникнення перших цивілізацій, а отже й утворення перших держав, їхні політичні структури та їхні теоретики стикаються з питанням теоретичної легітимності влади. За тисячі років історії людства на світовій арені була активна велика кількість країн. Вони не статичні ні політично, ні економічно, ні ідеологічно. Як слушно зазначав В. Гурвіч: «Нація народжується один раз, але змінюється і змінюється багато разів» [1, с. 205]. І. Ісаєв пише: «Феномен влади завжди привертав інтерес правителів і керованих і, як один із головних соціальних мотиваторів, змінювався протягом століть, набуваючи нових інтересів. Нові форми і постійна потреба в нові обґрунтування та пояснення» [2]. Незмінним залишається одне – будь-яка влада прагне продемонструвати, що: а) влада потрібна; б) вона потрібна в тому вигляді, в якому вона є.

Мета дослідження: дослідження християнської концепції влади, яка сформувалася в середні віки як елемент політико-правового вчення.

Об'єкт дослідження: християнське розуміння влади та держави. Розбираючи ці питання, ми звернемося до праць видатних мислителів Середньовіччя: А. Августина, Ф. Аквінського, А. Кентербері, Сугерія, П. Абеляр.

Предмет дослідження: роль і вплив християнської концепції влади на державу.

Завдання дослідження: полягає у вивченні процесу християнської концепції влади і держави, що дозволяють глибше зрозуміти їх соціальну природу особливості й риси, дають можливість проаналізувати причини й умови їх виникнення і розвитку, а також визначити властивості їх функцій та основні напрями діяльності. Історія політичної думки знає кілька варіантів такого роду легітимації влади. Варіант, породжений християнством, складається на рубежі епохи стародавнього світу та епохи Середньовіччя. Це релігійно-філософська легітимація влади. Якщо суто релігійний підхід апелював виключно до віри, то релігійно-філософський - і до віри, і до розуму: сформулювалися політичні теорії, створювалася складна система логічних доказів, вибудовувалася історична аргументація. Основні аксіоми, звичайно ж, приймалися на віру. Але і тут ситуація складніша, ніж може здатися на перший погляд. Християнство через розколотість теологів і наявність великої кількості різноманітних шкіл і напрямів створило безліч можливостей для прагматичного вибору. З аксіом вибиралися корисні, з точки зору автора або школи, істини. Так, релігійно- філософська легітимація влади стала засобом для досягнення політичних цілей. Між прихильниками релігійної та релігійно-філософської легітимації влади довгий час йшли надзвичайно серйозні суперечки. По суті, це було відображення суперечок між тертуліанівською концепцією віри і правом на інтелектуальний пошук. Противники останнього стверджували, що оскільки існує Святе Письмо, то вже цей факт заперечує необхідність роботи людського інтелекту. Тут доречно згадати слова Еразма Роттердамського, який, дискутуючи з протестантськими авторами, що заперечували не тільки церковну атрибутику і ієрархію, а й філософські роздуми, сказав: «Ви питаєте, навіщо потрібна філософія для вивчення Писання?» - Відповідаю: «А навіщо потрібно для цього невігластво?» [3, с. 162]. Таким чином, дуже поступово вимоги раціонально обґрунтувати і логічно аргументувати політичні моделі християнських держав породили середньовічні концепції влади. Засновником західноєвропейської християнської традиції інтелектуального пошуку по праву вважається Аврелій Августин (354 - 430 рр.), канонізований Римом. В. Зеньковський пише, що «якщо порівнювати, наприклад, «Сповідь» блаженного Августина з аскетичними письменниками Сходу (св. Макарій, св.Іоанн Ліствичник, св. Ісаак Сиріянин), то стає ясно, як далеко розійшлися християнський Схід і Захід у цій сфері» [4, с 65-66]. Це була епоха кристалізації фундаментальних відмінностей. Тих самих відмінностей, що приведуть надалі до конфлікту: «Контакт між двома великими християнськими культурами, Західною і Східною, не міг не призвести до конфлікту між ними. Ці християнські культури були дуже різні в їхньому підході до багатьох метафізичних питань. Примирення думок західних і східних Отців Церкви з цих питань може розглядатися як проблема толерантності» [5, с. 25].

Висновок: Середньовічні західні теоретики влади здебільшого відстоювали ідею, котра розглядала апарат держави як інструмент примусу. Цей апарат, з одного боку, пов'язаний із суспільством, а з іншого - знаходиться на певній відстані. Адже «суб'єкт» повинен бути на дистанції від об'єкта примусу. Але закони можуть змінюватися, як може змінюватися сама держава. У християнській свідомості (на відміну, скажімо, від античної) присутнє відчуття історії як руху, процесу. Вона (ця свідомість), безумовно, досить консервативна.

Список використаних джерел

1. Гурвіч В. Християнська концепція влади як першоджерело формування. Новий світ. 1993. N5. С. 205-208.
2. Українська політична нація: проблеми становлення. URI: <http://www.niss.gov.ua>
3. Кураев А. Трудное восхождение. Новый мир. 1993. N 6. С. 162-182.
4. Хом'яков М. Б. Толерантність та сучасна цивілізація. Єкатеринбург: Вид-во Урал. унта, 2000. 112 с.
5. Льюис К. Просто християнство. Чикаго: SGP, 1990. 217 с.

ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження. Тема дослідження залишається актуальною і сьогодні. Революція гідності, яка відбулася в Україні в 2013-2014 роках, була визначальним моментом в історії країни. Вона відобразила невдоволення громадян політичною та економічною ситуацією в Україні та бажання змінити її. Розуміння причин, наслідків та рушійних сил Революції гідності є важливим для розуміння сучасної України, а також для того, щоб запобігти подібним конфліктам у майбутньому.

Мета дослідження: проаналізувати фактори, які призвели до революції в Україні в 2013-2014 роках, а також вивчення наслідків цієї події та рушійних сил, які привели до її успішного завершення.

Об'єкт дослідження: революція, її причини та наслідки, також рушійні сили, які підтримували та рухали Революцію гідності вперед.

Предмет дослідження: аналіз політичної, економічної, соціальної та культурної ситуації в країні перед, під час та після початку протестів.

Завдання дослідження: проаналізувати ключові фактори та аспекти подій, які сприяли до настання Революції Гідності в Україні 2013-2014 роках. Революція гідності є визначальною подією в новітній історії України. Революцію гідності можна розділити на два етапи: Євромайдан, який тривав з 21 листопада 2013 до 16 січня 2014 року, та Революцію, яка почалась 16 січня 2014 року [1]. Ці події мали величезний вплив на Україну. Масові протести, демонстрації, виступи студентів та акції були характерні для Євромайдану і Революції. Вони були результатом протесту відмови політичного керівництва від європейської інтеграції та опозиції цій політиці. Цілі першого та другого етапів були пов'язані та мали на меті підписання асоціації з ЄС, отримання безвізового режиму, відставку уряду, проведення позачергових виборів президента та повалення Януковича і уряду, які встановили диктаторський режим. Передумовою бунту українського населення була політика президента України, спрямована в сторону Росії, що полягала в відмові від україномовних інформаційних продуктів на державному телебаченні [2]. Крім цього, країна стикалася з тіньовою економікою, зростанням корупції та хабарництва, безвідповідальністю влади та її авторитарним характером, придушенням громадянських свобод, репресіями проти опозиції та навмисним знищенням армії. Ці фактори руйнували потенціал країни, що призвело до зростання обурення серед громадян. Українці не чекали на дії влади і вийшли на Майдан, де зібралося близько півтори тисячі осіб, переважно журналісти та молодь. [3, с.16]. Студенти стали першими, хто долучився до протесту, вимагаючи підписання Угоди з ЄС, і акцію назвали «Євромайданом». Пізніше опозиція приєдналась до протесту, а перший мітинг на Європейській площі в центрі столиці зібрав більше 100 тисяч учасників. Наприкінці листопада мітинги стали ще масованішими, адже невдоволені громадяни виступали по всій території країни. Президент Віктор Янукович відлетів до Вільнюса, де остаточно знищив можливість підписання угоди з ЄС, що стало краплею, що змусила український народ діяти задля своїх інтересів. Так як проросійський президент ігнорував волю мільйонів громадян, відмовившись підписати угоду про асоційоване членство України в Європейському Союзі, їх мрії про краще майбутнє в Європі були розбиті. Українці відчували потребу зосередитися на проблемах власної країни та знайти рішення для подолання складної ситуації. Студенти відіграли важливу роль у Революції Гідності в Україні. Саме їм, які знаходилися в невпевненому становищі, було найбільш важливою думкою про майбутнє країни. Молодь була не тільки учасниками революції, але й основними організаторами її проведення. У своїй статті, Юлія Курпіль стверджує: «...молодь і студентство були головною рушійною силою на майдані. За кілька місяців Майдану ми постаріли на кілька років. Революція Гідності безсумнівно змінила країну, але вона змінила і нас. Ми навчилися бути відповідальними, небайдужими та неогоїстичними. Кожен з нас намагався бути корисним Майдану та допомагати хто чим може. Одні допомагали волонтерством, інші матеріально... Ми були згуртовані та вирішили написати листа до Віктора Януковича, щоб переконати його переглянути питання стосовно вступу в Європейський Союз. Львовчкін пообіцяв, що президент обов'язково розгляне лист та надішле відповідь найближчим часом...» [4, с. 75]. Перед наступним Євромайданом, влада привозить до Києва тисячі силовиків, тоді як на мітингу Євромайдану приймають рішення про відставку уряду разом з проросійським президентом. Найстрашніше почалось згодом. Вже 30 листопада відбувся жорстокий розгін студентського Євромайдану. Вночі загони міліції «Беркут» напали на студентів, які ночували на Майдані Незалежності. Молодь зі всієї сили били кийками, а потім не моргнувши й оком добивали ногами, їх почали переслідувати вулицями столиці. 1 грудня учасники мітингу витіснили з Майдану силовиків і почали встановлювати барикади. Тим часом на Банковій жорстоко побити активістів і журналістів. Згодом була зроблена спроба розгону. Якщо о 5 годині ранку 11 грудня на майдані було 15 тисяч осіб, то вже в 9 - більше 50 тисяч, через таку кількість небайдужих силовикам нічого не залишалось як просто відступити. Приблизно в цей же час з'являється Автомайдан. Люди на машинах намагаються блокувати автобуси силовиків і з'являються під резиденцією Януковича. Режим Януковича, після прийняття диктаторських законів 16 січня посилив переслідування Майдану, звільнив силовиків, які побити студентів і людей похилого віку, а також запровадив кримінальну відповідальність за збір інформації про силовиків. Саме після цього і почалися бої на вулиці Грушевського. 22 січня 2014 відкрився рахунок героїв, котрі

віддали своє життя за свободу Батьківщини. Страшні кадри окривавлених молодих людей облетіли весь світ. На 61-ий день Майдану на місці протестів застрелено перших двох активістів – Сергія Нігояна та Михайла Жизневського. Ще рівно місяць влада намагатиметься зачистити центр міста від протестувальників. 18 лютого відбудеться мирний марш українців за повернення Конституції 2004 року, який закінчиться застосуванням фізичної сили проти мітингувальників. Вже 21 лютого проходять переговори опозиції і Януковича. Посередниками виступають європейські політики. Результат був наступний: дострокові вибори президента і парламенту, а також повернення до Конституції 2004 року. У ніч на 22 лютого 2014 року президент Янукович чартерним рейсом втік у Росію. Рада тим часом констатує, що Віктор Янукович зник. Парламент обирає Турчинова новим спікером і передає йому повноваження глави України. Країна в свою чергу вшановує пам'ять усіх загиблих і готується до президентських виборів. Офіційно встановлено 108 жертв Революції гідності. Більшість героїв «Небесної сотні» померли від вогнепальних поранень 20 лютого 2014 року. Саме в той момент всім стало зрозуміло, що мета Євромайдану – не просто євроінтеграція, а повна зміна влади. Саме тоді і почалася Революція Гідності, а її рушійною силою стало студентство, яке було готове віддати своє життя за Україну. Саме ці молоді люди змусили задуматися про те, як ми живемо і що потрібно зробити для того, щоб жилося краще. Студенти розбудили країну і вдалися до рішучих внутрішніх змін. Здавалося б, найстрашніше вже позаду. Але незабаром на Україну чекає анексія Криму та війна на Донбасі. Наслідки Євромайдану та Революції гідності суттєво відобразились на нашій країні. Євромайдан насамперед зумів згуртувати тисячі людей, які разом боролися задля досягнення спільної мети, а також показав те, що українці прагнуть приєднатися до Євросоюзу. Революція гідності мала на меті вирішити низку проблем всередині держави. Найголовнішим досягненням стало те, що після виборів Україна обрала європейський вектор розвитку – стала асоційованим членом ЄС, громадяни отримали право безвізового в'їзду в Євросоюз, внаслідок Зони вільної торгівлі з ЄС товарообіг із країнами Європи почав зростати [5, с.24]. Тактично Революція гідності домоглася втечі президента-диктатора, відставки уряду. Україна змогла вийти із зони впливу Росії в економічній та політичній сферах, та відносно зменшити залежність від Росії в культурній сфері [6, с. 18-19].

Висновки. Революція гідності залишила великий і визначальний слід в історії України. Події на Майдані сприяли відродженню цінностей свободи, гідності, переосмисленню людьми свого призначення. Цей Майдан став епіцентром кардинальних змін у країні, він спрямував Україну на шлях до Європи. Шанс на зміни дався нам доволі дорогою ціною – ціною людських жертв, втратою частини території, початком війни із сусідньою Росією. Революція гідності завершилася перемогою, але як наслідок – розпочалася війна з Росією. Проте, це не було її метою. Війна ж стала наслідком реакції окупанта на наше бажання бути незалежними. Завданням Революції гідності була і є Україна, де кожна людина зможе жити і самореалізуватись. Варто лише пам'ятати, що країна змінюється на краще лише тоді, коли їй в цьому допомагають громадяни.

Список використаних джерел

1. ВАКУЛИЧ В. РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ В УКРАЇНІ – ОСІНЬ 2013 – ЗИМА 2014 РР. (У ПУБЛІКАЦІЯХ ОКРЕМИХ УКРАЇНСЬКИХ І РОСІЙСЬКИХ ДРУКОВАНИХ ЗМІ). Prospective directions of scientific and practical activity. URL: <https://doi.org/10.51587/9798-9866-95921-2023-011-399-403>
2. Белкін Л. М. РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ В УКРАЇНІ (2013-2014 р.р.) У КОНТЕКСТІ ВЧЕННЯ ПРО РЕВОЛЮЦІЙНУ СИТУАЦІЮ: ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ: thesis. URL: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/15147>
3. Українські реформи після Революції Гідності: що зроблено, чому не більше та що робити далі. Київ. 2019. 213 с.
4. Доманська О. А. Революція Гідності в просторі європейських цінностей. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2015. № 2. С. 75-79.
5. Українські реформи після Революції Гідності: що зроблено, чому не більше та що робити далі. Київ. 2019. 213 с.
6. Киридон А. М. Євромайдан / Революція Гідності: причини, характер, основні етапи. Історична пам'ять. 2015. Вип. 33. С. 17-32.

МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ

Актуальність теми дослідження: наявна потреба у наданні наукової оцінки тероризму як соціально-політичного явища, і одночасно чинника трансформації міжнародних відносин на сучасному етапі.

Мета дослідження: висвітлити тему міжнародного тероризму, як одну із найбільш важливих у сучасному світі.

Об'єкт дослідження: тероризм як соціально-політичне явище.

Предмет дослідження: формування, еволюція і глобалізація тероризму на сучасному етапі.

Завдання дослідження: дослідити історичні особливості виникнення тероризму; проаналізувати соціально-політичну базу тероризму як соціального явища; визначити види тероризму і відмінність їх ідеологічного обґрунтування. Тероризм (від лат. *terror* — «жах») — у широкому сенсі використання або загроза застосування насильства для досягнення політичної, релігійної або ідеологічної мети [3]. Сутність тероризму полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні терору шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших зазіхань на життя чи здоров'я ні в чому не повинних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних, з погляду чинного уряду, цілей. У кримінально-правовій практиці тероризм класифікують як застосування чи погрозу застосування насильства чи інших загально небезпечних дій, що створюють небезпеку життю чи здоров'ю невизначеного кола осіб, заподіяння майнової шкоди або настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії спрямовані на підрив атмосфери спокою, дестабілізацію, залякування чи пригноблення суспільства з метою ухвалення державою, міжнародною організацією, фізичною чи юридичною особою або групою осіб будь-якого рішення чи утримання від нього. Загально-прийнято, що дії, вчинені під час війни, зокрема учасниками партизанського руху, не кваліфікуються як терористичні. Міжнародний тероризм — специфічна форма тероризму, що зародилася в кінці 1960-х років та отримала досить вагомий розвиток до кінця ХХ — початку ХХІ століття [1]. Основними цілями міжнародного тероризму нині є дезорганізація державного управління, завдання економічної та політичної шкоди, порушення підвалин суспільного апарату, які мають, на думку терористів, мотивувати владу до зміни політики. Загальноприйняте визначення міжнародного тероризму поки що не визначено. У більшості випадків термін використовується як засіб у політичній боротьбі, оскільки кожна країна, по суті сама визначає, відноситься та або інша група до категорії «терористів» або «бійців за свободу», а самі акти терору виконуються локально. Міжнародний тероризм є особливо небезпечним через те, що загрожує міжнародному правопорядкові та міждержавним відносинам [3]. Терористичний акт можна кваліфікувати як злочин міжнародного характеру у випадках, коли: терорист і особи, що потерпають від терористичного акту, є громадянами однієї держави або ж різних держав, але злочин здійснений за межами цих держав; терористичний акт спрямований проти осіб, що користуються міжнародним захистом [2]. Основними ознаками міжнародного тероризму є глобалізація, професіоналізація та опора на екстремістську ідеологію. Також відзначається використання терористів-самогубців, загроза використання неконвенційної (ядерної, хімічної та бактеріологічної) зброї та раціонального підходу. Один із сучасних дослідників тероризму Браян Дженкінс вважає міжнародний тероризм новим типом конфлікту. Енциклопедичні словники, зокрема, і юридичні, визначають поняття тероризму в міжнародному аспекті [4].

Висновок: Міжнародний тероризм є однією з найбільш небезпечних погроз. Масштаби поширення тероризму прийняли такий характер, що жодна країна світу немає повних гарантії від здійснення на її території терористичних актів. У зв'язку з цим, поряд із самими ефективними внутрішніми заходами, які спрямовані на запобігання терористичній діяльності, необхідно розглядати цю проблему і як глобальну та в відповідно будувати стратегію боротьби з нею. Без самого тісного міжнародного співробітництва, спрямованого на комплексну солідарну протидію всіх об'єктів міжнародного життя новим погрозам і викликам, майбутнє людства навряд чи зможе відповідати нашим очікуванням.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т. В. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації від античності до сьогодення. «Гілея: науковий вісник». Збірник наукових праць, К., 2020. Вип. 157 (№ 6). С. 35-41.
2. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В., Чигур Р. Ю. Аналітичний екскурс в методичні теорії демократії. Науковий огляд. № 1 (64). 2020. С. 10-20.
3. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К. : Ліра-К, 2020. 260 с.
4. Гончарук-Чолач Т., Гурик М. І., Джугла Н. Локалізація політики в контексті сучасних наукових досліджень. «Гілея: науковий вісник»: Збірник наукових праць. К., 2022. Випуск 167-168(№12-1) Філософські науки, Політичні науки. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/1644501981.pdf

ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ

Актуальність теми дослідження: маркетинг (англ. market — ринок, збут) у політичній сфері — діяльність, спрямована на створення, підтримання чи зміну поведінки людей щодо певних політичних ідей, явищ, подій, організацій, лідерів. Маркетингові технології дають змогу виявити орієнтації громадянської думки, конкретні прагнення, уявлення людей, рівень конкурентоспроможності політичних груп. Вдале застосування прийомів маркетингу в політиці є передумовою досягнення популярності, перемоги на виборах, утримання міцних позицій на вершині політичного олімпу [1].

Мета дослідження: проаналізувати значення політичного маркетингу.

Об'єкт дослідження: політичний маркетинг.

Предмет дослідження: особливості, функції, складові політичного маркетингу.

Завдання дослідження: визначити роль маркетингу в політичному житті. Політичний маркетинг — сукупність форм, методів і технологій дослідження, проектування, регулювання та впровадження в суспільно-політичну практику певних настанов суспільної свідомості з метою політиці індивідів і їх спільнот, особливостей політичної поведінки, реакції на політичні впливи тощо. Політичний маркетинг виникає в умовах загострення політичної конкуренції між політичними партіями в боротьбі за голоси виборців після Другої світової війни. Вперше він був використаний в 1952 р у виборчій кампанії 34-го президента США Д. Ейзенхауера (1953-1961) - претендента від Республіканської партії [4]. У Західній Європі політичний маркетинг у виборчих кампаніях вперше використали у Франції в 1965 р, де передвиборчу кампанію одного з претендентів на пост президента здійснював професійний рекламист М. Бонгран [4]. До системи політичного маркетингу входить: вивчення уявлення людей про політика, організацію чи ідею, з'ясування характеристик ідеального образу, що існує в масовій свідомості, планування і втілення у життя конкурентоспроможної програми дій, розрахованої на розуміння й активну підтримку громадськістю політика, партії, ідеї [2, с 65-94]. На основі специфічних особливостей політичної діяльності називають такі функції політичного маркетингу: формування інформаційного банку, що охоплює дані статистики, різноманітної урядової та неурядової звітності, результати досліджень економіки, політики, психології, демографії тощо; вироблення методів аналізу та обробки даних інформаційного банку, виокремлення ключових показників, що найповніше характеризують об'єкти та суб'єкти політики; оцінювання й аналіз умов політичного ринку, маркетингового середовища (мікро й макро); аналіз ринкових можливостей певних партій, суспільних інституцій, ідей, особистостей; вироблення оцінних і прогностичних моделей політичного попиту, життєвого циклу об'єктів і суб'єктів політики (партій, програм, ідей, лідерів), а також політичної поведінки суб'єктів політики; аналіз ефективності політичного маркетингу, коригування форм і методів політичної діяльності [1]. Основними видами політичного маркетингу є: державний політичний маркетинг, партійно-політичний маркетинг, міжнародний (зовнішньополітичний) маркетинг, виборчий маркетинг [2]. Маркетинг у політичній сфері має свою специфіку. Якщо метою комерційного маркетингу є отримання прибутку, то політичний маркетинг покликаний забезпечити політичний результат: отримання депутатського мандата; досягнення більшої соціальної справедливості; формування здорового способу життя тощо. Політичний маркетинг ґрунтується на визнанні різноманітних політичних смаків, пристрастей, переконань; досягнення політичного результату здійснюється на основі їх урахування, а не шляхом боротьби, політичного примусу і насильства. Нині маркетингові відносини пронизують усі сфери суспільного життя, в тому числі, сферу політичної влади, яка завжди була об'єктом великих прагнень, купівлі, продажу, обміну. Це дає підставу стверджувати, що політичний маркетинг як соціальна практика існував з моменту появи прагнення привласнити політичну владу [2, с. 65-94]. Аналізуючи питання політичного маркетингу як чинника демократизації суспільства, необхідно звернути увагу на праці представників західної політичної науки, зокрема таких, як Є.Вятр, Д.Істон, М.Кроз'є, Дж.Сарторі, С.Хантінгтон. З українських науковців необхідно виділити Г.Почепцова, В.Полторака, В.Іванова, В.Бебика, С.Чічановського, В.Головченко, М.Вівчарика, О.Чернецьку, В.Лісничий, М.Томенко, Л.Кочубей та ін. На спорідненість демократії та політичного ринку вказував ще Платон [5]. А.Е. Спаський визначає предмет політичного маркетингу як «відносини з приводу привласнення і розподілу влади в процесі виробництва, просування, розподілу та обміну політичної продукції» [Спаський]. Отже, якщо уявити поле політики як ринок, то до сфери уваги дослідників потрапляє величезна кількість суб'єктів такого ринку (політики, держоргани, політичні партії тощо), його об'єктів (населення, різні групи громадськості, громадська думка, читацький загал газет і телеглядачі), а також «продуктів» і послуг, що функціонують на такому ринку (від політичних програм і гасел, ідей та ідеологій до радіо- і телепередач, газет, плакатів) [3].

Висновок: застосування політичного маркетингу передбачає розробку методів аналізу й обробку його даних; оцінювання й аналіз умов політичного ринку (дії економічних, соціальних, політичних, психологічних, демографічних та інших факторів); аналіз ринкових можливостей тих чи інших партій, суспільних інституцій, ідей, особистостей; розробку оцінних і прогностованих моделей політичного попиту, життєвого циклу і політичної поведінки суб'єктів політики; аналіз ефективності політичного маркетингу, коригування форм і методів політичної діяльності [1].

Список використаних джерел

1. Політичний маркетинг: поняття, функції і види. URL: <https://ela.kpi.ua/> .
2. Прикладна політологія: навчальний посібник. Видавничий центр «Академія», 2008. С. 65–94.
3. Парти́йна система України. Політичний маркетинг. URL: <https://xreferat.com/>.
4. Політичний маркетинг: поняття та призначення URL: <https://stud.com.ua/>.
5. Політичний маркетинг як чинник демократичного розвитку суспільства. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/>.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ В ПОСТРЕВОЛЮЦІЙНИЙ ПЕРІОД

Актуальність теми дослідження. Трансформація політичних еліт у постреволюційний період є надзвичайно актуальною темою, оскільки стосується процесів, які відбуваються в країнах, що пережили революції, повстання та інші форми масштабного протесту. У таких країнах зазвичай відбуваються значні зміни в політичній ситуації, що призводять до переосмислення ролі та складу політичної еліти. Такі зміни можуть мати дуже важливий вплив на політичну стабільність та економічний розвиток країни. З одного боку, нова політична еліта може принести у країну свіжі перспективи та нові рішення національних проблем. З іншого боку, нестабільність і невизначеність, пов'язані зі зміною політичної еліти, часто призводять до загострення економічних і соціальних проблем.

Мета дослідження: дослідити причини та наслідки змін в політичній еліті, а також роль міжнародної спільноти у процесах трансформації влади.

Завдання дослідження: аналіз політичної еліти перед революцією; аналіз процесів зміни політичної еліти в постреволюційний період; оцінка наслідків зміни політичної еліти в постреволюційний період; пошук можливих рішень для покращення процесів зміни політичної еліти в постреволюційний період.

Об'єкт дослідження: політична еліта в постреволюційний період.

Предмет дослідження: процес трансформації політичної еліти в постреволюційний період. Політичні еліти є найбільш вразливими елементами, коли політичні режими змінюються внаслідок революцій чи інших подій. Навіть якщо еліти домінували в політичному житті країни до цих змін, у новій реальності з'являться нові лідери та групи, здатні конкурувати зі старими елітами. Тому трансформація політичних еліт після революції має велике значення для дослідження [4]. Одним з основних факторів, що впливають на трансформацію політичних еліт, є формування нових лідерів і кадрів. Зазвичай це відбувається через різні канали, такі як виборчі кампанії, урядова діяльність та участь у громадських рухах. Важливу роль у формуванні нових лідерів відіграють засоби масової інформації, які можуть впливати на ставлення громадськості до певних осіб. З іншого боку, старі лідери можуть використовувати свій досвід і ресурси, щоб кинути виклик новим лідерам і зберегти свій вплив [1, с. 95]. Іншим аспектом трансформації політичних еліт є зміна політичних партій та інших державних інститутів. Після революції зазвичай виникає нова політична система, що призводить до змін у партійному складі та урядових структурах [5]. Але для того, щоб еліти могли вирішувати важливі суспільні проблеми і вести країну до розвитку, вони повинні мати народну підтримку і довіру, а також низку таких характеристик: Кваліфікація та досвід: вони повинні бути добре обізнаними в ключових сферах діяльності держави, таких як політика, економіка та право, мати досвід управління та вміння вирішувати складні проблеми. Інтелектуальні та моральні якості: політичні еліти повинні мати високі морально-етичні стандарти, бути відкритими до нових ідей та вміння працювати в команді [3, с. 63-68]. Історична обізнаність та культура: Політична еліта повинна розуміти історію своєї країни, знати культуру, традиції та менталітет свого народу. Це допомагає їм розуміти потреби та прагнення народу, формулювати національні стратегії та відстоювати національні інтереси [2].

Висновок: Перехід до демократії вимагає створення нової політичної еліти, яка відповідає вимогам демократичної держави. З огляду на вище зазначені фактори, трансформація політичних еліт у пострадянських країнах є складним і довготривалим процесом, який потребує активної участі всіх громадян і політичних сил. Процес формування нової політичної еліти повинен базуватися на демократичних принципах і відображати реальні потреби та інтереси народу. Такий підхід допоможе побудувати сильну демократичну державу, здатну впоратися з викликами сьогодення та забезпечити ефективний розвиток країни.

Список використаних джерел

1. Кухта Б., Теплоухова Н. Політична еліта і політичне лідерство. Львів, Кальварія, 1995, 180 с.
2. С. Хантінгтон про хвилі демократизації, їхню сутність та періодизацію URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-3825.html>
3. Головатий М. Поняття «політична еліта» і «політичний клас» в контексті сучасної політичної думки / М. Головатий // Політичний менеджмент. Спецвипуск, 2017. С. 63-68.
4. Методологія дослідження політичної еліти URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art>
5. Сучасна політична еліта України : парадокс існування
6. URL: <http://www.unn.com.ua/uk/exclusive/1330967-d-korchinskiy-politichna-elitaukraini-ladna-viddati-polovinu-derzavi-abi-lishe-yim-ne-zavazhali-tsaryvati>

ПРИЧИНИ СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження: Термін «сепаратизм» походить від латинського слова «separatus», що означає відокремлення, окремих. Україна є однією з небагатьох країн у Східній Європі, яка зіткнулася з величезними та негативними наслідками експорту «Російського сепаратизму» у себе на території. Наслідками «Російського сепаратизму» для України є тимчасова втрата частини територій країни (АР Крим та частини Луганської та Донецької областей), а також збереження впливу політичних та громадських агентів впливу РФ на своїй території.

Мета дослідження: різке збільшення загрози тероризму та сепаратизму в Україні після Революції Гідності.

Предмет дослідження: сепаратистські прояви в Україні.

Об'єкт дослідження: Сепаратистськими проявами було зросійщення українців, масштабні акти знищення українців (Голодомор, етнічні чистки), виселення українців зі своїх історичних земель (в тому числі на так звані комуністичні будівництва) та заселення вивільнених земель росіянами.

Завдання дослідження: дослідити, що таке сепаратизм та, як він виник в Україні. Сепаратизм це діяльність, яка спрямована на порушення територіальної цілісності шляхом збройного захоплення місцевих органів влади та правоохоронних структур, проведенням незаконних референдумів, створенням нової держави (т.зв. самопроголошеної республіки), наділеної політичною самостійністю або широкою автономією. Зазвичай, це супроводжується етнічними, мовними та релігійними мотивами, а також перекручуванням історичних фактів [1, с. 78-93]. Типи сепаратизму: 1. Релігійний: сепаратизм через релігійні відмінності між регіонами однієї країни та загроза безпосередньому існуванню меншини, яка сповідує іншу релігію. 2. Етнічний: єдиний правомірний сепаратизм, його суб'єктом є етнічна одиниця, котра становить меншість населення. Право на територіальне відокремлення ґрунтуються на апеляції до права народу на самовизначення. 3. Політичний (регіональний): сепаратизм, суб'єктами котрого можуть бути представники тієї самої національності, що й центральна державна влада. Такий сепаратизм найчастіше вдається до пошуку форм дискримінації, які регіон начебто зазнає з боку центральної влади (культурної, мовної, економічної), тому порушує питання про відокремлення території, вбачаючи в цьому єдиний засіб ліквідації цих форм дискримінації. 4. Расовий: сепаратизм, що прагне до відокремлення від інших рас [5]. Після виснажливого протистояння на Майдані і боротьби з диктаторським режимом зовнішня агресія Росії спричинила фактичну втрату Україною Криму. Підбурюючи сепаратистські настрої серед кримського населення, порушуючи внутрішні закони України та міжнародні нормативно-правові акти, використовуючи збройні сили, Російська Федерація анексувала територію Кримського півострова (анексія – насильницьке приєднання, загарбання однією державою всієї (або частини) території іншої держави). Сучасні тривожні події у Донецькій, Луганській та інших південно-східних регіонах України лише підтверджують загрозу російській агресії, розпалювання сепаратистських настроїв [6]. Багато хто говорить про наявність на Донбасі певної кількості місцевих противників України, не надто вдаючись у подробиці про їхню чисельність та мотивацію. Проте більшість людей справедливо наголошують на тому, що сепаратизм і тероризм на Донбасі спричиняє Москва, засилаючи найманців та озброєння, обстрілюючи українське населення, фінансуючи війну, прямо беручи в ній участь [3]. Громадян України, з патріотичною позицією проживаючих на тимчасово окупованих територіях Луганської та Донецької областей та в анексованому РФ Криму, постійно піддаються переслідуванням, арештам та тортурам - спецслужби РФ та НВФ «ЛНР» та «ДНР». В інтернеті та інформаційному просторі у достатній кількості присутня інформація про порушення прав людини та погіршення життя на анексованих та тимчасово окупованих РФ територіях України, але сепаратизм в окремих регіонах України зберігається і навіть розвивається. І тут виникає цілком закономірне питання: як же так вийшло, що навесні 2014-го владу захопили саме сепаратисти? Суть в тому, що сепаратисти владу на Донбасі і не захоплювали – їм цю владу вклали у руки російські окупанти. Усе полягало на тому, щоб створити візію, буцімто влада на Донбасі переходить до висуванців народу, а не до іноземної окупаційної адміністрації. Вочевидь, у такий спосіб Москва намагалася замилити око Заходу, видавши своє вторгнення в Україну за наш внутрішній конфлікт. Саме для цього були потрібні фейкові «референдуми», «вибори» та казочки про мирних шахтарів, котрі викопують «Гради» у шахтах [2, с. 74-77]. Ще одним чинником сепаратизму в Україні є мовне питання, яке пропагується ідеологами сепаратизму в Україні. Соціальні опитування з цього приводу вказують, що це питання є штучним, оскільки жодні соціологічні дослідження цього не підтверджують. Так, наприклад, здебільшого російськомовні мешканці сходу та півдня України мають можливість вільно використовувати російську мову практично у всіх сферах життя і мають необмежений доступ до російськомовних інформаційних ресурсів. Зрозуміло, що українська влада та силові структури чи армія не можуть допомогти у звільненні Сходу України від сепаратизму. Коли сепаратисти прикриваються жінками та дітьми, коли сепаратисти катують та роздягають перед телекамерами полонених, коли вони вбивають легітимних чиновників та захоплюють адміністративні будівлі, вони стають терористами. Це терористичний сепаратизм. Українські політики та ЗМІ програють інформаційну війну саме тому, що ніяк не можуть розрізнити ці два поняття - сепаратизм і тероризм [4].

Висновок: Війна перетворила промисловий регіон України у відсталий та зруйнований. Треба працювати над попередженням проблеми, а не з її наслідками. У регіонах, які мають високу ймовірність регіонального сепаратизму, необхідно приймати стратегію протидії даним процесам та неухильно здійснювати дії відповідно до цієї стратегії. Але, ніколи українцям Сходу не стати повноцінними громадянами росії.

Список використаних джерел

1. Рафальський І.О. Самовизначення та сепаратизм. Питання теорії. / Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України // Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса. С. 78-93.
2. Гнасевич Н. Вплив Революції Гідності на національну свідомість української молоді / Н. Гнасевич, М. Чирик // Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації : щоріч. наук. пр. / відп. за вип. Т. В. Гончарук. С. 74-77.
3. «Сепаратизм в Україні» URL: https://www.wiki-data.uk-ua.nina.az/Сепаратизм_в_Україні.html
4. «Сепаратизм у сучасному світі: суть, причини та регіональні різновиди» URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/stratehii-innovatsiinoho-rozvytku-pryrodnych-ykh-dystsyplin-dosvid-problemy-ta-perspektyvy/seksiia-4/7675-separatyzm-u-suchasnomu-sviti-sut-prychyny-ta-rehionalni-riznovydy>
5. «Регіональний сепаратизм в Україні» URL: https://lb.ua/blog/pavel_lisianskiy/505346_regionalniy_separatizm_ukraini.html

КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ В. ЛИПІНСЬКОГО ТА Д. ДОНЦОВА, ЇХ АКТУАЛЬНІСТЬ ДЛЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження: Концепція національної ідеї є актуальною темою для дослідження в Україні, оскільки поняття національної свідомості та ідентичності є важливими для формування державності та розвитку культури нації. В умовах глобалізації та інтернаціоналізації культури виникає потреба в збереженні та розвитку національної культури та традицій.

Мета дослідження: дослідження концепції національної ідеї в контексті української культури та її актуальності для сучасної України.

Предмет дослідження: концепція національної ідеї в Україні, її роль та значення для формування національної свідомості та ідентичності.

Об'єкт дослідження: історія становлення концепції національної ідеї в Україні, її основні положення та сучасний стан.

Завдання дослідження: дослідити історію становлення концепції національної ідеї в Україні та її основні положення. Концепція національної єдності є важливою темою для сучасної України, особливо з огляду на теперішню політичну ситуацію в країні. Ця концепція базується на ідеї об'єднання нації навколо спільних цінностей та історичних коренів. Вона була започаткована Володимиром Липинським та Дмитром Донцовим у 2005 році та є актуальною й дотепер. Згідно з концепцією національної єдності, Україна є багатонаціональною державою, де громадяни різних етнічних груп живуть разом і повинні знати та поважати інші культури та традиції. Однак, нація має об'єднуватися навколо спільних цінностей, таких як українська мова, історія та культура [1, с.33-34]. У концепції національної єдності розглядається ідея єдності нації, яка базується на спільному минулому та спадщині. Автори концепції вважають, що українці повинні поважати своє минуле, вивчати свою історію та розвивати свою культуру [2, с.88]. Крім того, концепція національної єдності також включає в себе ідеї щодо політичного та економічного розвитку країни. Автори концепції вважають, що українці повинні мати право на свободу, рівність та справедливість, а також на гідне життя. Концепція національної єдності є актуальною для сучасної України, оскільки країна знаходиться в складній політичній та економічній ситуації [3, с.12-14]. Згідно з концепцією національної єдності, Україна повинна бути об'єднана навколо загальної ідеї національної єдності та забезпечити інтеграцію всіх громадян незалежно від національності. Така концепція може знайти своє втілення в законодавчих та політичних документах, в освіті та в культурі. [1, с.36-37]. Зокрема, національна єдність може бути підтримана шляхом впровадження національної компоненти у навчальні програми та освітній процес, а також розвитку культурно-історичної спадщини. У сфері культури можуть бути проведені спільні проекти та заходи, які сприятимуть формуванню національної ідентичності. Крім того, важливо забезпечити політичну та правову стабільність в державі, що полягає в забезпеченні прав і свобод громадян, у збереженні територіальної цілісності та державного суверенітету. Також слід підтримувати та розвивати міжкультурний діалог, що допоможе зменшити взаємну недовіру та підвищити рівень співпраці між різними етнічними групами [4, с.220]. На сьогоднішній день концепція національної єдності залишається актуальною для сучасної України. Українське суспільство продовжує переживати політичні та етнічні конфлікти, які підкреслюють необхідність укладати компроміси та будувати національний діалог. Розвиток національної єдності є важливою умовою стабільного розвитку України як демократії. Ідея створення національної єдності є актуальною не тільки для України, а й для будь-якої країни світу. Концепція національної єдності В. Липинського та Д. Донцова може стати основою для розвитку національного ідеалу в Україні та підвищення рівня єдності українського суспільства. Єдність нації в Україні стає все актуальнішою на сучасному етапі розвитку країни. З одного боку, Україна потребує підтримки інтернаціональної спільноти та залучення іноземних інвестицій для економічного зростання та розвитку. З іншого боку, національна самосвідомість та єдність українського суспільства є надзвичайно важливою для збереження національної ідентичності та культурних цінностей [2, с.92-93]. Концепція національної єдності В. Липинського та Д. Донцова передбачає створення єдиного національного ідеалу, який має бути спільним для всіх громадян України незалежно від їхньої національності, віросповідання чи соціального становища. Основними складовими національного ідеалу є національна гідність, любов до Батьківщини, повага до національної історії та культури, відповідальність перед нацією та інші важливі цінності. Ідея створення національної єдності є актуальною не тільки для України, а й для будь-якої країни світу. Концепція національної єдності В. Липинського та Д. Донцова може стати основою для розвитку національного ідеалу в Україні та підвищення рівня єдності українського суспільства. Єдність нації в Україні стає все актуальнішою на сучасному етапі розвитку країни. З одного боку, Україна потребує підтримки інтернаціональної спільноти та залучення іноземних інвестицій для економічного зростання та розвитку. З іншого боку, національна самосвідомість та єдність українського суспільства є надзвичайно важливою для збереження національної

ідентичності та культурних цінностей [5, с.18-19]. Концепція національної єдності В. Липинського та Д. Донцова передбачає створення єдиного національного ідеалу, який має бути спільним для всіх громадян України незалежно від їхньої національності, віросповідання чи соціального становища. Основними складовими національного ідеалу є національна гідність, любов до Батьківщини, повага до національної історії та культури, відповідальність перед нацією та інші важливі цінності. Національна єдність, взаємоповага та діалог – основні принципи концепції національної єдності В. Липинського та Д. Донцова. Ці принципи є актуальними для сучасної України, де існує багато проблем із збереженням національної ідентичності, розумінням історичної спадщини та взаємодією між різними етнічними групами. Один із головних аспектів концепції полягає у тому, що національна єдність можлива лише через взаємоповагу між представниками різних етносів та культур. Це означає, що кожен повинен поважати культуру та традиції інших, не намагаючись нав'язувати свої погляди та переконання. Взаємоповага є основою для будь-якої співпраці та взаєморозуміння, а отже, для досягнення національної єдності. Другий принцип полягає у збереженні національної ідентичності кожної етнічної групи. Це означає, що кожна група повинна мати можливість зберігати свою мову, культуру та традиції, не бути підданою асиміляції. Україна має багату історію та культурну спадщину, і збереження цих цінностей є важливим завданням для кожного українця. Однак, концепція національної єдності не є просто питанням політики, вона також важлива для культурного життя країни. Українська культура має величезний потенціал, проте вона може бути повністю реалізована лише тоді, коли національна єдність буде досягнута. Саме тому, підтримка і розвиток національної ідеї, яка закладена в концепції національної єдності, є надзвичайно важливою для сучасної України [6, с. 224-230].

Висновок. Отже, концепція національної єдності В. Липинського та Д. Донцова є дуже актуальною для сучасної України. Вона ставить завдання забезпечення національної єдності та формування національної свідомості, які є ключовими елементами будь-якої успішної країни. Реалізація концепції національної єдності допоможе підвищити рівень розвитку України, зміцнити її статус на міжнародній арені та забезпечити стабільний розвиток нації.

Список використаних джерел

1. Донцов Д. В. Национальное возрождение и национальная идея. Киев. 2001 С. 33-37.
2. Липинський В. Концепція національної єдності. Київ, Критика, 2002. С. 88-93.
3. Гайдай Л. Відродження української ідеї і його соціально-філософський вимір. // Соціологічні дослідження. Київ: Інститут соціології НАН України, 1995. Вип. 3. С. 12-14.
4. Донцов Д. Велика Україна. Київ: Критика, 2006. 320 с.
5. Коцюбинський М. Вибрані твори. Київ: Наукова думка, 2002. С.18-19.
6. Зубов О. Проблеми формування ідентичності українського суспільства: соціологічний аналіз. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2008. С. 224-230.

ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДЕМОКРАТІЇ

Актуальність теми дослідження. Актуальність дослідження взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах демократії полягає в необхідності вивчення та удосконалення відносин між цими суб'єктами для зміцнення демократії та розвитку суспільства. Дослідження може сприяти ефективнішому залученню громадянського суспільства до процесів влади та боротьбі з проблемами, що стосуються демократії, прав людини, корупції та інших важливих аспектів життя суспільства.

Мета дослідження: визначення головних принципів та форм взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах демократичного транзиту українського суспільства.

Об'єкт дослідження: відносини між цими двома суб'єктами в контексті забезпечення демократії та розвитку суспільства.

Предмет дослідження: механізми залучення громадськості до прийняття рішень, форми партнерства між громадянським суспільством та державою, процеси взаємодії громадських організацій з владою та інші аспекти взаємодії між державою та громадянським суспільством у демократичному суспільстві.

Завдання дослідження: виявлення та аналіз різних аспектів взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах демократії з метою поліпшення якості демократичного управління та розвитку суспільства. Громадянське суспільство і держава є єдиним цілим і невіддільні одне від одного. Оцінка цієї взаємодії в Україні з точки зору становлення розвиненого громадянського суспільства є цілком доречною та необхідною навіть для осмислення їх у національно-державному та політико-правовому аспектах. Адже саме ефективна взаємодія громадянського суспільства з державними інституціями є ключем до внутрішнього балансу та розвитку демократії. Громадянське суспільство - це підсистема суспільного організму, що існує автономно від державних інститутів являє собою свідомих та активних громадян, які об'єднуються у добровільні асоціації для реалізації своїх прав, свобод та життєво важливих інтересів. Громадянське суспільство діє в рамках і під захистом законів, співпрацює з державними органами у вирішенні суспільних проблем [4]. Громадянське суспільство виступає посередником між індивідами та державою, дозволяючи кожному члену суспільства співпрацювати з іншими та з державою на основі добровільного об'єднання, зберігаючи при цьому незалежність від політичних структур. Таким чином, стає можливим інтегрувати індивідуальні інтереси та думки в загальну мережу людських відносин. Громадянське суспільство проявляється через стійку систему горизонтальних соціальних зв'язків, соціально-політичних орієнтацій і норм соціальної поведінки, які безпосередньо впливають з відносин власності, але не зводяться до них. У більш вузькому сенсі громадянське суспільство можна розуміти як сферу добровільних організацій та неформальних зв'язків, що формуються індивідами та групами в процесі суспільної діяльності. Громадянське суспільство вирішує конкретні проблеми громадян, здійснює представництво їхніх інтересів, тобто бере на себе відповідальність за спільне благо. Громадянське суспільство реалізує основний принцип демократії - держава і суспільство виступають як співтовариство зрілих громадян, які самі спільно визначають свою долю [3]. Громадянське суспільство є демократичною формою самоорганізації суспільства, незалежно від держави і поза ринком. Демократична, оскільки той, хто не визнає основних прав громадянина і людини, не може бути частиною громадянського суспільства. Таким чином, громадянське суспільство - важлива складова діючої демократії [1]. Громадські об'єднання формуються та діють на основі принципів добровільності, самоврядування, вільного вибору території для діяльності та відсутності майнового інтересу. Громадянське суспільство підпорядковує собі державу та здійснює її контроль, що є важливою особливістю їх взаємодії у демократичному політичному режимі. Основними принципами взаємодії є демократія та народний суверенітет, який передбачає, що народ є єдиним джерелом та носієм влади в суспільстві. Зокрема, в Рішенні Конституційного суду України від 16 квітня 2008 року зазначалося, що «...народ як носій суверенітету і єдине джерело влади в Україні може реалізувати на всеукраїнському референдумі за народною ініціативою своє виключне право визначати і змінювати конституційний лад в Україні шляхом прийняття Конституції України у порядку, який має бути визначений Конституцією і законами України» [5]. Громадянське суспільство є необхідною умовою для успішної демократії. Чим більш розвинуте громадянське суспільство, тим легше для громадян захищати свої інтереси, більше можливостей для їх самореалізації в різних сферах життя і менше ризиків зловживання політичною владою. Громадянське суспільство, захищаючи матеріальну і духовну незалежність людини від держави, домагається правових гарантій на збереження цієї незалежності та захисту приватних і суспільних інтересів людей. Це активно сприяє політичній демократизації та зміцненню ознак правової держави. Рівновага між громадянським суспільством і державою є важливим фактором стабільного демократичного розвитку, а порушення її веде до гіпертрофії владних структур, відчуженості й політичного безсилля народу [2].

Висновок. Під тоталітарним режимом держава поглинає громадянське суспільство, вибори мають формальний характер, а правління ґрунтується на силі. Таким чином, громадянське суспільство не контролює державу, навіть в

правовій державі. Тому, для забезпечення повного функціонування суспільства, ми повинні самі про це піклуватись. Щоб сформувати громадянське суспільство в Україні на даному сучасному історичному етапі, потрібно враховувати специфіку українського менталітету. Законодавчо слід запровадити нову модель правової організації, яка забезпечуватиме захист прав і свобод людини, а всі державні та суспільні механізми будуть спрямовані на цю мету.

Список використаних джерел

1. Гурик М. І. Ш умка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/29229>
2. Бабарикіна Н.А. Громадянське суспільство, як засіб гармонізації відносин між державою та громадянами / URL : Бабарикіна Н. А. - Громадянське суспільство як засіб гармонізації відносин між державою і громадянами (2014)
3. Громадянське суспільство / URL : [//uk.wikipedia.org/wiki/](http://uk.wikipedia.org/wiki/)
4. Держава і громадянське суспільство / URL : <https://studies.in.ua>
5. Конституція України. Рішеннях Конституційного Суду № 6-рп/2005 від 05.10.2005, № 6-рп/2008 від 16.04.2008.

МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ

Актуальність теми дослідження: Тероризм становить загрозу для існуючої політичної системи та користується підвищеною увагою політологів та фахівців суміжних соціальних наук [1]. В даний час тероризм став одним із факторів суспільно-політичного життя і перетворився на одну з головних загроз безпеці у світі. Також викликає велике занепокоєння високий рівень технічної оснащеності терористичних структур та отримання терористами доступу до сучасних засобів ураження.

Мета дослідження: розуміння природи та механізмів терористичної діяльності, а також розробка стратегій та методів боротьби з цим явищем.

Об'єкт дослідження: явище міжнародного тероризму, його причини, форми вияву та наслідки.

Предмет дослідження: відносини та процеси, пов'язані з міжнародним тероризмом.

Завдання дослідження: аналіз причин міжнародного тероризму; дослідити політичні, економічні та соціальні чинники, які сприяють прояву міжнародного тероризму, і проаналізувати, як вони можуть бути зменшені або виключені. Міжнародний тероризм - це насильство, що вчиняється терористичними групами або організаціями з метою досягнення політичних, релігійних або ідеологічних цілей в різних країнах світу. Для виявлення міжнародного тероризму можна використовувати наступні ознаки: Глобальна присутність: Міжнародні терористичні групи діють у різних країнах світу і можуть мати своїх представників у багатьох країнах. Масштабність: Міжнародні терористичні дії мають масштабний характер і можуть включати багато людей, залучені до виконання терактів, а також велику кількість постраждалих. Фінансування: Міжнародні терористичні групи можуть мати доступ до значних фінансових ресурсів, які використовують для забезпечення своїх дій. Використання новітніх технологій: Міжнародні терористичні групи можуть використовувати новітні технології, такі як кібератаки або дрони, для здійснення своїх дій. Культурна та релігійна різноманітність: Міжнародні терористичні групи можуть складатися з людей різних національностей та релігій, що може вказувати на їх міжнародний характер. Спроба впливу на світову політику: Міжнародні терористичні групи можуть мати мету впливати на світову політику та ставлення до певних конфліктів або проблем. Виявлення міжнародного тероризму є важливим завданням для національних та міжнародних організацій з метою запобігання терористичним актам та захисту громадян від їх наслідків. Для цього можна використовувати різноманітні методи, такі як: Розвідувальні дії: спецслужби можуть проводити розвідувальні дії з метою зібрати інформацію про терористичні групи та їх плани. Співпраця між державами: міжнародна співпраця може допомогти виявити терористичні групи та їх зв'язки у різних країнах світу. Моніторинг соціальних мереж: терористичні групи можуть використовувати соціальні мережі для рекрутингу нових членів та планування терактів, тому моніторинг їх дій в соцмережах може допомогти виявити терористичні загрози. Зміцнення безпеки на транспорті та важливих об'єктах: теракти можуть бути спрямовані на транспортні засоби та важливі об'єкти, тому зміцнення безпеки на них може зменшити ризик терористичних актів. Освіта та інформування громадян: громадяни можуть бути найкращими помічниками в боротьбі з тероризмом, тому важливо проводити роботу з освіти та інформування громадян про терористичні загрози та способи їх запобігання. Ефективне співробітництво між правоохоронними органами та громадськістю: співробітництво між правоохоронними органами та громадськістю може забезпечити швидке та ефективне реагування на терористичні загрози. Взагалі є багато причин міжнародного тероризму, але серед найвідоміших є такі причини: Релігійна нетерпимість: Релігійна нетерпимість є однією з найбільш поширених причин тероризму. Деякі терористичні групи використовують релігію як підставу для своїх дій [2]. Політичні конфлікти: Політичні конфлікти між країнами або між націоналістичними групами можуть породжувати насильство. Економічна нестабільність: Економічна нестабільність, бідність та безробіття можуть спонукати людей до терористичних дій. Геополітичні проблеми: Геополітичні проблеми, такі як конфлікти між державами, можуть сприяти розвитку тероризму. Радикалізація: Радикалізація певних індивідів та груп може призвести до виникнення терористичних дій. Ідеологічні фактори: Ідеологічні фактори, такі як радикальний іслам, можуть стати підставою для терористичних дій. Надмірна сила держав: Надмірна сила держав, особливо в країнах, де існує авторитарний режим, може сприяти виникненню тероризму. Зброя та наркотики: Зброя та наркотики є важливими ресурсами для терористичних груп. Наслідки міжнародного тероризму можуть бути дуже серйозними та масштабними [3]. Деякі з найбільш поширених наслідків міжнародного тероризму включають: Жертви: терористичні акти можуть призвести до втрат життів та травм серед цивільного населення, політичних діячів, військових, правоохоронців та інших груп людей [3]. Руйнування інфраструктури: терористичні акти можуть призвести до руйнування будівель, мостів, доріг, залізниць та іншої інфраструктури, що може вплинути на життя та діяльність людей. Економічні втрати: терористичні акти можуть призвести до значних економічних втрат, так як вони можуть вплинути на торгівлю, транспорт, туризм та інші галузі. Створення страху: терористичні акти можуть викликати страх серед населення, що може призвести до обмеження прав та свобод людей, зменшення довіри до уряду та збільшення напруження в суспільстві. Політичні наслідки: терористичні акти можуть вплинути на політичну стабільність країн та міжнародні відносини, що може призвести до зростання геополітичної напруги.

Реакція уряду: терористичні акти можуть призвести до відповіді з боку уряду, включаючи збільшення заходів безпеки та обмеження прав та свобод людей. Поширення ідеології: терористичні групи можуть намагатися поширити свою ідеологію та залучати нових прихильників через терористичні акти та пропаганду. Порушення міжнародного права: терористичні акти можуть порушувати міжнародне право та права людини. Зміна політичної ситуації: терористичні акти можуть змінювати політичну ситуацію в країні, де вони відбуваються [3]. Це може призвести до зміни влади та політичної системи. Поширення насильства: терористичні акти можуть поширювати насильство та агресію серед населення та розвивати культуру насильства. Всі ці наслідки можуть мати довгострокові наслідки для країн та регіонів, де вони відбуваються, а також для міжнародної спільноти в цілому. Інтернаціональне співробітництво та спільні зусилля країн є ключовими факторами для боротьби з міжнародним тероризмом та зменшення його наслідків. Існує кілька стратегій, які можна застосувати для зменшення ризиків міжнародного тероризму. Деякі з цих стратегій включають захист людської інфраструктури, виявлення потенційних цілей, підготовку до тероризму та вжиття інших заходів [5]. Також важливо стежити за повідомленнями ЗМІ про країну та регіон і бути пильними в громадських місцях і місцях, які приваблюють іноземців та західних громадян [4]. Стратегія ЄС щодо боротьби з тероризмом базується на чотирьох напрямках: запобігання, захист, переслідування та реагування. Стратегія Європейського союзу безпеки спрямована на сприяння співпраці між державами-членами в трьох пріоритетних сферах: боротьба з організованою злочинністю та кіберзлочинністю, протидія тероризму та боротьба з радикалізацією [5].

Висновок: Міжнародний тероризм є серйозним глобальним викликом, який має серйозні наслідки для людей, суспільства та держав. Він може мати різні причини та форми прояву, але загалом його можна розглядати як спробу застосування насильства для досягнення політичних, релігійних або ідеологічних цілей. Щоб боротися з міжнародним тероризмом, потрібно розуміти його причини та наслідки, а також застосовувати різні стратегії боротьби з ним, які включають політичні, дипломатичні, економічні та військові засоби. Необхідно пам'ятати, що боротьба з міжнародним тероризмом є завданням не лише окремих країн, але й міжнародної спільноти в цілому, тому співпраця та координація дій є надзвичайно важливими в цьому процесі.

Список використаних джерел

1. Актуальність дослідження міжнародного тероризму URL: bit.ly/3HshMrb
2. Проблематика тероризму URL: bit.ly/40SxfYm
3. Міжнародний тероризм і його наслідки URL: bit.ly/3oOxPZT
4. Зменшення ризику тероризму, перебуваючи за кордоном URL: bit.ly/3HqpwTQ
5. 4 стратегії управління загрозою тероризму URL: bit.ly/40S0pqA

МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ

Актуальність теми дослідження: терористичні акти залишаються однією з найбільших загроз безпеці людей в усьому світі. Вони можуть мати міжнародну природу, яка означає, що вони можуть відбуватися в будь-якій країні, незалежно від того, де знаходяться злочинці. З технологічними та інформаційними засобами, що стають все доступнішими, терористам стає легше планувати та виконувати терористичні акти.

Мета дослідження: полягає в розумінні причин, наслідків та проявів тероризму, а також в розробці стратегій запобігання терористичним актам та боротьби з ними. Дослідження міжнародного тероризму повинно допомогти визначити, які політичні, соціальні та економічні фактори сприяють розвитку тероризму, і як їх можна усунути.

Предмет дослідження: аналіз причин, процесів, механізмів, форм і методів терористичної діяльності, а також її наслідків для суспільства, політики та міжнародних відносин.

Об'єкт дослідження: процеси та явища, пов'язані зі здійсненням терористичної діяльності в різних країнах світу.

Завдання дослідження: аналіз та опис історичного та сучасного стану проблеми міжнародного тероризму у світі. Міжнародний тероризм - це форма тероризму, коли дії терористичних груп впливають на більшу кількість країн, а не тільки на одну державу. Терористичні групи, які займаються міжнародним тероризмом, можуть мати різні цілі та мотивації, такі як політична, релігійна або ідеологічна. Міжнародний тероризм може бути спрямований на різні об'єкти, такі як громадянське населення, політичні лідери, економічні об'єкти, інфраструктуру тощо. Такі дії терористів можуть призвести до значної кількості жертв та руйнувань, що суттєво підриває стабільність та безпеку в країнах, які стали жертвами терористичних нападів [1]. Міжнародний тероризм може бути фінансово підтриманий іноземними державами, або ж групи можуть самостійно здійснювати організацію терористичних актів, зокрема використовуючи кіберзлочинні технології, хімічні та біологічні зброї, або бомбові пристрої. Міжнародний тероризм є серйозною загрозою для міжнародної безпеки та міжнародного правопорядку. Країни співпрацюють між собою та з міжнародними організаціями, такими як ООН та Європейський Союз, для боротьби з міжнародним тероризмом. Вони використовують різні стратегії, такі як збільшення безпеки в аеропортах та громадських місцях, заборону на фінансування терористичних груп. Термін «міжнародний тероризм» почав активно використовуватися в середині 20 століття, коли терористичні організації стали виконувати акти насильства не тільки в межах своєї країни, але й на території інших країн. Один з перших випадків використання терміна «міжнародний тероризм» був пов'язаний з захопленням в 1970 році пасажирського літака El Al ізраїльської авіакомпанії. Організаторами захоплення були терористи з палестинської організації «Чорний вересень», які вимагали вивільнення багатьох ув'язнених палестинців з ізраїльських в'язниць [2]. Пізніше, в наступні десятиліття, термін «міжнародний тероризм» став широко використовуватися в політичних деклараціях та резолюціях міжнародних організацій, таких як ООН, Європейський Союз та Ліга арабських держав, для позначення терористичних актів, що мають міжнародний аспект або виконуються проти іноземців, їх майна або інтересів. Міжнародний тероризм є серйозною загрозою для світового спокою і безпеки. Онлайн пропаганда, фінансування та обмін інформацією зробили цей вид тероризму ще більш складним і небезпечним. Міжнародний тероризм зазвичай здійснюється терористичними групами, які діють поза межами своєї країни. Такі групи зазвичай мають політичні чи релігійні мотивації, і їх цілі можуть включати повалення уряду, встановлення релігійного режиму чи просто поширення страху серед населення [2]. Деякі з найвідоміших міжнародних терористичних організацій включають «Аль-Каїду», «Ісламську державу», «Галібан», «Хамас» та «Хезболла». Ці організації часто використовують терористичні акти, такі як вибухи, захоплення заручників та убивства, щоб досягти своїх цілей. Міжнародний тероризм також може включати інформаційну війну, яка відбувається в Інтернеті та соціальних медіа. Терористичні групи можуть використовувати соціальні мережі для пропаганди та рекрутингу нових членів, а також для планування та координації своїх дій [3]. Боротьба з міжнародним тероризмом є важливим завданням для кожної країни. Це включає в себе розвідку та контррозвідку, розробку законів та політик для боротьби з тероризмом, а також співпрацю з іншими країнами та міжнародними організаціями для попередження терористичних актів. Існує багато випадків міжнародного тероризму, які мають велике значення в історії. Ось деякі з найвідоміших: 1. Атаки 11 вересня 2001 року в США, коли терористична організація «Аль-Каїда» здійснила напад на Всесвітній торговельний центр у Нью-Йорку та Пентагон у Вашингтоні. У результаті загинуло більше 3 тисяч осіб. 2. Захоплення заручників на олімпійських іграх 1972 року в Мюнхені. Організація «Чорний вересень» захопила автобус з ізраїльськими спортсменами та тренерами. У результаті 11 спортсменів загинули. 3. Захоплення пасажирського лайнера «Ахіллес Лауріо» терористами з організації «Палестинське визвольне фронт» в 1985 році. Під час захоплення було вбито одного пасажира, а решта були заручниками протягом трьох днів. 4. Теракт у готелі «Марріотт» в Пакистані в 2008 році, коли автомобіль з вибухівкою вибухнув біля готелю, в результаті загинуло 54 людини. 5. Бомбардування «Панамського каналу» в 1977 році з боку групи терористів, що називається «Маркосісти», які протестували проти наявності американської бази в

Панамі [4]. Ці випадки показують, як міжнародний тероризм може мати серйозні наслідки і який великий вплив він має на політику, економіку та суспільство в цілому.

Висновок. Міжнародний тероризм є серйозною загрозою для міжнародної безпеки та стабільності. Це явище має довгу історію, і на протязі останніх десятиліть воно набуло нових розмірів та складності. Основні випадки міжнародного тероризму відображаються в терактах, здійснених терористичними організаціями на території різних країн світу. Ці напади призводять до загибелі людей, травмування, руйнування майна та загального психологічного напруження в суспільстві. Основними мотивами міжнародного тероризму є політичні, релігійні та економічні інтереси, бажання здійснити політичний тиск на уряди та створити хаос у суспільстві. Для боротьби з цим явищем необхідно розвивати міжнародну співпрацю, підвищувати рівень безпеки та вдосконалювати правові механізми боротьби з тероризмом. Отже, міжнародний тероризм є серйозною загрозою для всього світу, і тільки за умови спільних зусиль міжнародної спільноти можна бути ефективним у боротьбі з цією небезпекою.

Список використаних джерел

1. «Тероризм» URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. «Міжнародний тероризм» URL: <https://vue.gov.ua>
3. «Міжнародний тероризм у сучасному світі» URL: <https://osvita.ua>
4. «Проблематика тероризму» URL: <http://gmu.ks.ua>

ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність теми дослідження: При цьому часто опускається, власне, психолого-педагогічний аспект, який відображає процес перетворення цих норм і цінностей в усвідомлену суб'єктом систему власних політичних установок, що визначають позиції й поведінку особистості в політичній системі суспільства. Таке трактування соціалізації багато в чому збігається з цілями цілеспрямованого державного виховання, яке не тільки направлене на відтворення панівних політичних цінностей, але й переслідує цілі формування особистості. Внаслідок цього соціалізацію часто плутають з цілеспрямованим політичним чи громадянським вихованням.

Завдання дослідження: дослідити проблему складної системи взаємозв'язку між закономірностями процесу розвитку особистості людини на різних етапах його життя.

Мета дослідження: визначення місця політичної соціалізації серед студентської молоді.

Об'єкт дослідження: з'ясування проблем політичної соціалізації молоді.

Предмет дослідження: психолого-педагогічні аспекти політичної соціалізації студентської молоді.

Початок розробки психолого-педагогічних аспектів політичної соціалізації пов'язують з іменем німецького соціолога Макса Вебера. Саме він уперше ввів у соціологію поняття «соціальна дія», що визначило розвиток не тільки загальної соціалізаційної проблематики, але й такого напрямку, як політична соціалізація. Для підтвердження цієї тези звернімося до думки автора про те, що соціальні дії - це певна система вчинків, засобів і методів, за допомогою яких особа чи група має намір змінити поведінку, установки чи думки інших осіб або груп». Проблему складної системи взаємозв'язку між закономірностями процесу розвитку особистості людини на різних етапах його життя і гранично широко розуміються інститутами соціалізації, значення яких змінюється і в масштабі далекої історичної перспективи, і в масштабі змінюють один одного поколінь, гостро поставив Е. Еріксон, акцентуючи роль різних соціальних інститутів в різних віках. Дослідники процесу соціалізації особистості одностайні визнання тези про те, що на кожному віковому етапі цей процес має свою специфіку. Детально, однак, ця специфіка довго розглядалася лише стосовно до дитинства, отрочтва і юність, і лише останнім часом намітилася тенденція посилення інтересу дослідників до вивчення соціалізація в інших, більш старших віках. Стає все більш очевидно, що процеси соціалізації тривають і в молодості, і в зрілості, і в старості. Деякі автори говорять про первинної та вторинної соціалізації, інші пропонують виділити три періоди соціалізації: перша, або ранній, період - від народження до 12 років, другий - між 12 і 18 роками і третій, що охоплює все життя. Процес навчання охоплює не тільки дидактичний, пов'язаний із засвоєнням знань, компонент, а й соціально-психологічний, що відтворює характер взаємин у студентській групі, соціально-психологічну групову атмосферу, рівень розуміння в системі «педагог — студент» та ін. Соціально-психологічний компонент навчальної діяльності студентів утворюють такі складові: проблеми адаптації студентів до умов навчання у вузі; особливості створення позитивного соціально-психологічного клімату в студентській групі; особливості налагодження стосунків студентів із викладачами; соціально-психологічні бар'єри студентів, зумовлені навчанням; типи спілкування і діяльності на рівні «педагог — студент», «педагог — студентська аудиторія»; проблеми взаєморозуміння викладача і студентів; етнопсихологічні особливості спілкування в процесі навчання та взаємодії; проблеми міжособистісних конфліктів; особливості вияву десоціалізуючих впливів на молоду людину. Дія цих чинників зумовлює конкретні особливості соціалізації студентства. У цьому контексті особливо значущою є проблема адаптації студентів-першокурсників до умов навчання у вузі, зумовлена недостатньою орієнтацією вчорашнього школяра в соціально-психологічному просторі нового для нього соціального інституту [1]. Проблема першокурсників полягає не тільки в тому, щоб сприйняти і зрозуміти нову для них систему, а й у тому, щоб прийняти її на емоційно-особистісному рівні, знайти в ній особистісні сенси. Актуалізація потенційної загрози, яку породжує неадаптивність до нових умов життєдіяльності, може виявитися у відсутності орієнтації в соціально-психологічному просторі навчального закладу, що зумовлює певну ізольованість, негативно позначається на самооцінці особистості, на процесі міжособистісного спілкування в групі тощо. Усе це нерідко провокує втрату інтересу до навчання, здобуття вищої освіти [2, с. 62]. Політична соціалізація є двостороннім процесом взаємодії суспільства і особистості. Соціум може впливати на особистість стихійно, у вигляді різноманітних обставин життя, що можуть носити характер рівно-спрямованих факторів, або здійснювати вплив в умовах цілеспрямованого, організованого і планомірного процесу розвитку особистості. З іншого боку, процес політичної соціалізації включає в себе мотивоване засвоєння індивідом соціально-політичних норм, цінностей, установок, ролей і правил поведінки, притаманних суспільству. У всіх випадках політична соціалізація відображає інтереси самої людини і суспільства, до якого вона адаптується. Політичну соціалізацію трактують як засвоєння особою певного соціального і політичного досвіду, нагромадженого суспільством і сконцентрованого в культурних традиціях, цінностях, нормах статусної і рольової поведінки [4, с. 73]. Оцінюючи суму знань, накопичених у

вивченні політичної соціалізації, слід відзначити, що незважаючи на те, що багато робіт відображають уявлення й дух свого часу, у них міститься чимало важливих загальнотеоретичних положень, які зберігають своє значення до сьогодні [3, с. 10]. В умовах кризового, перехідного стану суспільства, коли змінюються типи політичної культури, виникають серйозні проблеми збереження й передачі політичного досвіду, спадкоємності політичних інститутів, норм і цінностей. В умовах трансформації політичної системи роль і значення політичної соціалізації незмірно зростає, оскільки від її результату багато в чому залежить збереження миру й стабільності в суспільстві. Важливим фактором політичної соціалізації молоді є її спілкування з ровесниками на різних вікових етапах. У взаємодії з групою засвоюються норми і способи дій, здійснюється корекція поведінки у відповідності до них. Таким чином утворюється дитяча субкультура, що посідає особливе місце у загальнолюдській культурі [3, с. 23]. Необхідність виокремити проблему політичної соціалізації як окремий предмет дослідження зумовлюється непростими процесами включення молоді до складної системи сучасних соціально-політичних відносин, залученням до активного політичного життя України нового, незаангажованого покоління. Як слушно зауважив політолог В. Малинкович, «українська держава в певний мірі вже склалася, але нації – нації політичної – у нас досі нема» [4, с. 77].

Висновок: Проаналізувала проблеми формування політичної свідомості студентської молоді в процесі політичної соціалізації. Розглянуто форми політичної активності молоді.

Список використаних джерел

1. Грицанов А. А. Проблеми соціальної молоді / гл. науч. ред і упоряд. М., 2002. 814 с.
2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Політологія : підручник /. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Харків : Право, 2018. 432 с.
3. Дротянко Л. Г., О. А. Матюхіна, В. Г. Вдовиченко та ін. /ПРАКТИКУМ З ПОЛІТОЛОГІЇ: Навч. посібн. / К. : Книжкове видавництво НАУ, 2006. С. 6-23.
4. Лосев Л. Ф. Філософія. Політологія. Культура. М., 1991. С. 73-77.

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ

Актуальність теми дослідження: Політичні партії є важливим фактором, на основі якого можна сформувати суспільство, розвиток, і демократичні процеси що відбуваються у державі. Політична партія особлива громадська організація, яка прагне досягти мети, загальної для її членів шляхом отримання і здійснення політичної влади. Інструментом партії є оволодіння політичною владою в державі або взяти в ній участь через своїх представників в органах державної влади та місцевого самоврядування. У демократичних країнах політичні партії керуються інтересами своїх виборців.

Мета дослідження: зміни у розвитку політичних партій України на протязі вказаного періоду.

Об'єкт дослідження: політичні партії України до і після Майдану, їх політичні засоби і методи.

Завдання дослідження: проаналізувати статус політичних партій України на соціально-політичному рівні, захист прав і свобод представників партії.

Предмет дослідження: аналіз ідеології, програм, стратегій, партій України до і після Євромайдану. Однією з особливостей політичної ситуації в останні роки Радянської України було активне виникнення нових політичних партій, що розпочалося, власне, ще до отримання ними права офіційної реєстрації в 1990 році. Протягом наступних двох десятиліть партійна система України зазнавала майже постійних змін: на деякий час нові партії швидко ставали популярними, але згодом втрачали вплив і занепадали; деякі створені партії повністю зникали; виборче законодавство змінювалося так само швидко, як і загальні «правила гри» політичної системи України. Після Євромайдану 2013–2014 рр. українська партійна система і далі змінювалася. У центрі уваги статті – не доля окремих партій, а їхня роль у структуруванні відносин між державою та суспільством на тлі історії розвитку партійної системи України. Наше дослідження розглядає зміни у виборчому законодавстві України, партійному ландшафті та соціально-економічній системі до і після драматичних політичних подій 2013–2014 рр., а також пропонує орієнтовну оцінку якості партійної системи України станом на середину 2015 року. Проведений аналіз свідчить про сталість тенденцій і тому спонукає до доволі невтішних висновків: у той час, як в результаті Євромайдану політична конкуренція в Україні посилилася, «нормалізація» української партійної системи – тобто її інституціоналізація, раціоналізація та стабілізація – ще досі не відбулася [1. с. 387]. У 2002 році відбулися за правилами змішаного голосування, а на виборах 2006 та 2007 рр. використовувалася пропорційна виборча система. У 2012 та 2014 рр. виборча система знову повернулася до змішаної. Мажоритарна система, за якою обиралися депутати до однопалатного парламенту України, Верховної Ради у 1990 і 1994 рр., виникла внаслідок втоми від десятиліть однопартійного правління. Таким чином, стали широко розповсюдженими кампанії «незалежних» кандидатів, які не пов'язували себе з жодною партією [2. с. 12]. Після Євромайдану 2013–2014 рр. розпочалася дискусія про запровадження державного фінансування партій як методу забезпечення більш ефективного та демократичного розвитку партійної системи України. У рамках антикорупційних заходів у жовтні 2016 року Рада прийняла закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання і протидії політичній корупції», який запровадив державне фінансування партій, що здобули понад 3% на попередніх виборах [3]. Громадські активісти, які наполягали на такому законі, стверджували, що це дозволить підвищити прозорість партій та подолати їхню залежність від обмеженої кількості приватних донорів. Цікавим фактом є те, що ще в 2003 році подібна ініціатива вже розглядалася в парламенті та навіть стала Законом «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку із запровадженням державного фінансування політичних партій в Україні» (27 листопада 2003 р.). Однак положення закону так і не були впроваджені у дію. Після втечі лідерів Партії регіонів Віктора Януковича та Миколи Азарова з країни і розпуску партії, «Опозиційний блок», який є її правонаступником, став особливим явищем на виборах 2014 року. Не тільки кандидати, висунуті від цієї організації- правонаступниці, але й сама вона була єдиним серйозним учасником виборів без чітко впізнаної та популярної харизматичної фігури лідера. Натомість, «Опозиційний блок» покладався на сильну традиційну базу виборців Партії регіонів у південно-східних областях України і прагнув скористатися залишками колись помітного етнолінгвістичного, історично-політичного та геополітичного поділу в українському електораті, а також залишками симпатій до попереднього режиму. У сьогоднішній Україні цей поділ здається менш вираженим, але все ще існує. Наприклад, у 2015 році на запитання про приєднання України до ЄС чи до Митного союзу під керівництвом Росії 87% респондентів Західної України відповіли, що вони радше приєднуються до ЄС, однак лише 51% респондентів на Півдні та 20% на Сході дали таку саму відповідь [4]. Надія «Опозиційного блоку» на політичні, культурні та інші соціальні розбіжності у суспільстві, а не на харизматичних лідерів, як не дивно, зробила його дещо «сучаснішим» від більшості інших українських партій, що сильно покладалися на своїх більш-менш популярних партійних лідерів. Ще однією ознакою постійної дисфункціональності партійної системи для суспільства була її нездатність належним чином об'єднати інтереси населення. Незважаючи на те, що в результаті виборів 2014 року до парламенту пройшло більше жінок-політиків, ніж будь-коли в пострадянській

Україні, вони все одно були представлені недостатньо. 47 обраних жінок-депутатів – це лише 11% від 423 народних депутатів [5].

Висновок: Хоча зміна режиму 2013–2014 рр. дала значний поштовх для глибшої демократизації української політики, рівень інституціоналізації її провідних партій, а також партійної системи в цілому залишається низьким. Деякі наслідки Євромайдану та російсько-української війни привели до більш стабільної, функціональної та інституціоналізованої партійної системи. Наприклад, події в 2014 р. маргіналізували, принаймні тимчасово, екстремістські партії та зменшили регіональний розкол серед електорально активних виборців. Однак залишається багато негараздів періоду до 2014 року; деякі з них посилюються. До того ж, це сталося на тлі продовження існування механізмів хабарництва, що на початку 2016 року залишалися неушкодженими і підважували суспільний лад в Україні, враховуючи її партійну систему.

Список використаних джерел

1. Кармазіна М. Українська багатопартійність: становлення і розвиток // Українська багатопартійність: політичні партії, виборчі блоки, лідери (кінець 1980-х -початок 2012 рр.). Енциклопедичний довідник / за ред. М. Кармазіної. Київ. ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 587 с.
2. Ключковський Ю. Пропорційні вибори і розвиток партійної системи в Україні // Вибори та демократія. 2006. №3 (9). С. 12.
3. Визначальним для виборців є геополітичний вибір партій та мовне питання. Фонд демократичних ініціатив імені Ілька Кучеріва. URL: http://dif.org.ua/ua/commentaries/sociologist_view/-viznacha.htm
4. Опитування громадської думки: жителі України», рейтингова група Україна та Міжнародний республіканський інститут, 2015 р. URL: http://www.iri.org/sites/default/files/wysiwyg/2015_11_national_oversample_en_combined_natl_and_donbas_v3.pdf
5. У новій Верховній Раді найбільше жінок за всю історію – КВУ. Українська Правда, 12 листопада 2014. URL: <http://www.pravda.com.ua/news/2014/11/12/7044034/>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА

Актуальність теми дослідження. Загальнонаціональне політичне лідерство є важливою складовою будь-якої демократичної системи управління. Від здатності лідерів забезпечити національну єдність, мир, стабільність та розвиток країни залежить доля багатьох людей.

Мета дослідження – вивчення особливостей загальнонаціонального політичного лідерства в різних країнах, а також виявлення факторів, які впливають на ефективність лідерів у досягненні загальнонаціональних цілей.

Предмет дослідження: різноманітні аспекти загальнонаціонального політичного лідерства, включаючи його роль у формуванні національного ідентитету, вирішенні політичних криз, забезпеченні соціальної справедливості та здійсненні ефективної зовнішньої політики.

Об'єкт дослідження – дії, рішення та вчинки загальнонаціональних політичних лідерів, а також вплив цих дій на політичну, економічну та соціальну ситуацію у країні.

Завдання дослідження: аналіз теоретичних підходів до загальнонаціонального політичного лідерства, вивчення досвіду різних країн у формуванні та розвитку лідерства, визначення факторів успіху та невдач загальнонаціональних політичних лідерів, а також розробка рекомендацій для покращення ефективності лідерства в різних країнах. Лідерство присутнє там, де є влада, організація і люди. Не можна стати лідером в ізольованому від інших середовищі. Слово «лідер» (англ. leader) означає «ведучий», а це передбачає існування «ведених» [4, с. 245]. Всередині еліти окремі її представники відрізняються від інших явно більшим впливом на суспільство і своїх колег. Виникає необхідність визначення відмінних властивостей лідера, які можна подати в такому визначенні: лідер є особа, яка здійснює постійний і вирішальний вплив на суспільство, державу чи організацію. В цій дефініції наведені три масштаби впливу лідера. Інші ступені впливу на навколишнє мікро- і макросоціальне середовище не роблять особу лідером. Політичне лідерство – одна з центральних проблем політології, безпосередньо пов'язаних із характером і якістю політичної влади, конкретним способом її структурування та легітимації. Демократичне лідеротворення, яке для більшості країн Європи є нормою, в нашій державі лише утверджується та визначає подальшу перспективу організації політичної влади. Система формування політичного лідерства вбирає відповідно типові зразки цивілізаційного досвіду продукування лідерів та еліт і нові українські пріоритети кадрової політики. На механізм лідеротворення покладаються важливі функції, як-то стабілізація політичної системи, активізація впливу громадськості на прийняття політичних рішень, підтримка демократичних цінностей та інститутів. Тож від ефективності його діяльності залежить не лише якість політичної влади, а і в цілому суспільний прогрес. Політичне лідерство завжди означає вплив на інших людей, причому цей вплив особливий: він є постійним і здійснюється на всю групу, організацію, суспільство; він є пріоритетним, оскільки характеризується односпрямованістю – від лідера до членів групи; він спирається не лише на пряме застосування сили, а перш за все на авторитет. Диктатор, який спирається лише на силу, – це не лідер, так само як і керівник державного рівня, який втрачає свій вплив за вказаними параметрами. Вплив генсека М. Горбачова почав різко падати після подій у Прибалтиці в 1989 р., хоча він продовжував вірити у свою харизму [2, с. 165]. Великого значення проблемі політичного лідерства надавали мислителі різних історичних епох, такі, як Н. Макіавеллі, Т. Карлейль, Р. Емерсон, Ф. Ніцше, Г. Тард та ін. Хоча вони вкладали неоднаковий зміст у це поняття. Так, Н. Макіавеллі вважав політичним лідером володаря, котрий заради збереження свого панування і підтримки суспільного порядку не гребує ніякими засобами, навіть аморальними. Т. Карлейль і Р. Емерсон були певні, що у видатних особистостях найповніше виявляється божественне провидіння й творче начало в історії. Оригінальну теорію, суть якої полягала в необхідності цілеспрямованого створення найвищого біологічного типу людини-лідера («надлюдини»), висунув Ф. Ніцше. Значний вплив на сучасне розуміння політичного лідерства справили погляди Г.Тарда Він намагався довести, що основним законом соціального життя є дотримання масами стереотипів поведінки політичного лідера. Єдиним джерелом прогресу суспільства є, на його думку, відкриття, зроблені ініціативними й непересічними особистостями. У Новий час глибокі думки про роль видатних особистостей в історії висловлені Г. Гегелем. Він вважав, що цілі, які переслідують великі люди і яким вони віддають свою пристрасть, містять момент всезагального. Історичні особистості – це люди, в яких втілені цілі діалектичних переходів, які повинні мати місце в їх час [1, с. 83]. Цілісне уявлення про політичне лідерство в Україні (його генезис і динаміку) формується шляхом дослідження політичних теорій та практик, і вивченням сукупності цивілізаційних та культурних чинників. Свого роду етапом у цьому поступі став вихід друком у 2002–2003 роках колективної шеститомної фундаментальної праці «Політична історія України. XX століття» [3, с. 67]. Дослідження вирізняє сукупну цілісність аналізу суспільно-політичних процесів в Україні з кінця XIX і до початку XXI століття, де значну увагу приділено дії суб'єктивних чинників політичного розвитку, зокрема радянського часу. Автори розглядають також підходи до інтерпретації політичного лідерства. Головний зміст політичного лідерства полягає у тому, що за всієї різноспрямованості впливу воно виступає інтегративною складовою організації суспільства в цілому та побудови правової й демократичної держави в Україні зокрема.

Висновок. Політичне лідерство в сучасній Україні набуває демократичних пріоритетів: спрямування на легалізацію національно-державної політики, створення законодавчо-правової бази, персоніфікації, професіоналізації, інституціоналізації й інші. Політичне лідерство, маючи численні важелі впливу на процес управління суспільством, все-таки значною мірою визначається як вплив на владу або як володіння владою. Як свідчить політична практика, ефективність лідерства залежить від взаємодії, взаємовпливу лідера та його послідовників, від розподілу влади між ними.

Список використаних джерел

1. Гегель Г. Лекции по философии истории. СПб., 1993. С. 83-84.
2. Осипова С. А. Основные тенденции формирования политического лидерства на постсоветском пространстве // Актуальні проблеми політики. Вип. 9. Одеса: Юридична література, 2000. С. 169-174.
3. Політична історія України. XX століття: У 6 т. / Редкол.: І. Ф. Курас (голова) та ін. К.: Генеза, 2003. С. 42-72.
4. Політологічний енциклопедичний словник. К., 1997. С. 243-276.

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКО-ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ

Актуальність теми дослідження: Однією з головних характеристик державного ладу будь-якої країни є форма державного правління, в якій виявляються особливості і порядок організації вищих органів влади, що визначає їхню структуру, компетенцію та взаємодію. Цим і пояснюються актуальність даної проблеми. Особливо нас цікавить проблема, яка стосується України оскільки, впродовж новітньої історії Україна пройшла шлях розвитку всіх республіканських форм державного правління.

Мета дослідження: аналіз причин повернення до парламентсько-президентської державної форми правління.

Об'єкт дослідження: Україна у часи повернення до парламентсько-президентської форми державного правління.

Предмет дослідження: президентсько-парламентські форми організації державної влади України.

Завдання дослідження: проаналізувати причини та наслідки повернення України до парламентсько-президентської форми державного правління. Запорукою успішного функціонування змішаної президентсько-парламентської форми організації державної влади є ефективно налагоджений механізм політичного компромісу. В Україні цей чинник не спрацював через низку інституційних та історичних причин. Зміна мажоритарної форми правління на пропорційну за закритими списками в єдиному багатомандатному окрузі при слабкості партійних організацій та високому рівні фрагментації парламенту виявилася чинниками експансії великого тіншового капіталу у владу, що привело до максималізації ролі лідера фракції й одночасного знецінення «рядового» депутатського мандата пріоритетності інтересів впливових бізнес-груп над інтересами українського народу, зниження професійного рівня депутатського корпусу через потрапляння до його лав осіб, що ні за професійними ознаками, ні за моральними якостями не відповідають таким вимогам [2, с.393]. Конституційний Суд України поновив чинність Конституції 1996 р. Верховна Рада має право звільняти всіх зазначених осіб з посад. Вона вирішує питання про відставку Прем'єр-міністра та членів. Парламент призначає на посаду та звільняє з посади за поданням президента голову служби безпеки України. Відповідно до Конституції та закону України парламент здійснює контроль за діяльністю Кабінету Міністрів. Згідно закону України з 21 лютого 2014 р. значно ширшими стали повноваження Голови Верховної Ради, а не Прем'єр-міністра, як фіксувала Конституція в редакції 1996 року, покладається виконання обов'язків глави держави на період до обрання й вступу на посаду нового Президента. Цим законом розширено й коло повноважень Кабінету Міністрів, які за Конституцією в редакції актів Кабінету Міністрів з мотивів їх невідповідності Основному Закону держави з одночасним зверненням до Конституційного Суду щодо їх конституційності, не лише призначає, а й звільняє з посади Генерального прокурора України (за згодою Верховної Ради), половину складу Ради Національного банку України, половину складу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, третину складу Конституційного Суду України [6, с. 198]. Організація державної влади в парламентсько-президентській республіці здатна здійснювати ефективно державне правління, що забезпечується її стабільністю, зумовленою, з одного боку, збереженням за президентом значних повноважень, а з іншого - наявністю істотних важелів впливу на уряд з боку парламенту [4, с.110]. Парламент володіє правом на усунення від повноважень, в будь-який час, прем'єр-міністра і уряду, що створює можливість коригування політичного курсу, чим зменшує небезпеку конфліктів між виконавчою владою та парламентом. Президент у парламентсько-президентській республіці володіє правом, у чітко визначених Конституцією України випадках, розпустити парламент і призначити нові вибори, що сприяє зменшенню урядових і парламентських криз, чим зміцнюється стабільність уряду. В парламентсько-президентській формі державного правління зростає політична роль Прем'єр-міністра і уряду, сформованою парламентською більшістю [3, с. 234].

Висновки: Отже, парламентсько-президентська форма державного правління є більш підходящою для нашої країни, бо якщо проаналізувати минулі роки, то президент брав на себе велику відповідальність та вирішував всі питання сам.

Список використаних джерел

1. Гончарук . Т. В. Ментально-філософські засади національного буття , детермінуючий вплив на суспільні процеси [Текст] / Т. В. Гончарук // Світоглядні та 101 соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Т. В. Гончарук , Н. В. Гнаевич , М. І. Гурик [та ін .]; кер . авт . кол . О. М. Рудакевич. Тернопіль : ТНЕУ , 2015. С. 44-71.
2. Гончарук Т., Шумка М. Національно - культурна ідентичність як маркер модернізованого українського суспільства // Філософія фінансової цивілізації : людина у світі грошей : збірник наукових праць . Книга б . Л . : УБС НБУ , 2013. 722с .

3. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук - Чолач Т. В. Тернопіль: Видавничо - поліграфічний центр Економічна думка ТНЕУ , 2018. 250 с .
4. Гурик . М. І. Історична пам'ять народу у контексті актуальних завдань розбудови модерної української нації/ М. І. Гурик // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Т. В. Гончарук . Н. В. Гнасевич , М. І. Гурик [та ін .]; кер авт . кол . О. М. Рудакевич . Тернопіль: ТНЕУ , 2015. С. 90-113.
5. Гнасенич Н. В. Українська національна ідея: генеза та сучасний зміст / Н. В. Гнасевич // Світоглядні та соціокультурні засади формування української модерної нації: моногр. / авт. колектив: О. М. Рудакевич (керівник) та ін. Тернопіль ТНЕУ, 2015. 256 с .

ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження: актуальність даної теми є очевидною, оскільки це обумовлено складними процесами розбудови незалежної Української держави. Майдан став одним із найпотужніших комплексних викликів не лише для України, але й для світової спільноти. Боротьба громадян України за свої права, що дістала назву Революція Гідності, стала наймасштабнішою подією в новітній історії України. Значимість і масштаб події, пам'ять про сотні людей, які заплатили життям за свій вибір та активну громадянську позицію, зумовлюють необхідність її всебічного осмислення й дослідження, збереження колективної пам'яті. Не виключено, що наслідки цього вибуху гніву і гідності даватимуться взнаки не одне десятиліття.

Мета дослідження: окреслити причини, виокремити наслідки та значення рушійної сили Революції Гідності.

Предмет дослідження: значення Революції Гідності, її роль та значущість.

Об'єкт дослідження: Революція Гідності, її вплив на соціально - політичну ситуацію в Україні.

Завдання дослідження: проаналізувати причини, значення та роль Революції Гідності. Одними з головних причин протестів стали надмірна концентрація влади в руках Віктора Януковича та його «сім'ї», небажання народу України миритись із перетворенням країни не лише де-факто, але і де-юре на одну з колоній Росії [1]. Невдоволення владою було не безпідставне — традиційне та систематичне нехтування потребами й проблемами як окремих громадян, так і громадянського суспільства в цілому, неповага до нього з боку влади, загострення економічної, політичної та соціальної кризи. Замість демократії в Україні сформувалась олігархічно-кланова модель політичного режиму. З першого ж року приходу до влади Віктора Януковича та його команди була розгорнута масштабна програма неоголошеної русифікації. Економічним блоком Уряду був взятий курс на згортання малого бізнесу та розширення великого. Обраний економічний курс призвів до деградації фінансової системи країни. 21 квітня 2010 року Віктор Янукович підписав із президентом Росії Дмитром Медведевим так звані Харківські угоди, згідно з якими термін перебування Чорноморського флоту Російської Федерації в Севастополі було подовжено з 2017 року, коли спливав термін його базування, до 2042 року з автоматичним продовженням на 5 років [2]. Наявність широкого спектра передумов до виникнення протестів у культурній, економічній, правовій, соціальній та інших складових суспільного життя призвели до виникнення в Україні наприкінці 2013 року класичної революційної ситуації. Проте саме відмова В. Януковича від підписання «Угоди про асоціацію України з ЄС» й відтермінування Асоціації змусило людей вийти на площі міст. Українці очікували мирним шляхом розбудувати демократію у своїй країні, долучившись до сім'ї європейських народів, сподівалися, що декларований владою євроінтеграційний курс наблизить Україну до демократичних стандартів. Політики та політологи схилиються до думки, що переговори з ЄС щодо підписання угоди про асоціацію були потрібні Януковичу лише для підсилення своїх позицій у перемовинах із Росією. За даними Українського інституту національної пам'яті однією з основних рушійних сил Революції стало українське студентство, яке сприйняло свою відповідальність за майбутнє держави та виступило не лише учасниками революційних подій, але й організаційною силою [3]. Загалом, у протестах брали участь представники різних національностей та різних прошарків населення України. Представники парламентської ліберальної опозиції намагалися частково координувати протести. Захисниками режиму, окрім сил міліції та внутрішніх військ, які виконували накази чинного на той час політичного керівництва країни, стали переважно декласовані елементи, яких масово залучали до участі в «антимайданах» грошима та організовано звозили практично зі всієї України. Існує інформація, що в протистоянні брали участь підрозділи сил спеціального призначення Російської Федерації, які виступили на боці захисників режиму. Епіцентром основних подій став Київ. 21 листопада на Майдані Незалежності почали збиратися перші учасники мітингу. Тим часом при підтримці Януковича був створений «Антимайдан», який охороняли загони «Беркуту». Переломним моментом стало те, що начальник ГУМВС України в Києві Валерій Коряк віддав безпосередній наказ про застосування сили у розгоні Євромайдану, після чого по всій Україні пройшли численні мітинги. 1 грудня у Києві на акції протесту вийшло близько півмільйона людей, на Майдані Незалежності відбулося Всеукраїнське народне віче. 8 грудня відбувся «Марш мільйонів». У той же день в Києві було повалено пам'ятник Леніну та започаткований «ленінопад». 11 грудня силовики здійснили спробу штурму, але через велику кількість протестувальників вони відступили. Приблизно в цей же час з'являється Автомайдан. 16 січня 2014 р. У Верховній Раді України з порушеннями було прийнято 10 законів, направлених на звуження конституційних прав і свобод громадян. Хід таких подій не влаштовував українське суспільство. Ситуація в країні значно загострилася і набрала радикального характеру. 28 січня Верховна Рада України скасувала «диктаторські закони 16 січня», а Прем'єр-міністр М. Азаров та його уряд пішли у відставку. У ніч з 21 на 22 лютого Віктор Янукович залишив Адміністрацію Президента та втік, пізніше Верховною Радою України його було усунено з посади Президента України. Парламент обирає Турчинова новим спікером і передає йому повноваження глави України. Країна в свою чергу вшановує пам'ять усіх загиблих і готується до президентських виборів. Офіційно встановлено 108 жертв Революції гідності. Таким чином, події 21 листопада

2013 р. – 22 лютого 2014 р. стали етапом прояву українцями неабиякої сили, мужності, гідності, віри та міцності духу. Майдан став епіцентром масштабних кардинальних змін у країні. Він запустив процес трансформації не лише політичної сцени, але й соціальних та культурних перетворень [4]. Відтак не випадково ці події називають ще Революцією Гідності.

Висновок: Революція гідності завершилася перемогою, але як наслідок - розпочалася війна з Росією. Проте, це не було її метою. Війна ж стала наслідком реакції окупанта на наше бажання бути незалежними. Варто лише пам'ятати, що країна змінюється на краще лише тоді, коли їй в цьому допомагають громадяни.

Список використаних джерел

1. Звернення Секретаря РНБО України О.Турчинова з нагоди Дня Гідності та Свободи. URL: <https://web.archive.org/web/20161122070943/http://www.rnbo.gov.ua/news/2638.html>
2. Договір Януковича і Медведєва про базування флоту до 2042 року. Текст документу. URL: <https://web.archive.org/web/20160927013004/http://www.pravda.com.ua/articles/2010/04/22/4956018/>
3. «Майдан. Простір гідності, свободи і єднання» До 10-ї річниці Помаранчевої революції та річниці Революції гідності. URL: https://web.archive.org/web/20160913220253/http://cdago.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=617
4. Курпіль Ю. Революція гідності змінила країну і кожного з нас. URL: <https://ridna.ua/2014/11/revolyutsiya-hidnosti-zminyla-krajinu-i-kozhnoho-z-nas/>

ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ, ЯКІ ОТРИМАЛА УКРАЇНА ПІСЛЯ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС

Актуальність теми дослідження: підписання у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС) стало важливою віхою у зовнішньополітичних та євроінтеграційних зусиллях України. Угода була спрямована на поглиблення політичної асоціації та економічної інтеграції між Україною та ЄС і мала як політичні, так і економічні переваги для України. Тема є актуальною, оскільки проливає світло на вплив Угоди про асоціацію на політичний та економічний розвиток України та її наслідки для відносин країни з ЄС.

Мета дослідження: аналіз та висвітлення політичних та економічних переваг, які Україна отримала після підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом.

Об'єкт дослідження: угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка була підписана у 2014 році. У статті йдеться про політичні та економічні переваги, які Україна отримала в результаті реалізації Угоди про асоціацію.

Предмет дослідження: аналіз політичних та економічних переваг, які Україна отримала після підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом.

Завдання дослідження: проаналізувати літературу, звіти та дослідження на тему Угоди про асоціацію України з ЄС. Підписання у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС) дало Україні значні політичні та економічні переваги. Угода, яка мала на меті поглиблення політичної асоціації та економічної інтеграції між Україною та ЄС, мала далекосяжний вплив на розвиток України та її відносини з ЄС. У політичному плані Угода про асоціацію відіграла вирішальну роль у зміцненні політичної асоціації України та приєднання до ЄС. Він створив основу для більш тісної співпраці та координації між Україною та ЄС з широкого кола політичних питань, включаючи зовнішню політику, безпеку, права людини та демократію. Угода також сприяла розширенню політичного діалогу та взаємодії між Україною та ЄС, що призвело до посилення політичної стабільності та міжнародного визнання України [1]. Однією з ключових політичних переваг Угоди про асоціацію стала її роль у підтримці демократичних реформ в Україні. Угода підштовхнула Україну до впровадження низки реформ, спрямованих на покращення державного управління, верховенства права та прав людини. Він надав дорожню карту для політичної модернізації України та допоміг зміцнити демократичні інститути та практику в країні. Це було особливо важливо в контексті прагнень України до тіснішої європейської інтеграції та її зусиль привести свою політичну систему у відповідність з європейськими стандартами [2]. Крім того, Угода про асоціацію сприяла міжнародному авторитету та довірі до України. Приєднавшись до політичних цінностей і принципів ЄС, Україна здобула більше визнання та підтримку з боку міжнародної спільноти. Угода допомогла Україні зміцнити дипломатичні відносини та забезпечила платформу для участі України в регіональних і глобальних форумах як надійного партнера ЄС. В економічному плані Угода про асоціацію відкрила Україні нові торговельні можливості на ринку ЄС. Угода усунула торговельні бар'єри та тарифи, забезпечивши українським товарам і послугам преференційний доступ до великого та прибуткового ринку ЄС. Це призвело до збільшення обсягів торгівлі між Україною та ЄС, що призвело до економічного зростання та диверсифікації для України. Угода про асоціацію також сприяла інвестиціям та економічній модернізації в Україні. Це створило більш передбачуване та стабільне бізнес-середовище, яке залучило іноземні інвестиції та стимулювало вітчизняне підприємництво. Угода сприяла нормативному зближенню між Україною та ЄС, узгодивши економічну політику та стандарти України з політикою та стандартами ЄС. Це допомогло підвищити конкурентоспроможність України та сприяло передачі знань, досвіду та передового досвіду з ЄС в Україну [3]. Крім того, Угода про асоціацію підтримала економічні та інституційні реформи в Україні. Він забезпечив структурні рамки для України для впровадження структурних реформ у таких сферах, як державне управління, судова система, енергетика та сільське господарство. Ці реформи допомогли покращити управління, зменшити корупцію та покращити загальний бізнес-клімат в Україні [4].

Висновок: Підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом принесло Україні значні політичні та економічні переваги. У політичному плані угода допомогла Україні зміцнити політичну асоціацію та зближення з ЄС, що мало вирішальне значення для її демократичних реформ і прагнень до тіснішої європейської інтеграції. Угода також сприяла посиленню політичного діалогу, співпраці та координації між Україною та ЄС, що призвело до посилення політичної стабільності та міжнародного визнання України.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Європейським Союзом та Європейським співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з одного боку, та Україною. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu>
2. Європейська комісія. (2018). Звіт про реалізацію асоціації в Україні. Брюссель: Європейська комісія. URL: <https://oda.zht.gov.ua/main/mizhnarodna-spiivratsya/evropejska-integratsiya/polozhennya-ugody-pro-asotsiatsiyu-mizh-ukr/>

3. Європейський парламент. (2015). Резолюція про імплементацію Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною. Страсбург: Європейський парламент. URL:<https://www.euointegration.com.ua/rus/articles/2015/02/26/7031288/>
4. МВФ. (2019). Україна: Перший перегляд за угодою stand-by. Вашингтон, округ Колумбія: Міжнародний валютний фонд. URL: <https://smida.gov.ua/news/publications/ogladrinkuakcijstanomna26listopada2021roku>

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА І ПОЛІТИЧНА СВІДОМІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність теми дослідження: концепція політичної культури та концепція політичної свідомості української молоді. Суть та особливості політичної культури сучасної свідомості української молоді.

Об'єкт дослідження: політична культура, свідомість та політичні погляди сучасної української молоді.

Предмет дослідження: розвиток сучасної української політичної культури.

Мета дослідження: дослідити політичну культуру і політичну свідомість української молоді.

Завдання дослідження: Охарактеризувати вплив політичного фактору на політичну культуру і свідомість української молоді. Формування політичної культури, на думку багатьох людей в Україні, не може бути дієвим, бо демократія ще не відзначається стабільністю, парламентський демократизм існує лише теоретично, а вибори не відбивають істинної думки народу. Політична культура, насамперед, повинна сприяти усвідомленню загальноісторичної відповідальності українців як нації, а також вихованню всіх соціальних і етнічних груп у дусі патріотизму, постійному підвищенню значущості суверенної держави та єдності народу України. До того ж політична культура дає можливість виявити прагнення до законності та порядку, до збереження та розвитку специфічних українських традицій [1]. У сучасних умовах, коли ціннісні орієнтири українського суспільства й політико-стратегічні вектори розвитку Української держави чітко окреслені, все ж залишаються певні загрози реанімації авторитарного минулого. Закріплення демократичних тенденцій вимагає постійної модернізації суспільства, а нині – особливо держави, її інститутів. Політична свідомість суспільства виступає важливою складовою частиною процесу перетворення суспільно-політичного буття, передусім у періоди криз. Складні трансформації, які переживає натеper українське суспільство, з усіма їхніми суперечностями й проблемами специфічним чином відбиваються насамперед у політичній свідомості молоді. Оскільки саме від цієї вікової категорії значною мірою залежать темпи нинішнього етапу демократичної модернізації та зрештою діалектика розвитку майбутнього, постійне дослідження процесів формування, функціонування та генезису її політичної свідомості є актуальним не лише з боку науки, а насамперед із практичної необхідності вироблення державної молодіжної та освітньої політики, діяльності політичних партій і громадських організацій. Розв'язання низки методологічних і прикладних проблем пов'язано з необхідністю системної політики виховання патріотизму, свідомої громадянської позиції, високої моральності, демократизму й правосвідомості молоді [2, с.86]. На сучасному етапі розрізняють наступні аспекти формування політичної культури молоді: родина, де відбувається ідентифікація політичних поглядів з батьками; школа (середня, професійна, вища), де зважаючи на рекомбінантне відтворення навчального матеріалу, молоді люди позбавляються активності, творчості, пошуку і, відповідно, прослідковуються прояви песимізму, апатії, роздратування; молодіжні громадські та політичні організації, але участю в них охоплено дуже малий відсоток молодих людей; засоби масової інформації (мас-медіа), які виходячи з даних соціологічного опитування, проведеного у нашому вузі, відіграють також важливу роль. Характерною особливістю сучасної політичної свідомості молоді є поліцентризм її політичних уподобань. Загалом нинішній рівень політичної свідомості української молоді є ще досить низьким, що негативно позначається і на рівні її політичної активності. Рівні політичної активності та свідомості не завжди збігаються. Молодь може бути політично пасивною не тому, що вона є політично несвідомою, а тому що не підтримує ту чи іншу форму політичного правління, той політичний курс, який не задовольняє її специфічні потреби та інтереси. Але ця пасивність може вмиг змінитися політичною активністю, у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії на територію України. Народ України чітко транслював всьому світу свою політичну позицію. Та все ж, сьогодні для молодих людей в Україні, здавалося б все більше ускладнюються й умови для достатньої самореалізації. Складний і суперечливий процес переходу до ринку призвів до того, що маємо сьогодні такі проблеми, як зниження зайнятості молоді, зростання безробіття, підвищення професійної кваліфікації, соціального захисту окремих соціальних груп, в т.ч. і молодих людей, спостерігаються міграційні процеси серед них. Також сьогодні можемо спостерігати суттєву різницю у сприйнятті політичних процесів між молоддю та іншими віковими групами населення України. Люди старшого віку, які загартовані певним стилем світогляду та соціально-економічним режимом, передають свої життєві настанови молоді, але вони перебирають та бачать і інші зразки соціальної поведінки в суспільстві, вивчають нові дисципліни, маючи вільніший та ширший доступ до інформації і т.д. Отже, політична соціалізація – це продукт власного досвіду, який також нагромаджується та передається від покоління до покоління [3]. Поняття «політична культура» в деяких моментах збігається за змістом з поняттям «політична свідомість». Політична свідомість — це передусім погляди, концепції і теорії, якими керуються люди в суспільнополітичній діяльності. Політична культура — знання і вміння використовувати політику як засіб пізнання та перетворення держави. Поняття «політична культура» і «політична свідомість» не можна розмежовувати, оскільки відбувається взаємодоповнення понять, розширення й уточнення їхнього змісту й меж використання [4].

Висновки. За підсумками різноманітних досліджень, проведених останніми роками, абсолютна більшість молодих людей (близько 80%) підтримувала дії, спрямовані на побудову незалежної, самостійної Української держави. Отож, молодіжна політика тієї чи іншої держави має бути складовою загальної цілісної концепції розвитку того чи іншого суспільства. А політична культура в демократичному суспільстві повинна

спрямовуватися на виховання молоді, яке неодмінно має опиратися на українські традиції, ментальність, історію, без яких неможливе формування політичної культури молодих громадян.

Список використаних джерел

1. «Політична культура сучасної України.» URL: http://politicus.od.ua/1_2021/13.pdf
2. Пробийголова Н. Деякі тенденції процесу політичної соціалізації молоді // Політичний менеджмент. 2005.№4 С.86.
3. Проблема формування політичної культури студентської молоді на сучасному державному етапі. URL: <https://ap.uu.edu.ua/article/547>
4. «Політична свідомість та політична культура.» URL: https://studies.in.ua/polit-sistem_ekzamen/2679-poltichna-svdomst-ta-poltichna-kultura.html

УСПІХИ ТА НЕВДАЧІ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. В умовах реформування сучасного українського суспільства дослідження проблем запобігання та протидії корупції є вкрай актуальним з низки причин: по-перше, корупційні прояви в країні є головною перепоною на шляху реалізації будь-яких реформ; по-друге, високий рівень корупції в суспільстві, про що свідчать результати світового Індексу сприйняття корупції СРІ 2015 року, знижує довіру населення до влади; по-третє, зниження рівня корупції та виконання антикорупційних рекомендацій сприяло б залученню міжнародних інвестицій тощо.

Метою дослідження є аналіз ряду рекомендацій та організаційних змін щодо вирішення проблем реалізації антикорупційної політики в Україні. Для досягнення визначеної мети вважаємо за необхідне проаналізувати успіхи і невдачі антикорупційної політики в Україні та вказати рішення щодо здійснення заходів, що слугуватиме завданнями цього дослідження.

Об'єктом дослідження виступає антикорупційна політика.

Предмет дослідження: розробка та впровадження заходів антикорупційного спрямування, що вимагає формування й реалізації дієвої антикорупційної політики в системі державної служби. Корупція – негативне явище, що притаманне всім країнам. В сучасному світі найбільших своїх проявів корупція завжди набувала в період модернізації країни. До таких проблем перехідного періоду відносять: спадщина тоталітарного періоду (закритість влади, злиття влади і бізнесу); слабкість судової системи (залежність від влади, незадовільне фінансування, перевантаженість); нерозвиненість правової свідомості населення (відсутність культури і традиції використання правових важелів) [1, с. 28]. Постійні корупційні скандали та відсутність політичної волі в боротьбі з корупцією, призводять до відкидання України на цивілізаційну обочину, та зменшення можливостей геополітичного, економічного та інших проривів держави. Протидія корупції в Україні ускладнюється тим, що корупційні стосунки набули поширення на всіх рівнях державної влади та управління. Сучасний світ давно визнав корупцію глобальною проблемою. В Україні була ратифікована Конвенція ООН проти корупції. Приєднання України до міжнародної спільноти у цьому питанні мало на меті сприяння «затвердженню позитивного іміджу України, як держави, де створюється сприятливий політичний клімат для широкомасштабної, взаємовигідної співпраці зі всіма країнами, у тому числі і в питаннях протидії корупції і іншим правопорушенням, які безпосередньо пов'язані з нею» [2]. Однак ратифікація конвенції ніяк не вплинула на рівень корупції в країні. Була створена правова база для здійснення антикорупційної політики, але вона не працювала через те, що принцип верховенства права, задекларований в Конституції України, не є основним принципом застосування закону в Україні. Системна боротьба з корупцією потребує належної інституалізації цього процесу. Важливим є реалізація низки завдань у сфері антикорупційної політики, які поки що не реалізовано жодним органом держави, зокрема проведення на постійній основі оцінки стану справ з корупцією, моніторингу реалізації державної антикорупційної політики, формування світогляду несприйняття корупції [3]. Таке оцінювання здійснюється неурядовими організаціями та громадськими об'єднаннями, але інструментів врядування них досліджень в роботі органів публічної влади немає.

Національне антикорупційне бюро України – це правоохоронний орган України, який має широкі повноваження у сфері попередження, виявлення, припинення та розкриття корупційних злочинів, вчинених вищими посадовими особами, а також запобігання вчиненню нових. Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції» № 198-УІІ від 12 лютого 2015 року (набрав чинності 04.03.2015) внесено зміни до Закону України «Про прокуратуру», який набирає чинності 26 квітня 2015 року [4]. Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» у Генеральній прокуратурі утворюється Спеціалізована антикорупційна прокуратура, на яку покладаються такі функції: здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування; підтримання державного обвинувачення у відповідних провадженнях; представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених цим Законом і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями [5]. Однією з умов успіху боротьби з корупцією є посилення покарання за корупцію. Так у Грузії боротьба з корупцією дала позитивні результати, оскільки широко використовувалися арешти та звільнення з роботи. Протягом короткого проміжку часу були звільнені щонайменше 15 тисяч поліцейських та майже 40% службовців; а в Китаї за відмивання брудних грошей, за отримання хабарів або вчинення іншого корупційного вчинку чекає публічна страта та конфіскація всього майна. У Франції, коли до влади прийшов генерал Ш. де Голь, в один день були звільнені усі судді цієї країни. Цікавим також є досвід Ізраїлю, який завдяки значним соціальним пільгам для чиновників і суровому покаранню у разі виявлення корупційних діянь досягнув такого рівня, коли корупція практично відсутня, а також Німеччини, де основою боротьби з корупцією було завдання знищення матеріальної бази злочинних угруповань, що досягається конфіскацією майна і створенням належної правової бази для унеможливлення відмивання «брудних» грошей у цій країні [6, с. 228-230].

результатів в реалізації антикорупційної політики можна досягти, якщо залучати неурядові, громадські організації. У вітчизняних умовах важливість взаємодії органів державної влади та громадянського суспільства у сфері протидії поширенню корупції обумовлюється низкою факторів: низькі показники довіри населення до усього спектру політичних інститутів поширюють суспільний скептицизм щодо ініціатив держави у вирішенні проблеми корупції; корумпований стан системи правосуддя позбавляє громадян ефективних державно-правових механізмів захисту своїх прав і свобод, тим самим посилюючи значення неурядових та правозахисних органів.

Висновки. Ефективність протидії та запобігання корупції в органах публічної влади залежить від наявності належної правової бази антикорупційного спрямування та ефективного і повного її застосування. Для цього необхідна політична воля, усвідомлення того, що це треба Україні, і що за нас це ніхто не зробить. Принцип верховенства права повинен бути не просто декларацією, а реально діяти на всіх рівнях здійснення влади. Тісна співпраця з неурядовими організаціями є запорукою здійснення громадського контролю та формування у громадян свідомого негативного ставлення до корупційних проявів.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М.І., Шумка М.Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dsroce.taeu.edu.ua/handle/316497/29229>.
3. Петряк О.Т. Основні напрями встановлення та розвитку політичної системи України. URL: <http://ua.textreferat.com/referat-11678-3.html>.
4. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки: закон України від 14. 10 .2014 №1699-ІІІ. URL: <http://Lkon5.rada.gov.ua/Aaws/show/1699-18/page>.
5. Про запобігання корупції: закон України від 14. 10. 2014 №1700-ІІІ. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
6. Політологія: навч. посіб. Т. Гончарук-Чолач, О. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 320 С.

ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ, ЯКІ ОТРИМАЛА УКРАЇНА ПІСЛЯ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС

Актуальність теми дослідження: взаємини України з ЄС впродовж останніх 10-ти років після підписання Угоди про асоціацію, формування й посилення майбутніх зв'язків нашої держави з Європою завжди були актуальними.

Мета дослідження: визначити й сформувані чіткі поняття щодо політико-економічних переваг, що їх отримала Україна після підписання Угоди про асоціацію з ЄС, а також про подальші кроки України в ході розвитку двосторонніх відносин з ЄС.

Об'єкт дослідження: документи Угоди про асоціацію та історичні відомості, що дають змогу проаналізувати політико-економічні наслідки підписання цього договору, з'ясувати його головні складові.

Предмет дослідження: політико-економічні переваги й подальший розвиток двосторонніх відносин України та Європейського Союзу.

Завдання дослідження: розглянути та проаналізувати структуру Угоди про асоціацію; визначити політико-економічні переваги після підписання угоди; сформувані чітке уявлення про подальші кроки України в ході розвитку двосторонніх відносин з ЄС. Україна — європейська держава. Українська нація бореться за право так називатись ще з часів відновлення своєї незалежності. Тоді Європейський Союз розглядав Україну як важливого політичного партнера. Водночас, у 1994 році наша держава висловила своє прагнення приєднатись до європейських інституцій, адже уряд заявив, що інтеграція до ЄС відтепер стане головною метою зовнішньої політики [1]. Так розпочався довгий та надважкий шлях України до Європейського Союзу. Ми не будемо розглядати повну історію взаємин з ЄС починаючи з 1994 року, натомість сконцентруємось на аналізі Угоди про асоціацію. Як відомо, Угода про асоціацію України з ЄС — це угода між Україною та Європейським Союзом про асоціацію, яка замінює Угоду про партнерство та співробітництво, надаючи змогу перейти від партнерства і співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції. Політична та економічна частини угоди були підписані 21 березня і 27 червня 2014 року відповідно. Верховна Рада України та Європейський парламент синхронно ратифікували цю Угоду 16 вересня 2014 року, а президент України Петро Порошенко одразу підписав закон про ратифікацію [2]. Угода мала вступити в силу з 1 листопада 2014 року. Проте вона набула чинності лише з 1 вересня 2017 року [3]. Що стосується структури угоди, то Угода про асоціацію складається з преамбули, 7 головних розділів, 43 додатків та 3 протоколів. Розглянемо розділи, що мають наступні назви: 1) Загальні принципи; 2) Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики; 3) Юстиція, свобода та безпека; 4) Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею; 5) Економічне та галузеве співробітництво; 6) Фінансове співробітництво та положення щодо боротьби з шахрайством. 7) Інституційні, загальні та прикінцеві положення [3]. Перейдімо до аналізу й визначення політико-економічних переваг. Підписавши дану угоду, Європейський Союз визнав прагнення України до інтеграції у європейське суспільство як європейської держави з спільними цінностями та історією. Також було визначено, що подальші відносини між Україною та ЄС базуватимуться на принципах вільної ринкової економіки, верховенства права, ефективному урядуванні тощо. Саме такі твердження знаходяться у першому Розділі Угоди. Другий Розділ визначав: формат та рівень політичного діалогу, зокрема проведення зустрічей на рівні міністрів, самітів тощо; зміцнення зв'язків з ЄС у різних сферах й галузях, а також поширення та підтримка міжнародної безпеки та стабільності. У Розділі III «Юстиція, свобода і безпека» йдеться про поглиблення співробітництва в даних сферах: реформи та зміцнення судової системи України, покращення її прозорості та неупередженості; спільна протидія злочинній діяльності; запровадження безвізового режиму після виконання відповідних критеріїв, передбачених у Плані дій з лібералізації ЄС візового режиму для України. Четвертий Розділ передбачав запровадження «Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі» Україна-ЄС (ЗВТ). Вона передбачає лібералізацію торгівлі як товарами, так і послугами, лібералізацію руху капіталів та до певної міри — руху робочої сили. Розділ V про «Економічне та галузеве співробітництво» передбачав здійснення Україною низки рекомендацій щодо реформ у секторі економіки, які дозволили виконати положення про запровадження ЗВТ. Розділ VI безпосередньо визначав шляхи й способи отримання Україною макрофінансової допомоги від ЄС. Дані кошти спрямовувались на сприяння виконання Угоди, запровадження реформ, моніторинг їх реалізації та оцінка ефективності для подальшого розвитку двосторонніх відносин. У Розділі VII про «Інституційні, загальні та прикінцеві положення» Угодою про асоціацію передбачалось запровадження нових форматів та рівнів співробітництва між Україною та Європейським Союзом після набуття її чинності [3]. Отож, після аналізу всіх семи розділів, не враховуючи додатків та протоколів, ми можемо визначити декілька переваг, що їх отримала Україна після підписання Угоди про асоціацію: перехід від співробітництва до конкретних дій для вступу в ЄС; лібералізація безвізового режиму для України; створення «Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі» Україна - ЄС, яка

суттєво збільшила обсяги товарообігу; початок активного реформування секторів економіки держави, адміністративних, соціальних та медичних сфер тощо. Вступ до Європейського Союзу складається з 5-ти етапів, 4 з яких, Україна пройшла [1]. Угода про асоціацію була першим етапом. З 2014 по 2023 рік наша держава пройшла складний шлях і вже під час повномасштабного вторгнення, а саме 28 лютого 2022 року президент України Володимир Зеленський підписав заявку про негайний вступ України до ЄС. 10 березня 2022 року Рада Європейського Союзу звернулася до Європейської Комісії з проханням дати висновок щодо заявки. Європейський парламент 23 червня 2022 року ухвалив резолюцію, закликавши невідкладно надати статус кандидата на членство. Того ж дня Європейська Рада надала Україні статус кандидата на вступ до Європейського Союзу [4].

Висновок. Угода про асоціацію є найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України за своїм тематичним охопленням та обсягом. Вона визначила якісно новий формат відносин між Україною та ЄС протягом 9 років, що базувались на принципах «політичної асоціації та економічної інтеграції» і спонукали Україну до активного проведення соціально-економічних реформ. Україна пройшла довгий та складний шлях, і зараз ми знаходимось на четвертому етапі, здобувши статус кандидата на вступ до Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Україна і Європейський Союз. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом . URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. Урядовий портал. Угода про асоціацію. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociaciyu>
4. Урядовий портал. Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes>

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ УКРАЇНИ: ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що політичні партії є основними інструментами політичного розвитку країни, вони визначають програму соціально-економічного та культурного розвитку країни, забезпечують демократичний принцип функціонування влади. Період до Майдану 2014 року був складним для політичної системи України, характеризувався домінуванням партійної еліти, корупцією та низьким рівнем довіри населення до владних структур. Після Майдану значно зросла активність громадянського суспільства та політичних партій, з'явилася можливість здійснювати реформи та змінювати політичну систему країни. У зв'язку з цим, виникла потреба вивчати динаміку розвитку політичних партій в Україні до та після Майдану, їхні взаємини з громадянським, програмні засади та досягнення, що є важливим для розуміння політичної ситуації в Україні та її розвитку в майбутньому.

Мета дослідження полягає оцінці ролі політичних партій в Україні до та після Майдану, виявленні головних тенденцій їхньої розвитку та визначенні факторів, які впливають на їхню активність та вибір виборців.

Об'єктом дослідження є політичні партії до і після Майдану.

Предметом дослідження є вивчення політичних партій в Україні, їх історії, структури, ідеології, діяльності, виборчих результатів та взаємовідносин з іншими політичними силами.

Завданням дослідження: зібрати і проаналізувати інформацію про політичні партії України, які діяли до Майдану та після нього. Дослідити зміни у партійній системі України, дослідити роль політичних партій в політичному процесі України до та після Майдану. Одним з найважливіших елементів політичної системи є політичні партії. Сучасна політична партія представляє організоване об'єднання політично активних громадян, які борються за владу з метою реалізації інтересів, потреб, цілей різних соціальних спільнот [1, с.121]. До Майдану в Україні функціонувала пропорційна партійна система, де кількість місць у парламенті розподілялася відповідно до отриманих партіями голосів виборців на виборах. На виборах до Майдану, а саме на парламентських виборах 2012 року, п'ять найбільших партій України отримали наступні результати: 1. Партія регіонів - 30,03% голосів, 185 місць у парламенті; 2. «Батьківщина» - 25,54% голосів, 101 місце у парламенті; 3. «УДАР» - 13,96% голосів, 40 місць у парламенті; 4. Комуністична партія України - 13,18% голосів, 32 місця у парламенті; 5. «Свобода» - 10,44% голосів, 38 місць у парламенті. Інші партії не змогли подолати 5% бар'єр та не потрапили до парламенту. Партія Регіонів була створена в 1997 році. Основний електорат партії складалася з виборців із східної та південної частин України. Блок Юлії Тимошенко був створена в 2001 році і зібрав навколо себе підтримку зокрема в Західній Україні. Блок Юлії Тимошенко займав критичну позицію стосовно уряду та був однією з найактивніших опозиційних партій. Наша Україна - ця партія була створена в 2005 році та об'єднала в собі кілька інших політичних сил. Партія заявляла про свою європейську спрямованість та займала прозахідну позицію в українській політиці. Вплив цих партій на суспільство був значний. Партія Регіонів мала велику підтримку від олігархів та мала великий вплив на владу. Блок Юлії Тимошенко був однією з найбільших опозиційних сил та займав критичну позицію стосовно уряду. Наша Україна займала прозахідну позицію та зосереджувалася на європейському інтеграції України. Події Майдану 2013-2014 років мали значний вплив на політичну систему України. Під час протистояння на Майдані визначилися кілька ключових груп, які підтримували протести: націоналісти, ліві та праві демократи, представники бізнесу та молодіжні. Після Майдану в Україні відбулися вибори до Верховної Ради, на яких зареєструвалися більше 40 політичних партій та блоків. Найбільш успішними на цих виборах стали партії «Батьківщина» та «УДАР», які здобули більшість місць у Верховній Раді. Проте після виборів політична ситуація в Україні стала складною через високу ступінь фрагментації політичних сил та протидію з боку опозиції. Зміни в Конституції, які були прийняті в 2014 році, дозволили збільшити роль парламенту та зменшити повноваження президента [3]. Це дало можливість депутатам стати активнішими у вирішенні ключових питань держави. Під час подій на Майдані виникли нові лідери, такі як Арсеній Яценюк, Олег Тягнибок, Віталій Кличко. Також з'явилися нові політичні сили, такі як «Самопоміч» та «Радикальна партія», які здобули місця у Верховній Раді. Найбільші партії того часу, які взяли участь у виборах та отримали найкращі результати, були наступні: 1. Петра Порошенка «Солідарність» - 22,14%. 2. «Батьківщина» - 21,82%. 3. «Народний Фронт Блок « - 22,14%. 4. «Опозиційний блок» - 9,43%. 5. «Самопоміч» - 10,97%. Після подій на Майдані, тривав розвиток партійної системи України на основі таких чинників: зміна балансу сил, переформатування влади, агресія з боку РФ, посилення кризових явищ у фінансовій та соціально-економічній сферах, зміни у суспільній свідомості, активізація контактів з країнами Заходу. Протягом 2014-2015 рр. значно зросла суспільна підтримка проєвропейських партій, які вперше за багато років здобули підтримку в усіх регіонах країни [2]. Внаслідок впливу із заходу, значно почали активізуватися контакти українських партій проєвропейського спрямування з європейськими партіями [4]. На той час виділялось три основні українські партії (ВО «Батьківщина», «Удар» та Народний Рух України) у Європейській народній партії. Упродовж 2014-2015 рр. знизилася підтримка двох

коаліційних партій - БПЛ і «Народного фронту», лідером якого був Прем'єр-міністр А. Яценюк. Ці партії стали для громадян уособленням негативних наслідків реформ. Зріс рейтинг «Батьківщина» та опозиційного блоку. **Висновки.** Після Майдану 2013-2014 років партійна система України зазнала значних змін. Було створено нові політичні сили. Партія регіонів була розпущена, а її лідер Віктор Янукович втік з країни. Батьківщина та УДАР змінили назву та стали частинами нової партійної сили - Блоку Петра Порошенка. КПУ втратив своє колишнє положення. Свобода не змогла пройти виборчий бар'єр на парламентських виборах 2014 року. Нові політичні сили, такі як Самопоміч, Радикальна партія Олега Ляшка, Батьківщина та Партія регіонів Опозиційна платформа - За життя, з'явилися на політичній арені та отримали значну виборчу підтримку.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Ш умка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Політичні партії та громадянське суспільство URL: <https://political-studies.com/?cat=7>
4. Політичні партії України URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕТНОПОЛІТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження. За роки незалежності в нашій державі було створено юридичні умови для формування єдиної системи забезпечення реалізації прав національних меншин, яка складається з міжнародних та вітчизняних правових актів, зокрема підзаконних актів державних органів виконавчої влади; цільових програм загальнодержавного і місцевого рівнів, спрямованих на розвиток національних меншин, системи державних органів загальної та спеціальної компетенції, до сфери повноважень яких належать питання реалізації державної етнонаціональної політики тощо [4]. Відтак принцип рівності прав та свобод громадян, незалежно від їхнього національного (етнічного) походження, раси, в віросповідання, мови, було покладено в основу етнонаціональної політики [5, с.31].

Метою дослідження: дослідження ключових прав у сфері регулювання етнонаціональних відносин в Україні.

Об'єктом дослідження: виступають національні права.

Предметом дослідження: є правові засади етнополітики української держави.

Завдання дослідження: пошук національних прав через які повинно відбуватися втілення етнополітики. Напрацювання в досліджуваному напрямку в Україні почалися ще у 1990-х роках. На жаль, етнонаціональні питання в Україні постійно були не лише предметом наукового інтересу, а й об'єктом політичних спекуляцій. На державному рівні упродовж десятиліть спостерігалось певне самоусунення власне держави від регулювання етнонаціональних процесів. Наслідком цього стало відставання політико-правового оформлення державної етнополітики від реальних етнополітичних процесів. Вперше бачення науковцями етнополітичної моделі були представлені для громадського обговорення у 1992 – 1993 рр. у статтях В. Євтуха, М. Панчука, І. Кураса, О. Майбороди та інших. Вже в 1994 р. Міністерство у справах національностей, міграції та культур доручило групі науковців на чолі з Ю. Римаренком розробити модель теоретико-методологічних та політико-правових засад етнонаціональної політики держави. Результатом роботи цієї групи науковців став документ під назвою «Теоретико-методологічні та політико-правові засади етнонаціональної політики (Модель)». Важливим елементом Моделі було приділення особливої уваги механізмам здійснення етнонаціональної політики, моделюванню етнополітичних відносин, інформаційному забезпеченню державної політики у етнонаціональній сфері. На основі Моделі було розроблено перший проект Концепції державної етнонаціональної політики [3, с. 464–483], поданий на розгляд Кабінету Міністрів України у 1995 р. Розробка Концепції державної етнополітики перетворилася на довготривалу традицію у формуванні етнонаціонального законодавства, а законодавча база у сфері етнонаціональних відносин тим часом не вдосконалювалася. Було створено багато проектів Концепції державної етнополітики, проте багато з них зазнавали критики [1]. Натомість, втілення етнополітики має відбуватися через забезпечення національних прав, до яких належать: 1. Право на вільну національну самоідентифікацію. Згідно з ним кожна людина має право вільно обирати національну належність або ж визнавати себе особою без національності. Національність громадян деяких держав у державних документах не фіксується. Проте, це не виключає можливості національних кадастрів (реєстрів), у які на добровільній основі може бути внесена певна особа з правом вільного виключення з них. Подібні кадастри складають з метою статистичного обліку національних потреб, для правозахисної діяльності. 2. Право народу (нації) на самовизначення. Всі народи користуються ним відповідно до міжнародних пактів про права людини. Це означає, що кожна людина має право вільно забезпечувати свій політичний статус, економічний, соціальний та культурний розвиток. В основі народу як суб'єкта самовизначення знаходиться, як правило, кожний етнос, з яким ідентифікується певна територія. 3. Право на національно-територіальну автономію. Ним користуються етноси, які з різних причин не можуть створити свою державність, а також народи (субетноси), що компактно мешкають за межами своїх державних утворень. Національно-територіальна автономія передбачає створення національних адміністративно-територіальних одиниць з відповідними органами місцевого самоврядування, які з урахуванням місцевих особливостей у межах чинного законодавства розробляють і реалізують заходи щодо задоволення національних потреб населення. Нерідко право на національно-територіальну автономію піддається серйозній критиці, оскільки його реалізація містить потенційну загрозу цілісності держави (особливо унітарної). 4. Право на культурно-національну автономію. Її доцільність очевидна в тих випадках, коли національність, що компактно мешкає, не становить більшості населення регіону й у містах. У такій ситуації свої національно-культурні потреби субетноси забезпечують через діяльність національних громад (національно-культурних товариств, центрів, асоціацій) або ж спеціально обраних органів культурного самоврядування. 5. Право на захист від дискримінації за національною ознакою. Жодна людина не може бути обмежена в правах у зв'язку з її національною належністю. Як окрема людина, так і народ у разі дискримінаційних дій, геноциду щодо них мають право на повну і всебічну реабілітацію та ліквідацію наслідків цих дій [2].

Висновок. Проблематика етнонаціональних відносин була актуальною в Україні у різні періоди її історії, хоча її гострота була різною і визначалася динамікою різних сегментів етнічних та етнополітичних процесів. Розпад СРСР і проголошення незалежності України актуалізували потребу вироблення етнонаціональної політики молоді

держави на нових принципах. Станом на 2020 р. налічується більше десяти опублікованих законопроектів (вісім з яких були зареєстровані у Верховній Раді України) про концептуальні засади державної етнополітики, але жоден із них досі не набув статусу закону внаслідок значних розбіжностей у позиціях розробників, експертів та законодавців [1]. Тож прийняття Концепції державної етнополітики, що базуватиметься на кращих світових стандартах і повною мірою відповідатиме існуючим в Україні реаліям, є вкрай актуальним.

Список використаних джерел

1. Ляшенко О.О. Державна етнополітика України: науковий і законодавчий аспекти / Ляшенко О.О. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/Nzizvru_2018_6_17.pdf
2. Основи етнонаціональної політики. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/17482/>
3. Римаренко С. Ю. Самовизначення особи, нації, держави. К.: Видавничий дім «Юридична книга», 1999. 543 с.
4. Різникова Я.О. Євроінтеграційний контекст модернізації державної етнополітики в Україні / Різникова Я.О. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej17/PDF/21.pdf>
5. Трощинський В. Пошуки згоди і миру в сімействі (концептуальні засади етнополітики) / В. Трощинський, А. Шевченко // Віче. 1997. № 10. С. 31.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ НОВОЇ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: На сьогоднішній день, питання пов'язані із виборами та визначенням оптимальної виборчої системи України у сучасних реаліях її суспільно-політичного життя є надважливим питанням. Адже результатом виборів є обрання народних представників, розпочинаючи від депутатів сільських рад і закінчуючи народними депутатами, що представляють інтереси народу у Верховній Раді України. На даний момент в Україні немає стабільно та ефективно діючої виборчої системи, чи на сьогодні система має ряд недоліків, що переважають над перевагами, наше суспільство потребує кардинальних змін існуючої системи виборів, проведення відповідних реформ та запровадження нових механізмів регулювання виборчого процесу.

Мета дослідження: з'ясувати сутнісні риси, переваги та недоліки нової системи місцевих виборів в Україні.

Завдання дослідження: з'ясувати основні переваги та недоліки нової системи місцевих виборів в Україні.

Предмет дослідження: виборча система а також правові засади організації виборчого процесу в Україні..

Об'єкт дослідження: суспільні відносини, що виникають у сфері організації та проведення виборчого процесу. За сучасних умов розвитку демократії першочерговими виявляються питання створення належних умов для реалізації конституційного права громадян вільно обирати і бути обраними, зокрема, і до органів місцевого самоврядування [4, с 46]. Такі обставини, а також виняткове значення місцевих виборів для розвитку місцевого самоврядування та безпосередньої демократії в Україні, свідчать про актуальність теоретичного опрацювання виборчої системи країни. Зважаючи на вимоги Революції гідності щодо «перезавантаження» органів місцевого самоврядування, український парламент змушений був вдатися до чергової зміни місцевого виборчого законодавства. Пошук оптимальної виборчої системи завершився ухваленням Верховною Радою 14 липня 2015 р. Закону України «Про місцеві вибори». Авторами законопроекту № 2831-3 виступили депутати В. Денисенко, С. Алексєєв, І. Попов, Ю. Чижмарь, О. Ледовських. Закон України № 59 5 III «Про місцеві вибори». Однак, закон ухвалювався у нестабільній політичній обстановці, нашвидкуруч. Він спричинив гарячі дискусії та викликав бурхливу критику з усіх боків: політиків, політологів, експертів, журналістів, громадськості. Зокрема, заступник голови Центральної виборчої комісії А. Магера назвав цей закон «імпортованим з Росії секонд-хендом» і калькою із закону, що застосовувався на виборах до законодавчих зборів Санкт-Петербурга 2011 року [1]. Основними новаціями Закону стали 1) пропорційна виборча система з відкритими списками щодо виборів до міських, районних та обласних рад; 2) проведення виборів старост-мажоритарна система абсолютної більшості виборів міських голів у містах, кількість виборців у яких дорівнює або є більшою, ніж 90 тисяч; 3) відновлення інституту самовисування на посади сільських, селищних, міських голів, кандидатів у мажоритарних округах; підвищення виборчого бар'єру до 5%; 4) встановлення гендерної квоти не менше 30% представників однієї статі;- встановлення механізму відкликання депутатів місцевих рад та місцевих голів за народною ініціативою [2]. Закон про місцеві вибори передбачає, що вибори депутатів сільських, селищних рад проводяться за мажоритарною системою відносної більшості в одномандатних виборчих округах, на які поділяється територія відповідно села (кількох сіл, жителі яких добровільно об'єдналися у сільську громаду), селища, територія утвореної відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» об'єднаної сільської, селищної територіальної громади; 2) депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах рад - за пропорційною виборчою системою з преференціями (вибори в багатомандатному виборчому окрузі, що співпадає з територією Автономної Республіки Крим, відповідної області, району, міста, району в місті, за виборчими списками місцевих організацій партій з одночасним висуванням кандидатів в територіальних округах, на які поділяється багатомандатний округ); 3) міських голів (міст, кількість виборців у яких дорівнює або є більшою ніж 90 тисяч) - за мажоритарною системою абсолютної більшості в єдиному одномандатному виборчому окрузі; 4) сільських, селищних, міських (міст, кількість виборців у яких є меншою ніж 90 тисяч) голів, сільських старост - за мажоритарною системою відносної більшості в єдиному одномандатному виборчому окрузі. Тривалість виборчого процесу - 50 днів. Згідно із Законом, право висування на виборах мають партії, які зареєстровані не пізніше як за 365 днів до дня виборів та які змінили назву не пізніше як за 180 днів до виборів. Одним з основних плюсів цього закону є те, що замість двох бюлетенів вводиться один бюлетень, в якому виборець ставить тільки одну галочку - одночасно за політичну партію і за кандидата, висунутого на виборчому окрузі. По-третє, ця система більш ефективна. Вона не передбачає проведення проміжних виборів в разі вибуття депутата місцевого рівня. Це можливо у всіх міських, районних та обласних радах, за винятком сільських та селищних рад, де вибори проходять за мажоритарною системою. Важливим є те, що при цьому буде забезпечена економія державних коштів, тому що в разі вибуття депутата його місце займає наступний за списком. По-четверте, необхідною новацією закону про місцеві вибори є встановлений 5-відсотковий прохідний бар'єр для політичних партій. Це забезпечує розвиток партій в Україні і зробить неможливим

існування політичних проектів-одноденок, які створюються під вибори, а також виключить можливість проходження представників організацій екстремістського толку. По-п'яте, величезною перевагою закону «Про місцеві вибори» є запровадження процедури відкликання депутата місцевої ради право на яку отримують виборці. Це забезпечує більшу відповідальність депутатів і партій, які їх висунули. Якщо раніше виборці обирали місцевого депутата і він 4 роки міг робити все, що завгодно і не рахуватися зі своїми виборцями, то тепер у них є номінальне право відкликати цього депутата, і це серйозний плюс. Позитивом є й те, що розвивається певна політична культура. Кожен депутат буде представляти певну політичну партію і, відповідно, за всі його помилки буде нести відповідальність його політична сила [3, с. 128]. Проте, крім позитивних аспектів Закону притаманні і негативні риси. Зокрема, до недоліків слід віднести такі. По-перше, Закон не передбачає подання партіями та кандидатами у депутати передвиборних програм. У результаті цього, при виборі свого кандидата чи політичної сили виборці змушені орієнтуватися не на запропоновану кандидатами місцеву політику, а на інші, менш важливі чинники. По-друге, Закон не передбачає публічних виступів кандидатів у депутати за рахунок бюджетних коштів у ЗМІ, що негативно впливає на обізнаність електорату та його свідомий вибір, адже можливістю виступів на телебаченні та публікаціями в друкованій пресі можуть скористатися лише платоспроможні кандидати та заможні партії. По-третє, незважаючи на те, що відповідно до ч. 3, ст. 4 Закону представництво осіб однієї статі у виборчих списках кандидатів у депутати місцевих рад у багатомандатних виборчих округах мало становити не менше 30 відсотків загальної кількості кандидатів у виборчому списку, окремі місцеві організації партій не виконали цю норму закону. По-четверте, зважаючи на особливості Закону, окремі виборчі округи залишилися без обраних депутатів, натомість інші представлені двома депутатами. Це пов'язано з тим, що кількість кандидатів, які отримують депутатські мандати, визначається згідно з кількістю голосів, поданих безпосередньо за конкретного кандидата в окрузі [5].

Висновок: У даній роботі було досліджено вибори, як політичний інститут, принципи та засади, завдяки яким функціонує виборчий процес, надано визначення основним термінам, що визначають виборчий процес, проаналізовано історичну складову формування та становлення виборів та виборчої системи на території України, зокрема детально досліджено поетапний процес формування сучасної виборчої системи, на основі досвіду використання мажоритарної виборчої системи абсолютної більшості, змішаної виборчої системи, а також пропорційної системи із закритими списками, визначено шляхи реформування виборчої системи, шляхом проведення законодавчих реформ, у контексті запровадження Виборчого Кодексу

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Закон України «Про місцеві вибори» // Відомості Верховної Ради, 2015. № 37-38, 366 с.
4. Малиновський В.Я. Основні характеристики закону України «Про місцеві вибори» // Український науковий журнал «ОСВІТА РЕГІОНУ», 2016. №1. 116 с.
5. Нова виборча система у відображенні експертних висновків. / URL: http://nbuviar.gov.ua/images/iniciativu_prezudenta/V43.pdf
6. Рудакевич О. М. Публічна політика в контексті українських реалій // Наукові записки ІІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2016. Вип.3-4. С. 255-266.

ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ

Актуальність теми дослідження: конкуренція породжує політичний маркетинг, тому що вона пов'язана передусім із просуванням на даному ринку товару, тобто: політичної влади, організацій, ідей і переконань. Тому що, конкуренція - головна ознака ринку, а саме ринок.

Мета дослідження: усвідомлення сутності політичного маркетингу, дослідженні основних функцій політичного маркетингу.

Об'єкт дослідження: політичний маркетинг як складова політичних відносин.

Предмет дослідження: політичний маркетинг та його складові.

Завдання дослідження: розуміння ролі та значення маркетингу. Політичний маркетинг - це відносно нова, але перспективна галузь, технологічні засоби якої сприятимуть регулюванню демократичного політичного ринку. Маркетинг у політичній сфері - діяльність, спрямована створення, підтримання чи зміну поведінки людей щодо певних політичних ідей, явищ, подій, організацій, лідерів [1, с 46-47]. Політична діяльність у будь-якому суспільстві та політичному режимі спрямовано на завоювання та утримання контролю над ринком, але специфічним - ринком влади. Демократичний режим, у суспільстві, де діють демократичні механізми, присутні три гілки влади та наявна відповідна політична культура громадян, є протилежністю і тут боротьба за панування на ринку влади відбувається за певними правилами зафіксованими законодавством країни. Ці правила, не дозволяють так просто усунути свого конкурента, а отже потрібно діяти іншими методами для того щоб правильно і організовано розробити план своїх подальших дій, влучно показати переваги та заховати недоліки, виділитись та справити хороше враження на своїх громадян. Основні функції та цілі політичного маркетингу: 1) отримання повної інформації про суб'єкти та об'єкти політичного життя; 2) розробка методів аналізу і опрацювання цієї інформації; 3) вивчення і аналіз умов політичного ринку, маркетингового мікро і макросередовища; 4) аналіз ринкових можливостей різних політичних партій, суспільних ідей і політичних лідерів; 5) вивчення існуючого уявлення виборців про політика (претендента на владу), політичну партію чи ідею; 6) розробка і втілення у життя конкурентоспроможної програми дій, розрахованої на підтримку політичної партії чи лідера тощо [2, с 2-3]. Найважливішими видами і невід'ємними частини політичного маркетингу є: 1) дослідження політичного ринку; 2) вивчення громадської думки; 3) виборчі технології; 4) політичне рекламування. Всі 4 пункти є найважливішими складовими політичного маркетингу. Дослідження ринку влади передбачає вивчення та аналізування політичної культури суспільства, рівня розвитку партійно-політичних структур, банку політичних лідерів (тобто політичної та правлячої еліти) і, звичайно, настанов суспільної свідомості. Через вивчення громадської думки можна дослідити стереотипи суспільної свідомості. Бо без об'єктивної соціальної інформації про реальний стан справ у суспільстві, ставлення широкого загалу до ключових питань громадського життя, до окремих суспільних інститутів (держави взагалі, парламенту, уряду, політичних партій, окремих лідерів та ін.) неможливо приймати відповідальні рішення [3, с 23]. Вивчати громадську думку можна через опосередковані, прямі й спеціалізовані канали надходження інформації. Виборчі технології - набір принципів, методів, прийомів та підходів, пов'язаних із забезпеченням перемоги на виборах та подальшим використанням або втриманням політичної влади. Вони застосовуються задля досягнення певних цілей. Таких як: 1. Сфокусувати увагу виборців на політичних силах, їх лідерах та представниках, щоб показати їх переваги над опонентами, висвітлити іміджеві особливості учасників політичної боротьби. 2. Інформувати електорат (виборців) про ідеологічну позицію, виборчу програму політичних сил та кандидатів на виборні посади, їх бачення основних проблем громадян та засобів їх вирішення. 3. Виконати просвітницьку функцію для виборців, навчити їх навичкам усвідомленого голосування, коли в центрі їх мотивації надання переваги тому чи іншому політику - власний інтерес як представника соціальної групи та прихильника певної ідеології. 4. Закріпити політичні настанови на голосування тих виборців, які поділяють позицію певної політичної сили та її кандидатів, та формувати спільну ідентифікацію виборців та політиків. 5. Змінити або скорегувати настанови тих виборців, які не поділяють ідейно-політичну позицію політичної сили та її кандидатів, та змусити їх щонайбільше підтримати певних політиків, а щонайменше - не йти на вибори, щоби їх голос не дістався конкурентам. (3) Мета політичної реклами полягає в тому, щоб в емоційній і лаконічній формі донести до людини суть політичної платформи партії, образ кандидата чи іншого політичного об'єкту і тим самим не тільки сформувати позитивне ставлення до них з боку як можна більш широкого кола громадян, а й спонукати їх до реальних дій, спрямованих на їх підтримку [4, с. 60]. Типологія політичної реклами: 1) пряма, безпосередня політична реклама - платна агітація у пресі, на радіо чи телебаченні (тематичні статті, виступи, рекламні теліє радіоролики); 2) опосередкована - безплатна інформація новин про події, які проводяться за участю кандидата чи партії (партійні з'їзди, зустрічі, «круглі столи» тощо); 3) наочна агітація (плакати, транспаранти з фото кандидата та основнимгаслом); 4) особистий контакт з виборцями (зустрічі кандидатів чидовірених осіб на вулицях, підприємствах; поштові розсилання друкованої політичної реклами); 5) поширення інформаційно-пропагандистських матеріалів (листівок, буклетів, газет, брошур) і т. ін. [5, с 13-22].

Висновок: отже, політичний маркетинг є однією з найважливіших конструкцій в політичній системі, бо виступає своєрідним посередником між існуючою політичною системою та громадянським суспільством

Список використаних джерел

1. Політичний маркетинг та його поняття. Реферат URL:<https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15298/>
2. Картунов. О, Маруховська. О. Політичний маркетинг і менеджмент URL:https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kartunov_politychnyi.pdf
3. Виборчі технології URL:<http://studies.in.ua/polit-men-shpora/2621-viborch-tehnologyi-ponyattya-ta-vidi.html>
4. ЗолотухінЕ. Політичний маркетинг: багатозначність поняття / Е. Золотухін// Політичний менеджмент 2007. № 5. С. 13-22

ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА

Актуальність теми дослідження. Тема «Політичний портрет Франкліна Делано Рузвельта» має велику актуальність, оскільки Рузвельт був одним з найвизначніших політиків в історії США та світу. Його президентство перетинається з низкою ключових подій, що визначили світову історію, таких як Велика Депресія та Друга світова війна.

Мета дослідження: представлення політичного портрету Франкліна Делано Рузвельта, американського президента та видатного політика, який вплинув на історію США та світу. У статті буде розглянуто його життєвий шлях, політичні погляди та внесок у розвиток країни. Також будуть проаналізовані ключові події, що відбулися за його президентства, включаючи New Deal, другу світову війну та створення Організації Об'єднаних Націй.

Завдання дослідження: дослідження життєвого шляху та політичних поглядів Рузвельта; аналіз періоду його президентства та ключових подій того часу; вивчення його внеску у розвиток США та світу.

Об'єкт дослідження: життя та політична діяльність Франкліна Делано Рузвельта, зокрема його президентство та внесок у розвиток США та світу.

Предмет дослідження: політичні погляди, ідеологія та цінності Франкліна Делано Рузвельта, а також ключові події того часу, що відбулися за його президентства. Франклін Делано Рузвельт (FDR) був 32-м президентом Сполучених Штатів Америки та одним з найвпливовіших політиків свого часу. Він очолював країну протягом чотирьох термінів, з 1933 по 1945 роки, переживши такі події, як Велика депресія та Друга світова війна. У цій статті ми розглянемо політичний портрет Франкліна Делано Рузвельта та його внесок у політичне життя США. Народився 30 січня 1882 року в Нью-Йорку в родині заможного аристократа. Рузвельт отримав вищу освіту в Гарвардському університеті та Колумбійському університеті, де він отримав ступінь юриста. У 1910 році він почав свою політичну кар'єру в якості члена Нью-Йоркської легіслатури, а пізніше був обраний у Сенат США. У 1921 році Рузвельт був діагностований з поліомієліту, що призвело до того, що він став інвалідом на колісному кріслі. Ця хвороба змінила його життя та кар'єру. Він зосередив свої зусилля на політичній діяльності та став одним з найвизначніших політиків США. У 1928 році він був обраний на посаду губернатора Нью-Йорка, де зайнявся реформою державного апарату та соціальними програмами. У 1932 році Рузвельт був обраний на посаду президента США після того, як обіцяв провести реформи, які мали б привести до відновлення економіки США після Великої депресії. Програма Нового курсу Рузвельта мала зростання зайнятості, зменшення безробіття та розширення соціальних програм. В рамках цієї програми були створені такі агентства, як Адміністрація по відновленню промисловості (NIRA), Адміністрація облігацій та кредитів (RFC) та Адміністрація соціального забезпечення (SSA) [1]. Рузвельт також вніс вагомий внесок у закордонну політику США, він зіграв важливу роль у формуванні альянсу з Великою Британією та Радянським Союзом під час Другої світової війни. У 1941 році Рузвельт підписав Хартію Атлантики, де було заявлено про спільну боротьбу проти нацизму та фашизму. У 1944 році Рузвельт був знову обраний на посаду президента, хоча його здоров'я значно погіршувалося. Він помер 12 квітня 1945 року, на початку свого четвертого терміну. Політичний портрет Рузвельта можна описати як ліберального демократа, який вірив у потребу державного регулювання економіки та соціальної справедливості. Він був глибоко переконаний у потребу захисту прав меншин та боротьби з соціальними нерівностями. Рузвельт також був прихильником принципу «м'якої сили» у міжнародних відносинах та зосереджувався на дипломатичних зусиллях для забезпечення міжнародної стабільності [2]. Також варто зазначити, що Франклін Делано Рузвельт був одним з найвпливовіших політиків ХХ століття. Він вніс вагомий внесок у розвиток США та світову політику, зокрема, в боротьбі з економічною кризою, захисті прав меншин та забезпеченні соціальної справедливості. Його ліберально-демократичні переконання та принципи стали основою багатьох соціальних та економічних реформ в США. Рузвельт також вніс вагомий внесок у міжнародні відносини та боротьбу з нацизмом та фашизмом. Його програма «New Deal» визнана однією з найважливіших програм у історії США та стала прикладом для інших країн у світі. Вона дала поштовх до розвитку соціальної держави та стала основою для створення таких соціальних програм, як Медикер та Медікейд [3]. Незважаючи на критику та опозицію, Рузвельт був переконаний у необхідності проведення реформ та боротьби з соціальними нерівностями. Він відстоював принципи соціальної справедливості та захисту прав меншин. Його лідерство та принциповість зробили його одним з найпопулярніших президентів США та відобразили його національні та міжнародні досягнення. У світлі всього цього, можна сказати, що Рузвельт був одним з найвпливовіших та найвидатніших політиків свого часу. Він залишив незгладний вплив на розвиток США та світової політики, а його успіхи та досягнення будуть пам'ятатися ще довгі роки [4]. Рузвельт також грав важливу роль у міжнародних відносинах. Під час його президентства США була здійснена значна дипломатична активність, а сам Рузвельт відомий своєю здатністю до здійснення зовнішньополітичних маневрів. Одним з найвідоміших досягнень Рузвельта у зовнішній політиці було його дійство під час Другої світової війни. Він став одним з провідних гравців Антигітлерівської коаліції

та зробив вагомий внесок у перемогу над нацистською Німеччиною та Японією. Рузвельт був активним учасником конференції в Тегерані, Ялті та Потсдамі, на яких вирішувалися найважливіші питання війни та післявоєнної перебудови. Після закінчення війни, Рузвельт брав участь у формуванні Організації Об'єднаних Націй та працював над зміцненням міжнародної безпеки та сприянням відновленню Європи. Він підтримував ідеї свободи та демократії та прагнув досягти світового миру та стабільності [5].

Висновок. Загалом, Франклін Делано Рузвельт був видатним політиком, який здійснив значний вплив на політику США та світові події. Його ліберальні та демократичні переконання відображались у його діях як внутрішньої, так і зовнішньої політики. Його принципи соціальної справедливості, прав людини та демократії стали основою для розвитку США та світу в цілому.

Список використаних джерел

1. «Franklin D. Roosevelt: A Political Life» автора Роберта Даллі
2. «The Defining Moment: FDR's Hundred Days and the Triumph of Hope» автора Джонатана Альтера
3. «Freedom from Fear: The American People in Depression and War, 1929-1945» автора Девіда Кеннеді
4. «The Roosevelt Myth» автора Джона Т. Флінна
5. «No Ordinary Time: Franklin and Eleanor Roosevelt: The Home Front in World War II» автора Доріс Кернс Гудвін

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА І ПОЛІТИЧНА СВІДОМІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ.

Актуальність теми дослідження: сьогодні, Україна є країною з демократичною системою влади, де громадяни мають право на свободу вибору та висловлювання власної думки. Однак, зростаюча політична апатія та недостатня участь у молоді в політичному житті можуть підірвати цю систему в майбутньому. Дослідження політичної культури та політичної свідомості української молоді допоможе зрозуміти, наскільки готові молоді люди до активної участі в політичному житті країни. Це дозволить виявити проблемні моменти та недоліки, які перешкоджають розвитку політичної культури серед молоді та викласти шляхи їх вирішення.

Мета дослідження: свідомість української молоді.

Об'єкт дослідження: політична культура і політична свідомість української молоді.

Предмет дослідження: політична культура та політична свідомість української молоді є важливими предметами дослідження, оскільки молодь є ключовим елементом суспільства, який впливає на його розвиток та майбутнє.

Завдання дослідження: вивчення основних цінностей, поглядів та переконань молоді щодо політики. Політична культура - це комплекс цінностей, звичаїв та норм, що визначають ставлення людей до політичного життя, а також до способів його організації та реалізації. Політична свідомість - це свідоме ставлення людини до політики та її ролі в житті суспільства [2]. Українська молодь, на жаль, не завжди проявляє високу політичну культуру та свідомість. Часто молодь відчуває відчуження від політики та віддає перевагу розвагам та розважальним заходам. Водночас, більшість молоді має досить високий рівень інформаційної грамотності та може користуватися соціальними мережами для отримання інформації про події в країні та світі [3]. Однією з головних причин низької політичної культури та свідомості української молоді є відсутність діалогу між молодими людьми та політиками. Молодь часто відчуває, що її голос не чується у політиці, тому не бачить сенсу займатися політичною діяльністю. Крім того, вивчення політичної культури та політичної свідомості молоді є важливим з точки зору підготовки майбутніх лідерів держави [1]. Молодь - це майбутнє країни, тому важливо дати їм знання та навички, які допоможуть їм стати активними учасниками політичного життя. Отже, можна стверджувати, що тема дослідження «Політична культура і політична свідомість української молоді» є дуже актуальною та важливою для розвитку демократичної системи в Україні [4].

Висновок. Отже, з огляду на вищевикладене, можна зробити висновок, що політична культура та свідомість української молоді потребують покращення. Необхідно створити сприятливі умови для розвитку політичної культури, а саме залучати молодь до діалогу з політиками, створювати можливості для її активної участі в політичному житті країни. Також потрібно розвивати медійну грамотність серед молоді, щоб забезпечити доступність та об'єктивність інформації про політичні події. Важливо зрозуміти, що молодь є майбутнім країни, і її роль у формуванні політичної культури та свідомості неocenenna. Заохочуючи молодь до активної участі в політичному житті, ми сприяємо створенню сильної та демократичної держави. Тому, намагаймося зробити все можливе, щоб забезпечити розвиток політичної культури та свідомості серед української молоді.

Список використаних джерел

1. «Україна 2022. Як не втратити шанс стати сильною державою» URL: <https://uifuture.org/publications>
2. «Політична культура, як соціальний феномен» URL: <https://osvita.ua/vnz/reports>
3. «Політична культура сучасної молоді: особливості формування» URL: <https://osvita.ua/vnz/reports>
4. «Політична культура та ідеологія феномен» URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/8847/8843>

ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН В УМОВАХ УКРАЇНО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ

Актуальність теми дослідження. Через певні події, пов'язані з Євроінтеграцією України, росія вторглася на нашу територію та анексувала автономну республіку Крим. Як суперечливе соціально-політичне явище, ця поведінка є однією з найскладніших і актуальних проблем у міжнародному співтоваристві, і тому заслуговує на увагу при вивченні їх ролі в міжнародних відносинах.

Мета дослідження: дослідити поняття національної свідомості сучасного українця, проблематику його формування та факторів, охарактеризувати їх.

Об'єкт дослідження: українська національна свідомість під час україно-російської війни.

Предмет дослідження: дослідити та охарактеризувати зростання національної свідомості громадян України в умовах російської війни.

Завдання дослідження: розглянути та дослідити поняття національної свідомості; проаналізувати проблематику формування української національної свідомості; визначити причини наслідки зростання національної свідомості українців. Поняття національної свідомості має великий філософський зміст та важливе практично-наукове підґрунтя для розвитку і становлення будь-якої нації світу. Національна свідомість - це форма етнічного, політичного, соціального самовираження окремого індивіда, який відносить себе до певної національно-соціальної спільноти. Окрім цього, найважливішим аспектом особистості у контексті національної свідомості є чітка позиція самої людини, яка розуміє і знає своє національне призначення у житті того соціуму, до якого вона себе позиціонує. Хоч і українська національна свідомість переживає свої не кращі часи, все ж таки українець повинен залишатися українцем лише з поваги до того, що наші нащадки жили ще в більшій скруті та не втрачали своєї національної гідності і з поваги до самого себе, як представника великої нації. Та з поваги до тих людей, які показують свій національний дух сьогодні на Сході, на передовій, захищаючи наші кордони [1, с. 482]. Звертаючись до обраної проблематики відмітимо, що російсько-українська війна 2014 - 2018 років, що має, насамперед, інформаційно-пропагандистське підґрунтя, спрямована, перш за все, на опанування свідомості людей [2, с. 153]. Протягом усього періоду незалежної України постійно давалися взнаки проблеми з формуванням громадянського суспільства в країні. Значною мірою це був результат існування посттоталітарного спадку з підсвідомим страхом людей щодо влади та силових структур, громадянською інфантильністю тощо. У той же час, кожна дискримінація прав громадян приводила до громадянського збурення, результатом чого, були: Помаранчевий Майдан і Революція Гідності [3, с.208]. Сучасна окупаційна політика Москви та відверта агресія щодо України, породила низку проблем. Одна з них має ідеологічний характер - ліквідація залишків радянськості й тоталітарних символів. Війна 2014 - 2018 років у вигляді різновиду гібридної - інформаційно-диверсійної війни є насамперед війною ідеологій. Значною мірою вона була зумовлена прагненням реанімувати путінським режимом праобраз Радянського Союзу, з усім а його ідейно-політичними атрибутами та символами (включно із маргіальною ідеологією, пострадянським гімном тощо). Багато хто не очікував цієї війни, але ж чого лиш варте кількарічне й настирливе звернення путіна до ідеологічних догм СРСР. При цьому, в сучасній росії - цій країні абсурду, спостерігаються спроби поєднати наперед несумісні й суперечливі речі (комунізм і «гундяєвські духовні скрепи», російський націоналізм із шовіністичною сутністю, опора путіна на кадирівців тощо) [4, с. 105]. Росія намагається сфальсифікувати і використати історію України як плацдарм для агресії. Спочатку крадуть українську історію, потім заперечують право українців на існування як окремого етносу, потім - нападають на українську територію - такий алгоритм російського імперіалізму. Слід наголосити, що кожна агресія Москви впродовж всієї історії, практично завжди здійснювалася з розрахунком саме на українських зрадників [5].

Висновок: Отже, слід підсумувати, що війна за незалежність 2014 - 2018 років, як і передуюча їй Революція Гідності, стала для українців черговим випробуванням духу та національної свідомості. Феноменом війни стало те, що на оборону незалежності виступили не лише українці, але й росіяни та багато представників інших націй, які усвідомили, що це і їх війна. І це ознака нового рівня розвитку української націоналістичної ідеології, коли більшість громадян країни приходять до розуміння необхідності захисту національних інтересів, поваги до цінностей і традицій нації. Слід зазначити, що така ситуація також сприяє утвердженню ідеології соборності нації та держави в Україні. Також необхідно наголосити, що цинічне ігнорування міжнародних угод з боку росії (включно з російською агресією 2014 - 2018 років) та фактичне недотримання своїх зобов'язань перед Україною з боку західних держав поставило нашу країну перед ситуацією, коли стало очевидним стратегічне завдання - побудова системи ефективного взаємодії національного права з наднаціональним (міжнародним). Саме такої системи, яка б не лише спростовувала всі спроби втручання росії в зовнішню політику України, але й забезпечила повернення анексованих і окупованих територій.

Список використаних джерел

1. Багрянний І. П. Публіцистика: доп., ст., памфлети, рефлексії, есе / І. П. Багрянний ; упоряд. О. Коновал; передм. І. Дзюби; Післямова Г. Костюка. К.: Смолоскип, 1996. 856 с.
2. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин / П. Голубенко. К.: Дніпро, 1993. 447 с.

3. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
4. Панченко В. Вступ. Анатомія маніпульованої свідомості / В. Панченко // Бжеський Р. Біла книга. Національна і соціальна політика советів на службі московського імперіалізму. К.: Українська видавнича спілка ім. Ю. Липи, 2008. 216 с.
5. Дашкевич Я. Як Московія вкрала історію Київської Русі-України / Я. Дашкевич: URL: <http://uainfo.org/blognews/398664-kak-moskoviya-ukrala-istoriyu-kievskoy-rusi-ukrainy-doklad-doktora-istoricheskikh nauk.html#sel=8>

ЦІЛІ, РУШІЙНІ СИЛИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження. Події 2013-2014 рр. в Україні увійшли в історію під назвою Революція гідності. Ця ситуація не змогла обійти стороною жодного громадянина нашої країни. Цю подію обговорювала велика кількість політиків, громадських діячів, пересічних українців.

Мета дослідження: Проаналізувати поставлені цілі, значення рушійної сили і результати Революції гідності.

Завдання дослідження: Сформувати в свідомості кожного українця поняття про Революцію гідності і її значення для країни в цілому. З'ясувати передумови та причини, які призвели до початку Революції гідності.

Об'єкт дослідження: українська політика.

Предмет дослідження: зміни, вплив, надбання, періодизація, важливість Української держави . Революцію гідності умовно можна поділити на 2 етапи. Перший етап - Євромайдан, який розпочався 21 листопада 2013 року і тривав до 16 січня 2014 року. Наступний етап вже мав назву Революція, яка брала свій початок з 16 січня 2014 року. Такі події перевернули ситуацію в країні з ніг на голову. Масові протести, демонстрації, виступи студентів та акції саме цими словами можна охарактеризувати Євромайдан, а згодом і Революцію. Ці дії українців були викликані спротивом проти відходу політичного керівництва країни від законодавчо закріпленого курсу на Європейську інтеграцію та подальшою протидією цьому курсу [1]. Цілі першого і другого етапів Революції гідності були взаємопов'язані і мали на меті наступне: підписання Україною асоціації з ЄС, отримання безвізового режиму для українців, відставку тодішнього уряду, проведення позачергових виборів президента (повалення диктаторського режиму Януковича) й уряду [2]. Обурення зі сторони громадян стрімко зростало. Українці не стали чекати і вийшли на Майдан, зібралось їх тоді близько півтори тисячі осіб, переважно це були журналісти та молодь. Першими до Євромайдану долучилися студенти. Вже 27 листопада мітинги набувають більшого масштабу, адже виступи невдоволених громадян відбуваються чи не по всій території України. Віктор Янукович в цей час летить до Вільнюса, де, незважаючи на те, що відбувається в країні, остаточно знищує можливість підписання угоди з ЄС. Це стало останньою краплею, яка змусила український народ ще більше згуртуватися і почати діяти задля власних інтересів. Саме в цей момент українці вирішили, що прийшла пора сконцентруватися на проблемах і вирішувати, що робити з ситуацією в країні. Рушійною силою Революції сміливо можна назвати українських студентів. Тим, в якому становищі перебуває наша країна, найбільше переймались саме вони [3]. Українське студентство сприйняло свою відповідальність за майбутнє держави та виступило не лише учасниками революційних подій, але й організаційною силою. Кожен хотів допомагати: одні завзято взялися за волонтерство, інші допомагали матеріально - хтось гривнею, хтось і сотнею гривень... Хто чим міг.» Студентство вирішило написати листа Віктору Януковичу, в якому просили його ще раз переглянути питання стосовно вступу в Європейський Союз. Глава АП Львович пообіцяв, що президент обов'язково розгляне його і відповідь найближчим часом. Проте відповідь була непередбачувана. Напередодні 29 листопада влада звозить до Києва тисячі силовиків, а тим часом на Євромайдані приймають рішення про відставку уряду разом з проросійським президентом. Найстрашніше почалося згодом. Вже 30 листопада відбувся жорстокий розгін студентського Євромайдану. Вночі загони міліції «Беркут» напали на студентів, які ночували на Майдані Незалежності. Молодь зі всієї сили била кийками, а потім не моргнувши й оком добивали ногами, їх почали переслідувати вулицями столиці. 1 грудня учасники мітингу витіснили з Майдану силовиків і почали встановлювати барикади. Тим часом на Банковій жорстоко побили активістів і журналістів. Згодом була зроблена спроба розгону. Саме після цього і почалися бої на вулиці Грушевського. 22 січня 2014 відкрився рахунок героїв, котрі віддали своє життя за свободу Батьківщини. Страшні кадри окривавлених молодих людей облетіли весь світ. На 61-ий день Майдану на місці протестів застрелено перших двох активістів - Сергія Нігояна та Михайла Жизневського. Вже 21 лютого проходять переговори опозиції і Януковича. Посередниками виступають європейські політики. Результат був наступний: дострокові вибори президента і парламенту, а також повернення до Конституції 2004 року [4]. У ніч на 22 лютого 2014 року президент Янукович чартерним рейсом втік у Росію. Рада тим часом констатує, що Віктор Янукович зник. Більшість героїв «Небесної сотні» померли від вогнепальних поранень 20 лютого 2014 року. Саме в той момент всім стало зрозуміло, що мета Євромайдану - не просто євроінтеграція, а повна зміна влади. Саме тоді і почалася Революція Гідності, а її рушійною силою стало студентство, яке було готове віддати своє життя за Україну. Студенти розбудили країну і вдалися до рішучих внутрішніх змін. Здавалося б, найстрашніше вже позаду. Але незабаром на Україну чекає анексія Криму та війна на Донбасі. Наслідки Євромайдану та Революції гідності суттєво відобразились на нашій країні. Було прийняте рішення щодо обмеження на концертну діяльність в Україні для акторів, які публічно підтримали агресивну політику Путіна, та заборону трансляції частини російської телепродукції та кінопродукції, яка пропагує або прославляє російські силові структури та імперську політику [5].

Висновки. Революція гідності залишила великий і визначальний слід в історії України. Події на Майдані сприяли відродженню цінностей свободи, гідності, переосмисленню людьми свого призначення громадяни. Ілля Кротенко - один із лідерів студентського Євромайдану та активний учасник революції влучно виразив цю думку, сказавши: «Скільки б революцій не було, поки не запанує відповідальність людей перед собою і перед нащадками, то ефекту не буде».

Список використаних джерел

1. Андрухович Ю. «Євромайдан. Хроніка відчуттів» / Жадан С. Винничук Ю. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34793/1/108.pdf>
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/32219/1/>
3. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму у умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/29229>
4. Кротенко І. Революція гідності завершилася, але досі триває революція духу / І. Кротенко URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/27378477.html>
5. Курпіль Ю. Революція гідності змінила країну і кожного з нас / Ю. Курпіль URL: <https://ridna.ua/2014/11/revolvutsiya-hidnosti-zminvla-krajinu-i-kozhnoho-z-nas/>

МІСЦЕ І РОЛЬ УКРАЇНИ У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН

Актуальність теми дослідження: зважаючи на перебіг сучасних світових процесів та участі в них України багато хто з вітчизняних та зарубіжних вчених, громадських та політичних діячів висловлюються та друкуються з даної проблематики.

Мета дослідження: з'ясувати роль зовнішньополітичної діяльності народних політичних відносин у загальній структурі міжнародних відносин.

Предмет дослідження: політичні відносини в різних країнах світу, їхні особливості та специфіка.

Об'єкт дослідження: становище України у системі міжнародних відносин.

Завдання дослідження: з'ясувати сутність понять зовнішня політика та зовнішньополітична діяльність з метою визначення теоретичних підвалин, на яких ґрунтується зовнішня політика держави у своїх цілях та засобах їх досягнення, Місце України в системі міжнародних відносин визначає її геополітичне становище, економічний потенціал та зовнішня політика. Україна є найбільшою за територією (603, 7 тис. кв. км) суто європейською державою. Зараз Україна, як співзасновник Організації Об'єднаних Націй, є членом 20 її організацій. Показовою щодо цього є діяльність Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), створеної 1946 р. Україна стала її членом 1954 р. Завдання ЮНЕСКО – розвивати міжнародне співробітництво в царині освіти, науки і культури з метою сприяння досягненню міцного миру і підвищення добробуту народів [2, с. 9-10]. Складовою та невід'ємною частиною політичної діяльності держави є зовнішня політика, покликана регулювати взаємовідносини між державами та народами на міжнародній арені. Зовнішньополітичний курс будь-якої держави – є продовженням її внутрішньої політики та відображує характер державного та суспільного устрою. Головна мета та основні напрямки зовнішньої політики України – це забезпечення сприятливих умов для удосконалення та демократизації суспільства, просування його шляхом соціального прогресу, досягнення загальної безпеки й роззброєння, розвиток міцних дружніх, добросусідських відносин та різностороннього співробітництва, участь у вирішенні глобальних проблем сучасності, сприяння укріпленню та прогресу світової спільноти [3, с. 143-144]. Україна виступає на міжнародній арені як без'ядерна, позаблокова держава, котра прагне дотримуватися принципів і норм міжнародного права. Як суб'єкт міжнародних відносин вона активно співпрацює з ОБОС, ЄС, МВФ і Світовим банком, підтримує добросусідські стосунки з Росією, Польщею, Чехією, Угорщиною та ін. Слабкою стороною міжнародної політики України можна вважати: постійне балансування між Заходом і Євразією, що спричинює буферну роль України у цьому процесі; невикористання зацікавленості країн Заходу в суспільній модернізації України як фактору демонтажу імперських структур Росії; несприятливий правовий режим для впровадження прямих іноземних інвестицій в українську економіку, обумовлений боязною частиною правлячої еліти, а також монопольних промислових, аграрних і фінансових кланів втратити внаслідок поширення іноземних капіталів на український ринок мафіозні канали збагачення. Україна - молода держава. Її зовнішньополітичний курс, геополітичні орієнтації ще виробляються і конкретизуватимуться відповідно до міжнародної ситуації. Але принципи, які в основі цього курсу, відповідають прогресивним тенденціям сучасного світового політичного процесу. Глобалізація світових політичних процесів набирає прискорення. Вона має свої передумови й фактори. Такими факторами є: створення технічної бази для міжнародних сполучень; інформаційна революція; інтерналізація капіталу; зростаючий дефіцит природних ресурсів; демографічний вибух, особливо в мало розвинутих регіонах; екологічні загрози людству; розповсюдження зброї масового знищення; посилення міграції населення [5, с.22-23]. Міжнародні політичні відносини активно досліджуються аналітиками. Вироблено низку концепцій, серед яких найпоширенішими є глобалістсько-футурологічні концепції, найхарактернішими рисами яких виступають: майбутнє суспільство передбачається політично й економічно більш стабільним; визначальну роль у ньому відіграватимуть загальнолюдські норми й цінності; основою цього суспільства будуть структури громадянського суспільства. До цього напряму належить і концепція «життєздатного суспільства», у якій на перше місце висувається необхідність посилити роль великих корпорацій, особливо транснаціональних (А. Міллер), зацікавлених груп і засобів масової інформації, які разом зможуть обмежити ринкову стихію [4, с. 26-27]. Ключовими критеріями, що впливають на роль нашої держави у новітній європейській спільноті, мають бути: відкрите громадянське суспільство, ефективне функціонування ринкової економіки, верховенство права, цивільний демократичний контроль над військовою сферою, послідовність і передбачуваність у зовнішній політиці, приведення національного законодавства у відповідність європейським стандартам незалежність судової системи [2, с. 14].

Висновки: таким чином, дотримання принципу рівнонаближеності та багатовекторності, послідовне взаємовигідне співробітництво в питаннях, що становлять національний інтерес України та зміцнення міжнародного політичного статусу, уникнення різкого нахилу від одного стратегічного напрямку до іншого мають лягти в основу стратегії України в існуючому геополітичному середовищі.

Список використаних джерел

1. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної думки): Підручник / П. П. Шляхтун. К.: Либідь, 2002. 576 с.
2. Зовнішня політика України: здобутки і проблеми. К.: Т-во «Знання» України, 2007. 24 с.
3. Проект «Зовнішня політика України та шлях країни до Європи». Центр миру, 170 с.
4. Гуменюк Б. Сучасна концепція міжнародних відносин // Політика і час 2007.№4 С.21- 54.
5. Ковальова О.О. Стратегії євроінтеграції: як реалізувати європейський вибір: Монографія. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корсецького НАН України, 2013. 338 с.

ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ

Актуальність теми дослідження: ця тема коли як не сьогодні є досить актуальною, адже саме в такі складні часи нам потрібна підтримка наших союзників, які можна налагодити дипломатичним шляхом, в якому саме політичний маркетинг відіграє значну роль.

Мета дослідження: політичні маркетингові дослідження. Політичний маркетинг – це міждисциплінарна галузь політичного знання, яка виникла на межі суспільно політичних наук і класичного маркетингу. Його головним завданням є систематичний збір, опрацювання та аналіз інформації і можливостей.

Об'єкт дослідження: дослідження суспільно-політичних структур, політико-психологічної та правової культури суспільства, інформаційного банку лідерів.

Предмет дослідження: політичний маркетинг.

Завдання дослідження: з'ясувати суть та поняття політичного маркетингу. Спершу термін «маркетинг» з'явився в сфері економіки для визначення системи цінового, товарного та інформаційного впливу на ринок з метою підвищення ефективності діяльності фірми. Саме ринок організує багато видів діяльності. Це соціальний механізм, здатний вирішувати широкомасштабні національні та світові проблеми. «Будь-який окремо взятий товар або послуга в сучасних суспільствах є результатом співпраці мільйонів людей, якою б віддаленою чи знеособленою вона не була... На сьогодні ринкова система – це найзначніша та найдеталізованіша система співпраці» [1, с 10-11]. На спорідненість демократії та ринку вказував ще Платон, стверджуючи, що обидва ці явища надають громадянам одну й ту ж можливість – можливість вибирати [2, с. 258]. Незважаючи на всі його вади, політичний ринок створює таке конкурентне середовище, в якому народжуються альтернативні концепції державотворення та управління, урядові курси і програми, дієві політичні партії, рухи тощо. З огляду на це можна говорити, що в основі концепції політичного маркетингу лежить твердження про поведінку людини в політичній сфері, яка має багато спільного з поведінкою в економічній сфері. Як під час голосування, так і примірюючи одяг в магазині, люди керуються одними й тими ж механізмами сприйняття, запам'ятовування, впізнавання, формування власної думки тощо. Крім того, політичний «товар» – політичні лідери, партії, рухи, програми – подібні до товарів на економічному ринку. Будь-який продукт має свою форму, колір, спосіб використання. Те ж саме стосується й політика, який має свою програму, імідж, команду, форми діяльності. Споживчі властивості товару зазначені на його етикетці. Натомість політична партія, довірені особи, репутація, попередня діяльність характеризують політичного лідера [3, с 73]. Головна ознака ринку – конкуренція. На політичному ринку конкурують за владу (пропозиція, зазвичай, перевищує попит). За Ф. Котлером, маркетинг політичних кандидатів перетворився на значну сферу діяльності: «...хоча між продажем кандидата і стимулюванням роздрібного продажу мила або лез для бритви є велика різниця, деякі атрибути комерційної реклами стали невід'ємною рисою політичного процесу» [4, с. 129]. Таким чином, ряд науковців вважає політичний маркетинг ефективним засобом управління, придатним для вирішення окремих соціальних і політичних проблем в ринкових умовах. Інших поглядів притримуються вчені (наприклад, Д. Ліндон), які «підвищують» статус політичного маркетингу, визнаючи його не лише технологією, а й теорією. В цьому випадку політичний маркетинг – це концепція практичної політики та управління, забезпечена знаннями та вміннями у сфері дослідження суспільних потреб, відповідних політичних і управлінських рішень, реалізації прийнятого курсу для отримання бажаного результату. Слушною видається позиція О. Морозової, яка вважає, що політичний маркетинг сплавом теорії і практики, академічною і прикладною дисципліною, завдяки якій політика є не лише мистецтвом, а й наукою. Більше того, політичний маркетинг визнається багаточільовою технологією з «солідним теоретичним підґрунтям в усіх суміжних з політологією галузях знання – соціології, психології тощо. На сьогодні сфера використання політичного маркетингу в державному управлінні розширюється. Р. Майєрс і Р. Лейсі запропонували вважати задоволеність клієнта критерієм, метою «нового» державного управління, тобто такого управління, яке формується в результаті здійснення сучасних адміністративних реформ. Серед інших ознак сучасних держав називають здатність домовлятися з громадянами з широкого кола питань (від розподілу національного доходу до питань збереження навколишнього середовища). Крім того, в сучасному демократичному суспільстві все життя визначається угодами і контрактами між тими, хто управляє, і тими, ким управляють. Оскільки в економічній сфері маркетинг не охоплює діяльності всіх організацій загалом, то в політиці тим більше ще зарано говорити про глобальний маркетинговий підхід. Слід зауважити, що визначення маркетингу як функції управління не суперечить його трактуванню як філософії управління. Все залежить від того, в якому контексті розглядати питання. Якщо розглядається вплив маркетингу на організацію в цілому, то йдеться про концепцію управління, якщо ж аналізуються процеси управління всередині організації, то маркетинг стає функцією управління. У випадку, коли маркетинг реалізується на рівні окремих організацій, він називається мікромаркетингом, на рівні держави – макромаркетингом. Отже, рівень мікромаркетингу – це електоральний маркетинг, маркетинг громадської думки тощо. Рівень макромаркетингу – це вирішення глобальних політичних проблем, проблем дефіциту держбюджету, ефективного використання природних ресурсів тощо. Взагалі, говорячи про рівні використання маркетингу, доречно вжити термін «управління маркетинговою діяльністю» або «управління маркетингом», який характеризує вирішення

таких завдань: 1) пошук цільових ринків; 2) проведення маркетингових досліджень; 3) розробка конкурентного продукту; 4) розробка інших елементів комплексу маркетингу (визначення ціни, вибір засобів просування продукту і доведення його до споживача); 5) організація зворотних зв'язків.

Висновок: отже, функція політичного маркетингу в державному управлінні полягає в корекції моделей девіантної поведінки певних соціальних груп; 18 впровадженні в соціальне життя ідей, цінностей, алгоритмів поведінки, які визнаються суспільством як позитивні; наданні теоретико-методологічної допомоги в реформуванні державного управління. Таким чином, поряд з партіями і лідерами, які претендують на владу, існують організації фахівців з продажу політичного товару. Вони стають дійовими особами політичного процесу. При аналізі «прямої логіки» суб'єктами політичного маркетингу виявляються не лише вищезазначені групи, а всі громадяни в цілому. Звісно, це ідеальний варіант. Насправді пересічний громадянин стає суб'єктом політики і політичного маркетингу лише під час виборів, референдумів, тобто тоді, коли він обмінює свої «гроші» (свій голос) на політичний «товар» (лідера, партію, політичне рішення) тощо.

Список використаних джерел

1. Линдблом Ч. Политика и рынки. Политико-экономические системы мира / Пер. с англ. М.: Институт комплексных стратегических исследований, 2005, С. 10-11.
2. Платон. Збірка творів: В 4 т. Т. 3. М., 1994, 367 с.
3. Політичне управління. М. Изд-во РАГС, 1996, 280 с.
4. Котлер Ф. Основы маркетингу: Пер. с англ. М.: «Бизнес0книга», «ИМА0Кросс. Плюс», 1995, 609 с.

ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження: Події, що відбулися в Україні у 2013-2014 роках, увійшли в історію як «Революція Гідності». Майдан став одним з найпотужніших комплексних викликів не лише для України, але й для міжнародної спільноти. Боротьба за права українських громадян, відома як Революція Гідності, стала найбільшою подією в новітній історії України. Значення і масштаб цієї події, а також пам'ять про сотні людей, які заплатили життям за свій вибір та активну громадянську позицію, вимагають її всебічного осмислення та вивчення, збереження колективної пам'яті.

Мета дослідження: проаналізувати поставлені цілі, значення рушійної сили і результати Революції гідності.

Об'єкт дослідження: вплив Революції Гідності на суспільно-політичну ситуацію в Україні.

Предмет дослідження: політичні та суспільні зміни в Україні з 30 листопада 2013 до лютого 2014 року.

Завдання дослідження: проаналізувати причини та наслідки Революції Гідності. Масові протести, демонстрації, виступи та дії студентів – це слова, якими можна було б охарактеризувати Євромайдан, а згодом і революцію. Ці дії українців були викликані бойкотом політичного керівництва країни за відступ від законодавчо встановлених ліній Євроінтеграція та подальша протидія цьому процесу. Однією з передумов тогочасного повстання українського народу було те, що тодішній президент України активно провадив політику спрямовану в сторону Росії. Йдеться про відмову від використання україномовної інформаційної продукції національного телебачення. Тіньова економіка, зростання корупції та хабарництва, влада та її безвідповідальність, авторитарний характер, придушення громадянських свобод, придушення опозиції, саботаж військових. Потенціал країни знищували багато років поспіль [1, с. 56-57]. Обурення громадян стрімко зростало. Українці не чекали вийшли на Майдан, зібрали близько 1,5 тисяч людей, переважно журналісти та молодь. Першими до Євромайдану долучилися студенти. Для переважної більшості жителів України ЄС асоціюється з верховенством права, повагою до особистості, прозорими правилами функціонування політичної системи тощо. Тобто українці очікували мирним шляхом розбудувати демократію у своїй країні, долучившись до сім'ї європейських народів [2]. Саме тому українці закривали очі на корумпованість влади, утиски свободи слова, відсутність прозорих правил гри в усіх сферах суспільного життя, оскільки сподівалися, що декларований владою євроінтеграційний курс наблизить Україну до демократичних стандартів. Вже 30 листопада студентський Євромайдан був жорстоко придушений. війська вночі Співробітники «Беркуту» напали на студентів, які ночували на Майдані Незалежності. Студентів били кийками щосили, а потім не моргнувши й оком добивали ногами, їх почали переслідувати вулицями столиці. 1 грудня учасники мітингу витіснили з Майдану силовиків і почали барикадувати площу. Водночас активісти на Банковій жорстоко побили активістів і журналістів. Якщо о 5 ранку 11 грудня на Майдані було 15 тисяч людей, то вже о 9:00 - понад 50 000 людей, незважаючи на велику кількість сил безпеки, в них не було іншого вибору, окрім як відступити. Тоді ж з'явився Автомайдан. Люди в автомобілях намагалися заблокувати автобус силовиків і з'являються під Резиденція Януковича. Режим Януковича, після прийняття диктаторських законів 16 січня посилив переслідування Майдану, звільнив силовиків, які побили студентів і людей похилого віку, а також запровадив кримінальну відповідальність за збір інформації про силовиків. Саме після цього і почалися бої на вулиці Грушевського. 22 січня 2014 відкрився рахунок героїв, котрі віддали своє життя за свободу Батьківщини [3]. Революція Гідності навіть рік потому сприймається як масштабне, але й досі не пізнане до кінця явище. Але, безумовно, можна констатувати: Майдан став епіцентром масштабних кардинальних змін у країні. Він запустив процес трансформації не лише політичної сцени, але й соціальних та культурних перетворень. Це був громадянський протест від початку виступу. При цьому Майдан не став соціальною революцією, бо не привів до кардинальних змін у соціальному фундаменті [4].

Висновок. Наслідки Євромайдану та Революції гідності суттєво відобразились на нашій країні. Євромайдан насамперед зумів згуртувати тисячі людей, які разом боролися задля досягнення спільної мети, а також показав те, що українці прагнуть приєднатися до Євросоюзу. Революція гідності мала на меті вирішити низку проблем всередині держави. Найголовнішим досягненням стало те, що після виборів Україна обрала європейський вектор розвитку - стала асоційованим членом ЄС, громадяни отримали право безвізового в'їзду в Євросоюз, внаслідок Зони вільної торгівлі з ЄС товарообіг із країнами Європи почав зростати. Тактично Революція гідності домоглася втечі президента-диктатора, відставки уряду. Україна змогла вийти із зони впливу Росії в економічній та політичній сферах, та відносно зменшити залежність від Росії в культурній сфері. Зменшилась частка залежності нашої держави через розрив торгових відносин з Росією: внаслідок введення проти Росії міжнародних санкцій через її агресію проти України

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Касіч Г. Під знаком Майдану / Г. Касіч: URL: http://dif.org.ua/ua/mass_media/pid-znakom-maidanu.htm
3. Курпіль Ю. Революція гідності змінила країну і кожного з нас URL: <http://ridna.ua/2014/11/revolvutsiva-hidnosti-zminvla-krajinu-i-kozhnoho-z-nas/>
4. Андрухович Ю. «Євромайдан. Хроніка відчуттів» URL: https://espreso.tv/article/2014/09/19/top_15_ukravinskikh_knyzhok_pro_revoluciyu_hidnosti

ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ

Актуальність теми дослідження: важлива особливість дослідження полягає в тому, що воно побудовано на аналізі українського досвіду політичної діяльності, специфіки вітчизняного ринку влади, актуальних теоретичних та прикладних аспектів політичного маркетингу, його основних засобів і технологій. Особливе місце в роботі належить всебічному вивченню практики використання сучасних базових політичних технологій, а саме рекламних та інформаційних.

Мета дослідження: найважливіші види та невід'ємні складові політичного маркетингу як дослідження політичного ринку (через вивчення громадської думки) і політичне рекламування, які є важливими інструментами політичної боротьби за будь-яких суспільних умов і політичних режимів.

Об'єкт дослідження: політичне маркетингове середовище.

Завдання дослідження: аналіз використання методів і засобів політичного маркетингу.

Предмет дослідження: власне, термін «маркетинг» походить від англійського слова market — ринок. Запроваджений він був представниками Гарвардської економічної школи США, які, вивчаючи процеси стихійності та непередбачуваності капіталістичного ринку, дійшли висновку, що саме ці його характеристики спричиняють економічні та політичні кризи в суспільстві. Маркетинг — це система заходів щодо управління операціями збуту та торгівлі, регулювання ринкових процесів і вивчення кон'юнктури й закономірностей функціонування ринку. Маркетинг і політика - дуже різні дисципліни, але в них набагато більше спільного, що важливіше, більше впливу один на одного, ніж можна було б очікувати. З одного боку, ми всі знаємо, що маркетинг має справу з продажем товарів та послуг. З іншого боку, у вас є політична комунікація спрямована на продаж ідей, від політичних підходів та ідеологій, до особистого бренду політичного лідера, його цінностей та переконань. Зміни у характері комунікацій у політичній сфері призвели до того, що перед тим, як створити та поділитися ключовими повідомленнями, необхідно знати та застосовувати весь арсенал класичних маркетингових інструментів та вимірювань - сегментування ринку, виділення цільової аудиторії, позиціонування, комунікативна політика. Як бачимо, маркетинг визначається як різновид діяльності людей, метою якого є задоволення попиту на матеріальні і нематеріальні цінності шляхом взаємовигідного обміну. Водночас слід звернути увагу на недостатню теоретичну розробленість концепції політичного маркетингу. На сьогодні більшість праць у цій галузі належать спеціалістам-практикам. Їх розвідки відзначаються технологічним підходом до політичного маркетингу. Існують і теоретичні розробки, в яких політичний маркетинг осмислюється на основі теорій комунікації, психології, менеджменту. На сьогодні не існує єдиного визначення поняття політичного маркетингу. Американський політолог Г. Маузер вважає маркетинг однією з технологій менеджменту, придатною для вирішення окремих соціальних і політичних проблем в умовах конкуренції. Політичний маркетинг – це «технології впливу на масову поведінку» [3, с. 17]. Деякі українські науковці також вважають політичний маркетинг різновидом політичних технологій. Так, В. Бебик під політичним маркетингом розуміє сукупність форм, методів і технологій дослідження, проектування, регулювання і впровадження у суспільно-політичну практику тих чи інших настанов суспільної свідомості з метою завоювання та утримання контролю за ринком влади « [1, с. 173, 174]. Іноді політичний маркетинг розглядається як особливий набір – сукупність методів, прийомів, інструментів збору, організації та виробництва інформації [2, с. 198 - 201]. На сьогодні сфера використання політичного маркетингу в державному управлінні розширюється, шляхом здійснення сучасних адміністративних реформ. Серед інших ознак сучасних держав називають здатність домовлятися з громадянами з широкого кола питань (від розподілу національного доходу до питань збереження навколишнього середовища). Крім того, в сучасному демократичному суспільстві все життя визначається угодами і контрактами між тими, хто управляє, і тими, ким управляють. Отже, функція політичного маркетингу в державному управлінні полягає в корекції моделей поведінки певних соціальних груп; впровадженні в соціальне життя ідей, цінностей, алгоритмів поведінки, які визнаються суспільством як позитивні. Говорячи про рівні використання маркетингу, доречно вжити термін « управління маркетинговою діяльністю» або « управління маркетингом», який характеризує вирішення таких завдань: 1) пошук цільових ринків; 2) проведення маркетингових досліджень; 3) розробка конкурентного продукту; 4) розробка інших елементів комплексу маркетингу (визначення ціни, вибір засобів просування продукту і доведення його до споживача); 5) організація зворотних зв'язків. Слід підкреслити, що маркетинг може існувати лише за умов ринку, а політичний маркетинг – за умов ринку влади. Певні труднощі, які виникають щодо систематизації та узагальнення знань у галузі політичного маркетингу, пов'язані з проблемами структурування політичних об'єктів, суб'єктів, процесів тощо. Політичне маркетингове середовище – це сукупність різноманітних факторів (соціальних, економічних, політико-правових та інших) і інститутів, діючих за межами конкретного суб'єкту політичної діяльності. Традиційно виділяють внутрішнє і зовнішнє середовища маркетингу. Що стосується внутрішнього середовища, то у випадку з політичним маркетингом мова йде про елементи внутрішньої структури політичного суб'єкту. Наприклад, для політичної партії – це партійне керівництво, керівництво регіональних організацій, члени партій, її прибічники, партійні видання. Складніша справа із зовнішнім середовищем політичного маркетингу, яке

ділиться на мікросередовище і макросередовище. При цьому під мікросередовищем слід розуміти найближче «оточення» суб'єкта політичної діяльності, фактори, які безпосередньо і повсякденно впливають на нього: населення, електорат, суспільна думка, різні дослідницькі центри та організації, які здійснюють фінансування політичної діяльності (виборчих кампаній). Макросередовище – фактори більш широкого порядку, які чинять прямий чи непрямий вплив на процес політичного маркетингу. Отже, за умов цивілізованого змагання за право управляти політичною сферою суспільства під політичним маркетингом ми будемо розуміти сукупність форм, методів і технологій дослідження, проектування, регулювання та впровадження у суспільно-політичну практику тих чи інших настанов суспільної свідомості з метою завоювання та утримання контролю за ринком влади. Поширення в українському політичному житті форм і засобів політичного маркетингу, різноманітних політичних технологій потрібно розглядати як певну закономірність на шляху розбудови демократичного суспільства і важливу умову подальшого удосконалення його політичної сфери.

Висновки. По суті, поява політичного маркетингу - злиття найкращих практик, які трансформувалися внаслідок глобалізації. Це дозволяє політикам та представникам органів влади бути більш послідовними, прозорими, краще розуміти людей, взаємодіяти та зв'язуватися з ними. Вивчення політичних процесів показало, що в Україні формується політичний ринок зі своїми особливостями. Форми і методи політичного маркетингу є найважливішим сучасним засобом політичної самоорганізації демократичного суспільства. Аналіз використання методів і засобів політичного маркетингу свідчить про те, що політична сфера українського суспільства переходить на якісно новий етап розвитку, який зближує його з політичною практикою європейських держав. В арсеналі засобів політичного маркетингу найважливішу роль виконують політичні технології, які стали невід'ємною частиною політичного життя суспільства.

Список використаних джерел

1. Бебик В. М. Політологія: теорія, методологія, практика: підручник. К., 1997. 248 с.
2. Пухкал О., Дикий О. Політичний маркетинг // Вісн. акад. пр. і соц. відносин Федерації профспілок України. 2002. № 1(14). 228 с.
3. Золотухін Е. Політичний маркетинг: багатозначність поняття / Е. Золотухін // Політичний менеджмент 2007. №5. 22 с.

ВИБОРЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ

Актуальність теми дослідження: Прийнята у червні 1996 р. Конституція проголосила Україну демократичною, соціальною державою. Проте для її практичного втілення необхідно ще багато чого зробити. Проблема дотримання всіма гілками державної влади положень Конституції України продовжує залишатись актуальною. Адже конституційне закріплення основних інститутів і принципів демократії – лише один з необхідних кроків на шляху демократизації, важливим є їхнє реальне впровадження в політичну практику. Відтак побудова в Україні правової держави продовжує залишатись один з головних завдань на шляху до демократії.

Мета дослідження: дослідити процес виборів, проаналізувати історію становлення виборчої системи України від початку незалежності до сьогодення.

Об'єкт дослідження: виборча система України, процес та проблеми її становлення, методи їх вирішення.

Предмет дослідження: проблеми виборчої системи України.

Завдання дослідження: визначити, яка виборча система принесе найкращий результат для створення справжньої і дієвої влади в країні. З відновленням української незалежності у 1991 році розпочався бурхливий процес розбудови демократичних інститутів і громадянського суспільства в нашій державі. При цьому великою мірою мало місце запозичення позитивного досвіду різних держав світу. Проте не все, що вдалося плідним в інших державах світу, може принести таку ж користь, будучи перенесеним на український ґрунт. Принципи чесних та демократичних виборів: загальність участі. Виборче право доступне для всіх повнолітніх громадян; прямий та вільний процес. Передбачається, що безпосередньо виборці обирають своїх представників, і при цьому не зазнають жодного тиску; таємність. Ніхто не дізнається який вибір зробив виборець, тому той максимально захищений; рівність; періодичність [5]. Вирізняються основні типи виборчих систем: мажоритарна. Країни діляться на мажоритарні округи, де висуваються кандидати. Депутатом стає той, хто набрав більшу кількість голосів. В Україні така система стабільно працювала до 1994 року, а потім змінилась на змішану, коли половина кандидатів обиралась за мажоритарним принципом, а решта – за закритими списками. Кумулятивний вотум. Виборець має не один, а декілька голосів. Ця система поширена в німецькій Баварії, американському Іллінойсі. Закриті списки. Виборець голосує за партію, яка висуває свій список кандидатів. При цьому громадянин міг дізнатися лише першу п'ятірку потенційних депутатів. Відкриті партійні списки. Виборці голосують одночасно і за політичну партію, і за конкретних кандидатів. Місцеві вибори 2020 року пройшли за такою системою [2]. Впродовж незалежності в Україні були різні типи виборчих систем – мажоритарна, змішана, пропорційна. На даний час існує змішана система, але гостро стоїть питання про перехід до пропорційної системи на основі відкритих списків. Парламент обирається на п'ять років, в його складі 450 депутатів: половину обирають за мажоритарною системою (від неї хочуть відмовитися), половину – за пропорційною системою із закритими списками. За перші двадцять років незалежності вибори відбувались в напів-авторитарному режимі, саме під час президентських виборів у 2010 дедалі більше почали застосовуватись брудні технології, як-от: підкуп виборців, застосування адмінресурсу [4, с. 284]. Ця тенденція досягла межі на парламентських та місцевих виборах, коли на дільниці міг увірватися загін міліції особливого призначення, скасовувались результати виборів. Вибори, які відбувались після Революції Гідності, характеризувались більшою прозорістю та відкритістю. Наразі головною проблемою виборчого процесу в Україні залишається невідповідність політичних партій демократичним принципам. Партії статутними маніпуляціями формують обмежений список кандидатів. Виходом з цієї ситуації може стати новий закон про політичні партії. Демократичні партії, де можливий соціальний ліфт для її членів, - запорука ефективного управління [3, с. 227-228]. Яка ж виборча система потрібна Україні: мажоритарна, пропорційної з закритими виборчими списками чи пропорційна з відкритими списками? Перший варіант системи є неефективний: 1) Сприяє підкупу виборців (за даними громадянської мережі ОПОРА, 70% випадків підкупу виборців зафіксовано саме в одномандатних округах); 2) Сприяє застосуванню адміністративного ресурсу, що стабільно приводить одні й ті ж політичні партії до влади і дає їм більше місць у парламенті; 3) Забезпечує місця в парламенті представникам тільки однієї політичної платформи, яку не обов'язково поділяє більшість населення. При цьому варто відзначити істотну нерівномірність прохідного бар'єру за мажоритарною складовою в різних регіонах України. У пропорційної з закритими виборчими списками є такі недоліки: 1) Внутрішня конкуренція у партіях фактично відсутня. Натомість сильною є монополія партійного керівництва, яке і визначає персональний склад списку, а також розміщує у складі партій «грошових мішків»; 2) Відстань між партіями та виборцями збільшується, оскільки до прохідної частини партійних списків кандидати потрапляють не за популярністю серед виборців, а за принципом лояльності до керівництва партії чи за гроші; 3) Підзвітності народних депутатів перед виборцями та взагалі зв'язку з виборцями практично немає. Щодо пропорційної системи з відкритими списками, то ця система має більше переваг, ніж недоліків, а саме: вона передбачає 27 великих регіональних округів. Партії виставлятимуть на кожному окрузі мінімум п'ятьох кандидатів. Виборець, окрім того, що голосує за партію, зможе віддати свій голос і за конкретну людину в цій партії, тим самим формуючи

персональний склад парламенту. До того ж, великий розмір округів ускладнює підкуп виборців. Одна справа «скупити» мажоритарний округ у два райони, і зовсім інша – всю область. Це потребує значно більших витрат. Щоб потрапити до Верховної Ради, треба буде завойовувати довіру і голоси виборців. Тобто – реально працювати на округах і показувати свою ефективність. Це стимулюватиме політичну конкуренцію і зробить не вигідною торгівлю місцями у виборчих списках. Адже ніхто не зможе гарантувати голоси виборців за конкретну персону [1, с. 94].

Висновок: Найефективнішою виборчою системою в Україні є пропорційна система з відкритими регіональними списками. Усі реформи в Україні залежить від політиків та їхніх рішень. А хто а нашій країні ухвалюватиме політичні рішення – залежатиме від закону про вибори народних депутатів України. Щоб рухатися вперед до розвитку країни, нам необхідне оновлення політичних еліт, які обиратимуться за новим принципом. Тільки так у нас з'явиться реальний шанс привести до влади нових та ідейних політиків, які працюватимуть на благо українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Бойко Н. С. Виборча система України: суспільно – політичний аспект. Державне управління: теорія та практика. 2006. Журнал «Наукові записки» Випуск 50, С. 92-100.
2. Віктор Таран, вебінар «Виборчий процес в Україні: плюси та мінуси». URL: <https://inrespublica.org.ua/aktyvna-hromada/vyborchuj-protses-v-ukrayini-plyusy-ta-minusy.html>
3. Рудич Ф. М. Політологія: Підручник. 2. е вид., стереотип. Либідь, 2006. 480 с.
4. Козаков В. М. Соціально-ціннісні засади державного управління в Україні: монографія / В. М. Козаков. К. : Вид-во НАДУ, 2007. 284 с.
5. Палій Г. О. Виборча система України: проблеми, наслідки функціонування та шляхи вдосконалення URL: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/April/12.htm>

ІДЕОЛОГІЯ «РУСКОГО МІРА» ЯК ІДЕЙНА ОСНОВА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження: Сьогоднішня війна росії проти України має кілька цілей, які проголошувались Москвою, – тут і «демлітаризація», і «денацифікація», і «зупинка геноциду на Донбасі», і «нейтральність» України... Проте основною метою – хоч офіційно і не декларованою – все ж є відновлення імперії чи колишнього впливу в так званому «близькому зарубіжжі» і упокорення України, наголошують українські фахівці. І для досягнення цього були випрацьовані кілька ідеологій, які, можливо, дещо розмиті, зауважують вони, але мають одну ціль – відродження імперії. У своїй статті я хочу розглянути декілька з них.

Мета дослідження: проаналізувати механізми імперської агресії росії проти України – гуманітарну експансію, що втілюється у реалізації проекту «русский мір».

Об'єкт дослідження: ідеологія «русского міра».

Предмет дослідження: ідеологія «русского міра» як привід для агресії росії проти України.

Завдання дослідження: з'ясувати, як ідеологія «русского міра» впливала на громадян України та росії. Тож, концепція «русского міра» була розроблена ще в кінці 2000-х років. І суть її полягала в використанні православної віри, слов'янського коріння, російської мови, якоїсь «особливої духовності» для утримання України (і принагідно Білорусі) в підпорядкуванні Москви. Провідником ідеології «русского міра» був президент росії Володимир Путін, а головним реалізатором і речником – сам патріарх РПЦ Кирило. Після обрання патріархом в 2009 році Кирило почав здійснювати регулярні візити в Україну – зокрема на День Хрещення Русі, усіяло підкреслюючи «спільність виходу з купелі Володимирового хрещення». Також Кирило бачить якусь особливу «духовність» у східного слов'янства, хоча за рівнем алкоголізму, абортів, розлучень та покинутих батьками дітей-сиріт Росія займає одні з провідних – в гіршому розумінні – позицій, порівняно з країнами Заходу. Для реалізації «русского міра» потрібне подальше підпорядкування Української православної церкви (Московському патріархату). Але тут ситуація після війни може змінитись – включно з відходом УПЦ (МП) від РПЦ, про що вже зараз говорять релігієзнавці [2, с. 120]. «Ми ні з ким не хочемо воювати, Росія ніколи ні на кого не нападала. Це дивовижно, коли велика і могутня країна ні на кого не нападала, вона лише захищала свої межі», – сказав Кирило під час проповіді в Архангельському соборі Кремля на Радоницю, дев'ятий день після Великодня. Ця заява може свідчити, що патріарх Кирило, проповідуючи «русский мир», не визнає кордонів незалежної України, її права на окремішнє існування і вважає, що Росія може чинити, як їй заманеться, – навіть нападаючи на суверенну Українську державу, бо географічно українські території входять в обшири «русского міра» Кирила [2, с.120]. Концепція, яку її опоненти називають «рашизм», передбачає впевненість в якійсь зверхності росіян щодо інших народів – особливо тих, які були в складі Російської або Радянської імперій, а також віру в якусь «винятковість», «жертвовність» російського народу. Тут згадують відоме інтерв'ю тодішнього міністра культури Росії Володимира Мединського, який нині очолює російську делегацію на переговорах з Україною щодо гарантій безпеки на тлі війни. «Я вважаю, що після всіх катастроф, які обрушились на Росію у 20-му столітті, починаючи з Першої світової і завершуючи перебудовою, той факт, що Росія все ще збереглась і розвивається, говорить, що в нашого народу є одна зайва хромосома», – сказав Мединський в тому інтерв'ю, яке набуло широкого розголосу. «Це тотальне божевілля, це не просто військовий злочин, це новий феномен зі знаком мінус, який називається «рашизм». Суміш людиноненавистницьких ідеологій в поєднанні з вірою в якусь «винятковість» російської нації – і це дало оцей «рашизм», – каже в інтерв'ю Радіо Свобода відомий український політик і культурний діяч Микола Томенко, згадуючи і «теорію» про «зайву хромосому». Також «рашизм» передбачає нав'язливу агресивність, переконаність в праві Росії на застосування сили проти інших, якусь ностальгію за СРСР при повному замовчуванні недоліків, дефіцитів і темних плям радянської дійсності і якусь віру в можливість відродження радянської імперії. Також «рашизм» ніби дає право на захист російської мови і російськомовних – де б вони не жили. Згідно з соціопитуваннями в Росії, більшість росіян називає причиною війни (чи «спецоперації» за кремлівською термінологією) саме «захист російськомовних» в Україні – зокрема на Донбасі. Про «рашизм» як оформлене поняття кілька разів говорив і секретар РНБОУ Олексій Данілов. Ще на початку березня цього року він закликав журналістів використовувати слово «рашизм», бо «це нове явище в світовій історії, яке зробив пан Путін зі своєю країною». А президент Володимир Зеленський припустив, що таке нове поняття, як «рашизм», будуть вивчати в школах усього світу. «Держави матиме в книжках історії таке слово, яке ніхто не вигадував, яке всі повторюють уже і в Україні, і в Європі – «рашизм». Не просто так всі говорять, що це – «рашизм». Слово нове, а вчинки такі самі, які були 80 років тому у Європі. Тому що за всі ці 80 років, якщо ви проаналізуєте на нашому континенті, таких варварств просто не було», – сказав Зеленський на одній з останніх пресконференцій. Він додав: «Тому «рашизм» – це поняття, яке буде в історичних книжках, буде в умовних «Вікіпедіях», залишиться на уроках» «Верховна Рада заявляє про неприпустимість монополізації Російською Федерацією перемоги над нацизмом у Другій світовій війні». Ця концепція, власне, говорить радше про «Велику вітчизняну війну», а не Другу світову, замовчує роль СРСР у причетності до розв'язання Другої світової, майже табуованою є тема дружби

між гітлерівської Німеччиною та сталінським СРСР, пакту Молотова-Ріббентропа, агресивних дій СРСР проти країн Балтії та Фінляндії, а також інших сусідів. «Победобесіє» несумісне з пам'яттю про злочини сталінізму і жертв радянських репресій [3, с.119-125]. Доктрина «победобесія» передбачає щорічні грандіозні паради на Красній площі в Москві, на 9 травня, активне використання «георгіївських стрічок», які стали «своїми» для сепаратистів Донбасу, при окупації Криму, а також нині широко використовують російськими військами в Україні. Також ця концепція передбачає мілітаризацію – культ зброї, гасел на шталт «Деди воевали» або «Можем повторить», вочевидь, слід очікувати, що тепер на 9 травня в Росії будуть активно використовуватись і символи агресії проти України – літери «Z» та «V». Верховна Рада України також наголошує, що злочини Російської Федерації в Україні мають бути зупинені, а російський путінський режим засуджений і переможений спільними зусиллями усього цивілізованого світу та само, як нацистська Німеччина», – йдеться в заяві українського парламенту, проголосованій 3 травня 2022 року. Треба зазначити, що «культ 9 травня» з'явився порівняно недавно – особливо на ньому наголошують при президенті Путіні, який проводить в цей день помпезні паради. Суть концепції в підході: якщо була спільна перемога – то має бути і спільна держава! «Нелюдів, які катують зараз українців, виховали на 9-му травні. «Победобесіє» переконало росіян у тому, що вони – «виняткова нація», що вони мають право знищувати інші народи, бо ж «пабедітели», – написала у фейсбуці депутатка українського парламенту Іванна Климпуш-Цинцадзе. «На очах усього світу нацизм прикривається боротьбою з нацизмом. Саме тією перемогою росіяни досі прикривають своє незаслужене перебування в РБ ООН, замовчуючи роль СРСР у розв'язанні Другої світової. Ми тепер знаємо, як воювали їхні «деди»... Тепер, коли ця правда так увиразнилася, коли українці побачили, що таке війна, – усім очевидно, яким цинічним «святом» є 9 травня», – додала вона. А глава Українського інституту національної пам'яті Антон Дробович вважає, що після завершення російсько-української війни 9 травня як День перемоги перестане бути настільки ж важливим у суспільстві, оскільки з'явиться нова перемога. «Очевидно, що після війни 9 травня перестане мати таке значення, яке має зараз. Не тому, що хтось це заборонятиме, а тому, що ми матимемо свою перемогу, яка для нашої ідентичності, для розуміння свого місця матиме більш важливе значення. Але поступово це втратить свій пафос і ту ідеологізацію, яку будував Радянський Союз. Цю еволюцію необхідно супроводжувати розумно і без будь-якого перекручування, тоді народ не буде сваритися», – додав Дробович [3, с.45-50].

Висновок: Отже, особливу небезпеку активна проросійська пропаганда в координатах «русского мира» становить для частини дезорієнтованих жителів Донецької і Луганської областей, які починають пов'язувати із закликами та діями сепаратистів сподівання на стабілізацію становища завдяки відділенню від України та проголошенню незалежних квазідержавних утворень або через приєднання до РФ за прикладом Криму.

Список використаних джерел

1. Погребенський М. «Ідеологія російської державності» 2010р. С.120.
2. Волошина В. «Ідеологія російської імперії» 2007р. С.119-125.
3. Лосев А.Ф. «Русская идея» 2009р. С.45-50.
4. «Русский мир», «победобесіє», «рашизм». За які ідеології Кремль воює в Україні? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rosiya-ukrayina-viyna-ruskiy-mir-pobedobesiye-rashyzm/31835603.html>

ВИБОРЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ

Актуальність теми дослідження: Прийнята у червні 1996 р. Конституція проголосила Україну демократичною, правовою, соціальною державою. Проте для її практичного втілення необхідно ще багато чого зробити. Проблема дотримання всіма гілками державної влади положень Конституції України продовжує залишатись актуальною. Адже конституційне закріплення основних інститутів і принципів демократії - лише один з необхідних кроків на шляху демократизації, важливим є їхнє реальне впровадження в політичну практику. Відтак побудова в Україні правової держави продовжує залишатись одним з головним завдань на шляху до демократії.

Мета дослідження: дослідити процес виборів, проаналізувати історію становлення виборчої системи України від початку незалежності до сьогодення. Визначити, яка виборча система принесе найкращий результат для створення справжньої і дієвої влади в країні.

Об'єкт дослідження: виборча система України, процес та проблеми її становлення, методи їх вирішення.

Предмет дослідження: проблеми виборчої системи України.

Завдання дослідження: визначення та обґрунтування механізмів подолання проблем у виборчій системі України. З відновленням української незалежності у 1991 році розпочався бурхливий процес розбудови демократичних інститутів і громадянського суспільства в нашій державі. При цьому великою мірою мало місце запозичення позитивного досвіду різних держав світу. Проте не все, що видалося плідним в інших державах світу, може принести таку ж користь, будучи перенесеним на український ґрунт. Принципи чесних та демократичних виборів: загальність участі. Виборче право доступне для всіх повнолітніх громадян; прямий та вільний процес. Передбачається, що безпосередньо виборці обирають своїх представників, і при цьому не зазнають жодного тиску; таємність. Ніхто не дізнається, який вибір зробив виборець, тому той максимально захищений; рівність; періодичність. Вирізняються основні типи виборчих систем: мажоритарна. Країни діляться на мажоритарні округи, де висуваються кандидати. Депутатом стає той, хто набрав більшу кількість голосів. В Україні така система стабільно працювала до 1994 року, а потім змінилась на змішану, коли половина кандидатів обиралась за мажоритарним принципом, а решта - за закритими списками. Кумулятивний вотум. Виборець має не один, а декілька голосів. Ця система поширена в німецькій Баварії, американському Іллінойсі. Закриті списки. Виборець голосує за партію, яка висуває свій список кандидатів. При цьому громадянин міг дізнатися лише першу п'ятірку потенційних депутатів. Відкриті партійні списки. Виборці голосують одночасно і за політичну партію, і за конкретних кандидатів. Місцеві вибори 2020 року пройшли за такою системою [2]. Впродовж незалежності в Україні були різні типи виборчих систем - мажоритарна, змішана, пропорційна. На даний час існує змішана система, але гостро стоїть питання про перехід до пропорційної системи на основі відкритих списків. Парламент обирається на п'ять років, в його складі 450 депутатів: половину обирають за мажоритарною системою (від неї хочуть відмовитися), половину - за пропорційною системою із закритими списками. За перші двадцять років незалежності вибори відбувались в напівавторитарному режимі, саме під час президентських виборів у 2010 дедалі більше почали застосовуватись брудні технології, як-от: підкуп виборців, застосування адмінресурсу. Ця тенденція досягла межі на парламентських та місцевих виборах, коли на дільниці міг увірватися загін міліції особливого призначення, скасовувались результати виборів. Вибори, які відбулися після Революції Гідності, характеризувались більшою прозорістю та відкритістю. Наразі головною проблемою виборчого процесу в Україні залишається невідповідність політичних партій демократичним принципам. Партії статутними маніпуляціями формують обмежений список кандидатів. Виходом з цієї ситуації може стати новий закон про політичні партії. Демократичні партії, де можливий соціальний ліфт для її членів, - запорука ефективного управління [3]. Яка ж виборча система потрібна Україні: мажоритарна, пропорційної з закритими виборчими списками чи пропорційна з відкритими списками? Перший варіант системи є неефективний: 1) Сприяє підкупу виборців (за даними громадянської мережі ОПОРА, 70% випадків підкупу виборців зафіксовано саме в одномандатних округах); 2) Сприяє застосуванню адміністративного ресурсу, що стабільно приводить одні й ті ж політичні партії до влади і дає їм більше місць у парламенті; 3) Забезпечує місця в парламенті представникам тільки однієї політичної платформи, яку не обов'язково поділяє більшість населення. При цьому варто відзначити істотну нерівномірність прохідного бар'єру за мажоритарною складовою в різних регіонах України. У пропорційної з закритими виборчими списками є такі недоліки: 1) Внутрішня конкуренція у партіях фактично відсутня. Натомість сильною є монополія партійного керівництва, яке і визначає персональний склад списку, а також розміщує у складі партій «грошових мішків»; 2) Відстань між партіями та виборцями збільшується, оскільки до прохідної частини партійних списків кандидати потрапляють не за популярністю серед виборців, а за принципом лояльності до керівництва партії чи за гроші; 3) Підзвітності народних депутатів перед виборцями та взагалі зв'язку з виборцями практично немає [5]. Щодо пропорційної системи з відкритими списками, то ця система має більше переваг, ніж недоліків, а саме: вона передбачає 27 великих регіональних округів. Партії

виставлятимуть на кожному окрузі мінімум п'ятьох кандидатів. Виборець, окрім того, що голосує за партію, зможе віддати свій голос і за конкретну людину в цій партії, тим самим формуючи персональний склад парламенту. До того ж, великий розмір округів ускладнює підкуп виборців. Одна справа «скупити» мажоритарний округ у два райони, і зовсім інша - всю область. Це потребує значно більших витрат. Щоб потрапити до Верховної Ради, треба буде завойовувати довіру і голоси виборців. Тобто - реально працювати на округах і показувати свою ефективність. Це стимулюватиме політичну конкуренцію і зробить не вигідною торгівлю місцями у виборчих списках. Адже ніхто не зможе гарантувати голоси виборців за конкретну персону [1, с. 94]. На додачу, партії будуть зацікавлені у залученні регіональних лідерів. Це дозволить свіжим обличчям та ідеям нарешті увійти в політичний процес. З новою виборчою системою в українській політиці підвищиться якість та рівень легітимності парламенту та уряду; створяться умови для розвитку партій; знизиться рівень внутрішньої корупції; буде зроблено перші кроки до усунення «вождизму» в керівництві партій; посиляться рівень підзвітності партій; відбудеться заохочення до розбудови партійних структур на місцях. Рекомендація щодо запровадження Україною цієї системи міститься і в Резолюції 1755 (2010) ПАРЄ «Функціонування демократичних інституцій в Україні», ухваленій ще у жовтні 2010 року. У підпункті 7.1.2 цього документа зазначено: «Асамблея вважає, що виборча реформа повинна передбачати не тільки ухвалення нового виборчого кодексу, але й запровадження нової виборчої системи; підтверджує свою рекомендацію щодо прийняття виборчої системи, яка передбачає пропорційну систему та ґрунтується на відкритих виборчих списках і регіональних виборчих округах» [4, с. 232].

Висновок: Отже, найефективнішою виборчою системою в Україні є пропорційна система з відкритими регіональними списками. Усі реформи в Україні залежать від політиків та їхніх рішень. А хто в нашій країні ухвалюватиме політичні рішення - залежатиме від закону про вибори народних депутатів України. Щоб рухатися вперед до розвитку країни, нам необхідне оновлення політичних еліт, які обиратимуться за новим принципом. Наступні парламентські вибори мають відбутися у 2019 році, але міняти виборчу систему потрібно вже сьогодні. Тоді кожен учасник політичного процесу матиме достатньо часу, щоб ознайомитися з новими правилами. Люди зможуть підготуватися до виборів, осмислити нові можливості для свого впливу на політику. До того ж, буде достатньо часу, щоб виборці знайшли «свого» кандидата та партію і розібралися, як за них голосувати. Без суспільного тиску та громадського контролю найважливіша зміна у політичній системі може провалитися. Наступний крок - уважний та критичний аналіз правок до Виборчого кодексу, а також постійне наголошення на необхідності впровадження пропорційної системи з відкритими регіональними списками. Тільки так у нас з'явиться реальний шанс привести до влади нових та ідейних політиків, які працюватимуть на благо українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Бойко Н. С. Виборча система України: суспільно-політичний аспект URL: <http://www.academv.gov.ua/ei3>
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
3. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
4. Козаков В. М. Соціально-ціннісні засади державного управління в Україні: монографія / В. М. Козаков. К.: Вид-во НАДУ, 2007. 284 с.
5. Палій Г. О. Виборча система України: проблеми, наслідки функціонування та шляхи вдосконалення URL: <http://www.mss.gov.ua/Momtor/April/12.htm> 6.

РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ ОПОЗИЦІЇ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Актуальність теми дослідження: полягає у становленні України як європейської держави, здатності відстоювати політичні та демократичні права на опозиційному рівні. Розуміння основ роботи європейських опозицій, допоможе народу розуміти силу їх впливу на рішення в державі.

Мета дослідження: з'ясувати наслідки впливу на політичну еліту опозицій Європи.

Об'єкт дослідження: вплив опозиціонерів на державу.

Предмет дослідження: політичні опозиції Європи.

Завдання дослідження: визначити наслідки роботи і роль європейських опозицій у розвитку інтересів країни та впливу опозицій на політичні процеси держави. Опозиція-протиставлення одних поглядів чи дій у політиці іншим, партія або група, що виступає врозрив з думкою більшості або з панівною думкою і висуває альтернативну політику, інший спосіб вирішення проблем [1]. Політична опозиція в країнах Європи грає важливу роль у забезпеченні демократії та розвитку національних інтересів. Вона виступає як альтернативний варіант уряду та пропонує інші підходи до розв'язання соціально-економічних проблем. Для початку, можна виділити опозиційні партії, які діють в системі парламентської демократії. Ці партії зазвичай мають свою програму, яка протиставляється програмі партії, що перебуває при владі. Опозиційні партії зазвичай виступають з критикою політики, яку здійснює партія-влада, та пропонують свої варіанти рішень для проблем країни [2]. Окрім того, існує неформальна опозиція, яка не має певної партійної структури. Це можуть бути активісти громадських організацій, профспілок, журналісти та інші громадські діячі, які виступають з критикою влади та пропонують свої варіанти рішень для проблем країни. Ця форма опозиції може мати значний вплив на формування громадської думки та на політичні рішення влади. Також, в окремих країнах можуть існувати регіональні опозиційні рухи, які виступають з критикою центральної влади та вимагають більшої автономії для свого регіону. Нарешті, можна виділити опозиційні рухи, які діють за межами парламентської системи. Це можуть бути рухи громадського протесту, які виступають з критикою влади та вимагають зміни політики. Ці рухи можуть бути мирними або ж насильницькими [3]. Опозиція допомагає зберегти баланс влади і уникнути її зловживання. Вона нагадує владі про її відповідальність перед народом і контролює її дії. Це дозволяє запобігти корупції та підтримати стабільність у країні [4]. Опозиція в країнах Європи має різноманітні форми та мотивації, проте всі вони спрямовані на контроль та збалансованість влади. Опозиція також є важливим фактором в обговоренні законопроектів і прийнятті важливих рішень. Її голос має бути врахований у процесі прийняття законів, бюджетів і стратегій розвитку країни. Це допомагає забезпечити широку підтримку серед населення та розвинути національну демократію. Крім того, опозиція забезпечує альтернативу для виборців, які не згодні з політикою уряду. Вона пропонує вибір та можливість підтримати інші погляди на розвиток країни. Це дозволяє зберегти різноманітність і демократію, а також забезпечити більш рівномірний розвиток країни. Незважаючи на важливість ролі опозиції в демократичних процесах, у країнах Європи є проблеми з її діяльністю. Часто опозиція зазнає тиску з боку уряду, у тому числі через обмеження свободи слова, судових переслідувань, фінансового тиску і т.д. [5]. Це може призвести до обмеження можливостей опозиції діяти та виступати на захист прав та інтересів народу.

Висновок. Усе ж таки, роль політичної опозиції в країнах Європи є надзвичайно важливою для забезпечення демократії та захисту прав людей. Тому необхідно підтримувати її діяльність та забезпечувати свободу висловлювання, вільний доступ до медіа та інших джерел інформації, а також розвивати діалог між урядом та опозицією.

Список використаних джерел

1. «Опозиція». Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. «Політичні партії». Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. «Аналіз політичних систем Європи». URL:
4. <https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/Final-tekst-WU.pdf>
5. «Вплив опозиційних партій на демократію». URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/0100a3qh-f2cd.docx.html>
6. «Демократія та політична опозиція в Європі». URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/8837>

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕТНОПОЛІТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження: Правові засади етнополітики української держави є актуальною і має велике значення, оскільки етнополітика є важливим компонентом сучасної державної політики. Етнічна складова відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності та культурного спадку країни, а також у визначенні соціально-економічного розвитку різних регіонів. Останнім часом українська держава стикається зі складними етнополітичними викликами, зокрема, з проблемою інтеграції кримськотатарського народу на південному сході країни, а також з проблемами національних меншин, які проживають на території України. Також важливо визначити правові засади етнополітики у зв'язку зі стратегією Європейської інтеграції України. Дослідження цієї теми є важливим з точки зору розвитку національної політики та зміцнення соціально-економічного становища національних меншин в Україні. Важливими аспектами дослідження можуть бути: аналіз правового поля в сфері етнополітики,

Об'єкт дослідження: українські етнополітичні течії.

Предмет дослідження: дослідити правові засади етнополітики.

Мета дослідження: визнати тенденцію змін в етнополітиці України.

Завдання дослідження: вивчення національного законодавства, а також міжнародних конвенцій і стандартів, які регулюють взаємовідносини між державою та національними меншинами, аналіз практики реалізації державної політики щодо національних меншин в Україні. Етнополітика в Україні - це сукупність державних заходів та стратегій, спрямованих на захист та розвиток культурних, мовних, національних і традиційних особливостей національних меншин, а також на підтримку багатоманітності та інтеркультурної взаємодії між національностями, які проживають в Україні. Основні завдання етнополітики полягають у забезпеченні рівноправного становища національних меншин в усіх сферах життя, у тому числі у політичному, економічному, соціальному та культурному вимірах. Це здійснюється через встановлення спеціальних законодавчих актів та програм, спрямованих на захист прав національних меншин, та їх практичне втілення в життя [1]. Зокрема, до складу етнополітики в Україні входять такі заходи, як забезпечення національних меншин правом на мовлення та навчання у рідній мові, розвиток національних культур та підтримка міжкультурної взаємодії. Крім того, важливим напрямком етнополітики є забезпечення рівних можливостей для національних меншин в економічному та соціальному розвитку, підтримка їх участі у політичному житті країни, а також боротьба зі стереотипами та дискримінацією на основі національної приналежності. Українська держава прагне забезпечувати свободу та рівність для всіх своїх громадян, незалежно від їхньої національної приналежності. Етнополітика є важливим інструментом, який допомагає збагатитися [1]. Етнополітика як наукова і практична дисципліна досліджує різноманітні питання, пов'язані з взаємодією між різними етнічними групами в політичній сфері. Залежно від різних факторів, відмінностей і потреб суспільства, можуть розвиватися різні етнополітичні течії. Основні типи етнополітичних течій можна класифікувати наступним чином: націоналізм - це течія, яка ставить на перше місце захист інтересів своєї національної групи. Вона спрямована на збереження та підтримку національної культури, мови та ідентичності, і може включати елементи національної самодостатності та відмежування від інших етнічних груп; космополітизм - це течія, яка ставить на перше місце глобальні та універсальні цінності, зводячи на задній план національні інтереси. Вона спрямована на збереження та підтримку культурного та етнічного різноманіття, а також на підтримку культурної та міжетнічної взаємодії; мультикультуралізм - це течія, яка визнає право національних меншин на збереження та підтримку своєї культури, мови та ідентичності, а також на активну участь в політичному, економічному та культурному житті країни. Ця течія ставить на перше місце рівноправність та взаємовідносини між етнічними групами. Асиміляція - це течія, яка ставить на меті повну інтеграцію національних меншинств [2]. Одним з основних завдань етнополітики є забезпечення рівних прав та можливостей для всіх громадян України, незалежно від їх етнічної належності. Важливим аспектом етнополітики є визнання і захист прав національних меншин, зокрема забезпечення їх прав на мовну, культурну та релігійну самобутність. Україна має ряд законодавчих актів, які регулюють взаємовідносини між державою та національними меншинами [4]. Україна, як демократична держава, гарантує своїм громадянам право на участь у політичному житті країни, незалежно від їх етнічної належності. Отже, політичні права етнополітики в Україні базуються на загальних принципах конституційного права та гарантуються законодавством [5]. Одним з найважливіших політичних прав етнополітики є право на представництво у владних органах. Зокрема, Закон України «Про національні меншини в Україні» передбачає право національних меншин на представництво у владних органах на місцевому, регіональному та національному рівнях. Також, українська Конституція гарантує право на свободу зібрань та об'єднання, що дозволяє національним меншинам формувати власні політичні партії та громадські організації [4]. Крім того, національні меншини мають право на вільне вираження своїх політичних переконань та поглядів, а також на участь у виборах. Законодавство передбачає забезпечення права національних меншин

на виборчу кампанію та рівні можливості взяти участь у виборах до всіх рівнів влади [5]. Нарешті, важливим політичним правом етнополітики в Україні є право національних меншин на участь у процесі прийняття рішень, що стосуються їхніх прав та інтересів. Українське законодавство передбачає можливість консультацій з національними меншинами щодо прийняття рішень у галузях, що стосуються їхніх прав та інтересів [5]. Одним з найважливіших є Конституція України, яка гарантує рівні права та свободи для всіх громадян, незалежно від їх національності. Також важливим законом є Закон України «Про національні меншини в Україні», який визначає правові засади стосовно національних меншин та їх захист. Згідно з Конституцією України, кожен громадянин має право на вільне вираження своєї національної приналежності, а також право на збереження та розвиток своєї мови, культури та інших аспектів національної самобутності. Крім того, законодавство передбачає державну підтримку культурно-освітніх закладів, що діють у національних меншин, та забезпечення можливості навчання дітей у рідній мові [3].

Висновок: Отже, правові засади етнополітики в українській державі - це система законодавчих та нормативно-правових актів, які регулюють взаємодію між різними етнічними групами в Україні та забезпечують захист їхніх прав та свобод. Етнополітика є важливою складовою політичної системи країни, яка визначає ставлення держави до різних етнічних груп і формує політику щодо їхньої інтеграції та розвитку. Важливо зазначити, що правові засади етнополітики мають принциповий вплив на стан та розвиток суспільства. Україна, як багатонаціональна держава, має складні проблеми у взаємовідносинах між різними етнічними групами, тому розробка та реалізація ефективної етнополітики має вирішальне значення для забезпечення стабільності та мирного співіснування в суспільстві. Насамперед, варто розглядати етнополітику як інструмент для забезпечення прав та свобод різних етнічних груп, зокрема, національних меншин. Необхідно забезпечувати рівноправність та взаємовідносини між етнічними групами, підтримувати різноманітність та культурну спадщину різних національностей, та забезпечувати їхню інтеграцію в українське суспільство. Враховуючи, що українська держава постійно розвивається, важливо розробляти та вдосконалювати етнополітику, забезпечуючи взаємодію різних етнічних груп..

Список використаних джерел

1. Закон України «Про засади державної мовної політики».
2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17#Text>] 2023 (5)
3. Рішення Європейського суду з прав людини щодо захисту прав національних меншин в Україні URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/rishen_court/2019/Burlya-vs-Ukraine.pdf] 2023 (8)
4. Публікації та дослідження відомих українських політологів та експертів етнополітики. URL: https://shron2.chtyvo.org.ua/Zbirnyk_statei/Istorychna_i_polittik
5. Вікіпедія Винниченко О.В.»Правові засади етнополітики» URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
6. Етнополітика як наука UkraineTop URL: <https://fegtopUkraine>

ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ ШЛЯХІВ ВИРІШЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО КОНФЛІКТУ НА ДОНБАСІ

Актуальність теми дослідження. Конфлікт на Донбасі є однією з найбільш важливих проблем, які стоять перед Україною. Цей конфлікт вже триває протягом багатьох років, і він має серйозний вплив на життя мільйонів людей. Він також підкреслює складну політичну ситуацію в країні. Тому вирішення конфлікту на Донбасі є вельми актуальною та нагальною потребою.

Мета дослідження: проведення аналіз шляхів вирішення конфлікту на Донбасі.

Об'єкт дослідження: конфлікт на Донбасі.

Предмет дослідження: політичні шляхи вирішення цього конфлікту.

Завдання дослідження: огляд і аналіз діючих міжнародних конвенцій та угод, що стосуються конфлікту на Донбасі; аналіз головних причин та наслідків конфлікту на Донбасі; виявлення можливих шляхів вирішення конфлікту на політичному рівні; аналіз можливих економічних та соціальних заходів для зменшення напруження на Донбасі; проведення порівняльного аналізу з іншими конфліктами світу та виявлення найбільш ефективних методів вирішення конфліктів. Існує кілька шляхів вирішення конфлікту на Донбасі, серед яких: Дипломатичний шлях. Цей метод вирішення конфлікту передбачає проведення переговорів між урядом України та представниками тимчасово окупованих територій з метою знайти компромісні рішення, що задовольнять всіх сторін [3]. Миротворчі місії. Відправлення миротворчих місій з боку міжнародних організацій, таких як ООН, Європейський союз, ОБСЄ, може зменшити напруження на території Донбасу та допомогти знайти мирні рішення [6]. Економічний підхід. Вирішення економічних питань може також допомогти зменшити напруження на території Донбасу [5, с. 154]. Наприклад, запровадження спільних економічних проєктів між Україною та тимчасово окупованими територіями, що принесе користь обом сторонам [1]. Повернення контролю за кордоном. Закриття кордону з Росією може зменшити можливість поставки озброєння та бойовиків на територію Донбасу. Повернення контролю за кордоном України може також допомогти в боротьбі з контрабандою та іншими незаконними діями [4]. Політична реформа. Реформування системи влади може допомогти знайти компромісні рішення та зменшити політичну напруженість на території Донбасу. Наприклад, проведення реформ у сфері децентралізації, що дозволить місцевим громадам мати більше контролю над своїми територіями [2].

Висновок. Залежно від ситуації на Донбасі, вирішення конфлікту може вимагати застосування різноманітних методів та комбінації різних підходів. Важливо зрозуміти, що немає універсального рішення для вирішення конфлікту на Донбасі, і кожен зі способів має свої переваги та недоліки. Політичні дії та вирішення конфлікту мають вирішальне значення для долі людей на Донбасі та в Україні загалом. Важливо, щоб уряд України та міжнародні організації продовжували співпрацювати у вирішенні цього конфлікту, працюючи разом для досягнення миру та стабільності на Донбасі. З метою досягнення позитивних результатів у вирішенні конфлікту на Донбасі, необхідно працювати над забезпеченням захисту прав людини, покращенням життєвих умов населення, здійсненням гуманітарних дій. Крім того, потрібно сприяти відновленню економіки та соціальної сфери на тимчасово окупованих територіях та в зоні проведення бойових дій. Усі ці кроки допоможуть зменшити політичну напруженість та довести до миру в тій регіоні. Важливо пам'ятати, що вирішення конфлікту на Донбасі має бути гуманітарним і мирним, з урахуванням інтересів всіх сторін, і не повинно бути пов'язане з насильством чи ескалацією конфлікту. Тільки такі підходи можуть допомогти досягти миру та стабільності на Донбасі та в Україні в цілому.

Список використаних джерел:

1. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1854/1/mrmmnorn_29_10_2018.pdf
2. Людина і політика URL: https://pidru4niki.com/18060203/politologiya/lyudina_politika
3. Політична соціалізація особистості URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-3377.html> Кузьо Т. Справжня мета «денацифікації»
4. України - перетворення її на другу Білорусь. URL: lb.ua/society/2022/03/06/508311_spravzhna-meta_denatsifikatsii.html
5. Рудакевич О. М. Три складові національної ідеї та їх актуальний зміст для України. Соціально-політичні процеси. Київ: Вид-во «Політія», 2018. Вип. 2 (9). С. 154 - 181.
6. Chto budet, esly Ukrayna raspadetsja? Vbistuplenye A. Dugyna na radyo «3ho Moskvyy» 04. 12. 2004. Ynformacyonno-analytycheskyj portal «Evrazyja». URL: <http://www.tvrazia.org/modeles.php?name=Neus&file=article&sid=2089>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА

Актуальність теми дослідження: політичне лідерство є надзвичайно актуальне та важливе для суспільного розвитку країни. Від того, які лідери займають провідні посади в уряді та політиці, залежить ефективність вирішення соціальних, економічних та політичних проблем, що стоять перед країною. Крім того, у зв'язку зі зростанням глобалізації та міжнародних відносин, важливо досліджувати взаємозв'язок між загальнонаціональним лідерством та світовою політикою. Розуміння особливостей загальнонаціонального політичного лідерства допоможе в ефективному спілкуванні та взаємодії між різними країнами та лідерами, а також допомогти в розробці глобальних стратегій розвитку.

Мета дослідження: розкрити особливості формування політичного лідерства у світі та аналізувати необхідність формування цілісної системи підготовки політичних лідерів.

Об'єкт дослідження: загальнонаціональне політичне лідерство.

Предмет дослідження: особливості загальнонаціонального політичного лідерства.

Завдання дослідження: аналіз історичного досвіду розвитку політичного лідерства в різних країнах та визначення тих чинників, що сприяли формуванню загальнонаціонального лідерства; особливостей їх особистісного складу та характеристик, місця в системі влади, способів приходу до влади та утримання на ній. Загальнонаціональне політичне лідерство є складною концепцією, яка включає в себе ряд різних факторів. Особливості такого лідерства можуть бути різними залежно від конкретних умов та історичного контексту. Лідер (з англ. провідний, ведучий) авторитетний член політичної, суспільної організації, об'єднання або малої групи, особистий вплив якого дозволяє йому відігравати істотну роль в соціальних процесах, ситуаціях. Сучасний американський політолог М.Херманн вважає, що лідерство – багатогранне поняття. Розглядаючи його прояви, слід брати до уваги риси самого лідера; завдання, які він покликаний виконувати; взаємозв'язок між лідером і його конституантами; контекст або конкретну ситуацію, в яких лідерство здійснюється [5]. Феномен політичного лідерства привертав увагу кращих представників світової політичної думки. Н. Макіавеллі розглядав політичного лідера як володаря, здатного використати всі доступні засоби для збереження влади, наведення порядку. Т. Карлейль і Р. Емерсон вважали лідера творцем історії, наділеним особливим талантом. Ідею політичного лідера як надлюдина сильної вольової особи, яку відрізняють високі життєві сили і воля до перемоги, сформулював Ф. Ніцше [4]. Лідер повинен не тільки вести за собою людей, а й мати для цього необхідні якості: символіка та національна ідентичність. Загальнонаціональний лідер має бути сильним символом національної ідентичності та національної єдності; лідерство в екстремальних умовах. Загальнонаціональний лідер повинен бути здатним керувати в екстремальних умовах, таких як воєнні конфлікти, кризові ситуації, епідемії тощо; спроможність досягати компромісів. Загальнонаціональний лідер повинен бути здатним досягати компромісів та підтримувати баланс між різними соціальними та політичними групами; ефективність комунікації. Загальнонаціональний лідер повинен бути відмінним комунікатором, здатним ефективно спілкуватись. За даними соціологічних досліджень, пересічні виборці обирають людей, а не ідеї чи програми, внаслідок чого центральною ланкою механізму формування політичного лідерства в Україні постає особистість політичного діяча. Головний зміст політичного лідерства полягає в тому, що за всієї різноспрямованості впливу воно виступає інтегративною складовою організації суспільства в цілому та побудови правової й демократичної держави [3]. Більшість функцій політичного лідера зосереджені на: об'єднанні громадян навколо спільних цілей; визначенні та прийнятті оптимальних політичних рішень; захисті мас від беззаконня; забезпеченні політичного, інформаційного, емоційного зв'язку влади та мас [1]. А ось Р.Такер виділяє такі три основні фази-функції в діяльності лідерів: функція оцінки: від лідера завжди чекають об'єктивної, мудрої, а головне – своєчасної оцінки подій; пропонуюча функція: лідер пропонує певну політичну лінію, тобто напрям дій, який вирішуватиме проблемну ситуацію в інтересах групи; мобілізуюча функція: лідер покликаний досягти підтримки групою даного ним визначення її становища і запропонованого плану дій. Таким чином, лідери оцінюють ситуацію, формулюють політику та проводять її в життя [6]. Одним із перших, хто запропонував характеризувати політичних лідерів за відповідною типологією, був М. Вебер. Виходячи з трьох типів легітимного панування, він виділив три типи лідерства: традиційні лідери опираються на вікові традиції, що не викликають ніяких сумнівів; легальні лідери повинні здобувати владу законним шляхом; харизматичні лідери опираються не на силу традицій або закону, а на незвичайні особисті якості. Харизматична особа здійснювала владу в різних політичних системах: Юлій Цезар у Римській імперії, Наполеон у Франції, Гітлер у Німеччині, Муссоліні в Італії, Ленін у Росії, Мао у Китаї та ін. Харизматичний лідер здатний зруйнувати традиції та діючі закони, щоб встановити «новий порядок». Харизматична особа створює труднощі і при успадкуванні влади [2].

Висновки. Отже, політичні лідери - це люди, які мають бути професійно, інтелектуально, морально-психологічно та організаційно підготовлені до владної діяльності, спроможні справляти легітимний вплив на все суспільство або його частину. Крім того, мало розробити стратегію виходу з кризи, потрібно вміти

консолідувати суспільство на її виконання. Серед багатьох якостей сучасного загальнонаціонального політичного лідерства варто виокремити почуття національної самосвідомості, відчуття єдності з народом.

Список використаних джерел

1. Держановська С. Сутність політичного лідерства: аналіз праць сучасних українських науковців // Збірник наукових праць. 2014. Вип. 40 «Ефективність державного управління». С.310-316.
2. Обличчя влади: політична еліта. 1998-2000 рр. / За ред. О. Й. Гриневича і А. Ф. Гуцала. К.: Наук. думка, 2002. С.11-15.
3. Симоненко О. Моделі політичного лідерства в Україні // Політичний менеджмент, 2007, № 6. С.60.
4. Траверсе О. Політичне лідерство: поняття, дискурс, практика // Віче, 2006, №18. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/332/>
5. Hermann, Margaret G. Defining the Bush Presidential Style / G. Margaret Hermann. – In: «Mershon Memo», Spring 1989. С.30.
6. Tucker, R.C. Politics as Leadership. – University of Missouri Press, 1981. С.224.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС

Актуальність теми дослідження: Тема дослідження вступу України в Європейський Союз є дуже актуальною, особливо в контексті сучасних геополітичних та економічних процесів. Україна вже більше десяти років розвивається в напрямку європейської інтеграції та розглядає вступ до ЄС як стратегічний крок на шляху до модернізації та підвищення рівня життя українського народу. Проте, на даний момент це питання залишається відкритим, вимагає глибокого дослідження та аналізу. Одним з найважливіших аспектів дослідження вступу України в ЄС є аналіз впливу такого кроку на українську економіку, політичну систему, соціальну та культурну сфери. Також необхідно дослідити можливі наслідки вступу на стосунки з іншими країнами, зокрема з Росією, а також на безпеку та геополітичну стабільність в регіоні.

Мета дослідження: - аналіз можливих наслідків цього кроку для України та ЄС, визначення переваг та недоліків вступу, а також розробка рекомендацій для української влади та ЄС щодо ефективності реалізації процесу євроінтеграції.

Предмет дослідження: аналіз процесу євроінтеграції України, включаючи стан відповідності стандартам та вимогам ЄС, переваги та недоліки вступу, політичні, економічні, культурні та соціальні наслідки вступу, а також перспективи подальшого розвитку відносин між Україною та ЄС.

Об'єкт дослідження: процес вступу, а також його наслідки для України та ЄС.

Завдання дослідження: аналіз стану виконання Україною вимог та стандартів ЄС та оцінка переваг та недоліків вступу України до ЄС для України. Переваги угоди України з Європейським Союзом можуть бути наступними: Розширення економічного простору. Україна отримує доступ до ринку ЄС, який є одним з найбільших у світі. Це відкриває нові можливості для українських підприємств та підвищує їх конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Залучення інвестицій. Угода з ЄС може залучити нові інвестиції в українську економіку, що дозволить створити нові робочі місця та підвищити рівень життя українців. Збільшення імпорту та експорту. Українські товари та послуги отримують доступ до ринку ЄС, що дозволяє збільшити їх обсяг експорту. З іншого боку, українці отримують можливість купувати товари та послуги з ЄС за нижчою ціною. Збільшення рівня життя. Угода з ЄС може сприяти підвищенню рівня життя в Україні завдяки збільшенню інвестицій, збільшенню експорту та конкуренції, що сприяє підвищенню якості продуктів та послуг [1]. Аргументи проти вступу України до ЄС: Високі витрати на адаптацію. Вступ до ЄС може потребувати великих витрат на адаптацію законодавства та інфраструктури до стандартів ЄС, що може стати фінансовим тягарем для України. Зменшення суверенітету. Вступ до ЄС може призвести до зменшення суверенітету України, оскільки частину прийнятих рішень буде визначати ЄС, а не сама Україна. Негативний вплив на окремі галузі економіки. Вступ до ЄС може мати негативний вплив на деякі галузі економіки України, зокрема на сільське господарство, яке може не знайти своє місце на європейському ринку. Загроза для українських робочих місць. Вступ до ЄС може привести до конкуренції з іноземними компаніями, що може призвести до зменшення кількості робочих місць в Україні [2]. Геополітична напруженість. Вступ до ЄС може привести до збільшення напруженості з Росією та іншими країнами, що може мати негативний вплив на безпеку України та геополітичну стабільність в регіоні. Остаточне рішення про вступ України до ЄС повинно базуватися на ретельному аналізі всіх можливих наслідків та користей, які можуть статися в майбутньому. Проте, важливо пам'ятати, що незалежно від рішення, Україна повинна продовжувати співпрацювати з ЄС на різних рівнях, зокрема в рамках Партнерства для миру та процвітання. Європейське інтеграційне об'єднання – це об'єднання груп розвинутих країн, які взаємодіють, торгують та переміщують в середині угруповання товари, послуги, фактори виробництва та робочу силу. Тобто це є зоною вільної торгівлі, але не просто зоною вільної торгівлі а розширеною, оскільки саме розширена ЗВТ пропонує такий спектр мобілізації. І ця ЗВТ є прагненням України уже довгий час [3]. Взагалі відносини України ЄС були започатковані після здобуття незалежності України. Тоді вперше і пролунав заклик Євросоюзу до України підтримувати із державами – членами відкритий діалог та відкриті стосунки. Позиція України щодо Євросоюзу була сформована вперше на законодавчому рівні в Основних напрямках зовнішньої політики України, що були схвалені Верховною Радою України 2 липня 1993 р. Ось починаючи із цього моменту Україна почала тяжіти до європейського інтеграційного об'єднання і від того моменту намагалась все ж таки приєднатись до ЄС, ці намагання ми можемо спостерігати і до сьогоднішнього дня [4]. Слід також підкреслити вигоди для України після вступу до ЄС: 1. Політичні вигоди – будучи членом ЄС, Україна буде залучена до Спільної європейської політики безпеки та оборони (СЄПБО), яка гарантуватиме Україні державний суверенітет та територіальну недоторканість. 2. Економічні вигоди – перш за все це макроекономічна стабільність, додаткові інвестиції в економіку країни, надання субсидій сільському господарству та отримання позитивного сальдо торговельного балансу. Щодо макроекономічної стабільності, то у цьому випадку мається на увазі, при вступі до ЄС Україна має підтягнути свої економічні показники до європейських стандартів, створити досить розвинений ринок, закріпити тенденції до економічного зростання і саме по собі принесе Україні уже позитивні результати.

Україна також отримає переваги від запровадження єдиної валюти при вступі в ЄС. Щодо додаткових інвестицій в економіку України, то європейський ринок є великим ринком збуту виробів та джерелом задоволення потреб [5].

Висновок. Слід зазначити, що за підсумками 2011 року об'єм прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну із країн ЄС склав 4 млрд. дол. США. Значний об'єм прямих інвестицій із країн ЄС зосереджений на підприємствах промисловості – 33,4%, в фінансових установах акумульовано – 33,1 % прямих інвестицій від загального обсягу надходжень до України. Об'єм інвестицій в ЄС з України на кінець 2011 року склав 517, 5 млн. дол. США, або 94,5% від загального обсягу інвестицій з України. Щодо надання субсидій сільському господарстві – після вступу до ЄС Україна долучиться до ефективної спільної сільськогосподарської політики ЄС. Отримання позитивного сальдо торгівельного балансу матиме місце за рахунок збуту українських товарів на ринках ЄС. Загальне зниження середньозваженого тарифу в результаті розширення ЄС матиме позитивну роль для українських імпортерів. Окрім цього ЄС максимально сприятиме інтеграції українських енергетичних, транспортних та телекомунікаційних мереж в європейську інфраструктуру.

Список використаних джерел

1. «Проблеми інтеграції України до Європейського союзу» URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>
2. «Проблеми і перспективи інтеграції України в ЄС» URL: <http://dspace.uzhnu.edu.ua>
3. «Україна в Європейському Союзі: переваги та недоліки» URL: <https://vinobu.vn.ua>
4. «Україна на шляху до ЄС: оцінки, думки і сподівання громадян» URL: <https://razumkov.org.ua>
5. «На шляху до ЄС. Як Українській економіці швидше інтегруватись в європейську» URL: <https://www.unian.ua>

КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ

Актуальність теми дослідження: Співіснування та взаємодія численних ідентичностей і почуття приналежності до світового громадянства за рамками націй звучить багатобічне, але що ці солодкі слова за собою несуть? Космополітизм потребує багато уваги та дослідження усіх його сторін, як позитивних так і негативних.

Мета дослідження: проаналізувати суть концепції космополітизму, дослідити її причини та прояви у сучасному світі.

Об'єкт дослідження: поняття космополітизму, його сутність та прояви.

Завдання дослідження: Дослідити прояви та причини космополітизму у сучасному світі.

Предмет дослідження: система поглядів космополітизму. Нині під «К.» розуміють також ідеологію «світ. громадянства». Вона надає пріоритетне значення заг.-люд. цінностям і другорядне – нац. проблемам. система поглядів, що передбачає розширення поняття «вітчизна» на весь світ. Нині під «К.» розуміють також ідеологію «світ. громадянства». Вона надає пріоритетне значення заг.-люд. цінностям і другорядне – нац. проблемам. Космополітизм — ідеологія світового громадянства, що віддає пріоритет відчуттю приналежності людини до всього людства над всіма іншими соціальними зв'язками, загальнолюдським цінностям над культурними традиціями окремих держав, народів, націй. Космополітизм постає у вигляді різних соціально-політичних орієнтацій — від взаємодії та зближення народів до повного відкидання національної культури та патріотизму. Основною ідеєю космополітизму є створення світової держави або ж світової федерації держав. Людину, яка ідентифікує себе з ідеологією космополітизму або з якоюсь з його форм називають космополітом. Інтерес до космополітизму породив три тенденції [3, с.54-55]. По-перше, космополітизм трактується у негативному сенсі. По-друге, він, навпаки, інтерпретується у позитивному плані, але з прагматичної точки зору, як мобільність, відсутність коренів, відкритість щодо іншого способу життя і відрив від національної держави. Ця тенденція, як правило, асоціюється з космополітичними поглядами певного класу людей (професійно-управлінські групи, маргінали, вільні і безрідні люди певного соціального стану, що не стурбовані інтересами до нації- держави). Третя важлива тенденція також схвалює космополітизм, але вона відрізняється від попередньої додаванням до прагматичного космополітизму культурного, правового, політичного та етичного аспектів. Сучасне людство увійшло в процес формування єдиної планетарної цивілізації, в якій окремі країни можуть втратити статус автономних самодостатніх одиниць [2, с.256-259]. На думку німецького дослідника У. Бека, формування такого «відкритого всепланетного суспільства» є безсумнівним фактом, який не потребує доказів. З ним можна погодитися, але слід підкреслити, що чимало вчених у багатьох країнах світу, не зіштовхуючись з космополітичною реальністю (про яку пише У. Бек), можуть сумніватися в його теоретичних положеннях і висновках. Аналізуючи можливі сценарії світового розвитку, У. Бек розглядає перспективу «космополітичної демократії», яка «базується не тільки на досвіді самоосягнення громадянського суспільства, а й на транснаціональній значущості основних прав» [4, с. 9]. Роз'яснюючи ці постулати, він констатує, що «суть полягає в диференціації прав підданих різних держав, а отже, зрештою в гарантії права світового громадянства для всіх. При цьому вказує на парадоксальність ситуації, яка складається за умов одночасної наявності прав національної держави і прав світового громадянства, що передбачає гарантію космополітичних правовідносин. Дискусія щодо космополітизму сьогодні знову є актуальною, оскільки соціальна реальність значно трансформувалась під впливом глобалізації. Відновлення такої дискусії стало можливим після того, як розвиток національних держав досягнув відчутної кризи. Основою для можливості існування космополітичного суспільства слугує глобальний міжнаціональний простір. Глобалізація нівелює цінності національних культур, сприяє виникненню монокультурного світу, більше того, руйнує базові основи національних культур, формує тип людини з космополітичним мисленням, що нігілістично ставиться до цінностей власної культури, тобто «громадянина світу», для якого національне не є атрибутом сакральності [5, с. 11-13]. Глобальна космополітична культура перетворює людину з соціо- культурної особистості в «людський фактор» розвитку технології. Людина нав'язується інша мета: по-перше, покращувати не себе, а умови свого існування; по-друге, стати на шлях задоволення своїх гедоністичних бажань. Згідно з таким підходом екзистенційні питання підмінюються поняттям «якість життя». При цьому гедонізм не закликає «стати духовнішою», «гуманнішою», а проголошує людину самодостатньою і вільною від будь-яких обмежень.

Висновок: Космополітизм є давно очікуваною, проте, ще недостатньо чіткою та обґрунтованою відповіддю на сьогоденні виклики глобалізованого світу, зокрема, переходу в мережеве суспільство, яке нині ще не охоплює увесь світовий простір, але становить ядро світової соціальної структури і демонструє тенденцію до швидкого поширення. Можна погодитися з позицією У. Бека, який стверджував, що ми не знаємо як буде розвиватися далі людство: чи будуть набирати силу процеси інтеграції та взаємозалежності націй, або ж

посилиться опір означеним процесам[1, с. 287-288]. Залежно від реалізації можливих сценаріїв і будуть складатися оцінки феномена космополітизму та його вплив на розвиток майбутньої цивілізації.

Список використаних джерел

1. С. Кульчицький. Космополітизм // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К. : Парламентське видавництво, 2011. 369 с.
2. Appiah K. A. Cosmopolitan patriots. *Critical Inquiry*. 1997. Т. 23. No 3 С. р.672
3. Appiah K. A. «Cosmopolitan Patriots», in Cheah, P. and Robbins, B. (eds). *Cosmopolitics: Thinking and Feeling Beyond the Nation*. Minneapolis University of Minnesota Press, 1998. P. 94.
4. Appiah K. A. *Cosmopolitanism: Ethics in a World of Strangers*. New York :Norton, 2007, Paperback.
5. Бек У. Космополитическое мировоззрение. М.: Центр исследований постиндустриального общества, 2008. 336 с.
6. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма - ответы на глобализацию. М., 2001. 237 с.

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗМУ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми дослідження: Реалії сучасності, глобальні зміни геополітичного розкладу сил вимагають дослідження низки явищ і процесів, що мають визначальний вплив на розвиток суспільства. Одним із таких явищ є глобалізація. Процеси глобалізації проявляються у всіх сферах діяльності людини, визначають поступове формування світового економічного простору. Таким чином, зменшується ймовірність збереження самостійності національних економік. Для України, як і інших постсоціалістичних країн, що зазнали і зазнають радикальних змін внаслідок переходу від централізованої до ринкової економіки, інтеграція у світове господарство є однією з передумов власного прогресу. Зважаючи на дискусійність окремих сторін глобалізації та незаперечність диспропорцій у рівнях соціально-економічного розвитку різних країн світу, визначення форм та напрямів залучення національної економіки до світової системи є нагальною потребою. Ефективне використання переваг та обмеження негативних наслідків впливу процесів глобалізації можливе за умов ретельного дослідження домінуючих тенденцій у цій сфері, як важливих умов територіального розвитку країни. В такому контексті, дослідження впливу процесів глобалізації на економіку України є актуальним і своєчасним. Актуальність теми визначається не тільки потребою у поглибленні теоретичного знання про досліджуване явище і систематизації наукових надбань з суспільно-географічних позицій, а й практичною значимістю проблеми. Це необхідно для оцінки системи міжнародних зв'язків країни та її регіонів, з метою економічного піднесення держави, і інтеграції у світове господарство.

Мета дослідження - розроблення методики суспільно-географічних досліджень процесів глобалізації у різних проявах та на різних рівнях геополітичної ієрархії, аналіз впливу процесів глобалізації на територію України, та виявлення їх основних закономірностей, реальних та потенційних наслідків, в контексті пошуку стратегічних векторів входження України до світової економіки.

Предмет дослідження - визначення дії глобалізму в українському суспільстві.

Об'єктом дослідження - є територіальна і галузева структура зовнішньоекономічних зв'язків України та її регіонів, що обумовлюють появу і зміни процесів глобалізації.

Завдання дослідження: з'ясувати основні поняття, що характеризують сутність глобалізму. До початку третього тисячоліття світ перетворився в глобальну економічну систему, виник глобально-функціонуючий світової виробничо-господарський механізм, складовими якого стали окремі національні економіки. Глобалізація як процес це результат розвитку виробничих сил та інтеграції всіх сфер суспільного життя, в результаті чого виробничий процес в одній країні стає складовою частиною процесу, який відбувається в інтернаціональному або світовому масштабах. Світова економіка стає єдиним ринком і виробничою зоною з національними та регіональними секторами, а не просто сукупністю національних економік, які розширюють взаємне економічне співробітництво. Глобалізація означає перехід до системи відкритого національного господарства в інтегроване світове господарство. Характер взаємозв'язків України з глобалізується світом є одним з найважливіх : важливих питань нинішнього розвитку. За чотирнадцять років незалежності суспільство так і не отримало відповіді на питання - яке місце посяде Україна в стрімко мінливому світі? Хочемо ми того, чи ні, але глобальні виклики «форматують» внутрішній простір України. Економіка, політика, екологія, релігія, інформація, безпека та багато інших ключові сфери людської діяльності вже давно не є вузько національних. Зростаюче поглиблення взаємозалежності народів і держав поширюється на всі сфери суспільного життя. Принципово змінилося останнім часом співвідношення ендогенних і екзогенних факторів розвитку окремо взятих країн, включаючи й Україну. З одного боку, поширена чітка фіксація споживчого характеру включеності у глобальні процеси Україна - наша країна лише поставлена перед фактами глобальних викликів і служить майданчиком для експериментів МВФ або СБ. Залишаючись і далі пасивним об'єктом світової політики, Україна втрачає можливість вирішувати завдання, які ставить перед нею час. Але для того, щоб підлога суб'єктом глобального процесу, його необхідно хоча б зрозуміти, не кажучи вже в тому, щоб навчитися вільно орієнтуватися в ньому і впливати на його розвиток. Основними ознаками глобалізації є : розширення торгівлі та її лібералізація; інтернаціоналізація обігу капіталу та усунення перешкод для його руху; глибокі зміни у фінансовій сфері, яка більше, ніж інші форми співробітництва, відчуває наслідки електронної революції; розширення діяльності транснаціональних корпорацій (ТНК) та їх зростаюча експансія; переважна орієнтація попиту на світовий ринок; утворення міжнародних фінансових інститутів. Глобалізація впливає на економіку всіх країн, і цей вплив має багатоаспектний характер. Вона зачіпає виробництво товарів і послуг, використання робочої сили, інвестицій в «фізичний» і людський капітал та їх переміщення з одних країн в інші. Все це впливає на ефективність виробництва, продуктивність праці та конкурентоспроможність [1, с 51-58]. Країна, яка не бажає або не здатна «вписатися» в магістральні світові тенденції, опиняється в ізоляції. Її ініціативи ігноруються, повз неї проходять фінансові потоки. Навіть конкурентоспроможні галузі економіки поступово деградують, і країна ізгою переставе приймати участь у глобальному поділі праці, їй загрожують бідність і відсутність перспективи. Підриг економічний бази сформованих національних і регіональних співтовариств може призвести до подальшого їх

руйнування і розпорошення [3, с 77-81]. Розвиток незалежної України об'єктивно потребує входження її у світове господарство на організаційно-економічних засадах ринкових відносин на принципах рівноправності і взаємної вигоди у співробітництві. Об'єктивна необхідність інтеграції України у світове господарство і розвитку її міжнародних відносин безпосередньо впливає передусім з потреб використання у національній системі відтворення міжнародного поділу праці для прискорення переходу до ринкової економіки країни з метою її розвитку і зростання багатства суспільства. Така необхідність сприяє формуванню ефективної структури економіки країни. Зовнішньоекономічні зв'язки в процесі інтеграції України у світове господарство охоплюють також комплекс екологічних проблем, які вирішуються загальними зусиллями. Зрештою, розвиток зовнішньоекономічних відносин відкриває додаткові можливості у створенні належних умов для задоволення життєвих потреб народу України. Поряд з об'єктивною необхідністю інтеграції України у світове господарство і розвитку її зовнішньоекономічних відносин існують і об'єктивні можливості для таких процесів. До них насамперед належить економічний потенціал нашої країни, який дає підставу для належної участі у міжнародному поділі праці. Об'єктивна необхідність вимагає поступового, але неухильного включення економіки України до системи міжнародного поділу праці, світових інтеграційних процесів. Треба враховувати всі вихідні, визначальні умови, що складаються у світовій економічній системі [4, с 14 -17].

Висновок: Вже сьогодні Україна здатна будувати свої зовнішньоекономічні відносини на взаємовигідних умовах. Високий рівень конкуренції на світовому ринку, гнучкість стратегії й тактики товаровиробників потребують створення в Україні структур які б забезпечували і координували функціонування зовнішньоекономічного комплексу, а також, усієї інфраструктури зовнішніх економічних зв'язків (страхового та інформаційного обслуговування, судових і арбітражних органів тощо). Не треба на 100% копіювати ні американське, ні корейське, ні німецьке економічне диво, потрібно взяти найкраще і самим прагнути стати краще, ставити перед собою нехай важкі, але дуже конкретні завдання і прагнути до їх виконання. Тільки таким чином можна відродити довіру до національної ідеї, почуття національної єдності, коли кожен з нас зрозуміє, що для нього щось робиться, що він приймає в цьому активну участь, що він є членом великої родини, ім'я якої - Україна.

Список використаних джерел

1. Ключко В. Глобалізація та її вплив на країни з перехідною економікою. // Економіка України. № 10. 2001. С. 51-58.
2. Соколенко С.І. Глобалізація і економіка України. К. :Логос, 2008.
3. Кваша С., Патица Н. Напрями та проблеми інтеграції України у світовий економічний простір. // Економіка України. № 9. 2001. С. 77-81.
4. Щербина О.В. Проблеми глобалізації світової економіки. // Фінансова конституція. № 15. 2001. С. 14-17.

СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ: ІДЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ПАРТІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Актуальність теми дослідження: ця тема була і буде важливою завжди, тому що мова йде про націоналізм та національну ідентичність, без яких не обходиться в житті українців, оскільки Україна – незалежна суверенна держава, і лише своїм палким націоналізмом ми здатні виборювати право на незалежність.

Мета дослідження: визначити різницю між поняттями «націоналізм» та «нацизм»; розглянути ідеологію українського націоналізму.

Об'єкт дослідження: історичні й політичні відомості, які дають змогу проаналізувати та зрозуміти поняття націоналізму.

Предмет дослідження: проблема ідеології та головних засад українського націоналізму.

Завдання дослідження: ознайомитися із поняттями «націоналізм» та «нацизм» й розуміти різницю між ними; розглянути головні засади націоналізму; визначити партійні організації, які керуються націоналізмом. Націоналізм – продукт модерного часу. Виник в останній чверті XVIII ст. й протягом XIX –першої половини XX ст., та так змінив світ, що цей час прийнято називати «епохою націоналізму». На відміну від інших класичних ідеологій, націоналізм відрізняється тим, що його доктрину складно увібрати в набір тих ідеологічних конструкцій, які б однаковою мірою характеризували його у кожній країні світу. Адже центральною категорією ідеології націоналізму є нація, а програмним політичним завданням — захист її інтересів. Критики націоналізму стверджують, що часто незрозуміло, що являє собою «нація», або чому нація повинна бути єдиною легітимною одиницею політичної влади. Нація — це культурна спільність, і не обов'язково політичне об'єднання [2]. Націоналізм за своєю суттю об'єднує осіб котрі належать до єдиного етносу та розподіляє: оскільки наголошує на очевидних відмінностях між людьми, підкреслюючи ідентифікацію індивіда зі своєю нацією [4]. Націоналізмів є стільки, скільки існує націй на планеті, і кожен із них є таким же своєрідним, як і нація, інтереси якої він відображає та захищає. Ці ствердження стосуються й українського націоналізму. Головними його завданнями є: національне об'єднання; захист національної ідентичності; досягнення стану національної автономії. Проте, важливо розуміти різницю між націоналізмом і нацизмом, оскільки це зовсім різні речі. Це словосполучення досі лякає людей, не здатних подолати радянські міфи та стереотипи. Але до нього насторожено ставляться і люди прозахідних ліберальних поглядів, хибно асоціюючи його з нацизмом чи шовінізмом. Перший: «націоналізм = нацизм». Справа в тому, що докорінна відмінність нацистів від націоналістів, чия ідеологія незмінна вже тисячі років: нація має бути самодостатньою у своєму розвитку і процвітанні. Націоналісти прагнуть розвинути культуру, науку й економіку своєї нації коштом своєї праці та умінь [1]. Нацизм, або повністю націонал-соціалізм — тоталітарна політична ідеологія партії Гітлера, в основі якої лежить расистська переконаність у вищості арійської раси, що виправдовує захоплення нових територій, підкорення інших рас та їх повне знищення. Націоналізм — ідеологія та напрямок політики, що зосереджує увагу на ролі нації у формуванні держави та ставить національні інтереси на вищий щабель цінностей. Основною метою для націоналістів є утворення або збереження суверенності своєї держави. Основна ідея співзвучності назв точно не робить поняття тотожними. Так, нація займає важливий щабель у кожній з ідеологій, але методи та прагнення вони мають різні. Нацизм ставить на п'єдестал насамперед свого вождя, який і вирішує, як жити країні. І якщо він вважатиме, що настав час розширювати території для життєвого простору своєї вищої раси, то ніхто не може з ним сперечатись. Саме тут на протипагу можна виділити націоналізм, яким, здається, спочатку керувались нацисти. Оскільки він теж ставить інтереси певної нації на перше місце, але цим самим заміщає існування будь-якого вождя. Навпаки саме народ є єдиним правомірним джерелом влади у своїй країні. При цьому націоналізм не робить саме свою націю найвищою у світі та не прагне захоплювати нові території. Основною метою є здобуття та підтримка суверенітету своєї батьківщини [5]. Націоналісти «ущемляють російський язык». Саме так говорять у кремлі, ігноруючи не тільки здоровий глузд, але й Конституцію України. Зокрема стаття 10: «В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України». Цю статтю московити трактують, як добровільний обов'язок розвивати мови нацменшин. Але ж держава Україна гарантує вільний розвиток, тобто не перешкоджає йому. Саме це вимагають націоналісти – дотримання закону та Конституції [1]. Націоналісти мають на меті вигнати з України всіх «неукраїнців». Метою націоналістів є зібрати в Україні тих людей, які готові жити і боротись за благо України, тобто бути українцями. А дана фраза – приклад кремлівської пропаганди [1]. Не варто забувати й про обов'язок національних меншин, а не тільки про їхні права, адже кожен представник національної меншини є ще громадянином України, тому він повинен поважати закони української держави, культурну самобутність та національну ідентичність корінної української нації. Громадянин України, який живе на території України, визнає незалежність України та утврджує її, є таким самим українцем, як і ми [6]. Для України ж націоналізм - світогляд, який передбачає існування української держави, що зберігає унікальну українську культуру, в міжнародній системі інших національних держав, кожна

з яких має власну культурну унікальність. Особливість українського націоналізму — демократичний характер. Він найкраще відповідає одній з базових ментальних рис українців — свободоловності. Український націоналізм не втратив актуальності і після 1991 року. Хоча, здавалося б, головна його мета, сформульована у відомому гаслі ОУН «Здобудеш українську державу, або загинеш за неї», уже досягнута [3]. Актуальність українського націоналізму стала ще очевиднішою після початку війни з Росією. Історія свідчить про незламних борців, які воювали у безнадійних умовах, і надихає нинішніх героїв на подвиги, якими захоплюється світ. Тому націоналістичні символи та пісні стали такими популярними нині серед українських військових та цивільного населення. В історії України була ціла низка організацій, які сповідували націоналістичну ідеологію. До таких можна віднести: Українська радикальна партія (1890), Братство тарасівців, УНП (1902), Українська Військова Організація, Група Української Національної Молоді, Легія Українських Націоналістів, Союз Української Націоналістичної Молоді, Організація Українських Націоналістів, Організація українських націоналістів революційна, Спілка Незалежної Української Молоді, Українська Націоналістична Спілка, Українська міжпартійна асамблея, Українська Національна Асамблея — Українська Народна Самооборона, Державна самостійність України, Українська консервативна республіканська партія, Українська національна консервативна партія, Білий Молот [4].

Висновок: націоналізм – ідеологія, що серед усіх ідентифікацій людини найбільшого значення надає її приналежності до спільноти, названої нацією, та, відповідно, вважає цю спільноту важливою вартістю, а турботу про інтереси нації – непорушним обов’язком її членів. Згідно з націоналістичними уявленнями, чільне місце серед цих інтересів посідає збереження самої нації, її мови, культури й традицій, території, утвердження належного місця у світі, а також творення й подальше підтримання власної держави, яка своїм головним обов’язком повинна вважати забезпечення добробуту нації. Для України він забезпечує існування української нації в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Сучасний націоналізм простими словами URL: <https://pravuusektor.info/novyny-poglyad/suchasnyu-nacionalizm-prostymy-slovamy>
2. Чому український націоналізм потрібен Україні та світу URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3509627-comu-ukrainskij-nacionalizm-potriben-ukraini-ta-svitu.html>
3. Український націоналізм URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
4. Націоналізм URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
5. Що таке нацизм і як росіяни маніпулюють з націоналізмом URL: <https://vikna.tv/video/svit/shho-take-nacyzm-i-yak-rosiyany-manipulyuyut-z-naczionalizmom/>
6. Що таке сучасний український націоналізм: розмова з очільниками ОУН і КУН URL: <https://hromadske.radio/podcasts/hromadska-hvylya/shcho-take-suchasnyy-ukrayinsky-nacionalizm-rozмова-z-ochilnykamy-oun-i-kun>

ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Наявність ефективних правових гарантій на захист прав і свобод людини і громадянина є важливим чинником у забезпеченні демократії, розвитку громадянського суспільства та підвищенні якості життя населення. Тому, дослідження правових гарантій в Україні важливо для забезпечення правової держави та захисту прав та свобод громадян. Також, Україна має певні зобов'язання перед міжнародним співтовариством щодо захисту прав і свобод людини і громадянина, тому дослідження теми є важливим у контексті європейської та світової інтеграції. Отже, тема «Правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні» є дуже актуальною, оскільки вона стосується найважливіших аспектів суспільного життя і може внести значний внесок у покращення законодавства та практики захисту прав та свобод людини і громадянина в Україні.

Мета дослідження: аналіз та оцінка правових гарантій, що існують в Україні на захист прав і свобод людини та громадянина, включаючи їх ефективність та відповідність міжнародним стандартам.

Об'єкт дослідження: правові гарантії громадян України.

Предмет дослідження: Конституція України та її закони про права і свободи людини.

Завдання дослідження: проаналізувати законодавство України з питань захисту прав і свобод людини і громадянина, включаючи Конституцію України, міжнародні договори, закони та інші правові акти. Оцінка ефективності правових гарантій на захист прав і свобод людини і громадянина в Україні та ідентифікація проблем, що перешкоджають їх здійсненню. Україна як демократична держава, має встановлені законодавчі механізми захисту прав і свобод людини та громадянина. Однак, на практиці, існують певні проблеми та недоліки у дії цих механізмів, що вимагає покращення законодавства та практики захисту прав і свобод. Однією з головних гарантій прав і свобод людини та громадянина є Конституція України. У ній закріплені основні права та свободи, включаючи право на життя, свободу думки та відповідальність за її вираження, право на свободу та особисту недоторканість, право на справедливий судовий процес, право на охорону здоров'я, право на освіту та багато інших [1]. Законодавство України також передбачає механізми захисту прав та свобод. Зокрема, встановлено процедуру звернення до суду з питань захисту прав та свобод громадян, а також інших механізмів, наприклад, органів прокуратури, правозахисних організацій тощо. Однак, на практиці, існують певні проблеми у дії законодавчих механізмів захисту прав і свобод. Зокрема, проблема забезпечення доступності до правосуддя, недостатня ефективність судової системи, недостатня здатність прокуратури забезпечити належний рівень захисту прав та свобод. Крім того, в Україні також є проблеми з виконанням рішень суду та інших органів, а також з охороною прав людини та свобод у зоні конфлікту на Сході України [2]. Україна як демократична держава, має встановлені законодавчі механізми захисту прав і свобод людини та громадянина. Основні правові гарантії прав і свобод людини та громадянина в Україні закріплені у Конституції України та в інших законах країни. Основні правові гарантії прав і свобод людини та громадянина в Україні включають конституційні права та свободи. У Конституції України закріплені основні права та свободи людини, включаючи право на життя, свободу думки та відповідальність за її вираження, право на свободу та особисту недоторканість, право на справедливий судовий процес, право на охорону здоров'я, право на освіту та багато інших. Законодавчі механізми захисту прав та свобод: встановлено процедуру звернення до суду з питань захисту прав та свобод громадян, а також інших механізмів, наприклад, органів прокуратури, правозахисних організацій тощо [3]. Міжнародні договори та конвенції: Україна є учасником різних міжнародних договорів та конвенцій, що забезпечують захист прав та свобод людини. До них належать, зокрема, Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод, Конвенція ООН про права дитини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та інші. Незалежність судової влади. Судова влада в Україні має незалежний статус, а судді виконують свої повноваження згідно з Конституцією [4, с. 227-228]. **Висновок:** отже, правові гарантії прав та свобод людини та громадянина в Україні - це важлива тема, яка потребує уваги та дослідження. Україна, як демократична держава, має встановлені законодавчі механізми захисту прав та свобод громадян, які гарантують їх повагу та захист. Основні правові гарантії, такі як конституційні права та свободи, законодавчі механізми захисту прав та свобод, міжнародні договори та конвенції, незалежність судової влади і багато інших, є важливими компонентами системи захисту прав та свобод громадян. Українська влада має робити все можливе, щоб гарантувати права та свободи кожного громадянина, забезпечити ефективний захист цих прав, включаючи запобігання порушенням та швидке реагування на них. Також необхідно враховувати міжнародні стандарти та норми у сфері захисту прав людини, та підтримувати співпрацю з міжнародними організаціями для забезпечення взаємодії в цій сфері. Отже, гарантування прав та свобод громадян - це необхідний елемент будь-якої демократичної системи, і в Україні це питання потребує постійної уваги та вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року 2023.

2. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 року.
3. Гарантії прав та свобод URL: <https://esu.com.ua/article-28680>
4. 4. Правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні 2011. С. 222-228.

ПРИНЦИПИ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ, ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: З початком кожного року Україна продовжує боротися із тяжкою як економічною, так і соціальною ситуацією. Військові дії на Сході країни, анексування колосальних територій, і ще багато різних факторів зумовили пришвидшення роботи не тільки органів державної влади, а й пробудили українське громадянське суспільство. Звісно, є люди, які цією не стабільною ситуацією користуються із власних корисливих цілей, адже такі важливі принципи ліберальної демократії як забезпечення належної правової бази, захист приватної власності та ще ряд принципів де-юре є, але де-факто не забезпечуються належним чином [1].

Мета дослідження: проаналізувати можливість реалізації ліберальної демократії в Україні.

Об'єкт дослідження: реалізація ліберальної демократії на теренах України.

Предмет дослідження: Ознайомлення із принципами ліберальної демократії, дослідити всі аспекти ліберальної демократії.

Завдання дослідження: пояснити контекст ліберальної демократії, та зрозуміти як її сприймає народ. Ліберальна демократія є формою суспільно-політичного ладу — правовою державою на основі представницької демократії, в якій воля більшості та здатність обраних представників здійснювати владу обмежені в ім'я захисту прав на дотримання належних правових процедур, приватну власність, недоторканність особистого життя, свободу слова, свободу зібрань і свободу віросповідання [2, с. 54]. Характерним елементом ліберальної демократії є «відкрите суспільство», що характеризується терпимістю, плюралізмом, співіснуванням і конкуренцією найширшого спектра суспільно-політичних поглядів. Завдяки періодичним виборам, кожна з груп, що дотримуються різних поглядів, має шанс отримати владу. На практиці екстремістські чи маргінальні точки зору дуже рідко грають значну роль у демократичному процесі. Однак модель відкритого суспільства утруднює консервацію влади керівною елітою, гарантує можливість безкровної зміни влади та створює стимули, аби уряд гнучко реагував на запити суспільства [2, с.55]. Згідно із провідними концепціями ліберальної демократії, для виникнення ліберальної демократії необхідне дотримання ряду умов. До таких умов відносяться: розвинена система правосуддя, законодавчий захист приватної власності, наявність широкого середнього класу та сильне громадянське суспільство. Ліберальна демократія на перший план ставить громадянську свободу, тобто повну незалежність особистого життя індивіда від політичної влади. Це права на: недоторканість особи, свободу совісті, слова, зборів, друку, місця проживання, заняття, господарської діяльності, приватної власності та ін. Ядром свободи є особисті права. Політична свобода виступає як засіб забезпечення громадянської свободи. Влада, що порушує громадянську свободу, стає тиранією і знижує правомірність свого існування. Звідси маємо висновок - політична влада не повинна бути абсолютною, незалежно від того, хто її здійснює - монарх чи народ [1, с. 154]. У політичну культуру українців майже не закладена відповідальність. Люди завжди охоче перекладають тягар відповідальності на інших, у цьому випадку – на державу. А тим, хто при владі, це дає можливість триматися біля керма, спекулюючи на таких настроях. «Жодна економіка не зможе витримати такого навантаження соціальними трансфертами, які повісили на українську економіку. А населення, незадоволене ступенем відповідності рівня свого життя тому ідеалу, який у нього різними способами сформувавши, чомусь вважає, що держава йому винна, і чекає від неї дедалі більших і більших соціальних виплат. Провокуючи політиків цими своїми очікуваннями на обіцянки. Жоден політик, який іде на вибори, не відмовиться від того, щоб дати багато обіцянок – адже інакше його не оберуть [3, с. 81]. Культура відіграє значно важливішу роль у становленні ліберальної демократії, ніж це описувалося в літературі останніх двох десятиліть ХХ ст. Схоже, що синдром цінностей довіри, толерантності, добробуту й участі у прийнятті рішень, виявлений параметром виживання/самовираження, є особливо важливим. Ліберальна демократія не досягається простим запровадженням інституційних змін чи через маневрування еліти. Її виживання залежить від цінностей і вірувань звичайних громадян. Тому культура є важливим, якщо не визначальним, чинником розбудови повноцінного ліберально-демократичного суспільства, основою для формування цілісної культурно-національної ідентичності. Так само, як демократичні інституції базуються на здоровому громадянському суспільстві, так і громадянське суспільство має попередників і передумови на рівні культури. Особливо актуальним це питання постає в українській перспективі. Українська держава, здобувши незалежність і прагнучи втілення ліберальної демократії в умовах глобальної гуманітаризації людства, повинна оптимально визначити зміст, цілі та пріоритети стратегії формування ментальної (духовної) сфери. Для цього потрібно водночас відкривати перед індивідом широкі перспективи діалогу цивілізацій та опанування глобальних ліберальних цінностей [4, с. 176]. Наразі, людство формує гуманітарний світогляд, основою якого є ліберально-демократичні цінності. Для реалізації «людино-центричної» моделі розвитку українського суспільства необхідно зробити гуманітарну політику пріоритетною в державі. Це означає, що головним джерелом, основою і критерієм розвитку сучасного суспільства та держави мають бути культура, наука, освіта, а для цього необхідно сформувати нові підходи до політики в галузях культури та духовної сфери. У кризових, надто повільних трансформаційних процесах українська суспільна свідомість повільно переорієнтовується на загальнолюдські ліберально-демократичні цінності, бо усвідомлює, що немає альтернативи конституційній

демократії та ринковій економіці. Культура в умовах глобалізації та соціально-політичних змін є важливим фактором консолідації українського суспільства. Саме на основі культури як системи цінностей, які спираються на ліберальну традицію, можлива консолідація українського народу, побудова громадянського суспільства та становлення ліберальної демократії [5]. Що стосується України, то попри достатньо високий рівень освіти, яким вирізняється її населення з-поміж інших країн світу, значна частка людей не має системних, цілісних знань щодо політики лібералізму, що, безперечно, у багатьох випадках пов'язане з особливостями політичної соціалізації за часів СРСР. Наприклад, 63%, населення вважають що Україні потрібна демократія, 67% – свобода, і лише 24,8% вбачають потребу України у лібералізмові, причому, практично така ж частина населення (23,9%) вважає його явищем непотрібним [6].

Висновок: Досвід показує, що ліберальна демократія як лад є досить життєздатною та продуктивною для країни, що захоче взяти курс на розширення людських прав та свобод, зміни правової сфери, приватної власності. В Україні є весь потенціал аби розпочати ці зміни, що в будь-якому випадку не зроблять гірше, розуміючи досвід країн, що вже пройшли етап становлення ліберальної демократії та пожинають плоди вже сьогодні.

Список використаних джерел

1. Ліберальна демократія як основа правової держави URL: <http://ua.textreferat.com/referat-11751-3.html>
2. *О. Бабкіна*. Поліархія // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. 565 с.
3. Лібанова Е. «Я не вірю в можливість відродження протестантської етики» / Е. Лібанова // Дзеркало тижня. 2009. № 26 (754).
4. Тихомирова Є. Б. Паблік рилейшнз у глобалізованому світі: [моногр.] / Є. Б. Тихомирова. К.: Наша культура і наука, 2004. 489 с.
5. Жулинський М. Україна: випробування свободою, або чим зумовлюється прогрес нації URL: <http://www.dt.ua/3000/3050/47838/>
6. 2012: політичні підсумки і прогнози – загальнонаціональне опитування: результати загальнонаціонального соціологічного опитування (2012 р.) URL: <http://dif.org.ua/ua/archive>.

ВИБОРЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ

Актуальність теми дослідження. Демократичні суспільства, як правило, мають чітко збалансовані системи державного управління, зокрема у виборчих системах. Існуюча система політико-управлінських відносин в Україні характеризується значними недоліками у функціонуванні. Ці проблеми існують з моменту проголошення незалежності України. Проте вони значно загострилися в результаті впровадження політичної реформи 2004 р. Через недосконалість законодавчої бази та відсутність необхідної політичної волі залишається незбалансованість у формуванні та діяльності гілок влади, що потребує обов'язкового вирішення. Вказані проблеми зумовлюють необхідність розробки та застосування механізмів, які б нівелювали негативні впливи на виборчу систему України.

Мета дослідження: визначення та обґрунтування механізмів подолання проблем у виборчій системі України. Для досягнення мети ми ставимо наступні **завдання дослідження:** а) показати процес виборів; б) проаналізувати історію становлення виборчої системи України від початку незалежності до сьогодення; в) визначити, яка виборча система принесе найкращий результат для створення справжньої і дієвої влади в країні.

Об'єкт дослідження: виборча система України.

Предмет дослідження: особливості реформування виборчої системи України в контексті євроінтеграційних процесів. Нинішня виборча система відповідає потребам становлення української державності і вона потребує радикальних змін. Виборча система - сукупність юридичних, організаційних та інших засобів формування представницьких органів державної влади та здійснення громадянами своїх виборчих прав [1]. Їх характер безпосередньо зумовлює основні характеристики представницької системи. Вибори - не тільки важлива форма безпосередньої участі населення у здійсненні державної влади, не тільки акт обрання представників народу до органів державної влади. Це також засіб його виховання і самоорганізації. Нарешті, це практична реалізація виборчого права громадян, ефективний засіб перебудови сучасного суспільства. Історичний досвід переконливо свідчить про те, що серйозні зміни суспільного життя в цілому і в окремих його сферах (а найперше - а політичній) неодмінно стосувались виборчої системи, а в деяких випадках її радикальні зміни висувались на перший план. Виборчий процес - встановлена законодавством процедура, порядок організації і проведення виборів, один із елементів виборчої системи передбачає певні етапи, стадії, недотримання яких може призвести до небажаних наслідків - аж до касадії результатів виборів [3, с. 27]. Складовими виборчого процесу є: призначення виборів, які можуть бути черговими, позачерговими (достроковими), повторними, а також замість депутатів, які вибули; утворення виборчих округів і виборчих дільниць, системи виборчих комісій - Центральної виборчої комісії, окружних та дільничних виборчих комісій; складання списків виборців, яке здійснюється дільничними виборчими комісіями; висування і реєстрація кандидатів у депутати, право на які належить суб'єкту безпосередньо визначеним законом; процесуальні дії, пов'язані із забезпеченням гарантій діяльності кандидатів у депутати та інших учасників виборчого процесу; проведення голосування; підрахування голосів і визначення результатів виборів (голосування), причому під час підрахунку голосів виборча комісія повинна дотримуватись визначеної законом послідовності дій, належним чином оформляти відповідні документи [2, с. 5]. Однак описана процедура може мати своє продовження, коли виникає потреба проведення повторного голосування повторних виборів та виборів депутатів замість вибулих. В Україні з допомогою виборів громадяни обирають такі виборні органи і посади: Верховну Раду України, Президента України, обласні, районні, міські, селищні та сільські ради, міських, сільських і селищних голів. Якщо зазирнути в історію, то виборча система України зазнала суттєвих змін з часу проголошення незалежності нашої держави. Вибори до Верховної Ради України 1994 р. відбувалися за мажоритарною системою абсолютної більшості, яка виявилася не результативною, вимагала чимало коштів і часу через проведення других турів голосування. У 1998 та у 2002 р. вибори до парламенту України здійснювалися за змішаною виборчою системою. 225 депутатів обирали за мажоритарною виборчою системою відносної більшості, 225 депутатів - методом пропорційного представництва. Також у вересні 1997 року запровадили змішану виборчу систему, а у 2006 - 2007рр. пропорційну з закритими партійними списками. На сьогоднішній день слід зазначити, що як мажоритарна, так і пропорційна виборчі системи мають певні недоліки [4, с.112]. Так, мажоритарна система - досить результативна і проста у застосуванні, але вона сприяє неадекватному відображенню у складі представницького органу політичного спектра суспільства та призводить до втрати великої кількості голосів, а це має наслідком послаблення представництва в парламенті чи іншому виборному органі. Пропорційна система теж має істотні недоліки. Ця система вимагає сталої багатопартійності, яка характеризувалася би досить чіткою поляризацією політичних сил, що дозволяє після виборів сформувати стабільну парламентську більшість. В сучасній Україні діє змішана виборча система, яка закріплена правовою основою: Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 17 листопада 2011 року, «Про вибори депутатів Верховної Ради, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» від 10 липня 2010 року. 50% Верховної Ради обирається з мажоритарних округів і ще 50% - за пропорційною системою із закритими партійними списками [5]. Право на участь у розподілі мандатів у загальнодержавному окрузі отримують лише ті партії, які змогли подолати 5-відсотковий виборчий бар'єр. Саме завдяки їй депутати стали маріонетками в руках партійних

лідерів, а країна прискореними кроками пішла в бік авторитаризму. Сьогодні в українській Верховній Раді не представлені інтереси ні окремих соціальних прошарків населення, ні окремих територій. Їх місце в парламенті займають інтереси вузького кола людей - політичних партій, які прикриваючись авторитетом та популярністю лідера отримують місця в парламенті. Фактично цей недолік констатує грубе недотримання та спрощення ключових демократичних принципів. Формування закритих партійних списків відбувається в закритому режимі, що розриває взаємозв'язок виборців з кандидатами, що говорить про проходження до парламенту, за підтримки відомих політичних брендів, людей, які мають віддалене відношення до політичного процесу. Це ставить виборців у становище «виборів без вибору». Голосуючи за першу п'ятірку виборчого списку, виборці не мають уявлення про майбутній депутатський склад фракції. Ще у 2014 році кандидат у президенти України Петро Порошенко наголошував на необхідності проведення виборчої реформи. Відмова від корупційної виборчої системи прописана і в коаліційній угоді нинішнього парламенту. Але за три роки при владі реальних кроків у цьому напрямку досі не зроблено. Бо насправді чинна виборча система влаштує корупціонерів, які завдяки їй уже прийшли в парламент і розраховують, що вона приведе їх до влади знову. Яка ж виборча система потрібна Україні: мажоритарна, пропорційної з закритими виборчими списками чи пропорційна з відкритими списками? [6, с.120].

Висновок: Отже, найефективнішою виборчою системою в Україні є пропорційна системи з відкритими регіональними списками. Усі реформи в Україні залежать від політиків та їхніх рішень. А хто в нашій країні ухвалюватиме політичні рішення - залежатиме від закону про вибори народних депутатів України. Щоб рухатися вперед до розвитку країни, нам необхідне оновлення політичних еліт, які обиратимуться за новим принципом. Наступні парламентські вибори мають відбутися у 2019 році, але міняти виборчу систему потрібно вже сьогодні. Тоді кожен учасник політичного процесу матиме достатньо часу, щоб ознайомитися з новими правилами. Люди зможуть підготуватися до виборів, осмислити нові можливості для свого впливу на політику. До того ж, буде достатньо часу, щоб виборці знайшли «свого» кандидата та партію і розібралися, як за них голосувати. Без суспільного тиску та громадського контролю найважливіша зміна у політичній системі може провалитися. Наступний крок - уважний та критичний аналіз правок до Виборчого кодексу, а також постійне наголошення на необхідності впровадження пропорційної системи з відкритими регіональними списками. Тільки так у нас з'явиться реальний шанс привести до влади нових та ідейних політиків, які працюватимуть на благо українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Бойко Н. С. Виборча система України: суспільно-політичний аспект / Н. С. Бойко // Державне управління: теорія та практика. 2006. URL: <http://www.academv.gov.ua/ei3>
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
3. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. С.26-33.
4. Козаков В. М. Соціально-ціннісні засади державного управління в Україні: монографія / В. М. Козаков. К.: Вид-во НАДУ, 2007. 284 с.
5. Палій Г. О. Виборча система України: проблеми, наслідки функціонування та шляхи вдосконалення / Г. О. Палій // Монітор. 2009. Вип. 12. URL: <http://www.mss.gov.ua/Momtor/April/12.htm>
6. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 320 с.

ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА

Актуальність теми дослідження: Портрет Франкліна Делано Рузвельта є актуальною темою дослідження, оскільки його вплив на розвиток США та світову історію неможливо переоцінити. Він був одним з найбільш відомих та впливових американських політиків, а його програма «New Deal» стала відповіддю на складну економічну ситуацію в США та була ключовою у боротьбі з Великою Депресією.

Мета дослідження: розкриття політичного портрета Франкліна Делано Рузвельта - 32-го президента США. Ми плануємо проаналізувати його внесок у розвиток політичної системи США, визначити його найважливіші досягнення та встановити його місце у світовій історії.

Об'єкт дослідження: життя та політична діяльність Франкліна Делано Рузвельта. Ми будемо досліджувати його біографію, кар'єру та політичні досягнення.

Предмет дослідження: внесок Франкліна Делано Рузвельта у розвиток політичної системи США та його вплив на світову історію. Ми будемо досліджувати його програму «New Deal», яка була важливим кроком у боротьбі з економічною кризою, його роль у подіях Другої світової війни та утворенні Організації Об'єднаних Націй.

Завдання дослідження: визначити основні етапи життя та кар'єри Франкліна Делано Рузвельта; проаналізувати його політичну діяльність та її вплив на розвиток США та світову історію; дослідити роль програми «New Deal» у боротьбі з економічною кризою та її наслідки. Франклін Делано Рузвельт був одним з найвпливовіших політиків ХХ століття. Він був 32-м президентом Сполучених Штатів Америки та здійснив низку реформ, які змінили країну назавжди. В цій статті ми розглянемо політичний портрет Франкліна Делано Рузвельта [1]. Рузвельт був президентом США з 1933 до 1945 року, включаючи період Великої Депресії та Другої світової війни. Він був відомий своїми реформами, спрямованими на підвищення рівня життя американців та боротьбу з економічною кризою [1]. Однією з найвідоміших реформ, яку провів Рузвельт, була New Deal - програма, спрямована на боротьбу з економічною депресією. Ця програма включала в себе створення нових робочих місць, збільшення соціальних витрат та підтримку бідних і безробітних [4, с. 228]. Помітний внесок Рузвельта в історію США полягає в тому, що він зміг вивести країну з депресії та приготувати її до війни. Він також зміг змінити ставлення американців до держави, показавши, що уряд може бути корисним і ефективним для громадян [2, с.79]. У зовнішній політиці Рузвельт прагнув збільшити вплив США в світі, зокрема в Європі та Азії. Він займався розробкою доктрини «good neighbor», яка передбачала більш толерантні відносини з країнами Латинської Америки [3, с. 28]. Крім того, Рузвельт був відомий своєю рольовою грою на міжнародній арені, зокрема під час конференції зі збройними силами в Ялті у 1945 році, де він зустрічався зі Сталіним та Черчиллем, щоб обговорити плани по закінченню Другої світової війни [6, с. 231]. Незважаючи на критику та опозицію, Рузвельт продовжував просувати свої реформи та програми, вважаючи, що вони необхідні для досягнення соціальної справедливості та підвищення благополуччя американців. Він займався розширенням прав та свобод громадян, зокрема він підписав закон про соціальну безпеку та створив міністерство здоров'я, освіти та добробуту [5, с. 101]. Ще одним важливим аспектом політичного портрета Рузвельта була його здатність до мобілізації нації на час війни. Після нападу на Перл-Харбор, Рузвельт звернувся до нації зі зверненням про війну проти Японії. Він зумів викликати патріотизм та підтримку нації, а також залучити масову підтримку до військових операцій.

Висновок. Отже, політичний портрет Франкліна Делано Рузвельта характеризується як сильним та прогресивним лідером, який зумів змінити хід історії США. Його реформи та програми змінили життя американців та вплинули на розвиток країни в цілому.

Список використаних джерел

1. Вікіпедія – вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org/>
2. Грінберг, Д. Франклін Делано Рузвельт: життя і влада. М.: Центрполиграф, 2013. 608 с.
3. Хантер, Ч. Ф. Франклін Делано Рузвельт. М.: АСТ: Харвест, 2007. 512 с.
4. Дейвіс, К. М. Франклін Делано Рузвельт. Київ: Видавничий дім «Основи», 2018. 432 с.
5. Берк, Р. Франклін Делано Рузвельт: Життя і кар'єра. Київ: Наш формат, 2020. 240 с.
6. Рузвельт, Ф. Д. День народження. Київ: Дух і Літера, 2021. 256 с.

КОСМОПОЛІТИЗМ, ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ

Актуальність теми дослідження: Співіснування та взаємодія численних ідентичностей і почуття приналежності до світового громадянства за рамками націй звучить багатообіцяюче, але що ці солодкі слова за собою несуть? Космополітизм потребує багато уваги та дослідження усіх його сторін, адже є і позитивні і негативні наслідки цього вчення.

Мета дослідження: проаналізувати суть концепції космополітизму, дослідити її причини та прояви у сучасному світі.

Предмет дослідження: ідея космополітизму і її вплив на різні аспекти людського життя та суспільства.

Об'єкт дослідження: поняття космополітизму, його сутність та прояви.

Завдання дослідження: з'ясувати причини та сучасні прояви космополітизму, а також, що таке космополітизм. Космополітизм - це філософська концепція, яка визначає людину як громадянина світу, а не обмеженого національними кордонами. Космополітизм має свої причини, які можуть бути історичними, політичними, культурними та соціальними. Однією з основних причин розвитку космополітизму є зростання міграційних процесів та зміна структури суспільства. Крім того, космополітизм є реакцією на націоналістичні та етнічні конфлікти, а також на проблеми, пов'язані з ідентичністю та територіальними кордонами. Сучасні прояви космополітизму можуть бути різноманітні. Це може бути прагнення до культурного та мовного різноманіття, увага до глобальних проблем та відповідальність за світову спільноту. Космополітизм може також проявлятися у формуванні міжнародних організацій, співпраці та обміні знаннями та досвідом між країнами та культурами. Одним з проявів космополітизму є толерантність і відкритість до інших культур, які допомагають зберегти та поповнити світову культурну спадщину. Загалом, космополітизм є концепцією, яка визначає прагнення до усунення національних кордонів та побудови світу без дискримінації та соціальних нерівностей. Проте, космополітизм може також викликати спірність та конфлікти, особливо в суспільствах, які ще не готові до прийняття глобальних цінностей та ідей. Крім того, у світі, де все більше людей зосереджуються на власних інтересах та ідентичності, космополітизм може викликати опір та невдоволення. Один з найважливіших аспектів космополітизму - це ідея глобальної солідарності та взаємодії між народами та культурами. Космополітизм може сприяти створенню нових форм громадської участі та політичної діяльності. Космополітизм проявляється у міжнародних організаціях, таких як ООН, Європейський союз, НАТО та інші, які працюють над забезпеченням світового миру та співпраці між державами. Крім того, космополітизм може проявлятися в культурній сфері. Всі ці прояви космополітизму можуть допомогти вирішувати глобальні проблеми та створювати більш сприятливе середовище для розвитку людства. Космополітизм повинен базуватися на повазі до культурної та національної різноманітності, а не на їхньому ігноруванні або нівелюванні. Також потрібно враховувати, що космополітизм може викликати суперечності та конфлікти між культурами та національностями. Сьогодні космополітизм може стати важливим інструментом для забезпечення сталого розвитку та зміцнення міжнародної співпраці. Одним із проявів космополітизму є міжнародна співпраця та обмін знаннями, технологіями та культурними цінностями між країнами. Іншим проявом космополітизму є космополітична освіта. Крім того, космополітизм може мати значення в політиці та міжнародних відносинах, сприяючи мирному врегулюванню конфліктів та збереженню стабільності в світі. Його принципи толерантності, взаємної поваги та різноманітності допомагають забезпечувати стійкий та збалансований розвиток світу та уникнути конфліктів між культурами та націями. Крім того, космополітизм може мати значення в економіці. Він сприяє створенню міжнародних бізнес-контактів, забезпечує доступ до нових ринків та технологій. Однак, не всі прояви космополітизму можуть мати позитивний вплив. Наприклад, у ньому може міститися небезпека втрати національної ідентичності та культурної спадщини. Загалом, космополітизм має значення для розвитку сучасного світу та може мати позитивний вплив на міжнародну співпрацю, економіку, політику та культуру. Космополітизм постає у вигляді різних соціально-політичних орієнтацій від взаємодії та зближення народів до повного відкидання національної культури та патріотизму. Основною ідеєю космополітизму створення світової Держави або ж світової Федерації держав. Людину, яка ідентифікує себе з ідеологією космополітизму або з якоюсь з його форм називають космополітом [5]. Космополітичними за своєю суттю є світ, релігії – християнство, мусульманство, буддизм [1]. Космополітизм послужив відправною точкою для виникнення інтересу до культури інших країн і народів, пошуку культурних універсалій. Так почався діалог культур, що триває і по теперішній час, навіть в умовах глобалізації і перетворення людства в одну «велике село». За свідченням Діогена Лаєртія термін «космополітизм» вперше використав Діоген Синопський. Плутарх вважав, що це зробив Зенон із Кітіона. Епіктет доводив, що автором слова «космополітизм» був Сократ, який заявляв: «Я не афінянин чи коринфянин, я космополіт». У різні часи поняття «космополітизм» мало різний зміст. Утворення різноплемінної імперії Олександра Македонського зумовило появу різних за змістом космополітичних світоглядів. Космополітизм кініків виявляв негативне ставлення до міста-поліса. Стоїки в космополітичному ідеалі шукали суспільну форму, яка зробила б можливим

життя кожної людини за єдиним всесвітнім законом. Космополітичні ідеї кіренаїків виражалися у вислові «ubibene, ibipatria» («Де добре, там і вітчизна»). За Середньовіччя носієм космополітичних тенденцій була католицька церква [3, с. 272]. За доби Відродження і Просвітництва ідеал світового громадянства був спрямований проти феодальної роздрібненості й обстоював визволення індивіда від феодальних оков (Данте, Кампанелла, Лессінг, Кант, Рабле, Фіхте та ін.). У повоєнні роки в СРСР під гаслом боротьби з «антирадянським космополітизмом», під яким розумілося доброзичливе ставлення до традицій та цінностей народів поза межами СРСР, здійснювалися масові репресії [4, с. 86]. У сучасному трактуванні космополітизм це ідеологія, що пропагує зречення - національних традицій, культури, патріотизму, заперечує державний і національний суверенітет. Зараз вчені політологи визначають три тенденції ставлення індивідів до космополітизму: негативна засудження відсутності цінності патріотизму до Батьківщини; позитивна, переплітається з космополітичними поглядами певних класів та груп людей, позитивна з культурними, політичними та стичними аспектами [2, с. 24-53]. В ході капіталістичного розвитку ідеї космополітизму використовувалися у спробах обґрунтувати необхідність створення наднаціональних співтовариств. Космополітичні ідеї створення світової держави чи світової Федерації висувалися пацифістами (наприклад, пропозиція щодо перетворення ООН на світову державу). Комунисти заявляли, що ведуть непримиренну боротьбу з будь-якими виявами космополітизму, що він несумісний з «пролетарським інтернаціоналізмом», але на практиці проповідували необхідність «злиття націй» у всесвітньому масштабі.

Висновок: Космополітизм є складною та багатогранною концепцією, яка має значення для розвитку сучасного світу. В наш час космополітизм це сукупність дискусійних поглядів та напрямів що потребують угруповання та систематизації: дехто його підтримує та поширює зараз, дехто вважає це повним культурним обездомленням людини, дехто навіть не задумується про такі глобальні питання... Проте незабаром ця система поглядів постане, як політична ідеологія сучасності, що забезпечить баланс єдності в різноманітті. Варто пам'ятати що в основі цього явища лежить не стільки відсутність патріотизму та неповага до традицій, а бажання уникнути державних та політичних обмежень, лояльного ставлення до інших культур.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія Сучасної України. Т. 14: «Кол» -»Кос» / Гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України URL: <https://esu.com.ua/article-3862>
2. Бек У. Космополітичне суспільство і його вороги. Журнал соціології і соціальної антропології. 2003. № 6 (1). С. 24-53.
3. С. Кульчицький. Космополітизм // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. 369 с.
4. Єрмоленко В. Плинні ідеології: ідеї та політика в Європі XIX -XX століть. Київ: Дух і Літера, 2018. 471 с.
5. Космополітизм. URL: <https://cutt.ly/NGT57qZ>

ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. Новий політико-правовий курс на побудову суспільства в інтересах людини, узятий Україною в 1991 році і закріпленій Конституцією України від 28 червня 1996 року, сприяв інтеграції України у світове співтовариство і підвищенню ролі міжнародно-правових норм у формуванні системи захисту прав громадян [2]. У Конституції України розширений перелік прав і свобод, насамперед за рахунок включення в нього прав і свобод, закріплених у міжнародно-правових актах про права і свободи людини і громадянина. Всі вони в сукупності формують правовий статус громадян України. Фахівці стверджують, що від наявності дієвих механізмів забезпечення та захисту прав і свобод людини можна робити висновки про рівень демократизації суспільства, напрями побудови правової держави.

Мета дослідження: полягає у розкритті механізмів захисту прав свобод людини та громадянина, характеристиці проблем, які виникли в Україні у цій сфері на даному етапі її розвитку.

Предмет дослідження: права та свободи громадян України.

Об'єкт дослідження: правові гарантії прав і свобод громадянина України.

Завдання дослідження: обумовлені метою і полягають у визначенні шляхів подолання проблем, пов'язаних із системою захисту прав і свобод громадян. 10 грудня 1948 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла перший міжнародно - правовий документ, що проголосив основні права і свободи людини. Вона закріпила підґрунтя світового правопорядку в галузі прав людини і на багато років наперед визначила шляхи формування відповідного національного законодавства багатьох країн світу [4]. Положення Декларації отримали свій подальший розвиток у багатьох міжнародних договорах і документах. Так, 4 листопада 1950 р. прийнято Конвенцію про захист прав і основоположних свобод людини (Римську конвенцію). 16 грудня 1966 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла два важливих документи щодо прав людини: Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права та Міжнародний пакт про громадянські і політичні права [4]. Зазначені документи є обов'язковими для всіх держав, що їх ратифікували, в тому числі й для України. Визначені в цих документах основоположні права та свободи людини спрямовані на створення і забезпечення умов для нормальної життєдіяльності. Україна не тільки визнала ці документи, а й закріпила їх положення в конституції держави. Отже, хоча права, свободи людини і громадянина закріплені Конституцією України, належним чином вони не реалізуються, а у багатьох випадках порушуються. До особистих прав людини належать: право на розвиток своєї особистості; невід'ємне право на життя; право на повагу до гідності; право на свободу та особисту недоторканість; право на недоторканість житла; право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції; право на невтручання в особисте і сімейне життя; право на свободу пересування і вільний вибір місця проживання; право на свободу думки і слова; право на свободу світогляду та віросповідання [4]. Конституція України закріплює системи економічних, соціальних і культурних прав, які більш за все відносяться до суб'єктивної категорії, оскільки обумовлені національними особливостями [2]. Оскільки справжня демократія повинна мати достатню матеріальну базу, яка є соціально-економічною гарантією її існування та розвитку, маємо всі підстави стверджувати, що здійснення в державі економічних, соціальних та культурних прав і свобод є одним із важливих чинників для того, щоб визнавати таку державу справді демократичною [2]. Система економічних, соціальних та культурних прав згідно з Конституцією України охоплює: право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; право на підприємницьку діяльність; право на працю; право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів; право на відпочинок; право на соціальний захист; право на житло; право на достатній життєвий рівень; право на охорону здоров'я; право на безпечне для життя і здоров'я довкілля; право зумовлене гарантуванням вільної згоди на шлюб, а також захистом материнства, батьківства, дитинства і сім'ї; право на освіту; право на свободу творчої діяльності [1]. До політичних прав і свобод належать: право на об'єднання у політичні партії та політичні організації; право брати участь в управлінні державними справами; право на мирні збори та маніфестації; право на звернення [4]. Політичні права громадян особливо яскраво відображають суб'єктивні ознаки права взагалі, оскільки найбільше відрізняються в тих чи інших країнах. Всі зазначені вище права і свободи потребують захисту з боку держави, що проявляється не лише в існуванні юридичних важелів, а й в існуванні доступних механізмів правосуддя, створенні економічного базису для гарантій забезпечення прав людини та громадянина. Україна як демократична, правова і незалежна держава продовжує власне становлення. Досить тривалий час воно відбувається в умовах глибокої кризи, що охопила суспільство. Фахівці зазначають, що в сучасній Конституції України права і свободи людини та громадянина вперше закріплені не на основі революційних мрій чи класових постулатів, а на підґрунті природного права [2]. По суті, здійснено перехід до нового правового розуміння, заснованого на загальнолюдських цінностях. Сучасний стан правового статусу людини в Україні у різних сферах соціального життя свідчить про недосконалість та розбалансованість механізму забезпечення прав і свобод особи [3]. Проголошення особистих прав і свобод людини та громадянина є важливою, але не єдиною ознакою правопорядку у суспільстві. Необхідно також створити відповідні умови для реалізації прав і свобод, що повинні забезпечуватися надійною системою їхніх гарантій. Для гарантування можливості користуватися всіма правами та свободами людини

і громадянина держава повинна забезпечити реалізацію конституційних прав і свобод, створити відповідний механізм їх гарантування [5]. Основним елементом цієї системи є гарантії, які являють собою цілу низку конкретних засобів, завдяки яким стає реальним ефективне здійснення громадянами своїх прав і свобод, їх охорона та захист від правопорушення. Їх головне призначення полягає в забезпеченні всіх і кожного рівними правовими можливостями для набуття, реалізації, охорони та захисту суб'єктивних прав і свобод [5]. Роль і значення гарантій прав і свобод особи визначається тим, що вони є важливими чинниками в економічній, політико-правовій, культурній та інших сферах життя суспільства, які створюють умови для реальної можливості здійснення прав і свобод особи. Система гарантій прав і свобод особи є досить складною та розгалуженою. За змістом і видами гарантій прав і свобод особи поділяються на загальні та спеціальні. До загальних гарантій належать економічні, політичні, соціальні, ідеологічні та культурні гарантії, а до спеціальних - правові гарантії прав і свобод особи. Ефективність правових гарантій прав і свобод людини залежить від Конституції та чинних нормативно-правових актів, розвитку правових принципів, здійснення конституційного контролю, а також від того, як дотримуються цих законів державні органи та громадські організації, які повинні створювати умови для реалізації прав і дотримання обов'язків громадянами [3].

Висновок. Правові гарантії прав і свобод особи, які формуються у громадянському суспільстві, залежать від інститутів демократії, економічного становища держави, рівня правового виховання й культури населення, активної громадянської позиції, ефективного функціонування і взаємодії гілок державної влади. Україна продовжує шлях поступового приєднання до вимог європейських структур та міжнародних документів щодо прав людини.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.
2. Конституція України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Правові гарантії захисту прав та свобод людини в Україні URL: https://studies.in.ua/shpora-konst_pravo/375-garantyi-zdysnennya-prav-svobod-gromadyan-ukrayini.html.
4. Права людини та громадянина в Україні URL: https://www.googleadservices.com/pagead/aclk?sa=L&ai=DChcSEwijnMCZj4z_AhXBCHsKHVU1AAIYABAAGgJsZQ&ohost=www.google.com&cid=CAASJORouJfT4Mr mznW2LhZ3T0EOIbu872n-CEvcI0IWYreFaf4ucQ&sig=AOD64_3-navLwSMt1DF5vmVLwixL6Fjyxw&q&adurl&ved=2ahUKewjp4bmZj4z_AhXX_yoKHVOSBv0Q0Qx6BAgIEAE
5. Приватно правові засади концепції державної політики захисту прав і свобод людини в Україні URL: https://minjust.gov.ua/m/str_948.

М. МІХНОВСЬКИЙ І ЙОГО «САМОСТІЙНА УКРАЇНА»

Актуальність теми дослідження: полягає в тому, що Микола Міхновський є визначною постаттю в історії українського національного руху. Його праця «Самостійна Україна» містить важливі ідеї щодо створення незалежної держави на території Галичини та Буковини, які стали актуальними не лише у минулому, але й зараз у зв'язку зі складними викликами, які постають перед українською нацією.

Об'єктом дослідження: є життєвий шлях та творчість Миколи Міхновського, а також його праця «Самостійна Україна».

Завдання дослідження: полягає у з'ясуванні біографічних даних Миколи Міхновського, вивченні змісту та ідей, які він висунув у своїй праці «Самостійна Україна», аналізі впливу його думок на український національний рух та на формування української державності.

Предметом дослідження: є історичні обставини, які стали передумовами для висунення ідеї створення незалежної Української держави, а також ідеї, які він висунув у своїй праці «Самостійна Україна».

Метою дослідження: є вивчення життєвого шляху Миколи Міхновського, аналіз його праці «Самостійна Україна» з точки зору ідей української національної ідеї, визначення впливу його думок на формування української державності, а також розуміння важливості його творчості для сучасної України. Микола Міхновський був видатним діячем українського національного руху початку ХХ століття. Народився 1885 року в містечку Рогатин на Галичині, він став письменником, журналістом і політичним діячем, який виступав за створення незалежної української держави [1, с. 27]. Однією з найвпливовіших праць Міхновського є його брошура «Самостійна Україна», опублікована в 1917 р. У ній він представив план створення українського уряду, військової та фінансової системи для досягнення незалежності України. Його ідеї та відстоювання незалежності України мали значний вплив на український національний рух та становлення української державності [2, с. 15]. Міхновський був активним членом Українського національно-демократичного об'єднання — політичної організації, яка виступала за незалежність України [3, с. 9]. Він також відіграв важливу роль у культурному житті української громади, заснувавши український театр у Львові та підтримуючи інші мистецькі ініціативи [4, с. 35]. Хоча Міхновський не дожив до незалежної України, його бачення було реалізовано в 1991 році, коли Україна проголосила свою незалежність від Радянського Союзу.

Висновок: Сьогодні його робота є нагадуванням про важливість українського суверенітету та незалежності для добробуту українського народу.

Список використаних джерел

1. «Міхновський, Микола». Енциклопедія історії України: Т. 6. - Київ: Наукова думка, 2009. С. 398-399.
2. Дзиндзя, Р. Міхновський Микола // Енциклопедія сучасної України. 2010. Т. 17. 520 с.
3. Міхновський Микола // Українська дипломатична енциклопедія: у 2-х т. / Ред. кол. О. А. Дашкевич (голова) та ін. К.: Знання України, 2004. Т. 2: М - Я. С. 96.
4. 4.»Міхновський Микола». Українська радянська енциклопедія: у 12 т. / гол. ред. М. П. Бажан; редкол.: О. К. Антонов та ін. 2-ге вид. К.: Головна редакція УРЕ, 1977-1985. Т. 7: М - Н. С. 76.

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКО - ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ

Актуальність теми дослідження: Одна з характеристик державного ладу є форма державного правління, де виявляються особливості і порядок організації, що визначає структуру, компетенцію і взаємодію. Після революції гідності була відновлена парламентсько-президентська форма правління. **Мета дослідження:** аналіз причин повернення до парламентсько-президентської форми правління в Україні 2014 р., змісту відповідних конституційних положень.

Об'єкт дослідження: Україна у часи повернення до парламентсько-президентської форми державного правління.

Предмет дослідження: президентсько-парламентські форми організації державної влади України.

Завдання дослідження: визначити зміни які відбулися в Україні пов'язані з політикою, її причини та наслідки. В 2005 р. після Помаранчевої революції Україна перейшла до парламентсько - президентської форми державного правління. Після приходу до влади В. Януковича і Партії регіонів 30 вересня 2010 р. КСУ визнав, що не відповідає Конституції України Закон «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. у зв'язку з порушенням процедури його розгляду та прийняття. КСУ поновив чинність Конституції 1996 року [5]. Верховна Рада має право звільняти зазначених осіб з посад. Парламент призначає на посаду та звільняє з посади за поданням Президента голову СБУ. Відповідно до Конституції та ЗУ парламент здійснює контроль за діяльністю Кабінету Міністрів. У разі припинення повноважень Президента на Голову Верховної Ради покладається виконання обов'язків глави держави на період до обрання й вступу на посаду нового Президента. Цим законом розширено й коло повноважень Кабінету Міністрів, які за Конституцією в редакції актів Кабінету Міністрів з мотивів їх невідповідності Основному Закону держави з одночасним зверненням до КСУ щодо їх конституційності; не лише призначає, а й звільняє з посади Генерального прокурора України, половину складу Ради Національного банку України, половину складу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, третину складу КСУ [4]. Розширюються повноваження Президента України у зв'язку із значним звуженням сфери контрастивування актів глави держави, що мають скріплюватися підписами Прем'єр-міністра України і міністра, відповідального за акт і його виконання. Парламентсько-президентська форма державного правління передбачає створення збалансованої моделі державної влади, в якій повноваження глави держави значно обмежені й перерозподілені між урядом та парламентом [1]. Суть завдання дослідження полягає в тому, що для України стане кращим, що було, і що може бути, на даний момент ми переконуємося що чим раз тим краще, багато стало позитивних змін в нашій політиці, завдяки народу. Під час війни також президент бере певну участь, а депутати допомагають розгрузити деякі завдання. Президент володіє правом розпустити парламент і призначити вибори. Зростає політична роль Прем'єр-міністра і уряду, сформованого парламентською більшістю [2]. Парламентсько-президентська модель є перехідною формою до парламентської. Від президентської як нижчої форми організації, держ управління. Парламентська форма, випробувана європейським досвідом, на мою думку, нам потрібна така система влади, за якої її інститути, посадові особи, організації громадян і самі громадяни діяли б у межах, зафіксованих законами або нормами загальноприйнятої моралі. Від президентської до парламентської форми через парламентсько-президентську. Право президента формувати уряд ще не означає закріплення верховенства цієї гілки влади [3].

Висновки: Отже, парламентсько-президентська форма державного правління є більш підходящою для нашої країни, бо якщо проаналізувати минулі роки, то президент брав на себе велику відповідальність та вирішував усі питання сам.

Список використаних джерел

1. Протасова В. Є. Парламентсько-президентська республіка: сутність, особливості, різновиди//Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5602/1/Protasova_67.pdf
2. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т. В. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/32219/1/>
3. Політологія: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/35728>
4. Колодій А. Конституційна реформа в Україні і взаємодія гілок влади: нові виклики / Антоніна Колодій // Актуальні проблеми реформування державного управління в Україні: матеріали щорічної науково-практичної конференції. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kolodii_problema.pdf
5. Каплан Ю. Політичний процес в Україні: особливості переходу до парламентської республіки URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&Image_file_name=DO C/2009/09kybnbd.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1

МІСЦЕ І РОЛЬ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Актуальність теми дослідження: Тема місця і ролі України в системі європейських міжнародних організацій є вкрай актуальною в контексті зовнішньої політики України та її європейської інтеграції. Як суверенна країна, Україна реалізує позитивну іноземну політику на основі своїх національних інтересів, особливо в контексті співпраці з європейськими міжнародними організаціями.

Мета дослідження: виявити основні напрямки співпраці України з європейськими організаціями, а також оцінка її внеску у роботу цих організацій.

Предмет дослідження: політичні відносини в різних європейських країнах, їх характеристики та особливості.

Завдання дослідження: проаналізувати участь України в європейських міжнародних організаціях, дослідити роль України в цих організаціях та виявлення співпраці з ними, вивчення можливостей для України в контексті співпраці з європейськими міжнародними організаціями та оцінка переваг та викликів цієї співпраці для країни. Україна, як член багатьох впливових міжнародних організацій, бере активну участь у формуванні політичного середовища на міжнародній арені та активно працює в цих організаціях, що, до того ж, відображає не лише загальні інтереси нашої країни, а й наші національні інтереси. Сьогодні Україна є повноправним членом європейської та міжнародної спільноти. Це був процес інтеграції між розвитком власного статусу, стилю та навичок у стосунках із зовнішнім світом та включення України в інтеграційні процеси, які розгорнулися серед розвинутих країн Європи. Україна, як і багато інших країн світу, активно співпрацює з різними міжнародними організаціями. Зокрема, в рамках європейської інтеграції Україна прагне стати учасником багатьох європейських організацій, які мають значний вплив на розвиток регіону та світу в цілому. Однією з найважливіших європейських організацій, до яких входить Україна, є Рада Європи. Наша держава стала 37-м членом цієї авторитетної організації і п'ятою серед колишніх республік СРСР (після Латвії, Литви, Естонії та Молдови). Відповідно до установчого договору, метою Ради Європи є досягнення більшого ступеня узгодження та згуртованості між державами-членами, а також сприяння їхньому економічному та соціальному прогресу на основі спільних принципів та ідеалів, на яких базується західна цивілізація і демократія. З цією метою країни-учасниці за допомогою Ради Європи досягають згоди та вживають спільних заходів в економічній, соціальній, культурній, науковій, юридичній та адміністративній сферах для розвитку прав людини та основних свобод. Загалом вступ України до Ради Європи передбачає приєднання до понад 150 конвенцій, що діють у рамках Ради Європи і стосуються прав людини в тій чи іншій сфері. Рада Європи готова допомогти у налагодженні механізму діяльності Конституційного Суду України. Отже, вступ України до Ради Європи означає розширення демократичного простору на схід. Членство у Раді Європи має принести й відчутні економічні вигоди - від сприяння економічним реформам до захисту комп'ютерного зв'язку та надання психічних пільг у торгово-економічній сфері [1]. Ще однією важливою європейською організацією, до якої Україна прагне приєднатися, є Європейський Союз (ЄС). У рамках Східного партнерства Україна співпрацює з ЄС у багатьох сферах, зокрема, у політиці, економіці, торгівлі та енергетиці. Також, Україна бере участь у роботі численних агентств та програм ЄС, що сприяє розвитку економіки, науки та технологій. Європейський вибір нашої держави відкриває нові перспективи співробітництва з розвиненими країнами континенту, надає можливості економічного розвитку, зміцнення позицій України у світовій системі міжнародних відносин [2]. Україна є також членом Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ). До основних напрямів діяльності Організації відносяться питання, що стосуються безпеки, співробітництва у галузі економіки, науки, технологій та довкілля, а також в гуманітарній та інших сферах (права людини, інформація, культура, освіта). Сьогодні ОБСЄ є найбільшою регіональною організацією, яка об'єднує 57 держав Європи, Центральної Азії та Північної Америки для розвитку політичного діалогу та співробітництва у сфері безпеки в усіх її вимірах – військово-політичному, економіко-довкільному та людському. Україна відіграє важливу роль в ОБСЄ, особливо з огляду на складні внутрішні та зовнішньополітичні виклики, які постають перед країною. Україна також бере участь у різноманітних міжнародних місіях ОБСЄ, зокрема з моніторингу виборів та спостереження за дотриманням прав людини в інших країнах. Останніми роками Україна була в центрі уваги ОБСЄ через конфлікт на Донбасі та анексію Росією Криму. ОБСЄ стежить за ситуацією на сході України та підтримує мирне вирішення конфлікту. Україна також активно співпрацює з ОБСЄ в таких сферах, як боротьба з корупцією, покращення демократії та прав людини, забезпечення енергетичної безпеки [3]. Таким чином, можна зазначити, що геополітичне положення України потребує активної зовнішньополітичної діяльності у різних напрямках, а отже одним з головних принципів української геостратегії має бути багатовекторність її міжнародної політики [4,10-11].

Висновок: Україна вважає вступ до європейських організацій важливим кроком до європейської інтеграції та європейської ідентичності. Це дає Україні можливість брати участь у прийнятті рішень щодо Європейського співтовариства та сприяє підвищенню рівня життя українського народу. Україна посідає важливе місце в європейській системі міжнародних організацій, про що свідчить її членство в багатьох європейських організаціях. Україна активно співпрацює з європейськими партнерами у сфері політики, економіки та безпеки та є важливим гравцем у Європі та світі, визнаним європейськими партнерами та міжнародними організаціями. Україна продовжує рости та розвиватися, роблячи важливий внесок у зміцнення європейської інтеграції та збереження регіонального миру та стабільності.

Список використаних джерел

1. Співпраця України з міжнародними економічними та політичними організаціями URL:<https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15055/> (дата звернення 19.04.2023 р.)
2. Україна в Європейському Союзі: переваги та недоліки URL:https://vinobu.vn.ua/?page_id=3083 (дата звернення 19.04.2023 р.)
3. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) URL:<https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/organizaciya-z-bezpeki-i-spivrobotnictva-v-yevropi#:~:text= дата звернення 19.04.2023 р.>
4. Зовнішня політика України: здобутки і проблеми (Текст). К.: Т-во «Знання» України. 2007. 24 с.

ПРЕЗИДЕНТСЬКА ВИБОРЧА КАМПАНІЯ В 2019 Р.

Актуальність теми дослідження: з 1991 року вибори президента проходять кожних 5 років. Вибори - річ дуже складна. Просто взяти і вирахувати найкращого кандидата в президенти неможливо і неможливо точно сказати хто переможе в президентській гонці. Перед виборами потрібно ретельно вивчити про кандидатів.

Мета дослідження: описати передвиборчі програми головних кандидатів на перемогу на виборах.

Об'єкт дослідження: президентські програми, статистика виборів. **Предмет дослідження:** кандидати в президенти України.

Завдання дослідження: проаналізувати особливості президентської виборчої кампанії. Нинішнього Президента українці обирали в 2019 році — серед рекордної кількості кандидатів, з рекордним результатом у другому турі перемогу здобув Володимир Зеленський. Регулював процес підготовки та проведення президентських виборів так само закон «Про вибори Президента України» 1999 року. Але до нього неодноразово вносилися зміни. На той час він вже мав 34 редакції. Найсуттєвіші зміни стосувалися запобігання та протидії політичній корупції; функціонування української мови як державної. До ЦВК свої документи подали 92 потенційні претенденти, з них реєстрацію пройшли 44. Це рекордна кількість претендентів на найвищу посаду в державі. Так, на виборах 2014 року було зареєстровано 23 кандидати, у 2010 році — 18, у 2004 році — 26, у 1999 році — 15, у 1991 році — лише 6 [1]. Для подання своєї кандидатури у ЦВК потрібно було внести грошову заставу в розмірі 2,5 млн гривень. Грошова застава повертається кандидату на посаду президента у двох випадках: або в разі перемоги на виборах, або в разі виходу до другого туру. Всім іншим учасникам виборів гроші не повертаються, вони йдуть до Державного бюджету. Не менш важливим є наявність у кандидата відкритого накопичувального рахунку в гривнях для фінансування передвиборчої агітації. Кандидат у президенти повинен надати декларацію про доходи за минулий рік для перевірки Національним агентством з питань запобігання корупції [4]. Проте, що Зеленський може бути кандидатом на посаду президента України, розмови почалися наприкінці 2016 року. Тоді на екрани вийшла кінокомедія «Слуга народу 2», в якій Зеленський зіграв президента України Василя Голобородька. Цей фільм – логічне продовження серіалу «Слуга народу», який «Студія Квартал 95» випустила ще у 2015 році. У 2019 році очікується продовження. Варто зауважити, що «Слуга народу» – це не лише серіал та фільм за участю Зеленського. З 2017 року – це ще й політична партія [3]. Останнє дослідження «Рейтингу» за період з 16 по 24 січня базується на опитуванні 6 000 респондентів зі стандартною похибкою +/-1,3%. Згідно з цим дослідженням, якби вибори Президента України відбулися на той час, то у п'ятірку фаворитів потрапили б Володимир Зеленський (14,1%), Юлія Тимошенко (13,1%), Петро Порошенко (10,8%), Юрій Бойко (7,5%) та Анатолій Гриценко (6,1%) [2]. За результатами першого туру до другого туру вийшли Володимир Зеленський і Петро Порошенко. 7 квітня 2019 року ЦВК офіційно оголосила результати першого туру президентських виборів: Зеленський — 30,24% голосів, Порошенко — 15,95%. 21 квітня 2019 року відбувся другий тур виборів Президента України. За результатами підрахунку 100% протоколів, переможцем став Володимир Зеленський із 73,22% голосів, у той час як чинний Президент України Петро Порошенко отримав 24,45% [4]. Зеленський ішов на один термін з метою покращити життя в Україні, щоб молодь розвивала країну, а не їхала за кордон шукати кращого життя. Як і Порошенко, так і Зеленський хотіли лише одного – припинення війни. Також Порошенко більше наголошував, що Україна має стати Європейською країною.

Висновок. Як висновок скажу, що вибори є важливою частиною держави. Щоб вибрати гідного президента країни, потрібно ретельно вивчити про їхню програму. Читати лише достовірні джерела з перевіреною інформацією, а не довіряти усім наклепам.

Список використаних джерел

1. Історія виборів: скільки рекордів поставила президентська кампанія 2019 року? URL: https://www.opora.ua.org/article/vybory/election_history/vybory_prezydenta_2019
2. Як змінювалися рейтинги політиків в Україні після виборів URL: https://24tv.ua/vibori_v_ukrayini_2019_reytingi_kandidativ_v_ukrayini_n884045
3. Зеленський іде в президенти України: що варто знати про кандидата URL: https://24tv.ua/volodimir_zelenskiy_yde_v_prezidenti_ukrayini_2019_reyting_biografiya_skandali_n1051052
4. Вибори президента України 2019 URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

МІСЦЕ І РОЛЬ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У СТРУКТУРІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми дослідження: роль політичних партій у структурі громадянського суспільства обумовлена необхідністю розуміння їхнього впливу на політичні та суспільні процеси сучасного світу. Зміна геополітичної ситуації, глобалізація, внутрішні соціальні та економічні виклики, а також наростаючий популізм і націоналізм в деяких країнах роблять вивчення ролі політичних партій надзвичайно важливим для аналізу сучасних тенденцій та визначення майбутнього розвитку громадянського суспільства.

Мета дослідження: аналіз місця і ролі політичних партій у структурі громадянського суспільства.

Об'єкт дослідження: роль та місце політичних партій у структурі громадянського суспільства.

Предмет дослідження: політичні партії у структурі громадянського суспільства

Завдання дослідження: визначення важливості ролі і місця політичних партій у структурі громадянського суспільства. На сучасному етапі розвитку України постає питання щодо формування сприятливих правових та політичних умов, необхідних для створення повноцінного демократичного суспільства. Неабияку роль у цьому процесі мають відігравати політичні партії, що складають основу політичної системи більшості розвинених країн світу. Наявність політичних партій є ознакою високого розвитку суспільства та наявності в ньому громадянської культури й толерантності. В умовах загального виборчого права вони є основним механізмом політичної участі громадян. Саме партії формують національні інтереси та втілюють їх у життя. Причому вони можуть брати участь у творенні й здійсненні державної політики шляхом реалізації власних програм та в державному управлінні через свою роботу у структурах державної влади й місцевого самоврядування. Тому це не тільки важлива теоретична, а і практична проблема, оскільки вона пов'язана з розподілом повноважень між гілками влади, з питаннями оптимізації державно-владних відносин, результативного здійснення державної політики [1, с. 67-72]. Місце партій у політичній системі суспільства - вони є одним з найважливіших компонентів політичного процесу суспільства. Як суб'єкт формування владних відносин, партії великою мірою визначають характер і спрямування політичного процесу, стратегію і тактику боротьба за владу, її утримання, політичну стабільність суспільства. Завдяки політичним партіям здійснюється прямий та зворотний зв'язок між суспільством і державою. Це важливий інститут громадянського суспільства, завоювання й утримання влади, форма управління суспільством, при якій боротьба партій за владу виступає як механізм використання розбіжності інтересів, інакомислення в цілях суспільного прогресу [2, с. 169-173]. Для багатьох роль партій в сучасній конкурентній політиці є подібною до ролі корпорацій в сучасній конкурентній економіці. Більшість вчених, експертів, професійних політиків при розгляді феномену політичних партій погоджуються з наступними положеннями: 1) партії - це організації, 2) партії займаються забезпеченням діяльності урядових лідерів, 3) партії займаються забезпеченням громадської політики, 4) партії найбільш політично активні під час виборів, 5) партії відіграють тривалу роль у політичному житті [3, с. 137-147]. На рівні політичної системи партії стали інституціями, що мають великий вплив на формування уряду, є ініціаторами виборчої системи (мажоритарної, пропорційної чи змішаної). На рівні щоденного політичного життя партії відіграють основну роль у залученні мас у політику та «доборі», підготовці та висуненні політичних кадрів на вищі державні посади тощо [4, с. 54-57]. Усе частіше дослідники звертають увагу на світові та європейські моделі залучення громадськості до процесу прийняття рішень на усіх рівнях. Метою соціального партнерства під час реалізації державної політики є партнерська взаємодія політичних партій та державних інституцій [5, с. 3]. Досліджуючи процедурні правила вироблення політики в Європейському Союзі, не можна оминати увагою такий важливий документ, як Біла книга з європейського управління. Цим документом визначено сфери й теми досліджень, а саме: демократизація експертизи і встановлення систем наукових рекомендацій; консультація й участь громадянського суспільства; встановлення структури агенцій із вироблення рішень; залучення експертів до процесу здійснення національної політики; організація мережі людських ресурсів для належного управління [6, С.117].

Висновок: політичні партії мають важливе значення для формування демократичного суспільства в Україні. Вони є основним механізмом політичної участі громадян, формують національні інтереси та можуть брати участь у реалізації державної політики через свою роботу у структурах державної влади й місцевого самоврядування. Присутність політичних партій є ознакою високого рівня розвитку суспільства та громадянської культури.

Список використаних джерел

1. Морарь М. В. Роль партійного лідерства в активізації політичних процесів сучасної України / М. В. Морарь // Грані. 2014. № 2. С. 67-72.
2. Морарь М. В. Націоналізм та його роль у теорії й практиці політичних партій / М. В. Морарь // Політикус. 2017. Вип. 1. С. 169-173.

3. Матушенко О. Вплив політичної та бізнес-еліти на еволюцію ролі та місця політичних партій в політичній системі України / О. Матушенко // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. 2011. Вип. 3. С. 137-147.
4. Ярош Я. Б. Роль політичних партій у реалізації державної політики в Україні / Я. Б. Ярош // Політичне життя. 2017. № 4. С. 54-57.
5. Неурядові організації Європейського Союзу : порівняльний аналіз громадських організацій України / [керів. проекту Людмила Козак], 2002. С. 148.
6. Кодекс належної практики щодо політичних партій. // Вибори і демократія. Випуск 1 (23). Київ: Інститут виборчого права; Національний університет «Києво-Могилянська Академія», 2010. С. 117.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС

Актуальність теми дослідження: Успішність реформ в Україні, спрямованих на наближення стандартів ЄС. Вимоги, поставлені перед українською економікою, її змінення після угоди. Взаємовідносини між Україною та ЄС, їх співпраця у питаннях безпеки та оборони, спільні ініціативи у сфері культури та освіти. Взаємні переваги для громадян України та країн ЄС.

Мета дослідження: дослідити і визначити переваги та недоліки угоди України з ЄС.

Предмет дослідження: оцінка ефективності реалізації угоди та її впливу на економіку, політику та соціальну сферу України.

Об'єкт дослідження: угода, що була підписана між Україною та Європейським Союзом, а також її реалізація та вплив на різні аспекти життя в Україні.

Завдання дослідження: проаналізувати, економічні та соціальні переваги та недоліки угоди, дослідити вплив угоди на розвиток України та європейської інтеграції, проаналізувати результати реалізації угоди та визначити досягнення та невдачі в її виконанні, оцінити вплив угоди на зовнішньоекономічні зв'язки України та ЄС, проаналізувати роль угоди у забезпеченні енергетичної безпеки України та ЄС, дослідити взаємозв'язок між угодою та політичними й економічними процесами в Україні та ЄС, проаналізувати вплив угоди на культурні зв'язки між Україною та ЄС, визначити можливі загрози та виклики, які можуть виникнути під час реалізації угоди та запропонувати шляхи їхнього подолання. Переваги Однією з головних переваг угоди є збільшення економічної співпраці між Україною та ЄС. Україна отримала можливість вільно торгувати з країнами ЄС та залучати інвестиції, що сприятиме розвитку економіки та зростанню зайнятості [1]. Розширення торговельних можливостей передбачає зниження мит на більш як 90% продуктів та послуг, що дозволяє українським компаніям збільшити свої можливості на європейському ринку, а також забезпечує підтримку для малих та середніх підприємств [2]. Розвиток інфраструктури та транспортних зв'язків: угода допоможе Україні покращити інфраструктуру [3], зокрема транспортні зв'язки, що зробить торгівлю та співпрацю більш ефективною та забезпечить підтримку для туризму. Також угода передбачає збільшення стандартів у сфері прав людини та демократії в Україні, що є важливим кроком у розвитку демократії країн. Підвищення стандартів у сферах таких, як безпека харчових продуктів, охорона довкілля та права працівників, що підвищує якість та безпеку життя громадян України. Угода допоможе Україні підтримувати стабільні відносини з ЄС та посилить інтеграцію зі спільнотою [4]. Недоліки Збільшення конкуренції. Воно може бути складним для малих та середніх підприємств в Україні, що може призвести до їх знищення [5]. Також угода може бути використана як інструмент тиску на Україну в геополітичних конфліктах, зокрема з росією. Геополітичні ризики. Україна може стати ураливою до геополітичних ризиків та загроз з боку росії. Необхідність реформ: угода передбачає підвищення стандартів, але це можна бути складно для деяких українських ресурсів для відповідної адаптації. Відкриття ринку ЄС може привести до збільшення конкуренції на внутрішньому ринку України та зменшення вигод для деяких українських компаній [6]. Укладення угоди може мати негативні наслідки для деяких галузей, зокрема аграрного сектору, який може бути конкурентоспроможним на європейському ринку. Необхідність фінансових зусиль. Україні може знадобитись значна фінансова підтримка для використання умов угоди, зокрема для проведення реформ та підвищення стандартів [7].

Висновок: Отже, дослідження переваг та недоліків угоди України з ЄС є важливим завданням, щоб оцінити ефективність угоди та зрозуміти, які кроки потрібно зробити для максимального використання угоди України з ЄС.

Список використаних джерел

1. Міністерство закордонних справ України URL: <https://mfa.gov.ua/ua/eu-association-agreement>
2. Європейський союз в Україні URL: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk/1393/ukraine-and-european-union-association-agreement-0_uk
3. Урядовий портал URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/244732728>
4. Інститут світової політики URL: <https://worldpolicies.org/article.php?id=166>
5. Інтерфакс-Україна URL: <https://interfax.com.ua/news/general/712085.html>
6. Українська правда URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/articles/2022/03/22/7334515/>
7. Радіо Свобода URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ukrayina-yevropeysky-soyuz-asociaciyna-ugoda/29559616.html>

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ УГОДИ УКРАЇНИ З ЄС

Актуальність теми дослідження: Угода є унікальним двостороннім документом, який виходить далеко за рамки угод про асоціацію, які були укладені ЄС свого часу з країнами Центральної та Східної Європи. Угоду можна розглядати як важливий крок на шляху наближення в перспективі до наступного етапу – укладення договору про вступ до ЄС. Угода за своїм обсягом і тематичним охопленням є найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли небудь укладеним ЄС. Угода складається із преамбули та семи розділів: «Загальні принципи»; «Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики»; «Юстиція, свобода та безпека»; «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею»; «Економічне та галузеве співробітництво»; «Фінансове співробітництво»; «Інституційні, загальні та прикінцеві положення». Угода містить 486 статей, 44 додатки, 3 протоколи. Також до Угоди додано одну декларацію, вчинену Україною.

Мета дослідження: висвітлити політичні переваги та недоліки асоціації України з ЄС.

Об'єктом дослідження: виступає Україна та ЄС.

Предметом дослідження: є процес впровадження євро інтеграційної стратегії України.

Завдання дослідження: дати характеристику сучасного стану взаємовідносин України з ЄС; проаналізувати переваги і недоліки для України в разі інтеграції в ЄС; розкрити основні шляхи подолання негативних наслідків та визначення місця України в об'єднаній Європі. Для будь-якої країни експорт є важливим інструментом на шляху розвитку економіки, тому це питання знайшло своє відображення в Угоді. В Додатку I-A Угоди встановлена система кількісних обмежень експорту визначених груп українських товарів до ЄС. На сьогодні, згідно з даними на офіційному он-лайн порталі Європейської Комісії, Україна вже вичерпала свою квоту на експорт меду, солоду, пшеничного глютену, консервованих томатів, виноградного та яблучного соку до ЄС на 2018 р. Обмеження експорту продукції українського агропромислового комплексу, з одного боку, є закономірним у контексті захисту сільського господарства держав-членів ЄС, але з іншого боку, є гальмівним чинником для збільшення обсягів зовнішньої торгівлі України [1, с.250]. Енергетичний ринок. В межах виконання Угоди Україна взяла на себе низку зобов'язань щодо імплементації вимог певних директив, які регулюють також екологічні питання. Виконання Україною своїх зобов'язань у цій частині Угоди потребує вирішення багатьох проблем, а також залучення грошових та часових ресурсів. Варто нагадати, що внаслідок ратифікації Україною Паризької угоди у 2016 р. питання встановлення ринку квот на викиди парникових газів було розглянуто та включено до Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 р [2, с. 26]. Імплементація екологічної частини законодавства ЄС, визначеної в Угоді та додатках до неї, не лише сприятиме збереженню навколишнього середовища, але й дозволить залучити нові інвестиції в українську економіку. Враховуючи важливість енергетичної безпеки та конкурентоспроможності у цій сфері, питанням енергетики присвячена гл. 1 розд. V Угоди, в якій регламентовані принципи співпраці в енергетичній сфері як однієї з галузей економічної та галузевої співпраці. Варто зазначити, що Угодою передбачається співпраця в багатьох напрямках: модернізація та посилення наявної енергетичної інфраструктури, яка становить спільний інтерес (зокрема, енергогенеруючі потужності), цілісність, надійність та безпека енергетичних мереж, поступова інтеграція електроенергетичної системи України до європейської електроенергетичної мережі [...]; співпраця в межах Договору про заснування Енергетичного Співтовариства 2005 р.; розвиток конкурентоспроможних, прозорих і недискримінаційних енергетичних ринків на основі правил та стандартів ЄС шляхом проведення регуляторних реформ; досягнення прогресу на шляху встановлення привабливого та стабільного інвестиційного клімату; ефективна співпраця з ЄІВ, ЄБРР та іншими міжнародними фінансовими організаціями й інструментами для підтримки співпраці у сфері енергетики [3]. Угода також виділяє важливість взаємної співпраці з питань розвитку та підтримки відновлювальної енергетики, враховуючи принципи економічної доцільності та охорони навколишнього середовища, а також альтернативних видів палива (зокрема, стале виробництво біопалива та співпраця у сфері нормативно-правових питань), сертифікації та стандартизації, технологічного і комерційного розвитку (пп. j ст. 338 Угоди) [6]. Слід зазначити, що Угода - це не єдиний документ, в якому викладені вимоги до України щодо приведення законодавства у відповідність до норм ЄС. Враховуючи, що підготовка Угоди почалася ще у 2007 р. та тривала протягом певного часу, це призвело до того, що деякі директиви, віднесені положеннями Угоди до переліку обов'язкових для імплементації, на сьогодні вже втратили чинність. Відповідно, Україна виконуватиме взяті на себе зобов'язання за принципом *lex posterior derogat legi priori* [4]. Для налагодження необхідних умов функціонування передбачений перехідний період до 2-х років. Однак, враховуючи глобальні тенденції, «зелений тариф», прийнятий в Україні, поступово зменшується до 2030 р. В ЄС, де частка відновлювальної енергетики досягла 30%, Європейська Комісія у повідомленні «Чиста енергія для всіх європейців» вже підняла питання про

скасування пільг, пов'язаних з першочерговим включенням до енергомереж, для постачальників відновлювальної енергії в межах підготовки Четвертого (Зимового) Енергетичного Пакета. Таких заходів планується вжити, щоб запобігти спотворенню конкуренції на європейському ринку енергетики, оскільки саме досягнення світового лідерства у відновлювальних технологіях є однією з цілей цього акту, поряд з підвищенням енергоефективності та покращенням умов споживачів [5]. Валютна лібералізація. Відповідно до ст. 145-146 розд. IV Угоди, сторони зобов'язані протягом 4-х років вжити заходів для забезпечення вільного руху капіталу, пов'язаного з надходженням прямих і портфельних інвестицій, наданням кредитів, що стосуються торговельних операцій або наданням послуг, фінансових позик та кредитів. Зокрема, Директива Ради (88/361/ЄЕС) від 24.06.1988 р., норми якої Україна зобов'язалася інтегрувати до свого законодавства, передбачає, що обмеження руху капіталу між громадянами забороняється, окрім введення тимчасових захисних заходів у разі потреби, а відносини щодо руху капіталу в або з третіх країн регулюються так само, як і з країнами-членами ЄС. Відповідно до цих нормативних актів, 01.12.2016 р. НБУ презентував нову Концепцію валютного регулювання, а вже 19.03.2018 р. Проект Закону України «Про валюту», визначений Президентом як невідкладний, надійшов до Верховної Ради, де наразі проходить процедуру опрацювання в комітетах. Прийняття цього закону дозволить спростити механізм залучення іноземних інвестицій до України [7, с.129].

Висновки: Імплементация нормативно-правових актів ЄС до правової системи України - це, безперечно, крок уперед для правового регулювання цілої низки правовідносин (зокрема, в галузях зовнішньої торгівлі, іноземних інвестицій та відновлювальної енергетики). Сенс Угоди зовсім не в тарифних зобов'язаннях, а ефект від набрання чинності Угодою, можливо, не такий явний для громадян, як запровадження безвізового режиму з ЄС. Однак українське бізнес-середовище зможе по-справжньому відчутти результати європейської інтеграції лише через деякий час після набуття чинності законодавством та аналізу відповідної судової практики, які й будуть свідчити про реальну інтеграцію України до системи стандартів ЄС, адже ми маємо усвідомлювати, що ратифікацією Угоди про асоціацію і наданням безвізового режиму завершився певний етап, і що без нашої сконцентрованої та стратегічно спланованої роботи подальших політичних поштовхів просто не буде.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Гурик М. І. Декомунізація як шлях побудови україно-центристської моделі історичної пам'яті / Гурик М.І.// Актуальні проблеми філософії та соціології. 2016. №11. С.26-29
3. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
4. Проблеми декомунізації історичних пам'яток URL: <https://24tv.ua/tri-problemi-dekomunizatsivi-p758475>
5. Качка Т., Клімкін П. Новий етап відносин з ЄС: що має робити Україна після ратифікації Угоди URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/07/14/7068538/>
6. Каргова В., Чижик О. Юридична газета URL: <http://vurgazeta.com/publications/practice/inshe/perevagi-ta-nedoliki-ugodi-pro-asociacivu-mizh-ukravinovu-ta-es.html>
7. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 320 с.

ІДЕОЛОГІЯ «РУСКОГО МІРА» ЯК ІДЕЙНА ОСНОВА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження. У 2014 р. Україна стала об'єктом агресії з боку Російської Федерації (РФ). Протягом першого півріччя неоголошеної війни Українська держава тимчасово втратила Кримський півострів й окремі території Донецької та Луганської областей. Лише ціною надзусиль і значних втрат Збройних сил України, Національної гвардії, добровольців, волонтерів у липні-серпні 2014 р вдалося спочатку зупинити поширення російської окупації, а згодом і перейти в наступ та відвоювати частину втрачених територій. Пафосні епітети про ніби то «спільне минуле», «тісне переплетіння історичних доль», «глибоке усвідомлення нерозривної єдності», «братне походження і родинні зв'язки» не втомлюється нам нав'язувати російська пропаганда.

Мета дослідження: проаналізувати історико-політичні передумови й ідеологічне підґрунтя агресивної політики Росії щодо України.

Предмет дослідження: ідеологія «Руского Міра» як ідейна основа російської агресії проти України.

Об'єкт дослідження. концепт «русского міра».

Завдання дослідження: визначити ідейну концепцію «русского міра» та її історичні передумови; з'ясувати головні складові ідеології «русского міра»; визначити напрямки експансії «русского міра» в Україні. Тож що являє собою концепт «русского міра»? Якщо знайти у Вікіпедію, то ми знайдемо визначення: «Російський світ» (рос. - русский мир) - російська неоімперська геополітична доктрина епохи панування путінізму. Слугує ідейним підґрунтям для історичного реваншу - воєнної агресії з метою реставрації Росії у кордонах СРСР до 1991 року та повернення її «зони впливу» (країн-колоній та сателітів у Європі, Закавказзі та Середній Азії до 1917 року (до поразки Росії у Першій світовій війні)... [1]. На своєму початку « русский мир» був ідеологічним підґрунтям для геополітичного утворення « Євразійський Союз», тобто реставрації СРСР у нових умовах, найважливішою складовою якого мала бути проросійська Україна, та згодом перетворився у виправдання прямої воєнної агресії проти України для захисту російського і російськомовного населення. Тому «русский мир» у будь-якому з його варіантів явно або приховано є ворожим до української національної ідеї, до української державності. Формально путінська Росія є федерацією багатьох народів, реально ж Росія являє собою державу тоталітарного типу, що всіяко намагається зберегти статус-кво імперії після розвалу СРСР, знищуючи всі національно-визвольні рухи (дві російсько-чеченські війни - яскравий приклад придушення національно-визвольних рухів та державного етноциду). З цією ж метою РФ намагається повернути свій втрачений вплив на весь колишній пострадянський простір (російсько-грузинська війна 2008 р., російсько-українська, що розпочалася 2014-го, тощо). Ось що з цього приводу сказав один із провідних ідеологів неоімперіалізму та «русского міра», помічник Президента РФ В. Сурков: «Є найромантичніша з важливих причин збереження національного суверенітету: росіяни, вже 500 років, з часу Івана III, є державотворчим народом. Ми - нація, яка звикла до державності. І на відміну від наших багатьох друзів по Радянському Союзу, і багатьох інших країн ми завжди були носіями національної ідеї. Треба пам'ятати, що всі ці нації жодного дня у своїй історії не були суверенними, вони не мають досвіду державного існування. Тому цілком зрозуміло, що, коли в Москві не склалося або склалося не так, як хотілося, вони одразу ж, не замислюючись, біжать до іншого хазяїна. Це нормально. Були провінцією однієї країни, стануть провінцією іншої». Зрозуміло, що імперський ідеолог і практик має на увазі перш за все Україну, без якої цей російський імперський проект ніколи не буде реалізований. Звертаючись до історії, ми бачимо, що Росія як своєрідне державне утворення у своєму багатовіковому розвитку мала і має чотири історичних типи державності: Московське царство (початково - князівство), Російська імперія, СРСР (з деякими особливостями і відмінностями) і, нарешті, Російська Федерація. Кожне з цих державних утворень, окрім притаманних їм владних інституцій, мало відповідну до історичної епохи ідеологію. Ідеологія є одним із важливих елементів державотворення і націєтворення. Головним її завданням є теоретичне обґрунтування і практичне втілення тих засадничих ідей, які продукує і реалізує керівництво держави та її провідна еліта. Спочатку переважаючий вплив на формування ідеологічних доктрин мала релігія, згодом вона поступилася місцем секулярно-просвітницьким і науково-пропагандистським концепціям [2, с. 112]. Якщо перші московські володарі послуговувалися дещо примітивною, але водночас практичною і дієвою ідеологією «собирания русских земель», а саме завоюванням під свій скіпетр усієї спадщини Київської Русі, то згодом, з XV ст. вони взяли на озброєння більш релігійну (псевдотеологічну) доктрину «Москва - Третій Рим». Наступною великодержавною ідеологією імперської Росії стала монархічна концепція «Православие, самодержавие, народность», яку в 30-х роках XIX ст. сформулював і втілював у життя міністр народної освіти, граф С. Уваров.»З утвердженням Росії як імперії та однієї з найпотужніших держав Європи, - як, наприклад, цілком обґрунтовано доводять науковці НІСД, - викристалізується офіційна державна ідеологія, новим елементом якої стає привнесення, разом із духовно-релігійним і державницьким, національно-культурним складником. Ця державна ідеологія, що сформувалася протягом XVIII- початку XIX ст., є безпосередньою основою ідей РМ у їх сучасному офіційному варіанті» З руйнацією на початку XX ст. [3]. Російської імперії та утворенням у 1922 р. СРСР ідеологія марксизму-ленінізму-сталінізму стала панівною в усіх сферах державного і суспільного життя. Головне більшовицьке гасло

«Пролетарии всех стран, соединяйтесь!» було кредо цієї тоталітарної ідеології, а провідною метою - всесвітня пролетарська революція і створення всепланетарної пролетарської комуні. Хоча російський контекст ставав у «світовому інтернаціоналі» другорядним, але саме російська історія, мова, культура, освіта, наука тощо стали базовими для формування і розвитку цієї тоталітарної ідеології, у той час як інші ідентичності, у тому числі й українська (т. зв. «український буржуазний націоналізм»), зазнавали шаленої дискримінації, а їхні провідні діячі ставали об'єктами переслідувань і репресій. Ліквідація наприкінці ХХ ст. СРСР надала реальну можливість колишнім радянським республікам позбутися тоталітарного спадку і стати на шлях демократичного розвитку [4]. 24 жовтня 2006 р. у своєму вітальному слові до учасників Всесвітнього конгресу співвітчизників В. Путін заявив: «Цей день, безперечно, об'єднує не тільки багатонаціональний народ Росії, а й мільйони наших співвітчизників за кордоном, об'єднує весь так званий рускій мір. Ми справді єдині, і жодні кордони та перепони не завадять цій єдності. У нас є тільки одна спільна мета - зробити цю єдність ще міцнішою». Згодом, у червні 2007 р., згідно з указом В. Путіна, було створено недержавний центр підтримки та популяризації російської мови та культури «Русский мир». Співзасновниками Фонду стали Міністерство закордонних справ та Міністерство освіти і науки РФ. Під час виступу 3 листопада 2009 р. патріарх церква окреслив не лише пріоритети т. зв. «русского міра», а й його базові елементи «опори»- православ'я, російська мова і культура та спільна історична пам'ять і спільні погляди на суспільний розвиток. Зокрема, він наголосив, що третім важливим базовим елементом цього концепту є спільна історична пам'ять і спільні погляди на суспільний розвиток» Реалізація її головних завдань планувалася на близьку і далеку перспективу, оскільки В. Путін сподівався, що маріонеткове президентство В. Януковича «это всерьёз и надолго». Проте Революція гідності перекреслила всі плани Кремля [5]. А отже, В. Путін змушений був застосувати, окрім «м'якої сили» «русского міра», ще й «жорстку силу»- захопивши Крим й розпалюючи війну на Донбасі. Так, у лютому 2014 р. розпочалася неоголошена гібридна російсько-українська війна, що триває й досі.

Висновки. Щоб зрозуміти всю небезпеку концепту «Русский мір» для українства, коротко означимо його базові елементи. По-перше, це - РПЦ. Якщо церква у найближчих наших сусідів - Польщі, Угорщині, Словаччині, Румунії, Молдові, Білорусі та Росії - є виразником і гарантом їх державності, суверенності, унітарності й ідентичності, то в Україні якраз все навпаки. По-друге, це - інформаційна безпека. Коли збройне протистояння між Москвою та Києвом скоротилося до мінімуму (обстріли і перестрілки на лінії зіткнення), головним полем битви виступає інформаційний простір. Саме засоби масової інформації (телебачення, інтернет, газети, часописи, радіо тощо) стають реальною і дієвою зброєю у цій гібридній війні. По-третє, це - російська мова і культура. На одній із зустрічей з представниками російської інтелігенції В. Путін, розповідаючи про проголошення Року російської мови, уточнив зміст поняття: «Російський світ може і повинен об'єднати всіх, кому дороге російське слово і російська культура, де б вони не жили, в Росії або за її межами. По-четверте, це - російська освіта і наука. Одним із пріоритетних напрямків експансії «русского міра» в Україні є потужна популяризація і зміцнення позицій російської освіти і науки та використання їх у неоімперському дискурсі.

Список використаних джерел

1. Російський світ. Вікіпедія: вільна енциклопедія.
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
3. Гурик М. І. Ш умка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dSPACE.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
4. О Фонде. Цели и задачи. Идеология URL: // www.russkivmir.ru/russkivmir/ru/fund/about
5. Чим російська Церква в Україні відрізняється від української? // Українська Православна Церква Київського патріархату. Харківська Єпархія. URL: <http://cerkva.kharkov.ua/novini/upckp/862.html>

ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність теми дослідження: Проблема політичної соціалізації української студентської молоді є актуальною і має велике значення для суспільства. Необхідно розуміти, що політична соціалізація означає процес формування політичної свідомості, цінностей, знань і навичок, які дозволяють громадянам брати активну участь у політичному житті країни. Українська студентська молодь є важливим суспільним сегментом, який має великий потенціал для змін в країні. Студенти є майбутніми лідерами, політиками, активістами і вченими, і їхні погляди і дії формують майбутнє українського суспільства.

Мета дослідження: полягає в розумінні причин, наслідків та можливих шляхів вирішення цієї проблеми.

Об'єкт дослідження: студентська молодь.

Предмет дослідження: проблеми політичної соціалізації студентської молоді.

Завдання дослідження: проаналізувати фактори, які вплинули на політичну соціалізацію студентської молоді. Деякі з проблем політичної соціалізації української студентської молоді включають: низький рівень політичної свідомості: Багато студентів не мають достатньої інформації про політичні процеси, структуру влади та громадські інституції. Це може обмежувати їх здатність до розуміння політичної ситуації та прийняття інформованих політичних рішень. Недостатня участь у політичних процесах: Багато студентів не беруть активної участі в політичному житті країни через байдужість, відчуття безсилля або недовіру до політичних інституцій. Це може призводити до недоумства стосовно їхніх прав та обов'язків як громадян, а також до втрати можливостей для впливу на політичні процеси [1, с. 12-32]. Корупція та недовіра до політичної системи: Корупція є серйозною проблемою в Україні, і вона може впливати на політичну соціалізацію студентів. Недовіра до політичних лідерів та інституцій може знижувати бажання студентів брати участь у політичних процесах та вірити в ефективність політичних змін. Брак доступу до об'єктивної інформації: Недостатня доступність надійної та об'єктивної інформації про політичні події і процеси може ускладнювати процес політичної соціалізації студентів. Багато студентів залежать від соціальних мереж і недостовірних джерел інформації. Відсутність діалогу та обміну думками: Багато студентів можуть бути ізольовані від політичного діалогу та обміну думками. Це може впливати на їхню здатність до формування власних поглядів та думок, а також на розуміння різних точок зору [2, с. 54-60]. Нерівні можливості для політичної участі: Нерівність у можливостях для політичної участі може впливати на політичну соціалізацію студентів. Наприклад, студенти з міських областей можуть мати більше можливостей для політичної участі порівняно зі студентами з сільської місцевості. Крім того, студенти з більш привілейованого соціального середовища можуть мати більше можливостей для участі в політичному житті. Недостатнє використання медіа-технологій: Не всі студенти використовують медіа-технології для політичної соціалізації. Це може бути пов'язано з браком знань про можливості використання медіа-технологій для політичної участі, або з недостатнім доступом до технологій [3, с. 44-46]. Загалом, проблеми політичної соціалізації української студентської молоді можуть ускладнювати процес формування інформованих громадян, які можуть впливати на політичне життя країни. Дослідження цих проблем може допомогти знайти шляхи покращення політичної соціалізації студентів та розвитку здатностей до активної громадської участі [4, с. 65-69].

Висновок: проблеми політичної соціалізації української студентської молоді виявляються через низький рівень політичної свідомості, недостатню участь у політичних процесах, корупцію та недовіру до політичної системи, брак доступу до об'єктивної інформації, відсутність діалогу та обміну думками, нерівність можливостей для політичної участі та недостатнє використання медіа-технологій. Ці проблеми можуть обмежувати студентів у розумінні політичних процесів, прийнятті інформованих політичних рішень та активній участі у політичному житті країни. Недовіра до політичних інституцій, відсутність об'єктивної інформації та нерівність можливостей можуть також підірвати довіру до демократичних процесів та сприяти появі соціальної відчуженості серед студентів. Для вирішення цих проблем необхідно зосередитися на підвищенні політичної свідомості студентів, сприяти їхній активній участі у політичних процесах, забезпечувати доступ до об'єктивної інформації та розвивати навички критичного мислення. Також важливо створити сприятливе середовище для діалогу, обміну думками та взаєморозуміння між студентами та політичними лідерами. Політична соціалізація студентської молоді в Україні вимагає уваги та системних зусиль з боку уряду, освітніх і громадських організацій, щоб забезпечити майбутнє суспільства

Список використаних джерел

1. Загородній Ю.І., Курило В.С., Савченко С.В. Політична соціалізація студентської молоді в Україні: досвід, тенденції, проблеми. К., 2004, 350 с.
2. Коджаспирова Г.М., Коджаспиров А.Ю. Педагогический словарь для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений. М. 2000, 200 с.
3. Політологічний словник: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / За ред. М.Ф. Головатого та О.В. Антонока. К. 2005, 400 с.
4. Социологический энциклопедический словарь / Ред. Г.В. Осипов. М., 2000, 200 с.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО ПІДТРИМКИ КУЛЬТУРИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

Актуальність теми дослідження полягає в роздумах і переосмисленні духовного життя. Розбудова Української держави, побудова суспільства неможлива без розвитку української духовності. Українське суспільство на основі визнання прав і свобод людини і громадянина і взаємної поваги, єдності та забезпечення українського суспільства.

Мета дослідження: полягає у дослідженні сучасного стану статусу національних меншин в Україні та заснування державної політики щодо підтримки їх традиційної культури. Відродження духовності, духовного життя в українському суспільстві, відновлення цінностей Української держави. Основним принципом є духовний світ людини. Держава гарантує всім народам право на збереження їх традиційного розселення, бере на себе обов'язок створювати належні умови для розвитку всіх національних мов і культур. Україна гарантує громадянам республіки від їх національного походження рівні політичні, соціальні, економічні та культурні права і свободи, підтримує розвиток національної самосвідомості й самовиявлення.

Предмет дослідження: це виявлення основних принципів, механізмів взаємовідносин між ними. Інтеграції осіб, які належать до національних меншин (спільнот), в українське суспільство на основі визнання прав і свобод людини і громадянина.

Завдання дослідження: проаналізувати теорії взаємодії держави і релігії історії, філософії і розглянути взаємодію релігії і держави в управлінні суспільством.

Об'єктом дослідження є взаємодія церкви і держави. В ХХІ ст. церква та релігійні організації все частіше заявляють про себе, як про діяльних учасників суспільних процесів. Усім громадянам України кожної національності гарантується право сповідувати свою релігію, використовувати свою національну символіку, відзначаючи свої національні свята, брати участь у традиційних обрядах своїх народів [4, с. 80-83]. Держава гарантує всім народам право створювати свої культурні центри, товариства, земляцтва, об'єднання. Громадяни України мають право вільно обирати та відновлювати національності. Примушення громадян у будь – якій формі до відмови від своєї національності не допускається. Кожний громадянин України має право на національні прізвища, ім'я та по батькові. Громадяни мають право у встановленому порядку відновлювати свої національні прізвища, ім'я та по батькові. Запобігання примусовій асиміляції національних меншин (спільнот). Протидії проявом ксенофобії, розпалюванню расової, етнічної, релігійної ворожнечі. Взаємодії поваги, взаєморозуміння та співробітництва між усіма особами, які проживають на території України, незалежно від етнічної, культурної, мовної або релігійної самобутності та ідентичності [3, с. 93-95]. У нинішній час до основних проблем та недоліків державної етнополітики держави належать такі: нерегулярність і безсистемність діалогу між владою та національними меншинами, зокрема й через відсутність з етнонаціональних питань на вищому рівні державної влади. Відсутність профільного державного органу. Відсутність Концепції державної етнонаціональної політики України, яка мала б стати основою для вдосконалення законодавства у цій сфері. 3 березня 2012 року у Верховній Раді України було подано два проекти Закону « Про Концепцію державної етнонаціональної політики» один з яких був внесений Кабінетом Міністрів України, другий народним депутатом України М. Джемілевіч [2, с. 38-39]. Аналіз обох законопроектів дозволяв зробити висновок, що в цілому більш прийнятних, як база для подальшої нормотворчості у сфері етнонаціональної політики, є законопроект М.Джемілевіча. Він має більш повний і чітко визначений категоріальний апарат і скерований на вирішення конкретних проблем етнонаціональних відносин. Відсутність закону про національно – культурну автономію. Це поняття міститься у Законі «Про національні меншини в Україні» і в обох згаданих вище проектах Концепції державної етнонаціональної політики України [5, с. 90-92]. Водночас безумовно потребує законодавчого визначення, а також механізмів її створення та функціонування. У Законі «Про національні меншини в Україні національно-культурну автономію трактують як сукупність прав на: «користування і навчання рідною мовою чи вивчення рідної мови в державних навчальних закладах або через національні культурні товариства, розвиток національних культурних традицій, використання символіки, відзначення свят, сповідання своєї релігії та будь-яку іншу діяльність, що не суперечить чинному законодавству». При цьому залишається незрозумілим, хто і яким чином має забезпечити 81 реалізацію цих прав. Захист національних меншин має, безумовно, політичні засади, довіри між різними секторами суспільства, так і на міжнародному рівні. Взаємної поваги, взаєморозуміння та співробітництва між усіма особами, які проживають на території України, незалежно від етнічної, культурної, мовної або релігійної самобутності та ідентичності [1, с. 112-114].

Висновок єдина державна мова забезпечує всім громадянам України, незалежно від їхньої національної належності, рівні можливості для набуття належної освіти в будь-якому навчальному закладі України, рівні можливості для вибору виду праці і рівний доступ до державної служби України. Держава гарантує захист та забезпечує реалізацію прав і свобод осіб, які належать до національних меншин

(спільнот), шляхом здійснення заходів у сфері державної політики, спрямованих на збереження, підтримку і розвиток в українське суспільство.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про національні меншини». Відомості Верховної Ради України, 1992.№36.2. С.112-114.
2. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради України, 2017 С. 38-39.
3. Колісник В. Про визначення поняття правового статусу національних меншин та його головних елементів//Вісник Академії правових наук України,2002.№2(29). С.93-95.
4. Куришко Д. Освітня реформа: як зміниться навчання. ВВС Україна. 2017. №5. С. 80-83.
5. Рудакевич О. Національний принцип: етнополітична концепція нації. С. 90-92.

ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА

Актуальність теми дослідження: сьогодні важливим завданням сучасної історичної науки є вивчення політичних портретів видатних державних діячів країн західного суспільства. Аналіз внутрішньої та зовнішньої політики однієї із найрозвиненіших країн західного суспільства – Сполучених Штатів Америки під час виходу з світової економічної кризи та в умовах розгортання Другої світової війни, проходить, безумовно, через призму змалювання діяльності політичного лідера цих процесів – Франкліна Делано Рузвельта.

Мета дослідження: проаналізувати усі аспекти становлення 32-го президента Сполучених Штатів Америки як політика.

Об'єкт дослідження: відомості, які дають змогу проаналізувати політичний портрет Франкліна Делано Рузвельта.

Предмет дослідження: звернення до досвіду політичної діяльності та біографії Франкліна Рузвельта.

Завдання дослідження: вивчити політичний портрет видатного діяча Франкліна Делано Рузвельта.

Франклін Делано Рузвельт (30 січня 1882, Нью-Йорк, США — 12 квітня 1945, Вашингтон, США) — американський політик та державний діяч, адвокат, 32-й Президент США в 1933—1945 роках від Демократичної партії. Вважається одним з найбільш видатних політичних діячів в історії США. Був губернатором Нью-Йорка в 1929—1933 роках. Став президентом під час Великої депресії. Чоловік письменниці та активістки Елеонори Рузвельт. Був головною постаттю у світових подіях під час першої половини ХХ століття [1]. Отримавши блискучу освіту у Гарвардському та Колумбійському університетах, Рузвельт рано залучився до активної політичної діяльності. Спочатку він був обраний у сенат штату Нью-Йорк, потім став помічником морського міністра в уряді Президента Вудро Вільсона, проте згодом, після невдалих спроб стати віце-президентом США від Демократичної партії повернувся до приватної юридичної практики та підприємництва. Однак, вже у 1932 році під час президентських виборів, що проходили на фоні біржового краху, тотальної економічної кризи та розпаду Великої депресії у США, демократ Франклін Рузвельт обійшов свого суперника Герберта Гувера, якому не вдалося зменшити масштабів економічної кризи та запропонувати ефективної стратегії виходу з Великої депресії [2]. З перших же днів свого президентства (що почалося в березні 1933 року) він почав проведення ряду важливих фінансових та економічних реформ, які отримали назву «Новий курс» і дозволили США вийти з кризи. У 1935 і 1939 роках Франклін Рузвельт виграв другі і треті вибори. Він став єдиним американським президентом, що обиралися більш ніж на два терміни [4]. Президент негайно вніс і дістав схвалення 70 законодавчих актів, направлених на порятунок грошово-кредитної та банківської системи, оздоровлення промисловості, сільського господарства і торгівлі. Чітко дотримуючись обраного політичного курсу [2]. Франкліну Рузвельту варто віддати належне за якісно новий стрибок у значенні інституту президентства. У часи його правління Білий будинок став енергетичним центром усієї управлінської системи Америки, джерелом нових ідей, рушійною силою соціальних змін, і, на думку, самого Рузвельта, втіленням загального блага. Таких вагомих змін Президент досягнув, поступово вивівши країну із світової економічної кризи та з найбільшої в історії війни. Рузвельт був першим Президентом засобів масової інформації, він домінував у газетних заголовках. Паралізований нижче поясу, Президент з року в рік двічі на тиждень збирав біля свого письмового столу журналістів, а його конференції були шедевром того, як треба спілкуватися з вільною пресою. Рузвельт завжди залишався прагматичним політиком [2]. У 1944 році Рузвельта обрали президентом в четвертий раз, але в квітні 1945 року політик помер від інсульту [5]. Вирішальним у його політиці було те, що він зміг вселити у зневірену націю надію на зміни, віру у краще майбутнє. Тридцять другий Президент Сполучених Штатів Америки став прикладом для багатьох, адже був уособленням невичерпного оптимізму та залізної сили волі [3].

Висновок: Девізом Рузвельта з перших же днів приходу до влади було: треба діяти! Уже 4 березня 1933 р. новий президент заявив: сила кризи така, що він, Рузвельт, терміново просить надзвичайних повноважень, так, наче країна стала об'єктом зовнішньої агресії. Ні, Рузвельт зовсім не прагнув до диктатури, а хотів провести глибокі, докорінні реформи, щоб, зберігши все найкраще в американській ринковій економіці.

Список використаних джерел

1. Вікіпедія. Франклін Делано Рузвельт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Франклін Делано Рузвельт. Автор: Олександра Чубенко, студентка Києво-Могилянської Академії. URL: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/franklin-delano-ruzvelt-1882-1945>
3. Політичне портретування Франкліна Делано Рузвельта URL: <http://referat-ok.com.ua/work/politichne-portretuvannja-frankelja-de/>
4. Франклін Рузвельт-біографія, факти з життя. URL: <https://calendate.com.ua/person/436>
5. Франклін Рузвельт. Біографія та цікаві факти. URL: <https://dovidka.biz.ua/franklin-ruzvelt-biografiya-ta-tsikavi-fakti/>

СУЧАСНА УКРАЇНА ЯК НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА

Актуальність теми дослідження: Аналізуючи сучасний рівень розвитку держави, науковці одноставні в тому, що її основними характеристиками держави є її демократичний характер, соціальна спрямованість та правова сутність. За загальним правилом, держава має конституцію. Зокрема, у статті 1 Конституції України зазначено, що «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава» [3, с.1]. Однак детальний аналіз цього конституційного положення показує, що воно має декларативний характер. процес спостереження. Розглядаючи розвиток української держави крізь призму усталених у європейській практиці принципів національної держави, можна стверджувати, що Конституція України стверджує, що кожен громадянин на етнографічній території має право на створення власної держави як найкращої форми самоорганізації, самозбереження і розвитку, зазначаючи, що до переліку цих ознак слід додати і національність держави [6, с. 514].

Метою дослідження є сприяння загальнотеоретичному розумінню сутності та ознак національної держави. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі ключові **завдання:** зрозуміти політико-правові погляди вітчизняних та зарубіжних науковців на тему дослідження та тенденції її подальшого розвитку; визнати основні ознаки сучасної національної держави та договір між державами за провідної ролі держави-лідера як основу формування сучасної національної держави; простежити реалізацію ідеї модерної національної держави в Україні.

Об'єктом дослідження є Україна як національна держава.

Предметом дослідження є державна ідея України. Державна ідеологія, здатна інтегрувати українське суспільство та розв'язати політико-правові протиріччя. Суть цього принципу полягає у створенні рівних умов для захисту прав як громадян України, так і національних меншин, що проживають в Україні, при забезпеченні принципу соціальної справедливості. Ідея полягає в тому, що сучасна національна держава ґрунтується на патріотизмі, тобто на свідомому розумінні всіма громадянами України своєї належності до історичних і духовних цінностей української етнічної спільноти та поваги до них. Керівні принципи цієї національної ідеї передбачають необхідність інтеграції та співпраці всіх етнічних груп, що проживають в Україні, з рештою світу та міжнародним співтовариством. Здатність міжнародної спільноти знаходити компроміси у спірних питаннях з урахуванням національних інтересів [4, с. 260]. Крім того, новітній етап державотворення в Україні та виникнення геополітичних процесів і змін у світі дають поштовх для ґрунтовного науково-практичного аналізу формування державних ідеологій. Адже саме державна ідеологія визначає основні шляхи та напрямки розвитку. Тому формування державної ідеології має велике значення для держави, яка, насамперед перебуває на перехідному етапі державотворення, і Україна не є винятком. Через призму національної філософії формуються основні принципи внутрішньої і зовнішньої політики та формування відповідної правової бази для їх реалізації [5, с. 63]. Формування національної держави на основі національної ідеї та високого рівня правосвідомості громадян є практично неможливим без належного рівня правової культури суспільства. У зв'язку з цим, на думку О. Дзюбана, правосвідомість українського народу має відповідати таким критеріям: патріотизм, національна гідність, відповідальність за долю Батьківщини та усвідомлення повноцінної реалізації Батьківщини. Повага до прав і свобод особистості можлива лише в національному середовищі, а також глибока повага і визнання прав і свобод інших громадян. Це є невід'ємною цінністю української культури та мови. Тільки така державницька філософія, з демократичним змістом, була реалізована на практиці у високорозвинених країнах, які пройшли етап високорозвинених країнах, які пройшли етап державотворення [1, с.97]. Важливо зазначити, що оцінки ролі державних ідеалів у процесі історичного розвитку різняться. В одних випадках національна ідеологія виступає як позитивний прогресивний чинник. Якщо її відстоюють прогресивні сили, то можна очікувати розвитку суспільних процесів. Однак, якщо національна ідея пропонується суспільству реакційними силами, то в результаті, як правило, наслідки, бувають деструктивними. З метою запобігання таким негативним факторам ідея національної державності не повинна зводитись виключно до етноцентризму, оскільки нація визначає сутнісну основу буття народу, а не тільки зовнішню її форму. Вчені пропонують визначати націю в сучасному розумінні не лише як етнокультурну та демографічну спільноту, а й як цілісний етнополітичний організм [2, с. 165].

Висновки. Обов'язковими елементами формування науково-теоретичної концепції національної держави в Україні є конструювання власної моделі такої держави з урахуванням історичних, політичних, соціально-економічних, духовно-психологічних чинників. Сучасний етап українського державотворення супроводжується активним процесом поглиблення українською спільнотою пізнання та усвідомлення власного призначення в суспільстві та світі в контексті глибинних національних інтересів та ідеології. Тому усвідомлення народом національної ідеології є необхідною передумовою для визначення ідеології та стратегії формування сучасної політичної держави. Народ України має розвиватися як суверенна національна держава.

Список використаних джерел

1. Дзюбань О. П. Вплив традицій на правосвідомість та правову культуру українства / О. П. Дзюбань // Правосвідомість і правова культура як базові чинники державотворчого процесу в Україні: [монографія] / Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян, О. П. Дзюбань та ін. Х., 2009. Підрозд. 2.1. С. 83-102.
2. Етнос. Нація. Держава: Україна в контексті світового етнодержавницького досвіду / [Ю. І. Римаренко, М. М. Вівчарик, О. В. Картунов та ін.]; за заг. ред. Ю. І. Римаренка. К.: Ін-т держави і права НАН України, 2000. 516 с.
3. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>
4. Етнос. Нація. Держава. Теоретико-методологічний та концептуальний аналіз: в 2-х книгах / за ред. Ю. Римаренка. Київ – Донецьк, 1998. Книга 1. 391 с.
5. Римаренко Ю. І. Етнодержавознавство. Теоретико-методологічні засади / Ю. І. Римаренко, Л. Є. Шкляр, С. Ю. Римаренко. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. 264 с.
6. Сич О. Перманентна національна революція: сучасний дискурс українського націоналізму / О. Сич // Національна революція: загальноєвропейська традиція та український контекст. Матеріали міжнародної наукової конференції. Івано-Франківськ, 2-3 березня 2012 р. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2012. С. 508-517.

ЛІБЕРАЛЬНІ ПАРТІЇ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Лібералізм як політико-ідеологічна доктрина та політичний рух поєднав у собі всі поняття, якими живе сучасне західне суспільство, він став ідеалом для багатьох країн. Але перенесення західних ідей і досвіду на політичний ґрунт України без урахування її особливостей може призвести до серйозних помилок. На жаль, сьогодні в Україні немає сильної й авторитетної ліберальної партії, тому можна з упевненістю говорити про те, що справжній лібералізм, який проповідує свободу особистості, свободу підприємництва, дійсні демократичні свободи, демократію, жорстке підпорядкування законам усіх членів суспільства, в Україні так і не з'явився [2, с. 251].

Мета дослідження: дослідити особливості ліберальної ідеології та проаналізувати ставлення українців до ліберальних партій.

Предмет дослідження: особливості ліберальних партій у світі та України, їх значення і роль у державах. Лібералізм та його різновиди.

Об'єкт дослідження: ліберальні партії світу та України їх політика і вплив на життя громадян.

Завдання дослідження: проаналізувати роль, місце та функції ліберальних політичних партій у процесі формування демократії. Засновники класичного лібералізму вважали, що лібералізм - це заснований на особистій ініціативі і свободі вибору спосіб дій, готовність до сприйняття нових ідей і разом з тим заперечення диктату ідеологій, політики і влади. Згідно з ліберальним ідеалом мета створення держави, збереження і захист природних прав людини, відносини між окремою людиною і державою повинні мати договірний характер, а верховенство закону є інструментом соціального контролю [4]. У кожному суспільстві громадянським свободам надається пріоритет над політичними, юридичними та моральними нормами. Розвиток лібералізму пройшов ряд етапів. У період «дикого капіталізму» (кін.18-кін.19ст.) домінував класичний лібералізм з його постулатами: саморегуляція ринку та мінімізація ролі держави. Проте з розвитком робітничого руху, появою профспілок та поширенням соціал-демократичних ідей зароджується спочатку соціал-лібералізм, а згодом і неолібералізм. Соціал-лібералізм (також відомий як лівий лібералізм у Німеччині, новий лібералізм у Великій Британії, сучасний лібералізм у США та прогресивний лібералізм у іспаномовних країнах — різновид лібералізму, що виступає (на відміну від неолібералізму) за втручання держави в економічні процеси. Межує з соціал-демократією. Ліберальна політика виступає за демократію [4]. Це хоч і дає можливість вибору та змін, але само по собі не гарантує свободу. Тому для лібералів обов'язковими є чітке розділення гілок влади, а також контроль і обмеження влади – як державної, так і приватної. У ліберальній державі парламентарій є довіреною особою громадянина стосовно законів і обраним опікуном щодо державного бюджету. Натомість демократія є методом відбору, що найкращим чином зберігає засадничу рівність громадян. Ліберали— шведська ліберальна політична партія. Заснована в 1934 році, вважає себе наступницею партії «Frisinnade landsföreningen», заснованої в 1902. Входить до право-центристської коаліції «Альянс за Швецію». Ліберальна демократія Словенії або ЛДС — ліберальна політична партія Словенії. Лідер партії — Катаріна Кресала [3]. Партія є членом Альянсу лібералів і демократів за Європу та входить до Ліберального інтернаціоналу. Ліберальна партія Канади— одна з найбільших та найстаріших канадських політичних партій. Заснована 1867 року. Ліберальна партія Норвегії— ліберальна і соціал-ліберальна партія Норвегії. Заснована 28 січня 1884 року, є найстаршою політичною партією країни. З 2010 року на чолі партії стоїть Тріне Скай Гранде. Партія має молодіжне крило («Молоді ліберали Норвегії»), засноване в 1909 році. Лібертаріанська партія США — політична партія США, одна з так званих «третьох партій». Лібертаріанську партію США сьогодні називають найбільшою третьою партією країни, яка досить швидко набирає обертів, з кожним роком залучаючи все більшу увагу громадськості. Виступає за вільну ринкову економіку, вільну міжнародну торгівлю, забезпечення прав і свобод громадян та за невтручання в справи інших країн. На цей момент лідером партії є Ніколас Саворк. Ліберал-демократична партія — третя за величиною і впливом політична партія Великої Британії. Назва часто скорочується до слова «лібдеми» (Lib Dems). Лідери Ед Дейві та Марк Пак(з грудня 2019р.) Ліберальний альянс —ліберальна та лібертаріанська політична партія в Данії. Після загальних виборів 2015 року партія має 13 місць у Фолькетинзі. Партія є складовою частиною правоцентристського блоку в датській політиці. З листопада 2016 року вона була частиною трипартійного коаліційного уряду з Ліберальною партією (Венстре) та Консервативною народною партією. Ліберально-демократична партія Німеччини— ліберальна партія в Східній Німеччині у 1945-1990 роках [3]. Принципи ліберальної ідеології було покладено в основу створення Європейського Союзу. В українській політичній думці ліберальна (демократична) ідея була завжди підпорядкована соціальній та національній ідеям. Можна вирізнити дві спроби рецепції ідей лібералізму в Україні: перша пов'язана з намаганнями Михайла Драгоманова перенести західноєвропейські ліберальні уявлення на український ґрунт у другій половині XIX століття та поєднати їх з соціальною та національною ідеями; друга — з діяльністю представників російської ліберальної течії в Україні на початку XX століття. Соціал-ліберальну ідеологію в Україні сповідує також Європейська партія України (лідер Микола Катеринчук). Мета партії — популяризація

та поширення ідей та засад лібералізму в Україні, проведення ліберально-демократичних реформ в країні. Традиційні цінності українського лібералізму: труд, правда і воля. Із 2013 року вона входить до Альянсу лібералів і демократів за Європу (по суті є об'єднанням ліберальних партій європейських держав) [5]. В Україні лібералізм поки не став масовою ідеологією. Вимоги свободи особистості та підприємництва, обмеження втручання держави в бізнес, культуру і особисте життя громадян наразі мало хто розділяє. Ця думка базується на даних соціологічних опитувань і моніторингу громадської думки, які проводяться безліччю соціологічних інститутів. Насправді, дані подібних опитувань в основному співпадають: ліберальний ідеологічний напрям підтримує менше 10% населення, а ліберальні партії - менше 3 % [1].

Висновки: в Україні лібералізм наявний декларативно, бо його індикатори - партії та ліберальна економічна реформа - засвідчують його слабкість у політичній системі України. Слід погодитися з М. Михальченком, який зазначав, що «ліберальні, соціал-демократичні, християнсько-демократичні, консервативні, республіканські ідеї дуже повільно входять у духовний простір українського суспільства. Це, скоріше, «модний одяг» у мисленні невеликих груп інтелігенції, ніж сектори масової свідомості».

Список використаних джерел

1. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні.
2. Донченко С.П. Ліберальні партії України / С.П.Донченко. Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2004 - 379 с
3. «Ліберальні партії світу» URL: <https://uk.wikipedia.org/>
4. «Що таке лібералізм?» URL: <https://www.freiheit.org/ukr/ukraine-and-/scho-take-liberalizm>
5. «Лібералізм в Україні» URL: <http://litopys.org.ua/ukrxx/r04.htm>

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОЛІТИКИ І БІЗНЕСУ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність теми дослідження: одним із принципів питань ринкової економіки, що незмінно викликають бурхливі суперечки серед науковців різних напрямків, є питання про співвідношення ринкових сил і державного регулювання. Ще до початку XXI ст. воно виявилось актуальним не тільки для країн, що недавно стали на шлях ринкових перетворень, але й для країн з міцними ринковими структурами, непорушними інститутами приватної власності й розвинутою системою державного регулювання. Становлення партнерських відносин держави та бізнесу в нашій державі складаються непросто. По черзі змінюють одна одну дві взаємовиключні моделі взаємодії - захоплення держави бізнесом і захоплення бізнесу державою. Виходячи із сказаного **метою дослідження** є аналіз взаємозв'язків політики і бізнесу в українському суспільстві.

Завдання дослідження: дослідити поняття бізнесу та політики в українському суспільстві; дослідити сутність взаємодії бізнесу та політики, як необхідної передумови ефективного функціонування економічної системи; визначити основні напрями підвищення результативності співпраці владних структур, бізнес - спільноти та громади з метою забезпечення якості життя людей.

Об'єкт дослідження: взаємодія влади та бізнесу, а також проблемні аспекти цієї взаємодії.

Предмет дослідження: держава, бізнес, групи інтересів, державне регулювання, ринкові механізми, а також політичний процес. Реформування економіки на ринкових засадах та формування громадянського суспільства в Україні обумовили появу взаємовідносин держави, бізнесу та суспільства. Однак держава досі не сформувала чітких орієнтирів, визнаних у суспільстві, якими повинен керуватися бізнес, здійснюючи свою діяльність і вступаючи в соціально-економічні відносини з народом і владою. В результаті, бізнес, суспільство і влада поки що не здатні спільними зусиллями кардинально поліпшити соціально-економічне становище в нашій країні. Політика в суспільстві завжди виражає і представляє певні суспільні інтереси, які є об'єктивно зумовлені і спрямовані на досягнення мети. Політичний інтерес виявляються у формі загального. Ним є здебільшого потреба збереження єдності суспільства, становлення людини як вільної, неповторної істоти. Існує багато теорій, що пояснюють зростання або зменшення державного втручання в економічне і соціальне життя розвинутих країн. Їх можна згрупувати по декількох головних напрямках. Перша група теорій поєднує зростання ролі держави з викликами соціального середовища, тобто технічним прогресом, демографічними зрушеннями, змінами в економічній системі. Один із провідних представників цієї школи американський економіст М. Олсон, ґрунтуючись на такому погляді, зазначив, що розвиток ідеї «держави загального добробуту» і спроби її практичної реалізації були необхідною відповіддю на виклики часу. Так, демографічні зрушення (збільшення населення, урбанізація) зажадали посилення соціальної політики, надання державних послуг охорони здоров'я, регулювання життя в містах, охорони навколишнього середовища. Технологічні зрушення всіх типів змусили державу збільшити інвестиції в сферу освіти й науки, патентної діяльності й т. ін. Друга група, не заперечуючи ролі соціального середовища, пояснює посилення ролі держави впливом внутрішніх політичних процесів. Учені цієї школи підкреслюють, зокрема, роль політичної культури і змін у поглядах на законність та обґрунтованість державних функцій відзначають величезну роль законодавства, яке неминуче приводить до посилення ролі держави як виразника і координатора інтересів різних суспільних груп. Сюди ж можна віднести політичний вплив різних соціально-економічних поглядів, що сповідуються політичними партіями, профспілками, громадськими організаціями тощо [1, с. 112]. Вітчизняний бізнес, як зазначає О. Рудакевич, сьогодні ще в достатній мірі не усвідомлює свою соціальну відповідальність, намагається здобути максимальний прибуток, незважаючи на загрози екологічній безпеці населених пунктів та регіонів, вступає у корупційні зв'язки з політиками та державними чиновниками, паразитує на державному бюджеті та інших ресурсах нації [2, с. 107]. Найважливіша складова сучасної економічної системи система управління розвитком відносин бізнесу, суспільства і держави не забезпечує ефективної реалізації інтересів населення. Механізм взаємодії держави, бізнесу й суспільства базується на оптимальному використанні таких системних принципів досягненні інтересів влади, бізнесу й суспільства під час суспільної дискусії з ідентифікації основних напрямів економічної й соціальної стратегії держави: інституціоналізації взаємовідносин підприємницьких структур, суспільства й органів влади через зміцнення ролі інститутів громадських рад, лобіюючих структур, саморегулюючих організацій підприємців, реалізацію соціальних і добродійних програм; участі бюджетоутворюючих великих фірм у соціально-економічному житті місцевої громади через інститут державно-приватного партнерства та моделі інші моделі партнерства; транспарентності відносин держави й бізнесу; - демократизації процесів ухвалення стратегічних рішень; - диверсифікації соціальної відповідальності бізнесу і влади [3, с. 107]. Основними економічними моделями взаємодії влади, бізнесу й суспільства можуть бути - соціальне партнерство, корпоративна соціально відповідальність, благодійність, соціальне підприємництво, лобізм, соціальні мережі. При цьому типами економічних моделей взаємодії інститутів держави, бізнесу й суспільства можуть бути: типи соціального партнерства – державно –

приватне партнерство, локально-територіальне партнерство, суспільно-державне партнерство; типи благодійності - традиційна, системна; типи корпоративної соціальної відповідальності - базова, внутрішня, зовнішня; типи соціального підприємництва - види діяльності всередині основної сфери діяльності, спеціалізовані підприємництва при громадських організаціях, малі інноваційні вузькоспеціалізовані підприємства; типи лобізму - законодавчий, виконавчий, судовий; типи соціальних мереж - професійні, загальноформатні, за зацікавленістю. На думку дослідників, взаємодію політики і бізнесу необхідно розглядати з позиції форм партнерства. При цьому доцільно виділити три найбільш важливі форми партнерства: економічне партнерство; правове партнерство; організаційне партнерство [4, с. 79]. Якщо держава готова фінансувати вирішення певних завдань, то вона може обрати відповідну форму та вид взаємодії в залежності від необхідного ступеня своєї участі у вирішенні цих завдань. Причинами складної ситуації в інвестиційній сфері є, насамперед, завищена щодо інфляції ціна кредитних ресурсів; дефіцит накопичень; скорочення обсягів власних коштів підприємств; зменшення обсягів реалізованих державних інвестицій; фінансування державних цільових програм за залишковим принципом, невиправдано низька питома вага корпоративних цінних паперів в порівнянні з державними цінними паперами [5, с. 17]. Нинішній час ставить важливу для майбутнього країни проблему пошуків гармонійного поєднання інтересів бізнесу, громадянського суспільства, яке лише зароджується, і влади. Більше того, ні влада, ні бізнес як найбільш сильні компоненти тріади не зможуть трансформуватися в інтересах створення в країні цивілізованої ринкової і демократичної системи без участі в цьому процесі громадянського суспільства. Перешкодою для розвитку бізнесу на сьогоднішній день є низька якість підприємницького середовища, що формується державою, особливо в сфері законодавства. Бізнесу вкрай важливі визначені державою основні напрями розвитку промислової політики та економічні, соціальні і технологічні параметри її реалізації. [6, с. 5].

Висновок: взаємозв'язок між політикою та бізнесом є складним та багатограним явищем, яке може мати як позитивні, так і негативні наслідки для суспільства в цілому. У країнах з розвинутою демократією та економікою, держава та бізнес працюють у певній мірі взаємодії та взаємодоповнення, що сприяє стабільності та процвітання. Однак, у країнах з недемократичним режимом або нерозвинутою економікою, політична еліта може зловживати своїм впливом на бізнес та зловживати своїми повноваженнями, що може призвести до корупції, незаконних дій та інших негативних наслідків. Отже, взаємозв'язок між політикою та бізнесом потребує детального аналізу та здорового глузду для забезпечення максимальної користі для суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Економічна теорія : [у 2-х т.] / А. А. Чухно. К. : ДННУ АФУ, 2010
2. Пасхавер О. Й. Великий український капітал: взаємовідносини з владою і суспільством / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, К. М. Агеєва // Центр економічного розвитку. К. : Дух і літера, 2007.
3. Брехаря С. Г. Політична суб'єктивність малого і середнього бізнесу в Україні [Електронний ресурс] / С. Г. Брехаря // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2015. Вип. 2.
4. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 3.
5. Бержанір А. Л. Становлення взаємодії влади, бізнесу і суспільства в ринкових умовах / А. Л. Бержанір // Сталий розвиток економіки. 2013. № 3.
6. Шумка М., Гончарук Т. Основні ідеї прагматизму: істинність чи корисність / Михайлина Шумка, Тетяна Гончарук // Матеріали III Міжнародних філософсько-економічних читань 25-26 травня 2010 року, Львів.

ПОМАРАНЧЕВА РЕВОЛЮЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження полягає у становленні національної свідомості, бойового духу, здатності відстоювати політичні та демократичні права українського народу. Становлення національної ідентичності та утвердження власної державності українського народу вимірюються сотнями років. Ці процеси супроводжувалися впертою боротьбою багатьох поколінь наших патріотів, що дозволило українцям зберегти свою етнічну самодостатність та національно-культурну самобутність. В новітню добу пріоритетним завданням для молоді української державності є трансформація старого бюрократично-управлінського апарату влади, що за своєю структурою був майже тотожний з феодальним абсолютизмом, до демократичної форми суспільного устрою.

Мета дослідження – дослідити Помаранчеву революцію та її вплив на формування громадянського суспільства в Україні.

Об'єкт дослідження: українське суспільство на початку XXI ст.

Предмет дослідження: Помаранчева революція та події листопада-грудня 2004 року.

Завдання дослідження: визначити наслідки та роль Помаранчевої революції у розвитку українського суспільства. Помаранчева революція – кампанія протестів, мітингів, пікетів, страйків та інших актів громадянської непокорності в Україні, організована і проведена прихильниками Віктора Ющенка, основного кандидата від опозиції на президентських виборах 22 листопада – 26 грудня 2004 року. Під помаранчевими стягами гуртувалися громадяни, яким була небайдужа доля України. Події листопада-грудня 2004 року були дуже динамічними та напруженими. Адаже вирішувалася доля українського народу та держави в цілому. Більшість українців розуміли, що результати виборів були фальсифікованими, а тому вважали за необхідне відгукнутися на заклик новообраного президента Віктора Ющенка та вийти на майдан, та в такий спосіб підтримати свого політичного кумира. В містах Західної України, у Києві й ряді інших міст і обласних центрів 23 листопада розпочалися мітинги в знак підтримки кандидата від опозиції. Основною ареною народного невдоволення став Майдан Незалежності, де зібралося, за різними оцінками, від 100 до 500 тисяч протестувальників з усієї країни [1, с. 15]. 27 листопада в Києві пройшло екстрене позачергове засідання Верховної Ради України, в якому взяли участь всі депутати. Результатом засідання було прийняття постанови «Про політичну кризу в державі, яка виникла в зв'язку з виборами президента України», за якою визнали недійсними результати другого туру голосування, а також оголосили недовіру Центральній виборчій комісії у зв'язку з неналежним виконанням обов'язків, передбачених Конституцією України [5, с. 6-11]. Європейські лідери підтримали ідею проведення повторного голосування як можливий крок до виходу з політичної кризи [3]. Верховна Рада перемінила склад Центральної виборчої комісії й прийняла виправлення до закону про вибори президента з метою перекрити основні канали фальсифікації виборів. Прийняття цих виправлень було результатом компромісу між владою й опозицією. Новим головою держави, без сумніву, став Віктор Ющенко, який 23 січня 2005 року офіційно склав присягу і заступив на посаду Президента України [4, с. 412]. Варто зазначити, що кольором передвиборної кампанії Ющенка став помаранчевий. І це не просто так. Сам по собі помаранчевий колір характеризує зрілість особистості, радість, задоволення, прагнення до досягнення й самоствердження, готовність до боротьби. Це колір енергії й сили [2, с. 58]. Мабуть, саме тому прихильники В. Ющенка, а також опозиція використали цей колір у боротьбі за владу, внаслідок чого події листопада-грудня 2004 року отримали назву «Помаранчева революція». До сьогодні тривають суперечки серед дослідників щодо того, чи була Помаранчева революція революцією по суті, оскільки радикальних змін в державному устрої не відбулося. Проте, в одному їхні думки сходяться: внаслідок революційних подій припинилася ситуація, коли всі основні питання діяльності держави вирішувалися в одному центрі і фактично з волі однієї людини - президента країни. Політична еліта змушена була перейти на інші стандарти взаємодії, набагато ближчі до стандартів демократичного суспільства.

Висновок: Отже, Помаранчева революція - це новий етап розвитку Української держави, внаслідок якого вона показала власну здатність до боротьби, силу національного духу та готовність відстоювати національні ідеали демократичним шляхом, як високорозвинені держави Заходу. Незважаючи на насичений та динамічний перебіг революції, вдалося уникнути територіального розколу України, що свідчить про високу інтеграцію українського народу, який до кінця відстоював свої ідеали та залишався на стороні своїх політичних кумирів. Віра у справедливість, небажання миритися з фальсифікованими результатами не покидали український народ аж до самого кінця Помаранчевої революції. Та у вирішальний момент українці все ж таки домоглися свого і зрозуміли, що тижні, проведені на майдані, варті того.

Список використаних джерел

1. Помаранчева революція: уроки та історичне значення: збірник матеріалів науковопрактичної конференції/К-ПНУ імені Івана Огієнка.- Кам'янець-Подільський, 2009. 40 с.
2. Кульчицький С. Визрівання помаранчевої революції. // День. 2005. №54-56, С. 58.
3. Солодько П. Як влада впливала на вибори у 2004 році? Спогади активістів // Історична правда. 22. 11. 2011.
4. Кульчицький С. В. Помаранчева революція 2004 // Енциклопедія історії України: Т. 8. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАНУ, Інститут історії України. К.: Наукова думка, 2011. С. 412 - 415.
5. Гальчинський А. Помаранчева революція і нова влада. К.: Либідь, 2005. С.6-11.

ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ НА ДЕМОКРАТИЗАЦІЮ ПУБЛІЧНОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: Публічне врядування є важливим елементом демократичного суспільства, його ефективність залежить від ступеня відповідальності владних структур перед громадянами. Децентралізація державного устрою є одним зі способів забезпечення відповідальності та підвищення ефективності публічного врядування. Україна здійснила реформу децентралізації з метою надання більшої влади та відповідальності місцевим органам влади.

Мета дослідження: здійснення аналізу впливу децентралізації державного устрою на демократизацію публічного врядування в Україні.

Завдання дослідження: визначити мету та сутність реформи децентралізації, її зв'язок із демократизацією публічного врядування в Україні та межі впливу.

Об'єкт дослідження: децентралізація державного устрою та демократизація публічного врядування в Україні.

Предмет дослідження: вплив децентралізації державного устрою на демократизацію публічного врядування в Україні. Однією з головних реформ, які запроваджується в Україні вже протягом останніх років, є децентралізація державного устрою. Ця реформа спрямована на збільшення повноважень та фінансових ресурсів місцевих органів влади, зменшення централізації влади, та підвищення ефективності та демократичності публічного врядування. Згідно з Декларацією про децентралізацію в Україні, прийнятою у 2014 році, ця реформа має на меті «сформувати ефективне місцеве врядування та територіальну організацію влади для створення високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, узгодження інтересів держави та територіальних громад» [1]. Беззаперечним є те, що децентралізація є однією з форм розвитку демократії, що дає змогу за збереження єдності держави та її інститутів, розширити місцеве самоврядування, активізувати населення для забезпечення власних потреб та інтересів, звузати сферу впливу держави на суспільство, замінюючи цей вплив механізмами саморегуляції, виробленими самим суспільством, зменшити витрати держави й платників податків на утримання держапарату [2, с 12-13]. Децентралізація державного устрою також сприяє розвитку громадського контролю, який є важливою складовою демократичного врядування та дозволяє громадянам бути більш активними в управлінні своєю територією та впливати на прийняття рішень органами місцевого самоврядування. Зокрема, децентралізація передбачає створення Рад громадян при органах місцевого самоврядування, які мають право ініціювати рішення, контролювати діяльність органів влади, та звертатись до них із запитом та пропозиціями [3]. Децентралізація також забезпечує більшу відповідальність місцевих органів влади перед громадянами у галузі забезпечення житлово-комунальних послуг, благоустрою та інфраструктури. Зокрема, з введенням реформи децентралізації в Україні були створені територіальні громади, які мають повноваження з розвитку інфраструктури та соціальних послуг, що сприяє підвищенню рівня життя громадян на місцевому рівні [4]. Однак, не дивлячись на позитивний вплив децентралізації на демократизацію публічного врядування, є деякі складнощі в її реалізації. Зокрема, відсутність достатнього фінансування та кваліфікованого персоналу можуть стати перешкодою для ефективної реалізації повноважень органів місцевого самоврядування. Також, відсутність контролю з боку центральних органів влади може призвести до недотримання законодавства в галузі децентралізації та місцевого самоврядування.

Висновок: Отже, можна стверджувати, що децентралізація державного устрою має позитивний вплив на демократизацію публічного врядування в Україні. Передача повноважень на місцевий рівень забезпечує більшу відповідальність та ефективність місцевих органів влади перед громадянами, а також сприяє розвитку інфраструктури та соціальних послуг. У цілому, децентралізація є важливим елементом демократичного розвитку України.

Список використаних джерел

1. Декларація про децентралізацію в Україні. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>
2. Гладка Т. І. Децентралізація влади в Україні як засіб посилення демократії та підвищення її стабільності. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2015. № 12. С.12-13.
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
4. Закон України « Про добровільне об'єднання територіальних громад». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>

ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ

Актуальність теми дослідження: Політична діяльність за будь-яких умов, суспільно-політичних систем і типів державного устрою спрямована на завоювання та утримання контролю над ринком, але ринком специфічним – ринком влади, а через нього – над політичною та іншими сферами суспільства.

Мета дослідження: ознайомлення з поняттям політичного маркетингу, дослідження його функцій, та форм його застосування.

Об'єкт дослідження: поняття маркетингу, його функції.

Завдання дослідження: розуміння ролі та значення маркетингу.

Предмет дослідження: політичний маркетинг. Маркетинг – це система заходів з управління операціями збуту й торгівлі, регулювання ринкових процесів, вивчення кон'юнктури та закономірностей функціонування ринку. Політичну діяльність у будь-якому суспільстві і за будь-якого політичного режиму спрямовано на завоювання та утримання контролю над ринком влади [4]. За умов цивільного змагання за право управління політичною сферою суспільства під політичним маркетингом розуміють сукупність форм, методів і технологій дослідження, проектування, регулювання та впровадження в суспільно-політичну практику тих чи інших настанов суспільної свідомості з метою завоювання ринку влади та утримання контролю над ним. З огляду на типологія політичних об'єктів і суб'єктів, виокремлюють політичний маркетинг політичних лідерів, політичних, державних та інших інституцій, окремих організацій, а також ідей, програм, концепцій, доктрин тощо [3]. За тоталітарних і диктаторських режимів боротьба точиться переважно силовими методами, аж до фізичного знищення опонентів. У демократичному суспільстві за наявності відповідних механізмів і процедур формування представницької, виконавчої та судової гілок влади в державі, а також політична культура та ментальності політичну діяльність теж можна розглядати як змагання за контроль над ринком влади. Зрозуміло, це змагання має відбуватися за правилами, зафіксованими в нормах законодавства, традиціях політичної поведінки виборців і претендентів на політичну владу [3]. Політичний ринок розглядається спеціалістами за аналогією з господарчим ринком: так, наприклад, уряд відповідає на потреби партій, рухів, груп тиску так само, як у економіці пропозиція відповідає на попит. Відпрацьованими, випробуваними засобами встановлення рівноваги на політичному ринку вважають такі: самостійність і незалежність політичних суб'єктів, жоден з яких не володіє монополією на політичній сцені; рівноправність політичних суб'єктів, що забезпечується детально розробленою системою норм, які регулюють їхню діяльність і взаємовідносини; суспільна система цінностей як підстава для досягнення консенсу між політичними суб'єктами тощо [4]. На основі специфічних особливостей політичної діяльності називають такі функції політичного маркетингу: формування інформаційного банку, що охоплює дані статистики, різноманітної урядової та неурядової звітності, результати дослідження економіки, політики, психології, демографії тощо; вироблення методів аналізу та обробки даних інформаційного банку, виокремлення ключових показників, що найповніше характеризують об'єкти та суб'єкти політики, оцінювання й аналізу умов політичного ринку, маркетингового середовища: мікросередовище – сукупність сил, які діють під безпосереднім контролем або керовані даною партією, соціальною групою, лідером тощо; макросередовище – глобальні чинники: економічні, соціальні, політичні, психологічні, демографічні та інші; аналіз ринкових можливостей певних партій, суспільних інституцій, ідей, особистостей; вироблення оцінних і прогнозних моделей політичного попиту, життєвого циклу об'єктів і суб'єктів політики (партій, програм, ідей, лідерів), а також політичної поведінки суб'єктів політики, аналіз ефективності політичного маркетингу, користування форм і методів політичної діяльності та інші [1, с. 46-47]. Якщо перші три чинники досліджують традиційними методами політичного аналізу, то стереотипи суспільної свідомості – шляхом вивчення громадської думки. Вивчають її через опосередковані засоби масової інформації (документи органів влади, суспільно-політичних організацій), прями (особисті контакти працівників органів управління з населенням на зборах, мітингах, страйках, прийом громадян, листування) й спеціалізовані канали надходження інформації. Опитування громадської думки поділяють на інтерв'ю та анкетні опитування. Інтерв'ю проводять у формі розмови інтерв'юера з респондентом (опитуваним), занотовуючи його відповіді вручну або на аудіо чи відеоплівку. Анкетне опитування передбачає фіксований порядок запитань і варіанти відповідей. Розрізняють такі види анкетних опитувань громадської думки: роздавальне, телефонне, пресове, поштове (у тому числі електронною поштою), комп'ютерне [2, с. 2-3]. Одним з найпоширеніших видів політичного маркетингу, які використовують під час політичної боротьби за місця в представницькій та виконавчій владі, є виборча інженерія. Виборча інженерія – це пристосування виборчих процедур до реалізації інтересів правлячої та політичної еліти щодо завоювання і збереження влади в державі (регіон, місто тощо). Для утримання демократичним шляхом політичної влади владна еліта вдається до таких основних методів: зміна виборчих процедур; стимулювання та переміщення виборців з одних виборчих округів до інших; маніпулювання садами виборчих округів; вибір відповідного часу для проведення виборів; добір лояльного до правлячої еліти складу виборчих комісій. Однак слід зазначити, що для внесення змін до попередніх виборчих законів або прийняття нового виборчого законодавства, як правило, необхідно мати конституційну більшість, що становить 2/3 депутатських мандатів у парламенті від загальної кількості депутатів. Аналогічні норми використовують в багатьох країнах для визначення результатів голосування на референдумах і під час

опитувань населення з найважливіших питань суспільного життя. Типологія політичної реклами: 1) пряма, безпосередня політична реклама – платна агітація у пресі, на радіо чи телебачення (тематичні статті, виступи, рекламні теле і радіоролики); 2) опосередкована – безплатна інформація новин про події , які проводяться за участю кандидата чи партії (партійні з'їзди, зустрічі, «круглі столи» тощо); 3) наочна агітація (плакати, транспорти з фото кандидата та основним гаслом); 4) особистий контракт з виборцями (зустрічі кандидатів чи довірених осіб на вулицях, підприємствах; поштові розсилання друкованої політичної реклами); 5) поширення інформаційно-пропагандистських матеріалів (листівок, буклетів , газет, брошур) та ін.

Висновок: Отже, політичний маркетинг є однією з найважливіших конструкцій в політичній системі ,бо виступає своєрідним посередником між існуючою політичною системою та громадським суспільством. Політичний маркетинг спрямований на завоювання та утримання контролю над ринком влади, а через нього – над політичною та іншими сферами суспільства. Найважливішими видами й невіддільними складовими політичного маркетингу є дослідження політичного ринку та громадської думки, виборча інженерія і політичне рекламування.

Список використаних джерел

1. Політичний маркетинг та його поняття. Реферат URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15298/>
2. Картунов , О. Маруховська. О. Політичний маркетинг і менеджмент URL: https://ipiend. Gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kartunov_politychnyi.pdf
3. Виборчі технології URL <http://studies>.
4. Золотухін Е. Політичний маркетинг: багатозначність поняття/ Е. Золотухін// Політичний менеджмент 2007.номер 5. С. 13-22.
5. Теорія і практика політичного аналізу/За заг. Пед. О. Л. Валевського і В. А. Ребкала К. 2003. 60 с.

УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ

Актуальність теми дослідження: Україна в сучасному геополітичному просторі займає важливе місце. З одного боку, це країна з багатою історією та культурою, з іншого – це країна, яка знаходиться в складних геополітичних умовах. Зокрема, на території України знаходиться Крим, який Росія анексувала у 2014 році, а також Луганська та Донецька області, які знаходяться під контролем бойовиків, підтримуваних Росією. Крім того, Україна є однією з найбільших країн у Європі за територією та чисельністю населення, тож її вплив на сусідні країни значний. У зв'язку з цим актуально проаналізувати політичну, економічну та культурну ситуацію в Україні.

Мета дослідження: проаналізувати сучасну геополітичну ситуацію в Україні, зокрема політичні, економічні та культурні аспекти, та зробити висновки про місце України в сучасному світі.

Об'єкт дослідження: сучасна геополітична ситуація в Україні.

Предмет дослідження: політичні, економічні та культурні аспекти сучасної геополітичної ситуації в Україні.

Завдання дослідження: проаналізувати геополітичне положення України в сучасному світі, виявити її виклики та перспективи. Україна - держава в Центральній та Східній Європі, що має важливе значення для геополітичної ситуації в регіоні та світі. Вона має велику територію, населену країв і культур, і багату історію, а також була важливою частиною колишнього СРСР. На жаль, українська політика була переслідувана численними викликами в останні роки, що змусило її шукати нові шляхи у геополітичному просторі. Один з найбільших викликів, з якими стикається Україна, - це конфлікт на сході країни [1, с. 27-38]. Російська агресія на Донбасі призвела до втрат території та тиску на українську економіку. У цій ситуації Україна повинна шукати нові шляхи залучення підтримки від міжнародних партнерів, а також збільшувати свою економічну самодостатність. Ще один виклик - це енергетична безпека. Україна має значні запаси природних ресурсів, включаючи нафту та газ. Однак, її залежність від російського газу стала проблемою після конфлікту на сході України, що призвело до обмежень поставок газу [3 с. 5-8]. Україна повинна шукати альтернативні джерела енергії та збільшувати енергоефективність, щоб зменшити свою залежність від імпорту газу. Геополітичне положення України дозволяє їй мати важливе значення як місце транзиту енергоресурсів з Росії до Європи [2, с. 132-139]. Також, через позицію України вона має важливе значення як територіальний коридор для торгівлі між Росією та Європою. Тому, сусідні держави, зокрема Росія, намагаються залучити Україну до своїх геополітичних інтересів. Одним із найбільш складних викликів для України є відносини з Росією. Незважаючи на підписання Мінських угод в 2015 році, конфлікт на Донбасі триває. Росія вважає, що Україна має бути її впливовою сферою, тоді як Україна прагне зберегти свою незалежність та територіальну цілісність [4, с. 43-54]. У цьому контексті, важливо зберігати сильне співробітництво з ЄС та США, які підтримують незалежність та суверенітет України та намагаються врегулювати конфлікт на Донбасі шляхом дипломатичних зусиль. У своїй статті «Україна в сучасному геополітичному просторі» автор аналізує сучасну геополітичну ситуацію в Україні та її взаємовідносини з сусідніми державами та глобальними гравцями [5, с. 67-75]. Україна знаходиться в складній геополітичній ситуації через російську агресію на сході країни, зміну вектора зовнішньої політики від проросійської до прозахідної та складні внутрішньополітичні процеси. Автор також зазначає, що відносини з країнами ЄС та НАТО є ключовими для України, яка веде активну зовнішньополітичну діяльність для зміцнення своєї місцевості у світі.

Висновок. Отже, Україна знаходиться в складній геополітичній ситуації, але активна зовнішньополітична діяльність та підтримка зі сторони країн ЄС та НАТО допоможуть країні зміцнити своє місце у світі та забезпечити стабільність та процвітання.

Список використаних джерел

1. Кульчицький С.Г. Сучасні проблеми та тенденції розвитку геополітики України // Міжнародні відносини: теорія і практика. 2017. №1 (26). С. 27-38.
2. Пушкар В. Досвід геополітичного аналізу: український контекст // Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. 2018. Т. 23, Вип. 2. С. 132-139.
3. Кульчицький С.Г., Криворучко І.С. Міжнародна безпека та геополітика в умовах сучасних викликів // Економіка та держава. 2018. № 5. С. 5-8.
4. Сухомлин І.О. Геополітичні та стратегічні інтереси України в Європі: український досвід // Економіка України. 2018. № 11. С. 43-54.
5. Бондар Є.М. Геополітичні пріоритети України в контексті інтеграційних процесів // Світова економіка та міжнародні відносини. 2019. № 1 (36). С. 67-75.

*Янко Христина
Студентка гр. МЕНУП-11
факультет економіки та управління ЗУНУ*

СУЧАСНА УКРАЇНА ЯК НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА

Актуальність теми дослідження. Є актуальною темою, оскільки залежно від стану розвитку української національної ідеї визначається майбутнє країни. Україна здатна забезпечувати свою національну ідентичність, відстоювати свої національні інтереси та інтегруватися в європейський та світовий співтовариство [3 с. 57-62]. Важливо розуміти, наскільки Україна здатна забезпечити свою національну ідентичність, відстоювати свої національні інтереси та інтегруватися в європейський та світовий співтовариство.

Мета дослідження: стан розвитку сучасної України як національної держави, визначити основні чинники, що впливають на формування української національної ідентичності, визначити перспективи розвитку України як національної держави.

Об'єкт дослідження: Сучасна Україна.

Предмет дослідження: сучасна Україна як національна держава, її політичний, економічний, соціальний, культурний та інші аспекти, що впливають на формування та розвиток української національної ідентичності.

Завдання дослідження: аналіз державної політики України з метою формування та збереження української національної ідентичності; оцінка впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на розвиток української національної ідентичності та забезпечення національних інтересів України. Україна має відповідальність перед своїми громадянами та перед світом, щоб зберегти та розвинути свою національну ідентичність та культуру, а також забезпечити своє місце у сучасному світі. На даний момент, Україна активно розвиває свою національну ідентичність, що відображається в конституційних принципах та політичній практиці країни. Однак, відсутність консолідації суспільства та загострення міжетнічних конфліктів можуть стати перешкодою на шляху до забезпечення національної єдності та інтеграції.[1] Основними чинниками, що впливають на формування української національної ідентичності, є державна політика, медіа, освіта та культура. Українська державна політика спрямована на підтримку української мови, культури та історії, забезпечення національної безпеки та інтеграції в європейський простір [2 с. 32-36]. Українські ЗМІ мають великий вплив на формування національної свідомості громадян, і не завжди цей вплив сприятливий. Тому важливо розвивати культуру критичного мислення та медіаосвіту [4]. Україна також повинна бути демократичною, де громадяни мають право на свободу слова та думки, право на свободу віри та релігійні переконання, право на правосуддя та законність. Ці цінності є важливими для формування національної ідентичності та становлять основу демократичного суспільства [5, с. 45-50].

Висновок: Отже, сучасна Україна як національна держава повинна забезпечувати збереження та розвиток своєї національної ідентичності та культури, а також бути відкритою до світу та інтегрованою в міжнародну спільноту. Демократія, свобода слова та правосуддя є важливими складовими національної держави. Україна повинна прагнути до розвитку та підвищення рівня життя своїх громадян, зберігаючи традиції та цінності свого народу. Загалом, Україна має великий потенціал для розвитку як національної держави та повинна продовжувати працювати над своїм розвитком та підвищенням свого впливу в міжнародній спільноті.

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс: Конституція України (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>)
2. Кравченко, О. Становлення та розвиток національної ідеї в Україні. Соціально-гуманітарні перспективи. 10(23), (2015). С. 32-36.
3. Лебідь, М. Національна ідентичність в умовах глобалізації: особливості українського досвіду. Політична експертиза. 3, (2016). С. 57-62.
4. Новак, О. Українська національна ідея: від історичної спадщини до сучасності. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 29, (2018). С. 90-94.
5. Паламарчук, М. Розвиток національної ідентичності в Україні: виклики та перспективи. Серія: Політологія.32 (2019). С. 30-34.

ХРИСТИЯНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ І ДЕРЖАВИ

Актуальність теми дослідження: Одна з характеристик державного ладу є форма державного правління, де виявляються особливості і порядок організації, що визначає структуру, компетенцію і взаємодію.

Мета дослідження: аналіз суспільно-політичних відносин, що виникають у процесі функціонування церкви в суспільстві, її відносинах з інститутами громадянського суспільства.

Об'єкт дослідження: дослідження християнської концепції влади, що сформувалась у добу Середньовіччя і являла собою елемент політико-правової доктрини.

Предмет дослідження: концепція «симфонії влад» як модель відносин держави і православної церкви, як традиція та перспективи її використання в умовах сучасної України.

Завдання дослідження: розкриття змісту християнської концепції влади і держави. Християнство — світова релігія, якій належить важливе місце в історії людства, у тому числі в історії політико-правової думки. Християнство виникло в середині I ст. н.е. За п'ять століть (I–V ст.) воно зі вчення невеликої іудейської секти виросло у космополітичну релігію Середземномор'я. На протязі цього періоду в християнстві проходили суттєві зміни з ряду питань, включаючи і те стосувалися держави та права. Головним рубежем цих змін є перетворення християнства з опозиційної і гнаної релігії в релігію офіційну і панівну [2]. Вплив релігійних вчень на суспільне життя завжди був об'єктом прискіпливого дослідження представників різних наук: філософії, соціології, історії, державного управління, політології тощо. Етнологічні, лінгвістичні та археологічні дослідження підтверджують наявність релігійних уявлень у первісних племен. Таким чином, релігія ще з найдавніших часів була важливим чинником формування світосприйняття людини. Наша держава із проголошенням незалежності взяла курс на побудову демократичних інститутів та створення правової держави. Процес соціально-політичних та економічних перетворень продовжується, впливаючи як на все суспільство, так і на системи відносин у різних сферах його життєдіяльності, зокрема релігійну. Україна протягом історії не була і не є моноетнічною державою. Але визначальний вплив на формування й утвердження на українських землях поглядів на державу, суспільство, відносини людини з різними соціальними інститутами здійснювала християнська церква. Тому найбільшої уваги заслуговує дослідження концепцій саме християнських теологів з відповідним звертанням до їх витоків і впливів з боку античної філософії. У системі інститутів громадянського суспільства церква займає надзвичайно важливе місце. Будучи елементом громадянського суспільства, використовуючи методи переконання й емоційного впливу, церква впливає на людей, на їхні долі, а також на політичне життя держави в цілому. Саме вона дуже часто є форматором політичної свідомості громадян. При цьому її не можна віднести ні до економічних, ні до соціальних, ні до політичних асоціацій, ні до локальних або секторальних, ні навіть до суто соціокультурних організацій, хоча вона тісно чи іншою мірою включає їх у сферу своїх інтересів, взаємодіє з ними, та впливає на них. Людина як суспільна істота може виявити себе у відносинах з іншими, а суспільство не може існувати поза діяльністю своїх індивідуумів. Ця діяльність не суперечить відносинам з Богом. Навпаки, первісна людина тісно пов'язана зі своїми богами, і ця єдність тільки зміцнює суспільні зв'язки. Тобто, релігія - це сфера соціального життя людини. Її священні об'єкти виступають як символ суспільної єдності. Як свідчить історія, рівень впливу церкви на людей був і залишається значним в порівнянні із іншими громадянськими інститутами. У той же час відносини церкви з державою залишаються складними та припускають можливість незалежності церкви і функціонування її як структури, підлеглої державі або фактично включеної в державний механізм, не кажучи вже про те, що в минулому церква могла мати статус держави [1]. Проблема залежності або незалежності церкви від держави є центральною у відносинах між ними. Її вирішення у свою чергу визначається практичним вирішенням питання «церква і політика». Відповідно до своїх світоглядних установок і основної мети, церква, в принципі, повинна залишатися поза політикою. Однак політика (найчастіше в особі держави) постійно здійснює свій тиск на церкву. У свою чергу церква нерідко прагне впливати на політичне життя і має для цього власні, недоступні для держави можливості. Питання поділу влади та сфери впливу між двома такими великими структурами як держава та церква відображується в теорії Д. Сміта. Теорія взаємовідносин між державою та церквою Д. Сміта базується на концепції автоматизації та постійної, хоч і не безповоротної, секуляризації політики, що включає відокремлення політичної системи від релігії. Таке відмежування впирається на той факт, що політична влада не черпає своєї легітимності від релігії і скасовує всі структури і символи, що поєднували їх. Теократичний характер законодавства багатьох країн також підтверджує, що взаємини між людьми часто складаються під вирішальним впливом релігії і характеризує її як джерело норм, правил і організуючий фактор суспільства. Релігія постає необхідною складовою суспільного життя і виступає як чинник становлення соціальних відносин. Тобто релігію можна розглядати з позиції функцій, які вона виконує в суспільстві. Релігія виступає джерелом єдності тих чи інших соціальних спільнот. Вона одночасно протиставляє ці спільноти іншим спільнотам, що сформувалися на базі іншого віровчення. Таке протистояння є джерелом конфлікту, наприклад, протистояння між християнами і мусульманами, з католиками і православними тощо. Конфлікт з чужими організаціями сприяє внутрішній інтеграції в групі, створює почуття єдності [3]. Держава і церква відрізняються за походженням, цілями, структурою, але водночас вони тісно пов'язані між собою. Кожен із цих інститутів має свою особливу соціальну

цінність і значимість. Церква не втручається у внутрішні справи держави, а остання, у свою чергу, не втручається у внутрішнє церковне життя. Разом із тим не тільки не виключається, але й передбачається духовно-моральний вплив церкви та цінностей, що захищаються нею, на державну владу. Діючи узгоджено, держава і церква можуть вирішити багато актуальних для сучасного суспільства проблем, зокрема сприяти соціальному примиренню, злагоді, взаєморозумінню. «Симфонія влад», сформульована багато століть назад, являє собою такий стан відносин держави і церкви, що націлює нинішнє покоління на стабільність і впорядкованість як на основу консолідації суспільства. Не випадково, вихід українського суспільства до нових цілей і цінностей свого існування, як рядовими громадянами, так і елітою, пов'язується з поняттям «соборність». Поряд із цим, соборність у суспільній свідомості завжди виражена в общинному, дорадчому характерові відносин між самими віруючими, між громадянами і державою в цілому. Досягнення соборності навряд чи є можливим без опори на вироблені багаторічною традицією релігійні і культурні зразки [4]. Концепція відходить від сучасної наукової класифікації культурно-історичного розвитку, оскільки в її основі міститься ідейна позиція абстрактної об'єктивності, яка не розглядає зміст релігійно філософських традицій з погляду істини, а дає лише формально-байдужий їх опис.

Висновки: Здійснюючи узагальнення хотілося б відмітити, що саме релігія збагачує стосунки особи із самою собою та її Богом, а також з навколишнім світом і суспільством, у якому вона живе. Україна проголосила своїми основними державотворчими принципами забезпечення за кожним громадянином права на свободу світогляду і віросповідання, взявши на себе зобов'язання сприяти здійсненню цього права, а також охороняти та захищати зазначені свободи. Маючи за мету проведення такої державно-церковної політики, яка б базувалася винятково на ідеології миру, зміцненні національної єдності та захисті національних інтересів, необхідно постійно вдосконалювати правову базу взаємин держави та церкви.

Список використаних джерел

1. Букліб.Студентська Бібліотека.Політичні та правові ідеї християнства.URL: <https://buklib.net/books/24254/>
2. Шварчевський іван.Християнська концепція влади і держави. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34901/1/267.pdf>
3. Бальжик Ірена Анатоліївна.Відносини держави і церкви «Симфонія влад» URL: [:http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11866/Дисертація%20Бальжик%20І.А..pdf?seq](http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11866/Дисертація%20Бальжик%20І.А..pdf?seq)
4. Н.В.Перевязко.Концепція фундаментальних духовних історичних парадигм. URL:<http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/37992/15-Perevyazko.pdf?>

УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ СВІТІ

Актуальність теми дослідження: визначається, насамперед, необхідністю узагальнення окремих аспектів багаторічного досвіду формування та здійснення зовнішньої політики України, її місця у сучасних загальносвітових процесах, наукового обґрунтування засад зовнішньої політики країни, яке повинно мати на меті винесення уроків і окреслення подальших завдань державотворення в Україні та виокремлення проблемних питань і особливостей сучасного стану взаємовідносин України з Європейським Союзом.

Мета дослідження: визначення місця України в геополітичному просторі.

Об'єкт дослідження: Україна в сучасному геополітичному просторі.

Предмет дослідження: питання вивчення геополітичного стану України.

Завдання дослідження: визначити основні зовнішні і внутрішні чинники формування засад геополітичної стратегії України; визначити коло проблем, пов'язаних з реалізацією євроінтеграційних прагнень України; виділити актуальні аспекти реалізації євроінтеграційного курсу нашої держави з урахуванням її ролі і місця у сучасному геополітичному просторі. Україна хоча ще й вважається молодою державою, але вже давно посіла своє законне місце в геополітичному просторі. Вивчаючи історію нашої країни, можна з впевненістю вважати її героїчною. Адже багато вона пережила за часи свого існування, сила-силенна загарбників побувала на її землях, кожен хотів відхопити собі хоч якийсь шматок. Але наш народ не здавався, вірив у краще майбутнє. З 24 серпня 1991 року Україна нарешті отримала довгоочікувану свободу. Із прийняттям незалежності наша держава є повноцінним суб'єктом міжнародних відносин. Ця подія обумовила поштовх для розробки подальших планів міжнародного товариства з іншими державами світу. Геополітика — це одна з галузей зовнішньої політики. Вона поділяється на ряд окремих підгалузей. Політика балансу сил — запобігання домінування в міжнародній системі одного, або групи держав. Отто фон Бісмарк з цього приводу висловився надзвичайно вдало: «Вся політика може бути зведена до формули — постарайся бути серед трьох у світі, де править крихкий баланс п'яти держав. Це єдиний справжній захист проти формування ворожих коаліцій» [5, с. 4]. 1 грудня 1991 р. Відбулися дві події історичної ваги — понад 90% громадян, які взяли участь у Всеукраїнському референдумі, висловилися за незалежність України, водночас було обрано Президента республіки — Л. Кравчука (понад 61% голосів) [4, с. 566]. Спочатку Україна мала сприятливі міжнародні умови для виникнення як незалежної держави, так і суб'єкту міжнародних відносин. Сам факт виникнення України, як незалежної держави був важливим геополітичним актом у світовому просторі і започаткував глобальні геополітичні трансформації не лише на європейському континенті, а й у всьому світі в кінці 20 століття [2]. Тому метою даної статті є спроба концептуального аналізу «Місця України в сучасному геополітичному просторі». З огляду на своє геополітичне становище, історичний досвід, культурні традиції, багаті природні ресурси, потужний економічний, науково-технічний та інтелектуальний потенціал Україна може і повинна стати впливовою світовою державою, здатною виконувати значну роль в забезпеченні політико-економічної стабільності в Європі. Неодмінною умовою успішної реалізації Україною своїх можливостей є її активне і повномасштабне входження до світового співтовариства. Долаючи кризові явища в суспільстві і торуючи свій шлях у світ, Україна спирається на свої фундаментальні загальнонаціональні інтереси, відповідно до яких визначаються засади, напрями, пріоритети та функції її зовнішньої політики [1]. Сучасні особливості геополітичних процесів та роль України в їх розвитку базується на таких аспектах: 1. Глобальні трансформації, започатковані на зламі XX—XXI століть, ще не завершилися. Врахування близьких і віддалених (як бажаних, так і небажаних) потенційно можливих змін у регіоні й поза його межами вкрай важливе для України та інших країн Європи. Тому в інтересах нашої держави й континенту є зміцнення довіри, розширення політичного діалогу і співробітництва на дво- та багатосторонній основі в межах загальноєвропейського процесу, заходи з подолання економічної кризи, дотримання загальнолюдських фундаментальних цінностей. 2. Конструктивними в діяльності держав молоді демократії постають адаптація зовнішньополітичних засад, коригування стратегічних пріоритетів з урахуванням нових реалій, формування чітких критеріїв геополітичного й гео економічного становища, врахування складних умов перехідного періоду Європейського континенту. 3. Долаючи труднощі, Україна продовжує процес розширення своєї дипломатичної присутності у світі, поступово стаючи впливовою європейською та світовою державою, дедалі більше перетворюючись на реального та активного суб'єкта міжнародних відносин, який має свої національні інтереси і вирішує їх в колі європейських народів. Україна виходить з того, що однією з найважливіших гарантій її суверенного розвитку є формування й підтримання системи колективної безпеки в європейському та трансатлантичному просторі, розвиток кооперації у політичній, економічній, гуманітарній, інформаційній та військовій сферах. Проголошена Україною мета — стати незалежною, демократичною, без'ядерною, позаблоковою державою — не тільки не суперечить принципам побудови нової Європи, але й навпаки, з урахуванням зазначених її геополітичних характеристик, найкращим чином узгоджується з ними. Розбудова української державності та системи її національної безпеки, включаючи побудову Збройних сил, зміцнення

кордонів, упровадження ефективного митного режиму тощо здійснюється з урахуванням національних інтересів інших держав, передусім найближчих сусідів. Здобуття Україною політичної незалежності є, безперечно, позитивним чинником, що істотно покращує геополітичну ситуацію в європейському регіоні, надає їй більшої стабільності та врівноваженості. Зміцнення Української держави не пов'язане з виникненням загроз для будь-якої із сусідніх країн, а для деяких – стає гарантом змін на якнайкраще майбутнє [3].

Висновки: Ефективне геополітичне позиціонування України на сучасному етапі – східний форпост західної демократичної цивілізації, який протистоїть авторитарній загрозі зі Сходу для усього колективного Заходу. Європейський вибір України вимагає конкретизації та чіткого визначення термінів вступу до ЄС як повноправного члена. В іншому випадку необхідно зробити перегляд геостратегічної доктрини у бік більшої суверенізації в рамках євроатлантичної цивілізації.

Список використаних джерел

1. Гамбаль І. Україна в сучасному геополітичному просторі. URL: <https://ridna.ua/2010/12/ukrajina-v-suchasnomu-geopolitychnomu-prostorі/>
2. Плющ І. Україна в сучасному геополітичному просторі. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3360-12#Text>
3. Сидор В. Україна в сучасному геополітичному просторі. URL: https://pidru4niki.com/16280414/politologiya/ukrayina_suchasnomu_geopolitichnomu_seredovischi
4. Бойко О. Д., Історія України: [Текст]/Бойко О. Д. Київ, 2002. 656 с.
5. Рудич Ф. М., Балабан Р. В. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти: [Текст]/Ф. М. Рудич, Р. В. Балабан. К., 2002. 296 с.

ВИБОРЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ

Актуальність теми дослідження: Прийнята у червні 1996 р. Конституція проголосила Україну демократичною, правовою, соціальною державою. Проте для її практичного втілення необхідно ще багато чого зробити. Проблема дотримання всіма гілками державної влади положень Конституції України продовжує залишатись актуальною. Адже конституційне закріплення основних інститутів і принципів демократії - лише один з необхідних кроків на шляху демократизації, важливим є їхнє реальне впровадження в політичну практику. Відтак побудова в Україні правової держави продовжує залишатись одним з головних завдань на шляху до демократії.

Мета дослідження: дослідити процес виборів, проаналізувати історію становлення виборчої системи України від початку незалежності до сьогодення. Визначити, яка виборча система принесе найкращий результат для створення справжньої і дієвої влади в країні.

Об'єкт дослідження: виборча система України, процес та проблеми її становлення, методи їх вирішення.

Предмет дослідження: проблеми виборчої системи України.

Завдання дослідження: проаналізувати виборчі системи України та ідентифікації її основних проблем. З відновленням української незалежності у 1991 році розпочався бурхливий процес розбудови демократичних інститутів і громадянського суспільства в нашій державі. При цьому великою мірою мало місце запозичення позитивного досвіду різних держав світу. Проте не все, що видалося плідним в інших державах світу, може принести таку ж користь, будучи перенесеним на український ґрунт. Принципи чесних та демократичних виборів: загальність участі. Виборче право доступне для всіх повнолітніх громадян; прямий та вільний процес. Передбачається, що безпосередньо виборці обирають своїх представників, і при цьому не зазнають жодного тиску; таємність. Ніхто не дізнається, який вибір зробив виборець, тому той максимально захищений; рівність; періодичність; Вирізняються основні типи виборчих систем: мажоритарна [5, с.120]. Країни діляться на мажоритарні округи, де висувуються кандидати. Депутатом стає той, хто набрав більшу кількість голосів. В Україні така система стабільно працювала до 1994 року, а потім змінилась назмітану, коли половина кандидатів обиралась за мажоритарним принципом, а решта - за закритими списками. Кумулятивний вотум. Виборець має не один, а декілька голосів. Ця система поширена в німецькій Баварії, американському Іллінойсі. Закриті списки. Виборець голосує за партію, яка висуває свій список кандидатів. При цьому громадянин міг дізнатися лише першу п'ятірку потенційних депутатів. Відкриті партійні списки. Виборці голосують одночасно і за політичну партію, і за конкретних кандидатів. Місцеві вибори 2020 року пройшли за такою системою [2]. Впродовж незалежності в Україні були різні типи виборчих систем - мажоритарна, змішана, пропорційна. На даний час існує змішана система, але гостро стоїть питання про перехід до пропорційної системи на основі відкритих списків. Парламент обирається на п'ять років, в його складі 450 депутатів: половину обирають за мажоритарною системою (від неї хочуть відмовитися), половину - за пропорційною системою із закритими списками. За перші двадцять років незалежності вибори відбувались в напівавторитарному режимі, саме під час президентських виборів у 2010 дедалі більше почали застосовуватись брудні технології, як-от: підкуп виборців, застосування адмінресурсу. Ця тенденція досягла межі на парламентських та місцевих виборах, коли на дільниці міг увірватися загін міліції особливого призначення, скасовувались результати виборів. Виходом з цієї ситуації може стати новий закон про політичні партії. Демократичні партії, де можливий соціальний ліфт для її членів, - запорука ефективного управління [3, с. 227-228]. Яка ж виборча система потрібна Україні: мажоритарна, пропорційної з закритими виборчими списками чи пропорційна з відкритими списками? Перший варіант системи є неефективний: 1) Сприяє підкупу виборців (за даними громадянської мережі ОПОРА, 70% випадків підкупу виборців зафіксовано саме в одномандатних округах); 2) Сприяє застосуванню адміністративного ресурсу, що стабільно приводить одні й ті ж політичні партії до влади і дає їм більше місць у парламенті; 3) Забезпечує місця в парламенті представникам тільки однієї політичної платформи, яку не обов'язково поділяє більшість населення. При цьому варто відзначити істотну нерівномірність прохідного бар'єру за мажоритарною складовою в різних регіонах України [3, с. 250]. У пропорційної з закритими виборчими списками є такі недоліки: 1) Внутрішня конкуренція у партіях фактично відсутня. Натомість сильною є монополія партійного керівництва, яке і визначає персональний склад списку, а також розміщує у складі партій «грошових мішків»; 2) Відстань між партіями та виборцями збільшується, оскільки до прохідної частини партійних списків кандидати потрапляють не за популярністю серед виборців, а за принципом лояльності до керівництва партії чи за гроші; 3) Підзвітності народних депутатів перед виборцями та взагалі зв'язку з виборцями практично немає [4]. Щодо пропорційної системи з відкритими списками, то ця система має більше переваг, ніж недоліків, а саме: вона передбачає 27 великих регіональних округів. Партії виставлятимуть на кожному окрузі мінімум п'ятьох кандидатів. Виборець, окрім того, що голосує за партію, зможе віддати свій голос і за конкретну людину в цій партії, тим самим формуючи персональний склад парламенту. До того ж, великий розмір округів ускладнює підкуп виборців. Одна справа «скупити» мажоритарний округ у два райони, і зовсім інша - всю область. Це потребує значно більших витрат. Щоб потрапити до Верховної Ради, треба буде завойовувати довіру і голоси виборців. Тобто - реально працювати на округах і показувати свою ефективність. Це

стимулюватиме політичну конкуренцію і зробить не вигідною торгівлю місцями у виборчих списках. Адже ніхто не зможе гарантувати голоси виборців за конкретну персону [1, с. 94].

Висновок: Найефективнішою виборчою системою в Україні є пропорційна система з відкритими регіональними списками. Усі реформи в Україні залежать від політиків та їхніх рішень. А хто в нашій країні ухвалюватиме політичні рішення - залежатиме від закону про вибори народних депутатів України. Щоб рухатися вперед до розвитку країни, нам необхідне оновлення політичних еліт, які обиратимуться за новим принципом. Тільки так у нас з'явиться реальний шанс привести до влади нових та ідейних політиків, які працюватимуть на благо українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Бойко Н. С. Виборча система України: суспільно-політичний аспект. Державне управління: теорія та практика. 2006. Журнал «Наукові записки» Випуск 50, С. 92-100.
2. Віктор Таран, вебінар «Виборчий процес в Україні: плюси та мінуси». URL: <https://inrespublica.org.ua/aktyvna-hromada/vyborchuj-protses-v-ukrayini-plyusy-ta-minusy.html>
3. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
4. Палій Г. О. Виборча система України: проблеми, наслідки функціонування та шляхи вдосконалення URL: <http://www.mss.gov.ua/Momtor/April/12.htm>
5. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 320.

МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Актуальність теми дослідження: Ця тема є надзвичайно актуальною, оскільки агресія Росії проти України триває до сьогоднішнього дня. Міжнародна підтримка є важливою у забезпеченні безпеки та захисту прав України, а також в утриманні Росії від подальшої ескалації конфлікту. Крім того, дослідження міжнародної підтримки може допомогти виявити ефективність різних інструментів та стратегій у боротьбі з агресором та забезпеченні міжнародного сприйняття ситуації в Україні.

Мета дослідження: дослідження дій країн, що стосуються питання міжнародної підтримки України.

Об'єкт дослідження: Україна

Дослідження теми: Україна зазнає агресії з боку Росії вже дев'ять років. Протягом цього часу наша країна змушена долати немало викликів, але одним з найважливіших є забезпечення міжнародної підтримки. На щастя, Україна не залишається без допомоги світової спільноти. Міжнародна підтримка виявляється на різних рівнях.

На першому рівні – це підтримка з боку країн-партнерів. Багато країн світу висловлюють свою підтримку Україні та закликають Росію до поваги міжнародного права та суверенітету України. Країни ЄС та США ввели санкції проти Росії, які стали одним з найефективніших інструментів у боротьбі з агресором.

На другому рівні – це підтримка з боку міжнародних організацій. ООН, Європейський Союз, НАТО та інші міжнародні організації висловлюють свою підтримку Україні та закликають Російську Федерацію до поваги міжнародного права та суверенітету України. Міжнародні організації також надають гуманітарну допомогу Україні.

На третьому рівні – це підтримка з боку світової громадськості. Громадськість світу висловлює свою підтримку Україні і тут йдеться не лише про гуманітарну, а й про військову підтримку та допомогу біженцям, яким довелося тікати від жорстокості росіян. Міжнародна підтримка є надзвичайно важливою для України в умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації. Саме ця підтримка вказує на те, що Україна не сама в боротьбі з агресором.

Висновок: Міжнародна підтримка є важливим фактором в перемозі України у війні з московським агресором, а також у забезпеченні міжнародного сприйняття ситуації в країні. Ефективними інструментами в боротьбі з агресором є пакет санкцій проти Росії та підтримка України в військовій сфері. Перспективи міжнародної підтримки України у майбутньому залежать від багатьох факторів, але важливо продовження міжнародного тиску на Росію та підтримка України у реалізації реформ та забезпеченні демократичних стандартів.

Список використаних джерел

1. URL: <https://mfa.gov.ua/bagatostoronni-zayavi-na-pidtrimku-ukrayini>
2. URL: [https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Російське_вторгнення_в_Україну_\(з_2022\)](https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Російське_вторгнення_в_Україну_(з_2022))
3. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/1532/borotba-za-svobodu-yaki-derzavi-ta-yakim-cinom-pidtrimuyut-ukrainu-z-pocatku-povnomasstabnoi-viini>
4. URL: <https://ukrainian.voanews.com/amp/sotsiologichne-opytuvannia-pidtrymka-ukrainy/6925855.html>
5. URL: <https://ukrainer.net/pidtrymka/>
6. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/russian-invading/supporting-ukraine/>
7. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-60864023.amp>
8. URL: <https://nzi.theukrainians.org/svit-z-ukrayinoyu-yak-rizni-krayiny-vyslovlyuyut-pidtrymku-ukrayinczyam.html>
9. Лубкович Н. З. Зовнішні вороги України в умовах російсько-української війни. Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки: Збірник тез III Міжнародної наукової конференції, 20-21 квітня 2023 р. / упоряд. Крисько А.А., Габрусєва Н.В. – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2023. С. 76-79.

СУЧАСНА УКРАЇНА ЯК НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що Україна як національна держава є важливим фактором у світовій політиці та економіці. Вона має свою культуру, історію та мову, які потребують захисту та розвитку. Також важливо досліджувати проблеми, які виникають у процесі будівництва національної держави та шляхи їх вирішення.

Мета дослідження: вивчення сучасної України як національної держави, її особливостей, проблем та перспектив розвитку.

Об'єкт дослідження: Україна як національна держава.

Предмет дослідження: політичні, економічні, культурні та соціальні аспекти розвитку України як національної держави.

Завдання дослідження полягає у визначенні основних проблем, з якими стикається Україна як національна держава, а також у вивченні шляхів їх вирішення. Дослідження також має на меті аналізувати роль України у світовій політиці та економіці, а також її взаємодію з іншими країнами.

Сучасна Україна, з одного боку, є національною державою, що базується на глибоких історичних коренях та культурному спадщині. З іншого боку, Україна – це багатонаціональна держава з різними етнічними групами, які проживають на її території.

Національна самосвідомість українського народу датується з давніх часів, і незалежна Україна впродовж минулого століття проходила через складні періоди, пов'язані з боротьбою за свою ідентичність та незалежність. Незалежність України, проголошена в 1991 році, стала кінцевим результатом довгого та складного шляху.

Однак, зараз українське суспільство переживає глибокі соціальні та політичні трансформації. Національна самосвідомість та ідентичність українців продовжують змінюватися і розвиватися. Україна стала місцем для зіткнення різних цивілізаційних течій, культурних та політичних впливів.

Звичайно, існують проблеми, які стають на заваді тому, щоб сучасна Україна стала ідеальною національною державою. Зокрема, це зовнішній чинник, повномасштабне вторгнення московитів, а також внутрішня поділка українського суспільства за мовним, ідеологічним та політичним спрямуванням.

Якщо говорити про сучасну Україну, то важко уникнути розмови про національну державу. Ця тема є досить складною та багатогранною, оскільки вона стосується історії, культури, політики та багатьох інших аспектів життя нашої країни.

Національна держава – це така держава, яка базується на певному національному ідентифікаційному коді, в якому визначаються спільні цінності, культурні традиції та історичні зв'язки народу. Україна, як національна держава, має свої особливості та проблеми.

Одна з головних проблем, з якою стикається Україна як національна держава, – це мовне питання. Українська мова є державною мовою, але багато людей використовують російську мову, що часто призводить до конфліктів та непорозуміння. Це питання потребує компромісу та діалогу між різними групами населення.

Іншою проблемою є відсутність єдиного національного ідентифікаційного коду. Завдяки російській пропаганді та багатовіковій інформаційній війні Україну штучно розділено на різні регіони з такзваною своєю особливістю та традиціями, що створило певні труднощі у формуванні спільної національної ідентичності.

Проте, не дивлячись на ці проблеми, Україна все ж є національною державою з багатою культурною спадщиною, високим потенціалом розвитку та талановитим народом. Важливо зберегти та розвивати цей потенціал, забезпечуючи розвиток культури, освіти, науки та інших сфер життя.

Також важливим є зміцнення демократичних інститутів та прав людини, що становлять основу національної держави. Необхідно забезпечити рівність перед законом, свободу слова та інших прав людини та громадянина.

Отже, вивчення сучасної України як національної держави є важливим для розуміння її проблем та перспектив розвитку. Вирішення цих проблем потребує зусиль уряду, громадськості та міжнародної спільноти. Але великий потенціал України дає надію на успішний розвиток країни та її місце у світі.

Список використаних джерел

1. URL: <http://www.golos.com.ua/article/314085>
2. URL: <https://msmb.org.ua/biblioressursi/bibliografiya/istorichni-podii/ukrainsyka-derzhavnisty-etapi-stanovlennya/>
3. URL: <https://osvita.khm.gov.ua/?p=9588>
4. URL: <https://kobelyaky-miskrada.gov.ua/news/30841-ukrayinska-derzavnist-ce-tisiacolitnia-istoriia-bagatomilionnogo-narodu>

ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність теми дослідження: студентська молодь є важливою частиною суспільства, яка має вплив на його розвиток та процеси. Якщо студенти не мають належної політичної соціалізації, то вони можуть бути менш активні у політичному житті країни, не мати достатньої кількості знань та навичок, щоб виражати свої погляди та брати участь в політичних дискусіях. Це може призвести до зниження рівня демократії в країні, а також до зниження рівня свідомості та громадянської активності серед студентської молоді. Крім того, студенти мають потенціал для становлення нових лідерів та політичних активістів, тому важливо забезпечити їхню належну політичну соціалізацію для майбутнього розвитку країни.

Мета дослідження: дослідити проблеми політичної соціалізації студентської молоді та розробити рекомендації для підвищення рівня політичної культури та громадянської активності серед студентської молоді.

Об'єкт дослідження: процес політичної соціалізації студентської молоді, проблеми пов'язані з цим процесом.

Предмет дослідження: вивчення проблем, що виникають у процесі політичної соціалізації студентської молоді, та вплив різних факторів на формування політичної свідомості та громадянської активності студентів.

Завдання дослідження: проаналізувати проблеми, які виникають у процесі політичної соціалізації студентської молоді та розробити рекомендації щодо покращення ситуації.

Політична соціалізація студентської молоді є однією з ключових проблем, з якими сьогодні стикається суспільство. Політична соціалізація - це процес набуття особистістю політичних знань, цінностей, установок, які дозволяють їй ефективно брати участь у політичному житті країни [1. 73 с.]. Студентська молодь має важливу роль оскільки вона є активною частиною населення, що має свої інтереси та думки щодо подій у країні. Проте, цей процес може бути ускладненим різними причинами.

Однією з причин відсутності політичної соціалізації студентської молоді є недостатня освіченість в питаннях політики. Державні установи недостатньо звертають увагу на розвиток політичної освіти в університетах, що призводить до низького рівня політичної грамотності студентів. Це, в свою чергу, знижує їхню зацікавленість у політичному житті країни, призводить до того, що багато студентів можуть бути не знайомі з основами державного управління, не розуміти, як працюють політичні партії та організації.

Крім того, вплив на студентську молоді мають політичні та інформаційні кампанії, що не завжди мають чесні мотиви та відображають реальну ситуацію.

Іншою проблемою є байдужість до політики або відчуття безсилля у зміні ситуації. Дехто з молоді може відчувати, що політична система не відповідає їхнім потребам та інтересам, тому вони відмовляються від участі в політичному житті.

Наступна проблема – вплив медіа та соціальних мереж на політичну соціалізацію. В сучасному світі медіа та соціальні мережі є важливим джерелом інформації про політику, проте часто ця інформація може бути спотвореною або необ'єктивною.

Сім'я та батьківське середовище є одними з ключових чинників у формуванні політичної свідомості студентів. Залежно від своєї родинної ситуації та виховання можуть мати різні політичні переконання, ставлення до влади та інші важливі параметри політичної свідомості. Наприклад, якщо батьки виступають активними учасниками громадського життя та мають глибоке розуміння проблем, з якими стикається суспільство, це буде стимулювати інтерес до політики у студентів, передача батьками основних цінностей та поглядів. Однак існує інша сторона, якщо сім'я байдужа до політики, то і дитина, в нашому випадку студент, не буде зацікавлений та залучений до політичних справ країни [3. 677 с.].

На основі результатів дослідження можна запропонувати кілька рекомендацій щодо вирішення проблем політичної соціалізації студентської молоді.

По-перше, підвищення ролі освіти. Треба забезпечити студентам не лише загальну освіту, але й освіту з питань політики, громадянського суспільства та прав людини.

По-друге, підвищення ролі сім'ї. Важливо залучати батьків до процесу виховання дітей з питань політики, щоб вони могли бути більш активними громадянами і вміти приймати важливі рішення.

По-третє, створення можливостей для участі в політичному житті. Студентам має бути надано можливості для участі в політичному житті, таких як участь в обговореннях питань, зустрічі з політиками, робота в політичних організаціях тощо. Це допоможе їм краще зрозуміти політичну систему та відчути свою важливість в цьому процесі [2. 191 с.].

По-четверте, забезпечити доступність політичної інформації для студентів шляхом проведення різноманітних освітніх та інформаційних заходів. Наприклад, можна проводити політичні курси, тренінги, семінари, конференції, дискусії тощо.

По-п'яте, сприяти активності студентів у політичному житті країни, зокрема, проводити круглі столи, дебати, зустрічі з політиками, організувати роботу студентських організацій, що займаються політичною діяльністю.

Висновки. Отже, я розглянула проблеми політичної соціалізації студентської молоді та виявила основні фактори, що впливають на формування політичної свідомості. Зокрема, було відзначено роль сім'ї та батьківського середовища, вищої освіти, соціальних мереж та політичної неосвіченості студентів. Аналіз показав, що низький рівень політичної свідомості та інтересу до політики може призвести до їх пасивної участі

в громадському житті країни. У цьому контексті було запропоновано низку рекомендацій щодо покращення політичної соціалізації студентської молоді, зокрема, підвищення ролі освіти, сім'ї, забезпечення доступності політичної інформації та сприяння активності студентів у політичному житті країни.

Список використаних джерел

1. Бабкіна О.В., Горбатенко В.П. Політологія: ВЦ «Академія», Київ, 2003. С. 73
2. Виховання національно-свідомого, патріотично зорієнтованого молодого покоління, створення умов для його розвитку як чинник забезпечення національних інтересів України: аналітично-інформаційні матеріали. Київ: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2003. 191 с.
3. Загородній Ю.І., Курило В.С., Савченко С.В. Політична соціалізація студентської молоді в Україні: досвід, тенденції, проблеми. Київ, 2004. С. 677

ФОРМИ ВИЯВУ СЕПАРАТИЗМУ

Актуальність теми дослідження. Сепаратизм – це загроза для нашої держави, тому ця тема є актуальною для України. Сепаратизм негативно впливає на загальну геополітичну картину світу, тому деякі країни і регіони досі не є визнаними світової громадою.

Мета дослідження: дослідження та з'ясування сепаратистських проявів.

Завдання дослідження: визначити головну проблематику виявів сепаратизму.

Об'єкт дослідження: сепаратистські прояви.

Сепаратизм (від лат. *separatus* – відокремлення) – політика і практика відокремлення, відділення частини території (сецесії) держави з метою створення суверенної держави [1], дезінтеграцію країни, переходу до складу іншої держави (іредентизм) чи набуття статусу дуже широкої автономії.

Загальне визначення сепаратизму є те, що це пропаганда стану культурного, етнічного, племінного, релігійного, расового, національного або гендерного відділення від ширшої групи. Радикальність сепаратизму обумовлюється географічним положенням, жорсткістю та ієрархічністю внутрішньо регіонального суспільства, економічним і соціальним становищем даного регіону на поточний момент, а також сили центральної влади [2]. За сферою вияву сепаратистських тенденцій політичний, економічний, правовий та ідеологічний сепаратизм.

Отже, політичний сепаратизм визначається як «політична опозиція», метою якої є відокремлення частини території країни для створення нової (приєднання до існуючої) або надання самоуправління певній частині держави. Сепаратизм вимагає територіального відокремлення як єдиного способу вирішення політичних проблем [2. С. 3].

Відмінності в характері та особливостях проявів сепаратизму дає змогу розмежувати практичний і формальний аспекти цього явища. Фактичний сепаратизм проявляється у втраті центрів влади на території області під час захоплення місцевими елітами, не виконуються рішення, прийняті начальством. Центральна влада, формуючи нову структуру влади в регіоні, порушує систему управління державою. Існують тенденції трансформації двостороннього сепаратизму в багатосторонній. Найяскравіше вони виявляються, коли сепаратизм має етнічну чи релігійну складову.

За 217 ідеологічною класифікаційною ознакою розрізняємо етнічний, релігійний та цивілізаційний сепаратизм. Етнічний сепаратизм трактує вимоги політичної незалежності правом етнічних меншин створити власну державу. Це право має підтримку в міжнародній політичній теорії та практиці, що робить етнічний сепаратизм особливо небезпечним для територіальної цілісності багатонаціональних держав. Небезпека ескалації етнічного сепаратизму надзвичайно велика, оскільки його основою є національна самоідентифікація людини. Етнічна ідентичність ґрунтується перш за все на усвідомленні меншинами свого походження, традицій, цінностей, вірувань, відчутті історичної спадковості. У деяких частинах світу для досягнення цілей сепаратизму, спротиву та подібних рухів у боротьбі за незалежність застосовуються силові форми і методи. Сепаратизм, та подібні рухи в боротьбі за незалежність застосовують силові форми і методи для досягнення своїх цілей. Це пов'язано з тим, що силовий сепаратизм в першу чергу асоціюється з використанням всіх можливих методів боротьби.

Висновок. Отже, актуальні приклади сепаратистських проявів у світі допомагають чіткіше уявити особливості тієї чи іншої форми сепаратизму. Актуальними є й приклади сепаратистських явищ в Україні, які становлять значну загрозу для нашої національної безпеки. Перспективи подальших досліджень полягають у необхідності пошуку нових підходів для вивчення різних аспектів сепаратизму, щоб шукати ефективних шляхів боротьби з цим явищем.

Список використаних джерел

1. Горло Н. В. Етнічний сепаратизм і іредентизм як шляхи реалізації права нації на самовизначення: порівняльний аналіз / Н. В. Горло // Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. Кив, 2011. Вип. № 46 (4). С. 165–170.
2. Горчаков Л. О. Історичне коріння етносепаратизму як об'єкта політологічних досліджень / Л. О. Горчаков // Наукові праці: Науково-методичний журнал. Миколаїв, 2009. Т. 110. Політологія. № 97. С. 66–71.

ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА

Франклін Делано Рузвельт вважається найвидатнішим та найбільш результативним політиком США ХХ ст.

Коли у 1921 р. він важко захворів на поліомієліт, то тільки непохитна віра в себе, закладена завдяки величезній любові батьків до своєї єдиної дитини, їхньому теплу і родинному затишку, а також чудовій освіті, яку отримав майбутній президент, допомогли йому залишитися цілеспрямованою, вольовою та впевненою у собі людиною.

Незважаючи на активні спроби побороти хворобу, Рузвельт залишився паралізованим та прикутим до інвалідного візка. Він не міг стояти без допомоги сталевих шин, вагою 10 фунтів, а пересуватися міг лише на милицях. Це завдавало неймовірного болю та страждань майбутньому президентові, однак, він проявляв залізну силу волі: присвятив себе щоденним тренуванням, а також відвідував лікувальні курорти. Це допомогло Франкліну зміцнити і відновити працездатність, однак, самостійно пересуватися він так і не зміг [1].

Отримавши блискучу освіту у Гарвардському та Колумбійському університетах, Рузвельт рано залучився до активної політичної діяльності. Спочатку він був обраний у сенат штату Нью-Йорк, потім став помічником морського міністра в уряді Президента В. Вільсона, проте згодом, після невдалих спроб стати віце-президентом США від Демократичної партії повернувся до приватної юридичної практики та підприємництва. Однак, вже у 1932 р. під час президентських виборів, що проходили на фоні біржового краху, тотальної економічної кризи та розпаду Великої депресії у США, демократ Франклін Рузвельт обійшов свого суперника Г. Гувера, якому не вдалося зменшити масштабів економічної кризи та запропонувати ефективної стратегії виходу з Великої депресії. Це були часи Біржового краху у США у 1929 році – повального спаду цін на акції, що набув катастрофічного масштабу. Колосальних розмірів досягло безробіття, лише у США 14 млн. працівників залишилися без роботи. Заступивши на посаду, Рузвельт закликав країну до «сміливих і наполегливих експериментів», до пошуку «нових способів подолання труднощів». Президент негайно вніс і дістав схвалення 70 законодавчих актів, направлених на порятунок грошово-кредитної та банківської системи, оздоровлення промисловості, сільського господарства і торгівлі. Також Рузвельт запровадив соціальну програму, а саме – встановлення мінімальної заробітної плати, максимального робочого тижня, введення пенсій працівникам, які досягли 65 років.

Чітко дотримуючись обраного політичного курсу, Ф. Рузвельт блискуче виграв президентські вибори 1936 та 1940 років. Останні ускладнилися тим, що проходили на фоні світової війни і виходу США з Великої депресії. Тим не менш, Рузвельт втретє стає президентом Америки, залучившись підтримкою виборців у великих містах, етнічних меншин і традиційних демократів Півдня. Саме прийняття 22-ї поправки до Конституції США зробило ці вибори єдиним випадком в американській історії, у який кандидат був обраний на третій термін в якості президента (у поправці передбачено положення про те, що виконання повноважень президента США протягом хоча б 2 повних строків прирівнюється до повного президентського терміну) [1].

Франкліну Рузвельту варто віддати належне за якісно новий стрибок у значенні інституту президентства. У часи його правління Білий будинок став енергетичним центром усієї управлінської системи Америки, джерелом нових ідей, рушійною силою соціальних змін, і, на думку, самого Рузвельта, втіленням загального блага. Таких вагомих змін Президент досягнув, поступово вивівши країну із світової економічної кризи та з найбільшої в історії війни. Рузвельт був першим Президентом засобів масової інформації, він домінував у газетних заголовках. Паралізований нижче пояса, Президент з року в рік двічі на тиждень збирав біля свого письмового столу журналістів, а його конференції були шедевром того, як треба спілкуватися з вільною пресою.

Рузвельт завжди залишався прагматичним політиком. На президентських виборах 1944 року він у четверте був переобраний на пост президента (що являє собою рекорд в історії США), проте у зв'язку з серцевою недостатністю Рузвельт не міг більше виконувати свої президентські обов'язки [1].

Вирішальним у його політиці було те, що він зміг вселити у зневірену націю надію на зміни, віру у краще майбутнє. Тридцять другий Президент США став прикладом для багатьох, адже був уособленням невичерпного оптимізму та залізної сили волі, віри у те, що навіть попри власну фізичну неспроможність можна змусити світ аплодувати стоячи.

Список використаних джерел

1. Чубенко О. Франклін Делано Рузвельт (1882 – 1945 pp.) URL: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/franklin-delano-ruzvelt-1882-1945>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. Волонтерство сьогодні в багатьох державах світу розвивається поза державним апаратом, це ініціатива та самоорганізація пересічних громадян, які працюють на добровільній основі на благо інших.

Мета дослідження: проаналізувати, як в сучасних умовах розвивається та відбувається волонтерство.

Об'єкт дослідження: Волонтерська діяльність в Україні.

Предмет дослідження: Волонтерський рух.

Завдання дослідження: зрозуміти, як поміняла повномасштабна війна волонтерський рух на території України.

В сучасних умовах проблема волонтерства набуває особливої ваги і значення. Волонтери стали одним з найвпливовіших інститутів сучасної України. Вони входять у трійку інститутів, яким українці довіряють найбільше, поряд зі Збройними силами. Сьогодні часто можна почути фразу «Життя не буде таким, як раніше». І це правда. Адже змінилося все: цінності, спосіб життя і мислення, рід діяльності. У перші дні війни кожен відчував розгубленість і нерозуміння куди рухатись далі. Але разом з тим, велика кількість українців відразу об'єднались та шукали різні способи, як допомогти країні [1].

З першої хвилини повномасштабного російського вторгнення українці єдналися та проявляють мужність. Українці за характером емпатичні, вмінуть і хочуть допомагати. Волонтерство в Україні, черговий раз мотивоване зовнішньою агресією, набуло нечуваних масштабів – здається, немає людини, яка б так чи інакше не була задіяна у допомозі армії, біженцям, лікарям або тим, хто не може сам про себе подбати. Українці перераховують кошти, допомагають особисто, організовують волонтерські організації та волонтерять за фахом безкоштовно [2].

У більшості міст України створено координаційні штаби, завдяки яким громадські та благодійні організації можуть тримати зв'язок та обмінюватись інформацією. Найбільша потреба у волонтерах є у наступних напрямках: координація центрів допомоги для ВПО, підготовка потенційних місць розміщення людей, психологічна допомога для дітей і дорослих, здача крові на донорство, організація допомоги людям похилого віку, автоволонтерство [3].

31 травня 2022 року Верховна Рада України прийняла важливі рішення для розвитку волонтерського руху в Україні, зокрема, підготовлено до другого читання проект закону про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності за реєстр. № 7363 передбачено:

- визначення додаткових напрямів волонтерської діяльності, зокрема щодо надання волонтерської допомоги для подолання наслідків військової агресії російської федерації проти України [4];

- з урахуванням умов правового режиму воєнного стану поширення норм статті 6 Закону України «Про волонтерську діяльність», яка визначає розмір та порядок виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі(смерті) або інвалідності волонтера внаслідок поранення(контузії, травм або каліцтва) на волонтерів, що здійснюють діяльність з протидії збройній агресії російської федерації на всій території України та окремих її місцевостях [4];

- визначення форми державної підтримки волонтерської діяльності, зокрема через розробку та імплементацію загальнодержавних цільових програм, підтримки розвитку волонтерства та підвищення кваліфікації волонтерів [4];

- запровадження норми, згідно з якою до досягнення чотирнадцятирічного віку особа може здійснювати волонтерську діяльність виключно спільно з батьками чи піклувальниками, з метою формування культури волонтерства та розвитку соціальної активності особистості [4];

- обов'язкове укладення договору про провадження волонтерської діяльності у письмовій формі у разі відшкодування витрат; пов'язаних з наданням волонтерської допомоги [4].

Однак для того, аби дійсно подолати всі виклики, які постали перед волонтерами під час війни, потрібно вносити зміни не тільки до Закону України «Про волонтерську діяльність», але й до інших законодавчих актів. Так, досить серйозним викликом для волонтерів під час війни стало питання поєднання волонтерства з найманою працею. Необхідно внести зміни у трудове законодавство (Кодекс законів про працю), де передбачити для волонтерів трудові гарантії (збереження робочого місця та середнього заробітку) на час виконання ними свого громадського обов'язку. Ще одним викликом під час війни є логістичні труднощі доставки гуманітарних вантажів. На нашу думку, вирішити цю проблему могло б допомогти налагодження взаємодії між волонтерами та місцевою владою (внести зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). Хоча нашим законодавством передбачено, що волонтерська діяльність здійснюється на безкоштовній основі, однак, для того щоб ще більше залучити людей творити добрі справи, у законі слід передбачити, що волонтеру в обов'язковому порядку мають відшкодуватись [5].

Висновок. Отже, волонтерство – це не робота в звичному розумінні цього слова. Це на 100% покликання. Це образ життя і мислення, небайдужість до чужої біди, співпереживання – це те, що веде волонтерів уперед. Сьогодні волонтери – потужний локомотив громадянського суспільства, який допомагає наблизити перемогу України. наявність в нашому законодавстві правової норми щодо існування інституту волонтерської діяльності

є важливим засобом забезпечення прав і свобод людини і громадянина в непростий для сучасного українського суспільства час. В Україні волонтерська діяльність розвивається в багатьох аспектах суспільного життя, а також є вагомим внеском у сфері посилення обороноздатності держави, який полягає у здатності до захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту безпосередньо волонтерами та волонтерськими організаціями.

Список використаних джерел

1. Правове регулювання діяльності волонтерів в Україні. 2021 р. URL: http://volexrda.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3739:pravove-reguljuvannja-dijalnostivolonteriv-v-ukrayini&catid=1
2. Волонтерство: що далі? – Не має бути розпачу, має бути переформатування 2022 р. URL: https://mind.ua/kmbs_alumni/publications/20239620-volonterstvo
3. Долучайся до допомоги: Українська Волонтерська Служба. 2022 р. URL: <https://ckoda.gov.ua/novyny-cherkaskoyi-oblasti/doluchajsya-do-dopomogi-ukrayinska-volonterskasluzhba-zaklikaye-stavati-volonterami-ta-dopomagati-vijskovim/>
4. Парламент підтримує створення додаткових гарантій та можливостей для волонтерів в умовах війни. 2022 р. URL: <http://www.golos.com.ua/article/360814>
5. Підтримати небайдужих: як допомогти розвитку волонтерського руху. 2022 р. URL: <https://mind.ua/openmind/20241526-pidtrimati-nebajduzhih-yak-dopomogti-rozvitkuvolonterskogo-ruhu>

ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність теми дослідження обумовлюється: підвищенням ролі молоді у формуванні державної політики, реальною її участю в модернізації суспільства. Необхідністю створення можливостей для самореалізації молоді в політичній сфері. Молоді люди повинні вміти використовувати свої політичні, соціально-економічні, культурні права й свободи і водночас сумлінно виконувати політико-правові обов'язки. Розширенням можливостей громадянського суспільства.

Мета дослідження: дослідження полягає у виявленні сутності молоді як суб'єкта і об'єкта політики, а також аналізі специфіки політичної соціалізації молоді в умовах трансформації суспільства, впливу на її формування засобів масової інформації, державної молодіжної політики, політичних партій та громадських організацій.

Об'єкт дослідження: студентська молодь, яка знаходиться на стадії активного становлення політичних поглядів, коли отримані теоретичні знання випробовуються в конкретних життєвих ситуаціях.

Предмет дослідження: політична соціалізація, як процес не лише засвоєння політичного досвіду, відносин, але й перетворення їх в особистісні орієнтири внаслідок чого формується політична свідомість, позиція, зрілість – тобто певний рівень політичної культури сучасної молоді

Завдання дослідження: Проаналізувати процес становлення і структурування політико-ідеологічного простору молоддю і державою до тих ідеологічних цінностей, які презентуються суб'єктами політичного процесу, формування стійких політичних і ідеологічних пріоритетів, уявлень про відповідні цілі в сфері політичних відносин, засобів досягнення цих цілей.

Політична соціалізація – процес становлення людини як суб'єкта політичних відносин і політичної діяльності. Вона охоплює всіх членів суспільства. З результатами політичної соціалізації тісно зв'язана політична участь молоді. Вибір молоді є не випадковим, так на думку В.О. Васютинського – молодь вже незабаром визначатиме основні вектори розвитку українського суспільства, знаходиться у тому – специфічному віці, коли в основному сформувалися особистісні структури, що забезпечують більш-менш повноцінне входження молодої особи у світ – справжнього, дорослого життя [3, с.164]. Дослідження соціального самовизначення індивіда стає особливо актуальним в трансформаційні періоди, котрі, з однієї сторони пов'язані з розпадом соціальних зв'язків і сформованого образу світу, коли інтериоризовані ціннісні орієнтації і ідеали не вписуються в нові суспільні, культурні й соціальні відносини, з іншої - вимагають переглянути, змінивши ціннісне наповнення особистісної диспозиційної структури налаштувавшись на нові культурно-історичні умови. Г. Андрєєвою було виділено основні процеси властиві масовій свідомості, на які ситуація нестабільності та невизначеність суттєво впливає, і які вимагають соціально-психологічного аналізу. До таких явищ масової свідомості відноситься: глобальна ломка соціальних стереотипів, зміна базових цінностей, криза ідентичності, спостерігається утруднення соціального самовизначення [6, с.48].

Процес входження індивіда в соціальну групу завжди потребує сприйняття та виконання індивідом певних суспільних норм, цінностей та установок, що й визначає його приналежність до цього суспільства. В той же час, «можливість вибору» нерідко трактується молоддю в самому широкому діапазоні, навіть, з «виходом» за межі чинного законодавства і культури, що на практиці виливається через асоціальні вияви, імпульсивні протестні виступи. Під політичною соціалізацією розуміється механізм передачі, засвоєння та відтворення індивідами суспільного досвіду, пов'язаного з проблемою відносин отримання, утримання та використання влади, метою якого є формування у соціального суб'єкта властивостей громадянина [5, с. 104]. Проблеми молоді вивчаються науковцями в галузях медицини психології, права, соціології та політології. Сьогодні Україна є суспільством демократичного типу, в якому молоді люди отримали найважливіше право - право вибору власного життєвого шляху. Разом з тим, незважаючи на велику кількість напрямків і підходів, розробка проблеми соціалізації не тільки далека від вирішення, але все більше демонструє необхідність як переосмислення дослідженого, вивченого раніше, так і розгляду і відкриття нових рис і шляхів вивчення молоді. По-перше, потрібно по-новому розглянути проблему взаємовідносин різних поколінь, яка останнім часом значно ускладнилася. По-друге, проявилася криза традиційних інститутів соціалізації молоді – сім'ї, освіти, які виявилися не в змозі адекватно відреагувати на процеси, що відбуваються в суспільстві сьогодні, виробити відповідну стратегію власного розвитку. В зв'язку з цим, потрібно розробити інноваційну державну молодіжну політику, метою якої було б формування політичного світогляду молодого громадянина [11].

Всю сукупність робіт, яка присвячена вивченню політичної соціалізації молоді можна розділити на дві частини: – теоретичні роботи, в яких політична соціалізації вивчається як частина цілого (наприклад, як частина політичної соціології); – практичні роботи, що представляють собою інтерпретації проведених соціологічних, психологічних та ін. досліджень в контексті проблеми політичної культури, політичної свідомості та політичної соціалізації [5, с. 104]. На політичну соціалізацію особистості(молоді) впливають наступні фактори: – зусилля політичної системи по політичній освіті і залученню громадян у політичне життя; соціалізуючий вплив освітніх

установ; – стихійний вплив на політичну свідомість і поведінку особистості в результаті соціальної і політичної практики на макрорівні; – вплив мікросередовища – родини, школи, кола формального і неформального спілкування; у молодіжному середовищі істотне значення мають неформальні групи й молодіжна субкультура в цілому; – особиста участь індивіда в суспільно-політичному житті, його власний соціальний досвід [2].

Можна представити теорії соціалізації у трьох формах, хоча жодна з них не є повністю незалежною від інших.

По-перше, це може бути загальна теорія соціалізації. Вона переважно описує та пояснює на найзагальнішому рівні процес соціалізації, вилучаючи з нього сферу суб'єктивного.

По-друге, це теорія політичної соціалізації. Вона ставить завдання зрозуміти, як саме відбувається соціалізація в політичній сфері. Характер змісту та особливості політики в суспільстві можуть створювати умови для розвитку соціалізуючих процесів.

Існує і третій вид теорії – політична теорія політичної соціалізації. Її мета – показати відповідність соціалізуючих феноменів функціонуванню політичної системи. За логікою вона важливіша, ніж інші види теорії. Процес політичної соціалізації обумовлений особистісним, суб'єктивним фактором. Сама вибірковість індивіда і є критерієм, який залишає за ним право на самосоціалізацію [8].

Становлення демократичної інфраструктури політичної соціалізації потребує пошуку шляхів її формування та впровадження в життя. Але цей процес пов'язаний з певними труднощами, що виникли в часи реформування політичної системи. Це, перш за все, подолання системної кризи процесу політичної соціалізації, що потребує необхідних ресурсів – фінансово-економічних, правових, кадрових. По-друге, складним є пошук чинників стабільного розвитку процесу політичної соціалізації. Все це можливе лише за умови розробки адаптованої до українських реалій наукової концепції політичної соціалізації та практичних можливостей її впровадження. Реалізація означених проблем потребує глибокого аналізу сутності політичної соціалізації, визначення особливостей її здійснення в сучасній державі [1, с. 46].

Сьогодні перед суспільством і державою стоїть важливе завдання за допомогою продуманої, науково обґрунтованої молодіжної політики забезпечити сприятливі передумови для використання енергії молоді і допомогти визначити й реалізувати свої соціальні інтереси, споживи, життєві перспективи. Молодь як об'єкт і суб'єкт суспільної діяльності є силою, яка здійснює реальний вплив на прогресію суспільного розвитку [7, с. 118].

Вивчення чинників політичної соціалізації розв'язує триєдину проблему. По-перше, вони слугують для створення ефективних політичних теорій, що поповнюють систему теорій політичних знань. По-друге, чинники дозволяють розібратися у складних політичних ситуаціях, прихованих зв'язках між різними політичними силами, у перебігу політичних подій [4, с. 30]. І, нарешті, вони дозволяють (при правильному й адекватному їх використанні) прогнозувати розвиток політичної ситуації, виявляти приховані тенденції і мотиви. Таким чином, мета спрямованого впливу на людину – сформувати його відповідно до цілей суспільства, його соціально-політичним замовленням. Така політична соціалізація обумовлена характером існуючих політичних відносин. Політична соціалізація не є механічним накладенням на індивіда готової соціальної форми. Індивід, що виступає як об'єкт, є в той же час і суб'єктом політичної активності, творцем нових політичних форм. Політична соціалізація молоді є багатофакторним процесом. Якісний зміст її чинників залежить від об'єктивних умов розвитку та функціонування політичної системи. Тому необхідним вважається визначити показники ефективності політичної соціалізації, у якості яких буде виступати наявність у людини високого рівня таких складових – політична інформованість, політична компетентність та політична активність. У цьому розумінні справедливим уявляється ствердження представників ролевої теорії політичної соціалізації про те, що молодому поколінню в процесі його політичного становлення повинні прищеплюватися переважно позитивні установки у ставленні до політичної системи.

Розглядаючи процес політичної соціалізації, ми розуміємо її як процес, за допомогою якого людина залучається до певних політичних норм і цінностей, включає їх до свого внутрішнього світу, формує свою політичну свідомість і культуру, об'єктивно і суб'єктивно готується до політичної практики і здійснює її протягом усього свого життєвого циклу. Це процес формування демократично орієнтованої особистості, яка вміє відстоювати свої соціально-політичні інтереси і права, має розвинену політичну свідомість і високу політичну культуру, активно бере участь в політичному житті країни.

Відтак вкрай необхідне теоретичне забезпечення процесу політичної соціалізації молоді. Адже молодь, по-перше, є однією з великих соціально-демографічних груп суспільства. По-друге, вона постійно поповнює економічно активне населення країни. Та життєве самовизначення молоді, при цьому, є неоднозначним. Значна її частина посідає не останнє місце в нових соціальних групах (підприємців, менеджерів, банківських працівників). Збільшилась кількість молодих людей, які очолюють суспільні рухи, молодіжні організації, партії. З іншого ж боку, молодь лишається однією з найбільш незахищених соціальних груп. Вона не впевнена у своєму майбутньому, потерпає від недостатності соціального досвіду тощо. Аналіз досліджень з проблем процесу політичної соціалізації молодого покоління дозволяє зробити висновок, що вивчення його тенденцій, так само, як і пошук шляхів подолання політичного нігілізму й абсентеїзму в цьому середовищі, є одним з найактуальніших політологічних завдань, однак не часто стає їх предметом [10].

Висновок. Отже, політична соціалізація є складовою багатогранного процесу, в ході якого відбуваються відтворення й подальший розвиток політичних структур та відносин. Рівень політичної соціалізації – величина змінна. Він детермінований значною мірою умовами соціально-політичного життя. Політична соціалізація являє собою досить складний процес взаємодії індивіда й політичної системи. З одного боку, політична

соціалізація включає цілеспрямований вплив політичної системи на індивіда й представляє процес передачі індивідові існуючих у суспільстві політичних орієнтацій, цінностей і моделей політичної поведінки. З іншого боку, політична соціалізація включає й власну активність індивіда, тобто перетворення пропонуваніх суспільством норм політичної культури у свої власні цінності й установки.

Молодь – динамічна, енергійна й критично мисляча частина суспільства, яка володіє величезним соціальним і творчим потенціалом

Список використаних джерел

1. Білик М. Особливості формування політичної культури сучасної молоді // Соціальна психологія. 2004. №4. С. 96-105.
2. Васютинський В.О. Інтерактивний контекст ідеологічного вибору студентської молоді // Молодь третього тисячоліття: гуманітарні проблеми та шляхи їх розв'язання: Зб. наук. статей. Т. 1. Одеса, 2000. С. 163–168.
3. Головаха Є., Пухляк В. Политическая социализация в посткоммунистической Украине // Политическая мысль. 2002. № 2. С. 29-32.
4. Кисель М.Н. Сучасна молодь: проблеми соціалізації // Молодь, соціальна політика і проблеми національного відродження України. Донецьк: Донецький ін-т ринку та соціальної політики, 2003. С. 104-106.
5. Лебедева Н.М. Соціальна ідентичність на пострадянському просторі: від пошуків самоповаги до пошуків сенсу// Психологічний журнал. 1999. Т.20. №3. С.48-58.
6. Методологічні проблеми дослідження. Л.: Наука, 1973. 155 с.
7. Особливості розвитку теорії політичної соціалізації / Н. Пробийголова // Політичний менеджмент. 2004. № 6. С. 88-95.
8. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/78152/28-Koval.pdf?sequence=1>
9. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/8866/7-probiygolova.pdf>
10. URL: <https://cutt.ly/n6L7jfy>

ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ

Актуальність теми міжнародного тероризму в сучасному світі важко переоцінити. Зростаюча загроза терористичних організацій і пов'язані з ними насильницькі акти становлять серйозне завдання для безпеки та стабільності в міжнародному співтоваристві. Останні дослідження та публікації засвідчують важливість розуміння психологічних аспектів тероризму для розробки ефективних стратегій протидії.

Мета дослідження: вивчення проблем міжнародного тероризму з психологічного спрямування.

Об'єктом дослідження: міжнародний тероризм, а предметом – психологічні аспекти радикалізації та психологічні наслідки терористичних актів.

Завдання дослідження включають аналіз причин тероризму, вивчення процесу радикалізації та рекрутингу терористів, визначення психологічного профілю терористів та розробку стратегій боротьби з тероризмом з психологічною складовою.

Причини міжнародного тероризму з психологічної перспективи є комплексними та багатограними. Серед них можна виділити соціальні та економічні фактори, релігійні та ідеологічні переконання, а також психологічні стимули.

Соціальні та економічні фактори включають безробіття, нерівність та соціальну маргіналізацію. Відсутність можливостей та почуття безпорадності можуть спонукати осіб шукати альтернативні шляхи виразу своєї незадоволеності та гніву. Багато людей, які стикаються з економічними труднощами, можуть відчувати суспільну маргіналізацію та відчуження, що може заохотити їх шукати приналежність та прийняття у радикальних групах [1].

Релігійні та ідеологічні переконання також впливають на формування мотивації для терористичних дій. Індивіди, які вірять у радикальні ідеї та заборонені дії, можуть стати схильнішими до приєднання до терористичних організацій. Релігійний екстремізм може виникати через різні фактори, включаючи інтерпретацію релігійних текстів, соціокультурний контекст, маніпуляцію релігійними лідерами та перекурення власної ідентичності.

Психологічні стимули також грають важливу роль у привертанні осіб до терористичних організацій. Почуття відчуження, мстивості, бажання бути частиною чогось більшого, бажання справедливості або визнання можуть спонукати індивідів шукати приналежність до радикальних груп. Індивіди можуть відчувати невпевненість у собі, незадоволення суспільством або відчувати, що ними зневажають, що може збільшувати їхню вразливість до радикалізації [2].

Розуміння цих психологічних стимулів є важливим для розробки ефективних стратегій запобігання радикалізації та протидії тероризму. Глибоке дослідження цих причин дозволяє виявити ключові фактори, які сприяють радикалізації та рекрутингу, та розробити програми і політики, спрямовані на попередження та розв'язання проблеми міжнародного тероризму з психологічною складовою.

Радикалізація – це складний процес, який вимагає більш детального розгляду, оскільки його розуміння може допомогти в розробці ефективних стратегій протидії тероризму. Процес радикалізації не є однозначним і одноразовим, але може проявлятися у поступових змінах у мисленні, переконаннях, поведінці та соціальних взаємодіях особи.

Одним з ключових аспектів радикалізації є взаємодія з радикальними ідеями та групами. Вплив ідей, які пропагують насильство та ненависть, може сприяти формуванню нових переконань та переосмисленню цінностей особи. Індивіди, які відчуваються соціально виключеними, можуть знаходити в таких групах приналежність, підтримку та визнання. Залучення до радикальних груп може посилювати їхні негативні емоції, а також формувати групову ідентичність, що робить їх більш схильними до прийняття насильницьких та терористичних дій [3].

Поряд з взаємодією з групами, суспільний контекст також впливає на процес радикалізації. Соціальні, економічні та політичні проблеми, такі як безробіття, нерівність, дискримінація та політична нестабільність, можуть створювати почуття невдоволення та гніву серед окремих осіб або груп населення. Ці негативні досвіди можуть зробити людей більш вразливими до радикальних ідей, які пропонують суперечливі відповіді та рішення на проблеми.

Онлайн-середовище грає важливу роль у процесі радикалізації та рекрутингу терористів. Інтернет забезпечує швидку та анонімну комунікацію, що дозволяє терористичним організаціям ефективно взаємодіяти з потенційними рекрутами та впливати на їхні погляди. Соціальні мережі, веб-форуми та інші онлайн-ресурси надають платформу для поширення радикальних ідей, пропаганди та рекрутингу нових членів. Інтернет також дозволяє створювати віртуальні спільноти, де радикальні ідеї можуть знайти прихильників та посилювати своє вплив.

Для протидії радикалізації та рекрутингу терористів важливо приділити увагу превентивним заходам. Серед стратегій можуть бути програми інформування та освіти, спрямовані на підвищення свідомості про наслідки тероризму, розбудову резистентності до радикальних ідей та підтримку альтернативних шляхів

вираження незадоволення та знайдення позитивної ідентичності. Залучення психологів і соціальних працівників у роботу з вразливими групами може бути ефективним в запобіганні та реабілітації радикалізованих осіб [4].

Враховуючи широкий спектр факторів, що впливають на процес радикалізації та рекрутингу терористів, необхідно розробляти комплексні стратегії, які включатимуть співпрацю між урядами, громадськими організаціями, соціальними мережами та онлайн-платформами. Це допоможе створити стійке та безпечне суспільство, де радикалізація та тероризм не матимуть місця.

Одним з аспектів психологічного профілю терористів є процес радикалізації, який був описаний в попередньому розділі. Радикалізація може відбуватися під впливом різних факторів, включаючи особистісні та соціальні аспекти. Деякі люди стають більш вразливими до радикалізації через почуття соціальної виключеності, незадоволення та пошуку приналежності [5].

Особистісні риси терористів можуть включати низьку самооцінку та відчуття безсилля. Це може сприяти їхній готовності використовувати насильство як засіб вираження свого незадоволення або досягнення мети. Деякі терористи можуть мати імпульсивність та схильність до ризикованої поведінки, що дозволяє їм здійснювати акти насильства без значного передбачення наслідків.

Окрім особистісних рис, ідеологічні переконання грають важливу роль у формуванні психологічного профілю терористів. Вони можуть бути пропаговані через релігійні, політичні або ідеологічні групи, які поширюють радикальні ідеї. Ці переконання можуть надати терористам мотивацію та легітимізацію своїх дій [6].

Дослідження психологічного профілю терористів дозволяє розуміти мотивації та фактори, які спонукають їх до насильства. Це може бути корисним для розробки превентивних стратегій та інтервенцій. Наприклад, психологічні програми реабілітації можуть допомогти розкрити негативні уявлення та переконання терористів і пропонувати альтернативні шляхи вираження їхніх потреб і прагнень.

Порозуміння психологічного профілю терористів є важливим елементом в боротьбі з тероризмом та протидії радикалізації. Воно дозволяє розробити комплексні стратегії, спрямовані на попередження та реагування на радикалізацію, а також на підтримку безпеки та стабільності у суспільстві [7].

Терористичні акти можуть мати далекосяжні наслідки для жертв та суспільства в цілому. Одним з основних психологічних наслідків є посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), який виникає внаслідок безпосереднього чи свідомого свідчення насильства, загрози смертю або травматичного досвіду. Жертви тероризму можуть переживати повторні спогади, кошмари, тривожність та панічний страх, що суттєво впливає на їхню якість життя та здатність функціонувати в повсякденному житті.

Окрім ПТСР, емоційна травма є частим наслідком терористичних актів. Жертви можуть відчувати глибоке переживання втрати, скорботу, злість та безнадію. Такі емоційні стани можуть впливати на їхні взаємини з близькими, професійну діяльність та загальний життєвий настрій [8].

Терористичні акти також можуть спричинити поширення колективної травми у суспільстві. Це означає, що не лише жертви прямої атаки страждають, але й суспільство в цілому переживає емоційну дестабілізацію та нервову напругу. Загальна втрата безпеки та гармонії може призвести до збільшення тривожності, страху та непевності серед населення.

Реагування на психологічні наслідки терористичних актів вимагає комплексного підходу. Психологічна підтримка та реабілітація стають важливими елементами для відновлення психічного благополуччя жертв.

Це може включати індивідуальну терапію, групову підтримку та психосоціальну реабілітацію, спрямовану на подолання емоційних травм та відновлення життєвої радості і задоволення. Додатково, важливо надавати освіту та інформацію суспільству, щоб підвищити свідомість та готовність до протидії тероризму та взаємопідтримки.

Зрозуміння психологічних наслідків терористичних актів допомагає суспільству побудувати ефективні механізми реагування, підтримки та запобігання. Розробка та впровадження програм психологічної підтримки та реабілітації мають на меті полегшити страждання жертв, зміцнити стійкість суспільства та протидіяти терористичним загрозам [9].

Важливим аспектом стратегій з психологічною складовою в боротьбі з міжнародним тероризмом є сприяння соціальній реінтеграції колишніх терористів. Після визволення або покидання терористичних груп, особам потрібна підтримка для відновлення свого місця в суспільстві та відновлення нормального життя.

Психологи, спеціалісти з реабілітації та соціальні працівники можуть спільно працювати, щоб надати підтримку в процесі адаптації, навчання новим навичкам та забезпечення можливостей зайнятості.

Крім того, розуміння причин радикалізації та визначення ризикових факторів допомагає вдосконалювати систему контррозвідувальних заходів.

Аналізування психологічних процесів, що відбуваються у терористичних організаціях, може допомогти розробити стратегії, спрямовані на попередження та протидію радикалізації. Це може включати підвищення обізнаності, освіти та розвитку критичного мислення у суспільстві, а також сприяння відкритому діалогу та міжкультурному взаєморозумінню [10].

Психологічні стратегії в боротьбі з міжнародним тероризмом також можуть включати сприяння силам правопорядку у розкритті та запобіганні терористичним актам.

Психологи можуть бути задіяні в процесі профілактики, виявлення та оцінки потенційних загроз, допомагаючи зрозуміти мотивації та психологічні паттерни, що характеризують осіб, схильних до радикалізації та тероризму. Це може допомогти у покращенні розвідувальних зусиль та ефективності заходів безпеки.

В цілому, розуміння психологічних аспектів тероризму та використання стратегій з психологічною складовою є необхідними для ефективного протидії міжнародному тероризму. Враховуючи психологічні фактори, можна більш глибоко зрозуміти мотивації терористів, ефективніше реагувати на психологічні наслідки терористичних актів та розробляти стратегії, спрямовані на запобігання та протидію радикалізації [11].

Однією з ключових ролей психологів у боротьбі з міжнародним тероризмом є проведення психологічних профілів осіб, схильних до радикалізації.

Вони вивчають фактори, що сприяють процесу радикалізації, такі як соціальне оточення, ідеологія та індивідуальні особливості, щоб ідентифікувати особи, які можуть стати потенційними терористами або приєднатися до терористичних груп. Це дозволяє урядовим структурам та правоохоронним органам приділити належну увагу профілактиці та контролю таких осіб.

Психологи також грають важливу роль у проведенні психологічних досліджень з метою розробки ефективних стратегій протидії тероризму. Вони вивчають динаміку радикалізації, процеси рекрутингу та індоктринації, що допомагає виявити слабкі місця в системі терористичних груп і розробити превентивні заходи.

Психологічні дослідження також враховують психологічні наслідки терористичних актів та допомагають встановити ефективні підходи до підтримки і реабілітації жертв [12].

У боротьбі з міжнародним тероризмом психологи також працюють над популяризацією толерантності, розуміння та культурного діалогу. Вони сприяють формуванню свідомого та інклюзивного суспільства, яке вмие виявляти та протидіяти радикалізації та екстремізму. Психологи можуть проводити навчальні програми, тренінги та семінари, спрямовані на розвиток критичного мислення, міжкультурної співпраці та засобів врегулювання конфліктів.

Крім того, психологи виконують важливу функцію підтримки і консультування для тих, хто працює безпосередньо з жертвами тероризму, таких як рятувальники, медичний персонал та працівники соціальних служб.

Вони надають психологічну підтримку, навчають стратегій самозахисту та допомагають у впоранні з емоційним напруженням та стресом, пов'язаним з роботою в таких ситуаціях [13].

Загалом, роль психологів у боротьбі з міжнародним тероризмом полягає в проведенні досліджень, розробці програм, консультуванні та підтримці, спрямованих на превенцію радикалізації, реабілітацію жертв тероризму та дерадикалізацію терористів. Їхні знання та експертиза в сфері психології виявляються надзвичайно корисними для розуміння та протидії цій загрозі.

Проблема міжнародного тероризму має складну психологічну природу, і розуміння цих аспектів є важливим для ефективної боротьби з цією загрозою. Психологи грають важливу роль у вивченні та розробці стратегій протидії тероризму з психологічним спрямуванням, включаючи превенцію радикалізації, підтримку жертв та дерадикалізацію терористів.

Впровадження психологічних аспектів у стратегії боротьби з тероризмом є важливим кроком у забезпеченні безпеки та стабільності в міжнародному співтоваристві.

Список використаних джерел:

1. Бонгар, Б., Браун, Л. М., Бойтлер, Л. Е., і Брекенрідж, Дж. Н. (Ред.). (2017). Психологія тероризму: клінічні аспекти та відповіді. Oxford University Press.
2. Хорган, Дж., Бреддок, К. (Ред.). (2015). Дослідження тероризму: Хрестоматія. Routledge.
3. Кругланські, А. В., Гельфанд, М. Дж., Беланже, Дж. Дж., Швеланд, А., Хетіарачкі, М., і Гунаратна, Р. (2014). Психологія радикалізації та дерадикалізації: як пошук значущості впливає на насильницький екстремізм. *Політична психологія*, 35 (S1), 69-93.
4. Пост Дж. М. (2005). Розум терориста: Психологія тероризму від ІРА до Аль-Каїди. Пелгрейв Макміллан.
5. Силке А. (Ред.). (2003). Терористи, жертви та суспільство: психологічний погляд на тероризм та його наслідки. Wiley.
6. Борум Р. (2004). Психологія тероризму. Тампа: Університет Південної Флориди.
7. Креншоу, М. (2010). Пояснення тероризму: причини, процеси та наслідки. Routledge.
8. Девіс, Д., Сільвер, Р. К. (2014). Розуміння психологічних наслідків тероризму. *Компас соціальної та особистісної психології*, 8(7), 328-337.
9. Horgan, J., & Morrison, J. (Ред.). (2020). Довідник Routledge з дослідження тероризму. Routledge.
10. LaFree, G., & Freilich, J. D. (Ред.). (2019). Довідник з кримінології тероризму. Джон Вайлі та сини.
11. Могаддам, Ф. М. (2005). Психологія тероризму. *Політична психологія*, 26 (3), 405-420.
12. Річардсон, Л. (2007). Коріння тероризму. Routledge.
13. Сейджман, М. (2004). Розуміння терористичних мереж. University of Pennsylvania Press.

ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми: Революція Гідності, яка відбулася в Україні в 2013-2014 роках, має велике історичне значення. Вона стала поворотним моментом у політичній та соціальній історії країни. Сила громадського голосу Революція Гідності показала, що активна громадська позиція та об'єднання може мати суттєвий вплив на політичні процеси та зміни в країні. Революція Гідності підкреслила шкідливі наслідки корупції для суспільства та потребу боротьби з нею. Вона викликала зміни в політичній системі та створила підґрунтя для проведення антикорупційних реформ. Революція Гідності підкреслила шкідливі наслідки корупції для суспільства. Протести виникли внаслідок розгортання розкрадання державних ресурсів та безкарності корупціонерів. Це призвело до втрати довіри громадян до владних структур та системи влади загалом.

Мета дослідження: Проаналізувати причини, наслідки та рушійні сили Революції Гідності які вплинули на сьогоднішній день. Виявлення основних причин, які спонукали громадян до активних протестів, аналізу наслідків, що виникли внаслідок революції, а також визначення руйнівних сил, які впливали на події та динаміку руху. Розкриття значення Революції Гідності як історичного явища та зрозуміння її впливу на політичні, соціальні та культурні процеси в Україні.

Об'єкт дослідження: Революція Гідності, яка відбулася в Україні в 2013-2014 роках, події, процеси та динаміка цієї революції, включаючи причини її виникнення, хід протестів, реакцію влади, наслідки та вплив на суспільство і політичну систему України. Аналіз ролі громадськості, активістів, політичних сил, медіа та інших факторів, які вплинули на події під час Революції Гідності.

Завдання дослідження: виявити основні причини та фактори, які сприяли масовим протестам і протестному руху під час революції.

Революція Гідності була масовим громадським рухом, що відбувся в Україні в 2013-2014 роках. Цей рух був спровокований незадоволенням громадян корупцією, авторитарним режимом та неприйнятними політичними рішеннями. Революція Гідності була спрямована на вимогу демократичних змін, збереження гідності, прав людини та європейської інтеграції. Революція Гідності має велике значення як символ боротьби за свободу, демократію та громадянські права в Україні.

Одними з головних причин протестів стали надмірне збільшення влади в руках Віктора Януковича та його оточення, небажання народу України відходити під «братнє крило» Росії. Існують розбіжності щодо дати початку Революції. Політики України, українські ЗМІ та громадські діячі вважають за дату початку Революції 21 листопада 2013 року, день, коли Урядом Миколи Азарова було зірвано підписання угоди про Євроінтеграцію, після чого почали збиратись перші мітингуючі; або 30 листопада, день, коли на Євромайдані були побиті студенти [1]. Євромайдан в Україні почався після того, як український уряд під керівництвом Миколи Азарова вирішив призупинити процес підписання Угоди про Асоціацію з Євросоюзом. Особливої пікантності цьому рішення додавав той факт, що Кабмін прийняв постанову за тиждень до Вільнюського саміту «Східного партнерства», де Угода про Асоціацію (УА) мала бути підписана. А практично весь час до цього проросійська влада України декларувала курс на Євроінтеграцію. Однак в останні місяці перед запланованим самітом від уряду почали звучати тези про майбутній негативний вплив Асоціації на економіку України. У Кабміні Азарова прикинули, що нашій країні в найближчі роки знадобилося б кілька сотень мільярдів євро (серед останніх тоді називалася сума в 160 млрд) для переходу на європейські стандарти, як того вимагає УА. А компенсувати Україні ці витрати, на думку «міцних господарників», повинен був ніхто інший, як Євросоюз. Альтернативою Євросоюзу, нібито більш дешевою й вигідною, називався «Митний союз», де «першу скрипку» грає Росія. Саме цей варіант і вирішила проігнорувати тодішня влада замість курсу на Захід. Тому, після того, як про рішення відмовитися від підписання УА з ЄС стало відомо громадськості, люди вийшли на масові акції протесту в Україні.

З першого ж року приходу до влади Віктора Януковича та його команди в Україні була розгорнута масштабна програма неоголошеної русифікації. Неоголошені заходи з русифікації полягали у відмові від україномовних інформаційних продуктів на державному телебаченні [3] та зростанні частки продукції в Росії продукції в культурних заходах, на телебаченні та в радіоєфірі України. Загалом, така політика, що слугувала утворенню стійкої уяви меншовартості української культури та розколу українського суспільства, викликала обурення пересічних українців та, зокрема, української інтелігенції. Нищення малого бізнесу. З обранням Президентом України Віктора Януковича економічним блоком Уряду був взятий курс на згортання малого бізнесу та розширення великого. Це рішення цілком відповідало інтересам політичних сил, які представляв Віктор Янукович, і було направлено на збільшення статків власників великих підприємств, значна частина яких в майбутньому склала так звану сім'ю Януковича. Руйнування фінансової системи [4].

Герої Революції Гідності боролися за нове життя, яке можна було досягнути шляхом проведення всебічних реформ. Проте системне реформування держави, яке обіцяли політики зі сцени Майдану, так і не було втілене в реальність. Одним із гасел активістів Євромайдану було «Єдина Україна», яке тоді мало дещо другорядний характер, однак воно виявилось пророчим. Ми отримали єдність духовну, однак втратили єдність

територіальну. Після революції, яку вважають переможною, Україна втратила Крим і втрачає частини східних областей. Влада без жодного пострілу «здала» їх, наказуючи військам не піддаватися на провокації, і пасивно спостерігати, як російська армія захоплює українські військові частини.

Наслідки Революції Гідності – це не лише велике піднесення, емоційний заряд, який отримала українська нація, що об'єдналася, стала соборницькою, а й ті самі старі граблі, старі проблеми, з якими ми стикаємося кожного дня, – це політична корупція, хабарництво, кумівство, небажання здійснювати реформи і починати їх із себе. Тому найціннішим здобутком революційної зими є саме визначення самоідентичності та єдності української нації. Становлення національної ідентичності та утвердження власної державності українського народу вимірюються сотнями років. Ці процеси супроводжувалися впертою боротьбою багатьох поколінь патріотів, що дозволило українцям зберегти свою етнічну самодостатність та національно-культурну самобутність. В новітню добу пріоритетним завданням для молоді української державності є трансформація старого бюрократично-управлінського апарату влади, що за своєю структурою був майже тотожний з феодальним абсолютизмом, до демократичної форми суспільного устрою. Мутація радянського тоталітарного режиму на теренах суверенної України викликала загальносистемну кризу, за якої сформувалася кланова олігархія, кримінально-авторитарна модель державного управління, що стала головним чинником стримування суспільства на шляху подальшого соціально-економічного і політичного розвитку. В цьому контексті Революція Гідності стала визначальним локомотивом пробудження національної самосвідомості українців.

Революція Гідності відкрила вікно можливостей для найважливіших змін в Україні – процесу декомунізації, розвитку громадянського суспільства, що потужно заявило про себе на Майдані у вигляді численних громадських ініціатив і волонтерського руху на розбудову війська і захист держави, подальших процесів трансформації посттоталітарного суспільства в демократичне.

Наслідками Революції Гідності стали: відвернення безпосередньої загрози знищення України Росією; відновлення основних громадянських свобод, порушених «диктаторськими законами»; припинення визискування ресурсів країни кланом Януковича; відновлення можливостей для реформування країни; відновлення руху України до Європи; становлення України у світовій громадській думці як держави з власною самобутністю, історією та гідністю; зростання самоповаги, патріотизму та солідарності громадян України [2].

В своїй першій, мирній фазі Революція гідності мала всі ознаки кольорової революції: ненасильницький опір, мирні масові зібрання, організатори протестів та польові командири, спонсори протестів. У подальшому, через непоступливість влади та її намагання «закрутити гайки», революція переросла у відкрите силове протистояння з численними людськими жертвами. Наявність широкого спектру передумов до виникнення протестів в культурній, економічній, правовій, соціальній та інших складових складових суспільного життя призвели до виникнення в Україні наприкінці 2013 року класичної революційної ситуації. Так, в березні 2013, більше ніж за пів-року до «Майдану», Віктор Балого констатував, що «в Україні революційна ситуація». За даними Українського інституту національної пам'яті однією з основних рушійних сил Революції стало українське студентство, яке сприйняло свою відповідальність за майбутнє держави та виступило не лише учасниками революційних подій, але й виступило організуючою силою. Окрім студентства рушійною силою Революції виступили футбольні фанати – як одна з найбільш організованих груп молоді. Наслідком їх спільного виступу стало примирення між групами підтримки окремих футбольних клубів. Загалом, в протестах брали участь представники різних національностей та різних прошарків населення України – від найманих працівників до представників середнього бізнесу з всіх регіонів України [3].

Висновки. Отже, основні висновки, які можна зробити на підставі аналізу цього руху це те, що Революція Гідності підкреслила потужний вплив активної громадської позиції та об'єднання на політичні процеси та зміни в країні. Громадяни виявили свою готовність боротися за свої права та гідні умови життя. Революція Гідності показала шкідливі наслідки корупції для суспільства і закликала до необхідності боротьби з цим явищем. Вона стимулювала проведення антикорупційних реформ та зміну свідомості суспільства щодо цього питання. Призвела до змін у політичній системі України. Зміни уряду та президента, проведення нових виборів, створення антикорупційних і судових реформ були наслідками цього руху. Революція Гідності привернула увагу міжнародного співтовариства та отримала підтримку з боку деяких країн. Це підкреслило важливість демократії, прав людини та принципів правової держави у міжнародних відносинах.

Революція Гідності стала символом боротьби за свободу, гідність, демократію та громадянські права. Вона надихнула інших людей по всьому світу на боротьбу за свої права і гідні умови життя. Цей рух став прикладом масової мобілізації громадян та їх активної участі у політичних процесах. Вона нагадує про важливість захисту демократичних цінностей, свободи слова та прав людини, що є важливими для будь-якого суспільства. Цей символічний вплив революції зачіпає серця та рухає до дії людей, які прагнуть до справедливості та покращення свого життя.

Список використаних джерел

1. Революція гідності. Тиждень. URL: <http://week.dp.gov.ua/osvitnia-prohrama/pislya91/revolucia-gidnosti>.
2. Наслідки та значення Революції Гідності. Хмельницька Міська Рада офіційний сайт. URL: <https://khm.gov.ua/uk/content/naslidky-ta-znachennya-revoluciyi-gidnosti>.
3. Золкіна М. Євромайдан: передумови масового протесту / Марія Золкіна // Громадська думка. 2014. № 1. С. 3–12.
4. Черногуз О. Революція гідності, політика підлості / О. Черногуз // Самостійна Україна. 2014. Ч. 2/531. С. 22–26.

5. Лубкович Н. З. Зовнішні вороги України в умовах російсько-української війни. Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки: Збірник тез III Міжнародної наукової конференції, 20-21 квітня 2023 р. / упоряд. Криськов А.А., Габрусєва Н.В. – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2023. С. 76-79.
6. Лубкович Н., Потіха О. Гібридний характер російсько-української війни та її ідеологічна складова. Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки: Збірник тез III Міжнародної наукової конференції, 20-21 квітня 2023 р. / упоряд. Криськов А.А., Габрусєва Н.В. – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2023. С. 108-111.

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКОГО-ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ

Однією з головних характеристик державного ладу будь-якої країни є форма державного правління, в якій виявляються особливості і порядок організації вищих органів влади, що визначає їхню структуру, компетенцію та взаємодію. Цим і пояснюється актуальність даної проблеми. Особливо нас цікавить ця проблема, яка стосується України оскільки, впродовж новітньої історії Україна пройшла шлях розвитку всіх республіканських форм державного правління. Після революції гідності була відновлена парламентсько-президентська форма правління.

Мета дослідження цієї проблеми полягає в аналізі причин повернення до парламентсько-президентської форми правління в Україні 2014 р. та змісту відповідних конституційних положень. Запорукою успішного функціонування змішаної президентсько-парламентської форми організації державної влади є ефективно налагоджений механізм політичного компромісу. В Україні цей чинник не спрацьовував через низку інституційних та історичних причин. Зміна мажоритарної форми волевиявлення на пропорційну за закритими списками в єдиному багатомандатному окрузі при слабкості партійних організацій та високому рівні фрагментації парламенту виявилися чинниками експансії великого тіньового капіталу у владу, що призвело до максималізації ролі лідера фракції й одночасного знецінення «рядового» депутатського мандата, пріоритетності інтересів впливових бізнес-груп над інтересами українського народу, зниження професійного рівня депутатського корпусу через потрапляння до його лав осіб, що ні за професійними ознаками, ні за моральними якостями не відповідають таким вимогам.

Таким чином, нова конституційна реформа була майже неминуча. В 2005 р. після Помаранчевої революції Україна перейшла до парламентсько-президентської форми державного правління. Однак, після приходу до влади Віктора Януковича і Партії регіонів 30 вересня 2010 року Конституційний Суд України визнав таким, що не відповідає Конституції України Закон «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. у зв'язку з порушенням процедури його розгляду та прийняття. Конституційний Суд України поновив чинність Конституції 1996 р. Верховна Рада має право звільняти всіх зазначених осіб з посад. Вона вирішує питання про відставку Прем'єр-міністра та членів. Парламент призначає на посаду та звільняє з посади за поданням Президента голову служби безпеки України. Відповідно до Конституції та закону України парламент здійснює контроль за діяльністю Кабінету Міністрів.

Згідно з Законом України від 21 лютого 2014р. значно ширшими стали повноваження Голови Верховної Ради. Так, змінено положення, відповідно до якого Голова парламенту організує підготовку питань до розгляду на засіданнях Верховної Ради України, на об'ємніше за змістом: організує роботу Верховної Ради України, координує діяльність її органів. У разі дострокового припинення повноважень Президента на Голову Верховної Ради, а не на Прем'єр-міністра, як фіксувала Конституція в редакції 1996 року, покладається виконання обов'язків глави держави на період до обрання й вступу на посаду нового Президента. Цим законом розширено й коло повноважень Кабінету Міністрів, які за Конституцією в редакції актів Кабінету Міністрів з мотивів їх невідповідності Основному Закону держави з одночасним зверненням до Конституційного Суду України щодо їх конституційності; не лише призначає, а й звільняє з посади Генерального прокурора України (за згодою Верховної Ради), половину складу Ради Національного банку України, половину складу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, третину складу Конституційного Суду України. Відповідно до Закону № 742-УП від 21 лютого 2014 р. розширюються повноваження Президента України у зв'язку із значним звуженням сфери контрасигнування актів глави держави, що мають скріплюватися підписами Прем'єр-міністра України і міністра, відповідального за акт і його виконання.

Згідно нової редакції Конституції кількість актів, які скріплювалися підписами Прем'єр-міністра і міністра, відповідального за його виконання зменшилося з 13 пунктів статті 106 до 4. Зокрема, це акти з питань призначення та звільнення глав дипломатичних представництв України в інших державах і при міжнародних організаціях, прийняття вірчих і відкличних грамот дипломатичних представників іноземних держав, акти Ради національної безпеки і оборони України, рішення про запровадження в Україні або в окремих її місцевостях надзвичайного стану та зон надзвичайної екологічної ситуації з наступним затвердженням цих рішень Верховною Радою України, акти про утворення судів у визначеному законом порядку. Парламентсько-президентська форма державного правління передбачає створення збалансованої моделі державної влади, в якій повноваження глави держави значно обмежені й перерозподілені між урядом та парламентом.

Організація державної влади в парламентсько-президентській республіці здатна здійснювати ефективне державне правління, що забезпечується її стабільністю, зумовленою, з одного боку, збереженням за президентом значних владних повноважень, а з іншої - наявністю істотних важелів впливу на уряд з боку парламенту. Парламент володіє правом на усунення від повноважень, в будь-який час, прем'єр-міністра і уряду, що створює можливість коригування політичного курсу, чим значно зменшує небезпеку конфліктів між виконавчою владою і парламентом. Президент у парламентсько-президентській республіці володіє правом, у

чітко визначених Конституцією України випадках, розпускати парламент і призначати нові вибори, що сприяє зменшенню виникнення урядових і парламентських криз, чим зміцнюється стабільність уряду. В парламентсько-президентській формі державного правління зростає політична роль Прем'єр-міністра і уряду, сформованого парламентською більшістю [3].

Отже, повернення до парламентсько-президентської форми державного правління забезпечує більш ефективну конструктивну взаємодію виконавчої і законодавчої гілок влади, що зменшує небезпеку виникнення конфліктів між виконавчою владою і парламентом, запобігає виникненню частих урядових і парламентських криз, усуває загрозу утвердження авторитарного правління, дає можливість здійснювати більш ефективне державне правління.

Список використаної літератури

1. Гончарук, Т. В. Ментально-філософські засади національного буття, їх детермінуючий вплив на суспільні процеси [Текст] / Т. В. Гончарук // Світоглядні та 101 соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик [та ін.]; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. - Тернопіль : ТНЕУ, 2015. - С. 44-71
2. Гончарук Т., Шумка М. Національно-культурна ідентичність як маркер модернізованого українського суспільства // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Збірник наукових праць. Книга 6. - Л.: УБС НБУ, 2013. - 722с. - С. 391-399.
3. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. - Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. - 250 с.
4. Гурик, М. І. Історична пам'ять народу у контексті актуальних завдань розбудови модерної української нації. / М. І. Гурик // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія /
5. Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик [та ін.]; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. - Тернопіль: ТНЕУ, 2015. - С. 90 - 113.
6. Гнасевич Н. В. Українська національна ідея: генеза та сучасний зміст / Н. В. Гнасевич // Світоглядні та соціокультурні засади формування української модерної нації: моногр. / авт.колектив : О. М. Рудакевич (керівник) та ін. - Тернопіль : ТНЕУ, 2015. - 256 с. 10
7. Конституція України. Чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 1 вересня 2014 року, видавець Паливода А. В. - Київ, 2014.
8. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук- Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. - с. 320.
9. Рудакевич О. М. Теоретико-методологічні основи дослідження модерної української нації / О. М. Рудакевич // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: моногр. / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик та ін. ; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич - Тернопіль : ТНЕУ, 2015. - С. 10-43.

*Кузів Юлія, студентка ПС-12
Факультету соціально-гуманітарного, ЗУНУ*

ФОРМИ ВПЛИВУ СЕПАРАТИЗМУ

Сепаратизм – це рух, спрямований на створення самостійної територіальної одиниці, яка відрізняється від свого батьківського державного утворення. Сепаратизм може мати різні форми впливу, включаючи політичний, соціальний, культурний, економічний та інші. У цій статті ми розглянемо різні форми впливу сепаратизму та їх наслідки.

Політичний вплив сепаратизму полягає в тому, що рух вимагає створення окремої політичної одиниці, яка була б незалежною від батьківської держави. Це може призвести до розриву дипломатичних стосунків між державами та порушення міжнародної стабільності. Прикладом політичного сепаратизму можуть бути рухи за незалежність Каталонії від Іспанії або за створення незалежної Донецької Народної Республіки в Україні.

Соціальний вплив сепаратизму полягає в тому, що рух вимагає створення окремої територіальної одиниці, яка відрізняється за етнічними, культурними та іншими ознаками від батьківської держави. Це може призвести до зростання ворожнечі між різними соціальними групами та розподілу ресурсів. Прикладом соціального сепаратизму можуть бути рухи за створення окремих регіонів в Італії, які мають відрізнятися від решти країни за культурними ознаками.

Культурний вплив сепаратизму полягає в тому, що рух вимагає створення окремої територіальної одиниці, яка була б незалежною від батьківської держави за культурними або релігійними ознаками. Це може призвести до розподілу культурних ресурсів та зниження співпраці між різними культурними групами. Прикладом культурного сепаратизму можуть бути рухи за створення незалежної території для католиків в Північній Ірландії.

Економічний вплив сепаратизму полягає в тому, що рух вимагає створення окремої економічної одиниці, яка була б незалежною від батьківської держави. Це може призвести до порушення економічної стабільності та зменшення обсягів міжнародної торгівлі. Прикладом економічного сепаратизму можуть бути рухи за створення незалежної Каталонської республіки, яка мала б бути економічною лідеркою у Середземномор'ї.

Наслідки сепаратизму можуть бути дуже серйозними і мають вплив на економіку, політику та соціальний клімат регіону. Сепаратизм може призвести до війни, економічної кризи, соціальних протестів та багатьох інших наслідків. Крім того, сепаратизм може бути підтриманий зовнішніми силами, що збільшує ризик ескалації конфлікту та призводить до зростання напруги в регіоні.

Узагалі, сепаратизм є складною та спірною темою, яка вимагає багато обговорення та аналізу з боку урядів, науковців та громадськості. Наслідки сепаратизму можуть мати серйозний вплив на громадський порядок і безпеку регіону, а також на міжнародні відносини між країнами. У деяких випадках, сепаратизм може бути наслідком довгострокової політичної та економічної дискримінації, яка призводить до відчуття обмеженості та нерівності серед груп населення. Однак, сепаратизм також може бути спричинений культурними та ідентичнісними розділами, які не мають прямого зв'язку з економічними та політичними факторами.

У багатьох країнах, сепаратизм є суттєвою проблемою, яка має великий вплив на політичний та економічний ландшафт регіону. У Канаді, наприклад, рух за незалежність Квебеку мав значний вплив на політику та економіку країни, а також викликав значний рівень соціальної напруги серед канадців. У Іспанії, рух за незалежність Каталонії також призвів до значної напруги та політичної нестабільності.

Однак, варто зазначити, що не завжди сепаратизм призводить до негативних наслідків. У деяких випадках, створення незалежної держави може призвести до покращення економічного та соціального стану населення, а також до політичної стабільності в регіоні. Наприклад, розділення Чехословаччини на Чехію та Словаччину в 1993 році дозволило цим країнам самостійно розвиватися та покращувати свої економіки.

У кінцевому рахунку, сепаратизм є складною та спірною темою, яка вимагає об'єктивного аналізу та дослідження з боку політики, економіки, культури та ідентичності. Є важливим розуміти, що сепаратизм може мати як позитивні, так і негативні наслідки, і їх потрібно зважати перед прийняттям рішення щодо подальшої долі регіону.

У сучасному світі, коли глобалізація та розширення міжнародних зв'язків стають все більш важливими, сепаратизм може мати великий вплив на міжнародні відносини між країнами. Порушення територіальної цілісності держави може стати причиною конфліктів та загострення відносин між державами, які можуть мати негативний вплив на економіку, безпеку та міжнародний мир.

Тому, вирішення проблем, пов'язаних із сепаратизмом, вимагає комплексного підходу та діалогу між різними групами населення та державами. Розуміння причин та наслідків сепаратизму, а також співпраця та пошук компромісів, можуть допомогти вирішити конфлікти та зберегти територіальну цілісність держав.

Список використаних джерел

1. «Сепаратизм: політика, географія та стратегії» Деніел Ардітті та Марк Балкан
2. «Етнічний націоналізм та сепаратизм у Європі» Керрі Лондон та Майкл Ліппер
3. «Сепаратизм у світі: історія, теорія та практика» Александр Лізунов
4. «Регіоналізм та сепаратизм у сучасній Іспанії: контекст і виклики» Ореліо Дрісден та Моніка Гордон
5. Лубкович Н., Потіха О. Гібридний характер російсько-української війни та її ідеологічна складова. Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки: Збірник тез III Міжнародної наукової конференції, 20-21 квітня 2023 р. / упоряд. Криськов А.А., Габрусєва Н.В. – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2023. С. 108-111.

ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ І РУШІЙНІ СИЛИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Революція Гідності – це масовий народний рух, який відбувся в Україні з листопада 2013 року до лютого 2014 року.

Революція Гідності має велику важливість з кількох різних аспектів: демократія та громадянські свободи, протидія корупції та авторитаризму, європейська інтеграція, народна активність та громадянська свідомість.

Причинами Революції стали: надмірна концентрація влади в руках Віктора Януковича та його «сім'ї», небажання народу України миритись із перетворенням країни не лише де-факто, але і де-юре на одну з колоній росії [1], системна корупція, економічні виклики, такі, як: низький рівень життя, безробіття та економічна нерівність, відмова від підписання угоди про асоціацію з Європейським Союзом.

Основні рушійні сили Революції Гідності склались зі звичайних громадян, які виступали за свої права, відстоювали власні інтереси та виступали щодо прозорості, демократичної та справедливої системи в Україні. Активною була участь молоді, що була однією з основних сил Революції гідності. Використовувались соціальні мережі в ролі інструменту мобілізації та координації дій протестувальників. В свою чергу, незалежні медіа висвітлювали події та розповсюджували інформацію про них.

Наслідки Революції Гідності: збільшення громадської свідомості та активності, зростання ролі громадянського суспільства та його вплив на політичні процеси. Зміна сприйняття України на міжнародному рівні, підвищення її значимості [2].

Отже, Революція Гідності – важлива подія в історії України, що суттєво змінила політичну, економічну та соціокультурну динаміку країни. Внаслідок цієї події, Україна повернулася до демократії, посилилася роль громадянського суспільства, зміцнилась національна ідентичність, країна повернулася на європейський шлях. Революція Гідності – це ціна за демократію та свободу.

Список використаних джерел

1. URL: <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>
2. URL: <https://www.google.com/amp/s/www.ukrinform.ua/amp/rubric-antifake/3354127-ak-revolucia-gidnosti-zminila-ukrainu-10-zdobutkiv.html>

МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ

Актуальність теми дослідження: в зв'язку із постійним зростанням міжнародного тероризму в світі впродовж багатьох років, доцільно дослідити поняття міжнародний тероризм та його вплив на світову безпеку.

Мета дослідження: аналіз явища тероризму.

Об'єкт дослідження: світова безпека в контексті розвитку міжнародного тероризму.

Предмет дослідження: міжнародний тероризм.

Завдання дослідження: дослідити явище міжнародного тероризму.

У світі відбувається активний розвиток, який сприяє активізації світових глобалізаційних процесів, внаслідок чого з'являються нові гібридні загрози такі як тероризм. Вирішення цієї проблеми, ще не знайдено, тому дуже часто тероризм називають «війною XXI століття». Основною ціллю тероризму є свідоме, цілеспрямоване застосування терору шляхом підпалів, захопленням заручників, тортур та вбивств, з метою залякування населення та уряду країни на яку спрямовану терористичні атаки для досягнення цілі, яку переслідує терористична організація [1]. Поняття «терор» пов'язують із діями держави, а «тероризм» – із діями недержавної організації або окремих осіб [2].

Протягом свого розвитку форми проявлення тероризму видозмінювалися та набули певних рис, через що їх змогли класифікувати на такі види [1]:

На ідеологічній основі: політичний тероризм; націоналістичний тероризм; релігійний тероризм; кримінальний тероризм.

За територію здійснення: внутрішній; міжнародний.

За засобами вчинення: застосування звичайних засобів ураження; застосування зброї масового ураження.

Основними ознаками міжнародного тероризму є: глобалізація; професіоналізація; опора на екстремістську ідеологію.

Також варто відзначити, що з появою новітніх технологій відбувається помітний зріст технічної оснащеності терористів і як наслідок зріст нелегального обігу зброї. Міжнародний тероризм є особливо небезпечним тим, що створює загрозу для міжнародного правопорядку та міждержавним відносинам.

Для досягнення своїх цілей терористичні організації також використовують новітні технології. Терористи завжди дбають про те, щоб наслідки вчинених ними терактів були продемонстровані в ЗМІ. Боротьба проти тероризму є важкою через його ретельно приховану роботу, яка проявляється вже у вигляді самого теракту. Публічний характер тероризму робить його зброєю подвійної дії.

З плином часу змінилась стратегія терористів: із досягнення тимчасових короткочасних, тактичних цілей (дестабілізація безпекової ситуації в якомусь регіоні або ж усунення політичного діяча), вона перетворилась на стратегію розпалювання глобальних конфліктів (релігійних, політичних чи національних, захоплення чи перерозподілу державної влади, розв'язання громадянської війни, підтримки етно-державного сепаратизму тощо) [2].

Основними ознаками терористичної діяльності варто відмітити: систему озброєнь і зв'язку, застосування сучасного оснащення, відкритість до нововведень і модернізації, найновіші технічні і інформаційні засоби і технології, продумана структура внутрішньої організації, мобільність у часі і просторі, високий рівень професійної підготовки і ретельний підбір кадрового складу. Все це перетворює тероризм на одну із найсерйозніших національних і загальносвітових загроз.

Отже, варто сказати, що тероризм є головною гібридною загрозою у XXI ст., так як вести боротьбу з ним дуже складно. Адже твій противник не є явним. Також варто зазначити, що ціль тероризму це маніпуляція людьми через страх і тим самим, через страх людей відбувається маніпуляція владою, яка мусить йти на поступки тероризму. Через активний розвиток цього тероризму, терористична діяльність почала відрізнятись одна від одної, тому її було поділено на види. Основними ознаками сучасного тероризму, є глобалізація, професіоналізація та опір на екстремістську ідею. Варто також додати про масовість та жорстокість терористи завжди турбуються про те, щоб інформацію про їхні атаки було розповсюджено в засобах масової інформації, щоб посіяти страх серед населення. Саме тому міжнародний тероризм становить загрозу світовій безпеці, адже є масовим та внаслідок процесу глобалізації широко розповсюдженим.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія історія України. [Електронний ресурс] – URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe>
2. Класифікація сучасного тероризму. [Електронний ресурс]. – URL: https://pidru4niki.com/72506/ekologiya/klasifikatsiya_suchasnogo_terorizmu

ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА

Актуальність теми: Франклін Делано Рузвельт вважається найвидатнішим та найбільш результативним політиком Сполучених Штатів Америки ХХ ст.

Мета дослідження: аналіз біографії політика Ф. Рузвельта.

Завдання: дати найповнішу характеристику особи.

Об'єкт: політична діяльність Ф. Рузвельта

Франклін Делано Рузвельт ввійшов в історію як 32 президент США, обраний на 4 терміни поспіль (з 4 березня 1933 по 12 квітня 1945). Політик вивів країну з Великої депресії, брав участь у створенні Антигітлерівської коаліції, посприяв народженню ООН.

Майбутній політик народився 30 січня 1882 року в місті Нью-Йорк. Сім'я належала до респектабельних столичних кіл. Його батько Джеймс Рузвельт, виходець з голландського роду Розенфельд, які переселилися до Нового Світу ще в кінці ХVІІ століття, займався комерцією, фермерством, володів кількома транспортними і вугледобувними компаніями. Мати, уроджена Сара Делано, також належала до старовинного європейського роду французьких гугенотів. Різниця між подружжям складала 26 років. Для Джеймса це був другий шлюб після того, як він овдовів. Від першої дружини у Рузвельта-старшого залишився син, ровесник другої дружини.

Маленький Франклін з'явився на світло, коли його батькові було 54 роки. Батьки намагалися дати дитині все найкраще. Крім відвідування театрів, опери і балету, Рузвельти з сином часто їздили в Європу, займалися судноплавством на власних яхтах.

Отримавши блискучу домашню освіту, в 14 років Франклін вступив до школи Гротон штату Массачусетс, де провчився 3 роки. Вища освіта і ступінь бакалавра юнак отримав в Гарварді, після чого став студентом юридичного школи Колумбійського університету. Закінчивши навчання, Рузвельт почав юридичну практику в адвокатській конторі на Манхеттені. Будучи родичем 26 президента США Теодора Рузвельта, Франклін сам прагнув в політику. І така нагода випала в 1910 році, коли молодому адвокату запропонували місце сенатора легіслатури штату Нью-Йорк. Рузвельт переміг на місцевих виборах і став представником партії демократів в законодавчому органі місцевого самоврядування. Через рік після вступу на посаду Франклін прийняв запрошення від масонської ложі «Голландія» і став членом організації. Згодом Рузвельт досягне 32-го ступеня Шотландського Статуту і увійде в Велику ложу штату Джорджія.

У 1912 році Рузвельт проявив себе на виборах президента США і після перемоги кандидата від демократичної партії Томаса Вудро Вільсона отримав місце заступника міністра морського флоту. На цій посаді політик пропрацював до 1921 року. Він займався питаннями посилення флотилії ВПС США, поліпшенням боездатності військових кораблів, а також підтримував політичну лінію президента. Продовжуючи працювати в держапараті, Рузвельт в 1914 році балотувався в сенат, але не пройшов за підсумками голосування. У 1920 році Франкліна знову спіткала невдача, на цей раз в президентських виборах, в яких він брав участь в якості кандидата у віце-президенти команди демократів на чолі з Джеймсом Коксом. Політична обстановка не сприяла демократичному блоку, і перемогу здобули консерватори. На 8 років Рузвельт пішов в тінь.

Коли у 1921 році він важко захворів на поліомієліт, то тільки непохитна віра в себе, закладена завдяки величезній любові батьків до своєї єдиної дитини, їхньому теплу і родинному затишку, а також чудовій освіті, яку отримав майбутній президент, допомогли йому залишитися цілеспрямованою, вольовою та впевненою у собі людиною.

Незважаючи на активні спроби побороти хворобу, Рузвельт залишився паралізованим та прикутим до інвалідного візка. Він не міг стояти без допомоги сталевих шин, вагою 10 фунтів, а пересуватися міг лише на милицях. Це завдавало неймовірного болю та страждань майбутньому Президентові, однак, він проявляв залізну силу волі: присвятив себе щоденним тренуванням, а також відвідував лікувальні курорти. Це допомогло Франкліну зміцнити і відновити працездатність, однак, самостійно пересуватися він так і не зміг.

Отримавши блискучу освіту у Гарвардському та Колумбійському університетах, Рузвельт рано залучився до активної політичної діяльності. Спочатку він був обраний у сенат штату Нью-Йорк, потім став помічником морського міністра в уряді Президента Вудро Вільсона, проте згодом, після невдалих спроб стати віце-президентом США від Демократичної партії повернувся до приватної юридичної практики та підприємництва.

Однак, вже у 1932 році під час президентських виборів, що проходили на фоні біржового краху, тотальної економічної кризи та розпаду Великої депресії у США, демократ Франклін Рузвельт обійшов свого суперника Герберта Гувера, якому не вдалося зменшити масштабів економічної кризи та запропонувати ефективної стратегії виходу з Великої депресії. Це були часи Біржового краху у США у 1929 році – повального спаду цін на акції, що набув катастрофічного масштабу. Колосальних розмірів досягло безробіття, лише у Сполучених Штатах Америки 14 млн. працівників залишилися без роботи.

Заступивши на посаду, Рузвельт закликав країну до «сміливих і наполегливих експериментів», до пошуку «нових способів подолання труднощів». Президент негайно вніс і дістав схвалення 70 законодавчих актів,

направлених на порятунок грошово-кредитної та банківської системи, оздоровлення промисловості, сільського господарства і торгівлі. Також Рузвельт запровадив соціальну програму, а саме – встановлення мінімальної заробітної плати, максимального робочого тижня, введення пенсій працівникам, які досягли 65 років.

Чітко дотримуючись обраного політичного курсу, Франклін Рузвельт блискуче виграв президентські вибори 1936 та 1940 років. Останні ускладнилися тим, що проходили на фоні світової війни і виходу Сполучених Штатів Америки з Великої депресії. Тим не менш, Рузвельт втретє стає Президентом Сполучених Штатів Америки, залучившись підтримкою виборців у великих містах, етнічних меншин і традиційних демократів Півдня. Саме прийняття 22-ї поправки до Конституції США зробило ці вибори єдиним

випадком в американській історії, у який кандидат був обраний на третій термін в якості президента (у поправці передбачено положення про те, що виконання повноважень Президента США протягом хоча б 2 повних строків прирівнюється до повного президентського терміну).

Франкліну Рузвельту варто віддати належне за якісно новий стрибок у значенні інституту президентства. У часи його правління Білий будинок став енергетичним центром усієї управлінської системи Америки, джерелом нових ідей, рушійною силою соціальних змін, і, на думку, самого Рузвельта, втіленням загального блага. Таких вагомих змін Президент досягнув, поступово вивівши країну із світової економічної кризи та з найбільшої в історії війни. Рузвельт був першим Президентом засобів масової інформації, він домінував у газетних заголовках. Паралізований нижче пояса, Президент з року в рік двічі на тиждень збирав біля свого письмового столу журналістів, а його конференції були шедевром того, як треба спілкуватися з вільною пресою.

Рузвельт завжди залишався прагматичним політиком. На президентських виборах 1944 року він у четверте був переобраний на пост президента (що являє собою рекорд в історії США), проте у зв'язку з серцевою недостатністю Рузвельт не міг більше виконувати свої президентські обов'язки. Вирішальним у його політиці було те, що він зміг вселити у зневірену націю надію на зміни, віру у краще майбутнє. Тридцять другий Президент Сполучених Штатів Америки став прикладом для багатьох, адже був уособленням невичерпного оптимізму та залізної сили волі, віри у те, що навіть попри власну фізичну неспроможність можна змусити світ аплодувати стоячи.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. - Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. - 250 с.
2. Політична енциклопедія. / Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011, с. 222-228.
3. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. с. 320.
4. Томахів В. Я. Політологія. Навчальний посібник, 2-ге вид., доп. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 284 с. ЦРЛ: <https://www.twirpx.com/file/2364502/>

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ В УКРАЇНІ

Політична еліта є рушійною силою для розвитку держави, вона визначає напрямок руху країни, приймає важливі рішення та впливає на життя усіх громадян. Саме тому, потрібно дослідити сутність політичної еліти, розуміти хто є її справжніми представниками і які зміни залежать від хорошої політичної еліти, що робить цю тему надзвичайно актуальною саме в період війни.

Метою дослідження є охарактеризувати сучасну політичну еліту, порівняти представників української влади з рисами політичної еліти, виявити риси ідеальної політичної еліти для України.

Об'єктом нашого дослідження є політична еліта країни. Враховуючи багатовимірність об'єкту дослідження, предметом теоретичного аналізу є головні риси ідеальної політичної еліти у сучасних умовах розвитку держави.

Терміном «еліта» (франц. elite – кращі, вибрані) позначають провідні верстви суспільства, що здійснюють управління та керівництво у певних галузях життя держави.

У політичній науці поняття «еліта» має багато визначень, серед яких можна виокремити наступні:

– Люди, які акумулюють владні інструменти у своїх руках, тобто найбільш активні в політичному відношенні люди, орієнтовані на владу, або так звана організована меншість суспільства (Моска Г.) [1];

– Люди, які мають інтелектуальну чи моральну перевагу над людською масою, володіють найвищим почуттям відповідальності (Ортега-і-Гассет Х.) [1];

– Люди, наділені харизмою та іншими якостями, серед яких чільне місце посідають і їхні моральні чесноти (Вебер М.) [2].

Важливо зазначити і те, що політична еліта – поняття значно вужче, ніж поняття «правляча еліта». Розрізняють і інші види правлячої еліти, зокрема економічна, ідеологічна, військова еліта тощо.

Місце політичної еліти в структурі національної еліти залежить від багатьох факторів, таких як владні повноваження, знання та досвід, суспільне становище та інші соціальні чинники. Оскільки політична еліта визначає стратегію розвитку країни, приймає рішення про важливі суспільні питання та здійснює контроль за їх реалізацією, її роль є дуже важливою для національної еліти в цілому.

Відомо, що політичні еліти і політичні лідери завжди відігравали значну роль у історії та долі будь-якої держави. Саме від професійності та особливих якостей лідерів залежить розвиток будь-якої країни. Відомо з історії, як одна особа спроможна творити величезні зміни та впливати на велику кількість людей завдяки успішним реформам. Подібними прикладами можуть слугувати політичні лідери від стародавніх Перикла і Лікурга до сучасних Маргерет Течер, Лі Куан Ю та В'ячеслав Чорновіл. Ці непересічні постаті майже одноосібно зуміли змінити політичну систему та вплинули на погляди суспільства загалом [3].

Однак, відкритим залишається питання про те, чи справедливо вважати власне політичною елітою тих, хто належить до влади, бере участь у виробленні і прийнятті рішень. Саме ця відносно невелика суспільна група відрізняється високим суспільним становищем, зосереджує у своїх руках значний обсяг державної та інформаційної влади, однак все це можна розглядати як формальні ознаки. Якщо розглядати еліту нашої країни, то вона має ознаки політичної, однак вони меркантильні люди, які працюють тільки за власною вигодою.

Проблема корупції та псевдоеліти в Україні є однією з найбільш серйозних та широко поширених проблем, з якими сучасна влада стикається. Незважаючи на те, що після Революції гідності в 2014 році Україна зробила кроки у боротьбі з корупцією, проблема все ще присутня і має значний вплив на розвиток країни та суттєво впливає на довіру громадян до влади. Влада повинна прийняти більш ефективні заходи для боротьби з корупцією, зокрема, забезпечити прозорість та відкритість у роботі органів влади.

Сучасному українському суспільству потрібні нові лідери, у яких присутні інші якості поведінки, політична еліта кращого гатунку, яка б забезпечила справжній прорив, без чого вихід з кризи неможливий. Серед якостей, які особливо потрібні вітчизняній еліті повинні бути: висока моральність, професіоналізм, духовна самостійність, гідність. Ці якості не були шановані суспільством диктатури і яких так бракує сучасній українській політичній еліті [4].

Найкращим прикладом нової, справжньої та щирої політичної еліти можуть стати волонтери та молодь, які зараз перебувають під тиском важких змін у країні в період, коли перероджується свідомість та відбувається становлення демократичного суспільства із національними пріоритетами. Саме вони мають стати рушійною силою розвитку держави, ставлячи перш за все не особисту матеріальну цінність та вигоду, а щасливе майбутнє і розквіт держави та усього суспільства. Яскравим прикладом виховання майбутньої політичної еліти можна простежити у Національній скаутській організації ПЛАСТ, де виховуються правильні моральні цінності, лідерство, командна робота, відповідальність та соціальна спрямованість. Візією цієї організації до 2030 р. є творення позитивних змін на місцевому та національному рівнях [5]. Пластуни є саме тією елітою, що мають харизму, можуть взяти роль лідера і повести за собою суспільство та державу до розвитку та процвітання.

Список використаних джерел

1. Кочубей Л. О. Політична еліта та політичний клас: класичні зарубіжні концепції. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26610/15-Kochubey.pdf?sequence=1>
2. Перевозник Л. Політична еліта України в період трансформації суспільства: проблеми формування відповідальності. *Наукові записки*. Серія Історичні науки. Випуск 12. С. 17-31. URL: <http://surl.li/hhxpvr>
3. Мачуський В. Політична еліта: визначення стратегічного курсу України на сучасному етапі. *Наукові записки*. 2018. Випуск 3(89). С. 169. URL: https://iapiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/machuskyi_politychna-1.pdf
4. Тупчієнко Л. Політична еліта в Україні чи українська політична еліта? *Наукові записки*. 2018. Випуск 33. С. 224-233. URL: https://iapiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/tupchiienko_politychna.pdf
5. Стратегія пластику 2030. URL: <https://www.plast.org.ua/about-strategy/>
6. Кочубей Л. О. Сучасні політична еліта та політичний клас: визначення, моделі та особливості становлення. *Наукові записки*. 2018. Випуск 45. URL: https://iapiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kochubei_suchasni.pdf
7. Томахів В.Я. Політична еліта України: штрихи до аналізу . Перспективи розвитку наукових досліджень у контексті глобалізаційних змін: освіта, політика, економіка, міжкультурна комунікація: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції науковців, викладачів та аспірантів; м. Северодонецьк, 6 грудня 2019 р. / За заг. ред. Целіщева О. Б. Северодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля. 2019. с.181- 184.

ІНТЕРНЕТ ЯК КАНАЛ АГІТАЦІЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ РЕКЛАМИ

Сьогодні інтернет є потужним каналом агітації та політичної реклами, що значно впливає на сучасну політичну сферу, створюючи нові можливості та виклики. Саме зараз він відіграє ключову роль у нашому політичному житті.

Метою дослідження є дослідити вплив інтернету та соц. мереж на політичне життя в країні. З'ясування ризиків як можуть виникнути коли влада не контролює яку інформацію або гасла які кажуть люди. Представлення плюсів інтернету у політичному житті.

Об'єктом дослідження є сам інтернет, а конкретніше соц. мережі, сайти та інші джерела для передачі інформації.

Зараз вік цифрових технологій, тобто технології стають частиною практично кожної сфери життя і активно розвиваються. Якщо раніше вибори або інша громадська діяльність відбувалась загальними зборами або чимось подібним, то зараз такі події можна організувати не виходячи із дому. Допомогти цьому можуть соц. мережі або програми для відео-зв'язку.

Враховуючи що останні президентські вибори були в 2019 році, будемо робити висновки та дослідження зі своїх спогадів про ті часи. Отже головне протистояння тоді було між П. Порошенко та В. Зеленським. На нашу думку перемога нинішнього президента була зумовлена тим, що він був медійною персоною, його бачили по телевізору де він жартував з політиків, він навіть зняв серіал з собою в головній ролі де він президент. Це зіграло чималу роль, адже люди думали що ось прийде людина яка була близька до народу, та людина яку всі знають, і він наведе порядок у владі і будемо ми жити щасливо.

Завдяки соц. мережам та іншим засобам інформації які є в інтернеті можна легко маніпулювати думками суспільства, поширювати фейки, пропагандувати свої ідеї. Таким чином можна досягти бажаного результату особливо не витрачаючи сил і коштів. Можна згадати ще поширення фейків завдяки ботам, хоч і метод такий собі, але якась частина суспільства може повірити. Таким чином той хто поширив фейк проти свого опонента буде у вигірній ситуації, а чим більше людей повірить, тим більше питань буде до обвинувачуваного. Це в свою чергу може погано відобразитись на його репутації, а це неймовірно важливо під час виборів.

Завдяки інтернету можна легко розмістити рекламу про свою партію та щоб за неї голосували. Ще є варіанти знімати відео не показують що зроблено або скільки гречки було віддано пенсіонерам. Також ведення сторінки в соц. мережах дозволить швидко заявити та розповісти про себе.

Яким б звісно не був чудовим місцем інтернет, але ніхто не дає гарантій що у вибори не втрутяться інші держави. Завдяки інтернету вони можуть просувати ту інформацію і думки в маси, щоб просунути свого кандидата. Хакери можуть легко створювати армії ботів щоб маніпулювати думками.

Якщо держава буде вести оборону тільки у реальності, то ризикує бути зруйнованою із середини. Тому влада повинна перейматись безпекою кіберпростору не менш ніж іншими частинами оборони.

Висновок: Інтернет, як канал агітації та політичної реклами, має великий вплив на політичну сферу, створюючи нові можливості для комунікації, мобілізації та впливу. Водночас, цей вплив супроводжується викликами та обмеженнями, які потребують уваги та регулювання. Розуміння ролі інтернету в політиці є важливим для аналізу та формування майбутнього політичного ландшафту.

Список використаних джерел

1. Інтернет-мережа як ефективний інструмент у політичній рекламі. URL:<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/16334/%d0%96%d1%83%d0%b6%d0%b0%20%d0%9b.%20%d0%9e..pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Регулювання політичної реклами на телебаченні: європейський досвід. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/tv-politrekлама-yevropeyskyi-dosvid/>
3. Томахів В.Я. Інформаційні війни. Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: щорічник наукових праць студентів та викладачів кафедри філософії та політології ТНЕУ. Тернопіль: ТНЕУ.2016.С.169- 171

ПРОПАГАНДА В РОСІЙСЬКИХ ІГРАХ

У світі сучасних технологій і глобалізації комп'ютерні ігри стали важливою частиною нашого повсякденного життя. Вони не тільки розважають нас, але й мають великий вплив на наші думки, переконання та ставлення до різних питань. Зокрема, деякі ігри стають платформою для поширення російської пропаганди. У цій роботі ми розглянемо приклади такої пропаганди в іграх і її потенційні наслідки.

1. Російська пропаганда: визначення та механізми впливу

Російська пропаганда може бути визначена як систематична спрямована діяльність, спрямована на поширення специфічних політичних, соціальних або культурних поглядів з метою впливу на свідомість громадськості. Ігри, як важливий канал комунікації, дозволяють втілити пропагандистські ідеї у візуальні, аудіо- та інтерактивні форми.

Механізми впливу російської пропаганди в іграх включають:

а) Політичну ідентифікацію: російські ігри можуть створювати образ ворога або змінювати історичну дійсність, щоб переконати гравців у правоті певної політичної агенди.

б) Героїзацію та пропаганду російських військових сил: ігри можуть просувати позитивний образ російської армії та спецслужб, а також підтримувати некритичне ставлення до їхніх дій і методів. Це може вплинути на сприйняття гравця та створити певну атмосферу симпатій і симпатій до російської влади.

в) Викривлення історичних фактів: через ігри можуть поширюватися спотворені або фальсифіковані історичні події, які сприяють розповсюдженню певної версії подій та зміні перспективи гравців.

г) Просування російських цінностей: російські ігри можуть акцентувати увагу на певних цінностях, які сприймаються як «правильні» чи «переважні». Це може включати підкреслення націоналістичних поглядів, традиційної родинної структури, або навіть релігійних переконань.

Приклади російської пропаганди в іграх

2. Деякі приклади російської пропаганди в іграх включають:

а) «Heroes and Generals»: ця онлайн-стратегічна гра розміщується як ігра-симулятор Другої світової війни. Однак, деякі дослідники вважають, що гра має російську пропагандистську спрямованість, оскільки вона часто зображає російську армію як головних героїв та підкреслює досягнення Радянського Союзу у війні.

б) «Company of Heroes 2»: гра про Другу світову війну, де російські солдати зображаються як безкомпромісні герої, а німецькі сили - як злочинці. Це може вплинути на сприйняття гравців щодо конфлікту та створити позитивне ставлення до російської сторони.

в) «Darkwood»: ця гра-жах розташована в альтернативній реальності, де Росія виграла Холодну війну та зайняла Європу. Гра підкреслює агресивність та нещадність російських сил, зображаючи їх як злу силу, що контролює та тероризує населення.

3. Наслідки пропаганди в іграх можуть мати значний вплив на сприйняття та уявлення гравців про світ навколо них. Ось деякі з можливих наслідків пропаганди в іграх:

а) Формування спотвореної картини світу: Пропаганда в іграх може спотворювати історичні події, політичні ситуації та соціальні проблеми. Це може призвести до формування неправильних уявлень та стереотипів у гравців про певні країни, національності або геополітичні конфлікти.

б) Зміщення перспективи: Пропаганда в іграх може акцентувати увагу на певних аспектах ігрового світу або історичних подій, ігноруючи інші важливі аспекти. Це може призвести до зміщення перспективи гравців і спотворення їхнього розуміння ситуацій.

в) Зміна уявлень і цінностей: Пропаганда в іграх може вплинути на уявлення гравців про правильність, цінності та ідеали. Вона може просувати певні політичні, соціальні або культурні погляди, спрямовані на зміну вірувань та поведінки гравців.

г) Поширення дезінформації: Пропаганда в іграх може сприяти поширенню дезінформації та фальсифікації історичних фактів. Це може створювати плутання та неправильне розуміння подій у гравців.

д) Зміцнення націоналістичних настроїв: Пропаганда в іграх може підсилювати націоналістичні настрої та стимулювати ворожість до інших країн чи національностей. Це може впливати на міжнародні стосунки і тому подібне.

Список використаних джерел

1. «Ніколи знову» перетворилося на «можемо повторити»: як російський ринок ігор став рупором пропаганди. URL: <https://mc.today/uk/nikoli-znovu-peretvorilosya-na-mozhemo-povtoriti-yak-rosijskij-rinok-igor-stav-ruporom-propagandi/>
2. Пропаганда в іграх: як геймдев допомагав створити російський фашизм. URL: <https://highload.today/propaganda-v-igrah-kak-gejmdev-pomogal-sozdat-rossijskij-fashizm/>
3. War thunder та російська пропаганда в іграх. Іпсо в ігровій індустрії. URL: https://www.youtube.com/watch?v=x5HtIVRZPTc&ab_channel=OLDbo

КОНСЕНСУСНІ МОДЕЛІ ДЕМОКРАТІЇ

У сучасному світі існує багато різних моделей демократії, які країни можуть використовувати для розвитку своєї політичної системи. Однією з таких моделей є консенсусна модель демократії. Ми розглянемо консенсусну модель демократії на прикладах Швейцарії та Бельгії. Обидві ці країни відомі своїми успішними практиками консенсусу та демократії.

Сучасні демократичні системи народного управління розробляються з метою забезпечити широку участь громадян у прийнятті рішень та збереження стабільності в суспільстві. Консенсусна модель демократії, що здійснюється в Швейцарії та Бельгії, є однією зі специфічних форм організації демократичних процесів. *Актуальність цієї теми* полягає в аналізі особливостей консенсусної моделі демократії та її впливу на ефективність управління в цих країнах.

Основною метою даного дослідження є вивчення консенсусної моделі демократії в Швейцарії та Бельгії, аналіз її особливостей, переваг та недоліків. Дослідження спрямоване на виявлення ключових принципів та механізмів, які лежать в основі цієї моделі, а також на оцінку її впливу на політичну стабільність, розвиток громадянського суспільства та демократичних інститутів в обох країнах.

Об'єктом дослідження є консенсусна модель демократії, яка здійснюється в Швейцарії та Бельгії. Дослідження включає аналіз політичних, правових та соціокультурних аспектів цієї моделі, її структуру, принципи та механізми функціонування.

Швейцарія славиться своєю довготривалою та стабільною демократією, яка ґрунтується на консенсусній моделі. У Швейцарії політичні рішення приймаються через широку участь громадян у громадських консультаціях та референдумах. процес прийняття рішень включає консультації з різних зацікавлених сторін, обговорення та пошук компромісів. Швейцарці мають можливість висловлювати свою думку на різних рівнях: на місцевому, регіональному та національному рівнях. ключовими принципами є децентралізація влади та регіональна автономія, що дає можливість місцевим громадам приймати рішення відповідно до їхніх потреб.

Бельгія також є прикладом консенсусної моделі демократії. Бельгійська політична система відрізняється своєрідністю та специфічним підходом до прийняття рішень. Країна має складну федеральну структуру з різними регіонами та громадами, що мають різні культурні, лінгвістичні та політичні особливості. Особливим аспектом бельгійської моделі демократії є пошук компромісів та довготривала процедура ухвалення рішень. Важливим елементом є консультації між політичними партіями та регіональними урядами для досягнення широкого консенсусу. Цей підхід дозволяє різним культурним та політичним групам співіснувати та розвиватися в межах єдиної держави.

Аналізуючи консенсусну модель демократії, застосовану в Швейцарії та Бельгії, можна зробити декілька **висновків**. По-перше, ця модель передбачає широку участь громадян у прийнятті рішень та підтримує механізми консенсусу. По-друге, система федералізму та децентралізації є важливими складовими консенсусної моделі. По-третє, забезпечення мовної рівноваги та культурного плюралізму є одними з головних принципів цієї моделі. Однак, недоліками консенсусної моделі є часові затрати та складність прийняття рішень, особливо у разі великого розмаїття поглядів та інтересів громадян.

Список використаних джерел

1. Andreas L., Laetitia D. M. Le fédéralisme suisse. EPFL Press, 2019.
2. Gérard J. Pourquoi pas toute l'histoire de Belgique. Bruxelles : Belles heures, 1980. 311 p.
3. Kriesi H. Le système politique suisse. Paris : Economica, 1995. 387 p.
4. Kucholl V. Swiss democracy in a nutshell. Basel, Switzerland : Bergli Books, an imprint of Schwabe AG, 2014. 94 p.

СУПЕРЕЧНОСТІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗМІ

Актуальність дослідження. Сучасний розвиток вітчизняних ЗМІ став об'єктом політологічних досліджень у зв'язку з їх дедалі ширшим впливом на суспільство та політику. Але разом з цим у ході його функціонування виникли певні проблеми та протиріччя. Зокрема, протиріччя між свободою інформації та політичним впливом, які мають вагомий вплив на формування громадської думки та забезпечення об'єктивності інформації.

Мета дослідження: Метою даного дослідження є виявлення протиріч, що виникли в сучасному розвитку вітчизняних ЗМІ та їх вплив на політичну ситуацію в країні. Крім того, мета – з'ясувати причини цих протиріч та знайти шляхи їх подолання та покращення роботи вітчизняних ЗМІ.

Виклад основного матеріалу: Сучасні вітчизняні ЗМІ відіграють важливу роль у формуванні громадської думки та політичній ситуації в країні. Вони є важливим джерелом інформації для громадян та політичних діячів, а також забезпечують гласність та відкритість у роботі влади та інших органів влади. Однак, сучасний розвиток вітчизняних ЗМІ супроводжується суперечностями, які впливають на їх роль у суспільстві та політиці. Одна з головних суперечностей полягає у розбіжності між інформаційною свободою та політичним впливом. Незалежність ЗМІ від політичних впливів та влади є важливою передумовою для забезпечення об'єктивної та надійної інформації для громадськості. Однак, практика показує, що вплив політичних структур на ЗМІ здійснюється часто непрямим шляхом через власників ЗМІ, фінансові зв'язки та рекламні угоди. Це може призводити до необ'єктивності інформації та підриву довіри громадськості до ЗМІ.

Іншою важливою суперечністю є відсутність етичних стандартів у роботі вітчизняних ЗМІ. Відсутність етичних стандартів та правил професійної етики може призводити до поширення фейкової та недостовірної інформації, порушення приватності та прав громадян, а також до інших негативних наслідків для суспільства. Необхідно встановити етичні стандарти та контролювати їх дотримання, щоб забезпечити якість та об'єктивність інформації, яка поширюється ЗМІ.

Іншою суперечністю є зростання концентрації власності над ЗМІ та їх комерціалізація. Зростання концентрації власності над ЗМІ може призводити до монополізації інформаційного простору та зменшення множинності джерел інформації. Комерціалізація ЗМІ зазвичай спрямована на збільшення прибутку власників та може впливати на об'єктивність інформації та зменшення її якості. Необхідно встановити механізми контролю за концентрацією власності та рекламними угодами, які можуть впливати на інформаційний продукт ЗМІ.

Висновки. Суперечності сучасного розвитку вітчизняних ЗМІ відображають різноманітні виклики, з якими суспільство стикається в епоху інформаційних технологій та глобалізації. Вони включають у себе проблеми етичної поведінки журналістів, концентрації власності та комерціалізації ЗМІ, недостатньої регулювання та контролю, та інші. Ці суперечності можуть призводити до поширення недостовірної та biased інформації, зменшення множинності джерел, а також до порушення прав та приватності громадян. Таким чином, суперечності сучасного розвитку вітчизняних ЗМІ відображають виклики, які стоять перед суспільством у контексті забезпечення свободи слова та демократії. Важливо знати про ці суперечності та займатися їх вирішенням, щоб забезпечити якість та об'єктивність інформації, яка поширюється ЗМІ, та забезпечити свободу слова та думки.

Список використаних джерел

1. Володарська, Н. Д., Гурлева, Т. С. Вітчизняні ЗМІ у становленні життєвої перспективи сучасної молоді. *Теорія і практика сучасної психології*, 2018, 5: 101-106. URL: http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/5_2018/22.pdf
2. Недбай, В. В. Інноваційні медіа-технології в системі політичних комунікацій. 2012. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/1702>
3. Ципердюк, І. М. Діяльність української редакції радіо Свобода з демаскування прихованої політичної реклами у вітчизняних ЗМІ. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*, 2019, 2: 21-26.

ЛЕГАЛЬНІ СПОСОБИ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ДЕМОКРАТИЧНИХ ВИБОРІВ

Загальноприйнятою і важливою складовою демократії є вибори, які є механізмом, що дозволяє громадянам виразити свою волю та обрати своїх представників у владні органи. Однак, разом з розвитком сучасного суспільства, з'являються й нові виклики, пов'язані зі збереженням виборчих процесів.

У сучасному світі спостерігається зростання інтересу до легальних способів фальсифікації демократичних виборів. Це являє собою серйозну загрозу демократичним принципам, правам та свободам громадян, а також легітимності та репутації виборчих процесів.

Перш за все, хотілося б розглянути джеррімендеринг (від англ. «gerrymandering») - це політична практика зміни меж виборчих округів з метою отримання переваги однієї політичної партії над іншою під час виборів. Цей термін походить від поєднання імені губернатора штату Массачусетс Елбріджа Геррі і слова «salamander» (саламандра) через схожість форми одного з перероблених округів, створеного Геррі.

Основна мета джеррімендерингу полягає у створенні округів таким чином, щоб перевага певної політичної партії була максимізована. Це може бути досягнуто за допомогою декількох стратегій:

1. Розтягнення: При цьому виборчі округи змінюються таким чином, щоб прищепити усіх виборців, які підтримують опозиційну партію, у декілька округів. Це забезпечує високий рівень підтримки опозиційної партії у цих округах, але зменшує їх вплив на загальний результат виборів.

2. Розсіювання: При цій стратегії виборчі округи змінюються таким чином, щоб розбити концентрацію виборців, які підтримують опозиційну партію, на кілька округів. Це робить їх менш впливовими в кожному окрузі і зменшує шанси на успіх опозиційної партії.

3. Гібридні підходи: Деякі комбінації розтягнення і розсіювання можуть бути використані для максимізації переваги однієї партії. Наприклад, концентрація виборців опозиційної партії в одних округах може бути поєднана з їх розподілом в інших округах для досягнення бажаного результату.

Приклади використання джеррімендерингу можуть бути знайдені у різних країнах і юрисдикціях. Один з відомих прикладів - Сполучені Штати Америки, де джеррімендеринг є практикою, яка застосовується на рівні округів для вибору членів Конгресу. Наприклад, в деяких штатах округи можуть бути змінені таким чином, щоб певна політична партія мала перевагу у більшості округів, незалежно від загального розподілу голосів у штаті.

Окрім США, приклади джеррімендерингу можуть бути знайдені і в інших країнах, таких як Канада, Великобританія, Ізраїль та інші. Ця практика продовжує бути предметом дебатів і контроверсій, оскільки вона може спотворювати представництво та впливати на демократичні засади виборчого процесу.

Джеррімендеринг і досі застосовується там, де виник цей термін - у США. Це зумовлено тим, що процес утворення виборчих округів у більшості випадків контролюється законодавчими органами штатів, тож якщо їх контролюють, наприклад, республіканці, то вони мають спокусу утворити виборчі округи так, щоб збільшити представництво своєї партії на наступних виборах. У 2011 році вони так і зробили в Пенсільванії, унаслідок чого на виборах до Палати представників демократи отримали лише 5 місць з 18, хоча за демократів проголосувало більше виборців (2 702 901), ніж за республіканців (2 627 031). Демократи вчинили подібно в інших штатах, таких як Іллінойс, але оскільки республіканці контролювали законодавчі органи у більшості штатів, то вони забезпечили собі комфортну перемогу на виборах до конгресу 2012 року, хоча й отримали менше голосів, ніж демократи.

Більш розповсюдженими способами законної фальсифікації виборів є розкол голосів та кандидати-спойлери - це два способи, які дуже схожі між собою, вони можуть бути використані з поганими намірами для спотворення виборчого процесу.

1. Розкол голосів: Цей спосіб полягає в розбитті голосів певної групи виборців на декілька кандидатів, які спільно представляють схожі інтереси. Це робиться з метою розпорошення голосів та зниження шансів на успіх будь-якого одного кандидата з цієї групи. Наприклад, якщо існує два кандидати, які представляють схожі погляди, а група виборців, яка підтримує ці погляди, поділена між ними, то це може призвести до слабкого показника голосів для кожного з кандидатів, а отже, до зменшення їх шансів на перемогу. Таким чином, розкол голосів може бути використаний для спотворення волевиявлення виборців і підірвання представництва. Зазвичай це трапляється випадково.

2. Кандидати-спойлери: Цей спосіб ідентичний до розколу голосів, але він не випадковий, він полягає в просуванні кандидатів, які мають мало шансів на перемогу, але можуть забрати голоси виборців від сильних кандидатів, які конкурують на схожих ідеологічних або політичних платформах. Дуже часто вони копіюють символіку однієї з партій фаворитів. Так як ніхто не може заборонити людині висувати свою кандидатуру на виборах після дотримання всіх вимог, можуть з'являтися так звані кандидати-спойлери, це може призвести до роздроблення голосів та підірвання підтримки сильних кандидатів. Наприклад, якщо виборці мають двох головних фаворитів, але на сцені з'являється третій кандидат, який має схожі погляди з одним з фаворитів, то він може привернути голоси виборців, які були б розподілені між двома фаворитами. Це може спотворити результати виборів та підірвати довіру до процесу.

Історія включає приклади використання розколу голосів та кандидатів-спойлерів з злими намірами. Наприклад, під час президентських виборів у США 2000 року в штаті Флорида, розкол голосів між двома кандидатами - Елом Гором (Демократична партія) і Ральфом Надером (Зелена партія) - спричинив тісний результат, що призвело до судових суперечок та напруженої боротьби за визначення переможця. У кінцевому підсумку, цей розкол голосів привів до перемоги Джорджа Буша, таким чином розкол голосів мав вплив на кінцевий результат виборів і став причиною політичних та правових суперечок.

Можна спробувати уникнути всіх попередніх проблем використовуючи систему єдиного перехідного голосу, також відому як «голосування по Борда», ця система є однією з методів підрахунку голосів у виборчій системі. В цій системі виборець розташовує кандидатів за порядком своєї уподобаності, присвоюючи їм бали чи рейтинги.

Хоча система єдиного перехідного голосу використовується для підрахунку голосів, існують деякі легальні способи маніпуляції цією системою. Ось кілька прикладів:

1. Вплив на порядок кандидатів: Зміна порядку кандидатів у бюлетені може вплинути на сприйняття виборців. Політична партія або кандидат може спрямовувати увагу виборців на конкретного кандидата, розташовуючи його на початку чи кінці списку, залежно від того, яким чином вплив на виборців є більш ефективним.

2. Використання тактики «стратегії мінімізації»: Ця тактика передбачає включення в списки кандидатів незначних або маловідомих осіб, які мають схожі погляди з певним кандидатом, але не мають реальних шансів на перемогу, тобто кандидати-спойлери

Всі ці проблеми тільки доводять теорему Ерроу, з якої можна зробити висновок, що ідеальна демократія неможлива. Теорема Ерроу, також відома як теорема неможливості Ерроу, була сформульована американським економістом Кеннетом Ерроу у 1950 році. Ця теорема відноситься до області соціальної вибору і має суттєве значення для розуміння можливості демократичного прийняття колективних рішень на основі індивідуальних виборів.

Теорема Ерроу досліджує умови, за яких система вибору, що задовольняє певні природні вимоги раціональності та справедливості, може ефективно перетворювати індивідуальні вподобання громадян у колективні рішення. Основна висновок теореми Ерроу полягає в тому, що не існує такої ідеальної системи вибору, яка би відображала всі індивідуальні вподобання громадян і одночасно задовольняла певні вимоги.

Згідно з теоремою Ерроу, якщо система вибору має відповідати кільком вимогам, таким як безупинність (не передбачення результату виборів заздалегідь), не диктаторство (відсутність одного особистості, яка визначає всі колективні рішення) і універсальність (можливість урахування будь-яких індивідуальних вподобань), то її результати будуть суперечливими та неоднозначними.

Це означає, що при зіткненні різних індивідуальних вподобань і при спробі їх об'єднання в колективне рішення, немає ідеальної процедури вибору, яка б задовольняла всім громадянам одночасно. Це може породжувати проблеми в прийнятті соціально важливих рішень та може підірвати легітимність демократичних процесів.

Теорема Ерроу стала важливим внеском в політичну та соціальну науку, зазначаючи обмеження демократичних систем і показуючи, що існує певна невіршеність у виборі колективних рішень, коли розглядаються різні індивідуальні вподобання. Це спонукає дослідників шукати нові шляхи та методи для досягнення більш ефективного прийняття колективних рішень.

Попередні приклади тільки підкреслюють необхідність удосконалення виборчих систем і контролю за використанням таких способів, щоб забезпечити справедливість і рівність виборів та запобігти їх використанню з поганими намірами.

Список використаних джерел

1. Нестерович В.Ф. Виборча кампанія: Словник сленгових термінів та виразів. URL: https://web.archive.org/web/20200222151506/https://www.academia.edu/41698067/Виборча_кампанія_Словник_сленгових_термінів_та_виразів
2. Warren D. Smith. «Descriptions of single-winner voting systems». URL: <http://www.9mail.de/m-schulze/votedesc.pdf>
3. Derfner Jeremy. «Is Vote-Swapping Legal?». URL: <https://slate.com/news-and-politics/2000/11/is-vote-swapping-legal.html>

ПОЛІТИЧНІ КОНФЛІКТИ: СУТЬ, ТИПОЛОГІЯ ТА ФУНКЦІЇ

Сучасна політична ситуація у світі, попри високий рівень розвитку цивілізації та понад півстоліття досвіду удосконалення регіональних, національних, міжнародних політичних систем та систем безпеки залишається дуже нестабільною, наповненою численними політичними конфліктами та сповненою загроз як на рівні окремих держав, так і на глобальному світовому рівні. За сучасних тенденцій глобалізації та гуманізації політичної, економічної та соціальної сфер життя, відкритості інформаційного простору, цифровізації усіх сфер життєдіяльності, стрімкого розвитку технологій і наукової думки актуальність дослідження сутності політичних конфліктів, їхньої типології та функцій, не тільки не зменшилась, а навпаки – постійно зростає.

Метою наукового дослідження є аналіз сутності, функцій та типології політичних конфліктів.

Об'єктом дослідження виступає політичний конфлікт як одна з форм політичних відносин, що виявляються у зіткненні політичних сил з приводу досягнення несумісних цілей. Враховуючи багатогранність об'єкту дослідження, **предметом** теоретичного аналізу є сутність політичного конфлікту, їхня типологія та функції, які реалізує ця форма політичних відносин.

За загальним визначенням, конфлікт (від лат. *conflictus* – зіткнення) – зіткнення протилежних інтересів, поглядів, оцінок, цінностей [1]. Американський соціолог Льюїс Козер у 1956 році у праці «Функції соціального конфлікту» під конфліктом запропонував розуміти «боротьбу за цінності і претензії на певний соціальний статус, владу і обмежені матеріальні блага»[2].

За словником з конфліктології, політичний конфлікт – один із видів соціальних конфліктів, специфіка якого визначається особливостями розвитку політичної дійсності [3]. В політології, політичний конфлікт – це форма політичних відносин, яка характеризується зіставленням політичних інтересів і зіткненням політичних сил, що протиборствують і дії яких спрямовані на досягнення несумісних цілей, насамперед у сфері влади і власності [4; С.39]. Його суть полягає у протистоянні політичних суб'єктів (політичних партій, класів, еліт, держав, націй, тощо), що викликане протилежністю їх політичних поглядів, інтересів, стратегій та цінностей, які обумовлені політичним становищем і роллю влади. Тобто, в усіх випадках – це суперечки та протистояння щодо владних повноважень, боротьба за доступ до прийняття рішень, за вплив у системі політичних відносин.

Аналіз праць зарубіжних та вітчизняних політологів та соціологів [3] дозволяє виділити наступні критерії типологізації політичних конфліктів:

- за масштабами та рівнями свого вияву: зовнішньополітичні (міждержавні) і внутрішньодержавні політичні конфлікти;
- за характером нормативного регулювання: інституціолізовані (протікають відкрито та мирно бо підпорядковуються нормативним правилам) і неінституціолізовані конфлікти (протікають непередбачувано, тяжіють до стихійності, дестабілізації політичної ситуації, можуть переростати у агресивні форми) [3];
- за сутнісною характеристикою, що відображає рівень радикалізації соціально-політичних змін: обмежені (передбачають незначні зміни) і радикальні конфлікти (проявляють значні суперечності між суспільством та владою);
- за способом протікання та формою розвитку: насильницькі або мирні, а за наслідками – позитивні або деструктивні;
- за рівнем ієрархічного підпорядкування опонентів: горизонтальні, де суб'єкти конфлікту не підпорядковані один одному (суперечки між різними гілками влади, політичними лідерами, партіями, тощо) та вертикальні, які проявляються за вертикаллю «влада–суспільство», «суспільство–влада» [1];

Розглянуті типологізації не складають вичерпного переліку, проте є достатніми для висновку про те, що кожен політичний конфлікт будь-якого типу потенційно може виконувати конструктивні чи деструктивні функції у конкретних політичних процесах.

Розглядаючи функції конфліктів, треба відзначити, що в теорії науки утвердилась думка про те, що політичні конфлікти є типовим елементом, однією з форм політичних відносин. Ще німецький вчений Георг Зіммель (1858-1918) характеризував конфлікт як універсальне явище, що є невід'ємною складовою соціальних відносин.

До позитивних (конструктивних) функцій політичних конфліктів можна також віднести стимулювання активності суспільства, функцію згуртування та структурування соціальних груп, інформаційно-об'єднувальну, координаційну, розвиваючу функції. Однак, політичні конфлікти виконують і негативні, деструктивні функції результатом дії яких можуть стати політична криза, дезінтеграція суспільства через руйнування налагоджених соціальних комунікацій, дестабілізація та дезорганізація політичної системи, застосування насильства сторонами конфлікту.

Отже, політичний конфлікт є формою виявлення суперечностей та проблем які досягли найвищої межі і вимагають заходів з їх вирішення та усунення, він виконує функцію стимулювання розвитку суспільно-політичних процесів, знімає соціальну напругу та використовується як спосіб розв'язання суперечностей.

Список використаних джерел

1. Конфлікт // Енциклопедія Сучасної України / ред.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: 2014. Т. 14.
2. Конфліктний функціоналізм Люїса Козера. Управління конфліктами. -URL: https://pidru4niki.com/13231021/psihologiya/konfliktniy_funktsionalizm_lyuisa_kozera
3. Петрінко В. С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навч. посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
4. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник / В.Я. Томахів. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

ТОТАЛІТАРИЗМ ЯК ФЕНОМЕН ХХ СТОЛІТТЯ

Актуальність теми дослідження: Виділяють держави демократичного та антидемократичного типів. Останні інакше називають тоталітарними. Тоталітаризм у всіх його проявах став причиною величезних людських страждань. Однак, незважаючи на те, що допускати виникнення та розвитку таких явищ світової цивілізації допускати не можна, даний феномен людства необхідно вивчати та аналізувати його недоліки, щоб у майбутньому запобігти розвитку тоталітаризму у світовій політиці.

Мета дослідження полягає у аналізі негативних сторін функціонування тоталітарних режимів ХХ століття та розкритті основні різновиди тоталітарних режимів сучасності. Тоталітаризм - система політичного панування, за якої Державна влада, зосереджена в руках вузького кола осіб, ліквідує конституційні гарантії прав і свобод особи шляхом насильства, поліцейських методів впливу на населення, духовного поневолення, остаточно поглинає всі форми та сфери життєдіяльності людини.

Тоталітаризм - це своєрідний спосіб організації суспільства, який характеризується всебічним і всеохопним контролем влади над цілями, загальнообов'язковою ідеологією. Перші тоталітарні погляди в історії політичних учень сягають далекого минулого. Так, тоталітарними вважаються теорія давньогрецького філософа Геракліта про необхідність загальної регуляції суспільства, політичні погляди, які висловив у моделі ідеальної держави Платон. Деякі тоталітарні моменти наявні в політичних доктринах Г. Бабефа, А. Сен-Сімона, Г.В.Ф. Гегеля, Ж.-Ж. Руссо.

Передумови виникнення й розвитку тоталітаризму в політичній практиці пов'язують з індустріальною стадією розвитку суспільства, з наявністю засобів масової інформації, колективістського світогляду, могутнього державного апарату, особливостей соціальної психології (певної ідеологічної та міжособистісної ситуації). Причому засоби масової інформації є необхідним моментом для існування тоталітаризму взагалі. Завдяки їм проводяться ідеологічне оброблення населення, насадження уніфікованих стандартів побутового і загальнолюдського характеру, нівелювання загальноцивілізаційних і особистісних цінностей. Критерієм тоталітаризму є поглинання державою сфери громадянського суспільства, відсутність плюралізму. Узагальнюючи різні погляди, можна виділити такі характерні риси тоталітарного режиму: сильно централізована, моністична структура влади, в якій панівна група не несе відповідальності перед виборним органом і не може бути позбавлена влади інституційними засобами; влада на всіх рівнях формується через закриті канали, бюрократичним шляхом; монополний політичний контроль над економікою та іншими сферами суспільства; в суто тоталітарному суспільстві жодна з його сфер не вільна від контролю; влада належить масовій політичній партії, організованій недемократично довкола лідера; влада партії забезпечується шляхом її зрощення з державними органами й повного одержавлення суспільства; політизація, регламентація й санкціонування всієї життєдіяльності суспільства; терористичний поліцейський контроль за поведінкою громадян; вимога до громадян активно виявляти відданість і підтримку режиму; громадсько-політичні, недержавні організації існують формально, стають продовженням тих чи інших державних або партійних організацій, їхня діяльність докладно регламентується; монополна, деталізована ідеологія, що легітимізує режим й обґрунтовує його історичну місію. Тоталітаризм необхідно розглядати як соціальну систему і як суспільно-політичний і соціально-економічний лад, ідеологію, модель нової людини.

До політичних передумов тоталітарних режимів відносяться: етатизація суспільної свідомості, а головне, поява масових, гранично ідеологізованих, партій нового, тоталітарного типу з жорсткою, напіввійськовою структурою і повним підкоренням рядових членів партії ідеології і її виразникам - вождям, керівництву в цілому. У носіїв тоталітарної свідомості виділяються наступні відмінні риси: нестерпність до будь-якого інакомислення, прагнення політично або навіть фізично знищити незгідних, решта ж ідей, їх плюралізм розглядаються ними як помилка або свідомо брехня. Ним властиве прагнення до «математично безпомилкового загального щастя». Справжнім феноменом тоталітаризм став в середині ХХ століття, коли людство, здавалося б, звільнилося від темної спадщини минулого, його антигуманістичних зрівняльних ідей.

Висновки. Тоталітаризм - це система насильницького політичного панування, що характеризується повним підкоренням суспільства, його економічного, соціального, ідеологічного і, навіть, повсякденного життя владою пануючої еліти, організованої у військово-бюрократичний апарат. До встановлення тоталітаризму може призвести фрагментарна політична культура, коли населення орієнтується на різні ідеології і моделі розвитку при одночасній відсутності єдиних загальнонаціональних цінностей, нерозвиненість політичних інститутів, які дозволяють виразити інтереси різних верств населення. Поряд з внутрішньою напругою, тоталітаризм може утвердитися як відповідь на зовнішню (реальну або уявну) загрозу: можливість воєнних конфліктів, втрати незалежності. Одночасно тоталітаризм може вирости з політичної пасивності народу, архаїчної політичної культури, зі звички підкорення владі, невирішеність таких соціальних проблем, як голод, абсолютна бідність населення.

Список використаних джерел

1. Загладин Н. В. Тоталітаризм і демократія: конфлікт століття. Кентавр, 1992, N 5-6.
2. Томахів В. Етнополітика сталінізму: витоки і практика. Збірник наукових статей з філософії, політології, історії. Тернопіль, ТАНГ, 2003. С.95-98.
3. Томахів В. Трансформація політичного режиму в незалежній Україні: загальні тенденції, особливості дефініцій. Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. Вип. 19, ч. 1. С.336-342.

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

З початку російського вторгнення в Україну минуло більше року. Українці довели, що вміють захищатися та перемагати, якщо мають за спиною підтримку Європейського Союзу та міжнародної спільноти. Узагалі неможливо розглядати майбутнє України поза європейським та світовим розвитком, саме тому євроінтеграція та членство в Європейському Союзі є найголовнішою стратегічною метою нашої держави. Співпраця з ЄС є одним зі способів зміцнення позицій країни у світовій системі міжнародних відносин, засобом реалізації національних інтересів, побудови економічно розвинутої та демократичної держави. Інтеграційні процеси самі по собі є складними процесами, саме тому необхідно зрозуміти, що отримає Україна від співпраці з ЄС, які проблеми виникнуть на шляху до членства в ЄС і які очікувані перспективи від співробітництва в сучасних умовах.

Актуальність проблеми взаємовідносин України з гігантом процесів європейської інтеграції та кооперації – Європейським Союзом є беззаперечна. Варто визнати, що євроінтеграція України поставила багато кризових питань еволюції загальнодержавного розвитку. Адже відома цінність того прогресу, який може настати для України як для визнаної, авторитетної, передової, правової європейської держави при встановленні «євростандартів» економічного процвітання, політичної стабільності, соціального благополуччя, демократії, захисту прав і свобод громадян. На тлі війни, економічної кризи, корупції, і зuboжіння основної маси українського населення, «євростандарти» виступають більше ніж привабливими взірцями для наших співвітчизників і стимулами подальшої інтеграції України до ЄС [1].

Метою даної роботи є аналіз перспектив, виявлення переваг та недоліків щодо співпраці та подальшої інтеграції України до Європейського Союзу.

Об'єктом дослідження є процес вступу України до Європейського Союзу.

Євроінтеграція – це не подія, а довготривалий складний процес. Це політика внутрішніх реформ у політичній, соціальній, економічній та правовій сферах. Це зміна законодавчої бази, впровадження стандартів та норм ЄС, зміна в системі вироблення та реалізації державної політики, характеру української економіки [2].

У 2022 р. розпочався новий етап у відносинах Києва і Брюсселя — Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС, який матеріалізував перспективи приєднання до євроспільноти, сприяв подальшим реформам, став стимулом для влади і громадян країни, позитивним сигналом для європейських і світових інвесторів. Нині на порядку денному — адаптація національного законодавства до європейського правового простору, поглиблення інтеграції українського бізнесу до ринків ЄС, практичне запровадження «безвізів» у різних сферах, подальша секторальна інтеграція тощо.

Війна, розв'язана країною-агресором, з одного боку, довела готовність українців захищати незалежність своєї країни, європейський шлях її розвитку, об'єднала українську націю і зміцнила громадську підтримку руху до ЄС. А з іншого — активізувала двосторонні процеси євроінтеграції, надала нової якості політики Брюсселя на українському напрямі, змусила переглянути підходи і пріоритети у сфері безпеки. Водночас війна, під час якої Україна зазнає колосальних людських та фінансово-економічних втрат, вплинула на характер просування до об'єднаної Європи, обумовила особливості «воєнної» євроінтеграції. Нині головною складовою відносин України і ЄС є спільне протистояння континентальній експансії росії, політична солідарність і воєнна, фінансово-економічна національна безпека і оборона.

Яку користь принесе ЄС членство України?

Україна – багата країна зі значним, але ще невикористаним економічним потенціалом, потужним промисловим сектором та висококваліфікованими працівниками. Членство України посилить економічну міць самого Європейського Союзу. Інтеграція з ЄС – єдиний шлях, яким пострадянська та посттоталітарна країна може досягти економічних успіхів.

Підбиваючи підсумки, на сьогоднішній день для України вступ до ЄС залишається метою, задля досягнення якої здійснюється активна діяльність в політичній, правовій, економічній та інших сферах. Існує низка факторів, які гальмують інтеграційні процеси, такі як: повномасштабне вторгнення; проблема внутрішньо переміщених осіб; політичний та економічний тиск з боку сусідньої держави та інші. Важливим є те, що європейський вибір України не є спонтанним рішенням. Наша держава стала на шлях євроінтеграції вже після розпаду Радянського Союзу, зробивши вибір на користь європейських демократичних цінностей та свобод. Це важкий і довгий шлях, половина якого вже позаду.

Список використаних джерел

1. Кривоногова А. В. Історія Української євроінтеграції: відносини між Україною та ЄС. *Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики* : зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф., Харків, 2016. С. 386–391.
2. Моца А. А. Угода про асоціацію з ЄС: правова природа та юридичні наслідки. *Юридична осінь 2012 року* : зб. тез доп. та наук. повідомл. учасн. всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та здобувачів (13 листоп. 2012 р.). Х. : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2012. С. 50–53.
3. Україна на шляху до єс: реалії і перспективи. №1-2 (187-188) 2022. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf.

ФЕНОМЕН ТОТАЛІТАРИЗМУ В РОБОТАХ ЗАХІДНИХ ТА ВІТЧИЗНЯНИХ ДОСЛІДНИКІВ.

У першій половині ХХ століття у ряді країн Європи, склалися політичні режими, що володіли цілим комплексом ознак тоталітаризму. Проголошуючи, у тій або іншій формі, розрив з традиціями минулого, обіцяючи побудувати на його руїнах новий «блискучий» світ, привести народи до процвітання і достатку, ці режими обрушили на них терор і репресії, втягуючи світ у череду кривавих війн. Крахом тоталітаризму був 1945 рік, коли потерпіла крах така його форма, як фашизм, і 1980-1990 роки, коли тоталітарні режими Східної Європи, а потім СРСР, повалилися остаточно.

Основу теорії тоталітаризму склали роботи Х. Арендт, Б. Мура, К.Фрідріха, Дж. Гольдфарба та ін. Серед них помітно виділяється монографія Х.Арендт «Походження тоталітаризму», що стала своєрідною класикою. Її автор вважає, що основна причина виникнення тоталітаризму - руйнація соціально-культурних структур, поштовх якій дала і світова війна. Арендт знаходить початки тоталітарної ідеології в діалектичному розумінні історії в перевазі теоретичного над політичним життям [3].

В дискусіях як західних так і українських дослідників виникає чимало запитань, що стосуються не тільки поняття «тоталітаризму» та причин його виникнення, а й взагалі існування цього явища. Цю проблему підняв у 1985 році відомий американський політолог У.Лэкер у статті «Чи є зараз, і чи була коли-небудь така річ, як тоталітаризм?»[1, С. 2].

В роботі Фрідріха К. та Бжезинського З. «Тоталітарна диктатура та автократія» чітко висвітлена ідея того, що тоталітарні режими – це автократичні режими. Тому ті, хто називають їх тиранії, деспотії, абсолютною владою, намагаються викрити їх природу, бо всі ці терміни вживаються в строго негативному сенсі. Самі ці режими часто називають себе «демократіями», «народними демократіями», на ділі маючи на увазі лише специфічну форму автократії: вожді народу, вони ж партійні вожді, залишають за собою в політиці останнє слово. Рішення автократа завжди кінцеве; він тримає звіт тільки перед самим собою В відомому сенсі слова тоталітарна диктатура представляє автократію, пристосованої до місцевих умов індустріального суспільства ХХ століття [2, С. 84].

Одним з перших в СРСР термін «тоталітаризм» став вживати Ю. Н. Афанасьєв. Він вважав його науковим і застосовним до такого явища, як сталінізм. Слід зазначити, що більшість праць радянських дослідників спрямовані, як правило, на розгляд такого явища, як сталінізм. Вони не стосувалися в аналізі фашизму і нацизму, що вкрай важливо для дослідження. Крім того, ці праці, як правило, обмежувалися аналізом особистості Сталіна, його параноїдальних рис. Інколи простежувалося порівняння особистості Сталіна і Гітлера, але не було порівняння політичних систем, форм правління і режимів. Спочатку «тоталітарну систему» називали «адміністративною системою», «командно-адміністративною», «адміністративно-командною», «командно-бюрократичною», «адміністративно - бюрократичною» і т.д. Але ці визначення не містять і натяку на те, коли, чому й у яких масштабах відбулося дане відхилення. Історики Г. А. Бордюгов і В. А. Козлов, застосовують таке поняття, як «адміністративно-командна система репресивного типу»; філософ А. П. Бутенко, вживає поняття «сталінський деспотичний режим», який розшифровує як «антидемократичну, що засновується на принципі номенклатури, командно-адміністративну систему керування економікою і усім суспільством». Г. Г. Водолазов називає сталінізм «диктатурою бюрократії», причому в «її найбільш варварських, найбільш терористичних формах». Ряд дослідників вводять у формулювання терміни «авторитарний» і «авторитаризм». Л. А. Гордон і Є. В. Клопов ототожнюють сталінізм із «авторитарно-деспотичним режимом» і т.д. В Україні питання про сутність тоталітаризму почало розглядатися вченими вже після розпаду СРСР. Слід зазначити історичні роботи таких дослідників у цій галузі як І. Біласа, В. Даниленка, Г. Кас'янова, С. Кульчицького, Ю. Шаповала. Хоча, і роботи цих науковців у більшості випадків охоплюють лише сталінізм, але вже його прояв в Україні. Серед політологічних праць слід відзначити роботи С. Грабовського, В. Кулика, Т. Метельової, Г. Почепцова, О. Шморгуна, Томахіва В. в яких піднімаються загальнотеоретичні питання, стосовно тоталітаризму як суспільно-політичного явища.

Висновок. Феномен та сутність поняття «тоталітаризм» є дуже широким, тому західні та вітчизняні політологи висловлюють різне бачення на тоталітаризм і його форми. Радянські дослідники внаслідок правління Сталіна більше розглядали таку форму тоталітаризму як сталінізм, тому багато робіт того часу присвячено саме цій темі. Тоді як закордонні колеги концентрували свою увагу на причинах виникнення та сутності поняття тоталітаризму

Список використаних джерел

1. Adams J.C. The Globe Playhouse. Its Design and Equipment / J.C. Adams – N.Y.: Barnes and Noble, 1966. 435 p.
2. Beissinger M.R. Structure and Example in Modular Political Phenomena: The Diffusion of Bulldozer/Rose/Orange/Tulip Revolutions Perspectives on Politics. 2007. № 5. P. 259 – 276.
3. Кульчицький С. В. Тоталітаризм. Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К. : Наукова думка, 2013. Т. 10 : Т — Я. С. 131. 784 с.
4. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник . Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ПОНЯТТЯ І ФУНКЦІЇ

Поняття політичного менеджменту визначити не надто просто. У літературі є визначення такі як: соціальний інститут, що впливає на політичне життя сучасного суспільства; дисципліна, що комплексно вивчає економічні, політичні, правові й інші аспекти управління політичною діяльністю в державі. Досліджуючи значення політичного, можна знайти два основних напрями. Як соціологічне вчення для вивчення проблем управління, і як рекомендації з управління великим підприємством, організацією і тд.

Менеджмент характеризується обширним спектром функцій таких як: планування, організування, підбір кадрів, навчання, керівництво, лідерство, комунікування, мотивування, оцінка, спрямування поведінки.

Планування означає визначення власне мети для кожної політичної структури та вироблення стратегії для повноцінного координування політичної діяльності.

Функція організування приховує під собою створення певної структури для управління та визначення порядків виконання та взаємодії між її учасниками

Підбір кадрів ставить перед собою ціль набору персоналу, підвищення кваліфікації уже дійсних учасників процесів. Процес організується таким чином, щоб кожен учасник зайняв посаду, на якій зможе проявити себе найкраще та найбільш ефективно виконувати своє завдання.

Мотивацією потрібно забезпечувати кожного учасника політичного процесу для забезпечення ефективності виконання ним поставлених завдань. Тож заохочення та стимулювання працівників та керівників є одним з ключових моментів для успішного та якісного виконання завдань.

Лідерство та керівництво є важливим елементом організування політичних процесів. Система нагляду за учасниками, чітке визначення політичного становища та порівняння поставлених цілей із уже досягнутими допомагають повноцінно відточити політичний процес.

Функції політичного менеджменту ставлять перед собою мету розгляд і оцінку, ухвалення і втілення поставлених політичних цілей. Усі функції покладаються на спеціалізованих осіб й певні організації. Вони керуються методами соціотехнічного управління, які називають інструментами регулювання впливу на людей.

Успішне використання політичного менеджменту дозволяє вирішувати проблему позитивного ставлення людей. Збільшення авторитету певного діяча, організації, партії, установи веде за собою збільшення числа прихильників.

Ефективність управлінської функції безпосередньо впливає на роботу та операційну ефективність політичної партії.

Вимоги до ефективного менеджменту організації можуть стосуватися впровадження нової управлінської функції або удосконалення існуючої функції управління.

Нова управлінська функція впроваджується у разі формування нового осередку партії (нового районного, міського чи міського комітету, нового об'єднання тощо). Для запровадження нової управлінської функції в організаційній структурі функції в організаційній структурі партії необхідно:

- Обрати ефективну систему управління системою.
- Визначити сферу дії менеджменту.
- Визначити необхідні робочі характеристики політичного менеджера.
- Підтвердити рівень авторитету та надійність політичного менеджера.
- Визначити систему моніторингу роботи політичного менеджера.

Для того, щоб реалізувати вищезазначене потрібно затвердити:

1. Стратегію розвитку політичної партії, в якій політичної партії, в якій цілі, яких хочеться досягти визначені цілі.
2. Цілі для окремих функцій або групи функцій
3. Організаційна структура політичної партії політичної партії.

Список використаних джерел

1. Vojvodic, Nikola & Ivić, Mladen & Tofil, Natasa & Vukovic, Veljko & Komljenovic, Momo. (2016). Principles and functions of political management. Journal of Process Management. New Technologies. 4. 17-24. 10.5937/JPMNT1601017V.

ОЦІНКА СТАНУ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ ЗАРУБІЖНИМИ ЕКСПЕРТАМИ»

Україна здійснює реформи та впевнено рухається до європейської інтеграції з метою зміцнення своєї демократії та розвитку економіки. Однак, стан демократії в Україні часто стає об'єктом дискусій та оцінок з боку зарубіжних експертів. Метою дослідження є оцінка стану демократії в Україні на підставі думок та оцінок зарубіжних експертів, виявити основні тенденції та проблеми, які впливають на розвиток демократії в країні.

За даними *Freedom House*, американської організації, яка займається дослідженням ступеня демократії та свобод у різних країнах світу, Україна в 2021 році отримала рейтинг «частково вільної» країни з 61 балами на 100 можливих.

Однією з головних проблем, які вказують експерти організації щодо України, є недостатня незалежність судової системи. Зокрема, вони вказують на те, що судова система України має проблеми з корупцією, а також не виконує своїх функцій в повному обсязі. Також звертає увагу на те, що в Україні існують проблеми з корупцією на різних рівнях влади.

Ще одною проблемою, на яку звертають увагу експерти *Freedom House*, є тиснення на ЗМІ. Організація відзначає, що українські журналісти часто стикаються зі звуженням своїх прав та свобод у зв'язку зі своєю професійною діяльністю. Зокрема, в Україні зазвичай забороняється друк матеріалів, які можуть бути сприйняті як критичні до дій влади.

Також звертається увага на недостатність захисту прав людини в Україні. Зокрема, експерти вказують на проблеми з правами жінок, меншин та біженців. За даними *Freedom House*, українська влада не робить достатньої кількості кроків для того, щоб забезпечити дотримання прав людини в країні.[1]

Європейський Союз також слідкує за станом демократії в Україні. У своїх оцінках, ЄС наголошує на значному прогресі країни у здійсненні реформ та на низці позитивних змін, які сталися за останні роки.

Однак, на думку Європейської комісії, Україна все ще має важливі завдання для досягнення повноцінної демократії. Особливу увагу також приділяють боротьбі з корупцією, реформі судової системи, свободи слова та правам людини.

Щодо боротьби з корупцією, експерти Єврокомісії відзначають важливі кроки, які було зроблено Україною, наприклад, створення НАБУ та САП, а також прийняття закону про засудження корупції. Однак, в оцінці ЄС зазначається, що ці заходи мають бути доповнені подальшими реформами, зокрема, в сфері закупівель та фінансів.

Щодо реформи судової системи, Євросоюз відзначає успіхи, такі як прийняття законів про судову реформу та про Антикорупційний суд. Однак, за даними експертів, є потреба в подальших змінах для забезпечення незалежності та ефективності судової системи.

Щодо свободи слова, експерти ЄС зазначають, що все ще є проблеми зі свободою інформації, зокрема, через звуження доступу до інформації від державних органів та деяких випадків цензури. Крім того, деякі журналісти та активісти стикаються зі збройними нападами та іншими формами насильства, що обмежують свободу слова та права на інформацію.

Отже, з огляду на оцінки зарубіжних експертів, Україна зробила значний прогрес у зміцненні демократії та реалізації реформ, але продовжує мати проблеми з корупцією, незалежністю суду, свободою слова та захистом прав людини. Необхідно продовжувати реформи та діяти для забезпечення більшої незалежності суду та боротьби з корупцією, а також забезпечення свободи слова та прав людини. Для цього можуть бути корисними рекомендації та підтримка з боку зарубіжних експертів та міжнародних організацій.

Список використаних джерел

1. Ukraine: Freedom in the World 2022 Country Report. URL: <https://freedomhouse.org/country/ukraine/freedom-world/2022>
2. Ukraine: EU report notes important steps taken in the implementation of the reform agenda. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/ukraine-eu-report-notes-important-steps-taken-implementation-reform-agenda-2022-07-26_en

АВТОРИТАРИЗМ І ПЕРЕХІД ДО ДЕМОКРАТІЇ.

Перехід від авторитаризму до демократії може бути складним і тривалим процесом, що вимагає політичної волі, соціальних змін і активної участі громадян. Розглядаючи умови переходу до демократії внаслідок процесів політичної модернізації, слід взяти до уваги закон політичного розвитку, сформульований у ХІХ ст. французьким ученим і громадським діячем А. де Токвіль і гласить, що «найшвидший шлях до свободи веде до найгіршої формі рабства».

Демократизація — процес, в результаті якого відбувається перехід від недемократичних режимів до демократії. Даний процес відбувається нерівномірно — з припливами і відпливами. Така нерівномірна хвилюва пульсація демократизації у світовій практиці дала поштовх розвитку концепції «хвиля демократизації», яка була викладена в роботі американського політолога С. Гантінгтона «Третя хвиля: Демократизація наприкінці ХХ сторіччя» (1991 р.).

Процес переходу від традиційних абсолютистсько-олігархічних систем до демократичної форми не є безболісним для суспільства і вимагає прийняття поетапних рішень як самим суспільством, так і чинною владою. Прикладом такої послідовності можуть служити країни Північної Європи, в яких всі необхідні процеси утвердження основних демократичних цінностей та інститутів відбувалися протягом кількох століть.

У Великобританії, наприклад, боротьба за захист індивідуальних прав громадян і суспільства від довільного втручання королівської влади велася щонайменше з ХІІ ст. Фіналом такої боротьби стала в кінці ХVІІ ст. англійська «Славна революція», що ознаменувала остаточну перемогу громадянського суспільства та проголосила торжество принципів ліберальної демократії. Коли протягом декількох місяців 1917 Росія перейшла від автократії до демократії, потім до охлократії, а після декількох років розгулу охлократическої вакханалії в країні запанувала найжорстокіша тиранія.

У сучасній політичній науці виділяються наступні шляхи переходу до демократії:

- еволюційний (трансформаційний) - Іспанія;
- революційний («заміна» або крах старого режиму) - Португалія;
- військове завоювання - Німеччина, Японія.

Усі ці моделі переходу до демократії передбачають певні зміни, без яких демократизація взагалі неможлива. Їх називають *універсальними умовами* (утвердження та розширення сфери приватної власності та формування ринкових відносин; створення середнього класу й умов для соціальної мобільності; широкі інвестиції в освіту й розвиток науки; формування громадянського суспільства; гарантії прав людини і створення механізму їх захисту; політичний плюралізм; розгалужена система вільної політичної комунікації та інші вимоги)

Вчені, що аналізують трансформаційні процеси з кінця 70-х років ХХ ст. в країнах Латинської Америки, ввели в науковий обіг термін «*демократичний перехід*», звідси й назва напряму, який вивчає перехідні суспільства, — транзитологія.

Розглядаючи аспекти переходу від авторитарного режиму до демократичного, слід приділити увагу концепції «третьої хвилі демократизації», на розвиток якої справив великий вплив американський соціолог Е. Тоффлер у своїй роботі «Третя хвиля». Розвивав дану концепцію і С. Хантінгтон, що включив проблему демократизації в 1970-1980-с рр. в широкий історичний контекст. Концепція третьої хвилі демократизації продовжить свій розвиток в дослідженнях вчених.

Список використаних джерел

1. Вегеш М.М. Підручник «Політологія» Київ: Знання, 2008 384с. (1.4.3)URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-60.html>
2. Перехід від авторитаризму до демократії – Політологія URL: https://stud.com.ua/36558/politologiya/perehid_avtoritarizmu_demokratiyi
3. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник / В.Я. Томахів. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

МІСЦЕ ЕТНОПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Етнополітичні конфлікти стали значним викликом у сучасному світі, створюючи загрозу глобальному миру та стабільності. Ці конфлікти виникають через конкуренцію та напруженість між різними етнічними групами, що підживлюються низкою факторів, таких як історичні образи, дисбаланс влади та політика ідентичності. Вплив цих конфліктів виходить за межі місцевого рівня, потенційно може спровокувати насильницькі конфлікти, кризи біженців і тероризм. Тому важливо розуміти природу та динаміку етнополітичних конфліктів та досліджувати шляхи їх пом'якшення та вирішення.

Етнополітичні конфлікти - це складні і багатогранні явища, які включають в себе цілий ряд факторів. Однією з основних причин цих конфліктів є етнічні відмінності, де етнічні групи змагаються за ресурси, політичну владу та культурне визнання. Ця конкуренція може призвести до відчуття загрози та незахищеності серед груп меншин, що може призвести до опору та насильницьких дій.

Крім того, етнополітичні конфлікти часто підживлюються історичними образами та несправедливістю, такими як колоніалізм, імперіалізм та дискримінація. Пам'ять про цю несправедливість може створити відчуття жертви і бажання помсти, що може закріпити конфлікт. Крім того, дисбаланс влади між етнічними групами може розпалювати напруженість і конфлікти, коли домінуючі групи використовують свою владу для виключення та пригнічення груп меншин.

Етнополітичні конфлікти мають глобальні наслідки, загрожуючи миру та стабільності.

Наслідки етнополітичних конфліктів виходять за межі локального рівня та мають значущі глобальні наслідки. Ці конфлікти можуть спричинити насильницькі конфлікти, кризи біженців та тероризм, дестабілізуючи цілі регіони та країни. Крім того, етнополітичні конфлікти можуть стати поштовхом для подальшого поширення у сусідні країни та загострення регіональних напружень.

Додатково, етнополітичні конфлікти можуть підживляти міжнародну співпрацю та правову систему, що становить виклик для принципів демократії, прав людини та миру. Тому вирішення етнополітичних конфліктів є важливим для збереження глобального миру та стабільності.

Висновок: Отже, етнополітичні конфлікти стали значним викликом у сучасному світі, становлячи загрозу глобальному миру та стабільності. Ці конфлікти кореняться в етнічних відмінностях, історичних образах і дисбалансі сил і мають значні глобальні наслідки. Міжнародні дійові особи відіграють вирішальну роль у пом'якшенні та вирішенні цих конфліктів за допомогою посередництва, діалогу та санкцій. Усуваючи корінні причини етнополітичних конфліктів, міжнародне співтовариство може сприяти сталому і мирному вирішенню цих конфліктів.

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник / В.Я. Томахів. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

МАКС ВЕБЕР ЯК ЗАСНОВНИК СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ

Особливе місце в розвитку науки про політику належить німецькому соціологу Макс Веберу (1864-1920рр.). Йому належить розробка теорії демократії, центральною ланкою якої стало вчення про механізм соціального контролю над відособленим від суспільства бюрократичним апаратом.

Метою наукового дослідження є аналіз політичних поглядів Макса Вебера і його внеску в сучасну політику.

Об'єктом нашого дослідження є німецький соціолог Макс Вебер, як засновник сучасної політики.

Вебер Макс (1864-1920) – німецький соціолог, історик, економіст, юрист, політолог і соціальний філософ. Засновник «розуміючої» соціології, автор теорії соціальної дії, вчення про ідеальні типи, один із засновників сучасної політичної науки (концепція легітимності влади, теорія бюрократії, дослідження демократії). Наукова діяльність Вебера істотно вплинула на розвиток сучасної політології, соціології, філософії й історіографії.

Основні роботи: «Протестантська етика й дух капіталізму» (1904-1905), «Про деякі категорії розуміючої соціології» (1913), «Політика як покликання та професія» (1919), «Політичні роботи» (1921), «Зібрання творів із соціології та соціальної політики» (1924), «Зібрання творів із соціальної та економічної політики» (1924) та ін.

Вебер вніс вагомий внесок у розуміння політичної влади. Він розрізняв три типи легітимності влади: традиційну (основану на звичаях і традиціях), харизматичну (основану на особистій привабливості та лідерських якостях) і раціонально-легальну (основану на формальних правилах та процедурах).

Ця класифікація вплинула на розуміння політичних систем і теорію легітимності влади.

Одним з найвідоміших творів Вебера є його праця «Економіка і суспільство» (1919), де він висловлює ряд ідей про взаємозв'язок економічних і соціальних структур. Вебер аналізує роль релігії, культури та інших факторів у формуванні суспільства та його економічних систем.

Вебер був одним з перших, хто визначив політику як науку, яка вивчає владу і державу. Він розробив концепцію бюрократії, яка стала основою організації державного апарату в багатьох країнах світу. Вебер також вивчав соціальну стратифікацію та класову боротьбу, що дало поштовх до розвитку соціальної теорії.

Вебер також розглядав роль ідеології у політиці. Він вважав, що ідеології можуть мати значний вплив на поведінку людей і груп у політиці. Вебер досліджував роль релігії у політиці та її вплив на культурні та соціальні процеси.

У своїх працях Вебер показав, що політика не може бути розглянута окремо від соціальних, економічних та культурних факторів. Він стверджував, що для розуміння політики необхідно враховувати всі ці аспекти.

Отже, Макс Вебер заслужено вважається засновником сучасної політичної науки. Його концепції та поняття досі використовуються у політичній науці та допомагають розуміти складні соціальні та політичні процеси.

Список використаних джерел

1. Вебер М. Соціологія. загальноісторичні аналізи. політика / Перекл. з нім., післям. та комент. О. Погорілого. Київ, 1998.С. 479—495.

МАЖОРИТАРНА МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ

Мажоритарна модель демократії є однією з найбільш розповсюджених моделей політичної системи, де більшість населення країни має можливість обирати своїх представників в органах влади. Однак, дослідження цієї моделі вказують на багато проблем, що виникають при застосуванні мажоритарної системи в різних країнах.

Мажоритарна модель передбачає контроль громадян за діями уряду при наявності відповідних механізмів. Вона також передбачає, що громадяни володіють достатніми знаннями про державу й політику, що вони хочуть брати участь у політичному процесі і що вони ухвалюють раціональні рішення під час виборів. З урахуванням цих змінних величин, мажоритарна демократія характеризується, як правило, домінуванням виконавчої влади над законодавчою (при цьому виконавча влада формується партією, що перемогла на виборах), двопартійною системою, одномірністю цієї системи (дві основні партії відрізняються одна від одної стратегією і тактикою лише з соціально-економічних питань), диспропорційною виборчою системою, плюралістичною системою груп спеціальних інтересів [1].

Типовими представниками мажоритарної демократії є Велика Британія і Нова Зеландія. Мажоритарна демократія віддає перевагу традиційній інституціолізованій поведінці, у першу чергу – голосуванню на виборах. Оскільки мажоритарний принцип передбачає підрахунок голосів і акцентує увагу на визначенні того, чого хоче більшість, то йому, відповідно, властивий потяг до рівності у політичній участі [1].

Україна використовує мажоритарну систему для обрання депутатів у Верховну Раду. До переваг цієї системи можна віднести її простоту та доступність для виборців. Також ця система сприяє більшій репрезентації конкретного регіону або округу в парламенті. Однак, недоліки мажоритарної системи полягають в тому, що ця система дискримінує менші партії, оскільки вони не мають достатньо голосів, щоб здобути мажоритарну перемогу [2]. Ця система часто критикується за несправедливість та корупцію. Наприклад, виборчі округи можуть бути підготовлені таким чином, щоб певні кандидати мали перевагу перед іншими. Це призводить до того, що депутати можуть не представляти інтереси всього населення країни, а лише обраних округів. На думку багатьох дослідників, мажоритарна система в Україні не є оптимальною формою демократії. Науковець Ігор Шеремета вважає, що мажоритарна система призводить до складнощів в формуванні коаліцій та підвищує ризик ухвалення непопулярних рішень. [3] Авторитетний дослідник Роберт Далл стверджує, що мажоритарна система є менш демократичною, ніж пропорційна система, оскільки остання забезпечує більшу репрезентацію менших партій. [4]

Загальне дослідження мажоритарної моделі демократії відображає той факт, що ця модель може мати різні форми і варіанти застосування в різних країнах. Наприклад, в Сполучених Штатах Америки мажоритарна модель демократії базується на системі двопартійності та виборів президента шляхом електорального колегіуму. У Великій Британії мажоритарна система застосовується для обрання членів Парламенту, де кожен виборчий округ вибирає лише одного представника.

Дослідження мажоритарної моделі демократії також вказують на те, що ця модель може бути використана як інструмент для підтримки домінування однієї партії в політичному процесі. Наприклад, в Малайзії, де застосовується мажоритарна система, влада забезпечує собі перевагу на виборах шляхом маніпуляцій з виборчими округами.

Ще одним проблемним аспектом цієї моделі є те, що ця система не гарантує представлення меншин у політичному процесі. У такому разі, меншини можуть бути виключені з рішення прийнятих в органах влади, що може призвести до соціальної напруженості та конфліктів у суспільстві.

Одним із основних інструментів мажоритарної системи демократії є виборчі округи, які поділяються на територіальні райони, у яких вибирається по одному депутату на виборчому окрузі. Це означає, що депутат, який виграв у виборах, представляє лише свій виборчий округ, а не всю країну.

Виборчі округи можуть мати різну кількість виборців, що може призвести до ситуації, коли один депутат представляє великий виборчий округ, а інший - менший. Це може створювати проблеми з рівномірним представництвом населення.

Ще одним інструментом мажоритарної системи демократії є переважно бінарна альтернатива, тобто вибір між двома кандидатами. Це може призвести до того, що кандидати будуть спрямовувати свою кампанію на те, щоб переконати виборців у тому, що вони кращі за інших кандидатів, а не на те, щоб представляти інтереси всієї громади [5].

Дослідження мажоритарної системи демократії є дуже актуальним, особливо в Україні. З одного боку, мажоритарна система демократії може забезпечити більшу відповідальність депутатів перед виборцями, забезпечити більшу легітимність виборів і зменшити ризик кризи влади після виборів. З іншого боку, її застосування може призвести до зниження рівня репрезентації менших партій і груп населення. У зв'язку з цим, дослідження мажоритарної системи демократії допомагає визначити, наскільки ефективно вона працює у різних країнах та які є її переваги та недоліки. Дослідження також допомагає визначити можливі шляхи покращення мажоритарної системи демократії, а також з'ясувати, чи є необхідність в її зміні.

Список використаних джерел

1. Особливості участі громадян в концептуальних моделях демократії. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/bortnykov_osoblyvosti.pdf.
2. Мажоритарна система виборів: визначення, принципи роботи, переваги та недоліки. URL: <https://studway.com.ua/mazhoritarna-sistema-viboriv/>.
3. Шеремета, Ігор. «Що відбувається з виборчою системою в Україні?». URL: <https://>
4. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник / В.Я. Томахів. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.
5. The Oxford Handbook of Electoral Systems (Edited by Erik S. Herron, Robert J. Pekkanen, and Matthew S. Shugart, 2018)

АМЕРИКАНСЬКА МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ

Американська модель демократії є однією з найвідоміших та найбільш впливових форм демократії в світі. Вона базується на концепції «республіканської демократії», яка включає в себе виборчу систему з партійною конкуренцією, конституційну гарантію прав та свобод, а також розділення влади між виконавчою, законодавчою та судовою владами.

Історія американської демократії починається зі створення Конституції США в 1787 році, яка стала основою для створення нової форми уряду - федеральної республіки. Ця конституція гарантувала права на свободу слова, свободу преси, право на зброю та право на збори. Також було створено систему поділу влади, що має на меті запобігання концентрації влади в одних руках.

Основоположниками американської демократії є Джеймс Медісон, Александр Гамільтон та Джон Джей, які написали статті для федералістських публікацій, що розглядали важливість створення цілісної держави зі спільними правилами та законами.

Важливою частиною американської демократії є виборча система, яка базується на системі виборів президента та конгресменів. Президент обирається через виборчу колегію, в яку входять представники кожної держави. Конгрес складається з двох палат - Сенату та Палати представників, які вибираються громадянами кожної держави.

Американська модель демократії також включає в себе судову систему, що складається зі Старшого та Молодшого Верховного суду, федеральних та державних судів та інших судів, що мають за мету захист прав та свобод громадян.

Одним з ключових елементів американської демократії є конституційна гарантія прав і свобод, яка включає в себе Білу книгу (Bill of Rights) - перших десять поправок до Конституції, які гарантують свободу віросповідання, свободу слова та преси, право на зброю, право на приватну власність та інші.

Проте, американська модель демократії також має свої недоліки та виклики. Наприклад, проблеми з громадською участю у виборах та недостатня репрезентація меншинових груп у політичному процесі. Також вона часто критикується за надмірне вплив лобістських груп та великих корпорацій на політичні рішення.

У світі існують різні варіації демократії, та американська модель демократії залишається однією з найважливіших та впливових. Вона стала прикладом для багатьох країн, які вважають її ефективною формою управління та захистом прав та свобод громадян. Американська модель демократії також часто використовується як основа для розробки конституцій та законів інших країн.

Однак, в сучасному світі американська модель демократії зазнає критики і стикається з викликами. Наприклад, зараз у США спостерігається серйозна політична поляризація, коли різні політичні групи дивергують у питаннях своїх політичних поглядів та переслідують свої інтереси замість спільної роботи над загальними питаннями. Також існує проблема фінансового впливу на політичні процеси в США.

Крім того, в останні роки у США спостерігається загострення расових проблем та конфліктів, що свідчить про нестачу ефективної системи боротьби з расизмом та дискримінацією. Також наразі американська модель демократії стикається з викликами з боку зовнішніх факторів, зокрема з боку російської та китайської дезінформації та втручання в виборчий процес.

Незважаючи на ці виклики, американська модель демократії залишається однією з найвпливовіших та розповсюджених у світі. Вона продовжує слугувати прикладом для багатьох країн, що прагнуть до демократичного розвитку, та є символом свободи та прав людини в усьому світі.

Список використаних джерел

1. Dahl, Robert A. «Democracy and Its Critics.» Yale University Press, 1989.
2. Diamond, Larry. «The Spirit of Democracy: The Struggle to Build Free Societies Throughout the World.» Times Books, 2008.
3. Fukuyama, Francis. «The End of History and the Last Man.» Free Press, 1992.

ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІТИКИ ТА СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Із зростанням впливу комп'ютерних технологій на всі аспекти життя людей, політика не стала винятком. Сьогодні, комп'ютерно-інформаційні технології (КІТ) знаходять своє застосування в політичних кампаніях, в процесах управління та прийняття рішень, а також в комунікації між політичними діячами та громадянами. Одним з найбільш очевидних прикладів використання КІТ в політиці є використання соціальних мереж для просування кандидатів на виборах та політичних партій. За допомогою різних соціальних медіа, кандидати можуть звернутися до своїх прихильників та обмінюватися інформацією про свою програму [1]. Також, соціальні мережі можуть бути використані для збору інформації про громадян, яка потім може бути використана для аналізу та спрямування рекламних кампаній.

Іншим прикладом використання КІТ у політиці є застосування алгоритмів машинного навчання для аналізу даних. Наприклад, ці алгоритми можуть допомогти приймати рішення про розподіл бюджетних коштів або про призначення на посаду. Алгоритми можуть використовувати багато джерел даних, таких як опитування громадян, статистичні дані, та інші інформаційні ресурси [5, с. 32]

Також, КІТ можуть бути використані для забезпечення безпеки при проведенні виборів [2]. Наприклад, електронні голосування та системи підрахунку голосів можуть зменшити кількість помилок, пов'язаних з ручним підрахунком голосів, та зробити процес виборів більш прозорим та довіреним для громадян. Проте, з використанням КІТ також пов'язані ризики, зокрема з приводу безпеки даних та прозорості процесів прийняття рішень. Наприклад, інформація, зібрана від громадян за допомогою соціальних медіа, може бути використана для спрямування реклами, яка має неправдивий або маніпулятивний зміст. Алгоритми машинного навчання можуть бути складними та недостатньо прозорими для розуміння тим, хто не має спеціальної підготовки, та можуть призводити до прийняття неправильних рішень. Використання електронних систем голосування можуть піддаватися кібератакам та маніпуляціям.

Використання КІТ у політиці може мати як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, вони можуть забезпечити більш прозорі та довірени процеси прийняття рішень та зменшити кількість помилок. З іншого боку, їх використання повинно бути ретельно контрольоване та регульоване, щоб забезпечити безпеку даних та прозорість процесів. У підсумку, взаємодія політики та КІТ має значний вплив на суспільство та може вирішувати різні проблеми, пов'язані з управлінням та прийняттям рішень. Окрім виборів, КІТ можуть бути корисні і в інших аспектах політичного життя. Наприклад, вони можуть допомогти у виявленні та аналізі проблем, які стикається суспільство, а також у визначенні ефективних стратегій їх розв'язання. Крім того, КІТ можуть бути використані для забезпечення прозорості та відкритості в роботі уряду, парламенту та інших політичних органів, а також відслідковування діяльності політиків та їх зв'язків з бізнесом [3].

Також варто зазначити, що КІТ можуть бути використані не лише у державних інституціях, а й у громадських організаціях та інших формах громадської активності. Наприклад, вони можуть допомогти у зборі та аналізі даних про різні проблеми та потреби громади, а також у спільній роботі над їх вирішенням [4, с. 41]. Отже, взаємодія політики та КІТ є важливою та перспективною сферою, яка може мати значний вплив на розвиток суспільства. Використання КІТ в політиці повинне бути ретельно регульоване та контрольоване, а також повинне здійснюватися з урахуванням потреб та інтересів різних груп громадян.

Список використаних джерел

1. Головне управління розвідки Міноборони України. (2016). Кібербезпека в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку. Київ: ДМК-Прес.
2. Ільїн, В. (2018). Кібербезпека та захист інформації. Київ: Національна академія Служби безпеки України.
3. Шишка, Ю. (2016). Кібербезпека: світовий досвід та українська реальність. Київ: ІПЕНД ім. І. Франка.
4. Середа, А. (2019). Кібербезпека в Україні: аналіз сучасного стану та рекомендації щодо підвищення рівня захисту. Електронне наукове видання Вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України, 231(1), 41-46.
5. Любарець, О. (2017). Взаємодія держави та інформаційних ресурсів на сучасному етапі. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки, 30(13), 32-36.

МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Великобританія займає особливе місце серед країн світу, які пропагують і розвивають демократію. Ця країна може похвалитися однією з найдавніших моделей демократії, що базується на засадах *представницької демократії* та *правової держави*. У цій статті будуть розглянуті основні риси британської моделі демократії, її особливості та виклики, з якими вона стикається в сучасному світі.

Метою цього дослідження є розгляд моделі демократії Великобританії, її особливостей та переваг.

Об'єктом дослідження є британська система демократії, що включає в себе інституції, процедури та практики, які допомагають забезпечити правовий порядок, представницьку демократію та громадянське суспільство.

Однією з основних засад британської демократії є *представницька демократія*. У Великобританії вибори відбуваються за багатопартійною системою, де найбільшу роль відіграють традиційні партії - Лейбористська та Консервативна, а також Демократична соціалістична партія Шотландії та партія Плейд Кімрі в Уельсі. Представницька демократія забезпечує можливість кожному громадянину Великобританії висловити свої погляди та брати участь у прийнятті рішень через виборчу систему.

Другою основною засадою є *правова держава*. Британська модель демократії передбачає роль монарха як символу держави, але всі політичні рішення приймаються парламентом. Великобританія має розвинену систему виборчих округів, яка забезпечує представництво інтересів різних соціальних груп. Крім того, у Великобританії діє система незалежного судочинства та конституційного контролю, що забезпечує дотримання законів та прав людини громадян.

Однією з основних складових британської демократії є багатопартійна система. Великобританія має дві головні партії - Лейбористську та Консервативну, які народжувалися в середині XIX століття. З часом до них приєдналися інші партії, такі як Ліберальна демократична партія, Партія зелених та інші. Ці партії мають свої політичні програми та підтримувані виборцями позиції.

Окрім традиційних партій, в Великобританії діє також система незалежних кандидатів, які можуть балотуватися на виборах, не належачи до жодної партії. Ця система забезпечує більш широке представництво громадян та забезпечує конкуренцію серед кандидатів на виборах.

Система виборчих округів у Великобританії забезпечує представництво інтересів різних соціальних груп. Кожен округ має свого представника в парламенті, який забезпечує взаємодію між парламентом та виборцями з конкретного регіону. Це забезпечує певну взаємодію між політиками та виборцями, що забезпечує більш ефективне прийняття рішень на різних рівнях влади.

Важливою складовою британської демократії є також система незалежного судочинства та конституційного контролю. Суди мають незалежний статус і забезпечують реалізацію прав і свобод громадян, а також дотримання законів та конституції. Крім того, у Великобританії діє система конституційного контролю, що забезпечує дотримання законів та прав людини. У 1998 році був прийнятий Закон про права людини, який включив до законодавства Європейську конвенцію з прав людини. Це дозволило громадянам Великобританії звертатися до європейського суду у разі порушення їх прав.

Загалом, британська модель демократії є однією з найстійкіших та найбільш розвинених у світі. Вона забезпечує рівність голосів та захист прав людини, а також розвинену систему виборчих округів та парламентську дисципліну. Проте, на думку деяких критиків, британська система має свої недоліки, такі як нерівність голосів у виборчих округах та невідповідність уряду національному складу країни. Однак, не дивлячись на ці недоліки, британська модель демократії залишається прикладом для багатьох країн світу.

Список використаних джерел

1. Norton, P. (2018). British democracy after Brexit. *Journal of Democracy*, 29(4), 39-48.
2. Jones, B. (2017). *The British Political System*. Oxford University Press.
3. Government of the United Kingdom. (2021). *Democracy and the United Kingdom*. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/democracy-and-the-united-kingdom/democracy-and-the-united-kingdom>.

ЕТНОПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Події, що відбувалися після розпаду СРСР, спричинили гостру потребу критичного переосмислення українськими суспільствознавцями й політиками місця і ролі національного фактору в суспільному житті з урахуванням уроків історичного минулого та міжнародної практики розв'язання етнічних проблем.

Виділяють кілька хвиль переселення українців із території сучасної України та сусідніх земель зі змішаним населенням:

Перша хвиля (кін. 19 ст. — 1914) була зумовлена аграрним перенаселенням, особливо відчутним на західноукраїнських землях. Більшість переселенців цього часу з Галичини, Буковини й Закарпаття мігрувала до Канади.

Другу хвилю (1920–1939) було викликано як політичними чинниками (поразка УНР і ЗУНР і спричинена нею еміграція українських політичних, громадських і культурних діячів), так і економічними факторами.

Абсолютну більшість третьої хвилі (1947 — 1950-ті) мігрантів становили українці, котрі станом на 1945 перебували в Німеччині як примусові робітники (остарбайтери), політичні біженці та (у незначній кількості) учасники німецьких збройних формувань.

Четверта хвиля (триває від другої половини 1980-х) спричинена здебільшого економічними факторами, натомість чинник політичної еміграції практично відсутній.

Реформа децентралізації, перші два етапи якої містили в собі збільшення фінансових можливостей громад і зміну адміністративно-територіального устрою, є однією з найуспішніших за всю історію України.

Проте реформа триває: на третьому етапі децентралізації необхідно змінити механізми адміністрування місцевих податків.

З 2014 року у владі та суспільстві загалом з'явилося чітке розуміння, що частину повноважень та ресурсів необхідно передати від центральних органів влади на місця – так почалася реформа децентралізації.

Зрештою, хто як не представники місцевого самоврядування найкраще знають потреби своїх громад та людей, які в них живуть?

У лютому 2022 року російське вторгнення перервало реформаторські процеси, зокрема у сфері децентралізації. Це зрозуміло, оскільки перед владою постав важливіший виклик – захист країни від російської агресії.

Однак продовження реформи децентралізації залишається пріоритетом для країни у 2023 році, про що недавно сказав прем'єр-міністр Денис Шмигаль. Саме завдяки децентралізації в громадах за попередні роки було реалізовано понад 12 тис соціальних, інфраструктурних та інших проєктів.

Наступним етапом цієї реформи має стати розширення функціоналу місцевого самоврядування в питанні збору місцевих податків, особливо майнових (плати за землю, податку на нерухоме майно). Це збільшить надходження до місцевих бюджетів, які з 2014 року в абсолютних значеннях зросли в чотири-п'ять разів. Показово, що понад 75% українських громадян підтримують продовження реформи децентралізації.

Список використаних джерел

1. Винниченко І. І. Українці в державах колишнього СРСР: історико-географічний нарис. Житомир : Льонок, 1992. 112 с.
2. Томахів В. Я. Етнічні меншини в процесі розбудови української національної держави. Етнонаціональна політика в теорії та практиці українського націоналізму: історія і сьогодення. / Наук.ред О.М. Сич. Івано – Франківськ: Місто НВ, 2013. С.438- 447.
3. Чому після війни в Україні важливо продовжити децентралізацію // <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/03/23/698335/>

ПРАВА ЛЮДИНИ: ПОНЯТТЯ ТА ІСТОРІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Права людини — це моральні принципи або норми, що визначають певні стандарти людської поведінки й регулярно захищаються муніципальним та міжнародним правом. Вони зазвичай розуміються як невід'ємні, фундаментальні права, «на які людина має право просто тому, що вона є людиною», і які «притаманні всім людям», незалежно від їхнього віку, етнічного походження, місцезнаходження, мови, релігії, етнічної приналежності чи будь-якого іншого статусу. Вони застосовні скрізь і завжди в тому сенсі, що є універсальними, і вони є егалітарними в тому сенсі, що є однаковими для всіх. Вважається, що вони вимагають емпатії та верховенства права й накладають на людей зобов'язання поважати права людини інших, і, як правило, вважається, що їх не можна відбирати, окрім як в результаті належної правової процедури, що ґрунтується на конкретних обставинах.

Право виступає мірою свободи і зміст його в тому, щоб узгодити свободу окремої людини зі свободою інших членів суспільства, дотримуючись принципу рівності. Право виступає як засобом забезпечення свободи, так і істотним засобом обмеження неузгоджених з суспільними потребами і уявленнями людей про добро і справедливість рівня свободи й обсягу влади. Встановлювані заборони й обмеження повинні бути доцільними з погляду гарантій свободи, а отже, і справедливими.

Права людини мають природну сутність і є невід'ємними від індивіда, вони позатериторіальні і позанаціональні, існують незалежно від закріплення в законодавчих актах держави, є об'єктом міжнародно-правового регулювання та захисту.

Основними правами людини є:

1) можливості людини діяти певним чином або утримуватися від певних дій, спрямованих на задоволення потреб, без яких вона не в змозі нормально існувати і розвиватися;

2) можливості, що обумовлені біологічною сутністю людини, належать їй від народження і не потребують дозволу з боку кого б там не було, у тому числі держави -це природні невідчужувані права;

3) можливості, які не обмежені територією держави і не залежать від національної належності людини, вони походять від природи людини і покликані формувати та підтримувати в людині почуття власної гідності, її індивідуальність;

4) можливості, що є залежними (у плані здійснення) від можливостей суспільства – рівня його економічного, політико-соціального, духовно-культурного розвитку. Зрозуміло, що рівень розвитку суспільства не залишається незмінним, так само, як і потреби самої людини;

5) можливості, що мають правовий характер, оскільки внесені до законодавчих актів, які створені в межах держави і на міжнародному рівні. Визнання, дотримання, охорона і захист державами (у результаті угод) основних прав людини, закріплених на міжнародному рівні, є свідченням про те, що вони стали не лише об'єктом міжнародного регулювання, але й міжнародними стандартами. Отже, права людини - це природні можливості індивіда, що забезпечують його життя, людську гідність і свободу діяльності у всіх сферах суспільного життя.

Список використаних джерел

1. Права людини. Реалізація і захист прав людини в Україні та світі. URL: <https://narkosumy.lic.org.ua/statti/prava-lyudyny-realizatsiya-i-zahyst-prav-lyudyny-v-ukrayini-ta-sviti/>
2. Томахів В.Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навчальний посібник (у співавторстві) / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 200 с.

НАЦІОНАЛІЗМ ЯК ПОЛІТИЧНА ІДЕОЛОГІЯ

Націоналізм - це ідеологія, яка висуває на перший план інтереси нації, тобто спільноти людей, які мають спільну мову, культуру, історію та територію. У сучасному світі націоналізм став однією з найбільш впливових ідеологій. Націоналістичні рухи активно діють в багатьох країнах світу, а національні інтереси зазвичай стають основними мотивами політичних рішень.

Ідеологія націоналізму має свої корені в Європі XIX століття, коли були сформовані перші національні держави. Націоналізм став мотивом боротьби за незалежність від імперійських сил і допоміг сформувати нові національні держави на базі спільної культури та історії. Однак, націоналізм, як ідеологія, також мав свої негативні наслідки, зокрема, націоналістичні рухи стали приводом для конфліктів та війн між різними національними групами.

Основні принципи націоналізму полягають в тому, що нація є основним політичним суб'єктом, який має право на самовизначення та здійснення влади в межах власної території. Націоналістичні рухи зазвичай стверджують, що нації мають бути незалежними, а території, де вони проживають, мають бути єдиними та недоторканими.

Ідеологія націоналізму використовується в різних формах політичного життя.

Одним із ключових понять націоналізму є ідея національної єдності та ідентичності. Націоналісти вважають, що спільність мови, культури та історії створює міцну основу для формування національної ідентичності, яка є ключовою у формуванні політичної сили нації. Націоналістичні рухи активно використовують символіку, національні прапори та герби для підтримки ідентичності своєї нації.

Однак, націоналізм, як і будь-яка інша політична ідеологія, може мати свої негативні наслідки. Наприклад, націоналізм може сприяти розпалюванню конфліктів та війн між різними національними групами. Крім того, ідеологія націоналізму може використовуватися як інструмент політичної маніпуляції, коли політики звертаються до національних питань, щоб привернути увагу виборців та збільшити своє політичне вплив.

Існує кілька різних форм націоналізму, включаючи етнічний націоналізм, культурний націоналізм, політичний націоналізм та релігійний націоналізм. Кожна з цих форм має свої особливості та принципи.

Етнічний націоналізм зазвичай базується на спільності походження та родинних зв'язках між людьми. Культурний націоналізм виходить з ідеї спільної культурної спадщини, яка забезпечує єдність нації.

Націоналізм став популярним у другій половині XIX століття в Європі, коли різні нації боролися за свої права та незалежність. Це призвело до формування нових національних держав, таких як Німеччина та Італія, а також до ослаблення старих імперій, таких як Австро-Угорщина та Османська імперія.

У XX столітті націоналізм став ключовим чинником у багатьох світових конфліктах та війнах. Наприклад, нацисти використовували ідею національної єдності та расової чистоти для виправдання своїх злочинів під час Другої світової війни. У наш час націоналізм є ключовою силою в політиці деяких країн, таких як Росія, Угорщина та Туреччина.

Одним з питань, пов'язаних з націоналізмом, є проблема відносин між різними національними групами в одній країні. Це може призвести до конфліктів та сепаратистських рухів, які можуть загрожувати цілісності країни. Багато країн з мультиетнічним складом населення намагаються знайти рішення для цієї проблеми шляхом розвитку політики міжкультурної толерантності та поваги до прав та інтересів різних національних меншин.

У заключенні можна сказати, що націоналізм є важливою політичною ідеологією, яка має як позитивні, так і негативні наслідки. Розуміння природи та впливу націоналізму допоможе нам краще зрозуміти багато історичних та сучасних політичних процесів в різних країнах світу. Щоб забезпечити стабільність та мирні відносини між різними національними групами в одній країні, необхідно знайти баланс між захистом національної ідентичності та культурної різноманітності, з одного боку, та забезпеченням поваги до прав та інтересів всіх національних груп, з іншого боку. Важливо розвивати політику міжкультурної толерантності та діалогу між різними національними групами, щоб забезпечити мирне та гармонійне співіснування всіх громадян у країні.

Список використаних джерел

1. Бернштейн, Річард (2001). Націоналізм: новий погляд на стару ідею. Відбірні проблематика, 21(2), 51-64.
2. Сміт, Ентоні Д. (1991). Націоналізм і модернізація. Лондон: Роутледж.
3. Геллнер, Ернест (1983). Націоналізм. Оксфорд: Блеквелл.

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКІ СТРУКТУРИ

Актуальність теми дослідження: Тема проблеми інтеграції України в європейські структури залишається актуальною в наш час. Україна продовжує здійснювати спроби вступити до Європейського Союзу, що може мати значний вплив на розвиток країни та національну безпеку.

Однією з ключових проблем інтеграції України в європейські структури є корупція, яка є однією з головних перешкод на шляху до розвитку демократії, правової держави та встановлення ефективної системи управління в країні. Це є однією з основних причин, чому Україна не може отримати членство в Європейському Союзі.

Іншою проблемою є недостатня реформа судової системи, що ставить під загрозу права і свободи громадян, а також може призвести до порушення принципів правової держави.

Крім того, в Україні існують проблеми з економічною стабільністю, нестабільність політичної ситуації та конфлікти на сході країни, що ускладнює інтеграцію до європейських структур.

Виклад основного матеріалу: Інтеграція України в європейські структури є важливою темою для українського суспільства та міжнародної спільноти. Цей процес почався в 1990-х роках, коли Україна оголосила про свою незалежність та почала вступати до європейських та світових організацій.

Одним з головних напрямів інтеграції є вступ України до Європейського Союзу. Цей процес досить складний та довгостроковий, і він включає в себе виконання ряду умов та вимог, таких як реформи у сферах економіки, права, адміністративної системи, боротьби з корупцією та інші. Україна має підписану Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, яка відкриває шлях до більш глибокої інтеграції.

Інтеграція України в європейські структури має багато позитивних наслідків. Наприклад, це може призвести до збільшення інвестицій та розвитку економіки, збільшення доступу до ринку праці та підвищення рівня життя громадян. Також, інтеграція в європейські структури може допомогти змінити культурні та соціальні стереотипи в українському суспільстві, зокрема у питаннях прав людини, гендерної рівності та толерантності.

Однак, інтеграція України в європейські структури не є простим процесом. Є декілька проблем, які можуть ускладнити цей процес, такі як корупція, недостатня підготовка до реформ, нерозвинена і недостатня інфраструктура, відсутність демократичних традицій та виконання певних вимог європейських партнерів.

Окрім того, інтеграція України в європейські структури може мати і негативні наслідки. Наприклад, відкритий доступ до європейського ринку може призвести до зниження конкурентоспроможності українських товарів та послуг, що може негативно вплинути на економіку країни. Також, інтеграція може призвести до втрати незалежності в питаннях зовнішньої політики, а також зниження значення української мови та культури.

Отже, інтеграція України в європейські структури є складним та багатогранним процесом, який має свої плюси та мінуси. Цей процес потребує виконання ряду вимог та реформ, а також підготовки українського суспільства до змін. Інтеграція в європейські структури може призвести до покращення економічного та соціального становища України, але також може мати негативні наслідки.

Висновок: Отже, інтеграція України в європейські структури є актуальною темою для дослідження, оскільки це важливий процес для розвитку країни та її інтеграції в європейський простір. Проте, цей процес має свої складності та вимоги, які необхідно виконувати для досягнення позитивних результатів. Інтеграція має бути розглянута як комплексний процес, який включає не лише економічний, але й політичний, соціальний та культурний аспекти.

Список використаних джерел

1. Бутусов Ю. Європа поставила Україні «незадовільно» за боротьбу з корупцією. *Дзеркало тижня*. 2011. № 19. С. 2.
2. Грищенко К., Фюле Ш. Перегляд європейської політики сусідства як вікно можливостей для «східного партнерства». *Дзеркало тижня*. 2011. № 27.
3. Томахів В.Я. Деполітизація державної служби як чинник євроінтеграції України. Європейська інтеграція в контексті світових глобалізаційних процесів: Матеріали науково-практичної конференції. / За заг.ред Іжі М.М., Кривцової В.М. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2016. С.295-300

АВТОРИТАРИЗМ І ПЕРЕХІД ДО ДЕМОКРАТІЇ

Авторитаризм і перехід до демократії є важливими політичними процесами, які здатні суттєво вплинути на життя країни та її громадян. В теперішній цепочці, коли демократія і свобода стають все більшою цінністю для багатьох суспільств, дослідження причин авторитаризму і шляхів переходу до демократії стають особливо актуальними. Ця стаття має на меті проаналізувати сутність авторитаризму, розглянути основні фактори, що впливають на перехід до демократії, а також дослідити можливі наслідки цих процесів.

Авторитаризм є політичним режимом, в якому влада концентрується в руках обмеженої групи осіб або однієї особи, і демократичні принципи, включаючи свободу слова, право на об'єднання та вибори, обмежуються або пригнічуються. Його характеризує обмеження політичної свободи, відсутність системи розподілу влади, переслідування опозиції та обмеження прав людини.

Проблеми, які можуть призводити до виникнення авторитаризму, включають економічну нестабільність, соціальні розколи, корупцію, політичну нестабільність, етнічні конфлікти та інші форми нерівності. Ці чинники можуть викликати недовіру до демократичних процесів та відчуття безпеки, що стимулює прагнення до авторитарного лідерства.

Перехід від авторитаризму до демократії є складним процесом, який потребує широкого спектру дій і факторів. Для успішного переходу до демократії необхідно мати політичну волю як з боку влади, так і з боку громадян. Розробка та впровадження демократичних інституцій, таких як парламент, незалежна судова система та механізми контролю влади, є необхідною умовою.

Однак, перехід до демократії може стикатися з численними складнощами. Політичні конфлікти, соціальні розколи, економічна нестабільність та зовнішні тиски можуть стати перешкодами на шляху до демократичного перетворення. Розуміння цих складнощів допомагає нам розробити стратегії та рекомендації для успішного переходу до демократії.

Громадянське суспільство відіграє важливу роль у переході від авторитаризму до демократії. Воно включає неприбуткові організації, профспілки, активістів та громадськість загалом. Громадянське суспільство сприяє створенню контрваги владі, моніторингу діяльності влади, захисту прав та свобод громадян. Воно також сприяє розвитку громадянської свідомості та активної участі громадян у прийнятті рішень.

Міжнародна співпраця та підтримка грають важливу роль у перехідному процесі від авторитаризму до демократії. Міжнародні організації, такі як Організація Об'єднаних Націй (ООН) та Європейський Союз (ЄС), можуть надавати фінансову, технічну та політичну підтримку країнам, що здійснюють перехід до демократії. Це може включати надання експертного супроводу, розробку програм реформ та підтримку виборчих процесів. Міжнародна співпраця може також включати підтримку демократичних рухів та громадських організацій в країнах, що претендують на перехід до демократії.

Узагальнюючи, перехід від авторитаризму до демократії є складним та багатограним процесом, який вимагає спільних зусиль влади, громадянського суспільства та міжнародної співпраці. Він передбачає створення демократичних інституцій, захист прав та свобод, розвиток громадянського суспільства та забезпечення умов для активної участі громадян. Незважаючи на складнощі, демократія залишається найбільш ефективною та справедливою формою управління, яка забезпечує сталість, розвиток та добробут суспільства.

Отже, встановлення правової держави, захист прав людини, розвиток громадянського суспільства та міжнародна співпраця є ключовими елементами цього процесу. Хоча перехід до демократії може бути складним і вимагати часу, він є необхідним для розвитку суспільства, забезпечення свободи та прогресу.

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник / В.Я. Томахів. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.
2. Томахів В.Я. Трансформація політичного режиму в незалежній Україні: загальні тенденції, особливості дефініцій. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє: щорічник*. Вип.19.Ч.1/ За ред. М. Лазаровича. Тернопіль, ТНЕУ, 2014. С.336-343.

АВТОРИТАРИЗМ ТА ПЕРЕХІД ДО ДЕМОКРАТИЧНОГО РЕЖИМУ

Розглядаючи умови переходу до демократії внаслідок процесів політичної модернізації, слід взяти до уваги закон політичного розвитку, сформульований у XIX ст. французьким ученим і громадським діячем А. де Токвіль і гласить, що «найшвидший шлях до свободи веде до найгіршої форми рабства». Тим самим Токвіль вказував на небезпеку занадто швидкого проведення реформ в країнах зі слабо розвиненими традиціями демократії і свободи. У таких умовах розвиток політичних інститутів суспільства в певний період може виявитися не відповідним бажанням мас брати участь у політичному процесі, і баланс інтересів різних верств суспільства втрачається. Дана ситуація веде до інтенсивної поляризації суспільства, втрати стійкого політичного центру і, в підсумку, до охлократії - виродженої форми демократії, що є де факто тиранією черні.

Україна проголосивши державну незалежність, взяла курс на творення демократичної політичної системи. На сьогодні маємо майже всі необхідні атрибути державності, політичні інститути, саме існування яких свідчить, що в країні відбуваються процеси демократизації.

Дослідження процесу переходу від традиційних абсолютистських-олігархічних систем до демократичної форми не є безболісним для суспільства і вимагає прийняття поетапних рішень як самим суспільством, так і чинною владою. Прикладом такої послідовності можуть служити країни Північної Європи, в яких всі необхідні процеси утвердження основних демократичних цінностей та інститутів відбувалися протягом кількох століть. У Великобританії, наприклад, боротьба за захист індивідуальних прав громадян і суспільства від довільного втручання королівської влади велася щонайменше з XII ст. Фіналом такої боротьби стала в кінці XVII ст. англійська «Славна революція», що ознаменувала остаточну перемогу громадянського суспільства та проголосила торжество принципів ліберальної демократії. Закон Токвіля застосовний і до російської історії початку XX ст., Коли протягом декількох місяців 1917 Росія перейшла від автократії до демократії, потім до охлократії, а після декількох років розгулу охлократіческой вакханалії в країні запанувала найжорстокіша тиранія.

У 70-90-ті рр. XX ст. різко зріс інтерес до проблем переходу від різних форм диктатури (авторитаризму і тоталітаризму) до демократії. Це пов'язано з політичними процесами, що мали місце в Греції, Іспанії, Португалії, Радянському Союзі, Східній Європі і т.д. Дослідниками розробляються теорії переходу від авторитаризму до демократії, при цьому увага зосереджується на умовах і передумовах, благоприйнятливих переходу, на його рушійних силах, варіантах, шляхах і етапах переходу.

У сучасній політичній науці виділяються наступні шляхи переходу до демократії:

- а) еволюційний (трансформаційний)
- б) революційний (заміна або крах старого режиму)
- в) військове завоювання

Світова історія вкотре підтвердила що за свою свободу і свої права потрібно боротися. Шлях переходу від авторитаризму до демократії не є легким він може тривати століттями. Це все буде супроводжуватися постійними сутичками між громадянами і їх вищим політичним керівництвом але в кінцевому результаті це все призведе до того що демократія вкоріниться в менталітет населення і вона стане їх невід'ємною частиною життя.

Список використаних джерел

1. Особливості демократичного переходу України. Проблеми розвитку демократії в сучасній Україні. URL: <https://studies.in.ua/>
2. Томахів В.Я. Трансформація політичного режиму в незалежній Україні: загальні тенденції, особливості дефініцій. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє: щорічник*. Вип.19.Ч.1/ За ред. М. Лазаровича. Тернопіль, ТНЕУ, 2014. С.336-343.

АМЕРИКАНСЬКА МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ

«Американський досвід», або американська модель демократії, є однією з найвпливовіших політичних систем світу. Він ґрунтується на конституційному праві, громадянських свободах і розподілі влади. Одним із наріжних каменів цієї моделі є система стримувань і протигаг між законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади, закріплена в Конституції Сполучених Штатів.

Ця система гарантує, що жодна гілка влади не стане надто сильною, і що влада справедливо розподіляється між трьома гілками. В американській системі законодавча гілка влади складається з Сенату та Палати представників, разом відомих як Конгрес. Конгрес відповідає за ухвалення законів, нагляд за бюджетом і діяльність виконавчої влади. Тим часом виконавчу владу очолює президент, який обирається всенародним голосуванням.

Президент Сполучених Штатів займає владну позицію як керівник Збройних Сил країни, а також головний представник нації на світовій арені. Вони мають право накладати вето на закони, прийняті Конгресом, і мають значний вплив на зовнішню політику. Судова гілка влади відіграє важливу роль у збереженні незалежності судів і забезпеченні їх спроможності регулювати законність дій уряду.

Верховний суд США, найвищий судовий орган у країні, має повноваження переглядати рішення, прийняті нижчими судами з конституційних питань. Окрім поділу влади, американська демократія цінує та захищає громадянські свободи та права, такі як свобода слова, свобода преси, право на мирні зібрання, право на участь у громадському житті та право на власність. Політичні партії, особливо демократи та республіканці, мають значний вплив на американську модель демократії та пропонують громадянам альтернативний вибір.

Американська демократична модель є значною силою для інновацій і прогресу, особливо в реалізації громадянських прав і рівного представництва. Однак він не застрахований від критики, оскільки недоброзичливі стверджують, що він може призвести до корупції, нерівності та маніпулювання громадською думкою через фінансовий вплив у політичних справах.

Незважаючи на таку критику, американська демократична модель залишається життєво важливою складовою політичного ландшафту Сполучених Штатів. Його вплив відчувається в усьому світі, особливо в країнах, які прагнуть встановити справедливий розподіл влади, захистити громадянські свободи та сприяти участі громадян у процесах прийняття рішень.

Список використаних джерел

1. Грозіцька, Тетяна Юліївна; Грозіцкая, Татьяна Юлиевна: «Теорії демократії в сучасній американській політичній думці.» URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/2143?locale-attribute=uk>
2. Роджер Маєрсон. *Державне управління: «Сила американської федеральної демократії: уроки для глобального розвитку.»* URL: <https://voxukraine.org/syla-amerykanskoji-federalnoji-demokratiyi-uroky-dlya-globalnogo-rozvytku>
3. Токвіль, Алексіс де. *Про демократію в Америці. У двох томах / Переклад з французької Григорія Філіпчука та Михайла Москаленка; Передмова Андре Жардена. К.: Видавничий дім «Всесвіт», 1999. — 590 с.* URL: <http://litopys.org.ua/tocq/toc.htm>.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

Згідно з законодавством України, інформаційна безпека визначається як стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, що передбачає запобігання шкоді через неповноту, невчасність та невірогідність інформації, негативний інформаційний вплив, негативні наслідки використання інформаційних технологій, а також несанкціоноване поширення, використання, порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації. Різновиди інформаційної безпеки можуть включати:

– Особисту інформаційну безпеку, яка стосується захисту особистих даних і приватності.

– Інформаційну безпеку суспільства, що охоплює захист інформаційних систем, критичних інфраструктур та цифрової інформації загалом.

– Інформаційну безпеку держави, що включає захист національної безпеки, оборони, державних інформаційних ресурсів та інших важливих державних інформаційних систем.

Інформаційний вплив означає цілеспрямоване та організоване використання спеціальних інформаційних засобів та технологій з метою зміни свідомості особи або населення, а також корекції їх поведінки. Цей вплив також може стосуватись інформаційно-технічної інфраструктури об'єкта та фізичного стану людини. Інформаційно-психологічний вплив (ІПВ) цілеспрямовано впливає на свідомість особи або населення з метою зміни або корекції їх поведінки.

Інформаційно-технічний вплив (ІТВ) спрямований на вплив на інформаційно-технічну інфраструктуру об'єкта з метою забезпечення необхідних змін у її роботі, таких як зупинка роботи, несанкціонований витік інформації, програмування на помилки або зниження швидкості обробки інформації. Цей вплив також може впливати на фізичний стан людини. ІТВ становить загрозу безпеці інформаційно-технічної інфраструктури та фізичному стану людини.

Безпека інформаційно-технічної інфраструктури визначається як стан захищеності, що забезпечує ефективне використання та захист від можливого інформаційно-технічного впливу. Інформаційна безпека інформаційно-технічної інфраструктури поділяється на безпеку машинно-технічних засобів, програмного забезпечення та засобів та режиму захисту від несанкціонованого витоку інформації. Інформаційна безпека особи означає стан захищеності психіки та здоров'я людини від деструктивного інформаційного впливу, який може призводити до неадекватного сприйняття дійсності та погіршення фізичного стану. Інформаційна безпека суспільства означає, що люди мають можливість вільно користуватися своїми конституційними правами, пов'язаними з отриманням, створенням та поширенням інформації, а також їх захистом від шкідливого впливу інформації. Для досягнення необхідного рівня інформаційної безпеки необхідні політичні, економічні та організаційні заходи, спрямовані на запобігання, виявлення та нейтралізацію факторів, що можуть завдати шкоди інформаційним правам, потребам та інтересам суспільства та його громадян.

Важливо відзначити, що інформаційна безпека особи і суспільства є взаємопов'язаними. Інформаційна безпека суспільства та окремих осіб залежить від таких факторів, як рівень інтелектуальності, спеціалізованої підготовки, критичного мислення, морального та духовного розвитку, гармонійного розвитку особистості в суспільстві та наявності технічних засобів захисту.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про основи національної безпеки України». URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Жук С.Я. Тенденції та перспективи розвитку інформаційної боротьби й інформаційної зброї / С.Я. Жук, В.О. Чмельов, Т.М. Дзюба // *Наука і оборона*. – 2006. № 2. С. 35–41.
3. Горбулін В.П. Проблеми захисту інформаційного простору України: моногр. / В.П. Горбулін, М.М. Биченок // *Ін-т пробл. нац. безпеки*. К.: Інтертехнологія, 2009. 136 с.

КОНСЕНСУСНА МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ (ШВЕЙЦАРІЯ, БЕЛЬГІЯ)

Консенсусна модель демократії - це не лише форма управління, а й світогляд, який заснований на принципах взаєморозуміння та співпраці різних соціальних груп і партій. Ця модель є альтернативою представницькій демократії, де влада зосереджена в руках політичних еліт та виборців, які їх підтримують. Особливості консенсусної моделі демократії полягають у тому, що рішення приймаються не тільки більшістю голосів, а шляхом досягнення узгодження думок та поглядів різних сторін. Це дозволяє враховувати інтереси всіх груп населення та підтримувати соціальну гармонію в суспільстві. Крім того, громадяни мають можливість висувати свої ініціативи та референдуми, що забезпечує більшу участь громадян у процесі прийняття рішень.

В Швейцарії консенсусна модель демократії виявляється в системі директних демократичних голосувань, де громадяни мають можливість голосувати не тільки за політичних представників, але і за різні законодавчі ініціативи. У Бельгії консенсусна модель демократії проявляється в системі федералізму, де влада розділена між федеральним, регіональним та муніципальним рівнями. У світі існує багато інших прикладів застосування консенсусної моделі демократії, таких як Нідерланди, Німеччина, Канада та інші країни. Ця модель визнана однією з найбільш демократичних форм.

Консенсусна модель демократії також має свої недоліки. Один з них полягає у тому, що процес досягнення консенсусу може займати багато часу та зусиль, що не завжди ефективно для вирішення нагальних проблем. Крім того, консенсусна модель може призвести до зниження рішучості та ефективності у прийнятті рішень через намагання враховувати інтереси всіх сторін. Щодо літератури, на тему консенсусної моделі демократії існує безліч досліджень та наукових статей. Один з класичних текстів на цю тему - книга «Консенсус: нова золота формула демократії» автора Дж. Хартлі та Дж. Уілкінсона. У цій книзі автори аналізують концепцію консенсусної демократії та її застосування у Швейцарії та інших країнах. Інші важливі джерела на тему консенсусної моделі демократії включають роботи політичних філософів та науковців, таких як Амарт'я Сен, Роберт Далтон та Юрген Хабермас. Вони розглядають різні аспекти консенсусної демократії, від теоретичних засад до її практичної реалізації в різних країнах світу. Консенсусна модель демократії включає в себе ідеї спільної влади та спільного вирішення проблем. Основними принципами консенсусної демократії є рівність, відкритість, взаємодія та взаєморозуміння між різними групами та індивідами.

У Швейцарії, де використовується консенсусна модель демократії, люди зазвичай голосують за законопроекти шляхом референдуму. Це означає, що кожен громадянин може взяти участь у голосуванні та висловити свою думку стосовно законопроекту. Якщо більшість громадян проголосує за законопроект, то він стає законом.

У Бельгії консенсусна модель демократії реалізується через систему регіональних та мовних меншин, які мають право на політичне представництво та здійснення влади. Це дозволяє забезпечити захист прав та інтересів меншин у суспільстві та забезпечити більш широку участь громадян у прийнятті рішень. У консенсусній моделі демократії, відмінно від інших форм демократії, наголошується на діалозі та взаємодії різних груп та індивідів для досягнення спільної мети. Це дає змогу забезпечити більш широку участь громадян у прийнятті рішень та збільшити підтримку рішень у суспільстві. Загалом, консенсусна модель демократії є однією зі способів забезпечення широкої участі громадян у прийнятті рішень та забезпечення захисту прав та інтересів.

Список використаних джерел

1. Консенсусна демократія: теорія та практика. URL : <https://radamisto.org.ua/sites/default/files/pdf>
2. Шевченко О. Ю. Консенсусна демократія: зміст, принципи, особливості функціонування. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2016. Вип. 29. С. 282-292.

МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Велика Британія є однією з найстаріших демократій у світі, тому її модель демократії має великий історичний досвід і може бути корисною для розуміння демократичних процесів і принципів. Ця країна є однією з найбільших економік у світі, і її модель може бути цікавою для аналізу в контексті взаємозв'язку між демократією та економічним розвитком. *Актуальність* даної теми є досить важливою для розуміння демократичних процесів та їх впливу на розвиток країни та світу.

Метою дослідження моделі демократії Великобританії є вивчення її історичного розвитку, принципів та процесів, які забезпечують функціонування демократії в країні. Це дасть змогу краще зрозуміти, яким чином було досягнуто такого рівня політичної свободи та яким чином це можна досягнути в інших країнах. Великобританія є однією з найбільш розвинених країн світу, тому важливо дослідити, як демократичні процеси впливають на економіку та як економічний розвиток впливає на демократію.

Сьогодні демократія Великобританії базується на принципах плюралізму, свободи слова та виборчої системи, що забезпечує участь громадян у прийнятті політичних рішень. Демократія також має великий вплив на економічний розвиток країни. Система вільного ринку та конкуренції забезпечує економічний розвиток країни, а також підвищує рівень життя громадян. Проте демократія Великобританії також стикається з викликами та проблемами. Наприклад, Brexit - процес виходу Великобританії з Європейського Союзу - став складним політичним процесом, який породив багато дискусій та розбратів у парламентських колах. *Об'єктом* цієї теми взаємозв'язок між демократією та економічним розвитком, вплив демократичних процесів на сучасну політичну ситуацію в країні та в світі. У світі демократія Великобританії є прикладом для інших країн, що прагнуть до створення демократичної системи. Вона є однією з найбільш розвинених демократій у світі та забезпечує високий рівень захисту прав та свобод громадян.

Модель демократії Великобританії включає в себе парламентську монархію, де король або королева є головою держави, але роль їх обмежена конституцією. Крім того, країна має систему муніципального управління, де регіони та міста мають свої ради, що дозволяє місцевим жителям брати участь у прийнятті рішень, які стосуються їхнього життя та спільноти. У Великобританії також існує система судів, яка забезпечує незалежне судочинство та правову державу. Судді призначаються за заслугами та мають обмежену роль у законодавчому процесі, але вони можуть вирішувати спори між громадянами та державою. Модель демократії Великобританії ґрунтується на принципах представницької демократії, де народ обирає своїх представників, які приймають рішення в інтересах народу.

Одним з найважливіших принципів демократії Великобританії є принцип прав людини. Великобританія має власну Конвенцію про права людини та основні свободи, яка гарантує захист прав та свобод громадян. Крім того, у Великобританії існує незалежний орган - Комісія з прав людини, який відповідає за захист прав та свобод громадян.

Великобританія має також децентралізовану систему влади, де владні повноваження розподілені між центральним урядом та регіональними урядами, які відповідають за свої території. Кожен з регіонів має свій парламент та уряд, який відповідає за прийняття рішень на місцевому рівні.

Отже, можна зробити *висновок*, що модель демократії Великобританії є складною та багатошаровою, що забезпечує захист прав та свобод громадян, розподілення владних повноважень між центральним та регіональними урядами, незалежне судочинство та свободу слова. Країна має величезний вплив на світову культуру та історію, а також є одним з найбільших економічних центрів світу.

Список використаних джерел

1. Кулачинський М. М. Політичні вибори у Великобританії: технології боротьби партій. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. К.: Міленіум, 2011. № 4. С. 258 – 262.
2. Рябов, С. Г. Основи теорії політики: навч. посіб. / С.Г. Рябов, М. В. Томенко. К.: Тандем, 1996. 191 с.
3. Ashdown P. *The Ashdown Diaries*. Volume 1: 1988 – 1997. – London: Allen Lane, 2000. – 638 p

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Інформаційна безпека, як певний захист систем обробки і зберігання даних, стало значущим для міжнародних організацій з появою комп'ютерних систем та залежності від інформаційних технологій. Однак, офіційне введення інформаційної безпеки як важливого аспекту діяльності міжнародних організацій відбулося поетапно протягом останніх десятиліть.

Один з перших кроків у напрямку захисту інформації від кіберзагроз було зроблено в 1988 році, коли був прийнятий Закон про комп'ютерне мислення США (Computer Fraud and Abuse Act). Цей закон надавав правовий захист від несанкціонованого доступу до комп'ютерних систем. Починаючи з 2010-х років міжнародні організації все більше звертають увагу на кібербезпеку та інформаційну безпеку, оскільки кібератаки стають все поширенішими і складнішими.

Інформаційна безпека в діяльності міжнародних організацій є важливим аспектом забезпечення їхньої ефективної роботи та захисту конфіденційної інформації. Основні принципи інформаційної безпеки включають в себе кілька факторів:

1. Конфіденційність: Забезпечення конфіденційності інформації означає, що вона доступна лише авторизованим особам і не розголошується третім сторонам без належного дозволу.
2. Цілісність: Інформаційна безпека вимагає забезпечення цілісності даних, тобто забезпечення їхньої точності, цілісності і недоступності для незаконних змін.
3. Доступність: Інформаційна безпека також включає забезпечення доступності інформації авторизованим користувачам, коли вони мають до неї доступ.
4. Аутентифікація та авторизація: Для забезпечення інформаційної безпеки, міжнародні організації повинні мати ефективні системи аутентифікації та авторизації, щоб переконатися, що тільки правильні особи мають доступ до цінної інформації.
5. Захист від кібератак: З огляду на зростаючу кількість кібератак, міжнародні організації повинні приділяти особливу увагу захисту своїх інформаційних систем від вторгнень, вірусів, зловмисних програм та інших загроз.
6. Навчання та свідомість: Організації повинні надавати навчання своїм співробітникам про основні принципи інформаційної безпеки, а також підтримувати свідомість щодо потенційних загроз та вимог безпеки.

Забезпечення інформаційної безпеки в діяльності міжнародних організацій вимагає комплексного підходу, включаючи технічні заходи безпеки, політики, процедури, освіту та свідомість персоналу, а також співпрацю з іншими організаціями та державами для обміну інформацією та виявлення загроз.

Інформаційна безпека є надзвичайно важливим аспектом діяльності міжнародних організацій, оскільки, міжнародні організації збирають, зберігають і обробляють значну кількість конфіденційної інформації, що робить їх цільовими об'єктами кібератак і шпигунства. Незабезпечення ж інформаційної безпеки може призвести до втрати конфіденційної інформації, порушення довіри і репутації організації, а також до негативних наслідків для міжнародних відносин.

Міжнародні організації повинні вживати заходів для захисту інформації, таких як шифрування, багаторівнева аутентифікація, вогневі стіни, системи виявлення вторгнень та інші технології та методи.

Важливим є також співпрацювати з національними та міжнародними органами з питань кібербезпеки для обміну інформацією про потенційні загрози та заходи безпеки. Міжнародні організації повинні бути готовими до реагування на кібератаки і інциденти безпеки, шляхом розробки планів невідкладних заходів і відновлення роботи після виниклого інциденту. Забезпечення безпеки інформації повинно бути інтегрованою складовою стратегічного планування міжнародних організацій.

Варто зауважити, що інформаційна безпека має бути забезпечена не лише на технічному рівні, але й у сфері культури безпеки, свідомості персоналу та дотримання етичних норм у використанні інформації.

Це все надає загальний огляд важливості інформаційної безпеки в діяльності міжнародних організацій та основні аспекти, які слід враховувати для її забезпечення. Конкретні заходи і політики повинні бути розроблені з урахуванням конкретних потреб і характеристик кожної організації.

Список використаних джерел

1. Інформаційна безпека. Економічний енциклопедичний словник. URL: <http://zalik.org.ua/index.php?newsid=25011>
2. Міжнародна інформаційна безпека як складова міжнародної системи підтримання миру і стабільності URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/65>
3. Information Security: The Ultimate Guide URL: <https://www.imperva.com/learn/data-security/information-security-infosec/>
4. Information Security in an Organization URL: https://www.researchgate.net/publication/314086143_...

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЯК ФАКТОР ПОЛІТИКИ

Громадська думка є важливою складовою в механізмі прийняття політичних рішень і в здійсненні влади на всіх рівнях, оскільки виступає в ролі знаряддя політики, також її можна роздивлятися як особливий вид влади. Значення громадської думки визначається соціальною структурою держави, рівнем розвитку економіки, політичної і загальної культури населення, також є досить ефективним інструментом, який застосовується при проведенні соціальної політики. Для вивчення та виявлення масової свідомості створюються державні та інші служби. У США існує інститут Геллапа. Його було створено для вивчення масової свідомості, але це не єдина створена установа з такою цілю. Так як громадська думка досить важлива для політичного життя, її вивчення потребує наукового підходу. Також прогнозують створення моніторингу, тобто системи показників, завдяки яким можна відслідковувати динаміку змін як окремих верств населення, так і громадської думки загалом.

Одними з основних каналів виявлення громадської думки являється референдуми, всенародні обговорення, збори, опитування населення, але особливе значення представляють засоби масової інформації. Станом на теперішній час, у політології їх простежують як найважливішими інструментами завоювання і здійснення влади. Західні політологи називають засоби масової інформації — «четвертою гілкою влади».

Сам характер впливу громадської думки на політичні процеси залежить від існуючого політичного режиму в даний момент часу. Так, в умовах тоталітаризму, авторитаризму за допомогою державних інститутів здійснюються маніпуляції свідомістю мас відповідно до офіційної ідеології. Але зазвичай в таких умовах немає потреби вивчати громадську думку і надавати їй важливого значення або взагалі права на життя. Вирішальним її значенням є нормативне формування засобами тотальної пропаганди.

Рівень і ефективність врахування думки осіб напряму залежить від їх політичної компетентності. Якщо люди демократичного суспільства мають можливість дістати знання й користуються широким доступом до інформації, громадська думка має тверезий та здоровий глузд, тому в такому суспільстві люди гармонійно співіснують з владою. Це прекрасний метод розвитку суспільного життя, але з іншої сторони люди завжди мають більше думок, ніж методів для їх реалізації. Думки мають емоційне забарвлення і на фоні значущих подій вони можуть дуже різко змінюватись. Багато чого залежить від ставлення людей до свого керівництва, і чим краще ставлення, тим більше людей готові надати йому більше повноважень і сильніше впливати на суспільне життя. І громадська думка не передбачає критичних ситуацій, а лише реагує на них. До того ж, потрібно враховувати той факт, що думку групи людей, яка сформувалась випадковим чином, не варто розглядати як громадську думку.

Отже, громадська думка – спосіб прояву суспільного стану свідомості. Її вивчення виступає однією з найскладніших та найважливіших задач соціальної статистики. Вивчення якої, потребує вірного виділення актуальних проблем, що займають важливе місце в житті народу або окремих соціальних груп. Це складова функціонування політичних систем, що є постійним діючим фактором управління, за допомогою якого виконуються важливі та визначальні впливові функції.

Список використаних джерел

1. Громадська думка .Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 416с.
2. Нестерович В.Ф. Конституційно-правові види громадських обговорень. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2018. № 4. С. 38-45.

МІЖНАРОДНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРОРИЗМ ТА КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ

XXI століття - століття бурхливого розвитку науки, техніки та високих технологій. З технологіями формується сучасне інформаційне суспільство, якому властиві висока динаміка розвитку, глибокі знання, усебічний розвиток особистості. Внаслідок технічної та цифрової революції, постає безліч глобальних проблем, які потребують глобальних рішень. Одними з таких є інформаційний тероризм та кіберзлочинність.

Поняття тероризму ще існувало з давніх-давен і стосувалося релігійної, військової та інших сфер життя. Проте світ розвивається в режимі нон-стоп, а використання інформаційних технологій не має меж. Тому перед нами постало нове видозмінене поняття, а саме інформаційний тероризм. Поруч із ним стоїть кіберзлочинність, що є не менш актуальним в столітті інформаційного розвитку. Що це за явища і що вони собою являють, спробуймо розібратися.

Мета нашого наукового дослідження є аналізувати прояви, тенденції та особливості інформаційного тероризму та кіберзлочинності.

Об'єктом дослідження постає кіберпростір та інформаційний простір. *Предметом* дослідження постає інформаційний тероризм та кіберзлочинність у всіх їхніх проявах.

Отож, почнімо з того, що інформаційний тероризм — це здійснення терористичних актів з використанням інформаційних технологій, що можуть спричинити тяжкі наслідки. Вчинки спрямовані на залякування населення з метою спонукання держави, міжнародної організації, осіб до здійснення чи відмови здійснення якої-небудь дії в області, що охоплює політичні, філософські, правові, естетичні, релігійні, зокрема духовні погляди/ідеї. Прикладом інформаційного тероризму є використання соціальних мереж для розповсюдження пропаганди, провокації насильства, атаки на критичну інфраструктуру, а також розповсюдження вірусів та інших шкідливих програм.

Щодо кібертероризму/кіберзлочинності, то це підвид інформаційного тероризму, під яким розуміють сукупність дій, що включають інформаційну атаку на комп'ютерну інформацію, обчислювальні системи, апаратуру передачі даних, інші складові інформаційної інфраструктури, яка здійснюється злочинними угрупованнями/особами. Являє собою кримінальні правопорушення, вчинені в кіберпросторі. Прикладом є крадіжка особистої інформації, шахрайство, фішинг, атаки на банківські системи та інше. Небезпека такого виду інформаційного тероризму полягає в тому, що він не має національних меж і може здійснюватися з будь-якої точки світу, що ускладнює ідентифікацію та визначення місцезнаходження кібершахраїв. Сьогодні кібертероризм вважається одним з найнебезпечніших видів злочинності, адже такі терористи мають необмежений доступ до засобів діяльності.

Згідно з дослідженням Інституту міжнародної безпеки, кіберзлочинність є однією з найшвидше зростаючих категорій злочинності в світі. За даними Національного центру кібербезпеки США, у 2019 році було зафіксовано понад 22 тисячі кібератак на американські установи.

На території України кіберзлочинність також бере верх. Вчиняються ці злочини проти громадян з корисливих мотивів. Найпоширенішими видами кіберзлочинів в державі є: несанкціоноване втручання в роботу комп'ютерів та мереж; кібершахрайство, заволодіння майном жертви.

Міжнародна співпраця у боротьбі з інформаційним тероризмом та кіберзлочинністю є дуже важливою. У 2001 році в Будапешті 35 держав підписали Конвенцію про кіберзлочинність, яка до теперішнього часу залишається найбільш актуальним міжнародним договором. Конвенція покликана захищати людей та їхні права від злочинності в мережі.

У 2019 році було прийнято Конвенцію Ради Європи про кіберзлочинність. Існують також різні міжнародні організації, що займаються проблемами кібербезпеки, такі як Європейське агентство з кібербезпеки та Міжнародна організація з кібербезпеки.

Висновок. Отже, з глобальним розвитком технологій з'явилося безліч глобальних проблем. Віртуальний простір перейняв від реального все підряд, у тому числі й злочинність у її нових формах і проявах. Таким чином, міжнародний інформаційний тероризм та кіберзлочинність є серйозними загрозами для безпеки в сучасному світі. Лише спільні зусилля зменшать кількість цих явищ. Саме тому ми повинні забезпечити співпрацю між країнами та розвивати заходи з попередження та боротьби інформаційного тероризму і кіберзлочинності, щоб люди і в подальшому не ставали жертвами інформаційного та кіберпростору.

Список використаних джерел

1. Кривенко К.: кіберзлочинність: актуальна судова практика. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/209283_kberzlochinnst-aktualna-sudova-praktika
2. Лабенко Л.В. Інформаційний тероризм: поняття та ознаки. *Національний університет «Одеська юридична академія*. URL: <http://surl.li/gwugd>
3. Митко А. М., Кольцова І. І.: Інформаційний тероризм як інструмент впливу на інформаційним конформізм в глобальному середовищі. *Наукові праці Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/5966-Текст%20статті-11979-1-10-20180731.pdf>
4. National Cybersecurity Center. URL: <https://www.ncsc.gov.uk/>

ПОЛІТИЧНА ІДЕОЛОГІЯ НАЦІОНАЛІЗМУ

Націоналізм є однією з найбільш впливових політичних ідеологій у світі. Це політичний або культурний рух, що акцентує важливість нації, як основної політичної, економічної та культурної одиниці суспільства. Націоналізм може мати різні вияви, включаючи національну самоідентифікацію, прагнення до національної незалежності, захист національних інтересів та культурної спадщини, підтримку національних традицій та цінностей, іноді включаючи елементи національної єдності та виключності. Має різні форми і національні різновиди, що пояснюється різними історичними та суспільними обставинами їх виникнення. Ця ідеологія може бути дуже популярною серед громадян, особливо в періоди кризи та нестабільності, коли вони відчувають загрозу своїй національній ідентичності та безпеці.

Об'єктом дослідження постає сутність націоналізму.

Предметом дослідження є: дана політична ідеологія, яка дозволяє нам краще зрозуміти, які фактори сприяють формуванню національної свідомості та як впливає націоналізм на політичні процеси та конфлікти у різних країнах світу.

Націоналізм, нацизм та патріотизм: де межа і в чому відмінності? Серед дослідників існує термінологічне та концептуальне питання про розрізнення націоналізму і патріотизму. Націоналізм та патріотизм схожі, оскільки обидва слова підкреслюють сильні почуття до своєї країни. Однак ці два слова не є синонімами.

Популярним є: протиставлення прихильності до своєї країни як визначення патріотизму; прихильності до свого народу та його традицій як визначення націоналізму. Інший контраст – це контраст між сильною та дещо агресивною прихильністю (націоналізм) та м'якою (патріотизм).

Націоналісти, на думку деяких дослідників, вважають, що їх загальні інтереси важливіші за всі інші, індивідуальні чи групові інтереси. Вони виступають проти глобалізації та імперій. Вони також виступають проти будь-якої філософії чи релігії, яка скасовує національну прихильність. Коли націоналізм розширюється до зарозумілості і потенційної військової агресії, а його носії вірять, що вони мають право домінувати над іншою нацією через своєї переваги, тоді націоналізм перетворюється в нацизм. Що своєю чергою призводить до екстремізму, ксенофобії, расизму, шовінізму і так далі.

Основні форми націоналізму. Націоналізм може реалізовуватися як державна ідеологія або як недержавний народний рух. Ці прояви породжують п'ять основних форм націоналізму: етнічний; релігійний; цивільний; культурний; ідеологічний.

Метою деяких видів націоналізму є – єдність та самоврядування для людей певних етичних груп, в той час, як інші прагнуть до розширення та економічного зростання націй всупереч глобальному співтовариству. Одні форми націоналізму раніше жорстко критикували за приховуваний расизм, в той час, як інші форми націоналізму прагнуть принести соціальну єдність та рівність незалежно від етнічної приналежності (*наприклад, лівий націоналізм*).

Висновки. Отже, не можна розглядати націоналізм як абсолютне зло чи абсолютне добро. Визначення націоналізму і його суті лежить в площині історії, політики та філософії. Негативні чи позитивні аспекти націоналізму визначаються його формою і ступенем прояву тих чи інших ознак.

Список використаних джерел

1. Нагорна Л.П. НАЦІОНАЛІЗМ. Енциклопедія історії України: Т. 7: Мі-О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во «Наукова думка», 2010. 728 с.: іл. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Natsionalizm>
2. Тетяна Савчук_«Патріотизм vs націоналізм: що важливо розуміти про ці поняття?» URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29596508.html>
3. Sraders, Anne.»What is Nationalism? Its History And What It Means in 2018. The Street, 2018, URL: <https://www.thestreet.com/politics/what-is-nationalism-14642847>
4. Томахів В.Я. Міграційні процеси глобалізації як фактор партійно-політичних трансформацій в європейських національних державах. Соціальна політика в теорії і практиці українського націоналізму: історія і сьогодення. Зб. наукових праць. / Наук. ред. О.М. Сич. Івано-Франківськ: Лілея НВ, 2017.332 с.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

В сучасному політичному середовищі, де інформація має рішучий вплив на прийняття політичних рішень і формування громадської думки, інформаційна безпека стає необхідною умовою для забезпечення демократичного процесу та національної безпеки. Захист конфіденційності, цілісності та доступності інформації у політичних системах є ключовими аспектами, які потрібно враховувати при розробці політичних стратегій.

Для України це є важливим і актуальним питанням у сучасному цифровому світі. У зв'язку зі зростаючою кількістю кіберзагроз та загроз гібридного характеру, захист інформації стає особливо важливим для державної безпеки, економічного розвитку та захисту прав та свобод громадян.

З найважливіших аспектів інформаційної безпеки в політичному контексті є безпека мережі. Захист мережевих з'єднань та інфраструктури є необхідною умовою для безпеки обміну політичною інформацією та неперервного функціонування політичних систем.

В сучасному політичному середовищі, де велика кількість інформації передається через комп'ютерні мережі, забезпечення безпеки має вирішальне значення. Захист мережевих з'єднань включає в себе застосування захисних механізмів, таких як брандмауери, виявлення та запобігання вторгненням (IDS/IPS), використання віртуальних приватних мереж (VPN) для забезпечення безпеки під час передачі даних, а також резервування та відновлення мережевої інфраструктури.

Зловмисні атаки на політичні мережі можуть мати серйозні наслідки, включаючи втрату конфіденційної інформації, порушення інтегритету даних та відключення від мережі. Тому політичні організації повинні вкладати значні зусилля в захист своїх мережевих систем, використовуючи надійні технології та методики, а також навчати свій персонал про основи кібербезпеки та правила безпеки мережі.

Одним із фундаментальних понять і принципів інформаційної безпеки є конфіденційність. У політичному контексті, забезпечення конфіденційності інформації від несанкціонованого доступу є важливим завданням[1, с.7]. Застосування шифрування, контролю доступу та встановлення політик безпеки допомагають зберігати конфіденційність політичних даних, запобігаючи їх розголошенню та недоступу неавторизованих осіб до цієї інформації.

В політичному полі, збереження цілісності інформації є невід'ємною складовою успішного функціонування системи. Запобігання несанкціонованій модифікації політичних даних та забезпечення їх точності відіграють важливу роль у забезпеченні довіри громадськості до політичних інституцій. Механізми перевірки цілісності даних, контроль версій та захист від хакерських атак та зловмисного програмного забезпечення гарантують цілісність політичної інформації та запобігають її неправомірній маніпуляції.

Забезпечення інформаційної безпеки для України є комплексним завданням, яке вимагає постійного вдосконалення, відповідального підходу та співпраці між державними органами, сектором, освітніми установами, дослідницькими центрами та громадськістю.

Список використаних джерел

1. Когут Ю. Кібербезпека та ризики цифрової трансформації компанії 2021. С.263-266.
2. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р.. Відомості Верховної Ради України, 1992. № 48. С. 650.

БЕЗПЕКА ІНФОРМАЦІЇ

Безпека завжди була найбільш важливою метою і основною потребою як окремих людей, так і всього суспільства. Усім нам завжди доводилося стикатися з різними загрозами, які походили від природи, ворогів, техніки та інших джерел. Тому безпека є найважливішою умовою для розвитку і функціонування суспільства. Для забезпечення високоякісної національної безпеки необхідно враховувати багато аспектів, таких як соціально-політичні, економічні, правові, геополітичні, екологічні, техногенні та інші. Особливо важливу роль у цьому відіграє інформаційна безпека.

Інформаційна безпека - це стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави від негативних наслідків, які можуть виникнути в результаті неповної, невчасної або невірної інформації, негативного впливу інформації, неправильного використання інформаційних технологій або несанкціонованого доступу до інформації [1].

Інформаційна безпека регулюється різними міжнародними стандартами та нормами, такими як CoViT, ITIL, ISO/IEC 27001:2005, ISO/IEC 17799 та ISO/IEC 15408.

В Україні існують різні нормативно-правові акти, які регулюють інформаційну безпеку, такі як Конституція України, Закон України «Про інформацію», Закон України «Про Національну програму інформатизації», Указ Президента України «Про Доктрину інформаційної безпеки України» та Концепція національної безпеки України.

Слід зауважити, що механізми управління інформаційною безпекою не відповідають сучасному рівню інформатизації, що призводить до зростання кіберзлочинності, яка може мати серйозні і навіть необоротні наслідки для держави, суспільства, підприємств та окремих осіб. Глобально спостерігається широкий спектр кіберзлочинів, таких як злочини, пов'язані зі здобуттям фінансової вигоди, злочини, пов'язані з використанням інформації, що міститься в комп'ютерах, планшетах, мобільних телефонах, а також злочини, спрямовані на порушення конфіденційності, цілісності та доступності комп'ютерних систем [2, с.8].

Останнім часом інформаційна безпека є однією з найважливіших складових національної безпеки. Країна, яка має розвинуту систему інформаційної безпеки, може отримати перевагу у військово-технічній та економічній сферах, бути успішною у передбаченні розвитку нових технологій, військової техніки та зброї, та зберігати стратегічну і тактичну перевагу. Також успішна боротьба з інформаційною війною передбачає розвинуту систему інформаційної безпеки та ефективну організацію інформаційної боротьби.

Інформація є основною зброєю у протидії провідних світових держав у боротьбі за світове панування на глобальному інформаційному просторі.

Від інтенсивності, повноти, якості та своєчасності інформаційного обміну залежить рівень розвитку таких галузей, як оборонна промисловість, енергетика, зв'язок, наука і медицина, транспорт і виробництво в цілому.

Поява та активізація ризиків інформаційної сфери, насамперед від ведення інформаційних війн, суттєво підвищують роль та значення інформаційної безпеки в системі національної безпеки України та обумовлює розширення її змісту. Втрата контролю над національними інформаційними комунікаціями в XXI столітті може призвести до втрати національної незалежності. Майбутні війни – війни без застосування безпосереднього насильства, засобами якого є не безпосередні дії, одним із методів яких є інформаційні війни [3, с.160].

Ризики пов'язані з загрозою інформаційної безпеки – це явище, дії негативних чинників або процеси, через які соціальні об'єкти інформаційної безпеки частково або цілком втрачають можливість реалізувати свої інтереси в інформаційній сфері; порушується нормальне функціонування, здійснюється руйнація або стримується розвиток технічних об'єктів інформаційної безпеки [4, с.16].

Отже, забезпечення інформаційної безпеки є не менш важливим, ніж забезпечення національної безпеки, тому державна політика повинна включати системну превентивну діяльність для гарантування безпеки особистості, соціальних груп, суспільства та держави загалом. Реальні загрози існують, і їх слід враховувати при формуванні політики щодо інформаційної безпеки. Проблема інформаційної безпеки є складною і потребує взаємозв'язку з іншими важливими проблемами, такими як національна безпека.

Список використаних джерел

1. Сашук Г. Інформаційна безпека в системі забезпечення національної безпеки. URL: http://journ.univ.kiev.ua/trk/publikacii/satshuk_publ.php.
2. Державна служба фінансового моніторингу України. Кіберзлочинність та відмивання коштів URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2013/20131230/tipolog2013.pdf
3. Ліпкан В. А. Теоретичні основи та елементи національної безпеки України. К.: Текст. 2003. 600 с.
4. Гуцалюк М. В. Організація захисту інформації : [навч. посібн.]. К. : Альтерпрес, 2012. 224 с.

МІЖНАРОДНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРОРИЗМ І КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ

У сучасному світі зростає загроза з боку міжнародного інформаційного тероризму та кіберзлочинності. Ці феномени вже необхідно розглядати як окремі явища, але взаємопов'язані проблеми, що становлять велику загрозу для глобальної політичної безпеки. Така загроза вимагає серйозної уваги з боку політологів, дослідників та міжнародних організацій.

З одного боку, інформаційний тероризм і кіберзлочинність діють як інструменти для досягнення політичних цілей, таких як дестабілізація країн, залякування населення, обмеження свободи слова та вплив на глобальну політичну агенду. З іншого боку, ці явища мають суттєві наслідки для економічної безпеки, фінансових інституцій, критично важливих інфраструктур та приватності громадян.[1]

У зв'язку з цим, основна теза полягає у визнанні необхідності розробки та впровадження ефективних стратегій протидії міжнародному інформаційному тероризму та кіберзлочинності. Такі стратегії повинні базуватися на міжнародному співробітництві, обміні розвідувальною інформацією, правовій координації та санкціях проти держав і акторів, що підтримують інформаційний тероризм і здійснюють кіберзлочинність. Крім того, необхідно залучити приватний сектор та громадські організації до співпраці з державними структурами для покращення захисту критичних інфраструктур та обміну кібербезпековою інформацією.

Основний аргумент підтримки цієї тези полягає в тому, що міжнародний інформаційний тероризм і кіберзлочинність не мають кордонів, і їх вплив може поширюватися на всі країни світу. Завдяки широкому доступу до інтернету та зростаючій залежності суспільства від цифрових технологій, ці загрози стають все більш серйозними і складними для протидії. Тому необхідно спільно працювати на міжнародному рівні, об'єднуючи зусилля для розробки та впровадження стратегій, які максимально зменшать вплив інформаційного тероризму та кіберзлочинності на глобальний порядок.

Досягнення такої мети вимагатиме покращення співпраці міжнародних організацій, таких як ООН, Інтерпол, Європейський Союз та інші, а також створення нових міжнародних механізмів співробітництва. Зокрема, важливим елементом буде обмін інформацією та співробітництво у сфері кібербезпеки між різними державами і їхніми розвідувальними структурами.

Загалом, теза стверджує, що протидія міжнародному інформаційному тероризму та кіберзлочинності потребує комплексного підходу, що включає не лише державні структури, але й приватний сектор та громадські організації.[3]

Крім того, потрібно розробити міжнародні правові норми та договори, що регулюватимуть боротьбу з міжнародним інформаційним тероризмом та кіберзлочинністю. Необхідно зміцнити законодавство, яке стосується кібербезпеки, і забезпечити його ефективне виконання на міжнародному рівні. Для цього можна створити спеціалізовані суди або міжнародні трибунали, які будуть вирішувати справи, пов'язані з кіберзлочинністю та інформаційним тероризмом.

Однак, важливо забезпечити баланс між безпекою та захистом основних прав і свобод людини, таких як приватність і свобода слова. Протидія міжнародному інформаційному тероризму та кіберзлочинності повинна відбуватися з дотриманням принципів правової держави та з урахуванням міжнародних стандартів з прав людини.

Загалом, успішна боротьба з міжнародним інформаційним тероризмом та кіберзлочинністю вимагає глобального співробітництва, координації зусиль та ефективного впровадження стратегій. Тільки шляхом спільної дії на міжнародному рівні ми зможемо забезпечити стабільний і безпечний світ у цифрову еру.

Список використаних джерел

1. Website monitoring for everyone. URL: <https://www.pingdom.com/>
2. Ендрю Конрі-Мюррей. Політика безпеки в часи терору. URL: <http://www.osp.ru/lan/2002/02/083.tm>.
3. Юрій Травников. Злочини в Павутині: Кордони без замків. URL: <http://www.pl-computers.ru/article.cfm?Id=742&Page=3>.

ГРУПИ ІНТЕРЕСІВ В ПОЛІТИЦІ

Найчастіше в політології при аналізі інституціоналізованих форм політики поняття «заінтересовані групи» або «групи інтересів» використовується для позначення добровільних об'єднань людей у їх стосунках із владою і співвідноситься з поняттям «громадська організація». Відповідно групи інтересів визначаються як добровільні об'єднання людей, створені для вираження і задоволення їхніх інтересів у відносинах з різними політичними інститутами, насамперед із державою. Поняття «групи інтересів» указує на політичний вимір цих груп. Різні спільності людей, їхні об'єднання проявляють себе як групи інтересів тоді, коли їхні інтереси виявляються як конкретні вимоги в політичній сфері суспільства. Іншими словами, групи інтересів функціонують як політичні об'єднання тоді, коли вони або вирішують суто політичні завдання, або вступають у взаємодію з державою. Вони мають політичний вимір, але здебільшого не є суто політичними об'єднаннями. Від політичних партій групи інтересів відрізняються тим, що не прагнуть до політичної відповідальності, не ставлять собі за мету оволодіння державною владою, а обмежуються лише впливом на неї.

Групи інтересів можуть мати різні назви: «клуб», «гурток», «спілка», «товариство», «рада», «об'єднання» тощо. Поняття «групи інтересів» корелюється з такими однопорядковими з ним поняттями, як «групи тиску», «лобі», «громадські організації», «суспільні рухи», «латентні політичні сили». Розглянемо зміст кількох цих понять.

Група тиску. У конкуренції різних суспільних груп, які активно відстоюють свій власний, передусім економічний, інтерес, значна частина організованих інтересів отримує задоволення за звичайними каналами громадянського суспільства, поза владними структурами, тобто не політичним шляхом. Коли ж задоволення колективного інтересу учасників заінтересованої групи вимагає прийняття владних рішень, вона перетворюється у групу тиску, яка за допомогою різних засобів прагне вплинути на рішення органів влади у сприятливий для себе бік.

Іншими словами, група тиску — це громадське об'єднання, яке домагається задоволення власних інтересів за допомогою цілеспрямованого впливу на інститути публічної влади.

Лобі. Терміну «групи тиску» в політичній науці і практиці передував термін «лобі», який спочатку виник у США й позначав специфічні структури для політичного представництва організованих інтересів. Слово «лобі» (від. англ. lobby — критий, прогулянковий майданчик, коридор) в середині XVI ст. вживалось для позначення прогулянкового майданчика в монастирі. Через століття так почали називати приміщення для прогулянок у Палаті Громад парламенту Англії. Політичного відтінку це слово набуло ще через два століття, причому в США, коли в 1864 р. термін «лобіювання» став позначати купівлю за гроші голосів законодавців у коридорах конгресу. В Англії така політична практика спочатку осуджувалась, і слово «лобі» прижилося у ній лише в XX ст., а згодом поширилося в інших країнах.

Отже, «лобі» як синонім «груп інтересів» — занадто вузьке поняття, оскільки наголос у ньому робиться на локальний і безпосередній вплив — на парламентське законодавство. Згодом зміст цього поняття розширився; ним стали позначати вплив заінтересованих груп узагалі на всі центри прийняття державних рішень, тобто не лише на орган законодавчої влади, а й на урядові та судові структури. Таким чином, поняття «лобі», як і поняття «групи тиску», наголошує передусім на методі впливу на політичні рішення, тоді як поняття «групи інтересів» вказує на суб'єкти цього впливу.

Громадські організації. У вітчизняній науковій і навчальній літературі широко вживається поняття «громадські організації», яке позначає добровільні та організаційно оформлені об'єднання громадян, створені для вираження й задоволення їхніх інтересів і потреб на засадах самоврядування.

Список використаних джерел

1. Шляхтун П. П. : Політологія (теорія та історія політичної науки): Навчальний посібник. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-1946.html>
2. Типологія груп інтересів. URL: https://studies.in.ua/part_sistem/1841-tipologiya-grup-nteresv.html
3. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ ВПЛИВИ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Вплив інформації від соціальних мереж на наше суспільство надзвичайно значний. Завдяки широкому поширенню соціальних мереж, ми стикаємося з безліччю інформації щодня, що включає новини, думки, факти, рекламу та багато іншого. Однак, цей потік інформації також має свої певні недоліки і ризики. Перш за все, соціальні мережі можуть мати значний вплив на наше сприйняття світу і наше розуміння подій. Це стає можливим завдяки фільтруванню і персоналізації інформації, які надають соціальні мережі. Алгоритми враховують наші інтереси, перегляди та взаємодії, щоб показувати нам контент, який вони вважають найбільш привабливим для нас. Однак, це може призводити до ехокамери, коли ми отримуємо інформацію, яка підтверджує наші вже існуючі погляди, і мало зустрічаємо контент, який може викликати сумнів або протилежний думці. Крім того, соціальні мережі є відкритою платформою для поширення дезінформації та фейків. Вони створюються та поширюються користувачами без достатньої перевірки достовірності, що може призвести до поширення неправдивої інформації. Це стає особливо небезпечним у випадку кризових ситуацій, епідемії або виборчих кампаній, де точність інформації має критичне значення.

Дослідження показують, що вплив соціальних мереж на психологію користувачів також може бути значним. Значний вплив соціальних мереж на психологію користувачів проявляється у формі залучення до віртуального життя, надмірної залежності від соціальних мереж, почуття незадоволеності своїм життям через порівняння з ідеалізованим представленням інших користувачів. Багато людей витрачають велику кількість часу на соціальних мережах, що може впливати на їхній режим сну, фізичну активність та соціальні взаємини в реальному світі.

У зв'язку з цим виникає потреба у розвитку медійної грамотності та критичного мислення серед користувачів соціальних мереж. Освіта та поширення знань про перевірку достовірності інформації, розуміння алгоритмів показу контенту і розробка критеріїв оцінки надійності джерел стають дедалі важливішими. Зокрема, дослідження показують, що інформаційна грамотність та здатність до критичного мислення допомагають користувачам розрізнати достовірну інформацію від фейкової, розуміти мотивації за розповсюдженням певних повідомлень та зменшувати вплив маніпулятивних технік.

Застосування нових технологій, таких як штучний інтелект, також може бути корисним для боротьби з проблемами, пов'язаними з інформаційними впливами соціальних мереж. Розробка алгоритмів, які здатні розпізнавати фейкову інформацію або небажаний контент, може допомогти у зменшенні його поширення. Також важливо вдосконалювати алгоритми фільтрації і персоналізації контенту на соціальних мережах з метою забезпечення більш різноманітної інформації та збалансованого представлення різних поглядів. Крім того, важливо підтримувати активну роль учасників соціальних мереж у формуванні здорового інформаційного середовища. Користувачі можуть сприяти цьому шляхом дотримання принципів цифрової грамотності, виявлення та повідомлення про шкідливий або неправдивий контент, сприяння поширенню достовірної інформації та підтримки обговорень на основі доказів.

Список використаних джерел

1. Pennycook, G., & Rand, D. G. (2019). The Implied Truth Effect: Attaching Warnings to a Subset of Fake News Stories Increases Perceived Accuracy of Stories Without Warnings. *Management Science*, 66(11), 4944-4957.
2. Lewandowsky, S., Ecker, U. K., & Cook, J. (2017). Beyond Misinformation: Understanding and Coping with the «Post-Truth» Era. *Journal of Applied Research in Memory and Cognition*, 6(4), 353-369.
3. Guess, A., Nagler, J., & Tucker, J. (2019). Less than you think: Prevalence and predictors of fake news dissemination on Facebook. *Science Advances*, 5(1), eaau4586.
4. Vosoughi, S., Roy, D., & Aral, S. (2018). The spread of true and false news online. *Science*, 359(6380), 1146-1151.
5. Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). *Information Disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policymaking*. Council of Europe Report.

КОНЦЕПЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ Г. АЛМОНДА ТА С. ВЕРБИ.

Концепція громадянської культури, розроблена Габріелем Алмондом і Сідні Вербом, є однією з ключових теорій у політичній науці, що досліджує роль громадянської культури в суспільстві. Вони вважають громадянську культуру - системою переконань, цінностей, традицій і норм поведінки - важливим фактором, що визначає ефективність демократичних інститутів у суспільстві.

Г. Алмонд і С. Верба висувують гіпотезу, що демократія є менш стабільною в країнах зі слабкою громадянською культурою, тоді як демократія є більш стабільною і успішною в країнах з розвинутою громадянською культурою.

Актуальність нашої теми полягає в тому, що громадянська культура має вирішальне значення для розвитку демократії та функціонування політичних інститутів у суспільстві; вивчення концепції громадянської культури Г. Алмонда і С.Верби та її застосування до аналізу ситуації в США допомагає зрозуміти особливості політичної культури США, взаємовідносини між громадянином і державою та чинники, що впливають на ефективність демократичного процесу в США.

Особливостями функціонування концепції громадянської культури Г. Алмонда та С.Верби в США можна назвати наступні:

Багатомірність: концепція громадянської культури Г. Алмонда і С.Верби враховує різні аспекти культури, включаючи релігійні, етнічні, культурні, соціальні та політичні елементи. У США, різноманітному мультикультурному суспільстві, ця концепція може бути використана для розуміння взаємодії різних культурних груп, їхніх цінностей і норм у рамках громадянської культури.

Роль громадянської освіти: Ідея Г. Алмонда та С.Верби підкреслює важливість громадянської освіти у формуванні відповідальності громадян перед суспільством та активної громадянської позиції. У США громадянська освіта відіграє важливу роль у системі освіти, включаючи низку позашкільних програм та організацій, спрямованих на підвищення громадянської свідомості та активної участі у суспільному житті.

Активна участь громадян: Концепція громадянської культури Алмонда і Верби підкреслює важливість активної участі громадян у політичному процесі. У США ця концепція може бути використана для аналізу політичної активності громадян, такої як голосування, лобювання та участь у громадських організаціях. Характерними рисами громадянської культури в США є активна роль великої кількості організацій громадянського суспільства, громадських активістів та існування різних каналів впливу на прийняття рішень на різних рівнях влади.

Важливість громадянських свобод: Концепція Г. Алмонда та С. Верби враховує важливість гарантування громадянських свобод, таких як свобода слова, свобода віросповідання та право на мирні зібрання. У США ці громадянські свободи захищені на конституційному рівні і відіграють важливу роль у формуванні громадянської культури та забезпеченні рівності і різноманітності в суспільстві.

Варто зазначити, що концепція громадянської культури Г. Алмонда та С.Верби іноді є предметом дискусій та критики. Деякі дослідники вказують на обмеженість цієї концепції, зокрема на те, що вона не враховує класові та расові аспекти громадянської культури, а також на те, що вона не бере до уваги соціокультурні аспекти, такі як гендер.

Функціонування громадянської культури в США характеризується добре розвинутою системою державної освіти, активною громадянською участю, роллю неурядових організацій та безкарністю за дискримінацію на різних рівнях суспільства. Однак існують і можливі виклики, такі як відмінності в політичних поглядах, етнічні та культурні відмінності, а також вплив нових медіа-технологій та глобалізації на громадянську культуру.

Отже, **результати дослідження** показують, що громадянська культура в США відіграє важливу роль у формуванні громадянського суспільства та сприянні активній участі громадян у прийнятті рішень і взаємодії з державними структурами. Однак вона також потребує постійного розвитку, вивчення різних питань та вдосконалення відповідних політик і практик для забезпечення свого сталого функціонування.

Головною особливістю громадянської культури в США є акцентна важливість індивідуальних прав і свобод, включаючи свободу слова, віросповідання та зброї. Вона також сприяє підвищенню громадянської свідомості, участі громадян у виборчому процесі, громадській діяльності та роботі неурядових організацій.

Загалом, концепція громадянської культури Г. Алмонда та С.Верби в контексті США вказує на важливість активної участі громадян, громадянської свідомості та взаємодії між громадянами та державними структурами. Вона допомагає забезпечити функціонування демократичних процесів та громадського контролю, але потребує постійного вдосконалення та врахування викликів, які виникають у сучасних суспільствах.

Список використаних джерел

1. The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations (1963) авторства Gabriel Almond та Sidney Verba

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження: розуміючи етапи становлення громадянського суспільства, люди можуть бачити повний вектор руху України, що допомагає розуміти куди потрібно рухатися далі.

Мета дослідження: проаналізувати етапи становлення громадянського суспільства в Україні.

Об'єкт дослідження: громадянське суспільство в Україні.

Предмет дослідження: українське громадянське суспільство в контексті його становлення.

Завдання дослідження: проаналізувати етапи становлення громадянського суспільства в Україні протягом незалежності.

Виклад матеріалу: Громадянське суспільство в Україні почало формуватися задовго до 1991 року. Однак комуністична диктатура призупинила розвиток цієї сфери. Нове формування громадянського суспільства розпочалося в пізній період СРСР, але так як тоді це мало малі оберти, ми будемо розглядати процеси вже в незалежній Україні.

Після проголошення незалежності України у серпні 1991 року постали найбільш реальні можливості та перспективи інституалізації громадянського суспільства. До цього спонукали і зростання національної свідомості, і формування нового бачення місця суспільства та особистості у державотворенні й державному управлінні, і багато інших факторів [2]. Але суттєве зниження рівня життя та інші суспільно-політичні негаразди перших років незалежності призвели до того, що процес занепаду інститутів самоорганізації поза політичною сферою був обернено пропорційним самоорганізації за політичною ознакою. В українському суспільстві на початку - у середині 90-х рр. ХХ ст. глибока соціальна криза призвела до подальшого відчуження держави і суспільства. В ситуації кризового послаблення інтеграції та соціальної захищеності на перший план вийшли індивідуальні форми реагування, прагнення до суто індивідуальної вертикальної мобільності і соціального виживання за принципом « кожен сам за себе », які реалізуються в діапазоні – від кримінальної поведінки до різноманітних форм підприємницької діяльності [1].

Перший етап. 22 листопада 2004 року на Майдані Незалежності в центрі міста Києва розпочалася акція громадянської непокори. Приводом стали відверті фальсифікації під час виборів: порушення в ході голосування та підрахунку голосів. Попри результати екзит-полів (опитування виборців, яке проводиться соціологічними службами на виході з виборчих дільниць у день виборів з метою прогнозування їхніх результатів до часу оприлюднення офіційних даних виборчими комісіями), які свідчили про перемогу у другому турі виборів очільника блоку «Наша Україна» Віктора Ющенка, Центральна виборча комісія віддала перемогу його конкурентові — представнику «партії влади» Вікторові Януковичу — Прем'єр-міністру України. Для захисту голосів і демократії до Києва з'їхалося сотні тисяч людей. В акціях непокори, за оцінками соціологів, брали участь від 5 до 6 млн осіб. Було призначено повторне голосування другого туру, яке відбулося 26 грудня 2004 року. І під час нього переміг Віктор Ющенко. Помаранчева революція, що тривала упродовж листопада-грудня 2004 року, засвідчила важливі ментальні зрушення в суспільстві, народження громадянського суспільства, бажання здійснення кардинальних реформ в економіці і державному секторі, наближення народу до управління державою [3].

Другий етап. Процес згорання демократичних напрямків розвитку держави та формування громадянського суспільства розпочався з приходом до влади В. Януковича та Партії регіонів. У цей період відбувається концентрація влади в руках однієї сили, знову повертається президентська республіка, включається державно-адміністративний прес, утисків зазнає свобода слова. В умовах політико-адміністративного авторитаризму частина громадянського суспільства, особливо та, яка виросла в умовах незалежності висловлює протест проти узурпації та авторитаризації влади. Цей протест вилився у революційний вибух [1]. Революція гідності поклала початок новому періоду формування громадянського суспільства в Україні. У цей час активності набули процеси формування громадянського суспільства та трансформації демократичної і правової держави. Швидкому протіканню цих процесів активно сприяло оновлення політико-правової бази нашого суспільства з урахуванням власного і передового світового досвіду. Як пересічні громадяни так і громадські організації та політичні інститути України в нових умовах прагнуть ефективно застосувати досвід демократичних країн для захисту прав і свобод кожної людини. Трансформація суспільно-політичних процесів в Україні зосереджена на боротьбі з корупцією, реформі судочинства, реформі самоврядування тощо. В суспільстві позитивним проявом є внутрішня консолідація громадян. З одного боку цьому сприяла агресія Російської Федерації та необхідність захисту своїх територій, а з іншого – бажання реформувати державу та йти обраним шляхом інтеграції з європейською спільнотою [1].

Третій етап. 24 лютого 2022 року розпочалося повномасштабне вторгнення Російської Федерації. Це жахливий період в житті кожного українця. Ми платимо неймовірну ціну, захищаючи усе що надбали. Загроза втратити все активізує державні та суспільні процеси. Тому за такий короткий проміжок часу ми змогли сильно консолідувати та реформувати громадянське суспільство. Третій етап ще не закінчився, тому детально аналізувати його недоцільно.

Висновок: При отриманні незалежності в Україні розпочалися активні процеси формування громадянського суспільства, хоча спочатку швидкість реформування була малою через безліч проблем у економічній, соціальній та політичній сферах. Пришвидшили рух такі визначні події: Помаранчева революція, Революція гідності, війна з Росією. Звісно народу України потрібно пройти ще безліч перешкод на шлях до сильного та консолідованого громадянського суспільства. Однак на мою думку ми рухаємося у правильному напрямку. І потрібно рухатися далі, використовуючи досвід минулого.

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник / В.Я. Томахів. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.
2. Цукор Є. Етапи становлення громадянського суспільства в Україні в контексті забезпечення легітимності політичної влади. ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ. 2009. С. 130.
3. History | Твоя бібліотека. History | Твоя електронна бібліотека. URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/hlibovska-ukraine-history-11-class-2019-standard-level/36.php> (дата звернення: 27.04.2023).

КОНСЕНСУСНА МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ.

Консенсусна демократія — це модель демократії, де прийняття рішень базується на широкому консенсусі, а не на правлінні більшості. Двома прикладами країн, які запровадили цю модель, є Швейцарія та Бельгія. У цій статті ми дослідимо концепцію консенсусної демократії та її наслідки для політичного процесу.

Консенсусна демократія сягає своїм корінням у віру в те, що демократія має бути не просто правлінням більшості. Натомість це має бути процес, який цінує консенсус і компроміс. У консенсусній демократії рішення приймаються шляхом діалогу та переговорів з метою пошуку рішення, з яким усі можуть погодитися. Такий підхід до демократії часто протиставляють мажоритарній моделі демократії, яка акцентує увагу на волі більшості.

Швейцарія є, мабуть, найвідомішим прикладом консенсусної демократії. Швейцарська система прямої демократії дозволяє громадянам голосувати за питання та пропонувати закони, надаючи їм пряму участь у політичному процесі. Однак рішення приймаються шляхом серії переговорів і компромісів з метою досягнення консенсусу, який може підтримати кожен. Такий підхід призвів до стабільної політичної системи, яка характеризується високим ступенем політичної участі та сильним почуттям громадянської активності.

Бельгія є ще однією країною, яка запровадила консенсусну модель демократії. Як і Швейцарія, Бельгія є федеративною державою зі складною системою прийняття рішень, яка наголошує на компромісах і переговорах. Бельгійська політична система базується на низці систем стримувань і противаг, які гарантують, що всі голоси будуть почуті, і жодна група не зможе домінувати в політичному процесі. Такий підхід допоміг запобігти політичній нестабільності та призвів до високого ступеня соціальної єдності в країні.

Хоча консенсусна демократія має багато переваг, вона не позбавлена проблем. Однією з основних критик цього підходу є те, що він може бути повільним і неефективним, оскільки рішення повинні прийматися шляхом серії переговорів і компромісів. Крім того, деякі стверджують, що наголос на консенсусі може призвести до відсутності сміливого лідерства та небажання ризикувати.

На завершення консенсусна модель демократії, прикладом якої є Швейцарія та Бельгія, наголошує на важливості діалогу та компромісу в політичному процесі. Хоча цей підхід має багато переваг, він не позбавлений і проблем. Зрештою, успіх консенсусної демократії залежить від здатності політичних лідерів і громадян працювати разом, щоб знайти рішення, які принесуть користь усім.

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

ДІАЛЕКТИКА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Діалектика громадянського суспільства і правової держави представляє собою складний і багатогранний процес взаємодії двох ключових концепцій сучасного політичного та правового ландшафту. Громадянське суспільство розглядається як сукупність громадянських організацій, громадських інституцій та активної громадської участі, в той час як правова держава покликана забезпечувати рівність перед законом, захист прав і свобод громадян. Дослідження діалектики між цими двома концепціями є важливим для розуміння сутності та розвитку сучасного політичного та правового порядку.

Громадянське суспільство виступає як важлива складова суспільства, що базується на активній громадській участі, самоорганізації та громадському контролю. Воно сприяє формуванню демократичного середовища, де громадяни можуть впливати на прийняття рішень, брати участь у політичному житті та висувати свої інтереси. Громадянське суспільство відіграє важливу роль у забезпеченні прав людини та громадянина, сприяючи їх захисту від можливого перевищення влади.

Правова держава є необхідною умовою для стабільності, розвитку та захисту прав і свобод громадян. Вона базується на принципах верховенства права, рівності перед законом та незалежності суду. Правова державазабезпечує регулювання відносин між громадянами та органами влади на основі законності. Вона гарантує захист прав та свобод громадян, забезпечує справедливість, прозорість та відповідальність у діях владних структур. Правова держава сприяє побудові стабільного і прогресивного суспільства, де права кожного громадянина поважаються та захищаються.

Діалектика між громадянським суспільством і правовою державою виявляється в їх взаємозв'язку та взаємовпливі. Громадянське суспільство виступає як активний учасник політичного та соціального життя, створюючи передумови для розвитку правової держави. З іншого боку, правова держава надає рамки та механізми для реалізації прав та свобод громадян, що сприяє зміцненню громадянського суспільства. Взаємозв'язок між громадянським суспільством і правовою державою базується на принципі взаємної залежності та взаємовигідності. Громадянське суспільство впливає на правову державу шляхом активної участі громадян, громадських організацій та громадських рухів у формуванні політичної волі та контролі за діями влади. Це може здійснюватись через публічні обговорення, демонстрації, лобіювання інтересів громадян тощо. Правова держава, у свою чергу, забезпечує громадянам правовий захист, незалежну судостововість судової системи, а також реагує на громадські домагання та вимоги, враховуючи їх у процесі прийняття рішень та формування правової політики.

Процес діалектики громадянського суспільства і правової держави має свої виклики та труднощі. Одним з них є забезпечення балансу між самостійністю громадянського суспільства і необхідністю правового регулювання з боку держави. Занадто слабе громадянське суспільство може призвести до авторитаризму та зловживання владою, тоді як надмірне втручання держави може обмежити свободи та ініціативу громадян. Важливо знайти оптимальний баланс, де громадянське суспільство зберігає свою активність і самостійність, а правова держава забезпечує правовий захист та стабільність.

Крім того, викликом є також забезпечення широкої участі громадян у прийнятті рішень та формуванні політики. Відкритість, прозорість та доступність процесів влади є передумовами для активної участі громадян у прийнятті рішень, що впливають на їхнє життя. Забезпечення громадського контролю та залучення різноманітних груп громадян є важливими аспектами розвитку діалектики громадянського суспільства і правової держави.

У світі існують приклади успішної взаємодії громадянського суспільства і правової держави, які можуть бути використані для подальшого розвитку суспільства. Такі приклади демонструють важливість спільної роботи та довіри між громадянами та державою, створення механізмів для громадського участі та взаємного впливу. Наприклад, впровадження електронного урядування та партнерства між державою та громадськими організаціями сприяє підвищенню рівня взаємодії та довіри.

Діалектика громадянського суспільства і правової держави є невід'ємною складовою сучасного політичного та правового порядку. Громадянське суспільство і правова держава взаємодіють та впливають одне на одного, забезпечуючи захист прав та свобод громадян і створюючи передумови для стабільності та розвитку суспільства. Важливо забезпечити баланс між самостійністю громадянського суспільства і необхідністю правового регулювання, а також забезпечити широку участь громадян у прийнятті рішень та формуванні політики. Подальший розвиток діалектики громадянського суспільства і правової держави потребує спільної роботи та взаємодії громадян та держави на основі принципів відкритості, прозорості та довіри. Тільки таким чином можна забезпечити справедливе, демократичне та стабільне суспільство, де права та свободи кожного громадянина будуть поважатися та захищатися.

Список використаних джерел

1. Влада і громадянське суспільство: механізми взаємодії URL:<http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/72>
2. Сабадуха, О. В. Діалектика розбудови громадянського суспільства і формування почуття відповідальності в суб'єктів соціального простору в епохи просвітництва та нового часу. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка (66). с. 37-40. URL:<http://eprints.zu.edu.ua/9275>
3. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВІЙНИ: ВПЛИВ І ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ

В сучасному цифровому світі інформаційно-психологічні війни стають все більш актуальною та значущою проблемою.

Цей вид війн використовується для маніпуляції громадською думкою, впливу на політичні процеси та навіть дестабілізації країн. У даній статті ми розглянемо основні аспекти інформаційно-психологічних війн, деякі джерела, які можна використати для дослідження цієї проблеми, а також запропонуємо деякі заходи для протидії цим війнам.

Інформаційно-психологічні війни, також відомі як інформаційна війна або гібридна війна, є стратегічним інструментом, який використовується для впливу на суспільство, політичні процеси та геополітичні відносини. Їх метою є використання інформаційних технологій та психологічних методів з метою зміни уявлень, переконань та поведінки цільової аудиторії.

Для проведення дослідження інформаційно-психологічних війн можна скористатися різноманітними джерелами. Одним із них є «The Advent of Netwar» від RAND Corporation, яка досліджує сутність та наслідки інформаційно-психологічних війн.

Також варто звернути увагу на книгу «The Darkening Web: The War for Cyberspace» від Александра Клімбурга, яка розглядає вплив інформаційно-психологічних війн у кіберпросторі. Додатковим джерелом може бути журнальна стаття «Cross-domain deterrence in an era of cyber threats» від Еріка Гартцке та Джона Ліндсея, яка досліджує використання стратегії загального запобіжництва для протидії кіберзагрозам, включаючи інформаційно-психологічні війни. Заходи протидії інформаційно-психологічним війнам мають враховувати широкий спектр факторів.[2.102]

Інформаційна революція призводить до появи мережевих форм організації, що має незвичайні наслідки для організації суспільства та ведення конфліктів. «Мережева війна» є наслідком, що виникає. Термін стосується суспільних конфліктів і злочинів, окрім війни, у яких антагоністи організовані більше як розгалужені мережі «без лідерів», ніж як тісна ієрархія. Багато терористів, злочинців, фундаменталістів і етнонаціоналістів розвивають можливості мережевої війни. Також з'являється нове покоління революціонерів і войовничих радикалів із новими доктринами, стратегіями та технологіями, які підтримують їхню опору на мережеві форми організації. Мережева війна може бути домінуючим способом суспільного конфлікту в 21 столітті. [1,с.10]. По-перше, важливо розвивати інформаційну грамотність серед громадян, щоб вони могли аналізувати та критично оцінювати інформацію, яка до них надходить. Крім того, необхідно залучати державні та недержавні організації до співпраці з метою виявлення, аналізу та розповсюдження правдивої інформації. Другим важливим кроком є зміцнення кібербезпеки. Це включає захист інформаційно-комунікаційних систем від хакерських атак, використання шифрування та інших заходів для захисту важливих даних. Крім того, міжнародне співробітництво має відігравати ключову роль у протидії інформаційно-психологічним війнам.

Складність ландшафту загроз двадцять першого століття помітно контрастує з контекстом двосторонніх ядерних переговорів, який передбачає класична теорія стримування. Ядерні та звичайні арсенали продовжують розвиватися разом із протисупутниковими програмами, автономною робототехнікою чи безпілотниками, кіберопераціями, біотехнологіями та іншими інноваціями, про які насилу можна було уявити на початку ядерної ери.

Країни повинні об'єднуватися для обміну інформацією, розробки спільних стратегій та встановлення міжнародних стандартів, спрямованих на боротьбу з дезінформацією та маніпуляціями.

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Інформаційні війни. Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: щорічник наукових праць студентів та викладачів кафедри філософії та політології ТНЕУ. Тернопіль: ТНЕУ. 2016. С.169- 171
2. Klimburg, A. (2017). «The Darkening Web: The War for Cyberspace. Penguin.
3. Gartzke, E., & Lindsay, J. R. (2020). «Cross-domain deterrence in an era of cyber threats.» Journal of Cybersecurity, 6(1), tyaa001.
4. NATO Strategic Communications Centre of Excellence. (201 Handbook of Russian Information Warfare.» NATO CCD COE Publications.

ІНФОРМАЦІЙНІ ВПЛИВИ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Сучасний світ насичений інформаційними технологіями. Він став свідком ери цифрової комунікації, де соціальні мережі займають особливе місце у формуванні політичної думки та поведінки суспільства. Мережі спілкування стали не тільки засобом комунікації, але й важливим інструментом для формування думок, поведінки та переконань людей. Таким чином, **актуальність** цієї теми є дуже важливою для розуміння того, як соціальні мережі впливають на наше життя, та як можна бути більш обережними при споживанні інформації з цих платформ.

Інформаційний вплив соціальних мереж у сучасному політичному контексті можна розглядати з різних сторін. Загальною метою такого впливу є формування та зміна думок, переконань, цінностей, поведінки та вплив на політичні процеси. Наприклад, соціальні мережі можуть впливати на виборчі процеси, рішення виборців та політичних лідерів. З іншого боку, соціальні мережі також можуть поширювати дезінформацію та фейки, які можуть впливати на громадську думку та вибір. Тому, **метою** інформаційного впливу соціальних мереж є вплив на сприйняття людьми політичних процесів та зміна їх думок, переконань і поведінки. Цей вплив може бути як позитивним, так і негативним, залежно від того, як використовується інформація в соціальних мережах і які цілі її поширення.

Одним із найважливіших аспектів інформаційного впливу соціальних мереж є їх здатність швидко та ефективно поширювати інформацію серед широкої аудиторії. Зокрема, соціальні мережі можна використовувати для спілкування з іншими людьми в будь-який час і будь-де, їх можна використовувати для впливу на політичну арену через соціальні медіа та інші платформи, де громадська думка може бути відображена та впливати на рішення політиків і уряду тіла. Тобто, **об'єктом** інформаційних впливів соціальних мереж можуть бути люди, організації, компанії, громадські рухи, політичні партії, країни. Однак, необхідно враховувати можливий негативний вплив соціальних мереж на рівень довіри до політичної системи та державних інституцій.

Одна з особливостей соціальних мереж полягає у тому, що вони охоплюють широку цільову аудиторію та забезпечують перехід від односторонньої комунікації, коли просто надається інформація, до двосторонньої, яка дає можливість діалогу. Сучасний інформаційний простір і глобальний вплив інтернету на наше життя сприяють тому, що в сучасному світі практично кожен індивід піддається новим видам інформації.

Комунікація в інформаційному суспільстві охоплює своїм впливом усі сфери соціальної дійсності і по новому організує суспільні відносини. Розвиток комунікаційних технологій сприяє виробництву та поширенню суспільно значущої інформації, що спричиняє формування глобального інформаційного простору, до якого залучені цілі спільноти, політичні, економічні, релігійні та культурні інститути.

Отже, можна зробити **висновок**, що інформаційні соціальні мережі – це соціальні мережі, які спрямовані на обмін та поширення інформації серед користувачів. Інформаційні соціальні мережі стали важливим засобом комунікації та спілкування для мільйонів людей у всьому світі. Вони дозволяють швидко обмінюватися інформацією, взаємодіяти з іншими користувачами, вести бізнес і професійно розвиватися. З іншого боку, інформаційні соціальні мережі можуть негативно впливати на нашу психіку, зокрема на самооцінку та емоційний стан. Також вони можуть поширювати неправдиву або недостовірну інформацію. Тому важливо уважно ставитися до інформації, яку ми отримуємо з інформаційних соціальних мереж, і критично оцінювати її джерела.

Список використаних джерел

1. Романуха З. Університетські бібліотеки України в соціальних мережах. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 1. С. 12-16
2. Самсонов М. Реклама бібліотек в онлайн-соціальних мережах. *Наук. пр. Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. К., 2012. Вип. 33. С. 532-542.
3. Tharon W. Howard. Design to Thrive. Creating Social Networks and Online Communities that Last. — Morgan Kaufmann, 2010.

ГРУПИ ІНТЕРЕСІВ, ЇХ ТИПОЛОГІЯ ТА ФУНКЦІЇ.

У сучасному світі групи інтересів та лобіювання стали необхідним елементом політичної системи. Групи інтересів можуть бути визначені як організовані групи людей або організацій, які разом працюють над втіленням спільних інтересів в політичну діяльність та вплив на процеси прийняття рішень. Групи інтересів можуть включати бізнес-асоціації, профспілки, НУО, лобістські організації, а також інші організації, які представляють спільні інтереси.

Типологія груп інтересів в політиці визначається за допомогою кількох критеріїв, таких як цілі, засоби, способи організації, географічне положення, та вплив на політику. Залежно від цих критеріїв, групи інтересів можна розділити на декілька типів:

1. Професійні групи. Ці групи представляють інтереси професійних або промислових груп, таких як лікарі, адвокати, вчителі, або працівники промисловості. Вони мають спеціальні знання та навички, які дають їм перевагу в змаганні за вплив на політику.

2. Громадські групи. Ці групи представляють інтереси громадських організацій, таких як благодійні фонди, релігійні організації, та соціальні клуби. Вони мають широкую базу підтримки серед населення та можуть мати значний вплив на політику, якщо вони збираються разом та використовують свій вплив.

3. Корпоративні групи. Ці групи представляють інтереси великих компаній та корпорацій. Вони зазвичай мають значні фінансові ресурси та зв'язки зі знаковими політиками. Їхні цілі зазвичай спрямовані на забезпечення процвітання своїх бізнесів та збільшення прибутків.

4. Екологічні групи. Ці групи представляють інтереси екологічних організацій та інших зацікавлених сторін в охороні навколишнього середовища. Вони спрямовані на забезпечення збереження природних ресурсів та зниження впливу на довкілля. Вони можуть бути впливовими в певних сферах, таких як енергетика, транспорт та сільське господарство.

5. Етнічні та культурні групи. Ці групи представляють інтереси міноритетних груп населення, які можуть бути відокремлені від більшості населення за культурними або етнічними ознаками. Вони можуть зосереджуватися на питаннях, таких як права людини, міграція та білінгвізм.

6. Політичні партії та групи. Ці групи представляють інтереси політичних партій та груп, які зазвичай зосереджені на здобутті влади. Вони можуть спрямовувати свої зусилля на здобуття влади через вибори або забезпечення підтримки уряду.

7. Регіональні групи. Ці групи представляють інтереси окремих регіонів або міст, які можуть мати особливі проблеми або можуть мати специфічні потреби. Вони можуть бути впливовими в певних сферах, таких як транспорт, інфраструктура та розвиток місцевих господарств.

Групи інтересів мають різні функції в політичній системі. Одна з найважливіших функцій полягає у забезпеченні участі громадян у політичному процесі. Групи інтересів можуть забезпечити представництво різних соціальних груп та інтересів, які не завжди можуть бути представлені у політичних структурах. Крім того, групи інтересів можуть сприяти розширенню демократії та забезпечити більш ефективне прийняття рішень, через врахування різних поглядів та інтересів.

Однак, групи інтересів можуть також використовуватись для захисту привілеїв окремих груп на шкоду загальних інтересів. Крім того, групи інтересів можуть мати значний вплив на процес прийняття рішень та формування політики через лобіювання.

Лобіювання, лобізм — цілеспрямований легальний або нелегальний вплив на органи державної влади та місцевого самоврядування, а також на їх посадових осіб, спрямований на них від імені іншої особи, організації або групи. Серед специфіки лобіювання можна виділити такі особливості:

1. Ключове значення зв'язків. У лобіюванні важливу роль відіграють зв'язки з політичними елітами та державними службовцями, що можуть відіграти роль у прийнятті рішень. Лобісти часто використовують свої зв'язки для отримання доступу до владних структур та впливу на політичні рішення.

2. Суттєвий вплив на прийняття рішень. Лобісти можуть впливати на прийняття рішень урядом, парламентом, регуляторними органами та іншими державними структурами, які відповідають за регулювання різних сфер життя. Їх вплив може бути як позитивним, так і негативним залежно від інтересів, які вони представляють.

3. Потреба відповідних ресурсів. Лобіювання вимагає від лобістів значних ресурсів, таких як кошти, людські ресурси та інші матеріальні ресурси, щоб впливати на політичні процеси та прийняття рішень.

4. Невидимість процесу. Більшість лобістських дій не є публічними, що може призвести до відчуття відсутності прозорості та відкритості в прийнятті рішень. Це може породжувати певний ризик корупції та недовіри до влади.

5. Взаємодія з іншими групами інтересів. У більшості випадків лобісти змагаються між собою за вплив на політичні рішення, що може призвести до конфліктів та зміни стратегій.

Таким чином, дослідження груп інтересів та лобіювання важливі для розуміння політичних процесів та розв'язання соціально-економічних проблем.

Список використаних джерел

1. Лобіювання в Україні: механізми впливу на державні рішення» / Максим Тітаренко, Ірина Синегуб. Київ: Центр досліджень соціальних комунікацій «Соціум», 2018.
2. Smith, S. A. (2000). Interest group influence in the US Congress. *Journal of Politics*, 62(2), 463-486.
3. Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497-529.

ІСТОРИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ КОРЕНІ ПОПУЛІЗМУ

Постановка проблеми: Популізм став однією з найбільш актуальних тем для дослідження в політичній науці останнім часом. Це явище набуло популярності в різних країнах світу, включаючи США, Бразилію, Італію та Іспанію. Однак, популізм являє собою складне та багатогранне явище, яке має глибокі історичні та соціальні корені. Тому, зрозуміння цих коренів є важливим для того, щоб ефективно протистояти популізму та зберегти демократію.

Мета дослідження: Метою цього дослідження є визначення історичних та соціальних коренів популізму та їх вплив на сучасне політичне життя.

Методи: У нашому дослідженні ми використовували різні методи, включаючи аналіз літератури, емпіричні дослідження та порівняння різних країн світу.

Виклад: Популізм являє собою політичний рух, який виник у кінці XIX століття, із загостренням класових суперечностей в Європі. Цей рух спочатку з'явився як реакція на гілею, яка була притаманна елітам та ортодоксальним партіям [1, с. 15]. Це зумовило величезний популярний попит на політичну альтернативу, яка може змінити статус-кво та захищати права простих людей.

Історичні корені популізму можна відстежити до різних соціальних рухів, які були притаманні різним країнам в різні часи. У США популізм почав розвиватись у 1890-х роках підією захисту прав малих селянських господарств від монополій великих корпорацій [2, с. 162]. У Латинській Америці популізм з'явився в кінці XIX - на початку XX століть, коли бідні селяни та робітники почали боротись за свої права та за встановлення соціальної справедливості.

Історичні корені популізму в Європі можна відстежити до середини XIX століття, коли з'явилась нова класова свідомість серед міських робітників та бідних селян, що вимагали зміни влади та перерозподілу соціального багатства. У XX столітті популізм став популярним серед виборців в різних країнах світу, включаючи Індію, Таїланд, Філіппіни, Аргентину, Італію, Францію, США та інші країни.

Соціальні корені популізму можна відстежити до відчуття незадоволеності серед громадян щодо системи влади, економічної нерівності та соціальної справедливості [3, с. 20] Популісти виступають за захист прав тих, хто вважає себе «забутими» або «недооціненими» групами населення, і пропонують прості рішення на складні проблеми. Вони також використовують політичні техніки, які дозволяють їм залучати до своєї підтримки маси населення, такі як популістські обіцянки, медійна маніпуляція та агресивна антиелітарна риторика.

Висновок: Отже, наш дослід показав, що популізм є складною та багатогранною явищем, яке має глибокі історичні та соціальні корені. Для того, щоб ефективно протистояти популізму та зберегти демократію, необхідно не тільки вивчати його природу та причини, але й шукати комплексні підходи до розв'язання соціально-економічних та політичних проблем. Особливу увагу слід звернути на те, щоб не допустити маніпулювання громадською думкою, яке є однією з головних характеристик популізму. Також важливо пам'ятати, що популізм може мати як позитивний, так і негативний вплив на суспільство, тому необхідно бути обережними при оцінці популістських рухів та політиків.

Список використаних джерел

1. Бурденюк, І. В. (2019). Популізм як явище політичної культури сучасного світу. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Політологія*, 40.с. 11-17.
2. Гриценко, Ю. М. (2016). Популізм як феномен політичної культури сучасності. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. с.159-164.
3. Загурський, О. С. (2019). Популізм як особлива форма політичного режиму. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Політологія*, 39, 16-22.

ГЛОБАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР

Сьогодні глобальний інформаційний простір є однією з окремих складових сучасного світового порядку. Завдяки розвитку інформаційних технологій та зростанню доступу до Інтернету, людство знаходиться в постійному зв'язку та взаємодії, що забезпечує зростання обміну інформацією, знаннями та ідеями між людьми та країнами.

Однак, разом з технологічним прогресом, глобальний інформаційний простір також формується під впливом культурних факторів, які можуть вплинути на взаєморозуміння та сприйняття інформації. Звідси необхідно дослідження взаємодії між технологіями та культурними впливами на формування світового співтовариства.

Метою наукового дослідження є проаналізувати роль глобального інформаційного простору в сучасному світі, зокрема в контексті взаємодії технологій та культурних впливів. Дослідження зосередитися на аналізі взаємодії між технологіями та культурними впливами на формування світового співтовариства, визначені основні фактори, що впливають на цей процес, та розглядів можливостей забезпечення взаєморозуміння та толерантності у глобальному інформаційному просторі.

Об'єктом нашого дослідження є глобальний інформаційний простір як провідна тенденція розвитку сучасного світового співтовариства. Враховуючи багатовимірність об'єкту дослідження, предметом теоретичного аналізу є глобальний інформаційний простір як чинник соціально-економічних деформацій сучасності.

Глобальний інформаційний простір став неодмінною складовою сучасного світу, де взаємодія між людьми, країнами та компаніями відбувається не тільки через фізичні межі, але і через електронні засоби зв'язку. Цей простір став одним із ключових аспектів глобалізації та змінив спосіб, яким люди сприймають та інформують. Інформаційні технології, такі як Інтернет, соціальні мережі та мобільні пристрої, впливають на різні аспекти життя, включаючи політику.

Вплив глобального інформаційного простору на політику став все більш помітним і розглядається як один із головних факторів, що впливають на сучасну міжнародну політику. Інформаційні технології дають можливість політичним акторам, зокрема уряду, опозиції, громадським організаціям та мас-медіа, взаємодіяти зі своїми прихильниками та конкурентами та впливати на глобальну аудиторію.

У цій темі можна пояснити, як глобальний інформаційний простір проблеми на вибір, національну та міжнародну безпеку, міжнародні відносини, транснаціональні проблеми, такі як кліматичні зміни та міграція. Крім того, можна досліджувати, як уряди та інші політичні актори використовувачів використовують глобальний інформаційний простір для просування своїх інтересів, маніпулювання громадською думкою та контролю інформації.

Політики повинні розуміти важливість глобального інформаційного простору та його вплив на політику, щоб ефективно працювати з мас-медіа та іншими інформаційними ресурсами. Вони повинні забезпечити свою присутність в Інтернеті, ефективно використовувати соціальні мережі для спілкування зі своїми прихильниками, а також контролювати джерела дезінформації та фейків.

Проблеми, пов'язані з глобальним інформаційним простором, включають різноманітні аспекти, такі як кібербезпека, захист конфіденційності, контроль надінформації та свобода слова. Із зростанням впливу соціальних мереж та інших онлайн-платформ стали дедалі більш актуальними питання щодо регулювання діяльності цих платформ, забезпечення їхньої безпеки та забезпечення свободи слова та доступу до інформації.

Одним із ключових викликів, які стоять перед політиками, є боротьба з фейковими новинами та дезінформацією, які можуть вплинути на демократичні процеси та вибори. У цьому контексті політика повинна працювати над розвитком механізмів перевірки фактів та підвищення рівня медіаграмотності серед громадян.

Крім того, зростаючий вплив інформаційних технологій на економіку також вимагає уваги політиків. Вони повинні створити сприятливі умови для розвитку інновацій та цифрової економіки, а також забезпечити захист прав на інтелектуальну власність у цьому просторі

Також можна розглядати міжнародні ініціативи щодо регулювання глобального інформаційного простору, наприклад, Конвенцію Ради Європи про кіберзлочини, Програму ООН з розвитку для підвищення кібербезпеки та інші.

Загалом, глобальний інформаційний простір є складним та швидкозмінним полем для політик, які повинні мати багато різних факторів, таких як права людини, кібербезпека, економіка, свобода слова та доступ до інформації, а також сприяти ефективному регулюванню цього простору з надання безпеки та благополуччя суспільства. в цілому.

Узагальнюючи, глобальний інформаційний простір має значний вплив на сучасну політику, тому вивчення та розуміння цієї теми є великою для політиків, дослідників та громадян.

Список використаних джерел

1. Ніколас Негропonte: Бути цифровим. URL:<https://www.hachettebookgroup.com/titles/nicholas-negroponte/being-digital/9780679762904/>

2. Йозеф Най: Глобальне інформаційне суспільство: між відкриттям та забуттям. URL: <https://www.ibidem.eu/en/reihen/gesellschaft-politik/global-politics-and-security/studies-in-global-justice-and-information-society-between-openness-and-restriction.html> <https://www.ibidem.eu/human-rights/global-justice-and-information-society-between-openness-and-restriction.html>

М. ВЕБЕР ПРО ПОЛІТИКУ ЯК ПОКЛИКАННЯ ТА ПРОФЕСІЮ.

Макс Вебер, видатний німецький соціолог, політичний економіст та політичний теоретик, вніс вагомий внесок у розуміння політичної сфери суспільства. Він детально розглядав роль і значення політики в житті людей, а також зосереджувався на професійних аспектах політичної діяльності.

Згідно з Максом Вебером, політика може бути сприйнята як покликання. Вебер вбачав у політиці особливу сутність, яка вимагає від людей не лише знань і навичок, але й певної духовної складової. Він стверджував, що істинний політик повинен мати глибоке розуміння суспільних процесів, бути здатним до аналізу, передбачення та керівництва. Політика, за Вебером, це не просто засіб досягнення влади або задоволення особистих інтересів, але й спосіб служіння суспільству.

Макс Вебер також розглядав політику як професію. Він вважав, що політика може бути вивчена, оволодіна і працювати в цій сфері можна на професійному рівні. Політична професія, на думку Вебера, вимагає спеціалізованих знань, навичок і експертизи. Політик повинен бути обізнаним у політичних теоріях, економічних процесах та соціальних динаміках. Він має бути здатним розробляти стратегії, приймати рішення та виконувати важливі функції управління суспільством.

Ідеї Макса Вебера про політику як покликання та професію мають велике значення й у сучасному світі. Сьогодні, як ніколи раніше, вимагається від політиків висока етичність, здатність до компетентного управління і стратегічного мислення. Політична діяльність стає все більш складною і вимагає глибокого розуміння глобальних проблем та суспільних викликів.

В заключення, думки Макса Вебера про політику як покликання та професію дають нам можливість переглянути наше розуміння політичної діяльності. Вебер показує, що політика вимагає не лише спеціалізованих знань і навичок, але й має бути покликанням до служіння суспільству. Ці ідеї залишаються актуальними й надихають нас діяти як відповідальних та етичних політиків.

Список використаних джерел

1. Weber, Max. Politics as a Vocation. In *From Max Weber: Essays in Sociology*, edited by H.H. Gerth and C. Wright Mills, 77-128. London: Routledge, 2019.
2. Mommsen, Wolfgang J. Max Weber and German Politics, 1890-1920. » *Past & Present*, no. 75 (1977): 106-127.
3. Turner, Stephen P. Max Weber on Power and Authority. *Journal of Classical Sociology* 6, no. 2 (2006): 201-218.
4. Owen, David S. Max Weber on Charisma and Institution Building. *Canadian Journal of Sociology* 7, no. 2 (1982): 167-186.

МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

Законодавче визначення інформаційної безпеки зафіксоване в Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 рр.»: «Інформаційна безпека – стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, за якого запобігається нанесення шкоди через: неповноту, невчасність і невірогідність інформації, що використовується; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки застосування інформаційних технологій; несанкціоноване розповсюдження, використання і порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації» (п. 13 Закону) [1].

Інформаційна безпека є складним, системним, багаторівневим явищем, на стан і перспективи розвитку якого мають безпосередній вплив зовнішні та внутрішні чинники, найважливішими з яких є: 1) політична обстановка у світі; 2) наявність потенційних зовнішніх і внутрішніх загроз; 3) стан і рівень інформаційно-комунікаційного розвитку країни; 4) внутрішньополітична обстановка в державі. Водночас інформаційна безпека є складною, динамічною, цілісною соціальною системою, компонентами якої є підсистеми безпеки особистості, держави і суспільства. Саме взаємозалежна, системна інформаційна єдність останніх складає якісну визначеність, покликану здійснити захист життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, забезпечити їх конкурентоздатний, прогресивний розвиток [2, с. 154–155].

Забезпечення інформаційної безпеки завдяки послідовній реалізації грамотно сформульованої національної інформаційної стратегії значною мірою може сприяти забезпеченню досягнення успіху при вирішенні завдань у політичній, військово-політичній, військовій, соціальній, економічній та інших сферах державної діяльності. Так, втілення в життя вдалої інформаційної політики може суттєво вплинути на розв'язання внутрішньополітичних, зовнішньополітичних і військових конфліктів. Чітке розуміння і виокремлення факторів, що зумовлюють загострення загроз інформаційній безпеці, мають системний характер, а тому вони охоплюють усі без винятку сфери життєдіяльності людини, суспільства і держави. На практиці аналіз викликів – це завжди суб'єктивний процес сприйняття суб'єктом певних факторів через призму власних інтересів і професійності. Фахівці називають важливий компонент гібридної війни – вторгнення в інформаційно-комунікаційний простір певної країни з метою придушення опору та формування світового політичного стандарту, узгодженого з інтересами агресора. Для цього використовуються найрізноманітніші інструменти маніпулювання громадською думкою: втручанням у функціонування інформаційно-телекомунікаційних систем і мереж; розвиток кіберзлочинності; вплив на засоби масової комунікації та маніпуляція суспільною думкою [3, с. 18].

В умовах гібридної війни держава, що стала об'єктом агресії, неминуче наражається на широкий спектр інформаційних загроз, нейтралізація яких, з одного боку, вимагає вжиття надзвичайних правових і адміністративних заходів, а з іншого – може супроводжуватися істотним згортанням демократичних прав і свобод. Пошук балансу між інтересами національної безпеки й ідеями верховенства права – це стратегічно важливе завдання держави. Мас-медіа є чи не найефективнішою зброєю, яка використовується в сучасних гібридних війнах. Зважаючи на це, державна політика в галузі інформаційного права має орієнтуватися на вибіркоче застосування обмежень щодо конкретних ЗМІ, які зарекомендували себе недружніми, заангажованими та маніпулятивними. Такий підхід вимагає максимальної правової визначеності обмежувальних критеріїв, оскільки за їх відсутності існує ризик потрапляння під заборону незаангажованих і політично нейтральних мас-медіа (наприклад, у разі нецільеспрямованого поширення недостовірної інформації). Водночас широке коло громадських діячів та організацій наголошують, що встановлені заборони позбавлені фактичних підстав, не мають правового обґрунтування, суперечать Конституції, утискають демократичні права і свободи. Тому будь-які обмеження в інформаційному середовищі повинні мати точковий характер і стосуватися лише тих ресурсів, які скомпрометували себе конкретними діями або є джерелом загроз для держави та суспільства [3, с. 21–22].

Загалом політика інформаційної безпеки як суспільне явище має комплексний характер, включаючи внутрішньо та зовнішньополітичні, економічні, технологічні, військові та інші елементи, тому вимагає комплексного підходу. Діяльність органів державної влади повинна спрямовуватися на виконання конкретних завдань у цій сфері й об'єднуватися єдиною метою – надання належних умов для реалізації забезпечення інформаційної безпеки України.

Система інформаційної безпеки держави є складовою частиною загальної системи національної безпеки країни та становить сукупність органів державної влади, недержавних структур і громадян, які повинні узгоджено здійснювати діяльність по забезпеченню інформаційної безпеки на основі єдиних правових норм, ефективно протистояти інформаційним загрозам за сучасних умов.

Уточнено поняття міжнародної інформаційної безпеки, під якою пропонується розуміти складову міжнародної безпеки, стан захищеності особи, суспільства, держави і світового співтовариства, за якого досягається сталий інформаційний розвиток (технічний, інтелектуальний, соціальнополітичний, морально-етичний), при якому унеможливується чи мінімізується негативний сторонній інформаційно-психологічний та інформаційно-технічний вплив через неповноту, несвоєчасність і недостовірність інформації, що використовується, несанкціоноване поширення, використання і порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації[4].

Основним призначенням політики кібербезпеки є збереження міжнародного миру та безпеки, самобутності націй, держав, забезпечення інформаційних прав і свобод людини в кіберпросторі, створення неможливості маніпулювання масовою свідомістю та введенню обмежувальних поправок, інформаційних режимів через різні бажання суб'єктів управління.

Список використаних джерел

1. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 рр. : Закон України від 09 січня 2007 р. № 537-V. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16?find=1&text=%E1%E5%E7%E>.
2. Золотар О.О. Інформаційна безпека людини: теорія і практика : монографія. Київ : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. 446 с.
3. Гуржій Т. Інформаційне право: виклики гібридної війни. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2018. № 4. С. 16–26.

КОНСЕРВАТИЗМ ЯК ПОЛІТИЧНА ДОКТРИНА ТА ЇЇ ТРАНСФОРМАЦІЯ В НЕОКОНСЕРВАТИЗМ.

Мета дослідження полягає у розумінні концепцій консерватизму та неоконсерватизму як політичних доктрин, їх еволюції та впливу на сучасне політичне життя.

Об'єктом дослідження є концепція консерватизму та неоконсерватизму, їхні ідеї та принципи, а також роль цих доктрин у формуванні політичних процесів та рішень.

Консерватизм є політичною доктриною, яка базується на збереженні традиційних цінностей та інститутів, відстоює консервативні соціальні та економічні погляди та протистоїть радикальним змінам у суспільстві. Консерватори вважають, що суспільство потребує стабільності, щоб забезпечити ефективну роботу інститутів та зберегти соціальний порядок. [3]

Неоконсерватизм - це рух, що з'явився у 1960-х роках в США, який виступає за збереження традиційних консервативних цінностей та одночасно підтримує активну зовнішню політику та сильну державу. Він також підтримує економічну свободу та приватну власність, але вважає, що держава повинна бути активнішою в економіці, щоб забезпечити розвиток та ефективність ринкових відносин.

Неоконсерватизм з'явився як реакція на те, що консервативні ідеї не могли впливати на політику в США, тому що ліберальний консенсус був таким сильним. Цей рух став популярним в США після 11 вересня 2001 року, коли США вступили в війну з тероризмом. Тоді неоконсерватори запропонували, що США повинні бути головними захисниками світової стабільності та демократії. Їхня зовнішня політика базується на ідеї превентивного втручання та експорту демократії. [1]

У змаганні за владу неоконсерватори підтримують сильну державу, яка виконує роль регулятора та захисника свободи та прав людини, але вони також вважають, що держава повинна бути ефективною та результативною, тому вони підтримують певні форми державного втручання в економіку, науку та технології, що дозволяє забезпечити розвиток та зміцнення національної економіки та конкурентоспроможності країни в глобальному світі.

Неоконсерватори вважають, що культура та моральні цінності грають важливу роль у формуванні суспільства та розвитку країни. Вони підтримують традиційні цінності, такі як сім'я, релігія та національна ідентичність, які вони вважають основою стабільності та розвитку суспільства. Неоконсерватори також підтримують розвиток науково-технічного прогресу та інновацій, вважаючи, що це забезпечить економічний розвиток та конкурентоспроможність країни. Вони підтримують інвестиції в наукові дослідження та розвиток технологій, а також підтримують підприємництво та приватний сектор як джерело інновацій та економічного розвитку.

У підсумку, неоконсерватизм є еволюційним рухом в межах консерватизму, який став відповіддю на нові виклики світової політики та економіки. Він підтримує збереження традиційних консервативних цінностей та інститутів, але одночасно підтримує активну зовнішню політику та сильну державу. Він прагне забезпечити стабільність та ефективність суспільства, а також зміцнення національної економіки та конкурентоспроможності країни в глобальному світі.

Неоконсервативна доктрина була особливо популярна в США в 1980-х та 1990-х роках, коли до влади прийшов президент Рональд Рейган та його наступник Джордж Герберт Вокер Буш. Вони підтримували зовнішню політику, спрямовану на зміцнення позицій США у світі, включаючи боротьбу з комунізмом та підтримку союзників. Проте, неоконсервативна політика стала предметом критики з боку інших політичних напрямів, які вважали, що вона призвела до зростання військових витрат та зміцнення ролі держави в економіці та соціальних справах.

Також було критиковано неоконсервативну зовнішню політику за те, що вона викликала збройні конфлікти та зміцнення авторитарних режимів у світі. У XXI столітті неоконсервативні ідеї продовжують впливати на політику США та інших країн, особливо в галузі зовнішньої політики та безпеки. Однак, вони також стали об'єктом критики з боку інших політичних напрямів, які вважають, що вони призводять до зростання мілітаризації та занепаду цінностей толерантності та прав людини.

У підсумку, консерватизм та неоконсерватизм є важливими політичними доктринами, які впливають на світову політику та суспільство. Вони підтримують збереження традиційних цінностей та інститутів, зміцнення ролі держави та підтримку національної економіки. Проте, вони також можуть стати об'єктом критики за свою консервативну спрямованість та занепад цінностей толерантності та рівноправності.

У кожній країні консервативні та неоконсервативні ідеї можуть мати свої особливості та специфіку в залежності від історії, культури та політичної ситуації. Наприклад, в Європі консервативні партії можуть підтримувати соціальну державу та захист прав працівників, тоді як в США консерватори зазвичай підтримують вільний ринок та зменшення ролі держави в економіці.

У країнах з розвинутими демократіями консервативні та неоконсервативні партії можуть брати участь у парламентських виборах та мати вплив на формування політичної агенди. Проте, у деяких країнах з авторитарними режимами консервативні та неоконсервативні ідеї можуть використовуватись для підтримки режиму та обмеження прав людини та свобод громадян.

У будь-якому випадку, консервативні та неоконсервативні ідеї продовжують впливати на політику та суспільство, викликаючи дискусії та дебати про те, які цінності та пріоритети повинні керувати діяльністю держави та суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Берзін Олександр. Неоконсерватизм як політична теорія. URL: <https://e-journals.npu.edu.ua/index.php/on/article/download/910/921/3383>
2. Романюк А. Політична докторина консерватизму. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8204/1/pdf>
3. Томахів В.Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навчальний посібник (у співавторстві) / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 200 с.
4. Irving Kristol. Neconservatism: The Autobiography of an Idea , 1995. 50 с.

МОДЕЛІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

У світі де інформаційні технології є неодмінною частиною нашого повсюдного життя, розуміння моделей інформаційного суспільства стає кроком у сприйнятті сучасності та визначенні нашого майбутнього. Перша модель - це постіндустріальне суспільство. Вона виникла на початку 20 століття і передбачала, що інформаційні технології замінюють традиційну промислову базу економіки. За цією моделлю інформаційні послуги, такі як комунікації та обмін повідомленнями, стають домінуючими. Інформаційні технології неможливо швидше передавати, зберігати та обробляти інформацію, що розширює можливості бізнесу, освіти та спілкування.

Друга модель - суспільство знань. Ця модель акцентує увагу на важливості знань та інформації як ключових ресурсів. У суспільстві знань інформаційні технології служать не тільки засобом передачі та обробки інформації, але й сприяють створенню нових знань та інновацій. Розвиток інтернету, електронних бібліотек та відкритого доступу до інформації про зростання рівня освіти, самоосвіти та розвитку науки.

Третя модель - цифрове суспільство. З поширенням інтернету та цифрових технологій ця модель набуває все більшої актуальності. Одним із головних тенденцій розвитку інформаційного суспільства є зростання доступності та мобільності інформаційних технологій. Сьогодні люди мають можливість користуватися смартфонами, планшетами та іншими портативними пристроями, що дає їм безпрецедентну свободу доступу до інформації та зв'язку незалежно від часу та місця.

Завдяки інформаційним технологіям стає можливим розвиток електронної комерції, що дозволяє зменшити покупки та здійснювати фінансові операції в мережі Інтернет. Це дає можливість людям зручно та ефективно використовувати покупки, порівнювати ціни, знаходити інформацію про товари та послуги, що сприяють зростанню економічного потенціалу суспільства.

Інформаційні технології також допомагають покращити якість освіти. Електронні навчальні платформи, відеоуроки, онлайн-курси стають доступними для всіх бажаючих, незалежно від їх географічного положення. Це дає можливість людям самостійно розвиватися, поповнювати свої знання та навички без обмежень. Крім того, інформаційні технології сприяють розвитку глобального спілкування та культурного обміну. Соціальні мережі, месенджери та інші комунікаційні платформи дозволяють людям з усього світу легко розміщувати спільні інтереси, спілкуватися та обмінюватися думками. Це сприяє зміцненню міжнародного та міжкультурного зв'язку між людьми. Ця модель дозволяє нашому суспільству переходити до цифрової економіки та домінувати в галузях, пов'язаних з цифровими технологіями.

Кожна з цих моделей інформаційного суспільства має свої переваги та недоліки. Наприклад, постіндустріальне суспільство може призвести до відокремлення людей та зменшення контактів між ними, що може негативно позначитися на міжособистісних відносинах. Суспільство знань може зробити людей більш обізнаними та критичними, але також може підвищити рівень конкуренції та сприяти прояву нових форм нерівності.

Всі моделі інформаційного суспільства відображають необхідність використання інформаційних технологій у сучасному світі та запровадження напрямків їх розвитку. Якість нашого життя може бути покращена за допомогою нових технологій, які залишаються все більш доступними. Однак наша відповідальність зобов'язана використовувати ці технології із збереженням людських цінностей та створенням кращої майбутньої перспективи для всіх.

Список використаних джерел

1. Кастельс, М. (1996). Розквіт мережевого суспільства: інформаційна ера: економіка, суспільство та культура. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle>
2. Маруховський О. «Скептично-критичний аналіз» концепцій інформаційного суспільства (за Ф.Уебстером). URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua>
3. Белл Д. (1973). Настання постіндустріального суспільства. URL: <https://pidru4niki.com>

ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.

Глобалізація призводить до зниження спроможності держав самостійно регулювати внутрішні та зовнішні справи через взаємозалежність країн. Національні рішення можуть бути під впливом глобальних процесів, таких як світові фінансові кризи та міжнародний тероризм. Міжнародні компанії відіграють ключову роль у глобальній економіці, часто перевищуючи економічну потужність окремих країн, що може зменшити спроможність держав контролювати власні економічні ресурси та політику. Держави-члени міжнародних організацій, таких як ООН, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) та Міжнародний валютний фонд (МВФ), зобов'язані дотримуватися їх правил та стандартів, що може обмежувати національний суверенітет у прийнятті рішень. Регіональні блоки, як-от ЄС, АСЕАН та МЕРКОСУР, стимулюють співпрацю між державами, водночас зміцнюючи регіональну безпеку та стабільність. Однак, така інтеграція може призвести до втрати індивідуального суверенітету в ряді питань, таких як торгівля та імміграція. Інтернет та нові медіа забезпечують небачені можливості для обміну інформацією та ідей, ослаблюючи вплив держав на контроль інформації. Стале зростання міграції ускладнює державам контроль за своїми кордонами та населенням, що впливає на суверенітет. Глобальні екологічні проблеми, такі як зміна клімату, потребують спільних зусиль міжнародної спільноти, що може обмежити національну владу у прийнятті рішень. Ці фактори змушують держави шукати оптимальний баланс між збереженням суверенітету та активною участю у глобальних процесах.

Важливим аспектом сучасної реальності є підтримка гнучкості та адаптації до змін у світовому порядку. Наприклад, у зв'язку з розширенням глобальної комунікації, держави можуть використовувати ці канали для поширення своїх позицій та зміцнення впливу на міжнародній арені. Також варто розглянути зміцнення регіональних співпраці та підтримку рівноправних партнерств з іншими державами у глобальних питаннях.

Зрештою, державний суверенітет у контексті глобалізації є викликом, з яким сучасні нації мають навчитися працювати. Зберігаючи традиційні цінності та національну ідентичність, держави повинні зосереджуватися на створенні гармонійних відносин із зовнішнім світом, щоб забезпечити свій розвиток та добробут громадян у рамках глобалізованого світу.

З метою забезпечення стабільності та здатності до конкуренції в умовах глобалізації, державам потрібно інвестувати у науково-технічний розвиток, освіту та соціальні програми. Такий підхід допоможе країнам підтримувати високий рівень якості життя своїх громадян та забезпечить участь у глобальних інноваційних процесах.

Крім того, держави повинні активно співпрацювати з міжнародними організаціями та іншими країнами у боротьбі з глобальними проблемами, такими як тероризм, злочинність, екологічні кризи та епідемії. Це сприятиме побудові довіри та співпраці на міжнародній арені, а також допоможе зміцнити національну безпеку.

Одним з основних викликів для збереження державного суверенітету є забезпечення енергетичної та продовольчої безпеки. У зв'язку з відчутним впливом кліматичних змін на ресурси, держави мають прагнути до енергетичної диверсифікації та підвищення стійкості аграрного сектора. Розвиток відновлюваних джерел енергії, енергоефективності та сталих технологій сільського господарства стануть стратегічними напрямками національної політики.

Для підтримки суверенітету та збереження національної ідентичності важливо також зосередитися на культурному розвитку. Відродження традицій, підтримка мистецтва та культурного спадку сприятимуть збереженню відмінностей різних на різних народів у рамках глобалізованого світу. Це посилить національне самовідчуття та забезпечить об'єднання громадян, акцентуючи унікальність культури кожної нації.

Враховуючи вищезазначене, сучасний державний суверенітет потребує нових підходів та стратегій з метою адаптації до глобалізаційних викликів. При цьому національні інтереси мають бути збалансовані з активною участю в міжнародних процесах та співпрацею з іншими країнами. Тільки такий підхід дозволить державам забезпечити свій розвиток, добробут громадян, національну безпеку та стабільність в умовах глобалізації, зберігаючи при цьому власний суверенітет та культурну спадщину.

Список використаних джерел

1. Роль транснаціональних компаній у розвитку національної економіки України. URL: <https://www.bing.com/ck/a?!&rp=d7119fcd88e896JmltdHM9MTY4MjEуM>
2. Право міжнародних організацій URL: https://arm.naiiu.kiev.ua/books/mg/lectures/lecture_4.html
3. Томахів В.Я. Гроші як чинник глобалізації. «Мандрівець». Спецвипуск 4(75). С.67-71. Тернопіль, 2008.

ЕТНОПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Етнополітичні процеси сучасної України відображають складну мозаїку взаємодії між різними етнічними групами, політичними силами та соціокультурними факторами в країні. Україна є багатонаціональною державою з різноманітним етнічним складом, що має велике значення для політичного життя країни. Одним із ключових аспектів етнополітичних процесів є взаємини між українською більшістю та національними меншинами. В Україні проживають різні етнічні групи, зокрема росіяни, поляки, угорці, румуни, білоруси, татари та інші.

Одним з головних напрямків етнополітики в Україні є підтримка та розвиток української мови як державної. У 2019 році було прийнято закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної», який передбачає пріоритетне використання української мови у сфері державної адміністрації, освіти, культури та інших галузях. Також в Україні існує проблема окупованих територій Криму та Донбасу. Окупація Росією Криму у 2014 році та військовий конфлікт на сході України призвели до серйозних зсувів у етнополітичному ландшафті країни.

Національність населення Криму зазнала змін після окупації, оскільки Росія розпочала політику російської асиміляції і репресій проти українців та кримських татар. Кримські татари, які становлять значну частину населення Криму, були піддані переслідуванням, забороні на свободу слова, релігійні свободи та політичні права.

Важливим аспектом етнополітичних процесів є питання міжетнічних відносин і сприяння національному зближенню та інтеграції. Україна розробляє політику заохочення культурного розмаїття, сприяння взаєморозумінню та співробітництву між різними етнічними групами. Програми, спрямовані на підтримку мовної, культурної та освітньої автономії національних меншин, розвиток та збереження їхнього культурного спадку, є важливими інструментами у роботі з етнополітичними питаннями. Однак, етнополітичні процеси в сучасній Україні залишаються складними і вимагають подальшого вирішення. Конфлікти, які виникли внаслідок окупації Криму та війни на сході країни, мають серйозний вплив на етнополітичну ситуацію. Окремі етнічні групи можуть відчувати незадоволення щодо своїх прав та представництва у політичному процесі. Важливим завданням є забезпечення рівних можливостей для всіх етнічних груп, включаючи доступ до освіти, працевлаштування, здоров'я та інших сфер громадського життя.

Україна активно працює над сприянням взаєморозумінню та діалогу між етнічними групами, зокрема шляхом розвитку міжетнічної толерантності та міжкультурного діалогу. Розуміння, повага та прийняття культурних різноманітностей в Україні є важливими факторами для побудови мирного та гармонійного суспільства. Додатково, розробка та реалізація ефективної регіональної політики може сприяти розвитку регіонів та задоволенню потреб різних етнічних груп. Забезпечення доступу до рівних можливостей розвитку, інфраструктури, соціальних та економічних послуг може допомогти зменшити етнополітичні напруження. Загалом, розв'язання етнополітичних проблем вимагає комплексного підходу, який враховує потреби та інтереси всіх етнічних груп.

Список використаних джерел

1. Вітман, К.М. Моделі етнонаціональної політики постсоціалістичних країн. Логос, 2008. - 392 с.
2. Коршук, Р.М. Етнополітологія. К., Алерта, 2011. 200 с.
3. Правові засади державної етнонаціональної політики в Україні. Монографія. К., 2011. 400с.
4. Томахів В.Я. Етнічні меншини в процесі розбудови української національної держави. Етнонаціональна політика в теорії та практиці українського націоналізму: історія і сьогодення. / Наук.ред О.М. Сич. Івано – Франківськ: Місто НВ, 2013.С.438- 447.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЯК ФАКТОР ПОЛІТИКИ

Громадська думка є значущим фактором політичного життя, що впливає на прийняття рішень та формування політичних агенд. У період з 2015 по 2020 роки в Україні було спостережено активне залучення громадської думки до політичного дискурсу, що суттєво вплинуло на політичні процеси та прийняття рішень політичними елітами.

Медіа виконують важливу роль як посередник між громадськістю та політичними діячами. Вони не лише інформують громадськість про події та політичні процеси, але й активно впливають на формування громадської думки. Згідно з дослідженнями М. Ковальнової, медіа виступають як посередники, що розповсюджують погляди, ідеї та цінності, які впливають на формування політичних переконань та уподобань громадськості. Особливу роль у цьому відіграють інформаційні технології, які забезпечують швидкість поширення думок та формування громадської думки.

Однак, існує проблема залежності медіа від політичної влади, що може спотворювати передачу об'єктивної інформації та маніпулювати громадською думкою. Дослідження вказують на необхідність забезпечення медіа свободи висловлювання та незалежності від політичного впливу для забезпечення об'єктивної інформації та формування різноманітної громадської думки.

В період з 2015 по 2020 роки проведено ряд досліджень, що підтверджують вплив громадської думки на політичні процеси. Дослідження О. Беленького виявили, що громадська думка має значний вплив на формування політичної поведінки політичних діячів, а також на політичні пріоритети в економічній, соціальній та екологічній сферах.

Висновок: Громадська думка має значний вплив на політичні процеси та формування політичних агенд. В період з 2015 по 2020 роки спостерігалось активне залучення громадської думки до політичного дискурсу в Україні. Медіа виступають важливим посередником у формуванні та поширенні громадської думки, але проблема залежності від політичної влади потребує уваги та заходів для забезпечення об'єктивності та незалежності. Дослідження вказують на важливість розуміння та врахування громадської думки при прийнятті політичних рішень та формуванні політичних агенд.

Список використаних джерел

1. Беленький, О. (2017). Вплив громадської думки на політичні процеси в Україні. URL: <https://www.nbu.gov.ua/node/28317>
2. Ільїна, Л. (2016). Громадська думка як фактор політичного розвитку в Україні. URL: https://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgi/irbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/polit_2016_9_4.pdf
3. Онищук, Є. (2019). Громадська думка як фактор впливу на політичні процеси. URL: <https://www.nbu.gov.ua/node/39278>

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА ТА ЇХ ПРОЯВИ В УКРАЇНІ

Глобальні проблеми людства включають широкий спектр проблем, які впливають на людей у всьому світі. Деякі з цих проблем також відчутні в Україні. Ось декілька глобальних проблем людства та їх прояви:

Зміна клімату:

Зміна клімату означає **коливання глобальних температур та погодних явищ**. Клімату властиво змінюватися, однак зараз його зміна відбувається внаслідок глобального потепління, яке **переважно викликане діяльністю людини**, через яку змінюється склад атмосфери. Зміна клімату може впливати на **суспільство, економіку та екосистеми**. Вона може призводити до екстремальних погодних явищ, втрати біорізноманіття, підвищеного ризику для здоров'я та вимушеного переселення людей. Прояви в Україні: збільшення середньорічної температури, зміна випадання опадів, посилення природних катастроф. За останні 30 років середня річна температура в Україні вже зросла на 1,2°C. Період від кінця 20-го століття і до сьогодні є найтеплішим за всю історію погодних спостережень в Україні. Дані спостережень та наукових досліджень показують, що посушливі умови почали переважати, і їх інтенсивність збільшилася. Також протягом останніх років рівень води в річках України протягом літнього періоду є нижчим за норму.

Надмірне забруднення довкілля:

Забруднення навколишнього середовища не є новим явищем, але воно залишається однією з найбільших загроз для здоров'я та добробуту людства та однією з головних екологічних причин смерті та захворюваності. З кожним днем наша атмосфера стає все більш забрудненою через антропогенну діяльність. Прояви в Україні: забруднення повітря, води та ґрунту, викиди шкідливих речовин у атмосферу, проблеми з утилізацією відходів. Територія України не належить до сейсмічно небезпечних або зон з високою ймовірністю реалізації іншого роду природних катаклізмів, тому рівень екологічного ризику здебільшого оцінюється, як незначний і помірний. Паралельно з цим, значний промисловий комплекс, відсутність дієвого екологічного законодавства та відсутність превентивних заходів з кожним роком дедалі більше підвищують ймовірність настання екологічних катастроф різного роду.

Конфлікти та війни:

Глобально постала в наш час геополітична проблема збереження миру. Воєнні конфлікти існували завжди, але вони ніколи так не загрожували всьому людству, як зараз. У другій половині ХХ ст. у зв'язку з подальшим удосконаленням ядерної зброї і ракетної техніки, нагромадженням інших засобів масового знищення (хімічних і біологічних) виникла реальна можливість знищення цілих країн і континентів у випадку розв'язання третьої світової війни. В арсеналах найбільших країн світу зосереджена така кількість зброї, якої достатньо, щоб знищити все живе на планеті. Прояви в Україні: повномасштабна війна на території України, військова агресія, постраждали міста та населення. Військова агресія Росії проти України викликала масштабні руйнування виробничого капіталу та інфраструктури, принесла людські жертви та соціальні втрати. У 2022 році національна економіка втратила 29,2% реального ВВП, а 13,5 млн. осіб змушені були покинути свої домівки. Постійні бомбардування та обстріли міст і населених пунктів призвели до викиду великої кількості токсичних хімічних речовин у навколишнє середовище. На додаток до шкоди, конфлікт, що триває, також перешкоджає зусиллям, спрямованим на вирішення екологічних проблем у регіонах. Відсутність стабільності та безпеки ускладнила доступ екологічних організацій до територій, які потребують уваги.

Отже, глобальні проблеми людства являють собою велику загрозу людям із різних куточків світу й потрібно якомога якісніше та швидше позбуватись від них, вони вимагають злагоджених зусиль та рішучих дій усіх країн світу. Звичайно у своїй країні можна полегшити ситуацію, але поодиноці з глобальними проблемами справитись неможливо.

Список використаних джерел

1. Команда «Екодія» Зміна клімату в Україні та світі: причини, наслідки та рішення для протидії. URL: <https://ecoaction.org.ua/zmina-klimatu-ua-ta-svit.html>
2. ЮНІСЕФ Зміна клімату і як з нею боротися: ключова інформація. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/stories/climateaction>
3. Мельничук В. В., Осталяцька О. І., Романчук М. С., Козякова О. В. Екологічні дослідження в Україні. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/3907>
4. ТОВ «Автоекоприклад» Вплив війни на екологію. URL: <http://eco.aep.kiev.ua/novini/vpliv-vijni-na-ekologiyu/>
5. Коваленко О. Війна знищила 35% економіки України. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/viyna-znishchila-35-ekonomiki-ukrajini-oon-12122658>.

ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІТИКИ ТА СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасні комп'ютерно-інформаційні технології суттєво змінюють політичний ландшафт, відкриваючи нові можливості та виклики для політичних процесів та демократії. Можна проаналізувати взаємодію між політикою та сучасними комп'ютерно-інформаційними технологіями, оцінити їх вплив на політичні процеси та роль у зміцненні демократії. Зупинимося на таких аспектах:

1. Вплив сучасних комп'ютерно-інформаційних технологій на політичні процеси

а) Електронне голосування та е-урядування: Дослідження ролі сучасних комп'ютерно-інформаційних технологій у політичних процесах засвідчують їх потенціал для покращення ефективності та прозорості виборчих систем, а також забезпечення доступу до публічних послуг через електронні канали.

б) Соціальні медіа та громадська думка: Аналіз впливу соціальних медіа на політичний дискурс та громадську думку демонструє їх значущість у формуванні та поширенні політичних поглядів, а також можливість мобілізації громадськості навколо певних питань.

в) Біг-дата та аналітика: Застосування аналітики даних у політичному контексті дозволяє збирати, аналізувати та використовувати великі обсяги даних для прогнозування політичних тенденцій, оцінки електорального настрою та ефективної рекламної кампанії.

2. Виклики та перспективи взаємодії політики та комп'ютерно-інформаційних технологій

а) Кібербезпека та захист персональних даних: Зростання використання інформаційних технологій у політичних процесах посилює необхідність захисту персональних даних, а також викликає загрози кібератак та маніпуляцій.

б) Інформаційна нерівність та фейкові новини: Розповсюдження фейкових новин та дезінформації через онлайн-платформи ставить під загрозу об'єктивність інформації та довіру до політичних процесів.

в) Інклюзивність та цифровий розрив: Розробка та застосування комп'ютерно-інформаційних технологій повинні враховувати потреби та можливості всіх груп населення, щоб уникнути загострення соціальних та політичних нерівностей.

3. Перспективи розвитку взаємодії політики та комп'ютерно-інформаційних технологій

а) Розвиток штучного інтелекту та автоматизація: Використання штучного інтелекту у політичних процесах може покращити прийняття рішень, передбачення тенденцій та забезпечити більш точні прогнози.

б) Інтернет речей та підключеність: Розширення підключеності та розвиток Інтернету речей можуть стати основою для ефективного забезпечення публічних послуг, моніторингу та управління різними аспектами політики.

в) Електронна демократія та партисипативність: Використання інтерактивних платформ та електронних інструментів може забезпечити більшу участь громадян у політичних процесах, сприяючи партисипативній демократії.

Висновки. Взаємодія політики та сучасних комп'ютерно-інформаційних технологій має значний вплив на політичні процеси та демократію. Цей вплив залежить від викликів, з якими стикаються, таких як кібербезпека та інформаційна нерівність, але також відкриває перспективи для покращення ефективності, прозорості та участі у політичному житті. Щоб забезпечити позитивний вплив цієї взаємодії, важливо враховувати принципи кібербезпеки, інклюзивності та захисту демократичних цінностей.

Список використаних джерел

1. Held, D., McGrew, A., Goldblatt, D., & Perraton, J. (Eds.). (2019). *Global transformations: Politics, economics, and culture*. Stanford University Press.
2. Hirst, P., & Thompson, G. (2009). *Globalization and the future of the nation-state*. OUP Oxford.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

Постановка проблеми: У сучасному світі соціальні мережі є не тільки платформою для комунікації, але і важливим інструментом для формування та розповсюдження політичної думки. Однак, чи завжди користування соціальними мережами відповідає демократичним принципам? Яка роль соціальних мереж у формуванні політичної атмосфери в суспільстві?

Мета дослідження: Дослідити роль соціальних мереж у сучасному політичному житті суспільства, проаналізувати їх вплив на формування та розвиток політичних процесів, оцінити можливості та загрози, пов'язані з користуванням соціальними мережами в політичній сфері.

Виклад: Соціальні мережі є невід'ємною частиною сучасного політичного життя суспільства. Завдяки їм люди мають можливість швидко та ефективно отримувати інформацію про політичні події, висловлювати свої погляди, а також обговорювати їх з іншими користувачами.

Однією з основних ролей соціальних мереж в політичному житті є забезпечення доступності інформації. Користувачі можуть швидко отримувати новини та останні оновлення щодо політичних подій на своїх сторінках, у групах та спільнотах. Крім того, на соціальних мережах активно поширюється політична реклама, що дозволяє політичним партіям та кандидатам залучати до своєї кампанії нових прихильників та виборців. Водночас, користування соціальними мережами може стати інструментом для маніпулювання громадською думкою, штучного формування політичних настроїв та дестабілізації суспільства. Зокрема, соціальні мережі можуть бути використані для поширення фейкових новин та зневажливої інформації, що призводить до погіршення довіри громадськості до політиків та державних інституцій.

Висновки: Роль соціальних мереж у сучасному політичному житті суспільства є досить великою, оскільки вони дозволяють широкому загалу людей дізнаватися про політичні події та проявляти своє ставлення до них.

Соціальні мережі дають змогу залучати нові групи людей до політичного процесу, зокрема молодь та тих, хто раніше не проявляв особливої зацікавленості до політики.

За допомогою соціальних мереж політики можуть побудувати свій образ, спілкуватися з виборцями та відстежувати суспільний настрій.

Однак, необхідно пам'ятати про недоліки соціальних мереж, зокрема їхню можливість поширення фейків та маніпуляційної інформації, що може спотворювати реальну картину політичного життя.

Список використаних джерел

1. Бондарчук, І. (2018). Роль соціальних мереж у формуванні громадянського суспільства. Електронний науковий фаховий журнал «Молодий вчений», 4(52), 163-165.
2. Колісник, М. (2017). Соціальні мережі як інструмент політичної комунікації. Соціальна комунікація: теорія і практика, 2(24), 54-59.
3. Томахів В. Роль соціальних мереж у Революції гідності 2013 – 2014 рр. Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: щорічник наукових праць студентів та викладачів кафедри філософії та політології ТНЕУ. Тернопіль: ТНЕУ.-2016. С.167 – 169

ПОЛІТИЧНІ АНТИТЕХНОЛОГІЇ

Політичні антитехнології мають важливість і в сучасному світі, оскільки зростає вплив технологій на політичні процеси. З одного боку, це може позитивно впливати на демократію та підвищити участь громадян у процесі прийняття рішень. З іншого боку, технології можуть бути використані для маніпулювання громадською думкою та порушення демократичних процесів.

Найпоширенішими прийомами в політичних антитехнологіях виступають маніпуляція, блеф, використання міфів. Маніпуляція в політиці - це система психологічного впливу, орієнтована на впровадження ілюзорних уявлень задля досягнення певних результатів, а також сам процес впливу на громадську думку та політичну поведінку задля їхнього каналізування в потрібному певним суб'єктам напрямі.

Мета маніпуляції - впровадження установки, стереотипу, які посилюють нарцистичні якості, збільшують питому вагу ілюзій. Маніпуляція може експлуатувати забобони релігійного, політичного та економічного плану, створюючи «зручні» політичні образи та оцінки.

Антитехнології можуть мати різні форми, наприклад, відмову від використання певних технологій, публічні протести проти розширення технологічного впливу, або вимогу заборонити або обмежити певні технології.

Політичні антитехнології можуть бути обумовлені різними факторами, включаючи соціальні, економічні та культурні аспекти. Наприклад, люди можуть відчувати загрозу своїй приватності або свободі від моніторингу з боку держави чи приватних компаній, що використовують технології для збору та обробки даних. Інші можуть бути занепокоєні впливом штучного інтелекту на зайнятість, стандарти життя, та зміну соціальних взаємин. Також можуть існувати культурні протистояння до технологій, пов'язаних зі зміною стереотипів індивідуальності, роду або відносин влади.

Отже, вивчення політичних антитехнологій є важливим завданням, щоб зрозуміти, як технології впливають на наше політичне життя та як ми можемо краще захистити наші демократичні цінності та громадянські свободи.

Список використаних джерел

1. Загірний О. В. Інституціоналізація технологій політичного впливу у процесі медіатизації. *Політикус*. 2022. Вип. 1. С. 55-60.

АВТОРИТАРИЗМ І ПЕРЕХІД ДО ДЕМОКРАТІЇ: МІСЦЕ ОПОЗИЦІЇ.

Перехід від авторитарного режиму до демократії передбачає створення принципово нових умов для політичних суб'єктів. Політика – це насамперед відношення до влади, яке дозволяє чітко диференціювати партійне середовище на тих, хто володіє домінуючим владним ресурсом і тих, хто цей ресурс прагне здобути. До останніх ми зараховуємо політичну опозицію. Саме вона стала ініціатором демократичних перетворень в Україні кінця 1980-х – початку 1990-х років. Здавалося, що існування опозиції в країні та врахування позитивного досвіду провідних країн Західної Європи дозволить швидко пройти етап демократичного транзиту та вибудувати власну модель консолідованої демократії. Однак цього не відбулося. Досить складно і суперечливо проходила адаптація запозичених політичних інституцій та практик. Вона не вписувалась в класичні теоретичні схеми, що розглядали транзит як лінійний рух від авторитаризму до демократії. Однією з причин цього стала висока конфліктність по лінії влада-опозиція, яка не спадає і досі.

Явище опозиції нами аналізується на центральному рівні і пов'язується з урядом і парламентом. Йдеться насамперед про парламентську опозицію та вибудовування її відносин у системі законодавчої та виконавчої гілок влади. Статус парламентської опозиції важчий для фіксації в багатопартійних системах, ніж у системах двох домінуючих партій. Мінливість складу парламентської опозиції в багатопартійній системі була визначена Р. Хербутом через категорію ситуативної опозиції, що означає «наявність різних чинників впливу на її актуальний склад і характер» [1, с. 242]. Для цього типу опозиції характерна відмова від критики тих пунктів урядової програми, реалізація котрих може бути вигідна для неї.

В європейській конституційній традиції сформувалися дві основні моделі регулювання взаємостосунків між опозицією та урядом: конфліктна модель та модель компромісів. Перша з них характерна для Англії і будується на засадах, що уряд та опозиція становлять дві сталі постійно конфліктуючі політичні сили. Їхні стосунки побудовані на трьох підходах: конкуренції з метою здобуття влади; толерантності в часі її реалізації; зміни представників влади в період загальних виборів. Якщо меншості стосовно більшості та уряду є усталеним варіантом, то вироблення лінії відносин до глави держави завжди залишалося відкритим питанням, відповідь на яке залежала від політичного змісту та політичних намірів опозиції, особливо в площині реалізації ними власних політичних інтересів.

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Трансформація політичного режиму в незалежній Україні: загальні тенденції, особливості дефініцій. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє: щорічник*. Вип.19.Ч.1/ За ред. М. Лазаровича. Тернопіль, ТНЕУ, 2014. С.336-343.
2. *Leksykon politologii* / [za red. A. Antoszewskiego, R. Herbut]. – Wrocław : Alta 2, 1999. – 495 s.

ВПЛИВ ЕКОНОМІКИ НА ПОЛІТИЧНІ РІШЕННЯ В РІЗНИХ КРАЇНАХ

Економіка та політика є двома взаємопов'язаними сферами життя будь-якої країни. Економічні показники можуть визначати можливості та рішення політиків. Взаємодія між економікою та політикою може бути складною, але є дуже важливою для розвитку будь-якої держави. У багатьох країнах економічні показники, такі як ВВП, інфляція, безробіття та інші, мають безпосередній вплив на політичні рішення. Наприклад, зменшення безробіття та зростання ВВП може збільшити популярність уряду та дати йому більше можливостей приймати рішення. З іншого боку, збільшення інфляції або зростання державного боргу може призвести до зменшення підтримки уряду.

У багатьох країнах держава має великий вплив на економіку. Наприклад, держава може встановлювати тарифи на імпорт та експорт, регулювати ціни на пальне та інші товари, а також надавати пільги певним компаніям або галузям. Ці рішення можуть мати значний вплив на розвиток економіки та підтримку певних політичних партій. У багатьох країнах економічні показники можуть також визначати зовнішню політику. Наприклад, великі держави можуть використовувати свій економічний потенціал для залучення інших країн у своїй зоні впливу або ж для налагодження економічної блокади відносно інших країн.

У світі існує безліч прикладів, як економіка впливає на політику в різних країнах. Наприклад, в Сполучених Штатах економіка впливає на політику в багатьох сферах, таких як податки, торгівля та фінансові регулювання. Зростання ВВП та зменшення безробіття можуть підтримувати політичну стабільність та збільшувати шанси на переобрання влади.

У країнах Європейського Союзу економіка впливає на політику, пов'язану зі стабільністю євро та спільними правилами торгівлі. Рішення щодо економіки можуть мати великий вплив на співпрацю між країнами ЄС та регулювання міжнародної торгівлі.

У країнах з низьким рівнем розвитку економіка може бути обмеженою, що призводить до нестабільності та політичного напруження. В таких країнах політичні рішення можуть залежати від зовнішньої допомоги та розвитку економіки.

Отже, економіка має безпосередній вплив на політичні рішення в різних країнах. Ця взаємодія може бути складною та вимагає врахування багатьох факторів, таких як ВВП, інфляція, безробіття та інші. Розуміння цього взаємозв'язку може допомогти політикам приймати більш обґрунтовані та ефективні рішення, що сприятимуть розвитку економіки та забезпеченню стабільності в країні.

Список використаних джерел

1. Alesina, A., & Giuliano, P. (2014). Родинні зв'язки та політична участь. Журнал Європейської економічної асоціації, 12(2), 591-618.
2. Hall, P. A., & Soskice, D. (Eds.). (2001). Різновиди капіталізму: інституційні основи порівняльної переваги. Oxford University Press.

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ОРІЄНТИРИ УКРАЇНИ

Дослідження цієї теми є актуальним та важливим завданням для дослідників зовнішньої політики, а також для державних органів та приймачів рішень. Для забезпечення успіху в зовнішній політиці, Україна повинна здійснювати балансування між своїми національними інтересами та партнерськими відносинами з іншими країнами. Для цього важливо мати чітку зовнішньополітичну стратегію та здатність реагувати на зміни в міжнародному оточенні. Зовнішньополітичні орієнтири України на сьогоднішній день визначаються складним геополітичним середовищем, яке складається з агресивної Російської Федерації на сході, нестабільної ситуації на Близькому Сході, напружених відносин з Європейським Союзом та США через ряд політичних та економічних проблем.

Мета дослідження - проаналізувати основні зовнішньополітичні орієнтири України та їх вплив на формування зовнішньополітичної стратегії країни.

Об'єктом дослідження даної тези є зовнішньополітичні орієнтири України, що включають різноманітні фактори, які впливають на зовнішню політику держави. До таких факторів належать геополітичне розташування країни, економічний стан, соціально-політична ситуація в країні, національні інтереси, зовнішні загрози та інші.

Зовнішньополітичними орієнтирами України є:

1. Інтеграція з Європейським Союзом та НАТО. За останні роки Україна активно розвиває співпрацю з Європейським Союзом, що відображається в підписанні угод про асоціацію та вільну торгівлю, розширенні співпраці з Європейським Союзом та участі в програмах та ініціативах ЄС. Україна також продовжує співпрацювати з НАТО, проте її шлях до членства у цій організації є складним через внутрішні та зовнішні виклики.
2. Розвиток співпраці з США. Співпраця з США є важливою складовою зовнішньополітичної стратегії України. Обидві країни мають спільні інтереси у забезпеченні безпеки та стабільності в регіоні та співпрацюють у питаннях енергетики, науки та технологій, торгівлі та інших сферах.
3. Розвиток відносин з країнами Вишеградської групи. Співпраця з країнами Вишеградської групи (Польща, Словаччина, Чехія, Угорщина) є важливою для України у питаннях євроінтеграції, розвитку економіки та взаємної підтримки в міжнародних організаціях.
4. Розвиток співпраці з країнами Євразії. Це дає можливість розширювати ринки збуту, розвивати економіку та забезпечувати безпеку в регіоні.

Для забезпечення стабільності та успіху в зовнішній політиці, Україна повинна забезпечувати діалог та співпрацю з ключовими гравцями на міжнародній арені, розвивати свої власні ресурси та взаємовигідні партнерства з іншими країнами, дотримуватися принципів міжнародного права та взаємодії з міжнародними організаціями. У цілому, зовнішньополітичні орієнтири України є складним та важливим аспектом зовнішньої політики країни, який потребує постійного вивчення та аналізу. Дослідження цієї теми допоможе удосконалити зовнішньополітичну стратегію України та забезпечити її стабільний розвиток на міжнародній арені.

Отже, зовнішньополітичні орієнтири України є важливою складовою її зовнішньополітичної стратегії, яка потребує постійного аналізу та оновлення. Одним з ключових викликів для зовнішньополітичних орієнтирів України є конфлікт з Росією, що продовжується з початку 2014 року. У цьому контексті Україна повинна забезпечувати безпеку своїх громадян та території, зберігати суверенітет та територіальну цілісність, а також здійснювати дипломатичний та економічний тиск на Росію з метою її повернення до міжнародного правопорядку.

Список використаних джерел

1. Зовнішньополітичні орієнтири України в умовах трансформації системи міжнародних відносин. *Наукові праці Дипломатичної академії України імені Геннадія Удовенка МЗС України*. 2020. № 41. С. 94-103.
2. Україна-ЄС: динаміка співпраці та перспективи розвитку» / за ред. О. Соскіна, О. Гаркуші. Київ: Інститут світової політики, 2022.
3. Зовнішня політика України: відносини зі східними сусідами та Росією» / за ред. І. Перошенка, О. Мелешка. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2022.

МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

Міжнародна інформаційна безпека є галуззю, що стосується захисту інформації та кібербезпеки на міжнародному рівні. Вона вивчає загрози, ризики та заходи, які необхідно приймати для забезпечення безпеки інформації в міжнародному контексті.

Міжнародна інформаційна безпека стала особливо важливою в сучасному світі, оскільки комп'ютерні системи та мережі займають центральне місце в багатьох сферах життя, включаючи економіку, політику, комунікації та науку. Зростання залежності від інформаційних технологій також призводить до збільшення кількості загроз інформаційній безпеці.

Міжнародні організації, такі як ООН, Європейський Союз, НАТО та Інтерпол, займаються питаннями міжнародної інформаційної безпеки. Вони співпрацюють для розробки стандартів безпеки, виявлення та впровадження заходів протидії кіберзагрозам і ведення спільних розслідувань інцидентів.

Головні аспекти міжнародної інформаційної безпеки включають:

1. Кібербезпека: Захист комп'ютерних систем та мереж від несанкціонованого доступу, зловмисних атак, вірусів та інших шкідливих програм.
2. Захист персональних даних: Забезпечення конфіденційності та захисту особистої інформації громадян у цифровому середовищі.
3. Кібершпигунство: Захист від шпигунської діяльності, яка відбувається через кіберпростір, включаючи через соціальні мережі.
4. Кібервійськова діяльність: Країни можуть використовувати кіберзброю, наприклад, хакерські атаки або кібершпигунство, для досягнення своїх військових або політичних цілей. Це може включати атаки на важливу інфраструктуру, комунікаційні мережі, або спроби втрутитися у виборчі процеси інших країн.
5. Міжнародне співробітництво: У зв'язку з глобальним характером кіберзагроз, міжнародне співробітництво стає все більш важливим. Країни співпрацюють у сферах обміну інформацією про загрози, спільного розслідування кіберінцидентів, розробки міжнародних стандартів та укладення угод щодо кібербезпеки.
6. Кібербойові дії: Деякі країни можуть проводити кібератаки з метою впливу на політичні процеси інших країн або дестабілізації їхнього суспільства. Це може включати дезінформацію, вплив на громадську думку, а також кібератаки на політичні, економічні або соціальні системи.
7. Міжнародне право: У міжнародному контексті існує необхідність у розвитку правових норм та конвенцій, які регулюють кібердіяльність і забезпечують відповідальність за кіберзлочини. Кібербезпека стає предметом обговорень і розробки угод та міжнародних документів, щоб забезпечити відповідні відносини країн у сфері кібербезпеки.

Список використаних джерел

1. Alexander Klimburg (2017) *The Darkening Web: The War for Cyberspace*
2. Kim J. Andreasson (2011) *Cybersecurity: Public Sector Threats and Responses*
3. P.W. Singer та Allan Friedman (2016) «*Cybersecurity and Cyberwar: What Everyone Needs to Know*»
4. Офіційні веб-сайти міжнародних організацій: ООН, Європейський Союз, НАТО, Інтерпол

НАЦІЯ ЯК СУБ'ЄКТ ПОЛІТИКИ

Нація є однією з ключових складових сучасного світу, і виступає суб'єктом політики, що визначає свою власну долю та розвиток. Історично, нації формувалися як результат етнічного, культурного та історичного розвитку народів, і на сьогоднішній день стали невід'ємною частиною політичної арени. Національні інтереси стали одним з найважливіших факторів, які впливають на прийняття рішень на різних рівнях державного управління.

Нації мають свої власні культурні, економічні та політичні особливості, які формують їхню національну ідентичність. Це дає можливість нації розвиватися самостійно, диктувати свої власні правила та норми поведінки на міжнародній арені. У більшості випадків нації є суб'єктами суверенітету, що дає їм право на самовизначення та незалежність.

Національні інтереси включають в себе багато різних аспектів життя нації, таких як економічний розвиток, культурне спадщина, соціальна політика, національна безпека та інше. Ці інтереси мають важливе значення для кожної нації і стали предметом багатьох дискусій на політичній арені.

Завдяки своїм національним інтересам нації мають змогу домагатися своєї незалежності та самостійності. Наприклад, відновлення незалежності багатьох країн Європи після Другої світової війни стало результатом боротьби націй за свої права та інтереси.

Однак, національні інтереси можуть конфліктувати з інтересами інших націй, що може призводити до конфліктів та напруженостей в міжнародних відносинах. Тому важливо, щоб нації могли знаходити компроміси та працювати разом на міжнародній арені для досягнення загальних цілей та розвитку всього світу.

Національна політика повинна бути спрямована на захист інтересів нації, але в той же час не повинна заважати іншим націям розвиватися. Важливо зберігати рівень взаємоповаги між націями та культурну різноманітність світу.

Національна ідентичність є важливим фактором у формуванні політичного життя нації. Однак, важливо пам'ятати, що національна ідентичність не повинна призводити до дискримінації та відчуження інших національностей. Національна політика повинна ґрунтуватися на принципах справедливості, рівності та гуманності.

Отже, нація як суб'єкт політики має важливе значення для сучасного світу. Вона виступає суб'єктом суверенітету та самовизначення, і має право на свій власний розвиток та захист своїх інтересів.

Список використаних джерел

1. Антонюк О. В. Основи етнополітики: Навч. посіб. К.: МАУП, 2005. 432 с.
2. Андерсен Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження та поширення націоналізму. К.: Критика, 2001. 253 с.
3. Брюбейкер Р. Перероблений націоналізм: статус нації та національне питання у новій Європі. Львів: Кальварія, 2006. 280 с.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ І ПРИНЦИПИ ЕТНОПОЛІТИКИ

Етнополітика - це галузь політичної науки, що вивчає взаємовідносини між етнічними групами та державою. Основна мета етнополітики полягає в забезпеченні гармонійного співіснування різних етнічних груп в межах однієї держави. Для досягнення цієї мети визначені основні напрями та принципи, які варто враховувати.

Одним з основних напрямів етнополітики є забезпечення національної безпеки та стабільності. Держава повинна забезпечувати безпеку всіх етнічних груп, запобігати конфліктам та врегулювати існуючі суперечності. Для досягнення цього необхідно впроваджувати ефективні політичні механізми, які забезпечують рівні права та можливості для всіх етнічних груп.

Іншим важливим напрямом етнополітики є збереження культурної ідентичності та розвиток культурного різноманіття. Кожна етнічна група має право на збереження своєї культури, мови, традицій та обрядів. Держава повинна підтримувати розвиток та пропагування культурних цінностей різних етнічних груп, а також забезпечувати можливості для кожної групи виявити свою ідентичність.

Третій напрям етнополітики - соціальна і економічна інтеграція. Держава повинна створювати рівні умови для всіх етнічних груп у сфері освіти, працевлаштування, охорони здоров'я та інших сферах життя. Це допоможе запобігти соціальній та економічній нерівності між етнічними групами, забезпечити доступ до ресурсів та можливостей для всіх громадян.

Принципи етнополітики базуються на принципах прав людини, рівності та справедливості. Ключовим принципом є повага до прав і свобод кожної етнічної групи. Держава має гарантувати рівність перед законом, свободу вираження культурної ідентичності та захист від будь-якої форми дискримінації.

Другим принципом є діалог та консультування. Держава має сприяти взаєморозумінню та діалогу між етнічними групами, включати їх у процеси прийняття рішень та консультуватися з ними щодо політики, що стосується їх інтересів. Це допоможе вирішувати конфлікти шляхом мирних переговорів та забезпечити підтримку і легітимність політичних рішень.

Необхідність ефективної етнополітики впливає з реальності сучасного світу, де існує багатство різних культур, традицій та ідентичностей. Забезпечення гармонійних відносин між етнічними групами є важливим елементом стабільності та розвитку країн. Шляхом врахування основних напрямів та принципів етнополітики можна створити сприятливі умови для плідного співіснування та розвитку всіх етнічних груп в межах однієї держави.

Список використаних джерел

1. Антонюк О. В. Основи етнополітики: Навч. посіб.К.: МАУП, 2005. 432 с.
2. Андерсен Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження та поширення націоналізму. К.: Критика, 2001. 253 с.
3. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник / В.Я. Томахів. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ЙОГО СУТЬ

Інформаційне суспільство – це соціологічна концепція постіндустріального суспільства, нового історичного етапу розвитку суспільства, на якому виробництво, використання і споживання інформації є визначальними для діяльності в усіх сферах суспільного життя (економічній, політичній і культурній).

Сьогодні ми є свідками нового вибуху технологічних і мирних соціальних революцій - становлення інформаційного суспільства. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) вносять глибокі зміни не лише у спосіб виробництва продуктів та послуг, але й у те, як ми проводимо своє дозвілля та як кожен з нас реалізує свою громадянську позицію. Вони мають вирішальний вплив на зміни, що відбуваються в структурі суспільства, економіці та розвитку демократичних інститутів.

Інформаційне суспільство, розвиток глобального телекомунікаційного ринку та Інтернету - теми, які не сходять зі сторінок провідних національних та міжнародних ділових видань. Величезна кількість інформації на ці теми зараз доступна в Інтернеті. Особливо це стосується висвітлення діяльності міжнародних та національних організацій, які формують та реалізують стратегії інформаційного розвитку. Найцікавішими джерелами інформації є Європейська комісія Ради Європи, Організація економічного співробітництва та розвитку, Всесвітній союз електрозв'язку, а також адміністративні органи, відповідальні за побудову «інформаційної магістралі», такі як США, Канада, Великобританія, Німеччина, Франція, Австралія та Японія. Нагальність входження України в інформаційне суспільство поступово усвідомлюється науковою та політичною спільнотою країни, про що свідчать численні законодавчі акти в інформаційній сфері.

Інформаційний обмін між державою, суспільством та окремими особами є найбільш оптимальним, коли інформаційно-комунікаційні технології використовуються для підвищення загальної ефективності державних структур, створення інформаційно-відкритого суспільства та розвитку демократичних інститутів. Вплив інформаційного суспільства на культуру проявляється у масштабних змінах у виробництві, бізнесі, організації праці, дозвілля, споживання та інших аспектах культури. Ці зміни зумовлені швидким процесом об'єктивації інформації та знань, можливістю їх передачі громадськості у вигляді технологій за допомогою телекомунікацій, а також появою нових видів діяльності, що базуються на знаннях.

Інформаційне суспільство - це суспільство, в якому діяльність людей базується на використанні послуг, що надаються інформаційно-комунікаційними технологіями. Розвиток інформаційного суспільства можливий лише на основі комплексного підходу, який включає стратегічне бачення інформатизації суспільства, чіткі пріоритети інформатизації, узгодження з існуючими соціально-економічними, політичними та культурними умовами держави та міжнародною практикою, а також з економікою та загальним розвитком країни.

Формування сучасної моделі інформаційного суспільства в Україні є фундаментальною умовою повноцінної та рівноправної інтеграції нашої держави в європейські та світові процеси, забезпечення політичного суверенітету, економічної незалежності, конкурентоспроможності та процвітання, національної ідентичності, гармонійного духовного та культурного розвитку людини і суспільства, формування зрілого громадянського суспільства, правової держави і демократії має бути одним із пріоритетів діяльності держави. Однак, порівняно з розвиненими країнами, сучасний стан розвитку інформаційного суспільства в Україні є недостатнім і далеко не відповідає потенціалу та ресурсам нашої держави. Оптимальним алгоритмом подолання цифрового розриву в Україні є збалансована, скоординована співпраця держав на основі використання та розвитку власного потенціалу та використання досвіду інших країн.

Список використаної літератури

1. Ошитко О.В. Сучасний стан та перспективи інформаційної політики країн Європи. *Гілея*. 2011. Вип. 47
2. Степанов В. Ю. Інформаційне суспільство: культура особистості. *Культура України*. 2010. №3.
3. Пожувев В.І. Формування інформаційного суспільства в умовах глобалізації. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2009. с. 4-11

Мудрак Діана, студентка групи КН -12

МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

У сучасному світі демократія вважається однією з найпоширеніших форм управління. Вона дозволяє громадянам брати участь у прийнятті політичних рішень, захищає їх права та свободи, а також забезпечує стабільність та розвиток суспільства. Однією з країн, де демократія є неодмінною складовою політичного життя, є Великобританія. Її модель демократії викликає інтерес та захоплення політологів та дослідників з усього світу.

Вивчення моделі демократії Великобританії залишається актуальним у сучасному політичному контексті. Вона надає нам можливість краще розуміти, як ефективно функціонують демократичні процеси в одній з найстаріших демократичних країн світу. Дослідження моделі демократії Великобританії дозволяє оцінити вплив політичних змін та трансформацій, таких як Брексит, на демократичні інституції. Крім того, воно допомагає розкрити ключові

аспекти представництва громадян, роль парламенту та інших політичних структур у прийнятті рішень, а також правові рамки, що регулюють демократичний процес.

Метою дослідження є аналіз моделі демократії Великобританії, її основних принципів та інституцій. Дослідження спрямоване на розуміння того, як функціонує демократична система в Великобританії та які фактори сприяють її стабільності та ефективності.

Об'єктом нашого дослідження є модель демократії, що використовується в Великобританії. Ми розглянемо політичні структури, процеси прийняття рішень та участь громадян у політичному житті. **Предметом** нашого дослідження є аналіз принципів, механізмів та інституцій, що формують модель демократії Великобританії та забезпечують її функціонування.

Великобританія вважається однією з провідних демократичних країн світу. Заснована на принципах парламентської демократії, система урядування Великобританії включає в себе парламентську монархію, правовий державний порядок і широкі громадянські свободи.

Парламентська система є ключовим аспектом моделі демократії Великобританії. Парламент включає дві палати - Палату громад, відому також як Палата представників, і Палату лордів. Палата громад є прямо обраною законодавчою владою, в якій засідають депутати, які представляють округи по всій країні. Її функції включають прийняття законів, обговорення політичних питань та нагляд за діяльністю уряду. Палата лордів, з іншого боку, складається з членів з благородного стану, духовенства та титульних осіб. Хоча вона не обирається, її функції включають розгляд та покращення законопроектів, які вже пройшли через Палату громад.

Модель демократії Великобританії включає систему політичних партій. Основні партії - Консервативна та Лейбористська - грають ключову роль у політичному житті. Консерватори підтримують вільний ринок і традиційні цінності, тоді як лейбористи акцентують увагу на соціальній справедливості і державній ролі.

Система виборів у Великобританії базується на принципі більшості голосів. Кожні п'ять років проводяться загальні вибори, під час яких громадяни обирають своїх представників у Палату громад. Партія, яка отримує більшість місць у парламенті, утворює уряд. Така система забезпечує принцип політичної відповідальності перед виборцями і можливість зміни уряду шляхом виборів.

Завдяки своїй довгій історії, Великобританія накопичила значний досвід у впровадженні демократичних інститутів і забезпеченні прав і свобод громадян. Вона є прикладом стабільної політичної системи, яка здатна відповідати на зміни в суспільстві та вирішувати проблеми.

Одним з ключових аспектів моделі демократії Великобританії є активна громадянська участь. Громадяни мають право голосу та можуть виражати свою думку через петиції, мітинги, лобіювання і участь у політичних обговореннях. Існують також механізми прямої демократії, такі як референдуми, які дозволяють громадянам приймати важливі рішення народного рівня.

Модель демократії Великобританії також характеризується високим рівнем захисту прав і свобод громадян. Конституційне право забезпечує свободу слова, преси, релігії і зібрань. Також існує незалежна система правосуддя, яка гарантує недоторканість закону та забезпечує справедливість для всіх громадян.

Крім того, Великобританія активно співпрацює з міжнародними організаціями, такими як Європейський Союз, ООН та НАТО, для підтримки демократії та захисту прав людини як на внутрішньому, так і на міжнародному рівні.

Підсумовуючи, модель демократії Великобританії складається з парламентської монархії, багатопартійної системи, незалежної судової влади та гарантії прав і свобод громадян. Ця складна структура вимагає постійних зусиль, адаптації та реформ для забезпечення справедливості, представництва та ефективності. Великобританія є важливим прикладом демократії, що викликає інтерес і спонукає до вивчення її політичної системи та цінностей

Список використаних джерел

1. Кавана, Д., та Річес, С. (2017). Британська політика: стабільність і зміна. Видавництво Старого Лева.
2. Нортон, П. (2018). Основи британської політики. Видавництво Київського університету.
3. Рассел, М. (2018). Британська конституція: стабільність і зміна. Видавництво Фоліо.
4. Уайтлі, П., Сейд, П., та Річардсон, Дж. (2019). Парламентські вибори у Великобританії 2017 року. Видавництво Національного університету «Києво-Могилянська академія».

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Інформаційна безпека в діяльності міжнародних організацій означає захист їх інформаційних ресурсів, даних та комунікаційних систем від загроз, що можуть порушити їхню діяльність і нанести шкоду. Вона включає в себе заходи для запобігання несанкціонованому доступу, розповсюдженню та використанню інформації, а також забезпечення цілісності, конфіденційності та доступності даних. Приклад: Одним із аспектів інформаційної безпеки в міжнародних організаціях є захист особистих даних громадян, зокрема у контексті обробки таких даних при веденні дипломатичних переговорів або в ході гуманітарних програм.

Міжнародні організації активно співпрацюють у створенні нормативно-правових актів, які визначають стандарти безпеки інформації. Це допомагає унормувати процедури, засоби захисту та встановлювати мінімальні вимоги щодо інформаційної безпеки; Співпраця з державами та іншими структурами для обміну інформацією та розробки спільних стратегій. Міжнародні організації активно співпрацюють з державами-членами, міжнародними партнерами та експертами з питань безпеки для обміну досвідом, аналізу загроз та розробки спільних стратегій. Розроблення і впровадження ефективних стратегій кібербезпеки та залучення кваліфікованих фахівців у галузі інформаційної безпеки; Розширення співпраці з приватним сектором та іншими організаціями.

ООН сприяє співпраці країн у галузі інформаційної безпеки, проводить тренінги та семінари для підвищення обізнаності та зміцнення захисту інформації; Україна та інформаційна безпека в ООН. Україна активно співпрацює з ООН у питаннях кібербезпеки та бере участь у розробці міжнародних стандартів та стратегій безпеки інформації. Україна стала жертвою численних кібератак, які спрямовані на інформаційні системи державних установ та інших організацій, що може вплинути на їхню діяльність.

Забезпечення інформаційної безпеки є важливим аспектом для національної безпеки України, оскільки впливає на захист державної та комерційної інформації, кібербезпеку критичних інфраструктур та захист особистих даних громадян.

Розуміння загроз кібербезпеці та вміння виявляти шахрайства та маніпуляції є важливими для забезпечення інформаційної безпеки міжнародних організацій. Залучення громадськості та громадських організацій до процесу формування політики інформаційної безпеки сприяє забезпеченню її ефективності та легітимності.

Список використаних джерел

1. European Union External Action. (2019). EEAS CYBER INCIDENT AND CRISIS RESPONSE FRAMEWORK. URL:https://eeas.europa.eu/sites/default/files/eeas_cyber_incident_and_crisis_response_framework.pdf
2. International Atomic Energy Agency. (2021). Nuclear Security: Information Exchange and Coordination. URL:<https://www.iaea.org/topics/nuclear-security/information-exchange-and-coordination>
3. Council of Europe. (2021). Budapest Convention on Cybercrime. URL:<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/185>

ІСТОРИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ КОРЕНІ ПОПУЛІЗМУ

Популізм – це політичний рух, який акцентує увагу на потребах та інтересах простих людей, часто протиставляючи їх елітам або установленим структурам. Історичні та соціальні корені популізму можна прослідкувати у різних країнах та епохах, проте він особливо поширився у Європі та Північній Америці наприкінці XIX - на початку XX століття.[2]

Метою дослідження є розкриття історичних та соціальних коренів популізму. Дослідження спрямоване на вивчення факторів, що сприяли появі та розвитку популізму в різних країнах та епохах.

Об'єктом нашого дослідження є популізм як політичний рух, зокрема його історичні та соціальні корені. Ми розглядаємо різні аспекти популізму, такі як економічна нерівність, соціальна дезорганізація, незадоволення політичною елітою, зростання комунікаційних технологій, соціальні невпевненості та зміни у соціальному складі суспільства.

Історичні корені популізму.

Економічна нерівність: значна економічна нерівність між багатими та бідними верствами населення є важливим фактором, що сприяє розвитку популізму. Наприклад, у Сполучених Штатах Америки на початку XIX століття виник популістський рух, відомий як Фермерська партія, який протестував проти економічного пригнічення сільського населення.

Соціальна дезорганізація: кризові періоди та соціальна дезорганізація можуть сприяти появі популістських рухів. Наприклад, після Першої світової війни у багатьох країнах Європи виникли політичні рухи, спрямовані проти владних структур та звернення уваги на соціальні проблеми.

Незадоволення політичною елітою: незадоволення певною частиною населення політичною елітою, яку вони сприймають як віддалену від їхніх інтересів та потреб, є ще одним фактором, що сприяє зростанню популізму. Це може включати недовіру до традиційних партій, урядів або елітарних інституцій.

Соціальні корені популізму. Зростання комунікаційних технологій та розвиток засобів масової інформації, зокрема преси, радіо та телебачення, а пізніше і Інтернету, сприяв зростанню впливу популістських лідерів. Ці технології дозволяють ширити популістські ідеї та повідомляти про них широкому загалу, використовуючи емоційне та просте спілкування.

Соціальні невпевненості. Нестабільність або небезпека, пов'язані зі змінами в суспільстві, можуть сприяти розповсюдженню популістських ідей. Наприклад, міграційні кризи, економічні рецесії або загроза тероризму можуть збудити страх та невпевненість серед населення і створити ґрунт для популістських послань.

Зміни у соціальному складі. Зміни у соціальному складі суспільства, зокрема зростання нерівності, дезінтеграція традиційних соціальних груп і наростання соціальних конфліктів, можуть стимулювати розвиток популізму. Популісти нерідко намагаються залучити соціально вразливі групи, які відчувають відокремленість або втрату влади.

Разом історичні та соціальні фактори впливають на появу та розвиток популізму. Варто зауважити, що популізм неоднорідний і може приймати різні форми та виявлятися в різних політичних контекстах[1]. Його успіх і вплив залежать від багатьох чинників, включаючи культурні, історичні та політичні умови кожної конкретної країни чи регіону.

Список використаних джерел

1. Taguieff, P.-A. (1997). Le populisme et la science politique du mirage conceptuel aux vrais problèmes. Vingtième Siècle, Revue D'histoire, 56(1), 4–33. doi: 10.3406/xxs.1997.4489
2. Guerra, T. (2019). Definir le populisme. Retrieved from <https://lavedesidees.fr/Definir-lepopulisme.html>
3. Mudde, C. (2010). The Populist Radical Right: A Pathological Normalcy. West European Politics,
3. Canovan, M. (1981). Populism. New York: Harcourt Brace Javonovich.
4. Taguieff, P.-A. (1998). Populismes et antipopulismes : le choc des argumentations. Mots, 55(1), 5–26. doi: 10.3406/mots.1998.2343

ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ І ГЛОБАЛІЗАЦІЯ

Державний суверенітет в сучасному світі стикається з безпрецедентними викликами, спричиненими процесом глобалізації. Глобалізація, що означає посилення інтеграції країн у глобальну економіку, політику та культуру, має значний вплив на державний суверенітет. Цей процес створює нові можливості для співпраці та прогресу, але одночасно ставить під загрозу автономію та незалежність держав. Тому, актуальним є розгляд питання про те, як державний суверенітет може зберегти свою значущість в умовах глобалізації.

Однією з основних характеристик глобалізації є інтенсифікація світової торгівлі та інвестицій. Це створює нові можливості для економічного зростання і підвищення добробуту держав. Однак, зростання глобальної економічної залежності також призводить до зменшення державного контролю над власними економіками. Наприклад, держави змушені відкривати свої ринки для зовнішніх інвестицій та торгівлі, що може вести до втрати контролю над ключовими галузями економіки та загрози національній безпеці

Глобалізація також змінює політичний ландшафт та роль держав у світі. З одного боку, вона сприяє появі нових акторів та структур, які перетинають межі національних держав. Міжнародні організації, такі як ООН, ЄС та ВТО, набувають все більшого впливу і стають ключовими гравцями в установленні міжнародних стандартів та регулювання глобальних проблем. З іншого боку, глобалізація зумовлює необхідність державам адаптуватись до нових реалій та знаходити нові форми співробітництва. Замість традиційного суверенітету, який передбачав повну незалежність та контроль держави над своїми внутрішніми справами, з'являється концепція «суверенітету в обмеженому обсязі». Це означає, що держави повинні здійснювати спільні дії та ухвалювати рішення в рамках міжнародних угод та договорів, враховуючи інтереси інших держав та глобальні виклики.

Не зважаючи на виклики глобалізації, забезпечення державного суверенітету залишається важливим завданням для кожної держави. Для цього потрібно знайти баланс між співпрацею та захистом національних інтересів.

Умови глобалізації створюють складні виклики для державного суверенітету, проте вони також надають нові можливості для співпраці та прогресу. Збереження державного суверенітету вимагає здійснення розумної зовнішньої політики, розвитку внутрішнього потенціалу, захисту культурної та національної ідентичності, співробітництва та партнерства з іншими державами, а також активної участі у формуванні міжнародних стандартів та політик. Тільки шляхом усвідомленого підходу та взаємодії держав можна забезпечити збереження державного суверенітету в умовах глобалізації.

Список використаних джерел

1. Held, D., McGrew, A., Goldblatt, D., & Perraton, J. (Eds.). (2019). *Global transformations: Politics, economics, and culture*. Stanford University Press.
2. Hirst, P., & Thompson, G. (2009). *Globalization and the future of the nation-state*. OUP Oxford.
3. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник. /В.Я.Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

ПРАВОВА ДЕРЖАВА ТА ЇЇ СУТНІСТЬ.

Правова держава є формою організації влади, в якій держава та її інституції підпорядковані закону та захисту прав і свобод громадян. Суть правової держави полягає в тому, що держава є обмеженою правовими нормами та законами, які є вищими за будь-які дії влади та громадян.

Правова держава може з'явитися тільки там, де вже існує демократія, де права людини захищаються, ставляться на чолі кута. Якщо соціалістичне, тоталітарна, релігійна держава оголосила себе правовою, така заява не матиме юридичної сили, тому що воно буде суперечити існуючому політичному строю. Про нерозривний зв'язок громадянського суспільства та правової держави говорить існування ряду інститутів, які можна віднести як до політичної сфери, так і до громадянського суспільства.

Система цих органів та інститутів, які гарантують й охороняють нормальне функціонування громадянського суспільства, - це і є *правова держава*. Така держава ґрунтується на *принципах* верховенства права, дотримання закону, поважання особистості й недоторканності її прав, свобод та законних інтересів. Це держава, в якій панує закон, єдиний для влад усіх рівнів, партій та громадських організацій, посадових осіб й окремих громадян. Існування людей у такій державі ґрунтується не на простій опіці з боку держави, а на захищеності законом, коли не держава нав'язує громадянину права та обов'язки, а громадянин дотримується встановлених державою правил через те, що вони відповідають його особистим інтересам. До недавнього часу вчені намагалися представити правову державу лише як взаємодію права і держави. Через це правовою вважалася будь-яка держава, тому що не існує держави без права, без правової системи і навіть тією чи іншою мірою без самообмеження правом. Нічого не змінює в цій ситуації проголошення основною ознакою правової держави верховенства закону. Таке верховенство можливе і в тоталітарній державі. В цьому випадку воно повернене проти народу, який перетворюється в сукупність безправних підданих.

Певною мірою демократія залежить від кваліфікації та компетентності управлінців. Дійсно наукове розуміння правової держави було представлено марксистом-ленінізмом, який стверджував, що треба йти не від закону і навіть не від права взагалі, а від матеріальних умов життя суспільства та його класової структури. Як історичне явище правова держава розвивається та змінюється з розвитком суспільства та зміні соціально-економічної формації. Ще при первинно-общинному устрої, де були відсутніми класи, існувала своєрідна неполітична демократія, тобто правова держава, що втілювалася у формах родового та племінного самоврядування (зібрання усіх дорослих членів роду або племені, ради найстаріших тощо).

Отже, *правова держава* - політична організація, що створює умови для життєдіяльності індивідів, груп, інститутів громадянського суспільства на основі права. Зі становленням правової держави тісно пов'язане громадянське суспільство. Вони формуються водночас. У правовій державі виключається диктатура якогось класу, політичної партії, політичного руху, бюрократії, відбувається вільне змагання суспільно-політичних організацій в конституційних межах. У правовій державі вищим авторитетом володіє закон. Його дотримання - святе, а покарання за його зневагу - неминуче. Вся сила державної влади, вся могутність суспільної думки, всі можливості засобів масової інформації спрямовуються на захист закону, правопорядку. Інакше - неминучий правовий нігілізм, нові варіанти свавілля владних або невлadних суспільних структур. В умовах правової держави реалізуються цивільні права людини на рівні міжнародно визнаних норм.

Список використаних джерел

1. Правова держава: основні ознаки правової та соціальної держави. URL: <https://uristy.ua/articles/administrative-law/pravova-derzhava-ponyattya-oznaki-printsipi/>
2. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права і держави : навчальний посібник. Київ, 1994. 236 с.
3. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

ДІАЛЕКТИКА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Історичний досвід переконливо свідчить про те, що не громадянське суспільство існує для держави, а навпаки, держава існує і функціонує для громадянського суспільства. Суть полягає в тому, що жодна держава не може адекватно виражати потреби та інтереси різних соціальних груп і категорій населення. З таким завданням можуть справитися лише розгалужені структури цивільного суспільства. Держава повинна розробляти стратегію, пріоритети, темпи і пропорції розвитку суспільства в цілому та його сегментів, захищати власність громадян, їх права і свободи, забезпечувати правопорядок та оберігати кордони, територіальну цілісність країни. Іншими проблемами громадянське суспільство може справлятися в більшості випадків самостійно.

Саме держава, виконуючи функцію гаранта порядку, не дає можливості перетворитися свободі в анархію, перешкоджає переростанню гри особистих та корпоративних інтересів у стан громадянської конфронтації. Тільки, виходячи з цього, громадянське суспільство утримує державу, яка служить йому і гарантує його стабільність.

Правова держава не може існувати без громадянського суспільства, яке є її партнером у демократичному політичному режимі. Особливість цієї взаємодії полягає в тому, що громадянське суспільство підпорядковує державу та контролює її. Зв'язок між громадянським суспільством та державою, а також його вплив на неї, ґрунтується, перш за все, на принципах демократії. Одним з них є принцип народного суверенітету, який стверджує, що народ є єдиним джерелом та носієм влади в суспільстві. Це означає, що влада держави та її суверенітет похідні від суверенітету народу, громадянське суспільство створює державу задля задоволення своїх потреб, а не навпаки, і держава не повинна перебувати над суспільством, а має служити йому.

Громадянське суспільство має таку ж структуру, як і суспільство в цілому. Його складають різноманітні суспільні відносини — економічні, соціальні, політичні, соціокультурні та інші, за винятком державних відносин. Громадянське суспільство є сферою недержавних суспільних інститутів і відносин.

Взаємодія між державою і громадянським суспільством здійснюється через політичний режим, який представляє собою систему методів і засобів політичної влади, а різні типи політичних режимів — демократичний, авторитарний і тоталітарний — відображають різні способи цієї взаємодії.

Протилежністю правової держави і громадянського суспільства є поліцейська держава. Серед її основних рис можна виділити пріоритет владних інститутів перед законом, потужний репресивний апарат, поліцейсько-бюрократичний контроль і опіку над особою та суспільством, необмежені державні повноваження. Усі держави авторитарних і тоталітарних режимів є поліцейськими.

Поняття правової держави та громадянського суспільства має тісний зв'язок з концепцією «соціальна держава» як фактора соціальної справедливості в державі. Сутністю соціальної держави є забезпечення кожного громадянина гідними умовами життя, соціального захисту, участі у виробництві і, в ідеалі, майже рівних соціальних можливостей для самореалізації особистості. Історія розвинутих країн світу свідчить про те, що створення соціальної держави здійснюється шляхом цілеспрямованої державної політики щодо розвитку соціальної ринкової економіки, встановлення мінімальної заробітної плати (не нижче прожиткового мінімуму), надання субсидій незахищеним верствам населення, розвитку соціального страхування, забезпечення механізму соціального партнерства, подолання психологічного протистояння і досягнення соціальної гармонії.

Список використаних джерел

1. Томахів, В. Я. Політологія : навч. посіб. / В. Я. Томахів. 3-тє вид., доповн. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. – С. 65-67
2. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник / В.Я. Томахів. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК ФОРМА ПОЛІТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Політичний маркетинг є важливим елементом сучасної політики. Це відносно нова форма політичних технологій, що спрямована на формування позитивного іміджу та здобуття голосів виборців. Основним завданням політичного маркетингу є вивчення потреб та бажань виборців, а також розробка стратегії виборчої кампанії. Для здійснення політичного маркетингу використовуються різні інструменти, такі як опитування громадської думки, створення сайтів та соціальних мереж, рекламні кампанії, проведення PR-акцій, тощо.

Одним з найважливіших аспектів політичного маркетингу є створення ефективного іміджу кандидата. Для цього використовуються різні техніки, такі як позитивне відео, інтерв'ю, участь у ток-шоу, тощо. Визначення політичного маркетингу: Політичний маркетинг - це процес застосування стратегій та методів маркетингу для досягнення політичних цілей. Він включає в себе аналіз ринку виборців, розробку повідомлень та стратегій комунікації, а також побудову політичного бренду. Елементи політичного маркетингу:

- Дослідження ринку виборців: Аналіз суспільних настроїв, демографічних тенденцій та інших факторів, що впливають на виборчу поведінку, допомагає політичним силам налаштуватися на потреби та очікування виборців.
- Сегментування аудиторії: Виборці розділяються на групи зі спільними інтересами, потребами та цінностями. Політичні сили створюють спеціалізовані стратегії для кожної групи, зокрема через персоналізовану комунікацію.
- Повідомлення та комунікація: Політичні сили розробляють ефективні повідомлення та комунікаційні стратегії, які передають ключові ідеї, цінності та обіцянки політичної сили. Це можуть бути політичні промови, рекламні кампанії, використання соціальних медіа тощо.
- Позиціонування та брендування: Політичні сили намагаються побудувати свій унікальний образ та створити позитивний імідж серед виборців. Це може включати асоціацію з певними цінностями, ідеями або характеристиками, що відрізняють їх від конкурентів.
- Мобілізація виборців: Політичні сили застосовують різноманітні техніки для залучення та активізації виборців. Це може включати організацію масових заходів, підтримку волонтерів, використання цифрових інструментів для збору підписів або залучення до політичних акцій.

Список використаних джерел

1. Котлер Ф. Політичний маркетинг: стратегії та технології // Філіп Котлер, Сідні Дж. Харріс, Віктор Строкер. К.: Преса України, 2003. 448 с.
2. Хоменко О. В. Політичний маркетинг: зарубіжний досвід та українська практика. К.: КНЕУ, 2012. 208 с.
3. Сосновська С. Маркетингові стратегії в політиці. К.: КНЕУ, 2017. 143 с.

АМЕРИКАНСЬКА ДЕМОКРАТІЯ

Американська модель демократії вважається однією з найвпливовіших політичних систем у світі. Заснована на принципах конституційної демократії, вона надає широкі можливості громадянам брати участь у політичному процесі та визначати своє майбутнє. У цій статті ми розглянемо основні принципи американської моделі демократії, досягнення, з якими вона здобула світову славу.

Сполучені Штати Америки — це найстаріша існуюча федерація у світі, яка складається з 50 штатів. Це президентська республіка й репрезентативна демократія. Керівництво регулюється системою стримувань і противаг, яка визначена конституцією Сполучених Штатів[2]. Конституція США, зокрема, забезпечує систему розділу влади між законодавчою, виконавчою та судовою владами. Це створює баланс і перевірку влади, запобігаючи її концентрації в одних руках та забезпечуючи контроль над рішеннями, що приймаються. В США демократичний поступ ґрунтується не тільки на високому рівні культури довіри між громадянами, але й на довірі громадянського суспільства до державних інституцій, і навпаки. Це проявляється на різних рівнях соціальної взаємодії[1,с.12].

Американська модель демократії ґрунтується на системі регулярних виборів, де громадяни мають право голосувати та обирати своїх представників на різних рівнях влади. Принцип «одна особа - один голос» є основою виборчої системи США. Вибори проводяться на федеральному, штатному та місцевому рівнях, дозволяючи громадянам впливати на політичні рішення та виражати своїх представників до Конгресу, виконавчих органів і місцевих органів самоврядування. Реальне забезпечення прав вразливих верств суспільства, які потребують особливої уваги з боку публічної влади одна з позитивних особливостей американських виборів. Для осіб, які через певні фізичні вади (наприклад, особи з вадами слуху, зору тощо) не можуть самостійно реалізувати виборче право, у США створені умови для їх повноцінної участі у виборах шляхом встановлення спеціального технічного обладнання на дільницях[1,с.13].

Успішне зростання Америки зрештою залежало від базового розуміння її громадянами того факту, що їхні добробут та безпека зростають завдяки збалансованому федеральному розподілу влади між виборними органами місцевого самоврядування та вищим суверенним урядом їхньої країни.[4]

Американська модель демократії надає велику вагу гарантуванню громадянських свобод і прав. Свобода віросповідання-дозволяє людям відправляти релігійні обряди відповідно до своїх релігійних переконань без втручання з боку уряду. Ця свобода також захищає право людини не вірити в жодну релігію, включно з правом бути атеїстом. Свобода слова-захищає право людини публічно висловлювати свою думку, навіть якщо вона є критичною щодо уряду. Це також включає символічне мовлення, наприклад носіння футболок з гаслами або розміщення плакату з надписом перед вашим будинком. Свобода преси-захищає журналістів і засоби масової інформації від цензури з боку уряду. Свобода мирних зібрань-дозволяє людям збиратися в громадських місцях і колективно висловлювати свою думку за умови, що вони роблять це мирно. Свобода подання петицій до уряду-дозволяє окремим особам або групам людей офіційно вимагати, щоб місцевий, штатний або федеральний уряд розглянув подану скаргу чи усунув несправедливість шляхом внесення змін до існуючих законів чи правил. Громадяни мають право висловлювати свої думки, вести незалежну пресу, практикувати будь-яку релігію та мирно збиратися. Це стимулює розмаїття думок і вільне висловлювання ідей, сприяючи розвитку громадської дискусії і демократичного процесу.[3]

Американська модель демократії, заснована на принципах конституційної демократії, виборчої системи та гарантованих громадянських свобод, виявилася надзвичайно впливовою у світі. Вона сприяла розвитку громадянського суспільства, забезпеченню прав і свобод громадян, а також створенню системи розділу влади, яка забезпечує баланс і перевірку влади. Проте, американська модель демократії також стикається з викликами. Політична поляризація, нерівність і вплив груп зі значною силою є серйозними проблемами, які потребують уваги та реформ. Важливо забезпечити рівність можливостей для всіх громадян і забезпечити широку участь у політичному процесі. Тож американська модель демократії залишається постійним об'єктом обговорення та вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Голев О. С. Демократія та конституціоналізм у США: від теорії до практики. Львів, 2019. 233 с.
2. Державний лад США. Вікіпедія. URL: [wikipedia.org](https://uk.wikipedia.org)
3. 3.Законодавство США: права, гарантовані першою поправкою. Settle In. URL: settleinus.org.
4. 4.Роджер Майерсон. Сила американської федеральної демократії: уроки для глобального розвитку.VoxUkraine. 2020. URL: voxukraine.org

ПОЛІТИЧНИЙ ТЕРОРИЗМ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Політичний тероризм у сучасному світі залишається однією з найбільших загроз безпеці і стабільності. Він має на меті залякування, підірвання політичного порядку та викликання хаосу. Ця форма насильства є досить складною проблемою, яка вимагає уваги та розуміння для ефективного протидії. У цій статті ми розглянемо основні аспекти політичного тероризму у сучасному світі, його причини та наслідки. Основні причини політичного тероризму в тому, що він є результатом складної взаємодії політичних, соціальних, економічних та культурних факторів.

Деякі з основних причин, що сприяють поширенню політичного тероризму, включають:

1. **Політичні конфлікти:** Конфлікти між різними політичними силами та групами можуть призвести до ескалації насильства і використання терористичних методів для досягнення політичних цілей.
2. **Соціальна нерівність:** Нерівномірний розподіл ресурсів та соціальна несправедливість можуть спонукати групи до використання тероризму як засобу протесту та боротьби за свої права та інтереси.
3. **Релігійний екстремізм:** Релігійна нетерпимість та екстремістські ідеології можуть послужити мотивацією для вчинення терористичних актів у ім'я релігії або захисту своїх релігійних переконань.
4. **Геополітичні конфлікти:** Терористичні організації можуть брати участь у геополітичних конфліктах, намагаючись змінити владу та вплив у певному регіоні або світі.
5. **Наведені аспекти показують складність та актуальність проблеми політичного тероризму у сучасному світі. Для ефективної боротьби з ним необхідна поєднана стратегія, яка охоплює політичні, соціальні, економічні та інформаційні аспекти. Тільки шляхом спільних зусиль, міжнародного співробітництва та превентивних заходів можна зменшити вплив політичного тероризму на наше суспільство та створити більш безпечне майбутнє.**

Отже, політичний тероризм є серйозною загрозою для світового спокою та безпеки. Його причини складні і багатогранні, а наслідки можуть бути катастрофічними. Ефективна боротьба з політичним тероризмом потребує міжнародного співробітництва, розуміння причин та усвідомлення необхідності політичних, соціальних та економічних змін для запобігання та протидії цьому явищу.

Список використаних джерел

1. Превентивні заходи проти тероризму. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/terrorism/prevention.html>

НАСИЛЬНИЦЬКІ ТА НЕНАСИЛЬНИЦЬКІ ФОРМИ БОРОТЬБИ ЗА ВЛАДУ

Питання боротьби за владу є актуальним на протязі всієї історії людства. Ця проблема є предметом багатьох наукових досліджень, оскільки вона має велике значення для політики, економіки, соціології та інших галузей нашого життя. Боротьба за владу - це процес, що відбувається в усіх країнах світу і відображає більшість соціально-політичних конфліктів. Залежно від конкретної ситуації, боротьба за владу може мати різні форми, включаючи насильницькі та ненасильницькі.

Метою даного дослідження є аналіз насильницьких та ненасильницьких форм боротьби за владу, визначення їх особливостей та порівняння їх ефективності.

Об'єктом дослідження є насильницькі та ненасильницькі форми боротьби за владу.

Насильницькі форми боротьби за владу полягають у використанні фізичної сили або погроз фізичної сили для досягнення своїх цілей. Ці форми боротьби можуть мати негативні наслідки для людей, включаючи травми, втрату майна та навіть смерть. Однак, насильницькі форми боротьби за владу можуть бути ефективними в тих випадках, коли інші методи не дають результату. Наприклад, насильницька революція може бути єдиним способом зміни режиму, який не хоче відходити від влади [1].

Насильницькі форми боротьби за владу можуть бути ефективними в деяких випадках, наприклад, коли режим є диктаторським і не дає можливості для демократичних змін. Такі приклади можна бачити в історії багатьох країн, наприклад, Франції, коли революція 1789 року спричинила повалення монархії та перехід до конституційної монархії, або в Єгипті, де революція 2011 року призвела до падіння президента Мубарака.

Ненасильницькі форми боротьби за владу, навпаки, полягають у використанні мирних методів, таких як протести, голодування, страйки, цивільний непокір, демонстрації та інші. Ці форми боротьби не використовують фізичну силу, але можуть бути ефективними в тих випадках, коли влада є більш демократичною та відкритою до діалогу. Ненасильницькі форми боротьби можуть допомогти змінити владу без жертв та насильства [2]. Вони також можуть бути ефективними в деяких випадках, наприклад, коли влада є відкритою до діалогу та більш демократичною. Такі приклади можна побачити в історії країн, де мирні протести призвели до змін, наприклад, в Індії, де Махатма Ганді вела ненасильницьку кампанію за незалежність від Великої Британії, або в США, де рух громадянських прав, очолюваний Мартіном Лютером Кінгом, увів ненасильницьку боротьбу за рівність та скасування расової дискримінації.

Результати дослідження свідчать про те, що ненасильницькі форми боротьби за владу є більш ефективними в демократичних країнах з розвиненою громадянською суспільством. Однак, насильницькі форми боротьби за владу можуть бути єдиним способом зміни режиму, коли влада не відповідає на потреби народу .

Список використаних джерел

1. Gene Sharp. From Dictatorship to Democracy. 2011.
2. Erica Chenoweth and Maria J. Stephan. Why Civil Resistance Works: The Strategic Logic of Nonviolent Conflict. 2011.

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ

Основні інновації у світі сьогодні пов'язані з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, в тому числі і така інновація державного управління, як електронне урядування. Сьогоднішні завдання щодо впровадження електронного урядування в Україні, полягають не у створенні нових принципів та підходів, а у розробці конкретної системи заходів та послідовності їх здійснення, визначенні розмірів та форм державної правової, політичної, фінансової та адміністративно-організаційної підтримки. Подібна стратегія повинна розроблятися не тільки на центральному рівні, але й на регіональному і місцевому в тому числі, з урахуванням їх специфіки.

Система «Електронний уряд» повинна відповідати національним інтересам України та виходити з її особливостей. З однієї сторони, її потрібно адаптувати до конкретних соціоекономічних, соціокультурних та державно-політичних умов. А, з іншої сторони, нові інформаційні технології принципово змінюють систему управління суспільством, відбувається заміна жорстких ієрархічних структур більш гнучкими мережевими горизонтальними структурами, які краще пристосовані до реагування на зміни зовнішнього середовища.

Метою цього дослідження є аналіз форм взаємодії електронного урядування, принципи та мета електронного урядування.

Об'єктом дослідження є електронне урядування та методи і принципи його організації.

Предметом дослідження є особливості та основні аспекти електронного урядування.

Концепцію розвитку електронного урядування в Україні було схвалено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 року, метою якого став розвиток інформаційного суспільства, що є відкрите для всіх та орієнтоване на інтереси суспільства, з інноваційним спрямуванням на високотехнологічне суспільство, у якому кожен громадянин матиме право на створення та накопичення інформації та знань, матиме вільний доступ до цих даних та зможе поширювати та користуватись ними. Головним завданням цієї концепції є розвиток системи електронного уряду. Електронний уряд (e-Government) згідно цієї Концепції - це модель державного управління, яка заснована на використанні сучасних інформаційних та комунікаційних технологій з метою підвищення ефективності та прозорості влади, а також встановлення суспільного контролю над нею.

Метою електронного урядування визначено розвиток електронної демократії задля досягнення європейських стандартів якості надання електронних державних послуг, відкритості та прозорості влади для громадянина, суспільства та бізнесу. Досягнення цієї мети передбачає реалізацію системи взаємопов'язаних цілей в рамках відповідної державної політики.

Однак електронний уряд не обмежується взаємовідносинами держави з громадянами (або бізнесом). Він також має і внутрішній прояв: всередині системи влади різні рівні (центральний, регіональний та місцевий) та різні гілки (виконавча, законодавча, судова) також повинні взаємодіяти з використанням електронних технологій в рамках процесу надання державних послуг.

Функціонально діяльність електронного уряду можна розподілити на чотири складові:

- G2G (government to government), держава для держави: надання держорганом послуг для інших адміністративних органів (проекти створення міжвідомчих мереж, корпоративних і державних баз даних, реєстрів введення електронного документообігу)
- G2C (government to citizens), держава для громадян: надання державних послуг для населення (проекти надання відомостей про вільні робочі місця, видача свідоцтв про народження, реєстрацію та голосування виборців, референдуми, медична інформація)
- G2B (government to business), держава для бізнесу: надання державних послуг для господарюючих суб'єктів (проекти проведення державних закупівель, видача ліцензій і дозволів)
- G2E (government-to-employees), держава для державних службовців: надання державних послуг для держслужбовців.

Електронне урядування стимулює взаємодію між громадянами та урядовими організаціями. Особливу увагу при його розвитку необхідно приділяти розвитку електронної демократії — підвищенню ступеня громадської участі, онлайн голосуванням, питанням безпеки приватного життя, нерозповсюдження персональних даних, а також підвищенню рівня прозорості діяльності органів влади.

Список використаних джерел

1. Електронний уряд Науково-практичний довідник. URL:https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Elektronnij-uryad_nauk_prak-dovidnik_CHukut_Linov_Klimenko.pdf
2. Е-урядування – ключ до реформ в Україні URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/e-uryaduvannya-klyuch-do-reform-v-ukrayini>
3. Форми взаємодії електронного урядування URL: http://eu.infocity.kharkov.ua/?page_id=1530

ПОЛІТИЧНА СТАБІЛЬНІСТЬ: СУТЬ І КРИТЕРІЇ

В сучасному світі політична стабільність є одним з ключових факторів, що визначають успіх та процвітання країни. Вона відіграє важливу роль у забезпеченні безпеки, економічного розвитку та соціальної гармонії. Проте, перш ніж розглядати критерії політичної стабільності, необхідно зрозуміти її сутність.

Політична стабільність може бути визначена як стійкість політичної системи та її здатність до управління конфліктами та змінами без насильства або значних збурень. Це означає, що країна з політичною стабільністю має витримувати зовнішні та внутрішні тиски, зберігаючи рівновагу та спокій, що сприяє довгостроковому розвитку і добробуту.

Одним із ключових критеріїв політичної стабільності є здатність до мирного перехідного процесу влади. Це означає, що політична система повинна мати чіткі та законні механізми передачі влади від одного уряду до іншого без використання насильства або порушень закону. Правова держава, демократичні процедури та незалежність судової системи є важливими складовими цього критерію.

На другому місці важливості знаходиться економічна стабільність. Розумінням та ефективним управлінням економічними викликами політична система сприяє залученню інвестицій, розвитку підприємництва, зростанню ВВП та забезпеченню економічної безпеки. Стабільна політична система сприяє розвитку бізнесу, адекватним податковим політикам, уникненню корупції та іншим економічним ризикам.

Крім того, соціальна стабільність є ще одним важливим критерієм. Сприятливий соціальний клімат, довіра між різними соціальними групами, висока якість життя та доступ до основних послуг, таких як освіта, охорона здоров'я та житло, сприяють стабільності суспільства. Важливо, щоб політична система враховувала потреби своїх громадян і забезпечувала рівні можливості для всіх.

Неможливо обговорювати політичну стабільність без згадки про роль міжнародних відносин. Міжнародне співробітництво, дипломатія та мирні відносини з іншими країнами є важливими факторами у забезпеченні політичної стабільності. Згуртування навколо спільних цінностей та дотримання міжнародного права сприяють зміцненню стабільності на регіональному та глобальному рівнях.

У світі, де технологічний розвиток зростає з кожним днем, цифрова стабільність також стає важливим аспектом політичної стабільності. Забезпечення кібербезпеки, захист особистих даних та запобігання кібератакам є необхідними елементами сучасної політичної системи.

Загалом, політична стабільність є складною та багатогранною концепцією, яка включає в себе низку критеріїв. Здатність до мирного перехідного процесу влади, економічна та соціальна стабільність, міжнародні відносини та цифрова безпека є лише кількома з них. Важливо, щоб країна мала ефективну політичну систему, яка забезпечує ці критерії, щоб забезпечити довгострокову стабільність та процвітання.

Список використаних джерел

1. Кіянка І. Б. Політична стабільність: суть і основні засоби її досягнення в Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / І. Б. Кіянка. Львів : Львів нац. ун-т ім. І. Франка, 2003. 18 с.
2. Крап А. П. Сутність політичної стабільності: URL: http://www.ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/11737/1/24_18Ukr_nac_ideya.pdf.
3. Ліпсет С. М. Політична людина. Соціальні основи політики. Політична наука. 2011. № 3. С. 195–245.

ПОЛІТИЧНИЙ ТЕРОРИЗМ ТА ЙОГО СУТЬ

Політичний тероризм залишається актуальною проблемою у сучасному світі, поширюючись на різні країни та маючи значний вплив на геополітичну ситуацію. Різноманітні політичні, економічні та соціальні фактори сприяють поширенню політичного тероризму, включаючи націоналістичні конфлікти, релігійну нетерпимість, соціальну нерівність та відчуття безпорадності перед глобалізацією. Технологічні зрушення та розширення доступу до інформації дозволяють терористам ширше використовувати Інтернет та соціальні медіа для рекрутування, пропаганди та координації своїх дій.

Політичний тероризм у сучасному світі характеризується здатністю терористичних груп до глобальних операцій, що створює загрозу для міжнародної безпеки та стабільності.

Міжнародне співробітництво та координація є необхідними для боротьби з політичним тероризмом. Створення міжнародних антитерористичних коаліцій та обмін інформацією можуть допомогти зменшити загрозу терористичних дій.

Передові методи профілактики та розкриття терористичних актів, включаючи ефективне розвідування, аналіз даних та співпрацю зі спільнотами, можуть значно зменшити імовірність терористичних атак.

Превентивні заходи, такі як усунення причин тероризму та просування мирного врегулювання конфліктів, мають важливе значення для зменшення привабливості політичного тероризму для потенційних рекрутів.

Заходи зі зміцнення резистентності суспільства та підвищення свідомості про терористичну загрозу, включаючи освіту та інформаційні кампанії, можуть допомогти громадам впоратися з терористичними загрозами.

Роль держави у протидії політичному тероризму є вирішальною. Держави повинні приділяти достатню увагу розробці та реалізації стратегій боротьби з тероризмом, включаючи законодавчі заходи, зміцнення правоохоронних органів та співпрацю з міжнародними партнерами.

Необхідно підтримувати та зміцнювати міжнародні правові інструменти для боротьби з політичним тероризмом, включаючи угоди про екстрадицію терористів, обмін інформацією та координацію між державами.

Роль громадськості у протидії політичному тероризму також є важливою. Заохочення громадської свідомості, підтримка демократичних цінностей та взаємодія між громадськістю та владою можуть сприяти запобіганню терористичних актів. Важливо розробляти програми соціально-економічного розвитку, спрямовані на зменшення нерівності та відчуття безпорадності, які можуть бути причиною радикалізації та приєднання до терористичних груп.

Список використаних джерел

1. Завадська, Н. (2021). Інформаційні технології та тероризм: сучасні виклики та ризики. Київ: Логос.
2. Швець, Ю. (2016). Глобалізація та тероризм: взаємозв'язок та наслідки. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень.
3. Кравченко, І. (2018). Міжнародне співробітництво у боротьбі з тероризмом. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет».

НАЦІОНАЛІЗМ ЯК ПОЛІТИЧНА ІДЕОЛОГІЯ

Націоналізм як політична ідеологія набула значного поширення у ХХ столітті, особливо після Першої світової війни. Вона ґрунтується на ідеї національної єдності та прагненні до самовизначення народу, що виражається через підтримку і збереження національної культури, мови, історії та традицій.

В наш час, зокрема в Україні, націоналізм стає особливо популярним під час виборчих кампаній, коли політики намагаються мобілізувати виборців навколо спільних національних інтересів. Зокрема, політична реклама є одним із ефективних інструментів націоналістичної пропаганди, який використовується для формування образу ворога, підбурювання емоцій виборців та підсилення їх національної самосвідомості.

Проте, націоналізм як політична ідеологія може мати негативні наслідки, зокрема сприяти конфліктам між націями, етнічними групами та релігійними спільнотами. Також, він може призвести до обмеження свободи слова, національного самовизначення та інших прав людини.

Отже, націоналізм як політична ідеологія має свої плюси та мінуси. Важливо зберігати баланс між національними інтересами та загальнолюдськими цінностями, зокрема шанувати права та інтереси інших націй та громадян. Такий підхід може сприяти розвитку національної самосвідомості, збереженню культурної спадщини та підтримці міжнародної та міжетнічної гармонії, що є важливими складовими соціальної стабільності та демократії. Таким чином, націоналізм має бути розглянутий як один із факторів у сучасній політичній культурі, який може бути використаний як засіб розвитку національної свідомості та громадянського суспільства, але не повинен ставати причиною міжетнічних конфліктів та порушень прав людини.

Список використаних джерел

1. Політологічний енциклопедичний словник / Упрядник В.П. Горбатенко; За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. 2-е вид., доп. і перероб. К.: Генеза, 2004. 736 с.
2. Томахів В.Я. Міграційні процеси глобалізації як фактор партійно-політичних трансформацій в європейських національних державах. Соціальна політика в теорії і практиці українського націоналізму: історія і сьогодення. Зб. наукових праць. / Наук. ред. О.М. Сич. – Івано-Франківськ: Лілея НВ, 2017. 332 с

ІНТЕРНЕТ ЯК КАНАЛ АГІТАЦІЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ РЕКЛАМИ

Інтернет є одним з найважливіших агітацій та політичної реклами в сучасному світі. Це вірогідно сталося через те, що Інтернет володіє потужними можливостями у забезпеченні доступу до інформації, швидкості розповсюдження повідомлень та глобальної публічності. Проте, які будь-який інший засіб масової комунікації, Інтернет може бути використаний як для політичної пропаганди, так і для надання об'єктивної інформації.

Політичні організації та кандидати на виборах активно використовують Інтернет для агітації та політичної реклами. Створення веб-сайтів, віртуальних спільнот та блогів дозволяє політикам залучати до себе прихильників та отримувати підтримку від виборців. Крім того, Інтернет дає можливість політикам взаємодіяти з виборцями, відповідати на запитання та отримувати зворотній зв'язок. Це дозволяє побудувати більш прозору та відкриту комунікацію між політиками та громадянами.

Однак, зі зростанням використання Інтернету для політичної реклами з'явилися нові проблеми, такі як фейкові новини, маніпуляції та дезінформація. Ці проблеми стали значущими у багатьох виборчих кампаніях, де деякі політичні сили використовують Інтернет для спотворення фактів та впливу на громадську думку.

Україна не є винятком щодо використання інтернету як каналу агітації та політичної реклами. У 2019 році в країні відбулися президентські та парламентські вибори, під час яких кандидати та їхні команди активно використовували соціальні мережі та інші інтернет-ресурси для залучення виборців.

Одним з яскравих прикладів використання Інтернету в політичній рекламі є відеоролик кандидата на посаду президента України Володимира Зеленського з назвою «Так чи ні», який зібрав мільйони переглядів та став віральним в Інтернеті. Крім того, політичні партії також активно використовували соціальні мережі для проведення різноманітних кампаній, зокрема для збору підписів, залучення волонтерів та коштів на підтримку кандидатів.

Ще одним із прикладів використання Інтернету як каналу агітації є платна політична реклама у соціальних мережах, наприклад вибори Львівського міського голови. Серед 17 зареєстрованих кандидатів 16 розміщували платну рекламу у соціальній мережі Facebook. Практично усі використовували платну рекламу у соціальній мережі Facebook під час місцевих виборів 2020 року. У різних масштабах, з відмінними підходами та різними бюджетами. Для когось це був повноцінний компонент загальної виборчої кампанії, який виконував завдання роботи з цільовими групами виборців, а для інших – одна з небагатьох або єдина відносно мало витратна форма агітації, яка давала змогу усім донести власну позицію.

Також важливо зазначити, що Інтернет забезпечує можливість поширення громадської думки та активізації громадянської участі у політичному житті. Блоги, форуми та соціальні медіа дають можливість громадянам висловлювати свої погляди та взаємодіяти з політиками, що допомагає побудувати більш демократичне та відкрите суспільство. Однак, занадто активна участь громадян у політичному житті може призвести до поширення фейкових новин та викликати поділ суспільства.

Отже, Інтернет є важливим каналом агітації та політичної реклами, який має як позитивні, так і негативні наслідки. Для забезпечення більш демократичного та відкритого суспільства, важливо, щоб влада та політичні сили дотримувалися етичних та правових стандартів у використанні Інтернету як каналу агітації та політичної реклами.

Список використаних джерел

1. The Hybrid Media System / Andrew Chadwick, Publisher: Oxford University Press, 2013.
2. Як працює політична реклама в соцмережах?. URL: <https://opora.lviv.ua/yak-pratsyuye-politychna-reklama-v-sotsmerezahah-pryklad-vyboriv-lvivskogo-miskogo-golovy/>

ДЕМОКРАТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ.

Політичні конфлікти є неодмінною складовою сучасного політичного життя, де зіткнення інтересів та поглядів можуть приводити до напруженості, насильства та незгоди. Застосування демократичних технологій в розв'язанні політичних конфліктів має великий потенціал для забезпечення миру, стабільності та розвитку демократичних процесів. Розуміння ролі цих технологій та їхніх ефективних застосувань може сприяти розвитку більш мирного та гармонійного суспільства

Одним з основних об'єктів дослідження є демократичні технології, які використовуються для вирішення політичних конфліктів у демократичних умовах. Ці технології передбачають широкий спектр механізмів, принципів та методів, спрямованих на досягнення компромісу, підтримку діалогу та врегулювання суперечок.

Одним із важливих аспектів демократичних технологій є активна участь громадян у прийнятті рішень. Залучення громадян до політичного процесу через референдуми, громадські слухання та консультації сприяє створенню легітимності прийнятих рішень та розбору політичних конфліктів. Крім того, демократичні технології включають інструменти громадського моніторингу та нагляду, які забезпечують прозорість процесу прийняття рішень та запобігають корупції.

Ще одним аспектом дослідження є роль посередників у врегулюванні політичних конфліктів. Посередники, такі як міжнародні організації, миротворчі місії та національні посередники, виконують важливу функцію у політичному врегулюванні конфліктів. Вони сприяють створенню сприятливої атмосфери для діалогу, сприяють побудові довіри між сторонами конфлікту та допомагають укласти мирні угоди та домовленості. Посередники можуть використовувати різні демократичні технології, такі як медіація, дипломатія та діалогові платформи, для сприяння вирішенню конфлікту шляхом мирного діалогу та перемовин.

Демократичні технології також включають в себе розбудову демократичних інституцій та правових механізмів. Створення ефективних та незалежних від владних структур судових систем, контролюючих органів та системи правозастосування допомагає запобігати та вирішувати політичні конфлікти на основі принципів рівності, справедливості та законності. Розбудова демократичних інституцій також забезпечує стабільність та зменшує ризик політичних конфліктів.

Актуальність проблеми використання демократичних технологій у врегулюванні політичних конфліктів полягає в необхідності забезпечення стабільності та миру в суспільстві. Політичні конфлікти можуть мати серйозні наслідки, такі як насильство, руйнування економіки та загроза демократичним процесам. Використання демократичних технологій дозволяє створювати механізми для вирішення конфліктів шляхом діалогу, компромісу та мирного співіснування.

Демократичні технології врегулювання політичних конфліктів відіграють важливу роль у забезпеченні миру, стабільності та розвитку демократичних процесів. Шляхом залучення громадян до прийняття рішень, використання посередників, розбудови демократичних інституцій та правових механізмів можна досягти компромісу та вирішення політичних конфліктів.

Список використаних джерел

1. Avruch, K. (2003). *Culture and Conflict Resolution*. Washington, DC: United States Institute of Peace Press.
2. Bercovitch, J., Kremenyuk, V., & Zartman, I. W. (Eds.). (2009). *The SAGE Handbook of Conflict Resolution*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
3. Fisher, R. J., & Ury, W. L. (2011). *Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In*. New York, NY: Penguin Books.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

Інформаційна безпека стала однією з найважливіших тем у сучасному світі, оскільки залежність суспільства від інформаційних технологій і засобів зв'язку зростає з кожним днем. Збільшення кількості та важливості електронних систем зберігання та обробки інформації супроводжується зростанням загроз безпеці цих систем. Це ставить перед суспільством завдання забезпечення інформаційної безпеки, яка забезпечує конфіденційність, цілісність та доступність інформації.

Актуальність проблеми інформаційної безпеки визначається рядом факторів. По-перше, зростаюча кількість кібератак та інших зловживань інформаційними технологіями поставила безпеку інформації на передовий план усіх сфер суспільства, включаючи державні структури, бізнес-середовище та приватних користувачів. Зловмисники використовують різноманітні методи для отримання незаконного доступу до конфіденційної інформації, викрадення даних, поширення шкідливих програм тощо. По-друге, швидкий технологічний прогрес призводить до появи нових загроз інформаційній безпеці. Розробка нових технологій і засобів зв'язку, таких як штучний інтелект, Інтернет речей, хмарні сервіси, створює нові вектори атак та вразливості. Враховуючи цю динаміку, розуміння і вивчення проблеми інформаційної безпеки стають дедалі складнішими і потребують постійного вдосконалення заходів захисту. Важливим аспектом вирішення цих проблем є наукове дослідження інформаційної безпеки та розробка ефективних стратегій захисту. Дослідження враховує технічні, організаційні та правові аспекти інформаційної безпеки.

1. Методи покращення інформаційної безпеки:

Державні структури:

- Розроблення та впровадження стратегічних політик інформаційної безпеки на рівні країни.
- Забезпечення ефективної кібероборони та виявлення кіберзагроз.
- Закладення вимог щодо безпеки при розробці та експлуатації інформаційних систем.

2. Бізнес-середовище:

- Впровадження політик інформаційної безпеки на рівні організації.
- Забезпечення захисту конфіденційної інформації та інтелектуальної власності.
- Організація регулярних навчань з питань кібербезпеки для співробітників.

3. Фінансові установи:

- Застосування міцних методів аутентифікації, таких як двофакторна аутентифікація.
- Захист від фішингу та шкідливих програм, використання антивірусного програмного забезпечення та механізмів виявлення вторгнень.
- Встановлення строгих правил доступу до фінансових даних та забезпечення шифрування при передачі даних.

4. Освітні заклади:

- Захист інформації студентів та персональних даних вчителів і працівників.
- Навчання студентів основам кібербезпеки та впровадження свідомої поведінки в інтернеті.
- Забезпечення безпеки мережі та серверів, що містять важливі дані

5. Приватні користувачі:

- Використання сильних паролів і регулярна їх зміна для різних онлайн-акаунтів.
- Активна оновлення програмного забезпечення та операційних систем з метою усунення вразливостей.
- Уважність при отриманні та розміщенні особистої інформації в соціальних мережах та на інших платформах.

6. Медичні установи:

1. Захист медичних записів та інших чутливих медичних даних.
2. Використання шифрування для захисту передачі та зберігання медичної інформації.
3. Встановлення механізмів виявлення та запобігання кібератакам, які можуть вплинути на доступ до медичних даних.

Список використаних джерел

1. Anderson, R., & Moore, T. (2018). Security engineering: a guide to building dependable distributed systems. Wiley.
2. Bishop, M. (2018). Computer security: art and science. Pearson Education.
3. Pfleeger, C. P., Pfleeger, S. L., & Margulies, J. (2015). Security in computing. Pearson Education.

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО ЯК СУБ'ЄКТ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У демократичному суспільстві політика здійснюється людьми для людей. Тому активна участь особи в політичному житті, роль людини як суб'єкта політики має вагоме значення. Значну роль у суспільно-політичному житті відіграє студентська молодь із власними інтересами, пріоритетами і цінностями. Держава, яка прагне прогресивного розвитку, потребує якомога повнішого залучення молоді до трансформаційних процесів. У цьому і проявляється рух до політичної соціалізації, під час якого відбувається зростання політичної активності молоді, підвищується її інтерес до політики.

Українська молодь отримала у спадок від попередніх поколінь залишки патерналізму тоталітарної культури. На сучасному етапі молодій особистості доводиться долати світоглядні та психологічні перешкоди, зокрема постколоніальний синдром, яким просякнута багато сфер нашого життя. У спадок нам лишилися стереотипи тоталітарного минулого, зокрема безініціативність, подвійна мораль, звичка покладатися на керівництво держави замість активних спроб змінити щось на місцях. Справедливим буде зазначити, що почасти ця ситуація змінилася із повномасштабним вторгненням росії на нашу землю. Активність молоді значно зросла. Молодь гуртується і готова максимально долучатися до усіх процесів, які відбуваються в Україні.

І це не виняток. Варто згадати про те, що під час Революції гідності, рушійною силою на Майдані також була молодь та студентство. Саме молодь розбудила країну і стала каталізатором Майдану, усвідомивши, що саме на ній лежить відповідальність за майбутнє України.

Студентство як рушійна сила громадянського суспільства та його кадровий ресурс прагне сформувати найбільш затребувані для поточного моменту соціальні та професійні компетенції. Студентська активність може здійснюватися у різних формах діяльності: у навчальному процесі, участь у гуртках, виборах, референдумах, профспілкових організаціях, партіях, органах місцевого самоврядування, різних громадських ініціативах, масових виступах протестного характеру, участь у революційних рухах.

Протилежністю до політичної участі є політична неучасть. Вона є не лише показником пасивності (мовляв, мій голос нічого не змінить), але й відсутності поваги та довіри молоді до очільників держави.

Як ми зазначали вище, формою політичної активності студентства є участь у створенні та діяльності молодіжних та студентських організацій, молодіжному русі. Молодіжні рухи часто співпрацюють із політичними партіями, є їх філіями та підрозділами, або ж конкурують із ними за можливість реалізації політичних, тобто владних, інтересів та амбіцій. Молодіжна організація веде свою роботу, вирішує свої проблеми і одночасно співпрацює із партією, та готує себе для майбутньої політичної роботи в ній. У свою чергу політичні партії опікуються молодіжними організаціями, допомагають у вирішенні їхніх проблем та обстоюють їхні інтереси.

У країні зареєстровано більше 100 молодіжних громадських та політичних організацій. Найпомітнішими молодіжними організаціями, зорієнтованими на вирішення політичних проблем є: Молоді республіканці України, Об'єднання демократичної української молоді (ОДУМ), Соціалістичний конгрес молоді, Ліберальне молодіжне об'єднання, Спілка українського студентства (СУС), Асоціація молодих українських політологів і політиків, Молодіжна організація спілки офіцерів України «Сокіл», Львівський фонд «Молода Україна» та молодіжні організації при політичних партіях та рухах.

Кожна молода людина повинна мати можливість здобути якісну вищу освіту, отримати перше робоче місце для старту, мати можливість забезпечити себе власним житлом та займатися самовдосконаленням упродовж усього подальшого життя – саме такі наративи намагається просувати сучасна молодь, саме задля цього вона хоче розбудувати Україну. Європейські цінності, демократизація усіх процесів, усвідомлення національної ідентичності – також є мегаважливим, але без міцного соціально-правового фундаменту складно вибудувати щось високе.

Підтримка молодих людей, їхнє залучення до творчої, активної участі у житті суспільства – це інвестиції у розвиток стратегічних ресурсів держави. Активна участь юнаків та дівчат у громадському житті – запорука успіху і прогресу суспільства. У зв'язку із цим особливо важливим є створення і функціонування молодіжних організацій, залучення молоді до суспільно-політичного життя. Молодь має свідомо брати участь у цьому процесі, керуючись гаслом В'ячеслава Максимовича Чорновола: «Якщо не я, то хто? Якщо не зараз, то коли?»

Список використаних джерел

1. Волосевич І., Герасимчук С., Костюченко Т. Молодь України. 2015. ІП «ГФК ЮКРЕЙН». 2015. С. 57-68.
2. Політична участь молоді сучасної України: психологічні чинники активізації: монографія / за наук. ред. Л.О. Кияшко. К.: Міленіум, 2014. – 216 с.
3. Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Гончарук Т.В., Гурик М.І., Рудакевич О.М., Томахів В.Я., Чигур Р.Ю., Шумка М.Л.; кер. авт. кол. О.М. Рудакевич. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 255с.

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ОРІЄНТИРИ УКРАЇНИ

30 липня 2021р. Рада національної безпеки і оборони схвалила Стратегію зовнішньополітичної діяльності України, і 26 серпня цей документ було введено в дію відповідним указом Президента. Можна стверджувати, що Україна вперше отримала цілісний і комплексний план дій на світовій арені. Але, очевидно, що Стратегія виникла не на пустому місці — зокрема, варто згадати про Постанову Верховної Ради «Про основні напрями зовнішньої політики України» від 2 липня 1993р., про ряд інших концептуальних документів з питань зовнішньої політики, про Закон «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (2010р.), про зміни в Конституції (2019р.), що зафіксували курс України до ЄС і НАТО. Деякі з них — це вже історія, а згаданий Закон є чинним, але, на жаль, безнадійно застарілим.

Отже, нову Стратегію можна розглядати і як певну кодифікацію масиву нормативно-правових актів у сфері зовнішньої політики і як розробку нових підходів і інструментарію з огляду на сучасні геополітичні реалії. У цьому документі здійснене комплексне нормативно-правове упорядкування засад зовнішньої політики України, класифіковані її національні інтереси і пріоритети на світовій арені. У Стратегії надається аналіз зовнішньополітичного середовища, окреслюються виклики і загрози, визначаються цілі і напрями зовнішньополітичної діяльності України. У максимально спрощеному вигляді головна теза Стратегії виглядає наступним чином: для досягнення основної мети — безпеки і процвітання України — необхідне відновлення миру і територіальної цілісності, ефективна протидія країні-агресору, набуття повноправного членства в ЄС і НАТО, забезпечення соціально-економічного розвитку тощо.

У Стратегії виокремлюється п'ять країн, відносини з якими мають пріоритетний стратегічний характер — це США, Велика Британія, Канада, Німеччина і Франція. Тобто, як пояснюється в документі, розбудова відносин з цими країнами здійснюється відповідно до пріоритетів зовнішньої політики, відображає особливий характер і рівень співробітництва, ґрунтується на спільних інтересах і ключовими елементами є співробітництво у політичній, безпековій і військовій сферах, зокрема з метою протидії російській агресії. Очевидно, що і в цьому переліку країн, і в змісті партнерства з ними є геополітична логіка і практичний сенс для країни, що потерпає від тривалої гібридної агресії.

Водночас, коло стратегічних партнерів цим не обмежується. Згідно документу стратегічними партнерами України визначаються: Польща, Туреччина, Азербайджан, Грузія, Литва, Румунія, Китай, Бразилія. Також йдеться про глобальне партнерство з Японією і важливість співробітництва з Індією. У свою чергу наголошується на пріоритетності розвитку відносин з країнами-сусідами, зокрема, виведення на стратегічний рівень контактів з Молдовою.

З точки зору національних інтересів, світових реалій і стану двостороннього співробітництва такий вибір загалом є виправданим і прагматичним. Можна сперечатися і доповнювати цей перелік, але слід зрозуміти, що по-перше, стратегічних партнерів не може бути багато, тоді розмивається сенс стратегічного партнерства. По-друге, Україна має обмежені можливості на світовій арені, у т.ч. наявні дипломатичні ресурси. У цьому контексті доречно згадати про нещодавній період «багатовекторності» на початку 2000-х років, коли, м'яко кажучи, не завжди обґрунтовано визначалися «стратегічними партнерами» понад два десятки країн світу.

Список використаних джерел

1. Майбутнє України в ЄС. URL:<https://razumkov.org.ua/napriamky/videokomentari/maibutnie-ukrainy-v-ye>
2. Стан і перспективи євроінтеграції України. URL:<https://razumkov.org.ua/napriamky/videokomentari/stan-i-perspektyvy-ievrointegratsii-ukrainy>

СУПЕРЕЧНОСТІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗМІ

Демократичні перетворення у суспільстві, зокрема роздержавлення та демонополізація у сфері засобів масової інформації, створюють передумови для того, щоб вони реально відігравали роль «четвертої влади». Водночас в оцінках діяльності ЗМІ іноді фігурують не цілком коректні для них аналогії: журналістику — важливу складову ЗМІ, іменують «другою найдавнішою професією». Йдеться про продажність, безпринципність, легковажність та інші одіозні риси.

Причини такого становища в суперечностях, притаманних і самим ЗМІ, і реальним умовам їх функціонування в суспільстві. Передусім за природою і суспільним призначенням вони є суспільним інститутом, але функціонують в іншій системі відносин власності. За тоталітарного режиму ЗМІ перебувають під тотальним державним (державно-партійним) контролем. Сили, що здійснюють цей контроль, проklamують свою відданість суспільним ідеалам, фактично переслідуючи власні корпоративні або партійні інтереси. Власність на ЗМІ є скоріше супер-приватною, ніж суспільною, що визначає умови їх діяльності.

Головне призначення ЗМІ — продукування і трансляція інформації, що забезпечує реалізацію їх функцій. Але практика свідчить, що ЗМІ широко використовують як для збагачення їх власників, так і для того, щоб «робити владу». Саме власникам ЗМІ часто належить вирішальне слово у визначенні пріоритетів: інформація — гроші — влада. Традиційно перевагою користуються здебільшого інтереси, пов'язані з фінансами або владою, значно рідше — міркування інформаційного порядку. Безперечно, фінансові, політичні міркування мають для діяльності засобів масової інформації велике значення, оскільки індустрія ЗМІ потребує значних коштів. Можливості державного фінансування, субсидіювання ЗМІ, особливо тих, чийми засновниками не є державні структури (а вони становлять переважну і дедалі зростаючу більшість), вкрай обмежені. Ті, які виділяють, не можуть задовольнити всіх потреб і претендентів. Сконструювати справедливий критерій їх розподілу, який би відсік фаворитизм, неможливо. Все це зумовлює посилення впливу власників на діяльність ЗМІ.

Реклама у ЗМІ охоплює широке коло громадян, активно впливає на формування їхніх смаків, потреб. Однак, працюючи на інтереси споживача, вона передусім переслідує інтереси рекламодавця, будучи покликаною не просто інформувати, а спонукати споживачів зробити покупки, скористатися послугами. Реклама не тільки формує, а й нав'язує смаки, будучи здатною, за словами американського дослідника Б. Бегдикяна, «долати будь-який опір людських почуттів, а іноді й людського інтелекту». Крім того, реальні властивості рекламованих товарів та послуг не завжди відповідають штучно створеному іміджу. Настирливе втручання реклами, зокрема в канву телепередачі, перешкоджає нормальному її сприйняттю. Власники ЗМІ змушені з цим змиритися, бо зацікавлені в надходженні коштів. Фактично рекламодавці мають значний вплив на ЗМІ і певною мірою визначають напрям та зміст їх діяльності.

Здатність ЗМІ забезпечувати неабиякі доходи, значний політичний вплив зумовлює гостру конкурентну боротьбу за прибутки, ринки збуту інформації, респондентів. Ця боротьба має свої особливості. Щоб вийти у лідери та зберегти позиції, необхідні велетенські творчі зусилля і не менші фінансові й технічні можливості. Конкуренція в світі інформації, як і будь-якій іншій сфері діяльності, породжує тенденцію до поглиблення, поглинання одних іншими, могутнішими, багатшими, спритнішими, підступнішими. Неминуча за таких умов монополізація у сфері ЗМІ загрожує обмеженням свободи їх діяльності, посиленням залежності від політичного курсу правлячих кіл, пануючих ідеологічних доктрин, співвідношення сил провідних економічних угруповань тощо.

Панування над ЗМІ політичних та фінансових кіл перетворює багатьох з них на засоби маніпуляції свідомістю мас, інструмент їх політичного та морального розбещення. Протистояти всім негативним впливам на ЗМІ можливо лише за реальної демократизації управління ними. Попри непоодинокі спроби в різних країнах і в різні часи, створити реально діючий ефективний механізм демократичного управління ЗМІ так і не вдалося. Так, у США незалежна Національна рада з питань новин, яка мала обмежені, здебільшого аналітичні функції, проіснувала дещо більше 10 років. Ініціатива щодо її ліквідації надходила від найвпливовіших та найпрестижніших газет країни.

Подальший розвиток українського суспільства, української державності залежатиме від багатьох чинників, серед яких одним з найважливіших є вдосконалення діяльності ЗМІ. Продукування інформації вимагатиме величезних витрат, а доступ до неї залежатиме від можливостей користувачів, що впливатиме на майнове, фінансове, соціальне розшарування суспільства.

Реальна влада зосереджуватиметься у руках інфократії — соціального прошарку, який контролюватиме інформаційні ресурси (продукування, розподіл, трансляцію). Інфократія, володіючи ефективними засобами контролю над свідомістю людей, або становитиме одну впливову групу (інформаційний тоталітаризм), або складатиметься з кількох конкуруючих груп.

Маючи потужні технічні та електронні засоби трансляції інформації, найрозвиненіші щодо цього країни значною мірою контролюють світовий інформаційний простір, впливають на свідомість, громадську думку далеко за межами власних кордонів.

Тому утвердження інформаційного суспільства не може автоматично подолати протиріччя ні в національному, ні в глобальному масштабі без ефективних механізмів демократичного контролю та регулювання всіх сфер суспільного життя.

Список використаних джерел

1. The Hybrid Media System / Andrew Chadwick, Publisher: Oxford University Press, 2013.
2. Як працює політична реклама в соцмережах?. URL: <https://opora.lviv.ua/yak-pratsyuye-politychna-reklama-v-sotsmerezah-ryklad-vyboriv-lvivskogo-miskogo-golovy/>

ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В УМОВАХ УКРАЇНО- РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ

Останніми роками, особливо в умовах російсько-української війни, національна самосвідомість має великий вплив на національну самовпевненість українського громадянства.

В умовах війни українці виявили велику волю і готовність відстоювати свою незалежність і територіальну цілісність. Волонтерська мобілізація, військова допомога, допомога постраждалим на Сході України – все це відображає підвищену свідомість і відповідальність народу перед своєю державою.

Українці також проявляли інтерес до своєї історії, культури та мови. Вони визнають важливість збереження національних цінностей і традицій, які є основою української ідентичності. В умовах загострення військово-політичної ситуації український народ зацікавлений у вивченні своєї історії та ролі України у світі. Війна має значний вплив на свідомість людей, зокрема на їхнє сприйняття себе як нації, культурного спадку та мови. Умови війни можуть змінювати свідомість громадян, їхні переконання, цінності та ставлення до національних питань, сприяючи зростанню національної самосвідомості. Саме це стало **актуальністю** теми нашої роботи.

Метою наукового дослідження є поступ національного самозвеличення в українській війні. Головну увагу зосереджено на народній ідентичності і свідомості українських людей, їхньому ставленні до народних цінностей та культур, мовних, історичних і соціальних змін, які вони мають як держави і як ролі у світі.

Об'єктом нашого дослідження є зростання національної самосвідомості громадян у контексті української війни.

Зростання національної самосвідомості українців також проявляється в зміні ставлення до російської культури та впливу російської мови на українське суспільство. Багато українців більше усвідомлюють важливість в збереженні та розвитку української мови як одного з важливих елементів національної ідентичності. Заборона російської пропаганди та посилення підтримки української культури та мови стали однією з вагомих реакцій на воєнні події та сприяють зміцненню національної самосвідомості серед громадян України.

Українська війна також викликала більше розуміння важливості мирного врегулювання конфлікту та виявила більшу підтримку дипломатичних зусиль для вирішення ситуації. Громадяни України більше усвідомлюють вагу мирних процесів, взаєморозуміння та діалогу як засобів досягнення стабільності та миру в країні.

Загалом, умови україно-російської війни підсилили національну самосвідомість громадян України, зміцнили почуття національної гордості та свідомості, сприяли збереженню української мови та культури, та підкреслили важливість мирного вирішення конфлікту. Цей процес може мати довготривалий вплив на формування національної ідентичності громадян України в майбутньому.

Українська війна також мала вплив на розвиток військової культури та патріотизму в Україні. Внаслідок конфлікту, було створено та розвинуто військові підрозділи, які виявили високий рівень професіоналізму та героїзму. Воїни та волонтери, які взяли участь у захисті країни, стали символами національної гордості та патріотизму. Війна також стимулює військову дисципліну, волонтерську діяльність та взаємодопомогу між ветеранами та воїнами.

Одним з наслідків війни також є зростання обізнаності та активності громадян у питаннях безпеки, оборони та геополітики. Велика увага приділяється військовій реформі, підвищенню рівня безпеки країни, розвитку військово-промислового комплексу та військової науки.

Україно-російська війна також вплинула на зовнішні відносини України з іншими країнами. Україна отримала підтримку від багатьох країн світу, які підтвердили свою підтримку суверенітету, територіальній цілісності та незалежності України.

Ця війна стала каталізатором активізації громадських організацій, волонтерського руху та громадської діяльності. Громадяни виявили великий рівень мобілізації та взаємодопомоги в умовах війни, допомагаючи військовим, волонтерам, постраждалим та біженцям. Це зміцнило громадянську свідомість, активність та громадянську взаємодію в Україні.

Наслідки війни також відображаються в економіці та соціальному розвитку України. Війна призвела до економічних втрат, руйнування інфраструктури, втрати робочих місць та соціальних викликів, зокрема для внутрішньо переміщених осіб та постраждалих громад. Проте, водночас війна також стимулює розвиток децентралізації, регіонального розвитку та пошуку нових можливостей для економічного відродження та реформ.

Україна продовжує залучати міжнародну підтримку в рішенні конфлікту на сході країни. Зокрема, це включає міжнародну дипломатію, співпрацю з партнерами в рамках міжнародних організацій, таких як ООН, Європейський Союз, Організація з безпеки і співпраці в Європі (ОБСЄ) та інших, а також залучення гуманітарної допомоги від міжнародних партнерів для підтримки внутрішньо переміщених осіб та постраждалих внаслідок війни.

Дослідивши тему нашої роботи, можна зробити такі висновки: зростання національної самосвідомості громадян України в умовах україно-російської війни має важливе значення для захисту національних інтересів, збереження національної ідентичності та культурної спадщини. Війна може впливати на свідомість громадян, змінюючи їхні переконання, цінності та ставлення до національних питань. Зміцнення національної

самосвідомості може сприяти формуванню єдиного національного світогляду, сприйняттю власної культурної спадщини, мови та історії.

Список використаних джерел

1. Забродський, В. (2017). Національна самосвідомість в українському суспільстві: стан, тенденції, виклики. *Часопис соціально-економічної географії*, 22(1), 7-14.
2. Глобальний моніторинг національної самосвідомості: Україна (2017). Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/materials/pr/2017/02/21/v-ukrayini-dvadtsyat-chotiri-vidsotka-gromadyan-vidchuva/>
3. Касьянова, А. (2015). Національна самосвідомість українців: стан та тенденції розвитку. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія: Соціологія*, 30(1169), 26-33.

ЛІБЕРАЛІЗМ ЯК ПОЛІТИЧНА ДОКТРИНА ТА ЇЇ ТРАНСФОРМАЦІЯ В НЕОЛІБЕРАЛІЗМ

Лібералізм - це політична доктрина, яка базується на принципах індивідуальної свободи, рівності перед законом та економічної свободи [1]. З часом ця доктрина пройшла трансформацію в неолібералізм, який більше акцентує на ринкових принципах та зменшенні державного втручання в економіку.

Тема лібералізму та його трансформації в неолібералізм є дуже актуальною, оскільки ці принципи впливають на сучасне суспільство та економіку. Розуміння цих принципів може допомогти в розробці ефективної політики та економічних реформ.

Метою даної роботи є проаналізувати трансформацію лібералізму в неолібералізм та з'ясувати основні відмінності між цими двома політичними доктринами.

Об'єктом дослідження є політична доктрина лібералізму та її трансформація в неолібералізм, а також основні різниці між цими двома підходами.

Лібералізм був розвинутий у XVIII-XIX століттях і мав на меті забезпечити індивідуальні свободи, рівність перед законом та економічну свободу. Однак, з часом ця доктрина пройшла трансформацію в неолібералізм, який зосереджується на ринкових принципах та зменшенні державного втручання в економіку. Неолібералізм також підтримує приватизацію державної власності, дерегуляцію ринків та зменшення соціальних витрат. Однією з основних відмінностей між лібералізмом та неолібералізмом є підхід до ролі держави [2]. Лібералізм підтримує державу як гаранта свобод та прав громадян, але не підтримує її активну роль в регулюванні економіки. Наприклад, ліберальна економіка може підтримувати здійснення функцій держави, таких як регулювання ринку праці та забезпечення соціальної захищеності. У свою чергу, неолібералізм підтримує зменшення ролі держави у регулюванні економіки та перекладання цієї функції на ринок. Таким чином, неолібералізм часто підтримує зменшення податкового тягаря на бізнес та зменшення обсягу соціальних програм.

Продовжуючи розмову про лібералізм і його трансформацію в неолібералізм, варто зазначити, що неолібералізм став одним із визначальних напрямків економічної політики у другій половині XX століття. Зокрема, він здобув популярність у 1970-х і 1980-х роках завдяки реформам, запровадженим такими політиками, як Маргарет Тетчер у Великобританії та Рональд Рейган у Сполучених Штатах. Неолібералізм надавав пріоритет ринковим механізмам, приватному сектору та зменшенню ролі держави в економіці [3]. Це включало приватизацію державних підприємств, дерегуляцію ринків, зниження податків і соціальних витрат, а також забезпечення більшої економічної свободи та конкуренції. Неолібералізм також підтримував ідею, що ринкові механізми можуть ефективно регулювати економіку та забезпечити оптимальне розподіл ресурсів. Прибічники неолібералізму вважають, що економічна свобода сприяє інноваціям, ефективності та загальному економічному зростанню. Однак, він став предметом критики. Деякі аргументують, що його застосування може підірвати соціальну солідарність, збільшити нерівності і погіршити умови життя для бідних та вразливих груп населення. Критики також вказують на негативні наслідки дерегуляції та фінансової лібералізації, що можуть сприяти фінансовим кризам та нестабільності. У світлі глобальних викликів, таких як зміна клімату, нерівність, соціальна несправедливість та інші, деякі країни почали переглядати підходи до економічної політики.

Хоча неолібералізм продовжує мати вплив у багатьох країнах, з'являються також альтернативні моделі, що поєднують ринкові механізми з більш сильною роллю держави в регулюванні та забезпеченні соціальної справедливості. Наприклад, деякі країни розвивають концепцію «соціального лібералізму», яка поєднує ринкову економіку з активною роллю держави в забезпеченні соціальних послуг, соціального захисту та стабільності. Цей підхід спрямований на збереження ринкових принципів, але з виокремленням важливості забезпечення добробуту всього суспільства. Поняття «зеленого лібералізму» також набуває популярності. Це варіація лібералізму, яка покладає акцент на сталість, екологічну відповідальність та збалансований розвиток. Зелений лібералізм визнає, що захист довкілля і збалансоване використання ресурсів є необхідною умовою для досягнення довгострокового процвітання. Однак, важливо зазначити, що існує широкий спектр поглядів на лібералізм та його трансформацію в неолібералізм. Різні політичні школи та філософські напрямки можуть мати відмінні підходи до цих концепцій і розуміння їх значення.

Розуміння трансформації лібералізму в неолібералізм та його впливу на сучасне суспільство та економіку є важливим для розробки ефективної політики та економічних реформ. Продовження дискусії та проведення досліджень у цій області є необхідним для розвитку політики та економіки, які забезпечують як економічну продуктивність, так і соціальну справедливість. Важливо знайти компроміс між ринковими механізмами, які стимулюють ефективність і інновації, та соціальними програмами, що забезпечують рівний доступ до основних послуг і захисту для всіх громадян [4]. Потрібно шукати способи підтримки підприємницького духу, стимулювання економічного зростання і розвитку, але в той же час забезпечувати соціальну справедливість, боротьбу з нерівністю і забезпечення базових потреб населення. Крім того, важливо враховувати контекст кожної конкретної країни або регіону. Різні суспільства мають різні соціальні, економічні і культурні умови, тому не можна застосовувати універсальні підходи без адаптації до конкретного контексту. Важливо враховувати потреби і пріоритети конкретної громади та забезпечувати участь громадськості у процесі прийняття рішень.

У підсумку, лібералізм як політична доктрина пройшов трансформацію в неолібералізм, змінюючи акценти та підходи до економічної політики. Лібералізм початково підтримував індивідуальні свободи, рівність перед законом та економічну свободу, але з часом у неолібералізмі більший акцент ставиться на ринкові принципи та зменшення державного втручання в економіку. Розуміння трансформації лібералізму в неолібералізм та його впливу на сучасне суспільство та економіку є ключовим для розвитку ефективної політики та економічних реформ. Необхідно шукати баланс між ринковими принципами та соціальною справедливістю, а також розглядати альтернативні моделі, такі як соціальний лібералізм та зелений лібералізм. Прийняття компромісних рішень, врахування контексту і участь громадськості є важливими складовими створення справедливого та стійкого суспільства.

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навчальний посібник (у співавторстві) / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 200 с.
2. Davies W. Limits of neoliberalism: authority, sovereignty and the logic of competition. SAGE Publications, Limited, 2014. 240 с.
3. Mirowski P. Never let a serious crisis go to waste: how neoliberalism survived the financial meltdown. Verso Books, 2014.
4. Treanor P. Neoliberalism: origins, theory, definition. Homepagina - InterNLnet. URL: <http://web.inter.nl.net/users/Paul.Treanor/neoliberalism.html>.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПОЛІТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ

Зв'язок між соціальними мережами та політичним процесом зростає в сучасному світі. Соціальні мережі стали потужним інструментом комунікації, який значно впливає на політичну сферу. Вони надають змогу людям спілкуватися, обмінюватися думками, висловлювати свої погляди та брати участь у політичних дебатах. У цій статті ми розглянемо роль соціальних мереж у політичному процесі та їх вплив на суспільство.

Однією з головних ролей соціальних мереж в політиці є збільшення доступності інформації. Соціальні мережі надають можливість політичним діячам швидко та ефективно повідомляти громадськість про свої дії, програми та позиції. Вони стають платформою для розповсюдження новин, заяв політиків, виборчих програм та інших політичних матеріалів. Завдяки соціальним мережам, інформація стає більш доступною та швидкодіючою, а громадяни мають можливість бути в курсі політичної ситуації у країні та за кордоном.

Крім того, соціальні мережі стимулюють політичну активність серед громадян. Вони надають платформу для вираження власних поглядів, висловлювання обурення або підтримки політичних рішень. Люди можуть приєднуватися до політичних груп, спілкуватися з політиками, організовувати акції та підписувати петиції. Все це сприяє зміцненню громадської свідомості та може впливати на формування політичних рішень.

Значний вплив соціальних мереж на політичний процес проявляється і під час виборчих кампаній. Політичні партії та кандидати активно використовують соціальні мережі для залучення виборців. Вони створюють свої сторінки та групи, де розміщують виборчі обіцянки, інформацію про кандидатів, відеоматеріали та звернення до громадян. Крім того, в соціальних мережах з'являються платформи для дискусій, дебатів та опитувань, що дозволяє виборцям брати активну участь у політичних процесах.

Необхідно зазначити, що соціальні мережі також можуть стати джерелом поширення недостовірної інформації та фейків. У політичному контексті це може мати негативні наслідки, оскільки недостовірні новини можуть спотворити образ політичних діячів, викликати конфлікти та знизити довіру до демократичних інститутів. Тому важливо розвивати медійну грамотність серед користувачів соціальних мереж, щоб вони змогли критично оцінювати інформацію та розрізнати правду від брехні.

Але це також змушує політиків бути відповідальнішими в своїх вчинках, бо до них прикута увага тисяч камер і будь-який їх невірний крок може привести до краху їх політичної кар'єри. Тому різного роду корупціонери і їм подібні істоти не можуть в відкритку займатись своїми злочинами і мусять «шифруватися». Різноманітні електронні декларації допомагають відслідковувати прибутки кожного політика.

У загальному, соціальні мережі мають значний вплив на політичний процес. Вони розширюють доступ до інформації, сприяють політичній активності громадян та забезпечують платформу для взаємодії між політиками та виборцями. Однак, вони також потенційно навантажують політичну сферу недостовірною інформацією. Тому важливо забезпечувати медійну грамотність та критичне мислення серед користувачів соціальних мереж, а також розвивати ефективні механізми факт-чекінгу та контролю якості інформації, що поширюється в цих мережах. Тільки тоді соціальні мережі зможуть виконувати позитивну роль у політичному процесі, сприяючи демократії та розвитку суспільства.

Список використаних джерел

1. Як соціальні мережі впливають на політику в Україні URL: <https://internews.ua/opportunity/social-network-research>
2. Макух-Федоркова І, Макух О. Вплив соціальних мереж на сучасне суспільство та зміну глобальних політичних процесів URL: <https://mhpi.chnu.edu.ua/index.php/issues/article/view/391/322>

РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальною сучасному світі залишається тема теорії громадянського суспільства, так як громадянське суспільство продовжує відігравати значну роль у політичному, соціальному та економічному житті країн світу.

Основна ідея теорії громадянського суспільства виникає в тому, що відокремлення громадянського суспільства від держави сприяє розвитку демократії, забезпечує більшу свободу та самостійність громадян та зменшує корупцію.

У зв'язку зі зростанням глобалізації, технологічним розвитком та змінами в політичному ландшафті збільшується важливість громадянського суспільства. Нові технології забезпечують можливості для підвищення участі громадських організацій та підвищення рівня участі громадян у прийнятих рішеннях. Крім того, у зв'язку з кризою довіри до політичної еліти, зростає значення громадських ініціатив та рухів, які пропонують альтернативу традиційній політичній системі та сприяють змінам суспільства на краще. Таким чином, тема розвитку теорії громадянського суспільства залишається актуальною і потребує подальшого дослідження, щоб зрозуміти, як можна забезпечити більшу участь громадян у прийнятих рішеннях та підвищити ефективність громадських організацій у сучасному світі. Громадянське суспільство є елементом демократичного управління та соціального змісту. У ході нашого дослідження ми проаналізували ключові підходи до розуміння громадянського суспільства, його функцій та взаємодії з державою та іншими суб'єктами суспільства.

Викликами перед громадянським суспільством, є зростання популізму та авторитаризму, використання цифрових технологій та потребу в нових моделях соціального підприємництва та інновацій. Однак, ми підкреслюємо, що незважаючи на ці виклики, громадянське суспільство продовжує бути вагомим гравцем у підтримці демократії та соціальної справедливості. Громадянське суспільство є необхідним елементом демократичного суспільства, а його розвиток та підтримка повинні залишатися в центрі уваги політичних та громадських діячів.

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник / В.Я. Томахів. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.
2. Томахів В.Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навчальний посібник (у співавторстві) / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 200 с.

НАЦІЇ ЯК СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ЛЮДСТВА В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У сучасному світі, в епоху глобалізації, нації залишаються важливими структурними елементами людства. Нація - це група людей, яка має спільну культуру, мову, історію та територію. Вона є ключовим елементом ідентичності і самоідентифікації для багатьох людей.

Хоча глобалізація сприяє зближенню культур та націй, вона також може призвести до втрати національної ідентичності. З одного боку, глобалізація дозволяє людям з різних країн зустрічатися та обмінюватися ідеями та культурними цінностями. З іншого боку, це може призвести до асиміляції та зникнення національної культури. Незважаючи на це, нації залишаються важливими структурними елементами людства. Вони допомагають людям зберегти свою ідентичність та культурну спадщину, а також забезпечують зв'язок між людьми на різних рівнях - від родин до держав. Взаємодія людини і суспільства сьогодні, як раніше, базується на релігійному, соціально в політичному, культурному факторі через мову, мистецтво, літературу, науку, технічні комунікаційні ресурси тощо, забезпечуючи їй відповідний рівень самореалізації. Ця взаємодія багатопланова, неоднозначна. Сучасна взаємодія людини і суспільства значно ускладнюється ще й тим, що зараз, з одного боку, заявлена свобода входження людини до різноманітних соціальних структур, а з іншого боку, продовжують існувати багато обмежень для такого входження – елітарні групи, значне скорочення безкоштовної освіти, творчі колективи тощо. Саме розвиток глобалізаційного інтересу, позбавляючи державу можливості реалізації власної стратегії суспільного розвитку, призводить до зникнення національного інтересу. Отже, нації залишаються важливими структурними елементами людства в епоху глобалізації. Хоча глобалізація може призвести до змін у культурі та ідентичності, нації все ще є ключовими елементами, які допомагають людям зберегти свою ідентичність та культурну спадщину.

Список використаних джерел

1. Освіта.ua, глобалізація і глобалізаційні процеси. Країни у глобалізаційних процесах. Рейтинг України в процесі глобалізація: URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/30077/>.
2. Глобалізація як феномен сучасності. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2009/09/2/205852/>
3. Томахів В. Суперечливі аспекти глобалізації. *Збірник матеріалів XI науково-практичної конференції студентів та професорсько-викладацького складу «Розвиток України в умовах глобалізації: економічні, правові, гуманітарні, соціальні та екологічні аспекти»*. Нововолинськ 2016 р. С.75-86

ШЛЯХИ ЗДОБУТТЯ ПОЛІТИЧНОЮ ВЛАДОЮ ЛЕГІТИМНОСТІ В ДЕМОКРАТИЧНИХ І ТРАНЗИТИВНИХ СУСПІЛЬСТВАХ.

Проблематика легітимності поступово набирає актуальності у політичній науці, суспільно-політичній думці України та країн пострадянського простору. Причиною цього стали суттєві зміни у сприйнятті влади суспільством та особистістю, трансформації у системі державотворення, інтеграційні та глобалізаційні процеси, бурхливий розвиток політичної науки і практики політичного та державного управління.

В демократичних суспільствах виборча легітимність зазвичай доповнюється усталеними традиціями підтримки та визнання суспільством правомірності дій влади, а також дієвим впливом на процес прийняття політичних рішень інститутів громадянського суспільства. В авторитарних та тоталітарних суспільствах виборча легітимність носить, в більшості випадків, формальний характер (хоча і зберігається) та замінюється силовим примусом.

Практика українського державотворення продемонструвала кілька спроб пошуку вдалої моделі легітимності влади.

На тлі суспільно-політичного похвалення та емоційного підйому суспільства, правляча еліта запропонувала суспільству кілька шляхів державотворення та методів забезпечення легітимності. Особливістю легітимізаційного процесу цього періоду були розбіжності у цілях та завданнях державотворення та легітимізації, які озвучувалися публічно, і тими, які малися на меті провладною елітою. Як не парадоксально, але актуалізація питання розбудови держави маскувало бажання реалізації владних амбіцій окремих політиків, високопосадовців та їх оточення.

Наступний період означив домінування адміністративно-корупційної моделі легітимізації, джерелом якої є примус, застосування сили та маніпуляція. Взятши курс на побудову авторитарного режиму, українська провладна еліта так і не змогла його реалізувати в повній мірі. Тож вимушена була дотримуватися певних процедур здійснення влади та легітимізаційних дій. Складність української ситуації полягала ще й в тому, що з різних причин керівництво не могло і не мало можливості встановити авторитарну модель управління та відповідну систему забезпечення легітимності. Знаходячись на роздоріжжі, українська провладна еліта змушена була маневрувати, зберігаючи видимість демократичних процедур управління та забезпечення легітимності, і одночасно проводити політику, характерну для авторитарного режиму. Проте, під тиском зовнішніх джерел забезпечення легітимності, світової спільноти, міжнародних організацій та керівництва певних країн, ця спроба виявилася невдалою. На практиці, головним чином, почали використовуватися методи проведення виборів, що ґрунтувалися не на вільному волевиявленні громадян та врахуванні інтересів суспільства, а на маніпулятивних технологіях. Тож вибори стали прикриттям для подальшої узурпації влади певними кланами та фінансово-промисловими групами.

Незалежність не спричинила зміни політичної еліти в Україні. Однак факт незмінності проблематизував основи легітимності, основи, на яких еліта продовжувала здійснювати владу. Подальша легалізація шляхом виборів пом'якшила проблему дуже незначною мірою, оскільки, узаконивши своє перебування при владі, еліта зобов'язана забезпечувати легітимність з допомогою економічних і соціальних успіхів. Якщо, як у випадку з Україною, успіхів немає, то необхідно розробляти й застосовувати технології, які дають змогу компенсувати дефіцит легітимності. Хоча формальна легальність здобувається нині в процесі багато- партійних виборів у вищій законодавчий орган, наприклад, і також з використанням змішаної, пропорційно-мажоритарної виборчої системи, але далі відносини обраних та виборців складаються за відомим сценарієм. У тих, хто одержав мандат на здійснення влади, геть відсутнє прагнення викликати і підтримати легітимність знизу, легітимність у вигляді поваги й визнання. Тим самим влада не стає авторитетом, тим, що забезпечує їй підтримку, яка спирається на внутрішню усвідомлену кожним індивідом переконаність в особливій значущості й правильності дій влади. Така переконаність, за М. Вебером, становить внутрішню гарантованість легітимності.

Список використаних джерел

1. І. В. Музика. Легітимність як політико-правове поняття. Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. К.: Наукова думка, 2009. Т. 6: С. 784 с.
2. В. С. Резнік. Легітимність. Енциклопедія сучасної України / ред. кол.: І. М. Дзюба [та ін.]. НАН України, НТШ. К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України.
3. Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін. За ред. М. П. Требіна. — Х.: Право, 2015.
4. Томахів В.Я. Політологія. Навч. посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 223 с.

ДИНАМІКА ТА РОЗШИРЕННЯ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

Актуальність. Утвердження верховенства права та створення в Україні правової держави можливе за умови існування громадянського суспільства, чільне місце в якому посідають діючі громадські організації. Сьогодні свідчить про те, не у всіх питаннях, що стосуються людських прав держава може виступити стійким гарантом їх захисту.

В сучасному науковому дискурсі існує багато підходів до визначення поняття «громадська організація». Враховуючи це різноманіття узагальнено громадську організацію можна визначити як добровільне, незалежне, неприбуткове об'єднання громадян, яке засноване на спільності інтересів її членів і спрямоване на досягнення соціально значущих цілей, захист інтересів та вирішення гострих соціальних проблем суспільства, громад, соціальних груп та індивідів. Розгалужена мережа громадських організацій різного спрямування традиційно розглядається в якості однієї з ознак демократичного суспільства. За офіційними даними, кількість зареєстрованих громадських організацій в Україні з року в рік зростає. Найактивнішими областями за кількістю зареєстрованих громадських організацій є Львівська, Одеська, Закарпатська, Харківська, Дніпропетровська, Миколаївська та Запорізька.

Важливою складовою ефективного функціонування будь-якої громадської організації є її фінансування.

Так, відповідно до результатів опитування громадської думки на запитання «Хто, на вашу думку, повинен найбільше фінансувати громадські ініціативи/неурядові організації?» третина респондентів відповіла, що в першу чергу фінансувати українські громадські організації має держава (35%), 21% респондентів вважають, що це обов'язок бізнесу, 17% зазначили, що фінансування має надходити від громадян, що належать до груп, які представляють ці організації, або їхні друзі/сім'ї. Лише незначний відсоток населення вважає, що це відповідальність іноземних громадян (3%) та урядів інших країн (1%) [2].

Однією з особливостей розвитку громадських організацій в Україні є те, що на фоні невисокого рівня участі громадян в їх діяльності, в країні досить поширеними є практики волонтерства. Це узгоджується з думкою В. Степаненко, що «показник членства в громадських організаціях не зовсім коректно ототожнювати із характером та ступенем громадської участі» [4, с. 268-269].

Суттєвим напрямом волонтерства є діяльність, пов'язана із наданням допомоги армії. Водночас слід відзначити, що волонтерська діяльність поступово спрямовується й на інші сфери. Так, зростає допомога хворим та інвалідам у структурі благочинної діяльності, зростає допомога дітям-сиротам і людям похилого віку.

Загалом, волонтерський рух дістав суттєвого поширення в Україні з 2014 року. «Саме такий вибух активності й дієвості волонтерських ініціатив та діяльності волонтерських, благодійних організацій у допомозі українським військовим і постраждалим категоріям населення зумовив сплеск довіри громадян України до цих організацій» [3, с. 17].

Згідно результатів «Опитування громадської думки для оцінки змін в обізнаності громадян щодо громадських організацій та їхньої діяльності», з точки зору опитаних, волонтери заслуговують більше довіри (60% опитаних), ніж громадські організації (45%) [2]. Тренд щодо зростання довіри до волонтерів, в порівнянні з громадськими організаціями, на нашу думку, може бути пояснений низьким рівнем інформування громадськості про діяльність останніх.

Таким чином, до головних тенденцій розвитку громадських організацій в Україні з 2014 року до теперішнього часу можна віднести:

- зростання кількості зареєстрованих громадських організацій;
- збільшення серед громадських організацій кількості тих, які орієнтовані на вирішення проблем військовослужбовців із зони АТО, внутрішньо переміщених осіб та громадян, постраждалих від конфлікту на сході України;
- збільшення обсягів фінансування громадських організацій переважно за рахунок надходжень від міжнародних благодійних організацій-донорів;
- поширення практик волонтерської діяльності серед населення України, яке навіть надає перевагу участі у волонтерській діяльності членству в громадських організаціях;
- зростання довіри населення України до діяльності волонтерів та громадських організацій.

Висновки. Проведений аналіз є лише однією зі спроб узагальнення головних тенденцій розвитку громадських організацій в сучасній Україні і, звичайно, не може бути вичерпним. Подальші дослідження слід спрямовувати, на наш погляд, на поглиблене вивчення тенденцій, чинників розвитку громадських організацій. Крім того важливим напрямом аналізу вважаємо вивчення рівня соціальної відповідальності громадських організацій в сучасній Україні.

Список використаних джерел

1. НДО у зовнішньому середовищі: організаційні проблеми та можливості розвитку: аналітичний звіт за результатами комплексного дослідження, проведеного на замовлення Форуму НДО в Україні. Київ, 2018. 47 с.

URL: http://www.ngoforum.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/NGOF_NGOsanalysis.pdf (дата звернення: 25.07.2018).

2. Опитування громадської думки для оцінки змін в обізнаності громадян щодо громадських організацій та їхньої діяльності. Pact Inc., 2015-2018. URL: <https://dif.org.ua/uploads/pdf/11840830095b58982de29a54.07265026.pdf>
3. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні: аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2017. 56 с.
4. Степаненко В. П. Громадянське суспільство: дискурси і практики. Київ : Інститут соціології НАН України, 2015. 420 с. 16. Україна у цифрах 2016: стат. зб. / Держ. служб. статистики України. Київ, 2017. 240 с.

ДЖОН ЛОКК ПРО ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Доктрину раннього лібералізму, що містила оригінальну концепцію природного права і найважливіші державно-правові принципи громадянського суспільства, запропонував Джон Локк (1632—1704) у книзі «Два трактати про правління». Локк Джон — англійський теоретик природного права, політичний мислитель, філософ. У період протекторату О.Кромвеля вчився в Оксфордському університеті, де одержав ступінь магістра. Викладав в університеті, був декілька років на дипломатичній службі, займав високі державні посади, але через переслідування виїхав в еміграцію. Повернувся на батьківщину після 1688 р., видав ряд праць, в тому числі «Два трактати про правління».

Держава, за Локком, єдине, незалежне політичне співтовариство із загальною владою, законом і судом. Тепер лише воно втілює політичну владу, що виникає з договору і згоди тих, хто складає співтовариство. «І хто б не володів верховною владою в будь-якій державі, відзначається в трактаті, — він зобов'язаний правити відповідно до встановлених постійних законів, проголошених народом і відомих народу, а не шляхом імпровізованих указів; правити за допомогою безпристрасних і справедливих суддів, які повинні вирішувати суперечки за допомогою цих законів, і застосовувати силу співтовариства в країні тільки при виконанні таких законів, а за рубезем для охорони співтовариства від вторгнення і захоплення».

Чи не придушує держава закони свободи? Філософ вважає: тепер свобода людей полягає в тім, щоб жити відповідно до встановленого закону. Це — свобода слідувати власному бажанню у всіх випадках, коли цього не забороняє закон. Він зв'язуюча ланка громадянського суспільства. Тому «ні для однієї людини, підкреслюється в трактаті одне з основних положень локківської теорії, яка знаходиться в громадянському суспільстві, не може бути зроблене виключення з законів цього суспільства». Таким чином, закони тоді сприяють досягненню цілей суспільства, коли їх усі знають і виконують.

Джон Локк, використовуючи поняття «громадянське суспільство», відстоював перевагу громадянського суспільства над державою. Основою розвинутого громадянського суспільства вчений вважав приватну власність. Політичну владу він трактував, як право людей створювати закони для регулювання та збереження власності. Основна мета об'єднання громадян у державу - збереження їх власності. Тому держава не є вічним атрибутом суспільства та утворюється на певному етапі розвитку громадянського суспільства, коли у членів суспільства виникає у цьому необхідність.

На думку Дж. Локка, громадянське суспільство створюється саме для забезпечення його гідного суспільстві повноважень (права приймати рішення) відповідним посадовим особам. При цьому народ залишається безумовним сувереном і має право не підтримувати і навіть скинути безвідповідальний уряд.

Безумовно, Для громадянського суспільства характерні всі зазначені суспільні явища, оскільки завдяки ним людина має змогу розвиватися, реалізовуватися у громадському житті. Проте основна мета існування такого суспільства - сприяти самореалізації особистості на засадах загальнолюдської моралі у процесі життєдіяльності людини на всіх, фазах, її формування і розвитку, у трудовій (у тому числі навчальній) і громадській діяльності, а також у сім'ї. Останній аспект має особливо велике значення для людини, проте практично не охоплюється системою державного регулювання.

Отже, Локк, поглиблюючи і переробляючи досягнення політико-юридичного знання і передової наукової думки XVII ст., з огляду на історичний досвід англійської революції, послідовно розвиває природно-правову теорію. Її наріжним каменем виступають у нього природні права і свободи людини — у додержавному стані, у громадянському суспільстві як основі держави, верховної влади, загального закону, що принесло англійському мислителю славу засновника лібералізму. Тріада правової формули Локка, визнання всіх людей рівноправними знайшли закріплення в багатьох ранньобуржуазних конституціях.

Список використаних джерел

1. Головатий М.Ф., Лукашевич М.П., Дмитренко Г.А. та інші. Управлінські аспекти соціальної роботи. 2004. С. 58-59
2. URL:<https://buklib.net/books/27398/>
3. Демиденко Г.Г. Історія вчень про право і державу: Навчальний посібник. 2004. С.84-85. RL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-3914.html>
4. Томахів В.Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навчальний посібник (у співавторстві) / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 200 с

ДУХОВНІ ЦІННОСТІ МОЛОДІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Сучасна молодь, яка прагне самовизначитися та реалізуватися, досить вразлива, щодня стикається з труднощами та суперечностями, що ставить під загрозу на зразок людини вищої духовності. Проблема формування духовних цінностей молоді України є досить актуальною. Суспільство зацікавлене в тому, щоб сучасні молодіжні цінності і культура, напрями трансформації були демократичними, спеціалізованими. Їх формування – завдання актуальне і таке, що потребує нагальної уваги.

Досить велику роль у формуванні цінностей у молоді відіграють дорослі, вони надають підтримку для вдосконалення власної системи саморегуляції, розвитку самостійності і цілеспрямованості молодого покоління. Знання про навколишній світ і відомості про основи моралі об'єднуються у свідомості молодої людини в єдину картину. Це сприяє зміні системи моральної саморегуляції молоді, яка стає більш повною, гнучкою, осмисленою.[1]

З точки зору пріоритетності індивідуальні цінності людини завжди превалюють над громадянськими. Країни, які знаходяться на етапі трансформації, можуть сформуватися як дійсно демократичні, гуманістичні на системі нових цінностей, які відповідають потребам громадян. Кожен народ, нація мають свою систему цінностей, яка повинна логічно вписуватися і проявлятися в системі об'єктивних загальнолюдських цінностей (свобода, гуманізм, справедливість, добро, щастя, сім'я, здоров'я, культура, нація та ін.). Важливо відмітити те, що для формування особистості як громадянина однаково важливі як національні цінності, так і загальнолюдські, які інтегрують особистість не тільки у власну державу, а й у всі світові співтовариства [с,295].

Проблема цінностей є важливою особливо сьогодні, у період глобалізаційних процесів та змін. Це питання залишається відкритим і надалі потребує ґрунтовного дослідження. Духовні цінності гармонізують й інтегрують духовний світ індивіда, визначають цілісність, унікальність і неповторність особистості, регулюють поведінку та діяльність людини в суспільстві, впливаючи на її дії та вчинки.

Отже, зараз українська локальна цивілізація перебуває в перехідному періоді, у зв'язку з цим ми маємо вчити молоде покоління виживати в досить жорстких умовах, і, разом з тим, виховувати своєрідний дух, культуру, мораль і в процесі трансформації пристосовуватись до нового часу. Провести переоцінку поглядів на життя та цінності, зокрема, духовних. Значущість цінностей буде зростати тільки тоді, коли буде взаємозв'язок усіх цінностей в одній системі духовності, яка формує особистість та її суть у трансформаційному суспільстві.

Список використаних джерел

1. Гнасевич Н., О. Артемчук Ціннісні орієнтації української молоді в контексті глобалізаційних процесів сучасності: *Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації*. 2012. С.36-39.
2. Рудакевич О. М. Руйнація та шляхи відродження політичної культури українського народу. *Політологічний вісник. Науково-аналітичний збірник*. Вип. II. К. 1994. С. 116.

ЕЛІТА І ДЕМОКРАТІЯ

Термін «еліта» веде своє походження від лат. *eligerе* і франц. *elite* – «найкращий, добірний, обраний». Починаючи з XVII століття він вживався для позначення товарів найвищої якості. Потім і для іменування «обраних людей», перш за все вищої знаті, а також привілейованих військовослужбовців. У філософському словнику, виданому в Лейпцигу в 1965 р., наголошується, що поняття «еліта» виникло у військовій галузі. Служить і понині для характеристики видатних військових керівників. В Англії, як свідчить Оксфордський словник 1823 р., цей термін став застосовуватися до вищих соціальних груп в системі соціальної ієрархії. Сучасні трактування еліти можна об'єднати в два основних підходи: ціннісний та структурно-функціональний. Прихильники першого підходу пояснюють існування еліти якимись «перевагами» (насамперед інтелектуальними, моральними і т.д.) одних людей над іншими. Другого – винятковою важливістю функцій управління, які детермінують винятковість ролі людей, що виконують ці функції.

Чи сумісні поняття «еліта» і «демократія»? Схоже, що так. Основоположники елітарної теорії – В.Парето, Г.Моска, Р.Михельс – однаково були переконані в тому, що суспільством на всіх етапах цивілізації управляє нечисленна правляча меншість. Поділ суспільства на нечисленний правлячий клас і політично інертну масу вони вважали законом соціальної еволюції.

Еліта перебуває в ситуації групового творця принципів переходу однієї системи в іншу. Йде постійна боротьба та політичні ігри з метою отримання контролю над процесом трансформації. Політичні еліти визначають ситуацію, характеризують інтереси суспільства та перетворюють їх у політичні цілі. Але одночасно вона має власні інтереси і власні цілі, що безперечно відображається на формуванні дефініцій поточної ситуації та на артикуляції суспільних інтересів. Еліти, відіграючи визначну роль в ініціюванні і розвитку процесів, що сприяють інтеграції, можуть також багато зробити в ініціюванні процесу суспільної дезінтеграції. Деякі політики вважають, що і стратифікація суспільства, і виникаюча на цій основі дезінтеграція по суті є результатом винятково цілеспрямованої діяльності політиків.

Значну роль у становленні концепції елітарної демократії відіграла теорія еліт, на якій перша фактично повністю побудована. При розгляді еліти стосовно до сфери політики вчені оперують двома близькими, але не ідентичними термінами: «політична еліта» і «володарююча еліта». Найбільш містким є поняття «володарююча еліта»: це всі групи, які можуть і реально здійснюють вплив на владу. Виходячи із трактування політичної еліти як одного з елементів володарюючої еліти, їй можна дати таке визначення: це певна група суспільства, яка концентрує у своїх руках державну владу і відповідає за вироблення стратегії розвитку всієї системи. Саме на цій теорії побудована елітарна демократія, яка говорить вже й про активні дії цієї еліти. Тобто, політична влада належить меншості (еліті), яка править формально від імені народу

Отже можна зробити висновок виживання нової політичної еліти в перспективі пов'язане зі створенням умов для існування стабільних політичних партій та, в першу чергу, партії влади, яка бере на себе лобістські функції різних груп, що пов'язано з посиленням ролі формальної системи представницької влади, з іншого боку, це неможливо без завершення розподілу власності та настання нового етапу - етапу стабілізації режиму.

Список використаних джерел

1. Василь Козьма. Вплив політичної еліти на процес консолідації демократії URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/641>
2. Томахів В.Я. Політична еліта України: штрихи до аналізу. Перспективи розвитку наукових досліджень у контексті глобалізаційних змін: освіта, політика, економіка, міжкультурна комунікація: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції науковців, викладачів та аспірантів. / За заг. ред. Целіщева О.Б. Сєвєродонецьк: вид-во СНУім. В. Даля. 2019. с.181- 184.
3. Шипілов Л. М. Народовладдя як основа демократичної держави: Монографія. Х. : Вид-во «ФІНН», 2009. 216 с.

ЕЛІТАРНІ КОНЦЕПЦІЇ Д. ДОНЦОВА

Аналіз поглядів Д.Донцова на методи державного будівництва має не тільки теоретичну, але й практичну значущість, є корисним для нової української політичної еліти, яка зараз формується в Україні, може суттєво допомогти в процесі формування української політичної нації. Нарешті, актуальність теми впливає також з необхідності мобілізувати досягнення вітчизняної політичної думки, у тому числі творчої спадщини Д.Донцова, для вироблення концепції щодо місії України в сучасному світі, що глобалізується.

Метою наукового дослідження є проаналізувати бачення національної еліти у творах та Д. Донцова.

Об'єктом дослідження є проаналізувати концепцію становлення національної еліти у працях Д.Донцова.

Виникнення і глибоке обґрунтування елітарних теорій пов'язане в Україні з іменем Дмитра Донцова. Незаперечно визнаючи необхідність політичної еліти для українського суспільства, репрезентував кардинально протилежні підходи до її характеристики.[1]

Концепція Д. Донцова ґрунтується на переконанні, що належність до еліти визначається специфічними якостями, які призводять до панування їх носіїв. Більше того, це панування є не тільки закономірним, але й необхідним – в разі приходу до влади людей без відповідних ознак елітарності на суспільство чекатиме катастрофа. Д. Донцов визначає класичний набір необхідних якостей еліти, а саме поєднання благородства (шляхетності), мужності й мудрості [2].

Благородство виявляється у зневажливому ставленні до матеріальних благ, міщанської моралі та мінливої соціальної престижності, натомість на перше місце висувається життєвий ідеалізм, честь і обов'язок.

Мудрість визначається як здатність представників досягнути закономірності суспільного розвитку та обрати правильну політичну мету, вміння підпорядкувати тактику стратегії.

Під мужністю Д. Донцов розуміє необхідну ознаку провідної верстви, адже для ефективного управління необхідно мати не тільки благородний порив до мети і чітке бачення бажаного стану суспільства, але й «тверді руки», здатність доводити розпочате до кінця. Одні лише благородні наміри та теоретичні схеми не можуть забезпечити повноцінної політичної влади, адже вона виявляється нездатною опанувати реальне життя. Тому цю ознаку еліти можна розуміти як здатність реалізовувати свої задуми на практиці, забезпечувати матеріалізацію власних ідей.

Д. Донцов розглядає також причини занепаду політичних еліт. Занепад політичної еліти починається тоді, коли вона перестає ставити на перше місце інтереси нації і замикається лише на власних групових або особистих інтересах.

Політична еліта занепадає, коли альтруїзм еліти замінює вузько-становий егоїзм. Щодо процесу формування політичної еліти, то на думку Д. Донцова, елітою може бути лише та соціальна група, яка ставить інтереси всього народу вище за власні. Процес такої зміни пріоритетів по суті можна вважати процесом формування еліти.

Особливо важливо зазначити, що Д. Донцов виступає проти спадкового принципу формування політичної еліти, лишаючи за усіма право (за умови наявності відповідних якостей, про які йшлося вище) належати до еліти, незалежно від їх соціального походження та майнового стану. У праці «Дух нашої давнини» визначальним проголошував дух цієї верстви, який живить її, змушує діяти, допомагає «бути твердою і невблаганною щодо себе самої, не піддаватися матеріальним спокусам вигідництва чи оспалості, ставлячи понад усе поняття честі й обов'язку, безоглядно вірити у свою справу й у своє право провадити загально» [1].

Концепції Д.Донцова показують, що головним змістом існування еліти є її діяльність у площині соціальної практики. В роботах цих мислителів приділена особлива увага політичній еліті та проблемам формування національної еліти. Це надає їхнім розробкам особливої актуальності сьогодні та окреслює перспективи практичного застосування при вихованні підростаючого покоління.

Список використаних джерел

1. Донцов Д. Дух нашої давнини. Де шукати наших історичних традицій; Дух нашої давнини К.: 2005. С. 318.
2. Еволюція політичних поглядів Д.Донцова у передреволюційний період. *Наукові записки/ Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України*. К. 2002. Вип. 21. С. 82-88.
3. Д. Донцов і В.Липинський в історії України: порівняльний аналіз. *Наукові записки. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф.Кураса НАН України*. К. 2004. Вип. 26. С. 61-68.
4. Олещенко В. Політичні еліти: особливості формування у період незалежності України. URL: <http://visnvk.academv.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2012-3-26.pdf>.
5. Томахів В.Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навчальний посібник (у співавторстві) / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 200 с.

ЗАРУБІЖНІ НЕУРЯДОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРО СТАН ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

У дослідженні розглянемо проблеми демократії як способу організації та оптимізації суспільної влади. В центрі уваги – питання природи, структури і механізмів влади, відносин влади і самоврядування, демократії та соціальної діяльності, демократії та власності, демократії та культури тощо. Акумулюючи світовий і вітчизняний досвід, сучасні тенденції політичної модернізації суспільства, дослідимо політико- і державотворчий процеси в Україні, умови утвердження в ній справжньої демократичної, соціально ефективної влади.

Україна є однією з найбільших європейських держав з економічним потенціалом, не може залишатися осторонь демократичних процесів. Тому українському політикуму необхідно враховувати і ті побічні, суперечливі, нерідко і негативні моменти, які неодмінно супроводжують такі важливі, переломні в історії суспільні явища. Останнє і визначило актуальність теми нашої роботи.

Перед тим як перейти до аналізу демократичного політичного режиму, зазначимо, що термін «демократія» походить від двох грецьких слів «demos» - народ і «cratos» - влада, тобто влада народу чи народовладдя. Цьому поняттю вже не один десяток років та в сучасному контексті воно зазвичай використовується як синонім до слів свобода, рівність і правовладдя

Головними ознаками демократичного політичного режиму є:

1. Всеагентний характер влади: Демократія передбачає розподіл влади між різними групами та інституціями, а не концентрацію влади в одних руках. Це може бути досягнуто через систему розділення влади, де законодавча, виконавча і судова гілки уряду діють незалежно одна від одної і здійснюють взаємний контроль.

2. Респектування прав та свобод громадян: Демократія гарантує повагу до основних прав і свобод громадян, таких як свобода слова, свобода зборів, право на справедливий суд, право на приватну власність, релігійну свободу тощо. Ці права захищені законом і можуть бути оскаржені у відповідних судових інстанціях.

3. Політичні права та свободи: Демократія забезпечує можливість громадян брати участь у політичному процесі через вибори та участь у прийнятті рішень. Це включає право на голосування, право балотуватися на посади, право на організацію політичних партій та громадських організацій, свободу вираження політичних думок тощо.

4. Правова держава: Демократія передбачає пріоритет права, де уряд і всі громадяни повинні підкорятися законам. Це означає, що всі громадяни рівні перед законом, незалежно від їхнього статусу чи положення, і жодна особа не може бути свавільно позбавлена своїх прав.

5. Пліуралізм і толерантність: Демократія відзначається наявністю різноманітних політичних поглядів

Згідно публікації Freedom House є неприбутковою організацією, яка проводить дослідження та аналіз стану політичних свобод, громадянських прав та демократії у різних країнах. Вони публікують щорічний звіт «Freedom in the World», де надають оцінки країнам за їхнім рівнем свободи. За 2023 рік Україна має такі характеристики:

- За всіма критеріями набрано 50/100 балів та оцінено як «Частково вільну»
- Політичні права 22/40
- Громадянські свободи 28/60

Найгіршим показником виявився:

- «Чи є захист від незаконного застосування фізичної сили та свобода від війни та повстань» котрий набрав 0/4 бали згідно методології досліджень

А найкращим виявився:

- «Чи нинішня глава уряду чи інший головний державний орган обраний шляхом вільних і чесних виборів?»
- А також було додаткове питання для дискусії котре набрало -2/4 бали згідно методології дослідження та звучало як «Чи уряд чи окупаційна влада навмисно змінюють етнічний склад країни чи території, щоб знищити культуру чи схилити політичну рівновагу на користь іншої групи?»
- Також важливо зазначити що «Freedom in the World» оцінюють рівень політичних прав і громадянських свобод у певній географічній зоні, незалежно від того, чи на них впливає держава, недержавні актори чи іноземні держави.

Список використаних джерел

1. Як зберегти демократію в Україні під час війни? Думки політиків і громадських експертів URL: <https://rpr.org.ua/news/yak-zberehty-demokratiyu-v-ukraini-pid-chas-viyny-dumky-politykiv-i-hromadskykh-ekspertiv/>
2. Freedom in the World Ukraine 2023. URL: <https://freedomhouse.org/country/ukraine/freedom-world/2023>

ТЕОРІЯ ПОДІЛУ ВЛАДИ В ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ

Теорія поділу влади в політичній науці є однією з основних концепцій, яка допомагає забезпечити баланс влади та захист прав та свобод громадян. Ця концепція базується на ідеї розподілу влади між різними гілками, такими як законодавча, виконавча та судова. Цей розподіл влади забезпечує те, що жодна з гілок не має повної влади над усіма аспектами правління.

Концепція поділу влади виникла в Європі в XVIII столітті і стала основою багатьох конституційних режимів, зокрема, США та Франції. У Сполучених Штатах концепція поділу влади відображена в Конституції, яка передбачає розподіл влади між законодавчою владою (Конгрес), виконавчою владою (Президент) та судовою владою (Федеральний суд). У Франції концепція поділу влади передбачена в Конституції, яка передбачає розподіл влади між Президентом, Парламентом та судами.

Однією з головних переваг розподілу влади є те, що цей механізм допомагає запобігти зловживанням владою. Розподіл влади між різними гілками означає, що жодна з гілок не має повної влади, і це запобігає будь-яким спробам контролювати усю владу. Крім того, розподіл влади забезпечує баланс влади та захист прав та свобод громадян.

Крім того, концепція поділу влади дозволяє забезпечити ефективну роботу державних інституцій. Кожна гілка влади має свої відповідності та повноваження, і це допомагає забезпечити ефективність роботи кожної гілки влади. Наприклад, законодавча влада відповідає за прийняття законів, виконавча влада забезпечує їх виконання, а судова влада вирішує суперечки, що виникають між громадянами.

Однак, концепція поділу влади також має свої недоліки. Наприклад, може виникнути ситуація, коли гілки влади не можуть діяти в певній сфері, тому що їх повноваження не визначені чітко. Також, якщо гілки влади працюють відокремлено одна від одної, це може привести до втрати цілісності держави та ефективності діяльності владних органів.

У будь-якому випадку, концепція поділу влади є важливим механізмом забезпечення прав та свобод громадян та ефективної роботи державних інституцій. Це є одним з найбільш важливих принципів демократії та конституційного права, і він допомагає забезпечити баланс влади та захист прав громадян. Важливо розуміти, що концепція поділу влади є динамічною та змінною, і потребує постійного вдосконалення та адаптації до нових викликів та завдань.

Незважаючи на те, що концепція поділу влади є важливою складовою демократії та правової держави, вона не є універсальним рішенням для всіх країн. Концепція поділу влади може мати різні форми та зміст у різних державах, в залежності від їх історії, культури та політичних умов.

Наприклад, в США концепція поділу влади базується на розподілі владних повноважень між федеральним та штатним рівнями, а також на принципі розділу влади між законодавчою, виконавчою та судовою гілками. У Франції, на відміну від США, президент має більш широкі повноваження у виконавчій владі, але законодавча та судова влада також мають великий вплив на прийняття рішень.

У країнах з авторитарним режимом часто відсутня концепція поділу влади, оскільки влада централізована та контролюється однією групою людей. Це може призвести до порушень прав та свобод громадян, а також до корупції та зловживань владою.

Отже, концепція поділу влади є важливим елементом сучасної політичної теорії та практики. Вона допомагає забезпечити баланс влади, захист прав та свобод громадян, а також ефективну роботу державних інституцій. Однак, кожна держава має власну специфіку та потребує відповідного адаптування концепції поділу влади до своїх політичних, культурних та історичних умов.

Список використаних джерел

1. Путівник зі спадщини до Конституції: URL: <https://www.heritage.org/constitution/#!/articles/1/essays/27/separation-of-powers>
2. US Department of State: «Separation of Powers in the United States»: URL: <https://www.state.gov/global-community-liaison-office/foreign-service-life/separation-and-divorce-responsibilities-and-resources/>
3. Stanford Encyclopedia of Philosophy: «Separation of Powers»: URL: <https://plato.stanford.edu/entries/separation-powers/>

МОЛОДІЖНІ ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Молодіжна громадська організація – це об'єднання молодих людей, створене для задоволення власних потреб у спілкуванні з однодумцями, а також для успішної реалізації своїх інтересів у різних сферах життєдіяльності. Завдяки подібним організаціям регулюються відносини між державою та молоддю й створюються сприятливі умови розвитку молодих людей.

У законі України «Про молодіжні і дитячі громадські об'єднання» від 1 грудня 1998 р. є сформульоване і законодавчо визнане означення цього поняття. Молодіжні громадські організації – це об'єднання громадян віком від 14 до 28 років, метою яких є здійснення діяльності, спрямованої на задоволення і захист своїх законних соціальних, економічних, творчих, духовних та інших суспільних інтересів.

На сьогодні в Україні існує велика кількість молодіжних громадських об'єднань в різних напрямках: патріотичні, спортивні, художні, IT-організації, політичні, історичні, релігійні тощо. Свою діяльність організації здійснюють на основі статуту, який реєструють у встановленому законом порядку. Також в об'єднаннях можуть встановлюватись принципи та моральні норми, закони, дотримання яких є обов'язком членів організації.

Більшість молодіжних організацій займають позицію «поза політикою». Зміст їх діяльності спрямований на формування і розвиток навичок та вмінь, творчих здібностей, пов'язаних з природою, зі зміцнення здоров'я (скаутська організація «Пласт», Спілка української молоді «СУМ»).

Молодіжні філії політичних партій – це організації, які співпрацюють з певними партіями для досягнення спільної мети, взаємодіють у виконанні поставлених завдань, проте молодь не є членами цих партій. Основа їх взаємодії полягає у єдності ідеологічних засад. Молодіжні філії допомагають політичній партії досягнути поставлених цілей та виконати задекларовані завдання, посиливши при цьому партійний вплив у суспільстві.

За даними Державної служби статистики України, починаючи з 2015 р. зростає кількість зареєстрованих громадських організацій: станом на 1 грудня 2015 р. було зареєстровано 69686 організацій, на 1 грудня 2016 р. – 75478; на 1 квітня 2017 р. – 77 252; а на 1 квітня 2018 р. налічувалося 81598 громадських організацій. Молодіжна громадська організація виконує наступні функції:

- організаційна, пов'язана як із процесом об'єднання молоді на основі спільних інтересів в організацію, так із навчанням молодих людей жити в колективі, зв'язуючи свої інтереси з інтересами інших людей даного колективу;
- виховна – тобто організація виховує, формує загальнолюдські моральні принципи, а також ті морально-етичні норми, записані в статуті чи відповідно до напрямку діяльності, наприклад, формування екологічної культури;
- комунікативна функція пов'язана із безпосереднім спілкуванням людей цієї організації між собою – це збагачує особистість спілкування в колективі, окремій групі, мікрогрупі; сприяє розвитку громадської активності та самоврядування;
- господарська функція: участь молоді у вирішенні як власних, так і загальнодержавних задач (наприклад, забезпечення діяльності організації матеріальними засобами).

Молодіжні громадські організації є важливим чинником демократичних перетворень, навіть ті, що не є політично спрямованими, все таки мають певний вплив на політичний стан у державі. Молодь вчиться керувати країною, а тому важливо давати можливість висловити думку кожного, виховувати гідне підрастаюче покоління з певними нормами та менталітетом, що в майбутньому тільки зміцнить державу. Дехто не розуміє сенс існування таких організацій. Спираючись на власний досвід перебування в дитячо-юнацькому об'єднанні упродовж багатьох років, можу зробити висновок: це справжня школа громадського життя, а діяльність молодіжних організацій є невід'ємною частиною суспільного життя України.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» // Урядовий кур'єр. 1999. 12 січня. № 4.
2. Кулик В. Сучасний організований молодіжний рух в Україні як об'єкт наукового дослідження. URL: <http://www.politika.org.ua>.
3. Діяльність українських молодіжних та дитячих громадських організацій в Україні. URL: <https://zakinppo.org.ua/vikhovemo-patriotiv-ukrajini/6373-dijalnist-ukrainskih-molodizhnih-ta-ditjachih-gromadskih-ob-ednan-organizacij-na-ukraini>.
4. Молодіжний і дитячий рух в Україні: громадська структура. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/29812/>.

ОСНОВНІ РІЗНОВИДИ АВТОРИТАРНИХ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Актуальність теми дослідження: Авторитарні політичні режими в сучасному світі є проблемою, яка має вплив на політичну, економічну та соціальну ситуацію в країнах, де вони існують. Вони піддають критиці та порушують демократичні принципи та права людини, що має наслідки для стабільності та розвитку суспільства в цілому. Дослідження різновидів авторитарних режимів допоможе зрозуміти їхню природу, принципи дії та можливі наслідки, що дозволить країнам змінювати свою політичну систему на більш демократичну та сприятиме розвитку громадянського суспільства.

Мета дослідження: Політичні режими сучасності полягають у актуалізації знань щодо різних за спрямованістю та просторово- темпоральних меж систем влади, розкрити феноменальність політичних режимів як складової частини загального соціально-політичного процесу

Об'єкт дослідження: авторитарні політичні режими

Предмет дослідження: різновиди авторитарних режимів.

У сучасному світі існує декілька різновидів авторитарних політичних режимів. Основні з них наступні:

1) Диктатура. Це форма авторитарного режиму, де влада зосереджена в руках своєї особи, яка раніше наділена необмеженими повноваженнями. Диктатори можуть встановлювати свої правила, контролювати ЗМІ і політичні партії, і запроваджувати цензуру.

2) Авторитарний популізм. Це форма авторитарного режиму, яка базується на обіцянках національної гордості, антиелітаризму та захисту від зовнішнього ворога. Авторитарні популісти можуть використовувати психологічні та соціальні маніпуляції, щоб змусити людей підтримувати свій режим.

3) Військова диктатура. Це форма авторитарного режиму, де влада знаходиться в руках військової еліти. Військові диктатори можуть використовувати силу, щоб підтримувати свою владу, та можуть запроваджувати цензуру, обмеження свободи слова та збір національної розвідки.

4) Авторитарна монархія. Це форма авторитарного режиму, де влада зосереджена в руках монарха або короля, але влада може бути обмежена конституцією або парламентом. Авторитарні монархії часто потребують системи соціального контролю, щоб забезпечити підтримку своєї влади.

5) Олігархічний режим. Це форма авторитарного режиму, де влада знаходиться в руках обмеженої групи осіб, зазвичай багатих і впливових. Олігархічні режими можуть використовувати його ресурси, щоб контролювати ЗМІ та політичних лідерів, та можуть встановити монопольні позиції на ринках.

6) Теократія. Це форма авторитарного режиму, де влада зосереджена в руках релігійних лідерів або влади церкви. У теократичних режимах релігійні установи можуть мати великий вплив на законодавчий та виконавчий процеси, а також на громадський порядок. Теократії часто встановлюють строгі моральні та релігійні норми, які можуть обмежувати свободу слова та поведінку громадян.

7) Мілітарний режим. Це форма авторитарного режиму, де влада знаходиться в руках військових лідерів або військових диктаторів. Мілітарні режими забезпечують суворий контроль над громадським порядком та політичними процесами, а також можуть призвести до репресій проти опозиційних сил та громадських організацій.

8) Національний режим. Це форма авторитарного режиму, де влада знаходиться в руках націоналістичних лідерів або політичних партій, які прагнуть до зміцнення національної ідентичності та відновлення національної величі. Національні режими можуть бути високомобілізованими та військово орієнтованими, і можуть використовувати свої ресурси для зміцнення своїх позицій у світі та розширення своїх територіальних претензій.

Ці різновиди авторитарних політичних режимів можуть існувати в різних комбінаціях і формах. Наприклад, диктатор може встановити контроль над ЗМІ та політичними партіями, або тоталітарний режим може бути олігархічним, де влада знаходиться в руках обмеженої групи осіб. Незалежно від конкретної форми, авторитарні режими фактично протистоять демократичним процесам, які забезпечують захист прав та свобод громадян. Форми авторитарних режимів можуть відрізнятися за своїми цілями, методами та ідеологією, але всі вони мають спільну ознаку - зосередження влади в руках обмеженої особи, яка контролює громаду, порядок та забезпечує свій власний інтерес над інтересами населення.

Висновки: Авторитарні політичні режими як різновид політичних режимів характеризуються такими особливостями: наявністю суттєвих інституційних перешкод діяльності опозиції, обмеженні впливу незалежних від держави інституцій, відсутністю виборів чи їх декоративному характері, порушенні прав людини (особливо політичних), слабкістю парламентаризму, домінуванні в політичній системі невідконтрольної населенню групи осіб або однієї особи з одночасним збереженням інститутів громадянського суспільства.

Список використаних джерел

1. Рудич Ф. Політичний режим і народовладдя: методологічний контекст. Віче. 2011. № 17. С. 42 - 48.
2. Політичні режими сучасності : інституційні та процесуальні виміри аналізу :навч. Посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 632 с.

3. Шаповаленко М. В. Хвилі авторитаризму/демократії в концепціях демократизації. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології*. 2014. № 1132. Вип. 27. С. 30–35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPPO_2014_1132_27_6
4. Томахів В. Я. Трансформація політичного режиму в незалежній Україні: загальні тенденції, особливості дефініцій. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє: щорічник*. Вип.19.Ч.1/ За ред. М. Лазаровича. Тернопіль, ТНЕУ, 2014. С.336-343.

ОСНОВНІ НАЦІОНАЛЬНІ ШКОЛИ І ПРОБЛЕМНІ ПІДХОДИ СУЧАСНОЇ ЗАХІДНОЇ ПОЛІТОЛОГІЇ

Поширеним у сучасній західній політології є погляд на політику як діяльність, спрямовану на контроль і примирення різних інтересів у межах держави. Таке широке визначення політики породжує й широке розуміння політології як науки.

Понятійний апарат сучасної західної політології склався, успадкувавши традиційні категорії (держава, влада, політичний інститут, політична система тощо) та доповнивши їх новими, створеними в межах властивого європейській політології поведінково-соціологічного підходу (політична поведінка, мотивація, політичне рекрутування). Поряд з цим політологія активно запозичує терміни із суміжних наук (політична система, політична психологія, політична соціологія). Були різні спроби класифікації цієї системи понять. Найраціональнішою виявилася та, що за критерій взяла основні структурні елементи предмета дослідження: загальносистемні (політична організація, політична партія, політичний процес), інституціональні (політична партія, політичне лідерство, політична мобілізація); особистісні (політична свідомість, масова політика, громадська політична думка).

Темпераментно реагує сучасна західна політологія на процеси розвитку демократії, вияву реалізації громадської думки — чинників, які свідчать про рівень зрілості суспільства, культуру суб'єктів політики. Така увага в Основному є наслідком вияву тенденцій економічного, управлінського життя країн капіталу і ринкових віднови. Постіндустріальний капіталізм вимагає мобільного активного типу особистості. Стимульований різноманітними потребами, сучасний громадянин стає чутливим до всіх аспектів буття, в тому числі політичного, стаючи вимогливішим щодо способів здійснення демократії, народовладдя, механізмів взаємозв'язків між владою і народом, а також контролю за її діяльністю, ролі мас в політичному житті.

Непересічним є вклад західної політології в дослідження плюралістичного характеру політичного процесу. Засновником концепції політичного плюралізму вважають американця Дж. Медісона, який вперше заговорив про нього 1787 р. Серед фундаторів-теоретиків — американський філософ Дж. Дьюї, англійські вчені Дж.-С. Мілль і Г. Ласкі, німецькі учені О. фон Гірке, Е. Френкель.

Основна функція плюралізму — легітимізація різноманітності, спрямована на утвердження свободи всіх соціальних і політичних груп виявляти й захищати свої законні інтереси. Політичний плюралізм західна наука тлумачить не просто як принцип, а й як певний механізм здійснення влади в державі. Тому він передбачає і процес легітимізації різних інтересів, і механізм регулювання конфліктів між цими інтересами, стабілізації соціального організму.

Загалом політичний плюралізм у сучасному суспільстві є основою для досягнення таких демократичних цінностей, як свобода, рівність, справедливість. Поставши й розвиваючись в контексті ідеалів буржуазно-демократичних революцій, він безпосередньо пов'язаний із парламентською демократією, загальним виборчим правом, діяльністю профспілок. За сучасних умов плюралізм означає розвиток найширших можливостей участі громадян в управлінні суспільством, в ухваленні політичних рішень за участю союзів, партій, рухів і громадських ініціатив.

Сучасна західна політологія опікується й проблемами пріоритету прав людини й громадянина як основоположних засад свободи. Забезпечення прав людини в ліберально-демократичному суспільстві передбачає відповіді на питання, наскільки соціальний контроль і планування (доцільність яких не викликає сумніву) можна поєднати з демократією, головними ознаками якої є свобода діяльності й волевиявлення. Соціалістичний варіант суспільного устрою нищив свободи, використовуючи планування для управління суспільством тоталітарними методами. Крім того, не слід перебільшувати ролі соціалістичних держав щодо використання планування в управлінні суспільними процесами, поза як цю проблему успішно розв'язували значно раніше в капіталістичному суспільстві.

Стосовно економіки думку розвинув американський економіст Дж.-М. Кларк у праці «Соціальний контроль бізнесу» (1926 р.), який, простеживши становлення форм соціального контролю від XVIII ст. Водночас він створив концепцію економізації соціального примусу завдяки умілому використанню стимулів і мотивів діяльності. Усе це послужило передумовами виникнення школи демократичного планування, кейнсіанської моделі державного регулювання економічними процесами. Ефективне планування розглядалося як досягнення результату за мінімумом детального регулювання, як втілення у свідомість людей ідеї, що спонукала б їхнє прагнення досягти мети, яка відповідала б планові.

Список використаних джерел

1. Основні національні школи та проблемні підходи сучасної західної політології. URL : <http://politics.ellib.org.ua/pages-2958.html>
2. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

СПАДЩИНА ТОТАЛІТАРИЗМУ В ІСТОРИЧНІЙ ПАМ'ЯТІ УКРАЇНЦІВ

Метою наукового дослідження є аналіз історичних відомостей про історію та культуру України в періоди тоталітарної влади.

Об'єктом нашого дослідження є історія та культури України в сучасний період та в період СРСР.

Предметом теоретичного аналізу є спадщина тоталітаризму в історичній пам'яті тоталітаризму.

Спадщина тоталітаризму, особливо радянського, має велике значення в історичній пам'яті українців. Україна була піддана режиму тоталітарного комунізму протягом багатьох десятиліть, що залишило глибокий слід у свідомості українського народу. Ці режими призвели до масових репресій, геноциду, політичного переслідування, голодомору та інших злочинів проти людяності.

Один з найбільш жорстоких періодів був голодомор 1932-1933 років, відомий як Голодомор в Україні. Мільйони українців померли від штучно зробленого голоду, спричиненого політикою Комуністичної партії, яка забирала урожай та продукти харчування для забезпечення своїх ідеологічних цілей.

Також, український народ постраждав від політичних репресій та чисток, проведених сталінським режимом у 1930-х роках. Багато інтелектуалів, письменників, художників та інших представників культурного життя були арештовані, засуджені на покарання, вивезені на примусові роботи чи вбиті. Це спричинило значні втрати в українській культурі та науці.

Україна також стала ареною великих битв під час Другої світової війни. На території України відбувалися важкі бої між нацистськими та радянськими військами. Нацистський режим здійснював масові розстріли, вивезення українців на примусові роботи та геноцид євреїв та інших національних меншин.

Після Другої світової війни Україна опинилася під контролем радянського Союзу, і тоталітарний режим продовжувався. Це означало обмеження політичних свобод, цензуру, політичні репресії та переслідування дисидентів.

Завершення тоталітаризму на території України настало з отриманням незалежності в 1991 році. Після розпаду СРСР Україна отримала незалежність, але спадщина тоталітаризму залишається суттєвою для розуміння минулого та формування сучасної української ідентичності. Багато пам'ятних місць, музеїв та пам'ятників були створені, щоб зберегти пам'ять про тоталітарний режим і його жертв. Розслідування злочинів тоталітарного періоду та винесення судових рішень щодо відповідальних осіб є важливим елементом суспільного діалогу та процесу справедливості.

Спадщина тоталітаризму нагадує українцям про важливість захисту прав людини, демократії та свободи. Вона стимулює розвиток цивільного суспільства, наукових досліджень, політичної свідомості та прагнення до побудови справедливого та демократичного суспільства. Особливо в наш час, коли російська влада хоче повернути тоталітарну ідеологію, якою вона травила український народ в ХХ столітті.

Список використаних джерел

1. Національна культура в умовах тоталітаризму 30-х років. URL: <https://buklib.net/books/27898/> .
2. Церква й тоталітаризм ХХ століття: вибрані рефлексії про уроки історії. URL: <https://www.verbum.com.ua/01/2022/echoes-of-the-totalitarian-past/church-vs-totalitarianism/amp/> .
3. Тоталітаризм після тоталітаризму. Україна – поза історичною пам'яттю. URL: <https://www.radiosvoboda.org/amp/24775282.html> .
4. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА до проекту Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GH1Z200A?an=4> .

ПОЛІТИЧНА СВІДОМІСТЬ ТА ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Україна перебуває нині на етапі переходу від посттоталітарного до демократичного державного устрою, і успішність цього переходу найбільшою мірою буде залежати від психологічних ресурсів суспільства, а саме готовності громадян, насамперед молоді, «вбудуватися» в систему демократичних відносин та долучитися до побудови громадянського суспільства. Процеси, які відбуваються в сучасному українському суспільстві, можна описати термінами теорії модернізації. Але процес модернізації вимагає певного часу. Цей період можна назвати транзитивним, тобто періодом переходу, трансформації одного типу суспільства в інший. Політична система України є транзитивною також через те, що сучасне українське суспільство живе, керуючись одночасно різними конкуруючими ідеологіями. Якщо така конкуренція відбувається між приблизно рівними силами, оцінка реального буття в суспільстві також набуває транзитивного характеру. Виникає ситуація громадянської невизначеності, неусвідомленості актуального стану. Людям важко зрозуміти, в якому суспільстві вони живуть, до якого рухаються і що треба робити для досягнення бажаного результату.

Як відомо, між політичною системою як такою і її відображенням у свідомості людини лежить проміжна інстанція у вигляді політичної свідомості суспільства - стійкої сукупності панівних уявлень, думок та оцінок з приводу вибору методів і засобів політичної взаємодії суб'єктів та об'єктів влади для забезпечення цілісності й розвитку суспільства. Політична свідомість є однією з основних форм суспільної свідомості, яка виникає разом з появою політичної влади і державності. З позицій рольової теорії політична свідомість виконує такі функції: - регулятивну (за допомогою системи ідей, уявлень, переконань тощо дає орієнтири щодо політичної участі); - оцінювальну (сприяє виробленню певного ставлення до політичного життя, конкретних політичних подій); - інтеграційну (завдяки спільним цінностям, ідеям, настановленням сприяє об'єднанню соціальних груп суспільства); - пізнавальну (допомагає людям засвоювати політичну інформацію, аналізувати навколишню політичну дійсність); - прогностичну (є основою для передбачення змісту і характеру розвитку політичних процесів, дає змогу отримати інформацію про майбутні політичні відносини); - мобілізаційну (спонукає людей до політично орієнтованої поведінки, участі в суспільно-політичному житті задля відстоювання своїх інтересів, об'єднання зі своїми однодумцями в партії, рухи та інші об'єднання). [3, с. 76].

Політична культура - це сфера громадського життя як сукупність ціннісних орієнтацій, стереотипів сприйняття і типових зразків поведінки в політичному середовищі, що характеризують взаємовідносини громадян і влади. Елементами політичної культури є: минулий політичний досвід; основні політичні цінності і переконання; особливості етнічних, релігійних, соціальних, партійних та інших груп; рівень політичної інформованості населення; характер політичних очікувань населення та ін. Існують різні класифікації політичної культури. Відповідно до однієї з найбільш поширених виділяють три основні типи політичної культури: патріархальний, підданський та культуру участі. Патріархальна (чи приходська) політична культура характерна для людей, що мешкають у політично нерозвиненому середовищі, мають нечітке уявлення про політику, індиферентно ставляться до неї. Підданська політична культура передбачає, що люди відчувають себе суб'єктами політики, співвідносять себе з певною політичною спільнотою, передусім з державою. Але вони сприймають себе як пасивних учасників політичного процесу, не вірять у те, що спроможні хоч якось впливати на політичний процес. Політична культура участі (активістська культура) означає, що люди беруть активну участь у політичному житті, мають досить високий рівень очікувань щодо своєї політичної компетентності і дієвості своїх політичних акцій. Політичну культуру українського суспільства можна з повним правом назвати фрагментарною, оскільки вона на цьому етапі розвитку за багатьма ознаками відповідає її характеристикам, серед яких незбіжність думок громадян щодо політичного устрою суспільства, розбіжності в питаннях розуміння влади, соціальна дезінтегрованість, брак довіри між окремими групами, нелояльне ставлення до державних структур, висока міра конфліктності, застосування насильства, нестабільність урядів. До основних рис громадянської політичної культури належать: - переконаність громадян у тому, що вони повинні брати участь у політичному житті та їхня віра у свою спроможність впливати на уряд; - достатня компетентність; - готовність у разі потреби долучитися до політичного життя; - віра політичних еліт у силу та впливовість громадської думки і громадянської участі; - прихильне ставлення громадян до чинної політичної системи; - панування відносин взаємної довіри та співробітництва між громадянами, поміркованості й здатності йти на компроміси. Під компетентністю носіїв громадянської культури мається на увазі зацікавленість політикою; розуміння суті демократії й механізму її функціонування у своїй державі; схвальне ставлення до своєї держави; усвідомлення своєї значущості та здатності в разі потреби впливати на політику держави

На основі результатів проведених досліджень можна зробити такі висновки. Головне, політичній свідомості студентства бракує цілісності її структури, про що свідчать розбіжності між цінностями-цілями і цінностями-засобами. Це означає, що бажання жити в демократичному громадянському суспільстві у молоді не пов'язане з прагненням об'єднуватися з іншими для захисту власних інтересів та перманентного впливу на владу і контролю над нею, з прагненням брати на себе відповідальність, підпорядковуватися закону.

Список використаних джерел

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
2. Любченко П. М. Конституційно-правові основи розвитку місцевого самоврядування як інституту громадянського суспільства .Х.: Одісей, 2006. 352 с.
3. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ В ПЕРШЕ ДЕСЯТИРІЧЧЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ.

Враховуючи, що для підвищення ефективності державного управління в Україні надзвичайно важливо мати стабільний уряд, який би підтримувався парламентською більшістю, можна прогнозувати подальшу модернізацію виборчої системи у напрямку визначення її оптимальної моделі. У дійсності все буде залежати від реальної розстановки політичних сил.

Розвиток та становлення виборів в Україні можна прослідкувати за виборами президента. Почнемо з перших виборів. Тут треба також зазначити що тодішні люди були здивовані і мали певний ефект що тепер їх голос щось вирішує проте через необізнаність вибрали старі лиця які були відкритими комуністами а не про українських кандидатів.

Другі вибори були проведені раніше часу через недовіру до влади та розчаруванням її політикою де було вже два тури. Боротьба уже ішла не між двома кандидатами а трьома: Леонід Кучма, Леонід Кравчук, Олександр Мороз, що свідчить про ускладнення та розвиток як політичної системи так і виборів як процесу.

Кучма продовжив укріплювати свою владу та мав в задумах змінити конституцію, щоб йти на третій строк. Але на хвилі протестів через убивство журналіста Гонгадзе, йому прийшлося призначити своїм наступником прем'єр-міністра Януковича та спрямувати на його підтримку усі ресурси. Проте українське суспільство було уже втомлене подібною владою та отруєнням кандидата В. Ющенка. Це спричинило Помаранчеву революцію, через яку було проведений ще один тур виборів, на яких виграв В. Ющенко. Таким чином, на початку незалежності України відбувся процес становлення вільних демократичних виборів.

Список використаних джерел

1. Трансформація політичного режиму в незалежній Україні: загальні тенденції, особливості дефініцій. Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє: щорічник. Вип.19.Ч.1/ За ред. М. Лазаровича. Тернопіль, ТНЕУ, 2014. С.336-343.

ПРЯМА І ПРЕДСТАВНИЦЬКА ДЕМОКРАТІЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Актуальність теми. Поняття «демократія» існує більше двох тисячоліть. Незважаючи на те, що термін «демократія» є загальним твердженням, в світі так і не існує єдиного визначення щодо зазначеного поняття. В сучасному світі, це слово дуже часто використовують політики, вчені, журналісти, у зв'язку із змінами в суспільно-політичному житті.

У політичній науці розрізняють інститути прямої (безпосередньої) демократії, які забезпечують пряме або безпосереднє волевиявлення у питаннях державного і суспільного життя (реалізуються через референдуми, плебісцити – пряме голосування, всенародне обговорення, вибори), й інститути представницької демократії, що забезпечують реалізацію волі громадян через обраних ними представників – депутатів та інших виборних осіб.

Мета дослідження: порівняльний аналіз прямої та представницької демократій. Об'єкт дослідження: правова природа демократії як соціального явища.

Предметом дослідження: інститути прямої (безпосередньої) та представницької демократій.

Зміст поняття «демократія» в політичній історії змінювався залежно від реалізації демократичних принципів у конкретних державах. У політичній науці існує велика кількість змістовних визначень демократії. Цим терміном визначається: форма державного устрою, політичний режим, світогляд, метод функціонування політичної системи, процедура, спосіб досягнення компромісу, форма народного волевиявлення, гарантованість інтересів меншості.

Дискусії щодо того, який політичний режим є найкращим для розвитку певної держави – невичерпні, а їх актуальність зростає перед виборів, системних криз, владних суперечностей, політичних колапсів. Найбільш обговорюваними у всіх проявах та спробах власної реалізації, а також найменш прогнозований – демократичний режим, а відповідно, і форми правління, що при ньому діють. На даний момент питання визначення ефективності того чи іншого політичного режиму є предметом обговорення у медіа [2, с. 64].

Відомо, що формування демократичної системи в Україні почалося у 1991р. із врахуванням історичного досвіду українського державотворення. Парламент України почав діяти на професійній основі як єдиний законодавчий та вищий представницький орган.

В Україні модель демократії, яка сьогодні діє, поєднує пряму і представницьку форми і має необхідне для цього правове підґрунтя. Схожі положення щодо проведення референдумів і виборів визначені чинною Конституцією України (ст. 69–74) та регулюються додатковими законодавчими актами, постановами.

Залежно від того, хто – народ безпосередньо чи його представники - здійснюють власні функції, виділяють дві основні форми демократії: пряма (безпосередня) і представницька (репрезентативна). До прямої форми демократії ми відносимо всі типи самостійної конвенціональної (законної) участі особистості в політиці, а саме: вибори, референдуми, ініціативи, відкликання, мітинги і т.д.

Представницька демократія - це здійснення влади уповноваженими представниками народу для прийняття владних рішень [4, с. 128].

Ці представники можуть функціонувати спільно або як відповідні органи, або як чиновники. Вони мають представницькі мандати, які вони отримали на виборах. Таким чином, прямі вибори, одна з форм прямої демократії, поєднуються з представницькою демократією.

Пряма демократія - це здійснення народом влади шляхом голосування або підтримкою пропозицій (ініціатив), які можуть призвести до прийняття рішень влади [4, с. 128].

У науці конституційного права пряма демократія розглядається як безпосередня участь мас у вирішенні питань держави і суспільства. Пряма демократія визначається як соціальні відносини, в межах яких здійснюється широкий спектр шляхів участі громадян у управлінні справами держави і суспільства, внаслідок чого воля народу безпосередньо впливає на формування та здійснення державної політики, а також створює репрезентативну систему і рішуче впливає на її функціонування. Отже, по суті, пряма демократія є прямим вираженням волі народу. Пряма демократія також розуміється як самореалізація людьми своєї власної волі власних інтересів, власної долі або стосовно інших народів і держав з їхньої згоди, за допомогою політичних партій, їхніх коаліцій або інших компонентів механізму прямої демократії або без них. Важливою умовою для розуміння сутності прямої демократії є також те, що вона може здійснюватися людьми в цілому (у разі проведення парламентських і президентських виборів, всеукраїнських референдумів), а окремі частини або спільноти [4, с. 91].

Таким чином, оглядово виділивши окремі напрями застосування прямої і представницької демократії в українській політиці, можемо побачити межі їх дієвості. Хоча норми їх використання прописані та визначені відповідними законодавчими актами, вони не завжди вказують на механізми реалізації задекларованих принципів і не передбачають способи відповідальності за наслідки, до яких вони ведуть. У цьому ми бачимо обмеження демократії.

Питання обмежень прямої і представницької демократії визначається співвідношенням цих форм зі сталими теоретичними нормами політичної науки і задекларованими принципами у законодавстві України та порівнюється з реаліями суспільно-політичного життя. Можемо дискутувати про переваги та недоліки цих обмежень, але

констатуємо факт їх присутності в межах української політики і законодавства. Ускладнення суспільних відносин і політичних процесів спричинило до переваги представницької демократії над безпосередньою.

Список використаних джерел

1. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017. 223 с.
- 2..Бандурка, О. О. (2010). Загальна теорія держави і права. Київ: Видавництво «Юрінком Інтер».
- 3.Кравченко, В. (2012). Демократія і права людини в Україні. Київ: Видавничий дім «Ін Юре».
- 4.Подольак, О. В. (2015). Пряма демократія в політичній системі суспільства. Філософія та політологія в контексті сучасної культури, 1(13), 90-96.

НАЦІОГЕНЕЗ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. В історичній науці проблема походження та етапів етнічного розвитку окремих народів належить до таких, що привертають найбільшу увагу науковців та широких кіл громадськості. Навколо тематики етно- та націогенезу традиційно точаться гострі дискусії, у цій сфері виникають сміливі гіпотези та ідеї, частина яких утверджується згодом на основі ретельного підбору аргументів, а інші йдуть у небуття або перетворюються на псевдонаукові вчення.

Мета дослідження. Розкриття змісту та основних тенденцій розвитку наукових знань щодо етногенезу українців та формування модерної української нації.

Об'єкт дослідження. Історико-етнологічні дослідження, присвячені проблемам українського етно- та націогенезу.

Предмет дослідження. Наукові концепції та проблему зародження й розвитку українського етносу та формування української нації.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених українській етнічній історії, ця проблема залишається недостатньо дослідженою та вимагає подальшого аналізу. Комплексне вивчення проблем, пов'язаних з українським етносом, є однією з найважливіших наукових тем, яку необхідно розвивати та досліджувати для отримання більш повного розуміння сутності української етнічної історії.

Українська діаспорна історична наука внесла значний вклад у розвиток наукових поглядів на етногенез українців, зокрема, у збереженні наукової традиції вивчення походження та ранніх стадій історії українського народу, яка була розроблена В. Антоновичем та М. Грушевським.[1] Найбільш поширеною стала ідея про те, що український народ має своє походження з антів у ранньому середньовіччі, анти жє сформувалися на базі автохтонного субстрату, що мав свою історію з трипільських племен. [2]

Починаючи з початку ХХ століття, з'являються перші узагальнення стосовно проблеми дослідження української історії. В цей час починає формуватися українська національна історична наука, яка має свої коріння в дослідженнях М. Грушевського. Він займався дослідженням проблеми української історії та виступав проти включення її до загальноросійської історії, що було характерно для російських істориків. Він наголошував на тому, що український народ з'явився значно раніше, ніж це було пропагандовано в Росії, і мав свої власні особливості та історію. [2] Однак, радянські вчені спростовували ці ідеї, заперечуючи окремішність українського народу та не визнавали його внеску у формуванні Київської держави разом із іншими східнослов'янськими народами.

Завдяки здобуттю незалежності Україною, проблема етногенезу українського народу почала вивчатися комплексно з використанням різних теоретико-методологічних підходів. Сучасні науковці посилаються на праці М. Грушевського, які обґрунтовують ранньосередньовічну теорію етногенезу українського народу та концепцію давньоруської народності. Незважаючи на тривалий період формування концепцій націогенезу українського народу та дещо менший період історіографічного узагальнення цієї проблеми, актуальним завданням залишається деполітизація та деідеологізація сучасних етногенетичних досліджень на пострадянському просторі. [3]

Отже, коротко проаналізувавши українську етнічну історію, можемо констатувати, проблема походження українського народу є однією з найбільш складних в сучасній історіографії, оскільки є недостатньо дослідженою. Однак, завдяки спробам з'ясування процесу формування української нації, сучасні науковці можуть скласти цілісну картину творення етносу в Україні.

Список використаних джерел

1. Гладун, О.В. Український етнічний етногенез: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук: 07.00.01 / О.В. Гладун; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Львів, 2015. 185 с.
2. Грушевський, М. Історія України-Руси. Том 1. - Київ: Наукова думка, 1991. 476 с.
3. Степаненко, Г. В. Історія України. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 936 с.
4. Томахів В.Я. Етнічні меншини в процесі розбудови української національної держави. Етнонаціональна політика в теорії та практиці українського націоналізму: історія і сьогодення. Матеріали V Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю. Івано – Франківськ: Місто НВ, 2013. С.438- 447.

ХАРАКТЕРНІ РИСИ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Політична культура – це невід’ємна складова частина загальнонаціональної культури. Це передусім такий спосіб діяльності соціальної спільноти, особи у сфері політичних відносин, який відображає досягнутий рівень політичної активності та політичної зрілості суб’єктів. Він включає різні компоненти й рівні: культуру ставлення суб’єктів до здійснення політичної влади; культуру електорального процесу; культуру формування політичних і громадсько-політичних інституцій; культуру політичної поведінки; культуру політичної свідомості й спілкування та інші, тобто поширюється на всю сферу політичного життя суспільства.

Разом з тим політична культура включає в себе не всю політичну свідомість і політичну поведінку, а лише те усталене, типове, що характерне для політичного життя суспільства, для політичної свідомості і поведінки основної маси населення, те, що стало звичкою, стало типовим і характерним для даної соціальної спільноти. Отже, політична культура – це система стійких уявлень, орієнтацій, цінностей, переконань, позицій, поглядів, зразків поведінки у сфері взаємовідносин влади і народу, які так чи інакше проявляються у діяльності суб’єктів політичного процесу. Вона складається історично, є відносно стійкою, втілює у собі досвід попередніх поколінь. У ній закріплюються ставлення людей певної країни до політичної системи і окремих її елементів, до політичного процесу, а також до самих себе й своєї ролі в цьому процесі.

Політичний досвід є основою розвитку політичної культури. Він фіксує історію розвитку політичних відносин у різних формах: історичних, літературних, наукових пам’ятках, політичних традиціях, звичаях. Цей досвід в більшій або меншій мірі засвоюється людьми в процесі їх політичної соціалізації. На основі історичного досвіду багатьох поколінь формується політична свідомість людей, соціальна пам’ять суспільства, затверджуються політичні орієнтири і зразки політичної поведінки.

Політична свідомість – це система політичних знань, цінностей та ідейно-політичних переконань, на основі яких виробляються стійкі і значимі політичні орієнтації і установки людей по відношенню до політичної системи та їх місця в даній системі.

В політичній свідомості можна виділити два компоненти: ідеологічний та емоційно-психологічний. Перший включає в себе політичні знання, політичні цінності та політичні переконання.

Політичні знання – це знання людей про політику, про політичну систему, про різні ідеології, а також про ті інститути і процеси, з допомогою яких забезпечується участь громадян в політичному житті суспільства.

Політичні цінності – це етичні і нормативні судження про політичне життя, про політичні цілі, на реалізацію яких спрямована політична діяльність. Політичними цінностями є законність і порядок, стабільність системи, соціальна справедливість тощо.

Політичні переконання виникають на основі політичних знань і цінностей як сукупність уявлень, характеризуючих політичний ідеал особистості.

З урахуванням можливостей політичної системи у людей формуються політичні орієнтації та установки, які в сукупності складають другий компонент політичної свідомості – емоційно-психологічний. Ці орієнтації і установки спрямовані на форми участі громадян в політичному житті суспільства. Сюди також входять ставлення до певних політичних діячів (політичні рейтинги) і ставлення особистості до самої себе як учасника політичних процесів. На основі своїх уявлень про політичне життя людина формує орієнтацію на певні напрямки політичної поведінки.

Список використаних джерел

1. Бебик В.М. Політична культура сучасної молоді. Київ, 2016. 112 с.
2. Нагорна Л. П. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії Київ : Стиль, 2008. 278 с.
3. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017. 223 с.

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Політична система України нині перебуває на стадії розвитку всіх її компонентів, наповнення її функцій новим змістом, що відповідає статусу незалежної самостійної держави. Становлення і розвиток політичної системи України відбувається в період переходу від тоталітарного до демократичного суспільства еволюційним шляхом. Суперечливий характер її розвитку виявляється в повільних темпах політичної структуризації суспільства, незавершеності процесів виникнення багатопартійності та партійних систем, прагненнях використати політичні цінності минулого без урахування змісту і специфіки політичного розвитку України на сучасному етапі.

Виклад матеріалу. В Україні, як і в інших республіках колишнього Радянського Союзу, перехід від авторитарно-тоталітарної системи суспільного устрою до демократичного суспільства і правової держави розпочався зі створення нової політичної системи. Слід зазначити, що на початковому етапі Україна прагнула створити соціально-політичні інституції за цивілізованим європейським зразком. Наблизилася до професійного парламенту Верховна Рада України, введено інститут президентства, змінено статус уряду, затверджено концепцію судової влади. Проте відсутність системного підходу до формування політичних структур призвела до протистояння різних гілок влади і, зрештою, до кризи влади в цілому, яка проявилась у граничній неефективності всіх владних структур, неузгодженості і суперечливості їх дій, протистоянні місцевих рад і виконавчих органів, втраті авторитету влади у населення.

Враховуючи реалії суспільного життя в Україні, важливо чітко визначити і здійснити такі основні напрями поступу її політичної системи:

- будівництво справді демократичної, правової, соціальної держави на принципах демократії і політичного плюралізму; з ефективно діючим парламентом, авторитетним Президентом, високопрофесійним урядом, незалежними судовими органами, незалежними засобами масової інформації;

- законодавче забезпечення можливості встановлення балансу політичних сил, яке спонукало б до рівноваги стримуючих противаг, законодавчої, виконавчої і судової гілок влади, їх плідного співробітництва;

- законодавче забезпечення залучення представників політичної опозиції, засобів масової інформації до участі у діяльності владних інститутів, розробки, прийняття та реалізації важливих державних законів;

- забезпечення реальної підзвітності виборчих органів влади, політичних сил, що їх утворюють, перед виборцями і створення умов, які б дозволяли змінність влади, що вичерпала законодавчий термін або не виправдала довір'я відповідного електорату;

- формування інститутів громадянського суспільства як співтовариства вільних людей і їхніх самодіяльних організацій, політичних партій, рухів, профспілок, кооперативів, асоціацій;

Висновки. Отже, політична система - це сукупність інститутів, які формують і розподіляють державну владу та здійснюють управління суспільними процесами задля втілення інтересів певних соціальних груп. Політична система має монополію на владу в масштабі всього суспільства, визначає стратегію суспільного розвитку, забезпечує політичне й адміністративно-державне управління суспільними процесами, формує правову систему. Політична система виконує функції: владно-політичну, національної інтеграції, стабілізації соціально-політичного життя, соціально-політичної модернізації, управління, політичної соціалізації. Для успішного розвитку країни конче потрібна система ідей, яка дала б чітку відповідь на запитання: хто ми, куди йдемо, якими моральними нормами мусимо керуватися, яка модель державного устрою та суспільної організації має забезпечити Україні злагоду і процвітання, гідне місце у світовій спільноті, які засоби слід застосувати для досягнення мети.

Список використаних джерел

1. Лізинський М.Г. Розвиток політичної системи. URL: <http://ifreestore.net/2461/>
2. Ничепурчук С.Є. Політична система за умов трансформації українського суспільства: загальні особливості/ URL: http://npu.edu.ua!/e-book/book/html/D/ifon_kifiFilosofiva%20polituku/210.html
3. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: THEU, 2017. 223

Т.ГОББС ПРО ВЛАДУ І ФОРМИ ДЕРЖАВИ

Англійський філософ Томас Гоббс, як і більшість прогресивних вчених 17 століття об'єктивно був виразником інтересів правлячого класу(буржуазії), а суб'єктивно ж він рахував себе безкорисним шукачем істини, яка так необхідна всьому людству.

Соціологічна доктрина Гоббса. Томас Гоббс був одним із засновників широко розповсюдженої в 17-18 ст. буржуазної теорії природного права і договірної походження держави. Ця теорія виходила із зовсім нових принципів, відмінних від середньовічних, виходила із нових уявлень про людину, суспільство і державу, котрі були підказані наукою, яка розвивалась і матеріалістичною філософією.

Під поняттям знання розуміють «перевірений суспільно-історичною практикою і засвідчений логікою буржуазні ідеологи 17-18 ст. в своїй боротьбі з феодализмом ставили перед собою задачу встановити, які «об'єктивні» і «необ'єктивні» основи, на яких повинне будуватись державний устрій, законодавча діяльність, відношення між людьми і народами. Такі «об'єктивні» і незалежні від людських думок початки необхідно шукати не в божому прозорінні. Філософія в пошуках «поняття держави як такої» повинна відірватися від теологічного розгляду суспільних явищ. Філософи 18 ст., в їх числі Т.Гоббс, шукають підвалини держави в ньому самому, вони хочуть вивести закони суспільства не з теології, а із розуму і досвіду.

Подібно того, як природу хотіли побачити такою, якою вона існує в дійсності, філософи 17ст. хотіли бачити і людину такою, якою вона є в «дійсності», від природи. Цей «дійсний» чоловік, чоловік «взагалі» став вихідною точкою для політичної критики феодализму, феодального законодавства і права.

При всьому ідеалізмі своєї теорії суспільства Т.Гоббс виходив із нових для його часу основ. Він включає людину в послідовність дій природного механізму світу. Він порівнює людей з автоматами, котрі мають штучне життя, з серцем замість пружини, з нервами замість ниток, з суглобами замість коліс.

Афекти, пристрасть та прагнення людей Гоббс старається зрозуміти, виходячи із механічного процесу руху крові і найтонших елементів в організмі людини. Все емоційне життя людини має свій початок в елементарному відчутті болю або задоволення, котрі за істиною не що інше, як рух всередині нашого серця, визвано рухом або тисненням зовнішнього тіла.

Апетит, бажання, любов, відроза, ненависть, радість, горе - такі головні рухи людського серця. В залежності від різних по міркувань вони мають різні назви і можуть представлятися в різних комбінаціях.

Головна мета держави, по Гоббсу, не просто забезпечення «безпеки існування», але також забезпечення за кожною людиною усього добробуту життя, набутого ним «чесною працею», турбота про «добробут громадян», правда, не всіх громадян, додає Гоббс інакше це майже неможливо досягнути, але «як можна більшого числа громадян».

В цілому соціологічна доктрина Гоббса є найбільш серйозним та сміливим кроком вперед в порівнянні з теологічними концепціями суспільства, теорією божественного права, який панував в епоху середньовіччя. Але Гоббс в кінцевому рахунку залишився на ідеалістичних позиціях розуміння суспільства, тому що, «природні» причини держави він виявив в розумі людей, в незмінній людській «природі», яка була не чим іншим як відображенням людини-користолюбця епохи першопочаткового капіталістичного нагромадження.

Соціологічна система Гоббса містить той основний недолік котрий належить всій соціології. «Не вміючи зрозуміти простих і таких початкових відносин, як виробничих, соціологи брались прямо за дослідження і вивчення політики юридичних форм, наштовхувались на факт виникнення цих форм із тих чи інших ідей людства на даний час - і зупинялись на цьому: виходило так, нібито суспільні відносини будуються людьми свідомо». Цей ідеалістичний висновок, знайшов повне відображення в ідеї Social Contract(суспільному договорі), одним із засновників якого є Гоббс.

Список використаних джерел

1. Олександр Дзьобань. Проблеми безпеки у договірній концепції Томаса Гоббса: аксіологічний аспект — Стратегічні пріоритети, № 1(6), 2008 р.
2. Томахів В.Я. Історія політичних вчень. Навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2013 176 с.
3. Curley, E., 1992, «'I durst not write so boldly' or, How to Read Hobbes's Theological-Political Treatise», in D. Bostrenghi (ed.), *Hobbes e Spinoza, scienza e politica*, Naples: Bibliopolis, pp. 497–593 [Preprint available from the author].

РЕФЕРЕНДУМ ЯК КРИТЕРІЙ ПРЯМОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Термін «референдум» у науковій літературі, розглядається як спосіб прийняття законів, ухвалення рішень з найважливіших питань суспільного життя шляхом прямого волевиявлення громадян під час всенародного голосування [2].

Об'єктом референдумів є законопроекти, питання внутрішньої і зовнішньої політики держави. Наявність референдуму є продовженням волевиявлення індивідів. Щоправда таке волевиявлення може бути суперечливим: з огляду на унікальність кожного індивіда і на відмінності громадської думки, представництво однією людиною іншої завжди приблизне і недосконале. [1].

Розвиток інститутів референдуму, конституційні межі його використання у різних країнах розглядаються у працях з конституційного права.

Цінний матеріал з досвіду використання референдуму у демократичній практиці США знаходимо в праці Джозефа Ф. Ціммермана, але для початку варто згадати, що початок інституту референдуму був закладений ще в Стародавньому Римі, проте датою проведення першого референдуму вважають 1439 рік, а його батьківщиною – Швейцарію, зокрема Берн, саме вона є загальним прикладом проведення референдумів, адже беручи до уваги статистику впродовж 1970–1995 рр. Досвід у сфері народовладдя знаходимо у Франції, Польщі, Латвії, Литві та інших країнах. Прикладом може слугувати президент Франції Шарль де Голль який серед післявоєнних політиків практикував проведення в Європі загальнонаціональних референдумів. Відомий випадок, коли він, навіть за відсутності конституційного права на референдум, розпустив парламент і призначив референдум, одне з питань якого стосувалося прийняття нової конституції.

Отже, дорадчий референдум виражає думку виборців з приводу тих чи інших питань і проводиться тоді, коли законодавчий орган шукає поради в електорату, поставивши певне питання на голосування. Обов'язковий референдум відбувається з питань ухвалення місцевих статутів або внесених поправок до них, а також при розгляді зміни муніципальних кордонів і надання певним муніципалітетам відповідних статусів. У свою чергу добровільний референдум ініціюється законодавчим органом, який вирішив дозволити виборцям визначити політику у певному питанні, часто внаслідок його суперечливої природи. Референдум-петиція – це своєрідний прямий референдум-протест, що забезпечує вето з боку громадян, даючи виборцям змогу за допомогою петицій зупинити запровадження певного закону.

В 2012 році було затверджено новий документ «Про всеукраїнський референдум». Цей закон мав низку недоліків. Основним з яких була можливість завдяки цьому документу вносити прямі зміни до Конституції «за народної ініціативи», що суперечило нормам Основного закону. А вже у 2018 році, цей закон був визнаний Конституційним судом таким, що не відповідає нормам Основного закону.

Відсутність закону в Україні який включав би в себе відповідні ініціативи з приводу проведення референдумів є великим мінусом для прямої демократії в країні. На сьогоднішній день такий законопроект існує лише в ідеї. Щоправда, відповідний законопроект вже зареєстрований у парламенті і розглядається на предмет відповідності нормам Основного закону Конституційним судом. Це законопроект №1015 2019 року, але в ньому не має вибудованого чіткого і зрозумілого законодавчого механізму. Так як у законопроекті пропонується лише розширити статтю 93 Конституції України всього двома пунктами. По-перше, визначити за народом України право законодавчої ініціативи. По-друге, закріпити норму про те, що «закон ухвалюється відповідно до вимог законодавчої процедури, визначеної Конституцією України та законами України».

Підсумовуючи вище сказане, варто зазначити, що референдум є важливою формою прямої демократії, безпосереднього здійснення громадянами законодавчої влади. У сучасних демократичних країнах використовуються такі види референдумів: дорадчий, обов'язковий, добровільний, референдум петиція. Владою цього суспільно-політичного заходу (крім можливості упереджено тлумачити його) є те, що він призводить не до спільної, а до єдиної думки, яка ігнорує інше бачення вирішення проблеми, змушує до однозначного вибору вирішення складних, часто суперечливих питань.

Список використаних джерел

1. Арблестер Е. Ключові ідеї демократії. Демократія : антологія / упор. О. Проценко. Київ: Смолоскип, 2005. С. 41–78.
2. Могилевець О. Референдум: швейцарський досвід та українські проблеми / О. Ю. Могилевець // Наукові записки: Політичні науки. Т. 57. Київ: Видавничий дім «Києво-Могиллянська академія», 2006. С. 88–92.
3. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017. 223 с.

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ ТА ЇХ ПРИЗНАЧЕННЯ

Різні політичні явища в суспільстві об'єднані поняттям «політична система» суспільства. У науковій літературі побутують різні погляди, як на тлумачення поняття «політична система» суспільства, так і на сутність цього феномену. Система - одне з основних понять політології, яке дає змогу скласти уявлення про суспільство у вигляді його абстрактної, спрощеної моделі чи окремих елементів. Поняття це запозичили з електроніки й кібернетики американські вчені Г. Алмонд, Д. Мітчел, вважаючи його універсальною категорією наукового аналізу, яка охоплює певну кількість взаємопов'язаних елементів, що утворюють стійку цілісність, мають певні інтегративні особливості, притаманні саме цій спільності, дотичних до вироблення політичних рішень.

Політична система суспільства - цілісна, інтегрована сукупність відносин влади, суб'єктів політики, державних та недержавних соціальних інститутів, структур і відносин, покликаних виконувати політичні функції щодо захисту, гармонізації інтересів соціальних угруповань, спільнот, суспільних груп, забезпечувати стабільність і соціальний порядок у життєдіяльності суспільства.

Визначальним компонентом політичної системи є держава. Крім неї, у політичну систему суспільства входять законодавча, судова, виконавча системи, центральні, проміжні, місцеві системи управління (самоуправління), політичні партії, профспілки, асоціації, ініціативні групи, групи впливу й тиску, соціально-політичні рухи та інші об'єднання, змістом діяльності яких є політичні процеси.

Від інших систем політичну систему відрізняють:

- забезпечення неперервності, зв'язаності, ієрархічної координації діяльності різних політичних суб'єктів для досягнення визначених цілей;
- винайдення механізму вирішення соціальних конфліктів і суперечностей, гармонізація суспільних відносин;
- сприяння досягненню консенсусу різних суспільних сил щодо основних цінностей, цілей та напрямів суспільного розвитку.

Список використаних джерел

1. Горбач О. Н. Політологія: навч. посіб. - Львів: вид-во Львів. політехніки, 2016 р.
2. Муляр В. І. Політологія: навч.-метод. посіб. - Житомир: Волинь, 2015 р.
3. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017. 106-113 с.

СВОБОДА СЛОВА В УКРАЇНІ

Свобода слова — право людини або спільноти людей вільно висловлювати свої ідеї або думки без небезпеки помсти, цензури, санкцій з можливістю формувати порядок денний на наративному і смисловому рівні — розглядається прихильниками лібералізму як одна з найважливіших громадянських свобод. Охоплює свободу вираження поглядів як в усній, так і в письмовій формі (свобода преси і ЗМІ); в меншій мірі стосується до політичної і соціальної реклами (пропаганди).

Свобода слова в Україні є. Але водночас в Україні є величезні сподівання, що ця свобода має бути недоторканною. Саме суспільство, журналісти та медіа дуже чутливі до проявів спроби згорнути простір свободи.

В Україні діє принцип свободи слова, і він закріплений в ст. 34 Конституції України. Поняття «свобода слова» є широко інтерпретованим. Вільне вираження думки і переконань є одним з найдорогоціннішим прав людини: тому кожна людина може вільно говорити, писати і друкувати, несучи відповідальність за зловживання своєю свободою...» – ст. 11 Декларації прав людини та громадянина 1789 року.

Отже, без свободи слова неможливе існування демократичного суспільства, а тому до обмеження даної свободи потрібно підходити з особливою увагою та обережністю, враховуючи принципи «необхідності у демократичному суспільстві», «пропорційності законній меті» та «передбачуваності законодавством» можливості такого обмеження. Разом з тим, законодавство може обмежувати свободу слова у виключних випадках, які стосуються надто важливих сфер життя суспільства за умови, що таке обмеження може принести користь всьому суспільству.

А журналісти, розуміючи де проходить межа у обмеженні свободи слова, можуть здійснювати свою діяльність вільно, у відповідності до поставлених цілей, враховуючи необхідність поінформувати наше демократичне суспільство, та знаючи про те, що будь-яке порушене право має бути захищене та відновлене, оскільки для цього існують правові підстави.

Список використаних джерел

1. Безверхня. Н. Медіа та свобода слова в Україні: проблеми та перспективи розвитку. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3703721-svoboda-slova-v-ukraini-sucasni-vikliki-ta-zagrozi.html>
2. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017. 223 с.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВЛАДИ ТА ЇЇ ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ

Вчення про владу в політології є основоположним, а категорія влади – центральна в політичній науці. Залежно від її змісту трактується сутність і механізм реалізації політичних процесів та інститутів, політичних інтересів, політичної поведінки соціальних груп та індивідів. *Актуальність* дослідження її ефективності, особливо в Україні, з часом не зменшується, а навпаки, щодалі, то стає все більш запитаною в політичній науці.

Метою наукового дослідження є розкриття сутності влади як соціального явища, показ її ролі в розвитку суспільства, обґрунтування основних критеріїв оцінки ефективності влади. Ефективна влада повинна бути взаємодіючою та відкритою до зворотнього зв'язку з громадянами, що дозволяє зрозуміти їх побажання та перейти до прийняття максимально продуктивних рішень.

Об'єктом нашого дослідження є влада як одна з фундаментальних засад політичного розвитку суспільства. Враховуючи багатомірність об'єкта дослідження, *предметом* теоретичного аналізу є ефективність влади та її основні критерії.

Влада – одне з фундаментальних начал суспільства. Вона скрізь, де є стійкі об'єднання людей (родина, колектив, організації й установи, держава). Влада пройшла еволюційний шлях зміни власних форм: від анонімної до індивідуалізованої. Зростання соціальної нерівності стимулювало процес інституціалізації влади. Це створення спеціальних інститутів, які здійснювали функції вираження загальних інтересів, управління і забезпечення порядку. Тому влада поступово набувала політичного характеру.

Політична влада – це влада в політичній сфері або її секторах. Вона включає всі види владних відносин у сфері політики, може виступати в різних формах, здійснюватися як сила, примус, переконання, легальний авторитет тощо.

Ефективність (результативність) влади полягає в результатах реалізації усіх задумів, платформ, програм, її здатності ефективно управляти всіма сферами суспільного життя, досягати політичної мети оптимальними засобами.

Кожна влада, якщо вона хоче бути ефективною, повинна спиратися на відповідні ресурси, під якими розуміють все те, що може індивід або група використати для впливу на інших.

Для об'єктивної та достовірної оцінки ефективності влади потрібні адекватні критерії для її здійснення. Критеріями ефективності політичної системи на сучасному етапі є показники, які розкривають її здатність забезпечити економічне зростання, цивілізовані соціальні стандарти, надійні гарантії прав і свобод громадян та привабливий геополітичний імідж. Основними чинниками, які визначають ефективність політичної влади, є:

- інтереси суспільних груп, які представляє влада;
- оптимальність організаційної структури різних гілок влади;
- фаховість політичних кадрів;
- оптимальність прийняття та впровадження політичних рішень;
- легітимність влади.

Отже, влада є соціальним феноменом, однією з фундаментальних засад у розвитку суспільства. Під владою як такою розуміється реальна здатність і реалізація можливості одних соціальних суб'єктів здійснювати свою волю, впливати на інших за допомогою примусу, права, авторитету. Вона має правовий, економічний, духовно-ідеологічний характер; існує скрізь, де наявні будь-які стійкі об'єднання людей. До того ж влада тісно пов'язана з політичною сферою, виступає як засіб здійснення і як спосіб утвердження певної політики. Політична влада має значний вплив на саморозвиток суспільства і всіх його членів. Це перш за все треба мати на увазі в процесі реформування українського суспільства, його політичної системи, оскільки успіх в цій справі залежить від вирішення ряду проблем, центральне місце серед яких належить організації суспільного життя та влади на дійсно демократичних засадах. Тому-то сьогодні значно актуалізуються не тільки проблеми теоретичного осмислення питання про народ як суб'єкт влади в Україні, але й практичне втілення в життя реальних способів та механізмів здійснення влади народу.

Список використаних джерел

1. Легітимність і ефективність політичної влади. URL: https://stud.com.ua/36517/politologiya/legitimnist_efektivnist_politichnoyi_vladi
2. Матвієнко П.В. Основні критерії та моделі оцінки ефективності державного управління. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/Telegram%20Desktop/22.pdf>
3. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017. 223 с.

РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ В СТАНОВЛЕННІ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Становлення української державності пройшло довгий шлях її формування. Незалежною Україна стала зовсім недавно відносно сталості формування суспільної політичної свідомості. Донедавна свідоме покоління українського народу жило в тоталітарних умовах та підкорялося радянській владі. Історія зробила справжній подарунок українському народу, який полягав у можливості формувати державну владу та визначати політичну еліту та лідера самостійно, керуючись власними інтересами та визначаючи політичні цілі.

Метою дослідження є визначення позитивних та негативних рис формування політичної еліти та лідерів України протягом часу становлення незалежності.

Об'єктом нашого дослідження є політична еліта та її роль у становленні незалежності України. Тому доцільно дослідити еволюцію формування та результати діяльності політичної еліти та лідерів за весь період незалежності України.

Для розуміння сутності категорії «політична еліта», яка є суб'єктом політичної влади необхідно визначити її поняття. В науці «політичну еліту» визначають: — група людей, корпорацій, політичних партій та / або будь якого іншого роду організацій громадянського суспільства, які керують і організують управління та всі прояви політичної влади

Політична еліта є визначеним колом людей, які обрані певними особами задля здійснення впливу на побудову та функціонування політичної системи. Так, найважливішими функціями політичної еліти в сфері управління державою і суспільством є: — стратегічна (визначення основних напрямів державної політики, що відображають інтереси різних соціальних груп і всього суспільства загалом); — організаторська (здійснення на практиці виробленого державного курсу, втілення політичних рішень у життя); — інтеграційна (зміцнення стабільності та єдності суспільства, стійкості його політичної та економічної систем, профілактика і вирішення конфліктних ситуацій).

Політична еліта концентрується в політичних інститутах, розподіляючись по горизонталі і вертикалі влади, причому на початку становлення вона формується як політичне лідерство, потім відбувається формування політичної еліти, виділяється політичний клас і правлячий клас, з'являються регіональні і місцеві (міські) еліти. Становлення політичної еліти — це механізм рекрутування, тобто включення до складу еліти нових суб'єктів, який може бути відкритим і закритим, здійснюватися різними способами в залежності від типу політичного режиму. Формування нової політичної еліти відбувається тоді, коли змінюється соціальна структура суспільства, з'являються нові групи інтересів, нові політичні інститути і політичні суб'єкти.

Для повноцінної реалізації вказаних функцій політична еліта має бути носієм відповідного набору рис і якостей. Серед таких основними є високий рівень адаптивності, відповідальність і здатність до аналізу та прогнозування наслідків ухвалених управлінських рішень, дипломатичність, далекоглядність і компромісність у питаннях пошуку суспільного консенсусу. Особливості функціонування політичної еліти в Україні виділив М. Федоров, який відзначив, що українській політичній еліті характерна самостійність відносно до суспільства, виражена групова свідомість, поділ на владу та опозицію з різними в часі частками стосовно суспільних впливів, визначене коло цілей та інтересів конкретних осіб, усталений погляд на створення нової групи як на «касту обраних», що відповідно до українського менталітету іноді набуває ознак «нарцисизму»

Утворення політичної еліти після проголошення незалежності України, не могло призвести до корінних змін її складу. Таке становище було зумовлено неготовністю населення до самостійного формування органів державної влади. Громадяни України традиційно жили у тоталітарному режимі, тому демократичні засади державного управління для них були зовсім новими.

Політичні еліти та лідери України часу становлення незалежності формувалися у різний історичний час, який характеризувався різним рівнем економіки, політичної ситуації та суспільної напруги. Українська державність зароджувалася в екстремальних для державного управління умовах, відповідно перша сформована політична еліта була сумішшю комуністичних пережитків та демократичних начал. Оцінка довіри до влади демонструє не сформованість твердої суспільної позиції та стратегії формування політичної еліти та вибір політичного лідера.

Протягом еволюції політичної еліти та лідерів з початку незалежності України спостерігається як певні позитивні, так і негативні риси: до позитивних слід віднести — гендерна різноманітність у політичній еліті; належність до політичної еліти та лідерів молодих амбітних осіб; інклюзивність у більшості скликань Верховної Ради України, що демонструє відважність суспільства у пошуку оптимальної політичної моделі; аналіз відповідності результату роботи політичної еліти та лідерів на місцях цілям та інтересам суспільства, що допомагає формуванню політичної еліти та лідерів на державному рівні; до негативних рис відносимо — над мірна роль бізнес лідерів у формуванні політичної еліти та лідерів; присутність «кумівства» у створенні державного апарату та призначення на державні посади; вибір політичної еліти та лідерів від протилежного за принципом «інший, аби не той», відповідно спостерігається ігнорування організаційних та управлінських здібностей у політичних лідерів та еліт; нездатність до консенсусу (що демонструє сучасна політична еліта та лідер); значний вплив олігархів на формування цілей діючої політичної еліти та лідерів, які не відповідають суспільним інтересам.

Список використаних джерел

1. Бойко С. Політичне лідерство в Україні: генезис і динаміка розвитку. Політичний менеджмент. 2011. № 6. — С. 91—100.

2. Висоцький В. М. Політичні партії в процесі модернізації політичної системи України. Проблеми становлення правової демократичної держави. 2014. № 4. С. 3—6.
3. Томахів В. Політична еліта України: штрихи до аналізу // Перспективи розвитку наукових досліджень у контексті глобалізаційних змін: освіта, політика, економіка, міжкультурна комунікація: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції науковців, викладачів та аспірантів; м. Северодонецьк, 6 грудня 2019 р. / За заг. ред. Целішева О.Б. Северодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля. 2019. с.181- 184.

ЛОБІЗМ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Лобізм — термін, що позначає розгалужену систему контор і агентств монополій або організованих груп при законодавчих органах, що чинять тиск (аж до підкупу) на законодавців і чиновників з метою ухвалення рішень (певних законопроектів, отримання урядових замовлень, субсидій) на користь організацій, що представляються ними.

На сьогодні в Україні склалася ситуація, за якої лобізм, існуючи де-факто, залишається відокремленим від законодавства, у цьому контексті, проблема лобіювання постає в українському суспільстві все більш гостро в силу низки факторів.

Лобізм, як і всяке інший соціальний засіб, може бути спожитий як на благо всього суспільства, так і в вузько партійних, вузькогрупових і тому подібне «вузьких» інтересах. Все залежить від соціально-економічного, політичного і культурного фону, від ряду обставин, які здатні наділити лобізм як перевагами, так і недоліками.

Для того, щоб він приносив користь всьому суспільству, необхідні відповідні умови: реальна дія демократичних інститутів і норм, економічна і політична стабільність, свобода засобів масової інформації, усталене громадянське суспільство. Тільки за наявності даного набору чинників розширюються шанси на використання лобізму в суспільних інтересах, він починає «працювати» в загально соціальних режимах.

В умовах же економічної, політичної і духовної кризи, перехідних періодів, непередбачуваності, коли кожен прошарок, клас, група прагнуть «увірвати» саме зараз, лобізм виходить з цивілізованих рамок і набуває більше мінусів, чим плюсів.

Висновки. В умовах нерозвиненості політико-правової системи і недосконалості законодавчої влади лобізм стає основною формою представництва інтересів, але при цьому знаходиться поза увагою державних органів, преси, громадськості і закону. На жаль, механізм взаємодії суспільства і влади в процесі ухвалення політичних рішень сьогодні неупублічний, корумпований і хаотичний; канали впливу на органи державної влади монополізовані сильними групами тиску, а цілого ряду суспільних рухів і організацій не мають можливості донести свої інтереси до владноможців. Правове регулювання лобізму дозволяє істотно понизити рівень криміналізації процесу взаємодії представників різних груп інтересів з представниками влади, забезпечити гласність і відвертість ухвалення найважливіших державних рішень.

Необхідне ухвалення закону, який визначить сутність, суб'єкти та об'єкти лобістської діяльності, на користь кого і за яку винагороду вона здійснюється і яким буде встановлений порядок взаємодії лобістів з клієнтами і органами влади, обмеження на заняття лобістською діяльністю, методи лобістської діяльності, право і порядок реєстрації лобістів тощо

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Політологічні аспекти державного управління. Навч. посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2012. 146 с.

РОЗВИТОК КРАТОЛОГІЧНИХ ВЧЕНЬ

Роль влади в соціальних відносинах є одним з ключових аспектів сучасної кратології. Досліджуються такі питання:

1. Соціальна справедливість: Кратологи вивчають, як влада впливає на розподіл ресурсів, доступ до можливостей та соціальну справедливість. Вони аналізують рівень нерівності, дискримінації та соціальних змін, що виникають у результаті владних відносин.

2. Гендерна та расова рівність: Кратологи вивчають роль влади у формуванні та підтримці статевих і расових нерівностей. Вони аналізують, як влада може використовуватись для зміцнення або руйнування гендерної та расової рівності.

3. Громадські протести та соціальні рухи: Кратологи вивчають роль громадських протестів, соціальних рухів та громадських організацій у зміні владних структур та політичних процесів. Вони аналізують вплив цих рухів на політичні реформи та соціальні зміни.

4. Глобальна влада: Кратологи досліджують роль глобальної влади, такої як міжнародні організації, транснаціональні корпорації та економічні блоки, у формуванні світового порядку та геополітичних відносин. Вони аналізують вплив глобальної влади на держави, громадян та економіку.

В цілому, сучасна кратологія вивчає роль влади у соціальних відносинах, пошуку справедливості, гендерній та расовій рівності, громадських рухах та впливі на глобальний економічний порядок. Вона прагне розуміти, як влада впливає на життя людей, формує структури влади та регулює відносини в політичних системах. Розвиток кратологічних вчень відображає постійну еволюцію та розширення знань про природу влади і сприяє розвитку політичної теорії та практики.

Список використаних джерел

1. Марш Д., Куїлте Г. *Методологія політичних наук*. Київ. 2007. 240 с.
2. Томахів В. Я. *Політологія: навчальний посібник*. Т.: ТНЕУ, 2017. 106-113 с.

ПРОБЛЕМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Україна стикається з багатьма проблемами громадянського суспільства, що обмежують розвиток демократії та прав людини. Нижче наведено декілька з найбільш важливих проблем:

1. Корупція: Україна має серйозну проблему з корупцією на всіх рівнях влади. Це призводить до втрати довіри громадян до державних інституцій та порушення прав людини.
2. Недостатній розвиток громадських організацій: Україна має недостатню кількість та розвинутість громадських організацій, що ускладнює розвиток громадянського суспільства та обмежує можливості громадян впливати на прийняття рішень.
3. Обмеження свободи слова: Україна має проблему з обмеженням свободи слова та висловлювання, яка часто призводить до порушення прав людини та обмеження доступу до інформації.
4. Недостатня захист прав людини: Україна має проблему з недостатнім захистом прав людини, зокрема прав жінок, ЛГБТ-спільноти та національних меншин.
5. Відсутність ефективної системи контролю за владою: Україна має проблему з відсутністю ефективної системи контролю за владою, що часто призводить до корупції та порушення прав людини.
6. Низький рівень довіри до влади та політиків. Це перешкоджає налагодженню співпраці між владою та громадськістю, а також знижує ефективність роботи державних органів.
7. Недостатня увага до проблем соціального захисту населення та боротьби з бідністю. Це може призвести до зростання соціальної напруженості та конфліктів в суспільстві.
8. Недостатня увага до розвитку малих і середніх підприємств та підтримки підприємництва. Це може призвести до зниження рівня економічного розвитку країни та зростання безробіття.

Проблеми формування громадянського суспільства в Україні визначаються ще й слабкістю політичної позиції окремих індивідів. В українському суспільстві політичні позиції громадян залишаються нечіткими, обумовленими, насамперед, первинними (сімейними, родинними) зв'язками. Сторонні люди часто сприймаються як потенційні вороги. На такій психологічній основі не можна створити сучасного суспільства, яке потребує певного рівня довіри поміж громадянами. Важливим є також перетворення України на справді демократичну державу, оскільки саме демократичний, політичний режим детермінує появу дієздатного громадянського суспільства, у той час як авторитарний режим веде до часткового одержавленого, а тоталітарний – етатизованого громадянського суспільства. Стосунки між державою та громадянами розвиваються на ґрунті удаваного демократизму, який є наслідком не сформованості стійких груп інтересів громадян, з одного боку, а з іншого – нездатністю або небажанням правлячої еліти створити нові «правила гри» в якості обов'язкових для усіх груп, включаючи і себе.

Отже, проблеми громадянського суспільства в Україні є досить серйозними та мають комплексний характер. Їх вирішення потребує спільних зусиль влади, громадських організацій та громадян. Необхідно звернути увагу на розвиток громадської свідомості та культури, підтримку громадських організацій, боротьбу з корупцією та недостатньою прозорістю діяльності державних органів, захист прав людини та свободи слова, розвиток екології, соціального захисту населення, культури та освіти, підтримку малих і середніх підприємств та підприємництва. Тільки комплексний підхід може привести до розвитку сильного та ефективного громадянського суспільства в Україні.

Список використаних джерел

1. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичні інтерпретаціях. Львів, 2003.
2. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017. 106-113 с.

НЕОКОНСЕРВАТИЗМ ЯК ПОЛІТИЧНА ТЕОРІЯ І ПОЛІТИЧНА ПРАКТИКА

У 1980-2000-і рр. неоконсерватизм вважався одним з найбільш впливових політичних течій всередині Республіканської партії США. Після закінчення холодної війни, його представники виступили з проєктом глобальної гегемонії Сполучених Штатів. Досягти її передбачалося за рахунок жорсткої і односторонньої політики, військової переваги і поширення демократії і насадження «демократичних» режимів у світі, в тому числі й силовим шляхом.

Неоконсерватори поділяють ідею про те, що Сполучені Штати це країна, яка зберігає прихильність «універсальним цінностям», які засновані на принципах природного права. Маючи в своєму розпорядженні потужні політичні, силові й економічні важелі, США зобов'язані виступати захисником демократичного світу і виконувати функції світового поліцейського. Як і в 2000-і роки, неоконсерватори виходять з рейганівського принципу «мир шляхом сили» й ідеї американського глобального лідерства. При цьому сучасні зміни в світовій політиці, що пов'язані з переходом від однополярності до поліцентричності, не суперечать і за прогнозами самих неоконсерваторів.

Основні ідеологічні засади та принципи неоконсерватизму в рівній мірі запозичені з лібералізму та з консерватизму, тому неоконсерватизм можна визначити як синтетичну ідеологію, проте аж ніяк не можна вважати за похідну від консерватизму.

Щодо цих основних принципів та характерних рис, то це, насамперед, наступні: по-перше, агресивна зовнішня політика та перенесення своїх національних інтересів за межі кордонів США всупереч традиційному консервативному республіканському поміркованому ізоляціонізму.

Другою характерною рисою «неоконсервативного переконання» Саме через це розуміння виникла потреба у постійному збільшенні видатків бюджету на військові цілі, проти чого рішуче протестували консерватори. В економіці неоконсерватори всупереч традиційним нормам консерватизму, проводили політику перенесення великих підприємств за межі території США, збільшили обсяги імпорту.

Підводячи підсумок, відповідь на питання ідеологічної спадкоємності можна сформулювати наступним чином: неоконсервативна ідеологічна течія є синтетичною, ціла низка її базових принципів запозичена як з консерватизму, так і з лібералізму, але неоконсерватизм аж ніяк не можна вважати похідною від консерватизму.

Треба також зазначити, що зміни в ситуації в таборі неоконсерваторів та відхил від базових положень теорії неоконсерватизму призвели до зниження не тільки популярності та впливу, а також відбилися і в проблемах з фінансуванням цієї політичної доктрини.

На сучасну неоконсервативну думку України чималий вплив має консервативна ідеологія початку ХХ ст. оскільки основними рисами є ідеї патріотизму, розвитку культури, встановлення правопорядку та політичної дисципліни. Сьогодні спостерігається особливе акцентування уваги на економічних проблемах та відмова від правової ідеології авторитарної влади.

Таким чином, підводячи підсумок треба зазначити, що ідеологічний фундамент неоконсерватизму являє собою унікальне синтетичне поєднання низки консервативних і ліберальних принципів (економічна політика в унісон сучасному розумінню лібералізму, відстоювання традиційних цінностей у культурній сфері внутрішньої політики, мілітаристський ухил і радикальний відхід від республіканського ізоляціонізму в зовнішній політиці.

Список використаних джерел

1. Авксентьев А. С. Еволюція ідеології та політики неоконсерватизму. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2010. Том 17. № 912. С. 188–193.
2. Ситник Олександр, Сільвестрова Оксана. Політична філософія неоконсерватизму: реконструкція світоглядних парадигм. 2018. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/17745>
3. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017. 106-113 с.

ТИПИ ПОЛІТИЧНИХ СИСТЕМ У ПОСТКОМУНІСТИЧНИХ КРАЇНАХ СЕРЕДНЬОЇ АЗІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Суспільно-політичний розвиток країн колишнього СРСР від політичної системи, що ґрунтувалася на конституційному закріпленні домінанти керівної комуністичної партії та пріоритетності трудових колективів, до системи демократичного суспільства має певні спільні закономірності та особливості.

Керівництво країн СНД стало перед проблемою визначення ключового інституту політичної системи, котрий давав би можливість контролювати процес становлення суспільно-політичних відносин та прийняття політичного рішення. І таким елементом було обрано інститут президентства. Саме президент стає домінуючим елементом політичної системи посткомуністичних країн, що виникли після розпаду СРСР (виняток складають балтійські держави). Президент, котрий не є репрезентантом організаційно оформленої політичної сили, а представляє «інтереси всього народу», має можливість діяти у вільному від політичних чи передвиборчих обцянок просторі. Крім того, президент є практично не контрольованим у кадрових призначеннях виконавчої влади, оскільки не має усталеної політичної команди.

Це дає можливість посткомуністичним президентам діяти, м'яко кажучи, занадто ситуативно. Таким чином, заміна домінуючої у комуністичній системі керівної (одержавленої) партії на державний інститут президентства (як суб'єкта політичної системи) значною мірою вирішила проблему легітимації оновленої еліти та заклала основи «псевдо нової моделі» політичної системи посткомуністичного простору колишнього СРСР.

Однак виникла потреба ідеологічного закріплення даного характеру змін у політичній стратегії та системі політичних відносин. Після пошуку можливих суб'єктів на роль ключового елемента у царині політичної свідомості у більшості посткомуністичних країн було обрано релігію, точніше церкву.

Класичним зразком посткомуністичної країни, де вдалося стовідсотково зреалізувати плановані трансформації у «нову модель» політичної системи є Туркменістан. За конституцією президент є не лише найвищою посадовою особою в державі, а й контролює законодавство та місцеву владу. Народна Рада (Збори) Туркменістану складається з двох частин: обраного народом і надзвичайно урізаного в правах Меджлису та призначеної президентом другої, наділеної більшими повноваженнями, частини зборів. Президент призначає і керує органами місцевої влади — і в такий спосіб повністю контролює ситуацію. Сам президент та його політика стали Богом даними і священними для народу. Про це засвідчує і гімн Туркменії, і багаточисельні пам'ятники Сапармураду Ніязову (Туркменбаші), які замінили скульптурні образи Володимира Леніна.

Наблизились до такої моделі інші держави посткомуністичної Середньої Азії, керівництво яких вдало пов'язує інститут президентства з релігійними традиціями народу. Події у Казахстані підтвердили цю тезу. Президент Нурсултан Назарбаєв розпустив обраний парламент фактично на підставі скарги однієї кандидатки на мандат депутата. У такий спосіб було знято проблему наявності інституту стримування сильному президентові.

Ось таке становище з трансформацією політичних систем у середньоазійських країнах колишнього СРСР. У силу різних обставин наявна закономірність набула своєрідної специфіки у країнах Закавказзя і Таджикистані.

Список використаних джерел

1. Романюк О. Суспільно-політичні трансформації в новоутворених посткомуністичних країнах: спроба системного аналізу. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/romanuk_modeli.pdf
2. Томахів В.Я. Особливості посттоталітарної трансформації України в контексті країн СНД. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції 20 березня 2014 року «Третя хвиля « демократизації на теренах Європи : досвід новітньої історії та виклики сучасності». Київ, Інститут Всесвітньої історії НАН України, 2014.

СУЧАСНИЙ ЛІБЕРАЛІЗМ

Поняття лібералізм має різні визначення. По-перше, лібералізм - образ мислення і діяльності, умонастрій, для якого характерні незалежність ставлення до традицій і звичок, прагнення і спроможність до активного самовизначення у світі. По-друге, лібералізм - сукупність ідейно-політичних вчень, політичних і економічних концепцій, що ставлять метою ліквідацію або пом'якшення різних форм державного і суспільного примусу, необмежену свободу підприємництва й торгівлі, парламентський устрій, плюралістичну демократію, широкі свободи індивідів в усіх сферах суспільного життя. В обох випадках йдеться про ідеї, що мають своїм початком період буржуазних революцій XVII-XVIII ст. і які отримали широке розповсюдження у XIX ст., коли у ряді країн Західної Європи виникли ліберальні партії, що ставлять метою перетворення суспільства на демократичних основах, рівності й соціальної справедливості, гуманізму. У світогляді лібералізму відповідають: вивільнення від групових, класових, націоналістичних тощо забобонів, терпимість, гуманізм, індивідуалізм, демократизм, самоцінність особи. У політичній сфері лібералізм ґрунтується на визнанні прав людини, розподілі влади на законодавчу, виконавчу та судову, свободі вибору занять, свободі конкуренції та ін. Ідеологічно лібералізм протистоїть, з одного боку, консерватизму та етатизмові (в питаннях про роль держави та щодо допустимої швидкості змін у політиці), а з іншого боку соціалізму, комунізму, колективізму тощо (в питаннях приватної власності перш за все, а також питаннях соціальної підтримки з боку держави). До сучасних ліберальних доктрин належать, зокрема: неолібералізм, ордолібералізм, лібертаріанізм. До відомих представників лібералізму належать: І.Бентам, Б.Констан, Д.С.Мілл, І.Берлін, К.Поппер, С. де Мадарьяга, Р.Дарендорф, Р.Арон, Ф. фон Гайек.

Основні принципи лібералізму. Ідеалом лібералізму є товариство зі свободою дій для кожного, вільним обміном політично значущою інформацією, обмеженням влади держави і церкви, верховенством права, приватною власністю і свободою приватного підприємництва. Лібералізм відкинув багато положень, що були основою попередніх теорій держави, такі як божественне право монархів на владу і роль релігії як єдиного джерела пізнання. Фундаментальні принципи лібералізму включають індивідуальні права (на життя, особисту свободу і власність); рівні права і загальна рівність перед законом; вільну ринкову економіку; уряд, що обирається на чесних виборах; прозорість державної влади. Функція державної влади при цьому зводиться до мінімуму, необхідного для забезпечення цих принципів. Сучасний лібералізм також віддає перевагу відкритому суспільству, заснованому на плюралізмі та демократичному управлінні державою, за умови захисту права меншості та окремих громадян. Деякі сучасні течії лібералізму більш терпимі до державного регулювання вільних ринків заради забезпечення рівності можливостей досягнення успіху, загальної освіти та зменшення різниці в доходах населення. Прихильники таких поглядів вважають, що політична система повинна містити елементи соціальної держави, включаючи державну допомогу з безробіття, притулки для бездомних і безкоштовну охорону здоров'я.

Відповідно до поглядів лібералів, державна влада існує для блага людей їй підвладних, і політичне керівництво країною повинно здійснюватися на основі згоди більшості керованих. На сьогоднішній день політичною системою, яка найбільш співзвучна переконанням лібералів, є ліберальна демократія.

Багато початкових спроб втілення ліберальних ідей мали лише частковий успіх і часом навіть приводили до протилежних результатів диктатура. Гасла свободи і рівності підхоплювали авантюристи. Між прихильниками різних інтерпретацій ліберальних принципів виникали гострі конфлікти. Війни, революції, економічні кризи та урядові скандали провокували масове розчарування в ідеалах. У силу цих причин, в різні періоди в слово «лібералізм» вкладався різний зміст. З часом прийшло понад системне розуміння основ цієї ідеології, які стали фундаментом для однієї з найпоширеніших на даний момент політичних систем у світі – ліберальної демократії.

Список використаних джерел

1. М. Попович. Лібералізм // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.: Парламентське видавництво, 2011. — с.402
2. Олег Проценко, Василь Лісовий. Лібералізм, антологія. — 2-ге, перероблене. — «Простір», «Смолошкип», 2009.
3. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017. 223 с.

ПРЕЗИДЕНСЬКІ ВИБОРИ 2019 В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ВИБОРЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ.

Результати виборчого циклу 2019 р. в Україні стали повною несподіванкою для їх учасників, пересічних громадян і світу загалом. Політичні актори – партії і окремі кандидати – усвідомили неефективність значних прийомів передвиборчої агітації. Пересічні ж громадяни відчули вплив потужної інформаційної кампанії зі застосуванням не надто конвенційних виборчих технологій – війною соціологій, війною гасел, війною брендів, а не передвиборчих програм. Для західного світу результати голосування і на президентських, і на парламентських виборах стали до певної міри несподіваною оцінкою його української політики, оцінкою реформ, які ініціювалися з подачі попередньої влади.

Нині можна вести мову про «феномен команди-Зе» як про суміш політичних технологій, інформаційної кампанії, влучного апелювання до найвразливіших прошарків населення. Результати цього електорального циклу стали таким наслідком резонансу суспільного невдоволення, суспільного запиту і політичної пропозиції, які, збіглися, стали своєрідною електоральною революцією, коли і на президентських, і на парламентських виборах перемогу здобули позасистемні політичні актори – Володимир Зеленський та нашвидкуруч створена партія «Слуга народу». Зрештою, електоральний цикл 2019 р. став боротьбою між реалістичними та популістськими ідеологемами, оприлюдненими партійними меседжами політичних партій. Крім того, наявний електоральний цикл став боротьбою так званих «партій війни» та «партій миру», і це було абсолютно не типовим для всього періоду незалежної України.

Висновок: справжня демократія неможлива без активної участі громадян. Але для того, щоб називатися громадянами, мало раз в п'ять років прийти на дільницю і проголосувати. Щоб жити як демократи українцям потрібно навчитися думати і діяти як демократи, а не чекати на прихід міфічного лідера, який може так ніколи й не з'явитися.

Список використаних джерел

1. Програма кандидата в Президенти України В. Зеленського. URL:<https://program.ze2019.com/>
2. Вибори – 2019: шанс на реальні зміни чи експеримент з невідомими наслідками? URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-47798438>

ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА

Формування іміджу політичного лідера і політичної партії в українській практичній політології має певні особливості. Вони пояснюються не тільки характером соціально-політичних трансформацій останніх років, але й історичними традиціями. Протягом всієї своєї складної історії український народ не раз втрачав політичну еліту. Не мали ми справжньої культурно-політичної еліти й у недавньому тоталітарному минулому, де панувала адміністративно-партійна номенклатура.

В сучасних умовах політичної самоорганізації українського народу гостро постала проблема формування нової генерації високопрофесійної, патріотично налаштованої і по-європейськи інтегративної еліти. Розгортання цього процесу збіглося за часом з навальним поширенням в Україні політичних технологій та методів сучасної іміджології, що значно активізувало політичне життя, загострило суперництво між політичними силами. Відтак актуальним стає аналіз найзначущіших аспектів формування і становлення іміджу політичних лідерів в Україні в період розбудови незалежної держави.

Політичний імідж в сучасних умовах стає настільки важливим чинником, що з ним обов'язково змушені рахуватися політики, які прагнуть здобути владу чи утримати її.

Імідж політичного лідера формується на підставі реально властивих певній особистості характеристик, але у відповідний спосіб «препарованих» спеціалістами (іміджмейкерами), саме вони дозволяють лідеру здійснювати свої функції, в тому числі переконувати електорат у правильності вибраного рішення. Електорат не так цікавлять самі по собі об'єктивні характеристики політика, як конкретні переваги для кожного з них. Політик легше входить в ті типи ролей, які очікує від нього населення, навіть тоді, коли він не володіє необхідним для даного іміджу набором характеристик. Але масова свідомість, діючи в умовах неуважності і розірваності свого сприйняття, у будь-якому разі допише в його образ необхідні характеристики. Тобто, існує деякий постійний набір якостей і рис, які обов'язково повинен демонструвати політик

Побудова іміджу політичного лідера в сучасній Україні має свої властивості, а саме слід враховувати особливості перехідного періоду, шляхи формування політичного лідерства, електоральну орієнтацію українців, стан масової свідомості, ментальність українського виборця. На досвіді українських виборчих кампаній не було виявлено принципових новацій і технологічних новинок. Вибори показали, які саме ресурси – законні чи не законні були використанні. Різницю визначають не стільки об'єктивні чинники – харизматичність лідера, організованість структур, сприйняття населенням передвиборчої програми, оригінальність проведеної кампанії, симпатії електорату, а зовсім інші, здебільшого ті, які в цивілізованому світі вважаються недемократичними.

Створення іміджу політичного лідера проходить ряд етапів, кожний з яких має свої методи здійснення. Перший етап – збір та аналіз інформації, на базі якої буде створюватися імідж політичного лідера. Другий етап – саме конструювання іміджу політика. Третій етап – адаптація кандидата до образу. Четвертий – апробація створеного іміджу на електораті. П'ятий етап – аналіз інформації про імідж політика, отриманий з різних джерел. І шостий етап – корекція іміджу, який буде запропонований виборцям. Імідж політичного лідера має свої особливості: він обумовлений як регіональними особливостями, так і часом, імідж пов'язаний зі змінами потреб виборців, і демографічним фактором, він залежить від етнопсихологічного ситуативного фактору.

Список використаних джерел

1. Денисюк С. Г. Імідж політичного лідера в контексті розвитку української політичної культури: особливості формування та механізми реалізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора економ. наук: спец. 23.00.03 «Політична культура та ідеологія». Київ, 2007. 18 с.
2. Почепцов Г. Імідж політичний. Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. 278 с.
3. Томахів В.Я. Політична еліта України: штрихи до аналізу // Перспективи розвитку наукових досліджень у контексті глобалізаційних змін: освіта, політика, економіка, міжкультурна комунікація: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції науковців, викладачів та аспірантів; м. Сєвєродонецьк, 6 грудня 2019 р. / За заг. ред. Целіщева О.Б. Сєвєродонецьк: вид-во СНУім. В. Даля. 2019. с.181- 184.

РОЛЬ ІДЕОЛОГІЇ «РУССКОГО МИРА» В РОЗГОРТАННІ ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Однією з ключових складових російської зовнішньої політики є концепція «русского мира». Ця ідеологія вплинула на багато аспектів відносин між Росією та її сусідом, Україною. Протягом останніх років ідеологія «русского мира» зіграла важливу роль в розгортанні війни на сході України та підірвала стабільність у регіоні. Ця стаття розгляне природу ідеології «русского мира» та її вплив на конфлікт в Україні.

Природа ідеології «русского мира» базується на концепції, що російський народ є великим етносом, який поширюється за межами офіційних кордонів Росії. Згідно з цією ідеологією, російський народ має єдину культуру, мову та цінності, незалежно від свого громадянства. Вона намагається злити етнічних росіян, проживаючих за межами Росії, у єдиний «русский мир».

Ідеологія «русского мира» має значний політичний вплив на зовнішню політику Росії. Вона використовується для оправдання втручання в справи сусідніх країн, зокрема України. Російська влада поширює цю ідеологію серед російської діаспори та етнічних росіян в Україні.

Україна, як незалежна держава, стала об'єктом конфлікту з Російською Федерацією, що спалахнув у 2014 році і продовжується зараз як повномасштабна війна. Цей конфлікт супроводжується ідеологічною підставою, відомою як «русский мир».

Ідеологія «русского мира» базується на переконанні, що всі росіяни та російськомовні народи повинні об'єднатися в єдиний культурний, політичний та цивілізаційний простір під впливом Росії. Головними ідеологічними елементами цієї концепції є православ'я, славянська єдність, імперські амбіції та протистояння «західній загрози». Ідеологи «русского мира» намагаються створити образ Росії як центру світової цивілізації та розмістити її у протистоянні зі Заходом. Нинішня війна Росії проти України має кілька цілей, які проголошувались Москвою, – тут і «демільтаризація», і «денацифікація», і «зупинка геноциду на Донбасі», і «нейтральність» України... Проте основною метою – хоч офіційно і не декларованою – все ж є відновлення імперії чи колишнього впливу в так званому «близькому зарубіжжі» і упокорення України, наголошують українські фахівці. І для досягнення цього були випрацьовані кілька ідеологій, які, можливо, дещо розмиті, зауважують вони, але мають одну ціль – відродження імперії. Розглянемо декілька з них. Ідеологія «русского мира» має декілька ключових елементів, які сприяють розгортанню війни проти України. По-перше, вона створює міф про загрозу російськомовним народам за кордоном, зокрема в Україні. Цей міф використовується для оправдання втручання Росії в українські справи та підтримки проросійських сил на сході країни. По-друге, ідеологія «русского мира» підкреслює культурну та історичну спільність між російськими та українцями, намагаючись затвердити ідею, що Україна є несамоїтною нацією, а має бути підпорядкованою Росії. Це стимулює підтримку проросійських сил в Україні та внутрішній конфлікт, сприяючи дестабілізації країни.

Висновок: Варварська війна Росії проти України вкотре підтвердила наукові висновки академіка Грушевського: українці автохтони на своїй землі і братами з росіянами ніколи не були. Війна також нагадала, що предки рашистів на українських землях завжди були чужинцями, а їхні ординські полчища – злочинцями і мародерами.

Список використаних джерел

1. Гай-Нижник П. П. Росія проти України (1990—2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення. К.: «МП Леся», 2017.
2. Лазоренко О. А. Інформаційний складник гібридної війни Російської Федерації проти України: тенденції розвитку Стратегічні пріоритети. Національний інститут стратегічних досліджень, 2015. Т. 36.
3. Конах В. К. Сучасні тенденції в захисті національних медіапросторів від російської пропаганди. Стратегічні пріоритети. Національний інститут стратегічних досліджень, 2016. Т. 38.

ПРИЧИНИ ЗАРОДЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ АНАРХІЗМУ

Актуальність теми. Розбудова ефективного механізму взаємовідносин державного апарату та суспільства неможлива без аналізу та врахування досвіду формування впливових суспільно-політичних рухів, їхньої прогнозованої діяльності. Представники сучасного анархізму проголошують активну участь громадян у самоврядуванні, децентралізацію, залежність чиновників і суддів від громад, що відповідає духу більшості демократичних конституцій. Доки існує державна модель організації суспільства, анархізм буде залишатися суб'єктом суспільно-політичного життя, зберігатиме свою актуальність. У переломний момент історії України формування та самоорганізація громадянського суспільства виявились у вигляді «прямої дії» – в епопеї Євромайдану, волонтерському русі, участі народу в процесах реформування в державі.

Об'єктом вивчення є суспільно-політичний анархістський рух.

Предметом висвітлення постає політична практика, механізми функціонування та комунікацій, організаційна еволюція цього руху

Метою дослідження є комплексний, усебічний аналіз політичної практики анархістського руху, його організаційних форм і механізмів функціонування в рамках суспільно-політичних трансформацій в Україні

Анархізм - це політична теорія, що пропагує скасування державної влади та створення суспільства, в якому люди можуть жити вільно і рівноправно. Історія анархізму нараховує багато років, а його зародження та розвиток пов'язані з багатьма історичними подіями.

Початок анархістського руху був пов'язаний з економічними та соціальними проблемами, які виникли в перші роки промислової революції в кінці XVIII століття в Англії. На той час, фабрики були переповнені людьми, які працювали за низькою платою, в жахливих умовах та без прав працівників. Відчуття безправ'я, яке переживали робітники, породило рухи, що протестували проти утиску роботодавців та держави. У цей час з'явився і перший анархіст Максिमіліан Робесп'єр, який закликав до скасування держави та утвердження влади людини.

Анархісти також брали участь у різних революційних рухах, які відбувались в різних країнах Європи в XIX та на початку XX століття. Наприклад, в Іспанії був створений анархістський рух, який відіграв важливу роль у різних революційних подіях у країні. В Італії також був анархістський рух, який вважав, що революція повинна бути здійснена шляхом безпосередньої дії, такої як вбивство політичних лідерів та ударів проти державної влади.

Однак, анархізм також мав своїх критиків, які вважали, що його ідеологія не є реалістичною та не може бути реалізована в практичному житті. Крім того, багато людей вважали, що без державної влади не може бути регульоване суспільство, та що анархізм може призвести до анархії та хаосу.

У XX столітті анархізм зазнав змін та модернізації, зокрема, були розроблені нові ідеї та концепції, такі як анархо-комунізм та анархо-синдикалізм. Анархо-комунізм передбачав створення бездержавного суспільства, де кожен міг би брати те, що потрібно для життя, анархо-синдикалізм же вважав, що робітники мають об'єднуватися в профспілки та брати на себе виробництво та управління економікою. Сучасний анархізм також існує як рух, який протистоїть державній владі та капіталістичній системі. Він зазвичай зосереджений на питаннях соціальної справедливості, таких як права меншин, економічне нерівноправ'я та екологічні проблеми. Отже, анархізм з'явився як реакція на проблеми, пов'язані з державною владою та капіталістичною системою. Ідеологія пропонує бездержавне суспільство, де кожен має рівні права та можливості. Анархізм став важливим елементом революцій та соціальних рухів у XIX та XX століттях, а його концепції та ідеї живі й досі, відігравши важливу роль у боротьбі за соціальну справедливість та права людини в сучасному світі. Однак, слід зазначити, що ідеологія анархізму не є універсальним рішенням на всі проблеми суспільства і викликає спірні думки серед вчених та політиків.

Висновок. Анархістів об'єднує безумовне заперечення держави, форм опіки над особистістю, а також затвердження самоцінності особистості як вищої світоглядної цінності та визнання свободи шляхом повалення самодержавства.

Список використаних джерел

1. Запорожець С.А. Анархізм: основні риси та визначення поняття. Вісник Київського національного університету. Політологія. К.: ВПЦ «Київський університет». 2011.
2. Томахів В.Я. Історія політичних вчень. Навч. посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2012. 140 с.

СОЦІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОЛІТИКИ

Актуальність дослідження. Соціологічний підхід до визначення політики є місцем для розуміння та аналізу соціальних процесів у політичній сфері, він визначає потреби та інтереси різних соціальних груп, розкриває взаємозв'язок між соціальними явищами та політикою, а також виявляє соціальні проблеми, які можуть бути вирішені за допомогою політичних інструментів.

Метою дослідження є вивчення сутності та застосування соціологічного підходу для визначення політики.

Об'єктом дослідження є соціологічний підхід до визначення політики, його основні принципи та методи, а також його сутність та можливості застосування.

Предметом дослідження є застосування соціологічного підходу для визначення політики та розкриття його суті.

Політика є єдиною з найбільш важливих сфер людської діяльності, яка шукає спосіб управління суспільством та регулювання відносин між його членами. Однак визначення політики є досить складним завданням, яке потребує інтердисциплінарного підходу, що включає в себе соціологію, політологію, економіку та інші галузі знань.

Основним завданням соціологічного підходу до визначення політики є вивчення впливу соціальних факторів на прийняття політичних рішень. Соціологи досліджують, які фактори впливають на поведінку політиків та на рішення, які вони приймають, такі як соціальна структура, економічні та культурні чинники, інституційні рамки тощо.

Один з ключових аспектів соціологічного підходу до визначення політики - це визнання того, що політика є процесом, що відбувається в соціальному контексті. Ідеї та цінності, які лежать в основі політичних рішень, часто формуються у відповідь на потреби та інтереси різних соціальних груп, що входять до складу суспільства.

Соціологічний підхід дозволяє відповісти на питання про те, як соціальні процеси впливають на формування політичних поглядів, рішень та стратегій уряду, а також які соціальні групи мають більші можливості впливати на політичні процеси. Соціологічні дослідження дають можливість вивчити взаємозв'язки між соціальними та політичними процесами та розуміють, як вони взаємодіють між собою. Наприклад, соціологічні дослідження можуть відкрити зв'язок між економічною ситуацією в країні та політичними рішеннями уряду, такими як зменшення або збільшення бюджетних коштів.

Отже, соціологічний підхід до визначення політики є виключно місцем для розуміння того, як соціальні фактори впливають на політичні процеси та рішення. Соціологічні дослідження допомагають вивчити взаємозв'язки між соціальними та політичними процесами та зрозуміти, як вони впливають на один одного. Цей підхід дозволяє політикам краще розуміти потреби та бажання різних соціальних груп, які у своїй програмі виробляють більш ефективні та вдають рішення. Тому, соціологічний підхід є невід'ємною частиною політики вивчення та розуміння.

Список використаних джерел

1. Муф Шанталь. Агоністика: мислити світ політично. Версо Букс, 2013.
2. Фрейзер, Ненсі. Доля фемінізму: від державного капіталізму до неоліберальної кризи. Версо Букс, 2013.
3. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017. 223 с.

ОСНОВНІ РИСИ ТА ХАРАКТЕР ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження. Дослідження політичного режиму України допомагає краще зрозуміти, які політичні інститути та процеси впливають на прийняття рішень, які проблеми інколи виникають в системі влади, та які чинники визначають співпрацю з іншими країнами. Дозволяє оцінити ступінь демократії та дотримання прав людини в Україні, а також ідентифікувати проблемні аспекти та шляхи їх вирішення.

Політичний режим (франц. *regime*, від лат. *regimen* - управління) є одним з базисних понять політології. Порівняно з такими категоріями, як «форма державного правління» і «форма державного устрою», поняття «політичний режим» є найменш визначеним. Значною мірою це пов'язано із близькістю понять, із тим, що одні й ті самі явища і процеси політичного життя стосовно чогось одного можуть характеризуватись як форма державного правління, а стосовно іншого - як політичний режим. Так, під президентським режимом в одних випадках мають на увазі політичний режим, а в інших - президентсько-республіканську форму державного правління, під парламентським режимом також розуміють і політичний режим, і форму правління. Такий підхід, який не розмежує форму державного правління і політичний режим, по суті, знімає питання про ступінь демократизму держави. Форма правління сама по собі може нічого не говорити про ступінь демократизму держави.

Політичний режим - це властивість нації, визначальний ступінь концентрації чи характер розподілу влади, умови її формування й підтримки в суспільній свідомості, а також межі застосування і поширення влади на суспільні відносини, на людину.

У різноманітних визначеннях сутності процесу еволюції державного ладу сучасної України найчастіше використовують тезу про перехід від тоталітаризму до демократії. Звідси й політичний режим України вважається проміжним, який поєднує риси:

Тоталітарного у вигляді деяких рис політичної культури (впевненість у власній непогрішимості, нетерпимість до політичного інакомислення, етатизм, егалітаризм, догматизм, примітивізація політичної культури). В своїй основі знищений на центральному інституційно-нормативному рівні тоталітаризм і далі розквітає в багатьох сферах на локальному і навіть регіональному та секторному рівні політичної системи;

Авторитарного у вигляді відчуженості влади від громадян, адміністративно-командних механізмів управління, примату адміністративно-владних відносин над правовими, особливо концентрації влади у керівній особі порівняно з підлеглими.

Список використаних джерел

1. Реалізація державної молодіжної політики в Україні : монографія. Харків: Нац. ун-т цивіл. захисту України, 2018. 197 с.
2. Томахів В.Я. Трансформація політичного режиму в незалежній Україні: загальні тенденції, особливості дефініцій. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє: щорічник*. Вип.19.Ч.1 / За ред. М. Лазаровича . Тернопіль, ТНЕУ, 2014. С.336-343.

РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ПОЛІТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.

Під ЗМІ розуміють друковані періодичні видання, телерадіопрограми, кінодокументалістику, інформаційні агентства, Інтернет, інші періодичні форми публічного розповсюдження масової інформації.

Об'єктом нашого дослідження є вплив засобів масової у політичній діяльності та їх вплив один на одного.

ЗМІ є однією зі складових демократичного світобачення, а роль, яку вони відіграють в процесі становлення демократичних перетворень, набагато важливіша, ніж це може здатися на перший погляд. За умов демократії особливого значення набуває швидкість, ефективність та якість здійснення повноважень представниками державного апарату. Коли не існує контролю над їх діяльністю, то у цілому ряді випадків виникає небезпека зловживання владними повноваженнями. Тому в демократичному суспільстві мас-медіа є «ланцюговим псом», який виконує функцію нагляду за діяльністю органів державної влади, запобігає розгулу корупції, виродженню демократії. Значна кількість ЗМІ й досі перебуває під державним контролем і, відповідно, ставлення таких мас-медіа до дій влади не може бути об'єктивним та критичним. В інформаційному полі існують ЗМІ, що дістають повну або часткову фінансову підтримку від окремих осіб та політичних організацій, що також впливає на якість їх інформаційної продукції. Вивчаючи політичну роль засобів масової інформації, необхідно розрізняти періоди виборчих кампаній, коли зростає інтенсивність використання мас-медіа політичними структурами, і часом між виборами, коли у відносинах між двома інститутами панує відносний спокій. Під час виборчих кампаній політичні структури широко користуються засобами масової інформації, насамперед з метою передвиборчої агітації. Одночасно вони прагнуть жорсткіше контролювати всякого роду інформацію. Це прагнення цілком зрозуміле, оскільки публікації в засобах масової інформації можуть прямо вплинути на результати виборів. Передвиборча агітація в останні роки набула надзвичайної політичної й інформаційної важливості. Дедалі більш різноманітними стають і самі засоби інформації. Засоби міжособистісної комунікації, що слугували цілям передвиборчої пропаганди в перші роки після державотворення, поступилися місцем більш витонченим засобам масової інформації.

Політичний вплив засобів інформації полягає в їх здатності задовольняти комунікативні потреби населення. Для більшості населення засоби масової інформації є найважливішим джерелом інформації про діяльність державних інституцій, а також про національні та міжнародні події процеси. У зв'язку з цим необхідно підкреслити, що будь-яка інформація, незалежно від її обсягу, покликана не лише інформувати аудиторію, а й формувати ціннісні орієнтації особистості та суспільства. Чим цінніша інформація, надана мас-медіа, тим більшого значення набуває засіб масової інформації, підсилюються його політичні позиції, поглиблюється залежність від нього «споживачів». Це положення виведене з теоретичної концепції «задоволення потреб», яка стверджує, що різні моделі сприйняття і використання засобів масової інформації формуються відповідно до комунікативних потреб населення і того, як воно оцінює здатність мас-медіа задовольняти їхні запити.

Таким чином, мас-медіа це інститут, який має владу конструювати політичну реальність виключно засобами комунікації, без застосування насильства чи економічного тиску. Сучасні мас-медіа-це модель реальності, альтернативний образ світу. У політичній реальності вами, полюсами суспільного розвитку. Слід підкреслити, що медіа-системи стають дедалі складнішими, збільшуючи кількість можливих альтернатив і розширюючи простір вибору.

Список використаних джерел

1. Кужман О. Встановлення порядку денного: мас-медіа і влада. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2016. № 3 (30). С. 274–278.
2. Лизанчук В. Феномен невмирущості нації. *Наукові записки АН ВШ України*. 2004. № 6. С. 9–29.
3. Митко А. Інформаційна демократія: реалії та виклики часу : монографія. Луцьк : Вежа-друк, 2014. 400 с.
4. Томахів В.Я. Політологічні аспекти державного управління. Навч. Посібник. Тернопіль, ТНЕУ, 2015. 228 с.

ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ І РЕСУРСИ ВЛАДИ

Влада - це можливість і здатність нав'язати свою волю, впливати на діяльність і поведінку інших людей, навіть всупереч їх опору. Суть владине залежить від того, на чому заснована така можливість. Влада може базуватися на різних методах: демократичних і авторитарних, чесних і нечесних, насиллі і помсті, обмані, провокаціях, здиравстві, стимулюванні, обіцянках. На основі розуміння влади М. Вебером можна виділити три основних ознаки влади. Ресурси влади можуть застосовуватися для примусу, заохочення або переконання. Відповідно до цих способів досягнення політичних цілей можна виокремити й такі антропологічні ресурси влади, як страх, інтерес, переконання.

Згідно з характером і сферою впливу розрізняють нормативні, примусові та утилітарні ресурси (А. Етціоні).

Нормативні ресурси — засоби впливу на внутрішній світ, ціннісні орієнтації та норми поведінки людини.

Примусові ресурси — заходи адміністративного впливу, що передбачають силові методи «переконання» через так звані си-лові структури (суд, поліцію, армію тощо).

Утилітарні ресурси пов'язані з матеріальними та соціальними благами, повсякденними інтересами людей. За їх допомо-гою влада, особливо державна, може купувати не тільки окремих політиків, а й соціальні групи, верстви населення. Ці ресурси можуть застосовуватися й для покарання (наприклад, зменшен-ням заробітної плати недобросовісним працівникам).

Залежно від життєдіяльності ресурси влади поділяються на економічні, соціальні, культурно-інформаційні, силові та демо-графічні.

Економічні ресурси — матеріальні цінності, гроші, техніка, землі, корисні копалини.

Соціальні ресурси — соціальний статус (ранг), посада, освіта, соціальне забезпечення, медичне обслуговування.

Культурно-інформаційні ресурси — інформація, знання, що отримуються та поширюються через науково-освітні заклади, мас-медіа якз метою об'єктивної комунікації, так і маніпулю-вання суспільною

свідомістю. Визначаючи важливість перших двох видів ресурсів, остан-нім часом фахівці фіксують зростання впливу культурно- інформаційних ресурсів. Скажімо, соціолог-футуролог О. Тоффлер (США) переконаний, що в постіндустріальних країнах знання вже підкорили силу й багатство, ставши визначальним чинником функціонування влади. Очевидно, що існування політики без певних ресурсів влади неможливе.

Список використаних джерел

1. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-3612.html>
2. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017. 223 с.
3. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Навчальний посібник. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-1868.html>

ЕКСТРЕМІЗМ: СУЧАСНА ІДЕОЛОГІЯ І ПРАКТИКА

На сьогодні існує багато визначень слова «екстремізм». Найбільш закріплене є таке: екстремізм – схильність до крайніх поглядів і дій, переважно в політиці. Слід зазначити, що найчастіше екстремізм виникає в умовах економічної і соціальної кризи, розвитку конфліктної ситуації. Сприятливим підґрунтям для екстремізму є порушення демократичних прав і свобод, руйнування уставлених моральних цінностей, слабкий контроль держави за станом громадського порядку та громадської безпеки. Він являє собою багатогранне явище, яке здатне проявлятися в різних соціальних сферах і в різних формах. Екстремізм використовує для досягнення своїх цілей методи насильницького характеру, методи інформаційно-пропагандистського та психологічного впливу, а також організаційні методи. Правова природа та сутність феномену екстремізму серед вчених та фахівців чітко не визначені [1, ст. 239].

Як відомо, екстремізм поділяють на лівий і правий залежно від ідеологічного змісту його доктрин. Лівий екстремізм притаманний крайнім революційним течіям, для яких характерні максимально радикальні вимоги перетворення світу. Світогляд лівих екстремістів базується на постулатах анархізму, марксизму, лєнінізму, троцькізму та інших політичних доктрин революційного характеру. Своїм завданням ліворадикальні організації проголошують боротьбу з існуючими політичними режимами, ліквідацію експлуатації або навіть знищення держави. Правий екстремізм поширює не лише ідеологію класової боротьби, а й ідеї боротьби між расами, націями, культурами та цивілізаціями. Формами правого екстремізму є правий популізм, ультраконсерватизм, фашизм, релігійний фундаменталізм. Як правий, так і лівий екстремізм вдається до недемократичних способів розв'язання суспільних проблем, заперечення ідейного і політичного плюралізму, нав'язування всім однієї позиції, крайніх, надзвичайних заходів, аж до терористичних актів і спроб державного перевороту, що дестабілізує суспільство і гальмує його розвиток. Прихід екстремістських сил до влади найчастіше призводить до утвердження диктаторських, тоталітарних політичних режимів [2, ст. 23].

Залежно від об'єкта екстремістської діяльності можна виділити такі різновиди екстремізму: політичний, релігійний, націоналістичний (етнічний або націонал-екстремізм), екологічний. Найчастіше зустрічається екстремізм саме на релігійній основі. Релігійний екстремізм – це релігійно мотивована діяльність, що направлена на зміну державного устрою та захоплення влади насильницьким шляхом, порушення суверенітету та територіальної цілісності держави, а також заохочення релігійної ворожнечі та ненависті для досягнення цієї мети.

Крайньою формою діяльності екстремістів є тероризм. Терористичні акти стали невід'ємною частиною життя ісламського суспільства, що спричинило розростання екстремізму, фундаменталізму та тероризму [3, ст. 86]. Терористичні угруповання, що мають релігійне підґрунтя намагаються створити глобальний проект, альтернативний західному. В свою чергу це призведе до втягнення Заходу в протистояння між двома ідеологіями, що є суперниками в ісламському світі. Прихильники першої – вірять в те, що іслам може існувати поряд зі світською демократією та основними цивільними свободами. Що стосується прихильників другої, то вони відстоюють ідею створення Великої ісламської держави (Халіфату), тим самим замінивши нею вже існуючу світову систему. Серед найбільш небезпечних терористичних угруповань можна зазначити такі, як «Аль-Каїда», «ІДІЛ», «ХАМАС», «Хезболла» тощо [3, ст. 87].

Також один із найвідоміших проявів екстремізму є саме на політичній основі. Зокрема політичний екстремізм – це ідеологізована, організована, деструктивна і систематична політична діяльність як окремих осіб, так і партій, суспільних рухів, держав, міжнародних організацій, що суперечить офіційно проголошеному курсу країни та чинному законодавству, або навіть загрожує виживанню цілих спільнот чи всієї людської цивілізації. Зазвичай об'єктом політичного екстремізму є існуючий державний лад, окремі особи або політичні партії, а також найважливіші життєзабезпечення суспільства. Політичний екстремізм ставить собі за мету захоплення влади, докорінну зміну державного ладу шляхом знищення існуючих державних структур, встановлення диктатури тоталітарного порядку лівого або правого гатунку. При цьому застосовуються будь-які засоби аж до фізичного знищення противника. Цей різновид екстремізму набув поширення в країнах, які перебувають на стадії активного державного будівництва [2, ст. 24].

Список використаних джерел

1. Тодосієнко А.О Окремі наукові підходи щодо поняття та сутності екстремізму. Наука і правоохорона : Зб. наук. пр. Київ: Юридична література, 2015. с. 239- 241.
2. Тимошенко В.І. Політико-правова характеристика екстремізму. Юридична наука. Київ: НАВС, 2017. с. 22-24.
3. Бауйлов Ш.І. Ісламський екстремізм та міжнародний тероризм як загроза для сучасного світу. Вісник українсько-туркменського культурно-освітнього центру. Умань. 2017. Вип. 1, Ч. II. с. 194 .

ДЕРЖАВНА ВЛАДА – ПУБЛІЧНИЙ ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Державна влада - публічний феномен політичного характеру, **основна форма політичного панування великої соціальної спільноти**, вона виступає як системна функція асиметричного суспільства, володіє верховенством і суверенітетом, має спеціалізований апарат для регулювання соціальних відносин, використовує право і можливість легітимного примусу. На всіх етапах історичного розвитку суспільства таке явище, як влада, завжди було об'єктом пильної уваги та досліджень. Протягом віків людство формувало своє ставлення до влади.

Історично склалося так, що якісні та структурні ознаки й характеристики влади зумовили виділення окремих її гілок — законодавчої, виконавчої і судової. Загальновизнаний теоретик концепції поділу влади. Л. Монтеस्क'є стверджував, що поєднання всієї повноти влади в одній особі або в одному органі державної влади завжди буде призводити до сваволі. Він зазначав, що всі три зазначені гілки влади мають бути відносно незалежними, мати свою чітко визначену компетенцію. За Монтеस्क'є, перша влада — законодавча — видає і скасовує закони, друга — виконавча — відає зовнішніми зносинами і забезпечує безпеку держави, третя — судова — карає злочинців та стримує зіткнення двох перших гілок влади.

Судова влада при цьому може виконати дане призначення тільки за умови її самостійного існування. Монтеस्क'є зазначав: «Щоб створити помірне правління, треба вміти комбінувати влади, регулювати їх, приводити в дію; це такий шедевр законодавства, який рідко вдається виконати випадку і який рідко дозволяють виконати розсудливості». Як зазначає В. Чиркін, принцип поділу влади виступає як складова демократії, його практична реалізація становить цінний досвід контролю держави з боку громадянського суспільства, оскільки суспільство найбільш здатне контролювати таку владу, яка розділена і частини якої певною мірою протистоять одна одній. На основі наведеного та аналогічних положень сформувалася теза про те, що демократія — це, скоріше, не гармонія влади, а суворий її поділ у межах повноважень органів, що представляють державну владу і через які вона реалізується. Досягнення найбільшої ефективності в управлінні суспільними і державними справами забезпечується при діалектичному поєднанні принципу концентрації влади з принципом її поділу. Державна влада, будучи особливим різновидом соціальної влади, являє собою, з точки зору О.В. Малько, «публічно-політичні відносини панування і підпорядкування між суб'єктами, що спираються на державний примус».

Політична влада здійснюється не тільки державою, а й іншими політичними інститутами — політичними партіями, громадсько-політичними організаціями, органами місцевого самоврядування. Відповідно можна виокремити *владу* політичних партій, громадських організацій, органів місцевого самоврядування як форми політичної влади. На відміну від державної влади, яка має загальний характер і поширюється на всю територію країни й суспільство в цілому, влада політичних партій і громадських організацій здійснюється лише в межах цих партій та організацій.

Проблеми визначення специфіки та ознак державної влади поставали й у добу пізнього елінізму і середньовіччя. У цьому аспекті традиційно згадуються імена Августина, Томи Лівійського, Марсилія Падуанського. Так, у своєму трактаті «Про град Божий» Августин вказував, що організація державної влади відбувається подібно до організації божественної ієрархії, коли окремі державні органи взаємодіють так само, як і янгольські чини. При цьому він звертався до праць Сципіона та Цицерона і зазначав, що держава як сукупність «людей, які поєднані взаємною згодою у праві та спільним благом», має управлятися так, щоб це спільне благо могло бути досягнуто. Це у свою чергу виключає свавілля правителів та об'єднує всі їх дії спільною метою (як бачимо, у цьому моменті Августин, власне відтворює платонівську «цільову аргументацію» системності функціонування державної влади). Публічний простір має характер загальності і універсальності як місце персональної і колективної представленості, в якому суб'єкт заявляє про себе як про автономного носія загальнозначущих цінностей, здатний їх реалізувати у своїй діяльності і у взаємодії з іншими суб'єктами. Публічний простір як політико-соціальне і культурне явище, загальнодоступне місце формування, акумуляції і передачі ідей і пам'яті, досвіду, подій і їх фізичного відображення, вибудовується на традиційних формах політичної боротьби за колективну свідомість і історію в широкому сенсі — доступності для усіх, через механізми символізування, відчуження і апропріації

Список використаних джерел

1. Скрипнюк В. Розвиток системи державної влади в Україні: конституційно-правові аспекти : монографія. Київ : Логос, 2010. 504с
2. Майданник О. Про контроль у здійсненні державної влади. Юридична Україна : Щомісячний правовий часопис. 2006. № 5.
3. Політологічні аспекти державного управління. Навч. посібник. Тернопіль, ТНЕУ, 2015. 228 с.

ЕКОНОМІЧНІ ФАКТОРИ ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНИХ СТРУКТУР СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ.

Актуальність дослідження. Оскільки економічні фактори є одним з ключових чинників виникнення і розвитку політичних структур в суспільстві та державі. Економічна ситуація, ступінь розвитку економіки, розподіл багатства і влади між різними соціальними групами можуть визначати політичну структуру держави та спосіб, яким вона функціонує.

В умовах економічної кризи можуть збільшуватися напруги між соціальними групами, і це може призвести до змін в політичній системі держави. Розвиток капіталістичної економіки може сприяти зростанню впливу бізнесу на політичні процеси та вирішення питань державного рівня, що може впливати на структуру влади та способи управління державою.

Метою наукового дослідження є з'ясувати вплив економічних факторів на політичну структуру суспільства та держави.

Об'єктом нашого дослідження є економічні процеси та явища, які впливають на формування та розвиток політичних структур суспільства та держави.

Економічні фактори можуть впливати на виникнення та розвиток політичних структур суспільства та держави, і їх можна розглядати як один з ключових факторів, які визначають політичну ситуацію в країні. Розуміння того, як економічні фактори впливають на політичну ситуацію, може допомогти краще зрозуміти проблеми, з якими стикається країна, та сприяти розвитку раціональних рішень у владі. Економічні фактори можуть відігравати важливу роль у виникненні та розвитку політичних структур суспільства та держави. Наприклад, економічна криза може створити соціально-економічну напругу в суспільстві та призвести до змін у політичній системі. Водночас, економічний розвиток може призвести до появи нових політичних сил та рухів. Одним з ключових економічних факторів, що впливають на політичну ситуацію в країні, є економічний розвиток. Розвинені країни зазвичай мають стабільну політичну систему, що дозволяє їм залучати інвестиції та розвиватися ще швидше.

Проте важливо пам'ятати, що політика не зводиться лише до економіки, а має комплексний характер, який включає в себе різноманітні аспекти, такі як культурні, соціальні, історичні та інші. Тому, необхідно здійснювати аналіз політичної ситуації в країні з урахуванням всіх цих аспектів. Наприклад, політична ситуація в країні може залежати від таких факторів, як національна ідентичність, релігійні переконання, етика та моральні цінності. Також, важливим фактором є ступінь взаємодії між різними групами населення, ступінь демократизації суспільства та ступінь захисту прав людини.

З іншого боку, економічні фактори також можуть впливати на зовнішню політику країни. Наприклад, країна може залежати від зовнішньої економіки та міжнародного співробітництва, що може впливати на її політичну стратегію та рішення. Також, економічна міць країни може впливати на її міжнародний статус та вплив у світі. Країни з потужною економікою частіше мають більший вплив на міжнародну політику та можуть бути активнішими у глобальних питаннях. Економічний фактор також може визначати форму політичної системи країни. Наприклад, країни зі значними економічними ресурсами можуть мати більш централізовану форму управління та більш великий державний сектор. З іншого боку, країни з меншими економічними ресурсами можуть мати більш децентралізовану форму управління та більший ринковий сектор.

Отже, економічні фактори можуть впливати на політичну ситуацію в країні на різних рівнях, включаючи внутрішню політику, зовнішню політику та форму політичної системи. Тому, розуміння економічних факторів та їх взаємозв'язку з політичними процесами є важливим для аналізу сучасної політичної ситуації в будь-якій країні.

Список використаних джерел

1. «Чому народи збагачуються: причини і наслідки економічної успішності» : Джеймс Робінсон, Дарон Ейсмоглу, «Наш формат», 2013. 402 с.
2. «Національна система політичної економії» : Фрідріх Ліст, «Наш формат», 2021. 368 с.

ЕВОЛЮЦІЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ПОЛІТИКУ: ОСНОВНІ ЕТАПИ ТА ПАРАДИГМИ

Політика - це процес взаємодії між людьми та групами, який передбачає прийняття рішень та дій у сфері управління державою, економікою, культурою, соціальними відносинами. Політика визначає структуру та функціонування держави, роль та функції влади, а також взаємовідносини між громадянами та державою.

Метою наукової статті є розгляд етапів еволюції уявлень про політику та парадигм політичної думки, які відображають основні політичні підходи та ідеї різних епох.

Об'єктом дослідження є розвиток та зміни у політичній науці, уявлення про природу політичної влади, її зв'язок з державою та суспільством, а також способи аналізу та розуміння політичних процесів.

Роль політики в суспільстві є дуже важливою, оскільки вона визначає спосіб функціонування держави та впливає на життя громадян. Політики включає в себе процеси прийняття рішень, формування політичних ідей та ідеологій, управління державними ресурсами, взаємодію з іншими державами, а також забезпечення захисту прав та свобод громадян.

Політична філософія разом з іншими філософськими дисциплінами досліджує сутнісні засади політики в різноманітних виявах, її причини і наслідки, прагне їх виявити, усвідомити, пояснити. Філософія озброює політологію світоглядом, загальними методами пізнання й теорією мислення, розумінням змісту і соціальної зумовленості політичних явищ, досліджує загальні закони історичного розвитку та форми їх реалізації у діяльності людей, вивчає суспільство як цілісну систему. Створюючи загальну картину світу, філософія дає поштовх до предметних висновків у сфері науки про політику, які конкретизуються в політичній філософії.

У залежності від соціально-історичних умов та культурних традицій, уявлення про політику зазнавали змін. В історії можна виділити такі етапи еволюції уявлень про політику:

1. Античність (VIII ст. до н.е. - V ст. н.е.). У цей період були сформовані основи демократії та республіки, які відрізнялися від панування монархії в інших частинах світу. Античність стала основою для формування подальших ідей та практик політичної думки.

2. Середньовіччя (V ст. - XV ст.). У цей період політика була визначена пануванням релігійних ідей та віри, а також феодалізмом як формою організації суспільства.

3. Новий час (XVI ст. - поч. XX ст.). У цей період відбувалися різкі зміни в політичній думці та системі управління. Були сформовані конституційні монархії, республіки та диктатури, а також наукова раціоналізація політичного життя.

4. Сучасність (поч. XX ст. - сьогодні). У цей період відбулися різкі зміни в системі міжнародних відносин, з'явилася глобалізація та інформаційна революція. Також відбулися різкі зміни в політичній думці та системах управління, зокрема, зростання впливу демократії, розвиток громадського суспільства та громадського активізму.

Окрім етапів еволюції уявлень про політику, можна виділити також парадигми політичної науки - це способи розуміння та аналізу політичного життя та процесів. [1]

1. Класична парадигма (XVII ст. - XIX ст.). Заснована на ідеях Жан-Жака Руссо, Іммануїла Канта, Джона Лока та інших. У центрі уваги були ідеї про права людини, народовладдя та контрактну теорію держави.

2. Парадигма поведінки (XX ст.). Заснована на ідеї, що політична поведінка людей може бути пояснена науковими методами. У центрі уваги були дослідження національних еліт, виборчої поведінки та лобювання.

3. Структурна парадигма (XX ст.). Заснована на ідеї, що політика визначається структурою суспільства, в тому числі економічними, соціальними та культурними факторами.

4. Парадигма системи (XX ст.). Заснована на ідеї, що політика є системою взаємодіючих компонентів, в тому числі державних інституцій, партій та громадських організацій.

5. Парадигма глобалізації (XX ст. - сьогодні). Заснована на ідеї, що глобалізація впливає на політичні процеси та відносини міжнародного співробітництва. У центрі уваги стоїть дослідження світової політики, глобальної безпеки та економічного розвитку. [2]

Уявлення про політику є складним і динамічним процесом, який залежить від історичного контексту та соціально-політичних умов. Основні етапи еволюції уявлень про політику включають періоди класичної теорії, наукової революції, критичного переосмислення та постмодернізму. Крім того, можна виділити п'ять основних парадигм політичної науки, які відображають підходи до аналізу та розуміння політичного життя та процесів. [3]

Розуміння етапів та парадигм політичної науки може допомогти краще зрозуміти політичні події, процеси та розвиток суспільства в цілому. Дослідження відомих політичних теоретиків, таких як Макіавеллі, Руссо, Міль та Фуко, допоможе глибше зрозуміти теоретичні засади, на яких ґрунтується політична наука.

Отже, еволюція уявлень про політику та парадигми політичної науки є важливими аспектами вивчення політичної науки. Розуміння цих аспектів допоможе краще зрозуміти складні та динамічні політичні процеси, які відбуваються в сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Вебер М. Економіка та суспільство. К.: Дух і літера, 2002. с.23
2. Даль Р. Еволюція політичної ідеології. К.: Темпора, 2002. с. 11
3. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017.223с.

СУТНІСТЬ ТА СПОСОБИ ЛЕГІТИМАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ

Актуальність дослідження. Оскільки тема стосується ключових проблем сучасного світу, легітимація політичної влади є важливим фактором у побудові стабільної, демократичної та ефективної системи управління. Так як, у багатьох країнах, зокрема в тих, що розвиваються, питання легітимації політичної влади залишається проблемою, оскільки влада часто не має досить підтримки населення, це може призводити до невірної політики, політичної нестабільності та конфліктів.

Метою нашого дослідження є вивчення сутності політичної влади та різних способів, якими вона може бути легітимована.

Об'єктом наукового дослідження є політична влада як соціальне явище, що має суттєвий вплив на життя суспільства.

Предметом дослідження є аспекти легітимації політичної влади, її сутність та значення для суспільства.

Політична влада означає здатність уряду чи держави контролювати та керувати діяльністю суспільства. Ця влада має бути легітимною, тобто мати законні підстави для виконання своїх повноважень та бути прийнятною громадянами.

Сутність політичної влади полягає в здійсненні контролю та керівництва суспільством в цілому або його окремими групами. Це влада, яка визначає правила і закони, які регулюють функціонування суспільства, і приймає рішення щодо розподілу ресурсів, влади та впливу.

Сутність легітимації політичної влади полягає у визнанні населенням держави її права на керівництво країною та виконання її функцій. Легітимація влади передбачає підтримку влади не лише з боку самих політичних еліт, але й з боку всього суспільства.

Легітимація політичної влади - це процес, який дозволяє владі отримати довіру та підтримку суспільства. Це може відбуватися за допомогою різних способів, таких як:

1. Демократичні вибори: це процес, у якому громадяни мають можливість вибрати своїх представників шляхом таємного голосування. Вибори забезпечують участь громадян у визначенні напрямків розвитку країни та політичних рішень.

2. Конституційні норми: це правові норми, які визначають межі влади та обмеження, які повинні дотримуватися приймаючими рішеннями владними структурами.

3. Легітимація на основі успішності: це той випадок, коли влада демонструє успіхи у вирішенні проблем, які ставляться перед нею. Це може бути досягнення соціально-економічних цілей, покращення життя громадян, боротьба з корупцією тощо.

4. Символічні засоби: це використання символів та ритуалів, які демонструють легітимність влади, такі як національні символи, підняття прапора, присяга тощо.

5. Легітимація на основі історичних традицій: це використання історичних традицій, які відображають довгу історію влади та її прийняття в суспільстві. Це може бути використання національних символів, пам'яток та інших елементів культурної спадщини.

6. Міжнародна легітимація: це визнання влади міжнародним співтовариством та міжнародними організаціями. Це може бути вираженням у вигляді підписання міжнародних договорів та участь в міжнародних форумах та конференціях.

Отже, легітимація політичної влади є важливим елементом стабільного функціонування держави та суспільства в цілому. Для досягнення цієї мети необхідно забезпечувати прозорість та відкритість у прийнятті політичних рішень, дотримання правових норм та принципів, взаємодію з громадськістю та розвиток культури діалогу зі всіма верствами суспільства.

Список використаних джерел

1. Радченко О. Легітимність в системі державної влади й державного управління: від «чистої теорії» до української політичної практики. Публічне управління: теорія та практика. 2014. Вип. 1. 117 с. 12S URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pubupr_2G14_1_2G
2. Радченко О. Проблема легітимації влади в концепції Макса Вебера: державно-управлінський аспект». URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2011-3/doc/2/07.pdf>
3. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017. 223 с.

ІСТОРИКО - ПОЛІТОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Зародження й розвиток української політичної думки є невід'ємною частиною національної інтелектуальної скарбниці. З'ясування передумов цього феномена, аналіз провідних ідей, сформульованих визначними українськими мислителями на стадії еволюції національної суспільно-політичної, морально-етичної традиції у період із X до початку XX ст., має велике значення для з'ясування поступу національної духовної культури, процесу формування сучасних державотворчих орієнтацій.

Політична думка Київської Русі розвивалась під впливом політико-правової думки Візантії. Проявилась у двох концепціях «богоугодного володаря» і «князівського одновладдя». Домінувала ідея необхідності об'єднання руських земель і припинення міжусобної боротьби.

Політична думка перехідного періоду (XIV-перша половина XVI ст.) Розробка ідей природного права та т. зв. «піраміди влади». Поступове визволення політичної науки від теології, відстоювання принципу невтручання церкви у державні справи.

Політична думка періоду від Люблінської унії до козацько-гетьманської доби Політична думка була в основному представлена полемічною, культурно-освітньою літературою.

Політична думка періоду XIX ст. Початок національного відродженню відобразився, насамперед, в програмних гаслах Кирило-Мефодіївського товариства. Розробка широкої політичної програми боротьби за визволення українського народу. Відмова від культурно - територіальної, культурно-соціальної слов'янської федерації і федерації з Росією.

Політична думка періоду XX ст. Підвищення рівня національної політичної свідомості, боротьба за національне відродження і державність. Вхідження до унітарної радянської держави, укладання військово-господарського союзу з Росією, перетворення союзу на договірну федерацію тощо.

З огляду на розмаїття ідей розвиток української політичної думки XIX-XX ст. не був суцільним потоком, а являв собою кілька паралельних і окремих, хоча взаємопов'язаних та взаємозалежних напрямів, а саме: демократичне народництво (український соціалізм); лібералізм; націонал-демократія (демократичний, або державницький, націоналізм); консерватизм; націонал-комунізм; інтегральний націоналізм.

Список використаних джерел

1. Хома Н.М Історія політичної думки України. Львів : Новий світ, 2000. 632с. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/16397/>
2. Кудряченко А .І. Політична історія України хх століття. Київ. 2006 . 301 с.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження. Політика є частиною життя будь-якої країни. Але щоб політика була успішною, вона повинна супроводжуватись та вдосконалюватись спеціально підготовленими людьми, які вирішуватимуть усі проблеми на політичному полі. Так і відбувається формування політичної еліти. Тенденції розвитку політичної еліти України є важливою частиною як внутрішнього так і зовнішньополітичного життя.

Метою наукового дослідження є визначити тенденції розвитку сучасної політичної еліти в Україні.

Об'єктом дослідження є проаналізувати основні тенденції розвитку політичної еліти в Україні та особливості їх формування. Політичний клас, який відповідає загальноприйнятим академічним критеріям, мислить про суспільство і державу, не боїться перешкод і здатний керувати елітою.

Предметом дослідження є сучасні тенденції розвитку політичної еліти в Україні.

У сучасній політичній науці політичну еліту прийнято розглядати як меншість у суспільстві, незалежна і відносно привілейована група з особливими психологічними, соціальними та політичними якостями, Вона може бути залучена до ухвалення та виконання політичних чи інших рішень, пов'язаних із застосуванням чи впливом державної влади. Важливою тенденцією розвитку політичного лідерства в Україні є діяльність лідерів з економічних і соціальних питань. Розвиток цієї тенденції зумовлений низкою обставин. Головне, щоб зростання національного добробуту було пов'язане з діяльністю того чи іншого політичного лідера. Інша ситуація пов'язана з гучними іменами часові рамки політичної діяльності (наприклад, президентський термін 4-5 років). Чимало проблем постало в Україні на перехідному етапі пострадянського розвитку. Функціонування політичної еліти, є одним із ключових гравців суспільства. Процес формування основної української еліти ще не завершився, оскільки весь законодавчий орган України – Верховна Рада – залишається сумішшю представників регіонів, певних провладних чи опозиційних груп, олігархів чи іноземних держав, зацікавлених у розвитку подій у власному житті. користь. Сьогоднішнє завдання – повернути довіру до вищої еліти тих, хто безпосередньо впливає на її розвиток. Багато українських науковців вважають сучасні тенденції української еліти малодослідженим фактором, складним і суперечливим явищем. Вона відіграла активну роль на ранніх етапах відновлення нових політичних інститутів, надаючи знання та досвід. У сучасних українських політиків і бізнесменів спосіб мислення і вирішення проблем передбачає перевагу особистих інтересів над національними, а отже, довіра до цієї еліти падає. Якщо для конкретного бізнесмена домінування корпоративних інтересів є нормальним, то для політиків це може означати зраду національних інтересів в угодах, укладених заради особистої чи корпоративної вигоди. Різниця в ефективності політичних еліт залежить не лише від їх систем найму, але й від політичних уподобань їхніх членів. Отже, можна зробити висновок, що сучасна політична еліта України є сумішшю нової і старої влади з деяким числом представників громадянського суспільства. Існує багатопартійність і лише два напрямки розвитку основної ідеї функціонування: входження в ЄС або ізолювання в національному просторі з підняттям рівня життя до умов європейського. Період існування такої еліти, закінчиться з формуванням балансу політичних сил після виборів у Верховну Раду і формуванням більшості, яка остаточно визначить подальшу стратегію розвитку.

Список використаних джерел

1. Гончарук, Т. В. *Філософські проблеми державного управління* : навч. посіб. / Т. В. Гончарук, М. І. Гурик, М.Л. Шумка: відп. за вип. Т.В. Гончарук.- Тернопіль : Економічна думка, 2015. 272 с.
2. Головатий М. Політична еліта сучасної України: регіональний і національний контекст // Політичний менеджмент. 2006. Спеціальний випуск. С. 42.
3. Томахів В. Я. Українська політична еліта: деякі питання дефініції, формування, функціонування. Інтелігенція і влада. Громадсько-політичний науковий збірник. Вип.7 Серія: політологія. Одеса: Астропринт, 2006. С.81-88.

СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ.

Становлення інституту політичного лідерства тут має специфічний характер, оскільки поразка тоталітаризму відбувається одночасно з національним пробудженням, утвердженням демократії та формуванням громадянського суспільства. Важливими факторами є політична і поліпрофесійна структура населення, регіональні відмінності його соціального складу, політичні орієнтації.

За цих обставин без національного лідера не обійтися. Це той, хто об'єктивно може бути президентом – главою держави, обраним волевиявленням народу, здатним бути виразником національних інтересів, людиною, яка виправдовує покладену на нього історичну місію. Вона може реалізувати своє історичне покликання лише за підтримки всіх політичних сил, спрямованих на побудову незалежної, могутньої нації. Проте результати численних опитувань показують, що українському суспільству вкрай бракує моральних авторитетів, імен, особистостей, ідеологія та статус яких є беззаперечними для країни. Політичний ринок (ринок лідерів і нових ідей) став дуже бідним.

В Україні, незважаючи на значні зміни в політичному житті, в основному зберігся колишній тип лідерства, тобто традиція лідерської поведінки типу боса, заснована на харизмі та особистій відданості особі, яка уособлює верховну владу. збереглися. Чим складніше життя в нашій країні, тим швидше у суспільній свідомості зростає розуміння необхідності виходу на політичну сцену нового покоління політичних лідерів, для яких політична діяльність має стати професією.

Більшість дослідників слушно зазначають, що найбільш характерною помилкою сучасних керівників є підміна мети засобами її досягнення. Це траплялося багато разів в історії і продовжується навіть зараз на макро- та мікрорівнях.

Нині, в умовах політизації життя, політичної конкуренції та політичної боротьби, проблема підготовки та призначення молодих лідерів набуває великого значення. Нове покоління політичних лідерів має пройти спеціальну підготовку та відбір, професійно займатися політичною діяльністю, діяти в межах демократичних норм і процедур прийняття політичних рішень, взаємодії різних типів влади. А головне, все має будуватися на тріаді: мораль – правда – справедливість і служіння лідерів Україні та українському народу.

Список використаних джерел

1. Бойко С. Політичне лідерство в Україні: генезис і динаміка розвитку. Політичний менеджмент. 2011. №6. С.91—100.
2. Морарь М.В. Політичне лідерство в сучасній Україні: проблеми становлення та розвитку. Грані. 2017. № 20. С. 2—9.
3. Томахів В. Я. Українська політична еліта: деякі питання дефініції, формування функціонування. Інтелігенція і влада. Громадсько-політичний науковий збірник. Вип.7 Серія: політологія. Одеса: Астропринт, 2006. С.81-88.

РОЗВИТОК І ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛ-КОМУНІЗМУ В УКРАЇНІ

Націонал-комунізм - це політичний рух, який поєднує націоналістичні та комуністичні ідеї. В Україні націонал-комунізм з'явився в 1920-х роках і був особливо популярний у 1930-х роках. Націонал-комуністи пропагували ідею злиття інтернаціонального комунізму з національним визвольним рухом.

Націонал-комуністи в Україні вважали, що національна свобода та соціальна справедливість повинні йти рука в руку. Вони пропагували ідею української незалежності та боротьби за права українського народу, а також за соціальну рівність та права працівників. Проте націонал-комуністи також використовували націоналістичну риторику та прагнули до створення української держави з національно-комуністичним устроєм. Це призвело до конфліктів з комуністичною владою, яка прагнула зберегти свою владу та контроль над Україною.

Основні особливості націонал-комунізму в Україні включають:

1. **Націоналізм:** націонал-комуністи вважали, що культурна і національна ідентичність має бути збережена та розвиватися, проте це повинно бути здійснено на шляху до соціалістичного суспільства.
2. **Комунізм:** націонал-комуністи вважали, що тільки соціалізм може забезпечити повну національну свободу і рівність. Вони дотримувалися марксистських поглядів на економічну організацію суспільства і відкидали капіталізм як інститут, що призводить до експлуатації народів.
3. **Антирадянський стан:** націонал-комуністи виступали проти радянської влади і політики Москви щодо України. Вони були критичні до радянської системи в цілому та вважали, що вона веде до руйнування української культури та мови.

Список використаних джерел

1. Кульчицький С. В. Українська національно-демократична революція. Червоний. виклик: історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Київ : Темпора, 2013. Кн. 1. С. 189–494.
2. Огієнко В. І. Феномен українського націонал-комунізму (1918–1920 рр.). В.Київська старовина. 2008. № 1. С. 38–49.

ФЕНОМЕН ТОТАЛІТАРИЗМУ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ВІТЧИЗНЯНИХ ПОЛІТОЛОГІВ

Актуальність даного дослідження визначається нагальною потребою дати науково-зважені оцінки тоталітаризму, як суспільно-політичному явищу ХХ століття, базуючись на нових концептуальних підходах до вивчення політичних процесів.

Метою даного дослідження є комплексне вивчення, осмислення та системний розгляд проблеми тоталітаризму у вітчизняній і зарубіжній політичній науці, визначення сутності і засад тоталітаризму як соціальнополітичного феномену, а також причини виникнення і формування тоталітарної політичної систем.

У першій половині ХХ століття у ряді країн Європи, склалися політичні режими, що володіли цілим комплексом ознак тоталітаризму. Проголошуючи, у тій або іншій формі, розрив з традиціями минулого, обіцяючи побудувати на його руїнах новий «блискучий» світ, привести народи до процвітання і достатку, ці режими обрушили на них терор і репресії, втягуючи світ у череду кривавих війн. Крахом тоталітаризму був 1945 рік, коли потерпіла крах така його форма, як фашизм, і 1980-1990 роки, коли тоталітарні режими Східної Європи, а потім СРСР, повалилися остаточно.

Одним з перших в СРСР термін «тоталітаризм» став вживати Ю. Н. Афанасьєв. Він вважав його науковим і застосовним до такого явища, як сталінізм. Слід зазначити, що більшість праць радянських дослідників спрямовані, як правило, на розгляд такого явища, як сталінізм. Вони не стосувалися в аналізі фашизму і нацизму, що вкрай важливо для дослідження. Крім того, ці праці, як правило, обмежувалися аналізом особистості Сталіна, його параноїдальних рис. Інколи простежувалося порівняння особистості Сталіна і Гітлера, але не було порівняння політичних систем, форм правління і режимів.

Спочатку «тоталітарну систему» називали «адміністративною системою», «командно-адміністративною», «адміністративно-командною», «командно-бюрократичною», «адміністративно - бюрократичною» і т.д. Але ці визначення не містять і натяку на те, коли, чому й у яких масштабах відбулося дане відхилення. В Україні питання про сутність тоталітаризму почало розглядатися вченими вже після розпаду СРСР. Слід зазначити історичні роботи таких дослідників у цій галузі як І. Біласа, В. Даниленка, Г. Касьянова, С. Кульчицького, Ю. Шаповала. Хоча, і роботи цих постатей у більшості випадків охоплюють лише сталінізм, але вже його прояв в Україні. Серед політологічних праць слід відзначити роботи С. Грабовського, В. Кулика, Т. Метельової, Г. Почепцова, О. Шморгуна, Томахіва В.Я, в яких піднімаються загальнотеоретичні питання, стосовно тоталітаризму як суспільно-політичного явища.

Висновок. Феномен та сутність поняття «тоталітаризм» є дуже широким, тому західні та вітчизняні політологи висловлюють різне бачення на тоталітаризм і його форми. Радянські дослідники внаслідок правління Сталіна більше розглядали таку форму тоталітаризму як сталінізм, тому багато робіт того часу присвячено саме цій темі. Тоді як закордонні колеги концентрували свою увагу на причинах виникнення та сутності поняття тоталітаризму.

Список використаних джерел

1. Тоталітарний та демократичний режим: порівняльний аналіз. URL : <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15499/>
2. Томахів В. До питання про виникнення та суть поняття «сталінізм». Політичний процес в Україні: стан і перспективи розвитку. Зб. наук. праць. Львів: ПАІС, 1998. С. 165–170.
3. Friedrich Carl. J., Brzezinski Zb. Totalitarian dictatorship and autocracy. Cambridge (Mass.): Harvard university press, 1965. 438 p.

НАЙКРАЩИЙ СПОСІБ ПРАВЛІННЯ У АРИСТОТЕЛЯ

Підхід Аристотеля до цієї теми – це свідоме поєднання теоретичного, емпіричного і нормативного аспектів. Він аналізує та відшліфовує концепції, якими повинна оперувати політична думка. Він прикладає ці концепції до історичного досвіду, зібраного в його «Політиях». Він засуджує певні політичні інституції та хвалить інші. «Політика» – аналітична, описова і (врешті-решт за визначенням) практична книга.

Аристотель починає з доведення того, що держава – це природна реальність. Включення природи тут не випадкове: цим просякнута вся його політична думка. Люди – як бджоли або слони – природно гуртуються: індивіди об'єднуються в домашні господарства, з домашніх господарств утворюються поселення, з поселень формуються держави. Виникнення держави є кульмінацією природного розвитку.

Держава – це найвища форма об'єднання людської спільноти; оскільки за своєю природою ми є «тваринами політичними», то й процвітати або «добре жити» ми можемо тільки тоді, коли ми є громадянами держави. Ми наділені певними можливостями (зокрема й здатністю розмірковувати з приводу справедливості і несправедливості), які можуть бути доконечно проявлені лише в контексті держави і які мають бути проявлені, якщо ми хочемо процвітати.

Найкращою формою держави Аристотель вважав політію, яка поєднувала б у собі основні принципи аристократії (доброчинність), олігархії (багатство) і демократії (свободу). З його погляду, у моралі політії панує поміркованість, у майні – середній достаток, у владі – середній клас. Економічним базисом такої держави є лад, за яким переважає власність середніх розмірів, що дозволяє не тільки гарантувати самодостатність сімей, але й послабити протиріччя між багатством та бідністю. Це держава, де серед вільного населення немає різкого протиставлення багатих й бідних, де може бути забезпечена солідарність вільних.

Держава – це об'єднання громадян, а громадянин – це той, хто може бути обраний на державну посаду. Аристотель дуже широко тлумачить слово «посада»: бути членом суду присяжних – також обіймати посаду. Є дуже багато різних форм держави, відмінності між якими визначаються різними типами «державного устрою» (politeia) чи способами управління та механізмами розподілу посад.

До того ж насправді він був людиною без держави: більшу частину свого життя він прожив як чужинець, не маючи жодного права брати участь у політичному житті держав, де він мешкав. Знаючи, що таке бути чужинцем, він наполягає на тому, що найкраще життя для людини – це життя громадянина. Знаючий з монархами, він розглядає монархію як небажаний державний устрій. Ставши свідком зростання македонської держави, він засуджує імперію як вироджену форму державного об'єднання.

Включені в «Політику» емпіричні та історичні праці означають, що вона все ще залишається основним джерелом для студентів, які вивчають давню історію. Аналітичні й теоретичні розвідки, особливо ті, що стосуються форм державного устрою, роблять «Політику» класичною працею з політичної теорії

Список використаних джерел

1. Себайн Джордж Г., Торсон Томас Л. Історія політичної думки. - К., 1997. - С. 121-133.
2. Томахів В.Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навчальний посібник (у співавторстві) / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 200 с.

ІДЕОЛОГІЯ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТІЇ І «ШВЕДСЬКА МОДЕЛЬ СОЦІАЛІЗМУ»

Соціал-демократія — соціальна політика та ідейно-політична течія, що виникла в рамках соціалізму і згодом трансформувалася на позиції поступового вдосконалення капіталізму з метою утвердження соціальної справедливості, солідарності і більшої свободи. Ідеологія сучасної соціал-демократії базується на поєднанні соціальних цінностей та демократичних принципів. Основна мета соціал-демократії полягає в створенні справедливого суспільства, де кожна людина має рівні можливості розвитку, соціальний захист і гідне життя.

Соціал-демократи вірять у потребу соціальної справедливості і зменшення соціальних нерівностей. Вони підтримують систему соціального забезпечення, яка забезпечує доступ до основних соціальних послуг, таких як охорона здоров'я, освіта і соціальний захист. Соціал-демократи також підтримують прогресивну систему оподаткування, де вищі доходи оподатковуються вище, щоб забезпечити фінансування соціальних програм.

Шведська модель соціалізму(скандинавська модель) — колективістсько-універсалістська модель соціально-економічного розвитку на основі приватної власності і ринку. В ній економіка має соціальний аспект, який передбачає вирівнювання рівня життя населення за рахунок використання результатів приватно-капіталістичного підприємництва й економічного зростання. Держава активно втручається в економіку в дусі кейнсіанських рецептів, встановлює високі ставки оподаткування. Доходи розподіляються на користь малозабезпечених громадян і розповсюджених різноманітних «вільних асоціацій».

Ця модель була впроваджена в Швеції у 20-х роках минулого століття і довгий час служила прикладом успішного поєднання економічного зростання зі справедливістю та соціальним благополуччям. Хоча останні роки бачили певні зміни в економічній політиці Швеції, її модель все ще заслуговує на увагу як приклад соціально орієнтованої системи.

Отже, ідеологія сучасної соціал-демократії та «шведська модель соціалізму» представляють дві різні, але часто пов'язані концепції, які вплинули на політичний та економічний ландшафт країн Європи. Сучасна соціал-демократія базується на принципах соціальної справедливості, економічної рівності та демократії, а тим часом «шведська модель соціалізму» відноситься до економічної моделі, яка спирається на сильну соціальну державу та високий рівень соціальної підтримки, але зберігає відкритий ринок та приватну власність.

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.
2. Томахів В.Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навчальний посібник (у співавторстві) / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 200 с.

ТОТАЛІТАРИЗМ У ХХ СТОЛІТТІ

Правова держава - це держава, де панує демократичний політичний режим і головним пріоритетом є забезпечення прав і свобод людини, як головне завдання держави. Феноменом ХХ ст., нажаль, є тоталітаризм, який своїм корінням сягає глибини віків, знаходить свою схожість з деспотіями і тираніями давніх часів, з абсолютистськими і авторитарними системами влади але лише в ХХ ст. в умовах кризи класичної ліберальної ідеї, при переході до розвинутого індустріального суспільства і соціальної демократії стає тим типом жорстокої диктатури, яка спирається на масові рухи і пронизана унітарною ідеологією.

Тоталітаризм (від пізньолатинського *totalis* - весь, цілий, повний) - одна з форм політичного режиму, що характеризується повним (тотальним) контролем держави над всіма сферами життя суспільства.

Тоталітаризм у різних країнах, в різний час виявлявся по-своєму у відповідності до специфічних особливостей. В класичному «закінченому» вигляді тоталітаризм утвердився в 1933р. в Німеччині, де фашисти прийшли до влади конституційним шляхом. В основі його встановлення - згубні для Німеччини наслідки Першої світової війни, глибока економічна криза, загострення соціальних суперечностей, рішення Паризької конференції, втрата території і колоній, величезні розміри репарацій, прагнення правлячих кіл до реваншу. Гітлерівський режим будувався на абсолютній централізації влади. Кінцевою метою нацисти проголошували встановлення гегемонії Німеччини в усьому світі, встановлення «нового порядку», знищення цілих народів або їх повне підкорення фашистській владі. Опорою фашизму стала дрібна й середня буржуазія, значна частина робітників і селян, студентів та інтелігенції. їм, що багато втратили після війни і натерпілися в роки кризи, обіцяли землі, роботу, звання, посади. Прийоми ідеологічного впливу підкреслювалися створенням апарату насильства й залякуванням інакомислячих (СС, СД, СА, гестапо і т.д.). В країні були ліквідовані всі демократичні інститути Веймарської республіки: заборонені політичні партії, роль парламенту була зведена нанівець, прийняті антидемократичні закони. Економічне життя країни було підпорядковано мілітаристському курсу режиму.

Окремо в ряду тоталітарних держав стояв СРСР. Проголосивши гуманні цілі й осяйні перспективи, сталінське керівництво створило політичну систему, яка мала свої особливості. Сталінська модель суспільства - це так званий революційний тоталітаризм. Причинами встановлення тоталітарного режиму в СРСР були відсутність традицій демократії, низький рівень політичної культури населення, поступове зростання партійного та державного апаратів, диктатури ВКП(б) в політичній сфері, командно-адміністративна система управління державною економікою тощо. Основним методом встановлення та підтримки існування режиму був постійний терор проти всіх груп та верств суспільства. Тоталітарний режим в СРСР фактично був режимом особистої влади Й. Сталіна. Диктатура КПРС, відсутність плюралізму, опозиційних партій і рухів, фактичне позбавлення окремої людини реальної участі в громадсько-політичному житті країни - ці та інші риси були властиві СРСР ще кілька десятиріч і після смерті «вождя всіх часів і народів». Закінчується ХХ ст., а тоталітарні режими все ще існують. По-різному називають себе ті чи інші країни, але суть тоталітаризму від цього не змінюється.

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Феномен тоталітаризму: основні концептуальні підходи . Вісник Львівського національного університету ім. І.Я. Франка. Серія: Філософські науки. Вип. 2. – 2000. – С. 244–252.
2. Томахів В.Я. До питання про виникнення та суть поняття «сталінізм». Політичний процес в Україні: стан і перспективи розвитку. *Зб. наук. праць*. Львів: ПАІС, 1998. С. 165–170.

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ДЕМОКРАТІЇ

Актуальність: Сучасні концепції демократії є досить актуальною темою, оскільки демократія - це основа багатьох сучасних суспільств, які прагнуть до свободи та рівності. В світі все частіше стикаються з випадками порушення демократичних прав та свобод, включаючи обмеження свободи слова та права на мирні збори, політичне переслідування. У зв'язку з цим, з'являються нові концепції демократії, які намагаються вирішити нові виклики та підвищити ефективність демократичного управління.

Метою наукового дослідження є аналіз та розуміння сучасних концепцій демократії.

Об'єктом наукового дослідження є сучасні підходи та теорії щодо функціонування демократії як політичної системи в різних країнах світу.

Предметом є огляд і аналіз різних до трактування сутності «Сучасні концепції демократії»

Починаючи з другої половини ХХ ст. інтерес до теоретичного осмислення демократії посилюється. Це було обумовлено тим, що, по-перше, демократія як тип політичного режиму найбільшою мірою відповідала ліберальним цінностям західної політичної культури. По-друге, ставало очевидним, що традиційні уявлення про демократію як форму представницького правління, заснованої на принципах конституціоналізму. По-третє, необхідно було сформулювати нові критерії демократії, що дозволяють пояснити різноманіття форм прояву політичної організації суспільства при однакових демократичних інститутах.

Сучасні концепції демократії сформувалися на базі двох альтернативних напрямків: руссоїстському і ліберальному. Перші відносяться до колективістського, другі — до конкурентного типу.

В основі колективістського типу демократії лежить — визнання соціальної єдності, панування єдиної загальнодержавної волі над волею громадян, колективізм, забезпечення державою соціальних гарантій, прав і свобод кожного члена суспільства, що є основою соціалістичної демократії як теоретичної її моделі. Таким чином, ця модель демократії абсолютизує роль загальної волі народу, відкидає автономність окремих суб'єктів у системі демократичних відносин, нехтує свободою вибору і політичного самовизначення особистості, а це є основою демократії.

Теоретична модель конкурентної демократії лежить в основі сучасних західних ліберальних концепцій демократії. Основа цих теорій — пріоритет особистості над суспільством і державою, вона є первинною, становить основу держави і є джерелом влади. Представницька демократія є головною рисою цього напрямку, коли встановлюються відносини, які ґрунтуються на повноваженнях і довірі.

Сучасні ліберальні демократії частіше розглядаються як плюралістичні.

Новітні розуміння плюралістичної демократії включає права людини, правотворчість парламенту, розподіл влади та федералізм. Прихильником плюралістичної теорії демократії є політолог Р. Даль.

У західній політологічній теорії є різні варіанти концепції плюралістичної демократії. Наприклад, А. Лейпхарт досліджує демократію в багатоскладових суспільствах, він назвав цей тип демократії, спів-суспільною демократією. Ця форма демократії дає можливість досягти стабільного правління в умовах полі-етнічних, багатонаціональних суспільств. Її характерні ознаки: влада здійснюється коаліцією політичних лідерів, через що досягається союз інтересів, «взаємне вето», що є гарантом інтересів меншості, пропорційність — головний принцип представництва. Ця форма демократії має елемент елітаризму, тому що передбачає співробітництво політичної еліти.

Елітарна теорія демократії виходить з того, що в умовах досягнення панування демократичної більшості, політичні рішення приймаються меншістю — демократичною елітою і це є недоліком демократичного режиму. У системі політичної влади народ представляє еліта. Соціальну базу елітарної демократії становлять суспільства з нерозвинутою соціальною структурою, коли більшість населення не володіє необхідним рівнем політичної культури для демократичної участі.

Також є соціалістична концепція, яка базується на визнанні соціально і політично єдиного народу як основи його влади. Розглядає природу і зміст демократії з класових позицій. Розуміє демократію як державу, де управляє сам народ, самоуправління народу — це і є демократія.

Отже, сучасні концепції демократії передбачають широке застосування різних форм участі громадян у прийнятті рішень, від традиційних форм представницької демократії, до більш прямих. Також вони прагнуть забезпечити активну участь громадян у процесі управління, захисту прав і свободи, та розвитку демократичного суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Маруховський О. Інформаційне суспільство. Сутність концепції демократичної участі. 2006. № 1. С. 72-77.
2. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.

ПРИНЦИПИ СУВЕРЕНІТЕТУ І ЛЕГІТИМНОСТІ ВЛАДИ

Принцип суверенітету відноситься до ідеї, що держава має повну владу і контроль над своїми внутрішніми справами без зовнішнього втручання. Це означає, що держава має право приймати рішення та встановлювати закони відповідно до своїх власних інтересів та цінностей, інколи на шкоду інтересам інших країн. Принцип легітимності влади означає, що державна влада має бути підтримана народом, який вважає її законною та справедливою. Це передбачає, що влада повинна бути вибрана за допомогою чесних і вільних виборів, діяти відкрито та транспарентно, враховувати і захищати права та інтереси всіх громадян. Ці два принципи є важливими для функціонування будь-якої демократичної держави. Суверенітет держави дає їй можливість захищати свої інтереси та свободу від зовнішнього втручання. Легітимність влади вимагає, щоб державні лідери та інституції діяли на користь своїх громадян і були підтримані народом.

Суверенітет і легітимність влади є взаємопов'язаними концепціями. Легітимність влади забезпечується шляхом дотримання принципів демократії, прав людини та рівності, тоді як суверенітет держави дозволяє зберігати незалежність та захищати свої інтереси. У демократичних державах легітимність влади забезпечується виборами та іншими формами громадської участі, такими як громадські дискусії та консультації з громадськістю. Демократичні процеси забезпечують, що влада діє на користь громадян, а не на користь окремих інтересів. У свою чергу, суверенітет держави забезпечується національною обороною, здатністю регулювати власні економічні, соціальні та політичні справи та захищати національні інтереси. Держава має право захищати свої кордони, законодавчо регулювати відносини в межах своєї території, а також відстоювати свої позиції на міжнародній арені.

Однак, іноді суверенітет держави та легітимність влади можуть бути порушені. Наприклад, коли держава здійснює дії, які не відповідають стандартам прав людини, або коли влада діє без демократичного легітимності. У таких випадках можуть виникати конфлікти між інтересами держави та правами її громадян.

Отже, суверенітет і легітимність влади є важливими принципами для демократичної держави, які допомагають забезпечити захист національних інтересів та прав громадян. Проте, їхнє використання повинне бути обмеженим і здійснюватися з дотриманням міжнародних стандартів прав людини та демократичних принципів. У сучасному світі, де міжнародні відносини стають все більш складними, важливо забезпечити баланс між суверенітетом держави та міжнародними стандартами прав людини та демократії. Наприклад, держави мають право на захист своїх національних інтересів, але при цьому вони повинні дотримуватися міжнародного права та приймати участь у міжнародних дискусіях та співпраці.

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник / В.Я. Томахів. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.
2. Томахів В.Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навчальний посібник (у співавторстві) / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 200 с.

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Волонтерство - це спосіб акумуляції соціального капіталу, потужний інструмент соціального, культурного та економічного розвитку суспільства, який в ринкових умовах сприяє збереженню балансу в суспільних відносинах та їх гармонізації; ефективний засіб об'єднання зусиль громадянського суспільства та органів державної влади щодо вирішення ряду соціальних проблем; базисна передумова і основа діяльності більшості громадських організацій.

Волонтерський рух в Україні, як соціальне явище було закріплене після проголошення Україною незалежності і відтоді набуло ряду характерних цьому явищу ознак, які сприяють його становленню у якості соціального інституту та соціального руху. Беручи до уваги те, що волонтерська діяльність є проявом добровільної допомоги, її історичні форми відображаються у вигляді чотирьох типів соціальної підтримки, в основі яких лежать: сім'я, громада, державні структури та громадські об'єднання.

Становлення і динамічний розвиток волонтерського руху в Україні на сучасному етапі відбувається за рахунок внутрішніх (відродження традицій добровільної допомоги) і зовнішніх ресурсів (привнесені з-за кордонів нашої держави основи інституту міжнародного волонтерства). Крім того ця динаміка спровокована загальнонаціональним кризовим станом, в якому опинилось українське суспільство внаслідок різких політичних, економічних і соціальних перетворень, що відбуваються в Україні. Важливо розуміти, що в реаліях соціальної нестабільності українського суспільства потреба в добровільчій праці загострилася. Для її розв'язання зусиль і фінансових вкладень держави стає замало, тому соціальні державні служби й організації потребують допомоги населення, готового на безкорисну працю. Основною метою волонтерської роботи є зниження соціальної напруги в соціумі через безкорисне надання соціально значимих послуг на місцевому, національному чи міжнародному рівнях. Саме ця робота зараз необхідна українському народові, щоб зберегти власну суверенність та, нарешті, розбудити самосвідомість та самоідентичність українського суспільства.

Становлення волонтерського руху в Україні сьогодні відбувається за кількома основними напрямками, який має такі особливості:

1. Добровільна безкоштовна робота волонтерів у громадських та некомерційних організаціях - наданням допомоги різним категоріям населення у будь-яких видах діяльності, навчання, розвитку. Таке спрямування волонтерів будь-якого віку сприяє їхній творчій і соціальній самореалізації, саморозвитку та самоспостереження.

2. Добровільна систематична або епізодична допомога державним установам реалізувати соціальну політику - допомога збройним силам у забезпеченні необхідними товарами для їхнього перебування на війні, допомога освітнім закладам у навчально-виховній роботі, установам соціального забезпечення - в роботі з дітьми та молоддю з особливими потребами та людьми похилого віку.

3. Волонтерська діяльність є наслідком творчого саморозвитку, навчання інших, але ця діяльність не є професійною.

4. Педагогічно спрямована волонтерська діяльність, по суті, виступає механізмом розвитку особистості, її соціалізації і духовного становлення. Цей напрямок розвивається в дитячих та молодіжних об'єднаннях (метою їх створення є суспільно корисна діяльність), в різних групах при Центрах соціальних служб сім'ї і молоді (ЦССМ).

5. Військова волонтерська спрямованість, по суті, виступає забезпеченням функціонування військових сил предметами життєдіяльності, захисту здоров'я і матеріально допомагає їм і їхнім сім'ям.

Отже, проаналізувавши процес виникнення та становлення волонтерства в основі трансформаційних перетворень в соціальній структурі суспільства, потрібно зазначити, що на сучасному етапі розвитку України є вкрай необхідним розширення можливостей дослідження такого соціального явища - як волонтерський рух. Адже цей вид діяльності виник як відповідь на поклик суспільства про допомогу, особливо це яскраво продемонстровано на прикладі затяжної кризи і війни в Україні. Також потрібно приділити увагу до удосконалення інституту волонтерства, об'єднань і організацій, пробудження та заохочення громадянського суспільства до більш активної участі збереження держави її незалежності і демократичності.

Список використаних джерел

1. Івженко І.Б. Системна самоорганізація як ключова властивість функціонування волонтерських рухів. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2017. №1, С.131- 141
2. Козачук М. Б, Волонтерський рух в Україні в період кризового стану: соціологічний вимір URL: file:///C:/Users/user/Downloads/Npchdusoc 258 246 17.pdf

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХОДУ ВІД АВТОРИТАРИЗМУ ДО ДЕМОКРАТІЇ

Тема дослідження є дуже актуальною і важливою в сучасному світі, де багато країн шукають шлях до демократичного управління після десятиліть авторитарного режиму. Це може стосуватися не тільки країн з пострадянського простору або тих країн, які розвиваються, але й багатьох розвинутих країн. Процес переходу від авторитаризму до демократії може бути складним і часто зустрічає перешкоди. Найбільш очевидними проблемами можуть бути конфлікти між різними політичними силами, економічна нестабільність, корупція, недостатня культура демократії серед населення та інші. Однак, не зважаючи на це, перехід до демократії є важливим для того, щоб забезпечити народу країни свободу, права та можливості для розвитку.

Перехід від авторитарного режиму до демократії включає створення нових умов для політичних суб'єктів, які змінюють політичний ландшафт. Демократизація виборчого законодавства, встановлення принципу альтернативності у політиці і формування багатопартійної системи створюють інші інституціональні можливості для вираження та представництва інтересів різних соціальних груп. Це також дозволяє громадянам брати участь у прийнятті політичних рішень [2, с. 75].

Авторитарний режим характеризується недемократичним управлінням, де права та свободи громадян можуть бути обмежені, а опозиційна думка та критика влади часто пригнічується. У авторитарних режимах влада може здійснюватися за допомогою різноманітних методів, таких як цензура, репресії, знущання та інші форми насильства, що дозволяють утримувати владу в руках керівників країни. Такий режим може створювати сприятливі умови для корупції, економічної нерівності та відсутності правової держави.

Демократизація описує процес, коли колишні авторитарні режими працюють над встановленням політичної системи, яка забезпечує більшу участь громадян у прийнятті рішень та більшу увагу до потреб населення з боку влади [1].

Перехід від авторитарного режиму до демократії може бути дуже складним і пов'язаним з численними проблемами, які можуть стати перешкодою для будь-якої країни, що намагається перейти до демократичного управління. Ці проблеми можуть вимагати багато часу та зусиль, щоб їх вирішити та забезпечити успішний перехід до демократії. Це може залежати від країни та її історії, рівня розвитку та культури, а також від того, які кроки були зроблені під час переходу. Наприклад, важливу роль можуть відігравати розвиток громадянського суспільства, формування вільних ЗМІ та незалежної судової системи, а також підтримка з боку міжнародної спільноти.

Політика перш за все визначається відношенням до влади, що чітко розмежує партійне середовище на тих, хто володіє домінуючим владним ресурсом, і тих, хто прагне здобути цей ресурс. Останніми включаються політична опозиція, яка була ініціатором демократичних перетворень в Україні в кінці 1980-х та на початку 1990-х років. Сподівалося, що наявність опозиції в країні та урахування позитивного досвіду провідних західноєвропейських країн дозволять швидко пройти етап демократичного транзиту та побудувати власну модель консолідованої демократії [1]. Проте цього не сталося. Адаптація запозичених політичних інституцій та практик відбувалася досить складно й суперечливо. Вона не вписувалася в класичні теоретичні схеми, які розглядали транзит як лінійний рух від авторитаризму до демократії. Однією з причин цього була висока конфліктність у відносинах влади і опозиції, яка не зменшується й досі. Події Помаранчевої революції та Майдану гідності підтвердили, що установлення конструктивних взаємовідносин між владою і опозицією залишається актуальною проблемою політичного життя в Україні.

Отже, успішність переходу до демократії прямо залежить від розвиненості органів, що представляють народ, а парламентаризм, як важлива складова процесу демократизації, є ключовим елементом на кожному етапі цього процесу. Перехід від авторитарного режиму до демократії може бути дуже складним та пов'язаним з численними проблемами. Політичні конфлікти, економічна нестабільність, корупція, недостатня культура демократії, нестабільність правової системи та незрозумілість процесу переходу – це лише кілька з численних проблем, з якими може стикнутися країна під час перехідного періоду. Проте, важливо зазначити, що демократичний транзит може бути успішним, якщо влада та населення країни зосереджуються на вирішенні цих проблем та на пошуку компромісних рішень. Успішний демократичний транзит потребує часу, зусиль та підтримки з боку міжнародного співтовариства.

Список використаних джерел

1. Буленко В. Перехід від авторитарного режиму до демократії. URL: <https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-362920a4-c74e-4b5a-b257-7dbeb41c0826/c/9.pdf> (дата звернення 10.05.2023).
2. Макачук І.В. Демократизаційні проблеми суспільств перехідного періоду (на прикладі України). URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/3266/3219> (дата звернення 10.05.2023).
3. Мацієвський Ю. Чи можливе відродження тоталітаризму в Україні? Політичний менеджмент. 2011. № 1. С. 51–63.
4. Томахів В. Трансформація політичного режиму в незалежній Україні: загальні тенденції, особливості дефініцій. Українська наука: минуле, сучасне майбутнє: щорічник. Вип.19.Ч.1/ За ред.М. Лазаровича – Тернопіль, ТНЕУ, 2014. С.336-343

ОСНОВНІ ЦІННОСТІ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Сучасне українське суспільство характеризується високим рівнем розвитку і складною політичною та економічною ситуацією. Водночас, воно має свої основні цінності, які визначають спільний етичний кодекс та норми поведінки людей в Україні.

Однією з основних цінностей сучасного українського суспільства є свобода та демократія. Українці прагнуть до того, щоб мати можливість вільно обирати своїх лідерів, вільно висловлювати свої думки та вести різноманітні діяльності, не бути обмеженими у своїх правах та можливостях.

Ще однією важливою цінністю є толерантність та взаємовиручка. Українці прагнуть до того, щоб кожен міг жити та працювати у суспільстві, де поважаються різноманітні національності, релігії та культури. Взаємовиручка між людьми є важливим елементом створення мирного та гармонійного суспільства.

Окрім того, в Україні дуже високо цінують сімейні цінності та здоровий спосіб життя. Багато українців прагнуть до того, щоб мати здорову та злагожену родину, де є взаєморозуміння, повага та любов. Також в Україні дуже популярна здорова їжа, спорт та активний відпочинок.

Важливим елементом української культури є національна ідентичність та патріотизм. Більшість українців дуже пишаються своєю країною, її історією та культурою. Вони ставляться з повагою до символів нації, таких як герб, прапор та гімн, і відчувають відповідальність за долю своєї країни.

Крім того, в Україні велика увага приділяється освіті та культурі. Українці прагнуть до того, щоб кожна людина мала можливість отримати якісну освіту та мати доступ до культурних заходів. Важливою цінністю є розвиток науки та технологій, які допомагають зміцнювати економіку та підвищувати рівень життя населення.

Нарешті, в Україні цінують чесність та працелюбність. Українці вірять, що важливо не тільки досягти успіху, але й досягти його чесним шляхом. Тому вони поважають людей, які володіють сильними моральними принципами та відкритими взаєминами в бізнесі та в особистому житті.

Узагалі, основні цінності сучасного українського суспільства відображають загальнолюдські ідеали, такі як свобода, демократія, толерантність та взаємовиручка, а також традиційні цінності, пов'язані з родиною, здоров'ям та національною ідентичністю.

Значна увага приділяється захисту прав людини та громадянських свобод. Українці прагнуть до того, щоб кожна людина мала можливість вільно виражати свої думки, практикувати свої релігійні переконання та займатися діяльністю, яка відповідає її інтересам та прагненням.

Однією з найважливіших цінностей українців є сім'я та дбайливе ставлення до дітей. Українці поважають традиційні родинні цінності, такі як взаємовідносини між батьками та дітьми, дбайливе ставлення до старших членів родини та шанобливе ставлення до культурних традицій.

Також важливою цінністю українців є взаємодопомога та громадянська активність. Українці прагнуть до того, щоб допомагати один одному в складних життєвих ситуаціях та активно долучатися до життя громади. Вони підтримують розвиток громадських організацій та ініціатив, які сприяють розвитку соціальної інфраструктури, зміцненню прав людини та громадянського суспільства.

Нарешті, важливою цінністю є патріотизм та віра в успіх України. Українці прагнуть до того, щоб їх країна стала демократичною, економічно розвинутою, з могутньою армією та ефективною системою управління. Вони вірять у свій народ та його потенціал, тому вкладають зусилля в розвиток країни та її місця в світі.

Узагальнюючи, основні цінності сучасного українського суспільства полягають у прагненні до демократії, прав людини та громадянських свобод, дбайливого ставлення до сім'ї та дітей, взаємодопомоги та громадянської активності, зміцнення національної ідентичності та культури, розвитку освіти та науки, патріотизму та віри в успіх України. Ці цінності є важливими для формування стабільного, сильного та процвітаючого суспільства. Їх втілення в життя сприятиме підвищенню якості життя населення, розвитку економіки, підвищенню міжнародного престижу країни та її впливу на міжнародній арені.

Висновок. Отже, основними цінностями сучасного українського суспільства є свобода, демократія, права людини, соціальна справедливість, рівність, гуманізм та толерантність. Ці цінності мають свої корені в історії та культурі українського народу, а також в досвіді інших країн світу.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
2. Результати дослідження «Цінності українців: що важливо для кожного» проведеного Київським міжнародним інститутом соціології у 2019 році. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1175&page=1>

УМОВИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДА

Людина є не лише метою політики, а й її творцем. Від політичної активності й компетентності людей, їхнього ставлення до інституцій політичної влади, усвідомлення можливості свого впливу на зміст і напрям політичного процесу суттєво залежать результати функціонування політичної системи. Беручи активну участь у політичному житті, особа здатна, відповідно до своїх інтересів, впливати на поведінку і становище інших людей, сприяти певним змінам у політичних відносинах. У демократичному суспільстві політична активність є одним із аспектів соціалізації особистості. Це і визначає **актуальність** нашої роботи.

Метою дослідження є вивчення різних чинників та умов, які впливають на формування політичних переконань та поведінки особистості в суспільстві.

Об'єктом дослідження є процес формування політичних переконань та поведінки у різних соціальних групах індивідів, а також умови, які впливають на цей процес.

Політична соціалізація — це процес засвоєння притаманних певному суспільству політичних цінностей, настанов, переконань, моделей поведінки, що відбувається упродовж становлення та еволюції індивіда як члена політичної спільноти, і спрямований на забезпечення його свідомої участі в політичному житті суспільства. Вперше цей термін застосували у XIX ст. американський соціолог Ф. Гіддінс і французький соціопсихолог Г. Тард. Цей процес відбувається протягом усього життя індивіда, від дитинства до дорослості.

Умови політичної соціалізації індивіда - це фактори, які впливають на формування політичних установок та поглядів людини, а також її поведінку в політичній сфері. Ці умови можуть включати: сімейне виховання, освіти, засоби масової інформації, соціальне середовище, культурні та історичні традиції та політичну обстановку.

Першою важливою умовою є сімейне виховання. У сім'ї діти отримують перші навички та знання про політику. Сім'я може сприяти формуванню у дитини певних політичних поглядів, наставляючи на різноманітні соціальні та політичні проблеми. Діти, які виростають у політично активних сім'ях, більш схильні до політичної активності. Другою умовою є освіта. У школах, вищих навчальних закладах, індивіди отримують більш систематизовані знання про політичні структури, інституції, ідеології та історію. Це допомагає індивіду розуміти різноманітні політичні проблеми та формувати свої погляди. Особливо важливим є включення у навчальну програму предметів з політики та історії, які дають змогу зрозуміти, як політичні процеси розвивалися протягом часу. Мас-медіа: медіа є потужним інструментом формування громадської думки та впливу на політичні установки. Завдяки новинам, політичним коментарям люди знайомляться з різними точками зору на політичні питання. ЗМІ також можуть створювати та зміцнювати стереотипи та упередження, які формують політичне ставлення. Соціальне середовище: групи однолітків, громадські організації впливають на політичне ставлення та поведінку. Взаємодія з іншими людьми, які поділяють подібні переконання, може зміцнити політичні переконання особи та сприяти участі в політичному житті. Певну роль відіграють і культурно-історичні традиції. Національна ідентичність, культурні цінності та історичний досвід формують політичні погляди та переконання. Історичний контекст суспільства може формувати те, як люди думають про політичні питання та роль уряду. Політичний контекст: політична атмосфера, урядові політики та політичні події можуть вплинути на погляди та ставлення людини до політики та політичних інститутів. Релігія: є центральним аспектом життя багатьох людей і може відігравати важливу роль у політичній соціалізації. Релігійні переконання та цінності можуть впливати на те, як люди думають про політичні питання та кандидатів, а релігійні установи можуть надавати ресурси та підтримувати політичні кампанії. Крім того, релігійні лідери можуть допомогти сформуванню громадську думку щодо політичних питань. Релігія також може впливати на поведінку людей при голосуванні. Дослідження показали, що релігійна приналежність є сильним прогностичним фактором виборчої поведінки в Сполучених Штатах. Робота: робоче місце є важливим місцем для політичної соціалізації. Для багатьох людей колеги стають найближчими друзями, а робоче місце забезпечує вбудовану систему підтримки. У міру того, як люди все більше і більше втягуються в спільноту роботи, вони стають більш схильними ототожнювати себе з переконаннями оточуючих. Роботодавці можуть явно використовувати роботу своїх співробітників як засіб політичної соціалізації, вимагаючи відвідування семінарів із політичним напруженням або перегляду фільмів і повідомлень, що пропагують політичні погляди на робочому місці. Однак більш поширеним є непомітний тиск з метою підтримати обраних кандидатів або політики компанії.

Підсумовуючи, умови політичної соціалізації численні та різноманітні. Сім'я, освіта, засоби масової інформації, соціальне середовище, культурні та історичні традиції та політичний контекст відіграють певну роль у формуванні політичних переконань, цінностей і поведінки особистості. Розуміння цих умов є важливим для окремих осіб, а також для політиків у просуванні активної громадянської позиції та демократичної участі.

Список використаних джерел

1. Девочкіна Н. Політична соціалізація як політико-культурний процес трансформації суспільства. *Вісник Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Філософія. Політологія*. 2008. №89-90. С. 56-60.

2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник. За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
3. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник / В.Я. Томахів. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.
4. Pearson-Merkowitz, S., & Gimpel, J. G.. Religion and political socialization. The Oxford handbook of religion and American politics, 2009. P. 164-190.

ФЕМІНІЗМ В ІСТОРІЇ

Історія набуття жінкою прав та рівності статусу в суспільстві, становлення фемінізму – це довгий та проблемний шлях несприйняття, незрозуміння та боротьби зі стереотипами та гендерними ролями, для підняття свідомості про проблеми, пов'язані з гендерною нерівністю.[1]

Актуальність теми. Проблема гендерної нерівності існувала завжди і скрізь, адже розподіл на «чоловіче» та «жіноче» функціонує як стандартна поведінка у суспільстві. В наш час більшість людей все ще не до кінця розуміють в чому полягає ідея фемінізму та його основні аспекти, зокрема, така тенденція помітна в пострадянських країнах. Боротьба за рівні права для чоловіків та жінок триває по сьогодні, і форми цієї боротьби мають різний вигляд, найефективнішим з яких є створення суспільно-політичного руху.

Феміністичний рух, історія становлення та функціонування фемінізму є **об'єктом дослідження**.

Предмет дослідження. Значення формування, розвитку та трансформації феміністичного руху,

Мета дослідження. Аналіз та ознайомлення з поняттям «фемінізм», визначення його впливу на суспільство та історію, через ідеї та концепції гендерної рівності.

Фемінізм – це соціальний рух, який бореться за рівність прав та можливостей жінок і чоловіків у суспільстві. Основна мета фемінізму полягає в тому, щоб усунути дискримінацію на основі статі і побудувати справедливе і рівноправне суспільство для всіх. [2]

Створення та розвиток фемінізму можна формально поділити на три хвили, однак єдиної думки щодо цього немає, оскільки існують дослідники, які стверджують про існування четвертої хвили – «кіберактивізму», але вона перебуває на етапі формування. Зачатки фемінізму (протофемінізму) окреслюються кінцем XIII - початком XIX століття. Уперше, під час Війни за незалежність США (1775 - 1783), жінками були озвучені вимоги щодо рівноправ'я. У той у Франції виникає перша жіноча організація «Угрупування жінок – революційних республіканок», яку потім заборонили законом.

Перша хвиля – суфражизм, характеризується винесенням питання про жіночі права в публічний простір, отримання жінками виборчих прав та божевільними експериментами зі статусом жінки під впливом комунізму. Саме під час Першої світової війни, в період, коли більшість чоловіків були на фронті, жінки почали усвідомлювати свої права, оскільки самі мали підтримувати країну, її економіку та допомагати солдатам. Після закінчення війни почалися ґрунтовні зміни в економічному та політичному житті суспільства і в багатьох країнах жінки отримали право голосувати та висувати свої кандидатури на виборчі посади.[3]

Друга хвиля – радикальний фемінізм. Феміністки почали боротися проти стереотипів та обмежень в різних сферах життя, проти поняття «жінки – турботливої матері, вірної дружини, гарної господині». Вони почали говорити про питання сім'ї та репродуктивної функції жінок, про проблему насилля й ідею вільного кохання. Друга хвиля характеризувалася цілеспрямованим руйнуванням традиційних суспільних і моральних засад та призвела до політизації питання сексуальності та легалізації абортів. [4]

Третя хвиля - інтерсекційний фемінізм. Інтерсекційний фемінізм не є фемінізмом в класичному розумінні цього слова, бо об'єктом його «захисту» є не лише жінки, а й маргіналізовані групи. В цей період постають питання про тіло й тілесність, питання гендеру, проблема об'єктивації та сексуалізації жіночого тіла в суспільстві, домашнє насильство, сексуальні домагання, фемінітиви в мові й репродуктивні права жінок[4]/

Отже, фемінізм вніс численні зміни, які суттєво вплинули на соціальну, економічну та політичну сфери у багатьох країнах. Цей рух дає можливість жінкам бути «почутими й побаченими», виборювати свої свободи, права й можливості.

Список використаних джерел

1. О. Сорокопуд. Фемінізм. Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.:Парламентське видавництво, 2011. с.747
2. Зайцева О. Захист прав жінок: чому міжнародні конвенції погано працюють. Гендер в деталях. 2017. URL:<https://genderindetail.org.ua/season-topic/genderne-nasilstvo/zahist-prav-zhinokchomu-mizhnarodni-konventsii-pogano-pratsyuyut-134063.html>
3. Snyder R. What Is Third- Wave Feminism? A New Directions Essay . Journal of Women in Culture and Society. 2008. №34. С. 175–196.
4. Hukulani A. Feminist Waves, Feminist Generations: Life Stories from the Academy / Minneapolis: University of Minnesota Press, 2007.

СУЧАСНИЙ СТАН ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ: ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Політична наука відіграє важливу роль у розумінні політичних процесів, виявленні їхніх закономірностей та встановленні причинно-наслідкових зв'язків. Вона досліджує такі аспекти, як утворення правительств, прийняття політичних рішень, політичні ідеології, вибори та громадянське суспільство. Проте, як будь-яка інша наука, вона також стикається з проблемами, що виникають у змінних умовах сучасного суспільства.

Однією з основних проблем є постійна зміна політичного контексту. Глобалізація, розвиток інформаційних технологій, економічні зрушення та соціальні зміни створюють нові виклики для політичної науки. Необхідно розвивати нові концепції та підходи, які б враховували ці зміни та дозволяли краще розуміти політичні процеси сучасності.

Ще однією важливою проблемою є брак консенсусу щодо теоретичних підходів у політичній науці. Різні школи та напрямки мають різні уявлення про природу політики, роль держави, питання влади та інших ключових аспектів. Це ускладнює об'єктивний аналіз політичних явищ та утруднює розвиток універсальних теорій, які б залишалися актуальними у різних контекстах.

Також варто відзначити проблему методологічного розмаїття. В політичній науці існує широкий спектр методологічних підходів, від якісних досліджень до кількісних аналізів. Вибір певного методу залежить від дослідницького завдання та предмета дослідження. Однак, недостатня систематизація та взаємодія між різними методами може обмежувати розвиток політичної науки. Необхідно працювати над інтеграцією різних методологічних підходів, розвивати мультидисциплінарні дослідження та використовувати комбінацію кількісних і якісних методів для отримання більш повного й об'єктивного розуміння політичних явищ.

Крім того, однією з проблем політичної науки є її сприйняття в суспільстві та вплив на політичні процеси. Політична наука не завжди отримує достатню увагу і підтримку з боку суспільства і політичних діячів. Це може обмежувати ресурси для досліджень, затримувати розвиток нових теорій та методів, а також призводити до недостатнього впливу на формування політичних рішень.

Мета наукового дослідження полягає у вивченні сучасного стану політичної науки, виявленні проблем, з якими вона зіштовхнулася, і визначенні перспектив розвитку.

Об'єктом дослідження є сама політична наука як наукова дисципліна, її теорії, методи та підходи.

Предметом теоретичного аналізу є проблеми, з якими стикається політична наука сьогодні, і можливі шляхи розв'язання цих проблем для подальшого розвитку.

Отже, для подальшого розвитку політичної науки необхідно вирішувати ці проблеми і спрямовувати зусилля на такі перспективи:

1. Розвиток інтердисциплінарних підходів. Враховуючи складність політичних процесів, важливо співпрацювати з представниками інших галузей науки, таких як економіка, соціологія, психологія та інші. Це дозволить збагатити політичну науку новими ідеями, методами і теоріями.
2. Використання нових даних та аналітичних методів. Завдяки швидкому розвитку технологій та зростанню обсягу доступних даних, політична наука має можливість застосовувати нові аналітичні методи, такі як штучний інтелект, машинне навчання та великі дані, для отримання більш точних та детальних результатів досліджень.
3. Врахування політичних змін та актуальних викликів. Політична наука повинна активно реагувати на зміни в політичному середовищі та враховувати актуальні виклики, такі як кліматичні зміни, глобальні конфлікти, міграційні процеси, технологічний прогрес тощо. Дослідження цих тем допоможуть краще розуміти їх вплив на політичну динаміку та знайти шляхи вирішення з ними пов'язаних проблем.
4. Вдосконалення політичної теорії. Розвиток політичної науки потребує постійного оновлення теоретичного апарату. Дослідники повинні зосередитися на розвитку нових концепцій, теорій та парадигм, які краще пояснюють сучасні політичні явища. Це дозволить політичній науці бути релевантною і ефективною у своїх аналітичних та практичних дослідженнях.
5. Збільшення впливу політичної науки. Політична наука повинна активно співпрацювати з політичними діячами, громадськими організаціями та міжнародними інституціями. Важливо підвищувати усвідомлення про значущість наукових досліджень у прийнятті політичних рішень та впроваджувати рекомендації політичної науки у практику.
6. Розвиток освіти та підтримка молодих дослідників. Необхідно надавати належну підтримку студентам і молодим дослідникам, що займаються політичною наукою. Важливо розвивати освітні програми, які сприяють розумінню та зацікавленню у сфері політичної науки, а також створювати належні умови для проведення досліджень і отримання наукових результатів.

Політична наука має потенціал вирішувати складні проблеми сучасного світу і сприяти побудові демократичних, стабільних та справедливих суспільств. За допомогою наукового дослідження, інноваційних методів і глобальної співпраці, ми можемо рухатися вперед і створювати нові знання, що сприятимуть розвитку політичної науки і суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.
2. Fukuyama, F. (2014). Political order and political decay: From the industrial revolution to the globalization of democracy. Farrar, Straus and Giroux.
3. Easton, D. (1953). The political system: An inquiry into the state of political science. Alfred A. Knopf.

МАКС ВЕБЕР ЯК ЗАСНОВНИК СУЧАСНОЇ ПОЛІТОЛОГІЇ

Максиміліан Карл Еміль Вебер, народився 21 квітня 1864 в Ерфурті, Прусія. Помер 14 червня 1920 року, Мюнхен, Німеччина. Він постає перед нами в різних іпостасях, зокрема таких як: філософ, соціолог, політичний економіст, історик. З раннього дитинства Вебер ріс під впливом різних наукових поглядів та дискусій, які були притаманними для його сім'ї, що давало можливість формувати свій власний погляд на речі, на хід світової історії, на реалії тогочасного життя Німеччини і світу.

Центральна тема політичної та соціальної теорії Макса Вебера стосується його розуміння розвитку капіталізму. Вся справа в тому, що автор розкриває те, що незмінно керує життям людей найрозвиненішої частини людства впродовж кількох століть - дух капіталізму. Політична та соціальна теорія Вебера досліджує зростання раціоналізації, бюрократизації та відносин влади в сучасному суспільстві. У його теорії влади ми можемо знайти реалістичний підхід до пояснення соціальної та політичної структури сучасного суспільства. Для Вебера влада - це здатність індивідів досягати бажаного в соціальному контексті, навіть незважаючи на опір інших. У своєму есе «Політика як покликання» (1919) Вебер стверджує: Поняття (політика) надзвичайно широке і охоплює всі види самостійної керівної діяльності. Його антиутопічна та песимістична оцінка раціоналізації спонукала його шукати рішення через політику та науку, які загалом сходяться на певній *практиці самосвідомості*. Те, що він називав «людиною покликання», вперше висвітлено в «*Протестантській етиці*», став основою для його різноманітних зусиль із реанімації характеру, який може свідомо поєднувати непохитну переконаність і методичну раціональність навіть у суспільстві, охопленому бюрократичним закостенінням і фрагментацією цінностей. Саме в цій заклопотаності етичною характерологією за сучасних обставин ми також знаходимо джерело його тривалого впливу на політичну та соціальну думку двадцятого століття. Підходи та концепції видатного соціолога й досі використовують в політології та інших соціальних науках, він також досліджував культуру та релігію і зробив значний внесок у теорію бюрократії.

Список використаних джерел

1. Max Weber: Facts, Politics & Theory | StudySmarter. *StudySmarter UK*. URL: <https://www.studysmarter.co.uk/explanations/politics/political-ideology/max-weber/#reference-0.977146311957394>
2. Max Weber - Legacy. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/biography/Max-Weber-German-sociologist/Legacy>
3. Max Weber (Stanford Encyclopedia of Philosophy). *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/weber/>

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ У XIX-XX

Особливості української політичної думки XIX-XX ст. визначалися тим, що вона розвивалася в соціальному середовищі, в якому зникали давні спадково-майнові ознаки, поступово руйнувався сільський традиційний спосіб життя і замість аграрного поставало масове індустріальне суспільство. Україна впродовж XIX-XX ст. перебувала майже виключно в російській (з 1922 р. радянській) сфері впливу. Тому українська політична думка згаданого періоду зазнавала щонайперше впливів таких російських інтелектуально-політичних течій, як декабризм, панславизм, народництво, більшовизм і лише опосередковано - західноєвропейських течій, зокрема лібералізму, консерватизму, націоналізму тощо. З огляду на розмаїття ідей розвиток української політичної думки XIX-XX ст. не був суцільним потоком, а являв собою кілька паралельних і окремих, хоча взаємопов'язаних та взаємозалежних напрямів, а саме: демократичне народництво (український соціалізм); лібералізм; націонал-демократія (демократичний, або державницький, націоналізм); консерватизм; націонал-комунізм; інтегральний націоналізм. Програма діяльності кирило-мефодіївців спиралася на ідеї соціального месіанізму, панславизму, федералізму, християнського світогляду, егалітаризму. Новим елементом у цій програмі була поява романтичного націоналізму (патріотизму).

Позиції демократичного народництва помітно ослабли у 20-30-х рр. XX ст. Це було викликано появою досить потужних альтернативних рухів - інтегрального націоналізму, націонал-комунізму та націонал-демократії (два останні були «уламками» окремих течій українського соціалізму, де в першому випадку наголос змістився в бік соціального аспекту, а в другому - в бік національного); усвідомленням провини українських соціалістів за поразку у визвольних змаганнях 1917-1920 рр.; кризою демократичних режимів у загальноєвропейському масштабі; становленням тоталітарних режимів.

Лібералізм. Поширення ліберальних ідей в Україні не мало такого розмаху і не привело до «тріумфальної ходи» лібералізму, як це мало місце в країнах Західної Європи XIX ст. Процес сприйняття політико-економічних постулатів лібералізму в Україні не був ані цілісним, ані успішним. Такий неуспіх і вкрай повільне сприйняття ліберальної доктрини українською інтелігенцією та широкими колами українського суспільства обумовлювалися наявністю авторитарного типу політичного режиму в підросійській Україні, жорстоким придушенням будь-яких проявів національно-визвольного руху і внаслідок цього - засиллям і популярністю радикальних течій (у формі російського революціонізму чи українського народництва). Серед помітних діячів української діаспори виразну прихильність до ідей лібералізму зберіг хіба що один І.Лисяк-Рудницький (1919-1984). За винятком кількох концептуальних праць Б.Кістяківського («Держава правова і соціалістична», «Соціальні науки і право»), жоден із цих мислителів не залишив спеціально присвяченої проблемам лібералізму праці.

Націонал-демократія, або націонал-державництво. Цей напрям української політичної думки зародився в Галичині наприкінці XIX ст. та був пов'язаний насамперед з іменами І.Франка, Ю.Бачинського та Л.Цегельського. С.Дністрянський і О.Ейхельман зробили спробу підготувати проекти конституцій для України, врахувавши притаманні, на їхню думку, українському народові національно-державні та етнопсихологічні традиції. Окрім того, представники націонал-демократичного напрямку обґрунтовували концепцію федерації, яку намагалися поєднати з постулатом про право народів на самовизначення.

Роки української незалежності (після 1991 р.) отримали досить потужне філософсько-політичне осмислення. Аналізом соціально-економічної та політичної ситуації займалися українські фахівці всіх напрямів суспільствознавства, а також політичні лідери, урядові функціонери та найвищі державні керівники. Дискусії здебільшого породжували питання спрямованості та швидкості руху від тоталітаризму.

Зі здобуттям незалежності України активно розвивається національна школа політології, основні інтелектуальні сили якої зосереджені в провідних навчальних закладах, наукових установах та громадських об'єднаннях (Інститут держави і права, Інститут національних відносин і політології, Українська академія політичних наук, Асоціація молодих українських політологів і політиків, Українська асоціація політологів, Асоціація політичних психологів та ін.). Зусилля сучасної вітчизняної політології спрямовані на відродження національної та утвердження загальнолюдської політичної культури; формування національної демократичної доктрини, створення концепції широкої політичної просвіти й системи політологічної освіти в Україні; публікацію першоджерел національної політичної думки, відродження забутих імен визначних вітчизняних політичних мислителів, а також переклад і видання праць сучасних закордонних політологів; налагодження дійових контактів та спільної роботи з провідними центрами світової науки та освіти.

Список використаних джерел

1. Томахів В. Я. Політологія: навчальний посібник. Т.: ТНЕУ, 2017. 223 с.
2. Томахів В.Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навчальний посібник (у співавторстві) / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 200 с.

ОСОБЛИВОСТІ БАГАТОПАРТІЙНОСТІ В УКРАЇНІ.

Актуальність дослідження особливостей багатопартійності в Україні може допомогти краще зрозуміти, як політичні партії функціонують в умовах демократії та як вони взаємодіють з іншими суб'єктами політичного процесу, такими як уряд, парламент, суспільство та ЗМІ. Дослідження може допомогти зрозуміти, які політичні партії мають більші шанси на виборчий успіх та чому, як вони здійснюють свої виборчі кампанії та як взаємодіють зі своїми виборцями.

Багатопартійність є однією з основних рис української політичної системи. Вона передбачає існування кількох політичних партій, які представляють різні погляди на соціально-економічний розвиток держави та конкурують між собою за голоси виборців. Однією з переваг багатопартійності є можливість виборців вибрати партію, яка відповідає їхнім переконанням та інтересам. Це забезпечує більшу репрезентацію різних соціальних та політичних груп населення та сприяє формуванню громадської думки. Крім того, багатопартійність сприяє більш широкому обговоренню питань, які стосуються соціально-економічного розвитку держави. Це сприяє залученню більшої кількості експертів з різних галузей та підвищенню ефективності прийняття політичних рішень.

З іншого боку, багатопартійність може спричинити нестабільність політичної ситуації та складність у формуванні стабільних урядів. Це пов'язано з тим, що при наявності багатьох партій немає одного домінуючого політичного блоку, який міг би створити стійку політичну коаліцію. Крім того, різноманітність політичних партій може призвести до того, що вони працюють в інтересах окремих елітних груп, а не в інтересах всього населення.

Отже, багатопартійність має свої переваги та недоліки. Вона сприяє більш широкому представництву різних соціальних та політичних груп на політичній арені, підвищенню ефективності прийняття політичних рішень та залученню експертів з різних галузей. Однак вона також може створювати проблеми зі стабільністю політичної ситуації та утруднювати формування стабільних урядів.

Україна має багатопартійну систему з політичними партіями, які представляють різні політичні погляди та ідеології. Однак, серед них досить велика кількість партій, які не мають стійкого виборчого базису та не представлені в парламенті.

Найбільші партії в Україні наразі – «Слуга народу», «Європейська солідарність» та «Батьківщина».

Особливістю багатопартійної системи в Україні є те, що партії часто формуються на основі особистих амбіцій та інтересів певних політиків, а не на основі певної ідеології чи партійної програми. Це може створювати проблему недостатньої згуртованості та непослідовності в партійних діях.

Висновки: багатопартійність є важливою складовою демократичної системи України. Вона забезпечує більш широке представництво різних політичних поглядів на політичній арені та сприяє ефективному прийняттю політичних рішень. Однак, для ефективного функціонування багатопартійної системи в Україні необхідно забезпечити стійкий виборчий базис для партій, що сприятиме їх стабільності та дієвості у діях. Також важливо забезпечити згуртованість партійних організацій та послідовність в партійних діях.

Список використаних джерел

1. Кількість зареєстрованих політичних партій в Україні перевищує 200 *Українська правда*. 2022. 22 березня. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/22/7327002/>
2. Лобода, Є. Особливості формування багатопартійної системи в Україні *Політичні науки*. 2018. № 2. С. 53-59.
3. Томахів В. Державне фінансування політичних партій як засіб протидії політичній корупції в Україні. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції*. Тернопіль: Економічна думка, 2018. С. 362-364.

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

В сучасному світі величезна кількість контактів здійснюється через Інтернет. Завдяки соціальним мережам люди з різних частин світу отримали можливість спілкуватись одне з одним. Соціальні мережі стають простором формування та закріплення різноманітних культурних стереотипів.

З самого початку процес створення соціальних мереж передбачав комунікативно- інформаційну функцію. Термін «соціальна мережа» з'явився у 1954 році, задовго до появи Інтернету. Він означав тісні взаємовідносини між двома і більше людьми. Термін був започаткований британським соціологом, представником Манчестерської школи Джеймсом Барнсом для визначення соціальних зв'язків, які відрізнялися від традиційних для багатьох соціологів понять (обмежені групи — племена, сім'ї, соціальні категорії — стать, етнічна належність). На сьогоднішній день прийнято вважати, що соціальна мережа – це структура, що базується на людських зв'язках або ж взаємних інтересах. В якості інтернет-сервісу соцмережа може розглядатися як платформа, що допомагає людям здійснювати зв'язок між собою та групуванню за специфічними інтересами. Завдання такого сайту полягає у тому, щоб забезпечити користувачів різноманітними шляхами для взаємодії один з одним – відео, чати, зображення, музика, блоги та інше. Глобальна соціальна мережа – це соціальна мережа, яка об'єднує величезну кількість індивідів чи груп незалежно від їх індивідуальних особливостей, вподобань чи локації (місця проживання). На сьогодні соціальні мережі стали невід'ємним елементом спілкування у суспільстві, не відділяючи особистісно-індивідуальні та професійні потреби людини. Соціальні мережі є засобом спілкування між комунікантом і споживачем інформації, вони можуть виступати одночасно майданчиком для обговорення проблемних питань як великою соціальною групою, так і сервісом для листування окремих індивідів.

Популярні соціальні мережі. Facebook — соціальна мережа, заснована Марком Цукербергом, впевнено лідирує серед аналогічних сервісів. Майже 2 мільярди відвідувачів у місяць. Така затребуваність у населення планети зобов'язує Фейсбук підлаштовуватися під кожного користувача. На сьогоднішній день існує більше 60-мовних версій веб-ресурсу, щоб люди з різних держав мали можливість спілкуватися між собою.

Популярність **Instagram** викликана тим, що сучасний користувач все більше перетворюється на «візуала». Ця соціальна мережа повністю задовольняє його потреби: мінімум тексту, максимум фото. Кількість підписників постійно зростає.

YouTube – платформа для обміну відео, де користувачі щодня переглядають мільярд годин відео. Щоб розпочати роботу, можна створити свій канал YouTube, куди можна завантажувати відео для своїх абонентів для перегляду, коментарів і лайків. До речі, YouTube відомий як друга за величиною пошукова система після Google.

Twitter – сайт соціальних медіа для новин, розваг, спорту, політики та багато іншого. Те, що робить Twitter інакшим від більшості інших веб-сайтів соціальних медіа, полягає в тому, що він наголошує на інформації в реальному часі – те, що відбувається зараз. Ще однією унікальною особливістю Twitter є те, що він дозволяє лише 280 символів у твітті (140 для японських, корейських та китайських), на відміну від більшості соціальних медіа-сайтів, які мають набагато більшу кількість. Отже, соціальні мережі є способом організації міжлюдських контактів, мінімально залежним від часу та простору. Для них характерною є відсутність чіткої структури та єдиного центру. Кожен учасник соціальної мережі є творцем власного дискурсу та співавтором загального Інтернет-середовища.

Список використаних джерел

1. Шапіро О.О. Масова комунікація в on-line вимірі: зміна парадигми. Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, 2013. № 2. С. 57—65. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnyua_2013_2_9.pdf.
2. Літвак О. Соціальні мережі: поняття, історія виникнення. Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека. URL: <https://zounb.zp.ua/resource/zaporizkyu-kray/zaporizhzhya-bibliotechne/fahova-osvita/socialni-merezhi-piv>
3. Томахів В.Я. Вплив інформаційних технологій на сучасну політику. *Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації*. Тернопіль: Економічна думка, 2017. С. 307 – 309.

НАЦІЇ ЯК СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ЛЮДСТВА В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У сучасному світі, в епоху глобалізації, нації залишаються важливими структурними елементами людства. Нація - це група людей, яка має спільну культуру, мову, історію та територію. Вона є ключовим елементом ідентичності і самоідентифікації для багатьох людей.

Хоча глобалізація сприяє зближенню культур та націй, вона також може призвести до втрати національної ідентичності. З одного боку, глобалізація дозволяє людям з різних країн зустрічатися та обмінюватися ідеями та культурними цінностями. З іншого боку, це може призвести до асиміляції та зникнення національної культури. Незважаючи на це, нації залишаються важливими структурними елементами людства. Вони допомагають людям зберегти свою ідентичність та культурну спадщину, а також забезпечують зв'язок між людьми на різних рівнях - від родин до держав. Взаємодія людини і суспільства сьогодні, як раніше, базується на релігійному, соціально в політичному, культурному факторі через мову, мистецтво, літературу, науку, технічні комунікаційні ресурси тощо, забезпечуючи їй відповідний рівень самореалізації. Ця взаємодія багатопланова, неоднозначна. Сучасна взаємодія людини і суспільства значно ускладнюється ще й тим, що зараз, з одного боку, заявлена свобода входження людини до різноманітних соціальних структур, а з іншого боку, продовжують існувати багато обмежень для такого входження – елітарні групи, значне скорочення безкоштовної освіти, творчі колективи тощо. Саме розвиток глобалізаційного інтересу, позбавляючи державу можливості реалізації власної стратегії суспільного розвитку, призводить до зникнення національного інтересу. Отже, нації залишаються важливими структурними елементами людства в епоху глобалізації. Хоча глобалізація може призвести до змін у культурі та ідентичності, нації все ще є ключовими елементами, які допомагають людям зберегти свою ідентичність та культурну спадщину

Список використаних джерел

1. Рейтинг України в процесі глобалізація: URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/30077/>.
2. Глобалізація як феномен сучасності. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2009/09/2/20585>.

ТИПИ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Поняття політичної культури стає сьогодні одним з найпопулярніших та актуальних не тільки в політичній науці, а й в повсякденній лексичі. Його вживають і професійні політики, і журналісти, і люди від політики далекі. Дане поняття стало свого роду інтегральною характеристикою політичної свідомості і політичної поведінки окремих націй, народів, суспільства в цілому.

Політична культура як соціальний досвід і вираз цивілізованості суспільства поряд з державою, громадянським суспільством становить тріаду, яка відображає громадянськість, соціальну відповідальність, ангажованість особистості в політичному процесі.

Дослідження політичної культури допомагає визначити, які цінності, установки та уявлення про політику у суспільстві. Це може бути корисним для політичних діячів, політичних партій, вчених та політичних аналітиків для розробки стратегій політичної комунікації, побудови ефективних політичних систем та сприяння розвитку громадянського суспільства. Також вивчення політичної культури може допомогти виявити проблеми або недоліки у політичній системі та сприяти їх вирішенню.

Політична культура вивчається у контексті конкретного суспільства, його історичного, культурного, соціального та політичного середовища. Західні політологи відзначали, що людина здатна орієнтуватися не тільки на соціальні або національні цінності та традиції, але й на біологічні фактори, що ставлять досить жорсткі обмеження її політичним пристрастям як суб'єкту влади (що концентровано виражене, наприклад, в расистських і фашистських теоріях і цінностях).

Американські політологи Габріель Алмонд і Сідней Верба на основі аналізу різноманітних видів політичних орієнтацій вивели три «чистих типи» політичної культури: патріархальний, підданський і активістський.

Патріархальна політична культура характеризується повною відсутністю у простих людей інтересу до політичного життя. Найближчими еквівалентами патріархальної політичної культури можна вважати політичні культури африканських племен.

Підданська політична культура відрізняється сильною орієнтацією на політичну систему та результати її діяльності, але слабкою орієнтацією на активну участь у функціонуванні політичної системи.

Активістська політична культура характеризується активною зацікавленістю громадян не тільки тим, що їм дасть політична система, політичне життя, але також і тим, що вони можуть відіграти активну роль у політичному житті.

Традиційна політична культура має три різновиди. Традиційна племінна культура, для якої характерні значна влада віча (народного зібрання) та істотні обмеження статусу вождя, що є вищестоячою особою, але не добродієм по відношенню до членів племені, що знаходяться під його владою. Традиційна теократична культура, в якій володар вважається богом або намісником бога, а його влада обмежується лише тим, як розуміється воля бога; теократична культура характерна для народів, у яких традиційна політична система створювалася пророками нових релігій. Традиційна деспотична культура - та, в якій ставлення підданих до володаря засноване на визнанні його абсолютної, нічим не обмеженої влади над ними; володар - пан, власник всіх підданих.

Виділяють також і такі типи політичної культури як демократичний та автократичний.

Демократична політична культура характеризується активністю громадян, їх включеністю до політичного життя, визнанням громадянських прав і свобод, принципом контролю громадянами діяльності уряду, визнанням політичних сил в рамках і на основі капіталістичного влаштування суспільства.

Автократична політична культура характеризується запереченням демократичної політичної культури і здійсненням сильної неконтрольованої влади, що виключає демократичні права та свободи громадян. Такий тип політичної культури, який втілюється у різноманітних мілітаристських і фашистських режимах, має дві різновидності: авторитарну і тоталітарну. Авторитарна політична культура передбачає активну участь мас, їх політичну мобілізацію та використовує ідеологію винятково у вигляді інструменту для забезпечення пасивної слухняності мас.

Список використаних джерел

1. Томахів В.Я. Загальна теорія політики: навчальний посібник / В.Я. Томахів. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.
2. Томахів В.Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навчальний посібник (у співавторстві) / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 200 с.
3. Political Culture: Meaning, Features, 3 Types, And Importance URL: <https://schoolofpoliticalscience.com/what-is-political-culture>

Наукове видання

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН
В УКРАЇНІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ
ВЛАДИ (СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ТА
ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ)**

Том 2

Відповідальна за випуск:

Гончарук (Чолач) Т. В. – д. філос. н., професор,
завідувач кафедри філософії та політології

ЗПідписано до друку 03.08.2023 р.
Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 23-875
Умов.-друк. арк. 70,5. Обл.-вид. арк. 75,7.
Тираж 100 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 097 299 38 99.
E-mail: tooums@ukr.net

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 7599 від 10.02.2022 р.*